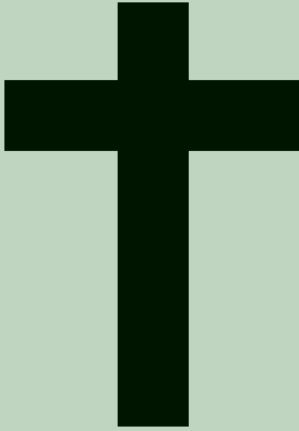

Χριστιὰ Γορίχογὰ
Σιήπρινι

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Xwiyá Gorixoyá Sijipirini
The New Testament in the Ankave language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051

Contents

FRT	1
Mat+yuo	3
Mako	72
Ruko	113
Jono	185
Wáí wurimeiarigfáwa	235
Romí	305
1 Koriní	342
2 Koriní	376
Garesia	400
Epesasi	412
Piripai	424
Korosi	433
1 Tesaronaika	442
2 Tesaronaika	449
1 Timotio	453
2 Timotio	463
Taitaso	471
Pairimono	476
Xib+ruyí	478
Jemiso	503
1 Pitao	513
2 Pitao	523
1 Jono	529
2 Jono	538
3 Jono	540
Juto	542
Wíá wómixiníjípí	545

Xwiyá Gorixoyá Siñipirini Yayiyá Píne

The New Testament in the Angave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokpela Angave long Niugini
[aak]

Translation: © 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Published, 1990 by Bible League International

Web version of first edition
© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narapela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long *<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>*.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Xwiyá yáy neainariñ Matiyuo eañpirini.

Ríwamini rípi “Xwiyá yáy neainipaxí Matiyuo eañpiyi” riniñpirini. O Jisaso wiepisagowa worini. Xegí yóf ámi bí Ripaiorini. Jisaso ríxa nípémána níwiápnimeámi añnamí nání nípeyimána enána ámi xwiogwí ríxa obaxí nípwémána enána ríwamini rípi eañpirini. Xegí Judayí dñí re yaiwariñagá níwini, “Míxí ináyí nimóniri re miñweañyí napa xwayí naníri ñweañwáomani. Jisaso nepa aríwayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo nimóniri síñwiri, míxí ináyí nimóniri añí Jerusaremí tíyo dání neamenweámíni eníri.” yaiwariñagá níwini nání ayí ámi dñí némero “Xerwí ríá moaríñwini? Jisaso nepa Kiraisorini. Goríxoyá xewaxorini.” yaiwírixiñiri ríwamini rípi eañpirini. E yaiwírixiñiri ríwamini nearína wíá rókiamoagáwa amá aríwayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníyo nání níro ríwamini eagá obaxí mñí nírori “Jisaso apí tñi apí tñi xixeni nimóga uníri.” níri eañpirini.

Jisasomí xiáwo íriñowa nánirini.

¹ Xwiyá rípi íwiárfawé Jisasi Kiraisoyá nánirini. Oyá íwiárfawé nimóga nuri áwini e míxí ináyí Depitorini. Depitoyá íwiárfawé nimóga nuri wigí xiáwo íriño Ebírfamorini. ² Ebírfamo Aisakomí emeaññigini. E dání Aisako Jekopomí emeaññigini. E dání Jekopo Judaomí tñi xegí xexírfmeáowami tñi emeaññigini. ³ E dání Judáo xífaí Temai tñi íwí níni Pereso tñi Serao tñi emeaññigini. E dání Pereso Xesíronomí emeaññigini. E dání Xesírono Ramomí emeaññigini. ⁴ E dání Ramo Aminadapomí emeaññigini. E dání Aminadapo Nasonomí emeaññigini. Nasono e dání Sarímonomí emeaññigini. ⁵ E dání Sarímono émayí apíxí Rexapí nímeari Bowasomí emeaññigini. E dání Bowaso Rutímí nímeari Obetomí emeaññigini. Obeto e dání Jesiomí emeaññigini. ⁶ Jesio e dání míxí ináyí Depitomí emeaññigini. Depito e dání apíxí Yuráiaoyái nurápiri Soromonomí emeaññigini. ⁷ Soromono e dání Riabowamomí emeaññigini. Riabowamo e dání Abaisaomí emeaññigini. Abaisao e dání Esaomí emeaññigini. ⁸ Esao e dání Jexosapetomí emeaññigini. Jexosapeto e dání Joramomí emeaññigini. Joramo e dání Asaiaomí emeaññigini. ⁹ Asaiao e dání Jotanomí emeaññigini. Jotano e dání Exaso emeaññigini. Exaso e dání Xesekaiaomí emeaññigini. ¹⁰ Xesekaiao e dání Manasaomí emeaññigini. Manasao e dání Emosomí emeaññigini. Emoso e dání Josaiamí emeaññigini. ¹¹⁻¹² Josaiáo —Babironí dñí émayí míxí nímeáa níro Judayo nípi kiomearo íwí nímearo nímeámi úána Judayí añí e xwiogwí obaxí ñweañána Josaiáo e dání Jekoniaomí tñi xegí xexírfmeáowami tñi emeaññigini. Jekoniao e dání Siatieromí emeaññigini. Siatiero e dání Serababeromí emeaññigini. ¹³ Serababero e dání Abiudomí emeaññigini. Abiudo e dání Eraiakimomí emeaññigini. Eraiakimo e dání Esomí emeaññigini. ¹⁴ Eso e dání Sedokomí emeaññigini. Sedoko e dání Ekimomí emeaññigini. Ekimo e dání Eraiatomí emeaññigini. ¹⁵ Eraiato e dání Ereasomí emeaññigini. Ereasao e dání Matanomí emeaññigini. Matano e dání Jekopomí emeaññigini. ¹⁶ Jekopo e dání Josepo, Mariaimí xiagwomí

emeañiniginí. Í Jisasomí xiríniginí. O yeáyí neayimixemeanfa nání Gorixoyá dñj tñi xegí xiáwowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronjo enagí nání xegí yoí bi Kiraisoyí rigforíni. ¹⁷ Ayínání xiáwo írñjo Ebirfamo nemeága nñbìro mîxí ináyí Depito emeanje nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónññríní. Xiáwo Depito ñweañje dání nemeága nñbìro Babironí krapusí omñj wíge nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú ení imónññríní. Omñj wíge dání Jisaso rémonje nání ámi xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónññríní.

Jisasomí xinái xiríñje nánñríní.

¹⁸ Xwíyíá Jisasi Kiraiso xiríñje nání rípiríní. Omí xinái Mariaí Josepo meáwñiniginíri ikíyñj ntyárimáná enáná ayaú siní nñmeánñmí memé enáná í ríxa Gorixoyá kwíyí tñi niaíwí agwí enñiniginí. Í niaíwí agwí enagí nñwññro ¹⁹ Josepo, imí meanfo áma sanñjo enagí nání “Xwíyíá imí ayá winipaxí wí murípa oemíni.” ntyaiwirí “Imí yumí emí omómíni.” ntyaiwirí ²⁰ siní dñj e nñmóa waríñá re enñiniginí. Oríñá winaríñá Gorixoyá aññaj wo sññání nñwimónñríní re uríñiniginí, “Josepoxí, mîxí ináyí Depitoyá xiáwoxíni, dñxí apíxí Mariaímí éf nñwirí emí mñmopaní. Niaíwo imí kwíyí Gorixoyápímí dání eweáo enagí nání ananí meai. ²¹ Í niaíwí oxí wo xirínfáriní. Áma xegí imónñgíáyo íwí yarígíápí nání xwíyíá meárññríníri yokwarímí nñwirí yeáyí uyimixemeanfa enagí nání xegí yoí Jisasoyí wññríníni.” uríñiniginí. ²²⁻²³ Ayí eníñá wíá rókiamoagíá wo áwanj nñríní ríwamíñj eáárñj rípi “Re enfáriní. Apíxí oxí mñmeánñj wí niaíwí agwí nerí oxí wo xiránáyí, yoí Emaniueroyi —Yoí mñkí ayí Gorixoxo nene tñi nawíní ñweañfa nánñríní. Yoí e wñrípñfáriní.” Ríwamíñj e nñríní eáárñj apí xixení imónñfa nání e imónñiniginí. ²⁴ Aññaj Gorixoyáo e urfagí Josepo sá weñe dání nñwiápnñmeari aññajo sekaxí uríñpa nerí xegí apíxí Mariaímí meañiniginí. ²⁵ Imí nñmeari aí siní niaíwo mîxíripa neríñá í tñi sá bi mñwé nera núisáná í ríxa niaíwo xiráná xegí yoí Jisasoyí wññríniginí.

2

Sogwí fwiaparíñmí dání bigíáwa nánñríní.

¹ Mariaí Jisasomí Judia píropenísíyo añj yoí Betírexemí dání nñxirímáná enáná Judayí áminá wo mîxí ináyí Xerotoyi rññjo Jerusalemíyo nñwearí xegí Judayo meñweañáná re enñiniginí. Áma sññj nání enwípearígíá wa sogwí fwiaparíñmí dání nñbìro Jerusalemí nñrémo ² yaríñj re wígíawixíni, “Judayí mîxí ináyí imónñfa nání niaíwí sññj xiríñjo geríní? Sogwí fwiaparíñmíni nñwearíñá omí xiráná sññj o nání ñweáagí sññwí nñwññrane nání omí yayí oumeanñrane baríñwñni.” urémeáagí ³ mîxí ináyí Xeroto “Niaíwo mîxí ináyí nímónñríní nímúronññenñjo?” ntyaiwirí dñj ríá nuxerí Jerusalemí ñweáyí nñni ení dñj ríá nuxéa úagí ⁴ o apaxípnñj imónñgíá xwéowamí tñi ñwí ikaxí eáññjpi mewegíáwamí tñi awí neárímáná yaríñj re winñiniginí, “Kiraisoyí rññjo, yeáyí neayimixemeanfa nání negí aríwayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi raríñwáo ríwamíñj nñríní eáññjpi ge xirípñfáriní nání rññññ?” urfagí ⁵ awa re urígíawixíni, “Negí Judia píropenísíyo re añj yoí Betírexemíyo xirípaxí imónñni. Ayí rípi nánñríní. Wíá rókiamoagíá wo áwanj nñwuriyirí

ríwamíñf re eaárinířini, ⁶ ‘Judayf aníyo aní yoř Betirexemi ñweáyfné aní ñiyoni nání amá obaxíyfné menagí aiwi segí amá wo mǎx ináy ñimóniri gí Judayf ñiyoni menweanfá enagí nání segí aní apí aní xwé tñi xixeni imóninířini.’ ñiriři eaárinířini.” urfagí ⁷ Xeroto yumí dñf ñiyaiwimáná “Siníyo enwípearígfáwa obípoi.” ñiriři awa ríxa bána yaríñf re winígnini, “Sinjo gíná ñweaagí winígfawixini. Sinjomí sinwí ñiwínimáná enáná emá arari pwenířini?” urfagí awa ríxa áwanf uráná ⁸ o Betirexemi nání re uowárinígnini, “Soyfné nuro niaíwo nání píraníñf pǎ époi. Ríxa sinwí ñiwíniróná nioni ení nuri yayf seáy e umemíniri nání amí ñbiri áwanf ñirípoi.” urfagí ⁹ awa arfá e ñwirowigíří óyo warfná re enígnini. Siní awa xamí sogwí řwiaparíñfmíni ññwearóná winígfó awamí xamí numearí aní niaíwo weniwámí seáy e ñweanígnini. ¹⁰ Sinjo e ñweaagí ñwíniro seáyimí seáyimí ñimóniro dñf nífá ñwíniri ¹¹ aniwámí ñipáwiro niaíwo xinái Mariaí tñi ñweanagí ñwíniro re egfawixini. Xwíayo ñipkínimearo omí yayf numemáná amíří o nání imóniñf wigí ayá řimíxaríříří ñiroaro sñá gorf tñi ikfá dǎ —Dǎ yoř pírakenisaní tñi murf tñi nání řini. Dǎ apí dñf naní eaaríñf xixegíñf sixí wíxaú tñi míni wigíawixini. ¹² Míni ñiwimáná enáná Goríxo oriñá nupářiří řmíñf re urígnini, “Míx ináyf Xeroto tñf e nání amí mupa époi.” urfagí wigí aní e nání nuróná óf xegí wíyo ugíawixini.

Isipíyř aníyo nání éř ugǎ ñaniriñi.

¹³ Awa ríxa numáná enáná re enígnini. Josepo oriñá ñwínirfná aníñajf Goríxoyá wo sinjání ñirónapíři re urígnini, “Ríxa ñwiápíñimeari niaíwo tñi xinái tñi ñimeámí Isipíyř aníyo nání éř úpoi. Sepfoyfné nuro rémófe dání amí nioni searímǎe nání ñweářixini. Xeroto niaíwomí píkini pǎ énapíni enagí nání řiraríñni.” urfagí ¹⁴ o aríwiyimí aí ñwiápíñimeari niaíwo tñi xinái tñi ñimeámí Isipíyř aníyo nání nuro ¹⁵ ññwearóná mǎx ináyf Xeroto pée nání ñweaagířini. Wǎ rókiamoagí wo xwíyǎ Goríxoyá ñwuriřiri řwamíñf eaáriní řipi “Gí iwo Isipíyř aníyo ñweanáná ‘Eini.’ urimířini.” ñiriři eaáriníří apí xixeni imóninířá nání Josepo niaíwomí Isipíyř aníyo nání ñimeámí unígnini.

Niaíwíyo míñf řirómí emegǎ ñaniriñi.

¹⁶ Xeroto, Jerusaremíyo xwayf naniri ñweano sogwí řwiaparíñfmí dání urínenaparígfáwa amí xřomí mǎwíménapǎgí nání “Yapíří řǎ ñiwapíyio?” ñiyaiwirí dñf rǎ ápiáwíñf wéagí xewaníño awamí sinjo nání yaríñf wíáná awa “Íná ñweaagí wíññwanígnini.” urfáři nání dñf ñimori porisowamí uowáraná awa nuro niaíwí oxí Betirexemi dáníyǎ tñi e mídímídání ññweaxa pugǎyǎ tñi, niaíwí oxí wigí xwiogwí wáu wo sñi mímúropa egǎ ñiyoni míñf řirómí emegíawixini. ¹⁷⁻¹⁸ Míñf řirómí eméáná xwíyǎ Goríxoyá wǎ rókiamoagí Jeremaioyř řiniño ñwuriřiri řwamíñf eaáriní řipi “Aní Rama dání ‘Yeyi.’ ñiriřiri ñwí eánariñagí arǎ wiaríño. Reserímí xíǎíwa wigí niaíwí nání ñwí píyř ñwířiríñiro wigí niaíwí wówí sinwí mǎwínířagí nání míñf ikíñwí umířǎgí aiwí pñi mǎwiáříříawixini.” řwamíñf eaáriníří apí iná xixeni imóniñgnini.

Amí Isipíyř aníyo dání yigǎ ñaniriñi.

¹⁹ Xeroto ríxa ñipéáná re enígnini. Josepo Isipíyř aníyo dání oriñá ñwínirfná aníñajf Goríxoyá wo sinjání ñirónapíři re urígnini,

20 “Niaíwomi opikianeyinri emegfáwa rixa pegfá enagi nání nwiápnimeari niaíwo tñi xinái tñi nimeámi dixf Isireriyf anfyó nání úpoyi.” uríagi 21 Josepo nwiápnimeari niaíwo tñi xinái tñi nimeámi nuri Isireriyf anfyó nírémoro 22 Josepo arfá re winjiginí, “Xerotomi xewaxo Akereasoyi rñiño xano mîxf ináyf nimóniri neameñweagfpa xewaxo eni mîxf ináyf e nimóniri Judia piropenisfyo re neameñweani.” rariñagfa arfá niwiri wáyinwiniri “Arige nuri Judia piropenisfyo ñweáminiréini?” yaiwiarfna Gorixo Josepomí oriñá nupárirí éf uowarána epówa Judia piropenisfyo wíarf nímúroro Gariri piropenisfyo nání nuro 23 anj yof Nasareti rñiñipimi ñweagfárini. Wífa rókiamoagfáwa áma xiáwowayá xwífa piaxfyo dání iwiaronfo nání re rigfápi “Ayf re ripfrárini, ‘O Nasareti dánorini.’ ripfrárini.” rigfá api xixeni imónwinjiginiri Nasareti nání nuro ñweagfárini.

3

Jono wayf numeaiia uño xwíyfa wáf uriménf nánirini.

1 Jono, wayf numeaiia uño, Jisaso sñi Nasareti ñweañána, o nuri Judia piropenisfyo áma dñf meañe wáf nurimerfna 2 re urayagfrini, “Gorixo xwioxfyo mîmeámf nîneairi píranñf neameñweani anwi ayo enagi nání segf íwf yarigfápi rfwfmñi nîmamoro píranñf nisanro ñweáfrxini.” urayagfrini. 3 Wífa rókiamoagf Aisaiaoyi rñiño niri rfwamñf re eañpi, “Áma dñf meañmi dání áma wo rfaiwá re rariní, ‘Ámináo nání segf dñf óf nanññf wimoiro óf píranñf imoarigfápánñf wimoiro nero ñweáfrxini.’ rariní.” rfwamñf e niri eañpi tñi xixeni Jono nuri axfpi e yagfrini. 4 O rapirapf nanf niyinri emeagomani. Kamerí fá (iyfá irikwññf imónñf wú) niyinri arerixf irñfyo yinagorini. Aiwá eni nanf nagomani. Áxwaxf tñi pfkf iniñf tñi nagorini. 5 Judayf wigf anj xwé Jerusalemí ñweagfáyf tñi Judia piropenisfyo amí amí ñweagfáyf nñi tñi iniñf Jodani rapápami ñweagfáyf tñi 6 Jono tñf e nání nuro wigf íwf yarigfápi nání waropáf wíána o wayf numeaiia nuri aí 7 Parisiowa tñi Saju-siowa tñi —Awa weyñi nîmeniro áma wíyo seáyf e wimónarigfáwarini. Awa Jono wayf oneameainro barñagfa Jono sñwí e niwinri ayf wigf íwf yarigfáyf rfwfmñi nîmamoro nisanro mé “Wayñi oneameainí.” niyaiwiro barñagfa niwinri nání re urñjiginí, “Sidríf miáoyfne, ‘Rfwená Gorixo xeanñf sealkárnfá enagi nání éf úpoyi.” go searfagf rñiñf meañginri wáyf nero nioni tñámiñf éf barñjoi? 8 Soyñé íwf yarigfápi rfwfmñi nîmamorfnyf, píranñf nero íkfá sogwf nanf nîwerfna yarñfpa imónfrxini. 9 Re mñrñpa époyi, ‘Negf arfo Ebrífamoyáone enagi nání Gorixo wí xeanñf nealkárnfá menini.’ mñrñpa époyi. Gorixo ‘Ebrífamoyá fwiárfawé nání “Nioni ayo xeanñf niwirfna arige xwé obaxf imónñfárini?” niyaiwiri ududf winarini.’ riyaiwiarñoi? Oweoi, Gorixo dñf e yaiwipaxf menini. Anani sñá tfyó dání Ebrífamo nání fwiárfawé wimixyipaxfrini. 10 Gorixo rixa rapiwé íkfá mfkf tñf e nání fá xirini. Íkfá gñi gña sogwf nanf mîwéagi niwinrnfá nidikárri rfa ikeárinfárini. 11 Nioni sa iniñf tñi wayf seameaiarñarini. Nioni enj eánñáoni aiwi rfwfyo bñfo nioni nîmúrónini. Seyñé nioni nání ‘Áma wé rónñorini.’ naiwiarñagfa aiwi o nioni tñi xixeni mimónñagf nání áma xináiwánñf

nimóniro omiñf wiariğfáyf bosoyá síkwf sú gwf wíkweaiariğfápa nioni oyá wíkweaipaxf menini. O wayf niseameairiná iniğf tññ seameainfámani. Wiyíné Gorixoyá kwíyf tññ seameairi wiyíné rfá tññ seameairi enfáriní.” nuriri ¹² Gorixo ámá nañfyo yeáyf uyimixemeari sipíyo anipá imixiri enfá enagi nání ewayf xwiyfá re uriniginini, “Omiñf yariğfáyf pokf tññ wif aiwá eyeyirómí ero aiwá ná anfyo tiro mamíwf tññ siyikf tññ rfá ikeaaríro yariğfápa Gorixo eni axipi e emfáriní wif mamíwf tññ ná tññ eyeyirómí inije xegf pokf fá nixiri roni. Aiwá náyf anfyo tiri mamíwf tññ siyikf tññ rfá supáripaxf mimóninifyo ikeariri enfáriní.” uriniginini.

Jisasomi wayf umeainf nánirini.

¹³ Jisaso jono wayf onimeainiri nání Gariri piropenisfyo dání nibiri iniğf Jodani rapá tññf e nírémori omi wímeáagi aiwí ¹⁴ Jono nurakimniri neri re uriniginini, “Joxi nioni nání o wayf onimeainiri ribarini? Oweoi, ‘Joxi wayf onimeaini.’ nimónariní.” urfagi aí ¹⁵ Jisaso re uriniginini, “Xe wayf oumeaimniri siñwf nanei. E neraínáyf, Gorixo nioni nání ‘O síwf wé róninifyf nñni oeni.’ yaiwiarinipi xixeni yanfwii.” urfagi ¹⁶ o Jisasomi wayf umeaiána o ríxa nímniimeami peyaríná re eniginini. Anf pirfyo dání óf inána kwíyf Gorixoyápi xawiówinif nweapiri omi wímeainiginini. Omi wímeaiána re eniginini. ¹⁷ Anfnami dání xwiyfá re rinénapiniginini, “Gf niaíwf ayá tññorini. Amipi o yarinipi nání yayf ninarini.” rinénapiniginini.

4

Obo Jisasomi iwamfó wíwapifinif nánirini.

¹ Kwíyf Gorixoyápi Jisasomi niwímeamáná omi Obo iwamfó owíwapifiniri ámá diñf meanf e nání níméra úaná ² o aiwá minf ñwfá niñweari ríxa sfá 40 nórimáná enána o agwf wíaná ³ iwamfó wíwapiyarino nibiri re uriniginini, “Joxi ‘Niaíwf Gorixoyáonirini.’ yaiwinarinipi nepa enánáyf, aiwá niri nání ‘Sñjá tiyf aiwá oimónini.’ rei.” urfagi aí ⁴ Jisaso re uriniginini, “Oweoi, wí emiméini. Gorixoyá Bíkwyfo dání rfwamif re eánini, ‘Ámá aiwá nánini diñf nímorínáyf wí diñf meapaxf menini. Xwiyfá Gorixo rinifyf niyoní diñf níkwírorínáyf ayfni diñf meapaxf rini.’ Rfwamif e niriniri eánini.” uriniginini. ⁵ Obo Jisasomi nimeami Jerusalemí anf Gorixoyá ayá tññminí nání nuri anf Gorixo nání ridiyowá yariğfiwami rikwíyo seáyf e nurárimáná ⁶ re uriniginini, “Joxi ‘Niaíwf Gorixoyáonirini.’ yaiwinarinipi nepa enánáyf, Gorixoyá Bíkwyfo dání rfwamif re niriniri eáninagi nání ‘Gorixo joxi síkwf sñjáo pirf uyikimí inirixiniri xegf anfnajowa awí nroro fá rixepf rini nání uowárininjo.’ niriniri eáninagi nání anani mfm nímawiri xeamoí.” urfagi aí ⁷ Jisaso re uriniginini, “Xwiyfá joxi minf nrori rípi eáninagi aiwí xwiyfá rípi eni niriniri eánini, ‘Negf Gorixo nepa enf neániri epaxorfaniri iwamfó míwíwapiyipani.’ eni rininagi nání nioni wí e emiméini.” uriniginini. ⁸ Ami Obo dfwf minf seáyimí wiápnimeanf bimi nání nimeami niyiri anf nñni xwíá riri nirimini ikwíroninifyo síwá niwiri xegf amipi ámá niwíniróná ayá sfwf nurori nimeapaxf wimónarinipi eni síwá niwiri ⁹ re uriniginini, “Joxi xwíáo nípíkinimeari símanfwíyóninif nínuriniri nioni nání yayf seáyimí nimeí. E níánáyf, amipi síwá síá tiyf nipiñ siapi mfñni.”

uráná ¹⁰ Jisaso re uriniginini, “Setenoxi pini ninwiarimi ef ui. Xwiya ripi ‘Aminá Gorixo nanini xwíayo nipkíni mearo yayí seayimi umero segí amipi ‘Nwíaxini.’ riniñyí emi nimoro síwí oyá nanini dñj íkwírooro éríxini.’ riniñagí nani joxi nríípa wí emiméini.” uríagí ¹¹ Obo pini nwiarimi úaná anñají wa nbiro arirá wigíawixini.

¹² Jisaso amá wa Jono wayí numeaia warinjo nani re riniñagí “Omí ríxa fá nixero gwí anñyo ñwiráíarini.” riniñagí o arí e niwimo Gariri piropenisíyo nani nuri niniñwéaríná ¹³ aní Nasaretí xíwé iwiaronje pini nwiarimi nuri aní xegí yoí Kapaneamiyi riniñyo —Aní api ipi Gariri tñi íkwíronini. Seburano tñi Napítaraio tñi awaúyá íwiaríawé ñweaagíerini. E nani nuri ñweaniginini. ¹⁴ Ayí ripi nanirini. Gorixoyá xwiya wí rókiamoagí Aisaiaoyi riniñyo xwiya niwuriyiri ríwamini re eaíññini, ¹⁵ “Xwí Seburanoyá íwiaríawé tñi Napítaraioyá íwiaríawé tñi eníñá ñweaagíe ipi tñimni tñi iniñgí Jodani rapáyo ífariwami dani tñi xwí Gariri imónimni emáyí ñweaagíe, ¹⁶ amá oxí apíxí e ñweagíayí nni Gorixomi muxídarinñagí nani síyá yiniñimniñyí ñweaagíe ríxa wí xwé bi ónagí winigíawixini. Ayí apaxí mé pearinñagí nani íkwapiññyí umeaarinñyo ríxa wí wókímíxini.” Ríwamini e niniñi eaníñpi xixeni imónini nani Jisaso wíanini imóninjo e nani nuri ñweaagíerini.

Ámá wiepísariní imónipíri nani wirímeaemení nanirini.

¹⁷ O aní e nani nuri ñweaé dani wáí re urimeniginini, “Gorixo xwioxíyo míméamí niseairi píraniní seamenti anwi ayo enagí nani segí íwí yarigíapi ríwimni nímamoro saniní nimóniro ñweáírixini.” nuri meri ¹⁸ ipi Gariri imanipá tñi nipuríná sinwí wininiginini. Xíráxogwá wáú —Xíráo xegí yoí Saimonorini. O xegí yoí amí bi Pitaorini. Xogwáo Adíruorini. Agwiau egí omíñyí peyí ápearigíwáú enagí nani ubení peyí nani ipiyo mamówararinñagí Jisaso e niwiniri ¹⁹ re uriniginini, “Agwiagwí nixídfíyí. Peyí nani yarigípa amá nioni nixídfííráyí eni axípi e wirímeapísi nani eaiwapiyimíni.” uríagí ²⁰ agwiau ubení apaxí mé e nitimi ríwíyo uxídfíisixini. ²¹ O e dani nuriñá sinwí wininiginini. Amí xíráxogwá wáú —Agwiau Sebediomi xewaxowaurini. Wífo Jemisorini. Wífo xogwáo Jonorini. Agwiau xano tñi ewéyo niñweamáná wigí ubení aríkininñagí píraniní yadiriñinarinñagí Jisaso e niwiniri ríaiwá “Nixídfíyí.” uráná ²² agwiau eni anñi egí ewé tñi xanomí tñi pini nwiarimi nayoari númi uxídfíisixini.

Jisaso wáí urimeri simixíyo naní imiximeri ení nanirini.

²³ Jisaso Gariri piropenisíyo ami ami nemeríná xegí Judayíyá rotú anñyo dani uréwapiyemeri xwiya yayí winipaxípi —Api Gorixo xwioxíyo míméamí neri píraniní umenñweanípi nani riniñpirini. Api wáí urimeri amá pí pí simixí yarigíayo tñi uraní xixegíni imónigíayo tñi naní imiximeri yaríná ²⁴ o yariniñpi nani yaní niwéa nuri Siria piropenisíyo ñweagíayí nni arí nwiariro nani wigí amá simixí xixegíni yarigíayí tñi riniñyí xixegíni winarigíayí tñi amá imífo dñj xixéorinñyí tñi xóxwí yarigíayí tñi ení síwimí yarigíayí tñi o tñj e nani níméamí báná o píraniní wimixiyarinñagí nani ²⁵ amá oxí apíxí obaxí Gariri piropenisíyo dñyí tñi Dekaporisi piropenisíyo dñyí tñi Judia piropenisíyo dñyí

tfn̄i wigʻ an̄j xwé Jerusaremi dán̄jyʻ tfn̄i iniigʻ Jodan̄i rapáyo jfar̄wám̄ini dán̄jyʻ tfn̄i epʻroyʻ nero om̄i núm̄i uxʻdigʻawix̄ini.

5

Xwiyá Jisaso dʻwíyo dán̄i uréwap̄iȳn̄j̄p̄i nán̄ir̄ini.

1 Jisaso áamá ox̄i ap̄ix̄i n̄iaiw̄f obax̄i o t̄n̄j e nán̄i b̄m̄iar̄n̄jaḡfa n̄iw̄n̄iri d̄w̄f m̄n̄jȳo nán̄i n̄yoar̄i éf̄ n̄n̄jwear̄i xeḡf w̄lep̄sar̄n̄jȳf x̄fo t̄n̄j e nán̄i bán̄a 2 o nuréwap̄iya nur̄i re ur̄n̄jn̄iḡini, 3 “Áamá ḡiȳf ḡiȳfné ‘Nion̄i n̄iḡp̄i apán̄ir̄ini.’ m̄r̄ipa éf̄ȳfné, ‘Áamá ar̄ir̄a oneaipoȳi.’ yaiw̄iar̄iḡf̄ȳfné, Gor̄ixo xwiox̄ȳo m̄imeám̄f n̄iseair̄i p̄irán̄n̄j̄f seamen̄jweanf̄a en̄jaḡi nán̄i yaȳf seain̄pax̄ȳfnér̄ini. 4 Áamá ḡiȳf ḡiȳfné, n̄w̄f ean̄ir̄i yar̄iḡf̄ȳfné, Gor̄ixo m̄n̄j̄f ik̄n̄jw̄f seam̄ir̄inf̄a en̄jaḡi nán̄i yaȳf seain̄pax̄ȳfnér̄ini. 5 Áamá ḡiȳf ḡiȳfné, fw̄f mé n̄r̄im̄ax̄n̄iro san̄n̄j̄f imón̄iḡf̄ȳfné, Gor̄ixo xwiox̄ȳo m̄imeám̄f ner̄i seamen̄jweanf̄e dán̄i xw̄fá n̄r̄in̄t̄ seḡf imón̄inf̄a en̄jaḡi nán̄i yaȳf seain̄pax̄ȳfnér̄ini. 6 Áamá ḡiȳf ḡiȳfné, aiw̄á nán̄i agw̄f seair̄i iniiḡf nán̄i seain̄r̄i yar̄n̄j̄pa r̄fá m̄ik̄ir̄o p̄irán̄n̄j̄f yar̄iḡf̄a aȳf nán̄n̄n̄j̄f n̄iseaimón̄ir̄fn̄a Gor̄ixo anan̄i x̄ixen̄i seain̄f̄a en̄jaḡi nán̄i yaȳf seain̄pax̄ȳfnér̄ini. 7 Áamá ḡiȳf ḡiȳfné, áamá w̄íyo w̄á wianar̄iḡf̄ȳfné, Gor̄ixo en̄t̄ w̄á seawian̄inf̄a en̄jaḡi nán̄i yaȳf seain̄pax̄ȳfnér̄ini. 8 Áamá ḡiȳf ḡiȳfné, áamá s̄n̄jw̄f an̄iḡfe dán̄iran̄i, seḡf̄p̄i úf̄ami dán̄iran̄i, d̄n̄j̄f ná b̄in̄t̄ n̄imoro ax̄fp̄ini yar̄iḡf̄ȳfné, Gor̄ixo xewan̄n̄j̄o s̄iw̄á seain̄inf̄a en̄jaḡi nán̄i yaȳf seain̄pax̄ȳfnér̄ini. 9 Áamá ḡiȳf ḡiȳfné, áamá m̄ix̄f inar̄fn̄a nuro p̄iȳfá w̄r̄ar̄iḡf̄ȳfné, Gor̄ixo aȳf nán̄i ‘Ḡf̄ n̄iaiw̄x̄in̄i.’ r̄in̄f̄a en̄jaḡi nán̄i yaȳf seain̄pax̄ȳfnér̄ini. 10 Áamá ḡiȳf ḡiȳfné, wé rón̄n̄j̄f Gor̄ixo e éf̄r̄ix̄in̄ir̄i wimón̄ar̄n̄j̄p̄i x̄f̄dar̄n̄jaḡfa nán̄i xean̄n̄j̄f seaik̄ar̄f̄ȳfné, o xwiox̄ȳo m̄imeám̄f n̄iseair̄i p̄irán̄n̄j̄f seamen̄jweanf̄a en̄jaḡi nán̄i yaȳf seain̄pax̄ȳfnér̄ini. 11 Áamá ḡiȳf ḡiȳfné, nion̄i n̄ix̄f̄dar̄n̄jaḡfa nán̄i ikaȳw̄f sear̄iro xean̄n̄j̄f seaik̄ar̄iro pí pí xw̄iȳfá yap̄f seaxekw̄imoro seair̄fn̄áȳf, yaȳf seain̄pax̄ȳfnér̄ini. 12 En̄j̄n̄a w̄fá rókiamoaq̄f̄awam̄i xean̄n̄j̄f n̄iwik̄ara waḡf̄apa ax̄fp̄i seȳfné en̄t̄ n̄iseaik̄ara war̄fn̄áȳf, seȳfné an̄fn̄ami n̄ipeyir̄fn̄a Gor̄ixo yaȳf n̄iseaimori am̄ip̄i aȳá r̄im̄ixar̄n̄j̄p̄i seiap̄inf̄a en̄jaḡi nán̄i yaȳf seain̄pax̄ȳfnér̄ini.

Sax̄f t̄n̄i w̄fá t̄n̄i nán̄i ur̄n̄j̄f nán̄ir̄ini.

13 “Sax̄f aiw̄áyo n̄imori n̄in̄ir̄fn̄áȳf aw̄f̄i yar̄n̄j̄pa seȳfné nion̄i searar̄n̄j̄ayo p̄irán̄n̄j̄f n̄n̄ix̄f̄d̄irón̄a áamá n̄yon̄i en̄t̄ n̄w̄iwap̄iȳiro sax̄f aw̄f̄i yar̄n̄j̄pa ax̄fp̄in̄j̄f wim̄ix̄f̄r̄ix̄in̄i. Sax̄f aw̄f̄i yar̄n̄j̄p̄i n̄ipuri r̄ixa ur̄aw̄n̄n̄j̄f imón̄n̄j̄fn̄áȳf ar̄ire éán̄a ámi aw̄f̄i imón̄n̄j̄o? Oweot̄, am̄ip̄i w̄i im̄ix̄ipax̄f mimón̄n̄jaḡi nán̄i óf e em̄i m̄w̄iárómóán̄a áamá xw̄ir̄n̄jw̄f osixayar̄iḡf̄ar̄in̄i. Seȳfné nion̄i searar̄n̄j̄ayo n̄n̄iwialk̄ir̄fn̄áȳf, sax̄f r̄ixa ur̄aw̄n̄n̄j̄f imón̄n̄j̄p̄i em̄i moar̄iḡf̄apa Gor̄ixo en̄t̄ ax̄fp̄i em̄i e seamon̄f̄ar̄in̄i. 14 Seȳfné áamá Gor̄ixom̄i x̄f̄d̄ip̄ir̄f̄a nán̄i uȳfw̄f n̄m̄ixároro w̄fán̄n̄j̄f uyamop̄f̄r̄ar̄in̄i. An̄j̄ d̄w̄f m̄n̄jȳo ikw̄irón̄n̄j̄p̄in̄j̄f in̄im̄i mimón̄n̄j̄f yap̄f seȳfné en̄t̄ nion̄i p̄irán̄n̄j̄f n̄n̄ix̄f̄d̄irón̄áȳf, áamá n̄yon̄i s̄n̄j̄án̄i e wimón̄p̄f̄r̄ar̄in̄i. 15 Áamá ram̄ix̄f n̄m̄ixároro s̄ix̄f w̄á n̄imearo s̄ix̄f ikwaseaar̄ar̄iḡf̄amani. N̄m̄ixároro seáyi e ikwian̄w̄ȳo n̄wirárar̄ar̄iḡf̄ar̄in̄i. Seáyi e tán̄áȳf áamá an̄jȳo in̄im̄i n̄jweaḡf̄a n̄yon̄i w̄fá wókian̄n̄j̄r̄in̄i. 16 Ram̄ix̄f seáyi e ikwiarárán̄a áamá n̄yon̄i w̄fá wókian̄n̄j̄p̄án̄n̄j̄f seȳfné

eni áamá sɨŋwɨyo dánɨ wé rónɨŋɨf imónɨro áamáyo arɨrá wiro nerónáyɨf áamá sɨŋwɨf nɨseanɨro ‘Ayɨ Gorɨxomɨ nɨxɨdɨro nánɨ rɨa yarɨŋoɨ?’ nɨyaiwiro omɨ seáyɨ e umepɨrɨfárɨnɨ.

Nwɨf ikaxɨf nɨrɨnɨrɨ eánɨŋɨpɨ nánɨ rɨŋɨf nánɨrɨnɨ.

¹⁷ Seyɨné nionɨ nánɨ ‘O Gorɨxoyá ŋwɨf ikaxɨf Moseso nɨrɨrɨ eanɨpɨ tɨnɨ wɨfá rókiamoagɨfáwa nɨrɨro eagɨápɨ tɨnɨ enɨ xwɨfá iwenɨ nánɨ bɨŋɨrɨnɨ.’ mɨnɨiaiwiapanɨ. Xwɨfá iwenɨ nánɨ mɨbɨf amɨpɨ nɨrɨnɨrɨ eánɨŋɨpɨ sɨnɨ xɨxenɨ imónɨnɨfá nánɨ bɨŋárɨnɨ. ¹⁸ Aga nepa seararɨŋɨnɨ. Xwɨfárɨ tɨnɨ anɨfna tɨnɨ sɨnɨ enánáyɨf ŋwɨf ikaxɨf nɨrɨnɨrɨ eánɨŋɨf nɨpɨnɨ sɨnɨ xɨxenɨ mimónɨpa enánáyɨf ná bɨnɨ onɨmɨápɨ rɨnɨŋɨf apɨ aiwɨ xwɨfá iwenɨfámani. ¹⁹ Áamá gɨyɨf gɨyɨné ŋwɨf ikaxɨf nɨrɨnɨrɨ eánɨŋɨpɨ bɨf nánɨ ‘Xwémani. Xwɨyɨfá nɨmearɨpaxɨfmani.’ nɨyaiwiro ogámɨf nero áamá wɨf enɨ axɨpɨ ogámɨf epɨrɨf nánɨ nɨwɨwapɨyɨrɨnáyɨf, Gorɨxo xwɨoxɨyo mɨmeámɨf neri seamenɨweanɨfɨná e yarɨgɨfáyɨf nánɨ ‘Sɨyɨkwɨpɨánɨŋɨf imónɨgɨfáyɨrɨnɨ.’ rɨpɨrɨfárɨnɨ. Gɨyɨf gɨyɨné ŋwɨf ikaxɨf nɨrɨnɨrɨ eánɨŋɨpɨ xɨxenɨ axɨpɨf nero áamá wɨf enɨ axɨpɨf epɨrɨf nánɨ nɨwɨwapɨyɨrɨnáyɨf, Gorɨxo xwɨoxɨyo mɨmeámɨf neri pɨránɨŋɨf seamenɨweanɨfɨná e yarɨgɨfáyɨf nánɨ ‘Áamá xwé mamadɨrɨxánɨŋɨf imónɨgɨfáyɨrɨnɨ.’ rɨpɨrɨfárɨnɨ. ²⁰ ‘Seyɨné Parisiowa tɨnɨ ŋwɨf ikaxɨf eánɨŋɨpɨf mewegɨfáwa tɨnɨ “None ŋwɨf ikaxɨf eánɨŋɨpɨmɨ nɨxɨdɨrane e nerɨnáyɨf wé rónɨŋɨf yarɨŋwɨnɨ.” yaiwinarɨgɨfápɨ mɨmúropa nerɨnáyɨf, Gorɨxo xwɨoxɨyo mɨmeámɨf nɨseairɨf seamenɨweanɨf e wɨf ŋweapɨrɨfámani.’ seararɨŋɨnɨ.

Wikɨf wónarɨgɨfá nánɨ uréwapɨyɨŋɨf nánɨrɨnɨ.

²¹ “Enɨná Moseso segɨf seárfawéyo ŋwɨf ikaxɨf nurɨrɨfɨná ‘Nɨwɨápɨnɨmearɨf áamá mɨpɨkɨpanɨ. Áamá gɨyɨf e nerɨnáyɨf xwɨrɨxɨf seamepɨrɨfárɨnɨ.’ urɨŋɨpɨf seyɨné rɨxa arɨfá nɨwɨro nɨjɨfá imónɨŋoɨ. ²² Ayɨf nanɨf neri aiwɨ agwɨf nionɨf ámɨf bɨf nɨpɨkwɨnɨf nanɨf seáyɨf e nɨmɨxɨrɨf re seararɨŋɨnɨ, ‘Áamá gɨyɨf xegɨf áamá imónɨgɨfá wo nánɨ wikɨf nɨwónɨrɨf mɨxɨf nurɨrɨfɨnáyɨf anɨf e dánɨf xwɨrɨxɨf mepɨrɨfárɨnɨ. Gɨyɨf xegɨf áamá imónɨgɨfá womɨf “Dɨŋɨf mayɨf roxɨnɨ.” nurɨrɨfɨnáyɨf opisɨf anɨfyo dánɨf xwɨrɨxɨf mepɨrɨfárɨnɨ. Gɨyɨf xegɨf áamá imónɨgɨfá womɨf “Majɨmajɨfá ikárɨnarɨŋɨf roxɨnɨ.” nurɨrɨfɨnáyɨf xewanɨŋo xwɨyɨfá nɨmeárɨnɨrɨf rɨfá anɨŋɨf xwɨrɨxɨfyo ikeaárɨpɨrɨfárɨnɨ.’ seararɨŋɨnɨ. ²³ Ayɨnánɨf Gorɨxo nánɨf aiwáf peaxɨf tɨmɨnɨrɨf nerɨfɨná dɨŋɨf re sɨnánáf ‘Gɨf áamá imónɨgɨfáyɨf wo sɨnɨf xwɨyɨfá nɨmearɨpaxɨf imónɨnɨ.’ dɨŋɨf e sɨnánáyɨf ²⁴ aiwáf peaxɨf tarɨgɨf e mɨdánɨŋɨf e nɨtɨmɨf nurɨf omɨf xámɨf pɨyɨfá nɨwɨrɨnɨmánáf ámɨf rɨfɨwɨyo dánɨf nɨbɨrɨf dɨxɨf aiwáf peaxɨf tɨrɨfɨnɨ. ²⁵ Seyɨnéf woxɨf áamá wo tɨnɨf xwɨyɨfá mearɨnɨpaxɨf imónɨŋánáyɨf xwɨrɨxɨfyo rɨwárɨnɨnɨf nánɨf sɨnɨf óf e o tɨnɨf nurɨnáf anɨfɨnɨf pɨyɨfáf wɨrɨnɨrɨfɨnɨ. E mepa nerɨnáyɨf, o xwɨrɨxɨfyo rɨwáránáf gurɨmanɨf xwɨrɨxɨf mearɨŋo e dánɨf porɨsowa tɨŋɨf e rɨwáránáf awa gwɨf anɨfyo rɨwárɨpɨrɨfárɨnɨ. ²⁶ Aga nepa re seararɨŋɨnɨ, ‘Joxɨf fɨwɨf enɨfɨf nánɨf nɨgwɨf fɨwɨf enɨpɨf tɨnɨf xɨxenɨf nɨroarɨf mɨwɨpa nerɨnáyɨf, anɨŋɨf e ŋweanánáf wɨf pɨnɨf nɨrɨwɨárɨro rɨwáramopaxɨf mimónɨnɨ.’ seararɨŋɨnɨ.

fɨwɨf inarɨgɨfápɨf nánɨ uréwapɨyɨŋɨf nánɨrɨnɨ.

²⁷ “Enɨná Moseso segɨf seárfawéyo ŋwɨf ikaxɨf nurɨrɨfɨnáf rɨfwamɨŋɨf neri ‘Meánɨgɨfɨpagwɨf áamá wɨf tɨnɨf fɨwɨf mɨnɨpanɨ.’ nurɨrɨf eanɨpɨf seyɨnéf arɨfá nɨwɨro nɨjɨfá imónɨŋoɨ. ²⁸ Ayɨf nanɨf neri aiwɨ agwɨf ámɨf bɨf nɨpɨkwɨnɨf nanɨf seáyɨf e nɨmɨxɨrɨf re seararɨŋɨnɨ, ‘Áamáf nɨnɨf gɨyɨf gɨyɨf apɨxɨf wɨmɨf “Nionɨf íf tɨnɨf fɨwɨf

inipaxonirini.” yaiwiminiri nani sijnwí fwí ntwiniirfnáyf, o rixa dñjf tñni fwí inarñji. seararñjini.” urññinigini.

²⁹ O áamá ayf dñjf oeyíronífoyini re urññinigini, “Segf sijnwí wiyíji ‘fwí apí ei.’ riránáyf sijnwí e rírfíyi niyori emi morfíni. E niníronáyf rñññf xwé niseainirñjñf aiwi Gorixoxo rfá anññf wearññño seaikeaarána rñññf seainimñññf enñpñññf seainñññfamaní. Sijnwí wiyini anññf nimónirfnáyf ayf nanñ menjagi aiwi joxi sini sijnf urfá enjagi nani ayf ananirini. ³⁰ Dixf wé onamñññf tñni fwí nani feapá sinánáyf ‘Gorixoxo gf wará nírini rfá anññf wearññño nikaarñññf.’ niyaiwirí wéu ntwákwini emi morfíni. E ninírnáyf rñññf xwé nñsinirí aiwi rñññf Gorixoxo rfá anññf wearññño sikaarána sinimñññf enñpñññf sinñññfamaní. Wé wúni ntwákwiniirfnáyf ayf nanñ menjagi aiwi joxi sini sijnf urfá enjagi nani ayf ananirini.

Apixf emi moarigfápi nani uréwapñññf nánirini.

³¹ “Enjina Moseso ñwí ikaxf níriri rfwamññf re eanñññf, ‘Áamá go go xegf xiepimi “Emi omómni.” niyaiwirfnáyf áamá nññf “O apiximi rixa emi moñoi.” yaiwipññf nani payf wina nimixiri mññf wiowárfwinñññf.’ Moseso rfwamññf nanñ e níriri eanñf aiwi ³² agwi nioni ámi bñ nñpikwini nanñ seáyf e nimixiri re seararñññf, ‘Go go xegf xiepi xámñ meañf áamá wo tñni fwí bñ minarfná emi nñmorfnáyf í áamá womi nñmeánirí aí xámñ nñmeari emi moñoyá dññño dánñ fwí inarñji. Go go apixf wa nñmearo emi mogñimi nñmearfnáyf ayf eni í tñni fwí inarñji.’ seararñññf.

Sññá tññf e dánñññf rarigfápi nani uréwapñññf nánirini.

³³ “Enjina Moseso segf seárfawéyo ñwí ikaxf nurirfná rfwamññf rññf neari re urñññf, ‘Seyíne woxi woxi sññño árixá nñwiri “Sññá ro ñweañe dánñ rññññf.” nurirfná yapf bñ muripani. E nurirfná Gorixoxoyá sijnwíño dánñ axññf éññññf.’ Rfwamññf e nuriri eanññf seyíne arfá nñwiwo nñññf nimónirí aiwi ³⁴⁻³⁵ agwi nioni ámi bñ nñpikwini nanñ seáyf e nimixiri re seararñññf, ‘Xwíyá bñ nñrñfná sññá tññf e dánñ mñññf éññññf. Anñña ayf Gorixoxoyá ikwianwí éf ñweani nani imónñññf nani e dánñ xwíyá “E rññññf.” mñññf éññññf. Xwíññf eni ayf Gorixoxoyá sññwí tñni xwíñññf nosaxiri ñweañññf enjagi nani xwíññf rñññf enjagi dánñ xwíyá “E rññññf.” mñññf éññññf. Jerusalem ayf anñ mñññf ináyf Gorixoxoyá enjagi nani anñ apimi dánñ eni muripañññf éññññf. ³⁶ Dixf dññño dánñ dññf wiyi pñññf onñf weri apññf wenñf weri epaxf mñññññf nani “Gf mñññf riyimi dánñ rññññf.” wí muripañññf éññññf. ³⁷ Pññf nurirfná sa “Oyi.” uriri “Oweoi.” uriri xñññf éññññf. Wíññf nñra nurí “Sññá tññf e dánñ rññññf.” nurirfnáyf, rixa Oboya dññño dánñ yarññoi.’ seararñññf.

Xixex eánarigfápi nani urñññf nánirini.

³⁸ “Enjina Moseso segf seárfawéyo ñwí ikaxf nurirfná rfwamññf neari re urñññf, ‘Áamá wa seyíneyá womi sijnwí pññf seayíkiáná seyíne eni wayá womi sijnwí pññf uyíkirñññf. Wa seyíneyá womi manñ pññf seayíreáná seyíne eni wayá womi pññf uyíreñññf.’ nurirí eanññf seyíne arfá nñwiwo nñññf imónñññf. ³⁹ Ayf nanñ nerí aiwi agwi nioni ámi bñ nñpikwini nanñ seáyf e nimixiri re seararñññf, ‘Mñññf seyíne seaíáná seyíne xixex mññññf. Áamá wo maripñññño iwanñf reááná xíomñ eni meá ámi bñ tñni reámñññf yarfná xe oneañññf maripñññf mññññf wimñññññf. ⁴⁰ Áamá wo

xwirixí nírimeri díxí sorfá rírápimíniri yarfná xfo xe onírápíniri síjwí nívwiníri iyfá nípani méu eni mñni wirfñni. ⁴¹ Porisí worani, gapimaní worani, “Nígwi nani marfá, joxí saní nínirápíri nígí saní ripí nímeami aní apimi nani nuii.” rírána “Nígwi meami imori nímeami umíniréini?” mīyawiapani. Aní xfo rírífipimi níremori aiwi “Ámi aní bimi nani anani nímeami oruimíni.” urírñni. ⁴² Áma wo amípi nani xegí díñf níyawiiri rixíñf rírífipiyí sa mñni wirfñni. Áma wo “Amípi wí nioniyá ríwéná siapímfa nani joxiyá niapei.” ríránáyí “Meníni.” murípani. Sa mñni wirfñni. seararíñni.

“Xejwí imónigfáyí nani díñf sípi seaíwinigíni.” uréwapíyíñf nániríni.

⁴³ “Eñiná Moseso segí searfawéyo jwí ikaxí nurírfná ríwamíñf neari re uríñfpi, ‘Áma díxíyoyí díñf sípi síwinigíni.’ nuríri eanípi seyfné arfá níwiro níjfa imóníñoi. Xwiyfá rípi, segí ámináowa rígfápi ‘Xepíxepá rónigfáyí tñni wíki tñni inírñni.’ rígfápi eni seyfné ríxa níjfa imóníñoi. ⁴⁴ Ayí e nerí aiwi nioní ámi bí nípikwíni naní seáyí e nimíxíri re seararíñni, ‘Díxí xepíxepá rónigfáyí nani díñf sípi síwinigíni. Áma xeaníñf seaikárarígíyáyo naní wí owimeaníri Goríxomí rixíñf urírñni. ⁴⁵ Seyfné e nerfnáyí, nepa níaiwí segí ápo Goríxoyá níaiwífnéníñf imóníñoi.’ seararíñni. Ayí rípi nani seararíñni. Xewaníñoyá díñf tñni áma sípi ayo tñni naní ayo tñni sogwí wanaríñfñni. Inía eni oyá díñf tñni wé rónigfá ayo tñni wé mírónigfá ayo tñni eaaríñfñni. O ‘Áma sípi ayo aiwi inía wearí sogwí waníri mepa oeni.’ yaiwiaríñmani. Seyfné o xegí níaiwífné enagí nani áma segíyo tñni xepíxepá rónigfáyó tñni aiwi Goríxo yaríñpa axípi wéyo meríñni. ⁴⁶ Seyfné áma díñf síxí seayigfáyoni díñf sípi níwíronáyí, ‘Nene e yaríñagwí nani Goríxo yayí nínearí amípi ayá tñf bí neaiapínfárñni.’ ríyawiariñoi? Oweoi! Áma takisí nani nígwí nínearápífná xixeni mínearápí bí fwi nearáparígífáwa axípi díñf síxí uyigfáyoni díñf sípi níwiro nani ‘Goríxo amípi ayá tñf bí mñni winfárñni.’ yaiwiaríñwáraní? Oweoi! ⁴⁷ Áma díxíyoni óf e síjwí níwiníri yayí níwírnáyí, ‘Áma wí yarígíyá tñni xixeni mímóní múroaríñwíni.’ ríyawinaríñoi? Oweoi! Áma Goríxomí míxídípa yarígíyá aí axípi seyfné yarígífápa eni e yaríñagfá nani e mīyawiapani. ⁴⁸ Ayínani segí séno, anínamí ñweaño wé róníñf nímoníri áma naní ayo tñni sípi ayo tñni aí díñf sípi níwiri naní wiaríñpa seyfné eni axípi e wirfñni.

6

Arírá níwírná epaxípi nani uréwapíyíñf nániríni.

¹ “Seyfné ‘Naní owiimíni.’ níyawiirfná áma síjwí níseaníro weyí seamepíri nani wígf síjwí anígfe dani mīwipani. Seyfné e nerónáyí, séno, anínamí ñweaño ríwéná ayá tñf wí seaiapínfámáni. ² Ayínani ‘Uyípeayíyo arírá níwiri rípi mñni owimíni.’ níyawiirfnáyí, áma sípi erí naní erí yarígíyá áma síjwí nínaníro weyí onímépoyíní wígf áma womí ‘Pékákí níra xámi nímeat.’ nuríri óf erani, rotú aníyorani, yarígífápa mepa éfrixíni. Nioní nepa seararíñni. Áma weyí numerfnáyí ayí wígf wimónaríñfpi ríxa meaaríñagfá nani ríwéná Goríxo ayá tñf bí wimíníri enípi meapírfámáni. ³⁻⁴ ‘Uyípeayíyo arírá níwiri rípi mñni owimíni.’ níyawiirfnáyí, wé núkaúni

tfn̄i m̄iwipan̄i. Ná wún̄i t̄fni ín̄imi ikw̄isófr̄ix̄ini. Ín̄imi e n̄iwir̄ináȳf, ápo Gor̄ixo s̄iñw̄f n̄isean̄ir̄i r̄fwená yaȳf n̄iseair̄i am̄ip̄i ayá t̄ñ̄j̄p̄i x̄fo seaiap̄im̄in̄ir̄i yar̄iñ̄j̄p̄i anani n̄iseaiap̄in̄fár̄ini.

Gor̄ixomi r̄ix̄iñ̄j̄f nur̄ir̄fná ur̄ipax̄p̄i nán̄i ur̄ewap̄iȳiñ̄j̄f nán̄ir̄ini.

⁵ “Seȳfné r̄ip̄i en̄i Gor̄ixomi x̄wiȳfá r̄ir̄im̄f n̄iwir̄iná ámá sip̄i r̄ir̄i nan̄j̄ r̄ir̄i yar̄iḡfáȳf ámá s̄iñw̄f n̄in̄an̄tro weȳf on̄imépaȳin̄ir̄i ge ge ámá obax̄f t̄ñ̄j̄f e rotú an̄j̄yorani, óf os̄isagw̄iyorani, éf n̄iromo Gor̄ixomi x̄wiȳfá r̄ir̄im̄f wiar̄iḡfápa mepa éfr̄ix̄ini. Nion̄i nepa searar̄iñ̄ini. E yar̄fná ámá s̄iñw̄f n̄iw̄in̄tro weȳf numer̄fnáȳf aȳf wiḡf wimónar̄iñ̄j̄p̄i r̄ixa meaar̄iñ̄aḡfa nán̄i r̄fwená Gor̄ixo ayá t̄ñ̄j̄f b̄i wim̄in̄ir̄i en̄j̄p̄i meap̄r̄fámani. ⁶ Seȳfné Gor̄ixomi x̄wiȳfá r̄ir̄im̄f n̄iwir̄iná re éfr̄ix̄ini. Dix̄f an̄j̄yo ín̄imi n̄ip̄awir̄i ówan̄j̄ n̄iȳar̄imáná dix̄f ápom̄i ín̄imi dán̄i r̄ir̄im̄f wir̄fn̄i. Seȳfné ín̄imi dán̄i ner̄fnáȳf, Gor̄ixo s̄iñw̄f n̄isean̄ir̄i r̄fwená am̄ip̄i ayá t̄ñ̄j̄f x̄fo seaiap̄in̄fápi anani n̄iseaiap̄in̄fár̄ini. ⁷ Gor̄ixomi x̄wiȳfá r̄ir̄im̄f n̄iwir̄fná ámá Gor̄ixo nán̄i maj̄fáȳf om̄i x̄wiȳfá r̄ir̄im̄f n̄iwir̄fná ayá wí n̄ira nuro ‘Nene e ner̄fnáȳf, Gor̄ixo ar̄fá neain̄iñ̄oi.’ n̄iyaiwiro yar̄iḡfápa mepa éfr̄ix̄ini. ⁸ Seȳfné am̄ip̄i wí nán̄i d̄fw̄f n̄ikeamón̄iro s̄in̄i seḡf séno Gor̄ixomi yar̄iñ̄j̄f m̄iwipa en̄jáná o r̄ixa xám̄i n̄ij̄fá imón̄iñ̄aḡf nán̄i Gor̄ixo nán̄i maj̄fáȳf yar̄iñ̄j̄f ayá wí n̄wia nuróná yar̄iḡfápa mepa éfr̄ix̄ini. ⁹ Gor̄ixomi x̄wiȳfá r̄ir̄im̄f n̄iwir̄fná re ur̄fr̄ix̄ini, ‘Neḡf ápox̄ini, an̄j̄nam̄i ñweañ̄ox̄ini, ‘Ámá n̄ini jox̄ini ñw̄fáox̄i en̄j̄aḡf nán̄i wéyo or̄imépaȳi.’ neaimónar̄ini. ¹⁰ ‘Jox̄i x̄wiox̄fyo m̄imeám̄f n̄ineair̄i neameñ̄wear̄fa nán̄i oimón̄ini.’ neaimónar̄ini. An̄j̄nam̄i am̄ip̄i jox̄i ‘E oépaȳi.’ simónar̄iñ̄j̄p̄i nán̄i yar̄iḡfápa nene ‘Xw̄fá r̄ir̄im̄f en̄i ax̄f̄p̄i e oyaneȳi.’ neaimónar̄ini. ¹¹ Agw̄f s̄fá r̄iyi aiwá nan̄i nán̄i neaiapei. ¹² Ámá nene f̄w̄f nealf̄ayo yokwar̄im̄f wiiar̄iñ̄wápa jox̄i en̄i nene yokwar̄im̄f neaii. ¹³ Ámá wí en̄j̄f eán̄iḡfár̄an̄ir̄i iwam̄ó ow̄iwap̄iȳipoȳin̄ir̄i s̄iñw̄f m̄inean̄ipan̄i. Obo m̄im̄iwial̄k̄f neain̄iḡin̄ir̄i awi neameñ̄weáfr̄ix̄ini. [X̄wiox̄fyo m̄imeám̄f n̄ineair̄i pir̄an̄iñ̄j̄f neameñ̄weapaxox̄i imón̄ir̄i en̄j̄f s̄ix̄f eán̄ipaxox̄i imón̄ir̄i ik̄fn̄ipaxox̄i imón̄ir̄i en̄jox̄i, ín̄iná aȳf jox̄ini en̄j̄aḡf nán̄i rar̄iñ̄ini. ‘E e imón̄ifw̄in̄iḡini.’ neaimónar̄ini.] Gor̄ixomi r̄ix̄iñ̄j̄f nur̄ir̄fná e ur̄fr̄ix̄ini. ¹⁴ Seȳfné ámá wí f̄w̄f sealf̄ayo yokwar̄im̄f wiiánáȳf, séno Gor̄ixo, an̄j̄nam̄i ñweañ̄o seȳfnéyá en̄i yokwar̄im̄f n̄iseaiin̄iñ̄oi. ¹⁵ E ner̄i aí f̄w̄f sealf̄ayo yokwar̄im̄f m̄iwipa éánáȳf, seḡf séno en̄i seȳfnéyá yokwar̄im̄f seaiin̄imen̄iñ̄oi.

Aiwá ñw̄fá n̄iñ̄wir̄ar̄in̄ir̄fná epax̄p̄i nán̄i ur̄ewap̄iȳiñ̄j̄f nán̄ir̄ini.

¹⁶ “Seȳfné aiwá ñw̄fá n̄iñ̄wir̄ar̄in̄ir̄fná ámá sip̄i ero nan̄j̄ ero yar̄iḡfáȳf s̄fm̄f n̄iȳim̄iro yar̄iḡfápa mepa éfr̄ix̄ini. Aȳf ámá s̄iñw̄f n̄iran̄iro s̄fm̄iman̄j̄ siȳo xenáná aȳf re yaiwip̄r̄i ‘O aiwá ñw̄fá ñwir̄ar̄in̄iñ̄or̄ani?’ oyaiwipoȳin̄ir̄i emear̄iḡfápa mepa éfr̄ix̄ini. Nion̄i nepa re searar̄iñ̄ini, ‘Aȳf ámá weȳf on̄imépaȳin̄ir̄i e nero wiḡf wimónar̄iñ̄j̄p̄i r̄ixa ámá weȳf uméaḡfa nán̄i ayá t̄ñ̄j̄f r̄fwená wim̄in̄ir̄i en̄j̄p̄i wí meap̄r̄fámani.’ searar̄iñ̄ini. ¹⁷⁻¹⁸ Seȳfné aiwá ñw̄fá n̄iñ̄wir̄ar̄in̄ir̄fná ámá ‘O aiwá ñw̄fá m̄iñ̄weañ̄or̄ini.’ yaiwip̄r̄i nán̄i d̄fá kom̄ix̄f nin̄iro s̄fm̄iman̄j̄fyo waȳf n̄irón̄iro éfr̄ix̄ini. Seȳfné yum̄fí e ner̄fnáȳf, seḡf séno Gor̄ixo s̄iñw̄f n̄isean̄ir̄i r̄fwená yaȳf n̄iseair̄i ayá t̄ñ̄j̄p̄i b̄i m̄ini n̄iseaiap̄in̄fár̄ini.

Am̄ip̄i ayá t̄ñ̄j̄p̄i an̄j̄nam̄i ot̄f̄poȳin̄ir̄i ur̄ewap̄iȳiñ̄j̄f nán̄ir̄ini.

19 “Xwíá t́yo amípi ayá rímíxaríngípi wí ípíkwiyyí xwíríá ikíxerí wí nígiyyí kirí wí ríweaxwí imóníro ńkwirí nípáwiro f́wí mearo epaxí enagí nání wíní wíní nání d́ngí nímoro nímeeayiro mítípa éfíríxíní. 20 Seyíné Goríxoyá síngwíyo dání wé róníngí nímóníro yumfí ámayo arírá níwirínáyí ayí seyíné amípi ayá t́ngípi anínamí awí eámeámíníngí yáraríngoi. E ípíkwiyyí wí xwíríá ikíxerí nígiyyí kirí ríweaxwí imóníro ńkwiro nípáwiro f́wí mearo epaxí mímóníní. 21 Segí amípi naní ayá rímíxaríngípi xwíá t́yo wenánáyí ayí xwíá t́yo nání d́ngí mopíríáríní. Anínamí wenánáyí ayí e nání d́ngí mopíríáríní.

“Sínwí uyíwíníngí imóníní.” uréwapíyíngí náníríní.

22 “Segí síngwí ayí uyíwíníngí imóníní. Síngwí t́níní píráníngí naníro wé róníngí nerónáyí d́ngí naníngí aumaúmí níníro segí xwíoxíyo wíáníngí seaókíaríní. 23 E nerí aí segí síngwíyo dání f́wí nání nanírónáyí segí d́ngí xwíoxíyo sfáníngí yímíxáriníngoi. Díxí xwíoxíyo wíáníngí óníngípi sfá níyímíxírínáyí ayí aga sfá xaíwíníngí yímíxáriníngoi.

Aiwá t́níní aikí t́níní nání ududí winaríngí nání uréwapíyíngí náníríní.

24 “Ámá wo ámá waúyá xínáíníngí nímónírí omíngí wíipaxí meníní. E nerínáyí wíomí d́ngí síxí nuyírí wíomí d́ngí peá nímorí nerí wíomí píráníngí ayá t́níní níxídrí wíomí peayí níwianírí eníngoi. Seyíné nígwíyíyá omíngí wíiaríngíngí nímóníro ‘Nígwí wí mímímúropa oení.’ níyaiwírínáyí, Goríxoyá omíngí wíiaríngí woxíngíngí imónípaxí meníní. 25 Nioní re seararíngíní, ‘Aríge píráníngí ńweaniréwíní?’ mírípa nero aiwá t́níní iníngí t́níní nípírí nání ududí mepa ero iyfá aikí amípi waráyo yínípírí nání ududí mepa ero éfíríxíní.’ seararíngíní. Ayí rípi nání seararíngíní. Segí d́ngí j́ayí aiwá nání moaríngíáyo seáyí e imónírí wará j́ayí ení aikí yínaríngíáyo seáyí e imónírí enagí nání seararíngíní. 26 Seyíné íngí nání d́ngí mópoyí. Íngí aiwá íwíá urírí aiwá mírí aníyo awí eámeámí yárirí mepa yaríngíáyo aiwí segí séno Goríxo, anínamí ńweango nímerí aiwá mímí wíaríngíngí. Seyíné ‘Íngwa neamúronoi.’ níyaiwíaríngoi? Oweoi. 27 Seyíné woxí, ‘Sepiá ámí b́ oimónímíní.’ níyaiwírí ududí éoxí sepiá ámí b́ imónaríngíraní? Oweoi. 28 Seyíné apí aí wí mepaxí imóníngagí nání aikí nání pí nání ududí yaríngoi? Ará adowayí amíyo eníngíná nání d́ngí mópoyí. Aníngí míní iyfá óf earí aikí yírí yaríngíraní? Oweoi. 29 E nerí aí nioní re seararíngíní, ‘Eníngá negí míxí ináyí Soromono níkínírí okiyfá nínísfáná adowayí apí t́níní xíxení mímóníngíníngíní.’ seararíngíní. 30 Goríxo adowayí t́níní aráyo —Ará agwí eníyo ananí níyoaro sfá wíyímí ríá ikearípíríáríní.” uríngíníngíní. Wíepísaríngíyí “Goríxo ará nání ayá sfwí muroaríní.” oyaiwípoyínírí Jísaso e nurírí re uríngíníngíní, “Oxí apíxíyíné, Goríxomí d́ngí onímíapí íkwíroaríngíyíné Goríxo adowayí t́níní aráyo okiyfáníngí yaríngagí nání soyíné ení anípaxí aikí e seayíríníáríní. 31 Aiwá t́níní iníngí t́níní pí naniréwínírí ududí mepaní. Aikí ení pí yínaniréwínírí ududí mepaní. 32 Émayí, ámá Goríxo nání majfáyí apí nípíní nání aníngí míní nero meaníro yaríngíáríní. E nerí aí segí séno, anínamí ńweango seyíné apí nípíní nání seainaríná o ríxa níjfá imóníngagí nání seyíné axípi e mepa éfíríxíní. 33 Amípi apí meámínírí nání mepa erí ‘Wé róníngí Goríxo yaríngípi nioní oimónímíní.’ níyaiwírí erí Goríxo xwíoxíyo mímeeámí níneairí neameníweaníe páwirí nání amípi x́fo wímónaríngípi erí nerínáyí,

Gorixo ananĭ apĭ nĭpĭnĭ nĭsiinġarĭnĭ. ³⁴ Ayĭnġnġ ‘Wġarĭnġ aikġ pĭ yĭnrane aiwġ pĭ nĭrane yanġwġrġfanġ?’ nġyaiwiro ududġ mepanĭ. E nerġnġ ududġ sġġ wġyimĭ epġrġġyġ tġnĭ nawĭnĭ axĭnġnġ nĭkumġxĭro ayġ wĭ ududġ yarĭŋoĭ.

7

Pġné meararġġġġ nġnġ urġwapġyĭŋġ nġnġrġnġ.

1 “Gorixo seyġné enĭ xwġyġġ seamearġnġġnġrĭ ġmġ wġyo xwġyġġ mumearġpa ġrġxĭnĭ. ² Seyġné ġmġ wġyo xwġyġġ umeeararġġġġpa Gorixo enĭ xwġyġġ seamearġnġarġnĭ. Seyġné rġġ tġŋġ numearġrġnġyġ, Gorixo enĭ rġġ tġŋġ seamearġnġarġnĭ. ³ Seyġné ‘ġwġ amġpĭ e mepanĭ.’ urġġġpĭmĭ dġnĭ Gorixo apĭmĭ dġnĭ xwġrġxġ seamenġarġnĭ. Joxġyġ ġwġ yarĭŋġpĭ sġŋwġyo ġrġfġnġŋġ weŋaġġ aiwĭ mġsġkġnarġŋaġġnġŋġ dġxġ ġmġ ġmġnġŋġ wo ġwġ onġmiġpĭ yarĭŋġpĭ sġyġkwġnġŋġ ŋweanġaġġ pĭ nġnġ wġnarġŋġrġnġ? ⁴ ġkġġ ġrġfġ dġxġ sġŋwġyo weŋġnġ dġxġ ġmġ ġmġnġŋġ woyġ sġŋwġyo sġyġkwġ ŋweanġaġġ nġwġnġro arġre ‘Orġmeġmġnġ.’ urarġŋġrġnġ? ⁵ Joxġ nanġ ġrĭ sġpĭ ġrĭ yarġŋoxġnġ, joxġyġ enĭ ġrġfġ urġ weŋġpĭ xġmġ emĭ nġmamġnġmġnġ sġŋwġ pġrġnġŋġ nġwġnġrĭ oyġ sġŋwġyo weŋġpĭ enĭ ananĭ emĭ umamorġnĭ. ⁶ “Segġ memġġ odġpĭ xwġrġŋwġ osaxġpġrġxġnġrĭ odġpĭ yarġŋe xwġġ e mġtarġġġġpa xwġyġġ nanġ Gorixoyġ enĭ ġmġ ‘Ayġ pĭ pġnerġfanġ?’ yaiwġarġġġyġ arġġ nġwġrĭ aġ rġwġmġnġ mamopġrġxġnġrĭ murġpa ġrġxġnĭ. Sġwġ sġwġ nearopġrġxġnġrĭ amġpĭ nanġ mġnġ mġwġarġġġġpa xwġyġġ Gorixoyġ ġmġ arġġ mġwġġġyġ xeanġŋġ seaiapġrġxġnġrĭ murġpa ġrġxġnĭ.

Gorixomġ rġxġŋġ urġrġrġxġnġrġ urġwapġyĭŋġ nġnġrġnġ.

7 “Seyġné Gorixomġ yarġŋġ nġwiro segġ seaimġnarġŋġpĭ nġnġ rġxġŋġ urġnġ o ananĭ mġnġ seaiapġnġarġnĭ. Rġxġŋġ nurġrĭ amġpĭ wĭ o tġŋġ e dġnĭ pġġnġŋġ nerġnġ ananĭ meapġrġarġnĭ. Rġxġŋġ nurġrĭ wġġ e nġrġmġnġ wakwġ ġrġnġnġŋġ ġġnġ Gorixo ananĭ arġġ nġsġrĭ anġ šwanġnġŋġ seġkwġinġarġnĭ. ⁸ Ayġ rġpĭ nġnġ seararġŋġnĭ. ġmġ nġnġ ġyġġ ġyġġ yarġŋġ nġwġrĭ wigġ wġmġnarġŋġpĭ nġnġ Gorixomġ rġxġŋġ nurġrġnġyġ ananĭ meaarġġġarġnĭ. Yarġŋġ nġwġrĭ Gorixo tġŋġ e dġnĭ pġġnġŋġ nerġnġyġ ananĭ meaarġġġarġnĭ. Yarġŋġ nġwġrĭ Gorixoyġ wġġ e ġġ nġrġmġnġ wakwġ ġrġnġnġŋġ ġġnġ o ananĭ anġ šwanġnġŋġ wġkwġarġŋġrġnĭ. Ayġnġnġ ananĭ Gorixomġ yarġŋġ wġyġrġxġnĭ. ⁹ Seyġné re ġġ ŋwġxapġġġyġné woxġ dġxġ ġwo aiwġ nġnġ rġxġŋġ rġrġnġ xġŋwġ sġŋġ reŋġyġ nġmearġ umeaiarġŋġrġnġ? Oweoġ! ¹⁰ Dġxġ ġwo peyġ nġnġ rġxġŋġ rġrġnġ sidġrġ reŋġ nġmearġ umeaiarġŋġrġnġ? Ayġ enĭ ananġmanġ. ¹¹ Seyġné ġwġ nġra warġġġyġné aiwġ segġ nġaiwġ rġxġŋġ searġnġ amġpĭ awġaxġyġ mġnġ wġarġġġarġnĭ. E nerġ aġ segġ sġno, anġnamġ ŋweanġoyġ anġpaxġrġnĭ. ġyġġ ġyġġ rġxġŋġ urġnġ amġpĭ nanġŋpĭ ananġ mġnġ wġnġġnġ. ¹² Seyġné ‘ġmġ e oneaiġpoyġ.’ nġyaiwġrġnġyġ, seyġné ayo enĭ axġpĭ e wġirġnġ. Nwġ ġkaxġ Moseso nġrġrġ eaŋġpĭ tġnġ xwġyġġ wġġ rġkġamoagġġwġ nġrġro eagġġpĭ tġnġ apĭ e rġnġŋaġġ nġnġ rarġŋġnĭ.

ġwġ ġnġŋyġauġ nġnġ urġwapġyĭŋġ nġnġrġnġ.

13-14 “ġwġ onġġ ġnġŋyġġkwġnġmġ pġwġanġro ġrġxġnĭ. Ayġ rġpĭ nġnġ seararġŋġnĭ. ġwġ rġwġnġ Gorixo xeanġŋġ wġnġfa nġnġ ġnġŋyġyġ šġ xwġ ġnġŋaġġ nġnġ ġmġ obaxġ Gorixo nġnġ dġŋġ mġmġ ayġmġ nġpġwiro wigġ dġŋġ tġnġ nġra warġŋoġ. Ayġnġnġ seyġné šġ Gorixo rġwġnġ dġŋġ anġŋġ ġnġnġ ŋweapġrġfa nġnġ

seaiapínfa nání onígí iníñfý+kwí+nimí páwipírí nání aníñf miní o ríñfímí nixídíro éfríxíní.

“Ámá íkáfáníñf imóníñjoí.” uréwapíyíñf náníríní.

15 “Mimóní wíá rókiamoarígíáwa wigí dínf ínímíníyí sówí sayí sí roaríñf yapí nimónímáná aiwí seyíné tífáminí níbiríná sipísipí yapíníñf awayíní yarígíápa nimónímí seáimeapíríáríní. Ayínání sñwí tñí erfíní. 16 Seyíné íkáfá naní wéna níwíníríná ‘Ana naníñaríní.’ ríro sipí wéna níwíníríná ‘Ana sipínaríní.’ ríro yarígíápa sipí imóníñf mimóní wíá rókiamoarígíáwa yarígíápi níwíníríná ‘Yapí ríneaíwapíyaríñjoí? Nepa Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxíní. Ámá yapí seyíné seáíwapíyanro bífáy ekíríkwíñíñf imóníñjoí. Wainí sogwí ekíríkwíyó darígíáraní? Oweoí! Íkáfá pikí sogwí enwíxíyó darígíáraní? Oweoí! 17 Rípi ení axípiríní. Íkáfá naníyí sogwí naní wearíñfíní. Sipíyí sogwí sipí wearíñfíní. 18 Íkáfá naníyí sogwí sipí wepaxí mimóníní. Sipíyí sogwí naní wepaxí mimóníní. 19 Íkáfá níní sogwí naní míwéyí nídíkáríro ríá íkeaárarígíáraní. 20 Ayínání seyíné íkáfá sogwíyó níwíníríná nífá imónarígíápa sipí imóníñf mimóní wíá rókiamoarígíáwa yarígíápi níwíníríná ‘Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxíní.

Goríxo “Joxí nání nioní majíáríní.” uríñgínírí uréwapíyíñf náníríní.

21 “Ámá Jisasomí ‘Ámínáoxíní, Ámínáoxíní’ urarígíá níní xegí xano, anínamí ñweaño xwioxíyó míméámí nerí píráníní umenñweaní páwipíríáríní.’ míyaiwipani. Ámá xíó wimónaríñfí xídarígíá gíyí gíyí, ayíní nípáwiro ñweapíríáríní. 22 Sífá Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí enfáyimí ámá obaxí re nírayipíríáríní, ‘Ámínáoxíní, Ámínáoxíní, nene yoí joxíyáyo dání xwíyíá wíá rókiamoagwáríní.’ níníríro ‘Yoí joxíyáyo dání imíó míxí umáñowárágwáríní.’ níníríro ‘Yoí joxíyáyo dání emímí obaxí wíwapíyagwáríní.’ níníríro epíríá enagí aiwí 23 ámá níyíyá sñwí anígíé dání re urímíáríní, ‘Seyíné nání nioní nífá wí mimóníñfíní. Ríkíkíríó yarígíáyíné nioní píñí níníwíárímí úpoyí.’ urímíáríní.

Anf mírarígíáwá nání uréwapíyíñf náníríní.

24 Ámá gíyí gíyí nioníyá xwíyíá rípi arfá nínírí xixení e níníxídírnáyí ayí ámá sñá anf nímíríná dínf píráníní neñwíperí xwíá nímiga níwerí sñá piará ínímí yapíníñfínámí dání sñá piará anf mírínfápi e dání níkíkíróa níyapírí míraríñóníñf imóníñjoí. 25 Iníá earí iníígí waxí xwé weapírí ríwípi erí nerí aiwí anjwá sñá ínímí yapíníñfínámí dání níkíkíróga yapíníñagí nání níkwierómioañíñgíní. 26 Ámá gíyí gíyí xwíyíá nioní raríñápi arfá níniro aí xixení mepa nerínáyí ayí ámá sñá anf nímíríná majímajíá níkárínírí iníkíyo seáyí e dání sñá níkíkíróa níyapírí míráraríñóníñf imóníñjoí. 27 Iníá earí iníígí waxí weapírí ríwípi erí yaríná anjwá níkwierónowírí ríwí níra píeróníñgíní.” Jisaso e nurírí 28-29 xwíyíá apí nípíní ríxa níra núísáná enáná ámá e epíroyí egfáyí o ñwí ikaxí eáníñfí mewegíáwa uréwapíyarígíápa muréwapíyí néní tññóníñf uréwapíyaríñagí nání ududí néra ugíawíxíní.

8

Peyíyí imóníñf womí naní imíxíñf náníríní.

1 Jisaso nuréwapiyísáná dǎwǎ mǎñfyo dání weaparǎná oxǎ apǎxǎ nǎiáwǎ obaxǎ númǎ weaparǎná re enǎnǎgǎnǎ. 2 Ámá peyǎyǎ imónǎñf wo nǎbǎrǎ nǎwímearǎ mǎñf xwǎfáyo nǎkwǎrorǎ re urǎññǎgǎnǎ, “Ámǎnáoxǎnǎ, joxǎ nǎonǎ nǎnǎ ‘Nǎñf owímǎxǎmǎnǎ.’ nǎyǎiwǎrǎnǎ anǎnǎ nǎñf nǎmǎxǎpaxoxǎrǎnǎ.” urǎfǎgǎ 3 Jisaso wé feapǎ nǎwǎrǎ seáyi e nǎwǎkwǎrǎrǎ “ ‘Joxǎ nǎñf oimónǎnǎ.’ nǎmónǎrǎnǎ. Rǎxa nǎñf imónǎe.” urǎnǎ re enǎnǎgǎnǎ. Peyǎyǎ imónǎñjo nǎñf imónǎfǎgǎ 4 Jisaso re urǎññǎgǎnǎ, “Joxǎ nǎonǎ nǎñf simǎxǎfǎyǎ nǎnǎ amǎnǎ nǎrǎ ámáyo áwanǎf murǎpanǎ.” nǎrǎrǎ ámá o Moseso enǎnǎ ñwǎ ikǎxǎf ragǎpǎ mé ámáyo xewanǎñjo áwanǎf nura emenǎgǎnǎrǎ e nǎrǎrǎ ámǎ re urǎññǎgǎnǎ, “Ámǎnǎ apǎxǎpǎnǎñf imónǎgǎfáwa tǎñf e nǎnǎ nǎrǎ womǎ sǎwǎ nǎwǎnǎrǎ nǎñwǎ rǎdǎyowǎ nǎnǎ negǎf arǎfo Moseso enǎnǎ sekǎxǎf nearǎgǎfǎyǎ bǎ mǎnǎ wǎrǎxǎnǎ. Gorǎxo nǎnǎ rǎdǎyowǎ sǎárǎrǎ joxǎ nǎñf imónǎfǎpǎ nǎnǎ áwanǎf rǎrǎ oenǎrǎ mǎnǎ wǎrǎxǎnǎ.” urowǎrǎññǎgǎnǎ.

Porisǎf woyǎyǎf womǎ nǎñf imǎxǎñf nǎnǎrǎnǎ.

5 O anǎf yofǎ Kapaneamǎñyo rémóánǎ wauyǎf porisǎf ámǎnǎ imónǎñf wo nǎwímearǎ waunǎ rǎxǎñf nǎrǎrǎ 6 re urǎññǎgǎnǎ, “Ámǎnáoxǎnǎ, gǎf inókǎnǎñf nǎmónǎrǎ omǎñf nǎiarǎñjo enǎf nǎnǎ sǎwǎmǎf nerǎ nǎwerǎ rǎnǎñf xwé wǎnarǎnǎ. Anǎnǎ nǎñf imǎxǎrǎéǎnǎ?” urǎfǎgǎ 7 Jisaso re urǎññǎgǎnǎ, “Anǎnǎrǎnǎ. Nǎonǎ nǎrǎ nǎñf imǎxǎmǎfǎnǎ.” urǎfǎgǎ aǎf 8 porisǎf ámǎnǎ imónǎñjo re nǎyǎiwǎrǎ “Porisǎf wa nǎonǎ ínǎmǎ nǎrǎññǎfǎpa sǎmǎxǎfǎyǎf enǎ Jisasomǎ ínǎmǎ wurǎñnǎnǎ.” nǎyǎiwǎrǎ re urǎññǎgǎnǎ, “Ámǎnáoxǎnǎ, nǎonǎ ámá wé rónǎñf joxǎ tǎnǎ xǎxenǎ nǎmónǎñfǎgǎf nǎnǎ joxǎ gǎf anǎfyo fǎwǎpǎpǎxǎf mǎmónǎnǎ. E nerǎ aǎf joxǎ re dǎnǎ ‘O nǎñf oimónǎnǎ.’ rǎnǎ gǎf omǎñf nǎiarǎñjo nǎñf imónǎñjo. 9 Ayǎf rǎpǎ nǎnǎ searǎrǎññǎ. Nǎonǎ enǎ ámá omǎñf ‘Ayǎf ayǎf et.’ nǎrǎrǎgǎfáwǎmǎf ínǎmǎ wurǎññǎnǎ. Nǎonǎ enǎ porisǎf wa ínǎmǎ nǎrǎññǎñjo. Womǎ ‘Joxǎ anǎf ú.’ urǎnǎ sa anǎnǎ arǎf nǎnǎrǎ warǎñfǎrǎnǎ. Womǎ ‘Be.’ urǎnǎ sa xǎxenǎ barǎñfǎrǎnǎ. Gǎf inókǎnǎñf nǎiarǎñf womǎ ‘E et.’ urǎnǎ xǎxenǎ yarǎñfǎrǎnǎ.” urǎfǎgǎ 10 Jisaso arǎf e nǎwǎrǎ nǎnǎ ududǎf nerǎ ámá xǎfomǎ númǎ warǎgǎfáyo nǎkǎnǎmónǎrǎ re urǎññǎgǎnǎ, “Isǎrǎerǎyǎfǎné woxǎf ámá ro dǎñf seáyi e nǎnǎkwǎrorǎf yarǎñfǎpa xǎxenǎ e dǎñf mǎnǎkwǎroarǎñfǎgǎf sǎñwǎf rǎnǎñǎrǎnǎ. 11 Nǎonǎ re searǎrǎññǎ, ‘Ámá Gorǎxo xegǎfǎf xwǎoxǎfyo mǎmeámǎf nerǎ pǎrǎnǎñf umenǎweanǎnǎ émǎ obaxǎf sogwǎf fǎwǎparǎñfǎmǎnǎ ñweagǎfǎyǎf tǎnǎ sogwǎf wearǎñfǎmǎnǎ ñweagǎfǎyǎf tǎnǎ nǎbǎro segǎf arǎfowa Ebǎrǎfamo tǎnǎ Aisako tǎnǎ Jekopo tǎnǎ nawǎnǎ anǎ ññwearo aǎwǎ ñpǎfǎrǎnǎ. 12 E nerǎ aǎf Isǎrǎerǎyǎfǎné, Gorǎxo anǎpǎxǎf xwǎoxǎfyo mǎmeámǎf nǎseairǎf seamenǎweapǎxǎfǎyǎfǎné Gorǎxo menǎweanǎf dǎnǎ sǎfǎ yǎnǎñfǎmǎf seamoaiǎnǎ e dǎnǎf mǎmenǎñwǎf ayǎkwǎf mǎsearǎñfǎf enǎgǎf nǎnǎ ñwǎf earo mǎñf sǎwǎf rǎkwǎnǎro epǎfǎrǎnǎ.’ searǎrǎññǎ.” nǎrǎrǎ 13 wauyǎf porisǎf ámǎnǎ imónǎñjomǎ re urǎññǎgǎnǎ, “Dǎxǎf anǎf ú. Joxǎ ‘O e apǎxorǎnǎ.’ nǎñǎiawǎrǎ dǎñf nǎkwǎroarǎñfǎpǎf xǎxenǎ rǎxa oimónǎnǎ.” urowǎrǎnǎ axǎnǎ xegǎf omǎñf wǎiarǎñjo rǎxa nǎñf imónǎññǎgǎnǎ.

Pitaomǎf xǎneagwǎmǎf nǎñf imǎxǎñf nǎnǎrǎnǎ.

14 Jisaso Pitaoyǎ anǎfyo nǎpǎwǎrǎnǎ wenǎñf éfǎyǎf wǎnǎññǎgǎnǎ. Pitaomǎf xǎneagwǎf warǎ rǎfǎ pǎrǎf wǎiarǎñfǎgǎf ikwǎñwǎfyo sǎ rǎyǎf wenǎgǎf nǎwǎnǎrǎ 15 wé seáyi e ikwǎrǎnǎ re enǎnǎgǎnǎ. Rǎfǎ pǎrǎf pǎnǎ wǎiarǎnǎ nǎwǎpǎñfǎmearǎ Jisasomǎ aǎwǎ nǎxerǎ wǎññǎgǎnǎ. 16 Rǎxa sogwǎf wéánǎ ámá e dǎñfǎyǎf wǎgǎf ámá imǎfo dǎñf xǎxéroarǎñfǎyǎf obaxǎf o tǎñf e nǎméra nǎbǎro wǎrǎnǎ oya xwǎyǎfǎ tǎnǎ mǎxǎf umǎñowǎrǎyǎrǎf sǎmǎxǎfǎyǎf nǎnǎf enǎf pǎrǎnǎñf imǎmǎxǎmǎf

erí enjínigini. ¹⁷ Gorixoyá xwíyá wá rókiamoagí Aisaiayoí ríninjo áamá xegí xiáwowayá xwá piaxíyo dání iwiaronfo nání xwíyá níriri eanjí rípi, “Xewaninjo negí simíxíyí tñní uraní tégíáyí tñní nanjí imímíximí eníáriní.” ríñjipi ríxa xixeni imóniní nání Jisaso e enjínigini.

Ámá “Oríxídaneyí.” urígá nánirini.

¹⁸ Jisaso áamá oxí apíxí obaxí omí ikwíkwierí wiarínagá níwínirí xegí wiepísarínjowami sekaxí re urínjínigini, “None ipíwámí járiwámí dání xemoani nání ewéyo píxemoánípoyí.” uraríná ¹⁹ njwí ikaxí eáninjípi mewegíáyí wo níbirí re urínjínigini, “Nearéwapiyarínjoxini, anjí amí gimí gimí nání úaná nioní númí ríxídimemfáriní.” uríagí ²⁰ o re urínjínigini, “Sfíwí sayí sá wená nání síná sirírikí tñjíní. Injí ení sá wená nání níyini tñjíní. E nerí aí ámá imóninjoní sá wémfa nání anjí wí menini.” urínjínigini. ²¹ Xegí wiepísarínjyí amí wo re urínjínigini, “Ámináoxini, gí ápo tñní nínjweanísáná o ríxa péaná xwá níweyárimoní númí ríxídimemfá nání ananiraní?” uríagí aí ²² Jisaso áamá xíomí dñjí míwíkwíroarígíáyí nání re urínjínigini, “Xegí píyí wá xwá weyárfírxinírí sínjwí níwínirí nioní númí níxídeí.” urínjínigini.

Ipí imeamíkwí yarínjipi samínjí imíxínjí nánirini.

²³ E nurímí ewéyo píxemoánáná xegí wiepísarínjowa ení nípíxemoáníro ipíyo oríwámí dání nání nímeámí waríná re enjínigini. ²⁴ Ríwípi xwé nerí inígí imeamíkwí neríná ríxa ewépa míwíarómínirí yarínjagí aiwí Jisaso sá maiwí wenjagí ²⁵ wiepísarínjowa nuro saiwiárí níwiro re urígíawixini, “Ámináoxini, ríxa níneamíwíaropaxíriní. Arírá neaií.” uríagá ²⁶ o re urínjínigini, “Dínjí onímíapí níkwíroarígíoyíné pí nání wáyí seainariní?” nurímí níwiápínimearí re rínjínigini, “Imínjí tñní inígí tñní samínjí oweáriní.” ráná re enjínigini. Imínjí píní wiárirí inígí winjwí mé ríwoárirí nerí njínjía imónarínjínigini. ²⁷ Njínjía imónaríagí níwíníro re rínjígíawixini, “Pí ámáorfaní? Imínjí tñní inígí tñní arfá níwirí samínjí weárfáyoi.” rínjígíawixini.

Ámá imfó xixéoarígíwáumí míxí umáinínjí nánirini.

²⁸ O tñní xegí wiepísarínjowa tñní oríwámí dání áamá yoí Gadarayí anjyí tñjé e níwiékínimearo ewéyo dání ayoáaná áamá imfó dñjé xixéoarínjé wáu —Awaú imfó nímonírí sayí e ronjagí nání áamá óf ayimí mípwarígíáriní. Awaú xwáripá áamá tayarígíá tñjé anjwí e dání níbirí nawíní órórí niníro ²⁹ xwamiání re urígíisixini, “Niaíwí Gorixoyáoxini, joxí pí neaimínirí barínjini? Goríxo ríwéná rínjínjé neaiapínfá síní enáná joxí rínjínjé neaiapímínirí ríbarínjini?” nuríro ³⁰ odípí obaxí bí ná jíamí nírómáná aiwá narínjagá níwíníro ³¹ ríxínjé re urígíawixini, “Joxí míxí níneamáinírínáyí, odípíyo oxíxéropoyínirí sínjwí neanei.” uríagá ³² o “Emaní!” uríagí áamá awaúmi píní níwiárimí odípípmí xixéoráná re enjínigini. Pímanjé míwíarónjímí anjíní imegíní wéféyí ipíyo igwá nuyíroro inígí nínamiro píyí egíawixini. ³³ Píyí éagá odípí awí mearoarígíáwa sínjwí e níwínímí wígí anjí apimí nání mírí nuro odípí inígí namífápi tñní áamá imfó xixéoarígíwáú ení nanjé imónírí éjpi tñní nání repíyí wíaná ³⁴ áamá oxí apíxí níní anjé apimí dánjyí Jisasomí wímeaníro nání nuro omí níwíníro ríxínjé “Joxí nenejá xwá re píní níneawiárimí wí e nání uí.” urígíawixini.

9

Ámá enjé nání s'wímí enjomi nanj imixijé nánir'ini.

¹ Jisaso ewépami n'p'ixemoánir'í n'ijweari n'imeámi or'iwámi dáni n'ixemoauri xegí anjé ijweear'ij'pimi n'irémori ijweanáná ² re enj'inigini. Ámá wa ámá enjé nání s'wímí enjé wo ikwianj'wíyo n'itimáná n'imeámi báná Jisaso awa “O anani nanjé neaim'ixiyipax'ir'ini.” n'yaiwiro x'fomi d'ijé wikw'roar'ijag'fa n'wini'ri enjé s'wímí enjomi re ur'ij'inigini, “Ámá rox'ini, joxi ayá s'wí m'ir'iropani. f'wí joxi yar'ij'pí r'ixa yokwar'im'í sílár'ini.” uráná re enj'inigini. ³ Njw'í ikax'í eán'ij'pí meweg'fáwa wig'í xwiox'íyo dáni d'ijé re n'p'ikíga ug'fawix'ini, “Ámá ro ‘Gor'ixo yar'ij'pí epaxon'ir'ini.’ n'yaiwiri n'ir'ir'íná Gor'ixomi r'iper'ir'í umear'ini.” In'im'í dáni d'ijé e yaiwiar'ijag'fa nání ⁴ Jisaso d'ijé adad'í n'wir'í n'ij'fá nimón'ir'í re ur'ij'inigini, “Pí nání seg'í d'ijéyo dáni ‘O Gor'ixomi r'iper'ir'í numeri yar'ini.’ n'aiwiar'ijoi? ⁵⁻⁶ Nioni enjé s'wímí enjomi ‘Dix'í f'wí yar'ij'pí r'ixa yokwar'im'í sílár'ini.’ uráná soy'íné ‘O n'éní t'ijor'fani?’ n'aiwip'ir'iréoi? Omí ‘Nanjé nimón'ir'í n'wiáp'ínimeámi anjé ut.’ uráná soy'íné ‘O n'éní t'ijor'fani?’ n'aiwip'ir'iréoi? f'wí yar'ij'pí yokwar'im'í n'wiir'íná in'im'í imón'ijag'í nání e yaiwipax'í mimón'ini. E neri aiw'í ámá imón'ijáon'í nání ‘O xw'fá t'íyo n'ijwear'íná ení f'wí yar'ig'fápi yokwar'im'í wiini nání n'éní t'ijor'fani?’ n'aiwip'ir'í nání s'ijw'í nan'poyi.” nur'ir'í ámá enjé nání s'wímí enjomi re ur'ij'inigini, “Joxi n'wiáp'ínimeári dix'í ikwianj'w'í n'ixopem'ixiri n'imeámi ut.” uráná ⁷ o n'wiáp'ínimeámi xeg'í anjé e nání un'ijigini. ⁸ Xeg'í anjé e nání úag'í ox'í ap'ix'í e ep'íroy'í eg'íáy'í s'ijw'í e n'wini'ro nání d'ijé n'yeawá'iro “Gor'ixo ámá ro n'éní t'ijón'ijé wim'ix'ij'ir'fani?” n'yaiwiro x'fomi yay'í seáy'im'í dáni umeg'fawix'ini.

Matiyuomi “Nix'ídei.” ur'ijé nánir'ini.

⁹ Jisaso e p'ini n'wiár'im'í nur'íná ámá wo xeg'í yo'í Matiyuoy'í r'in'ijo takis'í nání njgw'í urápar'ig'fá opis'í anj'íyo riwo ijweanag'í n'wini'ri re ur'ij'inigini, “Nioni n'ix'ídei'ix'ini.” ur'íag'í o n'wiáp'ínimeári n'úmi ux'íd'ij'inigini. ¹⁰ Jisaso xeg'í wiep'isar'ijowa t'ini anjé Matiyuoyá nání nuro aiwá nar'f'íná ámá takis'í nání njgw'í urápar'ig'fáy'í t'ini f'wí ar'k'í yar'ig'fá winiy'í t'ini omí n'wimearo naw'ini aiwá nar'ijag'fa ¹¹ Parisiowa s'ijw'í e n'wini'ro xeg'í wiep'isar'ijowam'í re ur'ig'fawix'ini, “Seg'í searéwap'iyar'ijé ro pí nání ámá takis'í nání njgw'í nearápar'ig'fá t'iy'í t'ini f'wí ar'k'í yar'ig'fá t'iy'í t'ini naw'ini n'ijwearo aiwá nar'ijoi?” ur'íag'fa ¹² Jisaso ar'fá e n'wir'í xewan'ijo nání “Ámá f'wí yar'ig'fáyo ar'irá wim'ini'ri nání weap'ijor'fani?” oyaiwipoyini'ri eway'í ikax'í re ur'ij'inigini, “Ámá sim'ix'í miyar'ig'fáy'í xwir'í t'ijé e nání war'ig'fáran'í? Oweoi, sim'ix'í yar'ig'fáy'íni xwir'í t'ijé e nání war'ig'fáran'í. ¹³ E neri aí soy'íné nuro xwiy'fá enj'íná w'fá rókiamoag'í Xoseao n'ir'ir'í eanjé r'ipi, ‘“Rid'yowáni Gor'ixon'í nání ní'ir'ix'ini.” m'nimónar'ini'ni. “Ámá wíyo nání ayá nur'im'ix'iro ar'irá w'ir'ix'ini.” nimónar'ini.’ n'ir'ir'í r'íwam'ijé eanjé ap'imi f'á n'iroro n'ij'fá imón'ipoyi. Ay'í r'ipi nánir'ini. Ámá ‘Wé rón'ijé yar'ijwaénex'ini.’ yaiwinar'ig'fáyo ‘Nioni t'fám'ini b'ípoyi.’ ur'im'ini'ri nání weap'ijámani. ‘f'wí yar'ijwaénex'ini.’ yaiwinar'ig'fáyo nání weap'ijár'ini.” ur'ij'inigini.

“Dix'í wiep'isar'ijéy'í aiwá ijw'fá m'ijwir'ár'inayar'ijoi.” ur'ig'fá nánir'ini.

14 Jono wayf numeaiwa warinoyá wiep̄sar̄in̄jowa Jisaso t̄n̄j e nán̄i n̄b̄iro re ur̄iḡawix̄in̄i, “None t̄n̄i Parisiowa t̄n̄i Gor̄ixo none nán̄i yayf owin̄in̄ri aiwá n̄wá n̄wirár̄in̄ayarin̄agwi aiw̄i dix̄i wiep̄sar̄in̄jowa pí nán̄i aiwá n̄wá m̄n̄wirár̄in̄i yar̄in̄o?” ur̄faḡia 15 Jisaso xewan̄in̄j nán̄i “Om̄i wa n̄p̄ikimáná en̄áná wiep̄sar̄in̄jyf̄ d̄n̄j sip̄i n̄wiríná aiwá n̄wá n̄wirár̄in̄p̄ir̄fár̄in̄i.” oyaiw̄ipoȳin̄ri ewayf̄ xw̄iyá re ur̄in̄igin̄i, “Ámá ap̄ix̄i s̄n̄j meáo xeḡi amá imón̄iḡáyf̄ t̄n̄i n̄wean̄áná o nán̄i d̄n̄j sip̄i wipax̄i men̄in̄i. E nero aí amá wa om̄i an̄in̄im̄ixáná iná aiwa n̄wá n̄wirár̄in̄p̄ir̄fár̄in̄i.” ur̄in̄igin̄i. 16 “Xw̄iyá Parisiowa nearéwap̄iyar̄iḡápi t̄n̄i Jisaso s̄n̄j nearéwap̄iyar̄in̄j̄p̄i t̄n̄i kum̄ix̄ipax̄i mimón̄in̄i.” oyaiw̄ipoȳin̄ri am̄i ewayf̄ ikax̄i nur̄iri re ur̄in̄igin̄i, “Ámá wiḡi sor̄fá axen̄in̄aḡi n̄w̄in̄róná rap̄irap̄i sin̄i mik̄ikarin̄in̄j̄ b̄i n̄imearo ur̄f ó in̄in̄j̄m̄i n̄p̄iroro gw̄f kiwear̄iḡáman̄i. E ner̄fnáyf̄, iḡfá eánáná rap̄irap̄i s̄n̄j̄ p̄r̄ofápi n̄ik̄ikarin̄in̄á ur̄u xwé naxega unfár̄in̄i. 17 R̄ipi en̄i amá in̄iḡf̄ wain̄f̄ s̄n̄j̄ memé wará s̄ix̄f̄ ur̄f̄wám̄i iwajfá yar̄iḡáman̄i. E ner̄fnáyf̄, memé wará s̄ix̄f̄wá n̄úpiyin̄in̄á in̄iḡf̄ wain̄f̄ pur̄i s̄ix̄f̄wá xwir̄fá ik̄ixén̄ri e en̄igin̄i. Wain̄f̄ s̄n̄j̄yf̄ memé wará s̄ix̄f̄ s̄n̄j̄wám̄i yíanáyf̄, wará t̄n̄i in̄iḡf̄ t̄n̄i n̄piaún̄i nan̄j̄ en̄in̄o.” ur̄in̄igin̄i.

Ap̄ix̄f̄ raḡf̄ an̄in̄j̄ pwar̄in̄j̄ wími nan̄j̄ im̄ix̄iri miál̄ pen̄j̄ wími nan̄j̄ im̄ix̄iri en̄j̄ nán̄in̄i.

18 Jisaso xw̄iyá ap̄i sin̄i e urar̄fná re en̄igin̄i. Judayfá rotú an̄j̄ mewen̄j̄ wo n̄b̄iri Jisaso s̄ikw̄f̄ t̄n̄j̄ e m̄in̄j̄ xw̄fáyo n̄kw̄ror̄i re ur̄in̄igin̄i, “Ḡf̄ miál̄ r̄ixa pear̄in̄i. E ner̄i aí jox̄i n̄b̄iri wé seáȳi e wikwiáráná nan̄j̄ oen̄i.” ur̄faḡi 19 o n̄wiáp̄in̄imear̄i n̄m̄i nur̄i wiep̄sar̄in̄jowa en̄i nawin̄i war̄fná 20-21 re en̄igin̄i. Ap̄ix̄f̄ wí —Í xeḡf̄ raḡf̄ an̄in̄j̄ pwar̄fná xwiogw̄f̄ wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú múron̄in̄i. Í “Niin̄i oyá iyfáyon̄i amáf̄ n̄rón̄in̄á nan̄j̄ imón̄im̄in̄iyf̄r̄an̄i?” n̄ȳaiwia n̄b̄iri r̄f̄w̄yo n̄rónap̄imáná Jisaso yá iyfáyo s̄ir̄f̄w̄f̄ j̄te amáf̄ rón̄in̄igin̄i. 22 Amáf̄ rón̄faḡi Jisaso n̄ik̄in̄imón̄iri im̄i s̄n̄j̄w̄f̄ n̄w̄in̄ri re ur̄in̄igin̄i, “Ḡf̄ ineȳi, ayá s̄w̄f̄ m̄ir̄ropan̄i. J̄ix̄i d̄n̄j̄ n̄in̄kw̄ror̄in̄j̄pim̄i dán̄i erf̄kiemeán̄in̄i.” uráná í r̄ixa nan̄j̄ imón̄in̄igin̄i. 23 Jisaso e dán̄i nur̄i rotú an̄j̄ mewen̄oyá an̄j̄ e n̄r̄emor̄i ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ ep̄royf̄ n̄yár̄imáná n̄wap̄e r̄iro web̄f̄i r̄iro nero yaiwin̄in̄j̄ yar̄in̄aḡfá n̄w̄in̄ri 24 re ur̄in̄igin̄i, “R̄ixa p̄yead̄oyi. Miál̄ piyf̄ men̄in̄i. Sa sá wen̄i.” ur̄faḡi ayf̄ r̄ip̄fá nur̄iro yar̄in̄aḡfá aí 25 n̄n̄i miál̄ t̄n̄j̄ e p̄f̄n̄i n̄wiár̄im̄i r̄ixa n̄p̄yead̄máná en̄áná o n̄p̄awiri miál̄im̄i wéyo fá n̄max̄iri m̄feyoááná re en̄igin̄i. Miál̄ wiáp̄in̄imean̄igin̄i. 26 Í wiáp̄in̄imeaḡi xw̄iyá o éf̄pi nán̄i xw̄iyá an̄j̄ n̄yon̄i r̄inár̄imen̄igin̄i.

S̄n̄j̄w̄f̄ sup̄ar̄iḡf̄i waúmi nan̄j̄ wim̄ix̄in̄j̄ nán̄in̄i.

27 Jisaso e dán̄i war̄fná amá s̄n̄j̄w̄f̄ sup̄ar̄iḡf̄iwaú n̄m̄i nux̄f̄d̄ri r̄f̄aiwá re ur̄iḡf̄isix̄in̄i, “Neḡf̄ m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ Depitom̄i xiáwoxin̄i, yawaw̄i anan̄i wá yeawian̄tréin̄i?” nur̄iri 28 o r̄ixa an̄j̄yo n̄p̄awiri n̄wean̄aḡi awaú en̄i n̄p̄awiri wímeááná Jisaso yar̄in̄j̄ re win̄igin̄i, “Awagw̄i d̄n̄j̄ n̄in̄kw̄ror̄i ‘O anan̄i s̄n̄j̄w̄f̄ sup̄ar̄iḡw̄f̄iyf̄ nan̄j̄ yeaim̄ix̄ipaxor̄in̄i.’ r̄in̄iaiw̄iar̄in̄j̄?” ur̄faḡi awaú “Oȳi, Ámin̄áox̄in̄i, jox̄i e epaxox̄in̄i.” ur̄faḡi 29 o eḡf̄ s̄n̄j̄w̄yo wé fá nux̄f̄r̄iri re ur̄in̄igin̄i, “Awagw̄i d̄n̄j̄ n̄kw̄roar̄iḡf̄ipa x̄ixen̄i oimón̄in̄i.” uráná re en̄igin̄i. 30 Awaú s̄n̄j̄w̄f̄ noxoari an̄iḡf̄isix̄in̄i. S̄n̄j̄w̄f̄ noxoari an̄faḡf̄i Jisaso ar̄fá j̄yilk̄ nor̄i re ur̄in̄igin̄i, “Awagw̄i nion̄i eaiápi amá w̄yo

áwanj murimepa éisixini.” urřagř ai ³¹ awau o tńj e dani nurina xfo wřpi nani ami ami repiy nřwia emegřisixini.

Manj přronarinj womi nanj wimixinj naniřini.

³² Jisaso e dani warina ama wi wigř ama imfo dńj xixeroňagř nani manj přronarinj wo Jisaso pwarıje nani nřmeami nřbıro warana ³³ o imřoyo mřxř umainowarana manj přronarago řıxa xwıyřa rarıňagř oxř apıxř e epřroyř egřayř sıňwř e eagr nřwinıro ududř nero re nřra ugřawixini, “Aga enına enına aiwi Isırerene ama wo e yarıňagř wřnagwamani.” nřra uagr aiwi ³⁴ Parisiowa re řıgřawixini, “Obo, imřoyo umenweanřoyř dńj tńi mřxř umainowararıňřini.” řıgřawixini.

Jisaso ama nani wa wianinj naniřini.

³⁵ Jisaso Judayřa anj xweyo tńi onřmiayo tńi nemerına wigř rotu anřyo nřpawiri uręwapıyemeri xwıyřa yayř winıpaxřpi —Apı Gorıxo ama xfo xegř xwıoxřyo mřmeamř nerı pıranıňj umenweanřapi nani řınıňpırini. Apı nani wř urımerı ama sımıxř xıxegřni yarıgřayo tńi uranı xıxegřni imonıgřayo tńi nanj imımıxımř wiemeri nerına ³⁶ ama oxř apıxř epřroyř egřayř sipısipř xiawo mayř nerına urapı nero dńj sımıgwřa nřyinırónıňj wiaroarınarıgřapa yarıňagřa nřwinıri wa nřwianıri ³⁷ ama xwıyřa Gorıxoyř wř urımepřřa nani obaxř mimónıňagř nani xegř wiepřsarıňyo re urıňnıgřni, “Aiwa omıřyo přřpřř inarıňagř aiwi ama nřmıpřřa nani obaxř menini. ³⁸ Ayınani Gorıxomı řıxıňj re urıpoi, ‘Ama aiwa apı řmııpřř nani dıxř omıňj tńj e nani uowarřřıxini.’ urıpoi.” urıňnıgřni.

10

Wř wurımeiarıgřawami enj sıxř weamıxowarıri sekaxř urıri enj naniřini.

¹ Jisaso xegř wiepřsarıňj wę wřkau sıkwř wau awamı “Awı eanıpoi.” nurımána awa ama imfo dńj xixeroarıňřyo mřxř umainowarıro ama sımıxř xıxegřni yarıgřayo tńi uranı xıxegřni imonıgřayo tńi nanj imıxıro epaxř imonıřřıxiniřni enj weamıxowarıňnıgřni. ² Xegř wř wurımeiarıgřawa, wę wřkau sıkwř wau imonıgřawa wigř yoř rowarini. Xamıňo Saimonorini. Amı yoř bı Pitaoyı wřřiniňorini. Xegř xogwáo Adıruorini. Sebediomı xewaxowau Jemiso tńi xogwáo Jono tńıřini. ³ Piripo tńi Batoromuo tńıřini. Tomaso tńi Matiyuo tńi —O takis nani nıgwř urapogorini. O tńıřini. Arıpiasomı xewaxo Jemiso tńi Tadiaso tńıřini. ⁴ Saimono —O ama “Emayo mřxř oxıdowaraneyı.” rarıgřayř tńi nawini nřkumıxiniřni emeagorini. O tńi Isıkarioti dńj Judaso —O Jisaso nani mřyř urıňorini. O tńıřini. ⁵ Jisaso wę wřkau sıkwř wau awamı nuowarřřına sekaxř nurıri re urıňnıgřni, “Soyřné nuróna emayřya anj tńj mını mupani. Samariayř —Ama ayř Judayř tńi xepıxepá rónarıgřayřřini. Ayřya anřyo nani enı mupani. ⁶ Soyřné negř Isırerıyř —Ayř sipısipř xiawo pıranıňj mřmearına ami ami uni-amoarıňıňj imonıgřayřřini. Ayř tńj e naniřni řpoi. ⁷ Soyřné nuróna wř re urımerřni, ‘Gorıxo xfo xegř xwıoxřyo mřmeamř nřneairı neamenweanı anwı ayo enagř nani segř řwř yarıgřapi řwř mını nřmamoro nřsanıro ŋweářřıxini.’ urımero ⁸ ama sımıxřyo nanj imımıxımř ero ama pęřayo dńj

sixí numímoro saiwiárf wirow ámá peyiyf tfgfáyo wigf wará nanf wimixiro imfó dñf xixéroarñfyo mixf umánowárfiro eméfrixini. Soyfné nionf enf eánñf anipá enf seaeámixowárfáyf nánf soyfné ámá simixfyo nanf imimiximf niwiríná nigwf nánf murípa nero sa anipá nanf imimiximf wífrixini. ⁹ Soyfné niwaníro nerfná nigwf sixí ímoarigfáyo nigwf xwéraní, onímiáraní, nímearo sixí número nímeámí mupa ero ¹⁰ fá árupañf ai tñf nimanímí mupa ero iyfá wúkaú raiwakiyf mepa ero síkwí sú niyiníro aiwí ámí waú nímeapa ero xoyfwa nímaxírímí mupa ero éfrixini. Ayf rípi nánirini. Ámá arírá wiarigfómi ananí aiwá mñf wiaríñagfa nánf soyfné ení aiwá ananí seaipíprfá enagf nánf amípí nímeámí mupa éfrixini. ¹¹ Anf xwé bimíraní, onímiá bimíraní, níremorfná ámá anf apimí ñweagfáyf ámá go go fwf amípí mīyaríñomí níwínírfná oyá anfyo nípáwiro anf apimí pñf níwiárfímí upírfíná nánf o tñfni wéfrixini. ¹² Ámá ‘O tñf oweaneyí.’ yaiwífoyá anfyo nípáwirfná ayo yayf níwiro ‘Goríxo píraníñf oseamení.’ neaimónarini.’ urífrixini. ¹³ Ayf ení yayf níseairo segf pñé arfá seaiprí nánf wimónánáyf, soyfné yayf níwiríná urfápi ananí ‘Xe oimónini.’ yaiwífrixini. Ayf e níseaiipa seaíanáyf, soyfné yayf níwirfná urfápi ‘Anipá oimónini.’ yaiwífrixini. ¹⁴ Ámá gíyf gíyf wigf anfyo nánf níseaipemeámí mupa ero soyfnéyá xwíyfá arfá níseaimónípa ero éánáyf anf iwámíraní, anf apimíraní, pñf níwiárfímí nurfná ámá e ñweagfáyf ‘Goríxo xeaníñf neaikárfnáfá nánf tiyf réoi?’ oyaiwípoyníri segf síkwíyo síkí xeníñfpi pñf wiaikímí níyárfímí úfríxini. ¹⁵ Nionf nepa seararíñfni, ‘Sfá Goríxo ámá níyonf ní ómómíximf enfáyimí ámá eníná anf yoí Sodomíyo ñweagfáyf tñf Gomora ñweagfáyf tñf aga ríkíkrífo néra wagfáyo Goríxo xeaníñf rfá tñf wíkárfnáfá enagf aiwí ámá soyfné arfá nísealfáyo xeaníñf ayo wíkárfnáfápa axípi xixení e wíkárfnáfamání.’ seararíñfni.

“Xeaníñf seaímeanfárfini.” uríñf nánirini.

¹⁶ “Nionf soyfné sipísipí mixf xixe mepa yaríñfñfñf imónigfóyfné ámá sfwí sayíñfñf imónigfáyf tñf e nánf searowárfaríñfni. Ayfnáni soyfné nuróná ámá ayf nánf síñwf tñf úfríxini. Sidírf yaríñfpa dñf émi saímí moro íñf xawíówf uyíñfí bí mé awayini yaríñfpa ero néra úfríxini. ¹⁷ Soyfné nionf níxídaríñagfa nánf ámá wí fá níseaxero negf Judayf ámíná xwíríxf mearigfáwa tñf e xwíríxf seamepírfi nánf seawárfiro negf rotú anfyo dánf síkwíf ragf puní nánf seaearo ¹⁸ soyfné pñé nioníyá émáyf arfá egfe dánf áwanf uríprí nánf gapímanowa tñf mixf ináyowa tñf tñf e níseameámí nuro seawárfiro epírfárfini. ¹⁹ E seawárfíprfá aiwí ríxa xwíyfá uríprí ináníni Goríxoyá dñf tñf uríprí enagf nánf ayá sfwf nísearorí ‘Aríre uraníréwini? Pí pí uraníréwini?’ míyaiwípa éfríxini. ²⁰ Ayf rípi nánf seararíñfni. Awa ríxa xwíríxf seamearfná segf dñfyo dánf uríprífámaní. Segf séno Goríxoyá kwíyfímí dánf uríprífá enagf nánf ayá sfwf nísearopa éfríxini. ²¹ Xíráxogwáowá wfo Jisasomí xídaríñagf nánf wfo ámá wí omí opíkípoyníri míyf uríri xano xewaxo nánf míyf uríri níaiwíyf xaníyáw nánf míyf uríro epírfárfini. ²² Soyfné nionf dñf níñíkwíro nixídaríñagfa nánf ámá nñf níni símf tñf seaipírfá aiwí gíyf gíyf sfá yoparfpi nionf weapímfáyí nánf enf neáníro ñweáfáyfné Goríxo ananí yeáyf níseayimíxemeanfárfini. ²³ Anf bimi níseapíkianíro nánf númí seaméánáyf, ámí anf bimi nánf éf úfríxini. Nionf nepa seararíñfni,

'Isireriyf anfyo pfné nioniyá wíyo snti mur+ninjána áamá imón+injáoni weap+mfarini.' searar+injini." ur+injiginí.

24 Jiaso xegf wiep+sarijowa "Omí sipí wikár+pírfá enjagí nání none ení sipí neaikáripaxáriní." oyaiwípoyniri ewayf ikaxf re ur+injiginí, "Wiep+sarijowa wigf uréwap+iyar+jomí seáyí e imónar+igfámani. Xináiwán+injí nimóniro om+injí wiiar+igfáwa ení wigf om+injí wiiar+igfómi seáyí e wimónar+igfámani. 25 Wiep+sarijowa wigf uréwap+iyar+jó tñi xixeni nimón+rfnáyf, ayf apán+rini. Xináiwán+injí nimóniro om+injí wiiar+igfáwa ení wigf om+injí wiiar+igfó tñi xixeni nimón+rfnáyf, ayf apán+rini. Sénoni ikayfwf imfóyo xiráo+ninjí imón+injoyí n+nir+rónáyf, gf naiwoyfné ení anj+ipaxf sear+pírfarini.

"Wáyf wipaxo ror+ini." ur+injí nán+rini.

26 "Áamá fwí ín+imi dání éfáyfrani, ikayfwf yumí rfáyfrani, rfwéná níp+ní sijnáni imón+nífá enjagí nání ayo wáyf m+wipa éf+r+xini. 27 Xwiyfá am+pí nioní ín+imi dání árfwiyiná sear+fápi soyfne ikwáwiyiná áwanj urf+r+xini. Am+pí nioní yumí ikaxf sear+fápi anj r+kwíyo n+xejweámána áwanj urf+r+xini. 28 Áamá n+seap+ikiróna waráni seap+ikipaxáriní. Dñj ení seaxekwapaxf menjagí nání wáyf m+wipa éf+r+xini. E nerí aí Goríxo wará aí tñi dñj aí tñi rfá an+injí wear+injíyo seaikeaáripaxf imón+injó nání wáyf wífr+xini. 29-31 Áamá makerfáyo nání nurfná injí sirfkwá waú bf nerfná n+gwf rfá njnjí bf tñi bf yar+igfáriní. E nerí aí segf séno m+wimón+ipa nerfnáyf, wo ananí n+perí xwfáyo piéroar+injímani. Soyfné injí on+imiápiami múró+ninjagí nání Goríxo am+pí wí m+wímeapa oen+rí sñwfw n+sean+rfnáyf, wí n+sealmeanfá enjagí áamá nání wáyf mepaní. Segf m+injíyo dfá fá ropaxf mímón+njagí aí Goríxo njífá enjagí nání re yaiwífr+xini." O nene nání aga njífá imón+njagí nání ananí pírá+ninjí neamen+igini.' yaiwífr+xini. 32 Áamá gíyf gíyf ámáya sñwfw dání 'Jisasomi xfdar+injáon+rini.' uránáyf nioní ení gf ápo anj+nami njweanjoyá sñwfw dání 'O nioní n+xfdar+injor+ní.' ur+mfarini. 33 E nerí aí gíyf gíyf nioní nání ámáya sñwfw dání 'O nání nioní majfáriní.' uránáyf nioní ení o nání gf ápo anj+nami njweanjoyá sñwfw dání 'O nioní majfáriní.' ur+mfarini." ur+injiginí.

"Kirá m+ixf nán+fninjí imón+njfpá n+meámi b+njári." ur+injí nán+rini.

34 O ámi re ur+injiginí, "Nioní nání 'Áamá n+yoni piyfá wfr+mfan+rí b+njor+ní.' m+naiwiapaní. Gor+xoyá xwiyfá kirá m+ixf nán+fninjí imón+njfpá n+meámi b+njári. 35 Arfá niar+igfáyf tñi arfá m+niar+igfáyf tñi Gor+xoyá Bkwíyo n+n+r+n+rí eán+njpa xep+xepá orón+poy+n+rí n+meámi b+njári. Xewaxo xanomí sfmf tñi wirí xemiái xináimí sfmf tñi wirí xewaxo xiepí xifáimí sfmf tñi wirí oin+poy+n+rí b+njári. 36 Áamá xwiyfá nioniyá n+xfdar+igfáyf wigf áamá imón+igfáyf m+ixf wimón+pírfarini. 37 Áamá gíyf gíyf xanomíraní, xináimíraní, dñj síxf uyar+injípmí nioní n+yin+ní nání m+múró+njpa nerfnáyf, áamá nioniyá imón+ipaxf mímón+ní. Gíyf gíyf xewaxomíraní, xemiáimíraní, dñj síxf uyar+injípmí nioní n+n+yin+ní nání m+múró+njpa nerfnáyf, nioniyá imón+ipaxf mímón+ní. 38 Gíyf gíyf 'Jisasomi ouxf+d+im+ní.' n+yaiwirí aí xean+injí n+niro n+p+kip+r+xin+rí m+n+xdf éf éfáyf ayf nioniyá imón+ipaxf mímón+ní. 39 Áamá goxi goxi 'Nioní Jisasomi dñj n+w+kwírorí nux+d+rfnáyf, n+p+kip+r+xini.' n+yaiwirí xewan+joxí éf n+men+rfnáyf, dñj n+yim+njfpí an+injí njwearfá nání mearfámani. E

neri ai giyf giyf ef mimenipa neri 'Nioni Jisasomi xfdarhagq nani ama wi nniplikironayf, ayf ananirini.' niyaiwirfnayf, dnhf niyimhfhpi anihf hwearfa nani mearfarini." urihhnhgini.

"Nipemeami seaufa giyf giyo Gorixo nanf wiinfarinini." urihf nanirini.

40 O ami re urihhnhgini, "Giyf giyf soyfne waf urimearfna arfa niseairo nanf niseaironayf nioni searowararhagq nani nionhnhf niro Gorixo nirowarenapihnhnhf eni wirowararhagq. 41 Ama giyf ama wo Gorixoya wfa rokiamoarhnhgini enagq nani 'Ama ro Gorixoya wfa rokiamoarhnhgini?' niyaiwirf nipemeami xegf ahfhgini nani uoyf rfwena Gorixo xegf wfa rokiamoarhnhgini ayf niwirf ayf rihhnhgini mni winfapa axhfh e winfarini. Giyf ama wo we ronhnhgini enagq nani 'Ama ro we ronhnhgini?' niyaiwirf nipemeami uoyf rfwena Gorixo ama we ronhnhgini ayf niwirf ayf rihhnhgini mni winfapa axhfh e winfarini. 42 Ama giyf giyf soyfne nioniyf seiapisarhnhgini enagq nani inihgini imihfh rihf kaphfh wa seiapanhfh Gorixo 'Omihhnhgini.' yaiwhfh anihfh imonhnhgini. Oweoi! Nioni nepa seararhnhgini, 'Gorixo mni winfarini.' seararhnhgini." urihhnhgini.

11

Jono Jisasomi yarihf wipisi nani uowarhnhgini nanirini.

1 Jisaso xegf wiepisarhnhgini we wuka sikhfh waui awami sekaxf e nurhfhana urerwapiyemeri waf urimeri emihhnhgini nani e dani pini niwharimi Judayf ahfh ami ami ikwhronhnhgini nani urihhnhgini.

2 Jono wayf numeai warhnhgini gwfh niweamana arfa re winhnhgini, "Jisaso e yarini. E yarini." rarihhnhgini arfa niwirf xfo xegf wiepisarhnhgini waumi Jisaso thfh e nani uowarana 3 awau nuri yarihf re wighhnhgini, "Jono 'Ama wo rfwfhgini bnhfhgini.' rarihhnhgini? Wenhfh neri hwearfa nani wo sni rfa barini?" urahfhgini 4 Jisaso re urihhnhgini, "Awaghni nuri amihfh nioni yarina shhfh nanhfh thni arfa nihfh thni nani repihfh niwiri ahfhgini urimeapiyi. 5 Nioni yarina ama shhfh suparihfhgini shhfh oxoaro sikhfh ikf egfhgini nanf nimoniro ahfh ero peyhfh thfhgini wara nanf iniro arfa pironhnhgini arfa ero pefhfhgini whhnhgini mearo ama uipeayf xwhfhgini ayf winhnhgini none waf nemerane urarhnhgini arfa wirowararhnhgini nani Jonomihhnhgini e urimeapiyi. 6 Rihfh eni 'Nioni nani ama go go sfmh thni wikf dnhf 'O pi rfa yarini?' mniwhhnhgini nerhnhgini, yaf owihhnhgini.' urimeapiyi." nirowararhnhgini 7 awau rixa gwfh ahfh Jono hwearhnhgini thfh e nani warina ama oxhfh apihfh e ephhnhgini egfhgini Jono nani re urihhnhgini, "Seyfne ama dnhf meane nani nurina pi amayo whhnhgini waghfhgini? Ama samhfhgini imihfh onihhnhgini neri ai rfwfh whhnhgini apaxfh me whhnhgini yarihfhgini yarihfhgini womi shhfhgini whhnhgini waghfhgini? Oweoi! 8 E neri ai pi amayo whhnhgini waghfhgini? Ama rapihhnhgini yarapayf ehfh wu yinhfhgini womi shhfhgini whhnhgini ama dnhf meane waghfhgini? Oweoi! Ama rapihhnhgini yarapayf nanhnhgini niyihhnhgini mihfh inayfhgini ahfhgini hweararhnhgini. 9 E neri ai seyfne pi nani ama dnhf meane nani waghfhgini? Gorixoya wfa rokiamoarhnhgini womi shhfhgini whhnhgini waghfhgini? Oyi, e neri ai 'O Gorixoya wfa rokiamoarhnhgini thni xixeni imonhnhgini. Seayf e mironhnhgini.' seararhnhgini. 10 Xwhfhgini Gorixo xewaxomi urihhnhgini wfa rokiamoarhnhgini Marakaio niwhhnhgini rfwamhnhgini ehfh rihfh, 'Arfa ei. Gorixonihhnhgini ghfh xwhfhgini yanfh whhnhgini mfhfhgini joxh ghfh iwoxh xamh rimeani nani uowarhnhgini.

O joxi nani amayo nuririna oninji simoinfarin. niri rfwamini eanji apj Jono nani rinini. ¹¹ Nepa seararini, Jono ama arfowaya xwfa piaxyo dani wiaronfoyi rarigfo nani oninji imonjo enagi nani ama nini aiwi wo Jonomi seay e imonini xirigfaman. E ner aiwi giyi giyi nioni nixidiro Gorixoya xwioxyo pawiro yarigfay xwiya nioni nani waf nurimeipirpi Jono waf urimejipimi seay e imoninagi nani ama ayf onpi aiwi Jonomi eni seay e wimoninjo. seararini. ¹² Jono wayf nneameaia warinjo xwiya 'Gorixo xwioxyo mmeamf nneairi neamenjeanfa nani ama wo uowarenapinino.' iwamfo searini na dani ama uyini yarigfay 'Gorixoya xwioxyo arige pawianrewini?' niyaiwiro piri fkwieamf nera pawianro yarino. ¹³ Nwf ikaxi Moseso niri eanji tni wf rokiamoagfa niri eogfapi tni Gorixo xwioxyo mmeamf ner seamenjeanfa niniy wf rokiamoa nibiro Jono yopar o axpi rinini. ¹⁴ Enina wf rokiamoagfay wo re rinipi, 'Gorixo xwioxyo mmeamf ner neamenjeanfapi rixa nimoniniri anwi e enanayf ama wo wf rokiamoagf Irajaooninji imoninji wo binfarin.' rinipi tni xixeni Jono rixa binini. Seyine omi niminirinaf, o Irajao imoninipa imoniniri enini. ¹⁵ Arfa tfgayfne piraninji nioniya xwiypapi arfa erini.

¹⁶ "E ner ai pi ewayf xwiya niseariri re searimfni, 'Ama agwi rina njeagfayfne ayinini imoninjo.' searimfni? Seyine niaiwi ripianinji imoninjo. Niaiwi bbia makerfa tni e ef ninwearo bbia tni nifa yanro nerina rfaiva re urinjo. ¹⁷ Nene seyne siminini epiri nani sonj earfina seyne siminini meoi. Nene seyne nwapé ripiri nani nwapé rana nwapé sanj mnearapoi.' E urarina niaiwi aninji winarinjipia yap imoninjo. ¹⁸ Ayf ripi nani seararini. Jono nibirina aiwa ama wimonarinjipi tni inigf wainf tni minf nwa nweanana ama wi dinji mamó o nani 'Imfo dinji xixeronagi nani yarini.' rarino. ¹⁹ Ama imoninjoon nibirina aiwa inigf amipi anani narina ama wi 'Ama royf aiwa tni inigf wainf tni rwf enj nera ayf wi narinorini. Ama takisf nani nigwf nearaparigfawa tni fwf nera warigfa winiyf tni nikumixiniri emearigforini.' rarigfarin. Agwi e niri o idana nioni yaripapi tni Jono yaripapi tni aiwaninji na weanayf re ripirfarin, 'Ama imoninjo tni Jono tni Gorixoya dinji tni nanj yagirini.' ripirfarin." uriniginini.

Anf bi bimi nweayf xomi dinji mwikwfoarinjagfa urwapiyinini nani.

²⁰ Jisaso e nurifisana ama e eproyf egfayo nuririna anj o emimf obaxf wipapiyinipi yof niri ama ayo njeagfayf wigf fwf yarigfapi rfwimini niamoro nisanro mjea eogfa mxi nuriri ²¹ re uriniginini, "Korasiniyo nweayfne awei! Sfá wiyi seyne majfa seaoninifarin. Gorixo xeaninji rfa tni seikarinfa enagi nani dinji sipi oseainini. Betisaida nweayfne awei! Sfá wiyi seyne eni majfa seaoninifarin. Ayf ripi nani. Emimf segf anjyo seawapiyinip e mayf anj yof Taiayf rininjo tni Saidoniyf rininjo tni niwipapiyiri sinwiriya, ama anj apiaumf nweayf enina wigf fwf yarigfapi nani piaxf niweanro ayf fa nixirinro nani iyfa irikwf panro rfa urawio iwianro yanri egfarin. ²² Nepa seararini. Sfá Gorixo ama niyonf mi omomiximf enfayimi ama Taia nweayo tni Saidoni nweayo tni winfapa axpi seainifamani. Seyineya seay e imonini. ²³ Kapaneamf nweayfne eni 'Gorixo anfnami nani nneamenapinifarin.'

riyaiwiarinjo? Oweoi! Rfá aninŋ wearinŋfyo nání wepírřárini. Emimf nioní segf anŋ e seaŋwapiyinápí eníná Sodomí ŋweáyí, ríkikírřó yarŋagfá Gorixó rfá mamówárinŋfí sŋwí nínaniro sŋwíríyí, ayf nisaniro agwí ŋweanwá re nání nŋweaxa baniro egfáriní. ²⁴ Nepa seararinŋini. Sfá Gorixó ámá nŋyoní mí ómómiximf enfáyimi Sodomí ŋweaagfáyo winfápa xixeni axŋpi seainfámani. Seyfnéyá seáyí e imónini.” urinŋinigini.

“Nioní tfámini nŋbirfnáyí, dŋŋf emimówárf inŋpřáoi.” urinŋf nánirini.

²⁵ Jisaso e nurimáná Gorixomí xwiyfá ririmf nŋwiríná re urinŋinigini, “Gf ápoxini, Áminá anŋna imixiri xwfá imixiri neri tŋjoxini, xwiyfá nioní urarinŋá rŋpí nání ámá ‘Nioní nŋjfonirini.’” yaiwinarinŋfáyo yimárorí ámá naiwí onimiápia yopi ‘Aninŋf onřéwapiyipoyi.’ yaiwinarinŋfáyo wfá urókiamorí éagí nání yayf seáyimi dání orimemini.

²⁶ Ápoxini, joxi e simónarinŋagi nání dixf dŋŋf tŋni e imónini.” nuriri

²⁷ ámáyo re urinŋinigini, “Gf ápo xwiyfá amŋpí oyá nŋpini bŋ yumí mŋnŋ nŋpini fáninŋf niepřfniasinŋirini. Ámá nŋni aiwi wo xegf dŋŋf tŋni xewaxoní nání nŋjřá mimónini. Gf áponí nŋjřá imónini. Ámá wo xegf dŋŋf tŋni gf ápo nání ení nŋjřá mimónini. Xewaxonini nŋjřá imóninŋini. E neri aí ámá xewaxoní ‘Gf ápo nání xe nŋjřá oimónipoyi.’ nŋyaiwiri o nání wfá wókímixarinŋáyí ayf ení gf ápo nání nŋjřáriní. ²⁸ Ayínání sekaxf ‘Rŋpí époyi. Rŋpí époyi.’ nŋrŋga uŋŋpí pŋráninŋf ouxfđimnŋrŋ nerfná sanŋf xwé nŋmearfninŋf nŋmeámí nuro aninŋf seainarinŋfyné, nioniyá dŋŋf tŋni sá ŋweapřri nání nioní tfámini bŋpoyi. ²⁹ Nioní ámá nŋpenioní nimóniri seáyí e mimónarinŋáoní enŋagí nání sanŋf nioniyá ikfáninŋf xwanŋwí níkwónimí nurfnáyí nioní searéwapiyáná segf dŋŋf emimówárf inŋpřáoi. ³⁰ Ayf rŋpí nání seararinŋini. Xwiyfá nioniyá sanŋinŋf nŋmeámí upřŋpí ayf sanŋf seainmeninjo. Nayf seainf enŋagí nání ananirini.” urinŋinigini.

12

“Sabarfáyo ŋwfáriní. rŋinŋfyo pí nání xórórf yarŋinjo?” urigfá nánirini.

¹ Iná Sabarfá wiyimi Jisaso tŋni wiepřsarŋowa tŋni óf wif omŋf áwinimí inŋfyo nuróná wiepřsarŋowa agwí wŋagí wif siyf sŋŋf yŋyirinŋf yarŋagfá

² Parisiowa sŋwí e nŋwiniro omí re urigfawixini, “Dixf wiepřsarŋowa ‘Sabarfáyo ŋwfáriní.’ rŋinŋfyo aiwá pí nání miarinjo?” urfágá aí ³ Jisaso re urinŋinigini, “Eníná negf mŋxř ináyí Depito tŋni xegf nŋkumixiniri emearigfáwa tŋni agwí wáná egfápi Gorixoyá Bŋkwíyo řwamŋŋf nŋriniri éanŋŋpí sŋni fá mŋroarinŋf reŋoi? Oweoi, soyfné fá nŋroro aiwi dŋŋf nŋpŋkwini mŋmoarinjo. ⁴ Depito senfá anŋ Gorixó nání aiwá peaxf tarigfíwámí nŋpáwiri bisřkerfá Gorixó nání peaxf tarigfápi o tŋni xegf ámá tŋni nání ‘Nwfáriní.’ rŋinŋŋpí —Apí ‘Sa apaxřpáninŋf imónigfáwani ananí nŋpaxřrini.’ rŋinŋŋpřrini. Bisřkerfá apí apaxřpáninŋf imóninŋf xwéo umeafáná Depito nurápriri nŋagí aiwi Gorixó mŋxř bŋ murŋinŋigini. ⁵ Nwí ikaxf éanŋŋyo dání re rŋinŋŋpí ení sŋni fá mŋroarinŋf reŋoi, ‘Sabarfáyo apaxřpáninŋf imónigfáwa anŋ Gorixó nání řđiyowá yarigfíwámí nŋpáwiro řđiyowá neróná sfá ‘Omŋŋf nŋni ŋwfáxiní.’ rŋinŋfyo xórórf nero aiwi xwiyfá meárinarinŋfámani.’ nŋriniri éanŋŋpí fá mŋroarinŋf reŋoi? Soyfné fá nŋroro aiwi sŋni nŋpŋkwini dŋŋf mŋmoarinjo. ⁶ Apaxřpáninŋf imónigfáwa Sabarfá ayimi xórórf nero aiwí anŋ Gorixó nání řđiyowá yarigfíwámí

dáni nero nání xwiyá mímearínpa yarigfáriní. E nerí aiwí ámá wo re roñf royf añf ridiyowá yarigfiwámí seáyí e múroní.” xewaníño nání e nurírí ⁷ ámí re uríñiginí, “Soyné xwiyá Goríxo ríñf, Bíkwyo eánñf rípi ‘Nioní ámá wí wíyo wá n’wianírí arírá owípoyínírí nání nimónariní. Nioní nání ridiyowání onípoyínírí nání m’nimónariníní.’ r’wamíñf e nírínírí eánñf apí nání soyné dñf nímoro fá n’xíríro sñwíríyí, ámá nioniyá rowamí, wiwaníyowa xwiyá meárínpaxf mímónígfá rowamí xwiyá uxekwímoaníro éfámani. ⁸ Ámá imóníñáoní Sabarfá xiáwoní enjagi nání ‘Sabarfáyo ayf ananíríní.’ rípxaf imóníñáoníríní.” uríñiginí.

Wé kíriníf eníf womí naníf imíxiníf náníríní.

⁹ O e dání p’ní n’wiárimí nurí wigí rotú añf wiwámí n’páwirí ñweañána re eníñiginí. ¹⁰ Ámá wé kíriníf eníf wo e ñweañagi Parisiowa Jisasomí xwiyá meáríprí nání yaríñf re wigfawixíní, “‘Negí ‘Sabarfáyo ñwíáxiní.’ ríníñfyo ámá s’ímíxíyo naníf nímíxíríná xórórí mepaxfíní.’ rísimónariní?” uríagfá ¹¹ o xixewísí íkaxí re uríñiginí, “Soyné woxí, sipísipí wo tñjoxí Sabarfáyo sipísipo xwáríñwíyo piéoránáyf, sipísipomí mímíxearíñfránf? Oweoi, apaxf mé míxearíñfíní. ¹² Ámá sipísipí t’ní xíxení mímóníñagi nání Sabarfáyo aí ámáyo naníf n’wímíxírínáyf, ayf ananíríní.” nurírí ¹³ wé kíriníf enómí re uríñiginí, “Díxí wé írú p’ímíxání.” uríagí ámá wé írú p’ímíxáná wé naníf w’úníñf axfpi imóníñiginí. ¹⁴ Naníf w’úníñf axfpi imóníñagi Parisiowa n’wiáp’nímeámí n’peyearo wáf e dání omí p’kianíro nání mekaxf megfawixíní.

Goríxo Rípeañño náníríní.

¹⁵ Jisaso Parisiowa x’o nání mekaxf mearíñagfá nání n’j’fá nimónírí nání e p’ní n’wiárimí nurí oxí apíxí obaxí númí x’f’daríñagfá s’ímíxí egfá n’yoní naníf imímíxímí neríná ¹⁶ ámáyo áwanf urípríxínírí “Nioní síápí nání áwanf murímepa époyí.” urayíñiginí. ¹⁷ Xwiyá Goríxo ríñf w’fá rókiamoagf Aisaiáo nírírí r’wamíñf eanf rípi xíxení imónínfá nání Jisaso e eníñiginí, ¹⁸ “Aríá époyí. Ámá ro gf omíñf níiaríñóníñf imónínfá nání rípeañáoríní. Gf dñf s’íxí uyíñáoríní. Gf kwíyí ení omí wíáná émayí ‘E neríná wé róníñf Goríxo wímónaríñfpi imónáníwárfaní?’ yaiwíprí nání wáf urepeárínfáríní. ¹⁹ O n’penioríní. Ámá wí t’ní xixewíámí nírínírí wíyo xwamiánf n’wirí enfámani. S’ímí ófyo dání xwamiánf yaríñagi wíníprífámani. ²⁰ O ámá eníf samíñf n’wémí emearíñagi n’wínírná s’íxí míñf earoaríñwáníñf imóníñagi n’wínírná wíyo fá wekímíxínfámani. O ámá wí ramíxí gwí ápiáwí wearíñrí ríxa n’yupárimínírí yaríñíñf imóníñagi n’wínírná fá supímíxínfámani. Xegí e enfápa arfíkí néra núsáná wé róníñf x’o yaríñfpi seáyí e imónínfáríní. ²¹ Émayí ‘O arírá neaíwínígní.’ n’yaiwíro omí dñf ukíkayopírfáríní.” Xwiyá Goríxo e ríñfpi xíxení imónínfá nání Jisaso nemeríná axfpi e eníñiginí.

“Oboyá dñfyo dání yaríní.” rígfá náníríní.

²² Ámá womí imfó dñf xixéronáná manf p’fónírí sñwí supárírí enómí Jisaso tñf e nání níméra n’bíro wáraná Jisaso imfó m’íxí numáñowárirí píraníñf wímíxáná o xwiyá rírí sñwí anírí eníñiginí. ²³ E éaná oxí apíxí obaxí e epfroyf egfáyí ududf niga nuro re rínígfawixíní, “ ‘Ámá royf ámá yeáyí neayímíxemeanfá nání ar’fowayá xwáf piaxfyo dání iwíaronfóyí

rariŋwáo, negí mǎxǎ ináyǎ Depitoyá xiáworǎnǎ. riyaiwiariŋwǎnǎ? Oweoi, omani.” rǎnarǎŋagǎ ²⁴ Parisiowa arǎ e nǎwiro re rigǎawixǎnǎ, “O imǎo xǎrǎóonǎŋǎ imónǎŋo —O xegǎ yoǎ bǎ Bieseburoyǎ rǎnǎŋorǎnǎ. Oyá dǎŋǎyo dánǎ Jisaso imǎo mǎxǎ umáǎnarǎŋorǎnǎ.” rǎrǎnǎ ²⁵ Jisaso awa e rǎnarǎŋagǎ dǎŋǎ adadǎ nǎwirǎ nǎŋǎ nimónǎrǎ xǎxewisǎ ikaxǎ re urǎŋǎnigǎnǎ, “Ámá gwǎ axǎrǎ xepǎxepá nǎrónǎro mǎxǎ ninǎrónáyǎ ayǎ anǎ mǎwiárekǎxǎnǎpaxǎrǎnǎ. Ámá anǎ bimǎ ŋweáyǎrǎnǎ, anǎ wiwámǎ ŋweagǎáyǎrǎnǎ, enǎ xepǎxepá nǎrónǎro mǎxǎ ninǎrónáyǎ, axǎpǎ anǎ mǎwiárekǎxǎnǎpaxǎrǎnǎ. ²⁶ Nionǎ Obo —Oyá yoǎ bǎ Setenoyǎ rǎnǎŋorǎnǎ. Nionǎ oyá dǎŋǎyo dánǎ xegǎ imǎo mǎxǎ numáǎnowáǎrǎrǎnáyǎ, axǎyǎ rǎxa xepǎxepá nǎrónǎro nánǎ arǎge nero enǎ neánǎro ropǎráo? Oweoi. E nero aiwǎ soyǎné nionǎ nánǎ re rǎrǎŋoi, ‘Setenoyá enǎ eánǎŋyo dánǎ imǎo mǎxǎ umáǎnowáǎrǎrǎnǎ.’ rǎrǎŋoi. ²⁷ Nionǎ imǎo xǎrǎóonǎŋǎ imónǎŋo, Bieseburoyá dǎŋǎyo dánǎ imǎo mǎxǎ numáǎnowáǎrǎrǎnáyǎ, segǎ wiepǎsarǎgǎyǎ dǎŋǎ goyáyo dánǎ mǎxǎ umáǎnowáǎrǎgǎrǎnǎ? Ayǎ awa re rǎrǎgǎrǎnǎ, ‘Gorǎxoyá dǎŋǎyo dánǎ mǎxǎ umáǎnowáǎrǎŋwǎrǎnǎ.’ rǎrǎgǎyǎ nánǎ awa xwiyǎ seamearǎpǎrǎrǎnǎ. Nionǎ segǎ wa yarǎgǎpa yarǎŋagǎ aiwǎ soyǎné pí nánǎ nǎxekwǎmoarǎŋoi? ²⁸ E nerǎ aí nionǎ kwǎyǎ Gorǎxoyáǎ tǎnǎ imǎo mǎxǎ umáǎnánáyǎ, dǎŋǎ re yaiwirǎnǎ, ‘Gorǎxo xwioxǎyo mǎmeámǎ nerǎ neameŋweanǎ rǎxa írǎnǎ?’ yaiwirǎnǎ.” nurǎrǎ ²⁹ “Obo enǎ eánǎŋo aiwǎ Jisaso seáyǎ e imónǎŋorǎnǎ.” oyaiwǎpoyǎnǎrǎ ámǎ xǎxewisǎ ikaxǎ re urǎŋǎnigǎnǎ, “Ámá wo enǎ eánǎŋǎ woyá amǎpǎ íwǎ meámǎnǎrǎnǎ xámǎ xǎomǎ íǎ nǎxǎrǎrǎ gwǎ nǎjǎrǎmánǎ ananǎ nǎpáwǎrǎ xegǎ amǎpǎ meanǎgǎnǎ.” nurǎrǎ ³⁰ amá nǎnǎ Jisasomǎ dǎŋǎ wǎkwǎro ro xǎdǎro epǎrǎxǎnǎrǎ pǎrǎ rǎkǎámǎ wǎnǎro yarǎgǎyǎ nánǎ ewayǎ xwiyǎ rǎpǎ urǎŋǎnigǎnǎ, “Ámá nionǎ tǎámǎnǎ mimónǎgǎyǎ, ayǎ nionǎ tǎnǎ mǎxǎ imónǎŋwáyǎrǎnǎ. Ámá nionǎ tǎnǎ sipǎsipǎ awǎ meaarǎpa yarǎgǎyǎ sipǎsipǎ xǎdǎxǎdowáǎrǎ yarǎgǎyǎrǎnǎ.” nurǎrǎ ³¹ re urǎŋǎnigǎnǎ, “Ayǎnánǎ nionǎ re seararǎŋǎnǎ, ‘Pǎ pí íwǎ yarǎgǎ tǎnǎ amá wǎyo pí pí rǎperǎrǎ umeararǎgǎ tǎnǎ Gorǎxo ananǎ yokwarǎmǎ nǎwiirǎ aiwǎ amá gǎyǎ amá wo Gorǎxoyá kwǎyǎ tǎnǎ yarǎŋagǎ nǎwǎnǎrǎnǎ rǎperǎrǎ numerǎ ‘Ayǎ kwǎyǎ Gorǎxoyáǎ tǎnǎ mǎyarǎnǎnǎ.’ umearǎyo Gorǎxo yokwarǎmǎ wiipaxǎ menǎnǎ. ³² Amá gǎyǎ gǎyǎ amá imónǎŋáonǎ pǎné sipǎ nǎnǎrǎrǎ aiwǎ Gorǎxo ananǎ yokwarǎmǎ wiinǎrǎnǎ. E nerǎ aiwǎ gǎyǎ gǎyǎ Gorǎxoyá kwǎyǎ nánǎ pǎné sipǎ rǎáyǎ agwǎ rǎnǎrǎnǎ, ná rǎwǎyorǎnǎ, Gorǎxo yokwarǎmǎ wiinǎ menǎnǎ.’ seararǎŋǎnǎ.” urǎŋǎnigǎnǎ.

“Íkǎ sogwǎ nanǎ wearǎŋnánǎŋǎ imónǎŋǎnǎ.” urǎŋǎŋǎ nánǎrǎnǎ.

³³ Awa “Jisaso nanǎnǎ yarǎŋagǎ nánǎ ‘Oboyá dǎŋǎyo dánǎ yarǎnǎ.’ rǎpaxǎ mimónǎnǎ.” oyaiwǎpoyǎnǎrǎ ámǎ xewanǎŋo nánǎ ewayǎ ikaxǎ rǎpǎ nurǎrǎ re urǎŋǎnigǎnǎ, “Soyǎné íkǎ wǎna sogwǎ nanǎ wenǎgǎ nǎwǎnǎrǎnǎ ‘Íkǎ nanǎŋarǎnǎ.’ rǎrǎnǎ. Íkǎ wǎna sogwǎ sipǎ wenǎgǎ nǎwǎnǎrǎnǎ ‘Íkǎ rǎna sipǎnarǎnǎ.’ rǎrǎnǎ. Nurǎrǎ ³⁴ mǎxǎ re urǎŋǎnigǎnǎ, ‘Weaxǎ mǎoáyǎné, rǎxa sipǎnǎ imónǎŋagǎ nánǎ arǎge nero pǎné nanǎ rǎpǎráo? Oweoi, amá pí pí dǎŋǎ aumaúmǎ inǎgǎyǎ e dánǎ rǎrǎgǎ enǎgǎ nánǎ soyǎné pǎné nanǎ wǎ rǎpaxǎ menǎnǎ. ³⁵ Amá nanǎyǎ wigǎ ayá tǎŋǎpǎ mearǎgǎpa dǎŋǎ nanǎnǎ aumaúmǎ ninǎro nánǎ xwiyǎ nǎrǎrǎnǎ nanǎnǎ rǎrǎgǎrǎnǎ. Ámá sipǎyǎ sipǎ nánǎnǎ dǎŋǎ nǎmoro aumaúmǎ ninǎro nánǎ xwiyǎ nǎrǎrǎnǎ sipǎnǎ rǎrǎgǎrǎnǎ. ³⁶ Nionǎ

re seararɪŋɪni, ‘Gorixo áamá niyonɪ mí ómómɪxɪmɪ neri xwɪrɪxɪ nɪmerfɪná sɪpɪ ikaxɪ amɪpɪ úrapɪ rarɪgɪá nɪnɪ nánɪ yarɪŋɪ imɪmɪ wiarɪná e dánɪ urɪpɪrɪfárɪnɪ. ³⁷ Gorixo sewanɪŋoyɪné rarɪgɪáyo dánɪ xwɪrɪxɪ nɪseamerɪ re searɪnfárɪnɪ, “Xwɪyɪfá tɪŋoxɪrɪnɪ. Xwɪyɪfá mayoxɪrɪnɪ.” searɪnfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Ekɪyɪŋɪf nánɪ rɪxɪŋɪf urɪgɪá nánɪrɪnɪ.

³⁸ E urɪfagɪ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪá wa tɪnɪ Parisi wa tɪnɪ re urɪgɪawɪxɪnɪ, “None “Gorixo rɪrowárénápɪŋoxɪrɪfánɪ?” yaiwianɪ nánɪ anɪŋamɪ dánɪ ekɪyɪŋɪ bɪ neaiwapɪyɪ. neaimónarɪnɪ.” urɪfagɪa aí ³⁹ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Seyɪné agwɪ rɪná ŋweagɪáyɪné, Gorɪxomɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro segɪ ŋwɪfá rɪnɪŋɪfɪ tɪnɪ ɪwɪnɪŋɪf nɪga uro nɪga bɪro yarɪgɪáyɪné ekɪyɪŋɪf nánɪ reaxɪ nɪseainɪrɪ seaimónarɪŋagɪ aiwɪ ekɪyɪŋɪf wɪfá rókiamoaqɪ Jonao enɪpɪnɪ seaiwapɪyimɪgɪnɪ. ⁴⁰ O peyɪ xwé womɪ agwɪyo ínɪmɪ ínɪŋáná sɪfá wɪyau wɪyɪ órɪŋɪpa áamá imónɪŋáonɪ xwɪfáyo ínɪmɪ wejáná sɪfá wɪyau wɪyɪ nórɪnfárɪnɪ. ⁴¹ Áamá enɪná anɪ yoɪ Ninɪpayɪ rɪnɪŋɪfyo ŋweagɪáyɪf —Ayɪf Gorɪxoyá wɪfá rókiamoaqɪ Jonao Gorɪxoyá xwɪyɪfá wáɪ urɪméáná ayɪf wɪgɪf ɪwɪf egɪápɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro nɪsanɪro ŋweagɪáyɪrɪnɪ. Ayɪf áamá wonɪ Jonaomɪ seáyɪ e imónɪŋáonɪ re éf nɪrómáná seararɪŋagɪ aiwɪ seyɪné arɪfá mɪniarɪŋagɪfá nánɪ áamá Ninɪpayɪ ŋweagɪáyɪf sɪfá Gorɪxo áamá niyonɪ mí ómómɪxɪmɪ enɪfáymɪ nɪwɪápɪnɪmearo xwɪyɪfá seameárɪpɪrɪfárɪnɪ. ⁴² Gorɪxo áamá niyonɪ mí ómómɪxɪmɪ enɪfáymɪ apɪxɪf enɪná Sibayɪ anɪfyo meŋweanɪ —Í mɪxɪf ínáyɪ Soromono nɪjɪfá seáyɪ e nɪmónɪrɪ rɪrɪmɪ yarɪná arɪfá wɪmɪnɪrɪ nánɪ anɪf aga ná ɪfámɪ dánɪ bɪŋɪrɪnɪ. Í áamá wonɪ Soromonomɪ seáyɪ e imónɪŋáonɪ re éf nɪrómáná seararɪŋagɪ aiwɪ seyɪné arɪfá mɪniarɪŋagɪfá nánɪ í sɪfá ayɪmɪ nɪwɪápɪnɪmeari xwɪyɪfá seameárɪnɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Imfó xegɪ wɪniyo wɪrɪmeanɪf nánɪrɪnɪ.

⁴³ Áamá ayɪ “Nene Jono nearáná sanɪŋɪf onɪmiápɪ nerane aiwɪ imfó xɪxéroarɪŋɪf rónɪŋɪf imónanɪgɪnɪ.” oyaiwipoyɪnɪrɪf áamɪ xɪxewɪsɪf ikaxɪ bɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Imfó xɪxéroarɪŋɪfɪf mɪxɪf umáɪnowáráná áamá womɪ pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ nurɪfá inɪgɪf mayɪmɪ ‘Ge ge sá onweámɪnɪ?’ nɪyaiwɪa nemerɪf pɪfá nɪmegɪnɪméisáná ⁴⁴ re yaiwɪarɪŋɪrɪnɪ, ‘Gɪf áamɪ anɪf axɪf pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ bɪŋaé nánɪ oumɪnɪ.’ nɪyaiwɪmɪ nurɪf anɪf rɪxa sɪf peárɪnɪrɪ píránɪŋɪf imɪxárɪnɪrɪf yárɪnɪŋagɪf nɪwɪnɪrɪf sɪnɪf anɪfá imónɪŋagɪf nɪwɪnɪrɪf nánɪ ⁴⁵ áamɪ nurɪf imfóf wé wáfúmɪf dánɪf waú ɪwɪf neróná xfómɪf seáyɪ e múroro egɪfáyo nɪwɪrɪmeámɪf núro axomɪ nɪxɪxéroro e ŋweaarɪgɪfárɪnɪ. Xámɪ sɪpɪ imónago aí ínáyɪf aga sɪpɪf ikeamónɪŋɪfɪrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Jisasomɪ xɪnái tɪnɪ xogwáowa tɪnɪ nánɪrɪnɪ.

⁴⁶ Jiaso sɪnɪf áamá xfo tɪŋɪf e epɪroyɪf egɪfáyo xwɪyɪfá urarɪfá re enɪnɪgɪnɪ. Xɪnái tɪnɪf xogwáowa tɪnɪf nɪbɪro “Omɪf ge dánɪf xwɪyɪfá uranɪrɪwɪnɪf?” nɪyaiwɪro bɪanɪrɪwámɪnɪf ronjáná ⁴⁷ áamá wo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Aɪ, díxɪf rɪnái tɪnɪf rɪgwáowa tɪnɪf joxɪf xwɪyɪfá rɪranɪro nánɪf wáf e bɪraɪyɪf ronɪo.” urɪfagɪf aiwɪf ⁴⁸ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ayɪf neparɪnɪ. Gɪf ínókɪf tɪnɪf gwɪfáowa tɪnɪf wáf e nɪroro aiwɪf áamá aga gɪf ínókɪwá gwɪfáowa imónɪgɪfáyo ayɪf gɪyɪrɪnɪf?” nurɪrɪ ⁴⁹ xegɪf wɪepɪsarɪŋɪfyo wé arɪxá nɪwɪrɪf áamá omɪf re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪf ínókɪwá gwɪfáowánɪŋɪf imónɪgɪfáyof áamá tɪf ŋweagɪfáyo fɪrɪnɪ. ⁵⁰ Ayɪf rɪpɪf nánɪrɪnɪ. Áamá

giyí giyí gí ápo anjnamí nweanjo wimónariñjipi yariğıáyí ayí gí gwíáowa napíwa inókíwánñj ímóniğıáyríní.” urññinigíní.

13

Ewayí ikaxí wítí siyí wiáronjí nánñríní.

¹ Jisaso síá ayimí anjño píní nwiárimí nipeyari ípí manjpa tñní éf nñjweari ² áamá oxí apíxí ayá wí epíroyí wiarñjagía nání ewé bámi nñpíxemoánñríní éf nñjweari oxí apíxí nñní sñní ípí imanjpa tñní ronáná ³ ewayí xwiyíá ayá wí nura nuríná re urññinigíní, “Áamá wo (Nene ayé siyí nwiáróa nuríná yarñjwápa) o xegí omññño wítí siyí nwiáróa umññríní nání nurí ⁴ ríxa xwíá yuní ikixeárínñje píráñññj nwiárorí aí wí óf manjpa tñní píeróyí inñ nñbñríní mímání enññinigíní. ⁵ Ámí wí sññá ínñmí yapñññáná xwíá seáyí e onímíapí enñño píeróyí xwíá akwñññáná enjagí nání apaxí mé nerápírní nñyapírní aiwí ⁶ sogwí nñwepññríní xaiwí anáná mñmí rapññj mñwárññj enjagí nání yeáyí yñweánárñññinigíní. ⁷ Ámí wí emí pípññj arñkiárínñje wiáronjyí emí pípññño dání nawíní nerápímáná emí xenwírárññjagí nání wítí ayí ná mñwenññinigíní. ⁸ Ámí wí xwíá nanñño wiáronjyí nerápírní nñyapírní ná nñkíkíreánñríná wí aga dññj nñmorí íá mñropaxí werí wí xwé obaxí werí wí xwé onímíapí werí enññinigíní.” Jisaso ewayí xwiyíá e nurírní ⁹ re urññinigíní, “Seyíné wítí siyí nání ríá apí nání aríá ókiarí nñmónñpoyí.” urññinigíní.

“Ayí rípi nání xixewisí ikaxí tñní seararñññí.” urñññ nánñríní.

¹⁰ Wiewpísarññnowa idáná Jisaso xegípi nweanáná nñbñro yarññj re wigíawixíní, “Joxí áamáyo nuréwapíyríná ewayí xwiyíá tñní pí nání urarññríní?” urñññ ¹¹ o re urñññinigíní, “Xwiyíá enññá dání Goríxo xwioxño mñmeámí nñseairí seameñweanñpí nání yumí imónññjpi nioní soyíné nñjía imónñpírní nání áwanñ nñsearírní aiwí áamá wíyo áwanñ murrññññ. ¹² Ayí rípi nánñríní. Áamá nioní xwiyíá raríná aríá niro dññj nñkwíroro nero nñjía bñ tññj imónarñññ gíyí gíyí Goríxo ámí wí mññ winññoi. Aríá mññipa ero dññj mññkwíropera ero yarññgía gíyí gíyí ‘Nñjía rípi imónñññ.’ yaiwiarññjagía aí Goríxo apí aí ámí nurápññññoi. ¹³ Ayínání áamáyo nuréwapíyríná ewayí xwiyíá tñní urarññríní. Áamá nioní dññj mññkwíropera yarññgíyí ewayí xwiyíá nioní rarññpí aríá nññiro aiwí mñkí nání dññj mñmopa nero nñjía wí imónarñññamání. ¹⁴ Ayí e yaríná xwiyíá Goríxo rññj wíá rókiamoagí Aisaiao nñríní rñwamñññ enññ rípi ríxa xixeni imónaríní, ‘Seyíné aríkwíkwí nñwiro segí aríá píronñro sññwí supárñro nero nání aríá nñwia nuro aí nñjía imónñpírníamání. Sññwí nñwiga nuro aí dññj wí mopírníamání. ¹⁵ Ayí rípi nánñríní. Segí dññj tñní néra warññgíyíné mññj sññññññ imonñññ nání seararññññ. Wigí sññwí mñsupárñpa ero aríá mñpíronñpa ero nero sññwíyíyí, wigí sññwí tñní sññwí aññro aríá ero dññj píráñññj neyíroro moro wigí íwí yarññgíyí rñwíwñññ mamoro éánáyí Goríxoní píráñññj wimíxipaxírní.’ Xwiyíá apí xixeni imónñññ nání áamáyí e yarññoi. ¹⁶ E nerí aí gí sealepísarñññoyíné segí sññwí tñní sññwí nanñro aríá tñní aríá niro nero nání yayí oseainí. ¹⁷ Aga nepa seararññññ, ‘Wíá rókiamoagí obaxíyí tñní áamá wé rónñgíá obaxíyí tñní ení soyíné sññwí nanñro aríá niro yarññgía rípi nání “None sññwí wññwanññññ.” nñyaiwiro

aga n̄wimónir̄i aí wí arfá niro s̄ñw̄f nan̄iro yagfáman̄i.’ searar̄iñ̄ini.” ur̄iñ̄iniḡini.

Witf̄ siyf̄ wiáron̄f̄ m̄fk̄f̄ nán̄i áwan̄f̄ ur̄iñ̄f̄ nán̄ir̄ini.

18 E nur̄ir̄i re ur̄iñ̄iniḡini, “Ewayf̄ xwiyf̄á amá wo nur̄i witf̄ siyf̄ wiáron̄f̄pi m̄fk̄f̄ nán̄i áwan̄f̄ osear̄im̄ini. 19 Witf̄ siyf̄ wiáron̄f̄yf̄ xwiyf̄á Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i seamer̄ñ̄wan̄f̄api nán̄ir̄ini. Amá xwiyf̄á api arfá nero n̄j̄f̄á mepa éf̄áyf̄ ayf̄ witf̄ siyf̄ óf̄ man̄f̄pá t̄f̄ni piéron̄f̄p̄in̄ñ̄f̄ imón̄iñ̄oi. Ayf̄ arfá wiar̄fná obo, arf̄kí yar̄iño n̄ib̄r̄i ayf̄ Gor̄ixom̄i d̄ñ̄f̄ w̄kw̄t̄rop̄f̄r̄ix̄in̄r̄i xwiyf̄á api wigf̄ xwiox̄f̄yo m̄in̄ñ̄ñ̄yf̄ emi r̄iroám̄f̄ yar̄iñ̄ir̄ini. 20 Amá xwiyf̄á api arfá n̄wir̄fná axiná yayf̄ nero ‘Nan̄f̄r̄ini.’ yaiwif̄áyf̄, ayf̄ witf̄ siyf̄ s̄ñ̄á ín̄im̄i yap̄in̄ñ̄aná xwá seáȳi e akw̄in̄f̄án̄á en̄f̄yo piéron̄f̄ñ̄ñ̄f̄ imón̄iñ̄oi. 21 Witf̄ siyf̄ s̄ñ̄á ín̄im̄i yap̄in̄ñ̄aḡi nán̄i rap̄iñ̄f̄ ná ín̄im̄i m̄iwár̄ipa en̄f̄ñ̄ñ̄ñ̄f̄ amá ayf̄ en̄i wigf̄ d̄ñ̄f̄ rap̄iñ̄ñ̄ñ̄f̄ xwáyo m̄f̄m̄i fá mum̄ix̄iñ̄aḡi nán̄i amá wí ayf̄ xwiyf̄á api x̄dar̄iñ̄aḡf̄a nán̄i xean̄ñ̄f̄ w̄kár̄aná apax̄f̄ mé p̄f̄ni wiárar̄iḡf̄ar̄ini. 22 Amá xwiyf̄á api arfá n̄wiwo aiw̄i wigf̄ yar̄iḡf̄apa s̄in̄i n̄ix̄d̄ir̄ónáyf̄ am̄ip̄i xwáyo d̄añ̄f̄ ayá t̄ñ̄f̄p̄i nán̄i d̄ñ̄f̄ ob̄ibax̄f̄ moro ‘Am̄ip̄i wí nion̄i m̄in̄m̄úropa onin̄i.’ yaiwiro ‘Am̄ip̄i ayá t̄ñ̄f̄p̄i ar̄ige n̄imeám̄f̄ar̄ian̄f̄?’ yaiwiro n̄era war̄iḡf̄áyf̄ ayf̄ witf̄ siyf̄ em̄f̄ p̄ip̄iñ̄f̄ k̄ik̄d̄ipeár̄iḡe piéron̄f̄ñ̄ñ̄f̄ imón̄iñ̄oi. Witf̄ em̄f̄ x̄ñ̄w̄r̄ár̄iñ̄aḡi nán̄i ná m̄iwepa en̄f̄ñ̄ñ̄ñ̄f̄ amá ayf̄ en̄i ‘Am̄ip̄i ayá t̄ñ̄f̄p̄i ar̄ire ner̄i meám̄f̄ar̄ian̄f̄?’ yaiwiar̄iḡf̄áp̄i xwiyf̄á Gor̄ixoyápip̄im̄i yokwar̄im̄f̄ éaná om̄i an̄ñ̄f̄ min̄i x̄dar̄iḡf̄áman̄i. 23 Amá xwiyf̄á api arfá n̄wiwo n̄j̄f̄á éf̄áyf̄ ayf̄ witf̄ siyf̄ xwá nan̄f̄yo piéron̄f̄ñ̄ñ̄f̄ imón̄iñ̄oi. Witf̄ api ná k̄ik̄reán̄ñ̄ñ̄ñ̄f̄ amá ayf̄ en̄i ná n̄wer̄fná wí d̄ñ̄f̄ n̄imor̄i fá m̄ropax̄f̄ wer̄i wí xwé obax̄f̄ wer̄i wí obax̄f̄ on̄imiáp̄i wer̄i yar̄iḡf̄ar̄ini.

Ewayf̄ ikax̄f̄ r̄ip̄ik̄f̄yf̄ witf̄ om̄iñ̄f̄yo yap̄iñ̄f̄ nán̄ir̄ini.

24 O “Agw̄i Gor̄ixo amá sip̄iyf̄ wigf̄ d̄ñ̄f̄ t̄f̄ni xe n̄era úf̄rix̄in̄r̄i s̄ñ̄w̄f̄ n̄w̄in̄r̄i aiw̄i r̄f̄wéná rf̄ayo ikeáar̄in̄f̄ar̄ini.” oyaiw̄ipoyin̄r̄i ewayf̄ xwiyf̄á am̄i xegf̄ b̄i nur̄ir̄i re ur̄iñ̄iniḡini, “Gor̄ixo xegf̄ amáyo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i meñ̄weám̄in̄r̄i nán̄i yar̄fná imón̄iñ̄f̄pi, ayf̄ amá wo xegf̄ om̄iñ̄f̄yo xwá yun̄f̄ nik̄x̄emáná witf̄ siyf̄ wiáron̄f̄pi t̄f̄ni r̄f̄ram̄iñ̄ñ̄yf̄ epax̄f̄r̄ini. 25 Witf̄ siyf̄ n̄wiároárimáná xegf̄ an̄f̄yo nán̄i nur̄i sá wen̄jáná o t̄f̄ni s̄m̄f̄ t̄f̄ni inar̄iḡf̄io n̄ib̄r̄i re en̄iñ̄iḡini. Rip̄ik̄f̄ siyf̄ witf̄ siyf̄ wiáron̄iñ̄e seáȳi e n̄wiároar̄im̄i un̄iñ̄iḡini. 26-27 N̄wiároar̄im̄i numáná en̄jáná r̄ixa witf̄ ner̄áp̄r̄i n̄yap̄r̄i r̄ixa ná k̄ik̄reán̄im̄in̄r̄i yar̄fná om̄iñ̄f̄ xiáwom̄f̄ om̄iñ̄f̄ w̄iar̄iḡf̄áwa s̄ñ̄w̄f̄ w̄in̄f̄áyf̄ w̄in̄iḡf̄awix̄in̄i. Rip̄ik̄f̄ aí t̄f̄ni naw̄ini en̄aḡi n̄w̄in̄m̄i nuro bosom̄i re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, ‘None “Jox̄i d̄ix̄f̄ om̄iñ̄f̄yo siyf̄ nan̄ñ̄i wiáron̄f̄r̄ini.” neaimónar̄ini. Ar̄ire ner̄i rip̄ik̄f̄ en̄i ner̄áp̄r̄i yap̄f̄r̄ian̄f̄?” ur̄f̄aḡf̄a 28 o re ur̄iñ̄iniḡini, “Gf̄ s̄m̄f̄ t̄f̄ni inar̄iḡw̄f̄io en̄f̄r̄ian̄f̄? Oyi, or̄in̄i!” ur̄f̄aḡi xegf̄ om̄iñ̄f̄ w̄iar̄iḡf̄áwa yar̄iñ̄f̄ re wiḡf̄awix̄in̄i, ‘None nurane rip̄ik̄f̄yf̄ ȳyoám̄f̄ yan̄ir̄éw̄in̄i?” ur̄f̄aḡf̄a aí 29 o re ur̄iñ̄iniḡini, ‘Oweoi, soyf̄né rip̄ik̄f̄yf̄ ȳyoám̄f̄ ner̄fná witf̄ aí t̄f̄ni ȳyoám̄f̄ ep̄f̄rix̄in̄r̄i 30 aiwá mip̄f̄r̄fná nán̄i n̄ñ̄i xe oen̄r̄i s̄ñ̄w̄f̄ w̄in̄f̄poyi. Witf̄ r̄ixa yóf̄ en̄jáná witf̄ m̄iwák̄wim̄f̄ yar̄iḡf̄awami re ur̄im̄f̄ar̄ini, “Xám̄i rip̄ik̄f̄yf̄ m̄iwák̄wim̄f̄ nero áw̄in̄i e gw̄f̄ n̄ik̄r̄f̄wimáná rf̄a ikeáar̄f̄r̄ix̄in̄i. E nemáná witf̄ m̄iwák̄wim̄f̄ nero aiwá an̄f̄ n̄tiar̄iḡf̄iwám̄i n̄tif̄r̄ix̄in̄i.” ur̄im̄f̄ar̄ini.’ ur̄iñ̄iniḡini.” Jisaso ewayf̄ xwiyf̄á e ur̄iñ̄iniḡini.

Ewayf̄ ikax̄f̄ masit̄e siyf̄ nán̄ir̄ini.

³¹ O áamá re oyaiwípoyiniri “Agwi áamá obaxí Jisasomi mîxídarîngáfa aiwí ríwíyo Goríxo xegí áamáyo xwioxíyo mîmeámí nerí umenjweanánáyí Jisasoyá áamá obaxí imóniprífáriní.” oyaiwípoyiniri ewayí xwiyíá ámí bí nuriri re urîjîningini, “Goríxo seyíné xwioxíyo mîmeámí níseairí seamenjweanfápi, ayí masíté aiwá siyínîñí imóniní. Masíté aiwá xegí siyí aga onímíá imóniní. Masíté siyí nímearo omîñíyo moárarigíáyí ³² aiwá siyí níyoní masíté siyí aga onímíá enjagí aiwí ríxa níyapírí xwé níroríná íkánîñí rojáná iní níbírí níjwearí yéwí típaxí imónarîñíríní.” urîjîningini.

Ewayí ikaxí yisí nánirini.

³³ O ewayí xwiyíá ámí bí nuriri re urîjîningini, “Goríxo xwioxíyo mîmeámí níseairí seamenjweanfápi, ayí yisínîñí —Yisí bisíkerfá síní síñí enáná bí onímíápí inímí táná níminí íkwianwí eapínarîñíríní. Goríxo xwioxíyo mîmeámí níseairí seamenjweanfápi, ayí yisínîñí imóniní. Apíxí bisíkerfá síní síñí díramíxí xwé síxí inîjáná yisí bí nímearo inímí táná níminí íkwianwí eapínarîñíríní.” urîjîningini.

Ewayí xwiyíá tîñiní uréwapíyîñí nánirini.

³⁴ Jisaso oxí apíxí e epíroyí egíáyo xwiyíá apí nípiní nuréwapíyiríná ewayí xwiyíá ní nuriri uréwapíyayîñîningini. ³⁵ Xwiyíá Goríxoyá wíá rókiamoagí wo níwuriyirí ríwamîñí eanjí rípi, “Nioní xwiyíá níriríná ewayí xwiyíáyo dání rírí xwiyíá Goríxo xwíá imíxîjíná dání inímí rîñîñípí áwaní rírí emfáriní.” nírirí eanjípí xixení imóniní nání Jisaso nuréwapíyiríná ewayí xwiyíá tîñiní nuriri uréwapíyagíríní.

Ewayí ikaxí rípiíkí nání urîjîpí mîkípí áwaní urîñí nánirini.

³⁶ O oxí apíxí e epíroyí egíáyo píní níwiárímí nuri añíyo nípáwirí ñweanáná xegí wíepísarîñowa níbîro re urígíawixíní, “Joxí nearéwapíyiríná ewayí ikaxí rípiíkí nání nearífpí áwaní nínearirí píranîñí nearéwapíyíi.” uríagíá ³⁷ o re urîjîningini, “Ámá wítí siyí naní wíaronjoyí ámá imónîñáoní nánirini. ³⁸ Omîñíyí ayí xwíá rírí nánirini. Wítí siyí naníyí, ayí ámá Goríxo xwioxíyo mîmeámí nerí umenjweanfáyí nánirini. Rípiíkíyí ayí ámá Goríxomi muxídarígfáyí, ámá oboyáyí nánirini. ³⁹ Símí tîñí inarígíio, rípiíkí siyí wíaronjo, ayí Oboriní. Aiwá yóf enjagí mípírfínáyí ayí sfá yoparíyi nánirini. Wítí mîwákwmí nero mípírfáyí, ayí aníñajíríní. ⁴⁰ Ayínání rípiíkíyí mîwákwmí nero gwí níkiríwímáná ríá íkeaarígíápa imónîñíyí sfá yoparíyimi axípi e imónáná ⁴¹ ámá imónîñáoní ámá ríkiíkírfó ero wa ení nene yarîñwápi oépoyiniri wíwapíyiro yarígfáyí gí ápo menjweanfé ñweapíríxínirí gí aníñajowa awí eámeámí epírí urowárimfáriní. ⁴² Urowáraná awa awí eámeámí nemáná ríá ápiáwí xwé anîñí wearîñírímí íkeaaráná ayí e dání ‘Yeyí!’ níriro magí íronípírfáriní. ⁴³ E nerí aí oxí apíxí wé rónígíá Goríxoyáyí xío xwioxíyo mîmeámí nerí umenjweanfé dání sogwí naníríná yarîñípa xíxíféá síñání inípírfáriní. Seyíné arfá tígfáyíné enjánáyí, arfá ókiarí nímónífoyí.” urîjîningini.

Ewayí ikaxí ayá tîñí imónîñí wí píní wenjípí nánirini.

⁴⁴ O áamá re oyaiwípoyiniri, “Goríxo xwioxíyo mîmeámí níseairí seamenjweanfápi ayá tîñípínîñí imónîñagí nání Jisaso pí pí nearíagí aí xixení éwanígíni.” oyaiwípoyiniri ewayí xwiyíá re urîjîningini, “Goríxo xwioxíyo mîmeámí níseairí seamenjweanfápi, ayí xwíá bímí wí e ayá

rĩmĩxarĩnĩpĩ wĩ pĩnĩ tĩnĩnĩpĩnĩnĩnĩ imónĩnĩ. Ámá wo nemeřná wenĩnĩ neri nĩwĩnĩmeari yayĩ nikárĩnĩrĩ nánĩ re enĩnĩgĩnĩ. Mĩřĩ nuri ámá wĩyo áwanĩ murĩ xegĩ amĩpĩ nĩnĩ nĩgwĩ nánĩ bĩ neri nĩgwĩ api tĩnĩ nĩmeámĩ nuri xwřá apĩnĩ bĩ enĩnĩgĩnĩ.” urĩnĩnĩgĩnĩ.

Ewayĩ ikaxĩ memiá nánĩrĩnĩ.

⁴⁵ Ámĩ re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Gorĩxo xwioxĩyo mĩmeámĩ neri pĩránínĩ seamenĩweanĩfapĩ, ayĩ ámá amĩpĩ mĩmúrónĩnĩnĩ wo memiá awiaxĩnĩ awiaxĩnĩ nánĩ pĩfá emearĩnĩpánĩnĩnĩ imónĩnĩ. ⁴⁶ Bá nĩyonĩ múrónĩnĩagĩ nĩwĩnĩmeaarĩmo anĩnĩ nuri xegĩ amĩpĩ nĩnĩ bĩ nemáná nĩgwĩ api tĩnĩ memiápá bĩ enĩnĩgĩnĩ.” nuriřĩ, “Gorĩxo xwioxĩyo mĩmeámĩ nĩneairĩ neamenĩweanĩfapĩ ayá tĩnĩpĩnĩnĩnĩ imónĩnĩagĩ nánĩ Jisaso pĩ pĩ nearĩfagĩ aĩ xixeni éwanĩgĩnĩ.” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ ewayĩ xwĩyřá e urĩnĩnĩgĩnĩ.

Ewayĩ ikaxĩ ubenĩ nánĩrĩnĩ.

⁴⁷ O re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Gorĩxo ámá xřo xegĩ xwioxĩyo mĩmeámĩ neri umenĩweámĩnĩrĩ nerĩná enĩfapĩ, ayĩ ubenĩ ipĩyo nĩmamówarĩro peyĩ xixegĩnĩ fá mĩnarĩnĩpánĩnĩnĩ imónĩnĩ. ⁴⁸ Rĩxa peyĩ magwĩ mĩnĩnĩagĩ nĩwĩnĩro nĩmĩxearo ipĩ imanjĩpá tĩnĩ e nĩtĩro éf nĩnĩweámáná peyĩ nanĩnĩ neyĩroro ikwianĩwĩyo mĩmeámĩ nĩyářĩro sĩpĩyĩ emĩ mĩmeámĩ egřawixĩnĩ. ⁴⁹ Sřá yoparĩyimĩ axĩpĩ e imónáná anĩnĩnĩagĩ nĩweapĩro wé rónĩgĩfáyo nĩmúroro sĩpĩ yarĩgĩfáyo yĩyoámĩ nero ⁵⁰ rřá ápiáwř xwé anĩnĩnĩ wearĩnĩrĩmĩ ikeaaráná ayĩ e dánĩ ‘Yey!’ nĩrĩro magĩ írónĩpĩřĩfárĩnĩ.” urĩnĩnĩgĩnĩ.

Xwĩyřá nanĩ xámĩnĩnĩ tĩnĩ sĩnĩ tĩnĩ nánĩrĩnĩ.

⁵¹ Wiewĩsarĩnĩyĩ re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Nionĩ searėwapiyarĩnĩpĩ nĩpĩnĩ mřĩkĩ nánĩ rĩxa nĩřřá rimónĩnĩo?” urřagĩ “Oyĩ.” urřagřá ⁵² o re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Nwř ikaxĩ eanĩnĩpĩ mewegřá nionĩ nĩnĩxřĩro gř wiewĩsarĩnĩyĩ nĩmónĩro yarĩgřá nĩnĩ ayĩ ámá amĩpĩ mĩmúrónĩgĩfáynĩnĩnĩ imónĩnĩo. Ayĩ wigř ayá rĩmĩxarĩgřfapĩ anĩyo wenĩmĩ sĩnĩ bĩ tĩnĩ xámĩnĩ bĩ tĩnĩ nĩmearo ámáyo sřwá wiarĩgřfápa gř seaiewĩsarĩnĩagĩfáne xwĩyřá enĩná Moseso nĩrĩrĩ rřwamĩnĩ eanĩpĩ tĩnĩ nionĩ agwĩ seararĩnĩpĩ tĩnĩ axĩpĩ e epĩřĩfárĩnĩ.” urĩnĩnĩgĩnĩ.

Xřo xegř Nasareti nĩweáyř rřwř umogřá nánĩrĩnĩ.

⁵³ Jisaso ewayĩ xwĩyřá apĩ nura nũsáná e dánĩ pĩnĩ nĩwiářĩmĩ nuri ⁵⁴ anĩ xřo xegř xwé iwiaroņe nĩřėmori rotũ anĩyo nĩpáwiri xwĩyřá urėwapiyarĩná ayĩ ududř nero re rĩnĩgřawixĩnĩ, “Ámá royř nĩřřá emĩmĩ yarĩnĩ rĩpĩ gĩmĩ dánĩ nĩřřá imónĩřřfani? ⁵⁵ O anĩ mĩřarĩnĩ Josepomĩ xewaxo menĩranĩ? Xinái Mariaĩyĩ mĩřĩnĩnĩnĩnĩ? Xogwáowa Jemiso tĩnĩ Josepo tĩnĩ Saimono tĩnĩ Judaso tĩnĩ rĩnĩnĩowa re mĩnĩweagřá reņoi? ⁵⁶ Xĩnapĩwa nene tĩnĩ mĩnĩweapa reņoi? E enagĩ nánĩ ámá royř arĩge nĩřřá apĩ imónĩřřfani?” nĩrĩnĩro ⁵⁷ wikř dĩnĩ nĩwóga warĩnĩagřa Jisaso xewanĩno nánĩ re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Ámá xwĩyřá Gorĩxoyá wřá urókiamoarĩnĩ womĩ anĩ mĩdánĩyĩ arřá umónarĩgřá aĩ xegř e dánĩyĩ tĩnĩ xexĩřĩmeáyř tĩnĩ o nánĩ ‘Sa negř ámáorĩnĩ.’ nĩyaiwiro arřá umónarĩgřámani.” nuriřĩ ⁵⁸ ayĩ dĩnĩ mĩwĩkwřroarĩnĩagřa nánĩ e nĩnĩwearĩná emĩmĩ xwapĩ mĩwĩwapiyĩnĩnĩnĩ.

14

Jono wayř umeaiarĩomĩ pĩkĩgřá nánĩrĩnĩ.

1 Íná mǎxǎf inǎyǎf Xeroto —O Gariri p̄ropenǎsǎf men̄wean̄or̄in̄i. O xwǎyǎfǎ Jisaso nǎn̄i yan̄f niwéa war̄iŋagǎf arǎfǎ n̄iwiri ² xegǎf om̄iŋǎf wiariǎgǎfǎwami re ur̄iŋin̄igini, “Ayǎf nion̄i p̄ikiŋáo, Jono wayǎf numeaiia un̄or̄in̄i. R̄ixa xwǎriǎpáyo dán̄i n̄iwiǎp̄in̄imeari nǎn̄i em̄im̄f ayǎf n̄era war̄in̄i.” ur̄iŋin̄igini. ³⁻⁴ Ayǎf r̄ip̄i nǎn̄i Xeroto e ur̄iŋin̄igini. Xám̄i O Jono s̄ini emear̄in̄ǎ xegǎf xex̄ir̄imeáo Piripoyá ap̄ixi Xerodiasiyi r̄in̄iŋǎ nuráǎr̄i meáǎgǎf nǎn̄i Jono xwǎyǎf re ur̄ariŋin̄igini, “D̄ixǎf r̄ir̄ix̄imeáoyá ap̄ixi nuráǎr̄i n̄imear̄in̄áyǎf, ‘Ayǎf N̄ip̄ikwini yar̄iŋin̄i.’ r̄iyaiwinar̄iŋin̄i?” urayar̄iŋagǎf nǎn̄i Xeroto xegǎf poris̄iyó urowáráná awa nuro om̄i fǎ n̄ixero gwǎf n̄iyiro n̄imeám̄i n̄ibīro gwǎf an̄iyó ŋw̄ir̄ar̄ifǎgǎ ⁵ Xeroto Jono nǎn̄i “Om̄i op̄ikim̄ini.” n̄iyaiwir̄i aiwi ámá oxǎf ap̄ixǎf “Jono Gor̄ixoyá wǎf rókiamoar̄iŋǎf wor̄in̄i.” yaiwiar̄igǎf en̄agǎf nǎn̄i wáyǎf neri “Nion̄i en̄i n̄ip̄ikip̄ir̄ix̄in̄i.” n̄iyaiwir̄i sa gwǎf an̄iyó wár̄in̄igini. ⁶ E n̄iwárimáná en̄áná s̄fá Xerotom̄i x̄inái x̄riŋiyi imónáná Xeroto xegǎf ámá wa t̄ni aiwá nim̄ix̄iro nar̄nǎ om̄i xiepi Xerodiasim̄i xemiái n̄ibīri áwin̄i e n̄irómáná s̄im̄in̄iŋǎf en̄in̄igini. Í s̄im̄in̄iŋǎf yar̄inǎ Xeroto s̄im̄in̄iŋǎf í yar̄iŋip̄i nǎn̄i yayǎf n̄iwin̄iri ⁷ xwǎf e dán̄i re ur̄iŋin̄igini, “Nion̄i jíxi s̄f̄im̄iman̄iyó dán̄i r̄irar̄iŋini, ‘Pí pí nǎn̄i nion̄i r̄ix̄iŋǎf n̄iránáyǎf n̄is̄iap̄im̄in̄i.’ r̄irar̄iŋini.” uráná ⁸ í x̄inái t̄ŋǎf e nǎn̄i nur̄i ám̄i n̄ibīri x̄inái urep̄is̄if̄p̄i ax̄ip̄i re ur̄iŋin̄igini, “Poris̄f wa Jono wayǎf numeaiia war̄iŋoyá s̄iŋwǎf m̄iŋǎf n̄iwákwīro m̄iŋo s̄iŋwǎf win̄im̄i nǎn̄i p̄irer̄ix̄iyó n̄it̄iro n̄imeám̄i n̄ibīro on̄iap̄oyi.” uráná ⁹ Xeroto d̄iŋǎf sip̄i wiar̄igǎ aiwi awa t̄ni aiwá nawín̄i nar̄iḡf e dán̄i ur̄fagǎf nǎn̄i poris̄f wam̄i í ur̄f̄p̄i ax̄ip̄i sekax̄f nur̄iri ¹⁰ urowáráná wo gwǎf an̄iyó nǎn̄i nur̄i e dán̄i Jonom̄i s̄iŋwǎf m̄iŋǎf n̄iwákwīri ¹¹ m̄iŋo p̄irer̄ix̄iyó n̄it̄iri n̄imeám̄i n̄ibīri miáim̄i m̄in̄i wíáná í nuráǎr̄i n̄imeám̄i nur̄i x̄ináiim̄i m̄in̄i wiŋin̄igini. ¹² E éáná Jono xegǎf wiep̄isar̄iŋowa n̄ibīro p̄iyom̄i n̄imearo n̄imeám̄i nuro xwǎf n̄iweyárimowa nuro Jisasom̄i áwan̄ǎf ur̄igǎfawix̄in̄i.

Oxǎf 5,000 apim̄i aiwá m̄in̄i wiŋǎf nán̄ir̄in̄i.

13 Jisaso xwǎyǎfǎ Jono nǎn̄i arǎfǎ n̄iwiri e p̄in̄i n̄iwiárim̄i ewéyo n̄ip̄ixemoán̄iri ámá d̄iŋǎf mean̄e nǎn̄i xegǎf p̄i war̄iŋagǎf aiwi oxǎf ap̄ixǎf obaxǎf an̄ǎf b̄i bim̄i d̄án̄iyǎf “Jisaso ewéyo puŋot̄.” r̄in̄ifagǎf arǎfǎ n̄iwiro yan̄i ófyo núm̄i ugǎfawix̄in̄i. ¹⁴ Jisaso r̄ixa ip̄i iman̄ǎpá t̄ŋǎf e niwiék̄in̄imeari win̄iŋin̄igini. Oxǎf ap̄ixǎf obaxǎf x̄fo t̄ŋǎf e nǎn̄i b̄imiar̄iŋagǎf n̄iwin̄iri wá n̄iwian̄iri wigǎf s̄im̄ix̄iyǎf p̄irán̄iŋǎf im̄im̄ix̄im̄f yar̄inǎ ¹⁵ s̄f̄ap̄i t̄ni xegǎf wiep̄isar̄iŋowa n̄ibīro re ur̄igǎfawix̄in̄i, “Re ámá d̄iŋǎf mean̄in̄i. S̄fá wór̄in̄igini. Jox̄i ámá n̄fni wigǎf aiwá b̄f nero n̄ip̄ir̄i nǎn̄i an̄ǎf on̄imiápia am̄i am̄i ŋweamen̄iyó nán̄i urowár̄apei.” ur̄fagǎf aí ¹⁶ Jisaso re ur̄iŋin̄igini, “Ayǎf nupax̄f mimónar̄in̄i. Soȳn̄é aiwá wí m̄in̄i wípyoi.” ur̄fagǎf ¹⁷ awa re ur̄igǎfawix̄in̄i, “Neḡf aiwá xwap̄f men̄in̄i. Sa bis̄ker̄fá wé ná wúni t̄ni peȳf yeáȳf waúni t̄n̄ir̄in̄i.” ur̄fagǎf ¹⁸ o re ur̄iŋin̄igini, “Nion̄i t̄fám̄in̄i n̄imeám̄i b̄fpyoi.” nur̄iri ¹⁹ r̄ixa n̄imeám̄i báná re ur̄iŋin̄igini, “Oxǎf ap̄ixǎf n̄fni ar̄áyo éf on̄weápyoi.” sekax̄f e nur̄imáná bis̄ker̄fá wé wú t̄ni peȳf waú t̄ni n̄imear̄i an̄ǎnam̄i s̄iŋwǎf nanán̄imáná Gor̄ixom̄i aiwá ap̄i nǎn̄i yayǎf n̄iwiri bis̄ker̄fá kw̄ikw̄ir̄im̄f neri xegǎf wiep̄isar̄iŋowam̄i m̄in̄i wíáná awa oxǎf ap̄ixǎf éf ŋweáfyo yan̄ǎf n̄iwiá war̄inǎ ²⁰ ámá n̄fni aiwá ap̄i n̄in̄iro agwǎf im̄i uyin̄igini. Agwǎf im̄i uyíagǎf wiep̄isar̄iŋowa s̄iŋwǎf e n̄iwin̄iro aiwá r̄ixa ap̄áni n̄in̄iro e t̄f̄apia n̄imeamero sox̄f fǎ wé wúkaú s̄ikwǎf waúm̄i n̄imeayiro aumaúm̄f nero

magwí n̄miro t̄ḡfawix̄n̄i. ²¹ Niaíwí t̄n̄i ap̄ix̄f̄ t̄n̄i n̄n̄r̄i aiw̄ oxowan̄i ámá 5,000 aiwá ap̄ n̄ḡfawix̄n̄i.

Jisaso ip̄iyo xw̄r̄iñw̄f̄ nosaxa uñf̄ nán̄r̄iñi.

²² Jisaso xeḡf̄ wiep̄sar̄iñowa aiwá ámá ayf̄ n̄n̄r̄o t̄f̄apia sox̄f̄ f̄áyo magw̄f̄ n̄miro táná re urowár̄iñ̄niḡn̄i, “Nion̄i ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ t̄f̄yo urowár̄apar̄f̄n̄á soȳf̄né ewéyo n̄p̄ix̄emoán̄i ip̄iwám̄i j̄far̄wám̄n̄i nán̄i xám̄i n̄imeápoyi.” nur̄r̄i ²³ awa r̄ixa n̄p̄ix̄emoán̄i uáná ámá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ e ep̄f̄royf̄ eḡf̄áyo en̄i nurowár̄ap̄imáná Gor̄ixom̄i xw̄iyf̄á ur̄im̄n̄r̄i nán̄i xeḡf̄p̄i d̄f̄w̄f̄ m̄iñf̄yo nán̄i n̄iyir̄i r̄ixa sf̄á nóra war̄iñf̄ t̄n̄i xeḡf̄p̄i ñweañáná ²⁴ ewépá sin̄i ip̄i áw̄n̄i e war̄f̄n̄á iniñḡf̄ ewépám̄i imeam̄f̄kw̄f̄ mer̄i im̄iñf̄ en̄i ewé sf̄m̄f̄m̄i dán̄i b̄r̄i ner̄i yar̄f̄n̄á ²⁵ r̄ixa w̄f̄á nán̄i isf̄á yin̄iñáná Jisaso ip̄iyo nosaxa n̄b̄r̄iñf̄ wiep̄sar̄iñowam̄i r̄ixa w̄imeám̄n̄r̄i yar̄f̄n̄á ²⁶ awa wen̄iñf̄ éf̄áyf̄ w̄in̄ḡfawix̄n̄i. Jisaso ip̄iyo xw̄r̄iñw̄f̄ nosaxa bar̄iñaḡf̄ n̄w̄n̄iñro wáyf̄ nikár̄n̄iñro “P̄iȳñf̄ siw̄i wo r̄f̄a bar̄iñf̄?” n̄r̄iñro “Yey!” rekár̄inar̄f̄n̄á ²⁷ Jisaso re ur̄iñ̄niḡn̄i, “Soȳf̄né wáyf̄ mikár̄n̄ipan̄i. Ayf̄ nion̄r̄iñi. D̄iñf̄ sf̄x̄f̄ n̄iñro ñweápoyi.” ur̄f̄aḡi ²⁸ Pitao re ur̄iñ̄niḡn̄i, “Ám̄in̄áox̄n̄i, ayf̄ nepa jox̄i en̄j̄n̄áyf̄, ‘Jox̄i en̄i ip̄iyo nosaxa n̄b̄r̄iñf̄ n̄imeat̄.’ n̄rei.” ur̄f̄aḡi ²⁹ Jisaso “Bei.” ur̄f̄aḡi Pitao ewépám̄i dán̄i nayoar̄i Jisaso t̄ñf̄ e nán̄i nosaxa nur̄i aí ³⁰ im̄iñf̄ yar̄iñaḡi n̄w̄n̄r̄i wáyf̄ éf̄yf̄ re en̄j̄n̄iḡn̄i. Ip̄iyo r̄ixa nur̄ip̄in̄r̄f̄n̄á r̄f̄aiwá re ur̄iñ̄niḡn̄i, “Nion̄i iniñḡf̄ namim̄iḡn̄i! Ám̄in̄áox̄n̄i, ár̄fw̄f̄ n̄imeat̄!” uráná ³¹ o aññ̄i ñeapá n̄yaur̄i wéyo n̄max̄ir̄iñf̄ n̄m̄f̄eyoar̄i re ur̄iñ̄niḡn̄i, “D̄iñf̄ on̄im̄iápiñf̄ n̄kw̄f̄roar̄iḡf̄oȳf̄n̄ér̄iñi. Pitaox̄n̄i, jox̄i ‘Jisaso yá d̄iñf̄ t̄n̄i ip̄iyo xw̄r̄iñw̄f̄ nosaxa um̄f̄n̄i.’ n̄yaiwir̄i aí ám̄i pí nán̄i ‘Oyá d̄iñf̄ t̄n̄i e epaxon̄iman̄.’ yaiwiar̄iñ̄n̄i?” nur̄r̄iñf̄ ³² awaú r̄ixa ewéyo p̄ix̄emoánáná re en̄j̄n̄iḡn̄i. Im̄iñf̄ yar̄iñf̄p̄i p̄f̄n̄i wiár̄iñ̄niḡn̄i. ³³ Im̄iñf̄ p̄f̄n̄i wiáráná ewéyo ñweaḡf̄áyf̄ m̄iñf̄ ewéyo n̄kw̄f̄roro om̄i yayf̄ numer̄f̄n̄á re ur̄iḡfawix̄n̄i, “Nepar̄iñi. Jox̄i n̄iaíwí Gor̄ixoyáox̄r̄iñi.” ur̄iḡfawix̄n̄i.

S̄im̄ix̄f̄yf̄ Jisasom̄i amáf̄ n̄r̄ón̄iñro nan̄f̄ eḡf̄á nán̄r̄iñi.

³⁴ Awa ip̄iyo or̄iwám̄i dán̄i n̄r̄émoro añf̄ xeḡf̄ yoñf̄ Genesaret̄iȳ r̄in̄iñf̄p̄i t̄ñf̄ e iwiék̄n̄imeááná ³⁵ ámá e d̄añf̄yf̄ Jisasom̄i mí n̄wóm̄ix̄iñro añf̄ n̄p̄im̄n̄i áwan̄f̄ n̄r̄in̄ár̄imáná wiḡf̄ amáf̄ s̄im̄ix̄f̄ yar̄iḡf̄á n̄n̄i o t̄ñf̄ e nán̄i n̄im̄era n̄b̄iñro wáráná ³⁶ s̄im̄ix̄f̄yf̄ r̄ix̄iñf̄ re urayiḡfawix̄n̄i, “Jox̄iyá iyf̄á s̄ir̄iw̄f̄yo amáf̄ on̄ir̄ón̄f̄poȳn̄r̄iñf̄ s̄iñw̄f̄ neaneñf̄.” nur̄iñro n̄f̄n̄i amáf̄ e n̄r̄ón̄ayiro nán̄i nan̄f̄ eḡfawix̄n̄i.

15

Ám̄in̄áyf̄ en̄j̄n̄á érowiáp̄ñ̄iḡf̄ap̄i nán̄r̄iñi.

¹ Íná Parisi wa t̄n̄i ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñf̄p̄i meweḡf̄á wa t̄n̄i Jerusarem̄i dán̄i n̄b̄iñro Jisasom̄i n̄w̄imearo re ur̄iḡfawix̄n̄i, ² “Neḡf̄ ar̄f̄owa érowiáp̄ñ̄iḡf̄ap̄i d̄ix̄f̄ wiep̄sar̄iñowa pí nán̄i p̄r̄f̄f̄ wiaik̄im̄i yar̄iñ̄o? Aiwá nan̄r̄f̄n̄á pí nán̄i ar̄f̄owa riḡf̄ap̄i wé wayf̄ m̄ir̄ón̄ipa nero nar̄iḡf̄ár̄iñf̄?” Jisaso yá wiep̄sar̄iñowa wé wayf̄ n̄r̄ón̄iñro aiw̄i xiáwowa eḡf̄ápa ax̄f̄p̄i m̄iyar̄iñaḡf̄a nán̄i e uráná ³ Jisaso re ur̄iñ̄niḡn̄i, “Soȳf̄né en̄i seḡf̄ seárfawéwa érowiáp̄ñ̄iḡf̄ap̄im̄i x̄idan̄iñro nán̄i pí nán̄i ñw̄f̄ ikax̄f̄ Gor̄ixoyá r̄in̄iñf̄p̄im̄i p̄r̄f̄f̄ wiaik̄im̄i yar̄iḡf̄ár̄iñf̄? ⁴ Gor̄ixo r̄iñf̄p̄i r̄fwam̄iñf̄ re n̄r̄in̄r̄iñf̄ eán̄iñi, ‘D̄ix̄f̄ r̄in̄om̄i wéyo mer̄i r̄in̄áim̄i wéyo mer̄i er̄f̄ñi.’ n̄r̄in̄r̄iñf̄ eán̄iñi. R̄fwam̄iñf̄ r̄ip̄i en̄i n̄r̄in̄r̄iñf̄ eán̄iñi, ‘Ámá ḡiyf̄ ḡiyf̄ xano nán̄r̄an̄i, x̄in̄ái nán̄r̄an̄i,

píne sípí umeararínáyí ayo emi opíkímópoyiníri síñwí wínírfíni.’ E níríníri eáníñagí aiwí ⁵ áamá gíyí xanomírani, xínálmírani, ‘Amípí nioní nísíapírí arírá sípaxípi nání Goríxomí urepeáriná enagí nání bí mìní síapípxámani.’ uraríñagí ⁶ soyíne síñwí e níwíníróná re rarígíaríní, ‘Ayí xaneyo wéyo mímepa yaríñagí aiwí apání yaríñoi.’ rarígíaríní. Soyíne e neríne Goríxoyá ríníñyí xórórí nero segí searfawéwa érowiápinígíápiní seáyí e mífeyoarígíaríní. ⁷ Nanjí ríro sípí ríro yarígíoyíne, xwíyíá Goríxo ríñj wíá rókíamogí Aisaiao níwuriyírí ríwamíñj eañjpi soyíne nání xixeni re ríníni, ⁸ ‘Áamá tíyí “Goríxomí wéyo píráníñj mearíñwíni.” níróro aiwí nioní dñj síxí mìníyipa yarígíaríní. ⁹ E neróná áamáyo amípí áamá wígí dñj tñí érowiápinígíápi nání nuréwapíyiróná yapí re nuríro “Xwíyíá tíyí Goríxoyáriní.” nuríro nání “Goríxomí seáyí e umearíñwíni.” níróróná Goríxoníyá yoíní surímá rarígíaríní.’ Aisaiao xwíyíá Goríxoyápi níwuriyírí soyíne nání xixeni ríwamíñj e eañjriní.” uríñínigíní.

“Rípí piáxí weaaríñjíní.” uríñj náníriní.

¹⁰ “Áamá oxí apíxí re epíroyí egíáyí obípoi.” níríri ayí ríxa añwí e awí eánáráná re uríñínigíní, “Aríá níniro níjía imónípoi.” nuríri ¹¹ ewayí xwíyíá bí nuríríná re uríñínigíní, “Amípí áamá níniro gwí nárearígíápi piáxíníñj weaaríñjmani. Amípí xwioxíyo dání dñj mófápi, ayí piáxíníñj weaaríñjriní.” uríñínigíní. ¹² Xegí wiepísaríñowa níbíro re urígíawixíní, “Joxí Parisiowami e nuríríná ‘Símírírí míwiaríñjíní.’ ríyáiwíaríñjíní?” uríagí aí ¹³ o Parisiowa nání ewayí xwíyíá re uríñínigíní, “Ríwéná Goríxo aiwá xfo íwíá muríñj níyoní emi yíyoámí eníaríní.” nuríri ¹⁴ ámí Parisiowa nání re uríñínigíní, “Soyíne awa nání ayá síwí mísearopani. Awa síñwí supárigíáwa síñwí supárigíáyo nípemeámi warígíáwa yapí imóníñoi. Áamá síñwí supárinj wo síñwí supárinj womí nípemeámi nuríná níwaúní xwárinjwíyo píeropísíí. Ayínání ayá síwí mísearopani.” uríagí ¹⁵ Pítao re uríñínigíní, “Joxí ewayí xwíyíá áamá aiwá níniro gwí nárearígíápi nání ríápi áwanj neareí.” uríagí ¹⁶ o re uríñínigíní, “Gí seaiepísaríñáoyíne ení síní majía ríseainaríní? ¹⁷ Amípí áamá níápi aríowa egíápa wé wayí níróniro níniínáraní, awa egíápa mé níniínáraní, agwíyo níniínááná íkí nemoro nání piáxíníñj weaaríñjmani. ¹⁸ E nerí aiwí xwioxíyo dání íwí amípí nání dñj mófápi piáxíníñj weaaríñjriní. ¹⁹ Xwioxíyo dání dñj nímore yarígíápi ‘Sípi oimíxímíni.’ yáiwíarígíá rípiríní. Áamá píkirí ero áamá wí tñí íwí íníro ero síwí piáxí eanípaxí imóníñyí niga uro íwí mearí ero yapí ríri ero áamá wí nání ikayíwí ríri ero ²⁰ yarígíápi nímoríná wíwaníñyíyo piáxíníñj weaaríñjriní. E nerí aí áamá wé wayí mírónípa nerí aiwá níniíná wíwaníñyíyo wí piáxí weaaríñjmani.” uríñínigíní.

Émáyí apíxí wí dñj xixeni wíkwíronj náníriní.

²¹ O e dání pñí níwíarímí nuri píropenísí émáyí añj Taia tñí Saidoní tñí tñj e emearíná re enjínigíní. ²² Émáyí apíxí Kenaní dánj añj apiaú tñj e dání níbíri jíamíne dání nuxídaríná ríaiwá re nura unjínigíní, “Ámínáoxíní, míxí ínáyí Depítomí xiáwoxíní, joxí wá níwíaneí. Gí miáimí imfó dñj níxíxérorí xíxeaníñj wíkararíní.” nura waríñagí aiwí ²³ Jisaso xfo ení bí muraríñagí nání xegí wiepísaríñowa níbíro aríki re urayígíawixíní, “Apíxí rí aríki ríaiwá tñí neaxídaríñagí nání

joxí xegí miáimí imó dñí xixéroarñípi mîxí numánowárirí ‘Emñí.’ urowárei.” urayíagfa aí ²⁴ o re urññigñí, “Nioní émáyo arirá wimññíri biñáonimani. Gí Isireriyí —Ayí sipísipí xiáwo piránñí mîmearñá ami ami uniamoarññíñí imónigfáyñí. Ayí nání biñáonirñí.” urfagi aiwí ²⁵ í añwí e nîbîri xómñí nîyîkwirí mñí xwíáyo nîkwîrorí re urññigñí, “Ámináoxñí, arirá nií.” urfagi ²⁶ o re urññigñí, “Nioní aiwá naiwí narigfápi nurápirí síwíyo mñí wiarñáyí, jíxí ‘O naní yarñí.’ riyaiwiarññí?” urfagi aí ²⁷ í re urññigñí, “Ámináoxñí, wauyene síwínñí imónñagwí nání nepa nîrarññí. E nerí aí síwíyí xiáwo aiwá íkwianwíyo éf nñjweámáná aiwá nññí yuní mamówárfí éyí mîmeání yarññí.” urfagi ²⁸ o re urññigñí, “Ineyí, jíxí aga dñí xixeni nîñkwîrorí rarñagí nání jíxí simóníyí xixeni nimónññó.” uráná re enñigñí. Xemiáí naní enñigñí.

Sîmîxí obaxíyo naní imîmîxîmí ení nánñí.

²⁹ Jisaso e dání pñí nîwiárimí nurí ipí Gaririwámí nîpwerí dñwí mñíyo nání nîyirí éf ñweañáná ³⁰ ámá oxí apíxí ayá wí o tñí e nání nîyoamiro wí síkwí ikí egíáyo níméra yoaro síñwí supárigfáyo níméra yoaro xwíyífá marí maní píronigfáyo níméra yoaro símîxí xixegñí obaxí tígíáyo níméra yoaro nero xegí síkwí tñí e tayarñá o naní imîmîxîmí wññigñí. ³¹ Naní imîmîxîmí wiarñagí oxí apíxí e epíroyí egíáyí maní píronigfáyí ámí xwíyífá riro ení kíññí egíáyí ámí ú úrooro síkwí ikí egíáyí ámí aní uro síñwí supárigfáyí ámí síñwí aníro yarñagí nîwññíro ayá nîriwamónñíro Nwífá Isíreriyíyáomí yayí seáyí e umegfawixíni.

Oxí 4,000 apimí aiwá mñí wññí nánñí.

³² Jisaso xegí wíepisarñowamí “Eini.” nuríre re urññigñí, “Ámá oxí apíxí tñí nioní tñí sífá wíyáú ríxa ñweañwáriní. Wigí aiwá nîpírfíyí meñagí nání nioní dñí sípí niarñí. Nioní ayí agwí wiarñá nurowárñáyí, óf e síñwí xaxá upeyínñíñí nání rarññí.” urfagi ³³ wíepisarñowamí re urigfawixíni, “Ámá dñí meañí rimñíyo. Gímí nurane aiwá ámá none tñí epíroyí egíá tñí nññíro agwí ímí uyini nání urápaniréwññí?” urfagí ³⁴ o re urññigñí, “Soyñé bisfkerfá arari maxññó?” urfagi awa “Bisfkerfá wé wúmmí dñí wáú tñí peyí orá yeáyí bia tññí.” urfagí ³⁵ o oxí apíxí e epíroyí egíáyo “Xwíáyo éf nñjweaxa úpoyí.” nurimáná ³⁶ bisfkerfá wé wúmmí dñí wáú apí tñí peyí apia tñí nurápirí Gorixomí yayí nîwirí kwikwîrimí nerí wíepisarñowamí wíayíáná awa nurápiro ámáyo yaní nîwia úáná ³⁷ ayí nññíro agwí ímí uyíagí wíepisarñowamí aiwá ayí nññíro tñí nîmeamero soxí ífá wé wúmmí dñí wáúmmí magwí nîmiro tígíawixíni. ³⁸ Apíxí tñí naiwí tñí marfáí, oxowa aiwá apí nñfáwa 4,000 imónigfárñí. ³⁹ Jisaso “Segí aní úpoyí.” nurowárñáná wíepisarñowamí tñí ewéyo nîpîxemoánñíro nuro Magadani iwiékñímeagfawixíni.

16

“Ekíyñí anñnamí dñí neaiwapíyí.” urigfá nánñí.

¹ Parisí wa tñí Sajusí wa tñí Jisasomí nîwímearo “O símîxíyo naní imîmîxîmí nerí aí ekíyñí wí nepaxomani.” nîyáiwiro iwamíó owíwapíyaneyñíro re urigfawixíni, “Joxí anñnamí dñí ekíyñí bí

neaiwapiyiit.” urfagfa aiwi² o re uriniginini, “Seyine sfapi tni yewanf eaqi nwinirina re rarigfaynerini, ‘Yewanf eayf rewf enirfeninjo?’ rarigfaynerini.”³ Wfapi tni eni biram dani kipinjf yarinjagi nwinirina ‘Inia yapinirfeninjo?’ rarigfaynexini. Agwifo yewanf eari kipinjf yiri yarinjagi nwinirona xixent ‘E nimoninjo.’ nriro aiwi amipi nioni sfimajfoninjf imixarinjafi sijnwf nnanirona ‘Gorixoxe e oyaiwipoyinirifa neaiwapiyarini?’ niyaiwiarigfaynerini.”⁴ Agwi rina jweagfayine, Gorixomi rfwfminini niamomoro segf njwafi rininjipi tni fwiniinjf niga uro niga biro yarigfayine, ekiyinjf nani reaxf niseainiri seaimonarinjagi aiwi ekiyinjf wf rokiomoagf jono enjpinini seaiwapiyimiginini.” nurarimi pini niwiarimi uninigini.

Yisf Parisiowaya tni Sajusiowaya tni nanirini.

⁵ Wiepсарinjowa bisferfa bi nipri nani arfa nkeamoro Jisaso tni ipiyo jariwamini nani nurona⁶ o xixewisf ikaxf re uriniginini, “Soyine Parisiowa tni Sajusiowa tni awaya bisferfa nimiga unini nani imixarinjaf yisof rininjipi nani wayf oseainini.” urana⁷ wiwaninjowa re rinigfawixini, “None bisferfa nimeami mibwafa enjagi nani o mxf nineariri neararini.” rinarina⁸ Jisaso awa e rinarinjagfa dinj adadf niwiri re uriniginini, “Dinj onimiapi nikwiroarigfoyine, pi nani segipi re rinarinjo, ‘None bisferfa nimeami mibwafa nani neararini.’ rinarinjo?”⁹ Soyine sinini nijfa mimonipa renoj? Nioni bisferfa we wuni kwikwirimf eana ama 5,000 rixa apani nana soyne ami soxf fa arariyo miarigfapi nani dinj miseainarinirani?¹⁰ Ami bisferfa we wumf danjf wau ama 4,000 nani kwikwirimf eana soyni soxf fa arariyo miarigfapi nani eni dinj miseainarinirani?¹¹ Biau nioni e eana soyni soxf fa obaxifo miarigfa enjagi nani nioni Parisiowa tni Sajusiowa tni yisf awaya nani xixewisf ikaxf searana arige nero ‘O aga bisferfa nani mineararini.’ niyaiwi yarinjoi? Nioni re seararinjini, ‘Parisiowa tni Sajusiowa tni awaya yisf nani wayf oseainini.’ seararinjini.” urana¹² xegf wiepсарinjowa rixa re yaiwigfawixini, “Nepa yisf bisferfayo tana nimiga warinjipi nani mineararini. Parisiowa tni Sajusiowa tni urewapiyarigfapi nani mixfdipa oepoyiniri neararini.” yaiwigfawixini.

Pitao “Joxi Kiraisoxirini.” urinjf nanirini.

¹³ Jisaso ppropensf anj Sisaria Piripai tinimini nuri nemerina xegf wiepсарinjomami iwamfo yarinjf re winiginini, “Ox apixf nini ama imonjani nani goxin rarinjo?” yarinjf e wiagi¹⁴ awa re urigfawixini, “Ox apixf ‘Ama enjanj wo niwipinimeari rfa yarini?’ niyaiwiro nani wi re rarinjo, ‘Jono wayf nineameia uhorfani?’ rarinjo. Ami wi ‘Gorixoya wf rokiomoagf mipa anjnamini nani peyino, Eraijaorfani?’ rarinjo. Ami wi ‘Wfa rokiomoagf Jeremiaorfani?’ rarinjo. Ami wi ‘Ay wf rokiomoagfayf ami worfani?’ rarinjo.” urfagfa¹⁵ Jisaso re uriniginini, “Soyine eni nioni nani goxin yaiwiarinjoi?” uragi¹⁶ Saimoni Pitao re uriniginini, “Joxi Kiraisoxi, arfowaya xwfa piaxifo dani iwiaronfoj rarinjaoxirini. Njwafa aninjf sinj imoninjomi xewaxoxirini.” uragi¹⁷ Jisaso re uriniginini, “Jonaomi xewaxoxi Saimonoxini, joxi nrarinjipi ama wo wf miritrokiamonjo. Gf apo, anjnamini jweano wf rirokiamogf nani joxi yayf osinini.”¹⁸ Ripi eni rirarinjini, ‘Joxi sfjaninjf nimoniri enj eaninjoxirini. Sfja piara eapinarinjf romi seayf e ama nioniyf siyikf imonigfayf gf anj

wiwániní m̄xárim̄fárini. Obo t̄ni imóniḡáyí ení neán̄iro áamá pikipaxí imóniḡáyí aiwí nioni t̄ni imóniḡáyo wí xopírárí wipír̄fámani.' r̄rar̄in̄ini. 19 Gor̄ixo t̄n̄í e páwipír̄fa nán̄i rokí k̄in̄in̄í imónin̄í joxí siap̄m̄fárini. Joxí xw̄fáyo re dán̄i 'Ayí sip̄ir̄ini.' ránáyí, Gor̄ixo an̄ínami dán̄i eni joxí sin̄i m̄ir̄ipa enán̄a o xámi 'Ayí sip̄ir̄ini.' r̄in̄fárini. Joxí re dán̄i 'Ayí anan̄ir̄ini.' ránáyí, Gor̄ixo xámi émi dán̄i eni 'Ayí anan̄ir̄ini.' r̄in̄fárini." nur̄iri 20 xegí w̄iepisar̄in̄owami ar̄fá j̄iyikí nori n̄wí ikaxí re ur̄in̄igin̄ini, "Ámáyo nioni nán̄i 'O yeáyí neayim̄xemean̄a nán̄i negí ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄i iwiaron̄oyí rar̄in̄wáorini.' áwan̄í e mur̄ipani." ur̄in̄igin̄ini.

Jisaso áwan̄í "N̄in̄ip̄ik̄ip̄ir̄fárini." ur̄in̄í nán̄ir̄ini.

21 Íná dán̄i o xegí w̄iepisar̄in̄owami sin̄án̄i áwan̄í re nura un̄igin̄ini, "Gor̄ixoyá d̄in̄fyo dán̄i nioni Jerusaremi nán̄i úaná negí Judayí ámin̄áowa t̄ni apax̄pán̄in̄í imóniḡfá xwéowa t̄ni n̄wí ikaxí eán̄in̄ip̄i meweḡfáwa t̄ni xean̄in̄í w̄iwí nikárán̄a wa n̄in̄ip̄ik̄iaḡfa aiwí ámi s̄fá w̄iyaū w̄iyi órán̄a Gor̄ixoyá d̄in̄fyo dán̄i wiáp̄in̄imeám̄fárini." urar̄iná 22 Pitaao Jisasomi xewi j̄fam̄ini n̄im̄faumán̄a m̄ixí re ur̄in̄igin̄ini, "Ámin̄áox̄ini, oweoi! 'Gor̄ixoyá d̄in̄fyo dán̄i joxí near̄f̄p̄i wí os̄ipoyin̄iri sin̄wí m̄iran̄ipa éwin̄igin̄ini.' nimónar̄ini. Wí n̄simón̄n̄fá men̄ini." ur̄fagi aí 23 Jisaso Pitaomi r̄fwi numori re ur̄in̄igin̄ini, "Setenoxi, r̄fwi r̄ir̄iwámini n̄ipu. Joxí nioni nik̄ir̄ipeaán̄ipaxí nikár̄im̄in̄iri nán̄i n̄rar̄in̄ini. Joxí Gor̄ixo d̄in̄í wimónar̄in̄fyo nán̄i mamó 'Jisaso r̄ixa m̄ixí in̄áyí nimón̄iri Jerusaremi dán̄i neamen̄wean̄án̄a nioni seáyim̄i imón̄im̄in̄iȳir̄fani?' n̄imori n̄rar̄in̄ini." nur̄iri 24 w̄iepisar̄in̄í nowamin̄i re ur̄in̄igin̄ini, "Ámá 'Jisasomi oux̄fd̄im̄ini.' yaiwiar̄in̄í goxi goxi re éir̄ix̄ini. 'Am̄ip̄i nioni n̄iḡp̄i nán̄i oem̄ini.' yaiw̄if̄yí d̄in̄í peá n̄imori re yaiw̄ir̄ix̄ini, 'Nioni Jisasomi x̄dar̄in̄agi nán̄i ámá wí n̄b̄iro xean̄in̄í niro n̄ip̄ik̄iro n̄in̄iro aí ayí anan̄ir̄ini.' n̄iyaiwiri n̄ix̄fd̄ir̄ix̄ini. 25 Ámá Jisasomi d̄in̄í n̄iw̄ikw̄rori x̄dar̄iná n̄ip̄ik̄ip̄ir̄ix̄in̄iri éf̄ menar̄in̄í goxi goxi d̄in̄í n̄iyim̄in̄ip̄i an̄in̄í n̄wear̄fa nán̄i mear̄fámani. E neri aiwí éf̄ m̄imen̄ipa neri 'Nioni Jisasomi d̄in̄í n̄iw̄ikw̄rori x̄dar̄in̄agi nán̄i n̄in̄ip̄ik̄irón̄áyí ayí anan̄ir̄ini.' yaiwinar̄in̄í goxi goxi d̄in̄í n̄iyim̄in̄ip̄i an̄in̄í n̄wear̄fa nán̄i mear̄fárini. 26 Ámá wo nioni m̄in̄ix̄fd̄i iȳfá fá n̄igw̄f am̄ip̄i emeám̄in̄iri nán̄ini néra nur̄i n̄imeáisan̄a xewan̄in̄o an̄in̄ini ikeamónán̄a oyá am̄ip̄i an̄in̄í n̄ix̄ir̄iri n̄wean̄fár̄fani? Oweoi! Am̄ip̄i n̄ni xw̄fá t̄fyo dán̄í n̄meari aiwí xewan̄in̄o an̄in̄ini ikeamónán̄a am̄ip̄i ap̄i t̄ni an̄in̄í n̄wean̄fa nán̄i roayirón̄ipaxí wí men̄ini. 27 Ayí rip̄i nán̄ir̄ini. Ámá imón̄in̄áoni nik̄in̄imi n̄weap̄ir̄fná x̄ix̄f̄eá ḡf ápo an̄in̄ami inar̄in̄ip̄i an̄in̄ajowa t̄ni ax̄p̄i niga n̄weap̄imán̄a nioni ámáyo neyir̄ori sip̄i yar̄iḡfáyo xegí eni sip̄i wir̄i nan̄í yar̄iḡfáyo nan̄í wir̄i em̄fárini. 28 Nepa searar̄in̄ini. Woȳiné re roḡfá roȳiné sin̄i m̄ipepa eḡfám̄i enán̄a nioni woȳiné ámá imón̄in̄áoni yeáyí n̄iseayim̄xemeari xwiox̄fyo m̄imeám̄ em̄fa nán̄i nik̄in̄imi ron̄án̄a woȳiné sin̄wí nan̄ip̄ir̄fárini." ur̄in̄igin̄ini.

17

Jisaso nik̄in̄iri xegí bi imón̄in̄í nán̄ir̄ini.

1 Jisaso e nur̄iri r̄ixa s̄fá wé w̄fumi dán̄í wo órán̄a Pitaomi t̄ni Jemisomi t̄ni xogwáo Jonomi t̄ni awamin̄i n̄wir̄imeám̄i d̄fwí m̄in̄í sepiá bim̄i nán̄i wiḡf̄p̄i n̄yiro 2 n̄in̄wearo Jisaso w̄iepisar̄in̄í waú wo awa sin̄wí an̄iḡf̄e dán̄i

re enj̄nigini. O xeḡt̄ bi imóniri s̄m̄manj̄ oyá sogw̄niñj̄ aniri rapirap̄t̄ oyá w̄fá nókiríná xw̄niñfá eaáriri enj̄nigini. ³ E eána w̄fá rókiamoaḡfá waú Moseso t̄ni Irajao t̄ni —Awaú enj̄ná peḡfiwaúriñi. Awaú o t̄ñj̄ e aṅwi e n̄rónap̄iri o t̄ni xw̄iyfá rinaríná ⁴ Pitao Jisasomi re ur̄inj̄nigini, “Ámináoxini, none re niṅwearíná nañrini. Nioni añj̄ wikaú wiwá re opákimiñi. Joxi nani wiwáȳt̄. Moseso nani wiwáȳt̄. Irajao nani wiwáȳt̄.” ⁵ s̄ni e uraríná re enj̄nigini. Agw̄fá w̄fá wúrariñigini. Agw̄fá w̄fá wúrarána re enj̄nigini. Agw̄pimi dani xw̄iyfá re r̄inj̄nigini, “Aȳt̄ oȳt̄ ḡf̄ niaiw̄f̄ d̄ñj̄ six̄t̄ uȳñáorini. O am̄ipi yar̄iñj̄t̄ nani nioni d̄ñj̄ yaȳt̄ ninarini. O pi pí searánáȳt̄ arfá wir̄ini.” rinarinaḡt̄ ⁶ wiep̄sar̄iñowa arfá e niwiro xw̄fám̄ n̄ip̄k̄ini mearo wáȳt̄ nikár̄iñiro war̄t̄ in̄j̄náná ⁷ Jisaso awa weḡfe aṅwi e n̄b̄iri wé seáȳt̄ e niwikwiár̄imáná re ur̄inj̄nigini, “Soȳfné wáȳt̄ mepani. Wiápn̄imeápoiȳt̄.” uráná ⁸ awa sagaḡt̄ eméfáȳt̄ Jisaso amá wo t̄ni m̄r̄o xeḡt̄ r̄onaḡt̄ w̄niñḡawixini.

Wiep̄sar̄iñowa Irajao nani yar̄iñj̄t̄ wiḡfá naniñi.

⁹ Awa d̄w̄f̄ m̄ñj̄t̄ apimi p̄ñi n̄wiár̄im̄ niwero Jisaso óf e dani arfá j̄yik̄t̄ nori ṅw̄t̄ ikax̄t̄ xaiw̄niñi re ur̄inj̄nigini, “Amá imóniñáoni s̄ni xw̄ar̄ipáyo dani m̄wiápn̄imeapa enj̄ná soȳiné éde s̄ñw̄f̄ w̄niñápn̄i nani amá w̄iyo áwanj̄t̄ mur̄ipa éf̄rix̄ini.” ur̄faḡt̄ ¹⁰ wiep̄sar̄iñowa yar̄iñj̄t̄ re wiḡfawixini, “Neḡt̄ ṅw̄t̄ ikax̄t̄ eániñj̄t̄ meweḡfáwa pí nani re rar̄iḡfár̄ini, ‘W̄fá rókiamoaḡfá Irajao amá ar̄owayá xw̄fá piax̄f̄yo dani iwiaron̄foyt̄ rar̄iñwáomi xami umeanfár̄ini.’ pí nani rar̄iḡfár̄ini?” yar̄iñj̄t̄ e wianá ¹¹ o re ur̄inj̄nigini, “Irajao n̄b̄iri amá wiḡt̄ d̄ñj̄t̄ wé róniñj̄t̄ imónip̄r̄i nani wá nuriñmeri pirániñj̄t̄ im̄ix̄niñár̄ini. ¹² E neri ai nioni re searar̄iñj̄t̄, ‘Amá Irajaoñiñj̄t̄ imóniñj̄t̄ wo r̄ixa b̄ñj̄t̄ enaḡt̄ aiwi aȳt̄ ‘Xami umeanor̄fani?’ m̄iyaiw̄f̄ s̄ñw̄f̄ ní m̄iwóm̄ix̄ipona nero wiḡt̄ d̄ñj̄f̄yo dani s̄m̄f̄ t̄ni niwiro p̄ik̄iḡfawixini. Amá imóniñáoni eni ax̄p̄t̄ e n̄niro r̄in̄ñj̄t̄ niap̄ip̄r̄fár̄ini.’ searar̄iñj̄t̄.” uráná ¹³ xeḡt̄ wiep̄sar̄iñowa “Jisaso e nearar̄iñj̄f̄t̄ aȳt̄ Jono waȳt̄ n̄neameaia uño nani r̄inearar̄ini? Oȳt̄, aȳt̄ or̄ini.” yaiwiḡfawixini.

Niaiw̄f̄ im̄f̄o x̄ixéroar̄iñj̄t̄ wom̄t̄ nanj̄t̄ wim̄ix̄iñj̄t̄ naniñi.

¹⁴ O t̄ni xeḡt̄ wiep̄sar̄iñj̄t̄ waú wo awa t̄ni ox̄t̄ apix̄t̄ obax̄t̄ xeḡt̄ wiep̄sar̄iñj̄t̄ w̄fá t̄ñj̄t̄ e ep̄roȳt̄ eḡfe rémóaná amá wo n̄b̄iri Jisasoýá s̄m̄manj̄f̄m̄ dani xóm̄iñj̄t̄ niȳikwiri re ur̄inj̄nigini, ¹⁵ “Ámináoxini, ḡf̄ iwo xóxw̄f̄ neri aga s̄ipi ikeamónarini. Wini winá rfáyo ikeaar̄iniñi in̄iḡf̄yo eámori yar̄iñaḡt̄ nani joxi wá orunini. ¹⁶ Joxi s̄ni émi ṅweañána nioni dix̄t̄ wiep̄sar̄iñowa t̄ñj̄t̄ re niñeami b̄faḡt̄ aiwi awa nanj̄t̄ m̄nim̄ix̄iyipa éfá enaḡt̄ nani r̄irar̄iñj̄t̄.” ur̄faḡt̄ ¹⁷ Jisaso an̄ñj̄t̄ win̄faḡt̄ re ur̄inj̄nigini, “Seȳfné agwi ríná ṅweaḡfáȳfné d̄ñj̄t̄ n̄niñkw̄f̄roro mepa ero d̄ñj̄t̄ xer̄ñw̄ni moro yar̄iḡfá t̄iȳfné, ‘O in̄iná nene t̄ni niñweari ar̄ir̄á neain̄fár̄ini.’ r̄iyaiñar̄iñj̄t̄? Nioni xwiogw̄f̄ arari re niñweari searéwap̄yar̄iná Gor̄ixomi d̄ñj̄t̄ niwikw̄f̄roro enj̄t̄ eániñj̄t̄ oyá ḡiná niñfá imónip̄r̄fár̄ini?’ nuriñ xanom̄t̄ “Íwomi aṅwi re niñeami bet̄.” nuriñ ¹⁸ r̄ixa aṅwi e niñeami b̄aná Jisaso im̄f̄o d̄ñj̄t̄ x̄ixéroar̄iñj̄t̄ m̄ix̄t̄ umánáná im̄f̄o p̄ñi n̄wiár̄im̄i uáná iwo ax̄iná nanj̄t̄ enj̄nigini. ¹⁹ R̄ifw̄yo wiep̄sar̄iñowa Jisaso xeḡt̄p̄t̄ ṅweañaḡt̄ niw̄niñiro n̄b̄iro yar̄iñj̄t̄ re wiḡfawixini, “Pí nani im̄f̄o íwomi d̄ñj̄t̄ x̄ixéroar̄iñj̄t̄ none m̄ix̄t̄ umánáná éf̄ mú enj̄t̄?” ur̄faḡfá ²⁰ o re ur̄inj̄nigini, “Gor̄ixomi d̄ñj̄t̄ on̄miápn̄i w̄kw̄f̄roar̄iñaḡfá nani im̄f̄o

o arfá niseaimi muŋoɪ.” nuriri xixewisf ikaxf re urinjinigini, “Nepa seararini. Masite aiwa siyf negf omifnyo iwf urarinyayf aga onimiapi neri ai rfwená nerapiri nrorina ikfanif roarinini. Segf dinf Gorixomi wikwrofayf apinif nerinayf, ‘Díwí mif ripixini nurí wí e roi.’ urána anani arfá niseaimi nuri wí e ropaxirini. Soyíne apinif nerinayf, amipi wí mimixipaxf imónifamani. Nini anani epaxf imónipfirarini. ²¹ [E neri ai imfo enf eanif ronif imónifyf Gorixomi yarinf wiri aiwa nwfá nwariririri nerinani mixf umáinipaxirini.]”

Jisaso ámi áwanf “Ninipikipfirarini.” urinf nanirini.

²² Jisaso tñi wiepsarinjowa tñi Gariri piropenisyo awi neanirona o re urinjinigini, “Ámá imóninjóni nani ámá wo miyf nurinijoi. ²³ Mify nurána awa ninipikiro aiwi ámi sfá wiyau wiyi wenáoní wiápinimeamfarini.” urfagi nani awa ayá sipi winjinigini.

Takisf anf ridiyowá yarigfiwá nani urapigfa nanirini.

²⁴ Awa rixa anf yof Kapaneamiyi rininjipimi rémóaná ámá anf Gorixo nani ridiyowá yarigfiwá nani nigwí xwé waú xwiogwí ayf ayo urapayarigfáwa Pitaomi re urémeagfawixini, “Segf seaiepsarinjoi anf Gorixo nani ridiyowá yarinyáiwá nani nigwí waú tarinjorani?” urfagfa ²⁵ o “Oyi.” nurimi nurí anfyo nipawiri Jisaso nani e urfapi nani áwanf murinjaná Jisaso xami xixewisf ikaxf bi nuriri re urinjinigini, “Saimonoxini, dinf joxiyá arirerini? Mixf ináyf xwfá tfo meñweagfayf ámayo takisf nani nigwí nurápiróna wigf ámá imónigfayo uraparigfarani? Ámá xenwof wiyi uraparigfarani?” urfagi ²⁶ o “Xenwíyo uraparigfarini.” urána Jisaso re urinjinigini, “Ayinani wigf imónigfayf takisf nani áxenwarf inipaxf menini. ²⁷ Yawawi eni Gorixo mixf ináyf anjnamí meñweanjoyawawi imóninagwí nani awa nigwí anf Gorixo nani ridiyowá yarigfiwá nani áxenwarf inipaxf mimóninagfi aiwi awa wikf dinf yeaiwipfirixiniri ipiwami nani nurí kipayá nímori peyf iwamfo ápeomi manf fá neroámiximána nigwí bi wenagi winirfiri. Nigwí api nimeami nuri joxi tñi nioni tñi nani nawini miní yawwi.” urinjinigini.

18

“Go seáyi e imóninfarini?” urigfa nanirini.

¹ Iná wiepsarinjowa “Noneyá negf wo seáyi e neaimóninfo gorini?” niyaiwiro Jisaso tñi e anwi e nibiro re urigfawixini, “Joxi rixa mixf ináyf nimóniri neameñweanáná noneyá wo go seáyi e neaimóninfarini?” urfagfa ² o niaíwí onimiá bimí “Eini.” nuriri áwini e nurárimána ³ re urinjinigini, “Nioni nepa seararini. Soyíne dinf ‘Ayo seáyi e omúronimini.’ yaiwiarigfapi dinf yaikiá mimopa ero niaíwí onimiánif mimónipa ero niaíwí ‘Ámá wo seáyi e ninimónirfina ayf ananirini.’ yaiwiarigfapa axipi e miyawiwa ero nerinayf, anjnamí nweanjoyá xwioxíyo wí páwipaxf menini. ⁴ Ámá ‘Seáyi e imóninjónimani. Niaíwí rípi yapí imóninini.’ yaiwífa gíyf gíyf anjnamí nweanjoyá xwioxíyo míméamf neri meñweanfipimi nipáwiro seáyi e imónipfirarini. ⁵ Gíyf gíyf nioni ninixdéro nani ámá niaíwí ripiaminif nímimónirónayf ayf nioni eninif nímimónarinjoi. ⁶ E neri ai ámá niaíwí ripiánif siní dinf nkwiroanro

yarigfáyo mirirakf wiarigfá giyf gtyo Gorixo xeaniñf rfa tññf wikarínfá enjagf nánf sññf mirirakf mwinñáná ámá wa sññá tññf siñwfyo gwf nijimáná rawirawáyo mamówáranáyf rñññf xwé nwinñrñf aiwñ Gorixo wimññrñf enjñf tññf xixenñ mimónñagñ nánñ ayf ananñrññ. ⁷ Ámá wíyo óreámioápoynñrñf wíwapiyarigfáyf aweyñ! Sfá wíyñ ayf majfá wórnñfárññ. Gorixo xeaniñf wikarínfá enjagñ nánñ dññf sipí wíwññgññ. Ámá wíyo óreámioápoynñrñf wíwapiyñpñfá aiwñ ámá e wíwapiyñfáyf xeaniñf wímeanfá enjagñ nánñ aweyñ! Sfá wíyñ ayf majfá wórnñfárññ. ⁸ Dñxf wéú tññrññ, síkwú tññrññ, fwf nánñ nisimónñrññáyf ‘O rfa anññf wearññfyo nikaárññgññ.’ nñyairññf nñwákwinñrñf emñ morñññ. E nññrññáyf, rññññf xwé nisññrñf aiwñ wé rasfá síkwf rasfá enjoxñ dññf nñyñmññfñf anñññ ñwearfá nánñ nñmearññáyf ayf ananñrññ. Mñwákwinñpa nerñ wé núkaúññ tññf síkwf núkaúññ tññf sññf enññáyf, o rfáyo nisikeaárññfá ayf nanñmanñ. ⁹ Dñxf siñwfyñ enñ ‘fwf apñ et.’ rñññáyf, ‘Gorixo rfa anññf wearññfyo nikaárññgññ.’ nñyairññf siñwfyñ nñyónñf emñ morñññ. E nññrññáyf, rññññf xwé nisññrñf aiwñ siñwfwf wfonñ anññoxñ dññf nñyñmññfñf anñññ ñwearfá nánñ nñmearññáyf ayf ananñrññ. Mñyónñpa nerñ sññf siñwfwf nñwaúññ tññf anññánáyf, Gorixo rfáyo nisikeaárññfá ayf nanñmanñ.

Ewayf ikaxf sipñsipñ wo anñññf nánñrññ.

¹⁰ “Niaíwñ onñmiá rñpñ bimñ peayf mñwianñpanñ. Ayf rñpñ nánñ seararññññ, ‘Anñññf apñamñ awñ mearoarññfáyf anññnamñ Gorixoyá sñmñmanññññ ñwearññagfá nánñ peayf wí mñwianñpanñ.’ seararññññ. ¹¹ Ayf rñpñ nánñrññ. Ámá imónññáonñ ámá fwf néra nuro anññf ikeamónanñro yarigfáyo nánñ pñfá nerñ yeayf uyimñxemeámññrñf bññáonñññ.’ urññññgññ. ¹² O xixewisf ikaxf re urññññgññ, ‘Segf dññf arññerññf? ‘Ámá wo xegf sipñsipñ 100 enñáná wo anññáná bñbñ 99 enjñf dñfwfyo nñwárññmñ nurñ wfo nánñ pñfá mepa enñgññ.’ rñyairñññññ? Oweoñ pñfá enñññ. ¹³ Ámñ rñxa nñmearññáyf nepa seararññññ. Yayf sipñsipñ 99 manñññññfñf nánñ winarñññfññññf winññfámanñ. Anññfo nánñ aga yayf seayñmñ dñññ winññfárññ. ¹⁴ Segf ápo, anññnamñ ñwearññoyf enñ ‘Niaíwñ onñmiá apññ yapñ imónññfáyf wí oanñññfpoynñ.’ mñyairñññññ.’ urññññgññ.

“Segf wo fwf síánáyf, re éfrñxññ.” urñññf nánñrññ.

¹⁵ O re urññññgññ, “Ámá nionñ nñññfñdñro nánñ rñrñxñfmeá imónññfyf wo fwf síkáránáyf, joxñ nurñ xegñf ñwearññagñ nñwñññfñfá joxñ dñxfñf nñwímearñf fwf xfo síkárñfñfñf nánñ yumñf yarññf wirñññ. O arfá síánáyf joxñ nanñ wimñxfagñ nánñ sññf rñrñxñfmeá imónññfyf wónññfñf nimónñrñf enñññ. ¹⁶ E nerñ aí joxñ arfá mñsipa yarññagñ nñwñññfñfáyf, ñwñf ikaxf nññññfñf eánññfñf tññf xixenñ nerñ ámá wa re rñpñrñf nánñ, ‘None enñ o yarññf wíáná o “Oweoñ, nionñmanñ.” rarññagñ arfá wíwññ.’ rñpñrñf nánñ ámá waúmñranñ, womñranñ, nñwirñmeámñ nurñ obaxoyfñé amñ yarññf wirñññ. ¹⁷ O sññf arfá mñseapñ yarññagñ siñwfwf nñwñññfñfáyf, ámá nionñyá siyikf imónññfáyo áwanñf urñññññ. Ayo enñ arfá mñwipñ yarññagñ nñwñññfñfáyf, re yairññrñxññ, ‘Sññf nñrñxñfmeáo wí mimónññ. Rñxa émayññññf imónñrñf ámá takisf nánñ ñgwñf nearáparññfáwanññf imónñrñf nerñ wí enjónñf imónññ.’ yairññrñxññ. ¹⁸ Nepa seararññññ. Seaipñsarñññáoyfñé xwíáyo re dññf ‘Ayf sipñrññ.’ ránáyf, Gorixo anññnamñ dñññ enñ soyfñé sññf mñrñpñ enñáná o xámñ ‘Ayf sipñrññ.’ rññfárññ. Soyfñé re dññf ‘Ayf ananñrññ.’ ránáyf, Gorixo

xámi émi dání eni ‘Ayí ananírini.’ rínfáriní. ¹⁹ Ripi eni seararini. Xwá tfo dání soynéyá wáú amípi wí nání dñf axípiní nímori gí ápo, anínamí nweanomi yarini axípiní wíáná o arfá níwiri xixeni e wimxiyinfáriní. ²⁰ Ámá nioniyá imónigfáy wáunirani, wáú wonirani, nioní seáyí e nimeaníro nání awí eánáná nioní áwini e nweámfá enjagi nání wigí dñf axípi nímoro yarini wiarigfápi gí ápo arfá níwiri xixeni wimxiyinfáriní.” uriniginí.

Yokwarimf aninj minf owilpoyinirf urinj naniriní.

²¹ Iná Pitao nbirí Jisasomí yarini re winiginí, “Ámináoxini, ámá joxi nrixídirí nání negí nrixímeá wo fwi ararí nikaránáyí, nioní eni xixeni xfo nikarípa yokwarimf wiimfáriní? ‘fwi wé wúmi dñf wáú nikarípa nání yokwarimf níwiimáná enáná ámi wini nikaráná yokwarimf wiipaxí menini.’ nimónariní.” urfagi ²² Jisaso re uriniginí, “Joxi wé wúmi dñf wáú apini yokwarimf wíánáyí, ‘Ayí Apániriní.’ ririmiméini. Joxi aninj minf yokwarimf wiirfa nání rarini.” nuriri ²³ “Ámá Gorixo xwoxfyo mímeámí neri umenweanfáyí aninj minf yokwarimf wiirfáxiniri rfa neararini?” oyaiwipoyiniri ewayí ikaxí re uriniginí, “Gorixo, anínamí menjeano, o míxí ináyí wo xegí ominj wiirigfáyí wamí nígwí níwiri ‘Idáná awayá niapfrixini.’ níyiwiri níwimáná níjweanísáná re enóninj imónini. O ‘Emá ayá wí ríxa múonfirini. Agwí awa níbro awayá oniapfpoi.’ ráná ²⁴ awa níbro xfoyá urápigfápi nání awayá mimi níwirfá wo xfoyá nígwí xwé ayá wí K10,000,000 urápiño eni nbirí aiwi ²⁵ xfoyá xixeni e níwipaxí enjagi nání míxí ináyo xegí wámí re uriniginí, ‘Nioní nígwí meámí nání oyá iyfá fá amípi nurápirí ámá wíyo bí époi. O eni xiepi tñni niaíwí tñni ámá wayá xínáiwáninj nímoníro ominj wiirfá nání bí nero nígwípi nímeámí níbro niapfpoi.’ uráná ²⁶ K10,000,000 urápiño míxí ináyo ayá agwí ríwámí dání xwfáyo nípkínimeari wauní nikáriniri re uriniginí, ‘Nígwí niapinipi nání siní dñf níkwírori yarini. Rfwená nání weninj neri nweárixini. Nínimeááná joxi niapinipa xixeni siapimfáriní.’ urfagi ²⁷ míxí ináyo wá níwianiri nání re uriniginí, ‘Nígwí nioní siapinápí nání dñf peá móini. Joxi anani ui.’ urfagi aiwi ²⁸ ominj wiirino nípeyearí xegí wfo ‘Rfwená oyá eni xixeni niapwíniginí.’ níyiwiri K100 winomí sinjwí níwini rí fá níxeri sinjwí fá níyámixiri re uriniginí, ‘Joxiyáni ríxa xixeni niapimiri riyarini?’ urfagi ²⁹ xegí ominj nawini wiirigfá xwfáyo nípkínimeari wauní rixinj re uriniginí, ‘Nígwí joxi niapinipi nání siní dñf níkwírori yarini. Rfwená nání weninj neri nweárixini. Nínimeááná joxi niapinipa xixeni siapimfáriní.’ urfagi ³⁰ wfo ‘Rfwená niapwíniginí.’ míwimónfagi fá níxiri mí nuri gwí aníyo níjwirárirí porisíyo re uriniginí, ‘Nígwí nioní winápa xixeni niapáná anani ikweawárixini.’ urfagi ³¹ míxí ináyo ayá ominj wiirigfá wfa o e yarinjagi sinjwí níwiniro ayá winfagi nuro o éfpi nání míxí ináyomi áwanj uráná ³² míxí ináyo ‘Ominj níiarino obini.’ nuriri omí ríxa níwiri meámí báná o re uriniginí, ‘Joxi ominj níiarinj síploxini, joxi wauní rixinj nírfagi nání nígwí ámi oyá niapwíniginiri siapinápí nání dñf peá rímoílagi aiwi ámi joxi ominj níiarigfí wfomi pí wikáriniginí?’ ³³ Nioní ayá nírirímixiri ‘Díxí nígwí xe oweni.’ rirfagi aiwi joxi pí nání díxí wfomi ayá murímixípa éiniginí?’ nuriri ³⁴ wikí

wónfagí omí fà nìxerí porisíyo m̀ǹǹ ǹwírí re urìḡnìḡnìḡǹ, ‘Nìgwí nioní wìḡpá xìxení niap̀ǹfè nání iwanḡ ǹm̀épéa úf̀r̀x̀ǹǹ.’ urìḡnìḡnìḡǹ.” Jisaso ewayí xwíyíá e nurimáná ³⁵ xegí wiep̀sarìḡwamí re urìḡnìḡnìḡǹ, “Ámá nioní ǹǹx̀f̀d̀ro nání segí sérìx̀f̀meá imónìḡf̀áyí f̀wí seaikárf̀apí yokwarimí m̀wìipa nerónáyí, m̀x̀f̀ ináyo xegí omìḡf̀ wìiarìḡf̀ s̀p̀íomí wìḡpá Gorìxo ení ax̀f̀p̀ e seainf̀arìḡǹ.” urìḡnìḡnìḡǹ.

19

Apìxí emí m̀m̀opa éf̀r̀x̀ǹr̀ uréwap̀yìḡf̀ nánìr̀ǹ.

¹ Jisaso xwíyíá apí ǹp̀ǹǹ nurf̀ísáná Gariri p̀ropenìsíyo p̀ǹǹ ǹwìarìm̀ nurí inìḡf̀ Jodaní rapáyo ǹxemorí Judia p̀ropenìsí arìwám̀ǹ nemerí ² ámá oxí apìxí obaxí númí ux̀f̀daríná e s̀m̀x̀f̀ t̀ḡf̀áyo nanḡ ǹwimìxa waríná ³ Parisi wa Jisaso m̀x̀f̀ ináyí Xeroto menḡweḡ emearìḡagí ǹwìḡǹro “Jono wayí numeaiá wago enḡpa xewanìḡo xwíyíá ǹr̀r̀ǹá r̀f̀á omeárìḡǹ.” ǹyaiwìro ǹbìro iwamf̀ó wìwap̀yanìro nání yarìḡf̀ re wìḡf̀awìx̀ǹ, “Apìxí pí pí nání ǹp̀k̀ẁǹ m̀yarìḡagí ǹwìḡǹr̀ emí ǹmoránáyí, ayí anaǹranì? Xwíyíá t̀ḡf̀ranì?” urìḡf̀a ⁴ Jisaso re urìḡnìḡnìḡǹ, “Bìkwíyo xwíyíá ‘Iwamf̀ó am̀p̀í ǹǹǹ ǹm̀x̀r̀ǹá oxí t̀ǹǹ apìxí t̀ǹǹ im̀x̀ḡf̀r̀ǹ.’ r̀ǹḡf̀p̀ soýf̀né f̀á ǹroro aiwí s̀ǹǹ ǹj̀f̀á m̀m̀ónìpa reḡo? ⁵ Im̀x̀ḡo xwíyíá ‘Ayìnání oxo xanìyaúmí p̀ǹǹ ǹwìarìm̀áná xegí apìxí t̀ǹǹ ǹkum̀x̀ǹr̀ǹá ná ayí ná b̀ǹf̀ǹḡf̀ imónìp̀s̀f̀r̀ǹ.’ r̀ḡf̀p̀ ení f̀á ǹroro aí s̀ǹǹ ǹj̀f̀á m̀m̀ónìpa reḡo? ⁶ E ǹr̀ǹr̀ eánìḡagí nání ayaú x̀xeg̀ǹ imónarìḡf̀maní. Ná ayí ná b̀ǹf̀ǹḡf̀ nimónìri emearìḡf̀r̀ǹ. Ayaú meánìp̀s̀í nání Gorìxo ḡwìr̀arìḡf̀ enagí nání wí emí m̀m̀ónìpa yanìḡǹ.” urìḡf̀ ⁷ Parisiowa re urìḡf̀awìx̀ǹ, “Joxí neararìḡf̀p̀ nepa enánáyí, Moseso ḡwí ikaxí ǹwuriyìr̀ r̀wamìḡf̀ nearíná pí nání re ǹr̀r̀ eanḡf̀r̀ǹ, ‘Dìxí apìxímí emí ǹmorf̀ǹ ‘Ímí anìḡf̀ emí móárìḡǹ.’ ǹr̀r̀ payí e nearí wìowár̀f̀r̀x̀ǹ.’ Moseso pí nání e r̀ḡf̀r̀ǹ?” urìḡf̀a ⁸ Jisaso re urìḡnìḡnìḡǹ, “Soýf̀né ar̀k̀í apìxí emí moaǹro yarìḡagf̀a ǹseaǹr̀ nání xe emí omópoyìḡǹr̀ s̀ḡwí ǹseaǹr̀ aiwí iwamf̀ó Gorìxo xwíá im̀x̀ḡe dání wí e enḡf̀maní. ⁹ Nioní re seararìḡǹ, ‘Go go xegí apìxí xámìḡmí emí ǹmorí s̀wí p̀laxí weánarìḡf̀p̀ nání marf̀á, ámí s̀ḡf̀ wí ǹmearf̀ǹ ayí f̀wí inarìḡf̀.’ seararìḡǹ.” urìḡf̀ ¹⁰ xegí wiep̀sarìḡowa re urìḡf̀awìx̀ǹ, “Ámá apìxí ǹmeámáná emí mopaxí m̀m̀ónìpa enánáyí, apìxí m̀meapa neríná nanḡ imónìpax̀f̀r̀ǹ.’ neaimónarìḡǹ.” urìḡf̀a aí ¹¹ o re urìḡnìḡnìḡǹ, “Soýf̀né r̀f̀apí nanḡ e nimónìr̀ aiwí ámá ǹǹǹ d̀ḡf̀ ax̀f̀p̀ soýf̀né yaiwìf̀ápa yaiwìp̀f̀r̀méot. Sa ámá wìḡǹ wìḡǹ Gorìxoyá d̀ḡf̀yo dání e yaiwìpax̀f̀r̀ǹ. ¹² Ayí r̀p̀í nání seararìḡǹ. Oxowa apìxí m̀meapa epaxí imónìḡf̀yí m̀k̀f̀ x̀xeg̀ǹr̀ǹ. Wa x̀ǹá agwíyo dání piáf mayí x̀r̀ḡf̀ nání apìxí m̀meapa epaxí imónìḡo. Wa piáwí yónìḡagí nání ayí awa ení m̀meapaxí imónìḡo. Wa Gorìxo nání wáf urìmep̀r̀ nání éf̀áwa wìḡf̀ d̀ḡf̀yo dání ení apìxí m̀meapaxí imónìḡo. E nerí aí ‘Gorìxo nání wáf nurìmerf̀ǹ apìxí mayoní éimìḡǹ.’ yaiwìarìḡf̀ go go sa e yaiwìwìḡǹḡǹ.” urìḡnìḡnìḡǹ.

Niaíwí oǹm̀iápiamí wé ikwìkwìarìḡf̀ enḡ nánìr̀ǹ.

¹³ Ámá wí wìḡf̀ niaíwìp̀iamí Jisaso wé seáyí wikwìarìr̀ xwé imónìp̀f̀r̀ nání Gorìxomí yarìḡf̀ wìr̀ oeǹr̀ ǹmeámí barìḡagf̀a wiep̀sarìḡowa s̀ḡwí e ǹwìḡǹro m̀x̀f̀ urìḡf̀a aí ¹⁴ Jisaso re urìḡnìḡnìḡǹ, “Niaíwìpia xe ob̀poyí.

Ámá niaiwíwí onímiápiá xaniyaúmi dñj nîwîkwîroro yarigfápa Gorixomi dñj wîkwîrófáyí o xwioxíyo mîmeámí nerí umenjewanfá enagi nání niaiwípiá xe obípoyinîri sñjwí wînfípoýí. Pírí mîwíaikipa époýí.” nurîri ¹⁵ apiamí wé seáyí e ikwîkwíarîmí nîwimáná e dání pñî nîwíarîmí unjîngîni.

Amípi mîmúrónîjî wo yarîjî wîjîpî nánîrîni.

¹⁶ Jisaso e dání warfáná re enjîngîni. Ámá wo nîbîrî re urîjîngîni, “Nearéwapîyarînoxiñî, nionî pí nanjýf nerfáná dñj nîyîmîjîpî anîjî íniná ñjweámí nánî imónîmfárîni?” urfagi ¹⁷ Jisaso re urîjîngîni, “Joxî pí nánî nanjýf nánî yarîjî niarîjîni? Gorîxo ná wonî nanjî imónîngagî nánî joxî apî nánî dñj rîmoarîjîni? E nerî aí joxî ‘Dñj nîyîmîjîpî anîjî íniná ñjweámí nánî oimónîmîni.’ nîyáiwîrînáýí ñwí ikaxí eánîjîyo xídîrîni.” urfagi ¹⁸ ámáo re urîjîngîni, “Pí ñwí ikaxí eánîjîfí nánî nîrarîjîni?” urfagi Jisaso re urîjîngîni, “Re nîrîrîrî eánîjîpî ‘Nîwíapîni mearî ámá mîpîkipa erîni. Ámá wí tñî íwí minîpa erîni. íwí mîmeapa erîni. Ámá wo nánî xwíyá nîyimárónîrî yapî murîpa erîni. ¹⁹ Dîxí ápomî tñî inókîmî tñî wéyo umerîni. Ámá wíyo jîwanînoxi nánî dñj sípî nîsîrî menarîjîpa axîpî e wîrîni.’ E nîrîrîrî eánîjîpî xídîrîni.” urfagi ²⁰ ámáo re urîjîngîni, “Apî nîpîni nionî xídîrîjîrîni. Nionî bî sîni mepa enjáyî gîpîrîfani?” urfagi ²¹ Jisaso re urîjîngîni, “Joxî ‘Píránîjî oimónîmîni.’ nîsimónîrînáýí, nurî dîxí iyá íá amîpî nîgwí nánî bî nerî nîgwí nîmearfáná ámá uyípeayíyo mîni nîwimáná nîbîrî nionî nîxídîrîxîni. E nerínáyí, amîpî ayá tñjîpî Gorîxo anjînamî joxî nánî awí eámeámí síarînfárîni.” ²² Jisaso e urfagi o arfá nîwirî amîpî xwé tñjo enagi nánî xegí xwioxíyo dání dñj rfá uxéagî nánî dñj sípî nîyáiwîa unjîngîni.

²³ Jisaso xegí wîepîsarînoyamî re urîjîngîni, “Nionî aga nepa seararîjîni. Amîpî mîmúrónîgíyá Gorîxo ámá xfo xegí xwioxíyo mîmeámí nerî umenjewané opáwianeyîrî anîjî minî nero aiwî nîpáwîpaxí mîmónîni. ²⁴ Ripî enî seararîjîni, ‘Kamerí enjî rapîrapî gwí ki-wearîgíá ófîyîmî páwîpaxí mîmónîni. Ámá amîpî mîmúrónîgíyá kamerí enjî ófîyî mîpáwîpa yarîjîfí yapî anjînamî ñjweañoyá xwioxíyo páwîpaxí mîmónînoi.’ seararîjîni.” urfagi ²⁵ wîepîsarînjîfí —Judayî nñî “Amîpî mîmúrónîgíyá Gorîxoyá dñj tñî amîpî mearîngagí nánî Gorîxo yayí wînarîni.” yáiwîagfárîni. Wîepîsarînjîfí enî e nîyáiwîro nánî Jisaso e urfagi arfá nîwiróná ududí nîwîkárîniro omî re urîgíawîxîni, “Joxî ríyfî nepa enjánáyí, Gorîxo ámá gîyo yeáyí uyîmîxemeanfárîni?” urfagi ²⁶ Jisaso sñjwí agwí nîwîrîrî re urîjîngîni, “Ámá wîgí dñj tñî Gorîxoyá xwioxíyo páwîpaxí mîmónîni. E nerî aí Gorîxo amîpî mepa epaxí wí mîmónîngagî nánî oyá dñj jfáyí tñî ayí aí ananî páwîpaxí imónîni.” uráná ²⁷ Pitao Jisaso ámáomî “Dîxí iyá íá amîpî nîgwí nánî bî nerî uyípeayíyo mîni nîwîa numáná nînxídîrînáýí, Gorîxo anjînamî amîpî ayá tñjîpî rîtinfárîni.” urfîpî nánî dñj nîmorî Jisasomî re urîjîngîni, “Arfá ei. Amîpî noneyá nñî rîxa pñî nîwíarîmî joxî rîxídîrîwáyí pí meanfárîni?” urfagi ²⁸ Jisaso re urîjîngîni, “Nionî nepa seararîjîni. Gorîxo xwíá sñj wîrî imîxáná ámá imónîñáonî rîxa mîxí ináyí mîmónîrî menjewanáná soyîné enî negí Isîrerîyfí gwí wîrî wîrî wé wúkaú síkwí waú enjîyo xîráowayînéniñî mîmónîro mí ómómîxîmí

nero meŋweapírífaríni. ²⁹ Ámá gíyí gíyí nioní níníxífdíro nání wigí aŋiwámíraní, xexírímeáowamíraní, xexírímeáíwamíraní, xanomíraní, xínáímíraní, niaíwíyoraní, xegí omíŋíraní, píní níwíáríríná wigí amípi píní níwíárímí ufápímí Goríxo wífpí aga seáyi e múrónínfáríni. Ayí ení díŋí níyímíŋífpí aníŋí ŋweapírífa nání meapírífaríni.” ³⁰ nurírí wíepísaríŋjowa “None Jisasomí xámí xídaríŋagwí nání seáyi e imóníŋwíní.” yaiwípíríxínírí re uríŋínigíní, “Agwí ríná xámí xámí imónífáyí ríwéná surfímá imónípírífaríni. Agwí ríná surfímá imónífáyí xámí imónípírífaríni.” uríŋínigíní.

20

Ewayí ikaxí wainí omíŋíyo wíigífáyí náníníni.

¹ Jisaso ewayí xwíyífa re uríŋínigíní, “Anínamí ŋweaŋo ámá xífo xegí xwíoxíyo mímíeámí nerí umeŋweanfáyo yaní numeíríná ayí míraxwí róníŋí imóníní. O wífa móníŋífmí 6:00 a.m. imónáná ámá xegí wainí omíŋíyo wíipírí wirímeámínírí nání nurí ² ámá wa ‘Sfá ríyímí nání xíxegíní íkwí wína neaiapáná omíŋí síianífwíní.’ uríagífa xegí omíŋíyo nání urowáríŋínigíní. ³ Ámí 9:00 a.m. imónáná awí eánarígíe nání nurí weníŋí éfíyí winíŋínigíní. Wa re kíkífa riwa roŋagífa níwínírí ⁴ re uríŋínigíní, ‘Soyíné ení gí omíŋí níipírí nání úpoyí. Sfápi tńni soyíné omíŋí níífápi nání nígwí xíxeni seaiapímífní.’ uríagí awa ení nuro omíŋí wíigíawíxíní. ⁵ Ámí sogwí áwíní e enáná ríxa 12:00 imónáná nurí ámí wa e kíkífa roŋagífa níwínírí axípi e urowáríŋínigíní. Ámí 3:00 p.m. imónáná axípi e eníŋíní. ⁶ Ámí ríxa 5:00 p.m. aŋwí e imónáná nurí ámí wa e kíkífa roŋagífa níwínírí re uríŋínigíní, ‘Sfá ríyi níyímíní pí nání kíkífa re roŋoi?’ uríagí ⁷ awa re uríagíawíxíní, ‘Ámá wo “Nígí omíŋí níipoyí.” mímínearíone enagí nání roŋwíní.’ uríagífa o re uríŋínigíní, ‘Soyíné ení omíŋí níipírí gí wainí omíŋíyo nání úpoyí.’ uríŋínigíní. ⁸ Sfápi tńni wainí omíŋí xiáwo bosíwomí re uríŋínigíní, ‘Joxí omíŋí níiarígíawamí “Eíní.” nurírí nígwí míní níwíríná ríwíyo úfáwamí níwia nurí xámí úfáwamí níwírí píní wíárei.’ uríagí ⁹ o nurí míraxwo urífa yaríná ámá 5:00 p.m. dání úfáwa níbíríná xíxegíní íkwí winání winání nímeáa ugíawíxíní. ¹⁰ Ámá wífa móníŋífmí dání úfáwa níbíríná nígwí seáyi e meapíríáoínírí éfáyí awa ení xíxeni axípi íkwí winání winání nímeáa ugíawíxíní. ¹¹ Íkwí winání winání nímeáa nuríná míraxwo omíŋí xiáwo nání aníŋúmí ikaxí níriníro ¹² omí re uríagíawíxíní, ‘Sfápi tńni nuro omíŋí onímíapí éfáwamí none wífa móníŋífmí dání nurane yaríná sogwí xáíwí neanaríone tńni xíxeni pí nání míní wíní?’ uríagífa aí ¹³ o awayá womí re uríŋínigíní, ‘Gí ámaé, nioní sípí wí mísikáríni. Joxí wífa móníŋífmí dání re mínírípa réínigíní, “Joxí íkwí wína niapírí nání omíŋí síimífní.” mínírípa réínigíní? ¹⁴ Nígwí nioní síapífa díxípi nímeámí ut. Ámá sfápi tńni éfí ro “Nígwí xíxeni axípi owímíní.” nímóníagí nání joxí síapífa axípi míní wíní. ¹⁵ Amípi nioní gíyí níwaníŋoní díŋí tńni níwírínáyí, “Ayí nípíkwinímaní.” ríniaíwiaríŋíní? Nioní yaní ewaní nímónírí yaríŋagí nání joxí sípí díŋí ríniaíwiaríŋíní?” uríŋínigíní.” Jisaso “None xámí xídaríŋagwí aí ríwíyo xídfáyí tńni xíxeni neaiapínífaríni?” oyaiwípoyínírí ewayí xwíyífa api nurímáná ¹⁶ re uríŋínigíní, “Agwí ríná xámí xámí imónífáyí ríwéná

surf má imónipfrárini. Agwi rína surf má imónfáyf xámi imónipfrárini.” uriniginini.

Xfomi pikipfrápi nání ámi áwanf urinjf nánirini.

17 Jisaso óf Jerusaremí nání warigfáyo uminiri nání nerf ná xegf wiepísarinjf wé wúkaú síkwf wáu awamí n’wirimeámi ná dámine onimíápi óf e nuróná re uriniginini, ¹⁸ “Arfá époyi. Ríxa Jerusaremí nání warinjwini. E rémóaná ámá imóninjáoni nání mityf uráná apaxfpáninjf imónigfá xwéowa tfini jwf ikaxf eáinjipi mewegfáwa tfini xwiyfá nínimearíroná nioni nání re rinipfrárini, ‘Ámá romi opkípoi.’ níriniro ¹⁹ émayf nioni riperirf nimeariro síkwfá ragf pfrf nuyikiro ikfáyo nyekwiroáriro epíri nání mni niniwiro aiwf sfá wiyau wiyi óráná xwáripáyo dánf ámi wíápnimeámfarini.” uriniginini.

Wiepísarinjf waúmi xínáfi rixinjf urinjfi nánirini.

20 Jerusaremí nání óyo warf ná Sebediomí xewaxowáu —Ayf Jemiso tfini xogwáo Jono tfinirini. Awáu tfini xínáfi tfini “Jisaso ríxa Jerusaremí nrémorf ná mxf ináf nimónirí neamejweanifrfani?” niyaiwiro nibro waunf rixinjf uraniro nání minjf xwfáyo íkwíróagfa ²¹ Jisaso re uriniginini, “Sepfóyfné o pí oneainirí niarinjot?” urfagi í xegf niaiwowáu wiepísarinjf wfámí seáyí e owimónipiyinirí re uriniginini, “Joxí ríxa mxf ináf nimónirí neamejweanáná gf niaiwf rowáu wfo wé náumí dánf jweari wfo wé onamijúmi dánf jweari epísfí nání rei.” urfagi aí ²² Jisaso re uriniginini, “Sepfóyfné yarinjf niarigfápi nání nijfá mimónipa nero nání yarinjf niarinjot.” nuriri ewayf ikaxf ámá wa xfómí pikipfrá enjagf nání áwanf nurirfná yarinjf re winiginini, “Awagwí inigf síxf nioni nimfáwá anani nípaxf imónipisfíraní?” urfagi awáu re urigfísixini, “Anani nípaxowawirini.” urfagi ²³ o re uriniginini, “Inigf nioni nimfáwá awagwí ení nípisfíriní. E nerí aí ‘Wfóxi rfmí dánf jweari. Wfóxi rfmí dánf jweari.’ wí earipaxf mimóninjini. Wáu gowáu midimídáni jwearisfí nání gf ápo ríxa rárinirini. Aynáni nioni e earipaxf wí menini.” urfagi ²⁴ wiepísarinjf wé wúkaú wfa awáu Jisasomí yarinjf e wíagfí arfá niwiro nání wikf djnf wiaiwarijagfa aí ²⁵ Jisaso xfo tfini e nání “Efini.” nuriri re uriniginini, “Soyfné nijfáriní. Émayfá ámá áminá menjweagfáwa seáyí e n’wimóniro paimimí wiarigfáriní. Wigf ámá enj rinjf menjweagfáwa ení seáyí e n’wimóniro ‘Xe nonenini simanjwíyóninjf yeáyf oneaurónfpoi.’ niyaiwiro yarigfáriní. ²⁶ ‘Awa seáyí e n’wimóniro yarigfápa soyné ení axfpi nimóniro mepa oépoi.’ nimónariní. ‘Gf wfámí seáyí e oimónimni.’ yaiwinarinjf goxi goxi awayá ominjf wiarinjoxfininjf wimónei. ²⁷ ‘Neaiepísarinjone woní xámí xámí oimónimni.’ yaiwinarinjf goxi goxi ámá wí joxí nání re ríprí nání, ‘O wiepísarinjf wfámí xínáfininjf nimónirí arírá wiarini.’ ríprí nání joxí e erfini. ²⁸ Ámá imóninjáoni yarinjápa axfpi éfirxiní. Nioni ámá wí arírá nífríxinirí bñjámant. Nioni ámá niyoní arírá wirí nioni nupeirfná gwfninjf uroyírori eminirí bñjáriní.” uriniginini.

Sinjw supárigfíwaúmi nanf imixinjf nánirini.

29 O tfini wiepísarinjowa tfini anj yof Jerikoyi rininjfo dánf warf ná oxí apíxf ayá wí númi warf ná ³⁰ re eniginini. Ámá sinjw supárigfíwaú óf manjpa tfini jweagfíwaú “Jisaso rimaní pwarini.” rinarinjagfa arfá niwiri

rƕaiwá re urígƕisixini, “Ámínaé, negí mǐxí ináyí Depitomi xiáwoxini wá yeawianei.” ráná ³¹ ámá obaxí Jisasomi xámi umeagǕáyí rǐmǐnǐ tǐnǐ re urígƕawixini, “Awagwí rƕaiwá mǐrǐpa épiyi.” urǐfagǕa aiwi awáu arǕkí wǐnǐ enǐ tǐnǐ re rǐgƕisixini, “Ámínaé, joxí negí mǐxí ináyí Depitomi xiáwoxini, wá yeawianei.” urǐfagǕí ³² Jisaso e éf nǐrónapimáná óf e dání rƕaiwá re urǐnǐnigini, “Awagwí o pí oyeainrǐ rarǐnǐ?” urǐfagǕí ³³ awáu anǐwǐ e nǐbǐri re urígƕisixini, “Ámínaóxini, joxí yegí sǐnǐwǐ oyeaoxoanrǐ rarǐnǐwǐ.” urǐfagǕí ³⁴ Jisaso awáu náni wá wunǐfagǕí egí sǐnǐwǐyo wé seáyí e wikwiaráná re egǕisixini. Nǐwaúni sǐnǐwǐ noxoari nanimáná númi uxǐdǐgƕisixini.

21

Jerusaremíyo nǐrémórǐná mǐxí ináyí rémoarǐgǕápa rémonǐ nánǐrǐni.

¹ Jerusaremǐ rǐxa anǐwǐ e imónáná dǐwǐ Oripǐ tǐnǐ e anǐ yoǐ Betǐpasi rǐnǐnǐpimǐ nǐrémómáná Jisaso wǐepǐsarǐnǐfǐyǐ waúmi nurowárǐrǐná ² re urǐnǐnigini, “Awagwí anǐ jǐfapimǐ náni nuri dogí xǐnái xegǐ miá tǐnǐ e yurǐrǐnǐnǐnǐgǐ nǐwǐnǐrǐná nǐwaúni níkwearǐ nǐmeámǐ bǐpiyi. ³ Ámá wo sǐnǐwǐ neanrǐ ‘Awagwí pí náni íkwearǐnǐ?’ earánáyí, re urǐpiyi, ‘Ámínaó seáyí e éf nǐnǐwǐ nǐmeámǐ umǐnǐrǐ yearowárǐnǐ.’ uráná xiáwo apaxǐ mé eaiapowárénapǐnǐnǐ.” urǐnǐnigini. ⁴⁻⁵ Wǐá rókiamoagǐ wo nǐrǐrǐ rǐwamǐnǐ rǐpǐ eanǐpǐ, “Saioni —Jerusaremǐ náni nǐrǐro aiwi dǐwǐ bǐ náni Saioniyǐ rarǐgǕárǐni. E nǐweagǕáyo re urǐpoyǐ, ‘Arǐá époyǐ. Segǐ mǐxí ináyo awayinǐnǐnǐ nimónǐrǐ dogí xwéomǐ marǐát, dogí miá womǐ aí nǐnǐweámáná seýíné tǐámǐni barǐni.’ urǐpoyǐ.” nǐrǐrǐ rǐwamǐnǐ eanǐpǐ xǐxenǐ imónǐni náni Jisaso awaúmi e urowárǐnǐnigini. ⁶ Wǐepǐsarǐnǐfǐ awáu nuri Jisaso urǐfpa e neri ⁷ dogí miá tǐnǐ xǐnái tǐnǐ níkwearǐ nǐmeámǐ nǐbǐri wigǐ iyǐá dogí miáomǐ seáyí e níkwǐárǐro Jisaso seáyí e nǐnǐwǐ nǐmeámǐ warǐná ⁸ mǐxí ináyíyo yayǐ wianǐro náni yarǐgǕápa ámá oxǐ apǐxǐ epǐroyǐ nero númi xǐdarǐgǕáyǐ obaxǐ Jisaso iyǐáyo seáyí e nosaxa opunrǐ wigǐ iyǐá nǐpǐrǐro óf e íkwǐanǐwǐ neapára uro wǐ wéwǐ íwǐ nǐdoayiro íkwǐanǐwǐ neapára uro nerǐná ⁹ xámi umeaarǐgǕáyǐ tǐnǐ rǐwǐyo uxǐdarǐgǕáyǐ tǐnǐ rƕaiwá re nura ugǐawixini, “Mǐxí ináyí Depitomi xiáwo romǐ yayǐ seáyí e dání oumeaneyǐ. Ámá Ámíná Gorǐxo urowárénapǐnǐ ro —Negǐ arǐowa o náni wenǐnǐfǐ neri nǐweanǐná xwǐogwǐ obaxǐ múroagǕrǐni. O Gorǐxoyá dǐnǐ tǐnǐ seáyí e imónǐwǐnǐnigini. Gorǐxo seáyí emǐ nǐweanǐomǐ yayǐ seáyimǐ dání oumeaneyǐ.” Rƕaiwá e nǐra nuróná oxǐ níkéa nuro ¹⁰ rǐxa Jerusaremǐ rémóáná e nǐweagǕáyǐ mǐrǐfǐ mǐrǐfǐ neamero re rǐnǐgǕawixini, “Ámá o go náni rǐa rarǐnǐ?” rǐnarǐná ¹¹ oxǐ apǐxǐ xǐo tǐnǐ warǐgǕáyǐ re urǐgǕawixini, “Garǐrǐ pǐropenǐsǐyo anǐ yoǐ Nasaretǐ dáno, Gorǐxoyá wǐá rókiamoarǐnǐ Jisaso náni rarǐnǐwǐni.” urǐgǕawixini.

Ámá anǐ rǐdǐyowá yarǐgǕáwámǐ inǐmǐ dání bǐ inarǐgǕáyǐ emǐ mǐmeámǐfǐ enǐfǐ nánǐrǐni.

¹² Jisaso anǐ Gorǐxo náni rǐdǐyowá yarǐgǕáwámǐ nǐpáwirǐ ámá anǐ iwámǐ inǐmǐ dání bǐ inarǐgǕáyo mǐxǐdámǐ wǐowárǐrǐ ámá nǐgwǐfǐ senǐsǐ ninayiro tarǐgǕáyǐyá íkwǐanǐwǐ mǐmǐwǐárǐfǐ eri ámá inǐfǐ xawǐówǐ rǐdǐyowá náni bǐ inarǐgǕáyǐfǐ íkwǐanǐwǐfǐ éf nǐweaarǐgǕápǐ mǐmǐwǐárǐfǐfǐ eri neri ¹³ mǐxí re urǐnǐnigini, “Anǐ rǐwá náni rǐwamǐnǐfǐ re nǐrǐnǐrǐ eánǐni, ‘Anǐ Gorǐxonǐyáiwá ámá xwǐyǐfǐ rǐrǐmǐfǐ nǐpǐrǐfǐ nániwárǐni.’ nǐrǐnǐrǐfǐ eánǐnǐgǐ

ai soyíne íwí mearigfáyí yarigfápa axípníñí nero nání aní riwá íwí mearigfáyíyá aníñíñí imóníni.” uríñinigíni. ¹⁴ E nuríri síní aní Goríxo nání rídíyowá yarigíwámí ínímí emearíná síñwí suparigfáyí wí tñí síkwí ikí egfáyí wí tñí o tñí e nání báná o naní imímíxímí wíagi ¹⁵ apaxípáníñí imónígíá xwéowa tñí ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñí Jisaso emímí e épi síñwí níwíníro niaíwí o nání anjwámí ínímí dání ríaiwá re nira waríjagá, “Negí míxí ináyí Depitomi xiáwo romí seáyí e umeaneyí.” nira waríjagá arfá e níwiro nání wikí dñí níwíaiwiro ¹⁶ míxí re urígíawixíni, “Píne niaíwí joxí nání rarigfáyí arfá ríwíñíni?” uráfá Jisaso re uríñinigíni, “Oyí, arfá níwirí aiwí soyíne xwíyá Goríxo nání re níríníri eáníñípi, ‘Díñí joxíyáyo dání niaíwí onímíápiá tñí síní amíñí naríñípiá tñí yayí seáyí dání rímepíríaríni.’ níríníri eáníñípi soyíne íá nírooro aí ríxa agwí xíxení imóníagi níwíníro aí síní dñí mímooaríñoi.” uríñinigíni. ¹⁷ E nurímo awamí pñí níwíarími nípeyearí aní apímí pñí níwíarími nurí aní yofí Betani nání nurí e sá weníñinigíni.

Íkíá pikína ramíxíñí náníriñí.

¹⁸ Sá wení wíapí tñí ámi Jerusaremí nání níbiríná agwí wíaná ¹⁹ weníñí éfíyí wíñíñinigíni. Íkíá pikí wína ófí e jína ronagi níwíníri “Sogwí bí odanímní.” níyaiwímí nurí anwí e dání weníñí éfíyí wíñíñinigíni. Sogwí míwepa íwíní inaríjagi níwíníri íkíánamí níramíxíri re uríñinigíni, “Íkíá pikí rínaxí, sogwí wíni weríámani.” uráná apaxí mé yíwearíñinigíni. ²⁰ Apaxí mé yíwearíagi wíepísaríjowa e níwíníro ududí níwiro yaríñí re wígíawixíni, “Íkíá pikí ana aríre nerí apaxí mé yíwearíñoi?” uráfá ²¹ Jisaso re uríñinigíni, “Nioní nepa seararíñíni, ‘Soyíne Goríxomí dñí wíkwíroro dñí biaú mímáxíripa ero “Goríxoyá dñí tñí íkíá rína e epaxínamaní.” míyaiwípa ero nerínáyí, ayí xíxení nioní yaríjápa nímoníñíñoi. Íkíá rína náníni míraríñíni. Díwí mñí apímí aí ‘Rípíxíni nurí rawírawáyó píeroi.” uránáyí xíxení e nímoníñíñoi. ²² Pí pí nání Goríxomí ríxíñí nuríri dñí níkwírorínáyí, xíxení axípi e simíxíyíníaríni.’ seararíñíni.” uríñinigíni.

“Néní tñíoxí imónei.” go ríríñoi?” urígíá náníriñí.

²³ O ámi Jerusaremí níremorí ríxa aní Goríxo nání rídíyowá yarigíwámí nípáwírí ámáyo uréwapíyaríná apaxípáníñí imónígíá xwéowa tñí wígí Judayí mebáowa tñí níwímearo re urígíawixíni, “Joxí aríge nímoníri amípi nene aní riwámí ínímí dání yaríñwápi píri wíaikímí yaríñíni? ‘Joxí néní tñíoxí imónei.’ go ríríagi e yaríñíni?” uráfá aí ²⁴ Jisaso re uríñinigíni, “Nioní ení yaríñí bí oseaimíni. Soyíne nioníyápi áwaní níránáyí, nioní ení ‘Apí et.’ níró nání áwaní searímíñíni.” nuríri ²⁵ re uríñinigíni, “Yaríñí nioníyá rípi seaimíñíni. Jono wayí níneameaia uño wayí Goríxoyá dñí tñí neameainíraní? Xegí dñí tñí neameainíraní?” Yaríñí e wíaná wíwaníjowa re ríñígiawixíni, “Jono Goríxoyá dñí tñí eníriñíni.” uránáyí, re nearíñíñoi, ‘Soyíne pí nání arfá míwí egfáríni?’ nearíñíñoi. ²⁶ E nerí aí ‘O xegí dñí tñí eníriñíni.’ uránáyí, ámá sípíá re epíroyí egfáyí, ‘Jono Goríxoyá wíá rókíamooaríni?’ yaiwíarígíyí iwaní neameépírixíni.” níwíníro ²⁷ Jisasomí re urígíawixíni, “None majíaríni. Jono dñí goyá tñí eníriñíni?” uráfá o re uríñinigíni, “Nioní ení ‘Amípi apí píri wíaikímí et.’ níró nání áwaní searímíméniñíni.”

Ewayf ikaxf xiráoxogwáowau nání uríñf nániríní.

²⁸ “E nerí aí ewayf xwíyá rípi nání segf dñf aríre yaiwiaríñoi? Ámá wo xegf níaiwí wáu tñjo xámi xiráomi nurí re uríññigíní, ‘Íwe, joxí negf wainf omíñfyo nání nurí omíñf et.’ urfagi ²⁹ o re uríññigíní, ‘Oyí, numíñí.’ nurímáná muññigíní. ³⁰ Xano xogwáomi nurí axípi ‘Omíñfyo nání nurí omíñf et.’ uraná o re uríññigíní, ‘Oweot, numíméñí.’ nurímáná ríwíyo dñf sípí nýaiwirí ‘Gf ápomi “Oweot.” pí nání rfa uríñí?” nýaiwimi nurí omíñf eníñigíní.” Jisaso ewayf xwíyá apí nurímáná ³¹ awami yaríñf re winíñigíní, “Awaú go go xano urípa xixení arfá níwirí eníñigíní?” urfagi awa “Xogwáoríní.” urfagfa Jisaso re uríññigíní, “Nioní nepa seararíñí. Apíxf ede dání iyf oikíxearígfíwa tñní ámá íwf yarígfá, takísf nání nígwí nearáparígfá tñní Goríxoyá xwíoxíyo ananí nípáwiro ñweapírfá aiwí soyfne páwipaxf mimóníñoi. ³² Ayf rípi nání seararíñí. Jono níbirí wé róníñf oimónífoyíní searéwapíyíagi aí soyfne xiráo enípa arfá míwígfawixíní. Apíxf iyf ede dání warígfíwa tñní takísf nání nígwí nearáparígfáwa tñní xogwáo enípa Jonomí arfá níwiro saníñf imónaríñagfa soyfne síñwf e níwíníro aí xogwáo enípa ámi ríwíyo dñf sípí nýaiwiro ‘None pí nání arfá míwípa yaríñwíní?’ nýaiwiro saníñf mimónígfawixíní.

Ewayf ikaxf wainf omíñf síñwf uwíñiarígfáyf nániríní.

³³ “Ewayf xwíyá ámi bí rípi arfá nípoyí. Ámá xwíá tññf wo wainf uraxf íwíá nuríri xwífná nírorí wainf xegf iníígf nípírfá nání wainf sogwí xoyíkímí enfá nání síñjáo óf nímorí wainf omíñfyo áwínímí aní awí ñweapírfá nání seáyí émi níñíra nípeyírí néísáná ámá wí umeipírfá nání re uríññigíní, ‘Wainf sogwí níáf éánáyf, bí soyfne segf mearo nioní gf mearí emfá nání nioníyá omíñf rípi mí ananí síñwf níwíníprírfáraní?’ nurímí aní wíyo ememíníri nání nurí níñweanísáná ³⁴ wainf sogwí ríxa níáf éáná xegf omíñf wíiarígfá wami re urowáríññigíní, ‘Soyfne nuro wainf nioní nání níúfápi nurápaúipoyí.’ urowáríñf aí ³⁵ omíñf síñwf uwíñiarígfáwa xfo urowáríwami womí iwaní mépero womí píkiro womí síñjá earo egfawixíní. ³⁶ Omíñf xiáwo ámi omíñf wíiarígfáyf obaxf onímíápi wami urowáríñf aí omíñf síñwf uwíñiarígfáwa xámiñowami wígfápa axípi wígfawixíní. ³⁷ Ámi ríwíyo o xegf xewaxo nurowáríri re yaiwiníñigíní, ‘Nígf íwomíyf xwíyá xixení arfá wípírfáo.’ yaiwíagi aí ³⁸ omíñf síñwf uwíñiarígfáwa xewaxo baríñagfí níwíníro re ríñígfawixíní, ‘Xanoyá dñf tñjo nímoníri amípi meanfo iwo baríni. Oyá amípi meanfwa nání omí opíkianeyí.’ níriníro ³⁹ omí fá níxero omíñfyo bfanírwámíní nímoairo píkgíawixíní.” Jisaso e nuríri Judayf ámináowa re oyaiwípoyíníri “None omíñf síñwf uwíñiaríñwáonéníñf imóníñagwí nání ríneararíní?” oyaiwípoyíníri ewayf xwíyá e nurímáná ⁴⁰ ayo yaríñf re winíñigíní, “Omíñf xiáwo níbirífná omíñf síñwf uwíñiarígfáwami pí winíñigíní?” urfagi ⁴¹ awa re urígfawixíní, “Sípi yarígfawamíyí ení sípí níwíkarímáná ámi ámá wa ‘Xwíogwí ayf ayo wainf sogwí níáf éáná ananí nídírane o nání utianíwáríni.’ yaiwíáfawami re uríñfáríni, ‘Gf omíñf rípi síñwf níwínírfíxíní.’ uríñfáríni.” urfagfa ⁴² Jisaso re uríññigíní, “Ewayf xwíyá ámá Goríxo seyíne yeáyf seayímíxemeanfá nání urowárénapínfo nání níriníri eáníñf rípi ení ‘Síñjá aní mírarígfáwa síñjá awíaxf nání páfá nerfná wo “Sípíríni.” níriro emí mófo nání Goríxo

“Sfńǵá o tńni xámi nńtńrńńáyf, anń enń neánrńi nanń imónńńńńoń.” nńrńrńi sfńǵá o nńmearı tńná anń enń neánrńi nanń imónńńńrńńi. Gorıxo e éf enǵań nńńi nene sfńǵwń nńwńńńrńńńá aga imńrńńń mńmónńńǵań wńńńńwńńń. E nńrńńrńi eánńńńpńi soyné sńńi fá mńropa egńńarı? Oweoń, fá nńroro ańw dńńf mńmoarńńoń. ⁴³ Ayńńńń gń Judayńné re seararıńńń, ‘ “Gorıxo nene xfo xegf xwioxńyo mńmeámń nerń pńrńńń neameńweanńńrńń.” rńyayıarıńńoń? Oweoń! Omńńf sfńǵwń uwńńńarńńǵáwa yapń arńkń nera warńǵńńáyńné Gorıxo xfo xegf xwioxńyo nńpáwńro onńweápoyńńrńi sfńǵwń seanńńńámanń. Ámá xenńwń wń sanńńf nńmónńro wé rónńńf yarńǵńńáyf opáwńpoyńńrńi sfńǵwń wńńńńńńńrńńi.’ seararıńńńi. ⁴⁴ Xwasńwń yeáyf bímń sfńǵá nńpńerorń nearńńá yunń wárarıńńpa sfńǵońńi ámá ğńyo ğńyo nńpńerorń nearńńá axńfń xwasńwń yunńńńńf imńxńmńńńrńńi.” Jisaso xfo sfńǵáonńńf nńmónńrńi nńńi e urńǵań ⁴⁵ apaxńpánńńf imónńńǵá xwéowa tńńi Parisiowa tńńi ewayń xwıyńá apń wıwanńńowa nńńi rńnarńńǵań arńá nńwńro “None nńńi rńa rarıńń?” nńyayıwńro ⁴⁶ “Omń rńxa fá oxńraneyń.” yayıwńńáyf oxń apıxń nńńi Jisaso nńńi “Gorıxoyá wńá rókıamooarıńńorńńi?” yayıwıarıńńǵa nńńi ámı wáyf nero wń e megńawıxńńi.

22

Ewayń ikaxń aıwá apıxń meanń nńńńrńńi.

¹ Jisaso ámı ewayń xwıyńá wń nurńrńńá re urńńńńńńńi, ² “Ámá xwıyńá Gorıxoyá arńá nńwńro sanńńf nńmónńro xfo xegf xwioxńyo mńmeámń nerń meńweanńe nńweapaxń imónńńńyńf, ayń ewayń xwıyńá rńpńńńf imónńńi. Mńxń ináyf wo xewaxo apıxń omeanńrńi nńńi aıwá xwé rńyamń nńyárımńńá ³ xegf omńńf wıarıńǵńwamń re uowarıńńńńńi, ‘Ámá nıonń urepearımeńǵáyo “Aıwá nńńi bńpoyń.” urńmeńpoyń.’ uowárńńá awa mńxń ináyo urńńpa nuro urńmeńǵá aıwı ayń mńbńpaxń wımónńńńńńńi. ⁴ Mńxń ináyo xegf omńńf wıarıńǵá ámı wamń re uowarıńńńńńi, ‘Ámá nıonń aıwá rńpń nńńi urepearıńńáyo re urńmeńpoyń, “Aıwá rńxa rńyamń yárńńıńńı.” nurńro “Xegf burńmákaú oxıyńf tńńi sıpıspıf memé nanńwńf xıxegńńi mńńńńfńrńxa tńńi rńxa nńpńkırńi sfó kńkırómńf nerń sfńǵá exarıńńı. Xegf xewaxo apıxń meanń nńńi aıwá imńxńńpń nńńi bńpoyń.” urńmeńpoyń.’ uowárńńá awa áwanń e urńmeńǵá aıwı ⁵ urepearımeńńyńf arıkwńkwń nńwńro wıǵf dńńf tńńi numıro re egńawıxńńi. Wo xegf aıwá omńńfńyo nńńi unńńıńńı. Ámı wo xegf nıǵwńf omńńf bń emńńrńi nńńi unńńıńńı. ⁶ Wńá omńńf wıarıńǵńwamı fá nńxńrńro ıwanń nımeńero pńkıǵawıxńńı. ⁷ Mńxń ináyo rńxa wıkń wónǵań xegf sımńńf wınarıńǵáwamı uowárńńá awa nuro ámá xegf omńńf wıarıńǵáwamı pńkıńńáyo enı nńpńkırńo wıǵf anńyńf enı rńá nńyárımńńá enńáń ⁸ mńxń ináyo xegf omńńf wıarıńǵá wamń re urńńńńńı, ‘Ĝf ıwo apıxńf meanń nńńi aıwá rńxa rńyamń inarıńńńǵań aıwı ámá aıwá apı nńńi urepearıńńáyf mńbńpaxń wımónńǵań nńńi ayń nńpaxń mımónńńoń. ⁹ Ayńńńń soyné xwamıdńǵńyo nuro ámá óf e nımúrónńrńńyńo ıwo apıxńf meanń nńńi aıwá imńxńá rńpń nńpńrńi bńpńrńi nńńi áwanńf urńpoyń.’ urńǵań ¹⁰ omńńf wıarıńǵáwa óf wıyńf wıyo nuro ámá nımúrónńrńńáyf nanń aı tńńi sıpı aı tńńi nńwıwıweámń nńbıro anńf aıwá nńpńrńi nńńi imńxarıwámı déroǵawıxńńı. ¹¹ Anń ıwámı rńxa nıdérońǵań mńxń ináyo ámá oxń apıxńf aıwá nńpńrńi nńńi bńáyf sfńǵwń wńńmıńńrńi nńńi nńpáwıwı wenńńf éfıyńf wńńńńńıńı. Ámá wo aıwá nńńi nńbńrńńá aıkń

sijŋ yiniri iyá sijŋ pániri nemo nibiri miŋweapa enjagi nwiniri ¹² re uriniginini, ‘Ámáoxini, joxi aiwá rípi nani nibirina pí nani aikí sijŋ yiniri iyá sijŋ pániri nemoxi mibipa éfirini?’ uráagi o xwiyá bí murarinjagi ¹³ mixí ináyo xegí omiŋji wiarigíawami re uriniginini, ‘Soyíne omi fá nixero gwí wéyo jiro síkwíyo jiro nemána sfá yinijí bfaríwáminí moaipoyí. Sfá yinijeyí ríniŋji ayíkwí mwinipa enjagi nani áma njwí earo magí íroniro epíríarini.’ uriniginini.” Jisaso ewayí xwiyá e nuriri ¹⁴ re uriniginini, “Gorixo áma obaxíyo nurepeárirí ‘Nioni tíámíni bípoyí.’ nuriri aiwí neyírorína áma nanjí imónijíyí árfíní meanfáriní.” uriniginini.

Nígwí takísí nání émáyo wiarigíá nánirini.

¹⁵ Parisiowa Jisaso e rarínjagi arfá nwinimowa nuro mekaxí niriro omi pasániŋji numero xwiyápai njwiráraniro nani re rinigíawixini, “Omi yapí re uréwapíyaníwini, ‘Takisí nani nígwí émáyí nearáparigíápi siní miní wianiréwini?’ uraníwini. O ‘Oweoi, siní miní mwiipa époyí.’ ránáyí, émáyí omi fá nixero gwí yipíraoi. E mriipa neri ‘Oyi, seyíne miní nwinirina apáni yaríŋoi.’ ránáyí, áma omi xídarigíá ámi arfá bí mwiwi nero pini wiáripíraoi.” niriro ¹⁶ wíwaníjowayá wíepísarigíá wami tñni áma mixí ináyí Xeroto níkwíxiniŋji emearigíá wami tñni Jisaso niŋweari uréwapíyaríŋe nani uowáríagíá awa nuro Jisasomi re urémeagíawixini, “Nearéwapíyaríŋoxini, joxi nínearéwapíyirína nepáni nearéwapíyaríŋoxirini. Áma Ámináowayá siŋwíyo dání aí xwiyá ámi xegí bí mirí axípiní raríŋoxirini. Sipí riri nanj riri yaríŋímaní. Joxi xwiyá Goríxoyáni nepáni xixeni nearéwapíyaríŋoxirini.” Weyí e numeariro yaríŋí re wigíawixini, ¹⁷ “Joxi none neareí. Díxí dñj aríre simónarini? Judayene émáyíyá mixí ináyí Sisaoyi riníŋomi takísí nani nígwí miní wiaríŋwápi miní nwinirina ‘Apáni yaríŋwini.’ rísimónarini? ‘Nipíkwini mýaríŋwini.’ rísimónarini?” uráagíá aí ¹⁸ Jisaso awa sipí wikáraniro yaríŋagíá dñj adadí nwiniri re uriniginini, “Nanj riri sipí riri yarigíá royíne, pí nani iwamífo níwapíyaríŋoi? ¹⁹ Émáyíyá nígwí nene takísí nani wiaríŋwá wo siŋwí winimí síwá nípoyí.” uráagi awa nígwí xó urí wo nímearo síwá wíána ²⁰ o re uriniginini, “Nígwí romi sfímímanj imíxiniŋjí tí tñni yofí eáníŋjí tí tñni goyáriní?” uráagi ²¹ awa re urigíawixini, “Ayí émáyí mixí ináyí Sisaoyáriní.” uráagíá o re uriniginini, “Amípi Sisaoyá imóníjagi nwinirina ayí Sisaomi miní wíríxini. Goríxoyá imóníjagi nwinirina xewaníŋomi miní wíríxini.” nuriri áma Goríxo xewaníŋoníŋjí imíxiniŋjí enjagi nani omi dñj owíkwírípoyiniŋji e uráagi ²² awa arfá e níwiro dñj ududí nero pini níwiárimí ugíawixini.

“Áma ámi wiápinímeapíríarini.” uríŋj nánirini.

²³ Sfá axíyimi Judayí Sajusiýí rinigíá wí —Sajusiowa re rarigíawarini, “Áma piyíyí ámi wiápinímeapíríarímaní.” E rarigíáwa nibiro “None ení o neararíŋípa ewayí xwiyá bí nurírane majíá owíkíxeáraneyí.” níyaiwiro Jisasomi yaríŋjí nwinirina ²⁴ re urigíawixini, “Nearéwapíyaríŋoxini, Mososo enína re niriŋí ríwamíŋjí eanríŋini, ‘Áma wo niaíwí meméá péánáyí xogwáo náó apíxí aní nímearí xexírímeáoyá niaíwí wiemeaiwiniŋjini.’ niriŋí eanríŋini.” nuriro ²⁵ ewayí xwiyá rípi urigíawixini, “Xíráxogwá wé wíúmí dánjí waú imónigíá none tñni njewanwáwa re egíawixini. Xíráó xámíŋo apíxí nímearí niaíwí meméá péána ²⁶ xogwáo xó tñjo xíráoyá

apixí aní nimeari aí o ení niaíwí memea péaná wía ení ímí wo wo nimearo aí niaíwí memea penowíánáyí ²⁷ í ení yoparí ríwíyo penjínigíni.” Ewayí xwíyíá apí nurímáná ²⁸ Jisasomí yaríñf re wigíawixíni, “Ámá níní Goríxo mí ómómíximí enífná wíápínímeááná xiráxogwá wé wíúmí dájf waú imónígíáwa apíxí go goyá imónínfáríani? Pí nání? Ayí awa nowani meagíf enagí náníríni.” uríagíá aí ²⁹ Jisaso re uríñjínigíni, “Soyíné xwíyíá Goríxoyá nírínírí eáníñpí tñní oyá ení eáníñpí tñní majíá enagíá nání majimajíá nero xejwíní raríñoí. ³⁰ Ayí rípi nání seararíñíni. Ámá pegíáyí níwíápínímearóná aníñají yapí nero apíxí mearo wiro epíríámani. ³¹⁻³² E nerí aí xwíyíá ámá pegíáyí wíápínímeapíríápi nání Goríxo re searíñpí Nioní Nwíá Ebíríamoyáoni tñní Aisakoyáoni tñní Jekopoyáoni tñní awayáoníríni. E nírínírí eáníñpí soyíné síní íá míropa egíáraní? Oweoí, íá níroro aiwí níjíá mímónípa nero raríñoí. Ayí rípi nání seararíñíni. Goríxo ámá pegíáyí nání Nwíáoríni. Ámá síní dínf tññfíyí nání Nwíáoríni.” nurírí awa dínf re oyaiwípoyínírí, “Negí aríowa pegíá enagí aiwí wigí dínf síní dínf rímóníní?” oyaiwípoyínírí e uríagí ³³ ámá oxí apíxí e epíroyí egíáyí aríá níwiro o xwíyíá uréwapíyaríñpí nání dínf ududí níwiga ugíawixíni.

Nwí ikaxí seáyí e imóníñpí náníríni.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwíyíá nímeámí b́ápi gwí míñfíníñf wákwiagí nání ámí bí muraríñagíá Parisiowa síñwí e níwíníro awaní axímíní awí neánarímáná ³⁵ wigí wo —O ñwí ikaxí eáníñpí meweníyí woríni. O Jisasomí yapí níwíwapíyirane majíá owíkíxeáraneyínírí yaríñf re winjínigíni, ³⁶ “Nearéwapíyaríñjoxíni, negí ñwí ikaxí eáníñfíyí níyoni gípi seáyí e imóníní?” uríagí ³⁷⁻³⁸ Jisaso re uríñjínigíni, “Ñwí ikaxí re nírínírí eáníñpí, ‘Díxí Ámíná Goríxomí dínf níñwirírífná dínf síxí uyírí xwioxíyo dání dínf wíkwírorí erfíni.’ Nwí ikaxí e nírínírí eáníñpí seáyí e imóníní. ³⁹ Nwí ikaxí Jíwaníjoxí nání dínf sípi sínaríñpá ámá joxí síñwí wínaríñfíyí nání ení dínf sípi axípi e wírífní.’ nírínírí eáníñpí ení seáyí e imóníñpí tñní xíxentí imóníní. ⁴⁰ Xwíyíá Moseso tñní wía rókiamoagíáwa tñní níríro rífwamíñf eagíá nípíní ñwí ikaxí míkí rípiáúmi íkwíkwírí iníni.” uríñjínigíni.

“Kiraisoyí ríñño niaíwí goyáoríní?” uríñf náníríni.

⁴¹ Parisiowa síní awí eaáríníáná Jisaso yaríñf bí níwírí ⁴² re uríñjínigíni, “Kiraiso, ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíto nání segí dínf aríreríní? Niaíwí goyáoríní yaiwíaríñoí?” uríagí awa re urígíawixíni, “Negí míxí ináyí Depítomí xiáworíni.” uríagíá ⁴³ o re uríñjínigíni, “Kiraiso sa Depítomí xiáwo enánáyí, o kwíyí Goríxoyá tñní rífwamíñf nearífná o nání aríge ‘Gí Ámínáoríni.’ nírírí rífwamíñf re eaníríni, ⁴⁴ ‘Ámíná Goríxo gí Ámínáomí re uríñjínigíni, ‘Joxí tñní míxí imónígíáyo xopírírí ríwíimíáé nání gí wé náúmí dání ñweaí.’ uríñjínigíni.’ nírírí eaníríni? ⁴⁵ Depíto Kiraiso, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíto nání ‘Gí Ámínáoríni.’ ríñfíyí aríge nerí ámí xegí xiáwo imóníní?” nurírí awa re oyaiwípoyínírí “Kiraiso Depítomí xiáwo imóníñagí aiwí seáyí e múróníñagí nání Goríxomí xewaxoríani?” oyaiwípoyínírí e uráná ⁴⁶ ámá ayí níní “Kiraiso, ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroní sa Depítomí

xiáworíní.” n̄iyaiwiro nání wíyíyá n̄wíápf̄n̄imeari murípxáf̄ wimónf̄agi ámí íná dání yarín̄f̄ b̄í m̄iwígf̄awixíní.

23

“Nwí ikaxí eán̄ñf̄p̄i mewegf̄áwa yarígf̄ápa mepaní.” ur̄ñf̄ nán̄ñr̄ñn̄i.

1 Jisaso xwíyíá apí nuríísáná ámá oxí apíxí e epíroyí egíáyo t̄n̄i oya wíep̄sar̄ñowamí t̄n̄i nurír̄i 2 re ur̄ññ̄nigíní, “Nwí ikaxí eán̄ñf̄p̄i mewegf̄áwa t̄n̄i Parisiowa t̄n̄i wiwan̄ñowa nání re r̄ññígf̄áríní, ‘Nwí ikaxí Moseso n̄nearéwap̄iyirí r̄wam̄ñf̄ ean̄f̄p̄i newan̄ñonení ámáyo uréwap̄iyipaxf̄r̄íní.’ 3 E r̄ññígf̄á enagi nání n̄ñn̄i awa searf̄áyí n̄ix̄díro erf̄ñn̄i. E nerí aí awa nan̄f̄ n̄ir̄o aiwí wiwan̄ñowa píran̄ñf̄ m̄ix̄dar̄ñagf̄a nání wígf̄ yarígf̄ápa seyf̄né ení mepaní. 4 Ámáyo ñwí ikaxí nurír̄óná san̄f̄ xwé ayá win̄ñf̄ gwí ñj̄iro san̄w̄f̄yo ikwiárar̄ígf̄áríní. E nerí aí wiwan̄ñowa ‘Iwamíó wé ren̄f̄ ná woní t̄n̄i om̄f̄eyoám̄ñn̄i.’ wimónar̄ñf̄maní. 5 Am̄p̄í awa yarígf̄ápi ámá s̄ñw̄f̄ onean̄f̄poyín̄r̄i yarígf̄áríní. Awa ámá Goríxomí píran̄ñf̄ x̄ídar̄ígf̄áyí dírf̄ xwíyíá Goríxoyá nání d̄f̄kínar̄ígf̄árí m̄ñf̄yo d̄f̄kín̄ro wígf̄ iyá s̄ír̄w̄f̄yo dání wayax̄ññf̄ n̄iyíwára pun̄f̄yí yín̄ro yarígf̄ápa mé ámá s̄ñw̄f̄ onean̄f̄poyín̄r̄i dírf̄ xwé íá n̄w̄earo d̄f̄kín̄ro wayax̄f̄ ení sepiá yíwár̄ap̄ñf̄ yín̄ro nero emear̄ígf̄áríní. 6 Awa aiwá xwé im̄ixar̄ígf̄e nání nurónár̄aní, rotú an̄f̄yo nání nurónár̄aní, ámá s̄ñw̄f̄ onean̄f̄poyín̄r̄i s̄ññán̄ñf̄m̄ñn̄i ññweamero yarígf̄áwaríní. 7 Awí eánar̄ígf̄er̄aní, makerf̄á im̄ixar̄ígf̄er̄aní, ‘Nearéwap̄iyar̄ñoxíní.’ on̄r̄f̄poyín̄r̄i emear̄ígf̄áwaríní. 8 Awa e nero aí segí searéwap̄iyar̄ño ná won̄ñr̄ñn̄i. Seyf̄né n̄yñéní nion̄ñ n̄ññx̄díro nání ámá ax̄f̄ imónígf̄áyf̄né ‘Ráre, napíe r̄ññígf̄áyf̄né imónñagí nání seyf̄né awa yapí ‘Nearéwap̄iyar̄ñoxíní.’ on̄r̄f̄poyín̄r̄i e mepaní. 9 Segí ápo an̄ñnamí ñwean̄o ná woní oní enagi nání ení xwíá t̄f̄yo dánf̄ womí ‘Ápox̄ññf̄ murípaní. 10 N̄iseaméra un̄fo ná woní Kiraiso, ámá ar̄f̄owayá xwíá piax̄f̄yo dání iwiaron̄f̄oyí rarígf̄o enagi nání ení seyf̄néyá wo nání ‘N̄ineaméra war̄ñor̄ñn̄i.’ m̄ñr̄ññpa époyí. 11 Seyf̄né ḡyíf̄né seáyí e seaimónñoyf̄ segí inókínñf̄ nimón̄ñr̄i om̄ñf̄ seaiwín̄ñgíní. 12 Ámá ḡyíf̄ ḡyíf̄né sewan̄ñf̄yíf̄né seáyí e menf̄áyf̄né, Goríxo xwíám̄ seaim̄ix̄ñf̄áríní. Ḡyíf̄ ḡyíf̄né ‘S̄ip̄ñer̄ñn̄i.’ n̄iyaiwín̄ro ññm̄i imónñáyf̄né, Goríxo seáyí e seamenf̄áríní.

Nwí ikaxí eán̄ñf̄p̄i mewegf̄áwa nan̄f̄ ero s̄íp̄i ero yarígf̄á nání xwíyíá uweán̄ñf̄ nán̄ñr̄ñn̄i.

13 “E nerí aí ñwí ikaxí eán̄ñf̄p̄i mewegf̄oyf̄né t̄n̄i Parisioyf̄né t̄n̄i, nan̄f̄ ero s̄íp̄i ero yarígf̄oyf̄né aweyí! S̄f̄a w̄yí soyf̄né majf̄á seaór̄ñf̄áríní. Soyf̄né ámá Goríxomí d̄ñf̄ n̄w̄kw̄r̄oro oya xwiox̄f̄yo ñpáwiro ñweaan̄ñr̄i éf̄áyo nuréwap̄iyir̄ñá pírf̄p̄r̄ññf̄ wiar̄ñagf̄a nání Goríxo xean̄ñf̄ r̄f̄a t̄ñf̄ seaikár̄ñf̄a enagi nání d̄ñf̄ s̄íp̄i oseainí. Sewan̄ñoyf̄né Goríxomí d̄ñf̄ m̄iw̄kw̄ropa ero m̄ipáwipa ero nero aí ámá ení xe opáwipoyín̄r̄i s̄ñw̄f̄ w̄ñar̄ígf̄ámaní. 14 [Nwí ikaxí eán̄ñf̄p̄i mewegf̄oyf̄né t̄n̄i Parisioyf̄né t̄n̄i aweyí! S̄f̄a w̄yí soyf̄né majf̄á seaór̄ñf̄áríní. Nan̄f̄ ero s̄íp̄i ero yarígf̄oyf̄né, s̄wí yáf̄ r̄f̄kínñf̄yí yapí ámáya aiwá pírf̄ n̄ññí f̄w̄f̄ manar̄ñf̄pa soyf̄né apíxí an̄f̄ apian̄f̄pia nání d̄ñf̄ s̄íp̄i m̄iseaí wígf̄ am̄p̄í f̄w̄f̄ nuráp̄ro an̄p̄ápia wárar̄ígf̄áríní. Soyf̄né Goríxomí r̄ix̄ñf̄ nurír̄óná ámá ar̄f̄a ññneairo weyí

oneamepoyintri áamá sijnwí anigfe dáni sepiá nira warigfoynérini. Ayináni soyfne xwiyfá áamá wí meáriniprfápa axípi meáriniprfámani. Soyfne rfá tñj meáriniprfá enagí nání dnj sípí oseaini.] ¹⁵ Nwí ikaxí mewegfoyné tñni Parisioyné tñni aweyi! Sfá wiyi soyfne majfá seaórinfáriní. Nanj ero sípí ero yarigfoyné, 'Áamá ná jfami njeagfáyí neginñj imónirixiní.' niyaiwiro rawirawáyo xero xwíáyo anj uro neróna segí yarigfápi ayo uréwapiyarigfoynérini. Ayí soyfneññj nimónirfnáyí soyfne rfá anñj wearinñyo ikeáarinipaxí aiwi soyfne ayo wíwapiyarinñagí nání ayí soyfne niseamúro añipaxí rfá anñj wearinñyo ikeáarinipaxí imóninñoi. Ayináni Gorixo xeanñj seaikárinfá enagí nání dnj sípí oseaini. ¹⁶ Soyfne sijnwínñj supárigfoyné aweyi! Sfá wiyi soyfne majfá seaórinfáriní. Sijnwínñj supárigfoyné aiwi áamá wíyo óf síwánñj wiarigfoyné, áamá wo 'E emfni. Anj Gorixo nání rdiýowá yarinhwá riwámí dání rirarinñi.' rarinñagí nñwinirfná re rarigfoynérini, 'Ananirini. Xfo rípa mepa nerfnáyí, xwiyfá meárinipaxí wí mñrarinini.' rarigfoynérini. E nerí aí áamá wo 'E emfni. Sfñá gorí anj rdiýowá yarinhwáiwámí inimi wenjipimi dání rirarinñi.' rarinñagí nñwinirfná re rarigfoynérini, 'Xfo rípa mepa nerfnáyí, xwiyfá meárinipaxí rarini.' rarigfoynérini. ¹⁷ Majimajfá ikárinñro sijnwínñj supárinñro egfoyné, gímini gípi seáyí e imóniní? Sfñá gorí anj rdiýowá yarigfiwámí wenjipi seáyí e rimóniní? Anj rdiýowá yarigfiwá seáyí e rimóniní? Anj rdiýowá yarigfá nñwá iwámí gorí sijnápi sa e wenñagí nání eni nñwá imóninñagí nání anj iwá seáyí e imóniní. Ayináni áamá wo rdiýowá yarigfiwámí dání ráná pí nání 'Xwiyfá meárinipaxí bí mñrarinini.' rarigfáriní? ¹⁸ Soyfne rípi eni rarigfoynérini. Áamá gíyí gíyí aiwá peaxí tanñro nání íraf noa peyinñe dání rarinñagí nñwinirfná 'Ayí ananirini. Xwiyfá meárinipaxí bí mñrarinini.' riro áamá aiwá peaxí seáyí e ikwiárinñjipimi dání rarinñagí nñwinirfná 'Ayí apimi dání rípi xixeni mepa nerfnáyí, xwiyfá meárinipaxí rarini.' riro yarigfoynérini. ¹⁹ Sijnwínñj supárigfoyné arige nerí yapí e uréwapiyarigfáriní? Gímini gípi seáyí e imóniní? Aiwá peaxí ikwíkwíarimí yarigfápi seáyí e rimóniní? Íraf noa peyinñjpi seáyí e rimóniní? Íraf onñjpi aiwá nñwá imixarinñagí nání írafpi seáyí e imóniní. ²⁰ Ayináni áamá íraf onñjipimi dání nñwiróná aiwá seáyí e ikwiárinñjipimi dání eni rarinñoi. ²¹ Áamá rdiýowá yarigfiwámí dání nñwiróná Gorixo anjwámí inimi njeañomi dání eni rarinñoi. ²² Áamá 'Anñnamí dání rirarinñi.' nñwiróná Gorixo ikwianñwí éf njeañe dání riro xewanñjo éf njeañomi dání riro eni yarinñoi. Ayináni xwiyfá soyfne 'E dání nñwirfná ananirini.' rarigfáyí nñpikwini nñpikwini mñrarigfoynérini.

²³ Nwí ikaxí mewegfoyné tñni Parisioyné tñni aweyi! Sfá wiyi soyfne majfá seaórinfáriní. Sípí ero nanj ero yarigfoyné dnj sípí oseaini. Soyfne aiwá nñmiróná anñj miní yíyí tñni aí tñni síyó amípi piránñj íá nñro ríxa wé wúkaú imóninñána wo Gorixomi mñni nñwiro aí nñwí ikaxí xwé rinññj tñyo 'Dixí áamá imóninñyo xixeni wíarinhwá áamá xenñwíyo eni axípi wíirfni. Áamá xenñwíyo eni ayá urimixirfni. Gorixomi dnj wíkwírorfni.' rinññj ayo soyfne ogámí nero onñmiápiantí xdfarigfáriní. Segí anñj miní yarigfá jfápi pñni mñwiáripa ero áamáyo nanj mimixípa yarigfápi eni ero nero sijnwíríyí, nanj imónimñinñri enñrini. ²⁴ Soyfne sijnwínñj supárigfoyné aiwi áamá wíyo óf síwánñj wiarigfoyné, inaiwá nñro

sidirfá onimíapia wenagí nîwînróná ananî emî nîmamoro aí kamerf xwérîxa wenáná sîhwîf mîwînfî o tînfî gwînárearîgîoyînérfînfî.” nurîrî awa re oyaiwîpoyînrîrî “None ñwî ikaxî xwé eánîñfîyo ogámîf neranéná ayf kamerînfîf gwînárearîñwárfanî? Ñwî ikaxî onimíapia eánîñfîyo píranîñfî nîxfîdranéná ayf sidirfá emînfîf mamoarîñwárfanî?” oyaiwîpoyînrîrî e urîñîngînfî.

25 Ámî re urîñîngînfî, “Ñwî ikaxî mewegîoyîné tînfî Parisioyîné tînfî awayî! Sfá wîyi soyîné majfá seaórînfárfînfî. Nanfî ero sipî ero yarîgîoyîné, Gorîxo xeanîñfî seaikárînfá enagî nánî dnîfî sipî oseainî. Soyîné kapîxfîyo tînfî xwárfá sixfîyo tînfî bîarîwámî dánî wayf nîroro aí xwioxfîyómînfî segf íwî meaarîgîáfîf tînfî uyînfîf yarîgîáfîf tînfî magwîf enî. 26 Parisî sîñwînfîñfî supárîgîoyîné, kapîxfwámîf tînfî xwárfá sixfwámîf tînfî xámîf xwioxfîyómînfî wayf róaná bîarîwámînfî enî nanfî imónîñfîñfî. 27 Ñwî ikaxî mewegîoyîné tînfî Parisioyîné tînfî awayî! Sfá wîyi soyîné majfá seaórînfárfînfî. Nanfî ero sipî ero yarîgîoyîné, Gorîxo xeanîñfî seaikárînfá enagî nánî dnîfî sipî oseainî. Soyîné ámá xwárfápáyo seáyî e mfá imîxáná sîmajiyf nanfî rarîñfîpánîñfî imónîñfîñfî. Ínîmînfîyf ámá enfî nórôwapîrîf píyanfîf eaarîñfîpánîñfî enáná. 28 Ámá wî soyîné sîhwîf nîseanîróná ‘Wé rónîgîfáwarînfî.’ seaîiwiarîñagfá wî segf xwioxfîyómînfî nanfî ero sipî ero yarîgîáfîf tînfî rîkîkîrîfîf yarîgîáfîf tînfî magwîf enagî sîhwîf mîseanarîgîfárfînfî. 29 Ñwî ikaxî mewegîoyîné tînfî Parisioyîné tînfî awayî! Sfá wîyi soyîné majfá seaórînfárfînfî. Nanfî ero sipî ero yarîgîoyîné, Gorîxo xeanîñfî seaikárînfá enagî nánî dnîfî sipî oseainî. Soyîné Gorîxoyá wfá rókîamoagfáfîyfá xwárfápáyo manfî e warîpánîñfî sîñáyo xegf yofî nearo urárárfîro ámá wé rónîgîfá enîná pegfáwa xwfá weyárfîñfîe enî mfá imîxîro neróná 30 re rarîgîfárfînfî, ‘None enîná arfowa ñweaagîná nîñwearane sîñwîrîyf, awa wfá rókîamoagfáwamîf píkiarînfá none enî nawînfî wî píkiarîrîf enwámamî.’ rarîgîfárfînfî. 31 Sewanîñfîñfî e nîrîróná xwîyfá nîmeárînfîro rénîñfî rînarîñfî, ‘Negf arfowa wfá rókîamoagfáwamîf píkiagfíowamîf xiáwonerînfî.’ áwanfî énîñfî rînarîñfîñfî. 32 Soyîné segf arfowa wfá rókîamoagfáwamîf nîpíkîro yagfáfîf nîmúroro xwîyfá wînfî meárîñfîpîrîf nánî ananî éfrîxfînfî. 33 Sidîroyîne, weaxfá miáoyîné Gorîxo xwîyfá nîseamearîrîf rfá anîñfî wearîñfîyo seaîkeaáráná arîge nerî urakîñfîpîrfárfînfî? Oweoî, wî nurakîñfîpîrfámamî. 34 Píranîñfîf arfá époyî. Nionîf wfá rókîamoarîgîfáwamîf tînfî ámá nîñfáwamîf tînfî ñwîf ikaxî eánîñfîpîf mewegfáwamîf tînfî soyîné tîñfî e nánî urowárfîmfá enagî aîwfî soyîné awa wamîf píkiro wamîf íkfáyo yekwîroárfîro wamîf segf rotúf anfîyo dánî síkwfá ragf pírfîf uyîkiro wa nuro anfî bîf bîmfî ñweáfîe mîxfî nîxfîda uro epîrfárfînfî. 35 Ayf rîpîf nánî awamîf soyîné tîñfî e nánî urowárfîmfárfînfî. Soyîné xwfá tîyo xwîyfá ámá wé rónîgîfá nîyontî go go píkiagfá nánî rfá meárîñfîpîrîf awamîf soyîné táfamînfî urowárfîmfárfînfî. Iwamfó wé rónîñfîf Aîborómîf píkiñfîe dánîf yoparf wfá rókîamoagfá Sekarîaomîf —O írafîf rîdîyowá yanîro íkwîkwîarîmfîf yarîgîe mîdánîf enáná Gorîxoyá anfî awawá ‘Ñwíáxfînfî.’ rîñfîe mîdánîf enáná áwîñfîmfî e píkiñfîrînfî. Omîf píkiñfîe nánîf xwîyfá meárîñfîpîrîf ámá ayo segf táfamînfîf urowárfîmfárfînfî. 36 Nepa seararîñfînfî, ‘Oxf apîxfîf agwîf ríná ñweagfáfîyfîné amîpîf nionîf seararîñfîf rîpîf nîseáîmeanfárfînfî.’ seararîñfînfî.

Jerusalemî ñweáfîf nánîf rîñfîpîf nánîrînfî.

³⁷ Jerusarem! njeáýíné wá rókiamoarigáfawami pikiro áma Gorixo seyíne tñj e nani uowárenapinjowami sñá nearo pikiro yarigáfáyíne, nioni karíkarí xínái miá iwíyo ínimí míméámí yarínjpa nioni ení axípi seaimínri yaríná seyíne míméaimónariní. ³⁸ Aríá épyi. Gorixo yeáyí níseayimíxemearíná anj seyíne njweanírí egíe ríxa anípá imónígoi. ³⁹ Ayí rípi nání seararínjini. ‘Seyíne nioni sñwí mánanf néfasáná re ríprífná nánini naníprífríní, ‘Ámínáo uowárenapáná weapínfómí yayí seáyí e oumeaneyí.’ ríprífná nánini sñwí naníprífríní.’ seararínjini.” urínjiginí.

24

“Anj rídiyowá yarigáfíwá ikwierómioanfárini.” urínj nánirini.

¹ Jisaso anj rídiyowá yarigáfíwámí dání nípeyearí waríná xegí wiepísarínjowa anj Gorixo nání e míríninjyí awíaxí enagi “Jisaso piráninj sñwí owínini.” níyaiwiro árxá wianro báná ² o re urínjiginí, “Soyíne sñá anj tíyí nfni sñwí ríwínarínjoi? Nepa seararínjini. Ríwíyo sñá kíkíróninj rípyí wo wíomi seáyí e ikwiárinínfámani. Sñá ikwíkweyárininj rípi nfni ikwierómioanfárini.” urínjiginí.

Xeaninj iwamó wímeanfápi nání urínj nánirini.

³ E nurími nurí dáfí mñj Oripíyo níyiri e éf njweanáná wiepísarínjowa Jisaso xegípi njweanagi níwíníro anjwí e níbírí yumí yarínj re wígfawixíni, “Joxí áwanj nearei. Sñjápí gíná ikwierómioanfárini? Sñwí ayo níwínírane ‘O ríxa níweapíni anjwí ayorfáni?’ yaiwirane ‘Sfá yoparfí ríxa ríyírání?’ yaiwirane yanwá nání pí ekíyínjyo wínanfáriní? Joxí nearei.” uríagí ⁴ o áwanj nurífná re urínjiginí, “Ámá wí yapí searéwapíyípríxíníri dñj íá níxíríro éfríxíni. ⁵ Ayí rípi nání seararínjini. Ámá obaxí wo wo níbayíro yof nioniyá níriníro yapí re searéwapíyaníro epífríní, ‘Ámá yeáyí seayimíxemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rarígíto imóníjáonirini.’ searéwapíyaníro éaná ámá oxí apíxí obaxí ‘Nepaxíni.’ níyaiwiro xenjwíyo xídíprífríní. ⁶ Soyíne ‘Anj nowamíni míxí ikwínaróariní.’ rínánáyí xwíyíá iminj ‘Anj wími míxí inarínjoi.’ ríníméánáyí wáyí mepa éfríxíni. Míxí ayí xámí niga nurí aiwí sfá yoparí Jisasoní weapímáfíyí sínirini. ⁷ Ámá gwí wírí níwiápnímearo wíníyí tñni míxí ínro ero míxí ináyí wí níwiápnímearo wíníyí tñni míxí ínro ero anj wíyí wíyo poboní erí anj wamí agwí nání ikeamóníro epífríní. ⁸ Apí nípníni e imónarínjagi níwínírná re yaiwíríxíni, ‘Ríwéná xwé enfa nání iwamó ríyí ríyaríní? Oyíni.’ yaiwíríxíni. Apíxí níaiwí xírímíníri nerfná dñj re yaiwiarígíápa, ‘Ríwéná ríninj xwé nímníri nání iwamó ríníaríní? Oyíni.’ yaiwiarígíápa soyíne ení nioní rarínjápí imónarínjagi níwínírná re yaiwíríxíni, ‘Ríwéná xeaninj xwé neameanfárfáni?’ yaiwíríxíni. ⁹ Iná soyíne ámá wí íá níseaxero xeaninj seakíríro seapíkiro epírfá nání ámá wíyo mñni wíprífríní. Ámá gwí ríxí wírí wírímí dánj nfni soyíne nioní níxídarínjagfa nání símí tñni seapífríní. ¹⁰ E seairíná ámá obaxí nioní níxídarígíáyí ríwí nínímoro wígf wíníyí Jisasoní níxídarígíáyí nání ámáyo míyí uríro ayí tñni símí tñni ínro epífríní. ¹¹ Ámá wí níwiápnímearo mímoní wíá rókiamoarigáfáwa nímoníro ámá oxí apíxí obaxíyo yapí wíwapíyíprífríní. ¹² Ámá ríkíkíríto niga upírfá enagi

náni áamá obaxí wíyo wá n̄wianirí arirá wiarigfápi p̄n̄i wiárip̄r̄fár̄n̄i.
 13 E nerí aí ḡiyí ḡiyí en̄j neán̄iro nion̄i d̄n̄j n̄n̄ikw̄r̄oro n̄ix̄f̄darigfáyo s̄fá yoparf̄yim̄i nion̄i anan̄i yeáyí uyim̄x̄emeám̄fár̄n̄i. 14 Xw̄iyfá yayí seainar̄inj̄ ‘Gor̄ixo xegí xwiox̄íyo m̄imeám̄i nerí seamen̄jweanfá nán̄i segí f̄wí yarigfápi r̄fw̄m̄m̄n̄i n̄m̄moro n̄isan̄iro nj̄weáfr̄ix̄n̄i.’ r̄in̄inj̄pi áamá nion̄i n̄ix̄f̄darigfáyo nuro áamá gw̄í w̄irí w̄irí n̄yon̄i xw̄fá r̄r̄i n̄r̄im̄n̄i am̄i ḡm̄i nj̄weagfáyo wáf nur̄imemán̄i en̄áná s̄fá yoparf̄yi imón̄nfár̄n̄i.

Xeaninj̄ r̄fá t̄nj̄ w̄imeanfápi nán̄i ur̄inj̄ nán̄ir̄n̄i.

15 “Soyané wáf rókiamoagí Daniero n̄r̄ir̄i ean̄jpi áamá sip̄i seaikár̄in̄jo an̄j awawá Gor̄ixoyá nj̄wáf ikw̄r̄ón̄inj̄wám̄i xór̄orí nerí xw̄irfá ikixéagi n̄w̄in̄r̄fná —Áamá ḡiyíné xw̄iyfá r̄ipi fá rófáyíné, d̄n̄j pírán̄inj̄ morf̄n̄i.
 16 E n̄w̄in̄r̄fná Judia p̄ropen̄is̄íyo nj̄weagfáyo d̄fw̄íyo nán̄i éf̄ yífr̄ix̄n̄i.
 17 Áamá ḡiyí ḡiyí an̄j waiw̄íyo n̄ipeyiro seáȳm̄n̄i ikw̄r̄ón̄inj̄wám̄i n̄inj̄wearóná ‘Sip̄i neaikár̄in̄jo r̄ixa nj̄wáf imón̄nje xw̄irfá ikixear̄n̄i.’ r̄inar̄inj̄agfá arfá n̄wirfná s̄n̄i mepa éfr̄ix̄n̄i. N̄wiáp̄fn̄imeámáná am̄ipi ín̄m̄i ikw̄r̄ón̄inj̄wám̄i wen̄jpi méean̄iro nán̄i n̄wep̄fn̄iro m̄ipáwipa sa n̄wep̄fn̄iro d̄fw̄íyo nán̄i an̄jn̄i éf̄ yífr̄ix̄n̄i. 18 Áamá aiwá om̄inj̄yo yarigfáyo en̄i arfá e n̄wirfná am̄i iyfá meaan̄iro nán̄i an̄j e nán̄i mupa sa d̄fw̄íyo nán̄i éf̄ yífr̄ix̄n̄i. 19 Íná ap̄ix̄f̄ n̄iaíwí agwí egfíwa t̄n̄i s̄n̄i n̄iaíwí am̄inj̄ narigfíwa t̄n̄i an̄jn̄i éf̄ upaxí mimón̄inj̄agi nán̄i aweyí! Arige nero d̄fw̄íyo nán̄i an̄jn̄i éf̄ yip̄r̄fár̄ani? Oweoi. 20 An̄jn̄i éf̄ mupaxí neaimón̄n̄igin̄r̄i Gor̄ixomi r̄ix̄inj̄ re ur̄fr̄ix̄n̄i, ‘Íná im̄inj̄ m̄ir̄ipa éw̄in̄igin̄i. Sabarfá en̄i mimón̄ipa éw̄in̄igin̄i.’ ur̄fr̄ix̄n̄i. 21 Ayí r̄ipi nán̄i searar̄inj̄n̄i. Gor̄ixo xw̄fá im̄ix̄r̄i an̄jna im̄ix̄r̄i en̄je dán̄i áamá xeaninj̄ nimóga bagfá aiwí sip̄i seaikár̄in̄jo nj̄wáf imón̄nje xw̄irfá ikixéáná xeaninj̄ r̄fá t̄nj̄ seaimeanfár̄n̄i. Xeaninj̄ íná imón̄nfá r̄ipi t̄n̄i am̄i wí x̄ixen̄i imón̄nfá men̄n̄i. 22 Gor̄ixo xeaninj̄ imón̄nfá api nán̄i ‘An̄jn̄i p̄n̄i owiár̄n̄i.’ m̄iyaiwiár̄ipa nerí s̄nj̄wir̄iyí, áamá wíyo yeáyí uyim̄x̄emeapax̄man̄i. Áamá x̄fo eyíroár̄inj̄ en̄jagi nán̄i xeaninj̄ api nán̄i ‘An̄jn̄i an̄pá oimón̄n̄i.’ r̄in̄fár̄n̄i. 23 Íná áamá wí ‘S̄nj̄w̄f̄ win̄f̄oyí. Yeáyí neayim̄x̄emeanfá nán̄i ar̄fowayá xw̄fá piax̄íyo dán̄i iwiaron̄f̄oyí rar̄inj̄wáo riwor̄n̄i.’ re searán̄aran̄i, wí ‘J̄fiwor̄n̄i.’ searán̄aran̄i, arfá m̄iwipa éfr̄ix̄n̄i. 24 Ayí r̄ipi nán̄i searar̄inj̄n̄i. Áamá wa n̄wiáp̄fn̄imearo ‘Oxí ap̄ix̄f̄ Gor̄ixo eyíroár̄inj̄yo yapí wíwapiypaxí r̄fá imón̄n̄i?’ n̄iyaiwiro yapí wíwapiyan̄iro nán̄i wí ‘Kiraiso, ar̄fowayá xw̄fá piax̄íyo dán̄i iwiaron̄f̄oyí rar̄igfo, ayí nion̄r̄n̄i.’ r̄iro wí ‘Wáf rókiamoar̄inj̄áon̄r̄n̄i.’ r̄iro nero em̄m̄f̄ xwé áamá s̄nj̄w̄f̄ m̄iwinar̄igfápi ero ayá r̄iwamón̄ipaxí bi ero ep̄r̄fár̄n̄i.
 25 Pírán̄inj̄ arfá món̄f̄oyí. Am̄ipi r̄fwéná imón̄nfápi nán̄i r̄ixa áwan̄j searar̄inj̄agi yapí seaíwapiyp̄r̄ix̄n̄ir̄i nán̄i d̄n̄j n̄moro éfr̄ix̄n̄i. 26 Nion̄i r̄ixa pírán̄inj̄ áwan̄j searfá en̄jagi nán̄i áamá wí ‘Arfá époyí. O áamá nán̄i d̄n̄j meanje j̄fam̄ nj̄wean̄i.’ searáná soyf̄né arfá n̄wiwo mupa éfr̄ix̄n̄i. Wí ‘Arfá époyí. O an̄jyo ná ín̄m̄i yumfí nj̄wean̄i.’ searáná arfá m̄iwipa éfr̄ix̄n̄i.
 27 Áamá imón̄nj̄áon̄i n̄wep̄r̄fná ápian̄jw̄f̄ nerfná an̄j íkw̄r̄ón̄inj̄ n̄m̄m̄n̄i wáf ókiar̄nj̄pa nion̄i en̄i wáf nókia weap̄m̄fá en̄jagi nán̄i áamá wí ‘O yumfí e nj̄wean̄i.’ searánáyí, arfá m̄iwipa éfr̄ix̄n̄i.” nur̄ir̄i 28 awa re oyaiwípoyin̄r̄i, “Nion̄i weap̄m̄fáé nán̄i áamá áwan̄j wí r̄ipaxí men̄n̄i. Áamá n̄fn̄i s̄nj̄w̄f̄ nan̄ip̄r̄fár̄n̄i.” oyaiwípoyin̄r̄i ewayí ikaxí r̄ip̄i ur̄inj̄n̄igin̄i, “Nanj̄w̄f̄ p̄iyí wen̄e apurí obaxí p̄enar̄inj̄r̄n̄i.” ur̄inj̄n̄igin̄i.

Ámá imóniŋo weapimfápi nánirini.

²⁹ Ámi re uriniginini, “E nerí aí xeaniŋf apí nŋni ríxa niseaímeámána enjáná apaxí mé sogwí sía yiniri emá wía mónipa erí siŋf anŋnamí dání exweánowiri erí amípi ení eániŋf anŋnamí eníyí úpiyiniri erí ríxa nemáná enjáná ³⁰ nioní ekiyinŋinŋi niga nŋweapiri ámá niyoní siŋáni wimónáná ámá gwí arí arí nŋni ámá imóniŋáoní níknŋmí gí ení eániŋf tŋni aní piriyo dání agwí tŋni weaparŋagi siŋwí nŋnaniróná ŋwí eapírfáriní. ³¹ E yaríná pékákí aga ení tŋni riníagi nioní gí anŋnájowa ámá oxí apíxí Goríxo eyíroáriníyí xwíá riri niriŋini amí gímiŋ ŋweagfáyo wirimeapíri uowárimfáriní.

Ewayí ikaxí ikfá pikfna nánirini.

³² “Soyfne ewayí ikaxí ikfá pikfna nání rininŋipi nání dŋŋf nŋmoro níjfé imónipoyí. Íkíá pikfna mŋmŋwí neánowimáná amí iniigf sixí nŋniri ríxa mŋŋf ináná, ‘Ríxa xwiogwírfani?’ yaiwiarigfáriní. ³³ Siŋwí e nŋwŋnro yaiwiarigfápa nioní seararŋáyí nŋni imónarŋagi nŋwŋnriáná re yaiwírfixini, ‘O nŋweapini nání ríxa fwi éniŋf ríronapini? Oyini.’ yaiwírfixini. ³⁴ Nepa seararŋini. Ámá ríná ŋweagfáyíne wiyfne sini mŋpé ŋweanáná amípi nioní seararŋápí nimóninírfáriní. ³⁵ Anŋfna tŋni xwírfári tŋni anípa imóniníá enagi aiwí xwíyá nioniyá wí surfma imóninífámani.

“Nioní weapimfáyi nání ámá wo níjféamani.” urinŋf nánirini.

³⁶ “Nioní amí gíni gíná nŋweapimfá nániyí ámá nŋni aiwí wo níjfé mimónini. Anŋnájí aiwí nioní aiwí níjfé mimóninŋwŋni. Sa gí áponí níjfériní. ³⁷ Ámá imóniŋáoní amí weapáná ámá Nowao tŋŋíná yagfápa axípi yarŋagfá wŋnimfáriní. ³⁸ Iniigf waxí sini nŋrógá mŋwiápŋnimeapa enjáná ayí sía Nowao sipixíyo páwiné nánini re néra ugíawixini. ‘Goríxo iniigf waxí tŋni xwírfá wí nealkixenífámani.’ niyaiwiro aiwá nro iniigf nro néra nuro apíxí nŋŋwirára uro nŋmeáa uro néra nútsáná ³⁹ ‘Pí pí neaímeanfárfani?’ niyaiwí néra warfna iniigf waxí nŋmáromí unŋniginí. Ámá imóniŋáoní amí nŋweapirfáná ámá maiwí axípi e néra warŋagfá wímeámfáriní. ⁴⁰ Sía nioní weapimfáyimí ámá waú, aiwá omŋŋyo yarigíwaú gí anŋnájowa wŋomí nŋwirimearo aí wŋomí e wáripírfáriní. ⁴¹ Apíxí wípaú ení pírawá yuní ikixémí yarfna wílimí nŋwirimearo wílimí e wáripírfáriní. ⁴² Ayináni soyfne awíniŋf ŋwearfni. Dixí Ámináoní bŋmfá nání soyfne majfá imóniŋagfá nání dŋŋf tŋni ŋweárfixini. ⁴³ Ewayí ikaxí ripí nání ení dŋŋf mópoyí. Ámá wo, anŋf xiáwo ‘fwí mearŋo sía riyimí ríná binirfenŋoi?’ niyaiwirí siŋwiriyí, awí nŋwearfna xe níkwirí opáwiniri siŋwí wŋniminiri enífmani. ⁴⁴ Ámá imóniŋáoní weapimfáyi nání ení soyfne sini majfá enagfá nání awíniŋf ŋweárfixini.” urinŋniginí.

Ewayí ikaxí bosíwo nánirini.

⁴⁵ Jísaso ewayí ikaxí amí bŋ urimŋniri nání yarŋf re wiŋniginí, “Omŋŋf wiarŋŋíyí wo xegf bosoyá maní arfá nŋwiri dŋŋf neŋwiperí nerfánáyí aríge imónini? O re imónini. O omŋŋf ripí nání bosíwo oimóniri xegf bosó rípeanorini. O xegf bosoyá omŋŋf wiarŋfáyo umeiri aiwá yaní umeiri yarŋorini. ⁴⁶ Bosó amí dání nŋbiri xegf bosíwo rípeanó xámí yagfápa axípi píranŋf yarŋagi nŋwŋnriánáyí, bosíwo yayí owinini. ⁴⁷ Nepa seararŋini. O píranŋf yarŋagi nŋwŋnriánáyí, xegf omŋŋf nŋni

eni menfa nani rifeanfarini. ⁴⁸ E neri aiwi bosiwf axo 'Gf boso yapapfni biniimeniηoi.' niyaiwiri ⁴⁹ xegf omiηf ani wiariηgfawami iwanηf nimeperi ama papikf yariηgf wa tni inigf nro aiwa nro nera nurina ⁵⁰ 'Boso sf riyimi nibiniimeniηoi.' niyaiwiri yariηfyf wiyimi, sf xfo biniyimi majfa nimoniri yariηfyimi boso rixa nremonapiri re winfarini. ⁵¹ Omi miηf niwakwiri ama nanj ero sipi ero yariηfyf tni e warinfarini. E riniηf xwe winarin ηwf earo magi ironiro epiferini." Jisaso ewayf xwiya e uriniηigini.

25

Ewayf ikaxf apixf apiya we wukaú nanirini.

¹ Jisaso ewayf xwiya re uriniηigini, "Ama 'Gorixo xfo xegf xwioxfo mimeamf neri oneamejweani.' yaiwifayf apixf apiya we wukaú riwaniniηf imoniηoi. Iwa 'Negf ama o xegf apixf siηf meanimi niwirimiamimi biniηoi.' rinfaηf arfa niwiro of e oneairimearoniri wigf ramixf xixegfni nixaromi nuro of e weniniηf nero ηweagfiwarini. ² Apixf we na wuni iwa majimajfa ikarinigfiwarini. We wufimi danj wiwa diηf piraniηf mogfiwarini. ³ Majimajfa ikarinfiwa ramixf nimaxirina piurf sixf nimaxirigfiwarini. ⁴ Diηf piraniηf mofiwa ramixf nimaxirina piurf sixf eni xixegfni maxirigfiwarini. ⁵ Iwa weniniηf neri ηweanana apixf siηf meano sini sf oriπni yarina iwa sa niowarf nero rixa sa wenana ⁶ rixa ariwegf imonana rfiwa re riniηigini, 'Weniniηf epoyi. Apixf siηf meao rixa iwo barini. Seyne of e wirimenapfpyi.' rinfaηf arfa niwiro ⁷ apixf apiya niwani niwiapfni mearo ramixf apiayf xwe oweniri fa nikini miximana ⁸ majfa ikarinfiwa wigf piurf yeayf neri ramixf suparariηagi niwiniηo diηf piraniηf mofi wami re urigfawixini, 'Negf ramixf suparimiri yariηagi nani sewayne piurf bi neiapfpyi.' uragfa aiwi ⁹ iwa re urigfawixini, 'Oweo, piurf newaneyá ramixf sewayneya tni newaneyá tni xixeni mimonini. Newaneyá eni suparinigini. Sewayne nuro segf eni sitiwa anjyo ama piurf bi yariηgyo bi epoyi.' uragfa ¹⁰ majimajfa ikarinfiwa piurf bi yaniro nani unana ama apixf siηf meao nibiri apiya wiwa piraniηf nimixiniri weniniηf nero ηweagfiwa o tni nerimeanimi anj aiwa apixf meani nani imixarfe nani nuro anjyo pawiana owanj yarininiηigini. ¹¹ Owanj rixa niyarinimana enana apiya piurf bi yaniro ufiwa nibiro bfariwami dani re urigfawixini, 'Aminaoxini, Aminaoxini, newane owanj neafkwio meai.' uragfa ai ¹² o re uriniηigini, 'Nioni nepa searariηini. Nioni sewayne nani majfonirini.' uriniηigini." Jisaso ewayf xwiya e nuriri ¹³ re uriniηigini, "Sfa nioni weapimfayi soyne majfa enagi nani piraniηf weniniηf nero awiniηf ηweafirixini.

Ewayf ikaxf omiηf wiariηgfá waú wo nanirini.

¹⁴ "Ayf ripi nani 'Awiniηf ηweafirixini.' searariηini. Nioni ami niweapirina ama nioni nixdarigfayo wigf niariηgfapi xixeni wiimfa enagi nani nioni ama amipi mimumoniniηf roniniηf imoniηini. O xegf anj wiyo urinauminiηf nerina ama xinaiwaniniηf nimoniro omiηf wiariηgfawami 'Eini.' nuriri xegf iyfa fa nigwf amipi piraniηf umeipiri nani yanj niwirina ¹⁵ omiηf xixeni epaxowa enagi niwiniηf womi nigwf K5,000 mini wiri womi K2,000 mini wiri womi K1,000 mini wiri nemo anj

wíyo urfinaum+niri un+inigini. ¹⁶ Nígwí K5,000 wío apaxí mé nuri nígwí apí tñi omiñí nerfína sayá nim+xiri ámi K5,000 bí sayá im+xiniginini. ¹⁷ Nígwí K2,000 wío ení nígwí apí tñi omiñí nerfína ámi K2,000 bí sayá im+xiniginini. ¹⁸ E neri aí nígwí K1,000 wío nígwí apí nimeámi nuri min+ñwí nri+pi+maná m+raxwoyá nígwí pñí e tñiniginí. ¹⁹ M+raxwo añí wíyo urfinaum+niri wago nemesána ámi n+bi+ri 'Gí nígwí ríxa sayá nimíxa ugí+faní? Sñwí owinimini.' niyaiwiri 'Gí omiñí niarigífa nígwí wináwa obf+poyi.' rána ²⁰ áma nígwí K5,000 wino nígwí xfo winj+pi tñi nígwí K5,000 xfo sayá im+xinij+pi tñi nimeámi n+bi+ri síwá n+wi+ri re ur+iniginini, 'M+raxwe, joxi xámi K5,000 niap+inij+pi ámi nioni sayá nim+xirfína K5,000 ámi bí im+xinijá rípi sñwí winei.' urfagi ²¹ m+raxwo re ur+iniginini, 'Gí omiñí niar+ñoxini, joxi omiñí niirfína anijí miní naní niar+ñoxini, joxi awiaxí éf+ri+ni. Omiñí on+miá nioni siap+inij+pi joxi anijí miní píran+ijí niiní enjagi náni gí amípi obaxíyo merfa náni "Bos+woxini" n+ri+ri+ri or+ri+peámini. Joxi n+wi+pi+ri nioni tñi nawíni n+ñwearína yayí nioni ninar+inij+pa axípi yayí osinini.' ur+iniginini. ²² Áma nígwí K2,000 wino n+bi+ri re ur+iniginini, 'M+raxwe, joxi K2,000 niap+inij+pi nioni sayá nim+xirfína K2,000 ámi bí rípi xir+inijá rípi sñwí winei.' urfagi ²³ m+raxwo re ur+iniginini, 'Gí omiñí n+niar+ñoxini, joxi omiñí niirfína anijí miní naní niar+ñoxini, joxi awiaxí éf+ri+ni. Omiñí on+miá nioni siap+inij+pi joxi anijí miní píran+ijí niiní enjagi náni gí amípi obaxíyo merfa náni "Bos+woxini" n+ri+ri+ri or+ri+peámini. Joxi n+wi+pi+ri nioni tñi nawíni n+ñwearína yayí nioni ninar+inij+pa axípi yayí osinini.' ur+iniginini. ²⁴ Áma nígwí K1,000 wino n+bi+ri re ur+iniginini, 'M+raxwe, joxi arfá rfá wé rar+ñox+ri+ni. Aiwá joxi j+wan+ñoxi iwífa mur+ñe miri iwí m+imó enje miri yar+ñoxi enjagi náni ²⁵ nioni wáyí neri nígwí K1,000 joxi niap+inij+pi nimeámi nuri xwífa wey+ri+ñarini. Sñwí winei. Dixí nígwípi rípi+ri+ni.' urfagi aí ²⁶ m+raxwo re ur+iniginini, 'Gí omiñí niar+inijí ríwí síwífa yinjí roxini, joxi sipíni enj+ri+ni. Joxi "Xewan+ño iwífa mur+ñe miri iwí m+imó enje miri yar+ñorini." n+ni+ai+wi+ri náni ²⁷ nígwí nioni siap+inij+pi pí náni nígwí añíyo m+ti+pa enj+ri+ni. E n+ti+ri sñw+ri+yí, nígwí apí tñi ámi bí seáyí e ikwi+ri+ni+ñaná meám+niri éarini.' nuri+ri ²⁸ wami re ur+iniginini, 'Nígwí K1,000 xir+ñomi nurápiro K10,000 xir+ñomi m+ni wípoyi. ²⁹ Ayí rípi náni sear+ri+ni. Áma gíyí gíyí nioni winj+pi píran+ijí m+me+pa neri kiki+fa nerfínayí apí aí nurápi+m+farini. ³⁰ Omiñí niar+inijí sipíomi fá n+xero sfá yin+ijí b+ar+wámi+ni moaipoyi. Sfá yin+ñeyí r+ni+ñijí ayikwí m+win+pa enífa enjagi náni áma ñwí earo magí írón+iro ep+ri+ferini.' " Jisaso ewayí xwíyífa e ur+iniginini.

Áma niyoní mí ómóm+ximí win+apí náni ur+inijí nán+ri+ni.

³¹ Ámi re ur+iniginini, "Áma imón+ñáoni m+xí ináyí nimón+ri níknimáná gí anj+ñajowa tñi nawíni xix+éan+ijí niga n+weap+rane ikwi+ñwí ámayo mí ómóm+ximí emfánami éf ñweáána ³² áma gwí wíri wíri nñi gí s+m+manj+m+ni awí ea+ri+pi+farini. Awí ea+raná nioni áma sip+isipí meari+gí+awa sip+isipí tñi memé tñi ney+ro+ro sip+isipí m+id+ni memé m+id+ni wá+rari+gí+pa ámayo axípi e ney+ro+ri m+id+m+dáni n+war+ri+fná ³³ sip+isipí wé náum+ni wá+ri+ri memé onam+ñum+ni wá+ri+ri emfánini. ³⁴ E nemáná m+xí ináyoni wé náum+ni n+ñweagí+yo re ur+m+farini, 'Áma gí apo píran+ijí seaim+xí+yífné n+wi+pi+ro oyá xwioxíyo ñweapoyi. Anj o xwíarí im+xiri

anǵna imixiri eje dani seyíne nani wé roárije nǵwiaro ǵweápoi. ³⁵ Ay ripi nani seararijini. Nioni agwí niarína seyíne aiwá bi niapagáriní. Inigí nani ninána inigí bi niapagáriní. Nioni anǵ midároni enána seyíne ninipeameami wagáriní. ³⁶ Iyá mayoni enána bi nipáragáriní. Simixí yarína seyíne nibiro nimejweaagáriní. Gwí anǵyo ǵweanána seyíne xwiyá rǵwénapagáriní.’ urimáriní. ³⁷ E urána áma wé rónigíáyí re niriáriní, ‘Ámináoxini, gíná agwí nani yarína sǵwí niranirane aiwá siapagáriní? Gíná inigí nani sinána inigí siapagáriní? ³⁸ Gíná joxi anǵ midároxini imóninána nisipemeameami wagáriní? Gíná iyá mayoxi emeariǵagi niranirane iyá ripáragáriní? ³⁹ Gíná joxi simixí yariǵagi rimejweaagáriní? Gíná gwí anǵyo ǵweanána xwiyá rǵwénapagáriní?’ niranána ⁴⁰ mixí ináyoní re urimáriní, ‘Nepa seararijini, “Seyíne áma nioni gí imónigí tǵyo sipí apiamí aiwí arírá nǵwirí e nǵwirínáyí ayí nioniniǵ niagíawixini.” seararijini.’ urimáriní. ⁴¹ E nurimána wé onaminiǵ nǵweagíyo re urimáriní, ‘Gorixo nani ramixiniǵíayíne pini niniwiarimi nuro ríá anǵǵ wearini xfo obo tǵni anǵnají xfomi íwí wikárigíáwa tǵni nani imixariǵirimi nani úpoi. ⁴² Ayí ripi nani seararijini. Nioni agwí nani yarína seyíne aiwá bi mniapagáriní. Inigí nani ninána bi mniapagáriní. ⁴³ Anǵ midároni enána ninipeameami wagíamaní. Iyá mayoni emearína iyá bi mniapáragáriní. Simixí wenána mniimejweaagáriní. Gwí anǵyo ǵweanána xwiyá mniǵwénapagáriní.’ urána ⁴⁴ wiwanǵíyí re niriáriní, ‘Ámináoxi gíná joxi agwí nani eri inigí nani sintí anǵ midároxí imóniri iyá mayoxi eri simixí werí gwí anǵyo ǵwearí yariǵagi nene sǵwí niranirane arírá misipa yagáriní?’ niranána ⁴⁵ ayo re urimáriní, ‘Nepa seararijini. Seyíne áma nioni gí imónigí tǵyo sipí apiamí aiwí arírá mǵwipa nerínáyí ayí nioni eniniǵ niagíawixini.’ urána ⁴⁶ ayí rǵniǵ anǵǵ winíne nani upíríriní. E nerí aí wé rónigíáyí dǵni niyimiǵipi tǵíayí ǵweapíríe nani upíríriní.” uriniǵini.

26

Jisaso nani mekaxí megíá naniirini.

¹ Jisaso xwiyá api nipiñi nurísána xegí wiewisariǵowami re uriniǵini,
² “Soyíne niǵáriní. Rixa sfá wiyáú órána sfá Gorixoyá anǵnajo negí aríowami mǵipiki múronǵyi —Enína sfá ayi Judayo Isipiǵ mixí ináyo fá xǵwírariǵána Gorixo niaíwí xamiǵni nǵyoní opikimiri anǵnají oyáo urowariǵí aiwí Judayí o ǵwí ikaxí uriniǵipi tǵni xixeni nero bisíkerí yisí mayí úrapí nimixiro niniro sipisipí miá nǵpikiro ówanǵyo ragí xópé yárfá enǵagi nani anǵnajo ayo múronǵini. Ayináni xwiogwí o o pweána sipisipí miá nǵpikiro bisíkerí yisí mayí úrapí nimixiro narigáriní. “Sfá ayi imónána wa áma imónináoni fá niniǵero émayí ikíayo oyekwióarípoiñiri mǵni nǵwipíraoi.” uriniǵini. ³ Iná apaxípanini imónigíá xwéowa tǵni Judayí wigí ámináowa tǵni awa nerimeáni anǵ apaxípanini imónigíáwami seáyí e imóniǵo, xegí yoí Kaiapasoyí riniǵoyáyo awí neániro ⁴ mekaxí re megíawixini, “Jisasomi pikianiǵi yumi aríge nerane fá xiraniréwini?” mekaxí e nimeróna ⁵ re nira ugíawixini, “None ámayo mixí émixamoanǵini. Aiwá sfá Gorixo negí aríowami mǵipiki múronǵyi nani imixarína fá mixirípa oyaneyi.” riniǵawixini.

Jisasomí werixí naní bí iwayimóní nánirini.

⁶ Jisaso aní Betani hweanáná aní ámá peyíyí yago Saimonoyáyo hweanáná ⁷ apixí wí werixí dñí naní eaaríñí síxí wá —Síxí awá nígwí aga xwé roñfwarini. Awá nimeámi nibiri o aiwá nímíniri hweanáná í omí mñíyo iwayimóninigini. ⁸ Iwayimóagi wiepísaríñowa síñwí e níwíníro ímí wíki dñí níwíaiwiro re rínigíawixini, “Werixí dñí naní eaaríñí apí nígwí xwé roñípi pí nání xwíríá ikixearini? ⁹ Werixí apí nígwí nání bí nerane síñwiríyí, nígwí xwé nimearíná ámá uyípeayíyo arírá níwirane mání wípaxíriní.” rinaríñagí ¹⁰ Jisaso síñwí e níwíniri re uríñinigini, “Í ayí naní niaríñagi nání pí nání ayá wí raríño? ¹¹ Ayí rípi nání seararíñini, ‘Ámá uyípeayí soyíné tñni íniná hweapíríá enagi nání ríwéná aí arírá wípaxíriní. E nerí aí nioní íniná soyíné tñni hweámíamani.’ seararíñini. ¹² Í werixí apí nioní níniwayimóríná ayí xwíá níweyipírí nání iwamfó nimíxarini. ¹³ Nepa seararíñini. Xwíá rírí nírimini amí gími xwíyíá nioní nání yayí seainaríñipi wáí nemero nurímeríná apixí rí nioní werixí dñí naní eaaríñí rípi níwayimópi nání ení repíyí wíáná ‘Jisasomí apixí wí e iyí renjínigini?’ yaiwípíríariní.” uríñinigini.

Judasó nígwí meámíniri míyí uríñí nánirini.

¹⁴ E uráná Isikariotí dñí Judasó apaxípáníñí imónigíá xwéowa tñí e nání nuri ¹⁵ re uríñinigini, “Nioní Jisaso nání míyí searánáyí soyíné ‘Omí pí wianíwini.’ seaimónarini?” uríagi nígwí sirípa 30 íayo níroaro re urígíawixini, “Rípi siapaníwini.” uráná ¹⁶ o e dání “Xegípi hweanáná pasá umemí nání síñwí owínaxídimemini.” níyaiwiri e enjínigini.

Wiepísaríñowa tñni aiwá Aníñajo Múroñíyí nání nígíá nánirini.

¹⁷ Sía iwamfó Judayí biskeríá yisí mayí úrapí nimíxíro narígíáyí iwamfóyi imónáná wiepísaríñowa Jisasomí níbiro re urígíawixini, “Ge nurane aiwá Aníñajo Neamúroñíyimi nání yeaanaríñwápi joxí tñni nání imíxaniréwini?” uríagíá ¹⁸ o wiepísaríñíyí waumi re uríñinigini, “Awagwí Jerusaremi nání nuri ámá nioní eararíñáomí níwímearíná re urípiyi, ‘Yegí yearéwapíyaríño re ríñoi, “Nioní xeaníñí nípirí anjwi ayorini. Gí wiepísaríñowa tñni joxíyá aníyo aiwá Aníñajo negí aríowamí mípíki wíarí Múroñíyí nání naníwini.” ríñoi.’ urípiyi.” urowárfagi ¹⁹ wiepísaríñowá nuri Jisaso uríípa axípi neri sía Aníñajo Múroñíyí nání sipísipi miá wo nípiríki ríyamí egíisixini. ²⁰ Síapi tñni Jisaso xegí wiepísaríñí wé wúkaú síkwí waú tñni níbiro íkwianíyíyo éf níñwearo ²¹ aiwá awáú nimíxíri típi nínióróná o re uríñinigini, “Nepa seararíñini. Soyíné woxí nioní nání míyí nuríríini.” uríagi ²² awa dñí ríá uxéagi wo wo re nura ugíawixini, “Ámínáoxini, nioní nání míraríñini. Nioní nání míraríñini.” nura úagíá ²³ o re uríñinigini, “Múyo nioní tñni axíná eagwiarígwíyo míyí nurínorini. ²⁴ Ámá imóníñáoní ríwamíñí neániri ríníñípa xixeni nípirí aiwí ámá nioní nání míyí nurírí pasá nímeno Goríxo xeaníñí ríá tñí wíníá enagi nání aweyi. Xínái omí míxíriipa neri síñwiríyí, ríníñí Goríxo wíníápi wínímíniri ení menjagi nání naní imónímíniri enjírini.” uríagi ²⁵ Judasó, míyí uríno re uríñinigini, “Nírewapíyaríñoxini, ‘Ága nionímani.’ nímónarini.” uríagi Jisaso re uríñinigini, “Jíwaníñoxí aí níraríñini.” uríñinigini.

“Ripi gí waráriní. Gí ragáriní.” uríj nániríní.

²⁶ Jisaso awa síní aiwá níniróná bisíkerfá bí nímearí apí nání Goríxomí yayí níwírí kwíkwírímí nerí wiepísariñowamí míní níwírí re uríjíniginí, “Ripi ayí gí waráriní. Nínirápiro nípoi.” nurírí ²⁷⁻²⁸ kapíxí iníigí wainí ínñíwá nímearí Goríxomí yayí níwimáná awamí míní níwírí re uríjíniginí, “Noyínéní ríwá nípoi. Ayí rípi nání seararíñí. Nioní ámá níní nání nípíkíáná ragí nioniyá xwíáyo pwaríñagí níwíniríná re yaiwípíráoi, ‘Xwíyífá síñí réroáríñípi ríxa yoxáíníñí yípámoñoi. Nene íwí yaríñwápi yokwarímí neaiíní nání ríá eñoi?’ yaiwípíráoi. ²⁹ E nerí aí re seararíñí, ‘Nioní re dání iníigí wainí ámí wí míní néra núísáná gí ápo xífo xegí xwioxíyo míméamí níseairí seamerñewané dání ámí nioní tñí nawíní ananí naníwáriní.’ seararíñí.” nurírí ³⁰ soñí Goríxomí yayí umeaníro nírímowa nípeyero dífwí Oripipámí nání yigíawixíní.

Pitao “Nísiepisamoárímí éf umíméini.” uríj nániríní.

³¹ Jisaso wiepísariñowamí re uríjíniginí, “Sfá ríyímí soyíné noyínéní níníepísamoárímí upíráoi. Ríwamíñí neánírí ewayí xwíyífá soyíné nání re ríníñípi, ‘Goríxoní sipísipí xiáwomí píkioreawaráná sipísipí amí amí umínfáriní.’ ríníñípi xixení imóníní nání nioní níníepísamoárímí éf upíráoi. ³² Nioní nínípikiro aí nioní Goríxoyá dñíyo dání níwíápíníméamáná Gariri píropenístyo nání xámí yimífáriní.” urífagí aí ³³ Pitao re uríjíniginí, “Ámá wa nowaní nísiepisamoárímí úagífa aiwí nioní wí nísiepisamoárímí éf umíméini.” urífagí ³⁴ Jisaso re uríjíniginí, “Nepa ríraríñí. Sfá ríyímí áríwegímí karíkarí síní ríaiwá míraráná joxí nioní nání rípiáu rípi re nuríríñí, ‘Nioní o nání majfáriní.’ nuríríñí.” urífagí ³⁵ Pitao re uríjíniginí, “Nioní ení joxí tñí nínípikiro aiwí ‘O nání nioní majfáriní.’ wí rímíméini.” nurírí wiepísariñí wífa ení axípiñí e nura ugíawixíní.

Gesemani dání Goríxomí xwíyífá uríj nániríní.

³⁶ Jisaso awa tñí omíñí ojíkwíí Gesemaniyí ríníje nírémoro re uríjíniginí, “Soyíné re ñewanáná nioní dae nurí Goríxomí xwíyífá rírímí wímíñí.” nurírí ³⁷ Pitaomí tñí Sebediomí xewaxowaúmí tñí níwíríméamí nurí dñí ríá uxearíñagí ³⁸ awamí re uríjíniginí, “Nioní dñí ríá níxearíñagí nání ríxa nípepaxí niaríní. Soyíné re níñweamáná nioní tñí nawíní awí oñweaneyé.” nurímí ³⁹ níwáriní bí onímíápí nurí símímanjímíní nípíkinímearí Goríxomí ríxíñí nuríríná re uríjíniginí, “Gí ápoxíní, ananí e epaxí enánáyí, xeaníñí nioní nímeaníyí kapíxí nioní nímfíníñí imóníñíwá ananí nínirápiñí emí miwayímoríréní? Nioní e ríraríñagí aiwí dñí nioniyáyo míxídfí joxíyáyo xídei.” nurímí ⁴⁰ wiepísariñowa wáre nání níbíri awa sá wenagífa níwínírí Pitaomí re uríjíniginí, “Soyíné nioní tñí bí onímíápí awí níñwearane nawíní míñweapaxí ríseaimónaríní? ⁴¹ Soyíné dñí re níseaimónírí aiwí, ‘Jisasomí pí pí wímeáagí aiwí ananí númí xídaníwáriní.’ níseaimónírí aiwí segí wará éf seainíñí. Éf níseainípa ení nání awí níñwearo Goríxomí ríxíñí re urípoi, ‘Awamí obo yapí owíwapiyíní síñwí míneanípa eí.’ urípoi.” nurímí ⁴² amí bí nurí ríxíñí nuríríná re uríjíniginí, “Gí ápoxíní, nioní kapíxí xeaníñí nímeaní nání imóníñíwá mínípaxí imóníñánáyí, mínímúropaxí enánáyí, joxí simónaríñípi oimóníní.” nurímí ⁴³ amí níbíri

wenijé éfyé winijinigini. Wiepi sarijowa sijnwé sipéxipéxé wiarinjagi sá riwa wenagá n+winiri ⁴⁴ ámi awami pini n+wiárimé b+ nuri xámi xanomi rixinjé nuriríná uríípa axípi ámi nurimé ⁴⁵ nibiri wiepi sarijowami re urijinigini, “Soyiné sini kiki fá nero sá riwoyiné riwenoi? Ar fá renoi? Ámá imóninjáoni íwé yarigáyé pasá ninimero fá nixiripiri rixa iyixini. ⁴⁶ Rixa wiápinimeápoi. Oweaneyi. Sijnwé winipoyi. Pasá ninimero rixa iwo yaparini.” urijinigini.

Jisasomi fá xirigá nánirini.

⁴⁷ Sini e uraríná re enijinigini. Judaso —O wiepi sarinjé worini. O ámá obaxé apaxipáninjé imónigá xwéowa tñi Judayé mebaowa tñi urowaríáwa, wigé kirá tñi iwanjé tñi n+maximi Judasomi ríwíyo xídígíáwa o nipemaximi Jisaso tñjé e rémónapinjinigini. ⁴⁸ E niremónapimáná óf e dání re uríípa, “Nioni pasá numeri kíyé miaúnáná ayé símimajóninjé seaiarinini. Soyiné ‘O Jisasarani?’ niyaiwiro fá xirírixini.” uríípa ⁴⁹ Jisasomi n+wiamearíná anjini yayé “Gé nirewapiyarinoxini” nuriri kíyé miaúninjinigini. ⁵⁰ Kíyé miaúnáná Jisaso re urijinigini, “Nigé n+kumixiniri emearigwífoxini, joxé nioni niminiri barinjipi rixa rinarinini?” uráná awa mrié nibiro omi fá xirigáwixini. ⁵¹ Fá xiraríná Jisaso tñi rogíáwa wo xegé kirá reñjé n+mixeari apaxipáninjé imóninjé seáyé e imóninjoyá ominjé wiiarinjomé mñjé oróm+niri éfyé pírié n+moyékiré ar fá mñjé n+wirípieari mamówarinjinigini. ⁵² Ar fá mñjé n+wirípieari mamówaráná Jisaso re urijinigini, “Kirápá anjwami ámi sixé ikwaseaárei. Xwiyé re rininjipi, ‘Ámá kirá fá n+maxiriro ámá pikianiro emearigá gíyé gíyo winiyé eni kirá tñi pikipiríarini.’ rininjipi dñjé rimoarinini? ⁵³ Joxé dñjé re riyauiarinini, ‘O xegé xanomi yarinjé n+wirínáyé, xano éf uminé náné anjajé siminjé winarigíáwa fá m+ropaxé wí e b+ wí e b+ miaúrará wé wúkaú síkwé waú ininjipi murowarénap+paxrinini.’ riyauiarinini? ⁵⁴ Oweoi, ápo nurowarénap+paxé aiwé nioni api náné yarinjé n+wirínáyé, ríwaminjé nioni náné ‘E niwiro pikipiríarini.’ niriniri eáninjipi arige xixeni imónininoi?” E nurimáná ⁵⁵ xíomi fá xiraniro bíáyo re urijinigini, “Soyiné ámá íwé xauráparinjé womi fá xiraniro náné yarigíápa kirá tñi iwanjé tñi fá n+maxirimi nioni fá nixiraniro ribarinoi? Sí fá ayé ayo nioni anjé ridiyowá náné m+rininjíwami nñweámáná searéwapiyarinjagi aiwé soyiné wí fá nixiraniro egíamani. ⁵⁶ E neri aí wí fá rókiamoagíáwa nioni náné n+riro B+kwíyo eagíapi xixeni imónini náné soyiné e niarinnoi.” uráná wiepi sarijowa nowané omíni n+wiepi samoárimé éf ugáwixini.

Jisasomi xwirixé umegá nánirini.

⁵⁷ Jisasomi fá xiríáyé omi n+iména nuro Kaiapasoyá anjyo njwé ikaxé eáninjipi mewegíáwa tñi Judayé mebaowa tñi awí eánarigé náné n+meami waríná ⁵⁸ Pitao “Jisasomi pí wipiríreoi?” niyaiwiri ná jfami dání an+naxídfé n+wiéra númi nuri apaxipáninjé imóninjé seáyé e imóninjoyá anjé ákínjéyo n+ipawiri porisowa tñi nawini njweanjá ⁵⁹ apaxipáninjé imónigá xwéowa tñi Judayé mebaowa nowané tñi omi pikipiri náné “Sijnwé íwé winarogíá xwiyé omi pikipaxé imóninjíyé b+ ouxekwímopoyi.” niyaiwiro “Xwiyé omi uxekwímopaxé b+ oimónini.” niyaiwiro rayaríná ⁶⁰ ámá obaxé n+bayiro omíni nuxekwímoro aiwé omi anané pikipaxé wí mimóné

nɪyayɪfasáná wáú nɪbɪri ⁶¹ omɪ nuxekwɪmori re rɪgɪsɪxɪnɪ, “Ámá ro re rɪɲorɪnɪ, ‘Nionɪ anɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwá nɪpɪnearɪ sɪá wɪyáú wɪyimɪnɪ ámɪ mɪrɪpaxonɪrɪnɪ.’ rɪɲorɪnɪ.” rɪgɪsɪxɪnɪ. ⁶² E nɪrɪmáná enjáná apaxɪpánɪɲɪf imónɪɲɪf seáyɪ e imónɪɲo nɪwɪápɪnɪmearɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “‘Joxɪnɪf xwɪyá rɪxekwɪmoarɪgɪáyɪf nánɪ xwɪyá wɪ mɪrɪpaxɪ rɪsɪarɪnɪ?’ Sɪnɪ xwɪyá nɪrɪxekwɪmorɪnáná rarɪgɪpɪ, ayɪ pí nánɪ rarɪɲɪ?’” urɪfagɪ aí ⁶³ Jisasó xwɪyá bɪ murɪɲɪnɪgɪnɪ. Xwɪyá bɪ murarɪɲagɪ apaxɪpánɪɲɪf imónɪɲɪf xwéó sɪɲwɪ e nɪwɪnɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “‘Joxɪ nepa Kiraisoxɪ, ámá yeáyɪ neayimɪxemearɪfá nánɪ arɪowayá xwɪfá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪoyɪ rarɪɲwáoxɪ enjánáyɪ, nepa nɪaɪwɪf Gorɪxoyáoxɪ enjánáyɪ, Nwɪfá anɪɲɪf sɪɲɪf imónɪɲo tɪɲɪf e dánɪnɪɲɪf nɪrɪrɪ áwanɪf neareɪ.” urɪfagɪ ⁶⁴ Jisasó re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Oyɪ, ayɪ rɪxa joxɪ rarɪɲɪnɪ. E nerɪ aí re rɪrarɪɲɪnɪ, ‘Rɪwéná seyɪné ámá imónɪɲáonɪ Gorɪxo enɪf sɪxɪ eánɪɲoyá wé náúmɪnɪ ɲweaɲagɪ sɪɲwɪ nanɪro anɪnamɪ dánɪ agwɪ tɪnɪ weaparɪɲagɪ nanɪro epɪrɪfárɪnɪ.’ rɪrarɪɲɪnɪ.” uráná ⁶⁵ Apaxɪpánɪɲɪf imónɪɲɪf xwéó wikɪ nɪwónɪrɪ xewanɪɲo xegɪ rapɪrapɪ yɪnɪɲú naxerɪf ámɪnáowamɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ámá ro Gorɪxomɪ xewaxonɪgɪnɪrɪ rɪxa omɪ rɪperɪrɪf umearɪnɪ. Ámá wɪnɪ wɪnɪ omɪ xwɪyá uxekwɪmopɪrɪ bɪpaxɪ mimónɪnɪ. Aɪ, o Gorɪxomɪ rɪperɪrɪf umearɪnáná sewanɪɲoyɪf né rɪxa arɪfá wɪof. ⁶⁶ Soyɪné dɪɲɪf pí yai-wɪarɪɲojɪ?” urɪfagɪ awa re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “‘O rɪpɪ rɪxa nɪpɪkɪpaxɪrɪnɪ.’ neaimónarɪnɪ.” nurɪmáná ⁶⁷ omɪ sɪmɪmanɪɲyo reanɲwɪ úrɪro wé amɪmá nemáná earo nerɪná wá wé piará nupɪkákwayɪróná ⁶⁸ re urayɪfawɪxɪnɪ, “‘Kiraisoxɪnɪ, dɪxɪ imónɪgɪfáyo yeáyɪ uyimɪxemearɪfá nánɪ arɪowayá xwɪfá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪoxɪnɪ, áwanɪf nɪnearɪrɪf wɪfá nearókɪamof. Agwɪ iwanɪf go reaarɪnɪ? Iwanɪf go reaarɪnɪ?’” urayɪfawɪxɪnɪ.

Pitao “O nánɪ nionɪ majɪfárɪnɪ.” urɪɲɪf nánɪrɪnɪ.

⁶⁹ Pitao, anɪf ákɪɲáyo ínɪrɪwámɪnɪ ɲweaɲomɪ apɪxɪf omɪɲɪf wɪiarɪɲɪf wɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “‘Joxɪ Garɪrɪ pɪropenɪsɪyo dánɪf Jisasó tɪnɪf emearɪɲɪf woxɪrɪnɪ.’” urɪfagɪ aíwɪ ⁷⁰ Pitao “Oweof.” nurɪrɪ “‘Jɪxɪ rarɪɲɪfɪf nánɪ nionɪ majɪfárɪnɪ.’” nurɪmɪ nurɪ ⁷¹ fɪwɪf ákɪɲá tɪɲɪf e roɲáná ámɪ wɪ nɪbɪrɪ omɪ sɪɲwɪf nɪwɪnɪrɪf ámá e ɲwɪxapɪgɪfáyo re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ámá royɪf Nasaretɪf dánɪf Jisasó tɪnɪf emearɪgɪfáyf worɪnɪ.” urɪfagɪ aí ⁷² Pitao “Oweof.” nurɪrɪfáná “‘Xwɪfá tɪf tɪɲɪf e dánɪf seararɪɲɪnɪ. Ámá o nánɪ nionɪ majɪfárɪnɪ.’” nurɪmáná enjáná ⁷³ rɪwɪfyo onɪmɪápɪ e rówapɪgɪfáyf anɲwɪ e nɪbɪro Pitaomɪ re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “‘Xwɪyá joxɪyá Garɪrɪ pɪropenɪsɪyo dánɪfɪf rarɪgɪfápɪf axɪpɪf rarɪɲagɪf nánɪ joxɪf ayɪfá woxɪrɪnɪ.’ neaimónarɪnɪ.” uráná ⁷⁴ o sɪpɪf ikaxɪf nɪméperɪf re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “‘Xwɪfá tɪf tɪɲɪf e dánɪf re seararɪɲɪnɪ, ‘Nepa o nánɪ nionɪ majɪfárɪnɪ.’ seararɪɲɪnɪ.’” uráná re enɪnɪgɪnɪ. Karɪkarɪf rɪfáiwá rɪɲɪnɪgɪnɪ. ⁷⁵ Karɪkarɪf rɪfáiwá ráná ámɪ pɪné Jisasó urɪfɪpɪ “‘Karɪkarɪf sɪnɪf rɪfáiwá mɪrɪɲáná joxɪf bɪáú bɪf ámá wɪyo re urɪrɪfɪnɪ, ‘O nánɪ nionɪ majɪfárɪnɪ.’ urɪrɪfɪnɪ.’” urɪfɪpɪf dɪɲɪf nɪwɪnɪrɪf e dánɪf nɪpɪyearɪf ɲwɪf pɪyf wɪrɪnɪɲɪnɪgɪnɪ.

27

Jisasomɪ Pairato tɪɲɪf e wárɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

¹ Wɪfápɪf tɪnɪf apaxɪpánɪɲɪf imónɪgɪfá xwéowa tɪnɪf Judayɪf mebánáowa tɪnɪf Jisasomɪ nɪpɪkɪpɪrɪf nánɪf xwɪyáf numearɪmáná ² gwɪf nɪyɪro nɪmeámɪf nuro émayɪf gapɪmanɪf Pairato tɪɲɪf e wárɪgɪfawɪxɪnɪ.

Judasó gwɪf yálmɪnɪɲɪf nánɪrɪnɪ.

³ Judaso, Jisasomi miyí urí mebaowa “Jisaso xewaníño ríípi nání píkípaí imóníñagí nání émayí opíkípoi.” rariñagí arí níriri dñí sípi wíagí nígwi siripá 30 mání wííapí amí nímeami nurí apaxípaníñí imóníñgá xwéowami tñí Judayí mebaowami tñí mání wimínirí neríná ⁴ re uríñinigíni, “Nioni áma íwí bí méomi miyí nuríri nání sípi ikáriníñanigíni.” uríagí aí awa re urííawixíni, “Jíwaníñoxí éípi nání none pí nání nearariñíni? Jíwaníñoxí ikixéini.” uríagí ⁵ Judaso nígwi rídiyowa yarííwámi e emí nimoáni mo nurí xewaníño gwí yaímíníñinigíni.

⁶ Judaso peyeáaná apaxípaníñí imóníñgá xwéowa nígwi apí nímearo re rinííawixíni, “Nígwi rípi áma opíkípoiñirí wíwápi enagí nání nígwi Goríxo nání aní ríwámi tarííapí tñí nawíni níkwierorínáyí, ayí nípikwíni meníni.” níríníro ⁷ nígwi apí nání xwíyá níríníáwa nígwi apí nímeami nuro áma mídání imóníñgáyí xwá weyipíra nání xwá xegí yoí Xwáríá Sixí Imíxarííayíyápi ríníñípi bí egíawixíni. ⁸ Nígwi áma opíkípoiñirí wííapí tñí xwá apí bí éagí nání yoí Ragípiyí wíragíaríni. Agwí ení síni e nira waríñoi. ⁹ Awa e éaná xwíyá Goríxoyá wá rókiamoagí Jeremaiao níwuriyírí ríwamíñí eaní rípi, “Awa nígwi 30 Isíreriyí ‘Áma wo xegí wo nání miyí nearáná wianíwáriní.’ rínííapí nímearo ¹⁰ xwá xegí yoí Xwáríá Sixí Imíxarííayíyápi ríníñípi Goríxo sekaxí nírínípi tñí xíxeni bí nero mání wííawixíni.” Xwíyá e nírínirí eáníñípi íná xíxeni e imóníñíni.

Pairato Jisasomi yaríñí wíayíñí nániríni.

¹¹ Jisasomi nímeami nuro gapímaní Pairato tñí e mearémóaná gapímano yaríñí níwíayíríná re uríñinigíni, “Joxí míxí ináyí Judayíáoxírani?” uríagí Jisaso “Joxí e rariñíni.” uríñinigíni. ¹² Apaxípaníñí imóníñgá xwéowa tñí Judayí mebaowa tñí xwíyá obaxí omíni uxekwímoaríñagí aíwi o xwíyá xíxe urípaí nímoníri aí bí muríñinigíni. ¹³ Xwíyá bí murí yaríñagí Pairato síñwí e níwínirí re uríñinigíni, “Xwíyá obaxí ‘Joxíní ríxekwímoayarííáyo arí míwípa ríyaríñíni?’” nuríri ¹⁴ Jisaso xíomi uxekwímoarííá bí nání aí xí bí murí yaríñagí níwínirí ududí winíñinigíni.

Pairato Jisasomi níkwearí wárimínirí enípi nániríni.

¹⁵ Sía Goríxo Judayo mípíki wíarí múroníyí imóníñáná xwíogwí ayí ayo Judayí nuro wíí gwí ñweagí wo nání émayí gapímanomí yaríñí wíaná o ayo yayí owimómínirí wíí go go nání wimónaríñíyí wáragíaríni. ¹⁶ Íná wíí áma gwí ñweaní wo Barabasoí ríníño Judayí níní yoí oyá níjía imóníñgáriní. ¹⁷ Ayínání áma sípía ayí gapímaní Pairato tñí e awí eáná o re uríñinigíni, “Nioni go seawárimínirí? Barabaso seawárimíniréini? Jisaso, áma Kiraisoyí raríígo seawárimíniréini?” uríñinigíni. ¹⁸ Ayí rípi nání e uríñinigíni. O níjíríni. Apaxípaníñí imóníñgá xwéowa Jisasomi sípi dñí níwíawíro nání xí tñí e wárá nání o níjíríni. ¹⁹ Rípi nání ení “Jisaso seawárimíniréini?” uríñinigíni. O íkwíañwí xwíríxí mearíñnámí éí ñweanána xiepí Jisaso nání xwíyá re urowárenapíñinigíni, “Árúwíyimi áma o nání oríñí níwíniríná dñí ría níxéinigíni. Ayínání áma wé róníñí omí sípi wí níwímíxípaní.” urowárfí enagí o áma e epíroyí egíáyo “Jisaso seawárimíniréini?” uríñinigíni. ²⁰ E uríagí aíwi wá móníñmí apaxípaníñí imóníñgá xwéowa tñí Judayí mebaowa tñí áma oxí apíxí

aiwá apí nání epíroyí egíáyo re uríméfá enjagi nání, “Barabasomi neawárii.’ uríro ‘Jisasomi opíkípoi.’ uríro éfíxíni.” uríméfá enjagi nání ²¹ gapimano áamá e epíroyí egíáyo “Áamá rowaú gímíni go seawárimíni?” uráná ayí re urígíawixíni, “Barabaso neawárii.” uríagí ²² Pairato re uríñínigíni, “Nioní Jisaso, áamá Kiraisoyí rarígíomi pí wimíni?” uríagí níní re urígíawixíni, “Omí íkíáyo seáyí e oyekwíroárípoi.” uríagí ²³ o re uríñínigíni, “Pí nání? Pí íwí éfí nání yekwíroáríni?” uríagí aiwí ayí xwamiání nura nuro re urígíawixíni, “Omí oyekwíroárípoi.” nira warí ²⁴ Pairato “Gí xwíyá aríá múnipa epíri enjagi nání ámí bí nuríri aí naní wí imónínímeníñoi. Ríxa múníni épímíxamopíráoi.” níyáiwírí áamá ayí re oyáiwípoiñíri, “O ‘Jisasomi xe oyekwíroárípoi.’ níriñí aí ‘Reá míroánípa oemíni.’ níyáiwírí ríá yaríni?” oyáiwípoiñíri wígí síñwí anígíe dání wé wayí níroníri re uríñínigíni, “Áamá ro maní nioníyáyo dání píkípiríméoi. Sewaníyíne segí maníyo dání píkípiráoi.” uríagí ²⁵ áamá níní re urígíawixíni, “Oyá ragí pí eníñoi xe oneaxéníni. Negí níaiwíyo ení xe oxéníni.” uráná ²⁶ Pairato re eníñínigíni. Barabaso níwárirí porisowamí re uríñínigíni, “Jisasomi síkwíá ragí pírí nuyíkímáná íkíáyo seáyí e yekwíroárípoi.” nuríri múní wíñínigíni.

Porisowa Jisasomi ríperírí megíá náníni.

²⁷ Porisowamí múní wíáná awa Jisasomí nímeámí gapímaníyíyá aníyo —Aní yoí Píretoriumíyí ríníñíyoríni. Aní ayo nípáwiro porisí nowamíni “Eíní.” nuríro “Omí ríperírí omépeaneyí.” níriñíro re egíawixíni. ²⁸ Omí rapírípí xegí yíníñú níwíríro emí moro ámí oyíá ríñí wú, múní ináyowa yínarígíáyo dáníyí wú nímearo uyíro ²⁹ opíyá eníñíní imóníní wírí nífkíyímáná múní ináyí amínaníwíníni imóníní múníyo mákínarígíápa omí ení téní múníyo udíkiáriro xoyíwá wíyí múní ináyowa mákínarígíápa fá umíríro nemáná agwíríwámíni xómíní níyíkwiro ríperírí numeríni re urayígíawixíni, “Judayíyá múní ináyoxíni, yayí osianeyí.” nuríro ³⁰ reanwí níwúrayíro xoyíwáyi nurápiro múníyo neayíro ³¹ ríxa ríperírí numearíásáná rapírípí ayíá ríñú níwíríro ámí xegí nuyírímáná íkíáyo seáyíni yekwíroáraníro nání níméra ugíawixíni.

Jisasomí íkíáyo yekwíroárígíá náníni.

³² Yekwíroáraníro nání aní apimí dání níméra nuróná Jisaso ríxa ení meání yaríñagi níwíníro áamá wo, Sairíní dání Saimonomí sekaxí re urígíawixíni, “Yoxá rípa nímeámí wú.” nuríro ³³ ríxa díwí méyoaní apíkwi xegí yoí Gorígotaí ríníñípímí —Díwí apí yoí yóí múní áamá múní gíxweá náníni. Díwí apíkwinímí níréromo ³⁴ wa Jisaso ríníñí múníwínípa oeníri marísínfá yíkí yaríñí bí inígí wainíyo níwayímómáná nawíní oimóníri kírkírí nímeari e nero múní wíáná iwamífo gígí éáná múnípaxí wimóníñínigíni. ³⁵ Porisowa omí ríxa yoxáyo seáyí e níyekwíroárímáná “Oyá rapírípí none go meanírífeníñoi?” níriñíro áwíní e nímímaná sárú nemáná ³⁶ éfí níñwearo Jisasomí awí nímenwearo ³⁷ áamá níní “O íwí apí éfí nání rípkíaríñoi?” oyáiwípoiñíri íkíá wára nímearo “Áamá ro Jisaso Judayíyá múní ináyoríni.” níriro ríwamíñí nearo múní téní e seáyí e píraugíawixíni. ³⁸ Jisasomí níyekwíroáríni áamá íwí mearígííwaúmí ení mídímídání yekwíroárígíawixíni. ³⁹ Áamá óyímí bíri urí níyayíríni peayí síñwí níwíníro múní kírkírí nímearo ikayíwí numearíroná ⁴⁰ re

urayigfawixini, “Re riñoxirani? ‘Niñwanñjoni añf ridiyowá yarigfiwá nipiñeari gí niñwiní sía wiyau wiyimi ámi mñimfárini.’ riñoxirani? Joxi nepa niaiwi Gorixoyáoxi enjánáyf, jñwanñjoxi enj niyoaárinimi wepñei.” rayigfawixini. ⁴¹ Apaxipáninñf imónigfá xwéowa tñni ñwí ikaxí eáninñpí mewegíawa tñni Judayíya mebaowa tñni amá birí uro yayarigfiáyf riperirí umearigfiápa awa ení riperirí numero re rigfawixini, ⁴² “O amáyo ‘Nioni tñáminí báná yeáyf seayimixemeámfárini.’ uragí aí xewanñjo arirá minipaxirini. Íkfáyo dání enj niyoaárimí wepñánáyf, ananí dññf wíkwíroanfwini. ⁴³ O Gorixomi dññf nññwiráriri re rñnarñjorini, ‘Nioni niaiwi Gorixoyáonirini.’ rñnarñjorini. Gorixo xewaxí ro nání yayí nñwinirñáyf, ríxa éf oumínini. Arirá winirfenñjoiñiri sññwí winanfwini.” rigfawixini. ⁴⁴ Íwf mearigfiwau mñdímñdání yekwíroárinigfiwau ení Jisasomi ikayíwf numearirñná axipini rigfisixini.

Jisaso penñf nánirini.

⁴⁵ E néra núfasaná enjáná ríxa sogwí áwini e 12:00 imónaná re enñnigini. Añf nímimi sía yinárññnigini. Sía niyinárññsáná ríxa 3:00 p.m. imónaná amí wía ónññnigini. ⁴⁶ Amí wía ónáná Jisaso xegí Xibiruyí pñné tñni rfaiwá re rññnigini, “Eri, Eri, ramí sabakitani?” urññpíyí re nñrñrñá urññnigini, “Gí Gorixoxini, gí Gorixoxini, joxi pí nání niepísamoarññini?” rfaiwá e ráná ⁴⁷ amá e rówapigfiáyf wí Jisaso e rfagi aría nñwiro re rñññgíawixini, “Wía rókiamoagí Irajao nání rfaiwá ría rarini?” nñrññro ⁴⁸ ayí wigí wo aññni nurí írkwí bñ nimeari wegwía wá tñni ayññwí nikíroárimáná iniñgí wainí niáf enj bñ írkwíppimí niwayimómáná Jisaso onññiri wimíxánimññiri yarñná ⁴⁹ xegí winíyí re urigfawixini, “E mepani. Irajao nñwepññiri arirá winirfenñjoi? Arirá mñwipa enññfenñjoi? Sññwí owinaneyí.” rarñná ⁵⁰ Jisaso amí enj tñni rfaiwá bñ nñrñrñná xegí dññf niyámñga unññnigini. ⁵¹ Xegí dññf niyámñga úaná re enññnigini. Rapírapí añf ridiyowá yarigfiwámí awawá ñwía Gorixoyá nání niyimáronñri epañjoárinññjú yoparí éde dání xegí naxega nñwepññiri wúkaú imónñri xwía poboní éaná sññá xwé áwiniñmí nñjiga urí ⁵² amá xwáripá noxoága úaná amá Gorixomi dññf wíkwíroagí piyíyí wegíe dání sññf ero egfawixini. ⁵³ Piyí ayí Jisaso ríxa nñwiápnimeámáná enjáná nuro Jerusalemí rémóaná amá obaxí ayo sññwí winigfawixini. ⁵⁴ Porisowamí seáyí e imónñjo tñni porisí xfo tñni Jisasomí awí mearogíawa tñni xwía poboní eri amípi e imónñri éagí nñwinñro óf nikárññro re rñññgíawixini, “Amá royí neparini. Gorixomi xewaxorini.” rñññgíawixini.

⁵⁵ Apíxí obaxí “Jisasomí sanñ nurápa númi ouxidaneyí.” nññro Gariri piropenísíyo dání bííwa ná jñamí nñrómáná sññwí winigfiwá ríwarini. ⁵⁶ Íwa wí Magídara dññf Mariaíriní. Amí wí Jemisomí tñni Josepomí tñni xínáí Mariaíyí rññññirini. Amí wí Sebediomí xewaxowaúmi xínáirini.

Jisasomí xwía weyárigfá nánirini.

⁵⁷ Ríxa sogwí nokepá tñni amá amípi mñmúrónññf wo —O Arimatia dññf Josepoyí rñññjorini. O ení Jisaso wiewisñññf worini. ⁵⁸ O émayí gapímaní Pairato tññf e nání nurí Jisaso piyomí xwía weyárimññri nání yarññf wíaná Pairato porisowamí “Xe omeanñri sññwí winíppoyi.” urfagi ⁵⁹ Josepo nurí piyomí nimeari rapírapí apía xaiwí wenñpí tñni xopixopí nñrómáná ⁶⁰ sññá óf xewanñjo nání rixñññyimi —Ayí amá sñni mñwenññyirini. Ayimí nimeamí

nipáwiri nítimáná sńjá piárá xwé wo mímegwínárf níméra nuro sńjá ófýimi nípíroárimí unínigini. ⁶¹ Magídara dánj Maríai tńni Maríai wíi tńni ípaú sńjá ófýi mídániŋe nńjweámáná Jisaso piyomi e tarńjagí wńnigísixini.

Jisaso piyomi awí mearogfá nánirini.

⁶² Sfá Sabarífayo nání Judayf amípí pírániŋf imixárarigfáyi óráná wfápi tńni apaxfpániŋf imónigfá xwéowa tńni Parisiowa tńni awa gapimanf Pairato tńj e awí neániro ⁶³ Jisaso piyo nání re urígfawixini, “Ámínáoxini, yapf neáiwapiyino sini mipé nńjwearfná re rńjfp, ‘Sfá wiyáú wiyi óráná ámi wiáfpńimeámfáriní.’ rńjfp nání dńj neainarńjagí nání barńjwini. ⁶⁴ Oya wiepísarńjowa nńbiro piyomí fwf nímearo pńni nítimáná ámayo re urípřixiniri, ‘O rixa wiáfpńimeáiniginí.’ urípřixiniri joxi porisf wami sekaxf re uowárei, ‘Omí xwfá weyárigfe nání nuro awí sfá wiyáú wiyimi mearópoyi.’ uowárei.” uráná ⁶⁵ Pairato re urńjńiginí, “Sewanńjoyfné porisf wa awí mearopřri nání níméami nuro soyfné fwf mímeara oépyiniri yarigfápa wiepísarńjowa piyomí fwf meapřixiniri e e nurára úpoyi.” urfagi ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwfá weyárinńje porisowami e e nurára numána sikk bĩ nímearo sfmĩmajfó nání sńjá přrónńjomí seáy e ikwiárńigfawixini. Apĩ mfwenána “Ámá nipáwiro piyomí meáfáfaní?” yaiwianfwániro nání e egfawixini.

28

Jisaso ámi wiáfpńimeanńf nánirini.

¹ Magídara dánj Maríai tńni Maríai wíi tńni Sabarífá rixa wéáná Sadéyo isfáyo ípaú Jisasoyá xwáripáyo sńjwf wńnaniri nání nuri ² sini mĩrémopa yarfná re enńiginí. Pobonf xwé wí éáná anńnajf Gorixoyá wo anńnamí dání nńweapřri sńjá xwáripáyo ófýimi pĩroárigfó mímegwínárf néra nuri ófýimi nńwiemoárimáná sńjáoimí seáy e éf ŋweaagf ³⁻⁴ porisf awí mearoarigfáwa anńnajo ápianjwf yarńjpa wfá éniŋf nókiri ŋweanagf nńwiniro xegf rapřrapf eni sńjwf mĩmńj inff ylnńjagí nńwiniro óf níkarńniro piyńniŋf nimóniro xwfámí piérńnowigfawixini.

⁵ Anńnajo sini xwáripá tńj e ŋweanána ípaú rémónapřagfí re urńjńiginí, “Aipagwí wáyf mepani. Nionĩ nńjfarini. Aipagwí Jisaso, piyomí ikfáyo yekwĩroárigfomí sńjwf wńnaniri barńji. ⁶ O re mńwenini. Xfo searńjpa rixa nńwiáfpńimeámí úniginí. Aipagwí xfomí tigfe nńbiri sńjwf wńnpiyi.” nuri ⁷ ámi re urńjńiginí “Rixa nuri xegf wiepísarńjowami re urémeapiyi, ‘“O xwáripáyo dání rixa nńwiáfpńimeámí úniginí. Arfá épiyi. O Gariri pĩropenĩsfyo nání xámí ylfmí soyfné e nńyoaro sńjwf wńnpiřfáriní.” urémeapiyi.’ eararńjini.” urfagi ⁸ ípaú anńni xwáripáyo pńni nńwiárimí nurfná wáyf ikáriniri yayf ikáriniri néra nuri wiepísarńjowami áwanf urémeaniri anńni warfná re enńiginí. ⁹ Jisaso ípaúmí nńwimeari “Gf ámá aipagwí.” nuri yayf e wíáná ípaú anwi e nuri mńj xwfáyo níkwřrori xegf sikkwf fá nńxĩrinána omí seáy e umegfísixini. ¹⁰ Seáy e uméáná o re urńjńiginí, “Aipagwí wáyf mikárinĩpani. Sa nuri gf ámá imónigfáwami áwanf re urfpiyi, ““Soyfné Gariri pĩropenĩsfyo nání ylfřixini.” rńjoi.’ nurĩ re urfpiyi, ‘“Nionĩ e sńjwf nanpřfáriní.” rńjoi.’ urfpiyi.” urńjńiginí.

Porisowami xwapřá eaárigfá nánirini.

11 Ípaú sínì wíep̄sarìḡowà t̄ḡí e nánì war̄f̄nà re en̄ḡnìḡḡnì. Poris̄í awí mearóf̄áwa Jerusarem̄iyo n̄irémoro apax̄pán̄ḡḡ́ imón̄ḡḡ́á xwéowam̄i wa w̄n̄f̄ap̄i n̄p̄in̄i nánì rep̄iȳí wíánà 12 awa Judaȳíyá mebaóowam̄i awí neaár̄iro xwiȳf̄á nim̄iximánà porisowa áwan̄ḡ mur̄ḡpa éf̄rix̄in̄ri n̄ḡwí xwé obax̄f̄ m̄in̄i n̄wirowi 13 re ur̄íḡf̄awix̄in̄i, “Ámá wí yar̄ḡḡ́ seaíánà re ur̄f̄r̄ix̄in̄i, ‘Ár̄f̄w̄iyim̄i none sá weḡánà xeḡf̄ wíep̄s̄in̄ḡowà n̄b̄iro p̄iyom̄i f̄w̄f̄ n̄imeám̄i uḡf̄awix̄in̄i.’ ur̄f̄r̄ix̄in̄i. 14 Gap̄iman̄f̄ Pairato xwiȳf̄á ap̄i r̄inar̄ḡḡḡḡ́ ar̄f̄á n̄wir̄fnáȳí, o iwan̄ḡ seaeañḡn̄ri sam̄ḡḡ́ im̄ixan̄f̄wá en̄ḡḡ́ nánì ayá s̄f̄w̄f̄ n̄isearor̄i d̄ḡḡ́ ob̄ibax̄f̄ m̄imopan̄i.” ur̄f̄ḡḡ́á 15 porisowa n̄ḡwí ap̄i nuráḡiro apax̄pán̄ḡḡ́ imón̄ḡḡ́á xwéowa ur̄f̄ápa ax̄ḡḡ́ e yar̄f̄nà p̄né ap̄i Judaȳí an̄ḡyo r̄in̄men̄ḡḡ́ ap̄i agwí sínì r̄in̄imear̄in̄i.

Jisaso wíep̄s̄in̄ḡowà t̄ḡn̄i ám̄i er̄imeán̄ḡḡ́á nán̄r̄in̄i.

16 Wíep̄s̄in̄ḡḡ́ wé wúkaú s̄kwí wo awa Gariri p̄iropen̄s̄f̄yo d̄f̄w̄f̄ Jisaso ur̄ar̄ḡḡḡḡ́pim̄i nánì n̄iyoaro 17 om̄i n̄iw̄n̄irónà seáȳi e numero aiw̄i wa “Jisasar̄in̄i.” yaiwiro wa “Ámá ro nepa Jisasar̄an̄i?” yaiwiro yar̄f̄nà 18 o an̄ḡwí e n̄b̄r̄i re ur̄ḡḡḡḡḡḡ́n̄i, “Gor̄ix̄o ‘Am̄ip̄i an̄ḡnam̄i imón̄r̄i xw̄f̄ar̄im̄i imón̄r̄i en̄ḡḡ́ nánì jox̄i ap̄i n̄p̄in̄i nánì nén̄f̄ t̄ḡox̄i imón̄r̄f̄in̄i.’ n̄r̄f̄f̄ en̄ḡḡ́ nánì 19 re searar̄ḡḡ́n̄i, ‘Soȳné nuro ámá gw̄f̄ r̄ix̄f̄ w̄r̄f̄ w̄r̄im̄i ḡf̄ wíep̄sar̄in̄ḡaȳin̄ḡḡ́ n̄wim̄ixa nurónà re er̄f̄in̄i. Yoí ápo Gor̄ix̄oyáḡpim̄i dán̄i t̄ḡn̄i xewaxon̄iyáḡpim̄i dán̄i t̄ḡn̄i kw̄iȳḡpim̄i dán̄i t̄ḡn̄i waȳf̄ umeairo 20 sekax̄f̄ nion̄i sear̄ḡḡ́á n̄p̄in̄i x̄í d̄p̄r̄f̄a nánì ur̄éwap̄iȳiro er̄f̄in̄i. Rip̄i en̄i ar̄f̄á époȳi. Nion̄i an̄ḡḡ́ d̄ḡḡ́ seak̄ikayóm̄f̄ar̄in̄i. S̄f̄á yopar̄f̄yim̄i e nánì aí n̄iseak̄ikayóá um̄f̄ar̄in̄i.’ searar̄ḡḡ́n̄i.” ur̄ḡḡḡḡḡḡ́n̄i.

Xwiyá yáy neainaríj Mako eanjírini.

Ríwamíj rípi “Xwiyá yáy neainapax Mako eanjípiyí” ríníjírini. O Jisaso gí wíepísaríjáowa oimóníjyíní urípeanjowa wo mimóníjagí aíwí Jerusaremí dání xwé niwiarorí íwí síkíjjo enjáná amípí Jisaso uréwapiyírí erí yaríná síjwí wíníjoriní. Ríwíyo dání Banabaso t́níní Poro t́níní émayí aníjyo wá urimearíná Mako ení uxídíjoriní. Xegí yoí ámí bí Joní Makoyí wírígíaríní. O Jisaso ríxa nípémáná níwíápínímeámí anínamí nání nípeyimáná enjáná ámí xwiogwí obaxí onímíápi nípwémáná enjáná ríwamíj rípi eanjírini. Romíyí ení “Jisaso Goríxomí xewaxorífaní?” níyáiwíro díjí owíkwírópoyíní amípí Jisaso Goríxoyá ení eáníjípimí dání enjípí nání ríwamíj neáa unjírini.

Jono wayí numeaiia wago wá uríj nánirini.

¹ Xwiyá iwamíó Goríxomí xewaxo Jisasí Kiraisó —O nene yeáyí neayímíxemeaná nání Goríxo rípeanjoriní. O nání xwiyá yáy seainíjapí rípiriní. ² Enjáná Jono wayí níneameaiia wago síní menjáná xwiyá Goríxoyá wíá rókiamoagí Aisaiayo ríníjjo Jono ná ríwíyo bíno nání Goríxo xegí xewaxomí uríj rípi ríwamíj eanjínigíní, “Aríá eí. Goríxoní gí xwiyá yaní wíowárimíáo joxí gí íwoxí xámí rímeaní nání urowárimíaríní. O joxí nání óf simoiníaríní. ³ O nurí ámá nání díjí meanje níjwearíná joxí nání ríaiwá re ríníaríní, ‘Ámíná ríwíyo bíno nání segí díjí óf naníjíní níwimoiro njweáírixíní. Óf píraníj imoarígíápáníj segí díjí píraníj nímoníro njweáírixíní.’ Gí xwiyá yaní wíowárimíáo ríaiwá e ríníaríní.” Goríxo e ríníjpa ⁴ Jono wayí níneameaiia wago ámá nání díjí meanje níremorí wá nurímerí re uragírini, “Goríxo seyíné íwí niga warígíápi yokwarímí seaiini nání segí uyíní yarígíápi ríwímíní nímamoro nísaníro njweápoi. E nerínáyí, wayí seameaimíní.” uraríná ⁵ ámá obaxí Judáyíá aníjyo dáníyí t́níní áwíní e wígí aní xwé bí xegí yoí Jerusaremí dáníyí t́níní Jono t́jíní e nání nuro wígí íwí niga warígíápi nání waropá rí wíáná inígí Jodaní rapáyo wayí umeaiagírini. ⁶ O Goríxoyá xwiyá yaní wíowárinjo aíwí seáyí e nerí weyí menagomani. Rapírápí awíaxí yínagomani. Kamerí —Ayí osíníj imóníjírini. Kamerí fá aga iyáníj imóníj níyínímáná areríxí agwoníjíníj íriníjyo níyíní emeagoriní. Aiwá ení awíaxí nagomani. Xópé t́níní píkwí inígí t́níní nagoriní. ⁷ O Jisaso, ríwíyo bíno nání wá nemeríná wauní xwiyá re ragírini, “Nioní ení eáníjáoní aíwí ení eáníj nioníyá t́níní ríwíyo bínoyá t́níní xíxenímaní. Oyá ní múroní. Omíj wíiarígíáyí ananí wígí bosoyá síkwí s gí wíkwíarígíaríní. E nerí aíwí nioní símanwíyóníj yeáyí nuríní o aga seáyí émí ní múroníjagi nání oyá síkwí s gí wíkwíarígíaríní.” nuríní ⁸ re uragírini, “Nioní wayí níseameairíná sa inígí t́níní igíá seaeairíní. Ríwíyo bíno wayí níseameairíná kwíyí Goríxoyápi t́níní seainíaríní.” uríníjíní.

Wayí umeainíj nánirini.

⁹ Jono wá uraríná Jisaso Gariri píropeníjyo xegí aní Nasaretí njweanje píni níwíarímí nurí Jonomí wímeááná inígí Jodaní rapáyo wayí numeairí

10 wenñf éfyf wñññnigññ. Jisaso iniñgfyó dññ nímññmeámñ yarfná aññnamñ dññ óf inñagñ kwíyf Gorixoyá xawiówñññf xfo nññ weparññagñ wññññnigññ. 11 Sinñ e wñarfná Gorixo aññnamñ dññ Jisasomñ re urarññagñ arfá wñññññññ, “Gf íwf dññ sixf riyññáoxñ nññ aga yayf seáyf e ninarñññ.” urarññagñ arfá nñwimáná enñáná 12 Gorixoyá kwíyf Jisasomñ rixá ámá nññ dññ meañe nññ níméra nurñ 13 o e ñweañáná sfá 40 nóra warfná Seteno —O imfóyo xiráónñf imónññagñ nññ nññ simañwfyónññf wurññgforñññ. O ñbñrñ Jisaso xanoyá manñ pñrñ owiaikññrñ iwamfó wíwapñyarññagñ aí o fwf wí mé snñ tññf e ñññwearfná añññajñ nñwímearo simñññf wññgñarñññ.

Ámá waú waú awamñ “Ñixfdfpyñ.” urññf nññññññ.

14 Rfwná Jisaso, Jonó rixá gwí ñweañáná, o Gariri pñopenñsfyómññ nurñ xwíyfá yayf wññpaxf Gorixo xfo xegf xwioxíyo mñmeámñ nerñ pñránññf umenñwearññpñ nññ wáf nurñmerñ 15 repñyf re wiemenñññññ, “Rixarñññ. Gorixo seyñné xwioxíyo mñmeámñ nerñ pñránññf seamenñwearññpñ sñññññ imónñññ aññwñ ayo enñagñ nññ segf íwf yarñgñpñ rfwñmñññ nñmamoro xwíyfá yayf seainñpaxf nionñ seararññá rñpñ dññf ññkwñroro ññeáfrñññññ.” nurñmerñ 16 ipñ xegf yof Gariri rñwonnñpámñ ññpurfná ámá peyf nññ yarñgñf waú Saimono tññ xogwáó Adñruo tññ peyf nññ ubenñ ipño mamówárarññagññf ññwñññññ ññwímearñ 17 re urñññññññ, “Agwíagwí omññf peyf nññ yarñgñf rñpñ pñññ ññwíarññññ ññxfdfpyñ. Omññf xegf bñ peyf meañyarñgñpá ámá enñ axñpñ e meapñsñ oeañwapñyímñññ.” uráná 18 agwíau re egñsñññññ. Rixá peyf nññ yarñgñpñ pñññ ññwíarññññ númñ ugñsñññññ. 19 Númñ warfná Jisaso snñ ná jé onñmiápnñ nurfná ámñ ámá waú, Sebediomñ xewaxowáú Jemiso tññ xogwáó Jonó tññ ewéyo ñññweámáná egñ ubenñ peyf nññ yarñgñf arfkñññññgññf yadñrñpññarññagññf ññwñññññ 20 rixá “Agwíagwí enñ ññxfdfpyñ.” uráná agwíau xano tñññ o xegf ámá ññgwñ omññf wíarñgñf tññ snñ ewéyo ññweañáná pñññ ññwíarññññ omñ númñ ugñsñññññ.

Imfó dññf xixéoraññf womñ mñxf umáññññf nññññññ.

21 Jisaso wñrñmeárofwá tññ nurñ aññ yof Kapaneamñyo ññrémoro rixá Sabarfá —Sfá ayñ Judayf omññf wí mé kíkñf nero xwíyfá Gorixoyá arfá wianñro nññ awñ eañarñgñáñññññ. Sfá ayñ imónáná rotú aññyo ññpáwiro o amáyo uréwapñyarfná 22 ayf Gorixoyá ññwñ ikaxf eañññpñ mewegñfáwa uréwapñyarñgñpá muréwapñyñ agá Gorixoyá ññwñ ikaxf eañññpñ xíawónññf rarññagññf ññwññro o uréwapñyarññpñ nññ mññf sññá ññweañro yarfná 23 íná amá imfó dññf xixéoraññf wo rotú aññyo inñññ dñññ makñrñwñ ññmoro 24 xwamíaññf re urñññññññ, “Ñasaretñ dññf Jisasoñ imfone pñ neamññññññ barñññññ? ‘Xwñrfá nealkñxémñññññ rñá barñññññ?’ ññmónarñññ. Nionñ ññññññññ. Joxñ Gorixo xewaxoxñ xfo rñrñpñeaññoxñññññ.” uráná 25 Jisaso mñxf numáññññ re urñññññññ, “Pññ wíáreñ! Dññf xixéoraññpñññññ ññwáramómññ uñ!” uráná 26 imfó amáomñ meaññf neaññññññ o sinapñxwñññññ nerñ weñáná imfó nurfná makñrñwññ ññmómñ unññññññ. 27 Makñrñwññ ññmómñ úagñ amá nñññ sññwñf e ññwññro mññf sññá ññweañro xwíyfá ññññña nuro re rñññgñawixññññ, “Xwíyfá apímñ xíawónññf nearéwapñyarññpñ xegf bñrñññ. Enñá arfá wíagwámanñ. Aga snññ sññf aí arfá wíarññwñññ. Imfó aí sekaxf uráná arfá wíarññññ.” rñññgñá 28 xwíyfá Jisaso éppñ nññ Gariri pñopenñsfyó rixá yanñ amñ amñ ññwéañ unññññññ.

Simixf obaxfyo nanf imiximf enf nanirini.

²⁹ Jisaso rotú anfyo pñni nwiárimí nipeyari nuri anf Saimonoyá tñni Adiruoyá tñni xiráxogwáowaúyá anfyo nípáwiro Jemiso tñni xogwáo Jono tñni eni nawini páwliána ³⁰ Saimonomi xineagwi wará ría pirí wiarinagi nani sá wenagi Jisasomi rixa áwanf urfagfa ³¹ o í wenje nani nuri wéyo fá meána simixf rixa pñni wiárfagi í nwiápfñimeari rixa aiwá ría nipeari tñinfpí nimeari mñni nwiwa unñiginí.

³² Rixa sfá sisisanf imónarfná sogwf rixa wéfmí enáná ámá anf apimi dánf simixf yarigfáyf tñni imfó dñf xixéoarinfyf tñni nimeami Jisaso tñf e nani nbiro ³³ rixa oxí apixf niaiwf anf apimi dánfyf anf Jisaso nweanjiwámí fwí e awí eaárinarfná ³⁴ o ámá pí pí simixf yarigfáyo nanf imixowárirí ámá imfó sayá nimerí xixéoarinfyo eni imfó mixf umánowárirí nerfná imfó o Gorixo xewaxo enagi nñfá imónnagfa nani mixf numánowárirfná xwiyfá wí oripoyinri síjwf mñwinpa enñiginí.

Jisaso Gariri piropenifyo emenf nanirini.

³⁵ O wá móninfmí sní sfá xaiwf yinñáná nwiápfñimeari nipeyamána ámá mñwegafe nani nuri e Gorixomi xwiyfá ririmí nwiwí nweanáná ³⁶ Saimono tñni nkumixinri emearigfáwa tñni Jisaso sní anfyo mñweganagi nwiniro o nani pía néra nuro ³⁷ nwiwimearfná re urigfawixini, “Oxí apixf niaiwf nñni joxí nani pía yaniro yarinho.” urfagfa ³⁸ o re urinñiginí, “E nerí aiwí anf wíyo nioní xwiyfá ‘Gorixo piráninf seamenjeaní síjání imónini anwi ayorini.’ rarinapi wáf ourimemi nani owaneyí. Xwiyfá api anf amí amí áwanf urimñinri bñjarini.” nurí ³⁹ Gariri piropenifyo amí amí nemeafná wigf rotú anf iwiwámí nípawiemerí wáf urirí ámá imfó sayá nimerí xixéoarinf tñfyo mixf umánowárirí nerí e emenñiginí.

Peyiyf tñf womí nanf imixinf nanirini.

⁴⁰ Ámá peyiyf —Simixf api ámá síjwf nwinirfná neaxímeaniginri éf yarigfápirini. Simixf ayf tñf wo, Jisaso emearfná, omí nwiwimeari smimanfñmíni xómñf niyikwiri wauní rixinf nuriri re urinñiginí, “Joxí nisimónirfnáyf, ananí piráninf nimixipaxirini.” urfagi ⁴¹ o wá nwiwianri wé feapá nwiwiri omí seáyí e nwiwikwiárirí re urinñiginí, “Nioní joxí nanf oimónini.’ nimónarini. Rixa nanf imónei.” urána re enñiginí. ⁴² Peyiyf rixa axiná yfmonñiginí. ⁴³ Rixa apaxf mé yfmóagi Jisaso apaxfpaninf imónigfáwa tñf e nani nurowárirfná arfá jiyikf norí ⁴⁴ re urinñiginí, “Nanf simixfáyf nani amíná nuri ámáyo áwanf muripani.” nuriri ámá o wigf yarigfápi mé ámáyo xewaninho áwanf nura emenñiginri e nuriri amí re urinñiginí, “Amíná apaxfpaninf imónigfáwa tñf e nani nuri womí síwá nwinri nanfw rídiyowá nani negf arfo Moseso enína nwf ikaxf nearagfyf bí rídiyowá síariri joxí nanf imónfyf nani áwanf riri eni mñni wírixini.” urfagi aiwí ⁴⁵ o Jisasomi pñni nwiárimí nurfná arfki áwanf rimenñiginí. E éagi nani Jisaso ámá arfki upupigf níprixinri anf bí bimí nurfná síjání mñremopaxf nwiwimóniri nani ámá mayf e nweanáná ámá amí amí dání o tñf e nani bagfáriní.

2

Enf síwimf enf womí nanf imixinf nanirini.

1 Jisaso, sfá wí ríxa nóra núśáná, o ámi anj yof Kapaneamíyo nání nuri xegí anjyo iními njeanáná amá obaxí arfá re níwiro “O ámi xegí anjyo njeani.” rarínagfa arfá e níwiro níbīro 2 awí neáníro nípáwiro anjyo iními déroro anj íwí e ení pfwípwíkwí iníro yaríná o amá ayí níyoní wáf níwiri píné repiyí wiaríná 3 amá wa enj níni síwímí enj womí —O anj epaxomani. Omí ikwianjwíyo níkwíaríro níkwóními níbīro aí 4 amá anj íwí e pfwípwíkwí inínagfa níwíníro anjyo nípáwiro Jisaso tñj e típaxí menjagí nání nímeámí nípeyiro anj ríwí seáyíyo dání anj sfá bī Jisaso njeanje nípiyiro ikwianjwí xfo wenjnamí mídímídání gwí níyuráráiro gwíyo fá níxírímáná anj sfá úpiyífe dání awayiní mamówáráná 5 Jisaso awa xfómi dñj níwíkwíróro “O negí amá enj síwímí enjomi ananí nanj imíxípxífríní.” yaiwiarínagfa níwíníri omí re urínjínigíní, “Íwe, joxí fwí ikáríníj ríxa yokwarímí síiarínjíní.” uráná 6 Goríxoyá njwí ikaxí eáníjfpí mewegá wa Jisaso uréwapíyarínjfpí arfá wianíro nání e níjwearíná Jisaso enj síwímí enjomi e urífpí arfá níwiro iními dñj re nímóa ugíawixíní, 7 “Pí nání rfa uraríní? Nioní Goríxoníníri yokwarímí ríwíiaríní? Sa Goríxoní fwí yokwarímí wíiarínjoríní. Amá ro Goríxomí ríperírí numearírí rfa yaríní?” yaiwiaríná 8 Jisaso xegí kwíyíyo dání awa iními dñj e nímóa warínagfa níwíníri re urínjínigíní, “Soyíné pí nání nioní nání iními ‘O fwí amá yarígáfpí yokwarímí wíipaxomani.’ nímóa warínjoi?” nurírí 9 ámi re urínjínigíní, “Amá wo fwí ikáríníj nioní yokwarímí wíianáyí iními imóníjagí nání amá woxí síjwí tñí síjwí wínípxí meníní. E nerí aiwí nioní amá enj níni síwímí enj womí ‘Ríxa níwíápínímeari díxí ikwianjwí nímeámí úí.’ uránáyí o nanj imóníjagí amá níyfnéní síjwí tñí síjwí wínípxífríní.” nurírí 10 re urínjínigíní, “Níyfnéní nioní nání re yaiwífrí nání, ‘Amá imóníjo ananí amá xwíá tío dánjyí fwí ikáríníáfpí ananí yokwarímí wíipaxoríní.’ náiwífrí nání píráníj síjwí nanípoyi.” nurírí 11 enj síwímí enjomi re urínjínigíní, “Nioní re rírarínjíní, ‘Joxí níwíápínímeari díxí ikwianjwí nímeámí anj e nání úí.’ rírarínjíní.” uráná re enjínigíní. 12 O ríxa nanj nímóníri níwíápínímeari amá níni síjwí anjéfe dání ikwianjwí xwanjwí níkwóními peyeanjínigíní. E éaná amá ayí sírí nípíkiníro Goríxomí seáyí e número re rígfawixíní, “Nene enjíná dání aiwí amá wo ro yarínjpa axífpí re yarínjagí míwínagwáríní.” rígfawixíní.

Ripaiomi “Níxídeí.” urínj nánífríní.

13 Jisaso ámi anj e píní níwíarímí nuri ipí imanjpá tñj e njeanáná oxí apíxí náíwí níni o tñj e nání bayarínagfa o nuréwapíya nuri 14 síní ipí imanjpámí nípuríná Arípíasomí xewaxo Ripaio —O takísí nání nígwí uráparínjoríní. O opísí anjyo éf níjwearí xegí omínj yarínjagí níwíníri re urínjínigíní, “Joxí ríwíyo níxídeí.” uráná o níwíápínímeámí ríwíyo nuxídrí nuro 15 Ripaioyá anjyo nípáwiro Jisaso tñí xegí wíepísarínjowa tñí níjwearo aiwá níníro amá takísí nání nígwí uráparígfá wa tñí (Enjíná Judayí anjyo takísí nání nígwí urápgíáwa takísí nání nígwí nurápirínáyí wígfí meapírífa nání nígwí seáyí e bī fwí urápagí enjagí nání amá níni awa nání xwíoxíyo dání wíkf níwóníro kfkímí níwímóníri yagífríní.) Awa tñí fwí yarígfá wíníyí tñí amá ayí obaxí Jisasomí níxídríro nání ayí ení nawíní Jisaso tñí aiwá níníro yaríná 16 amá Parisiyí ríníjyí wayá amá Goríxoyá njwí ikaxí eáníjfpí mewegá wa Jisaso amá takísí nání nígwí

uráparigfá wa tñni fwi yarigfá winiyf tñni aiwá nawíni narinagfa nwiniro xegf wiepsarinjowami Jisaso nani re urigfawixini, “O pí nani áma takisf nani nigwf nearáparigfá awa tñni fwi yarigfá ayf tñni nawíni aiwá niro iniigf nro yariñoi? O nanf riyarin?” uraríná ¹⁷ Jisaso e urarinagfa arfá nwinri ewayf xwiyfá bi nuriri re uriniginini, “Áma simixf mepa neríná xwirf tñnf e nani warigfámani. Simixf tígáyf warigfáriní. Nioní ení áma ‘Nioní nigfpi wé róninini.’ yaiwinarigfáyf nani mibinárini. Áma ‘Nioní fwi yarináoninini.’ yaiwinarigfáyf wigí uyínif yarigfápi yokwarimf wiáná ayf wé róninif imónipriri nani binárini.” uriniginini.

“Pí nani aiwá njwá minjweayarinñoi?” urigfá nanirini.

¹⁸ Jisaso tñni xegf wiepsarinjowa tñni aiwá njwá bi minjweapa yarinagfa Jono wayf numeala warinjoýa wiepsarinjowa tñni áma Parisiyi rininjowa tñni aiwá nani njwá ninjwirárinayiróná Jonoyá wiepsarinjowa tñni Parisiwayá wiepsarigfá wa tñni nawíni nuro Jisasomi nwinmearo re urigfawixini, “Jonoyá neaiepsarinjone tñni Parisiwayá neaiepsarigfone tñni aiwá nani njwá njwirárinayarinjwiní. Pí nani joxiyá wiepsarinjowa aiwá njwá minjwea yarinñoi?” uráná ¹⁹ Jisaso ewayf xwiyfá bi nuriri re uriniginini, “Áma apixf sinj njwirárfó siní njweañána oyá nikumixiniri emearigfáwa aiwá njwá nixenjwiráriniro yarigfáranf? Oweoi, o siní awa tñni njweañána aiwá njwá xenjwirárinipaxf menini. ²⁰ E nerí aiwi o apixf nimeari ninjweañisaná enáná áma wí omí anfnimixáná íná aiwá njwá njweapfiráriní.” nuriri xewaninjo apixf sinj njwirárfóninif imóninagfí nani ewayf xwiyfá e uriniginini. ²¹ Ewayf xwiyfá ámi bi nuriri re uriniginini, “Áma rapirapf eninanf niyíga bagfá wú axeninagfí nwinirfná rapirapf sinj siní wayf mironinif wú nimearo nupákiro gwí kiwearigfámani. E yaníro éfáyf wayf róána sinj upákífu níkikariniri enj niperfná eninanjwé xwé naxega uninñoi.” nuriri ayf wigí eníná dání “Nene e neríná wé róninif nimónirane niperfnáyf, anani Goríxo tñnf e nani peyanwáriní.” nira wagfápi siní yarigfápi tñni oyá xwiyfá sinj tñni nawíni ikwieropfirixiniri ewayf xwiyfá e uriniginini. ²² Ámi axípi oyaiwipoyiniri re uriniginini, “Áma iniigf wainf sinj nimearo memé wará síxf soyf axíyo iwajfá yarigfámani. Iwajfá yaníro éfáyf núpíyimi nipurí síxf soyf wá ení ríxa sípi enñoi. Wainf sinj memé wará síxf sinjyo iwajfá yarigfáriní.” uriniginini.

“Sabarfáyo njwáxiní.” rigfá nanirini.

²³ Jisaso tñni wiepsarinjowa tñni Sabarfáyo anj nemero wítf aiwá omínf tñnf e ófyo ninpurfná wiepsarinjowa wítf siyf niyíraga warfná ²⁴ áma Parisiyi rininif wa omí yarinñf re wigfawixini, “Awa pí nani ‘Sabarfáyo njwáriní.’ rininifpi níwiaíkiro wítf aiwá niyíriro narinñoi?” urfagfa ²⁵⁻²⁶ Jisaso re uriniginini, “Soyfné xwiyfá negf mífxf ináyf Depito nani éaninifpi fá niroro aiwi dnif wí mmoarñoi. Eníná Depito, áma Abaiataoyi rininjo —O eníná apaxfáninif imóninif xwé worini. O xegf Judayf Goríxomi rídiyowá wianíro nani senfá anj pákininifyo mewnáná, Depito tñni xegf áma níkumixiniri emearigfáwa tñni aiwá menagfí nani agwf wiarfná o senfá anj pákininjawami nípáwini biskerfá Goríxo nani peaxf tininifpi umeañána Depito niniri xegf ámayo ení niniri winiginini. Biskerfá api apaxfáninif imónigfáwaní anani nípaxfáriní. Api Depito niniri aiwi Goríxo o nani xwiyfá bi murf enáná gf wiepsarinjá rowa ení agwf wiarinagfí nani

yaríná pí nání xwiyfáni meararíñoi?” nuriri ²⁷ re uríñinigini, “Gorixó áamá xámi nimixárimáná sfá wiyi kikiáf ñwearo dñf sixf yinro epíri nání Sabarfá tñfíri. Sabarfá xámi nítiri áamá rfwíyo Sabarfáyo mewepírfá nání imixíñfmani. ²⁸ Ayínání áamá imóniñáoni Sabarfá ayo aí xiáwoníri. Nioni ‘Sabarfáyo ayf ananírini.’ rípxaf imóniñáonírini.” uríñinigini.

3

Áamá wé kiríñf enf womi nanf imixíñf nánirini.

¹ Jisaso ámi rotú añf wíwámi nípáwiri áamá wé kiríñf enf wo ñweañagi níwíniri uréwapíyaríná ² áamá Parisi wa —Awa re rarígíarini, “Sabarfáyo omíñf nerfnáyf ayf ñwíarini. Áamá aí Sabarfáyo nanf nimixírínáyf ayf ñwíarini.” rarígíarini. Awa Jisaso áamá wé kiríñf enf omí Sabarfáyo nanf wimixáná omí xwiyfá mearanro nání sñwf níwínro ñweañagfa aiwi ³ o wé kiríñf enomi re uríñinigini, “Níwiápnimeámi níbirí áwini e éf roi.” nuriri ⁴ Parisiowami re uríñinigini, “Segf dñf píoi moaríñoi? ‘Sabarfáyo ámayo nanf níwiirfnáyf ayf ananírini.’ riyaiwiaríñoi? ‘Sabarfáyo sípí níwikárfínáyf ayf ananírini.’ riyaiwiaríñoi?” nuriri ámi re uríñinigini, “‘Sabarfáyo símixíyo píráníñf nímixírínáyf ayf ananírini.’ riyaiwiaríñoi? ‘Áamá nípkirínáyf ayf ananírini.’ riyaiwiaríñoi?” urfagi aiwi awa xwiyfá bí murígíawixini. ⁵ Xwiyfá bí muraríñagfa níwíniri sñwf níwínimerfná wikf níwóga nurí awa wé ikf enomi wá bí mívianf dñf kfkímí níwimóga waríñagfa níwíniri awa nání dñf sípí ení níwiri omí re uríñinigini, “Wé feapá énapei.” uraná o wé feapá nerfná re eníñinigini. Ríxa nanf imóniñinigini. ⁶ Ríxa nanf imóníñf Parisiowa sñwf e níwínro níwiápnimeámi nípeyearo áamá mixf ináyf Xeroto tñf níkumixíniri emearígíawa tñf awí neánro Jisasomi píkianro nání iními mekaxf megfawixini.

Ípíámi dání áamá obaxíyo uréwapíñf nánirini.

⁷ Jisaso, Parisiowa xfo nání mekaxf mearíñagfa, o xegf wiepísaríñowa tñf ámi ípíwá ríwoñmíni úaná áamá Gariri píropenisíyo dñf obaxf omí númi nuro áamá Judia píropenisíyo dñfíyf tñf ⁸ wigf añf xwé yoí Jerusaremi áwini e míríníñfímí dñfíyf tñf xwíá yoí Idumia ñweáyf tñf áamá inígf Jodaní rapáyo oríwámidáni ñweáyf tñf émayf añf bíau Saidoní tñf Taia tñf tñf e ñweáyf tñf áamá xwé obaxf ayf Jisaso yaríñfí nání arfá níwiro xfo tñf e nání bímiaríñagfa ⁹⁻¹⁰ Jisaso áamá obaxf símixíyo nanf imímixímí éf enagi nání áamá tñf símixíyí omí amáf rónanro nání ikwíkwierf niga waríñagfa nání xegf wiepísaríñowami re uríñinigini, “Áamá obaxf amáf níñíronírfná níñíxoyfípióa níbaríñoi. Ewéyo píxemoáními nání píráníñf añwi e nítipoyí.” uríñinigini. ¹¹ Áamá imfo dñf xixéroarígíyí Jisasomi níwínírfnáyf símímanfímíni nípkínímearo waunf níwikárníro “Níáíwí Gorixoyáoxíri.” uranro yaríñagfa nání ¹² o mixf numáñowárfífná míxf rfá tñf nuriri re uríñinigini, “Nioni Goríxomi xewaxoní enagi nání áwanf mírowiáropani.” uríñinigini.

Xegf wiepísínfawami rípeañf nánirini.

¹³ Jisaso dñfwíyo nání níyiri áamá xfo xegf wimónaríñowami “Soyíne ení yapíoyí.” uraná awa ení xfo tñf e nání níyiro wímeáaná ¹⁴⁻¹⁵ o áamá wé wúkaú síkwf waú xfo tñf emepírfá nání imónro xfo nání wáf nurímero

ámá imfó xixéorariñyí mîxí umáinowáripaxí nimóniro ero epírfa nání rípeañiniginí. ¹⁶ Ámá wé wúkaú síkwí waú xfo rípeañowa wigí yof rowaríní. Wo Saimono —O Jisaso yof ámi bí Pitaoyí wírriñoríní. O tñní ¹⁷ ámi waú Sebediomí xewaxowaú Jemiso tñní xogwáo Jono tñní —Awaúmi Jisaso yof Boanesisowaúyí —Yof mfkí ayí awaú akiríwfnñíyí imónigíwaú enjagi nániríní. Yof e wírriñowaú tñní ¹⁸ ámi wo Adiruo tñní ámi wo Piripo tñní ámi wo Batoromwo tñní ámi wo Matiyuo tñní ámi wo Tomaso tñní ámi wo Arípiasomí xewaxo Jemisoyí rinñjo tñní ámi wo Tadiaso tñní ámi wo Saimono —O yof ámi bí Seretoyí rinñjyí —Yof mfkí ayí “Émáyí ámi oxí dowáreneyí.” rarígíyíyí nániríní. E rinñjo tñní ¹⁹ ámi wo yoparo Isikarioti dájí Judaso —O Jisaso nání mîyí rorírmenjoríní. O tñní ámá wé wúkaú síkwí waú awami rípeañiniginí.

“O oboyá enj eáññí tñní yaríní.” rígfá nániríní.

²⁰ Jisaso tñní wiepísariñowa tñní ámi añí e nání nuro ñweañaná ámá obaxí o tññí e awí neániro epíroyí wiarñagfa nání niyórimoro aiwá minípxí wimónariñagfa ²¹ Jisasomí xexírimeáyí ámá wí xfo nání “Xewanñjo ríxa majfá nikárínirí yaríní.” raríñagfa arfá níwiro omí níwirimeámí waníro nání barfná ²² Gorixoyá ñwí ikaxí mewegfá wa añí yof Jerusaremí dání nibimáná Jisaso tññí e rémonapfáwa ámayo Jisaso nání re nura ugíawixíní, “Imfó xiráonñí imónñjo Bieseuroyí rinñjo — O xegí yof bí Setenoríní. O Jisasomí ríwfmíní nírómáná xixéronagi nání o ámá imfó xixéorariñyí mîxí umáinowáraríní.” nura waríñagfa nání ²³ Jisaso awami “Niíwanñjoní tññí e nání bípoyí.” nurírí ewayí ikaxí bí nurírfná re uríñiniginí, “Seteno xegí wíamí mîxí umáinowáripaxí imóníní. riyaiwiarñjo?” nurírí ²⁴ ewayí xwiyfá rípi uríñiniginí, “Ámá axowa mîxí niníro xepíxepá nírónróná enj mîweáñpa nero mímianjwí upíríraríní. ²⁵ Ámá gwí axírí ení mîxí niníro xepíxepá nírónróná enj mîweáñpa nero xwíamí imóníprírfáriní.” nurírí “Seteno xegí wíamí mîxí umáinowáripaxí mímónñjagi nání rfa neararíní?” oyaiwípoyínírí ewayí xwiyfá apí nurífná ²⁶ ámi re uríñiniginí, “Seteno ení xegí wíamí tñní mîxí niníro xepíxepá nírónrónáyí wiwanñjowa enj meání niníro xopírará iníprírfáriní.” nurírí ayí xewanñjo nání dññí re oyaiwípoyínírí “Setenoyá enj eáññípi tñní mé omí xopírará wimínírí rfa yaríní?” oyaiwípoyínírí nání ²⁷ ámi ewayí xwiyfá rípi uríñiniginí, “Ámá wo ámá rfa ríñí woyá iyfá fá urápekixémínírí nání oyá añjyo nípáwirfná amíná añí xiáwomí gwí niyirí nítimáná amípi oyá ananí urápekixeniginí.” nurírí ²⁸ ámi re uríñiniginí, “Nioní nepa seararíní. fwí yarígíápiraní, ríperírí inarígíápiraní, amípi sípi nfní ámá yarígíápi Gorixo ananí yokwarímí seaiínírfáriní. ²⁹ E nerí aiwí ámá Gorixoyá kwíyí nání ríperírí méfáyí Gorixo e ríápi ámi wí yokwarímí wiínfámani. Anñí e nimónírí xwiyfá meáriníprírfáriní.” uríñiniginí. ³⁰ Ayí rípi nání e uríñiniginí. Gorixoyá kwíyí tñní imfó mîxí umáinowáraríñjagi aiwí awa Gorixoyá kwíyí ríperírí nímeáñro “Jisaso imfó dññí xixéronagi nání imfó wíamí mîxí umáinowáraríní.” raríñagfa nání Jisaso xwiyfá apí uríñiniginí.

Xínáí tñní xexírimeáowa tñní nániríní.

³¹ Jisaso síní añjyo ñweañaná xegí xínáí tñní xogwáowa tñní nírémonapíro bfaríwámíní nírómáná “Jisaso níwíapírí síñjwí oneaníní.” uráná ³² ámá

Jisasomi epíroyí n̄wiro m̄n̄i m̄n̄i n̄ñweaxa pugfá wí re urígfawix̄n̄i, “Ai d̄ix̄ r̄n̄áí t̄ñi r̄r̄ix̄meáowa t̄ñi b̄far̄iwám̄n̄i n̄rómáná jox̄i nán̄i rar̄ñjoi.” uríagfá ³³ o “Ewayí xwiyfá bi rfa nearar̄n̄i?” oyaiwípoȳn̄r̄i yar̄ñj̄ re w̄ññiniḡn̄i, “Ámá ḡiyf̄ ḡf̄ nókí t̄ñi ḡf̄ n̄r̄ix̄meáowa t̄ñr̄ñn̄i?” nur̄r̄i ³⁴ amá m̄n̄i m̄n̄i n̄ñweaxa pugfáyo s̄ñjwí n̄w̄ññimerf̄n̄á re ur̄ññiniḡn̄i, “Gf̄ inókíwayf̄né, n̄r̄ix̄meáowayf̄né r̄ixa t̄f̄ ñweagfá ayoí. ³⁵ Ámá ḡiyf̄ Gor̄ixo r̄ñj̄yo d̄ñj̄ n̄kw̄r̄oro x̄dar̄igf̄áyf̄ ayf̄ ḡf̄ inókíwán̄ñj̄ t̄ñi ḡf̄ n̄r̄ix̄meán̄ñj̄ t̄ñi imónigf̄áyf̄r̄ñn̄i.” ur̄ññiniḡn̄i.

4

Ewayí ikaxf̄ wít̄f̄ siyf̄ wiáron̄f̄ nán̄r̄ñn̄i.

¹ Jisao ám̄ ipí Gariri iman̄j̄ t̄ñj̄ e nán̄i nur̄i nuréwap̄yir̄i amá xwé obaxf̄ awí neán̄iro epíroyí wiar̄ñjagfá o ewéyo n̄p̄ixemoán̄r̄i éf̄ n̄ñweari amá n̄ññ s̄ññ ipí iman̄j̄ e ñweañáná ² o nuréwap̄yir̄f̄n̄á x̄xewisf̄ xwiyfá am̄p̄i obaxf̄ nán̄i nuréwap̄yir̄i ³ re ur̄ññiniḡn̄i, “Arfá époyi. Ámá wo o xegf̄ om̄ñj̄yo axf̄p̄i wít̄f̄ siyf̄ n̄wiáróa um̄ññr̄i nán̄i nur̄i ⁴ xwfá yunf̄ ik̄ixear̄ññe pírán̄ñj̄ n̄wiáróa nur̄i aiwi wí óf̄ man̄j̄pá t̄ñi piéróaná ñj̄ n̄b̄iro m̄imeánf̄ en̄ñiniḡn̄i. ⁵ Ám̄ wí s̄ññá ññm̄i yap̄ñññáná xwfá on̄miápi seáyf̄ e en̄áná wiáróyf̄ xwfá akw̄ññáná en̄aḡi nán̄i apaxf̄ mé neráp̄máná ⁶ sogwí n̄wep̄ññr̄i xaiwí anarf̄n̄á p̄p̄ñj̄ m̄wár̄ñjaḡi nán̄i n̄yiwéán̄r̄i yeáyf̄ yár̄ññiniḡn̄i. ⁷ Ám̄ wí em̄f̄ p̄p̄ñj̄ arf̄kiár̄ññe wiáróyf̄f̄ em̄f̄ p̄p̄ñj̄yo dán̄i neráp̄r̄i xejw̄r̄ár̄ñjaḡi nán̄i wít̄f̄ siyf̄ ap̄i ná m̄wew̄ññiniḡn̄i. ⁸ Ám̄ wí xwfá nan̄j̄ e wiáróyf̄f̄ pírán̄ñj̄ neráp̄r̄i xwé ner̄i ná n̄k̄ik̄ireán̄r̄f̄n̄á wí xwé on̄miápi n̄wer̄i wí xwé obaxf̄ n̄wer̄i wí aga d̄ñj̄f̄ n̄mori f̄á m̄ropaxf̄ wew̄ññiniḡn̄i.” nur̄r̄i ⁹ am̄i re ur̄ññiniḡn̄i, “Seyf̄né wít̄f̄ siyf̄ nán̄i nion̄i ewayf̄ xwiyfá r̄fá ap̄i nán̄i arfá ókiarf̄ n̄món̄f̄poyi.” ur̄ññiniḡn̄i.

En̄j̄n̄á r̄ññj̄p̄i t̄ñi x̄ixeni ewayf̄ ikaxf̄ ur̄ññ nán̄r̄ñn̄i.

¹⁰ Idáná o xegf̄p̄i ñweañáná w̄ep̄sar̄ñjowa wé wúkaú síkwf̄ waú t̄ñi amá wí x̄fo t̄ñi emear̄igf̄áyf̄ t̄ñi wigf̄p̄i ewayf̄ xwiyfá x̄fo r̄f̄p̄i nán̄i yar̄ñj̄f̄ wiar̄f̄n̄á ¹¹ o re ur̄ññiniḡn̄i, “Xwiyfá Gor̄ixo seyf̄né x̄fo xegf̄ xwioxf̄yo m̄imeámf̄ ner̄i seamen̄weanf̄a nán̄i en̄j̄n̄á dán̄i ññm̄i imón̄ñj̄p̄i nion̄i r̄ixa wfá searókiamoar̄ñññi. E ner̄i aiwi amá nion̄i d̄ñj̄f̄ m̄ññkw̄ró wigf̄ d̄ñj̄f̄ t̄ñi néra war̄igf̄áyo nion̄i uréwap̄yarf̄n̄á m̄f̄k̄f̄p̄i arfá m̄ññi ewayf̄ xwiyfá rar̄ññap̄ññi arfá niar̄ñjoi. ¹² Ayf̄ r̄p̄i nán̄i ewayf̄ xwiyfáññi urar̄ñññi. Gor̄ixoyá xwiyfá wfá rókiamoagf̄ Aisaiaȳi r̄ññño amá nion̄i d̄ñj̄f̄ m̄ññkw̄ró wigf̄ d̄ñj̄f̄ t̄ñi néra war̄igf̄áyf̄ nán̄i en̄j̄n̄á n̄r̄r̄i r̄fwam̄ñj̄f̄ re en̄ññiniḡn̄i, ‘Ámá ayf̄ wigf̄ uyf̄ññi yar̄igf̄ap̄i r̄fw̄m̄ññi mamóánáyf̄ Gor̄ixo yokwar̄m̄f̄ wiñññññr̄i ewayf̄ xwiyfá arfá n̄wir̄f̄n̄á arfá n̄wiro aiwi ñj̄f̄á mimón̄i ero s̄ñjwí n̄w̄ññr̄f̄n̄á s̄ñjwí n̄w̄ññiro aiwi d̄ñj̄f̄ m̄mó ero ep̄r̄i nán̄i ewayf̄ xwiyfáññi ur̄ñññññi.’ Aisaiaȳi en̄j̄n̄á r̄fwam̄ñj̄f̄ e en̄ñññññi t̄ñi x̄ixeni nion̄i x̄ixeni e yar̄ñññññi.” ur̄ñññññi.

Ewayí ikaxf̄ wít̄f̄ siyf̄ wiáron̄f̄ m̄f̄k̄f̄p̄i nán̄r̄ñn̄i.

¹³ O am̄i re ur̄ñññññi, “Soyf̄né ewayf̄ xwiyfá nion̄i r̄f̄ap̄i s̄ññi majf̄á rimón̄ñjoi? Ewayf̄ xwiyfá ap̄i ñj̄f̄á mimón̄ñpa ner̄f̄n̄áyf̄, ewayf̄ xwiyfá nion̄i rar̄ññá n̄p̄ññ ar̄ige ner̄i ñj̄f̄á imón̄ñp̄r̄f̄ár̄ññi? M̄f̄k̄f̄p̄i áwan̄j̄ osear̄m̄ñññññi rar̄ñññññi. ¹⁴ Ámá wít̄f̄ siyf̄ wiároar̄ñjoiyf̄ xwiyfá Gor̄ixo nán̄i wáf̄ nemer̄i

urimearijóninjí imónini. ¹⁵ Ámá wí wítí siyí ópá tñi piéropi injí nibiri manarijýñinjí imónini. Ayí xwiyá Gorixo nání ará wífápi Seteno ayí Gorixo nání dñj mopírixiniri anjini nibiri píripírí niwiri emi mímeámí yarijírini. ¹⁶ Ámá ámi wí wítí siyí sñá ínimí yapinjaná seáyí e xwía onimiápi enáná wiároyñinjí imónini. Ayí xwiyá Gorixo nání ará niwiróná yayí niwiniri níxídaníro yarfá ¹⁷ xwiyá ná ínimí pipinjaninjí míwárijagí nání aninjí xídarigíamani. Xwiyá Gorixo nání xídaníro yarijagí nání ámá wí nibíro napa enj neáníro ría xídarinjoiniri iwamfó niwíwapíyiri xeaninjí wikearáná apaxí mé pñi wiárarigíarini. ¹⁸ Ámá ámi wí wítí siyí emí pipinjí arkiárinñe wiároyñinjí imónini. Ayí eni xwiyá Gorixo nání ará niwiro aiwí ¹⁹ amípi xwíáyo dñj nání dñj obibaxí nímoro 'Amípi wí nioní mñimúropa onini.' niyawiwo amípi wí nání 'Arige nímeanfárfani?' niyawiwa nurínáyí wítí emí nerápiri xenjwirárinjé yapi nimóníro aiwá ná míkikireánerinjí yapi imónarigíarini. ²⁰ Ámá ámi wí wítí siyí xwía nanj imóníro wiároyñinjí imónini. Ayí xwiyá Gorixo nání ará niwiro dñj níkwíroro píraninjí níxídiróná wítí siyí aiwá ná wí xwé onimiápi weri wí xwé obaxí weri wí aga dñj nímori fá mropaxí weri yarijýñinjí imónini." Ewayí xwiyá míkípi nání áwanj e urinjiginí.

Ewayí ikaxí ramíxí nánirini.

²¹ O wiesarijowa "Ámá ayo aninjí yumí winfáriní." yaiwipírixiniri siní ewayí xwiyá nání áwanj nuríná re urinjiginí, " 'Ámá ramíxí nímixárománá síxí xwé wá nímeari upixákwiaripírixini.' riyaiwiarinjó? 'Pienj íkwianjwíyo ínimí típírixini.' riyaiwiarinjó? Oweoi, íkwianjwíyo sñáninjé e tarigíarini." nuriri ²² re urinjiginí, "Xwiyá enjíná dání Gorixo xfo xegí xwioxíyo mímeámí nerí seamejweanfa nání ínimí imóninjípirani, amípi pñi imóninjípirani, nípini sñání imónínfáriní. ²³ Xwiyá nioní seararínápi nání ará ókiarí nímónipoyi." nuriri ²⁴⁻²⁵ re urinjiginí, "Ará níniríná dñj píraninjí nímoro ará nírfini. E nerínáyí, Gorixoyá dñj tñi níjfa nimóníro siní dñj píraninjí nímoro ará nñia nurínáyí, oyá dñj tñi níjfa ámi winí nimóga upírfáriní. E mepa nerínáyí, pñé nioní seararínápi ríwfmíni mamoro íkí nemoro nerínáyí, xwiyá Gorixo nánipi níjfa wí imónipírfamani. Xwiyá Gorixo nánipi níjfa onimiápi imónigíáyí aí xewaníjo ámi píripírí winfáriní." urinjiginí.

Ewayí ikaxí wítí siyí xegípi erápinj nánirini.

²⁶ O siní ámá e njweagá niyoní xwiyá Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí umejweanfa nánipi nuríná ámi ewayí xwiyá bí nuriri re urinjiginí, "Gorixo xfo xegí xwioxíyo mímeámí nerí seamejweanfápi re imónini. Ámá wo omíjwíyo nání nurí wítí siyí niwíaróa núsána ²⁷ sá weri wiápinímeari yarfá wítí siyí ríxa nerápirí xwé nerí o 'Arige nerápirí ría peyarini?' yaiwiaríná ²⁸ xegípi xwíáyo dñj nípeyirí iwí niga niyiri siyí nerí ná níkikireága nípeyiri ²⁹ yóí éaná ríxa mipaxí enagí niwiniríná kirá nímeari míwákwímí yarijírini." urinjiginí. Gorixo xegí xwioxíyo mímeámí nerí umejweanfápi axípi iwamfó neríná ayí dñj "Arige neríná xwé imónínfáriní?" niyawiwo aiwí "Xegípi xwé imónínfáriní." oyaiwipoyiniri nání e urinjiginí.

Ewayí ikaxí masité siyí nánirini.

³⁰ Ámí re uríñínigíní, “Pí pí ewayí xwíyí fá nírírane Goríxo xwioxíyo míméámí nerí neameñweanfápi nání raníwíní? ³¹ O níbírí neameñweanfápi masíté aiwá siyíníñí imóníní. Masíté aiwá siyí nuríríná aga onímíápía wíaroarígá aiwí ³² nerápmáná xwé nerí aiwá níní negí omíñíyo yaríñípmí seáyí e nímúrorí rení sepiá wíexáraráná íñí níbírí yéwí íníríwámíní taríñíríní.” uríñínigíní. Ayí “Iwamíóyí nene onímíápí nerí aiwí ríwéná ámá xwé obaxene Goríxo neameñweanfáriní.” oyaiwípoyínírí e uríñínigíní. ³³ Xwíyí fá Goríxo xwioxíyo míméámí nerí umenñweanfápi nání nuríríná ámá ayí arí fá wípaxípi t́níní xíxeni ewayí xwíyí fá obaxí axífpíníñí imóníñí nura nurí ³⁴ síñání áwaní b́i murí ewayí xwíyífání nura nurí aiwí wíepísaríñowa t́níní níñjwearíná ewayí xwíyí fá x́fo uraríñí ḿfkipí nání áwaní urayíñínigíní.

Ípí imeamfkwí yaríñagí samíñí imíxíñí náníríní.

³⁵ O ewayí xwíyí fá nura núsáná sfápi t́níní axíná xegí wíepísaríñowamí re uríñínigíní, “Ípíyo j́faríwámíní oxemoaneyí.” uráná ³⁶ awa ámá obaxí e awí eánígfáyo ṕníní níwíarímí ewé Jisaso éf níñjwearí e dání ṕné uréwapíyaríñífpámí ení nípíxemoáníro Jisaso t́níní nuro ewé wí ení awa t́níní waríná re enjínigíní. ³⁷ Ríwípí bírí iníigí ení imeamfkwí erí neríná ewéyo míméámí yaríná ewéyo iníigí ríxa níróga wíápínímeaaríñagí níwíníro ³⁸ Jisaso ewé íkwémíñímíní íkwianjwíyo sá wenómí saiwíarí níwíro re urígíawixíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, none ríxa iníigí namianírí yaríñwáyo! Joxí d́ñí nímorí ríwenjíní?” uráná ³⁹ o níwíápínímeari re enjínigíní. “Ríwípí samíñí owearíní.” rírí “Iníigí imeamfkwí yaríñípi ení samíñí owearíní.” rírí eáná apaxí mé ríwípí samíñí werí iníigí ení samíñí werí yáraná ⁴⁰ re uríñínigíní, “Soyíné pí nání wáyí seainaríní? D́ñí ḿnínkwíropa nero nání wáyí ríseainaríní?” uríagí ⁴¹ awa óf níkáríníro nání wígípi re rínígfawixíní, “Pí ámáorfání? Imíñí t́níní iníigí t́níní o ráná aríre ámáníñí arí fá níwírí samíñí rífa wenjót?” rínígfawixíní.

5

Imífo obaxí xíxéoraríñomí míxí umáíníñí náníríní.

¹ Jisaso t́níní xegí wíepísaríñowa t́níní nuro ípí yoí Garíríyo j́faríwámíní ámá wígí yoí Gegesayí anj́yo níwíékínímearo ² o ríxa ewéyo dání ayoááná re enjínigíní. Ríxa ámá imífo d́ñí xíxéoraríñí wo ámá xwárípáyo dání níweapírí Jisasomí níwíwearí ³—O ámá xwárípáyo aníñí e weagoríní. Ámá wí ainíxí aí t́níní aí gwí mójárípaxí yagíforíní. ⁴ Íníná ainíxí t́níní gwí xaiwí wírí t́níní síkwíyo t́níní wéyo t́níní j́araríñagífa aiwí o naríkiárimí wagoríní. Ámá wí ení neáníro omí xayípemíxípaxí yagífomani. ⁵ Xegípi aníñí xwárípáyo níñjwearíná íkwáwíyíná áríwíyíná d́fwí t́ñí e dání makíríwí nímóá nurí síñá nímearí ṕrírí nuyíkíga wagoríní. ⁶ O Jisaso j́famí baríñagí níwínírí ḿrírí níwerí wauní níwíkarínírí ⁷⁻⁸ Jisaso maní t́níní “Ámá romí imífoyíné síní d́ñí míxíxéopaní. Ṕníní wíarípoyí.” uraríñagí o xwamiání níwírí “Jisaso pí neaimínírí baríñíní?” nurírí “Goríxo njwá amípi níyoní seáyí e múronomí xewaxoxíríní. Wauní siaríñagwí nání Goríxoyá síñwíyo dání ‘Ríníñí wí seaiapímíméíní.’ nearei.” uríagí ⁹ Jisaso yaríñí “Segí yoí píriní?” wíáná imífowa re urígíawixíní, “None xwé obaxí míróníñagwí nání yoí Ríjoníyí —Yoí ḿfíkí ayí míxí nání xwé obaxí gwí mónarígífa

nánirini. Yoŋ Rijoniyi riniŋwini.” nuriro ¹⁰ waunŋ niwiro arŋki “Xwá tŋyo dáni imŋone mǎxŋ mǎneamánowáripáni.” nuriro ¹¹ odipí aga xwé obaxŋ bi dŋwŋ wíyo miáurárŋ niniro aiwá nariŋaga niwiniro ¹² waunŋ riŋiŋŋ re urigǎwixini, “Imŋone odipiyi ríwimiŋ nírómáná dŋŋ oxixéropoyiniri siŋwŋ neanei.” urǎgǎ ¹³ Jisaso xe dŋŋ oxixéropoyiniri siŋwŋ wináná imfó ámá omi dŋŋ xixérogǎpi nímixearo ámi odipiyómiŋ xixéroáná re egǎwixini. Pimanŋ éf roŋŋ wí e anŋni wéǎyǎ wíarí síwá nero anŋŋni ipiyi nǎpiéroro piyǎ egǎwixini. Odipí ayŋ wonŋ marǎá, 2,000 piyǎ egǎwixini. ¹⁴ E éáná ámá odipí mearigǎyǎ anŋni nuro odipí éǎpi nánŋ anŋ e ŋweagǎyo áwanŋ nurárimŋ nuro omiŋŋ tŋŋŋ e yarigǎyo eni áwanŋ nura eméáná ámá nŋni “Pí rǎa enoŋ?” niyaiwiro siŋwŋ winaniro nuro ¹⁵ Jisaso tŋŋŋ e nírémoro wenŋŋ éǎyǎ winigǎwixini. Ámá imfó dŋŋ xixéroariŋo xegǎ yariniŋpa mé dŋŋ siŋŋ núnŋŋ aikŋ niyiniŋ riwo éf ŋweanagi niwiniro xámi imfó obaxŋ dŋŋ xixérogǎ nánŋ “Nepa imfó xixéroago orǎni?” niyaiwiro wáyŋ yaríná ¹⁶ ámá Jisaso imfó mǎxŋ umánowárfagi winǎyǎ repiyǎ niwiro imfó sayá meago épi nánŋ tŋni odipí éǎpi nánŋ tŋni repiyǎ wíáná ¹⁷ Jisasomi waunŋ niwiro re urigǎwixini, “Negǎ xwǎ re pŋni nǎnewiárimŋ ui.” uráná ¹⁸ o rixa ewéyo pǎxemoánimŋniŋ yaríná imfó dŋŋ xixérofo waunŋ nuriri “Nionŋ eni joxŋ tŋni wanŋwiŋ.” urariŋagi aiwi ¹⁹ Jisaso nionŋ tŋni xe ouniri siŋwŋ miwiniŋpa neri re uriniŋigini, “Dixŋ anŋ e nánŋ nurŋ dixŋ ámáyo Ámináoni ayá niriŋimixiri síápi nánŋ áwanŋ nura úirixini.” urǎgi ²⁰ o nurŋ anŋ Dekaporisiyo api nura níkwíróga uniniŋyo áwanŋ nura nemiŋ amipi Jisaso wíŋpi nánŋ áwanŋ nura emearíná ámá nŋni dŋŋ ududŋ niwiniŋ “Arigge neri nanŋ éorǎni?” yaiwiagǎrini.

Apixŋ ragŋ anŋŋ pwariniŋ wimi tŋni miáŋ penŋ wimi tŋni nanŋ imixiniŋ nánirini.

²¹ Jisaso tŋni xegǎ wiepǎsariniŋowa tŋni ámi ewéyo núfasáná ipiyi jǎriwámiŋ niwiékiniŋmearo ewéyo dánŋ nayoaro ipi tŋŋŋ anwi e roŋáná ámá obaxŋ niŋiro Jisaso tŋŋŋ e epíroyŋ yaríná ²² ámá wo —O Judayǎ rotú anŋ wíyo ámináo nimóniriŋ meŋweanoriŋni. Xegǎ yoŋ Jirasoyŋ riniŋoriŋni. O niŋiriŋ Jisasomi siŋwŋ niwiniŋiná oya síkwŋ tŋŋŋ anwi e miŋŋ xwǎyo níkwíroriŋ waunŋ niwikáriniriŋ ²³ waunŋ xwiǎŋ re uriniŋigini, “Gǎ miáŋ rixa anwi ayo niŋepaxŋ eni. Í nanŋ neri siŋŋ uni nánŋ joxŋ niŋiriŋ wé seáyŋ e ikwiárei.” urǎgi ²⁴ Jisaso o tŋni nawiniŋ uáná ámá nŋni níxǎdriro ikwikwierŋ waríná re eniniŋigini. ²⁵ Apixŋ wí —Í xegǎ ragŋ anŋŋ pwaríná xwiogwŋ wé wúkaú síkwŋ waú múronjiriŋni. ²⁶ Í nanŋ onimixipoyiniriŋ xwirŋ obaxŋyo niŋgwŋ ayá wí niroayiriŋ miŋni niwiriŋ ai riniŋŋ winariŋŋpi nanŋ bi onimiápi mé niyipeiŋ yariniŋriŋni. Xegǎ niŋgwŋ anŋpá imóniniŋagi ai ámi winiŋ mǎxŋniŋŋ yomixarigǎriniŋni. ²⁷⁻²⁸ Í Jisaso nánŋ arǎá niwiriŋná “Oyá iyǎyo ai amáŋ níróniriŋnáyǎ ámi nanŋ emǎniŋni.” niyaiwia niŋiriŋ ámá epíroyŋ egǎyo áwiniŋ e nídkwirŋ ríwimiŋ dánŋ wé ŋeapá neri oya iyǎ amáŋ róniniŋigini. ²⁹ Amáŋ rónáná ragŋ anŋŋ pwariniŋpi yeáyŋ síkiáriŋiginiŋni. Ragŋ yeáyŋ síkiárfagi naineniriŋ re yaiwiniŋiginiŋni, “Rixa nanŋ riyiŋ réniŋni?” yaiwaríná ³⁰ Jisaso nijǎ nimóniriŋ “Enŋ eániŋ nioniyá bi nínowárimŋ ipi runoŋni?” niyaiwiriŋ níkinimóniriŋ re riŋiniŋiginiŋni, “Gǎ iyǎyo amáŋ go rónigotŋni?” ráná ³¹ xegǎ wiepǎsariniŋowa re urigǎwixiniŋni, “Joxŋ ámá epíroyŋ niŋsiro ikwikwierŋ niŋsiga waríná pi nánŋ ‘Go gǎ iyǎyo amáŋ nírónigotŋni?’ rariniŋniŋni?” urǎgǎ

32 apixf e wími sɨŋwɨ wɨnɨmɨnɨrɨ nánɨ sagagɨ emearɨŋagɨ 33 í “Jisaso píranɨŋɨ nimixfɨrɨnɨ.” nɨyawiɨrɨ wáyɨ nerɨ eŋɨ óf néra nɨbɨrɨ Jisasomɨ agwɨrɨwámɨnɨ waunɨnɨwɨkárɨnɨrɨ mɨŋɨ xwɨfáyo nɨkwɨrorɨnɨ xɨí éfɨpɨ nánɨ wɨfá rókiamónɨfagɨ 34 Jisaso re urɨŋɨnigɨnɨ, “Ineyɨ, jíxɨ dɨŋɨ nɨnɨkwɨrorɨŋɨpimɨ dánɨ erɨkiemeánɨnɨ. Sɨmɨxɨ ayá sɨnarɨŋɨpɨ ámɨ wɨ sɨnɨnɨfá menɨagɨ nánɨ ámɨ ayá bɨ mɨsɨnɨ kíkífá néra uɨ.” nurɨrɨ 35 sɨnɨ imɨ e urarɨná sɨnɨ miáí sɨmɨxɨ weŋe mɨrémopa nerɨná ámá wɨ rotú anɨ meweŋoyá anɨ e dánɨ nɨbɨro Jisaso nánɨ re urémeagɨawixɨnɨ, “Nearéwapiyarɨŋomɨ sɨnɨ ayá wɨ murɨŋweapanɨ. Dɨxɨ miáí rɨxa peŋoɨ.” urarɨná 36 Jisaso arɨfá e nɨwɨrɨ rotú anɨ meweŋomɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “E nerɨ aiwɨ wáyɨ mepanɨ. Dɨŋɨnɨ nɨnɨkwɨróa uɨ.” nurɨrɨ 37 ámá nɨnɨ e nurakionɨwɨrɨrɨmáná aiwɨ “Pitao tɨnɨ Jemiso tɨnɨ xogwáo Jono tɨnɨ awa nionɨ tɨnɨ xe obɨpoyɨnɨrɨ sɨŋwɨ owɨnɨmɨnɨ.” nɨyawiɨrɨ nuro 38 rotú anɨ meweŋoyá anɨ e nɨrémoro Jisaso yayɨwɨnɨŋɨ nɨnɨrɨ rɨnarɨŋagɨ arɨfá nɨwɨrɨ wɨ yeyɨ nɨra warɨná wɨ ŋwapé rarɨŋagɨfá nɨwɨnɨrɨ 39 anɨyo nɨpáwɨrɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Pí nánɨ ŋwɨ earo yeyɨ rɨro yarɨŋoɨ? Miáí rɨxa peŋoɨnɨrɨ ŋwɨ rɨmɨearɨŋoɨ? Í sa sá wenɨ.” nurɨrɨ 40 rɨpɨfá nura warɨná o ámá nɨnɨ emɨ mɨmɨxeámɨ nerɨ miáími xanɨyáu tɨnɨ omɨ kumɨxɨnarɨgɨfá waú wo awa tɨnɨ anɨ awawá ikwɨrónɨŋɨ miáí weŋɨwámɨ nɨpáwɨro 41 Jisaso miáími wéyo fá nɨmaxɨrɨrɨ xegɨ pɨné tɨnɨ “Tarita kumi.” nurɨrɨ —Ayɨ agapɨné “Miá rɨyɨ wiápɨnɨmeaɨ.” urarɨŋwápɨ nánɨrɨnɨ. E uráná re eŋɨnigɨnɨ. 42 Í rɨxa nɨwiápɨnɨmearɨ xegɨ xwiogwɨ wé wúkaú sɨkwɨ waú eŋagɨ nánɨ rɨxa nɨwiápɨnɨmearɨ anɨ yarɨná ayɨ sɨrɨ nɨpíkínɨro “Arige ámɨ rɨfá wiápɨnɨmearɨŋoɨ?” nɨyawiɨro ududɨ yarɨná 43 Jisaso ŋwɨ ikaxɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Nionɨ éapɨ ámá wɨyo áwanɨ murɨpa épiyɨ.” nurɨrɨ “Ímɨ aiwá bɨ mɨnɨ wɨpiyɨ.” urɨŋɨnigɨnɨ.

6

Ámá xegɨ anɨ e dánɨŋɨfɨ rɨwɨfɨ umogɨfá nánɨrɨnɨ.

1 Jisaso anɨ e pɨnɨ nɨwiárɨmɨ úaná xegɨ wɨepɨsarɨŋowa nɨxɨfáda nuro o tɨnɨ xegɨ anɨ e nɨrémoro nɨŋweagɨfasáná 2 rɨxa Sabarɨfá imónɨŋáná o nurɨ rotú anɨyo nɨpáwɨrɨ xwɨyɨfá Gorɨxoyá uréwapiyarɨná ámá arɨfá wɨfáŋɨ sɨrɨfɨ nɨpíkínɨro xwioxɨyo dánɨ rɨfá nɨwóroa nuro re rɨnɨgɨfawixɨnɨ, “Ro xwɨyɨfá apɨ ge rɨfá nɨjɨfá imónɨŋoɨ? Nɨjɨfá oyá pí nɨjɨfáŋɨ rɨfá neaiwapiyarɨnɨ? Emɨmɨf o yarɨŋɨpɨ arige nɨjɨfá imónɨŋɨrɨnɨ? Oweoɨ, re dánɨorɨnɨ. Nenénɨŋɨf imónɨnɨ. 3 Ámá ro xegɨ omɨŋɨf sa anɨ mɨrarɨŋorɨnɨ. Sa Mariaí xewaxorɨnɨ. Xegɨ xexɨrɨfmeáowa wigɨ yoɨ Jemiso tɨnɨ Josiso tɨnɨ Judaso tɨnɨ Saimono tɨnɨrɨnɨ. Xexɨrɨfmeáíwa nene tɨnɨ enɨ nawɨnɨ mɨŋweapa reŋoɨ? Arige nɨmónɨrɨ nearéwapiyarɨnɨ?” nɨrɨga nuro “Arɨfá mɨwɨpanɨ.” nɨrɨnɨro wigɨ xwioxɨyo dánɨ wikɨf nɨwóga warɨná 4 Jisaso xewanɨŋo nánɨ nurɨrɨfá wigɨ rarɨgɨfápɨ tɨnɨ xɨxenɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Ámá anɨ mɨdánɨŋɨf Gorɨxoyá wɨfá urókiamoarɨgɨfáyo arɨfá umónarɨgɨfá aí wigɨ e dánɨŋɨf tɨnɨ xexɨrɨfmeáyɨf tɨnɨ ‘Sa negɨf ámáorɨnɨ.’ nɨrɨnɨro arɨfá umónarɨgɨfámanɨ.” nurɨrɨ 5 e emɨmɨf mɨwɨwapiyɨpaxɨ eŋagɨ aí ámá sɨmɨxɨ yarɨgɨfá wɨyonɨ wé seáyɨ e nɨwɨkwɨárɨrɨ nanɨ imɨxɨŋɨnigɨnɨ. 6 E nerɨná o ayɨ dɨŋɨf mɨwɨkwɨrópa nero arɨfá mumónarɨŋagɨfá nánɨ ududɨ wɨnɨŋɨnigɨnɨ.

Wɨepɨsarɨŋowa wáf urɨmépoyɨnɨrɨ urowárɨŋɨf nánɨrɨnɨ.

O anj apí apí ikwíróntíj wíyí wíyoni nemerí xwíyá Goríxoyá nuréwapíya nemeríná ⁷ xegí wiepísaríjowa wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eánfóyi.” nurírí waú waú xíxegíní upírí nání níkumíxírí níwáríríná imíóyo míxí umáinowáripírí enj síxí eáníj bí xíxegíní enj síxí neámíxowáripírí ⁸ njwí ikaxí re uríjínigíní, “Wagwí wagwí anj wíyí wíyo wáf nemero ‘Goríxoyá xwíoxíyo njweanfá anj ayo enjagí nání seyíné uyíní néra warígápi ríwíwíní nímamoro nísaníro njweáfríxíní.’ nuríríná amípí wí nímeámí mupaní. Aiwá bírani, árupianj wúrani, nígwí wowí bírani, bí nímeámí mupaní. Xoyíwání eranj nuríga úpoyí. ⁹ Síkwí sú níyíníro aiwí iyí wúkaú mípánípaní. ¹⁰ Wagwí wagwí anj wí e níremóríná ámá wo ‘Awagwí ananí níwíapírí sá wépiyí.’ earíto o tñníní sá níwémí úisíxíní. Síní anj e ikwíróntíjípímí nuréwapíyíríná anj axiwámíní sá wéfríxíní.” nurírí ¹¹ re uríjínigíní, “Anj bímí soyíné níseáipemeámí mupa ero arfá níseáipa ero eánáyí, anj apímí ríxa píní níwáírímí nuríná síkwí sú níwiríro xwíá síkí yeáyí xéníjípí pírf níwíakíárímí úfríxíní. Ámá anj apímí njweáyí dñj re yaiwípírí ‘Newaníjene ikáríníjwáyí nání awaú Goríxo nene nání xwíríá winíní nání iyí ríyáríí?’ yaiwípírí nání xwíá síkí síkwíyo xéníjípí pírf wíakíárífríxíní.” Sekaxí e urowáraná ¹² wiepísaríjowa waú waú níkumíxínímí numíro wáf nura nemeróná repíyí re wígfawíxíní, “Seyíné uyíní néra warígápi emí nímoró nísaníro njweáfríxíní.” repíyí e nuríro ¹³ ámá obaxíyo imíó ríwíyo nírómáná dñj xíxéoranjípí míxí numáinowára nuro ámá obaxí símíxí wíaríjío ení ranf tñní gíní níwíro nanj nímíxa ugíawíxíní.

Jono wayí numeáia unjomí píkgíá náníríní.

¹⁴ Míxí ináyí Xerotoyí ríníjjo Jísasoyá wiepísaríjowa e néra emearíná anj níyoni “Jíaso e yaríní. E yaríní.” rínaríjagífa o arfá níwirí njweanjáná ámá wí emímí Jíaso yaríjípí nání re níriga ugíawíxíní, “Jono wayí níneameáia wago pejo ámí níwíapínímeari Jíaso nímónírí nání emímí apí rífa éwapínaríní?” e níriga waríná ¹⁵ ámá wí re níriga ugíawíxíní, “Íraijao —O xwíyá Goríxoyá wíá nearókíamoagífa wo síní mípé yaríná Goríxo níwirímeámí anjnamí nání peyínoríní. O níwepínírí emímí apí rífa yaríní?” níriga waríná ámá wí re níriga ugíawíxíní, “Goríxoyá xwíyá enjíná wíá nearókíamoagíáníj imóníj wo ríani?” níriga waríná ¹⁶ míxí ináyí Xeroto ámá Jíaso nání xwíyá xíxegíní níra waríjagífa arfá níwirí aiwí re rayíjínigíní, “Jono wayí numeáia wago, níoní síwí míj wákwinjáo ríxa níwíapínímeari emímí apí yaríní.” rayíjínigíní. ¹⁷⁻¹⁸ Pí nání? Ayí rípi náníríní. Xámí o xegí xexírímeáo Píripoyí ríníjjoyá apíxí Xerodiasíyí ríníj nurápírí nímeari njweanjáná Jono re urayíjínigíní, “Joxí díxí ríxímeáo xiepí nurápírí nímearínáyí ‘Nípíkwíní enjíríní?’ rísímónaríní?” urayaríjagí míxí ináyí Xeroto ámá wíyo “Jonómí íá xépoi.” urowáraná awa nuro Jonómí íá níxero gwí níyíro nímeámí níbíro kírapusí anjío wáraná ¹⁹⁻²⁰ míxí ináyí Xerotómí xiepí Xerodiasí Jono nání símí xwanjwí níkwónírí arfíki “Ríxa opíkípoi.” raríjagí aí Xeroto “Jono ámá wé róníjoríní. Ámá njwá Goríxo urowárenapíjoríani?” níyáiwírí wáyí wíaríjagí nání xiepímí pírf nurakírí Jonómí kírapusí anjío níwáírí aiwí omí e dání éf numínírí níjwearfíná píné Jonoyá arfá wímínírí nání níwímónírí “O nepa níraríní.” níyáiwírí aí apíxí nání wímónaríjagí nání dñj ududf níwinírí “Arí emííní?” níyáiwírí níjweanjísáná ²¹ sfá xínáí

xirinjyi imónáná Xerodiasí o aiwá xwé riyamí niyárimáná áamá áminá Gariri piropenisíyo menjweagfawami tñni o xegí siminjí wínarigfá xiráoninjí imónigfawami tñni o xegí gapímanowami tñni wáf urepearfagi í síjwí e níwínirí re yaiwíjínigini, “Ríxa gí oxomí yapí wíwapíyíáná xewaníjo Jonomí nípíkiníjoi.” níyáiwirí Xeroto tñni áamáowa tñni ríxa awí neáníro aiwá naríná í xegí xemíámí re urowárinjínigini, “Jíxi ápo tñj e nání nuri siminjí ei.” urowáraná ²² í nípáwiri siminjí yaríná míxí ináyí Xeroto tñni áamá o tñni aiwá narigfáwa tñni siminjí í yarínjipi nání yayí níwínirí nání Xeroto ímí re urínjínigini, “Jíxi pí pí nání simóníjipi nání yarínj níáná ananí siapímíñni.” nurírí ²³ ámí xwáf e dání re urínjínigini, “Jíxi xwáf nioní menjweanápí nání ‘Áwíní e nepayorí midáni niapí.’ níránáyí ananí nísiapímíñni.” uráná ²⁴ í nípeyearí xínáímí re urínjínigini, “Inóke, pí nání yarínj wimíniréni?” uráná xínái re urínjínigini, “Jono wayí numeaiá waríjo nání ‘Sijwí mój níwákwi níapí.’ ureí.” uráná ²⁵ xemíái ámí mírí nípáwiri míxí ináyomí re urínjínigini, “Níni re nímonarini, ‘Anjini Jono wayí numeaiá waríjomi síjwí mój níwákwi níjoni pírerixí wínami níkwíarírí nímeámí níbirí niapí.’ nímonarini.” uráná ²⁶ o Jono nání dñj sípi níwiri aiwí miámí xwáf e dání áamá o tñni aiwá narigfáwa arfá enjáná urínjipi nání ayá níwínirí “Oweoi.” murípaxí níwimónirí re enjínigini. ²⁷ Xegí siminjí wínarínjí womí sekaxí re urowárinjínigini, “Jonomí síjwí mój níwákwi nímeámí bei.” urowáraná o nuri kírapusí anjío nípáwiri e síjwí mój níwákwi pírerixíyo níkwíarírí ²⁸ nímeámí níbirí miámí mñni wíáná í nurápímí nuri xínáímí mñni wíáná í “Ríxa riwo rípi kíoi?” yaiwíjínigini. ²⁹ E éaná Jonoyá wíepísaríjowa arfá níwiro náoni níménaríro nímeámí nuro xwáf weyárigfawixini. Xeroto Jonomí píkinj enjagí nání Jisaso ríwíyo emímí yaríná o re yaiwiagfrini, “Nioní Jono wayí numeaiá wago síjwí mój wákwiáo níwiápínímeari áamá Jisaso yí ríníjo nímonírí emímí rfa yarini?” yaiwiagfrini.

Ámá 5,000 ayo aiwá wíjínánirini.

³⁰ E yaiwiaríná áamá Jisaso wáf urowárinjowa ámí níbiró o tñni nerímeáníro anj apí apimí wa emegfápi nání omí repíyí wiro xwíyíá amípi wa nuréwapíya emegfápi nání repíyí wiro néisáná ³¹ Jisaso áamá obaxí omí síjwí wínaníro nání birí uro yayarínjagfá xío tñni xegí wíepísaríjowa tñni aiwá mñnípaxí wíarínjagí nání wíepísaríjowami re urínjínigini, “Noneni áamá dñj meanje nání nurane kíkífá bí onjweaneyí.” nurírí ³² ewéyo nípíxemoáníro wíjipi áamá dñj meanje nání waríná ³³ áamá wí anj níyoní dání wenínj éfáyí awa ewéyo pwarínjagfá níwíníro mí nómíxíro anjini xwíáyo nuro xámí níréromo njweanáná ³⁴ Jisaso ríwíyo níréromí ewéyo dání nayoari áamá xwé ayá wí epíroyí yarínjagfá níwínirí áamá ayí sípí sípí xiáwo mayíninjí nímoníro píranínj mñjweapaxí imóníjagfá níwínirí nání ayá nírimíxírí amípi obaxí nání nuréwapíya nuri ³⁵ nuréwapíya núisáná enjáná sfápi tñni xegí wíepísaríjowa anj e níbiró re urígíawixini, “Ríxa sfáriní. Re anj wí mayí e enjagí nání ³⁶ áamá anj amí amí míríníjío nání numíro aiwá bí nero nípírí nání urowárapeí.” urfágá aí ³⁷ Jisaso re urínjínigini, “Aiwá nípírí nání sewaníjoiyíne mñni wípoyí.” urfagi awa re urígíawixini, “Aiwá mñni wianí nání nurane bískerfá (Aiwá nñni nání nítríná Judayí bískerfá ragfáriní.) bískerfá nání bí neranéná óf inínj

200 mîni nîwirane urápanîrêwîni?” uríagfa ³⁸ o re urîñîñigîni, “Bisíkerfá ararî tîgíoyîñérîni? Sîñwî wînaúpoi.” uráná awa sîñwî nîwînaumî nîbîro “Bisíkerfá wé wú núnî enáná peyí ná waúnîrîni.” uríagfa ³⁹ o awamî “Ámá nîyonî sekaxî re urípoi, ‘Aráyo miaúrárî nîga uro éfî nîñweaxa uro époi.’ urípoi.” uríagi ⁴⁰ ayí miaúrárî nîga nuríñá wí ámá 50 miaúrárî inîro wí ámá 100 miaúrárî inîro néra úaná ⁴¹ Jisaso re enîñigîni. Bisíkerfá wé wú núnî enîpî nîmeari peyí waúnî eníwaú enî nîmeari sîñwî anînamî nanánîrîñá Gorîxomî aiwápi nánî yayí nîwimáná kîkwîrîmî néra nurî xegí wîepîsarîñowa yanî wîpîrî nánî mîni nîwiayîrî peyíwaú enî nororî mîni wiayarîñá wîepîsarîñowa nurápayîro yanî nîwia nuro ⁴² ámá nîni nîñîro agwî ímî uyíagi ⁴³ kwîkwîrîmî inîñî e tíápi nîmeamero peyí ororómî inîñî e tíápi enî nîmeamero soxí fá wé wúkaú síkwî waúmî aumaúmî nero nîni magwî miárîgíawîxîni. ⁴⁴ Ámá oxí aiwá api nîgíáwa nîni ayí ámá 5,000 nîgíawîxîni.

Jisaso ípiyo seáyi e nosaxa urîñîñîni.

⁴⁵⁻⁴⁶ Jisaso, ayí aiwá nîñîro nemáná, o wîepîsarîñowamî re urîñîñigîni, “Soyîné ewéyo nîpîxemoánîro ípiyo jîarîwámîni anî yoí Betísaída nánî xámî nîmeápoi.” nurîrî awa rîxa úaná ámá e epíroyí egíáyo yayí nîwirî xîxegîni nurowárapîmáná Gorîxomî xwíyíá urîni nánî dîwíyo nîyîrî nîñweanîsáná ⁴⁷ árîwíyîmî wîepîsarîñowa sîni ípiyo áwîni e ewé nîmeámî waríñá xfo sîni jîe xwíáyo nîrómáná ⁴⁸ wîñîñîñigîni. Awa enî tîni reaarîñagí aiwî imîñî xwé sîmîmîni nîxemî barîñagi nánî ewé anîni mîyarîñagi nîwîñîrî ípiyo xwíáyónîñî nosaxa nurî rîxa ísá yîñîñáná xegí wîepîsarîñowamî múrómîñîrî yaríñá ⁴⁹⁻⁵⁰ nowanî wenîñî éfáyí wîñîgíawîxîni. O ípiyo nosaxa warîñagi nîwîñîro “Pîyîñî siwî wo ríá pwarîni?” nîyaiwîro ófî níkarîñîro “Yeyî!” nîñîro wáyí ayíkwî mîwînaríñá o rîxa xwíyíá nurîrî re urîñîñigîni, “Wáyí mepanî. Nîonîrîni. Dîñî síxî nîñîro enî neánîro ñweápoi. Ananîrîni.” nurîrî ⁵¹ awamî nîwîmeari ewéyo pîxemoánáná re enîñigîni. Imîñî enî rîxa pîni wíarîfagí sîñwî e nîwîñîro dîñî “Imîñî axínánî pí nánî pîni ríá wíarîñoi?” dîñî e nîpîkîñîro ududí néra nuro ⁵² Jisaso xámî aiwá kwîkwîrîmî yarîñagi nîwîñîro aiwî dîñî wakísî nîñîñîpîmî dánî oyá enî eánîñî mí mómîxí éfá nánî sîni o nánî dîñî ududí néra ugíawîxîni.

Genesaretî dánî sîmîxí tîgíáyo nanî imîmîxîmî enîñîñîni.

⁵³ Dîñî ududí néra waríñá rîxa ípiyo jîarîwámîni imañî e níwíekîñîmearo ⁵⁴ ewéyo dánî nayoaro gwí yuráraríñá ámá wí Jisasomî rîxa sîñwî mí nómîxîro ⁵⁵ anjanîni ámá sîmîxí wegíáyo nánî anî ayí ayo nánî numiamoro sîmîxíyí íkwîañwíyo níkwîarîro “Jisaso e ñweani.” rîñîe nánî nîmeámî nîbîro ⁵⁶ o anî onîmiá bî bimîranî, anî xwé bî bimîranî, omîñî inîñerani, pwarîñagi nîwîñîro sîmîxíyí nîmeámî nîbîro makeríá imîxarîgíe táná ámá sîmîxí gíyí oyá rapîrapí yîñîñú sírîwí mîde amáf rónanîro nánî waunî rîxîñî nurîro rapîrapí sírîwíyo amáf nîrónîrîñá nîni axíná nanî egíawîxîni.

7

Píaxí weaarîñîpî nánî urîñîñîni.

1-2 Parisi wa tñni Gorixoyá ñwá ikaxí eániñpí mewegíá wa tñni, Jisaso sñni Gariri píropeniśyo ñweañána, awa Jerusalemí dání ñbíro Jisasoyá wiepísariñowa wigí Judayí xiáwowa yagíápa mé aiwá ñniñroná xámi wé igwíá mñwiró wé piaxí weañána aiwá naríñagíá ñiwiniñro Jisaso tññí e axí e awí neánariñro ³⁻⁴ —Parisiowa tñni wigí Judayí ñniñ tñni nene piaxí neaeaniñniñí wigí xiáwowa yagíápi aiwá ñniñroná xámi píraníñí wé igwíá wimoiñgíárini. Ayí makeríáyo naniñ nuro aiwá bí nemi añí e naniñ ñbíroná eni piaxí neaeaniñniñí igíá meániña nerína aiwá mñnarigíárini. Xiáwowa érowiápiñgíáyí aníñí miní ía ñimaxiñro ñixídiñro sñni axípi nero kapixí tñni xwaríá sixí tñni suyupeniñí tñni ikwanjwí sá wearigíápi tñni igíá eaagíápa axípi igíá eaarigíárini. ⁵ Parisiowa tñni Gorixoyá ñwá ikaxí eániñpí mewegíáwa tñni Jisaso tññí e axí e awí neánariñro yariñí re wigíawixini, “Dixí wiepísariñowa pí naniñ negí aríowa nero nearéwapiyigíápi ñwíaiñro wé piaxí aí tñni aiwá narigíárini?” uríagíá ⁶ Jisaso re uríñinigini, “Eñiná Gorixoyá xwiyíá wíá rókiamaogí Aisaiaoyi riniñjo soyíné naní ríro sipí ríro yariñíoyíné naniñ xixeniñ ñiwuriyiri ríwamíñí re eañíriñi, ‘Amá tiyí “Gorixomi wéyo píraníñí mearíñwini.” ñniñro aiwí Gorixoní dññí sixí mñniyipa yariñgíárini. ⁷ E nero áamáyo amípi amá wigí dññí tñni érowiápiñgíápi naniñ nuréwapiyironá yapí re nuríro “Xwiyíá tiyí Gorixo ríñíriñi.” nuríro naniñ “Gorixomi seáyí e mearíñwini.” ñniñroná Gorixoniyá yoñí suríma rariñgíárini. Aisaiaoyi soyíné naniñ xixeniñ e ñiwuriyiri ríwamíñí eañíriñi. ⁸ Soyíné amá érowiápiñgíápi ñixídiñroná ñwá ikaxí Gorixo ríñípi íkí ñinemoroyariñoi.” nuríriñ ⁹ re uríñinigini, “Ñwá ikaxí Gorixo ríñípi wíaiñkiro amípi segí aríowa érowiápiñgíápi xídiñro yaníro naniñ dññí obíbaxí ñimoro óí imoiñgíáoyínerini. ¹⁰ Ayí rípi naniñ searariñni. Eñiná xwiyíá Gorixo ríñípi Moseso ñniñ ríwamíñí re eañíñigini, ‘Dixí ápowamiñ tñni inókiwamiñ tñni wéyo meríni.’ E ñniñriñ nearí amí rípi ñniñriñ eañíñigini, ‘Amá xanomírani, xináimírani, ikayíwí umearíyí emí píkimópoyi.’ Moseso e ñniñriñ ríwamíñí eañí aiwí ¹¹ soyíné amá wí xináiwamírani, xanowamírani, re urarína ‘Amípi nioniñ wéyo ñniñmerína aríra ñisiriñ siapípañí imóníñíyí naniñ ríxa Gorixomiñ re uríñanigini, “Nioniñ ñisiapíñí.” nuríriñ naniñ aríge joxí ñisiapíriñ aríra simíñni? Oweoi, aipagwí naniñ wí meníni.’ Parisioyíné amá wí xaníyaúmiñ e urariñagí sññwí ñiwiniñroná ‘O apániñ yariñi.’ ñniñro ¹² o xaníyaúmiñ píraníñí wéyo mímepa yariñagí ñiwiniñro aiwí o ayaúmiñ xe bí aríra owiniñriñ sññwí wíñarigíámani. ¹³ E nerína soyíné siwí aríowa érowiápiñgíápi ñixídiñro xwiyíá Gorixo ríñí rípi xórórí nero wíaiñkiariñoi. E yariñgíápa nerína xwiyíá Gorixoyá xwé wí eniñ ñiwíaiñkiariñoi.” Jisaso Parisiowamiñ e nurímaná ¹⁴ amá e epíroyí egíáyo “Añwi e bípoyi.” nuríriñ ayí ríxa añwi e bání o “Ñiyíñeniñ ñijíá imónípiñriñ naniñ píraníñí aríá nípoyi.” nuríriñ ¹⁵ ewayí xwiyíá rípi uríñinigini, “Aiwá amá ñniñrína gwíñaréáñí wí piaxí weariñímani. Pí pí xwioxíyo dání peyeaníñpiñí amáyo piaxí weariñíriñi.” nuríriñ ¹⁶ re uríñinigini, “Ewayí xwiyíá nioniñ ríá rípiñ naniñ aríá ókiariñ ñimónípoyi.” nuríriñ ¹⁷ amá e epíroyí egíáyo e ñiwáriñiñ nurí añíyo ñipáwiriñ ñiñweariñ xegí wiepísariñowa ewayí xwiyíá xífo urípiñ naniñ yariñí wíanañ ¹⁸ o re uríñinigini, “Soyíné eniñ dññí mayoyíneraniñ? Xwiyíá ‘Aiwá amá ñniñrína gwíñaréáñí wí xífoñiñ piaxí weariñímani.’ searípiñ soyíné sñniñ mñkíñ naniñ dññí mímoiññí reño?” nuríriñ áwaní re uríñinigini, “Aiwá wí amáyo

piaxí eapaxí mimónini. ¹⁹ Pí nániti? Ayí aiwá gwínareáána nweri íriwíyo íniñí ríwíyo íkí emoarigá enagi nánirini.” nuriri — E nuriríná aiwá nni nani “Anani nipaxirini.” riñirini. ²⁰ Ámi re uriniginini, “Aga pípi ámayo piaxí wearinirini? Ayí pí pí diñí xwioxíyo dani peyeápi, amipi sipi nani mófpi ámayo piaxí wearinirini. ²¹ Xwioxíyo dani diñí yaiwíápimi dani rípi rípi yarigáirini. fwi amipi wí nani diñí moro fwi iníro apixí erapéníro amipi fwi mearo áma pikixwíró ero oxí apixí iyí nani niga uro ²² siñwí fwi winíro rikikíró ero yapí wíwapíyro ayá bi mé arki niga uro sipi diñí wíaiwiro xwíyápami ñwiráiro mixí kíníro majímajíá ikáiríro yarigápi ²³ api nipini áma diñíyo inimi dani nímoríná piaxí wearinirini.” uriniginini.

Girikiyí apixí wí diñí wíkwíroní nánirini.

²⁴ O ewayí xwíyá miki api nurimi aní e dani nuri aní yoí Taia tñí e nírémori aní wíwami nipáwiri áma e ñweáyí “Aní riwami o miñweanini.” oyaiwípoyniri neri sá ñweañagi aiwi áma wí omi siñwí níwinímearo ²⁵ apixí wí “Jisaso aní iwami ñweani.” rariñagá ará e níwiri í xegí xemiáí imfó xixéoarini enagi nani o tñí e nani anini nibiri síkwí tñí e wauní níwikáirini miñí xwíayo níkwírori ²⁶ —Í Judayí apiximani. Girikiyí apixirini. Piniyaiyí aníyo píropenisí Siriayi riníje daniñini. Í Jisasomi “Gí miáimi imfó xixéoariniyí mixí umánowárenapei.” arki urayarñagi ²⁷ o í aní midáni enagi nani “Xami gí Judayí saní ourápmi.” níyaiwiri ewayí xwíyá re uriniginini, “Xami niaíwí aiwá níníro agwí ími uyni níwirínáyí ayí nanirini. Niaíwíyá aiwá nurápiri sfwíyo níwiríná ayí nanímani.” uraná ²⁸ í “Nepa aní midáni sfwininini imónini.” níyaiwiri re uriniginini, “Ámináoxini, nepa rariñini. E neri aiwí sfwí re yariniñini. Íkwianwíyo dani niaíwí aiwá níníro yuní mamówarápi mímeání yariniñini.” urági ²⁹ o “Í nepa wauní níkarini diñí níkwíroarini.” níyaiwiri re uriniginini, “Jixí naní nírfíyí nani dixí miáimi imfó xixéoariniyí rixa mixí umáinini. Dixí aní ui.” urági ³⁰ í ámi xegí aníyo nani nuri siñwí winíyí wininiginini. Xemiáí imfó pni níwiárimi úf enagi nani píranini sá wenagi wininiginini.

Ará tñi naní tñi píroniniyí womi naní imixiniyí nánirini.

³¹ Jisaso ámi níwiápinímeari aní yoí Taia tñí e pni níwiárimi nuri aní yoí Saidoni tñí e áwini e nuri xwí yoí Dekaporisiyo nuríná ipi Gaririyo nírémori yaríná ³² áma wí áma ará píronáiriri xwíyá píronáiriri ení womi Jisaso tñí e nani nímeámi nibíro wauní rixini re urigáwixini, “O naní eni nani wé seáyi e ikwiárei.” urági ³³ Jisaso áma awi eánárigé dani omi nímeámi nuri egípi neríná Jisaso xegí wé oyá ará ófíyo wíxwáiriri xegí wéyo reañwí núninimána oyá aíwíyo ikwiáiriri nemána ³⁴ siñwí anínami nanimána rimini níriri xegí píné tñí re uriniginini, “Epata.” —Wigí píné “Oxoat.” nuriríná “Epata.” rariñirini. E uraná re eniginini. ³⁵ Xegí ará oxoáirini aíwí saní wiariniyí nayí eri neri xwíyá píranini nira waríná ³⁶ Jisaso ámi áma awi eánárigéyó níwímeari ñwí ikaxí nuriri re uriniginini, “Nioni wíápi áwaní murimepani.” urági aiwí ámi ámi nemero arki áwaní nira nuro ³⁷ ayá níriwamóga nuro re nira ugáwixini. “Amipi o épiyí aga nanini yariniñini. Ará píronarigáyí tñi aíwí saní mearigáyí tñi ai píranini imixána ará ero xwíyá ríro yarigáirini.” nira ugáwixini.

8

Ámá 4,000 ayo aiwá winj nánirini.

¹ Íná ríwíyo Jisaso ámá obaxí ámí o tñj e epíroyí nýáriro wigí aiwá ríxa menjagi n-wínirí xegí wiepísaríjowami “Eini.” nurirí ² re uríjínigini, “Ámá tiyí sfá wíyáú wíyi nioní tñn re níjwearóná wigí aiwá ríxa nowárigfá enjagi nání wá nonarini. ³ Wí anj aiwími dání bífagfá enjagi nání nioní ayí siní agwí nání yarfná nurowárirfnáyí ‘Sínjwí xaxá n-wínirí enj síríríjwí n-wínirí ná neága upíríxini.’ nýaiwirí raríjini.” urfagi ⁴ xegí wiepísaríjowa re urígíawixini, “Anj mímíriníj re aiwá ámá tiyí xixeni nípírí nání ge bí yanfwini?” urfagfá ⁵ o re uríjínigini, “Segí bisfkerfá araririni?” uráná “Wé wfúmi dánj waú tñjwáonerini.” urfagfá ⁶ o ámá epíroyí egfáyo “Xwíámi éf níjweaxa úpoyi.” nurirí bisfkerfá nímearí Goríxomi aiwá apí nání yayí n-wimáná kwíkwírímí nerí wiepísaríjowami mñn wíáná nurápayiro ámá ayo mñn n-wia nuro ⁷ wigí peyí bia enjagi Jisaso apia ení nurápirí Goríxomi yayí n-wimáná re uríjínigini, “Peyí rípia ení yanj n-wia úpoyi.” urfagi xfo urfípi yarfná ⁸ ámá fnn ríxa nñiro agwí ími uyíagi wiepísaríjowa ayí aiwá nñiro e tfápia nímeariyo soxí fá wé wfúmi dánj waúmi aumaúmi nero magwí miárigfawixini. ⁹ Ámá 4,000 aiwá apí nígíawixini. Jisaso ayí aiwá nñimáná enjáná wigí anj e nání nurowárimí ¹⁰ ewéyo wiepísaríjowa tñn nípíxemoáníro nímearí ugíawixini. Ipiyo oríwami dání anj yof Darímanuta tñj e niwíékfnímearo ayoagfawixini.

“Emimf bí neaiwapiyi.” urígí nánirini.

¹¹ Parisi wa n-wímearo ríxa sñmí tñn úrapí xwíyíá nuríro omí iwamfó wíwapiyaníro nání re urígíawixini, “Anjfnamí dánj emimf bí neaiwapiyi.” urfagfá ¹² Jisaso awa nání xegí xwioxíyo dání mñj nípénirí “Ini!” nírí re uríjínigini, “Judayí agwí ríná njweagfáyíné pí nání ‘Emimf neaiwapiyi.’ nírarijoi? E nírarijagfá aiwí emimf soyfné nírarijagfá wí nemíméini.” nurirí ¹³ ayo pñn n-wiárimí wiepísaríjowa tñn ewéyo nípíxemoáníro ipíyo oríwami dání nání ugíawixini.

Ewayí ikaxí yisí nání uríjínigini.

¹⁴ Nuróná aiwá nání dnj arfá nikeamoro bisfkerfá ná bñn ewéyo wenjpiní nímearí warfná ¹⁵ Jisaso Parisiowa nanj rayiro sñpí rayiro yaríjpa wiepísaríjowa axípi yaníro nerfná omí dnj mñkwíropa nero ríwí nímopíríxini nírí ewayí xwíyíá nurirfná sekaxí re uríjínigini, “Soyfné píraníj emépyi. Bisfkerfá yisí —Bisfkerfá siní sñj enjáná yisí onímíápi tfá aiwí nímñn íkwianjwí neapínarirí nímiga wiápnímearíjirini. Yisí Parisiowayá tñn Xerotoyá tñn nání wáyí nero emépyi.” uríjínigini. Uyínií yisíníj wigí xwioxíyo íkwianjwí eapínínigini e urarfná ¹⁶ wíwaníjowa re rínígíawixini, “None bisfkerfá menjagi nání neararini.” rínarijagfá ¹⁷ o arfá n-wírí mñxí re uríjínigini, “Pí nání ‘Bisfkerfá mayonerini.’ rínarijoi? Siní sñjwí oxoaro dnj moro mepa renoj? Segí mñj sñjáníj rimónini? ¹⁸ Sínjwí tfgóyíné aiwí sñjwí m-wínípa ríyaríjoi? Arfá tfgóyíné aiwí arfá mýarij renoj? Nioní bisfkerfá wé wú nñn kwíkwírímí nerí ámá 5,000yo mñn winjá nání dnj mñseainarínirani? ¹⁹ Aiwá ayí nñiro tfápi soxí fá xwé araríyo aumaúmi yárigfawixini?” urfagi awa “Wé wúkaú síkwí waú apimí aumaúmi yárijwanigini.” urfagfá ²⁰ o ámí re uríjínigini, “Nioní bisfkerfá ámá 4,000yo nñkwírirí winjapí

soxí fá arariyo miárigfawixini?” urfagi awa “Wé wfúmi dánf waumi miáriñwanigini.” urfagfa ²¹ o re uriniñigini, “Soyíné siní majfá rimóniñojí? ‘Aiwá menjána árñnone mĩneaiapĩpaxorini.’ rĩniaiwiariñojí?” uriniñigini.

Sĩjwí supárinĩf womĩ nanĩ imixĩf nánĩrini.

²² E nurĩsána nuro añf yof Betĩsaidayo niwiékĩnĩmearo nayoaro emearĩná amá wĩ sĩjwí supárinĩf wo Jisaso píranĩf imixini nání nĩméra nĩbiro waunĩ rixĩf re urĩgfawixini, “Joxĩ wé seáyĩ e nĩwikwiárirĩ nanĩ imixĩréini?” urfagfa ²³ Jisaso sĩjwí supárinĩjomĩ wéyo fá nĩxĩrimĩ añf Betĩsaida e nĩwárimĩ nurĩ yání e dání nĩrómáná oyá sĩjwíyo reanjwĩ nũrĩrĩ wé seáyĩ e nĩwikwiárirĩ yarinĩf re wiñinĩgini, “Joxĩ amĩpĩ wĩ sĩjwí rĩwĩnĩñini?” urfagi ²⁴ o sĩjwí nanĩrĩ re uriniñigini, “Amá wĩ añf emearĩñagfa sĩjwí nĩwĩnĩrĩ aiwĩ ikfáníf imónĩñagfa wĩnĩñini.” urfagi ²⁵ amĩ bĩ wé sĩjwíyo seáyĩ e wikwiáraná o rĩxa sĩjwí anĩf nanárirĩ xegĩ sĩjwí rĩxa nanĩ éagĩ amĩpĩ nĩyonĩ xixeni wĩnĩñinĩgini. ²⁶ Xixeni wĩnáná Jisaso o xegĩ añf e nání nurowárirĩná re uriniñigini, “Dĩxĩ añf e nání nurĩná amĩ Betĩsaida tĩyo nání mupanĩ.” uriniñigini.

Pitao “Kiraísoxĩrini.” urĩf nánĩrini.

²⁷ Jisaso tĩnĩ xegĩ wĩepĩsarinĩowa tĩnĩ nĩwiápĩnĩmeámĩ nuro añf xwé yof Sisaria Pĩpai tĩñĩyo ikwĩrónĩñĩpimĩ nání nurĩná awamĩ yarinĩf nĩwirĩ re uriniñigini, “Amáyf nionĩ nání arĩre rarĩnojĩ?” urfagi ²⁸ awa re urĩgfawixini, “Wĩ re rarĩnojĩ, ‘Jono wayf nĩneameaia wago amĩ nĩwiápĩnĩmearĩ rĩa yarinĩ?’ rarĩnojĩ. Amĩ wĩ re rarĩnojĩ, ‘Enĩná Gorĩxoyá xwĩyíá wíá rókiamoagf mĩpé añĩnamĩ peyinĩ Iraijaoyĩ rĩnĩño nĩweapĩrĩ rĩa yarinĩ?’ rarĩnojĩ. Amĩ wĩ re rarĩnojĩ, ‘Enĩná Gorĩxoyá xwĩyíá wíá rókiamoagf wo nĩwiápĩnĩmearĩ rĩa yarinĩ?’ rarĩnojĩ.” urfagfa ²⁹ o sinĩ yarinĩf nĩwirĩná re uriniñigini, “Ayf e nĩrĩro aiwĩ sewanĩjoyfĩné nionĩ nání gorĩnĩ rarĩnojĩ?” urfagi Pitao re uriniñigini, “Joxĩ Kiraísoxĩ, nene yeáyf neayimĩxemearfá nání arfowayá xwíá piaxĩyo dání iwiaronĩxĩrini.” urfagi ³⁰ o ñwĩ ikaxf re uriniñigini, “Soyíné nionĩ e enĩáonĩ nání áwanĩ murĩpa époyĩ.” uriniñigini.

Áwanĩ “Nionĩ nĩnĩpĩkipĩrĩrini.” urĩf nánĩrini.

³¹ Xewanĩño nání iwamfó nuréwapĩyirĩ re uriniñigini, “Amá imónĩñáonĩ rĩnĩf xwé wĩ meámĩfárinĩ. Negf mebáowa tĩnĩ apaxfápanĩf imónĩgfá xwéowa tĩnĩ Gorĩxoyá ñwĩ ikaxf eánĩñĩpĩ mewegfáwa tĩnĩ nionĩ rfwĩ nĩmóáná wa nĩnĩpĩkipĩrĩrini. E nerĩ aiwĩ sfá wiyáu wiyĩ óráná amĩ wiápĩnĩmeámĩfárinĩ.” nurĩrĩ ³² pĩné sĩjání e rimóagĩ Pitao Jisasomĩ nĩmeámĩ nurĩ yánímĩ nĩrómáná rĩxa mĩxĩ urĩmĩnĩrĩ nání nerĩ “E wĩ mĩnearĩpanĩ.” urarĩná ³³ Jisaso omĩ rfwĩ numorĩ wĩepĩsarinĩf wĩamĩ sĩjwí nĩwĩnĩrĩná omĩ mĩxĩ nurĩrĩ re uriniñigini, “Setenoxĩnĩ, pĩnĩ nĩnĩwĩárimĩ ui.” nĩrĩrĩ re uriniñigini, “Pitaoxĩ amĩpĩ nání Gorĩxo wĩmónarĩñĩpĩ nání dĩñf mĩmó amá wĩmónarĩñĩpĩ nání moarĩñĩnĩ.” nurĩsána ³⁴ amá e epĩroyf egfána “Eini.” nurĩrĩ xegĩ wĩepĩsarinĩowa tĩnĩ nawĩnĩ awĩ neánĩmáná enĩána re uriniñigini, “Soyíné woxĩ nionĩ yarinĩpa emĩnĩrĩ nání nionĩ tĩnĩ nurĩnáyĩf re erfárinĩ. Dĩxĩ simónarĩñĩpĩ wĩ mé rfwĩmĩnĩ nĩmamorĩ re nĩyáiwirĩ Jisasomĩ xfdarĩñagĩ nání amá wa ikfáyo nĩnĩyekwĩroárirĩ

niniþikipiróná ayf ananirini.' niyaiwiri nixfdirfáriní. ³⁵ Ámá go go 'Jisasomi nixfdirfnáyf ámá wa nipikipfirixini.' niyaiwiri nání nioní mnixfdf xegf wará éf nimeniri nerfná xewanijo anijini ikeamóninfáriní. E nerí aiwi ámá go go nioní nnixfdirí xwiyfá yayf seainarijipi nání wáf emearijagi nání pikíanáyf, o anijini mikeamóní nioní nnixfdirijipimi dání erfikiemeánifáriní. ³⁶⁻³⁷ Ámá go go nioní mnixfdf iyfá fáf nígwf amipi emeámirí nání néra nurí nimeáísáná xewanijo anijini ikeamónáná ayf nanjraní? Oweo! Amipi nni xwfá tíyo dání mímúropa nerí aiwi xewanijo anijí ikeamónáná amipi api tni xegf wará anijí jweanfa nání roayirónipaxfmani." nurí ³⁸ re urijinigini, "Seyné nuro ámá agwi riná jweagfáyf Gorixomi dání mwiwkwíró fwí néra warigfáyf tñj e nemerfná nioní nání ayá seainiri pfné nioní rarijápi ení nání ayá seainiri yarijagi nání amáyo yumfí niwifnáyf, ámá imónijáoni niweapirfná ikfnijáoni weapiri gf ápo xwínfá earijpa nioní ení xwínfá enjáoni anjafwí wa tni weapiri nerí xfo nání ení ayá nininiri 'Go ríani?' rimfáriní." urijinigini.

9

¹ Ámí re urijinigini, "Nioní nepa seararijagi nání píranijf arfá nípoi. Ámá re rogfa wiyfné sini mipepa nerfná ení eánijf Gorixo xfo xegf xwioxfyo mimeámí nerí píranijf seamenjweanfa nání imónijipi imónarjagi sinjwf winipfirfáriní." urijinigini.

Jisaso nikfiri xegf bi imónijf nánirini.

² Ríxa sfá wé wúmi dání wo óráná o Pitaomi tni Jemisomi tni Jonomí tni niwirimeámí dfwf xwé bimí nipeyiro wíwini niñwearfná wigf sinjwf anigfe dání re enjiginí. Jisaso wará xegf bi nimóniri ³ xegf rapirapí ení wfá nókiariri ámá wí wayf nrorfná apfá e wéf mítropaxf apfá xáiwf wearijiginí. ⁴ E yarfná Gorixoyá wfá rókiamoagf Irajaoyi rinijo tni eniná yagf Moseso tni omí niwimeari o tni xwiyfá rinarfná ⁵⁻⁶ wiepisarijowa wáf ayikwf mwinifagi nání Pitao "Píoi urimfíni?" niyaiwiri úrapí xwiyfá nurí Jisasomi re urijinigini, "None re niñwearfná nanjirini. Ananí re jweapaxfiri. Aní pipákf wíkaú wí, joxí nání wíwáyí, Moseso nání wíwáyí, Irajao nání wíwáyí omíraneyí." nurimáná enáná ⁷ agwf bi ritf wiáraná agwípimi dání xwiyfá bi re rinijiginí, "O gf íwf dnjf sixf yinjáorini. Pí pí xwiyfá searánáyf arfá wípoi." uráná ⁸ wenijf éfáyf winigfawixini. Ámá wo mepa Jisasoni iwo jweanagf winigfawixini.

Irajao nání yarijf wigfá nánirini.

⁹ E niwinimáná dfwf mñfyo dání pfní niwiárimí niweapiróná Jisaso jwf ikaxf re urijinigini, "Ripi nanfápi nání amáyo áwanj murímepa époi. Ámá imónijáoni ríxa niperi xwáripáyo dání niwiápinimeámáná enáná iná ananí áwanj urimefirixini." urifagi ¹⁰ awa dnjfní fáf nixiriro xwiyfá "Niperi xwáripáyo dání wiápinimeámfáriní." urifpi nání ududf nero "Pí nání rfa nearijoi?" niriniro ¹¹ yarijf re wigfawixini, "Pí nání jwf ikaxf eánijipi mewegfáwa re rarigfáriní, 'Irajao ríxa binjmi enáná rfwíyo ámá nene yeáyf neayimixemeanfo arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfáriní.' pí nání rarigfáriní?" urifagfa ¹² o re urijinigini, "Ayf neparini. Irajao xámi nibiri ámá wigf yarigfápi rfwfmni mamoro Gorixomi dnjf wíkwíro ero eprí nání xwiyfá nurí aiwi xwiyfá Gorixoyá niriniri eánijf rípi 'Ámá

imóniñjomí rñniñj níwiyairo xwírfa wikixepírfařini.' xwiyfa api eni pi nani riniñi?" nuriri ¹³ re uriniñigini, "Ñwí ikaxf eaniñjpi mewegfawa e niri aiji nioni re seariniñi, 'Traijao rixa bfađ aiji ama rfwaniñj xfo nani eaniñjpi omi arfa mwi wigf diñj tñi sipi niwiera ugřawixini.' seariniñi." uriniñigini.

Íwí imfo xixeroariniñj womi mixf umainiñj nanirini.

¹⁴ Jisaso awa tñi ami xegf wiepřsariniñj wfami wimeanro nani niweapiro awa tfe ama epřoyf enagfa niwiniro awa ñwí ikaxf eaniñjpi mewegfa wa tñi xwiyfa sfmí tñi rinariniñagfa niwiniro ¹⁵ rixa anjwi e bana ama e epřoyf egfayf Jisaso weapiniñagi niwiniro sirf niřikiniro yayf wianiro nani anñi nuro wimeana ¹⁶ o yariñj re wiñigini, "Awa tñi pi nani xwiyfa sfmí tñi rinariniñj?" urfagi ¹⁷ ama e epřoyf egfayf wo re uriniñigini, "Nearwapiyariñjoxini, gř íwomi imfo xixeroariniñagi nani manj přonirini. ¹⁸ Imfo meanj eana meakřkwiřani yariři manj sfwf kirřwiniři sikwf we sfwf yariři yariřiniři. Nioni joxi nani niwea bfa aiji joxi niñweapiniñagi nani dixf wiepřsariniñjowami 'Soyne mixf umainowaripoyi.' urfagi aiji awa wi anani mixf umainowaripaximaní." urfagi ¹⁹ Jisaso rixa anidiniñj niwiiwiri nani re uriniñigini, "Agwi rina ñweagfayine nioni tñi nemerane ema obaxf niřeamuroagi aiji sñi Gorixomi diñj niwikwřroarigfa reñj? Arire searayimñi?" nuriri "Íwomi niwiriweami břpoyi." urfagi ²⁰ rixa niwiriweami niřiro imfo Jisasomi řiñwí niwiniřina re eniniñigini. Meanj eana sinapřxwřni nera niřiorori xwřyo niwieaga urf meakřkwiřa pumiri yariñagi ²¹ xanomi Jisaso re uriniñigini, "Sa arari eniriñi?" urfagi re uriniñigini, "Sini onimiao dani e nera uniriñi. ²² Imfo iwomi inana xwřfa oikixeminiři re yariřiniři. Niřeri řfyo ikeairi niřeri iniřigi mamowariři yariřiniři." nuriri "Jisaso eni yopa meğiniřeniñj?" niyaiwiri re uriniñigini, "Joxi 'Anani nanj imixipaxoniři.' niyaiwiniřinayf wa niyeaomixiri arira yeai." urfagi ²³ Jisaso re uriniñigini, "Joxi 'O nanj mimixipaxoniři.' niniwiri riniřariñi? Jiwanijoxi Gorixomi diñj wikwřoi. Ama giyf Gorixomi diñj ikwřofayf amipi ai anani arira winiñj." urfagi ²⁴ iwomi xano apaxf me re uriniñigini, "Gorixomi diñj wikwřominiři yariñagi nani aga piřaniñj wikwřomi nimixei." urfagi ²⁵ Jisaso ama obaxf o tñj e nani mřf bmiariniñagfa niwiniři imfo iwomi xixeroariniñjomi mixf numainowariři re uriniñigini, "Manj přoariri arfa přoariri enjoxi iwomi pñi niwiarimi nurf ami bi tñi rfwimniři niřori mixixeroapani." urana ²⁶ imfo makřřwf niřori meanj neari iwo sinapřxwřni niyariři weřana omi pñi niwiarimi uniniñigini. Pñi niwiarimi uana iwo rixa niřeriniñj weñagi niwiniro ama obaxf "Rixa niřerf rfa weñj?" rariñagfa aiji ²⁷ Jisaso xegf weyo fa niřaxiřimana mřeyoana o wiapřni meaniniñigini. ²⁸ Niwiapřniweamana enana Jisaso nurf anjyo niřawiri ñweana xegf wiepřsariniñjowami wigřpi inimi yariñj re wigřawixini, "Pi nani imfo iwomi xixeroomi mixf umainowaripaxf mimoniřa ewaniñigini?" urfagfa ²⁹ o re uriniñigini, "Soyne segf diñj tñi imfo tñiñj imoniñjyf mixf umainowaripaxf menini. Gorixomi diñj wikwřoro yariñj wiwo neronayf, anani oya diñj tñi mixf umainowaripaxf imoniřaroi." uriniñigini.

Ami yumfi "Niniřikiriřini." uriniñj nanirini.

³⁰ Awa anj ayo pñni ntwiáritmi Gariri piropenisfyo áwintimti nurfná Jisaso “Ámá nionti pwarinjagi nániti nijfá mimónipa oépoi.” yaiwinjiginiti. Ayf rípi nániti e yaiwinjiginiti. ³¹ Wiepísarinjowaminti nuréwapiyiri re urayinjiginiti, “Ámá imóninjáoniti nániti mtyf uráná nñipkipírfáriniti. Nñipkífá aí sfá wiyau wiyi óráná xwáripáyo ntwémáná ámí ntwiápinimeámfáriniti.” urayarinjagi aiwi ³² awa sinti nñipkwinti nijfá mimónipa nero aí masisfá ntwiwo nániti yarinj bñ mñiwigfawixinti.

“Go gone seáyí e imónanfwarfanti?” rñigfá nánirinti.

³³ Awa anj yof Kapaneami nñremoro anjyfo nñpáwiro nñjwearfná Jisaso wiepísarinjowaminti yarinj re winjiginiti, “Óf e nñbiranéná pí xwiyfá nñriga bñawixinti?” urfagi aiwi ³⁴ awa “Negf woxi goxi ámíná nimónirineamerweañáná wñone sñmanjwíyóninj íntimti yeáyf rñnanfwarfanti?” nñriga bñ enjagi nániti ayá nero xwiyfá bñ murf kikiífá yarinjagfá ³⁵ o éf nñjweámáná wiepísarinj wé wúkaú síkwí waú awaminti “Soyfné awí neánitro re njwénapfpoi.” nuririnti re urinjiginiti, “Ámá ‘Nioniti sñmanjwíyóninj onurñnayipoyi.’ nñyairinj re éwintiginiti. Ámá nñyoni xñnáninj nimóniriririrá wíwintiginiti.” nuririnti ³⁶ nñiáwí miá bñ nñmeari áwinti e éf nurárimáná wé nñmakfkiyiri ámí re urinjiginiti, ³⁷ “Ámá wo nioniti nñxfdírnáyf nñiáwí rñpñinj imóninjyfo peayf mñwianf wéyo nñmerfnáyf apiminti wéyo mñmearinñiti. Nioniti wéyo nñmeri gf ápo, nñrowárenapñjomí eni wéyo umeri yarinti.” urinjiginiti.

“Ayf tfáminti mñkumixñigfáyf none tfáminti imóninti.” urinj nánirinti.

³⁸ Jono re urinjiginiti, “Neaiepísarinjoxinti, none ámá wo yof joxiyá nñirimi ímfó mñxí umáñnowárarinjagi nñwinirane o none tñni nawini memearinjagi nániti xe oenirinti sñjwí wñnanirinti enjwámaniti.” urfagi ³⁹ Jisaso re urinjiginiti, “Api e imixáná pñrf mñwiaikipanti. Ámá go go yof niontyá nñirinti emimf neminti nuri anjñiti ikayfwf nñmearipaxi imóninñmeninjoi. ⁴⁰ Ámá ayf tfáminti mñkumixñinpa nerfnáyf ayf none tñni imóninti. Ayinániti e éfáyo bñ pñrf mñwiaikipanti. ⁴¹ Ámá go go soyfné Kiraisoniti nñxfdíro wáf urimero yarinjagfá nániti arirá nñseairi inñigf bñ aí niwirinti nñseaiapñrnáyf, Gorixoxi e éo nániti wí dnj arfá mikeamó omñ xñxeniti arirá winfáriniti.

Íwí oépoiñirinti wñwapiyarigfáyf nánirinti.

⁴² “E neriti aiwi ámá go go nñiáwí rñpiaminti nioniti dnj nñkwíroanitro yarigfápiaminti pñrf wñiákimñirinti neriti fwf oépoiñirinti wñwapiyarfná Gorixoxi ‘O xwiyfá mayorinti.’ mñrf rñxa nñpémáná enjáná rñnjnj xwé winfáriniti. Sintini nñiáwípiaminti fwf nániti mñwiepísipa enjáná ámá wa omñ ífá nñxero sñnjá xwé wo sñjwí tñni gwí nñjárítro rawírawáyo nñmamówárfñrnáyf, sipi enjagi aiwi rñnjnj Gorixoxi wimñirinti enjñpñnjnj imóninjñpñmaniti. ⁴³⁻⁴⁴ Íwí nániti wé feapá nñsinñrnáyf nñwákwñirinti emi morññiti. E ninñrná rñnjnj xwé nñsinñirinti aiwi wé rasfá enj tñni opéirinti aí anñnaminti nániti nñpeyirfnáyf ayf ananñirinti. Wé nñkaúñi feapá neriti fwf meáú sinti ú tñni nerfná rfá anñnj wearñjyómñirinti nuri rfná nñrññrnáyf ayf nanñmaniti. ⁴⁵⁻⁴⁶ ‘Síkwí rú tñni fwf nániti anj oememñiti.’ yaiwíu síkwí ú mñnj nñwákwñirinti emi morññiti. E ninñrná rñnjnj xwé nñsinñirinti aiwi síkwí rasfá enj tñni opéirinti aí anñnaminti nániti nñpeyirfnáyf ayf ananñirinti. Síkwí ‘Íwí nániti oumñiti.’ yaiwiarñj tñni enjáná nñperfná Gorixoxi rfná anñnj wearñjyfo nñsikeaárñrnáyf ayf nanñmaniti.

47 Siŋwí wíniyi t́ni f́wí nání nímorínáyí siŋwí ayi niyori emí moríni. E niníná ríní xwé nisinírí aiwí siŋwí ná wiyini nanímí opétri aí anínami nání nipeyirínáyí ayí ananírini. Siŋwí f́wí nání mófíyi t́ni néisáná niperíná Goríxo ríá aníŋí wearíŋíyo nisikeaárínáyí ayí nanímani. 48 Ríá aníŋí wearíŋe xweamí mípé aníŋí nísiri ríá ení aníŋí ríniri yaríŋerini.

49 “Saxí aiwáyo moarígíapa Goríxo ríá ení amá ńni naní oimónípoynírí saxíníŋí e moníriní. 50 Saxí aiwá awí imíxaríŋí enagí nání naníriní. E nerí aí xegí awí yaríŋípi anípá nerí aiwáníŋí imóníŋáná aríge nerí amí awí eníŋoi? Soyíné saxíníŋí nimóníro saxí aiwáyo awí imíxaríŋípa amá niyoni píraníŋí e níwirínáyí, sewaníŋoyíné míméyoánípa nero píraníŋí níkumíxíníro néra úfrixini.” uríŋinígini.

10

Apíxí emí moarígíá nánirini.

1 Jisaso níwiápínímeari e ṕni níwiárímí nuri Judia píropenisíyo nímuróni inígí Jodani rapáyo j́faríwámí dání waríná oxí apíxí epíroyí nero o t́ŋí e awí eánáná xegí yaríŋípa amí uréwapíyaríná 2 Parisi wa níwimearo omí iwamíó níwíwapíyiro re urígíawixini, “Wa negí ŋwí ikaxí eáníŋípi fá nírore rarígíarini, ‘Xegí oxo apíxími anani emí mopaxíriní.’ rarígíarini. Wa ‘Emí mopaxímani.’ rarígíarini. Joxiyá d́ŋí aríge simónarini? ‘Anani emí mopaxíriní.’ risimónarini? ‘Nwíarini.’ risimónarini?” uríŋí 3 re uríŋinígini, “Moseso eníná segí searfawéyo ŋwí ikaxí nuriríná píoi uríŋinígini?” uríŋí 4 re uríŋíawixini, “Moseso amá apíxí emí moaníro nání anani payí re ríníŋípi ‘Nioni ími aníŋí emí móarini.’ ríníŋípi nearo owiowárípoynírí siŋwí neanagíriní.” uríŋí aiwí 5 Jisaso re uríŋinígini, “Soyíné segí d́ŋí t́ni níxídíro aríki segí apíxí emí moaníro yaríŋagíá nání Moseso ŋwí ikaxí apí níriní eanírini. 6 E nerí aiwí xwíyá rípi níriní ríwamíŋí eanírini, ‘Goríxo eníná xwíá imíxírí anína imíxírí neríná oxí imíxírí apíxí imíxírí enírini. 7-8 Ayínáni oxo xaniyaúmi ṕni níwiárímáná xegí apíxí t́ni níkumíxíníríná ná ayí ná b́níníŋí imónípísírini.’ E nírinírí eáníŋí enagí nání xíxegíni imónarígímani. Ná ayí ná b́níníŋí nimóniri emearígíriní. 9 Ayau nímeánímí nemeíná Goríxo ŋwiráŋíŋí enagí nání ṕni níwiárínímí mupa oépiyi.” nuri mí nuri 10 aníŋíyo nípáwiri ŋweanáná wiepísaríŋowa amí o meánígíá nání uríŋí nání yaríŋí wíáná 11 o re uríŋinígini, “Amá go go xegí apíxí emí nímorí wí nímearínáyí, xámí meanímí sípí wikárarini. 12 Apíxí gí gí ení xegí xiagwomí ṕni níwiárímí nuri womí nímeánírínáyí, xámí meáníŋomí sípí wikárarini.” uríŋinígini.

Niaíwí onímiápiami wé ikwíkwíarímí ení nánirini.

13-14 Amá wí Jisaso wígí niaíwí oimónípoynírí wé wikwíarini nímeámí b́aná wiepísaríŋowa míxí uraríŋagíá Jisaso awa pírfí urakianíro yaríŋagíá níwínírí wikí d́ŋí níwíawírí re uríŋinígini, “Soyíné pírfí murakipani. Goríxo xwioxíyo nímeámí nerí píraníŋí seameŋweani siŋáni nimónírini o amá niaíwí tíyí yapi nioni d́ŋí níkwírófáyo meŋweaníŋí enagí nání soyíné pírfí murakipani. Nioni t́e nání xe obípoyi. 15 Nioni nepa seararíŋini. Amá gíyí gíyí niaíwípia xaniyaúmi d́ŋí íkwírore símanŋwíyóníŋí yeáyí uríníro yaríŋíápáníŋí Goríxomí e mepa nerínáyí, o xwioxíyo nímeámí nerí píraníŋí seameŋweaníŋí wí páwípfírfámani.” nuri máná 16 niaíwípia

wími nĩmearĩ sáfyo niŋwírárĩnimáná wé seáyĩ e wikwiárĩrĩ “Gĩ ápo píránĩŋĩ oudenĩ.” rĩrĩ nĩwia unjĩnigĩnĩ.

Ámá amĩpĩ mĩmúrónĩŋĩ wo nánĩrĩnĩ.

17 Jisaso nĩwiápĩnĩmeámĩ anjĩ wíyo umĩnĩrĩ yarĩná ámá wo o tĩŋĩ e nánĩ mĩrĩ nĩbĩrĩ sfmĩmanjĩmĩ dání xómĩŋĩ nĩyĩkwĩrĩ yarĩŋĩ re winjĩnigĩnĩ, “Nearéwapĩyarĩŋĩ nanjoxĩnĩ, arĩge nerĩná nionĩ dĩŋĩ nĩyĩmĩŋĩ tĩŋáonĩ imónĩmĩfárĩnĩ?” urĩagi 18 o “Jisaso Gorĩxorĩfani?” oyaiwinĩrĩ re urĩŋĩnigĩnĩ, “Joxĩ pĩ nánĩ ‘Nearéwapĩyarĩŋoxĩnĩ nĩnĩrĩrĩná ‘Nanjoxĩnĩ nĩrĩfĩnĩ? Ámá wĩ nanjĩmani. Sa Gorĩxo nanjorĩnĩ. 19 Joxĩ ŋwĩ ikaxĩ éanĩŋĩpĩ nánĩ rĩxa nĩjĩfá imónĩŋĩnĩ. ‘Nĩwiápĩnĩmearĩ ámá wĩ mĩpĩkipa erĩnĩ. Ámá wĩ tĩnĩ fwi minĩpa erĩnĩ. fwi mĩmeapa erĩnĩ. Yapĩ murĩpa erĩnĩ. Yapĩ nurepĩsĩrĩ fwi muráĩpa erĩnĩ. Inókĩmĩ tĩnĩ ápomĩ tĩnĩ wéyo merĩnĩ.’ E rĩnĩŋĩpĩ joxĩ rĩxa nĩjĩfá imónĩŋĩnĩ.” urĩagi 20 o re urĩŋĩnigĩnĩ, “Nearéwapĩyarĩŋoxĩnĩ, apĩ nĩpĩnĩ sĩnĩ ononĩ imónĩŋe dání pĩrĩ mĩwiaĩkĩ píránĩŋĩ nĩxĩda bĩŋárĩnĩ.” urĩagi 21 Jisaso sĩŋwĩ agwĩ nĩwĩnĩrĩ wá nĩwianĩrĩ nánĩ re urĩŋĩnigĩnĩ, “Nĩpĩnĩ nĩxĩdĩrĩ aĩwĩ ámĩ bĩ sĩnĩrĩnĩ. Joxĩ nurĩ dĩxĩ iyĩfá fá tĩnĩ xwĩfá tĩnĩ amĩpĩ dĩxĩyĩ ŋĩgwĩ nánĩ bĩ nerĩ ŋĩgwĩ meáiyĩfá ámá aĩwá nánĩ ikeamónĩro aikĩ nánĩ ikeamónĩro egĩfáyo mĩnĩ wĩrĩxĩnĩ. E nemoxĩ nĩbĩrĩ nĩnĩxĩdĩmerĩnáyĩ, rĩwéná nĩpémáná anjĩnami nánĩ nĩpeyĩrĩná amĩpĩ joxiyá aga xwé nĩdéronĩfárĩnĩ.” urĩagi aĩwĩ 22 o amĩpĩ wĩ mĩmúrónĩŋo enajĩ nánĩ dĩŋĩ sĩpĩ nĩwirĩ e mepaxĩ wimónĩŋĩ nánĩ sfmĩmanjĩ kĩpĩŋĩ nĩyĩmĩ unjĩnigĩnĩ.

23 Sfmĩmanjĩ kĩpĩŋĩ nĩyĩmĩ úagĩ Jisaso xegĩ wĩepĩsarĩŋowamĩ sĩŋwĩ nĩwĩnĩmerĩ re urĩŋĩnigĩnĩ, “Amĩpĩ xwé tĩgĩfáyĩ ananĩ Gorĩxomĩ dĩŋĩ nĩwĩkwĩroro o xwioxĩyo mĩmeámĩ nerĩ umenjewanĩfē páwĩpaxĩmani.” nurĩrĩ 24 awa xfo rĩfĩpĩ nánĩ ududĩ yarĩŋagĩfá nĩwĩnĩrĩ ámĩ re urĩŋĩnigĩnĩ, “Nĩaiwoyĩné, ámá wĩ anĩŋĩ minĩ yanĩro nero aĩwĩ ananĩ Gorĩxomĩ dĩŋĩ nĩwĩkwĩroro o xwioxĩyo mĩmeámĩ nerĩ umenjewanĩfē páwĩpaxĩmani. 25 ‘Kamerĩ enjĩ rapĩrapĩ gwĩ kĩwearĩgĩfá óyĩmĩ ananĩ páwĩpaxĩrĩnĩ.’ rĩyĩaiwĩarĩŋo? Ámá amĩpĩ xwé tĩgĩfáyĩ kamerĩ enjĩ óyĩmĩ mĩpáwĩpa éfĩnĩŋĩ Gorĩxo seamenjewanĩfē nánĩ ananĩ páwĩpaxĩmani.” urĩagi 26 awa ududĩ níkarĩnĩro re urĩgĩfawĩxĩnĩ, “E imónĩŋáná ámá gĩyo Gorĩxo yeáyĩ uyĩmĩxemeanĩfárĩnĩ?” urĩagĩfá 27 Jisaso sĩŋwĩ agwĩ nĩwĩnĩmáná re urĩŋĩnigĩnĩ, “Ámá wĩ mepa epaxĩ nĩmónĩmáná aĩwĩ Gorĩxoyá dĩŋĩ tĩnĩ ananĩrĩnĩ. Amĩpĩ Gorĩxo mepa epaxĩ wĩ mĩmónĩŋagĩ nánĩ oyá dĩŋĩ tĩnĩ epaxĩrĩnĩ.” uráná 28 Pítáero re urĩŋĩnigĩnĩ, “Aĩ, none negĩ amĩpĩ rĩxa pĩnĩ nĩwiárĩmĩ joxĩ rĩxĩdĩmearĩŋwĩnĩ.” urĩagi 29-30 Jisaso re urĩŋĩnigĩnĩ, “Nepa seararĩŋĩnĩ. Ámá gĩyĩfá gĩyĩfá nionĩ dĩŋĩ nĩnĩkwĩroro xwĩyĩfá nionĩ nánĩ yayĩ seainarĩŋĩpĩ wáf urĩmero enĩ éfáyĩ xexĩrĩmeáyoranĩ, xĩnáiwamĩranĩ, xegĩ nĩaiwĩyoranĩ, xegĩ anjĩranĩ, xegĩ aĩwá omĩŋĩranĩ, pĩnĩ nĩwiárĩmĩ nĩxĩdĩrĩnáyĩ, sĩnĩ mĩpē xwĩfáyo nĩŋwearĩná xexĩrĩmeá imónĩfáyĩ xĩnáiwa imónĩfáyĩ xegĩ nĩaiwĩfá imónĩfáyĩ xĩnáiwa imónĩfáyĩ xegĩ nĩaiwĩfá imónĩfáyĩ xegĩ anjĩ imónĩfáyĩ xegĩ aĩwá omĩŋĩ imónĩfáyĩ wĩwanĩŋĩyĩfá pĩnĩ wĩarĩfáyo seáyĩ émĩ múronĩnĩfárĩnĩ. E nerĩ aĩ nionĩ nĩxĩdarĩŋagĩfá xeanĩŋĩ enĩ nĩwĩmeanĩfárĩnĩ. Ayĩ enĩ anjĩ rĩwéná imónĩnĩfáyo dĩŋĩ nĩyĩmĩŋĩ tĩgĩfáyĩ nĩmónĩro ŋwepĩrĩfárĩnĩ. 31 E nerĩ aĩwĩ ámá ‘Xwéonĩrĩnĩ.’ nĩrĩro xámĩ xámĩ

imónarigfáy niperfná surfma yáripfrfáriní. Agwi ríná surfma ηweagfáy niperfná xáminfyo múropírfáriní.” uríñiginí.

Ámi yumí “Ninipikipfrfáriní.” uríñínání.

³² Awa ófyo nuro anj yó Jerusaremí nání nýirfná wiepřsaríjowa Jisasó arfki anj apimí nání nýiri xámi umeaaríjagí nýwínro ududí niníro ámá Jisasomí xfdarigfáy wí ení ayá sfwf uroaríjagí o ámi xegf wiepřsaríñf wé wúkaú síkwf wáu awamí ná dáminí e nímfaurí ámí xfomí wa wípřfápí nání áwanj nurírí ³³ re uríñiginí, “None Jerusaremí nání nýirane rémóáná ámá imóníjóní re níkeaarípfáriní. Ámá wo nioní nání mýf uráná apaxfpaníñf imónigfá xwéowa tñí ηwf ikaxf eáníñfpi mewegfáwa tñí nioní xwíríxí níníméro xwýfá nínímearíro ‘Sa joxníní.’ níníró nípíkímoaníro wauyowamí mñí nýwípřfáriní. ³⁴ Mñí nýwíaná awa ríperíró niro reanjf núríro iwanj nearo nínífasáná nípíkípfáriní. Nínípíkíro aiwí sfá wýyáu wýyi óráná ámí wíapfníméamfáriní.” uríñiginí.

Jono tñí Jemiso tñí yaríñf wigfpi nání.

³⁵ Sebediomí xewaxowáu Jemiso tñí xogwáo Jono tñí anj e nuri Jisasomí re urígřisixíní, “Nearéwapřyaríjoxíní, yawawí pí pí nání yaríñf síwýf joxí ananí nýeairfáriní?” urfagí ³⁶ o re uríñiginí, “Nioní pí eaimí níraríñf?” urfagí ³⁷ awáu yawawí ení áminá imóníwiníñf wiepřsaríñf wfa yawawí símanwýyóníñf yeáyf yeaurfnírxíní re urígřisixíní, “Joxí idáná ámínáoxí nimóníř meñweañáná ámá nfní símanwýyóníñf yeáyf rurfnáná yawawí joxíyá wéyo mñí mñí onjeápiyíníř síñwf yeáníréřraní?” urfagí aiwí ³⁸ Jisasó re uríñiginí, “Awagwí yaríñf niarigfípí nání nýfá mimónípa neri nání yaríñf niaríñf.” nurírí ewayf xwýfá ámá wa xfomí píkípfář enagí nání áwanj nurírfná yaríñf re winíginí, “Awagwí iníğf síxí nioní nímfáwá ananí nípaxf imónípřřraní? Iníğf waxfyo nioní xémfápí awagwí ení ananí xepaxf imónípřřraní?” yaríñf wíaná ³⁹ awáu re urígřisixíní, “Ananířní. Yawawí nepaxfřní.” urfagí o re uríñiginí, “Iníğf nioní nímfáwá awagwí ení nípřřřníní. Iníğf waxf nioní xémfápí awagwí ení xepřřřníní. ⁴⁰ E neri aiwí ‘Woxí řfmi dání ηweaí. Woxí řfmi dání ηweaí.’ wí earípaxonímaní. Goríxo xewaníño earípaxfřníní. Xfo wimónaríñf goxí goxí Jisasomí mñí mñí nýeápiyí.’ earípaxfřníní.” urarfná ⁴¹ wiepřsaríñf wé wúkaú wfa Jemiso tñí xogwáo Jono tñí e uraríjagí arfá nýwiro wíkf dñf nýwíawíro yarfná ⁴² Jisasó “Nioní tñf anj re bípoyí.” nurírí re uríñiginí, “Émáýfá áminá meñweagfáwa seáyf e nimóníro wigf ámáyo ayá mřřmíxř peayf wíanarigfáriní. ⁴³ E neri aiwí awa yaríğfapa axfřpí mimónípaní. Go go segf ráróníñf nimónířfnáyf wfóyřnéyá omíñf seaiaríño nimóníř arířá seaiwíníginí. ⁴⁴ Go go xámi xířáóníñf imóníoxí xínáíníñf nimóníř ámá nýyoní sanj urápíméřřřníní. ⁴⁵ Nioní ení ámá imóníjóní aí ámá sanj nírápířřníní nání weapřjónímaní. Ámá nfní nání nupeírř gwfníñf roayírómíginíř weapřjární.” uríñiginí.

Síñwf supáríñf Batimiasomí nanj imíxíñf nání.

⁴⁶ Jisasó wiepřsaríjowa tñí nawíní sñí Jerusaremí nání nýiro anj áwíní e bimí xegf yó Jeriko nřřémoro řřxa anj apimí wíarř múroaníro yarfná

ámá sɪŋwɪ supárɪŋɪ wo —O omɪŋɪ mepaxo enagɪ nánɪ óf manɪpá tɪnɪ nɪŋweámáná nɪgwɪ nánɪ tɪnɪ aiwá nánɪ tɪnɪ rɪxɪŋɪ urarɪŋorɪnɪ. Xano xegɪ yof Timiasorɪnɪ. Xfo xegɪ yof Batimiasorɪnɪ. O óf manɪpá tɪnɪ nɪŋwearɪfná arɪfá wɪyɪf re wɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁴⁷“Nasaretɪ dɪŋɪ Jisaso daiwo pwarɪnɪ.” rarɪŋagɪfá arɪfá e nɪwirɪ rɪfaiwá enɪ tɪnɪ re rayɪŋɪnɪgɪnɪ, “Jisasoxɪ, rárɪfawé mɪxɪf ináyɪ Depitoyáoxɪnɪ, wá nɪwianei.” urarɪŋagɪ ⁴⁸ámá wɪ mɪxɪf rɪfá tɪŋɪf nurɪro “Rɪxa pɪnɪ wɪárei.” urɪfagɪfá aiwɪ arɪkɪ wɪnɪ enɪ tɪnɪ rɪfaiwá re rayɪŋɪnɪgɪnɪ, “Rárɪfawé mɪxɪf ináyɪ Depitoyáoxɪnɪ, wá nɪwianei.” urayarɪŋagɪ ⁴⁹Jisaso xegɪ pwarɪŋe nɪrómáná re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “Omɪ rɪfaiwá urɪpoyɪ.” urɪfagɪfá ayɪ omɪ rɪfaiwá nurɪro re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “O wɪárɪf nɪmúroarɪnɪrɪ ayá sɪwɪf mɪrɪropanɪ. Joxɪ nánɪ rɪfaiwá rɪrarɪnɪ. Rɪxa Wɪápɪnɪmeai.” uráná ⁵⁰iyɪfá nɪpánɪrɪ ŋweanɪf nɪpírɪrɪ emɪ nɪmómɪ nɪwɪápɪnɪmeámɪ nurɪ Jisasomɪ wɪméááná ⁵¹o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ pí simɪ nánɪ nɪrarɪŋɪnɪ?” urɪfagɪfá sɪŋwɪf supárɪŋo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, nionɪ rɪxa sɪŋwɪf oanɪmɪnɪrɪ rɪrarɪŋɪnɪ.” urɪfagɪ ⁵²o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ dɪŋɪf nɪnɪkwɪfrorɪ nánɪ dɪxɪf sɪŋwɪf rɪxa nanɪf anɪfɪnɪ. Dɪxɪf anɪf uɪ.” uráná re enɪnɪgɪnɪ. Ámɪ rɪxa sɪŋwɪf noxoarɪ nanɪrɪfná óf e dánɪ Jisasomɪ rɪwɪyɪo númɪ unɪnɪgɪnɪ.

11

Jerusaremɪyo nɪrémorɪfná mɪxɪf ináyɪ rémoarɪgɪfápa rémonɪf nánɪrɪnɪ.

¹⁻²Jerusaremɪ tɪŋɪf anɪwɪ e nɪrémorɪfná anɪf onɪmɪá bɪáwɪ xegɪ yof rɪpɪáúrɪnɪ. Betɪpasi tɪnɪ Betani tɪnɪ apɪáúrɪnɪ. Anɪf apɪáúyɪf dɪwɪf xegɪ yof Oripipá tɪŋɪf e nɪrémoro Jisaso xegɪ wɪepɪsarɪŋɪyɪf wáumɪ re urowárɪŋɪnɪgɪnɪ, “Awagwɪf anɪf dayo ikwɪrónɪŋɪpɪmɪf nánɪ nuri rɪxa nɪrémoro dogɪ sɪpɪkɪf wo ámá wɪ sɪnɪ seáyɪ e éf mɪŋwearɪgɪfo gwɪf yurárɪnɪŋagɪ sɪŋwɪf nɪwɪnɪrɪfná nɪkwearɪ nɪmeámɪ bɪpɪyɪ. ³Ámá wɪ ‘Pí nánɪ ikweaarɪŋɪ?’ yarɪŋɪf e eaiánáyɪf, re urɪpɪyɪ, ‘Yegɪ Ámɪnáo dogɪ romɪ seáyɪ e nɪxenɪwearɪ unɪ nánɪ ikweaarɪŋwɪ. Rɪxa nɪxenɪwearɪ nɪmeámɪ numáná ámɪ re wɪrénapɪnɪŋoɪ.’ urɪpɪyɪ.” urowáráná ⁴awáwɪ nuri ámá wɪyoyá anɪf fɪwɪ e dogɪ sɪpɪkɪf wo gwɪf nɪyurárɪnɪmáná óf e ronagɪf nɪwɪnɪrɪ ikweaarɪfná ⁵ámá wɪ dae rogɪfáyɪf yarɪŋɪf re wɪgɪfawɪxɪnɪ, “Awagwɪf pí nánɪ dogɪ o ikweaarɪŋɪ?” urɪfagɪfá ⁶awáwɪ Jisaso “Re urɪpɪyɪ.” urɪfɪpɪf axɪpɪf uráná ayɪ xe oikweápiyɪnɪrɪ sɪŋwɪf wɪnɪfagɪ ⁷awáwɪ dogɪ sɪpɪko Jisaso tɪŋɪf e nɪméra nɪbɪrɪ nɪwárɪmáná Jisaso seáyɪ e éf xenɪweanɪ nánɪ wɪgɪf iyɪfá seáyɪ e ikwɪáráná o seáyɪ e nɪxenɪwearɪ nɪmeámɪ warɪfná ⁸ámá obaxɪf wɪ enɪnɪf mɪxɪf ináyowamɪ yayɪf wianɪro nánɪ wɪgɪf iyɪfá nɪpɪrayɪro óf e ikwɪanɪwɪf neapára warɪgɪfápa axɪpɪf wɪgɪf iyɪfá óf e ikwɪanɪwɪf neapára warɪfná wɪ ópá tɪŋɪf e írɪmɪŋɪf nánɪnɪŋɪf ikwɪanɪwɪf nɪdoro óf e ikwɪanɪwɪf neapára warɪfná ⁹Jisaso áwɪnɪ e enáná xámɪ warɪgɪfáyɪf tɪnɪ rɪwɪyɪo warɪgɪfáyɪf tɪnɪ rɪfaiwá re nɪra ugɪfawɪxɪnɪ, “Gorɪxomɪ seáyɪ e oumeaneyɪ. Ámá Ámɪná Gorɪxo urowárénapɪfagɪ barɪŋɪf ro oyá dɪŋɪf tɪnɪ seáyɪ e imónɪwɪnɪgɪnɪ. ¹⁰Arɪfowa mɪxɪf ináyɪf Depitoyá xwɪoxɪyɪo ŋweaagɪfápa xwɪoxɪf nene ŋweanɪf wá nánɪ nɪmóga barɪŋɪfɪpɪ Gorɪxoyá dɪŋɪf tɪnɪ seáyɪ e imónɪwɪnɪgɪnɪ. Anɪfnamɪ seáyɪ e imónɪŋomɪ seáyɪ e oumeaneyɪ.” nɪra ugɪfawɪxɪnɪ.

Íkɪá pɪkɪf wɪnamɪ ramɪxɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

¹¹Rɪxa Jerusaremɪ nɪrémoro Jisaso anɪf rɪdɪyowá yarɪgɪfɪwámɪ nɪpáwɪrɪ wáf ikwɪrónɪŋɪf e dánɪ wenɪŋɪf amɪ amɪ nemerɪ rɪxa sɪfá órarɪŋagɪf nɪwɪnɪrɪ xegɪf wɪepɪsarɪŋɪf wé wúkaúf sɪkwɪf wáwɪ tɪnɪf nawɪnɪf anɪf yof Betani nánɪ

nuro sá wegá 12 wápi tñi n̄wiápñimeám Betani pñi n̄wiárñi nuríná Jisaso agwí wíagi 13 wenñí éfyí wñññinigñi. Íká yoí pikfyí rñññí wina, iwí inññina jñam jñina ronagi n̄wñññi sogwí nání pía emñññi anjwí e nuri wenñí éfyí wñññinigñi. Ná mwé iwññi inarññagi n̄wñññi xegí ná wearññina sñi mimónññagi nání ná m̄weññagi n̄wñññi 14 wiewisariñjowa ará egfe dání ikánami re urñññinigñi, “Íká rññaxñi, áamá wí sogwí m̄danñpa epñña nání ná m̄wepa sa anññí re éñññixñi.” urarññá wiewisariñjowa ará wigfawixñi.

Anj r̄diyowá yarigfiwámí dání m̄xí uowárapiññí n̄ññiñi.

15 Jerusaremí n̄rémoro anj r̄diyowá yarigfiwámí n̄páwiro Jisaso re enññinigñi. Áamá anj iwámí inñmí b̄ inarigfiáyo m̄xídamí wiowárñi áamá n̄gwí senisí ninayiro tarigfiáfyí ikwianwí m̄m̄wiárí erí áamá inñ xawiówí r̄diyowá nání b̄ inarigfiáyí ikwanjwí éf ñweaarigfiápí m̄m̄wiárí erí 16 áamá sanj am̄pí xwanjwí níkwónm̄i anj iwámí áwññm̄i anjwí e imónññe xemoarigfiáyo p̄r̄r̄ wiaikimí wirí enññinigñi. 17 E nemáná iwamfó nuréwap̄yirñá m̄ññí n̄rorí re urñññinigñi, “Re m̄ñññiñpa rení, ‘Anj Gorixoniyáiwá nání re r̄p̄r̄fárñi, ‘Áamá gwí wirí wirí n̄ññi Gorixomí xwiyá ur̄p̄r̄fá nání oyá anjwárñi.’ r̄p̄r̄fárñi.’ m̄ñññiñpa rení? E n̄ñññiñi aiwí soyñé iwí mearigfiáyí yarigfiápa ax̄p̄ñññí nero nání anj riwá iwí mearigfiáyí anñññi imónññi.” urñññinigñi.

18 Apax̄p̄añññí imónññí xwéowa tññi ñwí ikaxí eánñññp̄i mewegfiáwa tññi áamá wí “Jisaso e neararñi. E neararñi.” rarññagfá ará n̄wiro ámayí o xwiyá uréwap̄yarñññí nání r̄xa dññí n̄p̄kñññro n̄ññi Jisasomññi x̄d̄p̄r̄ixñññi wáyí nero inñm̄i omí p̄kianñro nání mekaxí n̄m̄era ugfiawixñi. 19 Sfá ayí ayo sfá órarññá o wiewisariñjowa tññi Jerusaremí pññi n̄wiárñi nuro anj wíyo sá weagfárñi.

Pikñna ȳwearññagi wññgfiá n̄ññiñi.

20 Jisaso wiewisariñjowa tññi sá wegá wápi tññi n̄wiápñimearo Jerusaremí nání nuríná wenñí éfáyí wññgfiawixñi. Íká pikñna m̄f̄kí aí tññi r̄xa yeáyí yár̄fagi n̄wñññro 21 Pitao Jisaso agíná éf̄p̄i nání dññí winfagi m̄ññí sññá neánñi re urñññinigñi, “Ai, nearéwap̄yarñññoxñi, íká pikñna joxí agíná ram̄xárñña r̄xa ȳweánárññi.” urfagi 22 o “Emññí nioní éapa awa ení epax̄rññi.” n̄yaiwirí nání re urñññinigñi, “Soyñé ení Gorixomí dññí n̄wikw̄róa úpoyí. 23 Nioní nepa seararñññi. Áamá giyí giyí ‘D̄wí r̄p̄á n̄ja raw̄rawáyo opiéroni.’ r̄r̄i dññí ná b̄ññi morí x̄fo r̄f̄p̄i ‘Xixení imónññññi.’ yaiwirí nerññáyí, Gorixoyá dññí tññi xixení enñññi. 24 Ayinání soyñé woxí woxí Gorixomí yarññí n̄wirññá ‘Nioní re emfárññi.’ urñro omí dññí wikw̄roro ‘Gorixoyá dññí tññi xixení imónññññi.’ yaiwiro nerññáyí, oyá dññí tññi xixení imónññññi. 25 Soyñé woxí woxí éf̄ n̄ro Gorixomí yarññí n̄wirññáyí, áamá wí sipí seaikár̄fáyí wikí m̄wónñpa nero yokwarimí wñññixñi. E nerññáyí, segí ápo anññamí ñweañño sipí soyñé wim̄x̄fapí nání ení yokwarimí seainñññi. 26 E mepa nerññáyí, anññamí ñweañño soyñé manj p̄r̄r̄ wiaikigfiápí nání yokwarimí seainññamí.” urñññinigñi.

“Nénñí tññoxí imónei.’ go r̄ñññiñi?” urigfiá n̄ññiñi.

27 R̄xa Jerusaremí n̄rémoro Jisaso anj r̄diyowá yarigfiwámí inñm̄i anj emearññá apax̄p̄añññí imónññí xwéowa tññi ñwí ikaxí eánñññp̄i

mewegfáwa tñi Judayí meháowa tñi omi nîwímearo ²⁸ re urigfawixini, “Aga go riríagi áamá aní ridiyowá yaríñwáiwá riwámi bí inarígíayo mîxídámí éiniginí? Dîñí goyá tñi e éiniginí?” uríagí ²⁹ Jisaso re uríñiginí, “Nioní ení yaríñí bí oseaimíni. Soyíné nioniyápi áwaní níránáyí, nioní ení ‘E éirixini.’ níríño nání ananí áwaní searímíni.” nurí ³⁰ re uríñiginí, “Yaríñí nioniyá rípiríni. Jono wayí nîneameaia wago anínamí ñweañoyá dîñí tñi wayí nîneameaia wágrani? Xfoya dîñí tñi yagírani? Nioniyá api nání xámi áwaní nírípoi.” urána ³¹ wíwaníñowa dîñí nîmoro ínîmí yaríñí re niga ugíawixini, “None ‘Jono Goríxo dîñí ukíkayonagi yagíríni.’ áwaní e nuríranénáyí o re nearíñíoi, ‘Pí nání Jono searagípi nání mîkwíropa néra ugíawixini?’ nearíñíoi.’ níríñíro ³² ámi ínîmí re rínigfawixini, “None ‘Jono xegí dîñí tñi yagíríni.’ uraníréwini? Oweoi. Ámá sipíá re epíroyí egíáyí iwaní neaeapíríxini.” níríñíro —Judayí nñi Jono nání “Goríxoyá wá rókiamoagí worfani?” yaiwiarígíá enagi nání “Api ení xixeni urípaí mimóníni.” níríñíro ámá iwaní neaeapíríxini wáyí nero nání áwaní murí ³³ re urigfawixini, “Oweoi, none majíaríni.” uríagí Jisaso “Nioní ení ‘Joxí e éirixini.’ níríño nání áwaní wí nîsearímíméini.” uríñiginí.

12

Ewayí ikaxí wainí omíñí sîñwí uwíniarígíáwa náníñi.

¹ Jisaso ewayí xwíyíá wí ñwí ikaxí eánípi mewegfáwami tñi Parisowami tñi nurí re uríñiginí, “Ámá wo wainí uraxí iwíá nuríri xwíná nírórí wainí xegí inligí nípífa nání wainí sogwí xoyíkímí enífa nání sîñáyo ófí níríxírí wainí omíñíyo áwínîmí aní awí ñweapírífa nání seáyí émi nîmíra nîpeyírí néísáná ámá wí sîñwí uwíñaxídípífa nání re uríñiginí, ‘Wainí sogwí níá éánáyí bí soyíné segí mearo nioní gí mearí emífa nání nioniyá omíñí rípi ananí sîñwí nîwínípírfáraní?’ nurími aní wíyo ememíñí nání nurí nîñweáísáná ² wainí ríxa níá enáná xegí omíñí wíiarígíá womí re uowáríñiginí, ‘Joxí nioniyá wainí omíñíyo nání nurí inígí wainí awa nioní nání nîmíxírí iwájí níaríápi nurápiyauí.’ uowáríagi o nuri ³ omíñíyo rémóáná awa re egíawixini. Íá nîxero wé neáfasáná anípáomi uowáríagíawixini. ⁴ Anípáomi uowáríagi nání omíñí xiáwo ámi xegí omíñí wíiarígíá ámi womí uowaráná awa re egíawixini. Omí xegí mîñíyo mîñí roro sipí wikáriro wíagí ⁵ omíñí xiáwo ámi wo uowaráná omí nípíkiro tágí o ámi wami uowaráná wíyo iwaníñí nearo wáriro wíyo nípíkiro tíro néfasáná enáná ⁶ ámi wo xegí xewaxo dîñí síxí uyiño sîni enagi omí nuowárírná re ríñiginí, ‘Gí íwo enagi nání sipí wí mîwímíxípa nero aríá wípírói.’ nímónaríni.’ ríí aiwí ⁷ xewaxo rémóáná wainí omíñí sîñwí uwíniarígíáwa re rínigfawixini, ‘Íwí ro xanoyá dîñí tñño enagi nání omíñí rípi nñí negípi meañwá nání opíkianeyí.’ níríñíro ⁸ omí íá nîxero nípíkiro omíñíyo bíaníríwámíni moaigfawixini.” Jisaso ewayí xwíyíá api nurí ⁹ re uríñiginí, “Omíñí xiáwo omíñí sîñwí uwíniarígíáwami pí winíoi? O nîbíri awami xwírífa níxerí ámi sîñí wa sîñwí uwíñípífa nání wáríñíoi.” nurí ¹⁰ re uríñiginí, “Ewayí xwíyíá Bîkwíyo eáníñí rípi ení íá mîropa egíaraní? ‘Sîñá aní mîrarígíáwa sîñá awíaxí nání pía nerína wo ‘Sípíriñí.’ níríro emí mófo nání Goríxo ‘Sîñá o tñí xámi nîtirínáyí aní ení neáníri naní

imónin̄iŋoi.” n̄iriri s̄ŋá o n̄imeari táná an̄f en̄f neán̄iri nan̄f imónin̄if̄rini. 11 Gorixó e éf en̄agi nán̄i nene s̄ŋw̄f n̄iw̄in̄ir̄fná aga nan̄f imónin̄iŋagi winar̄iŋwárini. E eán̄iŋipi soyfné fá m̄iropa egf̄aran̄i?” ur̄fagi 12 awa “None nán̄i d̄ŋf n̄ineaiawir̄i ewayf̄ xw̄iyf̄á api r̄fa nearar̄ini?” n̄iyaiwiro r̄ixa fá ox̄iraneyin̄iri éfáyf̄ ámá sipf̄á Jisasomi ar̄fá wian̄iro nán̄i o t̄ŋf e ep̄royf̄ egf̄á nán̄i wáyf̄ nero nán̄i om̄i p̄fni n̄wiár̄im̄t̄ uḡfawixini.

Nigw̄f émáyo takisf̄ nán̄i wiar̄if̄á nán̄ir̄ini.

13 Awa nuro in̄im̄i re rin̄igf̄awixini, “Om̄i pasán̄iŋf̄ nur̄irane yapf̄ re ur̄ewapiyan̄f̄wini, ‘Nigw̄f nán̄i takisf̄ émáyf̄ nearápar̄if̄ápi s̄ni m̄ini wian̄iréwini? M̄ini m̄iwipa yan̄iréwini?’ uran̄f̄wini. O ‘Oweoi, s̄ni m̄ini m̄iwipa épyi.’ ránáyf̄, wauyowa om̄i fá n̄ixero gw̄f yip̄f̄rói. E m̄ir̄ipa ner̄i ‘Oyi, seyfné m̄ini n̄wir̄fná apáni yar̄iŋoi.’ ránáyf̄, ámá sipf̄áyf̄ ámi ar̄fá b̄i m̄iwí nero p̄fni wiar̄ip̄f̄rói.” n̄ir̄in̄tro Parisi wa t̄ni m̄ixf̄ in̄áyf̄ Xeroto t̄ni n̄ikum̄ix̄in̄iro emear̄if̄á wa t̄ni xw̄iyf̄á api t̄ni pasán̄iŋf̄ uran̄iro nán̄i Jisaso t̄ŋf e urowáráná 14 awa om̄i n̄iwimearo weyf̄ numear̄iro re ur̄igf̄awixini, “Nearéwap̄iyar̄iŋoxini, n̄inearéwap̄iyir̄fná nepáni nearéwap̄iyar̄iŋoxir̄ini. Ámá ámin̄áowayá s̄ŋw̄yó dán̄i aí xw̄iyf̄á ámi xegf̄ b̄i m̄ir̄f̄ ax̄f̄p̄ini rar̄iŋoxir̄ini. Sip̄i r̄iri nan̄f̄ r̄iri yar̄iŋf̄man̄i. Xw̄iyf̄á Gorixoyáni x̄ixen̄i nearéwap̄iyar̄iŋf̄rini.” nur̄ir̄i yar̄iŋf̄ re wigf̄awixini, “Émáyf̄á m̄ixf̄ in̄áyf̄ Sisaoyi rin̄iŋom̄i takisf̄ nán̄i nigw̄f̄ m̄ini wiar̄iŋwápi s̄ni m̄ini wian̄iréwini? P̄fni wiar̄an̄iréwini? 15 Sini anani m̄ini wian̄iréwini? M̄ini m̄iwipa yan̄iréwini?” ur̄fagf̄a aiwi o “Yapf̄ n̄iréwap̄iyar̄iŋoi?” n̄iyaiwir̄i re ur̄iŋin̄igini, “Soyfné pí nán̄i yapf̄ pasán̄iŋf̄ n̄iwapiyar̄iŋoi? Émáyf̄á monf̄ b̄i s̄ŋw̄f̄ winan̄i n̄imeám̄i b̄ipoyi.” nur̄ir̄i 16 r̄ixa n̄imeám̄i báná o re ur̄iŋin̄igini, “Nigw̄f̄ r̄ipimi yof̄ goyá t̄ni s̄m̄iman̄f̄ goyá t̄ni ŋwean̄i?” ur̄fagi awa re ur̄igf̄awixini, “Émáyf̄á m̄ixf̄ in̄áyf̄ Sisaoyá ŋwean̄i.” ur̄fagf̄a 17 o re ur̄iŋin̄igini, “Sisaoyá s̄m̄iman̄f̄ ŋwean̄iŋi nán̄i ayf̄ oyár̄ini. Ayin̄áni m̄ini wír̄ixini.” nur̄ir̄i ámá Gorixó xewan̄iŋón̄iŋf̄ im̄ix̄iŋf̄ en̄agi nán̄i om̄i d̄ŋf̄ ow̄ikw̄rópoyin̄iri ámi re ur̄iŋin̄igini, “Am̄ipi Gorixoyán̄iŋf̄ imónin̄iŋipi Gorixom̄i en̄i m̄ini wír̄ixini.” uráná awa ududf̄ ayá wí win̄iŋin̄igini.

“Ámá ámi wiáp̄f̄n̄imeap̄f̄f̄ar̄ini.” ur̄iŋf̄ nán̄ir̄ini.

18 Ámá Judayf̄ wa Sajusiyi rin̄iŋf̄ wa —Sajusiowa re rar̄igf̄áwa, “Ámá n̄ipémáná en̄ánáyf̄ wí n̄wiáp̄f̄n̄imeap̄x̄f̄man̄i.” rar̄igf̄áwarini. Awa n̄ib̄iro Jisasom̄i n̄iwimearo 19 m̄iŋf̄ n̄iroro re ur̄igf̄awixini, “Nearéwap̄iyar̄iŋoxini, Moseso en̄jána nene nán̄i ŋw̄f̄ ikaxf̄ b̄i re n̄ir̄iri r̄iwam̄iŋf̄ ean̄f̄rini, ‘Ámá wo s̄ni n̄iaiw̄f̄ memea péánáyf̄ xegf̄ ap̄ixi s̄ni ŋwean̄ánáyf̄ péom̄i xexir̄f̄meáowa wo n̄iaiw̄f̄ wiemeain̄i nán̄i an̄i meáw̄in̄igini.’ e n̄ir̄iri ean̄f̄rini.” nur̄imáná 20 ewayf̄ xw̄iyf̄á rip̄f̄ ur̄igf̄awixini, “Xexir̄f̄meáowa wé w̄úm̄i d̄ŋf̄ waú en̄áná wo ap̄ixf̄ wí n̄imeari n̄iaiw̄f̄ memea péánáyf̄ 21 ámi xexir̄f̄meáowa wo an̄imi n̄imeari o en̄i n̄iaiw̄f̄ memea péánáyf̄ 22 xexir̄f̄meáowa ámi wo awaú egf̄ípa ax̄f̄pi ner̄i 23 nowan̄i en̄i e nera nuro n̄iaiw̄f̄ wí memea n̄ipémáná en̄ánáyf̄ ap̄ixi en̄i pen̄in̄igini.” Ewayf̄ xw̄iyf̄á Jisasom̄i e nur̄iro yar̄iŋf̄ re wigf̄awixini, “R̄f̄wéná ámá pegf̄á n̄niyf̄ wiáp̄f̄n̄imeááná xexir̄f̄meá wé w̄úm̄i d̄ŋf̄ waú awa en̄i n̄wiáp̄f̄n̄imear̄fná ap̄ixf̄ ax̄im̄i meagf̄áwa en̄agi nán̄i ap̄ixi go go mean̄agi

winaníwárfani?” yariŋí e wíaná ²⁴ Jisaso re uríŋiniginí, “Soyíné xwiýfá Goríxoyá Bíkwiyo eáníŋípi nání nǐfá mimónípa ero eŋí sixí eáníŋí Goríxoyápi nání ení nǐfá mimónípa ero nero nání xwiýfá wasíwá rariŋoi. ²⁵ Pegíáyí níwiápínimearóná ámí meánípírfámani. Anǐnájí anǐnami ŋweáwa imónígíápa axípi e ŋweapírfáriní. ²⁶ E níriiri aiwi segí dǐŋí ‘Pegíáyí ámí wiápínimeapaxímani.’ yaiwiarígíáyí nání xwiýfá bí osearimíní.” nuríri re uríŋiniginí, “Pegíáyí ámí níwiápínimeapírfáriní. Xwiýfá enǐná Moseso íkíá onímiánáina ríá mǐnǐ ápiáwí wearíŋagí wíniŋípi nání Bíkwiyo níriŋíri eáníŋípi síní íá mǐropa regíawixíní? Moseso ríá apimí síŋwí wínaná xegí xiáwowa Ebírfamo tǐnǐ Aisako tǐnǐ Jekopo tǐnǐ awa pegíamí enáná aiwí omí Goríxo re uríŋiniginí, ‘Nioní díxí ráwowa Ebírfamo tǐnǐ Aisako tǐnǐ Jekopo tǐnǐ awayá Nwíá imóníŋáoníríní.’ E uríagí nání awa pegíáwa aiwí wigí dǐŋí síní síŋí imóníŋagí nání Goríxo ‘Awayá Nwíáoníríní.’ rípaŋíní. ²⁷ O ámá xíomi dǐŋí níwíkwíroto péfá aí ayí síní wigí Nwíáoríní. Ámá xíomi dǐŋí níwíkwíroto pegíá tǐnǐ síní síŋí ŋweagí tǐnǐ aiwí wigí Nwíáomani. Soyíné dǐŋí aga wasíwá moaríŋoi.” uríŋiniginí.

“Nwí ikaxí gǐmíní gǐpi seáyí e imóníní?” urígíá náníríní.

²⁸ Nwí ikaxí eáníŋípi mewegíá wo níbírí Jisaso Sajusiowa tǐnǐ xwiýfá xímíxímí níniro rinaríŋagí níwínírí Jisaso ríxa pírániŋí ureŋwípearíŋagí arfá níwirí yariŋí re wíŋiniginí, “Nwí ikaxí eáníŋí níyoni gǐmíní gǐpi seáyí e imóníní?” yariŋí e wíagí ²⁹ Jisaso re uríŋiniginí, “Goríxoyá ŋwí ikaxí eáníŋí seáyí e imóníŋípi rípiŋíní, ‘Isíreriýíné arfá époyí. Negí Ámíná Goríxo ná woní oníríní. ³⁰ Goríxomi dǐŋí sixí nuyiríná onímiápi onímiápi muyípa époyí. Dǐŋí sixí uyíro dǐŋí wíkwíroto eŋí neáníro xídíro éfrixíní.’ Nwí ikaxí seáyí e imóníŋípi apíríní. ³¹ Ámí axípi níriŋíri eáníŋí bí rípiŋíní, ‘Ámá anǐ nemeríná síŋwí wínaríŋíyí nání wará díxí nání dǐŋí sípi siaríŋípa axípi dǐŋí sípi wiríŋíní.’ Ámí bí eáníŋípi apíríní. Goríxoyá ŋwí ikaxí níriŋíri eáníŋíyí rípiáumí wí seáyí e mimóníní.” uríagí ³² ŋwí ikaxí eáníŋípi mewego re uríŋiniginí, “Nearéwapiyaríŋoxíní, neparíní. Joxí xixení mǐŋí nírore ríŋíní, ‘Goríxo ná woní oníríní. Axípi óniŋí wo mimóníní. ³³ Goríxomi dǐŋí sixí nuyiríná dǐŋí sixí uyíro dǐŋí wíkwíroto eŋí neáníro xídíro eríŋíní. Ámá anǐ nemeríná síŋwí wínaríŋíyí nání wará díxí nání dǐŋí sípi siaríŋípa axípi dǐŋí sípi wiríŋíní.’ Joxí xixení e ríŋíní. Ámá Goríxo nání sípísípi bí mǐnǐ noní ríá níkeaáríronáraní, bí níniro rídíyowá níyárirónáraní, neríŋáyí naŋí yariŋí ayí ámá Goríxoyá ŋwí ikaxí apiaumí xídarígíáyí seáyí e imóníní.” uríagí ³⁴ Jisaso ŋwí ikaxí mewego dǐŋí pírániŋí nímorí naŋí e uraríŋagí arfá níwirí re uríŋiniginí, “Joxí dǐŋí síní e nímóa nuríŋáyí nioní nání dǐŋí níwíkwíroto Goríxo xwíoxíyo mǐmeámí nerí neamenŋewané nání páwipaxí imóníríŋíní.” uríagí ámí ríwíyo ámá nǐnǐ ayá uraríŋagí nání wí yariŋí ámí bí owimíníri mǐbǐpa egíawixíní.

“Kiraiso níaiwí goyáoríní?” uríŋí náníríní.

³⁵ O síní Judayíyá anǐ sípísípi rídíyowá yariŋíwámí dání nuréwapiyiríná ámá e epíroyí egíáyo yariŋí re wíŋiniginí, “Nwí ikaxí eáníŋípi mewegíáwa pí nání re rariŋíŋíní, ‘Ámá nene yeáyí neayímíxemeaní nání aríowayá xwíá píaxíyo dání níwíaroríná sa xiáwo mǐxí ináyí Depitoyáo

imónin'fárini.' pí nánì rarig'fárini? ³⁶ Depito Gorixoyá kwíy' t'fni n'iriri r'wam'ij' near'fna' áma yeáy' neayim'ixemean'fa nánì ar'owayá xw'fá piax'fyo dánì iwiaron'fo nánì re n'iriri ean'f'irini, 'Gorixo g'f Ámináom' re ur'ij'inigini, "Joxi wé náúm'ini n'ijweari s'ijw'f nan'iri ijwean'ána m'ix'f sian'iro b'fáyo xop'irár'f r'wiim'fárini." ur'ij'inigini.' ³⁷ Depito r'wam'ij' api n'iriri near'fna' ar'owayá xw'fá piax'fyo dánì iwiaron'fo nánì 'G'f Ámináoy'f r'fagi nánì ar'ige neri sa xeg'f xewaxo imónin'?' ur'fagi áma e ep'froy'f eg'fáy'f xeg'f xw'iy'fá ar'fá n'iwiróná yay'f win'ij'inigini.

"Nw'f ikax'f meweg'fáwa yarig'fápa mepani." ur'ij'f nán'ir'ini.

³⁸ O sin'ì nuréwap'iyir'fna' re nura uñ'inigini, "Nw'f ikax'f eán'ij'p'i meweg'fáwa yarig'fápi mepa é'frix'ini. Awa áma wey'f oneamépoyn'iri rap'rap'f sepiá niy'inim'ì an'f emero áma yay'f 'Ámináox'in'f onear'fpoyn'iri aw'f eánar'ig'f'e an'f emero ³⁹ rotú an'fyo n'ipáwir'f'náran'ì, aiwá im'ixar'ig'f'e n'ijwear'f'náran'ì, s'm'f s'm'f e ijwearo ⁴⁰ ap'ix'f an'iwam'ì am'ipi n'fni'f w'f urápan'iro nánì ero áma ar'fá eg'f'e dánì Gorixom'ì xw'iy'fá r'ir'im'f n'iwir'f'ná an'ij'f n'iwia uro yarig'fápi sey'fne'f mepa é'frix'ini. R'fwená Gorixo áma niyoni mí ómóm'ix'im'f ner'fna' awa xw'iy'fá xwé meár'in'ip'f'r'fárini." ur'ij'inigini.

Ap'ix'f an'f w'f nigw'f t'ij'f'p'i nán'ir'ini.

⁴¹ O sin'ì an'f r'id'iyowá yarig'f'iwám'ì in'im'ì an'f nemer'f'ná nur'f Gorixo nánì nigw'f tayar'ig'f'e or'iwám'ini e é'f n'ijweámáná áma obax'f n'imúroayiróná nigw'f tar'ijag'f'a n'iw'in'iri nigw'f xwé t'f'g'fáy'f xwé tar'ijag'f'a n'iw'in'físáná win'ij'inigini. ⁴² Ap'ix'f an'f uyipeay'f w'f om'ì n'imúror'f mon'f r'fá n'ij'f biaú t'fagi n'iw'in'máná ⁴³ xeg'f wiep'sar'ijowam'ì "E'fni." nur'iri re ur'ij'inigini, "Nion'f n'epa searar'ij'ini. Ap'ix'f an'f am'ipi may'f r'f Gorixo nánì nigw'f on'fmiá ná biaún'f t'f'f aiw'f áma n'fni'f t'f'fáyo seáy'f e imónin'ì. ⁴⁴ Áma nigw'f xwé t'f'fáy'f ná sin'ì n'ijwean'ána obax'f tar'ijag'f'a aiw'f ap'ix'f r'iy'f may'f en'agi aiw'f xeg'f nigw'f aiwá nánì b'f epax'f'p'i n'fni'f t'ij'ot'f." ur'ij'inigini.

13

"An'f r'id'iyowá yarig'f'iwá p'ineap'f'fárini." ur'ij'f nán'ir'ini.

¹ Jisaso an'f r'id'iyowá yarig'f'iwám'ì p'ini'f n'iwiar'im'f war'fna' xeg'f wiep'sar'ijowá wo re ur'ij'inigini, "Nearéwap'iyar'ijox'ini, an'f awiax'f ikw'íron'iri'f s'f'já nan'f n'ijweaxa ur'f en'f ey'f s'ijw'f w'fnei." uráná ² o re ur'ij'inigini, "An'f xwé t'iy'f s'ijw'f r'w'in'ij'ini? R'fwená s'f'já k'ik'íron'ij'f r'ip'iy'f wom'f seáy'f e ikw'iar'in'f'fáman'f. N'fni'f n'ikwierómioan'fárini." nur'im'f ug'fawix'ini.

Xean'ij'f xámi w'imean'fápi nánì ur'ij'f nán'ir'ini.

³ O d'w'f m'ij'f Oripiy'f r'in'ij'fyo n'ijwear'f an'f r'id'iyowá yarig'f'fá p'fni'f n'iwiar'im'f yap'fám'ini'f wen'ij'f nero ijwean'ána wiep'sar'ij'f Pitao t'fni'f Jemiso t'fni'f Jono t'fni'f Ad'ruo t'fni'f wig'f'p'i ⁴ yar'ij'f re wig'fawix'ini, "Joxi 'S'f'já wom'f seáy'f e ikw'iar'in'f'fáman'f. N'ikwierónowin'fárini.' near'f'f'p'i giná imónin'fárini? S'ijw'f ayo n'iw'in'irane 'R'ixa nimónin'f an'fwi ayor'fan'f?' yaiwian'f'wá nánì pí ek'iyin'f neain'in'fárini? Ek'iyin'f neain'in'fápi nánì áwan'f nearei." ur'fag'f'a ⁵ o áwan'f nur'iri re ur'ij'inigini, "Áma w'f yap'f searéwap'iyani'ro ep'f'f'fá en'agi nánì d'ij'f f'á n'ix'ir'iro é'frix'ini. ⁶ Áma obax'f wo wo n'ibayiro yof'f nion'iyá n'ir'ini'ro yap'f re searéwap'iyani'ro ep'f'f'fárini, 'Yeáy'f seayim'ixemeám'fa nánì

aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronáonirini.’ searéwapíyaníro éána ámá obaxí ‘Nepaxini.’ niyaiwiro xenwíyo xídipíríarini. Ayínáni nioni seararínápi dñí íá nixíríro éríxini. ⁷ Seyíné ‘Aní ayo mixí inaríño.’ ránáyí, xwíyá imíñí ‘Aní wúmi mixí inaríño.’ ríníméánáyí, wáyí mepaní. Mixí ayí xámi niga nuri aiwí sá yoparí Jisasoní weapímíáyí sinirini. ⁸ Ámá gwí wírí níwiápínimearo wíníyí tñi mixí iníro ero mixí ináyí wí níwiápínimearo wí tñi mixí iníro ero aní wíyí wíyo poboní erí aní wámi agwí nání ikeamóníro yarínagí níwiníríná dñí re yaiwípíríá nání ‘Ríwéná xwé ená nání iwamó ríyí ríyarini?’ yaiwípíríá nání seararíníni. Apíxí niaíwí níxíríríná dñí re yaiwiarígíápa ‘Ríwéná ríníñí xwé nimínirí nání iwamó ríníarini?’ yaiwiarígíápa soyíné ení nioní rarínápi níwiníríná re yaiwíríxini, ‘Ríwéná xeaníñí xwé neaímeanfárfani?’ yaiwíríxini. ⁹ Nioní ríwímíni nímamopíríxini nioní seararínápi símímíni tíro awíníñí ñwearo éríxini. Seyíné nioní níxídarínagíá nání ámá wí pírfí owiaikíaneyíniro íá níseaxero negí Judayíyá opisí aníyo seawáíro rotú aní neneyáyo dání iwaní seamépero epíríarini. Mixí ináyí tñi gapímaní tñi ayíyá síñwíyo dání ení níseaurárimáná xwíríxí seamepíríá enagí aiwí nioní nání síní uríríxini. ¹⁰ Xwíyá nioní nání yayí seainarínípi ámá gwí wírí wírí nñi aríá wigíámi enáná ámi weapímíarini. ¹¹ Ayí íá níseaxero opisí aníyo seawáraná ayá sáwí nísearorí ‘Píné aríre uranírewíni?’ miyaiwipa éríxini. Íná Goríxo pí pí nání searíyí ananí kwíyí oyápipi dání urípíríarini. ¹² Xexírímeá wo níwiápínimearí xexírímeáomí opíkípoynírí íá níxerí opisí aníyo wárirí xanowa ení wigí niaíwí opíkípoynírí íá níxero opisí aníyo wáíro niaíwíyí ení xaníyaúmi opíkípoynírí wáíro epíríarini. ¹³ Seyíné yoí nioníyá níriro xídarínagíá nání wikí níseaóníro símí tñi seapíríarini. E seapíríá enagí aiwí gíyí gíyíné ení neáníro nioní níxídíro aníñí dñí níkwíroro nerínáyí, sá yoparí nioní ámi bímíáyí Goríxo ananí yeáyí seayímíxemeanfárfani.

Ámá wo ñwá imóníje xórórí eníiná nání uríñí nánirini.

¹⁴ “Seyíné ámá sípi seaikárinjo ñwá imóníje xórórí nerí xwíríá ikíxéagí níwinírínáyí ámá Judia píropenísíyo ñweagíáyí dñwí tñí e nání éfí yíríxini. Ámá gíyí xwíyá rípi íá roarígíáyí dñí píraníñí mófíríxini. ¹⁵ Ámá gíyí gíyí aní waiwíyo nípeyíro seáyímíni míríníñiwámí níñwearo ‘Sípí neaikárinjo ríxa ñwá imóníje xwíríá ikíxérfíni.’ rínarínagíá aríá níwírínáyí níwiápínímeámáná amípí ínimi aní míríníñiwámí wenípi meaaníro nání mípáwipa sa dñwí tñí e nání aníni éfí yíríxini. ¹⁶ Ámá aiwá omíñíyo yarígíáyí ení aríá e níwírínáyí ámi iyíá meaaníro nání aní e nání mupa sa dñwíyo nání éfí yíríxini. ¹⁷ Íná apíxí niaíwí agwí egííwa tñi síní niaíwí amíñí narígííwa tñi aníni éfí upaxí menagí nání aweyí. Aríge aníni dñwíyo nání éfí yipíríarfani? ¹⁸ Aníni éfí mupaxí neaimónínígnírí Goríxomí ríxíñí re urírfíxini, ‘Íná imíñí mírípa éwínígníni.’ urírfíxini. ¹⁹ Goríxo xwíá imíxírí aníña imíxírí ení e dání ámá xeaníñí nímogá bagá aiwí sípi seaikárinjo ñwá imóníje xwíríá ikíxéáná xeaníñí ríá tñí seaikárinfárfani. Xeaníñí íná imónínápi tñi ámi wí xíxeni imóníníá meníni. ²⁰ Goríxo ‘Xeaníñí apí aníni píni owiáriní.’ miyaiwipa nerínáyí ámá nñi míñweapaxírini. Ámá xó eyíroaríníyí nání dñí nímorí nání ‘Xeaníñí apí aníni anípa oimóníni.’ yaiwiníá enagí

náni apaxí mé píní wiárinfáriní. ²¹ Xeaniñj apí seaímeááná áamá wí ‘Ámá yeáyí neayimixemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfo jíiwo ñweani.’ ránáyíraní, ‘Riwo ñweani.’ ránáyíraní, aríá mīwipa éfríxíní. ²² Wí epaxí enánáyí, áamá Gorixo eyíroáriníyo yapí wíwapíyaníro neríná nepa mimónípa nero aí ‘Aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronjóníriní.’ nurímáná emímí ero ayá ríwamónípaxí imóníñjípí ero epírífaríní. Wí nepa mimónípa nero aí ‘Gorixoyá wíá rókiamoarinjóníriní.’ uríro emímí ero ayá ríwamónípaxípi ero epírífaríní. ²³ Amípi ríwéná imónínfápi nání ríxa áwanj searíagí yapí seaíwapíyipíríxíníriní nání dñj nímoro éfríxíní.

Ámá imóníño anjnamí dání weapínfápi náníriní.

²⁴ Xeaniñj apí nípíní ríxa níseaímeámáná enáná sogwí sía yinírí emá wíá mónípa erí ²⁵ sinj anjnamí dání exweánowirí amípi enj éanínj anjnamí enjyí úpiyinírí nemáná enáná ²⁶ áamá imónínjóní enj neánírí agwíyo dání wíá nókia weaparíñagí nanípírífaríní. ²⁷ Nanáná anjñají áamá Gorixo eyíroárinj xwíá rírímí nírímíní anj gímí ñweagíáyo wirímeaemepírí urowárimfáriní.” uríñinigíní.

Ewayí ikaxí ikfá pikí náníriní.

²⁸ E nuríríná ewayí xwíyá rípi uríñinigíní, “Íkfá pikíyí rínínjyí renj síñj neáníro mñj ináná ‘Xwiogwí ríxaríani?’ yaiwiarígífaríní. ²⁹ Pikíyínínj xwiogwíná nání nífá imónípírí yaríñpa xwíyá nioní ekíyínj nání searíyí ríxa imónaríñagí níwínírínáyí dñj re yaiwíríxíní, ‘Jisaso ríxa níweapírí nání ríyaríní? Ríxa anj íwí éñínj rónapíní.’ yaiwíríxíní. ³⁰ Nepa seararíñíní. Áamá gwí axí rírí síní anípa mimónípa enáná nioní searíápi wí surímá mimónípa nerí nípíní xíxení imónínfáriní. ³¹ Xwíá tñí anjina tñí anípa imónínfá enagí aiwí xwíyá nioníyá wí surímá imónínfámani.

Jisaso weapínfáyi nání áamá nñí wo níjfa mimóníní.

³² Nioní ámí gíní gíná níweapímfa náníyí áamá nñí aiwí wo níjfa mimóníní. Anjñají aiwí nioní aiwí majfá imóníñwíní. Sa gí áponí níjfaríní. ³³ Ayínání dñj píranínj nímoro ñweáfríxíní. Nioní gíní gíná níweapímfa nání seyíné majfá imóníñagífa nání xwayí nanírí ñweáfríxíní.” nurírí ³⁴ re uríñinigíní, “Nioní níweapímfa náníyí rénínj imóníní. Áamá wo anj wímí urínímínírí nuríná xínáiwánínj omínj wíiarígíáwa o omí ‘Nioní úáná omínj joxí níiarínjpi píranínj nííríxíní.’ nura uñinigíní. E neríná womí ‘Anj íwí e awí roarinjoxí xwayí nanírí awí róriríxíní.’ uríño enjpi ³⁵ soyíné axípi éfríxíní. O ‘Anj xiáwo gíní gíná bínírfeníño?’ níyaiwirí ‘Sfápi tñí bínírfeníño? Áríwegíyo bínírfeníño? Karíkarí ríaiwá raríná bínírfeníño? Wíá móníñmí bínírfeníño?’ níyaiwíwa nurí majfá mimónírí nání ³⁶⁻³⁷ o nioní sá wenáná nímeanígínírí anínj xwayí nanírí awí roarinjpa níyínéni ení nioní weapímfa nání píranínj dñj nímoro ñweáfríxíní. Seyíné ení maiwí níkaríga waríñagífa síñwí seanímígnírí nání seararíñíní.” uríñinigíní.

¹ Rixa sá wiyáú óráná sá enjína anjñajo Judayo múronj nání bisfkerfá yisf mayf iwamfó narigfáyi —Enjína sá ayi Judayo Isipiyf mǎx ináyo fá xejwǎrǎrǎnjáná Gorixo niaíwí xámǎnjf nfnǎ opikimǎnrǎ anjñajf oyáo uowǎrǎnjf aiwǎ Judayf Gorixo njwǎ ikaxf urǎfpǎ tǎnǎ xǎxenǎ nerǎ bisfkerfá yisf mayf úrapǎ nimǎxǎro nǎnrǎo sipǎsipǎ nǎpǎkiro ówanjyo ragf xópé yǎrfá enagf nǎnǎ anjñajo ayo múronjǎnǎ. Ayǎnǎnǎ xwíogwǎ o o pweáná Judayf Gorixo enjǎpǎ nǎnǎ dǎnjf mǎwinǎpa enǎginǎrǎ sipǎsipǎ nǎpǎkiro bisfkerfá yisf mayf úrapǎ nimǎxǎro narigfǎrǎnǎ. Rixa sá wiyáú óráná sá anjñajo Judayo múronj nání bisfkerfá yisf mayf iwamfó narigfáyi imónǎnfá enáná apaxǎpǎnǎnjf imónǎnfá xwéowa tǎnǎ njwǎ ikaxf eánǎnjǎpǎ mewegfáwa tǎnǎ awa Jisasomǎ arǎge ínǎmǎ fá nǎxǎrǎro pǎkianǎrǎwǎnrǎo ínǎmǎ mekaxf nǎmero ² re rǎnǎgǎawixǎnǎ, “Sfá ayimǎ ámá nfnǎ aiwá imǎxǎnrǎo epǎroyf egfáyimǎ ayf mǎxǎ epǎmǎxamoanǎginǎrǎ mǎpǎkipa éwanǎginǎ.” rǎnǎgǎawixǎnǎ.

Apǎxf wǎ omǎ werǎxf wíwayǎmonj nǎnrǎnǎ.

³ Jisaso ámǎ anjf yof Betani nǎnǎ nuri Saimono peyǎyf imónagoyá anjyo nǎnjwearǎ aiwá narǎnǎ apǎxf wǎ werǎxf dǎnjf nanj eaarǎnjf sixf wá —Sixf awá nǎgwǎ aga xwé ronjwǎrǎnǎ. Awá nǎmeámǎ nǎbǎrǎ fá nóxayimǎxǎrǎ Jisasomǎ mǎnjyo iwayǎmóáná ⁴ wa wikf dǎnjf nǎwǎiawiro re rǎnǎgǎawixǎnǎ, “Í pǎ nǎnǎ werǎxf nǎgwǎ xwé ronjǎpǎ xwǎrfá ikǎxearǎnǎ? ⁵ Nene werǎxf apǎ nǎgwǎ nǎnǎ bǎ nerǎ sǎnjwirǎyf, nǎgwǎ K300 seáyǎ e nǎmearane ámá uyǎpeayfyo arǎrǎ nǎwirane mǎnǎ wǎpaxǎrǎnǎ.” nǎnrǎnrǎo ímǎ mǎxǎ urarǎnǎ ⁶ Jisaso re urǎnjǎnǎginǎ, “Xe oenǎ. Pǎ nǎnǎ ayá wǎ urarǎnjof? Í nanjfi niarǎnǎ. ⁷ Ámá uyǎpeayf sǎnǎ seyǎné tǎnǎ anǎnjf njweapǎrfá enagf nǎnǎ gǎnǎ gǎnǎ ‘Ayo arǎrǎ owǎianeyp?’ nǎnrǎrǎnǎ ananǎ arǎrǎ wǎpaxǎrǎnǎ. E nerǎ aiwǎ nionǎ seyǎné tǎnǎ nawǎnǎ anǎnjf re njweámǎfámǎnǎ. ⁸ Í ‘Arǎge nerǎnǎ Jisasomǎ arǎrǎ wǎmǎfǎrǎnǎ?’ nǎyǎiwǎrǎ xwǎrǎpáyo nǎtǎpǎrǎ enagf nǎnǎ anǎnjǎnǎ xámǎ gǎ waráyo xópé niárarǎnǎ. ⁹ Nepa seararǎnjǎnǎ. Xwǎf rǎrǎ nǎrǎmǎnǎ amǎ gǎmǎ xwǎyfá nionǎ nǎnǎ yǎyf seainarǎnjǎpǎ wǎf nemero nurǎmerǎnǎ apǎxf rǎ nionǎ werǎxf dǎnjf nanjfi eaarǎnjf rǎpǎ niwayǎmófpǎ nǎnǎ enǎ repǎyf wǎáná ‘Jisasomǎ apǎxf wǎ e iyǎ renjǎnǎginǎ?’ yǎiwǎpǎrǎrǎnǎ.” urǎnjǎnǎginǎ.

Judasoy mǎyf urǎnjf nǎnrǎnǎ.

¹⁰ Jisasoyá wǎepǎsarǎnjf wo, Isǎkariotǎ dǎnjf Judasoyǎ rǎnrǎnjof apaxǎpǎnǎnjf imónǎnfá xwéowamǎ Jisaso nǎnǎ mǎyf urǎmǎnrǎnrǎ nuri nǎwǎmearǎ ¹¹ mǎyf uráná awa yǎyf nero apaxǎ mé re urǎgǎawixǎnǎ, “Nǎgwǎ siapanǎwǎnǎ.” urǎgǎfá Judasoy nuri Jisaso xegǎpǎ njweáge awa ananǎ fá xǎrǎpǎrǎfǎ sǎnjwǎ wǎnǎrǎmǎnrǎnrǎ omǎ sǎnjwǎ wǎnaxǎdǎmenjǎnǎginǎ.

Aiwá Anjñajf Múronjyi nǎnǎ nǎgǎfá nǎnrǎnǎ.

¹² Bisfkerfá yisf mayf iwamfó narigfá nǎ rixa anjñajo Judayo sfá ayimǎ múronj nǎnǎ dǎnjf mopǎrǎ nǎnǎ sipǎsipǎ miá pǎkianǎnǎ xegf wǎepǎsarǎnjowǎ Jisasomǎ re urǎgǎawixǎnǎ, “Ge nurane aiwá anjñajo neamúronjyi nǎnǎ rfá yeaarǎnjwǎpǎ joxǎ tǎnǎ nawǎnǎ nanǎpǎ rǎyamǎ yǎranǎwǎnǎ?” urǎgǎfá ¹³ o wǎepǎsarǎnjǎyf wǎúmǎ nurowǎrǎrǎ re urǎnjǎnǎginǎ, “Jerusaremǎ nǎnǎ nuri anjyo áwǎnǎmǎ ámá wo inǎgǎ sixf nǎxǎrǎmǎ warǎnjagf órórf nǎnrǎónáyf númǎ úisǎxǎnǎ. ¹⁴ Númǎ nuri anǎf o pǎwǎiwámǎ awagwǎ enǎ nǎpǎwǎrǎ anjfi xǎlǎwomǎ yarǎnjf re wǎisǎxǎnǎ, ‘Yearewǎpǎyarǎnjof re rǎnǎginǎ, ‘Gǎf wǎepǎsarǎnjowǎ tǎnǎ aiwá Anjñajo Neamúronjyi nǎnǎ nǎnrǎnǎ anjfi awawá gǎwámǎ dǎnǎ nanǎrǎwǎnǎ?’ rǎnǎginǎ.’ uráná ¹⁵ o anjfi awawá seáyǎmǎ ikwǎrǎnǎnjǎwǎ

ikwianwá nńni rıxa píranıńıń imıxárinıńıwá sıwá eainıńıoı. E eaiána awagwı e aiwá none nánı rıyamı éisixıni.” urfagi ¹⁶ awáu nıpeyearı anıńpimi nánı nuri Jisaso urfıpa xıxenı neri aiwá Anıńnajo Múronıńıyı nánı rıyamı egfisixıni.

¹⁷ Sıfıpi tńni Jisaso tńni wiepısarıńıń wé wúkaú sıkwı waú tńni awáu aiwá rıyamı éfıe nánı nuro ¹⁸ anıyo nıpáwıro nıńwearo aiwá nıńıróná Jisaso re urıńıngıni, “Nepa seararıńıni. Aiwá narıńwá rone woxı nionı nánı mıyıf nurırfıni.” urfagi ¹⁹ awa ayá sıpı wıagı wo wo re urayıgıfawıxıni, “Nionımanı. Nionımanı.” urayarına ²⁰ o re urıńıngıni, “Wé wúkaú sıkwı waú egfıyıné woxırińı. Soyıné nionı tńni múyo eagwıanarıńwáone woxırińı. ²¹ Woxı xwıyá Gorıxoyá ámá imónıńıaonı nánı rıwamıńı nırińıri eánıńıpı tńni xıxenı nırfıni. Ámá imónıńıaonı nánı mıyıf urıfoxıyıf sıfá wıyı joxı majfá rórınfá enagı nánı aweyı! Xınái omı mıxırińıpa neri sıńwırińıyıf, nanı imónımıńıri enıfırińı.” urıńıngıni.

“Rıpi gı warárinı.” urıńıf nánırińı.

²² Sını aiwá nıńıróná o bısfıkerfá bı nımearı Gorıxomı apı nánı yayı nıwımáná kwıkwırińıf neri yanı nıwıa nurfına re urıńıngıni, “Nırafıpıoyı. Rıpi gı warárinı.” nurımáná ²³ wainıf inııgıf kapıxıf wá nımearı Gorıxomı yayıf nıwirı awamı mıni wıána nowanı nıga warfına ²⁴ re urıńıngıni, “Wainıf rıpıyıf gı ragırińı. Nionı ámá nńni nánı nıpıkıáná ragıf nionıyá xwıfıyo pwarıngıf nıwıńırına soyıné re yaiwıpırfıarını, ‘Xwıyáf sıńı ‘Nionı nıperıńıpımi dánı yeáyıf seayımıxemeámıfıarını.’ réroarıńıyıf neparıni.’ yaiwıpırfıarını. ²⁵ Nepa seararıńıni, ‘Nionı inııgıf wainıf ámı wı mıńıf néra núsáná Gorıxo rıxa xwıoxıyo mımeámıf neri seameńweanıfe ıńweanána ámı sıńıf nımfıarını.’ seararıńıni.” nurıri ²⁶ sońıf bı nırińmowa nıpeyearo dıwıf Oripiyo nánı ugıfawıxıni.

“Pıtaoxı rıwıf nımorfıni.” urıńıf nánırińı.

²⁷ Jisaso re urıńıngıni, “Ewayıf xwıyáf nırińıri eánıńıf rıpi arfá nıpıoyı, ‘Gorıxo sıpısipıf mearıńıomı pıkioreawárána sıpısipıf nńni wıwıńı umıamonıńıoı.’ E nırińıri eánıńıpı tńni xıxenı soyıné wáyıf nero nionıni niepısamopırafıoı. ²⁸ E neri aiwıf nionı Gorıxoyá dıńıf tńni nıwıápıńımeámáná Gariri pıropenıfıyo xámı seameámıfıarını.” urfagi aiwı ²⁹ Pıtao re urıńıngıni, “Ámá nńni siepısamopıri aiwıf nionı wı e emımeıni.” urfagi ³⁰ Jisaso re urıńıngıni, “Nepa rırarıńıni. Sfá rıyımıf karfıkarıf sıńı rfaiwá bıaú mırińıpa enána ıwanıńıoxıf bıaú bı re rayırfıni, ‘Jisaso tńni nıkumıxıńıri emearıńá wonımanı.’ bıaú bı rayırfıni.” urfagi aiwı ³¹ Pıtao arfıkı re urıńıngıni, “Wa nionı tńni nawıńıf nıyeapıkirıf aiwıf nionı wı ‘Jisaso nánı majfıonırińı.’ rımımeıni.” urarfına wiepısarıńıf wfa enı axıfıf rıgıfawıxıni.

Ojıkwıfıyo dánı Gorıxomı rıxıńıf urıńıf nánırińı.

³² Awa ojıkwıfıf yoıf Gesemaniyo nıreńıro Jisaso wiepısarıńıowamı re urıńıngıni, “Nionı Gorıxomıf yarıńıf wımıf nánıf yımıf soyıné re ıńweápıoyı.” nurıri ³³ Pıtaomıf tńni Jemisomıf tńni Jonomıf tńni nıwirımeámıf nurfına ayá sfıwıf nurorıf dıńıf rfá uxearıngıf ³⁴ re urıńıngıni, “Dıńıf rfá nıxearıngıf nánı rıxa nıpepaxıf nıarıni. Soyıné re xwayıf nanıro ıńweápıoyı.” nurımi ³⁵ ıfamıni e onımiápıf nurıf mıńıf xwıfıyo nıkwırorıf Gorıxomıf yarıńıf nıwirfına imónıpaxıf enánáyıf awa mıńıpıkıf wıarfıf onımúrıfıoyıńıri

Gorixomi re uriniginini, ³⁶ “Gí ápe, joxi anani mepaxí wí mimónini. Nipikianiro yarigá inigí yikí yariniñiñi imóniñi rípi anani emi nímamoriréini? Nioni yariniñi nísiri aiwi gí dñi xídímiméini. Dixí dñi pí pí yaiwíyí níríxídmíni.” Gorixomi e nurimi ³⁷ nibiri wenini éyí winiñiginini. Awa sa wenagá níwiniñi Pitaomi re uriniginini, “Saimonoxí sá riwenini? Wenini nero onímiápi mñiweapaxí ríseaimónani? ³⁸ Obo nibiri yapí seaíwapiyiniñi. Sñwí naníri niñwearo Gorixomi rixini urípoi. Dñi tñi anani Jisasomi pí pí wímeáyí xídaníwini. niyaiwiro aiwi segí wará nani ayá nírímíxini nani éf seaininiñoi.” nurimi ³⁹ nuri Gorixomi yariniñi wípi axípi ámi níwimáná ⁴⁰ ámi nibiri awa wigí sñwí sipíxípxí winariñagí nani sá órówapiñagá níwiniñi xwiyá bí muríagá níwiniñi ámi Gorixomi yariniñi wimíniñi nuri niñweaniñi ⁴¹ nibiri re uriniginini, “Sini sá riwoyíne riwenoi? Kikífi riyariñoi? Rixarini. Ámi imóniñani pasá niána íwí yarigáwa fá níxepíri rixa agwíriñi. ⁴² Wiápiñimeápoi. Rixa owaneyi. Pasá nino rixa iwo barini.” uriniginini.

Jisasomi pasá umení naniñini.

⁴³ Sini e urarína re eniginini. Wiepiñariñi wé wúkaú síkwí wau imónigíwa Judaso apaxípaniñi imónigíwa xwéowami tñi ñwí ikaxí eániñipi mewegíawami tñi Judayí mebaowami tñi miyí urána awa wigí áma iwaní tñi kirá tñi fá xirigíawami awí nearo Judaso tñi Jisaso tñi e nani wírenapána awa nibiro Jisaso wiepiñariñi wíami urarína wímeagíawixini. ⁴⁴ Jisasomi níwímearoná Judaso óf e nuróna re urípa, “Nioni pasaniñi numeri omi kíyí nímiáuníni símimajíóniñi re seaiariñini, ‘O Jisaroni.’ Omi soyíne fá níxiriñi nímera úpoi.” Óf e nuróna e urípa ⁴⁵ rixa Jisasomi níwímearoná re eniginini. Anwi e nuri “Nearéwapiyariñoxini” nuriñi kíyí miaúniñiginini. ⁴⁶ Kíyí miaúnána omi mírí nuro fá xirigíawixini. ⁴⁷ fá xirarína áma Jisaso ayá xí tñi rogí wo kirá arerixíyo wéroniñipi nímiñeari áma Jisasomi fá xirarigíwa womi —O apaxípaniñi imóniñi seáyí e imóniñoyá xínáiniñi nímiñiñi omiñi wiariniñi. Omi mñiñi orómniñi éyí píri nímoiyíkirí ará mñiñi níwípiñeari mamówariniñini. ⁴⁸ E éána Jisaso míxí bífawami re uriniginini, “Soyíne áma íwí yarigíayo fá xiraniñi nani míxí nímiñiñi wariñiñi nioni eni fá níxiraniñi nani míxí nímiñiñi ríbariniñi? ⁴⁹ Sí fá ayí ayimi añí rídiyowá yarigíawami sñani nímiñiñi searéwapiyariñi soyíne wí fá níniñirarigíawixini. Pí nani? Ayí píne Gorixoyá nioni nani níriñiñi eániñipi xixeni imónini nani yariniñi.” urarína ⁵⁰ wiepiñariñi nowani omi níwiepiñiñi omiñi ugwíawixini. ⁵¹ Awa níwiepiñiñi omiñi uána níaiwí síkniñi Jisasomi xídariniñi wo rapirapí apá weníniñi xopíxopí níriñiñi nibiri Jisaso tñi e axí e rónapána míxí bífáyí omi fá xiraniñi éfáyí ⁵² rapirapí ú nípiñiñiñi aiki mayo éf uniginini.

Árwiñiyimi Jisasomi xwírixí umegíwa naniñini.

⁵³ Míxí bífáyí Jisasomi nímeami apaxípaniñi imóniñi seáyí e imóniñi tñi e nani nuro e wárána apaxípaniñi imónigíwa xwéowa tñi Judayí mebaowa tñi ñwí ikaxí eániñipi mewegíawa tñi awí eanarína ⁵⁴ Pitaomi míxí bífáyí nímea wariñi ná ríwíyo númi nuri apaxípaniñi imóniñi seáyí e imóniñoyá ákniñiñi nípiñiñiñi porisowa tñi niñweamána rí fá imónarína

55 apaxípaníñf imónigfá xwéowa tñni xwíríxí mearígíá nowani tñni awa ámá síñwí fíwí wínarogíá wí xwíyíá Jisasomi anani nípíkípaíxí imóníñf bí orífpoyíníri nero aiwí Jisasomi píkipaxí bí mírariñagíá níwíníro ñweañáná 56 ámá obaxí omí nuxekwímoayiro aiwí axípiní mírí bí bí níra nuríná 57 ámá wí éf nírooro Jisasomíní yapí nuxekwímoro re urígíawixíní, 58 “Nene o re rariñagí arfá winwanigíní, ‘Nioní añf rídiyowá yarígíá riwá, ámá wé tñni mírígíá riwá nípineámáná sfá wíyau wíyi oráná ámí wíwá, wé tñni mímírípa egíá wíwá mírímífaríní.’ rariñagí winwanigíní.” urariñagí aiwí 59 xwíyíá apí aí axípiní mírí bí bí níra waríñagí níwíníro 60 apaxípaníñf imóníñf seáyí e imóníño níwiápinímeámí añwí e níbirí Jisaso yá sfmí e nírómáná yaríñf re winíñigíní, “A yí xwíyíá ‘Joxíríní.’ ríxekwímoarígíáyo xwíyíá joxíyá wí ení mírípaxí rísiaríní?” uríagi aiwí 61 Jisaso xwíyíá wákwípaí aiwí kíkímí nimónírí xwíyíá bí murariñagí apaxípaníñf imóníñf seáyí e imóníño yaríñf ámí bí níwírí re uríñigíní, “Joxí níaiwí Goríxoyáoxi, nene yeáyí neayímíxemearífa nání aríowayá xwíá piáxfíyo dání iwiaronjoxírani?” uríagi 62 Jisaso “Nioníríní.” nurírí re uríñigíní, “Ámá imóníñáoní Goríxo ení síxí eáníñoyá wé náúmíní ñwearí agwí tñni weapírí yaríñagí síñwí nanípírífaríní.” uríagi 63 apaxípaníñf imóníñf seáyí e imóníño wíkí níwónírí níkínímónírí xegí rapírapí naxerí xwíríxí mearígíá wíamí re uríñigíní, “Síñwí fíwí wínarogíáyí ríápi nání díní wí íkwíroaníméwíní. 64 Xewaníño Goríxomí ríperírí umeararíná soyíné ríxa arfá wíoi. Díní soyínéyá pí ‘Oyaneyí.’ yaiwiaríño?” uráná awa “Xwíyíá ámí bí rípaíxí mímónígoí. Ríxa opíkípoi.” nírfasáná 65 wa re egíawixíní. Reañwí úríro íríkwí síñwíyo rítí níyárimáná iwaní earo re uríro, “Wíá rókíamoaríñoxíní, amípí ínímí éfápi áwaní ragoxí, iwaní go reaaríní? Áwaní neareí.” uríro néfasáná añf rídiyowá yarígíawá awí mearoarígíáwamí míní wíáná awa ení sfmímaníyo wé upíkákwíayígíawixíní.

Pitao “O nání majfoníríní.” uríñf náníríní.

66 Pitao, awa añíyo ínímí Jisasomí xwíríxí mépero iwaní earo yaríná, o míde ákíñáyo ínímí ñweañáná apíxí apaxípaníñf imóníñf seáyí e imóníñoyá omíñf wíarígíá wí níbirí 67 Pitao ríá imónariñagí níwínírí síñwí agwí níwínáríñísáná re uríñigíní, “Joxí ení Nasaretí díní Jisaso tñni emearígíáyí woxíríní.” uríagi 68 Pitao “Oweoi.” nurírí re uríñigíní, “Jíxí rariñfípi nání nioní majfáríní.” nurímí níwerí fíwíyí tññf e éf rojáná 69 apíxí apíyá axí ení níwerí o e roñagí níwínírí ámá e rówapígíáyí tññf e dání omí áríxá níwírí re uríñigíní, “Ámá oyí Jisaso tñni nawíní emearígíá woríní.” uríagi aiwí 70 o “Oweoi. Nionímaní.” nurírí rojáná ámí ríwíyo ámá e rówapígíáyí re urígíawixíní, “Neparíní. Joxí awa tñni emearíñoxíríní. Joxí Garírí píropenísfíyo dánjoxí enjagí nání Jisaso tñni emearíñoxíríní.” uríagí aiwí 71 Pitao sípí ikaxí nírírí xwíá e dání re uríñigíní, “Ámá soyíné rarígífo nání majfoníríní.” ríxa uráná re eníñigíní. 72 Karíkarí rfaiwá ámí bí rfagí arfá níwírí Jisaso “Sfá ríyímí karíkarí síní rfaiwá bíau mírípa enjáná joxí ‘Jisaso nání nioní majfoníríní.’ bíau bí rayíríní.” urífpí nání díní níwínírí yapí urífyí nání ayá sípí wíagi ñwí eañíñigíní.

15

Jisasomi Pairato tñf e wárigfá nánirini.

¹ Wfá móninimí apaxípaniní imónigfá xwéowa tñni Judayí mebáowa tñni ñwí ikaxí eáninípi mewegfáwa tñni awa Judayí xwirixí mearigfá nñni tñni awí neániro xwiyfá nimxárimáná Jisasomi gwí niyiro nimeámi nuro émáiyá gapímaní Pairatoyí rininjomí miní wíáná ² o Jisasomi yaríní re winiginini, “Judayíyá mǎxí ináyoxirani?” Yaríní e wíagí Jisaso “Ayí joxí rarinini.” uráná ³ apaxípaniní imónigfá xwéowa omí símí tñni uxekwímoaríná ⁴ Pairato ámi Jisasomi yaríní re winiginini, “Xwiyfá joxiyá wí níwíápínimeari mǎripaxí risiarini? Ayí xwiyfá ‘Joxini.’ rixekwímoarigfáyí onímiápi níriro miyaríní.” urfagi aiwí ⁵ Jisaso xwiyfá wákwapaxí aiwí ámi pñé bí mǎrfagi nání Pairato dñf ududí níwiga uniginini.

Pairato Jisasomi níkwearí wáriminirí enípi nánirini.

⁶ Sfá Anñajajo Judayo Múroníyi imónináná xwiogwí ayí ayo Judayí nuro wigí gwí ñweagfá wo nání émáiyí gapímanomí yaríní wíáná o ayí nioní nání yayí onípoyinirí nímihearí uwáriagfirini. ⁷ Íná ámá wo Barabasoyí rininjo —O ámá wa tñni níwíápínimearo “Wauyowami mǎxí oxí dowáraneyí.” níriro awa tñni mǎxí niniróná o ámá womí píkiagi émáiyí omí tñni ámá xfo tñni nírooro mǎxí egfáwami tñni gwí yíagfá nání o íná kírapusí añíyo ñweañorini. ⁸ O nání oxí apíxí nñni aiwá apí nání awí eánigfáyí émáiyí gapímaní Pairatomí nuro yaríní re wigíawixini, “Xwiogwí ayí ayo negí ámá gwí ñweagfá wo neaiapagípa ámi wo neaiapiréini?” urfagfá ⁹⁻¹⁰ Pairato “Apaxípaniní imónigfá xwéowa Jisasomí sípi dñf níwíaiwiro nání gwí niyiro nimeámi níbiro niapáo.” níyaiwirí re uríniginini, “Segí mǎxí ináyí Jisaso yí rininjo seawáriminiréini?” urfagi aiwí ¹¹ apaxípaniní imónigfá xwéowa wfá móninimí ámá aiwá apí nání epíroyí egfáyo re rináriméfá nání “Jisaso pí eninjo! O nání yaríní mǎwipani. Barabaso nání yaríní wípoyí.” rináriméfá enagi nání ¹² ayí Pairatomí re urígfawixini, “Barabaso neawárii.” urfagfá Pairato re uríniginini, “Judayínyéyá mǎxí ináyí urígfomí pí emfíni?” urfagi ¹³ ayí xixewíámí re urígfawixini, “Íkfáyo yekwíroárei.” urfagfá ¹⁴ Pairato re uríniginini, “Pí fwi éf nání e emfíni?” urfagi aiwí awa xixewíámí nura nuro “Íkfáyo yekwíroárei.” urayarinagfá ¹⁵ Pairato ayo oyapemiximínirí nerí re eníniginini. Barabaso nímihearí nuwárimáná xegí porisowa Jisasomí iwaní xaiwí nímepéfasáná enáná awami re uríniginini, “Omí nimeámi nuro íkfáyo yekwíroárfipoyí.” uríniginini.

Omí ríperirí umeariro íkfáyo yekwíroáriro egfá nánirini.

¹⁶ Porisowa Jisasomí nimeámi gapímanoyá añiwámi —Aní yoí ayí Píretoriumíyí rininjiwámirini. Aní iwámi nípáwiro wauyí porisí nowamini “Eini.” nuriro “Omí ríperirí omépeaneyí.” níriro re egfawixini. ¹⁷ Rapírapí ayfá riní wú mǎxí ináyí yínarigfá wú nímearo omí nuyíro ópíyá eníniní imóniní wírí níkfíyimáná mǎxí ináyí amínanjwíniní imóniní mñíyo dfkínarigfápa mñíyo xaiwí udfkíaríro nemáná ¹⁸ mǎxí ináyíyo yayí wiarigfápa ríperirí níwiro re urayigfawixini, “Judayíyá mǎxí ináyoxirini.” nurayiríná ¹⁹ wegwfá tñni mñíyo iwaní earo reañwí úriro xómíní níyíkwiro mñí xwfáyo íkwírooro nero ²⁰ ríxa ríperirí

numépéfasáná rapirapí ayá ríjù nìwiròro ámi xegú nuyíróro íkíáyo yekwíroáraníro nánì níméra nuro ²¹ óf e nuríná áamá obaxí pwarígíá womí xegí yoí Saimonoyí —O aní yoí Sairini dánoriní. Xewaxo yoí Arekisadaoriní. Xexirímeáo yoí Rupasoriní. Omí porisowa íá nìxero “Jisaso nánì íkíá yoxáí rí pá níméámí wuii.” nuríro ²² Jisasomí níméra nuro dífwí bí Gorígota ríníjípimí —Yoí mífkí ayí áamá míjé gíxweá nániríní. Dífwí apimí nírémoro ²³ áamá wa Jisaso ríníjé bí mívínípa oenírí marísíná muríyí ríníjé bí iníjé wainíyo niwayímorí míní wianíro yaríjagá aí o murápí “Oweoi.” uráná ²⁴ porisowa omí íkíáyo nìyekwíroáraníro xegí rapirapí yaní menaníro sárúyo dání “None go meanírfeníjoi?” níríníro sárú egfawixíní.

²⁵ Jisasomí 9:00 a.m. imónáná ríxa sogwí xaiwí anaríná íkíáyo nìyekwíroáraníro ²⁶ áamá níní “O íwí ríjé éf nání ríjé píkíaríjoi?” oyaiwípoyínírí íkíá wára nímearo “Judayíyá mífí ináyoríní.” níríro ríwamíjé e nearo íkíáyo seáyí e nípírauro ²⁷ áamá ámáya amípí íwí píkíoráparígíwau ení Jisaso tñjé e mídímídání nìyekwíroáraníro nání ²⁸ ríwamíjé eníná Bìkwíyo nírínírí eáníjé ríjé, “O íwí yarígíá tñnì nawíní kumíxígíáríní.” ríníjéjé xíxeni imóníjínigíní.

²⁹ Áamá Jisasomí míní míní nímúrooyíro ikayíwí numearíro payí nìwianíroná míjé kíríkírí nímeeayíro re ríjéfwixíní, “Re ríjoxírání? ‘Níwaníjoni aní rídíyowá yarígíwá nípínearí gí nìwíní sfá wíyau wíyímí ámi mírímíáríní.’ ríjoxí ³⁰ ení neánírí jìwaníjoxí ení nìyoárimí wepínei.” urayaríná ³¹ apaxípáníjé imónígíá xwéowa tñnì jwí ikaxí eáníjéjé mewegíáwa tñnì ení ikayíwí numearíro re ríjéfwixíní, “O ení neánírí ámáyo arírá wiago aí xewaníjé arírá minípaxíriní. ³² Áamá yeáyí neayímíxemeaná nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaróní ro Isírenenyá mífí ináyí ríníjé royí íkíáyo seáyí e dání nìyoárimí wepínfagí síjwí nìwíníranénáyí, díní wíkwíroaníwíní.” raríná áamá Jisaso tñjé e mídímídání yekwíroáranígíwau ení omí ikayíwí axíjé umearígíisixíní.

Jisaso penjé nániríní.

³³ Ayí e néra núfasáná enáná ríxa 12:00 íkwawedí imónáná re eníjínigíní. Aní nímíní sfá nìyinárírí sfá nìyinárínísfáná sfá tñnì 3:00 dání ámi wíá ókíáná re eníjínigíní. ³⁴ Jisaso ríaiwá ení tñnì nírírí xegí Xibíruyí píné tñnì re ríníjínigíní, “Eroi, Eroi, rama sabakítani?” nírírí aga píné “Gí Goríxoxíní! Gí Goríxoxíní, pí nání emí nímóíní?” urarígíápa Xibíruyí píné tñnì e ríjé ³⁵ áamá e rówapígíá wa aríá nìwíro re ríjéfwixíní, “Ai! Ríxa Goríxoyá wíá rókíamoagí mípé anínamí peyíjé Irajiao nání ríaiwá raríní.” níríro ³⁶ áamá wo íríkwí nímearí iníjé wainí níá yaríjéjímí ígíá nearí wegíá wá tñnì ayíjwí níkwíroárimáná wegíwíwámí nímáxírímáná o bí nínírí síjé oenírí nání seáyí émi nìwímíxánírí re ríníjínigíní, “Irajiao omí íkíá tñnì ení oníjé nìyoarí níméámí wepínní anínamí dání weapínírfeníjoi?” ríjé ³⁷ Jisaso ríaiwá ámi bí ení tñnì nírímó díní nìyámíga uníjínigíní. ³⁸ Díní nìyámíga úaná rapirapí sepiá aní rídíyowá yarígíwá awawá jwíá tñjémíní epaníjéaríníjé áwíní e axowáríníjínigíní.

³⁹ Porisowayá seáyi e imóniŋo Jisaso nipearíná s̄m̄iman̄ŋm̄ini n̄rori Jisaso péagi n̄w̄in̄r̄f̄ná d̄iŋf̄ n̄iyám̄iga e úagi n̄w̄in̄r̄i re r̄iŋn̄iḡini, “Ámá royf̄ nepar̄ini. Gorixom̄i xewaxor̄ini.” r̄iŋn̄iḡini.

⁴⁰ Ap̄ix̄í w̄iwa en̄i Jisaso péaná ná j̄f̄ami n̄róm̄aná s̄iŋw̄f̄ w̄inaroḡíwa wiḡf̄ yoƒ r̄iwar̄ini. Mariaí —Í an̄f̄ yoƒ Maḡidara d̄an̄j̄ir̄ini. Í t̄f̄ni ap̄ix̄í Mariaíȳi r̄in̄iŋf̄ ám̄i w̄i —Í Jemiso onaxom̄i t̄f̄ni Josesom̄i t̄f̄ni x̄ináir̄ini. Í t̄f̄ni ám̄i w̄i Sarom̄iȳi r̄in̄iŋf̄ t̄f̄n̄ir̄ini. ⁴¹ Íwa Jisaso Gariri p̄iropen̄is̄f̄yo emear̄f̄ná númi nuro ar̄irá wiḡf̄iwar̄ini. Ám̄i obax̄f̄ w̄iwa en̄i o t̄f̄ni Gariri d̄an̄i Jerusarem̄i an̄f̄yo n̄an̄i biḡíwa Jisasom̄i p̄ikiar̄f̄ná j̄f̄am̄i d̄an̄i s̄iŋw̄f̄ w̄in̄iḡf̄awix̄ini.

Jisasom̄i xw̄f̄a weyár̄iḡf̄a n̄an̄ir̄ini.

⁴² R̄ixa s̄f̄ap̄i t̄f̄ni s̄f̄a ayi Sabarf̄a n̄an̄i am̄ip̄i p̄ir̄an̄iŋf̄ im̄ix̄árar̄iḡf̄ayimi ⁴³ Aramatia d̄an̄f̄ Josepo —O Judayf̄ meb̄a seáyi e imóniḡf̄a wor̄ini. O Gorix̄o xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄i ner̄i p̄ir̄an̄iŋf̄ umen̄wean̄f̄a n̄an̄i d̄iŋf̄ n̄ik̄ikayori wen̄iŋf̄ ner̄i j̄wean̄or̄ini. O mas̄is̄f̄a m̄iwi d̄iŋf̄ six̄f̄ n̄in̄im̄i ém̄áyf̄ gap̄iman̄f̄ Pairato t̄iŋf̄ e n̄an̄i nuri éf̄ n̄róm̄aná Jisaso p̄iyo n̄an̄i “Anan̄i omeám̄ini?” nur̄ir̄i yar̄iŋf̄ w̄iáná ⁴⁴ Pairato Jisaso r̄ixa r̄f̄a péniŋiḡin̄i “Porisowami mear̄iŋo ob̄in̄i.” n̄ir̄iri poriso r̄ixa bán̄a yar̄iŋf̄ re wiŋniŋiḡini, “Jisaso r̄ixa r̄ipéniŋiḡini? S̄ini m̄ipepa réniŋiḡini?” nur̄ir̄i ⁴⁵ poriso “O r̄ixa péniŋiḡini.” r̄f̄agi Pairato ar̄f̄a e n̄iw̄iri Aramatia d̄an̄f̄ Josepo Jisaso p̄iyomi xe omean̄ri s̄iŋw̄f̄ w̄in̄f̄agi ⁴⁶ Josepo nuri rap̄irap̄f̄ ap̄f̄a wen̄f̄ w̄ú b̄f̄ ner̄i n̄imeám̄i n̄ib̄iri p̄iyomi n̄iyoari n̄imeám̄i n̄wep̄in̄iri e n̄itim̄aná wiḡf̄ yar̄iḡf̄apa xop̄ixop̄f̄ n̄ir̄oa num̄aná xw̄ar̄ip̄áyo n̄an̄i n̄imeám̄i nuri —Xw̄ar̄ip̄á ayi s̄iŋáyo óf̄ r̄ix̄ar̄in̄iŋf̄yir̄ini. Ayimi n̄itim̄aná s̄iŋá xwé wo m̄imegw̄in̄ar̄f̄ n̄im̄era n̄ipuro óf̄ man̄f̄w̄am̄i rit̄f̄ ner̄iná éf̄ r̄ar̄ar̄iŋniŋiḡini. ⁴⁷ E yar̄iná Maḡidara d̄an̄f̄ Mariaí t̄f̄ni Josesom̄i x̄ináí Mariaíȳi r̄in̄iŋf̄ t̄f̄ni “Jisaso ge t̄ip̄ir̄réo?” n̄iyaiw̄iri s̄iŋw̄f̄ w̄inax̄f̄id̄iḡisix̄ini.

16

Jisaso ám̄i wiáp̄f̄in̄imean̄f̄ n̄an̄ir̄ini.

¹ Sá weḡf̄ipaú Sabarf̄a ayi r̄ixa pweáná s̄f̄ap̄i t̄f̄ni Sarom̄i t̄f̄ni aw̄i neán̄iro w̄f̄ap̄i t̄f̄ni p̄iyomi war̄áyo xópé w̄iaúwan̄iḡin̄ir̄i íwa wer̄ix̄f̄ d̄iŋf̄ nan̄f̄ eaar̄iŋf̄ b̄f̄ b̄f̄ nero n̄it̄iro ² s̄a weḡf̄iwa Sadéyo w̄f̄a m̄on̄iŋóm̄i n̄wiáp̄f̄in̄imeám̄i Jisaso xw̄f̄a weyár̄in̄iŋe n̄an̄i nuro r̄ixa sogw̄f̄ xemónapar̄iŋagi n̄irémor̄f̄ná ³ wiwan̄iŋiwa re r̄in̄iḡf̄awix̄ini, “Ámá gowa s̄iŋá óf̄ man̄f̄w̄am̄i p̄ron̄o m̄imegw̄in̄ar̄f̄ neaiip̄ir̄réo?” n̄ir̄in̄ir̄f̄ná ⁴ wen̄iŋf̄ éf̄áyf̄ w̄in̄iḡf̄awix̄ini. S̄iŋá aga xwéo aí r̄ixa m̄imegw̄in̄ar̄f̄ n̄in̄iri óyi s̄iŋán̄i in̄iŋagi n̄iw̄in̄iro ⁵ an̄wi e n̄ib̄iro óyimi n̄ip̄awiro wen̄iŋf̄ éf̄áyf̄ w̄in̄iḡf̄awix̄ini. An̄f̄n̄aj̄f̄ wo rap̄irap̄f̄ ap̄f̄a wen̄f̄ sep̄iá w̄ú n̄iyin̄im̄aná daiwo éf̄ j̄wean̄agi n̄w̄in̄iro udud̄f̄ w̄iaḡf̄a ⁶ o re ur̄iŋniŋiḡini, “Udud̄f̄ mepan̄i. Nion̄i n̄ij̄f̄ar̄ini. Sewaȳné Nasaret̄i d̄an̄f̄ Jisaso, ík̄f̄áyo yekw̄ir̄oar̄iḡf̄om̄i s̄iŋw̄f̄ w̄inan̄iro bar̄iŋo. S̄in̄i re m̄wen̄ini. R̄ixa wiáp̄f̄in̄imeán̄iḡini. Omi t̄iḡfe an̄f̄a r̄i imóniŋagi w̄in̄ipoyi. ⁷ R̄ixa nuro wiep̄is̄iŋowam̄ t̄f̄ni Pitaom̄f̄ t̄f̄ni en̄i áwan̄f̄ re ur̄emeápoi, ‘Jisaso Gariri p̄iropen̄is̄f̄yo n̄an̄i x̄am̄i seamean̄f̄ar̄ini. Xewan̄iŋo sear̄iŋf̄a x̄f̄omi e s̄iŋw̄f̄ w̄in̄ip̄f̄ar̄ini.’ ur̄emeápoi.” ur̄aná ⁸ íwa n̄ipeyero xw̄ar̄ip̄áyo p̄f̄ni n̄wiár̄im̄i éf̄ nuróná en̄f̄ óf̄ ero sir̄f̄ p̄ik̄in̄iro nero w̄áyf̄ nik̄ar̄in̄iro n̄an̄i ám̄a w̄iyo áwan̄f̄ mur̄f̄ éf̄ uḡf̄awix̄ini.

Jisaso Mariaími sijnáni wimónijí nánirini.

⁹ Jisaso Sadéyo wíá mónijími ríxa n'wiápínimeámáná nuri Magídara dájí Mariaími —Apíxí í Jisaso xámi imfó ími díní xixéoarígíá wé wíúmi dájí waú m'xí umáinowáríjírini. Ími xámi sijnáni síwá winfagi ¹⁰ í nuri áamá Jisaso tñni emeagíáwa o nání díní sípí n'wirí nání ámíxíá yaríjagíá n'wímeari Jisaso wiápínimeáí nání áwaní nuriri ¹¹ re uríjínigíni, “O ríxa síjí enagi síjwí wíníni.” uríagi awa aríá n'wiro aí díní n'wíkwíro “Nepa neararini.” m'iyaiwigíawixini.

Jisaso wiepísiní waúmi wímeañpí nánirini.

¹² E nemáná enáná xegí wiepísiní waú Jerusaremí pñni n'wiárimí aní wíyo nání waríná Jisaso xegí wónijí nimóniri wímeáagi ¹³ awaú ení nuri wiepísiní wíamí “Jisasomí síjwí wíníwii.” uríagi aiwí díní n'wíkwíro “Nepa neararini.” m'iyaiwigíawixini.

Jisaso wiepísiní wé wúkaú síkwí womí wímeañpí nánirini.

¹⁴ E nemáná enáná xegí wiepísinjowa wé wúkaú síkwí wo awí neánro aiwá naríná Jisaso sijnáni síwá n'winíri awa síní díní m'wíkwíró ero díní k'k'ímí imóniro yaríjagíá nání m'xí nuriri re uríjínigíni, “Ámá nioní n'wiápínimeari ámi síjí enagi síjwí n'nanimí n'bíro áwaní searfáyo aríá n'wiro díní m'wíkwíropa pí nání yaríjoi?” nuriri ¹⁵ re uríjínigíni, “Xwíá ríri n'rimíni amí amí nemero xwíyá nioní nání yayí seainaríjípí ámá n'yoní áwaní urímérixini. ¹⁶ Ámá gíyí aríá n'seairo nioní nání díní n'wíkwíro wayí meáfáyo Goríxo yeáyí uyimíxemeanfáriní. E nerí aiwí ámá gíyí nioní nání díní m'wíkwírófáyí xwíyá meárinípírfáriní. ¹⁷ Ámá nioní nání díní n'wíkwírófáyí wáí nurímeríná Goríxoyá díníyo dání emímí rípi epírfáriní. Gí yofíyo dání ámá imfó díní xixéoaríjíyo m'xí umáinowáiro pñné ámá wíyá majíá aiwí Goríxoyá díníyo dání wigí pñnéyo dání uríro ¹⁸ sídíyíyo íá n'tamíxínírná sídíjí n'worí aiwí m'pé ero inígí ayáí iníjípí n'ni n' aiwí m'pé ero ámá símíxíyo wé seáyí e níkwíáro naní imíxíro epírfáriní.” uríjínigíni.

Jisaso anjnamí nání peyíní nánirini.

¹⁹ E nurimí Jisaso Goríxoyá díní tñni anjnamí nání n'peyiríná ámi o tñni xixení nimóniri nání wé náúmíni éfí jweañjínigíni. Éfí jweañáná ²⁰ awa nuro Jisasoyá xwíyá amí amí nurímeróná ámá “Nepa neararíjoi.” yaiwíprí nání emímí ení Ámíná Goríxoyá díní tñni n'wíwapiya wagíáriní.

Xwiyíá yayí neainarínj Ruko eanípíriní.

Ríwamínj rípi “Xwiyíá yayí neainípxá Ruko eanípíyi” rínínjípíriní. O Jisaso wíepísagíyí womani. Judayí ení womani. Émáyí dokítá woríní. O Poro tñí Sairaso tñí émáyí aníyo wáí nurímeríná wirímeárogióríní. O gí ámáyí ení amípi Jisaso uréwapíyiri erí enípí nání píranínj níjía nimóníro dínj wíkwíróríxíní ríwamínj rípi eanípíriní. Xewaníño Jisaso emearíná síñwí míwíníño enagí nání wíepísínwami yarínj wirí bíkwí Jisaso enípí nwríarínínjío fá rorí nemáná eanípíriní. Ríwamínj ámi bí “Wáí wurímeiarígíáwa egíáríní.” rínínjípí ení nírirí eanípíriní.

1-2 Ámá obaxí amípi Jisaso xinái xírínje dání nene tñj e imónínjípí nání “Ríwamínj oeaaneyí.” níyaiwiro ámá iwamífo dání Jisasomí síñwí wíñíro arfá wiro egíyí wáí nemeríná “Jisaso e enípíriní. E enípíriní.” nura úfápi ríwamínj eágíá aiwi ³ nioní ení “Gí ámínáoxí Tiopirasoxí xixení níjía imónírí nání ríwamínjí awa xámí eágíápi nioní fá nírorí síñwí wínagíáyo yarínj níwia nuri e nemáná píranínj dínj neñwíperi ríwamínjí nearí joxí nání wíowárenapímíni.’ E neríná nanípíriní.” nimónaríní. ⁴ Ayí rípi nání yarínjíní. Joxí fá nírorí amípi rírewapíyigíápi aga xixení níjía imónírí fá nání yarínjíní.

Anínají wo “Irisabetí Jonoyí ríníño xíríníáríní.” urínj náníríní.

⁵ Eníná Judayí míxí ináyí Xerotoyí ríníño menweanáná ámá apaxípánínj imónígíá wo, Sekaraiaoyí ríníño nweanípíriní. O xegí ámáyí Abaijaoyáríní. O xegí ámáyí eníná dání Goríxoyá apaxípánínj imónígíáyíriní. Sekaraiao xegí apíxi yofí Irisabetíríní. Í xegí ámáyí arfo Eronoyáyíriní. Í xegí ámáyí ení apaxípánínj imónígíáyíriní. ⁶ Ayáú Goríxoyá síñwíyo dání wé rónínj éri Goríxo nwf ikaxí rírí sekaxí rírí eníyo mívíwíakí éri neri aí ⁷ Irisabetí rípaíwí ení enagí nání niaíwí mayíyaú e nera nuri ríxa xweyaní apianí imónígíáríní. ⁸ O xegí ámáyí Abaijaí rínígíáyí Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí rídíyowá nero wígí yarígíápa yaríná xfo tñí ení nawíní nero ⁹ wígí neríná yarígíápa “None gímíní go ‘Nwíáxíní.’ rínínjwámí páwiníreníño?” níyaiwiro yarígíápa e nero Sekaraiao Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí awawá Goríxoyá tñj e “Nwíáxíní.” ríníne nípáwiri ríá awíí dínj eaarínjípí nání oikéanírí rípeááná ¹⁰ oxí apíxí bfaníríwámíní rówapígíáyí Goríxomí ríxínj uraríná o awawá Goríxoyá tñj e nípáwiri Goríxo nání ríá awíí dínj eanípí níkearíná ¹¹ wentínj éyí wínínjínigíní. Anínají wo ríá síñwíríá wé náúmíní peyarínjímí dání síñwí nanírí yarínje aí gínánínj níbirí rónapínagí síñwí níwínírí ¹² Ófí neri wáyí ikárínaríná ¹³ anínajo re urínjínigíní, “Sekaraiaoxíní, wáyí mikárínípaní. Díxí niaíwí nání yarínj wípi Goríxo ríxa arfá síní. Díxí apíxi niaíwí oxí wo ríxíríyíáná joxí yofí Jonoyí wíríríxíní. ¹⁴ Omí níxíráná joxí seáyí e nimónírí yayí yaríná oxí apíxí obaxí ení yayí epíríáríní. ¹⁵ O Goríxoyá síñwíyo dání ámá ámíná ení eánínjónínj imóníníáríní. O inígí wainí múnípa erí papíkí yarígíáyí múnípa erí eníáríní. O síní xegí xináiyá agwíyo enáná Goríxoyá kwíyí ukíkayoníáríní. ¹⁶ O segí ámá Isíreriyo uráná obaxí arfá níwiro íwí yarígíápi ríwímíní nímamoro Goríxo wígí Ámínáomí ámi xdípíríáríní.

17 Dixí iwo kwíyí Goríxoyápi xegí wá rókiamoagí Irajiaomi ukíkayonáná ení neániri yagípiíníjí Jono axípiíníjí e eri riri enífáriní. Xewaxowa tñni xanowa tñni piyá wíriniro ámá uyíní yarígíyá ríwímíni nimamoro wé róníjí imóniro éríxinirí Jono Goríxoyá Ámínáomi xámi umeanfáriní. Dixí Isireriyí e ero Goríxoyá Ámínáomi yeáyí wuríniro epíri nání oimóniri xámi umeanfáriní.” uríagí 18 Sekaraiáo aníñajomi re uríñinigini, “Aríge nerí nioni níjía imónimí nírariñini? Nioni ríxa uweyanonirini. Gí apíxi ení ríxa apianirini.” uríagí 19 aníñajo ámi nuriri re uríñinigini, “Gí yof Gebirionirini. Goríxoyá símímaní e roariñáonirini. Goríxo nioni xwíyá yayí seainipaxí api áwaní uriniri nírowarénapíjo. 20 Amípi nioni xámi ríríyá nimóniríná nimónínfáriní. E nerí aiwi xwíyá nioni ríríyá joxi ‘Neparini.’ níyaiwiri dñí míkwirowaríñagí nání joxi ámi xwíyá bí mírípa imóniri maní píroniri eri ei. Xámi nioni ríríyá nimóniríná íná ámi xwíyá rírífa náníyí.” nuriri siní e nura warífná 21 oxí apíxi Sekaraiáo nání weníñi nero wáy e rogíyá ayá wí sfá óriníñagí nání ududí nero “Sekaraiáo pí rífa yarini?” níyaiwiro 22 o nípeyeááná xwíyá murípaxí imóníñagí níwiniro “Goríxoyá awawá tñní e neríná oríñá bí rífa winígo?” yaiwiarífná o “Xwíyá aríge rímíini?” níyaiwiri xegí maní nípíroniri nání wé áríxá néra uníñigini. 23 Sekaraiáo aní Goríxo nání rídiyowá yarígíwámí xegí omíñí yaríñípi yoparípi nemi xegí aní e nání yoaníñigini.

24 O aní e nání níyoari xiepími níwímeari níñweagíísáná re eníñigini. Irisabeti niaíwí agwí nerí aníyo ínimí píni ñweanáná emá wé wú múróáná 25 í re ríñinigini, “Goríxo ayá níñirímíxiri dñí níkkíyoyagí nání níni agwí enáriní. Níni ámáya síñwíyo dání ayá ninariñípi Goríxo yokwarímí níñirini.” ríñinigini.

Mariaími “Jisasoyí ríñíño xírírfáriní.” uríñí nánirini.

26-27 Goríxo, Irisabeti niaíwí agwí nerí emá wé wúmi dñí wo ríxa enáná o aníñají xegí yof Gebireromi apíxi wí ñweanje nání —Í xegí yof Mariaíyí ríñiniñirini. Gariri píropenisíyo aní yof Nasaretiyo ñweanirini. Í ñweanje nání urowaríñinigini. Í apíxi apíyái siní oxí tñni memearíñirini. Í ámá wo xegí yof Josepoyí ríñíño —O míxí ináyí Depitoyá íwiárfawé worini. O xegí meámíni nání yaríñirini. 28 Goríxo aníñajo í tñní e nání urowaríná o nurí ími re urémeaníñigini, “Apíxi ríxi apánirini. Goríxo dñí síxí riyiri dñí ríkíkayori siní.” uríagí 29 Mariaí arífa e níwiri ududí níkaríni dñí re nípíkíga uníñigini, “O pí nání rífa nírarini?” yaiwiarífná 30 aníñajo re uríñinigini, “Mariae, wáyí mepani. Goríxo jíxi dñí síxí riyini. 31 Arífa ei. Jíxi niaíwí agwí nerí niaíwí oxí wo níxírírfáyí yof Jisasoyí wírírfáriní. 32-33 O Ámínáo nimóniri ámá níyoni seáyí e múróniñfáriní. Ayí o nání re rípiírfáriní, ‘Niaíwí Goríxo aní seáyí emí ñweanoyáorini.’ rípiírfáriní. Xiáwo Depito ámá Isireriyí níni yeáyí uríñayagípa díxi niaíwo ení Goríxoyá dñí tñni e nimóniri íwiárfawé Jekopoyáyo aníñí miní umeñweanfáriní. O míxí ináyo yapí nimóniri ámá xwioxíyo mímeámí nerí umeñweanfá wí nípiéronífamani. Aníñí umeñweanfáriní.” uríagí 34 Mariaí aníñajomí re uríñinigini, “Níni siní oxí womí mímeáníñajo joxi nírfíyí aríre nerí emírfáni?” uríagí 35 aníñajo ámi nuriri re uríñinigini, “Kwíyí Goríxoyápi jíxi tífámíni bíri ení eáníñí Goríxo seáyí emí ñweanoyápi jíxi ríkíkayori sínífa enagí nání niaíwí jíxi xíríoyí nání ‘Ñwíáorini.’ ríro

‘Niaíwí Gorixoyáorini.’ riro epíríarini.” nuriri ³⁶ re uriniginini, “Arfá eí. Dixí rirówái Irisabeti rixa apianí aí niaíwí oxí wo agwí eni. ‘Oxí roñixirini.’ urarigí aiwi agwi rixa agwí tñí enáná emá wé wúmi dání wo imónini. ³⁷ Amípi wí Gorixo mimixípa epaxí wí menini.” urfagi ³⁸ Mariaí re uriniginini, “Xewaninini Gorixoyá xínáíninini imóninánini omi dání n’wíkwírori yarini. Joxí nírífyí anani nimixiniginini.” uráná anínajo imi pñi n’wiárimí uniginini.

Mariaí Gorixomi seáyi e umení nánirini.

³⁹ Mariaí, anínajo e nurárimí uáná, í n’wiápnimeámí aníni n’iyiri d’wíni ene Judia p’openis’yo aní bimí nání nurí ⁴⁰ nírémoríná Sekaraiaoyá aníyo n’páwiri xirówái Irisabetimí yayí wíáná ⁴¹ í arfá n’wiríná re eniginini. Niaíwí agwí eno xixoyítmí wirí kwíyí Gorixoyápi xílmí ukíkayori wíagi ⁴² p’né ení tñí nuriri re uriniginini, “Apíxí n’yoní nání Gorixo jíxini píraniní simixinirini. Dixí niaíwí agwí enomi eni píraniní wimixiri enirini.” nuriri ⁴³ yayí numerí re uriniginini, “Gí Ámináomí xínáixi imónirixi, arire nerí níni t’ámíni b’íni?” nuriri ⁴⁴ áwaní re uriniginini, “Aí, jíxi yayí níaná arfá nisiríná gí niaíwí agwíyo ínijo yayí nerí xixoyítmí níagi nání rirarinini. ⁴⁵ Jíxi xwíyá Gorixoyá ririni pí dání n’kwírori ‘O nírífyí nepa nimóniníarini.’ yaiwiri éf enagi nání xewaninixi yayí sin’wíniginini.” uráná ⁴⁶ Mariaí re riginiginini, “Gí xwioxíyo dání re yai-wiarinini, ‘Ámináomí seáyi e oumemini.’ yaiwiarinini. ⁴⁷ Gorixo, níni yeáyí neayimixemean’o nání aga yayí seáyimí dání ninarinini. ⁴⁸ Níni o xegí xínáíninini nimóniri omíni wíiarinánini aiwi o dání n’kíkayonjo enagi nání níni yayí ninarinini. Ámá agwí ríná n’weagíáyí níni seáyi e número r’wíyo n’weapíríáyí eni seáyi e número neríná re rípiríarini, ‘Gorixo imi píraniní wimixinirini.’ rípiríarini. ⁴⁹ Gorixo, ení síxí eánijo saní onímiá m’ínirápinorini. Gorixo n’wíáo neriníyo dání wé róninorini. ⁵⁰ Ámá gíni gíná n’weagíáyí x’fomí wáyí n’wiro s’imaníwíyoniní iními wurínáyo wá wianarinorini. ⁵¹ O ení neániri wíyo arírá wiemerí wíyo xopírari wiemerí neríná amá dání íwí nání n’kíkayori ero weyí meníro yarigíáyí dowiakíniri ⁵² míxí ináyí seáyi émi imónigíawamí mamówariri amá sipípiami seáyi e wimixiri nerí ⁵³ amá agwíni yarigíáyo aiwá naní n’niro agwí imi uyini wimixiyiri nerí amá amípi múronigíáyo anipá urowápiri enorini. ⁵⁴ Amípi nígí ar’fowayá s’ímaníyo uriníyí dání yaíkiá m’ímó aniní dání morí xegí omíni wíiarin’waeíne Isírerene arírá neairí enorini. ⁵⁵ O ar’o Ebírámo nání dání n’imorí nání omi tñí xegí f’wíar’awé nenení tñí ayá aniní n’nearimíxa uníarini.” Mariaí e n’ra uniginini. ⁵⁶ Irisabeti tñí n’njweanísáná rixa emá wáú wo múróaná amí xegí aní e nání uniginini.

Jonomí xiriní nánirini.

⁵⁷ Irisabeti rixa niaíwí xiriminiri imónináná niaíwí s’njwí n’waniri oxí wo xiriniginini. ⁵⁸ Oxí wo xiráná í xegí úr’xímeá tñí amá aní ayo dáníyí tñí arfá re wigíawixini, “Irisabetimí Gorixo ayá urimixíagi nání niaíwí wo xirinoi.” Arfá e n’wiro í tñí yayí seáyimí dání yaríná ⁵⁹ rixa sfá wé wúmi dání wáú wo imónáná ayí niaíwí iyí s’ítmí sfó wákwianíro n’b’iro yo’ axípi xano w’r’ininípi Sekaraiaoyi w’raníro nání yaríná ⁶⁰ x’náí “Oweoi!” nuriri re uriniginini, “Nene amí yo’ axípi Sekaraiaoyi w’r’ipaxí

menini. Jonoyi owiraneyi.” urfagi ⁶¹ ayi re urigfawixini, “Dixi oxoya xoayowa ai wo yof Jonoyi riwirini? Oweoi.” nuriro ⁶² xano arfa eni pironijagi nani we arixa niwiro we tni yarifi re wigfawixini, “Joxi yof gipi ‘Owirimini.’ yaiwiarini?” urfaga ⁶³ Sekaraiao pirairorfa nani arixa wiagi umeaian o rfwamifi re enjigini, “Xegi yof Jonorini.” e eagi ayi ududif nero Jonoyi wrfifi “Pi nani rfa wrarini?” yaiwiarina re enjigini. ⁶⁴ Ami Gorixoya difi tni manj nexoari xwiyfa ripaxi nimoniri Gorixomi seayi e numeri yarina ⁶⁵ ama anfi ayo dafi yif ududif nera nuro anfi nyoni Judia piropenisi dfwi mifiyo ami gimifi jweagfa pne “Irisabeti niaiwfi xirana xano Sekaraiao manj pironijo manj exoaji.” rfiaga arfa niwiro ⁶⁶ difi aumaumi niro Gorixo Jonomi difi ukikayonagi niwiro re rinigfawixini, “Niaiwfi o rfwena pi pi ama imonifarfani?” rinigfawixini.

Sekaraiao wfa rokiamoarifi wo yapi rifi nani.

⁶⁷ Xano Sekaraiaomi kwiyfi Gorixoyafi ukikayonana o wfa rokiamorifga wonifi nimoniri Jisaso nani re rijnigini, ⁶⁸ “Isirereneya Aminana Gorixomi seayi e umeaneyi. O xegi amaene arira neairi yeayi neayimixemeari nneairina ⁶⁹ nene yeayi neayimixemeanfa nani enfi eanifi wo iwaronjo. O xofya xnainifi nimoniri omifi wiagi Depitoya fiwifawef worini. ⁷⁰ Enina o nani Gorixoya wfa rokiamogfawa xwiyfa Gorixo rifi niwuriyirina negfi arfowami re urigfawixini, ⁷¹ ‘Ama nene mixi neariyifi nani ef neaminiri wikifi tni neariyifi nani ef neaminiri enifini.’ urigfawixini. ⁷² Gorixo negfi arfowami re urijnigini, ‘Nioni wa niseawianiri xwiyfa simmanifi dani ‘Nemifini.’ niri rooarifayi simfi e nitiniri niseaimifini.’ nuriri ⁷³⁻⁷⁴ negfi arfo irifi Ebrifamomi sifa sifi e dani re urijnigini, ‘Mixi seaianiro yarigfayo aiwi ef seaminifini.’ urijnigini. Mixi neaianiro yarigfayi emi neamofana nene ami wafi wi me amipi o jwf ikaxfi nearifiyifi nixifirane nijwearane ⁷⁵ sini sifi nijwearina we ronifi imonirane sanifi imonirane nerane piranifi xifanifini.’ Sekaraiao e nifisana ⁷⁶ xewaxo Jono sini pofomi re umearifigini, “Niaiwoxini, ayi re rirififini, ‘Gorixo seayi e jweanoya wfa rokiamoarifoxifini.’ rirififini. Joxi Aminanomi of niwimoiri xami umearifini. ⁷⁷ Joxi of niwimoirina xegi amayo re urayifini, ‘Seyine fwi yarigfafi rfwimini nimamoro eana Gorixo segfi fwi yarigfafi yokwarimfi niseairi ‘Anani eini.’ searifini.’ urayifini.” Sekaraiao e niri ami ⁷⁸⁻⁷⁹ re rijnigini, “Gorixo wa neaomixiri ayi neawianiri nearifjorini. O nene nani anjnamifi dani sogwi wfa okiarifinifi wfa neokienapifini. O nene sifa yinifimifi jweanwaene ama nipeaniri yarijwaene of sanifiyimi neawarifa nani nene nneamera nneauri wfa neaomixiyinifini.” Sekaraiao e rijnigini.

⁸⁰ Niaiwfi Jono xwe nerina xegi difi eni rixa enfi neaniri difi sixfi niga nurina ama difi meafi e nijweanifana xegi Isireriyi xewanijo sifanifi wimonijnigini.

2

Jisasomi xirifi nani.

¹ Jonomi rixa nixirimana enana Romiyi mixfi inayfi Sisa Ogasitasoyi riniyo oya jwf ikaxfi bi re rifirini, “Ama xwfa nirimini jweagfayi

wigí xiáwo íriṅowayá aní e nání numiróná gí gapimanowami yof ṅwirárfíríxini.” ríṅríni. ² Yof ṅwirárfíríxíyí e dání iwamífo ṅwirárfíríxini. Yof iwamífo ṅwirárfíríxíni gapimaní xegí yof Sairiniaso ínaṅorini. O Siria píropenisíyo menṅeaṅorini. ³ E ríṅí enagí nání amá níni gapimanowami yof ṅwirárfíríxini nání wigí xiáwowayá aní e nání numiróná ⁴⁻⁵ amá wo, xegí yof Josepoyi riniṅo —O míxí ináyí Depitoyá fwiárfawé worini. O xiepí síni xíomi nímeániṅí —Í xegí yof Mariaíriini. Síni nímeániṅí aiwí niaíwí agwí eníriini. Í tñi nawini Gariri píropenisíyo aní yof Nasareti ṅweagíe dání níweri Judia píropenisíyo o xegí xiáwo íriṅoyá aní e Betírexemiýi riniṅe níremori ⁶ e níṅwearíni í niaíwí agwí ríxa yof neri ⁷ niaíwí oxí xámí iwamífo xiriṅo o xiriṅíniṅini. Níxírímáná rapírapí tñi xopíxopí nírori aní amá mídání níbíro wérfíríxini níriṅiṅiwá ríxa níreṅoṅagí nání burímákau aiwá naríṅe bokisí wámí íniṅí sá wíráriṅiṅini.

⁸ Aní apí tñí e amá wa sipísipí awí mearoarígí wa árfwíyimi amíyo wigí sipísipí ará wíwákwiní yaríṅe awí mearoṅáná re eníṅini. ⁹ Aníṅají Goríxoyá wo wigí símímaní tñíṅí dání síṅáni rónapáná awa rogíe mídimídání Goríxoyá wíá okímíxáná awa óf níkáriniro yaríni ¹⁰ aníṅajo re uríṅiṅini, “Wáyí mepani. Xwíyíá naṅí amá níni dñí yáyí winípaxí bí soyíne tñí e nání nímeámí baríṅini. ¹¹ Xwíyíá níni nímeámí baríṅapí rípiṅini. Agwí ríná aní míxí ináyí Depito xwé iwíaroníṅí apíxí wí niaíwí seyiné yéyí seayimíxemeanfá nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníyo rariṅorini. Amínáorini. ¹² Soyíne nuro niaíwí xífo rapírapí níxopenímáná burímákau aiwá narígíamí dání bokisíyo sá wíráriṅiṅagí níwiniṅíni ‘Oríani?’ yaiwíríxini.” uríyí re eníṅini. ¹³ Aníṅají áwaní urífo roṅe Goríxoyá símíṅí wínarígí obaxí aníṅami dáṅowa ení níronapímáná Goríxomi seáyimi número re rígfawixini, ¹⁴ “ṅwíá aníṅami seáyimi ṅweaṅomi seáyí e oumeaneyí. Amá Goríxo nání dñí aríá míkameóagí —O ayí nání wimónariṅíriini. Ayí Goríxoyá xewaxo ríxa rémóáná dñí wíá wónáná awayini nísaníro ṅweárfíríxini.” nírimowa ¹⁵ sipísipí awí mearoarígíawami píni níwíarími aníṅami nání peyíáná awa re ríniṅíawixini, “Betírexemi niaíwí rémóe iríniṅí nurane Goríxo áwaní nearí nání síṅwí owíaneyí.” níriṅimowa ¹⁶⁻¹⁷ aníni nuro Josepo tñi Mariaí tñi rípaú ṅweaṅagí níwiniro amí weníṅí éfáyí wíniṅíawixini. Niaíwo burímákau aiwá narígíe bokisíyo riwo wíráriṅiṅagí níwiniro píne aníṅajowa niaíwí o nání uríṅí nání áwaní uráná ¹⁸ amá píne sipísipí awí mearoarígíawa uríapí aríá wíarígíyí níni dñí ududí nero aí ¹⁹ Mariaí xwíyíá íwo náníṅí dñí aumaúmí níniṅí dñí nípíkíga waríni ²⁰ sipísipí awí mearoarígíawa amí wigí sipísipí awí mearoarígíe nání nuróná aníṅajo uríṅí xixeni éfí enagí wíniro aríá wíro nero nání Goríxomi seáyimi umero yáyí umero wigíawixini.

²¹ Niaíwo xínái níxírímáná enáná ríxa sfá wé wíumi dāṅí wáú wo órání omí iyí símí sfó wákwaniróná yof aníṅajo eníni xínái síni agwí menáná “Yof Jisasoyi wírfíríxini.” uríṅí wírfíríawixini.

²² Sfá Mariaí “ṅwí ikaxí Moseso eníni níriṅí rífwamíṅí eníṅí tñi xixeni neri ígíá oeániṅini.” yaiwíṅíyí imóniṅáná ayaú Jisaso Goríxoyá wo oimóniṅí mání wianíri nání nímeámí Jerusaremi nání nuri ²³ —Amínáoyá

ŋwá ikaxí re nírínírí eánínjípí, “Niaíwí oxí xámí óf imóo Goríxomí mǎnǎ nǎwíro ‘Díxoríní.’ urííríxíní.” nírínírí eánínjípí tǎnǎ xíxení ²⁴ í niaíwí xírífí nánǎ ígǎ eánímǎnǎnǎ nánǎ Goríxoyá ŋwá ikaxí re rínínjǎpa “Nionǎ nánǎ xawíowí waúrání, agwíríwí waúrání, rídíyowá nííríxíní.” E rínínjǎpa ayaú nanjwá rídíyowá yanǎnǎ nánǎ nuri Jerusaremí nǎrémorí anjǎ Goríxo nánǎ rídíyowá yarígíwámǎ nǎpáwírí ŋwá ikaxí nírínírí eánínjǎpa yaríná ²⁵ íná ámá Jerusaremíyo ŋweagǎyá wo —O xegí yoí Simionoríní. O ámá wé rónínjǎ imónírí Goríxomí píránínjǎ uxídírí yarínjoríní. Ámá aríowayá xwǎfá píaxíyo dánǎ níwiarorí xegí Isíreríyo yeáyí uyímíxemeanfo nánǎ xwayí nanírí ŋweanoríní. Kwíyí Goríxoyá omí ukíkayonjoríní. ²⁶ Goríxo Simionomí dǎnjǎ nukíkayoríná kwíyí tǎnǎ wǎfá re urókiamonjínigíní, “Joxí sínǎ mǎpepa enǎnǎ ámá Ámǎnǎoníyá dǎnjǎ tǎnǎ yeáyí seayímíxemeanfa nánǎ aríowayá xwǎfá píaxíyo dánǎ íwiaronfomí sǎnjwá wǎnǎrǎfǎríní.” urínjínigíní. ²⁷ Simiono Goríxoyá kwíyí ukíkayonjagí nánǎ anjǎ Goríxo nánǎ rídíyowá yarígíwámǎ nǎpáwírí Jisasomí xaníyáú ŋwá ikaxí Goríxo rínjǎpa wíánírí nánǎ xfomí nǎmeámí fwiaparínjagí nǎwǎnírí ²⁸ íwomí nurápírí fá nǎmaxírímáná Goríxomí seáyímí numerí re urínjínigíní, ²⁹⁻³⁰ “Ámǎnǎoxíní, joxí nírínjǎpa ámá nene yeáyí neayímíxemeanfomí ríxa sǎnjwá tǎf tǎnǎ nǎwǎnírí nánǎ ayá síwí mǎnǎrǎo ananǎ xe pémfǎríní. ³¹ Joxí rínjǎpa ámá nǎnǎyá sǎnjwíyo dánǎ díxí yeáyí neayímíxemeanfo ríxa neaiapfǎríní. ³² Ámá joxí neaiapfo wǎfánínjǎ ókiarínjǎpa émáyo nuréwapíyíríná wǎfá wómíxíyínǎfǎríní. O negí Isírereneyá anjǎ re dánǎ xírífí enjagí nánǎ ámá nǎnǎ nene seáyímí neamepǎfǎríní.” uríagí ³³ íwomí xaníyáú Simiono egí íwo nánǎ xwíyǎfá apǎ rarínjagí arǎ nǎwírí ududfǎ nerí mǎnjǎ sǎnjǎ nǎweánírí yaríná ³⁴ Simiono ayaúmí “Goríxo nanjǎ oeaimíxíní.” nurírí íwomí xǎnǎí Mariaímí re urínjínigíní, “Arǎfá eí. Íwí romí Isíreríyí nǎnǎ wí arǎfá nǎwíro dǎnjǎ wíkwǎrǎfǎyá seáyí e imónípírǎfǎríní. Wí arǎfá mǎwí nero dǎnjǎ mǎwíkwǎrǎfǎfǎyá anǎpá imónípírǎfǎríní. Goríxo ‘Ámá nǎnǎ nanjǎ oimónípoysi.’ wímónínjagí nánǎ íwí ro sǎmǎmajíónínjǎ yárínjagí nánǎ ámá obaxí wíkí nǎwónǎro ikayíwí numearíro yaríná ayí ínǎmí dánǎ dǎnjǎ wíawíarígǎyá sǎnjǎnǎ imónínǎfǎríní. ³⁵ Jíxí mǎnjǎ mǎxí yarígífá pá tǎnǎ rǎrǎogǎfánínjǎf íwí ro nánǎ íkǎnínjǎf sípí e sínǎfǎríní.” urínjínigíní. ³⁶ Goríxoyá wǎfá rókiamoarígǎfá wí —Í Panueromí xemíáí xegí yoí Anáíríní. Xíáwo írinjo Asao tǎnǎ gwí axíríríní. Í ríxa apianjíríní. Oxí nǎmeánírí nǎjwearíná xwiogwǎfá wé wǎúmǎ dǎnjǎ waú múróáná ³⁷ xiagwo ríxa nǎpéáná í apǎxí anǎ nímónírí nǎjwearí xegí xwiogwǎfá nǎnǎ ríxa 84 imónínjíríní. Í anjǎ Goríxo nánǎ rídíyowá yarígíwámǎ bǎ mǎpeyeá ikwáwíyiraní, áríwíyiraní, aiwá ŋwǎfá nwearí Goríxomí xwíyǎfá rírímí wirí yarínjíríní. ³⁸ Í ení anjwámí íwo fá nǎxírírí ŋweagǎfíe axíná nǎrémorí íwomí sǎnjwá nǎwǎnǎrǎfǎnǎ Goríxomí yayí nǎwímí nuri ámá “Goríxo gíná Jerusaremí ŋweanwaéne gwǎnínjǎf nearoayíronǎfǎríní?” yaiwíarígǎfáyo íwí o nánǎ áwanjǎf nura unjínigíní. ³⁹ Xaníyáú Goríxo ŋwá ikaxí rínjǎpa ríxa nǎpínǎ nǎyáfímí Garírí píropenísíyo egí anjǎ Nasaretíyí rínjǎ nánǎ íwomí nǎmeámí nǎyírí e ŋweanǎnǎ ⁴⁰ íwo xwé níwiarorí Goríxo omí ayá nurímíxírí dǎnjǎ ukíkayonjagí nánǎ enjǎ eánírí amípí nánǎ dǎnjǎ enjwíperí enjínigíní.

Xaníyáú Jisaso nánǎ pǎfá egí náníríní.

41 Xaniyaú xwiogwí o omi aiwá Gorixoyá anjñajo xiáwowa Isipiyí anjyo njeañána m̄p̄kí múroñjyimi —Sfá ayimi aiwá Pasopayí r̄n̄ñj̄ im̄xarigfár̄ni. Sfá ayi nán̄i d̄ñj̄ win̄ni nán̄i Jerusarem̄i nán̄i nuayiri yayarína 42 Jisaso xwiogwí r̄ixa wé wúkaú sikwí waú enána sfá Gorixo múroñjyí r̄ixa anjwi ayo imónñáná xaniyaú yarigfipa nán̄i Jisaso x̄o t̄ñi Jerusarem̄i nán̄i nyiuro 43 sfá aiwá ap̄ nan̄iro nán̄i niñweagfasáná am̄i anj̄ e nán̄i nuríná Jisaso s̄ni Jerusarem̄i njeañána xaniyaú majfá nimón̄iri 44 re yaiwigfisix̄ni, “Jisaso amá negí wí t̄ñi r̄ixa p̄úñiḡni.” niyiwiri warfna sfá w̄iyi órfagi ayaú egí amáyo t̄ñi amá egí imoarigfíyo t̄ñi p̄fá im̄m̄ neri 45 p̄fá yopa n̄imeḡnár̄i am̄i Jerusarem̄i nán̄i nyiri p̄fá nera núfisáná 46 r̄ixa sfá w̄iyaú w̄iyi óráná wen̄ñj̄ éfíyí w̄in̄iḡfisix̄ni. Anj̄ Gorixo nán̄i r̄id̄iyowá yarigfíwami in̄imi riwo njeañagi n̄w̄in̄ri o Gorixoyá n̄w̄ ikax̄ uréwapiyarigfá wam̄i áw̄ni e niñweámáná yarñj̄ wiri arfá wiri yarñjagi n̄w̄in̄ri 47 amá Jisaso p̄né ráná arfá n̄wiro njeagfáyí n̄ni aga ududf nero re yaiwigfawix̄ni, “O ar̄re neri niñfá nimón̄iri r̄fa rar̄ni?” yaiwiarfna 48 xaniyaú omi s̄ñw̄f n̄w̄in̄ri ududf n̄wiri x̄nái re urññiḡni, “Íwe, pí nán̄i e yeaiwap̄yarñ̄ni? Yaipawi ayá s̄w̄f yearoarñjagi nán̄i jox̄i nán̄i p̄fá yarñw̄i.” urfagí 49 o re urññiḡni, “Pí nán̄i aipagwí nion̄i nán̄i am̄i am̄i p̄fá emearñj̄? ‘Xanoyá d̄ñj̄ t̄ñi x̄oyá anj̄ riwami in̄imi njeañ.’ niyaiwiarñj̄ ren̄i?” urfagi aí 50 xwiyfá x̄o urf̄p̄i nán̄i xaniyaú n̄p̄ikw̄ni niñfá mimón̄ipa neri 51 x̄o t̄ñi naw̄ni nuro wigf anj̄ Nasaret̄i n̄r̄émoro Jisaso xaniyaúmi arfá ȳmigf n̄wiri njeañána x̄nái am̄ipi n̄ni o éf nán̄i d̄ñj̄ aumaúmf inarína 52 Jisaso s̄ni xwé nimóga nuríná d̄ñj̄ enjwiperi xwé imón̄iri nera warfna Gorixo t̄ñi amá n̄ni t̄ñi eni o nán̄i “Amá nan̄or̄ni.” niyaiwia wagfár̄ni.

3

Jono xwiyfá wáf urññ nán̄in̄i.

1 Taibriasi Sisao m̄x̄f ináyí nimón̄iri xwiogwí wé wúkaú sikwí wú amá Rom̄iyo n̄meñweámáná enána Podiasi Pairato Judia p̄ropenisfyo gap̄manf niyon̄i nán̄i x̄iráón̄ñj̄ nimón̄iri meñweañána Adipas̄ Xeroto Gariri p̄ropenisfyo gap̄manf am̄náo nimón̄iri meñweañána xexirfmeáo Piripo Ituria p̄ropenisfyo t̄ñi R̄irakonaitisi p̄ropenisfyo t̄ñi gap̄manf am̄náo nimón̄iri meñweañána Raiseniaso gap̄manf am̄náo nimón̄iri Abirini p̄ropenisfyo meñweañána 2 Anaso t̄ñi x̄ineagwo Kaiapaso t̄ñi apaxf̄p̄an̄ñj̄ imónigfíwau seáyi e nimón̄iri meñweañána Jono —O xegf xano Sekaraiar̄ni. O amá d̄ñj̄ meñje njeañána Gorixo n̄r̄fpear̄i re urññiḡni, “Nioniyá xwiyfá r̄ip̄i Is̄rer̄iyo wáf ur̄imér̄ix̄ni.” urfagi 3 o in̄igf̄ Jodan̄i rapá t̄ñj̄ e wáf nemer̄i re ur̄imeññiḡni, “Amáȳné f̄w̄f yarigfáȳ r̄fw̄m̄ni n̄mamoro n̄san̄iro yarfnáȳf nion̄i wayf seameairi Gorixo f̄w̄f yarigfáȳ yokwarim̄ seairi enfár̄ni.” nur̄imeri 4 enj̄pa Gorixoyá wáf rókiamoagfá wo xegf yof Aisaiaȳ r̄n̄ñjo enína Jono s̄ni meñána o nán̄i n̄r̄iri r̄fwam̄ñj̄ re enññiḡni, “Amá d̄ñj̄ meññim̄ d̄ani amá wo r̄faiwá re r̄in̄fár̄ni, ‘Am̄náo r̄fw̄yo bin̄fo nán̄i segf d̄ñj̄ óf nan̄ññj̄ wimoiro óf píran̄ñj̄ imoarigf̄p̄an̄ñj̄ wimoiro neróná 5 sfkwiox̄f imónñj̄yí xwáf xewiaroro d̄w̄f xwérani, on̄miárani, yip̄aroro óf n̄r̄r̄wor̄i in̄ñj̄yo nanj̄ im̄xár̄i óf s̄ñj̄ niñwear̄i x̄ixoar̄w̄f nera un̄j̄yí píran̄ñj̄ im̄xár̄i

éfríxini. ⁶ E neríná áamá níní Goríxo yeáyf neayimíxemeámíníri yariñagí wíniþrífáriní. 'Áamá wo ríaiwá e rínfáriní.' Aisaiáo eníná Jono nání e níriri ríwamíní eaníniginí.

⁷ Jono Goríxo uríñpa wáf urímearíná oxí apíxí obaxí Jono wayf neameainíño-níri o tñí e nání baríná o ayí nísaníro mé wayíní meaaníro yariñagí níwíníri re urayíniginí, "Sidírí miaéyíné, 'Ríwéná Goríxo xeaníñí seaikáriní eñagí nání éf úpoyí.' go searíagí seyíné wáyf nero Goríxo e neaikáriníginíri nioní tífáminí éf baríño?" nuríri ⁸ re uríñiginí, "Seyíné íwí yariñgápi nepa ríwímíní nímamorínáyf píraníñí nero íkáf sogwí naní níweríná yariñpa imónífríxini. Seyíné re mírínipa époyí, 'Negí arífo Ebíríamoyaéne imóníñagwí nání Goríxo wí xeaníñí neaikáriní meníní.' mírínipa époyí. 'Goríxo Ebíríamoyá íwiáfawé nání "Nioní ayo xeaníñí níwiríná aríge xwé obaxí imónínfáriní?" níyaiwirí ududí winaríní.' ríyaiwiaríño? Oweoi, Goríxo díní e yaiwipaxí meníní. Ananí sñá tío dání Ebíríamo nání íwiáfawé wimíxiyipaxíriní. ⁹ Goríxo ríxa rapíwé íkáf míkí tñí e nání íá xíríní. Íkáf gíní gína sogwí naní míwéagí níwíníriná nídkáriní ríá ikeááriní." uríagí ¹⁰ áamá o tñí e epíroyf egíáyf yariñí níwaiyiro re urígfawixíní, "Nene nísaníri níñwearanéná pí yaníwáriní?" urayíagí ¹¹ Jono re urayíniginí, "Áamá iyáf wúkaú tño wú áamá iyáf mayomí míní wíwíniginí. Áamá aiwá tño ení mayomí míní wíwíniginí." nuríri yaríná ¹² takísí nání nígwí uráparígfá wa wayf meaaníro níbíróná yariñí re wígfawixíní, "Nearéwapíyariñoxíní, none nísaníri níñwearanéná pí yaníwáriní?" uríagí ¹³ o re uríñiginí, "Nígwí takísí nání nínearápméríná nígwí gapímanowa 'Urápífríxini.' searígfápi wíarf ní múro seáyí e mínearáppani." nuríri yaríná ¹⁴ Porísí wa ení níbro yariñí re wígfawixíní, "None ení nísanírane níñwearanéná pí yaníwáriní?" uríagí o re uríñiginí, "Soyíné ámayá nígwí urápaníro nání iwaní eamero xwíríxí mero yapí uxekwímoro mepa éfríxini. Segí nígwí omíñí nero meáfápiní nímearíná 'Ayí apáníriní.' yaiwífríxini. Áamá wayá nání ayá sfwí mísearopani." nuríri yaríná ¹⁵ oxí apíxí níní "Áamá Goríxoyá díníyo dání nene yeáyf neayimíxemeaní nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroní gíná imónínfáriní?" níyaiwiróná xwíyá Jono wáf urímearíñípi aríá níwiro nání díní re níþíkíga ugíawixíní, "Áamá Goríxoyá díní tñí yeáyf neayimíxemeaní nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo áamá ro meníraní?" yaiwiaríná ¹⁶ Jono áwaní nuríri re uríñiginí, "Nioní sa iniñí tñí wayf seameairíñí. Nioní eñí neáníri aiwí ríwíyo bíño nioní ní múróriní. Nioní áamá nanoní aiwí o nioní tñí xíxení mímoníñagí nání áamá omíñí wíiarígfáyf bosoyá síkwí sù gwí wíkwéairígfápa nioní oyá wíkwéaipaxímaní. O wayf níseameairíná iniñí tñí seameainíámaní. Goríxoyá kwíyí tñí seameairí ríá tñí seameairí enífáriní." nuríri ¹⁷ Goríxo áamá naníyo yeáyf nuyimíxemearí sípíyo anípa imíxíri ení eñagí nání ewayf xwíyá rípi uríñiginí, "Áamá pokí tñí wítí aiwá eyeyírómfí ero aiwá ná aníyo tíro mamíwí tñí síyíkí tñí ríá ikeááriní yariñgápa Goríxo ení axípi e emfáníri wítí mamíwí tñí ná tñí eyeyírómfí iníne aiwá náyí aníyo tíri mamíwí tñí síyíkí tñí ríá ikeááriní emíníri nání xegí pokí íá níxíri ríroní." uríñiginí. ¹⁸ E nuríri áamá díní oyaiwípoyíníri xwíyá wí wí ení obaxí uríri xwíyá yayf wíniþaxípi ríwíyo Goríxo uowárenápiní

nání urírí nerí ¹⁹ gapímaní Xeroto íwí erí xexírímeáoyá apíxí Xerodiasíyí ríníñí urápírí yaríñagí Jono míxí nurírí “Íwí níní joxí yaríñpí nanímaní. Dìxí ríríxímeáoyá apíxí nurápíríná ‘Naní yaríñíní.’ rísimónaríní?” uríagí ²⁰ Xeroto íwí níní apí nenagí aí ámí wíní nerí Jonomí gwí nìyírí kírapusí aníyo ñwiráríñiginí.

Jisasomí wayí umeaiñí náníríní.

²¹ Jisaso, Jono síní gwí mñwiráríní enjáná ámayo wayí numeairí yaríná, Jisaso ení nìbírí Jono omí wayí umealáná Jisaso éf nìrorí xano Goríxomí ríxíñí uraríná re eníñiginí. Anínamí dání óf inírí ²² kwíyí Goríxoyá xawíowíníñí nimónírí o tíñí e nání weapírí anínamí dání xwíyá wí re rínénapírí “Gí íwí dñí síxí ríyíñáoxínt, joxí nání aga yayí ninaríní.” rínénapírí eníñiginí.

Jisasomí xiáwo íríñjowa náníríní.

²³ Jisaso ámayo iwamfó nuréwapíyemeríná xegí xwiogwí ³⁰ imóníñiginí. Oxí apíxí o nání dñí re yaiwiagíáríní, “Josepomí xéwaxoríní.” yaiwiagíáríní. Josepomí xano Xiraioríní. ²⁴ Omí xano Matatoríní. Omí xano Ripaioríní. Omí xano Meríkaioríní. Omí xano Janaioríní. Omí xano Joseporíní. ²⁵ Omí xano Matataiasoríní. Omí xano Emosoríní. Omí xano Neamoríní. Omí xano Esíraioríní. Omí xano Nagaioríní. ²⁶ Omí xano Meatoríní. Omí xano Matataiasoríní. Omí xano Semenoríní. Omí xano Josekoríní. Omí xano Jodaoríní. ²⁷ Omí xano Joananoríní. Omí xano Resaoríní. Omí xano Serababeroríní. Omí xano Siarítieroríní. Omí xano Neraioríní. ²⁸ Omí xano Meríkaioríní. Omí xano Edaioríní. Omí xano Kosamoríní. Omí xano Erímedamoríní. Omí xano Eroríní. ²⁹ Omí xano Josuaoríní. Omí xano Eriesaoríní. Omí xano Jorimoríní. Omí xano Matatoríní. Omí xano Ripaioríní. ³⁰ Omí xano Simionoríní. Omí xano Judaoríní. Omí xano Joseporíní. Omí xano Jonamoríní. Omí xano Eraiakimoríní. ³¹ Omí xano Meriaoríní. Omí xano Menaoríní. Omí xano Matataoríní. Omí xano Netanoríní. Omí xano Depitoríní. ³² Omí xano Jesioríní. Omí xano Obetoríní. Omí xano Bowasoríní. Omí xano Sarímonoríní. Omí xano Nasonoríní. ³³ Omí xano Aminadaporíní. Omí xano Atíminoríní. Omí xano Anaioríní. Omí xano Xesíronoríní. Omí xano Peresoríní. Omí xano Judaoríní. ³⁴ Omí xano Jekoporíní. Omí xano Aisakoríní. Omí xano Ebíríamoríní. Omí xano Tiraoríní. Omí xano Nexoríní. ³⁵ Omí xano Serakoríní. Omí xano Reuoríní. Omí xano Perekoríní. Omí xano Ebeoríní. Omí xano Seraoríní. ³⁶ Omí xano Kenanoríní. Omí xano Apakísatoríní. Omí xano Siemoríní. Omí xano Nowaoríní. Omí xano Remekoríní. ³⁷ Omí xano Metusaraoríní. Omí xano Inokoríní. Omí xano Jaretoríní. Omí xano Maxarareroríní. Omí xano Kenanoríní. ³⁸ Omí xano Inosoríní. Omí xano Setoríní. Omí xano Adamoríní. Omí xano Goríxoríní.

4

Obo iwamfó wíwapíyíñí náníríní.

¹ Jisaso kwíyí Goríxoyá omí nìwímeairí ukíkayonjáná iniígf Jodani rapáyo dání peyaríná kwíyí Goríxoyá amá dñí meañe níméra waríná ² sía 40 óraríná Obo “O ení neánírí xano wimónaríñpíní xídínírfeníñoi?” nìyaiwirí omí iwamfó nìwíwapíyayírí yaríná sía ayo aiwá mñní néra núsáná sía 40 imónáná ríxa agwí wiaríná ³ Obo re uríñiginí, “Joxí nepa

nialíwí Gorixoyáoxi enjánáyí aiwá nírí nání sńá tıyí, ‘Bisfkerfá imónet.’ urei.” urfagi 4 Jisaso re urıñinigini, “Oweoi, wı e emiméini. Gorixoyá Bıkwıyo dani re nırınırı eáni, ‘Amá aiwá nıfırı nánini dıñf nımorfnáyı, wı dıñf nıyımıñf imónıñfı meapaxı menini.’ rınıñagı nánı joxı nırıfı wı emiméini.” urıñinigini. 5 Obo Jisaomi seáyı émi nımeáa nıpeyırı anjı nńni xwfa rırı nırımını nánı imónıñfıyo anjını axına sıwá nıwırı 6-7 re urıñinigini, “Anjı nńni xwfa rırı nırımını nánı imónıñfıyo joxı sıwá sıarınjapı ayı nionıyırını. Nńni rıxa nıgını imónini. ‘Amá womı mını owımını.’ nıyawiřná ananı mını wıpaxırını. Joxı nionı nánı mıñfı xwfaıyo nıkwırırı nionı seáyı e nımeánáyı ayı nńni weyı meararıgıapı apı tını dıxı sıapımını.” urfagi aı 8 Jisaso re urıñinigini, “Bıkwı Gorixoyáyo re nırınırı eáni, ‘Dıxı Ámıná Gorıxomını mıñfı xwfaıyo ikwırırı seáyı e umerı erını.’ rınıñagı nánı joxı nırarınjıpı wı e emiméini.” urıñinigini. 9 Obo “Jisaso xegı xano Gorıxo enjı eanıñorfanrı iwamfó owıwapıyınrı yafı owıwapıyımını.” nıyawiř omı anjı Jerusaremıyo nánı nımeáa nurı anjı Gorıxo nánı rıdıyowá yarıgıwámı xegı rıkwıyo nıñwırarımáná re urıñinigini, “Joxı nepa nialıwı Gorixoyáoxi enjánáyı, xwfámı nánı nımawırı xeamoı. 10 Ayı rıpı nánı rırarınjını. Gorıxoyá Bıkwıyo xwıyfa rıpı enı nırınırı eáni, ‘Gorıxo xegı anfnajı joxı nánı pıranıñfı awı ñweaprı nánı re urınıñotı, “Omı awı mearópoyı.” urınıñotı.’ nırınırı eanıñagı nánı nımawırı xeamoı.” nurı 11 re urıñinigini, “Rıpı enı nırınırı eáni, ‘Joxı sıkwı sńáyo pırı uyıkıeámı inırıxınrı ayı fa rıxırıpırı wé awı sıpıraotı.’ enı nırınırı eanıñagı nánı ananı nımawırı xeamóaná ‘Gorıxomı xewaxorfanı?’ sıaiwımını.” urfagi 12 Jisaso re urıñinigini, “Nionı re dani nıpiéorfnáyı, joxı nırarınjıpa Gorıxo anfnajı nionı fa nıxırıpırı nurowárenapıpaxı aı rıpı enı nırınırı eáni, ‘Dıxı Ámıná Gorıxoyá enjı eanıñpımı iwamfó mıwıwapıyıpını.’ eanıñagı nánı wı nımawırı xeamómiméini.” urıñinigini. 13 E urána obo iwamfó nńni e nıwıwapıyısána omı pını nıwıarımı nurı idána ámi wıwapıyıpaxı imónána nánı wenıñfı nerı ñweanjinigini.

Jisaso iwamfó nemerı uréwapıyemenjı nánırını.

14 Jisaso kwiyfı Gorıxoyáı ukıkayonagı amá dıñfı meañe pını nıwıarımı nurı ámi Garırı pıropenısıyo nemerı pıne o nánı pıropenısı ayo amı amı yanı iwéımıeárná 15 o anjı apı apımı nemerı wıgı rotú anjıyo uréwapıyemearfná oxı apıxı nńni xfomı seáyı e umeaagfırını.

Nasaretı ñweáyı Jisasomı rfwı umogfa nánırını.

16 Jisaso Nasaretıyo nánı nurı —Anjı ayo xfo sını onımıá íná nıñwearı xwé iwıaronjıyo nánı nurı xegı ínına yarınjıpa Sabarfáyo rotú anjıyo nıpáwırı Bıkwı Gorıxoyá fa rómınrı nánı éfı nırırı 17 rıxa Bıkwı Gorıxoyá wfa rókıamoagı Aısaıooyı rınıño eanıpı umeaıána o nıparırı xwıyfa rıpı rınıñe nánı pfa nerı nıwınrıná fa re ronınigini, 18 “Kwiyfı Gorıxoyáı nionı nıkıkayonı. Nionı amá uyıpeayıyo xwıyfa yayı wınıpaxı imónıñfı urımfa nánı nırıpearı amá fa xenwırarınjıyo ‘Sını seyıne fa mıseaxenwırarını. Ananı úpoyı.’ urımfa nánı nırowárenaprı amá sñwı suparıgıyo ‘Ananı sñwı noxoarı anıpoyı.’ urımfa nánı nırowárenaprı amá iwanjı mépero xopırarı wıro egfaıyo yeáyı imıxımfa nánı nırowárenaprı 19 ‘Gorıxo xegı amá éfı umınınyı anjı ayorını.’ urımfa nánı nırowárenaprı enfırını.”

Jisaso fá e n̄roárĩmĩ ²⁰ Bĩkwĩ ámĩ n̄xopem̄xárĩmáná rotú an̄j mearĩn̄j womĩ m̄nĩ n̄wimáná éf n̄n̄wearĩ ámá rotú an̄jyo n̄wixapĩgĩáyf om̄nĩ s̄n̄jwĩ agwĩ n̄wĩga warĩná ²¹ o “X̄fo nánĩ r̄fá rarĩn̄?” oyaiwĩpoyĩn̄rĩ iwam̄fó nurĩrĩ re urĩn̄n̄n̄gĩn̄, “Agwĩn̄ r̄fwam̄n̄j n̄onĩ fá róap̄ seyĩné ar̄fá n̄wir̄fáná r̄ixa x̄xenĩ imónĩgoĩ.” uráná ²² n̄n̄n̄ o nánĩ nan̄n̄n̄ n̄ra uro xwĩȳfá awĩn̄n̄j yar̄n̄j x̄fo r̄f̄ j̄fap̄ nánĩ d̄n̄j n̄p̄ĩkĩga uro nero aĩ re r̄n̄n̄gĩfawixĩn̄, “Ámá roȳf sa an̄j re d̄n̄j J̄osepom̄ xewaxorĩn̄. Arĩge nerĩ n̄j̄fá xwé ap̄ imónĩn̄j̄r̄fanĩ?” r̄nar̄fáná ²³ o re urĩn̄n̄n̄gĩn̄, “Seyĩné ewaȳf xwĩȳfá r̄p̄ n̄n̄r̄p̄r̄áoĩ, ‘Joxĩ nepa xwĩroxĩ en̄ánáyf, j̄wan̄n̄joxĩ p̄r̄án̄n̄j im̄ix̄ineĩ.’ n̄r̄p̄r̄áoĩ. E n̄n̄r̄r̄óná re n̄r̄p̄r̄áoĩ, ‘Em̄m̄f am̄p̄ĩ an̄j Kapaneam̄yo en̄j.’ rar̄n̄jaḡfá ar̄fá wĩn̄w̄ap̄ĩ am̄ d̄ix̄ĩ an̄j re enĩ em̄m̄f neaĩ.’ n̄r̄p̄r̄áoĩ.” nurĩrĩ ²⁴ re urĩn̄n̄n̄gĩn̄, “Nepa searar̄n̄n̄n̄. W̄fá rókiamooar̄n̄j wo o xeḡf an̄jyo nánĩ nurĩ Gor̄ixoyá xwĩȳfá uráná xeḡf ámá e n̄weaḡfáyf om̄ m̄m̄n̄ar̄gĩfámanĩ. ²⁵ E nerĩ aiwĩ n̄onĩ nepa searar̄n̄jaḡf p̄r̄án̄n̄j ar̄fá n̄p̄oyĩ. En̄jíná w̄fá rókiamooaḡf Irajiao emear̄fáná agw̄f an̄j p̄r̄n̄n̄ erĩ iniá meapa erĩ ámá n̄n̄n̄ aiwá nánĩ d̄fw̄f ikeamón̄ro en̄áná Is̄r̄er̄iȳf ap̄ix̄f an̄ obax̄f n̄wean̄jaḡfá aiwĩ ²⁶ Gor̄ixo Irajiao iwam̄ wĩm̄ ar̄r̄á wĩw̄n̄n̄gĩn̄r̄ĩ murowár̄f émáyf ap̄ix̄f wĩm̄n̄n̄ —Í Saidonĩ t̄n̄j e an̄j on̄im̄iá Serapar̄ĩ r̄n̄n̄n̄j b̄im̄ĩ d̄n̄j̄r̄n̄n̄. Im̄n̄n̄ ar̄r̄á wĩw̄n̄n̄gĩn̄r̄ĩ w̄ar̄n̄n̄n̄gĩn̄.” nurĩrĩ ²⁷ re urĩn̄n̄n̄gĩn̄, “En̄jíná w̄fá rókiamooaḡf Iraisao nemer̄fáná enĩ Is̄r̄er̄iȳf obax̄f peȳiȳf t̄ḡfáyf eḡfá aiwĩ Iraisao ayo womĩ nan̄j wĩm̄xaḡfmanĩ. Ém̄áyf wom̄n̄n̄ —O Siria d̄n̄j xeḡf yoĩ Nemenor̄n̄n̄. Om̄n̄n̄ nan̄j wĩm̄ix̄n̄j̄r̄n̄n̄.” uráná ²⁸ ámá n̄n̄n̄ rotú an̄jyo n̄weaḡfá ar̄fá e n̄wir̄óná xwĩox̄fyo d̄ánĩ r̄fá ápiáw̄n̄n̄j n̄wóróa nuro ²⁹ n̄wĩáp̄n̄m̄earo om̄ fá n̄x̄r̄ro wiḡf an̄jyo d̄ánĩ n̄xoȳf̄p̄ióa nuro d̄fw̄f m̄n̄j wiḡf an̄j m̄r̄n̄n̄j̄p̄im̄ĩ d̄ánĩ mamówáran̄ro nánĩ x̄xoȳf̄p̄ĩf n̄m̄éra yar̄fáná ³⁰ o áw̄n̄m̄ĩ n̄yék̄n̄m̄ĩ xeḡf d̄n̄j t̄n̄n̄ un̄n̄n̄gĩn̄.

Im̄fó d̄n̄j x̄xéroar̄n̄j wom̄ m̄ix̄f um̄án̄n̄j n̄n̄r̄n̄n̄.

³¹ Jisaso Garĩrĩ p̄ropen̄s̄fyo nemer̄fáná an̄j xeḡf yoĩ Kapaneam̄yo n̄r̄émor̄ĩ Sabar̄fáyo nur̄éwap̄iȳr̄ĩ yar̄fáná ³² ámá aȳf ar̄fá n̄wir̄óná o xwĩȳfá ap̄ĩ xiáwón̄n̄j rar̄n̄jaḡf n̄w̄n̄ro m̄n̄j s̄n̄já n̄weán̄ro yar̄fáná re en̄n̄n̄gĩn̄. ³³ Ámá rotú an̄jyo n̄weaḡfáyf wo —O im̄fó d̄n̄j x̄xéroar̄n̄jor̄n̄n̄. O n̄wĩáp̄n̄m̄earĩ mak̄r̄fw̄f n̄mor̄ĩ ³⁴ re urĩn̄n̄n̄gĩn̄, “Aĩ! Nasaretĩ d̄n̄j J̄isasox̄n̄n̄, none p̄ĩ neaim̄n̄r̄ĩ bar̄n̄n̄j? Xwĩr̄fá neaik̄xém̄n̄r̄ĩ r̄ĩbar̄n̄n̄j? Joxĩ nánĩ n̄onĩ n̄j̄f̄ar̄n̄n̄. Gor̄ixo xewaxoxĩ x̄fo r̄r̄f̄peáox̄r̄n̄n̄.” uráná ³⁵ Jisaso m̄ix̄f nurĩrĩ re urĩn̄n̄n̄gĩn̄, “Ámĩ b̄ĩ m̄r̄ĩpa ei. Om̄ĩ p̄n̄n̄ n̄wĩár̄m̄ĩ uĩ.” uráná re en̄n̄n̄gĩn̄. Im̄fó ámá om̄ĩ xwĩr̄fá wĩ mik̄xé ám̄yo áw̄n̄m̄ĩ d̄ánĩ mean̄n̄n̄ neaár̄m̄ĩ un̄n̄n̄gĩn̄. ³⁶ Mean̄n̄n̄ neaár̄m̄ĩ úáná ámá n̄n̄n̄ óf n̄ikár̄n̄ro re r̄n̄n̄gĩfawixĩn̄, “Xwĩȳfá oyá en̄j s̄ix̄f eán̄n̄. O n̄én̄ t̄n̄jón̄n̄j n̄r̄r̄fáná sekax̄f uráná im̄fó aĩ ar̄fá n̄wĩro éf war̄n̄joi.” n̄r̄n̄ro yar̄fáná ³⁷ xwĩȳfá o yar̄n̄j̄p̄ĩ nánĩ p̄ropen̄s̄f ayo am̄ĩ am̄ĩ yan̄f iw̄én̄men̄n̄n̄gĩn̄.

Saimonom̄ĩ x̄ineagwĩm̄ĩ nan̄j im̄ix̄n̄j n̄n̄r̄n̄n̄.

³⁸ Jisaso n̄wĩáp̄n̄m̄eam̄ĩ rotú an̄jyo p̄n̄n̄ n̄wĩár̄m̄ĩ n̄p̄eyear̄ĩ xeḡf w̄ep̄sar̄n̄j wo Saimonoyĩ r̄n̄n̄jyoyá an̄jyo nánĩ nurĩ n̄p̄áw̄ir̄ĩ om̄ĩ x̄ineagw̄ĩ r̄fá p̄r̄f w̄iar̄n̄jaḡf nánĩ im̄ĩ nan̄j ow̄im̄ix̄n̄r̄ĩ yar̄n̄j w̄iaḡfá ³⁹ o í sá weñe nánĩ nurĩ n̄r̄ómáná r̄fá p̄r̄f̄yo m̄ix̄f uráná re en̄n̄n̄gĩn̄. S̄im̄ix̄f̄p̄ĩ im̄ĩ

píni n̄wiári+mi úaná í r̄ixa an̄fni n̄wiáp̄ni+meari aiwá p̄ir̄f n̄meari n̄wia uñ̄iniḡni.

Sim̄ix̄f obax̄f̄f nan̄f im̄im̄ix̄im̄f en̄f nán̄ir̄ini.

⁴⁰ Ámá an̄f apimi d̄an̄f̄ȳf sogwí r̄ixa nip̄meááná wiḡf ámá sim̄ix̄f x̄ixeḡfni yar̄iḡf̄aȳf n̄imeámi Jisaso t̄ñf̄ e nán̄i báná o ámá aȳf ayo wé seáyi e ikw̄ikwiári+mf̄ eri nan̄f im̄im̄ix̄im̄f eri yar̄f̄ná ⁴¹ im̄fó ámá ayo wíyo obax̄f x̄ixéroar̄in̄f̄ȳf ámá ayo píni n̄wiári+mi nuróná mak̄ir̄f̄w̄f n̄moayiro re urayiḡfawix̄in̄i, “Niaíw̄f Gor̄ixoyáox̄ir̄ini.” urayarin̄aḡfa o im̄fowa x̄fo ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo d̄áni iwiaron̄f̄oyi rar̄iḡfo en̄aḡf nán̄i nij̄fá imón̄in̄aḡfa nán̄i o m̄ix̄f nur̄ir̄i “Ámi bi m̄ir̄ipa époyi.” urur̄im̄f ner̄i e néisáná ⁴² sá wen̄o w̄fá món̄if̄im̄i n̄wiáp̄ni+meám̄i ámá maȳf e nán̄i nur̄i ñweañáná ámá ox̄f ap̄ix̄f n̄fn̄i o nán̄i p̄fá n̄mero om̄i n̄wímearoná “Nene píni n̄neawiári+mi mupani.” uran̄iro yar̄in̄aḡfa aiw̄i ⁴³ o re ur̄in̄iniḡni, “Gor̄ixo re n̄rowár̄enap̄in̄f̄ir̄ini, ‘An̄f aȳf ayo re ur̄iméir̄ix̄in̄i, ‘Gor̄ixo xwiox̄fyo m̄imeám̄f ner̄i seameñweañá nán̄i seȳiné n̄isan̄iro ñweáfr̄ix̄in̄i.’ ur̄iméir̄ix̄in̄i.’ n̄rowár̄if̄f en̄aḡf nán̄i an̄f wíyo xw̄iȳfá yaȳf win̄pax̄f imón̄in̄f̄ ap̄i ur̄im̄in̄ir̄i en̄i xe oum̄in̄i.” nur̄im̄i nur̄i ⁴⁴ Judaȳyá an̄f ap̄i apimi rotú an̄f m̄ir̄in̄in̄f̄yo d̄áni nuréwap̄iya uñ̄iniḡni.

5

Jisasoyá d̄in̄f̄ t̄f̄ni peȳf obax̄f uben̄f̄yo m̄in̄in̄f̄ nán̄ir̄ini.

¹ Jisaso ipi xeḡf yōf Genesaretip̄ami éf n̄rómáná xw̄iȳfá Gor̄ixoyá urarf̄ná ámá obax̄f ar̄fá wian̄iro nán̄i xim̄ix̄im̄f nin̄iro Jisasom̄i ikw̄ikwier̄f winarf̄ná ² ewé b̄íxaú, yán̄ip̄ami t̄fá b̄íxaú wen̄aḡf n̄w̄in̄ir̄i peȳf ápear̄iḡfáwa ewé ap̄ix̄aúmi d̄áni nayoámáná wiḡf uben̄f iḡfá eaar̄in̄aḡfa n̄w̄in̄im̄i nur̄i ³ ewé b̄f̄bá Saimonoyáp̄am̄i nip̄ixemoán̄ir̄i yar̄in̄f̄ re win̄iniḡni, “In̄ikí t̄ñf̄ re píni n̄wiári+mi ná j̄fe on̄imíap̄i anani n̄wan̄iréwii?” nur̄ir̄i éf n̄ñweámáná ewé ap̄ami d̄áni ox̄f ap̄ix̄f ipi man̄f̄pá t̄ñf̄ e rówap̄iḡf̄ayo nuréwap̄iyir̄i ⁴ r̄ixa nip̄ini nurár̄imáná Saimonom̄i re ur̄in̄iniḡni, “Ip̄i ná m̄f̄mi en̄e nán̄i n̄imeám̄i nuri peȳf f̄ayo m̄in̄ini nán̄i uben̄f mamówár̄f̄piyi.” ur̄faḡf ⁵ Saimono re ur̄in̄iniḡni, “Neḡf neamemear̄in̄ox̄in̄i, s̄fá r̄iyimi ar̄f̄w̄iyimi peȳf f̄á wí n̄im̄in̄ir̄fen̄in̄jo+n̄ir̄i an̄in̄f̄ min̄f mépear̄in̄áná w̄fá neaogōf. E ner̄i aiw̄i jox̄i e year̄faḡf nán̄i ye iwam̄fó mamówár̄anf̄wi.” nur̄ir̄i ⁶ mamówáráná re en̄iniḡni. Uben̄f ú peȳf obax̄fyo n̄imud̄f̄mor̄i r̄ixa ar̄kín̄im̄in̄ir̄i yar̄in̄aḡf n̄w̄in̄ir̄i ⁷ wiḡf w̄fawaúmi ewé b̄f̄bám̄i ñweaḡf̄iwaú san̄f oyear̄áp̄f̄piyin̄ir̄i wápiá n̄wiri awaú n̄ib̄iri uben̄f n̄im̄ix̄earo ewép̄f̄xaúmi ikw̄iáráná ewép̄f̄xaú r̄ixa ná in̄im̄in̄ir̄i yar̄in̄aḡf ⁸ Saimoni Pitao s̄ñw̄f e n̄w̄in̄ir̄i nán̄i Jisasoyá síkw̄f t̄ñf̄ e m̄in̄f̄ xw̄f̄ayo n̄ikw̄f̄ror̄i re ur̄in̄iniḡni, “Ámin̄áox̄in̄i, nion̄f̄ f̄w̄f yar̄in̄áon̄f en̄aḡf nán̄i píni n̄n̄wiári+mi ui.” nur̄ir̄i ⁹ peȳf aga xwé n̄imearo nán̄i o t̄f̄ni xeḡf ámá n̄ikum̄ix̄in̄ir̄i peȳf nán̄i yar̄iḡfáwa t̄f̄ni udud̄f níkar̄in̄iro ¹⁰ Sebediom̄i xewaxowáú Jemiso t̄f̄ni xogwáo Jono t̄f̄ni awaú Saimonom̄i n̄ikum̄ix̄in̄ir̄i peȳf nán̄i yar̄iḡf̄iwaú en̄i udud̄f ikár̄inar̄f̄ná Jisaso Saimonom̄i re ur̄in̄iniḡni, “Jox̄i wáȳf mikár̄in̄ipani. Agwi re d̄áni peȳf nán̄i yar̄in̄f̄p̄an̄in̄f̄ ámá nán̄i en̄i e néra ur̄f̄arin̄i. Ámá nion̄i n̄ix̄f̄d̄ip̄ir̄f̄a nán̄i wir̄imear̄f̄arin̄i.” nur̄imáná en̄jáná ¹¹ awa ewé n̄imeám̄i n̄ib̄iro yáni e d̄áni nayoaro ewé peȳf am̄ip̄i e n̄it̄m̄i om̄i n̄ix̄f̄da uḡfawix̄in̄i.

Ámá peyiyí tññí womi naní imixiñí nánirini.

¹² Jisaso aní wíyo nemiñí aní bimi ñweañána ámá wo —O peyiyí pipírinió yáññorini. O Jisasomi nñwiniríná oyá síkwí tññí e símimaní xwíáyo níkwírorí wauní re uríñinigini, “Ámánoxini, joxi naní nimiximínirínáyí ananí naní nimixipaxírini.” uríagí ¹³ Jisaso wé nñmoaurí omí seáyí e níkwíarimáná re uríñinigini, “Nioni Joxi naní oimónini.” nimónarini. Ríxa naní imóneni.” uráná re eníñinigini. Peyiyí apí ríxa naní imónána ¹⁴ Jisaso “Ámá wíyo nioní simixíáyí nání áwaní murípa ei.” nurirí ámá o Moseso enína ñwí ikaxí ragípi mé ámáyo xewaníño áwaní nura emeniginirí e nurirí ámi re uríñinigini, “Amína apaxípaníñí imónigíáwa tññí e nání nurí womi síwá nñwinirí naníwí rídiyowá nání negí aríto Moseso enína sekaxí nearagíyí bí rídiyowá siárirí joxi naní imóníyí nání áwaní rirí ení mñni wírixini.” Jisaso sekaxí e uríagí aí ¹⁵ xwíyíá emímí amípi Jisaso yayíñíyí nání yaní ríxa ná íjami níwéa nemiñí yaríná oxí apíxí obaxí omí arfá wianiro nání biro simixí wiaríñíyí naní oneaimixiniñí bíro nero o tññí e nípñiro ññwearo e yayaríná ¹⁶ o íniná ámá dññí meañe nání nñwayirí Gorixomi xwíyíá rirímí wiagírini.

Ení nñni síwímí ení womi naní imixiñí nánirini.

¹⁷ O síá wíyímí ámáyo uréwapíyaríná ámá wa Parisiyí ríñíñíyí wa tñni Gorixoyá ñwí ikaxí uréwapíyarigíáyí wa tñni —Awa Gariri pñropenisíyo aní ayí ayo dání bímiro Judia pñropenisíyo aní ayí ayo dání bímiro Isíreriyyí aní xwé Jerusalemí dání ení bíro egíáwarini. Awa Jisaso uréwapíyaríñe éf níñwearo arfá wiaríná Jisaso ámá símíxí wiaríñíyí naní owimiximínirí nání ení síxí eáníñí Gorixoyápi ukíkayonána re eníñinigini. ¹⁸ Ámá wa wigí ámá womi —O ení nñni síwímí yáññorini. Omí ikwianwíyo nññiro Jisaso naní owimixiniñí nñmeámí nñbíro “Nñmeámí nñpáwirane Jisasoyá símimaníñniñí aníwí e owíraneaní.” nññiro éfáyí ¹⁹ ámá obaxí aní íwí e pñkwípñkwí iníñagíá óf nání pñá nñmegíñiro aníwámí nñmeámí nñxéga nñpeyiro aní síá tññíñíyí wí nñpñeayiro dae nññimáná íkwianwína tñni gwí nñyiro ámá aníyo íñimí epñroyí egíáyo áwíñimí gwírí e e nñmamówára nñwepññiro Jisaso símimaní tññíñniñí táná ²⁰ Jisaso ení nñni síwímí enoyá ámá nñni xto nání dññí wíkwíroro “Jisaso ananí naní imixipaxírini.” wiaiwiro yaríñagíá nñwinirí re uríñinigini, “Ámánoxini, díxí íwí yaríñípi ríxa yokwarímí síñni.” uráná ²¹ Gorixoyá ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñni Parisiowa tñni íkeagígwí re níñiga ugíawixini, “Ámá royí goríani? Gorixomi ríperirí numearirí yaríñí royoí? Ámá íwí yaríñíyí yokwarímí yaríñí royí goríani? E yaríñíyí sa Gorixorini.” ríñaríñagíá ²² Jisaso xegí dññí tñni adadí nñwirí re uríñinigini, “Nioni nání segí xwioxíyo dání pí nání dññí e moaríño?” nurirí ²³ re uríñinigini, “Ámá wo íwí íkáriniñí nioni yokwarímí wílanáyí, íñimí imóníñagí nání ámá woxí síñwí tñni síñwí wññipaxí menini. E nerí aiwí nioni ámá ení nñni síwímí ení womi ‘Ríxa nñwiápnñmearí díxí íkwianwí nñmeámí ui.’ uránáyí, o naní imónigini ámá nñyínéni síñwí tñni síñwí wññipaxírini.” nurirí ²⁴ re uríñinigini, “Niyínéni nioni nání re nñaiwípní, ‘Ámá imóníño ananí ámá xwíá tñyo dññíyí íwí íkáriniñípi ení ananí yokwarímí wíipaxoríani?’ nñaiwípní nání píraníñí síñwí nanípoyí.” nurirí ení síwímí enomi re uríñinigini, “Nioni re ríñaríñini, ‘Joxi nñwiápnñmearí díxí íkwianwí nñmeámí aní e nání ui.’

rɪrariŋiŋi.” uráná re enjiniŋiŋi. ²⁵ O áamá nŋni sɪŋwɪ anigɛ dáni rɪxa nanɪ nimóniri nɪwiáŋiŋimeari xegɪ íkwiaŋwɪ sá wenɪna nɪmeari xwanɪwɪ níkwónimɪ nɪpeyeari Gorixomɪ seáyɪ e numéra xegɪ anɪ e nánɪ uáná ²⁶ oxɪ apixɪ nŋni óf níkárinɪro Gorixomɪ seáyɪ e numero wigɪ xwioxɪyo dáni sɪrɪ nɪpikiniro re nɪriga ugɪawixini, “Agwɪ xegɪ bi éagi riyɪ winɪwini.” rigɪawixini.

Ripaiomɪ “Nixɛdei.” urɪŋɪ nániriŋi.

²⁷ Jisaso e dani nɪpeyeari nurɪná áamá nɪgwɪ takisɪ nánɪ uráparɪŋɪ wo —O xegɪ yoɪ Ripaioriŋi. Xegɪ yoɪ ámi bi Matiyuoriŋi. O xegɪ opisɪ anɪyo éf ɲweaŋagɪ Jisaso sɪŋwɪ e nɪwiniŋi re urɪŋiniŋi, “Joxɪ nixɛdei.” uráná ²⁸ o nɪwiáŋiŋimeari xegɪ amɪpɪ nŋni e pɪnɪ nɪwiáriŋimɪ Jisasomɪ uxɪdɪŋiniŋi. ²⁹ Jisaso nánɪ xegɪ anɪyo aiwá xwé bi riyamɪ nerɪ ɲweaŋáná takisɪ nánɪ nɪgwɪ uráparigɪá wa tɪnɪ áamá winɪyɪ tɪnɪ nɪbiro nawini awaú tɪnɪ nɪŋweámáná aiwá nɪniro yarɪná ³⁰ Parisi wa tɪnɪ Gorixoyá ɲwɪ ikaxɪ éanɪŋɪpɪ mewegɪá wo tɪnɪ Jisaso nánɪ wiepɪsarɪŋowamɪ anɪŋúmɪ ikaxɪ nurɪro re urigɪawixini, “Soyɪné takisɪ nánɪ nɪgwɪ uráparigɪá awa tɪnɪ áamá ɪwɪ yarigɪá winɪyɪ tɪnɪ pí nánɪ iniigɪ nɪro aiwá nɪro yarɪŋoɪ?” urɪagɪá ³¹ Jisaso ewayɪ xwiyɪá rɪpɪ urɪŋiniŋi, “Áamá nanɪ yarigɪáyɪ nanɪ oneaimɪxɪnɪri xwirɪ tɪŋɪ e nánɪ warigɪárani? Oweo! Sɪmɪxɪ yarigɪáyɪnɪ xwirɪ tɪŋɪ e nánɪ warigɪárani.” Ewayɪ xwiyɪá api nurɪri ³² re urɪŋiniŋi, “Nioni áamá wé rónɪŋɪ imónigɪáyɪ wigɪ yarigɪáyɪ rɪwɪmɪnɪ mamoro sanɪŋɪ imóni ro oépoynɪri biŋámani. ɪwɪ yarigɪáyɪ rɪwɪmɪnɪ mamoro sanɪŋɪ imóni ro oépoynɪri biŋáriŋi.” urɪŋiniŋi.

“Wiepɪsarɪŋowa pí nánɪ aiwá ɲwá mɪŋwirárinɪ yarɪŋoɪ?” urigɪá nániriŋi.

³³ Áamá wa Jisasomɪ re urigɪawixini, “Jono wiepɪsarɪŋowa inína aiwá ɲwá ɲwirárinɪro Gorixomɪ rɪxɪŋɪ urɪro yayarigɪárani. Parisiowayɪ wiepɪsarɪŋowa enɪ axɪpɪ yarigɪárani. E nero aiwɪ joxɪ wiepɪsarɪŋyɪ aiwá ɲwá bi mɪŋwirárinɪ inína aiwá nɪro iniigɪ nɪro yarigɪárani.” urɪagɪá ³⁴ Jisaso “Nioni gɪ wiepɪsarɪŋáowa tɪnɪ ɲweaŋáná awa aiwá ɲwá ɲweapaxɪmani.” urɪmɪnɪri nánɪ ewayɪ xwiyɪá rɪpɪ urɪŋiniŋi, “Áamá wo apixɪ meámɪnɪri aiwá imɪxɪfɪyɪ áamá aiwá apɪ nɪpɪri nánɪ bɪáyɪ apixɪ meáo sɪnɪ ayɪ tɪnɪ ɲweaŋáná aiwá ɲwá ɲwirárinɪarigɪárani? Oweo! ³⁵ E nerɪ aiwɪ apixɪ meáo sɪá obaxɪ wɪ nórɪmáná enáná áamá wɪ omɪ wanɪnɪmɪxáná iná áamá ayɪ dɪŋɪ sɪpɪ wiarɪŋagɪ nánɪ aiwá ɲwá ɲwirárinɪpɪrɪárani.” urɪŋiniŋi. ³⁶ Xɪo rapɪrapɪ sɪŋunɪŋɪ imóniŋagɪ nánɪ ewayɪ xwiyɪá ámi rɪpɪ urɪŋiniŋi, “Áamá wo xegɪ rapɪrapɪ urú axenɪŋagɪ nɪwiniŋiná pɪrómɪnɪri nánɪ xegɪ sɪŋú nɪmeari naxerɪ pɪroariŋirani? Oweo! Sɪŋú naxerɪná xwirɪá ikɪxenɪŋoɪ. Sɪŋú enɪ naxerɪ pɪróánáyɪ urú yapɪ xɪxenɪ axɪpɪ imóninɪmenɪŋoɪ.” nurɪri awa wigɪ enɪná dani “Nene e nerɪná wé rónɪŋɪ nimónirane nɪperɪnáyɪ ananɪ Gorixɔ tɪŋɪ e nánɪ peyanɪwárinɪ.” nɪra wagɪápi sɪnɪ yarigɪápi tɪnɪ xwiyɪá sɪŋɪ tɪnɪ nawini ikwieropɪrixɪnɪri ewayɪ xwiyɪá e urɪŋiniŋi. ³⁷ Ámi axɪ rɪpɪ re urɪŋiniŋi, “Áamá wo re yarɪŋimani. Memé wará sɪxɪ urɪyo iniigɪ wainɪ sɪŋɪ iwajɪá yarɪŋimani. E nerɪnáyɪ, memé wará sɪxɪ awá núpiyinɪri wainɪ apɪ purɪ memé wará sɪxɪwá xwirɪá ikɪxenɪri enɪŋoɪ. ³⁸ Iniigɪ wainɪ sɪŋyɪ memé wará sɪxɪ sɪŋyɪ iwajɪá yarɪŋiniŋi.” urɪŋiniŋi. ³⁹ Xɪo yarɪŋɪpɪ nánɪ ámi ewayɪ

xwiyfá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá gɪyɪf iniɪgɪf wainɪf pɪrɪfɪf nɪnɪmáná sɪnɪ sɪŋɪfɪf nánɪ wimónarɪŋɪrɪnɪ? Oweoi, sɪnɪ sɪŋɪfɪf nánɪ mɪwimónɪf ‘Pɪrɪfɪf apánɪrɪnɪ.’ rarɪgɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

6

Sabarfáyo “Nwáfárɪnɪ.” rɪnɪŋɪfɪf yarɪŋɪf wigɪfá nánɪrɪnɪ.

1 Jisaso xegɪf wɪepɪsarɪŋowá tɪnɪ Sabarfá wɪyɪmɪf wɪtɪf omɪŋɪfɪyo áwɪnɪmɪf ófɪyo nuróná wɪtɪf sɪyɪf yánɪŋɪf sɪŋɪf yɪyírɪmɪf nemáná mamɪwɪf nánɪ wé tɪnɪ xwɪyɪxwɪyɪf nɪroro nɪgápanɪf warɪfná ² Parisi wa re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “Soyɪné sabarɪfáyo ‘Nwáfárɪnɪ.’ rɪnɪŋɪfɪyo pí nánɪ aɪwá nɪmɪaga warɪŋoɪ?” urɪfagá ³ Jisaso re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Mɪxɪf ináyɪf Depito enɪná enɪyɪf sɪnɪ fá mɪroarɪŋɪf reŋoɪ? Oweoi, fá nɪroro aɪwɪf sɪnɪ nɪŋɪfá mɪmónɪŋoɪ. O tɪnɪ ámá xfo tɪnɪ emearɪgɪfáyɪf tɪnɪ agwɪf nɪwirɪfná ⁴ senfá anɪf Gorɪxo nánɪ peaxɪf tayarɪgɪfáwámɪf o nɪpáwɪrɪf ‘Nwáfárɪnɪ.’ rɪnɪŋɪfɪf, bɪsfkerfá Gorɪxo nánɪ peaxɪf tayarɪgɪfáyɪf nɪmearɪf nɪnɪrɪf xegɪf ámá nɪkumɪxɪnɪrɪf emearɪgɪfáyo mɪnɪ wɪŋɪnɪgɪnɪ. Bɪsfkerfá peaxɪf tayarɪgɪfá apɪf sa apaxɪpánɪŋɪf imónɪgɪfáwani ananɪ nɪpaxɪrɪnɪ.” nurɪrɪf “Depito e yarɪfná Gorɪxo mɪxɪf wɪ murɪpa enɪ enɪgɪf nánɪ gɪf wɪepɪsarɪŋáowámɪf pí nánɪ mɪxɪf urarɪŋoɪ?” urɪmɪnɪrɪf nánɪ e nurɪrɪf ⁵ “ ‘Sabarɪfáyo ayɪf ananɪrɪnɪ.’ rɪpaxorɪanɪ?” oyaiwɪpoyɪnɪrɪf re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá imónɪŋáonɪ Sabarfáyo xɪáwonɪrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Wé kɪrɪŋɪf enɪf womɪ nanɪf imɪxɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

6 O Sabarfá ámɪ wɪyɪmɪf rotú anɪfɪyo nɪpáwɪrɪf uréwapɪyarɪfná ámá wo — O xegɪf wé náú kɪrɪŋɪf enɪrɪnɪ. O enɪ e ŋweanáná ⁷ Gorɪxoyá ŋwɪf ikaxɪf eánɪŋɪfɪf mewegɪfá wa tɪnɪ Isɪrɪerɪyɪfá Parisiyɪf rɪnɪŋɪfɪf wa tɪnɪ Jisaso ámá wé kɪrɪŋɪf enɪomɪ nanɪf imɪxáná none xwɪyɪfá oumeaaraneyɪnɪro omɪ xwayɪf nɪwɪnɪro ŋweanagáfa aɪ ⁸ Jisaso awa xfo mɪf “Xwɪyɪfá oumeaaraneyɪf.” nɪyaiwɪro ŋweanagáfa nánɪ dɪŋɪf adadɪf nɪwɪrɪf ámá wé kɪrɪŋɪf enɪomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nɪwɪápnɪmeámɪf nɪbɪrɪf áwáyo áwɪnɪ e rónapeɪ.” urɪfagɪf o nɪwɪápnɪmeámɪf nɪbɪrɪf áwɪnɪ e róná ⁹ Jisaso ámá e awɪ eánɪgɪfáyo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ yarɪŋɪf bɪ oseaimɪnɪ. ‘Sabarɪfáyo nanɪf nɪwirɪfnáyɪf, ayɪf ananɪrɪnɪ.’ rɪyaiwɪarɪŋoɪ? ‘Sɪpɪf nɪwirɪfnáyɪf, ayɪf ananɪrɪnɪ.’ rɪyaiwɪarɪŋoɪ? ‘Sabarɪfáyo ámá nanɪf oimónɪpoyɪnɪrɪf nanɪf nɪmɪxɪrɪfnáyɪf, ayɪf ananɪrɪnɪ.’ rɪyaiwɪarɪŋoɪ? ‘Ámáyo xwɪrɪfá nɪkɪxerɪfnáyɪf, ayɪf ananɪrɪnɪ.’ rɪyaiwɪarɪŋoɪ?” nurɪrɪf ¹⁰ ámá e éf ŋweagáfa nɪyonɪf sɪŋwɪf nɪwɪnɪmemáná wé kɪrɪŋɪf enɪomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Dɪxɪf wé írú pɪmɪxeɪ.” urɪfagɪf o e eáná re enɪnɪgɪnɪ. Xegɪf wé nanɪf imónɪŋɪnɪgɪnɪ. ¹¹ Xegɪf wé nanɪf imónɪfagɪf Parisiowa sɪŋwɪf e nɪwɪnɪro wigɪf xwioxɪyo dánɪf rɪánɪŋɪf nɪwóroá úagɪf nuro wigɪfɪf jfamɪf dánɪf re rɪnɪgɪfawɪxɪnɪ, “None Jisasomɪ pí wɪpaxɪrɪnɪ?” rɪnɪgɪfawɪxɪnɪ.

Xfo nánɪ wáf wurɪmeɪpɪrɪfáwamɪf rɪpɪeanɪf nánɪrɪnɪ.

12 Íná Jisaso xano Gorɪxomɪf xwɪyɪfá rɪrɪmɪf wɪmɪnɪrɪf dɪwɪf mɪŋɪfɪyo nɪpeyɪrɪf sɪfá ayɪmɪf Gorɪxomɪf xwɪyɪfá nura nurɪf ¹³ rɪxa wáfánɪf wónáná “Wɪepɪsarɪŋáyɪf obɪrɪpoyɪf.” nɪrɪrɪf ayo wé wúkáu sɪkwɪf waumɪnɪf nɪrɪpɪarɪf “Nɪgɪf wáf nurɪmeɪpɪrɪfɪyɪfnɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. Ámá wé wúkáu sɪkwɪf wau rɪpɪeanɪf wigɪf yof rowarɪnɪ. ¹⁴ Saimono, omɪ Jisaso yof ámɪ bɪ Pitaoyɪf wɪrɪŋorɪnɪ. O tɪnɪ omɪ xogwáo Adɪruo tɪnɪ Jemiso tɪnɪ Jono tɪnɪ Piripo tɪnɪ Batoromuo tɪnɪ ¹⁵ Matɪyuo tɪnɪ Tomaso tɪnɪ Arɪpɪasomɪf xewaxo Jemiso tɪnɪ Saimono

tñni —O xegí yof bi Seretoyi riniñjorini. O tñni ¹⁶ Jemisomi xewaxo Judaso tñni Isikarioti daniñ Judaso tñni —O Jisaso nani miyi urinñjorini. O tñnirini.

Ámáyo uréwapiyiri nanj imixiri enj naniñini.

¹⁷ Jisaso áma xfo rípeáowa tñni dñwí mññyo dani niwero ayoxí nanj e rówapána oxí apixí obaxí íniná xíomi xídarigfáyí tñni áma obaxí Judia piropenisyo dññyí tñni wigí anj xwé bi Jerusaremí dññyí tñni áma émayí anj biaú Taiayi riniñjipi tñni Saidoniyi riniñjipi tñni —Anj apiaú rawirawá imanñ tñni anwi e ikwíroniñjipiaúirini. Anj apiaúmi dññyí tñni ¹⁸ ayí Jisasomi arfá wianiro bimiwo negí simixiyí nanj oneaimixiniri bimiwo oxí apixí imfó dññ xixérori xixeanññ wiri egfáyí bimiwo éaná o imfó mixí umáñiri áma niyonñ nanj nimixa uri yaríná ¹⁹ oxí apixí nñni oyá enj sixí eánñjipi áma niyonñ píranññjí imixarññjagí niwiniwo ayí eni nibiwo omi wé amafí rónaniro egfawixini.

“Yayí seainiri dññ sipí seairi éwinigini.” urinñ naniñini.

²⁰ Jisaso xegí wiewisarinñyo siñwí niwiga nuri re urinñigini, “Seyíne amipi nani dñwí ikeamónarigfáyíne Gorixo xfo xegí xwioxíyo mmeámí nerí seamenweante páwipírfa nani yayí seáymí dani oseainini. ²¹ Aiwá nani agwi ríná dñwí ikeamónarigfáyíne anani aiwá niwo agwí imi seayiri epírfa nani yayí seáymí dani oseainini. Agwi seyíne dññ sipí niseairi ñwí oeáñri aiwí ríwéná Gorixo píranññjé seamenweante nípáwiwo niñwearínáyí rípfa rípírfa nani yayí seáymí dani oseainini. ²² Seyíne áma imóniñjoni ni xídarigfáyíne enjagí nani áma wa símí tñni seairi xegí wúmi nani mixí seaxí dowáriwo ikayíwí niseariwo segí yof xwíraimimí seariwo seafána xwírfá mimónipani. ²³ Áma wí sipí e seaikáranñjagfa niwiniñfánáyí, re yaiwírrixini, ‘Nene sipí neaikáranñjagfa wigí xiáwowa eni Gorixoyá wíá rókiamoagfáwami sipí wikáragfáñani?’ niyawiwo seyíne idána anñnami ni peyiróná Gorixo nanj wí seaiapínfá enjagí nani nímawiri ni xeamori yayí seáymí dani néra úrrixini. ²⁴ E nerí aiwí seyíne amipi wí mimurónipa egfáyíne anigwini aweyi! Sfá wíyi seyíne majfá seaórínfáñini. Agwi ríná amipi yayí seainipaxí imóniñjipi ríxa ni mearo sírf muní niñwearo aiwí ríwéná ríñññ meapírfa enjagí nani dññ sipí seaiwinigini. ²⁵ Anigwi íniná aiwá niwo agwí imi seayiri yarigfáyíne, aweyi! Sfá wíyi seyíne majfá seaórínfáñini. Ríwéná Gorixoyá xwioxíyo mípáwí agwíná epírfa nani dññ sipí seaiwinigini. Anigwi yayí ero rípfa riro yarigfáyíne, aweyi! Sfá wíyi seyíne majfá seaórínfáñini. Ríwéná Gorixo ámáyo píranññjé umeñweante mípáwipa neríná dññ sipí niseairi ñwí eapírfa enjagí nani dññ sipí seaiwinigini. ²⁶ Seyíne áma nñni seáymí seameararigfáyíne, aweyi! Sfá wíyi seyíne majfá seaórínfáñini. Enjina segí seáwowa mimóní wíá rókiamoagfáwami seáymí umearagfápa agwi seyíne eni seáymí seameararíná dññ re niyawiwo, ‘Nene eni áma Gorixoyá mimónipa enjagwi nani oyá xwioxíyo páwianíwamaní.’ niyawiwo dññ sipí seaiwinigini.

“Símí tñni seairigfáyí nani wá oseainini.” urinñ naniñini.

²⁷ “E niriñ aiwí seyíne arfá niarigfáyíne re éñrixini. Áma seyíne wikí seaónigfáyo nani seaimóniri áma símí tñni seaiarigfáyo nanj wimixiwo ²⁸ áma ikayíwí tñni ni ramixiri seararigfáyo Gorixo píranññjé owimixiniri ero áma xwíraimimí seararigfáyí nanj oimónipoyiniri Gorixomi yarññ

wiro éfrixini. ²⁹ Ámá wo maripijwíyo midáni reáaná ámi midáni eni anani xe reáwiniḡini. Ámá wo dixí iyfá nrirápírfináy, xe onirápiniḡi dixí sorfá eni 'Xe onirápini.' yaiwirixini. ³⁰ Ámá ḡiyf ḡiyf yariḡf síánáyf, anani mīni wiri ḡiyf ḡiyf rirápífáyo ímí tñi 'Ámi niapfpoi.' muripa eri éfrixini. ³¹ 'Ámá e onípoyi.' yaiwiarḡípa joxi eni e wiírfixini. ³² Joxi re niyairwírfináy, 'Ámá nioni nāni wimónarḡíyfi nāniḡi nimónarini.' niyairwírfináy, ámá ḡiyf seáyimi rimepírfáriní? Oweoi! Ámá íwí néra warigfáyf aí ámá wiwanḡíyfi nāni wimónarḡíyfi nāni wimónarḡírfini. Ayināni seyíné nāni wimónarḡíyfi nāniḡi niḡeaimónirfnáyf, weyf ámá wí seamearipírfámani. ³³ Seyíné ámá naḡf seaimxarigfáyoni naḡf niwimixirfnáyf, weyfíyí ámá ḡiyf seamearipírfáriní? Oweoi! Íwí néra warigfáyf aí ámá naḡf wiarigfáyo xixeni naḡf wiarigfáriní. Ayināni ámá seyíné naḡf seaimxarigfáyoni naḡf niwimixirfnáyf, weyfíyí ámá wí seamearipírfámani. ³⁴ Seyíné woxi 'O idána ámi xixeni niapípxárfini.' yaiwiarḡíyoni mīni niwirfnáyf, weyfíyí ámá ḡiyf seamearipírfáriní? Oweoi! Ámá íwí yariḡfáyf aí wigf wfami 'Idána ámi xixeni neaiapípxárfini.' yaiwiarigfáyo mīni wiarigfáriní. Ayināni woxi 'O idána ámi xixeni niapípxárfini.' yaiwiarḡíyoni mīni niwirfnáyf, weyfíyí ámá seamearipírfámani. ³⁵ Ámá seyíné símí tñi seaiarigfáyf nāni seaimóniḡi naḡf wimixiro amípi wí mīni niwirfná 'Xfóyá eni oniapini.' miyairwipa éfrixini. E nerónáyf, niaíwí Nwá seáyí émi ḡweaḡoyá nimóniro oyá naḡf wí meapírfáriní. Seyíné xfóyá niaíwí eḡagi nāni ámá xfómi yayf miwífáyo tñi sípini yariḡfáyo tñi wá wianarḡípa éfrixini. ³⁶ Segf ápo ámáyo ayá nurimixiri yariḡípa seyíné ayá nurimixiro éfrixini.

Ewayf ikaxf siyikwf nāni urḡf nāniḡini.

³⁷ "Joxi ámá wo yariḡagi síḡwí niwiniḡfná 'O sípí yariḡini.' mīripani. E nerfnáyf, joxi nāni Gorixo 'O sípí yariḡini.' rinfámani. Joxi ámáyo xwiyfá numearipani. E nerfnáyf, Gorixo xwiyfá rimeariniḡfámani. Joxi ámá wí íwí sífápi yokwarimí niwiirfnáyf, Gorixo anani joxiyáyo yokwarimí siinárini. ³⁸ Joxi ámáyo mīni niwirfná sípí mīwipa nero yariḡípa Gorixo mīni siapiniḡfáriní. Ámáyo mīni niwirfná 'Xwé owimini.' yaiwiro aiwá síxí ímímí neróná síxí úroro wé tñi kisiḡkisiḡ ero nemána rixa niyurfnówíána mīni niwiróná xegf iyfáyo wiároarigfápa Gorixo eni xixeni e mīni siapiniḡfáriní. Amípi xixeni joxi wiarḡípa Gorixo xixeni e siapiniḡfáriní." urḡiniḡini.

³⁹ Jisaso xegf wiepísarḡíyfi nioni urarḡá jfayf arfá nikeamoro ámá síḡwí supárinḡf imónipríxiniḡi ewayf xwiyfá rípi urḡiniḡini, "Seyíné 'Síḡwí supárinḡf wo wfómi ananí nipemeámi óyo unḡoi.' riyaíwiarḡoi? Awaú niwauḡni xwárinḡíyo eainípsíli." nuriri ⁴⁰ xfóyá wiepísarḡí seáyí e nimóniro wigf dḡḡíyo dáni anani epírfixiniḡi re urḡiniḡini, "Niaíwowa uréwapiyarḡomi seáyí e mūrónarigfámani. Xami nuréwapíya numána eḡána uréwapiyarḡo tñi xixeni imónarigfáriní." nuriri ⁴¹ xfóyá wiepísarḡíyfi íwí ayf yariḡfáyf pñi mīwiáripa nero ámá wí yariḡfáyf nāniḡi "Pñi wiárfpoi." urípríxiniḡi ewayf xwiyfá ámi bi rípi urḡiniḡini, "Segf síḡwíyo íkfá xwé wāniḡf ḡweaḡagi aí síḡwí mainenípa nero dixí imónigfáyf womi síḡwí siyikwf onimíá bi ḡweaḡána pí nāni síḡwí winiḡeairigfáriní? ⁴² Íkfá xwé awá segf síḡwíyo ḡweaḡagi síḡwí mainenípa nerfná arige nerí dixí imónigfá omi 'Síḡwí siyikwf onimíá ḡweaḡápi orimeámni.' urirfáriní? Naḡf riri sípí riri yariḡoxini,

íkíá xwé joxíyá sɨwɨyo ɨweaɨwá emi nɨmamónɨmáná sɨwɨw pírániɨɨ nanɨmáná dɨxɨ rɨrɨxɨmeáoyá sɨwɨyo onɨmiá ɨweaɨpɨ anani mearfárinɨ.” urɨɨɨnigɨni.

Ewayɨ íkaxɨ íkíá sogwɨ náni urɨɨɨw nániɨni.

⁴³ Xegɨ wiepɨsarɨɨɨw pírániɨɨ nero onweápoɨɨniɨri ewayɨ xwɨyá ámi bi rɨpɨ urɨɨɨnigɨni, “Íkíá siyɨwí rɨɨɨna sogwɨ nanɨ wearɨɨmani. Íkíá onagwá eɨɨna sogwɨ sipí wearɨɨmani. ⁴⁴ Ámá íkíá sogwɨ wenɨagɨ nɨwɨniɨrɨnáyɨ dɨɨɨw ‘Íkíá yoɨ ayo rɨniɨɨw iyɨ rɨwenɨ?’ yaiwiarɨɨfárinɨ. Íkíá pikɨ sogwɨ nɨdirɨnáyɨ eɨwɨxɨyo darɨɨfáranɨ? Wainɨ sogwɨ nɨdirɨnáyɨ ará ekɨrɨkwɨyo darɨɨfáranɨ? Oweoi! ⁴⁵ Ámá nanɨɨw wígɨ xwioxɨyo dánɨ dɨɨɨw nanɨ moro pírániɨɨ néra uro yarɨɨfárinɨ. Ámá sipíyɨ wígɨ xwioxɨyo dánɨ dɨɨɨw sipí moro ɨwɨ néra uro yarɨɨfárinɨ. Ámá xwɨyá nɨrɨrɨnáyɨ xwioxɨyo dánɨ sipí nániɨni dɨɨɨw nɨmorɨná sipíni rarɨɨfárinɨ. Nanɨ nániɨni nɨmorɨná nanɨni rarɨɨfárinɨ.” urɨɨɨnigɨni.

Ewayɨ íkaxɨ sɨɨá aɨɨw mɨrarɨɨɨwáú náni urɨɨɨw nániɨni.

⁴⁶ Ewayɨ xwɨyá ámi bi rɨpɨ urɨɨɨnigɨni, “Pí náni ‘Ámináoxɨni, Ámináoxɨni,’ nɨniɨriro aiwi nioni seararɨɨápɨ mepa yarɨɨoi? ⁴⁷ Ámá gɨyɨ gɨyɨ nioni ɨfáminɨ niɨbro nioni searfápi ará nɨniro xɨxenɨ axɨpɨ yarɨɨfáyɨ ‘Ámá óniɨɨw rimónɨni?’ oyaiwípoɨɨniɨri ewayɨ xwɨyá bi nɨrɨri sɨwániɨɨw oseaimini. ⁴⁸ Ámá o sɨɨá aɨɨw nɨmɨrɨrɨnáyɨ xámi sɨɨá nɨta yapɨrɨe xwɨfá sewiárɨfónɨɨw xapɨxapɨ nɨmirɨ eɨɨw ɨtɨni inɨmi nɨmiga nɨwémáná sɨɨá yapɨniɨɨagɨ nɨwɨniɨrɨɨe dánɨ sɨɨá piará nɨkɨkíróa nɨyapɨri aɨɨw mɨrarɨɨónɨɨw imónɨoi. Inia xwé neátsáná iniɨɨw waxɨ nɨwerɨná aɨɨwámi nɨmiákwiɨw piɨneámɨniɨri éyɨ o pírániɨɨw mɨrɨɨw eɨɨagɨ náni wɨwɨw wí mimeaɨɨnigɨni. ⁴⁹ E neri aiwi ámá gɨyɨ gɨyɨ nioni searfápi ará nɨniro ai xɨxenɨ axɨpɨ mepa yarɨɨfáyɨ ámá rónɨɨw imónɨoi. O aɨɨw nɨmɨrɨrɨnáyɨ sɨɨá piará yapɨniɨɨe dánɨ sɨɨá nɨkɨkíróa yapɨni náni xwɨfá bi mimi úrapɨ xwɨfáyonɨ seáyi e nɨta nɨpurɨ mɨrarɨɨɨw iniɨɨw waxɨ nɨweapɨri miákwiáná aɨɨwini iniɨɨwyo nɨpiɨneamioari anɨpá imónárɨɨnigɨni.” nurɨri “Nene enɨ Jisasoi nearɨfɨpɨ nɨwiaikírɨná aɨɨwá yapɨ Gorɨxo anɨpá neaimɨxɨnɨfáfanɨ?” oyaiwípoɨɨniɨri náni ewayɨ xwɨyá apɨ urɨɨɨnigɨni.

7

Porisɨ woyá omɨɨw wiiarɨɨomɨ nanɨw imɨxɨɨw nániɨni.

¹ Jisasoi, oxɨ apɨxɨ ará wiarɨná xwɨyá apɨ nɨpɨni nurárɨmáná aɨɨw wíyo xegɨ yoɨ Kapaneamɨyo náni nurɨ ɨweaɨáná ² wauyɨ porisɨ áminá imónɨɨw woyá ámá xɨnánɨɨw nimónɨri omɨɨw wiiarɨɨo —O porisɨ áminá imónɨoi dɨɨw sɨxɨ wɨɨorɨni. O sɨmɨxɨ neri rɨxa nɨpémɨniɨri yarɨná ³ “Jisasoi nɨbɨri aɨɨw apimɨ ɨweani.” rɨnarɨɨagá ará e nɨwiri Judayɨw áminá wa Jisasomɨ owirɨmeápoɨɨniɨri re urowárɨɨnigɨni, “Soyɨné nuro gɨw inókínɨɨw omɨɨw niarɨɨw ro náni yarɨɨw re nɨwiiɨpoɨw, ‘Joxɨ anani nɨbɨri oyá xɨnánɨɨw nimónɨri omɨɨw wiiarɨɨo rɨxa nɨpexaxɨ yarɨɨagɨ náni pírániɨɨw wimɨxɨrɨni?’ yarɨɨw e nɨwiiɨpoɨw.” urowáráná ⁴ awa nuro Jisasomɨ nɨwímearo waunɨ rixɨɨw re urɨɨwawixɨni, “O émayɨ wo eɨɨagɨ aiwi pírániɨɨw neaiarɨɨo eɨɨagɨ náni joxɨ nɨbɨri oyá xɨnánɨɨw omɨɨw wiiarɨɨomɨ pírániɨɨw wimɨxɨyíi. ⁵ O Judayene dɨɨw nɨneanɨwɨrárɨri negɨw rotú aɨɨw jɨayɨ

mírani nání neaiapítorini.” urfagfa ⁶ Jisaso awa tñni nuro porisí áminá imóniñoyá anj tññ e anwi e rémóaná porisí áminá imóniño xegí ámá nkumixiniri emearigíá wami re urowáriniginí, “Jisasomi niwimeari Porisí áminá imóniño re nearowárinjoí urfpoi, ‘Ámináoxini, nioni siní upupígfí siaríná nanjmani. Nioni ámá nanjoni sinjagwini. Joxi nioniyá anjyo wí fwiapipaxfmani. ⁷ Xámi niwanjtoni ‘Ámá nanjoni menini.’ niyaiwiniri nání joxi sirimeáminiri mibfáriní. Ayináni dixí roñe dání pñé ráná gfí omññ niarñño ámi nanj imóniñjoí. ⁸ Nioni ámá ‘Omññ ayf ayf ei.’ nírariğfowami ínimi wurfnñini. Nioni eni porisí wa ínimi nurfnñjoí. Gfí porisí womi ‘Joxi anj ui.’ uráná sa warñfrini. Womi ‘Bei.’ uráná sa xixeni barñfrini. Gfí inókinññ omññ niarññ womi ‘E ei.’ uráná xixeni yarñfrini.’ Jisasomi e urfpoi.” urowáraná ⁹ awa nuro Jisaso tñni óf e óróf niniro e uráná Jisaso ududf niwiri nkiniimóniri oxí apixí epíroyf nero númi uxídfğfáyo re urñniginí, “Wauyf porisí áminá imóniño dññ inñkwfrori yarññpa nigí Isireriyéne áf woxi nioni dññ xixeni mñnkwfroarññini.” uráná ¹⁰ xwiyfá urowárenapfáwa ámi wigf anj e nání nuro xegí omññ wiarñño rixa ámi nanj riwo ñweañagi winigfawixini.

Íwf síkññ pñyí womi “Wiápñimeai.” urññ nánñini.

¹¹ Jisaso wauyf porisoyá omññ wiarññomi piránññ nimixiri rixa sfá wí óráná o anj bimí yoí Neniyi rñññño nání nuri xegí wiepísarññowa eni o tñni nuro ámá oxí apixí obaxí nawini nuro ¹² anj apimi ákññá fwí e rémoanro yarfná Jisaso wenññ éfyf winñniginí. Ámá pñyí wo —O siní íwf síkññini. Xexirfmeáo wo mayorini. Xinái apixí anirini. Omi xinái tñni oxí apixí e dññ obaxí tñni xwfá weyanro anj apimi dání nimeámi fwiaparññagfa Jisaso sinjwf e niwiniri ¹³ pñyomi xinámi wá niwianiri re urñniginí, “Nwf eaññyí pñni wíareí.” nuriri ¹⁴ anwi e nñbiri íkwianwf pñyo wenñnami fá nixiriri ámá nimeámi warigfáyo sa e rowapññaná o pñyomi re urñniginí, “Íwf síkññ roxini, rixa wiápñimeai.’ rñrariñni.” uráná re enñniginí. ¹⁵ Pñyo niwíapññimeari éf niñweari iwamfó pñé rarfná Jisaso ámi xinái tññ e uwáriarfná ¹⁶ ámá nññ wáyf níkarññro Gorixomi seáyi e numeróná re ríğfawixini, “Gorixoyá wfá rókiamoarññ seáyi e imóniññ wo riwo rñneauowárenapññjoí? Gorixoxo Isirerene nání dññ nímori arirá neainfná nání riwo rñneauowárenapññjoí?” nñriro e yarfná ¹⁷ Jisaso e éfp nání xwiyfá Judayf anj niyoní yaní niwéa nuri midimídání eni rññmenñniginí.

Jono xegí wiepísarññowa waúmi Jisaso tññ e nání urowárinñ nánñini.

¹⁸ Jono xegí wiepísarññowa Jisaso éf apí nñpini nání áwanj uráná ¹⁹ o xegí wiepísarññ waúmi “Eini.” nuriri Áminá Jisaso tññ e nání re urowáriniginí, “Nuri yarññ re wípiyi, ‘Joxi nání Jono ‘Nñbñfáriní.’ neararññoxirani? Wo ámi rfwíyo bñfó nání siní xwayf naniri ñweanfwarani?’ Nuri yarññ e wípiyi.” urowáragf ²⁰ awaú nuri Jisasomi re urémeagfisisixini, “Jono wayf nñneameaia warñño joxi tfe nání re yearowárinjoí, ‘Omi yarññ re wípiyi, ‘Joxi Jono ‘Rfwíyo nñbñfáriní.’ neararññoxirani? Wo rfwíyo bñfó nání siní xwayf naniri ñweanfwarani?’ yarññ e wípiyi.’ yearowárinjoí.” uráná ²¹ axíná Jisaso ámá simixf xixegñni yarigfáyo nanj imixiri sinjwf supárigfá obaxfyo sinjwf anpñri nání wiri imfó ámayo xixéoarññño mñxf umáiniri neri ²² awaúmi re urñniginí,

“Awagwí nuri amípi níní nioní re yarfná sñwí naníri arfá niri éfíyí nání Jonomí áwaní urípiyi, ‘Sñwí supárigfáyí ámi sñwí aníro síkwí ikí egfáyí ámi aní ero peyíyí tfgfáyí wigí wará naní iníro arfá pfrónigfáyí ámi arfá ero áma péfáyí ámi wíapínimearo áma sípiyo xwiyfá yayí winípxáípi arfá wiro yaríñoi.’ urípiyi.” nuríri ²³ re uríñinigíni, “Rípi ení urípiyi, ‘Yeáyí neayimíxemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfo e enfáriní. E enfáriní.’ yaiwiarígíápi tñní xixení mepa yaríñagí sñwí nínanírí aiwí nóreámioari dñí mñníkwíropa neri ‘Ayí omani.’ mñyiwipani. Áma e yarígfá gíyí gíyí Goríxoyá dñí tñní yayí winípxáíyíriní. Jonomí e urípiyi.’ uríñinigíni.

Jisaso Jono nání uríñí náníríni.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wiepísaríñowau ríxa úaná, o áma e epíroyí egfáyo Jono nání re uríñinigíni, “Xámí seyíné Jonomí sñwí wínaníro nání áma dñí meañe nání nuróná pí áma sñwí wínarígíawixíni? Áma ení meáníñí imíñí yarfná wakwíñwí wíñwí nimearfíñíñí imóníñí womí sñwí wínaníro ríwarígíawixíni? Oweoi! ²⁵ Aga pí áma sñwí wínaníro warígíawixíni? Áma rapírapí yarapayí ení wú yíníñí womí wínaníro áma dñí meañe nání ríwarígíawixíni? Oweoi! Áma rapírapí yarapayí naníni nñyíníro ñweagfáyí mñxí ináyíyá aníyo ñweaarígíáriní. Áma dñí meañe ñweaarígíámani. ²⁶ Aga pí áma sñwí wínaníro warígíawixíni? Goríxoyá wíá rókiamoaríñí womí sñwí wínaníro ríwarígíawixíni? Oyi, wíá rókiamoaríñí womí sñwí wínaníro ugfá aiwí Jono áma yeáyí seayimíxemeanfa nání xwíá piaxíyo dání iwíaronfo nání wáí urímémánírí nání urowárénapíñí enagí nání o Goríxoyá wíá rókiamoarígíá nñyoní xixení imóníñomani. Seáyí e múronjoríni. ²⁷ Jono nání Bíkwi Goríxoyáyo ríwamíñí re nírínírí eáníni, ‘Goríxo xegí xewaxomí re uríñinigíni, “Nioní gí xwiyfá yaní wiowárimfáyo joxí xámí nírimearí áma nísanírí epírí nání ófñíñí nísimoia unfa nání urowárimfáriní.” uríñinigíni.’ Ríwamíñí e nírínírí eáníni.” nuríri ²⁸ re uríñinigíni, “Nioní seararíñíni. Jono áma yeáyí seayimíxemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfo nání ófñíñí imonjo enagí nání áma nñní aiwí wo Jonomí seáyí e imóníni nání xírígíámani. E neri aiwí áma gíyí gíyí nioní nixídíro Goríxoyá xwioxíyo páwiro yarígíáyí xwiyfá nioní nání wáí nurímepírfípi xwiyfá Jono wáí rímenjípimí seáyí e imóníñagí nání áma ayí onfípi aiwí Jonomí ení seáyí e imóníñoi.” uríñinigíni. ²⁹ Áma nñní tñní takisí nání nígwi nearáparígíáyí tñní Jono wáí urímearíñagí arfá nñwiro nísaníro Jono wayí umeafíñá rípi urígíáníñí imóníni, “Goríxoxí wé róníñoxí óf nene uyíñíni yaríñwaéne nání imófpí xixení neamoífríni.” urígíáníñí imóníni. ³⁰ E neri aiwí Parisiowa tñní ñwí ikaxí eáníñpí mewegíáwa tñní Jono wayí oneameainírí sñwí mñwínípa neróná amípi Goríxo ‘Awa oépoi.’ yaiwífpimí ríwí umogfawixíni. ³¹ Jisaso ámi re uríñinigíni, “Ewayí xwiyfá pípi níríní áma agwí ríná ñweagfáyíné áma wo wo Goríxo seyíné nání urowáraríñagí aiwí seyíné mñseaimónaríñíyíné nání ‘Ayíñíñí imóníni.’ rímíñni? Seyíné píñíñí imóníñoi?” nuríri ³² re uríñinigíni, “Seyíné niaíwí rípiáníñí imóníñoi. Niaíwí bia makerfá tñí e nífá neróná niaíwí bñbiamí rfáiwá re uraríñoi, ‘Nepiane webí rariñagwí aí sepiayíné símíníñí mñyaríñoi. Nepiane ñwapé rariñagwí aí sepiayíné ámíxíá bñ mñyaríñoi.’ rínarígíápiáníñí imóníñoi.

³³ Seyfne re egfápi nání ewayf xwiyfá api seararinjini. Seyfne Jono wayf nneameaia warinjo nibirfána aiwá nanj mniipa eri iniigf wainf mniipa eri yarinjagi sijnwf niwiniro nání 'Ámá royf imfó xixéroarinjorfaní?' rarigfáriní. ³⁴ Seyfne ámá imóninjáoní ení nibirfána aiwá niri iniigf niri yarinjagi ninaniro nání re rarigfáriní, 'O aiwá enj neri narinjorini. Iniigf wainf ení narinjorini. Ámá takisf nání nígwf nearáparigfáwa tfni ámá fwf yarigfá winiyf tfni níkumixiniri emearinjorini.' rarigfáriní. ³⁵ E neri aiwi oxí apixí wini wini diñj piráninjf neñwipero Jono tfni nioni tfni nání 'Awaú nanj yarini.' yaiwiarigfáriní." urinjiginí.

fwf inarinjf wimi yokwarimf wiinjf nánirini.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomi yarinjf re winjiginí, "Joxi anani nioni tfni gf anjyo aiwá naniréwí?" urfagi Jisaso oyá anjyo nipáwiri aiwá naniri nání wigf yarigfápa xwápiyi níkirómána nawíni aiwá narfána re enjiginí. ³⁷ Apixí fwf inarinjf wí, anj apimi njwanj "Jisaso Parisioyá anjyo niñweari aiwá narini." rinarinjagi arfá e niwiri sfña tfni sixf imixininjf wá iniigf diñj nanj earinj bñ ininjf wá nimeámi anj iwámi nipáwiri ³⁸ Jisaso síkwí tfnj e rfwf riwámini éf nírómáná njwf nearfána xegf sijnwirixf Jisasoyá síkwí sosfáyo niyori í xegf dfá sepiá tfni kwikwifimf neri síkwíyo kíy nímiáuniri iniigf diñj nanj earinjpi niwayimómána gñif niwiri e yarfána ³⁹ Parisio, Jisasomi imánf ikaxf urfo apixí í e wiarinjagi niwiniri inimi re rininjiginí, "Ámá ro nepa Gorixoyá wfá rókiamoarinjo enjánáyf, apixí fá wiapiyimixarinjf nání xixeni njfá re imónipaxorini, 'Í apixí fwf inarinjf wíriní.' yaiwipaxorini." Parisio inimi dání e yaiwinarfána ⁴⁰ Jisaso o xwioxíyo dání e yaiwiarinjagi adadf niwiri re urinjiginí, "Saimone, xwiyfá bñ oririmini." urfagi o re urinjiginí, "Nearéwapiyarinjoxini, anani nirei." urfagi ⁴¹ Jisaso ewayf xwiyfá rípi urinjiginí, "Ámá womi ámá waú wá nibiri nígwf urápigfísixini. Wfo K500.00 urápiri wfo K500.00 urápiri neri niñweagfísána ⁴² awaú ámi xfomi niwipa enjáná o niwaúmini ayá nurimixiri nígwf mni winjpi nání diñj peá nímorí kiki fá enjiginí. Ayináni awaú go go nígwf mni winjo nání xwapf wimóninjoi?" urfagi ⁴³ Saimono re urinjiginí, " 'Nígwf K500.00 urápiñjo, o xwapf wimóninjoi.' nimónarini." urfagi Jisaso re urinjiginí, "Joxi diñj xixeni neñwiperi rarinjini." nuriri ⁴⁴ apixí tfámini níkinimónimáná Saimonomi re urinjiginí, "Apixí rí nioni niarinj rí sijnwf wnei. Nioni dixf anjyo fwiapánáyf joxi negf yarinjwápa mniú iniigf bñ síkwí sosfá igfá eánimiri nání mniapfíni. E neri aiwi apixí riyf gf síkwí sosfáyo sijnwirixf tfni igfá nínearí xegf dfá sepiá enj tfni níkwifinjoi. ⁴⁵ Joxi ámá xwiyfá báná negf yarinjwápi kíyf mniimiaúfni. E neri aí í nioni níwiparí njweááiná dání síkwí sosfáyo kíyf níniimiaúga warini. ⁴⁶ Joxi negf yarinjwápa yayf mniipa neri ranf bñ mniñyo mniwayimóini. E neri aiwi apixí riyf síkwí sosfáyo iniigf diñj nanj earinj bñ niwayimómána gñif niñjo. ⁴⁷ Ayináni nioni re rarinjini. Í fwf xwapf yagfí aiwi nioni ríxa yokwarimf wiá enjagi nání í nioni nání xwapf níwimóniri nání nanj e niarini. Ámá fwf xwapf mé bñ onimiápi yarigfáyf nioni yokwarimf wiáná ayf nioni nání ení onimiápi wimónarinjirini." Saimonomi e nuriri ⁴⁸ apiximi re urinjiginí, "Nioni dixf fwf yarinjyf ríxa yokwarimf siárini." urána ⁴⁹ ámá xfo tfni nawíni niñwearo aiwá narigfáyf re rinigfawixini, "Ámá royf

‘fwf yarɨŋfyf yokwarimf wiipaxonɨrɨni.’ nɨyaiwirɨ rfa rarɨni?” nɨrɨnɨro e yarɨna ⁵⁰ Jisaso apɨximɨ re urɨŋɨnɨgɨni, “Jixɨ dɨŋf nɨkwɨroarɨŋagɨ nani Gorɨxo yeayf rɨyimɨxemeafɨrɨni. Rɨxa kikiɨf nera ut.” urɨŋɨnɨgɨni.

8

Apɨxf Jisasomɨ miranɨf wigɨwa naniɨrɨni.

¹ Jisaso Saimono tɨni aiwa nɨnɨrɨ nɨŋweanɨsana rɨxa sfá wɨ óraná o anɨ wɨyf wɨyo xwɨyɨfá yayf winɨpaxɨ Gorɨxo xwioxɨyo mɨmeámɨ nerɨ piránɨŋf umeŋweanɨfa nani wáf nurɨmerɨ re urɨmeŋɨnɨgɨni, “Seyɨné fwf yarɨgɨfáyf rfwɨmɨni nɨmamoro nɨsanɨro ŋweafɨrɨxɨni.” urɨmeanɨfá xfo xegɨ wiepɨsarɨŋf wé wúkaú síkwf wáu o tɨni nawɨni nemero ² apɨxf wɨwa enɨ o tɨni nawɨni nemero —Wɨwa simɨxɨ tɨgɨiwamɨ Jisaso nanɨ imɨxɨrɨ wɨwa imfó dɨŋf xɨxéroarɨŋf tɨgɨiwamɨ mɨxɨ umáɨnɨrɨ wiarɨŋɨwa wigɨ yof rɨwarɨni. Wɨ Mariaɨrɨni. Anɨ yof Magidara dánɨ enɨŋagɨ nani imɨ yof Magidara dánɨ Mariaɨy wɨrɨnɨŋɨrɨni. Í Jisaso imfó wé wɨúmɨ dánɨ wáu dɨŋf xɨxéroarɨŋf mɨxɨ umáɨnowarɨŋɨrɨni. ³ Apɨxf ámɨ wɨ Xusao —O mɨxɨ ináyf Xerotoyá boswɨf worɨni. Omɨ xiepi í xegɨ yof Joanaɨrɨni. Ámɨ wɨ Sasanaɨrɨni. Iwa tɨni ámɨ wɨwa enɨ wigɨ nɨgwɨf tɨni aiwá bf imɨmf ero Jisasomɨ tɨni xegɨ wiepɨsarɨŋowamɨ tɨni miranɨf nɨwɨayiro númɨ wagɨfɨrɨni.

Ewayf ikaxɨf wɨtɨf siyɨf wiáronɨf naniɨrɨni.

⁴ Oxɨ apɨxf obaxɨf anɨ ayf ayo dánɨ Jisaso tɨŋf e nani nɨbɨmiro awɨ eánarɨfá o ewayf xwɨyɨfá rɨpɨ urɨŋɨnɨgɨni, ⁵ “Ámá wo o xegɨ omɨŋɨyo wɨtɨf siyɨf nɨwiáróa umɨnɨrɨ nani nurɨ rɨxa xwɨfá yunɨ ikixeárɨnɨŋe piránɨŋf nɨwiárorɨ aɨ wɨ ófyo piérorɨyf ámá wɨ ófyo nɨpurɨfá xwɨrɨŋwɨf osaxɨro inɨ nɨbɨrɨ mɨmánɨf erɨ enɨnɨgɨni. ⁶ Ámɨ wɨ sɨŋá ínɨmɨ yapɨnɨŋáná xwɨfá seáyɨ e onɨmiápi enɨyo piérorɨyf apaxɨ mé nerápirɨ nɨyapɨrɨ aiwɨ inɨgɨf mɨrúnɨŋagɨ nani apaxɨ mé yɨweárɨnɨnɨgɨni. ⁷ Ámɨ wɨ emɨf pɨpɨŋf arɨkiárɨnɨŋe wiáronɨyf emɨf pɨpɨŋɨyo dánɨ nawɨni nerápmáná emɨ xenwɨrárɨŋagɨ nani wɨtɨf ayf urɨf enɨnɨgɨni. ⁸ Ámɨ wɨ xwɨfá nanɨyo wiáronɨyf nerápirɨ nɨyapɨrɨ ná nɨwerɨfá aga dɨŋf nɨmorɨ fá mɨropaxɨf wenɨnɨgɨni.” Ewayf xwɨyɨfá e nurɨrɨfá re urayɨnɨnɨgɨni, “Arɨfá tɨgɨfáyfne ewayf xwɨyɨfá rarɨŋá rɨpɨ nani arɨfá ókiarɨ nɨmónɨpoyɨ.” urayɨnɨnɨgɨni.

“Rɨpɨ nani ewayf xwɨyɨfá seararɨŋɨni.” urɨŋf naniɨrɨni.

⁹ Xegɨ wiepɨsarɨŋowa ewayf xwɨyɨfá apɨ mɨkɨpɨ nani yarɨŋf wíaná ¹⁰ o re urɨŋɨnɨgɨni, “Xwɨyɨfá enɨná dánɨ ‘Gorɨxo xwioxɨyo mɨmeámɨ nerɨ seameŋweanɨfárɨni.’ nɨrɨrɨ ínɨmɨ imónɨŋɨpɨ nionɨ wáf searókiamoarɨŋɨni. E nerɨ aiwɨ ámá nionɨ dɨŋf mɨnɨkwɨró wigɨ dɨŋf tɨni nera warɨgɨfáyf nionɨ ewayf xwɨyɨfá nuréwapɨyirɨfá wáf rókiamoagɨf Aisaiaoyɨ rɨnɨŋo nɨrɨrɨ rfwamɨŋf eanɨpa sɨŋwɨf nanɨro arɨfá niro nero aiwɨ mɨkɨpɨ nani nɨjɨfá imónɨpɨrɨxɨnɨrɨ ewayf xwɨyɨfánɨ uréwapɨyarɨŋɨni.

Wɨtɨf siyɨf wiáronɨf mɨkɨpɨ nani áwanɨf urɨŋf naniɨrɨni.

¹¹ “Ewayf xwɨyɨfá mɨkɨpɨ rɨpɨrɨni. Wɨtɨf siyɨf nani rɨnɨŋɨpɨ ayf xwɨyɨfá Gorɨxoyánɨŋf imónɨni. ¹² Ámá wɨ siyɨf óf manɨpámɨ piérorɨfɨnɨŋf imónɨni. Ayf xwɨyɨfá Gorɨxoyá arɨfá nɨwiro aiwɨ axɨná obo nɨbɨrɨ ayf xwɨyɨfá oyápi dɨŋf móaná o yeáyf uyimɨxemeanɨgɨnɨrɨ mɨrɨrakɨf nɨwirɨ xwɨyɨfá oyá wigɨ xwioxɨyo dánɨ emɨ mɨmeámɨf yárarɨŋɨrɨni. ¹³ Ámá wɨ wɨtɨf siyɨf sɨŋá ínɨmɨ

yapinínáná seáyí e xwǎ onímíápi enáná wiáronǎyínínǎf imóníní. Ayǎ xwiyǎfá Gorixoyá arǎfá nǎwiróná yayǎf nǎwinírí xǎdaníro yarǎfá xwiyǎfá ná íníní pǎpǎnínínǎf mǎwǎrínǎgǎf nǎnǎ anínǎf xǎdarǎgǎfámaní. Xwiyǎfá oyǎpǎ xǎdaníro yarínǎgǎfá nǎnǎ ámá wí nǎbíró nepa enǎf neáníro rǎfá xǎdarínǎoínírí iwamǎfó wíwǎpǎyǎfá nǎfíní wiárarǎgǎfáriní. ¹⁴ Ámá wí wítǎf siyǎf emǎf pǎpǎnǎf arǎfǎkiárínǎje wiáronǎyínínǎf imóníní. Ayǎf ení xwiyǎfá Gorixoyá arǎfá nǎwíro aiwǎf wígǎf yarǎgǎfápa sǎnǎ nǎxǎfǎdíróná amǎpǎf xwǎfáyo dǎnǎf dǎnǎf obǎbǎxǎf moro ‘Amǎpǎf wí nionǎf mǎnǎmúropa oníní.’ yaiwíro amǎpǎf wí nǎnǎ nǎwimóníro ‘Arǎge meámǎfǎrǎfání?’ yaiwíro néra nurǎfǎnáyǎf wítǎf emǎf nerǎpǎrǎf xenǎwǎrǎrǎnǎf yapǎf nimóníro aiwǎf ná nǎyínírí aiwǎf wí yóf yarínǎfmaní. ¹⁵ Ámá wí siyǎf xwǎfá nanǎf imónínǎje wiáronǎyínínǎf imóníní. Ayǎf xwiyǎfá Gorixoyá nǎnǎf arǎfá nǎwíro dǎnǎf sǎpǎf wí mǎmaxírínǎgǎfá nǎnǎf mǎwǎramó anínǎf dǎnǎf nǎkwǎf roro xǎiwǎf fǎ nǎxíríro nerǎfá aiwǎf ná wearínǎfǎpǎnínǎf imónarǎgǎfáriní.” Wiepǎsarínǎowamǎf ewayǎf xwiyǎfá mǎfǎkǎpǎf nǎnǎf áwanǎf e urínǎnǎgíní.

Ewayǎf ikaxǎf uyǎwǎf nǎnǎf urínǎf nǎnǎríní.

¹⁶ Awa “Jisaso ámá ayo anínǎf yumǎfí winǎfáriní.” yaiwǎpǎfǎrǎxínírí ámí ewayǎf xwiyǎfá rǎpǎf urínǎnǎgíní, “Ámá wo re yarínǎfmaní. Xegǎf ramǎxǎf nǎmǎxárorǎf sǎxǎf xwé wá nǎmearǎf upǎkákwiárarínǎfmaní. Nǎmǎxárorǎf xegǎf sǎf íkwǎnǎwǎfyo íníní xǎwíroóarínǎfmaní. Nǎmǎxárorǎfmaná ámá gǎyǎf gǎyǎf nǎwǎpǎrǎfǎnǎ ananǎf sǎnǎwǎf wǎnǎpǎrǎfí nǎnǎf aiwǎf íkwǎnǎwǎfyo seáyí e tarínǎfíní.” nurírí ¹⁷ re urínǎnǎgíní, “Amǎpǎf nǎnǎf íníní imónínǎf aiwǎf wǎf ókǎfáná nǎnǎf sǎnǎnǎf imónáná ámá nǎnǎf ‘Tǎf ayǎfǎrǎfání?’ yaiwǎpǎfǎrǎfíní. ¹⁸ Ayǎnǎnǎf seyǎfné pǎfné arǎfá nǎnǎrónáyǎf arǎfá pǎrǎnínǎf nǎrǎfíní. Ámá gǎyǎf gǎyǎf nionǎf xwiyǎfá rarǎfá arǎfá nǎro dǎnǎf nǎkwǎf roro nero nǎjǎf bǎf nimónírǎfǎyǎf Gorixó ámí wí mǎnǎf winǎfó. Gǎyǎf gǎyǎf arǎfá mǎnǎpa ero dǎnǎf mǎnǎkwǎfropa ero nerǎfǎnáyǎf ‘Nǎjǎf rǎpǎf imónínǎf.’ yaiwǎnarǎgǎfǎpǎf aí Gorixó apǎf aí ámí nurǎpǎnǎfó.” urínǎnǎgíní.

Jisasomǎf xǎnǎf tǎnǎf xogwǎowa tǎnǎf nǎnǎríní.

¹⁹ Jisasomǎf xǎnǎf tǎnǎf xogwǎowa tǎnǎf o tǎnǎf e nǎnǎf nǎbíró ámá xwé obaxǎf omǎf epǎfroyǎf wiárinǎgǎfá epówa mǎpǎwǎpaxǎf enǎgǎf ²⁰ ámá wí áwanǎf re urǎgǎfawixíní, “Dǎxǎf rǎnǎf tǎnǎf rǎgwǎowa tǎnǎf sǎnǎwǎf rananíro nǎnǎf bǎfamǎf bǎraiyǎf ronǎf.” urǎgǎfá aí ²¹ o re urínǎnǎgíní, “Ámá re nǎwǎxǎpǎgǎfá tǎyǎf, xwiyǎfá Gorixoyá arǎfá wíro xǎxenǎf ero yarǎgǎfáyǎf, ayǎf gǎf inókǎf wǎnǎfínǎf nǎrǎxǎfmeáowánǎfínǎf imónínǎf.” urínǎnǎgíní.

Ipi imeamǎkwǎf yarínǎgǎf samínǎf imǎxínǎf nǎnǎríní.

²² Íná sǎfá wǎyímǎf Jisaso tǎnǎf xegǎf wiepǎsarínǎowá tǎnǎf ewéyo nǎpǎxemoáníro o re urínǎnǎgíní, “Ipiyo jǎrǎf wǎmǎnǎf dǎnǎf oxemoaneyǎf.” nurírí nǎmeámǎf nuro ²³ ípiyo nǎmeámǎf warǎfá Jisaso rǎxa sǎf winǎfǎgǎf sǎf weǎfáná re enǎnǎgíní. Rǎwǎpǎf xwé wí nǎweapǎrǎf ípiyo nǎxemǎf nurǎf ewéyo ínínǎf mǎmeámǎf yarǎfá awa rǎxa ínínǎf namǎpaxǎf yarínǎgǎf nǎnénǎmǎf ²⁴ nuro saiwiárf nǎwimáná re urǎgǎfawixíní, “Neamemearǎfǎoxíní, neamemearǎfǎoxíní, rǎxa ínínǎf namǎnǎf anǎwǎf ayoríní.” uráná Jisaso nǎwǎpǎfǎnǎmearǎf imínǎf yarínǎfǎpímǎf tǎnǎf ínínǎf reakǎkwǎf yǎpǎrínǎfǎpímǎf tǎnǎf mǎxǎf nurírí “Pǎfíní wiáreí.” uráná re enǎnǎgíní. Pǎfíní nǎwǎiárfǎfǎfá imínǎf mé nerǎf ínínǎf samínǎf weárfírǎf enǎnǎgíní. ²⁵ Rǎxa imínǎf mé nerǎf ínínǎf samínǎf weárfírǎf éáná o wiepǎsarínǎowamǎf re urínǎnǎgíní, “Soyǎfné dǎnǎf mǎnǎkwǎfropa

pí nání yariŋoi?" urfagi awa wáyí ero ududí ero nero re riniǵawixini, "Ámá royí imiŋí tǵni iniiǵí tǵni sekaxí uráná ámáninǵí arfá wí royí gorfaní?" riniǵawixini.

Imfó mixí umáináná odípi iniiǵí naminǵí nánirini.

²⁶ Awa ewépa nimeáa nuro ipi Gaririyó jǵariwámíni anǵ bi xegí yof Gegesayi riniŋipi tǵni e niwiékini mearo ²⁷ Jisaso nayoari rixa xwǵáyo éf roǵáná ámá anǵ apimi dánǵ wo —Omí imfó wí xixéroarini. Eníná dání iyaxí aikí mǵyini néra urí anǵ wíyo miŋweapa eri ámá xwáripá tǵni eni ŋweari yariŋorini. ²⁸ O Jisasomi siŋwí niwiniŋrǵná xwamiáni niriŋi Jisasomi agwí riwámíni niŋpákinimeari ímí tǵni re uriniŋigini, "Jisaxoi, niaíwí Nwáá seáyí émi ŋweaŋoyáoxi, pí neaiminíŋi bariniŋi? Nioni wauní re rirariŋini, 'Xeaninǵí wí mǵneakáripáni.' rirariŋini." nuriri ²⁹ Jisaso sekaxí "Imfóyiné ámá romi pǵni niwiárimí úpoyi." uríŋ enagi nání Jisasomi e nuriri —O imfó iníná diŋí xixéroariniŋ enagi nání xegí ámá omí fá ni xero gwí wiri tǵni ainixí ikasá ininǵí wiri tǵni niŋiro awi meŋweaŋagfa aiwi gwí jífáŋi narǵkiárimí imfó ámá diŋí meanǵe nání sayá ni méra wayariŋorini. ³⁰ Omí Jisaso yariŋí re wiŋiniginí, "Segí yof píxini?" urfagi imfowa xwé obaxí miróninǵagfa nání re urigǵawixini, "Negí yof Rijoniyí —Yof mǵkí ayí mixí nání xwé obaxí gwí mónarigǵá nánirini. Yof e riniŋwini." nuriro ³¹ wauní rixinǵí re urayigǵawixini, "Joxí none mixí ni neamánowárimíŋ siriŋikí yoparí bi mimóninǵiyi tǵni e Gorixo xeaninǵí neakáriníŋe nání mixí ni neamánowárimíŋ." nuriro ³² odípi xwé obaxí dǵwíyo wiároarinǵinǵagfa niwiniŋro wauní re urigǵawixini, "Imfóne odípiyo rǵwíŋini oxixéropoiŋirí siŋwí neaniriŋéniŋi?" urǵagfa o xe oépoiŋirí siŋwí wináná ³³ imfowa ámá omí pǵni niwiárimí nuro ámi odípiyo xixéroáná re eniniginí. Odípi ayí imeǵí anǵni omífáyí sapipañimí siwá néra ipiyo niŋpáwiro piyí egǵawixini. ³⁴ Ámá odípi awí mearoarigǵáyí wigí odípi e éagfa niwiniŋro wigí anǵ apimi nání éf nuro ámá e ŋweagǵáyo áwanǵ uriro ámá omiŋíyo yariǵǵáyo áwanǵ urimero wiáná ³⁵ ámá ayí "Pí rǵa enoi?" niyaiwiro siŋwí winaniro nání niŋbiro Jisaso tǵniŋ e niŋémoro weninǵí éfáyí wiŋinǵawixini. Ámá imfó xixéroariniŋo riwo aikí yiniŋi diŋí siŋí yiniŋi nemáná Jisasoyá siŋkwí tǵniŋ e éf ŋweaŋagi niwiniŋro wáyí nero yariŋá ³⁶ ámá Jisaso imfó mixí umáinowáŋrǵagi siŋwí winífáyí Jisaso imfó sayá meariŋomi píraninǵí wimixíŋi nání repiyí niwironá ³⁷ ámá ayí nǵni anǵ Gegesa dánǵiyí tǵni ámá anǵ apimi midimídáni ŋweagǵáyí tǵni wáyí xwé nikáriniro nání Jisasomi wauní re urigǵawixini, "Nene pǵni ni neawiárimí ouni.' neaimónarini." urǵagfa o ámi ewéyo niŋpíxemoánirí uminirí yariná ³⁸ ámá imfó mixí umáiníŋo wauní rixinǵí "Nioni tǵni owaiyi.' nimónarini." urariŋagi aí Jisaso xegí anǵ e nání nuowárimí re uriniŋiginí, ³⁹ "Dixí anǵ e nání nurí Gorixo siŋpí nání dixí ámáyo repiyí niwiriŋi ŋweari ui." urfagi o Jisasomi pǵni niwiárimí nurí anǵ apimi niŋpimíni Jisaso wiŋipí nání repiyí wiemeniniginí.

Apixí ragí aninǵí pwarinǵí wimiŋ nanǵ imixiri miáí penǵ wimiŋ nanǵ imixiri enǵ nánirini.

⁴⁰ Jisaso ámi ipiyo jǵariwámíni iwiékini meááná ámá obaxí e epíroyí ero o nání xwayí naniriŋi ŋwearo egǵáyí omí yayí niwiro yariŋá re eniniginí. ⁴¹⁻⁴² Ámá ámíná wigí rotú anǵ wiwá meŋweanǵ wo —O xegí yof Jirasorini.

Miái ná wímíní xanoríní. O nǐbírí Jisasoyá síkwí tǐnǐ e nǐpǐkínimeari xǐfo xegǐ miái —Í xwiogwǐ wé wúkaú síkwí waú imónǐnjíríní. Í rǐxa nǐpémínírí yarǐnagǐ nání xano Jisasomí waunǐ rǐxǐnjǐ re urǐnjǐnigíní, “Gǐ miáimí nanǐ imǐxírí nioní tǐnǐ gǐ anǐyo nání nǐwaniréwii?” urǐfagǐ o “Ananíríní.” nurírí awaú óf e warǐná áamá e epǐroyǐ egǐáyǐ nuxǐdíro Jisasomí ikwǐkwierǐ warǐná ⁴³ apǐxǐ wí —Í xegǐ ragǐ anǐnjǐ pwarǐná xwiogwǐ wé wúkaú síkwí waú múronǐnjíríní. Áamá obaxǐ nanǐ imǐxanǐro nǐyayirǐnjǐ aǐ nanǐ wí mimónǐnjíríní. ⁴⁴ Í “Jisasoyá iyǐáyoni amáf nǐrónǐrǐnáyǐ, ámi nanǐ imónǐmfǐnǐ.” nǐyaiwia nǐxǐdíri rǐwǐmí dání oyá iyá sírǐwǐyo amáf rónáná re enǐnigíní. Ragǐ anǐnjǐ pwarǐnjǐpǐ yeáyǐ síkiárǐnjǐnigíní. ⁴⁵ Yeáyǐ síkiáráná Jisaso re rǐnjǐnigíní, “Amáf go nǐrónǐgo?” rǐfagǐ amáf nǐnǐ “Oweoi, nionǐmanǐ. Nionǐmanǐ.” nǐra warǐná xegǐ wiepǐsarǐnjǐ wo Pitaoyǐ rǐnǐnjo re urǐnjǐnigíní, “Neamemearǐnjoxinǐ, amáf epǐroyǐ nǐsiro ikwǐkwierǐ nǐsiga warǐnjo.” urǐfagǐ aiwǐ ⁴⁶ Jisaso re rǐnjǐnigíní, “Nepa amáf wo amáf nǐrónǐgo. Nǐgǐ enǐ eánǐnjǐ bǐ nǐnǐwǐrǐmí amáf womí nanǐ imǐxǐfagǐ nainenǐrǐ nání rarǐnjǐnǐ.” rǐfagǐ ⁴⁷ apǐxǐ í yumǐ mepaxǐ wimónǐfagǐ nǐwǐnǐrǐ óf néra anǐwǐ e nǐbírí oyá sǐmǐmanǐrǐwǐmíní nǐpǐkínimeari óxǐ apǐxǐ nǐnǐ sínjǐwǐyo dání wǐá re rókiamónǐnjǐnigíní, “Niíní gǐ ragǐ anǐnjǐ pwarǐnagǐ nání Jisasomí amáf rónǐfǐnǐ. Omí amáf nǐrónǐrǐnǐ rǐxa nanǐ imónǐfǐnǐ.” urǐfagǐ ⁴⁸ o re urǐnjǐnigíní, “Miaé, jíxǐ dínjǐ nǐnǐkwǐrorǐ nání nanǐ imónǐfǐnǐ. Ámí ayá mǐsinǐpa nerǐ kikiǐfá néra ut.” nurírí ⁴⁹ sínǐ ímǐ e urarǐná amáf wo rotú anǐ menǐweanoyá anǐ e dání nǐbírí omí re urǐnjǐnigíní, “Uréwapǐyarǐnjomí sínǐ ayá wí murǐweapanǐ. Díxǐ miái rǐxa péǐnigíní.” urǐfagǐ ⁵⁰ Jisaso arǐfá e nǐwirǐ re urǐnjǐnigíní, “Díxǐ miái péǐ aiwǐ wáyǐ mepanǐ. Nionǐ dínjǐ nǐkwǐróánáyǐ, í ámi nanǐ imónǐnǐnjo.” nurímí nurǐ ⁵¹ anǐyo nǐpǐawǐrǐná amáf wí nawíní opǐawianeyǐnǐrǐ sínjǐwǐ mǐwǐnǐpa nerǐ sa xegǐ wiepǐsarǐnjǐ Pitaó tǐnǐ Jono tǐnǐ Jemiso tǐnǐ miáimí xǐnǐá tǐnǐ xano tǐnǐ ayǐ tǐnǐnǐ nǐpǐawiro ⁵² amáf nǐnǐ njǐwǐ earo amǐxǐfá mero yarǐnagǐfá nání Jisaso re urǐnjǐnigíní, “Nǐwǐ eaarǐgǐfá pǐnǐ wǐárǐpoyǐ. Nǐperǐ mǐwenǐnǐ. Sa sá wenǐ.” uráná ⁵³ ayǐ “Í rǐxa píyǐxǐnǐ.” nǐyaiwiro nání rǐpǐfá urǐfagǐfá aǐ ⁵⁴ o iyá wépámǐ fǐ nǐmaxǐrǐmáná ímǐ tǐnǐ “Miá rǐxinǐ, wǐápǐnǐmeaǐ.” uráná re enǐnigíní. ⁵⁵ Miái ámi dínjǐ síxǐ wǐnáná apaxǐ mé wǐápǐnǐmeanǐnjǐnigíní. Rǐxa wǐápǐnǐmeááná Jisaso xanǐyaúmí “Aiwá bǐ umeaǐpiyǐ.” urǐfagǐ ⁵⁶ ayaú ududǐ ikárǐnǐfagǐ Jisaso njǐwǐ ikaxǐ re urǐnjǐnigíní, “Aǐpagwǐ nionǐ éapǐ nání amáf wǐyo áwanǐ murǐpanǐ.” urǐnjǐnigíní.

9

Wiepǐsarǐnjǐyo enǐ síxǐ weámǐxowárǐrǐ sekaxǐ urǐrǐ enǐ nánǐrǐnǐ.

¹⁻² Jisaso xegǐ wiepǐsarǐnjǐ wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eánǐpoyǐ.” nurírí awa sǐmǐxǐ xǐxegǐnǐ nanǐ imǐxǐpǐrǐ nání ero imǐfó nǐnǐ mǐxǐ umáinowárǐpǐrǐ nání ero epǐrǐfá nání kwǐyǐ bǐ nǐwirǐ enǐ síxǐ eánǐnjǐ bǐ nǐweámǐxowárǐrǐ re urowárǐnjǐnigíní, “Soyǐné anǐ ayǐ ayo nemero Gorǐxo xwióxǐyo mǐmeámǐ nerǐ seamenǐweanǐfá nání wǐá urǐmero sǐmǐxǐ yarǐgǐfáyo nanǐ imǐxǐmero éríxinǐ.” nurowárǐrǐnǐ ³ re urǐnjǐnigíní, “Amí amǐ wagwǐ wagwǐ nuro urǐnǐpǐrǐ nání segǐ amǐpǐ bǐ nǐmeámǐ mupanǐ. Eranǐranǐ, fǐ árupǐanǐranǐ, aiwáranǐ, nǐgwǐranǐ, iyǐfá wúkaúrǐnǐ, nǐmeámǐ mupanǐ. ⁴ Wǐá nemeǐrǐnǐ anǐ bimí nǐrémorǐnáyǐ anǐ iwamǐfó nuro páwǐfáyo

wéfrixini. Rixa áamá anj apimi nweagfáyo nuréwapiyimáná anj axiwámini nñweagfísaná ‘Ámí anj bimi nání owaiyi.’ niyaiwirínáyí anj axiwámi dání pñni nñwiárimí úfísixini. ⁵ Wáí nurímerínáyí anj bimi nñrémorfná áamá e nweagfáyí ‘Negí anj tño íwíapóyi.’ mīsearīpa éánáyí, áamá ayí dññ ‘Newanñjene ikárinñwáyí nání awaú nene nání ámí mñbīpa episi nání iyí riyáñí?’ yaiwipñri nání síkwño xwíá síkí xénññpí pñrñ wíakímí niyárimí úfrixini.” Sekaxí e nurfísaná enáná ⁶ awa omí pñni nñwiárimí nuro anj bī bimi nání numiro xwíyá nanj yayí winñpaxñpí wáí urímero símíxí egfáyo nanj imíxiro néra ugáfawixini.

Xeroto Jisasó nání ayá sñwí uroññ nánñrñni.

⁷ Gapimaní Xeroto Jisasoyá wiepñsarñjowa yarigfápi nñpini nání arfá nñwirí ududf nñwinñri nweañáná áamá wí emímí apí yarññagfa nání re nñra ugáfawixini, “Jono xwáripáyo dání rixa nñwiápnñmearí rfa yarñni?” nñra warfná ⁸ áamá ámí wí re nñra ugáfawixini, “Gorixoyá wíá rókiamoagfí Iraiñyoññ rññño, mñpé anñnamí peyñño rixa sññáni nímónñri rfa yarñni?” nñra warfná áamá ámí wí re nñra ugáfawixini, “Enñná Gorixoyá wíá rókiamoagfá wo rixa nñwiápnñmearí rfa yarñni?” nñra warññagfa nání ⁹ Xeroto ududf nñwinñri re rññññgini, “Nñwanññonñ ráná Jonomí sññwí mññf wákwigfawixini. E nerí aiwí áamá nionñ arfá e wíarññá royf gorñani?” nñrñri Jisasomí sññwí owññmññrñri yayñññgini.

Ámá 5,000 apimi aiwá mññi wñññ nánñrñni.

¹⁰ O xegí wáí wurímeiarigfáwa ámí xfo tññf e nání nñbñro wigí néra ugáfápi nání repíyí nñwimáná enáná o awa tññni nerímeáññro áamá nñni pñni nñwiárimí nuro wigípi anj wíyo xegí yoí Betísaidayo nání warfná ¹¹ oxí apíxí obaxí Jisasó tñni wiepñsarñjowa tñni anj apimi nání pwarññagfa nñwññro númí nuro omí wímeááná o yayí nñwirí xwíyá “Gorixó xwioxíyo mñmeámí nerí seameññweañfa nání seyñné nñsanñro éfrixini.” uréwapíyirí símíxí egfáyo nanj imíñññmí erí yarfná ¹² wiepñsarññf wé wúkaú síkwí wáú sogwí nokepá imónáná Jisasomí nñbñro re urigfawixini, “Ámá oní wówí re mññweaññagfa nání áamá epñroyí egfá tñyí aiwá nñro sá wero epñri nání omññf anj amí amí mñrññmñññyo nání uro anj apí apí ikwñrónññyo nání uro oépoyi.” urfagfa aí ¹³⁻¹⁴ o re urññññgini, “Aiwá nñpñri sewanññoyñné mññi wípoyi.” urfagí re urigfawixini, “Negí aiwá xwé menñni. Bisñkerfá wé wú enáná peyí waññrñni.” nurñro áamá oxí 5,000 e nweaññagfa nání re urigfawixini, “None nurane aiwá bñ mepa nerññáyí, aríge mññi wianfñwini?” urfagfa o re urññññgini, “Ámá tño re urípoyi, ‘Seyñné áamá 50 50 maxíññf wí e wí e nññweaxa úpoyi.’ urpoyi.” urfagí ¹⁵ awa axñpí e uráná áamá nñni 50 50 maxíññf wí e wí e nññweaxa nuro nweaññáná ¹⁶ Jisasó bisñkerfá wé wú tñni peyí awaú tñni anñnamí wenññf nñyánñrñná aiwá apí nání Gorixomí yayí nñwirí kwíkwñrñmí nerí xegí wiepñsarñjowa yanj nñwiaupñri mññi nñwia warfná ¹⁷ áamá nñni nññro agwí imí uyáná aiwá nññro e tñpía wiepñsarñjowa nñmeamero soxí fá wé wúkaú síkwí wáú apimi aumaúmí yáññfawixini.

Pitao “Joxí Kiraisoxñrñni.” urññññ nánñrñni.

¹⁸ Sfá wíyo Jisasó xegípi nññweaññ Gorixomí xwíyá rñrñmí nñwirí xegí wiepñsarñjowa xfo tñni nweaññáná o yarññf re wññññgini, “Ámá oxí

apɔxɔ́ nɔ́nɔ́ nionɔ́ nánɔ́ gorɔ́nɔ́ rarɔ́ŋɔ́?” urɔ́fagɔ́ ¹⁹ awa re urɔ́gɔ́fawixɔ́nɔ́, “Wí joxɔ́ nánɔ́ ‘Jono wayɔ́ nɔ́neameaia uŋorɔ́nɔ́.’ rarɔ́ŋɔ́. Ámɔ́ wí ‘Gorɔ́xoyá wɔ́fá rókiamoagɔ́ Iraiiaorɔ́nɔ́.’ rarɔ́ŋɔ́. Ámɔ́ wí ‘Enɔ́ná Gorɔ́xoyá wɔ́fá rókiamoagɔ́fá wo rɔ́xa wiáɔ́pɔ́nɔ́meáɔ́fɔ́rɔ́nɔ́.’ rarɔ́ŋɔ́.” urɔ́fagɔ́ ²⁰ o re urɔ́ŋɔ́nigɔ́nɔ́, “Ayɔ́ e nɔ́rɔ́ro aiwɔ́ sewanɔ́ŋoyɔ́fɔ́né nionɔ́ nánɔ́ gorɔ́nɔ́ rarɔ́ŋɔ́?” urɔ́fagɔ́ Pitao re urɔ́ŋɔ́nigɔ́nɔ́, “Joxɔ́ Kiraisoyɔ́ rɔ́nɔ́ŋoxɔ́, áamá Isɔ́rerene yeáyɔ́ neayimɔ́xemearɔ́fá nánɔ́ negɔ́ arɔ́owayá xwɔ́fá piaxɔ́yo dánɔ́ iwiaronɔ́yoyɔ́ rɔ́nɔ́ŋoxɔ́rɔ́nɔ́.” urɔ́ŋɔ́nigɔ́nɔ́.

Jisaso áwajɔ́f “Nɔ́nɔ́pɔ́kipɔ́rɔ́fárɔ́nɔ́.” urɔ́ŋɔ́f nánɔ́rɔ́nɔ́.

²¹ Pitao e urɔ́fagɔ́ aɔ́ o ŋwɔ́ ikaxɔ́ nurɔ́rɔ́ arɔ́fá jɔ́yɔ́kɔ́f norɔ́ re urɔ́ŋɔ́nigɔ́nɔ́, “Aga bɔ́ onɔ́miáɔ́pɔ́ áamá wíyo murɔ́panɔ́. ²² Áamá imónɔ́nɔ́ŋáonɔ́ xeanɔ́ŋɔ́f obaxɔ́ níkáripɔ́rɔ́fárɔ́nɔ́. Negɔ́ Judayɔ́ mebaówa tɔ́nɔ́ apaxɔ́pánɔ́ŋɔ́f imónɔ́ngɔ́f xwéowa tɔ́nɔ́ ŋwɔ́ ikaxɔ́ eánɔ́ŋɔ́pɔ́ mewegɔ́fáwa tɔ́nɔ́ nionɔ́ rɔ́wɔ́ nɔ́móáná wa nɔ́pɔ́kipɔ́rɔ́fárɔ́nɔ́. E nerɔ́ aiwɔ́ sfá wíyau wíyɔ́ óráná ámɔ́ wiáɔ́pɔ́nɔ́meáɔ́fɔ́rɔ́nɔ́.” urɔ́ŋɔ́nigɔ́nɔ́. ²³ Xwíyɔ́fá rɔ́pɔ́ enɔ́ nowamɔ́nɔ́ urayɔ́ŋɔ́nigɔ́nɔ́, “Áamá goxɔ́ goxɔ́ ‘Jisasomɔ́ ouxɔ́dɔ́mɔ́nɔ́.’ nɔ́yawiwrɔ́náyɔ́, re étrɔ́xɔ́nɔ́. Amɔ́pɔ́ ‘Nionɔ́ nɔ́gɔ́pɔ́ nánɔ́ oemɔ́nɔ́.’ yaiwíyɔ́f dɔ́ŋɔ́ peá nɔ́morɔ́ re yaiwítrɔ́xɔ́nɔ́, ‘Nionɔ́ Jisasomɔ́ xɔ́darɔ́ŋagɔ́f nánɔ́ áamá wí xeanɔ́ŋɔ́f nírɔ́ nɔ́pɔ́kírɔ́f nɔ́nírɔ́ aɔ́ ayɔ́ ananɔ́rɔ́nɔ́.’ nɔ́yawiwrɔ́ nionɔ́ nɔ́xɔ́dɔ́rɔ́xɔ́nɔ́. ²⁴ Áamá goxɔ́ goxɔ́ nionɔ́ Jisasomɔ́ dɔ́ŋɔ́f nɔ́wɔ́kwɔ́rorɔ́f xɔ́darɔ́ŋagɔ́f nánɔ́ nɔ́pɔ́kipɔ́rɔ́xɔ́nɔ́rɔ́f xewanɔ́ŋoxɔ́f éf nɔ́menɔ́rɔ́náyɔ́f dɔ́ŋɔ́f nɔ́yɔ́mɔ́ŋɔ́f imónɔ́ŋɔ́f anɔ́ŋɔ́f ŋwearɔ́fá nánɔ́ mearɔ́famanɔ́. E nerɔ́ aiwɔ́ áamá goxɔ́ goxɔ́ éf mɔ́menɔ́pa nerɔ́ ‘Nionɔ́ Jisasomɔ́ dɔ́ŋɔ́f nɔ́wɔ́kwɔ́rorɔ́f xɔ́darɔ́ŋagɔ́f nánɔ́ nɔ́nɔ́pɔ́kírónáyɔ́, ayɔ́ ananɔ́rɔ́nɔ́.’ yaiwiarɔ́ŋɔ́f goxɔ́ goxɔ́ dɔ́ŋɔ́f nɔ́yɔ́mɔ́ŋɔ́f imónɔ́ŋɔ́f anɔ́ŋɔ́f ŋwearɔ́fá nánɔ́ mearɔ́fárɔ́nɔ́. ²⁵ Áamá wo nionɔ́ mɔ́nɔ́xɔ́dɔ́f iyɔ́fá fá nɔ́gwɔ́f amɔ́pɔ́ emeámɔ́nɔ́rɔ́f nánɔ́nɔ́ néra nurɔ́ nɔ́meáɔ́sáná xewanɔ́ŋo anɔ́ŋɔ́nɔ́f ikeamónáná oyá amɔ́pɔ́f anɔ́ŋɔ́f nɔ́xɔ́rɔ́rɔ́f ŋwearɔ́fárɔ́fanɔ́? Oweoi!” nurɔ́rɔ́ ²⁶ re urɔ́ŋɔ́nigɔ́nɔ́, “Áamá nionɔ́ nánɔ́ ayá sinɔ́rɔ́f xwíyɔ́fá nionɔ́ rarɔ́ŋáɔ́pɔ́ nánɔ́ ayá sinɔ́rɔ́f nerɔ́ nánɔ́ mɔ́nɔ́xɔ́dɔ́pa yarɔ́ŋɔ́f goxɔ́ goxɔ́ áamá imónɔ́nɔ́ŋáonɔ́ ámɔ́ nɔ́weapɔ́rɔ́fá ikɔ́nɔ́ŋáonɔ́f weapɔ́rɔ́f wɔ́fá nionɔ́yá tɔ́nɔ́ gɔ́f ápoyá tɔ́nɔ́ anɔ́ŋajowayá tɔ́nɔ́ nɔ́pɔ́rɔ́a weapɔ́rɔ́f emɔ́fáonɔ́f enɔ́ joxɔ́ nánɔ́ ayá nɔ́nírɔ́f re rɔ́rɔ́mɔ́fárɔ́nɔ́, ‘Oweoi, nionɔ́yáoxɔ́manɔ́.’ rɔ́rɔ́mɔ́fárɔ́nɔ́. ²⁷ E nerɔ́ aiwɔ́ wíyɔ́fɔ́né re rogɔ́fá tɔ́yɔ́né sinɔ́ mɔ́pepa egɔ́ámɔ́f enɔ́náná Gorɔ́xo xwioxɔ́yo mɔ́meámɔ́f nerɔ́ seamenɔ́weanɔ́fáɔ́pɔ́f wíyɔ́fɔ́né sɔ́ŋwɔ́f wɔ́nɔ́pɔ́rɔ́fárɔ́nɔ́.” urɔ́ŋɔ́nigɔ́nɔ́.

Jisaso níkɔ́nɔ́rɔ́f xegɔ́f bɔ́ imónɔ́ŋɔ́f nánɔ́rɔ́nɔ́.

²⁸ E nurɔ́fásáná rɔ́xa sfá wé wɔ́úmɔ́f dánɔ́f wáu wo óráná o Gorɔ́xomɔ́ xwíyɔ́fá rɔ́rɔ́mɔ́f wɔ́nɔ́ Pitaomɔ́f tɔ́nɔ́ Jonomɔ́f tɔ́nɔ́ Jemisomɔ́f tɔ́nɔ́ nɔ́wirɔ́meámɔ́f dɔ́wɔ́f xwé bimɔ́f nánɔ́ nɔ́yiro ²⁹ o Gorɔ́xomɔ́ xwíyɔ́fá urarɔ́fá re enɔ́ŋɔ́nigɔ́nɔ́. Xegɔ́f sɔ́mɔ́manɔ́ŋɔ́f xegɔ́f bɔ́ írɔ́rɔ́f rapɔ́rapɔ́f yínɔ́ŋɔ́f enɔ́ apɔ́fá werɔ́f ápianwɔ́nɔ́ŋɔ́f xwɔ́nɔ́fá earɔ́f nerɔ́ enɔ́náná re enɔ́ŋɔ́nigɔ́nɔ́. ³⁰ Áamá pɔ́fɔ́né o tɔ́nɔ́f nawínɔ́f xwíyɔ́fá rarɔ́gɔ́fíwaúyɔ́f — Awáu Gorɔ́xoyá wɔ́fá rókiamoagɔ́fíwaúf Moseso tɔ́nɔ́f Iraiiao tɔ́nɔ́rɔ́nɔ́. ³¹ Awáu ikɔ́nɔ́gɔ́fíwaúf éf nɔ́rónapɔ́rɔ́f Jisaso tɔ́nɔ́f o xwɔ́fá tɔ́yo pɔ́nɔ́f nɔ́wiárɔ́mɔ́f ámɔ́ anɔ́ŋnamɔ́f nánɔ́ nɔ́peyírɔ́fá Jerusaremɔ́yo perɔ́f áamá nɔ́yonɔ́f nánɔ́f wíirɔ́f enɔ́fáɔ́pɔ́f nánɔ́f xwíyɔ́fá rɔ́narɔ́fá ³² Pitao tɔ́nɔ́f níkumɔ́xɔ́nɔ́rɔ́f emearɔ́gɔ́fíwaúf tɔ́nɔ́f xámɔ́f sá wɔ́narɔ́ŋagɔ́f sá wegɔ́fáwa, sainɔ́fowa nɔ́wiáɔ́pɔ́nɔ́meáro wɔ́nɔ́ŋɔ́f éfáyɔ́f wɔ́nɔ́gɔ́fawixɔ́nɔ́. Jisaso ikɔ́nɔ́ŋo ronagɔ́f nɔ́wɔ́nɔ́ro áamá nawínɔ́f rogɔ́fíwaúf enɔ́f nɔ́wɔ́nɔ́ro ³³ awáu Jisasomɔ́f rɔ́xa pɔ́nɔ́f nɔ́wiárɔ́mɔ́f wanɔ́rɔ́f yarɔ́ŋagɔ́f nɔ́wɔ́nɔ́ro

Pitao dɪŋɔ́ nɪpɪkwɪnɪ mɪmó “Píoi urɪmɔ́nɪ?” nɪrɪnɪrɪ Jisasomɪ úrapí xwɪyɔ́fá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Neamemearɪŋoxɪnɪ, none re nɪŋwearɪná nanɔ́rɪnɪ. Anɔ́ pɪpákɪ wɪkaú wí, joxɪ náni wɪwáyɪ, Moseso náni wɪwáyɪ, Irajao náni wɪwáyɪ oseamɪrɪyaneyɪ.” nurɪrɪ ³⁴ sɪnɪ e urarɪná agwɪ wí nɪyapɪrɪ awamɪ rɪtɪ wɪmɪnɪrɪ yarɪŋagɪ nɪwɪnɪro wáyɪ yarɪná ³⁵ agwɪ apɪmɪ dánɪ xwɪyɔ́fá bɪ re rɪnɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪ nɪaiwɪ royoɪ, nɪiwanɪŋonɪ rɪpeanɔ́omɪ arɪfá wɪpoyɪ.” ráná ³⁶ wenɪŋɪ éfáyɪ wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. Jisaso xegɪ xewɪnɪ roŋagɪ nɪwɪnɪro xwɪyɔ́fá marɪ wɪwanɪŋowa sɪŋwɪ wɪnɪfápi náni íná ámá wɪyo áwanɔ́f murɪpa egɪfawɪxɪnɪ.

Íwɪ ímó dɪŋɔ́ xɪxéroarɪŋɔ́fá womɪ nanɔ́f ímɪxɪŋɔ́fá nánɪrɪnɪ.

³⁷ Sá e wegɪfáwa wɪfápi tɪnɪ nɪwɪápiɪnɪmeámɪ dɪwɪyo weapaná oxɪ apɪxɪ obaxɪ epɪroyɪ egɪfáyɪ o tɪnɪ órórf nɪnɪro ³⁸ ámá apɪ epɪroyɪ egɪfápiɪmɪ dánɪ wo nɪwɪápiɪnɪmearɪ rɪfaiwá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, gɪ íwomɪ sɪŋwɪ owɪnɪnɪrɪ náni waunɪ rɪxɪŋɔ́fá rɪrarɪŋɪnɪ. O gɪ nɪaiwɪ ná wonɪrɪnɪ. ³⁹ Ímó xɪxéroáná o makɪrɪwɪfá nɪmori rɪxa meanɔ́fá nearɪ móáná sɪnapɪxwɪnɪ iwénɪrɪ meákɪkwɪfá eri yarɪná omɪ xwɪrɪxwɪrɪfá nɪkɪxeri rɪxa ayápiɪmɪ mewɪnarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪnɪ pɪnɪ wɪárarɪŋɪrɪnɪ. ⁴⁰ Dɪxɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ waunɪ rɪxɪŋɔ́fá ‘Ímó gɪ íwomɪ xɪxéroarɪŋɔ́fá mɪxɪ umáɪnowárɪfopoyɪ.’ urɪfá eŋagɪ aɪwɪ awa wí e epaxɪ menɪnɪ.” urɪfagɪ ⁴¹ Jisaso re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá agwɪ tɪyɪné ŋweagɪfáyɪné, nɪonɪ dɪŋɔ́ mɪnɪkwɪrɪpa ero xɪŋwɪnɪ moro yarɪgɪfáyɪné, ‘Jisaso íníná renɪnɪ nene tɪnɪ nɪŋwearane arɪrá neainɪfárɪnɪ.’ rɪyáɪwɪarɪŋo?” nɪrɪrɪ xanomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Dɪxɪ íwo anɔ́fá re nɪmeámɪ beɪ.” urɪfagɪ ⁴² íwomɪ sɪnɪ nɪmeámɪ barɪná ímó meanɔ́fá eááná sɪrɪrɪŋwɪfá néra píeróagɪ aɪ Jisaso ímóomɪ mɪxɪ numáɪnowárɪmáná nɪaiwomɪ nanɔ́fá nɪwɪmɪxɪrɪ ámɪ xanomɪ mɪnɪ wɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁴³ Mɪnɪ wɪáná ámá nɪnɪ Gorɪxoyá eŋɔ́f eánɪŋɔ́f Jisaso éfpi náni ududɪf nero “Ayɪkwɪranɪ?” yáɪwɪgɪfawɪxɪnɪ.

Ámɪ áwanɔ́f “Nɪnɪpɪkɪpɪrɪfárɪnɪ.” urɪŋɔ́fá nánɪrɪnɪ.

Ámá nɪnɪ Jisaso yarɪŋɔ́fá náni ududɪf yarɪná o wɪepɪsarɪŋowamɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ⁴⁴ “Píránɪŋɔ́fá arɪfá nɪpoyɪ. Nɪonɪ arɪfá eŋɔ́fá searémoarɪŋɪnɪ. Anɔ́námɪ dánɔ́f ámá ímónɪŋáonɪ ámá wɪyo mɪyɪf nurɪpɪrɪfárɪnɪ.” urɪfagɪ aɪwɪ ⁴⁵ awa xwɪyɔ́fá apɪ Gorɪxoyá dɪŋɔ́f tɪnɪ ínɪmɪ ímónɪŋagɪ náni píránɪŋɔ́f nɪjɪfá mɪmónɪpa nero mɪkɪpɪ náni yarɪŋɔ́f wɪanɪrɪ éfáyɪf wáyɪf nɪwɪro náni masɪsɪfá wɪgɪfawɪxɪnɪ.

“None go go seáyɪ e ímónɪrɪfɪnɪŋo?” rɪnɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

⁴⁶ Wɪepɪsarɪŋowa xɪmɪxɪmɪf nɪnɪro “None go go seáyɪ e ímónɪrɪfɪnɪŋo?” rɪnarɪná ⁴⁷ Jisaso wɪgɪfá xwɪoxɪyo adadɪf nɪwɪrɪ awa e yáɪwɪarɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪ náni nɪaiwɪf bɪ nɪmearɪ xɔ́fó tɪŋɔ́f e éf nurárɪrɪ ⁴⁸ awamɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá woxɪ goxɪ goxɪ nɪonɪ nɪnɪxɪfɪdɪrɪ náni nɪaiwɪf rɪpɪmɪ peayɪf mɪwɪanɪf wéyo nɪmerɪnáyɪf apɪmɪnɪ mɪmearɪŋɪnɪ. Nɪonɪ enɪ wéyo nɪmerɪf gɪ ápo nɪrowárɪnapɪŋomɪ enɪ wéyo umerɪ yarɪŋɪnɪ. Soyɪné woxɪfá ‘Nɪonɪ awamɪ ínɪmɪ nɪwɪurɪnɪrɪ sanɔ́f ourápiɪmɪnɪ.’ yáɪwɪnarɪŋo oyoɪf seáyɪf e ímónɪŋorɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

“Ámá mɪdánɪ mɪró segɪfá tɪámɪnɪ ímónɪgɪfáyɪrɪnɪ.” urɪŋɔ́fá nánɪrɪnɪ.

⁴⁹ Wɪepɪsarɪŋɔ́fá Jono re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Neamemearɪŋoxɪnɪ, none ámá wo yoyɪf joxɪyá nɪrɪrɪ ímó mɪxɪf umáɪnowárarɪŋagɪ sɪŋwɪf nɪwɪnɪrɪnɪ náni o none mɪneaxɪdɪpa nerɪ yarɪŋagɪ náni mɪpa oenɪ urɪŋwanɪgɪnɪ.” urɪfagɪ aɪ

⁵⁰ Jisaso re urɪŋɪnigɪni, “Ámá orɪwámɪ dánɪ mɪró segɪ tɪŋɪmɪni imónɪŋorɪni. Ayɪnánɪ e mepa oenɪri pí nánɪ urɪgɪawixɪni?” urɪŋɪnigɪni.

“Omɪ mɪraŋɪ mɪwɪpa oyaneyɪ.” rɪgɪáyɪ nánɪrɪni.

⁵¹ Rɪxa Gorɪxo Jisasomɪ aŋɪnamɪ nánɪ wirɪmɛnapɪni aŋwɪ e imónɪŋána Jisaso dɪŋɪ “Nionɪ Jerusaremɪyo nánɪ oumɪni.” nɪkwɪrómɪ nurɪná ⁵² xwɪyɪfá yaŋɪ wɪowárɪfɪ wɪ xɪomɪ xámɪ umeapɪrɪ nánɪ urowáráná awa nuro aŋɪ ámá wigɪ yof Samariayɪ —Ayɪ Isɪrerɪyɪf tɪni xepɪxepá rónɪgɪáyɪrɪni. Ayɪyá aŋɪ bimɪ nɪrémoro Jisaso rɪwɪyo bɪni nánɪ amɪpɪ pírániŋɪ imɪxaniro éfáyɪ ⁵³ ámá aŋɪ apimɪ ŋweáyɪ Jisaso Jerusaremɪ nánɪ umɪnɪrɪ yarɪŋagɪ nɪwɪniro “Miraŋɪ bɪ owianeyɪ.” mɪwimónɪ yarɪŋagɪ ⁵⁴ xegɪ wɪepɪsarɪŋɪ Jemiso tɪni Jono tɪni e nɪwɪnɪrɪ Jisasomɪ re urɪgɪsɪxɪni, “Ámɪnáoxɪni, yawawɪ ‘Gorɪxo aŋɪnamɪ dánɪ rɪá nɪmamówárɛnapɪrɪ ámá tɪyo rɪá nɪni nánɪ anani ourɪpɪyɪ.’ rɪsimónarɪni?” urɪgɪgɪ aɪ ⁵⁵ o nɪkɪnɪmónɪrɪ awaúmɪ mɪxɪ “E mɪrɪpanɪ.” nurɪmɪ ⁵⁶ aŋɪ ámɪ bimɪ nánɪ ugɪfawixɪni.

Ámá “Orɪxɪdɪmɪni.” urɪgɪfá nánɪrɪni.

⁵⁷ Ófɪyo warɪná ámá wo Jisasomɪ re urɪŋɪnigɪni, “Amɪ gɪmɪ joxɪ úfɪmɪ nionɪ enɪ númɪ rɪxɪdɪmemɪfárɪni.” urɪgɪgɪ ⁵⁸ o ámá royɪ enɪ neánɪrɪ nɪxɪnɪrɪfɛniŋorɪnɪrɪ re urɪŋɪnigɪni, “Sɪwɪ sayɪ xegɪ sɪrɪrɪkɪ sá wenɪfá nánɪ tɪŋɪrɪni. Inɪ enɪ xegɪ yéwɪ tɪŋɪrɪni. E nerɪ aɪwɪ ámá imónɪŋáonɪyá sá wémɪfá nánɪ aŋɪ wɪ menɪni.” urɪŋɪnigɪni. ⁵⁹ Ámɪ womɪ re urɪŋɪnigɪni, “Joxɪ nɪxɪdɛi.” urɪgɪgɪ o re urɪŋɪnigɪni, “Xámɪ xe nuri gɪ ápo péáná xwɪfá oweyárɪnɪrɪ sɪŋwɪ nanɪrɪréni?” urɪgɪgɪ aɪ ⁶⁰ o re urɪŋɪnigɪni, “Ámá nionɪ dɪŋɪ mɪnɪkwɪropana yarɪgɪfáyɪ ayɪ enɪ ámá pɪyɪnɪŋɪ imónɪŋagɪfá nánɪ wigɪfá ámá péáná xwɪfá oweyárɪnɪpoyɪnɪrɪ sɪŋwɪ winɪrɪxɪni. E nerɪ aɪ joxɪ xwɪyɪfá Gorɪxo xegɪ xwɪoxɪyo mɪmeámɪ nerɪ umɛŋweanɪfá nánɪpɪ amɪ amɪ wáf urɪmɛrɪxɪni.” urɪŋɪnigɪni. ⁶¹ Ámɪ ámá wo nɪbɪrɪ re urɪŋɪnigɪni, “Ámɪnáoxɪni, nionɪ rɪxɪdɪmemɪfárɪni. E nerɪ aɪwɪ xámɪ xegɪ ámáyo nuri yayɪ owɪemenɪrɪ sɪŋwɪ naneɪ.” urɪgɪgɪ aɪ ⁶² Jisaso ewayɪf xwɪyɪfá rɪpɪ urɪŋɪnigɪni, “Ámá omɪŋɪf mearɪŋɪf wo nɪkɪnɪmónɪrɪ rɪwɪmɪ dánɪ sɪŋwɪ anáná xɪf omɪŋɪf mearɪŋɪfɪpɪ xɪxenɪ warɪŋɪfmani.” nurɪrɪ re urɪŋɪnigɪni, “Joxɪ enɪ dɪŋɪ nɪnɪkwɪrorɪ nɪnɪxɪdɪfásáná ámɪ nɪkɪnɪmónɪrɪ amɪpɪ joxɪ pɪni wɪárɪfɪf mɛámɪnɪrɪ nánɪ dɪŋɪ nɪmori nerɪnáyɪ, omɪŋɪf Gorɪxo nánɪ pírániŋɪf mɪwɪipa erɪ oyá xwɪoxɪyo páwɪpaxɪf mepa erɪ imónɪŋɪni.” urɪŋɪnigɪni.

10

Ámá 72 nɪrɪpɛarɪ yaxwɪ urowárɪpɪŋɪf nánɪrɪni.

¹ Jisaso e nurɪmáná ámá ámɪ wɪyo 72 nɪrɪpɛarɪ aŋɪ xɪf unɪfá ayɪ ayo nánɪ waúnɪ waúnɪ xámɪ umeapɪrɪ nánɪ nurowárɪpɪrɪ ² re urɪŋɪnigɪni, “Ámá nionɪ xwɪyɪfá yaŋɪ seaiapowárɪfáyɪf, ayɪ aɪwá yof pírpɪrɪf nɪnɪrɪ mɪnɪpaxɪnɪŋɪf imónɪni. E nerɪ aɪwɪ ámá seyɪné aɪwá apɪ mɪpɪrɪ nánɪ obaxɪ mɪmónɪŋoɪ. Ayɪnánɪ Gorɪxo ámá wɪni enɪ aɪwá mɪpɪrɪnɪŋɪf nɪmónɪro xwɪyɪfá yayɪ winɪpaxɪpɪ yaŋɪ wɪowárɪpɪrɪ nánɪ yarɪŋɪf wɪpoyɪ.” nurɪrɪ ³ re urɪŋɪnigɪni, “Soyɪné óf nionɪ searɪfáyo úpoyɪ. Ámá wɪ sɪwɪ sayɪ sɪpɪsɪpɪf roanarɪgɪfápánɪŋɪf seapɪrɪfɛ nánɪ searowárɪrɪŋɪni.” nurɪrɪ ⁴ re urɪŋɪnigɪni, “Nuróná nɪgwɪf wowɪ bɪranɪ, fá árupianɪf wúranɪ, sɪkwɪf súranɪ, nɪmeámɪ mupanɪ. Óf e ámáyo nɪwɪnɪrɪfá yayɪ nɪniro e éf mɪŋweapanɪ. ⁵ Aŋɪ

wiwámi nípáwiríná yayí nìwirí xámi re uríírixini, ‘ ‘Seyíne Gorixoyá dñj tñi nìwayiróniro onweápoi.’ neaimónariní.’ uríírixini. ⁶ Aniwámi xiáwo saníjo imóníjagí nìwiníríná xwíyá yayí nìwiríná e uríápi midídí mikixepani. Anj xiáwo saníjo mimóníjagí nìwiníríná yayí api midídí wikixérixini. ⁷ Anj giwí giwámi nípáwirowi nñjwearíni aiwá tñi iniigí tñi seaiapíapi anani nñirowi nweárixini. Ayí rípi nánirini. Ámá nigwí omíñj nerfíná nigwí meaaríjápa soyíne wáf nemero nioni omíñj nñiiríná iniigí tñi aiwá tñi seaiapíayí nigwíniñj wayí nípírfáriní.’ nuriri xegí wiewisariñowa aiwá oneaiapípoiñiri anj wiwá wiwámi emepírixiniñiri ámi re uríñjiniñi, ‘ ‘Anj wiwámi nípáwirowi nweáfiwámi dání anj axípiami ámi wiwámi nweanírowi nání mupa érixini. ⁸ Anj gipi gipimi nírémoríná aiwá míranj seaianírowi ‘Anjjo nání eini.’ nisearimí úfáyo númi nuro pí pí aiwá seaiapíapi sa anani nñiirixini. ⁹ Anj apimi simixí yaríjáyo nanj wimixírowi ‘Gorixó xwioxíyo míméamí nerí píraníñj seameñweaní anjwí ayo enjagí nání nisanírowi nweárixini.’ urírowi érixini. ¹⁰ E nerí aiwi anj gipi gipimi nírémoríná ayí niseairíméami wigí anjyo nání mipseaupa éaná nuro óf anj apimi nání iníñjyimi dání re uríírixini, ¹¹ ‘ ‘Seyíne dñj re mopíri nání, ‘ ‘Gorixó xwioxíyo míméamí nerí píraníñj neameñweamíñiri éf aiwí nene api nání mñeaimónariñjagí nání xfo xeaníñj neaiapíñfárfani?’ yaiwipíri nání xwíá síkí segí anj rípiami dánj aí negí síkwíyo xéniñjpi píri wiaikimí seasariñwini.’ uríírixini.’ nuriri ¹² re uríñjiniñi, ‘ ‘Nioni aga nepa searariñini. Gorixó ámá niyoní mí ómómíximí eníyimi ámá anj Sodomí nweaagíayí —Enjíná Sodomí nweaagíayí ríáni níkiróa waríñjagíá Gorixó anjnamí dání ríá mamówáraná niyoní ríá nñjiniñi. Sfá ayimi ayo Gorixó xeaníñj xwé nìwirí aiwí ámá soyíne aríá mipseaí xe oupoiñiri síñjwí seanfáyo Gorixó xeaníñj nìwiríná Sodomí nweaagíayo ríniñj winíñfapi tñi xixeni winíñfamani. Seáyí e múronfáriní.

Anj bí bimi nweáyí xíomi dñj mñiwíkwíroaríñjagíá uréwapíyiniñj nánirini.

¹³ ‘ ‘Isíreriyíne ‘Gorixó nene nání aga wimónariní.’ yaiwinariñjagíá aí xeaníñj ó sealkáriníñfapi ayíkwí menjagí nání dñj sípi oseaini. Isíreriyíne anj yoí Korasiníyí ríniñjyo nweaagíayíne tñi anj yoí Betsaida nweaagíayíne tñi aweyi! Sfá wíyi seyíne majfá seaóriníñfari. Émáyi anj yoí Taíayí ríniñjyo nweáyí tñi Saidoníyí ríniñjyo nweáyí tñi emímí nioni seaiwapíyiniñfapi síñjwí nìwinírowi síñjwíyí, ayí enjíná nisanírowi iyíá íríkwí wú pánirowi ríá uráwíyo iwieánirowi yaníri egiáriní. ¹⁴ Gorixó ámá niyoní xeaníñj winíyimi xeaníñj Taia nweáyo tñi Saidoní nweáyo tñi winífapi tñi seyíne sealkáriníñfapi tñi axípi imóniniñfamani. Seyíne sealkáriníñfapi seáyí e múronfáriní. ¹⁵ Isíreriyíne, Kapaneami nweáyíne ‘Gorixó anjnamí nání nñeameamí neayiniñfari.’ nñiawírowi seáyí e riyariñjoi? Ríá aníñj wearíñjyo nñeamamówáriníñfari.’ nuriri ¹⁶ wiewisariñjyo ámi re uríñjiniñi, ‘ ‘Ámá gíyí gíyí soyíne wáf urímearíñá aríá sealfáyí nioni ení aríá niarñjoi. Gíyí gíyí aríá mipseaipa éfáyí nioni ení aríá mñiarñjoi. Nioni aríá mñiipa éfáyí Gorixó, nñirowárenapiñjomí ení aríá mñiwaríñjoi.’ uríñjiniñi.

Ámá 72 imónigíáwa ámi Jisasomí wímeagíá nánirini.

¹⁷ Ámá 72 urowárapíñjyí ámi dñj yayí nñiawíwia nñirowi Jisasomí nñiwímearo re urígfawixini, ‘ ‘Ámínáoxini, ámá imfó dñj xixéroaríñjyo

aí none yoʻ joxiyá nír+rane mǝxʻ umá+nowáraná ananǝ arfá nǝneaimǝ éf warǝŋoǝ.” urfagǝ 18 o re urǝŋǝnǝgǝnǝ, “Soyǝné imfóyo mǝxʻ umá+nowárarfǝná nǝonǝ Seteno —O imfóyo xǝráonǝŋǝ imónǝŋorǝnǝ. O ápiaŋwǝnǝŋǝ anǝnamǝ dánǝ piéronaparǝŋagǝ wǝnǝŋanǝgǝnǝ. 19 Arfá nípoyǝ. Nǝonǝ enǝ sixǝ éánǝŋǝ seaiapowárinǝ enǝgǝ nánǝ soyǝné weaxǝfá tǝnǝ wáré tǝnǝ ananǝ xórorǝf ero Seteno, fwǝ oépoynǝnǝ seaiwapǝyarǝŋomǝ ananǝ xórorǝf wiro epaxǝrǝnǝ. E yarǝfá wǝ xwǝrfá sealkǝxenǝfamanǝ. 20 E nǝsearǝrǝ aiwǝ imfó xǝxéroarǝŋǝyo mǝxʻ umá+nowáraná arfá nǝseairo éf warǝŋǝf enǝgǝ nánǝ seáyi e nimónǝro yayǝ mepanǝ. Sa rǝpǝ nánǝnǝ yayǝ époyǝ. Anǝnamǝ ikwǝf ámá wé ronǝŋǝyf nánǝ ŋwǝrǝrǝnǝŋǝnamǝ segǝ yoʻ enǝ ŋwǝrǝrǝnǝŋagǝ nánǝ yayǝ époyǝ.” urǝŋǝnǝgǝnǝ.

Gorǝxomǝ seáyi e umenǝf nánǝrǝnǝ.

21 Kwǝyf Gorǝxoyápi ukǝkayonǝgǝ nánǝ axǝná yayǝ seáyi+imǝ dánǝ nerǝ Gorǝxomǝ re urǝŋǝnǝgǝnǝ, “Gǝ ápoxǝnǝ, xwǝfá imǝxǝrǝ anǝfna imǝxǝrǝ enǝoxǝnǝ, wǝepǝsarǝŋowá yarǝŋǝf apǝ nánǝ ámá seáyi e nimónǝro ‘Nǝonǝ nǝgǝfǝpǝ dǝŋǝ rǝxa nǝŋǝfá imónǝŋáonǝ nánǝ go níwapǝyǝnǝŋoǝ?’ rǝnǝfáyo joxǝ yumǝf wǝrǝf ámá ‘Nǝonǝ níaiwǝnǝŋǝŋǝ nimónǝrǝ majǝfá imónǝŋáonǝ nánǝ ananǝ níwapǝyǝ.’ rǝnǝfáyo joxǝ wǝfá rókiamorǝ yarǝŋoxǝ enǝgǝ nánǝ seáyi e rǝmearǝŋǝnǝ. Ápe, joxǝ ‘E oemǝnǝ.’ simónarǝŋagǝ nánǝ rarǝŋǝnǝ.” nurǝrǝ 22 re rǝŋǝnǝgǝnǝ, “Gǝ ápo amǝpǝ xwǝfá rǝrǝmǝ nírimǝnǝ yanǝwá nánǝ fánǝŋǝf nǝepǝfǝnǝiasǝŋǝrǝnǝ. Ámá wo Gorǝxomǝ xewaxo nánǝ xǝxenǝ nǝŋǝfá mimónǝnǝ. Gǝ áponǝ xǝxenǝ nǝŋǝfá imónǝnǝ. Ámá wo ápo nánǝ enǝ nǝŋǝfá mimónǝnǝ. Xewaxonǝnǝ nǝŋǝfárinǝ. Ámá ‘Xewaxonǝnǝ gǝf ápo nánǝ wǝfá orókiamómǝnǝ.’ yaiwǝfáyf, ayǝf enǝ gǝf ápo nánǝ nǝŋǝfá imónǝŋoǝ.” nǝrǝrǝ 23 nǝkǝnǝmónǝrǝ xegǝf wǝepǝsarǝŋowá wigǝfǝpǝ ŋwǝenǝgǝfá sǝŋwǝf nǝwǝnǝrǝ awamǝnǝ re urǝŋǝnǝgǝnǝ, “Amǝpǝ nǝonǝ erǝ xwǝyfá rǝrǝ yarǝŋápǝ soyǝné sǝŋwǝf nanayǝfápǝ nánǝ Gorǝxoyá dǝŋǝf tǝnǝ yayǝ seáyi e dánǝ seainǝpaxǝrǝnǝ. 24 Gorǝxoyá wǝfá rókiamoagǝfá obaxǝyf tǝnǝ mǝxʻ ináyǝyf tǝnǝ amǝpǝ soyǝné sǝŋwǝf nanarǝgǝfápǝ ‘Sǝŋwǝf owǝnaneyǝ.’ nǝrǝro aiwǝf wǝ sǝŋwǝf mǝwǝnǝpa ero amǝpǝ soyǝné arfá nǝarǝgǝfápǝ ‘Arfá owǝnaneyǝ.’ nǝrǝro aiwǝf wǝ arfá mǝwǝpa ero yagǝfárinǝ. Ayǝnánǝ soyǝné yayǝ seáyi+imǝ dánǝ seainǝpaxǝrǝnǝ.” urǝŋǝnǝgǝnǝ.

Ewayǝf ikaxǝf Samariayǝf wo xǝŋwǝf womǝ wá wǝanǝŋǝf nánǝrǝnǝ.

25 Ámá ŋwǝf ikaxǝf éánǝŋǝfǝpǝ mewegǝfá wo “Jisaso enǝf éánǝŋorǝfanǝ? Iwamǝfá owǝwapǝyǝimǝnǝ.” nǝyǝaiwǝrǝ nǝwǝápǝnǝmearǝ re urǝŋǝnǝgǝnǝ, “Nearéwapǝyarǝŋoxǝnǝ, nǝonǝ arǝre nerǝ dǝŋǝf nǝyǝimǝŋǝf tǝŋáonǝ imónǝmǝfárinǝ?” urfagǝ 26 Jisaso re urǝŋǝnǝgǝnǝ, “Ŋwǝf ikaxǝf éánǝŋǝfǝpǝ arǝre nǝrǝnǝrǝ éánǝnǝ? Joxǝf fá nǝrorǝfá arǝre rǝnǝŋagǝf roarǝŋǝrǝnǝ?” urfagǝ 27 o re urǝŋǝnǝgǝnǝ, “Re nǝrǝnǝrǝ éánǝnǝ, ‘Joxǝf dǝxǝf Ámǝnǝ Gorǝxomǝ dǝŋǝf sixǝf nuyǝrǝ nerǝfá dǝxǝf xwioxǝf o nánǝ yayǝf osǝnǝnǝrǝ erǝ enǝf sixǝf éánǝŋǝf tǝnǝ xǝdǝrǝf dǝŋǝf tǝnǝ píráŋŋǝf wǝkwǝrorǝ éirǝxǝnǝ. Jǝwanǝŋoxǝf dǝŋǝf sǝpǝf inarǝŋǝfpa ámá joxǝf tǝnǝ ŋwǝeagǝfáyf nánǝ enǝ axǝfǝpǝ sinǝf wǝnǝgǝnǝ.’ nǝrǝnǝrǝ éánǝnǝ.” urfagǝ 28 Jisaso re urǝŋǝnǝgǝnǝ, “Joxǝf xǝxenǝ rarǝŋǝnǝ. E nerǝfáyf dǝŋǝf nǝyǝimǝŋǝf tǝŋoxǝf nimónǝnǝ anǝŋǝf ŋwǝearǝrǝnǝ.” urfagǝ 29 ŋwǝf ikaxǝf éánǝŋǝfǝpǝ mewenǝ ámá nǝnǝ xewanǝŋo nánǝ re oyǝaiwǝpoyǝnǝrǝ “O ŋwǝf ikaxǝf éánǝŋǝfǝpǝ tǝnǝ xǝxenǝ ámá xǝf tǝnǝ ŋwǝeagǝfáyf nánǝ dǝŋǝf sǝpǝf nǝwǝrǝ arǝrǝ wǝarǝŋorǝfanǝ?” oyǝaiwǝpoyǝnǝrǝ amǝ yarǝŋǝf re wǝŋǝnǝgǝnǝ, “Ámá nǝonǝ tǝnǝ nawǝnǝ ŋwǝenǝwáyf gǝyǝfǝrǝnǝ? Ámá gǝyǝf nánǝ níwǝanǝŋonǝ dǝŋǝf

sipí inaríñápa dñj sípí axípi e niníño?” Yaríñ e wíaná ³⁰ Jisaso ewayf xwiyfá rípi uríñinigíni, “Ámá wo añj yof Jerusaremíyí pñni nñwiárimí añj yof Jerikoyí ríñíñíyo nání wearíná re eníñinigíni. Ámá ámayá amípi fwf oxaurápanyiníro yarígfá wa omí fá nixero xegf rapírapí wiríro iwanf mépero ríxa napénimearíná pñni nñwiárimí ugíawixíni. Ríxa numáná enjáná ³¹ apaxípáníñj imóníñj wo ení óf axíyimi nñwerfíná weníñj éyí wíñíñinigíni. Iwanf mépéfo daiwo wenagí nñwíníri arírá bñ mñwí oríwámí dání múroníñinigíni. ³² Ámí Judayf wigí yof Ripaiyí ríñígfáyí wo —Ripaiyí Goríxo nání rídiyowá yarígfíwámí arírá wiarígfáyíríni. Ripaiyí ríñígfá wo iwanf mépéfo wene nírémorí nñwíníri aiwí o ení oríwámí dání múroníñinigíni. ³³ E nerí aiwí ámá Samariayf wo —Samariayf tñni Judayf tñni eníná dání xepíxepá rónagfáríni. Samario ení añj wíyo nání nurfíná wíñíñinigíni. Ámá iwanf nearí tfo riwo wenagí nñwíníri omí wa nñwianíri ³⁴ anjwí e nurí inígfí wainf bñ tñni ranf bñ tñni iwanf weáfáyo gñníf wirí wfá utíri nemáná nñmñeyoarí xegf dogíyo seáyí e nñjwíráríri nñmeámí añj ámá amí dání nñbírí wéfríxíníri mñríníñj wíwámí nání nurí e mewenjo ³⁵ wfápi tñni íkwí wíñíxau nñroarí anjwámí nearíñomí nñwirí re uríñinigíni, ‘Ámá romí nígwf rínamí dání píraníñj métríxíni. Rína anípa imónáná o nání joxí dñxí nígwf xwírfá íkíxéánáyí ámí nioní nñbíríná nioníyá xíxeni mñni siapímfáríni.’ uríñinigíni.” Jisaso ewayf xwiyfá apí nurímáná ³⁶ ñwí íkaxí eáníñjpi mewenjomí yaríñf re wíñíñinigíni, “Joxí dñj aríre yaiwiaríñíni? Iwanf nearí tñomí ámá waú wo nñwíníro aí awa go o tñni ñweagfá wóníñj nimóníri arírá wíñíñinigíni?” uráná ³⁷ ñwí íkaxí eáníñjpi mewenjomí re uríñinigíni, “Ámá nñwínírfíná wa nñwianíri nanf wíño o tñni ñweagfá wóníñj imóníñinigíni.” nimónaríni.” urfagí Jisaso “Joxí ení nurí axípi e néra útríxíni.” uríñinigíni.

Mataí tñni xíñapí Mariaí tñni náníñíni.

³⁸ Jisaso wiepísaríñjyí tñni ófyo nuróná añj bimí rémóáná apíxí wí Mataiyí ríñíñj aiwá miranj wíni xegf añjyo nání nñwirímeámí nurí ñweañáná ³⁹ í xegf xexírímeái Mariaiyí ríñíñj nñbírí Jisasoyá síkwí tñj e nñjweámáná oyá pñné arfá wiarfíná ⁴⁰ Mataí aiwá ríyamf emíñíri yaríná upupígf wíñaríñagí nñbírí Jisasomí re uríñinigíni, “Ámínáoxíni, níñí aiwá ríyamf yaríná gí nñríxímeái pñni nñnñwiárimí nñbírí ‘Ayf ananíríni.’ ríyáiwíaríñíni? Í sanf nñrápíni nání urowárenapei.” urfagí ⁴¹ Ámínáo re uríñinigíni, “Mataíxí, Mataíxí, jíxí dñj obíboxí morí amípi obaxí nání ayá sfwf rírorí yaríñíni. ⁴² E nerí aí jíxí aníñj minf epaxí imóníñjyí obaxímaní. Aga ná bñníríni. Mariaí apí nání dñj neyírorí arfá niaríni. Í dñj eyíroaríñjpi mñdídí mñwikíxepa nerí jíxí nñrfípi bñ urímíméíni.” uríñinigíni.

11

Ayf Goríxomí nurírfíná rípxápi nání uréwapíyíñj náníñíni.

¹ Jisaso wí e nurí ríxa Goríxomí xwiyfá rírimf nñwimáná enjáná xegf wiepísaríñjyí wo re uríñinigíni, “Ámínáoxíni, Jono wayf nñneameaia wago xegf wiepísaríñjowamí Goríxomí xwiyfá rírimf wíprí nání uréwapíyíñjpa joxí ení e nearéwapíyí.” urfagí ² o awamí re uríñinigíni, “Goríxomí xwiyfá

rírímí n̄wíríná re urífríxíní, ‘Ápoxíní, “Ámá n̄n̄n̄ joxíní ḡwááoxí enjagí nání wéyo ríméfríxíní.” neaimónaríní. “Joxí xwioxíyo m̄meámí nerí neamenjwearíápi s̄njání imóníwínigíní.” neaimónaríní. ³ Nene aiwá sfá ayí ayimí nanífwá nání neaiayíríxíní. ⁴ Ámá nene íwí nealíáyo yokwarímí wíagwí nání joxí nene íwí yaríḡwáyí yokwarímí neaífríxíní. Ámá wí ení eáníḡáýífríanírí iwamíto owíwapíyípoynírí s̄njwí m̄neanípa éíríxíní.’ Goríxomí xwíyíá rírímí n̄wíríná e urífríxíní.” uríḡnigíní. ⁵⁻⁷ E nurímáná ewayí xwíyíá rípi sá uríḡnigíní, “Soyíné woxí díxí ámá aní wí e dání wo áriwegíyo símeááná aiwá meḡagí nání joxí ámá n̄kumíxínírí emearíḡáýí womí nurí aiwá nání ríxíḡ nuríríná re uríríí, ‘Gí ámá aní wí e dání wo aní wíyo nání únfo ríxa áriwegí ríná nímeáagí omí aiwá bí m̄n̄n̄ wimí nání meḡagí nání joxí t̄e nání ríxíḡ baríḡníní. Aiwá biaú bí n̄n̄meairíréíní?’ uráná aníyo ín̄m̄í dání, sá weḡmí dání re rírín̄ḡoi, ‘Aiwá nání ayá wí m̄n̄n̄ríḡweapaní. Aní ówaní n̄yárimáná n̄iaíwípa t̄n̄n̄ íkwíḡwíyo ríxa sá weḡwíní. Nioní wí n̄wiáp̄n̄m̄earí aiwá rímeaipaxí meníní.’ rírín̄ḡoi. ⁸ Nioní re seararíḡníní, ‘Aní xiáwo aiwá nání ríxíḡ bíto xegí n̄kumíxínírí emearíḡ wo aiwí n̄wiáp̄n̄m̄earí x̄fo ríxíḡ uraríḡyí umeaipaxímaní. E nerí aiwí aríki ríxíḡ urayaríná n̄wiáp̄n̄m̄earí x̄fo wimónaríḡpí n̄ipíní m̄n̄n̄ wínigíní.’ seararíḡníní. ⁹ Ayínání nioní re seararíḡníní, ‘Soyíné Goríxomí amípi wí nání yaríḡ wíáná o ananí m̄n̄n̄ seaiapíníáríní. Ríxíḡ nuríríná amípi wí o t̄ḡn̄ e nání p̄á nerínáníḡ ananí meap̄ríáríní. Ríxíḡ nuríríná wá e n̄rómáná wakwí óránáníḡ o ananí aríá n̄sírí aní ówaníḡn̄ḡ r̄kwiínigíní.’ seararíḡníní. ¹⁰ Ayí rípi nání seararíḡníní. Ámá n̄n̄n̄ Goríxomí ríxíḡ urayarínáyí ayí ananí wí meap̄ríáríní. Ámá ḡyí amípi wí nání p̄á neríná ananí meap̄ríáríní. ḡyí wá e dání wakwí óráná o ananí aní ówaní w̄kwiíníáríní.” uríḡnigíní.

¹¹ Ewayí xwíyíá ámí bí rípi nurírí re uríḡnigíní, “Ápoyíné woxí díxí íwo n̄bírí peyí nání ríxíḡ ríránáyí, weaxíá n̄m̄earí wiríréíní? Oweoí, wí e wiríméíní. ¹² Iní kímíḡ nání ení ríxíḡ ríránáyí, wáre n̄m̄earí wiríréíní? Oweoí, e ení n̄m̄earí wiríméíní. ¹³ Soyíné íwí néra waríḡoyíné aiwí segí n̄iaíwí ríxíḡ searánáyí, ananí amípi awíaxíyí anípá m̄n̄n̄ wíaríḡoyínéríní. E nerí aí segí ápo anínamí ḡwean̄o anípaxífríní. ‘Omí ḡyí ḡyí ríxíḡ uránáyí, kwíyí oyápi aí ananí m̄n̄n̄ wíníáríní.’ seararíḡníní.” uríḡnigíní.

“O ení eáníḡ oboyá t̄n̄n̄ yaríní.” ríḡá náníríní.

¹⁴ Jisaso, imíto maḡí p̄fróníḡ womí —O ámá womí díḡ x̄xéroaríḡagí nání ámáo ení maḡí p̄fróníḡoríní. Imíomí m̄íxí umáín̄owáráná imíto éf úáná ámá maḡí p̄fróníḡo ámí p̄né ríḡnigíní. Ámí p̄né raríḡagí ¹⁵ ámá e epíroyí egíáýí s̄njwí e n̄wín̄ro ududí nero aí ¹⁶ ámá wí re ríḡawíxíní, “O imíto m̄íxí numáín̄owárífríná imíto x̄r̄áóníḡ imóníḡo —O xegí yoí bí Bieseuroyí ríníḡoríní. Oboríní. O ení weámíxowáríḡagí nání ení eáníḡ oyá t̄n̄n̄ umáín̄owáraríḡríní.” raríná ámá ámí wí “Jisaso ení eáníḡoríní? Iwamíto owíwapíyaneyí.” n̄n̄n̄ro n̄bíro re uríḡawíxíní, “Anínamí dání emíí bí iwamíto nealíwapíyí.” uríḡá aiwí ¹⁷ o wíḡí yaiwíḡá nání adadí n̄wírí ewayí xwíyíá re uríḡnigíní, “Ámá ḡwí axírí xepíxepá n̄róníro m̄íxí n̄n̄rónáyí, ayí aní m̄wiárekíxínípaxífríní. Ámá x̄r̄áxogwáowa ení xepíxepá n̄róníro m̄íxí n̄n̄rínáyí, ayí ení aní m̄wiárekíxíníp̄ríáríní. ¹⁸ Ayínání Seteno t̄n̄n̄ xegí imíto axíyí t̄n̄n̄ xepíxepá n̄róníro m̄íxí

ninirónáyí, arige nero enj neánirí ropíráoi? Oweoi! E nerí aiwí seyíné ‘Enj eáninjí Bieseburoyá tñní imfó mǎxǎ umáinowárarinjíni.’ nírarinjoi.
 19 Nioní nepa Bieseburoyá enj eáninjí tñní imfó mǎxǎ numáinowárirí síñwíríyí, segí áamá enj eáninjí goyá tñní mǎxǎ umáinowárarigífaríni? Segí áamá imfó mǎxǎ umáinowárarigíáwa síá yoparíyimi nǎwíápíni mearo yaríñj re seaipíraríni, ‘Nene áamá wo imfó mǎxǎ umáinowárarinjagí nǎwínirane “Enj eáninjí Gorixoyá tñní e yaríni.” rínarinjá enjagí nǎni seyíné pí nǎni Jisaso axípi yaríñjagí nǎwínirífná xwíyá nǎmearíro “Enj eáninjí oboyá tñní yaríñjini.” urígíawixíni?’ Yaríñj e seaipíraríni.
 20 Nioní enj eáninjí Gorixoyá tñní imfó mǎxǎ umáinowárarinjagí aí seyíné ‘Gorixo xfo xegí xwioxíyo mǎmeámí nerí neameñjweaníapí ríxa rimóníni?’ mǎyaiwiaríñjoi. ‘Áamá yeáyí neayimíxemeañfa nǎni urowárenapíño, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí raríñjwá ríxa nene tñní rimóníñwíni?’ mǎyaiwiaríñjoi.” nuríni 21 ewayí xwíyá ámi bí ripí uríñjigíni, “Áamá enj ríñj wo éwaikí oxá nayirí nítírí awí meñjweañná áamá wo xegí añjyo nípáwírí amípí wí fwí meapaxí meníni. 22 E nerí aí áamá enj ríñjomi nǎmúrorí omí seáyí e imóníñj wo níbirí mǎxǎ wimíñirí nerífná xopírárí nǎwírí amípí nǎni mǎxǎ nǎni maxíríñjyí nurápmáná amípí oyá nǎni ení ríxa nurápirí yanj nǎwia waríñjiríni.” Jisaso enj eáninjí xíoyá oboyápmí múroñjagí nǎni ewayí xwíyá e uríñjigíni.

23 Áamá wí ámányí nǎni Jisasomí dñj wíkwíroro xdíro epíríxíñirí pírfí rakíamí wianíro yarígíáyí nǎni ewayí xwíyá ámi bí nuríni re uríñjigíni, “Áamá nioní tǎmíni mímónígíáyí, ayí nioní tñní mǎxǎ imóníñwáyíñirí. Áamá nioní tñní sipísipí awí meaárípa yarígíáyí, ayí sipísipí xdíxí dowárfí yarígíáyíñirí.” uríñjigíni.

Ewayí ikaxí imfó xegí wíñjyo wírimeañj nániríni.

24 Áamá ayí “Nene Jono nearáná saníñj onímiápi nerane aiwí imfó xíxéroaríñj róníñj imónanígíni.” oyaiwíyoyíñirí ámi xíxewísí ikaxí bí nuríni re uríñjigíni, “Imfó xíxéroaríñjyí mǎxǎ umáinowáraná áamá womí píni nǎwíarími nurífná iniígí mayími ge ge sá onjweámíñirí nemeerí píá nímegíni méísáná re yaiwíaríñjiríni, ‘Gí ámi añj axí píni nǎwíarími bíñjé nǎni oumíni.’ níyaiwimí 25 nurí añj ríxa síf peáríñirí píraníñj imíxáriníri yáríñjagí nǎwínirí síní aníá imóníñjagí nǎwínirí nǎni 26 ámi nurí imfó wé wíúmí dánj waú fwí neróná xíomí seáyí e múroro egíáyo nǎwírimeámí nuro axomí níxíxéroro e ñjweaarígífaríni. Xámí sipí imónago aí ínáyí aga sipí ikeamóníñjiríni.” uríñjigíni.

Yayí winípxaxíyí nání uríñj nániríni.

27 Xwíyá apí urarífná apíxí wí áamá e epíroyí egíáyo dání ríaiwá re uríñjigíni, “Apíxí joxí níríxíríri amíñj síapíñj Gorixoyá dñj tñní yayí winípxaxíñiríni.” uríagí aí 28 o re uríñjigíni, “E wí níyaiwírí mírípaní. Áamá gíyí gíyí xwíyá Gorixoyá aríá wíro axípi ero yarígíáyí áamá ayíñí Gorixoyá dñj tñní yayí winípxaxíñiríni.” uríñjigíni.

Ekíyíñj bí nání ríxíñj urígíá nániríni.

29 Áamá obaxí Jisaso tññj e epíroyí enjáná síní wíni wíni epíroyí yaríñjagí o re uríñjigíni, “Isíreríyíné, agwí ñjweagíáyíné fwí néra nuro aríki yarígíáyíné, emími nǎni seaimónaríñjagí aiwí nioní emími

wí mīseaiwapiyipa nerí aiwí ná bñí Gorixoyá wá rókiamoagí Jonao yagíþñí seiwapiyimíárñí. ³⁰ Eñíná Gorixoyá wá rókiamoagí Jonaoyí rññño —O sfá wíyaú wíyi þyíññí nímónñí peyí agwíyo weagorñí. O áamá aní yoí Ninipayí rñññño ñweaagíáyo Gorixoyá sñmímajíónñí wíiñña áamá imónñíáoní áamá agwí ñweagíáyíñé Gorixoyá sñmímajíónñí seainññí. ³¹ Gorixo áamá ñyoni mí ómómíxímí eníáyimí apíxí eñíná Sibayí aníyo meñweaagí —Í míxí ináyí Soromono ñíjía seáyí e nímónñí rñmí yaríná arfá wímññí nání aní aga ná jfamí dání bñññí. Í áamá woní Soromonómí seáyí e imónñíáoní re éf ñrómáná seararñagí aiwí seyíñé arfá mññiarñagí nání í sfá ayimí ñwíapíñmearí xwíyí seameárññí. ³² Áamá eñíná aní yoí Ninipayí rñññño ñweaagíáyí —Ayí Gorixoyá wá rókiamoagí Jonao Gorixoyá xwíyí wá uríméáná ayí wigí fwi egíþá ríwímñí ñmámooro ñsaníro ñweaagíáyíñí. Ayí áamá wo Jonaomí seáyí e imónñíáoní re éf ñrómáná seararñagí aiwí seyíñé arfá mññiarñagí nání áamá ayí sfá Gorixo áamá ñyoni mí ómómíxímí eníáyimí ñwíapíñmearo xwíyí seameárññí. ” urñññí.

Ewayí ikaxí ramíxí nání urññí nánñí.

³³ O xwíyí Gorixoyá ramíxíññí imónñagí nání re rñññí, “Áamá wo ramíxí ñmíxárómáná aní sakwímañño tarññmáñí. Sñxí wá ñmearí upíkakiararññmáñí. Ñmíxárómáná áamá fwiapí gíyí wá óññagí sñwí wññpíñí nání íkwianwíyo seáyí e ikwíararñññí. ” nurññí ³⁴ re urñññí, “Segí sñwí ení uyíwññí imónñí. Segí sñwí tññí píranññí ñaníro wé rónññí ñerónáyí, ñññí ñanññí aumaúmí ñññíro segí xwioxíyo wíánññí ókímíxññí. E nerí aiwí segí sñwí tññí fwi nání ñaníróñá segí xwioxíyo sfánññí yímíxññí. ³⁵ ñññí ñanññí aumaúmí ñññíro segí xwioxíyo wíánññí seaókíarññí supíkíññí ñññí ñññí éfíxññí. ³⁶ Segí xwioxíyo sfá wí mññí wíání ñkíarññí uyíwí wá seaókíarññí ñññí segí xwioxí ñññí wá seaókíarññí. ” urñññí.

Parisowamí xwíyí umeárññí nánñí.

³⁷ E nuríññí eñáná Parisí wo “Gí aníyo aiwá onaiyí. ” nurññí ñipemeámí uáná Jisaso nurí aiwá ñpíre éf ñweañáná ³⁸ Parisí Jisaso xámí wé piáñññí eañí nání wigí yaríþápa wé iníñño igwíá mñwíro aiwá ñpíre éf ñweañagí ñwñññí ududí yaríná ³⁹ Jisaso re urñññí, “Parisíoyíñé fwi mearo ríá kírooro yaníro moaríþápi segí xwioxíyo sññí magwí eñáná kapíxí tññí píreríxí tññí igfá ñearñññí kíyí bñaríwámí dánñí kwíññaríþoyíñé. ⁴⁰ Majímajía íkárññaríþoyíñé ‘Bñaríwámí imíxarñño iníñwámíñí mímíxññí. ’ ríyáññí? ⁴¹ Amípí soyíñé fá xíññí áamá uyípeayíyo ayá nurímíxíro aríá ñwíro mññí wíánáyí, soyíñé igfá ñeáníróññí imónñíññí. ⁴² Parisíoyíñé aweyí! Sfá wíyi soyíñé majía seaórññí. Gorixo xeanññí ríá tññí seaíkárññí eñagí nání ñññí spí oseainñí. Soyíñé aiwá ñmíróñá anññí mññí yíyí tññí af tññí siyó amípí píranññí fá ñññí ríxa wé wúkaú imónáná wo Gorixomí mññí ñwíyo aí amáyo wé rónññí wíaríþoyíñé pññí wíaríro Gorixomí ñññí sññí wuyípa ero yaríþoyíñé. Soyíñé aiwá oníññí aí segí anññí mññí yaríþá jþapí pññí mññí ero amáyo ñanñí mímíxññí yaríþápi ení ero nerí sññí, ñanñí imónñíññí eññí. ⁴³ Parisíoyíñé aweyí! Sfá wíyi soyíñé majía seaórññí. Soyíñé rotú aníyo áamá

sɪŋwɪ oneanɪpoyɪnɪrɪ sɪmɪ sɪmɪ e ŋwearo makerɪfáyo awí eánarɪgɪe áamá yayɪ ‘Ámináoxɪnɪ.’ onearɪpoyɪnɪrɪ emero ‘Oyaneyɪ.’ seaimónarɪŋagɪ nánɪ Gorɪxo xeanɪŋɪ seaikárɪnɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁴⁴ Ámá nɪnɪ Parisiowamɪ nɪwɪnɪrɪnɪ “Nanɔwarɪnɪ.” yaiwiarɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪ awa wɪgɪ fɪwɪ yarɪgɪfáɪpɪ áamá piyɪ xwárɪpáyo ínɪmɪ wenɪ yapɪ imónɪŋagɪ nánɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Aweyi! Sɪfá wɪyi soyɪné majɪfá seaórɪnɪfárɪnɪ. Soyɪné áamá piyɪ tɪgɪe xwɪfá emadɪrónɪŋáná áamá ‘Ámá piyɪ tɪgɪerɪfanɪ?’ mɪyaiwɪ maiwɪ pwarɪgɪfénɪŋɪ imónɪgɪoyɪnérɪnɪ.” uráná ⁴⁵ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪfá wo nɪwɪápɪnɪmearɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, Parisiowamɪ e nurɪrɪnɪ ná none enɪ ikayɪfɪwɪ neameararɪŋɪnɪ.” urɪfagɪ aɪ ⁴⁶ Jisaso ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪfáwa áamáyo anɪŋɪ minɪ sekaxɪ “E éfɪrɪxɪnɪ. E éfɪrɪxɪnɪ.” nurɪro aɪ wiwanɪŋowa wɪ mɪyarɪgɪfá eŋagɪ nánɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪoyɪné enɪ aweyi! Sɪfá wɪyi soyɪné majɪfá seaórɪnɪfárɪnɪ. Soyɪné áamáyo sanɪ xwé ayá wɪ nɪwikwiárɪro aɪ sewanɪŋoyɪné sanɪ xwé apɪ iwamɪfó mɪmfeyoarɪgɪoyɪné eŋagɪ nánɪ Gorɪxo xeanɪŋɪ seaikárɪnɪfárɪnɪ. ⁴⁷ Soyɪné Gorɪxoyá wɪfá rókiamoagɪfáwamɪ segɪ arɪfowa pɪkiárɪgɪfáyo xwárɪpáyo anɪŋɪ minɪ mɪfá imɪxarɪgɪoyɪnéxɪnɪ. ⁴⁸ Soyɪné e nerɪŋɪpɪmɪ dánɪ áamáyo áwanɪfá rénɪŋɪfá urarɪŋoi, ‘Negɪ arɪfowa Gorɪxoyá wɪfá rókiamoagɪfáwamɪ nɪpɪkiárɪróná apánɪ yagɪfá eŋagɪ nánɪ wɪgɪ xwárɪpáyo mɪfá imɪxarɪŋwɪnɪ.’ Énɪŋɪfá urarɪŋagɪfá nánɪ Gorɪxo xeanɪŋɪ seaikárɪnɪfárɪnɪ. ⁴⁹ Ayɪnánɪ Gorɪxo dɪŋɪfá neŋwɪperɪ soyɪné nánɪ xɪxɪnɪ re rɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Nionɪ wɪfá rókiamoagɪfá wamɪ tɪnɪ xwɪyɪfá wáf urɪmearɪgɪfá wamɪ tɪnɪ urowáráná ayɪfá wɪpɪkɪmɪfá ero wɪno mɪxɪ xɪdowárarɪro epɪrɪfárɪnɪ. ⁵⁰ Wɪfá rókiamoagɪfá nɪyonɪ nionɪ anɪfá imɪxɪrɪ xwɪfá imɪxɪrɪ eŋɪnɪ e eŋaé dánɪ nɪpɪkɪa bɪfagɪfá nánɪ áamá agwɪ ŋweagɪfáyɪné nionɪ eŋɪ seameámɪfárɪnɪ. ⁵¹ Aiborɪomɪ xámɪ xɪráo Keno pɪkɪŋe dánɪ nɪpɪkɪa nɪbɪfasáná yoparɪfá nionɪyá wɪfá rókiamoagɪfá Sekaraiamɪ pɪkɪgɪfawɪxɪnɪ. Omɪ nionɪ nánɪ ikwianɪwɪfá rɪdɪyowá yanɪro ikwɪkwɪárɪmɪfá yarɪgɪe mɪdánɪ eŋáná gɪ anɪfá awawá “Ŋwɪfárɪnɪ.” rɪnɪŋe mɪdánɪ eŋáná áwɪnɪmɪ e pɪkɪgɪforɪnɪ. Omɪ pɪkɪgɪe nánɪ oxɪfá apɪxɪfá agwɪ ŋweagɪfá tɪyɪné nionɪ eŋɪ seameámɪfárɪnɪ.’ Gorɪxo e rɪŋɪrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁵² Ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪfáwa áamáyo Gorɪxo “Oépoi.” wimónarɪŋɪpɪ mɪmɪwɪalɪkɪfá wiarɪŋagɪfá nánɪ xɪxewɪsɪfá ikaxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪoyɪné aweyi! Soyɪné amɪpɪfá Gorɪxo ‘Ámáyo owɪwapɪyɪpoyɪ.’ wimónarɪŋɪpɪ mɪwɪwɪapɪyɪpa yarɪŋagɪfá nánɪ sɪfá wɪyi soyɪné majɪfá seaórɪnɪfárɪnɪ. Soyɪné kí anɪfá nɪjɪfá nánɪ mɪrɪnɪŋɪwá nánɪ fá nɪxɪrárɪro aɪ sewanɪŋoyɪné wɪ nɪkwɪro mɪpáwɪpa ero áamá nɪpáwɪanɪrɪfá éfáyo soyɪné pɪrɪfá mákɪmɪfá wɪro yarɪgɪfárɪnɪ.” e nurɪfásáná ⁵³ anɪfá e pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ nurɪfá emearɪnɪ re egɪfawɪxɪnɪ. Ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪfáwa tɪnɪ Parisiowa tɪnɪ wɪgɪ xwɪoxɪfáyo dánɪ rɪfá ápiáwɪnɪŋɪfá nɪwerɪ omɪ sɪmɪfá tɪnɪ urɪro amɪpɪfá obaxɪfá wɪfá nánɪ yarɪŋɪfá wɪayɪro neróná ⁵⁴ “O xwɪyɪfá sɪpɪfá ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪfá xɪxɪnɪ mɪmónɪŋɪfá bɪfá ráná xwɪrɪxɪfá oumeaneyɪ.” nɪrɪnɪro arɪfá wɪaxɪfáwɪxɪnɪ.

12

“Nanɪfá ero sɪpɪfá ero mepanɪ.” urɪŋɪfá nánɪrɪnɪ.

¹ Ámá oxɪfá apɪxɪfá obaxɪfá ayá wɪ epɪroyɪfá nɪyárɪróná xokɪrɪpɪfá inarɪfá Jisaso xegɪfá wɪepɪsarɪŋowa Parisiowa seáyɪfá e nɪmónɪro sɪpɪfá yayɪro nanɪfá yayɪro

yarigfápa awa eni e epíríxíníri awamí xámí re uríñínigíní, “Soyfne bisfkerfá yisí (Bisfkerfá síní sñj enáná yisí onímiápi t́fá aiwí nímíní ikwianwí eapínáraríñíri.) Soyfne bisfkerfá yisí Parisiowayá nání wáyf nero emépoýi. Wigf nanf ero sipí ero yarigfápi nání seararíñíni.” nuríri ² awa sipí ero nanf ero mepa oépoyíníri re uríñínigíní, “Amípi agwí ínímí imóníñyí ŕfwená sñjání imónínfáríní. Amípi ínímí nimóníri yokwarímí iníñyí ŕfwená ámá ńníní nífá imónípírfáríní. ³ Pí pí xwíyífá árwíwíyímí yumfí ikaxf ŕnífáyf eni ámá ńníní ikwáwíyíná arfá wípírfáríní. Pí pí xwíyífá añf náyo ínímí dání ikeagígwf ŕnífáyf ŕfwená añf seáýíyo níñweámáná áwanf rowiáropírfáríní.” uríñínigíní.

Wáyf wipaxo náníriñí.

⁴ O re uríñínigíní, “Gf níkumíxíníri emearígfoýné, nioní re seararíñíni, ‘Segf waráyíní seapíkíarígfáwa nání wáyf mepaní. Dñj ení seaxekwapaxf menagí nání ayf nání wáyf mepaní.’ seararíñíni. ⁵ Ámá wáyf wipaxo nání nioní áwanf osearímíní. Ayf Goríxoríní. O ámáyo nípíkímáná xewaníño dñj ení níseaxekwapíri ŕfá anñj wearíñyíyo sealkeaarípaxf enagí nání wáyf omíní wífríxíní. Oyi, o nání aga wáyf wífríxíní.” uríñínigíní. ⁶ Ámá ayf dñj “Goríxo ámaéne nání añpíxaxf dñj moaríñíri.” oyaiwípoyíníri re uríñínigíní, “Ámá makerfáyo nání nurí iní sirfkwá wé wú núni bf nerfna nígwf ŕfá nñpía biaú t́níní bf yarígfáríní. Iní apia aga onímiápía nání aiwí Goríxo wí dñj peá nímorí arfá ikeamoaríñímaní. ⁷ Seyfne nání ení Goríxo wí arfá ikeamoaríñímaní. Segf mññyíyo d́fá aí ararí wenfýf nání o níñfáríní. Goríxoyá sññwíyo dání seyfne iní onímiápía t́níní xixení mimóníñagfá nání wáyf bí mepaní.” nuríri ⁸ re uríñínigíní, “Nioní re seararíñíni, ‘Ámá go go ámáýá sññwíyo dání ananí ‘Jisasomí xídaríñáoníriñí.’ uraríño nání ámá imóníñáoní níweapírfná o nání ení Goríxoyá aññajfýá sññwíyo dání ‘Gf ámaoríní.’ rímfáríní. ⁹ E nerí aiwí go go ámá nání wáyf nerí sññwíyo dání ‘Jisasomí muxídaríñáoníriñí.’ uraríño nání nioní ení Goríxoyá aññajfýá sññwíyo dání ‘Gf ámaómaní.’ rímfáríní.’ seararíñíni.” nuríri ¹⁰ re uríñínigíní, “Ámá go go ámá imóníñáoní yaríñápí nání xwíyífá sipí nínímearíri aiwí ananí Goríxo yokwarímí wiipaxíriñí. E nerí aiwí go go Goríxoyá kwíyí yaríñípi nání ‘Enf eáníñf Setenoyá t́níní yaríní.’ níri ríperírí numearírínáyí, Goríxo ananí yokwarímí wiipaxí meníní.” nuríri ¹¹⁻¹² re uríñínigíní, “Ámá wí f́fá níseaxero rotú añfyoraní, gapímanowa t́ñf eraní, ámíná neamenweagfáwa t́ñf eraní, nímeámí níseaurónáyí, ‘Aríge xwíyífá wákwínanfwíní?’ míyaiwípa nero ayá śwf ḿsearopa éfríxíní. Ayf rípi náníriñí. Sa axíná Goríxoyá kwíyípi xwíyífá soyfne urípíripi seaiwapíyíní enagí nání wáyf mepa éfríxíní.” uríñínigíní.

Ewayf ikaxf amípi mímúróñíñf wo náníriñí.

¹³ Ámá e epíroyf egfáyf wo Jisasomí re uríñínigíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, amípi ápo níperfna nítmí péfpi gf ráro xegfpi ikwínaroaríñagí nání ‘Díxí rígwáo t́níní píráníñf yanf menípiyí.’ ureí.” urfagí aí ¹⁴ o re uríñínigíní, “Ámáoxíní, ámáyo xwíríxí ḿewínígíníri go nírfpeáfríní? Go awagwíyá amípi yanf oeameíníri nírfpeaagf nání níraríñíni?” omí e nurímáná ¹⁵ ámá níyoní re uríñínigíní, “Segf iyfá f́fá amípi dñj níyímñf imóníñípi seaiapíxaxf meníní. Xwé ayá wí t́ñnoxí aiwí

wí dñf n̄ȳm̄ñf imónñfpi siap̄paxf men̄ni. Aȳn̄n̄i am̄p̄i nan̄f s̄ñw̄f f̄w̄f n̄w̄n̄r̄n̄á 'Nion̄ meapax̄r̄n̄i.' yaiwiar̄ḡfap̄i n̄p̄ni en̄ nan̄ wáȳ oseain̄ni. Seȳné iȳá fá am̄p̄i n̄n̄ni dñf ikw̄frop̄r̄ix̄n̄r̄i searar̄ñ̄ni." nur̄r̄i ¹⁶ ewaȳf xw̄ȳfá r̄ip̄i ur̄ñ̄niḡni, "Ámá am̄p̄i m̄m̄úrónñf woyá om̄ñfyo wit̄f aiwá xwé p̄r̄p̄r̄f in̄ñaḡi n̄w̄n̄r̄i ¹⁷ dñf neȳror̄i re yaiw̄ñ̄niḡni, 'Ar̄i em̄n̄r̄éni? Aiwá p̄r̄p̄r̄f in̄ñf t̄f t̄m̄i n̄n̄i ḡf an̄f ap̄n̄i men̄ni.' n̄ȳaiwir̄i ¹⁸ re r̄in̄ñ̄niḡni, 'Re oem̄ni. An̄f aiwá n̄n̄i m̄r̄in̄ñ̄ȳf em̄i p̄ip̄nam̄f n̄ȳár̄im̄áná ámi aga xwé wiw̄i wiwá n̄m̄ra numáná ḡf wit̄f aiwá n̄n̄i t̄n̄i am̄p̄i n̄on̄ȳá t̄n̄i an̄f iwiwám̄i n̄ita úm̄ḡni. ¹⁹ E n̄ȳár̄im̄áná niw̄an̄ñ̄on̄i re r̄f̄m̄ḡni, "Ḡf am̄p̄i n̄n̄i r̄ixa déron̄i. Aiwá xwiogw̄f fá ropax̄f n̄n̄i m̄iwen̄ni. Anan̄i kiki fá ñwear̄i aiwá n̄r̄i inīḡf n̄r̄i ner̄i yaȳf éim̄ḡni." r̄f̄m̄ḡni.' r̄ñ̄faḡi aí ²⁰ Gor̄ixo om̄i re ur̄ñ̄niḡni, 'Maj̄maj̄fá ikár̄nar̄ñ̄f rox̄ni, s̄fá r̄ȳim̄ni jox̄i r̄ixa n̄p̄er̄f̄ni. N̄p̄éáná d̄x̄f am̄p̄i p̄r̄án̄ñ̄f t̄ñ̄p̄i go mean̄f̄r̄ni?" ur̄ñ̄niḡni." Ayo e nur̄r̄i ²¹ re ur̄ñ̄niḡni, "Ewaȳf xw̄ȳfá ap̄i ámá Gor̄ixo n̄n̄i dñf m̄m̄opa nero 'Am̄p̄i xewan̄ñ̄on̄i ñḡf w̄n̄i w̄n̄i n̄meaaȳr̄i ot̄m̄ni.' yaiwiar̄ḡfáȳf n̄n̄r̄ni. Ámá e yar̄iḡfáȳf am̄p̄i w̄i m̄m̄úrónñaḡi aiw̄i Gor̄ixoyá s̄ñw̄fyo dán̄i uȳipeaȳf imónar̄ḡfáȳr̄ni." ur̄ñ̄niḡni.

Aiwá t̄ñi aik̄f t̄ñi n̄n̄i udud̄f winar̄ñ̄f n̄n̄i ur̄ewap̄ȳñ̄f n̄n̄r̄ni.

²² O xeḡf wiep̄sar̄ñ̄fyo re ur̄ñ̄niḡni, "Ámá e yar̄iḡfáȳf am̄p̄i w̄i m̄m̄úrónñaḡi aiw̄i Gor̄ixoyá s̄ñw̄fyo dán̄i uȳipeaȳf imónar̄ḡfáȳf en̄aḡi n̄n̄i re searar̄ñ̄ni, ' "Ar̄iḡe p̄r̄án̄ñ̄f ñwear̄r̄éw̄ni?" n̄r̄iro aiwá n̄p̄r̄f n̄n̄i udud̄f mepa ero war̄áyo aik̄f ȳin̄p̄r̄f n̄n̄i udud̄f mepa ero érx̄ni.' searar̄ñ̄ni. ²³ Aȳf r̄ip̄i n̄n̄r̄ni. Seḡf wárá j̄faȳf aik̄fyo múron̄ni. Dñf j̄faȳf en̄ aiwáyo múron̄ni. ²⁴ Soȳné ámi in̄f áw̄f n̄n̄i dñf mor̄f̄ni. In̄f awa aiwá om̄ñf nero mianar̄ḡfáman̄i. Wiḡf aiwá n̄m̄im̄i nuro an̄fyo t̄p̄r̄fáȳf en̄ an̄f w̄i m̄m̄r̄n̄ni. E ner̄i aí Gor̄ixon̄i m̄n̄i wiar̄ñ̄r̄ni. Soȳné dñf re r̄ȳaiwiar̄ñ̄oi, 'In̄fyo m̄m̄úrónñagw̄i n̄n̄i Gor̄ixo none n̄n̄i en̄ aiwá neaim̄x̄iȳipaxoman̄i.' r̄ȳaiwiar̄ñ̄oi? Oweoi, dñf e w̄i m̄m̄opa époȳi. ²⁵ Ámá 'Sepiá ámi b̄i oimón̄ni.' n̄ȳaiwir̄i udud̄f éo sep̄iá ámi b̄i imónar̄ñ̄r̄ni? Oweoi! ²⁶ Soȳné en̄ ap̄i aí w̄i mepax̄f ner̄f̄n̄ȳf aik̄f t̄ñi aiwá t̄ñi n̄n̄i pí n̄n̄i udud̄f yar̄ñ̄oi? ²⁷ Soȳné adowaȳf n̄n̄i dñf mor̄f̄ni. N̄ȳap̄r̄n̄á xeḡf iȳá óf ear̄i aik̄f ȳir̄i yar̄ñ̄man̄i. E ner̄i aiw̄i en̄j̄n̄á neḡf m̄x̄f in̄ȳf Soromono okiȳá n̄n̄r̄i meár̄ñ̄ño ner̄f̄n̄ȳf adowaȳf yap̄i awiax̄f e imónaḡfman̄i. ²⁸ Gor̄ixo adowaȳf t̄ñi ar̄áyo —Ará agw̄i en̄fyo anan̄i n̄ȳoaro s̄fá w̄ȳim̄i r̄fá ikeaar̄ip̄r̄fáȳr̄ni." ur̄ñ̄niḡni. Awa "Gor̄ixo ará n̄n̄i ayá s̄f̄w̄f muroar̄ñ̄ni." oyaiwipoȳñ̄r̄i e nur̄r̄i re ur̄ñ̄niḡni, "Gor̄ixo adowaȳf t̄ñi ar̄áyo okiȳf̄an̄ñ̄f yar̄ñ̄aḡi n̄n̄i soȳné en̄ an̄p̄ax̄f aik̄f e seaȳr̄ñ̄f̄r̄ni. ²⁹ Aȳn̄n̄i soȳné inīḡf t̄ñi aiwá t̄ñi n̄n̄i 'Pí nan̄r̄éw̄ni?' n̄r̄iro udud̄f néra mupa érx̄ni. ³⁰ Gor̄ixom̄i m̄x̄f̄d̄ipa yar̄iḡfáȳf ap̄i n̄n̄i an̄ñ̄f min̄f nero mean̄ro yar̄iḡf̄r̄ni. E ner̄i aí seḡf ápo Gor̄ixo soȳné ap̄i n̄p̄ni aiwáran̄i, aik̄f̄ran̄i seainar̄ñ̄aḡi n̄n̄i n̄j̄f̄r̄ni. ³¹ Ap̄i mean̄ro n̄n̄i mepa ero Gor̄ixo x̄fo xeḡf xw̄iox̄fyo m̄meám̄f ner̄i seameñ̄wean̄f páwip̄r̄i n̄n̄i am̄p̄i x̄fo wimónar̄ñ̄fpi ero ner̄f̄n̄ȳf, Gor̄ixo anan̄i ap̄i n̄p̄ni n̄iseain̄f̄r̄ni." ur̄ñ̄niḡni.

"E e ner̄f̄n̄ȳf, am̄p̄i nan̄f w̄i an̄ñ̄nam̄i aw̄in̄ñ̄f eaárar̄ñ̄oi." ur̄ñ̄f n̄n̄r̄ni.

³² Awa xwá t́yo nᵇwearná wigí amípi xwé menagí nání wáyí epírixíníri re urᵇnᵇnigini, “Seyné sipísipí miaúrárí inígfáyí yapi imónígfáyiné, segí ápo Gorixo xwiox́yo mímeámí nerí seamenᵇweanfe páwírixíníri wimónariᵇnagí nání wáyí mepa érixini. ³³ Segí iyá fá amípi nígwí nání bí nero nígwí meáfáyí áamá uyipeayí imónígfáyí arírá wianiro nání mᵇnᵇn wíríxini. E nerínáyí, amípi anᵇnamí ayá rímíxarígfápínᵇnᵇn tarᵇnᵇn. Anᵇnamí amípi wí anᵇpá imónariᵇnᵇn. Íwí yariᵇgfáyí wí páwipaxí mimónini. Ípíkwiyí ení wí amípi xwíríá ikixepaxí mimónini. Ayínání xwá t́yo amípi wíní wíní nᵇmeayiri mᵇtᵇpa nerí á máyo ayá nurímíxiri arírá nᵇwirínáyí, anᵇnámíni anᵇnᵇn wenfe awínᵇnᵇn eaáranᵇnᵇn. ³⁴ Segí amípi nanᵇn ayá rímíxarígfápí xwá t́yo wenánáyí, ayí xwá t́yo nání dᵇnᵇn mopírfáriní. Anᵇnamí wenánáyí, Gorixo tᵇnᵇn e nání mopírfáriní.” urᵇnᵇnigini.

Ewayí ikaxí omᵇnᵇn wiiarígfá nanᵇnᵇn.

³⁵⁻³⁶ O gí wiepísarᵇnᵇnáyí wé nᵇróniro ᵇweárixíníri ewayí xwiyá re urᵇnᵇnigini, “Áamá xᵇnáiwanᵇnᵇn nímoniro omᵇnᵇn wiiarígfáwa wigí boso nání ‘Aiwá apíxí meánᵇnᵇn nání imíxarígfápí gíná pᵇnᵇn nᵇwírámí bᵇnᵇnᵇnfenᵇnᵇn?’ nᵇyáiwiro rapírapí irᵇnᵇnᵇn kíkíyiniᵇnᵇn níkroro nᵇpímoániro areríxí nᵇyíniro uyíwí nᵇmíxároro o nᵇrémorí wá e dání wakwí óráná apaxí mé ówanᵇnᵇn íkwianeyíniro xwayí nanᵇnᵇn ᵇweaarígfápa seyné ení e érixini. ³⁷ Boso nᵇrémorí omᵇnᵇn wiiarígfáwa sá mᵇwé wé nᵇróniro ᵇweanagá nᵇwinírnáyí, awa yayí winᵇpaxíriní. ‘Boso omᵇnᵇn wiiarígfáwa wé nᵇróniro ᵇweanagá nᵇwinᵇnᵇn xewanᵇnᵇn rapírapí níkrorí areríxí nᵇyínᵇnᵇn ‘Aiwá naríge éf ᵇweápoi.’ nurᵇnᵇn aiwá mᵇnᵇn nᵇwia unᵇnᵇn.’ seararᵇnᵇn. ³⁸ O áriwéyoranᵇnᵇn, isáyoranᵇnᵇn, nᵇrémorí xegí omᵇnᵇn wiiarígfáwa sínᵇn wé nᵇróniro ᵇweanagá nᵇwinírnáyí, awa yayí winᵇpaxíriní.” urᵇnᵇnigini. ³⁹ Ewayí xwiyá ámí bí nurᵇnᵇn re urᵇnᵇnigini, “Rᵇpí ení nání dᵇnᵇn mópoi. Anᵇn iwámí xiáwo íwí meánᵇnᵇn bᵇno nání ‘Sᵇá rᵇyimi bᵇnᵇnᵇn.’ nᵇyáiwiri sᵇnᵇnᵇnᵇn, awí nᵇwearní íwí meano opáwinᵇnᵇn sᵇnᵇnᵇn mᵇwinᵇnᵇn emᵇnᵇnᵇn enᵇnᵇnᵇn.” nurᵇnᵇn ⁴⁰ re urᵇnᵇnigini, “Seyné ení wé nᵇróniro ᵇwearᵇnᵇn. Sᵇá áamá imóníᵇnᵇn nání ‘O nᵇweapᵇnᵇnmenᵇnᵇn.’ yáiwíyáimi nᵇweapᵇnᵇnᵇn.” urᵇnᵇnigini.

Ewayí ikaxí bosíwo nánᵇnᵇn.

⁴¹ Pitao re urᵇnᵇnigini, “Ámínáoxini, ewayí xwiyá apí rarᵇnᵇnᵇn nearéwapíyarᵇnᵇnᵇn nání rᵇrarᵇnᵇnᵇn? Áamá nᵇyonᵇn ení nání rᵇrarᵇnᵇnᵇn?” urᵇnᵇnᵇn ⁴² Jisaso ámí ewayí ikaxí urᵇmᵇnᵇnᵇn nání yarᵇnᵇn re winᵇnᵇnᵇn, “Omᵇnᵇn wiiarᵇnᵇn wo xegí bosoyá xwiyá ará nᵇwiri dᵇnᵇn nenᵇwiperí nerínáyí arige imónini? O re imónini. O omᵇnᵇn rᵇpí nání bosíwo oimónᵇnᵇn xegí boso rᵇpeanᵇnᵇn. O xegí bosoyá omᵇnᵇn wiiarígfáyí umeirᵇnᵇn aiwá yanᵇn umeirᵇnᵇn yarᵇnᵇnᵇn. ⁴³ Boso amí dání nᵇbᵇrᵇnᵇn xegí bosíwo xámí yagípa sínᵇn axípi píranᵇnᵇn yarᵇnᵇnᵇn nᵇwinírná bosíwo yayí winᵇpaxíriní. ⁴⁴ Nepa seararᵇnᵇn. O píranᵇnᵇn yarᵇnᵇnᵇn nᵇwinírná xegí omᵇnᵇn nᵇnᵇn ení onᵇmeirᵇnᵇn rᵇpeanᵇnᵇn. ⁴⁵ E nerí aiwí bosíwí axo ‘Gí boso yapᵇnᵇn bᵇnᵇnᵇn.’ nᵇyáiwiri omᵇnᵇn wiiarígfáwamí tᵇnᵇn omᵇnᵇn wiiarígfáwamí tᵇnᵇn iwánᵇn nᵇméperí aiwá nᵇrᵇnᵇn inígfí nᵇrᵇnᵇn nemáná papíkfí nerínáyí ⁴⁶ ‘Boso nᵇbᵇnᵇnmenᵇnᵇn.’ nᵇyáiwiri yarᵇnᵇnᵇn sᵇá xᵇo bᵇnᵇnᵇn májía nímonᵇnᵇn yarᵇnᵇnᵇnᵇn boso rᵇxa nᵇrémónapᵇnᵇn re enᵇnᵇnᵇn. Bosíwomí

mihj ntwákwiri áamá arfki yarigfáyf tñi wárinfáriní. ⁴⁷ Boswí go go xegf boso wimónaríhjpí nání nífá nimónirí aiwi píránhj mimixípa nerí wé nírónirí mihweapa nerínáyf boso nibírná iwanj rípi rípi eámeámí eaayínfáriní. ⁴⁸ E nerí aiwi boswí go go xegf boso wimónaríhjpí nání nífá mimónípa nerí sípí o iwanj eapaxf bí nimixírnáyf, boso nibírná iwanj onímiápi weanfáriní. Áamá nfñi amípi xwé wí wífáyf ríwéná ayf ení xwé urápihjáríní. Goríxo ení áamá gomí xegf omíhjí wiini uríhjíf nání ríwéná yaríhjí re winfáriní, ‘Omíhjí nioní siapihjáyf xixení enífraní?’ urínfáriní.’ Jisaso xegf wíepísaríhjíyf xfo mihweanáná úrapí néra upírxínirí dñj mófírxínirí ewayf xwíyíá apí uríhjinigíní.

“Áamá xepíxepá róníhjárífa nání bháoníríní.” uríhjí náníríní.

⁴⁹ O re ríhjinigíní, “Nioní áamá xwíá tfyó hweagfáyo xeaníhjí Goríxoyá ríáníhjí wikeaárimífa nání bháoníríní. ‘Xeaníhjí apí ápiáwfníhjí ríxa wémínirí nerí síhjíwíríyf, ayf naníhíní.’ nimónaríní. ⁵⁰ E nerí aiwi xeaníhjí áamá iniigf waxf márovíníhíníhjí yaríhjpí nioní nímeanfáriní. Síni mánímeapa enjagí nání dñj ríá níxearíní.” Jisaso xfómí píkipírífa enjagí nání e nurírí ⁵¹ re uríhjinigíní, “Nioní nání ‘O áamá níyoní píyíá wírímánirí bhíjoríní.’ ríníaiwíaríhjó? Oweoi! Áamá nioní dñj nínikwírooro yarigfáyf tñi uyíní yarigfáyf tñi xepíxepá róníhjáríníhíní bháoníríní. ⁵² Ríná dání ná ríwíyo ení anj ná wíwámí dání áamá wé wú axíyf imóníhjágo aiwi xwíyíá nioníyápipímí dání xepíxepá níróníro mídání waú imóníhjáná mídání waú wo imónínfáriní. ⁵³ Xano tñi xewaxo tñi xepíxepá rónírí xínáí tñi xemiái tñi xepíxepá rónírí xíái tñi xewaxomí xiepí tñi xepíxepá rónírí néra upíhjáríní.” uríhjinigíní.

Sfmímajfóníhjí imóníhjpí nání uríhjí náníríní.

⁵⁴ O áamá oxí apíxí e epíroyf egfáyo re uríhjinigíní, “Seyíné sogwí wearíhjmí dání agwí yaparíhjágo níwínírná ‘Ríxa iniá yaparíní.’ rarígfápa nepa eaaríhjáríní. ⁵⁵ Imíhjí damí dání ení baríhjágo níwínírná ‘Agwí ríná ríá síníhjó.’ rarígfápa nepa ríá sínaríhjáríní. ⁵⁶ Nanj ríro sípí ríro yarígfóyfné, agwí tírímíhjí erí yaríhjágo níwínírná ananí ‘E imóníhjó.’ xixení rarígfá aiwi amípi nioní sfmímajfóníhjí imíxaríhjápi síhjíwí nínaníro ‘Ayf Goríxo rípi nání síwá ríá neaiaríní?’ míyáiwíarígfáyfnéxíní.

Ewayf íkaxf áamá xwíyíá rímearyno náníríní.

⁵⁷ “Sewaníhjóyfné amípi sípí imóníhjíyf naníní eyeyírómf erfíní.” nurírí ⁵⁸ ewayf xwíyíá rípi uríhjinigíní, “Áamá wo omí xwíyíá omearymínirí joxí tñi xwíríxí yanírí sirímeááná síni óf e nurfná o tñi xwíyíá nimíxínirí omí píránhjí píyíá wíríhíní. E míwípa nerínáyf, o xwíríxí mearyno tñj e nání íá nírxémí nurí xwíríxí nírxíméssáná enáná xwíríxí mearyno joxí íá nírxírírí porisf womí míní wíáná o gwí aníyo ríhjíwíríríníhjó. ⁵⁹ Joxí nígwí yoparípi níroari níroyírónírnáyf, gwí aníyo dání nípeyearfíní. ‘E mepa nerfnáyf, aníhjí e hwearfáriní.’ seararíhjiní.” Jisaso ayf “Xwíríxí mearyno Goríxorfaní?” yaiwíro sfá o áamá níyoní mí ómómíxímí enfáyí síni mimóníhjáná “Nene dñj níyáikírorane omí dñj owíkwíroaneyí.” yaiwíro óepoyínirí ewayf xwíyíá e uríhjinigíní.

13

“Nisan̄iro mepa nerónáyf, nikeamónip̄fárini.” ur̄inj̄f nán̄ir̄ini.

¹ Jisaso áamá e ep̄froȳf eḡfáyo sín̄i ur̄éwap̄iyar̄iná áamá wí n̄wíáp̄n̄imearo áwan̄f re ur̄iḡfawix̄ini, “Em̄áyf gap̄iman̄f Pairato poris̄f wam̄i urowáráná awa an̄f Gorix̄o nán̄i rid̄iyowá yar̄iḡfiwám̄i nuro áamá Gariri p̄ropenis̄fyo dán̄f wí rid̄iyowá yar̄iná pip̄ikim̄f eḡfawix̄ini.” ur̄faḡfa ² o re ur̄inj̄iniḡini, “Seýfne ‘Gariri dán̄f aȳf rik̄ikir̄fó n̄era nuróná áamá n̄iyoni m̄uróniḡfá en̄agi nán̄i e pikiḡfawix̄ini.’ r̄iyaiwiar̄inj̄oi? ³ ‘Oweoi, seýfne f̄w̄f yar̄iḡfáyf r̄fwm̄ini n̄mamoro m̄isan̄ipa ner̄fnáyf, seýfne en̄i ax̄fp̄i éniñf̄ an̄fn̄ip̄fár̄ini.’ searar̄inj̄ini. ⁴ Áamá 18 aȳf an̄f rip̄inj̄wá wíwá ip̄i xeḡf yōf Siroam̄iȳf r̄inj̄iwá t̄ñf e n̄ip̄neamioar̄i áamá ap̄imi p̄kin̄iȳf nán̄i seýfne re r̄iyaiwiar̄inj̄oi, ‘Áamá aȳf rik̄ikir̄fó n̄era nuro áamá Jerusarem̄i ñweaḡfá win̄iȳf n̄iyoni seáȳf e m̄uróniḡfá en̄agi nán̄i an̄f iwá n̄ip̄ior̄i pik̄iniḡini.’ r̄iyaiwiar̄inj̄oi? ⁵ Oweoi, seýfne f̄w̄f yar̄iḡfáyf r̄fwm̄ini n̄mamoro m̄isan̄ipa ner̄fnáyf, seýfne en̄i ax̄fp̄i éniñf̄ an̄fn̄ip̄fár̄ini.’ Áamá e ep̄froȳf eḡfáyf “X̄ixen̄i e neameanf̄ar̄ini.” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i e ur̄inj̄iniḡini.

Ewaȳf ikax̄f ik̄fá pik̄fna nán̄ir̄ini.

⁶ E nur̄ir̄iná ewaȳf xw̄iyfá rip̄i ur̄inj̄iniḡini, “Áamá wo xeḡf wain̄f urax̄f om̄inj̄fyo ik̄fá pik̄f f̄w̄f nurár̄imáná r̄fwn̄á sogw̄f d̄im̄in̄ir̄i n̄ibayir̄i aí p̄fá meḡinayinj̄iniḡini. ⁷ P̄fá n̄imeḡinayir̄i nán̄i xeḡf om̄inj̄f aȳf w̄iwar̄inj̄om̄i re ur̄inj̄iniḡini, ‘Ík̄fá r̄ina xw̄iogw̄f waú wom̄i nion̄i sogw̄f nán̄i n̄ib̄iri p̄fá meḡinaylár̄ini. Ná m̄wear̄inj̄fna ik̄wap̄inj̄f meaar̄ini. Em̄i r̄ómoáre.’ uráná ⁸ o re ur̄inj̄iniḡini, ‘Am̄ináox̄ini, ámi xw̄iogw̄f ro xe opwen̄i. Ná wen̄i nán̄i pip̄inj̄fyo ará n̄iyár̄imáná xw̄fá p̄iȳf wiáróm̄in̄i. ⁹ Xw̄iogw̄f w̄fom̄i ná wéagi n̄w̄in̄ir̄fnáyf, aȳf nan̄f̄r̄ini. Ná m̄wen̄aḡi n̄w̄in̄ir̄fná n̄ror̄i em̄i m̄óir̄ix̄ini.’ ur̄inj̄iniḡini.” Jisaso áamá aȳf “Nene ik̄fá pik̄f anán̄inj̄f im̄ón̄ijagw̄f nán̄i r̄fá nearar̄ini?” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i ewaȳf ikax̄f e ur̄inj̄iniḡini.

An̄inj̄f r̄fkw̄in̄ij̄imi nan̄f im̄ix̄inj̄f nán̄ir̄ini.

¹⁰ Jisaso sabarfá w̄iyimi rotú an̄fyo n̄ñweámáná ámayo ur̄éwap̄iyar̄iná re en̄inj̄iniḡini. ¹¹ Ap̄ix̄f wí —Í im̄fó d̄inj̄f x̄ix̄éroar̄ijaḡi nán̄i an̄inj̄f s̄im̄ix̄f ner̄i n̄r̄fkw̄in̄ir̄i emear̄fná xw̄iogw̄f wé wúkau s̄ikw̄f wú en̄áná ámi w̄fumi dán̄f waú wo múroñir̄ini. Éf ropax̄f wiar̄inj̄iman̄i. ¹² Í e ñwean̄aḡi Jisaso n̄w̄in̄ir̄fná “Eini.” nur̄ir̄i re ur̄inj̄iniḡini, “Ineyi, s̄im̄ix̄f siar̄inj̄fp̄i r̄ixa p̄ni r̄wiár̄inj̄oi.” nur̄ir̄i ¹³ wé seáȳf e ikwiáráná re en̄inj̄iniḡini. Í éf p̄rán̄inj̄f n̄ror̄i Gorix̄om̄i yaȳf seáȳf e umen̄inj̄iniḡini. ¹⁴ E éaná rotú an̄f meñweano Jisaso Sabarfáyo ap̄ix̄im̄i nan̄f wim̄ix̄faḡi nán̄i wik̄f d̄inj̄f n̄w̄iawir̄i áamá e ep̄froȳf eḡfáyo re ur̄inj̄iniḡini, “Sfá wé w̄fumi dán̄f w̄iyi om̄inj̄f nán̄i im̄ón̄ini. Sfá ayo Jisaso nan̄f seaim̄ix̄in̄fá nán̄i b̄ir̄f̄ini. Sabarfáyo m̄ib̄ipa erf̄ini.” ur̄fagi aiw̄f ¹⁵ om̄i Jisaso m̄ix̄f nur̄ir̄i re ur̄inj̄iniḡini, “Nan̄f eri s̄ipi eri yar̄iḡfoýfne, Sabarfáyo aí bur̄imákau t̄ñi doḡi t̄ñi wiḡf an̄fyo n̄ip̄awir̄i níkweám̄i iniñḡf on̄in̄ir̄i iniñḡf t̄ñf e nán̄i n̄im̄éra mupa yar̄iḡfár̄ani?” Aȳf Sabarfáyo wiḡf bur̄imákau nán̄i d̄inj̄f n̄imoro aí áamá nán̄i d̄inj̄f m̄imoar̄ijaḡfá nán̄i e nur̄ir̄i re ur̄inj̄iniḡini, ¹⁶ “Ap̄ix̄f r̄i Ebir̄famoyá f̄wiár̄faweȳf w̄ir̄ini. Seteno s̄im̄ix̄f ap̄i n̄wir̄i gw̄fn̄inj̄f jár̄in̄ijáná xw̄iogw̄f 18 múroñir̄ini. ‘Ími Sabarfáyo gw̄fn̄inj̄f n̄wik̄wear̄i nan̄f n̄wim̄ix̄ir̄fná n̄ip̄ikw̄ini m̄iyar̄in̄ini.’ r̄in̄iaiwiar̄inj̄oi?” urar̄fná ¹⁷ om̄i wik̄f d̄inj̄f w̄iawifáwa ayá win̄inj̄iniḡini.

Ayá winarfná ámá oxí apíxí e epíroyí egfáyí amípi ayá ríwamóní paxí Jisaso yarínjipi nání yayí seáyí mí dání néra ugíawixíni.

Ewayí ikaxí masité siyí nánirini.

¹⁸ O ámá obaxí dñjí mīwīkwíropa yarínjagí nīwínirí re ragírini, “Nioní ewayí xwiyíá bí pípi níriri Goríxo xwioxíyo mīmeámí nerí seameñweanfápi ‘Rípiñinjí imónini.’ rímíini?” nuriri ¹⁹ re urínjiginíni, “Apí masité siyíninjí —Masité aiwá xegí siyí aga onímiáirini. Apí masité siyíninjí imónini. Ámá wo masité siyí nīmeari xegí omínjío moáráná nerápiri íkíá nimóniri peyíáná injí nībírí ápaxíyo yéwí tíñjiginíni.” urínjiginíni. Ámá “Agwí Jisasomí ámá obaxí dñjí mīwīkwíropa yarínjagí aiwí idáná obaxí dñjí wīkwíropírfáirini.” oyaiwípoyinirí Jisaso e urágrini.

Ewayí ikaxí yisí nánirini.

²⁰ Ewayí xwiyíá axípi ámi bí re urínjiginíni, “Arige níriri Goríxo xwioxíyo mīmeámí nerí seameñweanfápi ‘Rípiñinjí imónini.’ rímíini?” nuriri ²¹ re urínjiginíni, “Apí yisíninjí —Yisí bisíkerfá sını sijní enáná bí onímiápi ínimi táná yarínjipa nípini íkwianjwí eapínarínjirini. Goríxo xwioxíyo mīmeámí nerí seameñweanfápi yisíninjí imónini. Apíxí wí bisíkerfá sını sijní díramíxí xwé wámi síxí ínijnáná yisí bí nīmeari ínimi táná nīmíni íkwianjwí eapínarínjiginíni.” urágrini.

Ewayí ikaxí óf onígfyikwí nánirini.

²² O Jerusaremí nání nurfná anjí apí apimi nuréwapíya warfná ²³ ámá wo re urínjiginíni, “Ámínáoxini, sfá Goríxo ámá nīyoní mí ómómíxímí enfáyimi o ámá womíni womíni nenení yeáyí neayimíxemeanfáraní?” urfagí o ámá ayo re urínjiginíni, ²⁴ “Goríxomí dñjí nīwīkwírori xídarígíapí óf onígfyikwíninjí iníni. Óf ayimi páwipírí nání aninjí miní éfrixíni. Ámá obaxí ananí opáwianeyinirí nerfná yopa meginípírfáirini.” nuriri ²⁵ ewayí ikaxí re urínjiginíni, “Anjí xiáwo nīwíápinímeari anjí ówanjí yaráná seyíné nībīro wá bíariwámíni nīrómáná wakwí nórirí ‘Ámínáoxini, anjí ówanjí neafkwíenapei.’ uráná re searínfáirini, ‘Nioní majfáirini. Anjí gími dánjýfnéxini?’ searáná ²⁶ re uranirí éfáyí ‘Joxí negí anjí wáyío nīrémori nene tñni nawíní aiwá tñni iniigí tñni nīnīrane nearéwapíyijenerini.’ uranirí éfáyí ²⁷ anjí xiáwo re searínjioi, ‘Anjí gími dánjýfnéxini? Nioní majfáirini.’ searínfáirini. ‘fwí yarígíáyíné nioní píní nīnīwíarími éf úpoyí.’ searínfáirini.” nuriri Goríxo anjí xiáwóninjí imóninjagí nání e nuriri ²⁸ re urínjiginíni, “Seyíné re wínípírfáirini. Segí seáwowa Ebíríamo tñni Aisako tñni Jekopo tñni awa Goríxoyá xwiyíá wíá rókíamoagfáwa tñni xfóyá xwioxíyo nípáwiro nīweañjagí nīwínīro Goríxo ‘Segípi bíaniríwámíni nīweápoyí.’ searfagí nīwíniróná seyíné manjí magí nírónīro njwí píyí wírínípírfáirini. ²⁹ Émáyí oxí apíxí sogwí weaparínjímí dánjýfí weapíro sogwí wearínjímí dánjýfí yapíro mídímídánjýfí ení bíro nero Goríxoyá xwioxíyo nípáwiro aiwá narínjagí sijnwí wínípírfáirini.” nuriri ³⁰ xewaníjo ámi nīweapírfná nání re urínjiginíni, “Émáyí xámí surfímá imónígíáyí xámí xámí imónípírfáirini. Xámí xámí imónígíáyíné surfímá epírfáirini.” urínjiginíni.

Jerusaremíyo imónínfápi nání áwanjí urínjínánirini.

³¹ Jisaso xwiýfá apí nurítsáná enáná Parisi wa re urémeagfawixini, “Gapímaní Xeroto rípiikini nání wimónariñagí nání re píní níwiáriimi ui.” uríagfá ³² o re uríñinigini, “Soyíné nuro Xeroto, sfwí sayíniní fwi yaríñomi áwaní re urémeápoi, ‘Jisaso re rarini urémeápoi, “Nioni sfá áríní wíyo imíto dñí xixéroariñyí míxí umáinowárirí simíxíyí píraniní imímíxímí erí nemáná omíní (Omíní ayí xewaníño amá nýoni nání upeinífa nánirini.) Omíní Gorixo o éwiniginiri nírowárenapíñí yárimífarini.” rarini.’ urémeápoi.” nurowárirí ³³ amá e epíroyí egfáyo xewaníño nání re uríñinigini, “Nioni Xeroto nání wáyí mñinaríñagí aiwi nioni ríxa úmíginí. Nioni sfá áríní wíyo nurí Jerusaremí rémómífarini. Seyíné ‘Wfá rókiamoarigfá womí amí amí nípiikiríná ayí nanímaní. Jerusaremí nípiikirínáyí ayí ananirini.’ yaiwiaríñagfá nání waríñini.” nuríri ³⁴ re uríñinigini, “Jerusaremí ñweáyíné, wfá rókiamoarigfáwami píkiro amá Gorixo seyíné nání searwárfáyo sñá tñí nearo píkiro yarigfáyíné, karíkarí xegí miá negiri xwioxíyo míméamí yaríñípa nioni íníná axípi e seaiayimínirí éagí aí seyíné míseaimónarinini. ³⁵ Arfá époi. Aní Gorixo yeáyí níseayimíxemearíná seyíné ñweanirí egfé ríxa anípa imónigoí. Nioni síñwí mñanípa néra nuro ríxa ‘Amináo urowáraná weapínfo oyá dñí tñí yayí winípaxorini.’ nítróná amí síñwí naníprífarini.” uríñinigini.

14

Síkwí mñekwidoñomi naní imíxíñí nánirini.

¹ Sabarfá wíyimi Parisiowa wigí amíná wo Jisasomí “Yawawi nurai nioniyá aníyo aiwá onaiyi.” uríagí Jisaso nípáwiri ñweanáná awa omí síñwí winaxfíñáná ² amá wo —O xegí síkwí aníñí mñekwidoáríñorini. O Jisasoyá símímaní tñímíni ñweañagí Jisaso e níwinirí ³ ñwí ikaxí eáníñípi mewegfáwami tñí Parisiowami tñí xwiýfá bí nurírná yaríñí re winíñinigini, “Sabarfáyo soyíné amá simíxí egfáyí naní nimíxírnáyí, ‘Ayí ananirini.’ riyaiwiaríñoi? ‘Ñwíaxini.’ riyaiwiaríñoi?” uríagí aí ⁴ awa píné marí wimóníñagfá Jisaso síkwí mñekwidoñomi wé seáyí e níwikwíarirí fá níxíriri naní níwimíxiri xegí aní e nání nurowárimáná ⁵ awami re uríñinigini, “Soyíné woxí díxí íworani, burímákaúrani, Sabarfá ayo aiwi mñíñwí iniígí ríwoníyo píeróaná apaxí mé mímíxeaaríñíraní?” uríagí ⁶ Goríxoyá ñwí ikaxí eáníñípimi Sabarfáyo amáyo arírá níwiríná nání ríwamíñí meáníñagí nání awa xwiýfá bí murípaxí wimóníñinigini.

“Símí sfmí e ñweaníro mímónípa étrixini.” uríñí nánirini.

⁷ Jisaso awa tñí aiwá níñirí níñwearfná amá aiwá nání urepeárfáyí xámí sfmí sfmí e oñweaneyinirí níwiapíro weníñí éagfá Jisaso síñwí e níwinirí ríxa nñí níwiapíro aiwá naríná o ewayí xwiýfá rípi uríñinigini, ⁸ “Woxí woxí apíxí meánini nání aiwá imíxífápi nání rírepeáraná joxí nurí sfmí sfmí imóníñe mññweapa étrixini. Amá urepeárfá wo joxí seáyí e rímúrono ení níbirínáyí, ⁹ amá aiwá apí nání earepeárfó joxí ñweane níbirí re ríñíñoi, ‘Joxí ñweañí re o ñweaníñoi.’ ríraná joxí ayá néra nurí iwíyífa jíamí ñwearfáriní. ‘Iwíyífa jíamí ñweat.’ ríripíríxínirí sfmí sfmí imóníñe mññweapa étrixini. ¹⁰ Rírepeáraná joxí nurí iwíyífa jíe ñwearfíni. Rírepeárfó joxí iwímí ñweañagí níranirí re ríriníginí,

‘Gf n̄ikum̄x̄n̄r̄i emear̄iḡw̄f̄lox̄n̄i, jox̄i nur̄i áw̄n̄i dae ŋweat.’ r̄iráná ámá ox̄f ap̄ix̄f aw̄í neán̄ro jox̄i t̄n̄i aiwá nar̄iḡáȳf̄yá s̄ŋw̄f̄yo dán̄i jox̄i ám̄ináox̄f̄n̄ŋ̄f̄ imón̄r̄f̄n̄i.” Ewaȳf xw̄iȳfá ap̄i nur̄r̄i ¹¹ re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, “Ámá go go xewan̄ŋo weyf̄ men̄fo r̄f̄wéná Gor̄ixo wim̄x̄áná ayá ner̄i xw̄r̄fá nimóga unf̄ár̄n̄i. Go go weyf̄ m̄imen̄f̄ waun̄f̄ ikár̄n̄fo om̄i Gor̄ixo weyf̄ umen̄f̄ár̄n̄i.” ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i.

“Aiwá nán̄i nurepeár̄r̄fná re éfr̄ix̄n̄i.” ur̄iŋ̄f̄ nán̄r̄n̄i.

¹²⁻¹⁴ Ám̄i xw̄iȳfá r̄ip̄i aiwá ap̄i nán̄i urepeár̄fom̄i re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, “Ámá nán̄i aiwá r̄iyam̄f̄ ner̄fnáȳf̄ d̄ix̄f̄ n̄ikum̄x̄n̄r̄i emear̄iḡáȳf̄ran̄i, r̄ir̄ix̄f̄meáowaran̄i, d̄ix̄f̄ ámá ax̄f̄ jox̄iȳáȳf̄ran̄i, ámá an̄f̄ ax̄f̄ e dán̄f̄ am̄ip̄i m̄imúrón̄iḡáȳf̄ran̄i, aȳf̄ r̄f̄wéná jox̄i en̄i aiwá nán̄i r̄irepeár̄áná aȳf̄yá en̄i jox̄iyá n̄iḡfápa ax̄f̄p̄i n̄im̄iḡn̄r̄i ayo murepeár̄ipa éfr̄ix̄n̄i. Aiwá r̄iyam̄f̄ ner̄fná ámá uȳipeaȳf̄yo t̄n̄i ámá wará min̄ŋf̄yo t̄n̄i sikw̄f̄ ik̄f̄ eḡf̄yo t̄n̄i s̄ŋw̄f̄ supár̄iḡf̄yo t̄n̄i nurepeár̄r̄fnáȳf̄, ámá e imón̄iḡf̄yf̄ jox̄i w̄i r̄iyam̄f̄ ner̄i siap̄pax̄f̄ men̄aḡi nán̄i r̄f̄wéná ámá wé rón̄iḡfá w̄láp̄n̄imeááná Gor̄ixo mí ómóm̄x̄m̄f̄ ner̄fná xewan̄ŋo jox̄iyá nán̄i siap̄n̄fá en̄aḡi nán̄i yaȳf̄ seáȳm̄i dán̄i osin̄n̄i.” ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i.

Ewaȳf̄ ikax̄f̄ aiwá ap̄ix̄f̄ mean̄f̄ urepeár̄ŋf̄p̄i nán̄r̄n̄i.

¹⁵ Ámá wo awa t̄n̄i n̄ŋwearo aiwá nar̄iḡfo Jisaso e urar̄ŋaḡi ar̄fá n̄iwir̄i n̄w̄iáp̄n̄imear̄i om̄i re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, “Ámá Gor̄ixoyá xw̄lox̄f̄yo n̄ipáwir̄i n̄ŋwear̄i aiwá n̄ip̄r̄fá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ anan̄i oyá d̄ŋf̄ t̄n̄i yaȳf̄ win̄ipax̄f̄ȳr̄n̄i.” ur̄faḡi aí ¹⁶ o ewaȳf̄ ikax̄f̄ re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, “Ámá wo ámá obax̄f̄ nurepeár̄imáná aiwá xwé r̄iyam̄f̄ ner̄i ¹⁷ r̄ixa r̄iyam̄f̄ n̄iyár̄f̄sáná ámá xeḡf̄ x̄nán̄iŋf̄ nimón̄r̄i om̄iŋf̄ w̄iariŋom̄i ‘Ámá nion̄i urepeár̄imen̄f̄yo “B̄fpoȳi. Aiwá r̄ixa r̄iyam̄f̄ inár̄n̄i.” ur̄imēi.’ wáf̄ urowár̄faḡi aí ¹⁸ ámá n̄f̄n̄i áxen̄war̄ŋf̄ n̄iga nuro ‘Aiwá ap̄i nán̄i ban̄iméw̄in̄i. Ban̄iméw̄in̄i.’ nur̄iróná ámá xám̄i nur̄i wáf̄ w̄imeáo re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, ‘Gf xw̄fá b̄i b̄f̄ éáon̄i nur̄i s̄ŋw̄f̄ w̄n̄im̄i en̄aḡi nán̄i aiwá nán̄i b̄ipax̄f̄ men̄n̄i. Xe xeḡf̄ kikiáfá oun̄r̄i s̄ŋw̄f̄ nanēi.’ uráná ¹⁹ om̄iŋf̄ w̄iariŋo nur̄i ámá ám̄i wom̄i wáf̄ w̄imeááná o en̄i re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, ‘Bur̄imákaū om̄iŋf̄ en̄fa nán̄i wé wúkaū b̄f̄ éáon̄i nur̄i waú waú max̄r̄n̄f̄ n̄ikum̄x̄ára nur̄i iwam̄f̄o em̄i en̄aḡi nán̄i aiwá nán̄i b̄ipax̄f̄ men̄n̄i. Xe xeḡf̄ kikiáfá oun̄r̄i s̄ŋw̄f̄ nanēi.’ uráná ²⁰ o ámá ám̄i wom̄i wáf̄ w̄imeááná o en̄i re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, ‘Ap̄ix̄f̄ s̄ŋf̄ meááon̄i en̄aḡi nán̄i b̄ipax̄f̄man̄i.’ uráná ²¹ om̄iŋf̄ w̄iariŋo nur̄i xeḡf̄ boso, aiwá r̄iyam̄f̄ n̄iyár̄r̄i ŋwean̄om̄i áwan̄f̄ uremeááná wik̄f̄ nón̄r̄i xeḡf̄ om̄iŋf̄ w̄iariŋom̄i re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, ‘An̄f̄n̄i nur̄i an̄f̄ r̄ip̄i r̄ipim̄i óf̄yo nemēr̄i ámá uȳipeaȳf̄yo t̄n̄i wará min̄ŋf̄yo t̄n̄i sikw̄f̄ ik̄f̄ eḡf̄yo t̄n̄i s̄ŋw̄f̄ supár̄iḡf̄yo t̄n̄i nion̄iyá an̄f̄ re nán̄i n̄wir̄imeamem̄i bei.’ urowár̄faḡi ²² o nur̄i xfo ur̄f̄pa nemem̄i n̄ib̄r̄i re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, ‘Bosox̄n̄i, nion̄i jox̄i n̄r̄f̄pa néaḡi aiw̄i ik̄wian̄w̄f̄ w̄i s̄in̄f̄ an̄pá imón̄n̄i.’ ur̄faḡi ²³ boso re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, ‘Aiwá r̄ip̄i nán̄i ḡf̄ an̄f̄ magw̄f̄ ep̄r̄i nur̄i om̄iŋf̄ óf̄ am̄i am̄i in̄ŋf̄yo nemēr̄i ámá om̄iŋf̄ yar̄iḡf̄yo m̄ixeaamēi.’ urowár̄faḡi ²⁴ o nur̄i x̄xen̄f̄ éáná boso ámá aiwá nán̄i aw̄í eán̄iḡf̄yo re ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i, ‘Nion̄i “Ámá xám̄i aiwá nán̄i urepeár̄imen̄f̄yf̄ aiwá w̄i aiw̄f̄ mep̄r̄iméot̄.” searar̄ŋn̄i.’ ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i.” Jisaso Judaȳf̄ “Nene ámá xám̄i aiwá nán̄i urepeár̄iméyf̄n̄ŋf̄ imón̄ŋagw̄i nán̄i r̄fa nearar̄n̄i.” oyaiw̄ipoȳn̄r̄i ewaȳf̄ xw̄iȳfá ap̄i ur̄iŋ̄n̄iḡn̄i.

“Wiep̄sar̄iṅ̄ ɔyáoni oimón̄m̄ni.” moar̄f̄ná ur̄iṅ̄f̄ nán̄r̄ini.

25 Ámá oxí ap̄ixí ep̄troyí eḡtáyí o t̄ni óf̄yo nuróná o n̄k̄in̄imón̄ri re ur̄iṅ̄niḡini, 26 “Ámá go go nion̄ t̄f̄am̄ni n̄b̄iri ‘Wiep̄sar̄iṅ̄ ɔyáoni oimón̄m̄ni.’ n̄wimón̄r̄ináyí, Jisason̄ d̄iṅ̄f̄ s̄ixí n̄yiṅ̄p̄t̄ o xeḡf̄ xanomi uyin̄p̄iran̄i, x̄ináim̄ uyin̄p̄iran̄i, x̄iep̄im̄ uyin̄p̄iran̄i, xeḡf̄ n̄iaiw̄f̄yo uyin̄p̄iran̄i, xex̄ir̄f̄meáyo uyin̄p̄iran̄i, seáyí e m̄m̄úropa ner̄f̄náyí o ḡf̄ wiep̄sar̄iṅ̄áyí wo imón̄pax̄f̄ men̄ni. Go go Jisason̄ n̄ani d̄iṅ̄f̄ sip̄i wiar̄iṅ̄p̄i xewan̄iṅo d̄iṅ̄f̄ sip̄i yaiwinar̄iṅ̄p̄im̄i seáyí e m̄m̄úropa ner̄f̄náyí o ḡf̄ wiep̄sar̄iṅ̄áyí wo imón̄pax̄f̄ men̄ni. 27 Ámá go go nion̄ n̄n̄ix̄d̄ir̄f̄ná ‘Nion̄ Jisason̄ x̄dar̄iṅ̄aḡi n̄ani ámá wí xean̄iṅ̄f̄ nikár̄iri aiw̄f̄ an̄iṅ̄f̄ x̄d̄m̄f̄ár̄ini.’ m̄yaiwipa ner̄f̄náyí o ḡf̄ wiep̄sar̄iṅ̄áyí wo imón̄pax̄f̄mani.” nur̄iri 28 ewaȳf̄ ikax̄f̄ re ur̄iṅ̄niḡini, “Seȳf̄né wox̄i an̄f̄ sep̄iá wiwá n̄m̄ira opeyim̄n̄r̄iná x̄am̄i éf̄ n̄iṅweámáná an̄f̄ iwá m̄ir̄iri n̄ani d̄iṅ̄f̄ ner̄w̄iper̄i ‘N̄igw̄f̄ arar̄ir̄f̄ani?’ n̄yaiwir̄i ‘N̄igw̄f̄ nion̄yá anani an̄iwá t̄ni x̄xen̄ir̄f̄ani?’ yaiwinar̄iṅ̄r̄ini. 29 ‘N̄igw̄f̄ arar̄ir̄f̄ani?’ n̄ir̄iri meyíropa ner̄i r̄ixa s̄iṅá n̄k̄ikir̄oa n̄peyir̄f̄ná n̄igw̄f̄ an̄ipá imón̄iṅ̄aḡi n̄ani an̄f̄ m̄iram̄x̄w̄f̄n̄f̄ n̄yár̄im̄i úaná ámá an̄f̄ iwám̄i n̄w̄in̄r̄f̄ná jox̄i n̄ani r̄iper̄ir̄f̄ n̄iyayiro 30 re r̄ip̄r̄f̄ár̄ini, ‘Ámá ro an̄f̄ iwá m̄ir̄im̄n̄ri éf̄ aiw̄f̄ niwán̄i m̄ir̄ipax̄f̄ m̄wimón̄f̄aḡi n̄m̄iram̄x̄w̄f̄n̄ár̄im̄i uṅ̄r̄ini.’ r̄ip̄r̄f̄ár̄ini.” nur̄iri Jisaso ámá nion̄ n̄ix̄dar̄iḡf̄áyí an̄f̄ m̄iram̄x̄w̄f̄n̄f̄ nerón̄iṅ̄f̄ nion̄ p̄f̄ni n̄n̄wiár̄im̄i up̄r̄ix̄in̄ri e ur̄iṅ̄niḡini. 31 Ewaȳf̄ x̄w̄ȳf̄á ax̄p̄i am̄i b̄i re ur̄iṅ̄niḡini, “M̄ix̄f̄ in̄áyí wo xeḡf̄ s̄im̄iṅ̄f̄ winar̄iḡf̄áyí ámá n̄n̄i 10,000 imón̄iṅ̄áná m̄ix̄f̄ in̄áyí j̄am̄i dán̄joyá s̄im̄iṅ̄f̄ winar̄iḡf̄áyí ámá 20,000 imón̄iṅ̄aḡi n̄ani o x̄am̄i éf̄ n̄iṅwear̄i d̄iṅ̄f̄ n̄yalkir̄ori ‘M̄ix̄f̄ n̄in̄róná anani xop̄ir̄ár̄i wim̄in̄r̄éni? En̄f̄ m̄wín̄ipa em̄in̄r̄éni?’ yaiwin̄iṅoi. 32 R̄ixa ‘M̄ix̄f̄ in̄áyo xop̄ir̄ár̄i nin̄iṅoi.’ n̄yaiwir̄f̄náyí w̄fo s̄ini ná j̄am̄i ṅweañáná xeḡf̄ ámá w̄yo re uowár̄in̄iṅoi, ‘Nuro om̄i re ur̄emeápoi, “Neḡf̄ m̄ix̄f̄ in̄áyo re rar̄ini ur̄emeápoi, “None soȳf̄né t̄ni m̄ix̄f̄ x̄ixe seaipax̄f̄ men̄ni. Pí pí near̄f̄ȳf̄ n̄yan̄wár̄in̄i rar̄ini.’ ” ur̄emeápoi.’ uowár̄in̄iṅoi.” Jisaso ewaȳf̄ x̄w̄ȳf̄á e nur̄iri 33 “Seȳf̄né wox̄i d̄ix̄f̄ iȳf̄á f̄á am̄ip̄i n̄ani d̄iṅ̄f̄ yaikía m̄imopa ner̄ináyí aȳf̄ ḡf̄ siep̄sar̄iṅ̄áox̄i imón̄rim̄éni.” nur̄iri 34 re ur̄iṅ̄niḡini, “Ayin̄án̄i sax̄f̄ aw̄f̄i yar̄iṅ̄f̄ aiw̄f̄ aw̄f̄i yar̄iṅ̄p̄i an̄ipá ner̄i aiwán̄iṅ̄f̄ imón̄iṅ̄áná am̄i ar̄ige éaná aw̄f̄i en̄iṅoi? Oweoi. 35 Sik̄f̄ am̄ip̄i om̄iṅ̄f̄yo aiwá xw̄é oen̄ri wiároar̄iḡf̄a aiw̄f̄i sax̄f̄ aw̄f̄i an̄ipá imón̄áná aiwá ur̄f̄ en̄ḡin̄ri om̄iṅ̄f̄yo wiároopax̄f̄ men̄ni. An̄iṅ̄f̄ni em̄i moar̄iḡf̄ár̄ini. Ámá ḡiȳf̄né ar̄f̄á t̄ḡf̄áȳf̄né ar̄f̄á ókiar̄f̄ n̄imón̄f̄oyi.” Jisaso xeḡf̄ wiep̄sar̄iṅ̄f̄ȳf̄ sax̄in̄iṅ̄f̄ imón̄iṅ̄aḡi n̄ani e ur̄iṅ̄niḡini.

15

Ewaȳf̄ ikax̄f̄ sip̄sip̄f̄ an̄f̄a imón̄iṅo nán̄r̄ini.

1 Ámá takis̄f̄ n̄ani n̄igw̄f̄ ur̄ápar̄iḡf̄á —Aȳf̄ émaȳf̄ gap̄imanowam̄i wip̄r̄f̄a n̄ani wiḡf̄ Judayo n̄igw̄f̄ n̄wur̄áp̄iyiróná wiḡf̄ meap̄r̄f̄a n̄ani en̄i am̄i b̄i f̄w̄f̄ ur̄ápar̄iḡf̄ár̄ini. Aȳf̄ t̄ni f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄á w̄in̄iȳf̄ t̄ni Jisason̄i x̄w̄ȳf̄á ar̄f̄á wian̄ro n̄ani an̄wi e bar̄iṅ̄aḡf̄a 2 Parisiowa t̄ni ṅw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iṅ̄p̄i meweḡf̄áwa t̄ni s̄iṅ̄w̄f̄ e n̄w̄in̄ro mep̄i “Iȳf̄ t̄inar̄iṅoi.” n̄rin̄ro wiḡf̄p̄i re rin̄ḡf̄awix̄in̄i, “Ámá o f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áyo n̄m̄im̄n̄ri aiwá naw̄ini en̄i nar̄iḡf̄ár̄ini.” r̄inar̄f̄ná 3 Jisaso ewaȳf̄ x̄w̄ȳf̄á r̄ip̄i ur̄iṅ̄niḡini, 4 “Soȳf̄né ámá wox̄i sip̄sip̄f̄ 100 t̄iṅox̄i wo an̄f̄a imón̄ánáyí, am̄f̄ ean̄f̄yo dán̄i sip̄sip̄f̄

99 wíniyí e nîwári-moxi nuri aná imónfo nánî pía nêra núisáná rîxa wîni-mearfárinî. ⁵ Nîwîni-mearfáriná nîmearî yayí tîni xwanwí níkwónîmî nuri ⁶ anj e nîrémoríná dixí nîkumîxinîrî emearîgíayo tîni áamá anj axí e ñweagíayo tîni rfaiwá re urîmerfárinî, ‘Gí sipîsipí aná imónfo rîxa pía nerî meáagî nánî nionî tîni nawîni yayí oyaneyî.’ urîrfárinî.” Jisaso áamá fwi yarîgíá o táfáminî barîgíáyí sipîsipí aná imónfo yapî imónîñagíá nánî ewayí xwíyíá apî nurîrî ⁷ re urîñîñîgîni, “Nionî re seararîñîñî, ‘Áamá sipîsipí nánî pía nerî nîmearî nánî yayí éîpa anjînajowa áamá fwi yarîñî wo nîsanîrî yarîñagî nîwîni-róná yayí nero aí áamá 99 “Rîxa wé rónîñwaénerîñî. Nene sanîñî imónîpaxí menîñî.” yaiwinarîgíáyí nánî anjînajowa yayí yarîgíámani.’ seararîñîñî.” urîñîñîgîni.

Ewayí ikaxí nîgwí aná imónîño nánîrîñî.

⁸ Ámî ewayí xwíyíá axîpî bî rîpî urîñîñîgîni, “Apíxí wí nîgwí wé wúkaú tîñî nîgwí wo nîmiáperínáyí uyíwí nîmîxároórîmáná píranîñî pía nerî anj síyí nîperi wîni-meanîñîgîni. ⁹ Nîwîni-mearfáriná xegí imánîñî yarîgíáwamî tîni anj axí e ñweagíayo tîni rfaiwá re urîñîñîgîni, ‘Nîgwí niñî miápéáo rîxa meáagî nánî niñî tîni nawîni yayí oyaneyî.’ urîñîñîgîni.” Jisaso áamá fwi yarîgíá o táfáminî barîgíáyí nîgwí miápéí yapî imónîñagíá nánî ewayí xwíyíá apî nurîrî ¹⁰ re urîñîñîgîni, “Nionî re seararîñîñî, ‘Nîgwí apíxí nîmiáperi pía nerî ámî meáo nánîñîñî yayí éîpa Gorîxoyá anjînajowa áamá fwi yarîñî wo nîsanîrî yarîñagî nîwîni-ríná yayí e yarîgíárinî.’ seararîñîñî.” urîñîñîgîni.

Ewayí ikaxí nîaíwí anñîño nánîrîñî.

¹¹ E nurîmáná ámî ewayí xwíyíá re urîñîñîgîni, “Áamá wo xegí nîaíwí oxí waú tîño ¹² —Xogwáo xanomi nîwiápîñîmearî re urîñîñîgîni, ‘Ápe, joxî nîpéáná “Amîpî omî wîmîgîni.” yaiwiarîñîpî rîxa niapet.’ uríagî xano ‘Amîpî rféwéná yanj nîmerî nionî wîmîgîni.’ yaiwiarîñîyí rîxa awaúmi yanj nîmeirî mîni nîwîmáná enjáná ¹³ rîxa sfá árîñî óráná xogwáo o xegîñî awí eámeámî nerî nîmeámî anj wîmî ná jíamî nánî nuri anj ayo nîñwearfáriná uyíñî nerî xegí nîgwí amîpî xano wîñîyí xwîrîxwîrfá íkîxenîñîgîni. ¹⁴ Xegí nîgwí xwîrîxwîrfá níkîxerî ámayo nîwîmemáná enjáná re enjîñîgîni. Áamá anj ayo dánîyí aiwá nánî dîwí níkeamónîro yaríná o rîxa uyípeayo imónîñî enjagî nánî o enî aiwá nánî dîwí níkeamónîrî nionî ¹⁵ nuri áamá anj ayo dánî womî nîgwí omîñî nánî rîxîñî uríagî o omîñî Judayí nîni xwîrfá wînarîñîpî nánî re urîñîñîgîni, ‘Gí omîñîyo nánî nuri gí odîpíyo aiwá nîwîiî.’ uríagî ¹⁶ o nuri omîñî e nerfíná rîxa agwí enj mîwînárfagî aiwá pía odîpî narîñîpî nîpaxí wîmónîfagî aiwí áamá wí omî aiwá bî mîni mîwigíawîxîni. ¹⁷ E enjáná o ámî dîñî fá nîxîrîrî re yaiwîñîñîgîni, ‘Gí ápoyá omîñî wîiarîgíáyí nîni aiwá apánî nîpîrî nánî mûrónîñagî aiwî nionî re nîñwearî aiwá agwí nánî nîpémîñîrî rîyarîñîñî? ¹⁸ Nionî nîwiápîñîmeámî nuri gí ápomî re urémeámîgîni, “Ápe, nionî fwi Gorîxomî wîkárîrî joxî síkárîrî éanîgîni. ¹⁹ Nionî nanj mîmónîñagî nánî sîni dixí riwaxonî imónîpaxí menîñî. Joxî ‘Gí omîñî niîarîñîjoxîñîñî imónîñîjoxîñî.’ nîreî.” Ápomî e urémeámîgîni.’ nîyaiwîrî ²⁰ nîwiápîñîmeámî xano tîñî e nánî nuri nuri rîxa anjwî e báná xano xegí xewaxo jîiwo barîñagî nîwîni-rî wá nîwîanîrî mîrfî nuri nîmakfîyîrî

kíyí miaúnáná ²¹ xewaxo re uríñinigini, ‘Ápoxini, nioni Gorixomi fwi wikári ri joxi sikári enáriní. Nioni áamá naní mimóniñagí nání siní díxí riwaxoní imónipaxí meníni.’ uríagí aiwí ²² xano omíñí wiiarigíáyo ríaiwá re uríñinigini, ‘Soyfne rapirapí imíríñí mimóniñu añíni nimeámi nibirí uyírípoi. Omí okiyíá numeríná wé ramaxí wá wéyo uyíríró síkwí sú uyíríró époi.’ ²³ E nemáná burímákau sípíkí ikwaní imónariño nimeámi nibirí pikípoi. Nene ninírane íwo nání yayí oyaneyí. ²⁴ Nígí íwí ro penóniñí imóniño ámfíñí wiápnímeanjoí. “Aníñinigini.” yaiwiagwá ro ámi neaímeáagí nání yayí yaní aiwá oimíxaneyí.’ uríagí awa o uríípa nero ríxa aiwá ríyamí nero yayí seáyimi dání nera warfná re eníñinigini. ²⁵ Xewaxo xámiño omíñíyo yaríñími dání nibirí ríxa añí tñí e añwí e dání weníñí éyí wíñinigini. Soní róro simíñí ero yaríñagí níwíñí ²⁶ omíñí wiiarigíá womí ríaiwá nuríri o ríxa añwí e bání re uríñinigini, ‘Ayí pí nání nerí raríño?’ uráná ²⁷ o re uríñinigini, ‘Díxí rígwá ríxa rémónariño. O ríñí wí míméa nano emeago díxí ápomí wímeáagí nání o burímákau sípíkí ikwaní imónariño pikíño.’ uráná ²⁸ o wíki nóñí mípáwipaxí níwimóní wá e roñáná xano nípeyearí piyípiyí xwiyíá uríagí aiwí ²⁹ xanomi míxí nuríri re uríñinigini, ‘Nioni rínáníñíñí nimóní omíñí siaríná xwiogwí obaxí nímúroarfná sekaxí amípi joxi nírfíyí nání nioni wí míríwíaiñíñí. E nerí aí nioni gí níkumíxíñí emearíyá tñí yayí yaní nání memé miá aí wo mñiapiñíñí. ³⁰ Nioni mñiapiña nerí aiwí díxí riwaxo, apíxí iyí ede dání oikíxearígííwa tñí nemerfná díxí nígwí xwé nowáñiño nání burímákau sípíkí ikwaní imónariño apání upíkíñí.’ uráná ³¹ xano re uríñinigini, ‘Gí íwoxíni, “Nioniyáyí wí ámi o nírápníñíñí.” míyaiwipani. Joxí íníná nioni tñí ñwearíñoxí amípi áponiyáyí nñí díxíñíñí. ³² E nerí aí díxí rígwá penóniñí imóniño ámfíñí wiápnímeanjoí. “Aníñinigini.” yaiwiagwá ámi neaímeáagí nání “Yayí mepa oyaneyí.” rísimónariñí? Oweoi, xe yayí oyaneyí.’ uríñinigini.” Jisaso Parisiowa “None xiráxogwáowá xiráóniñí imóniñagwí nání ríá nearariñí?” oyaiwípoiñí nání ewayí xwiyíá api uríñinigini.

16

Ewayí ikaxí bosíwí díñí émfí saimí moño náníñí.

¹ O ewayí xwiyíá rípi ení xegí wiepísaríñowami nuríri re uríñinigini, “Áamá amípi nñí mímúroníñí wo o xegí bosíwo nání áamá wí nibirí áwaní re urígíawixíni, ‘Díxí bosíwo díxí iyíá fá amípi xwírfá ikíxearíni.’ uríagí ² o bosíwo nání ‘Obíni.’ nuríri o ríxa bání re uríñinigini, ‘Pí éagi nání joxí nání xwiyíá wí raríñagí wíñinigini? Amípi nioniyá joxí nñímeirfná arige nñímeia waríñíni? Amípi nioniyá pñí nñíwíarími urí nání nñí fá nírori bíkwíyo nñwíraríri niapeí. Joxí siní gí bosíwí nimóní ñwearíméñí.’ uríagí ³ bosíwo nurí re yaiwíñinigini, ‘Nioni bosíwí roariñáyí boso “Joxí kíkíá uí.” níránáyí arí emíárani? Bosíwí nimóní yaríñáoní xwíá nímíríná ení meání emíárani? Ríxíñí nura nurfná ayá níníñíñíñí?” níyáwirí ⁴ re yaiwíñinigini, ‘Aí, pí pí émfíñíñí ríxa níjía imóniñíni. Gí boso “Joxí kíkíá uí.” níránáyí áamá nioni wígwí añíyo nání anani nímímíñíñí nání pí pí émfíñíñí ríxa níjía imóniñíni.’ níyáwirí ⁵ áamá o xegí boso nígwí wayá ríwéná niapíñíñíñí wíñíyo ‘Bípoi.’ nuríri

awa rixa báná xámi b́omí re uríñíniginí, ‘Ǵf boso pí siapíñf nání ŕwéná ŕrápínfáríní?’ urfagi ⁶ re uríñíniginí, ‘Weríx́ síx́ ínínf d́ramíx́ 100 niapíñf nání x́xení ax́pí ńrápínfáríní.’ urfagi bosíwo re uríñíniginí, ‘Díx́ b́kwí ńgwí nání ñwiráraríñnamí ńmearí éf níñweámáná weríx́ síx́ ínínf d́ramíx́ 100 nání eáníñe níkwírírí 50 ñwirárei.’ nuríríná x́fo ení bosoyá b́kwíyo ax́pí d́ramíx́ 100 nání eáníñpí níkwírírí ámi 50 ñwiráríñiginí. ⁷ Ámá ámi wo báná bosíwo yaríñf re winíginí, ‘Ǵf boso jox́ siapíñf araríríní?’ urfagi o re uríñíniginí, ‘O wítí fá 1000 nioní niapíñf nání x́xení ax́pí ńrápínfáríní.’ urfagi bosíwo re uríñíniginí, ‘Díx́ b́kwíyo wítí fá 1000 nání ñwiráríníñe níkwírírí wítí fá 800 ñwirárei.’ nuríríná bosoyá b́kwíyo ení níkwírírí ax́pí níñwirárírí womí womí ńń e néra uníginí. ⁸ Boso xegí yapí wíwapiyaríñf bosíwo nání ‘O ‘Nioní onímímínpoyí.’ ńyaiwírí e éfíní.’ raríñagá arfá e ńwirí o nání ‘Díñf émi saímí monóriní.’ ńyaiwírí seáyí e umeníginí.’ Jisaso ewayí xwíyá apí nurírí wíepísaríñfyo ámi bí ripí uríñíniginí, ‘Ámá agwí ríná amípí xwíá t́yo wenípi nání d́ñf níkwíroro yarígíáyí wigí winíyí t́ń níñróná d́ñf émi saímí ńmoro nero nání ámá nioní d́ñf níñkwíroro yarígíáyo seáyí e imóníñoí. ⁹ Ayínání re seararíñíní, ‘Nígwípi ámá wí apí t́ń sípi imíxarígíá aiwí soyíné uyípeayí wí negí níkwímíxíní emearíñwáyíníñf imónípi nání nígwípi t́ń arírá wíríxíní. E nerfínáyí ŕwéná síf yoparíyimi nígwí ńń rixa anípá imónáná Goríxo soyíné xegí aní íníná ñweapírífa nání eníyo páwípírífa nání seamímínfáríní.’ seararíñíní. ¹⁰ Ámá omíñf onímíápia nerfíná píraníñf d́ñf níkwíroro x́xení yarígíá gíyí gíyí xwé ení x́xení yarígíáríní. Ámá omíñf onímíápia nerfíná d́ñf níkwíroro mé ámáya síñwíyo dání níwíepísiro omíñf yarígíá gíyí gíyí omíñf xwé nání aí ax́pí yarígíáríní. ¹¹ Ayínání nígwí ámá wí ńmearo ayí t́ń sípi imíxarígíáyí soyíné nígwí ayí aí t́ń ámáyo ḿń ḿwípa ero arírá ḿwípa ero nerfínáyí ‘Goríxo ananí xegí amípí naní aníñamí weníyí none píraníñf umeianíwá nání neaiapínfáríní.’ ríyaiwiaríñoí? Oweoí. ¹² Soyíné amípí ámá woyáyí síñwí muwínaxídiapa nerfínáyí omíñf soyínéyápi mepíríáyí go seaiapínfáríní? Oweoí. ¹³ Ámá wo ámá wáuyá x́náníñf nímoníri omíñf wíipaxí meníní. E nerfínáyí ẃfomí d́ñf síx́ nuyírí ẃfomí d́ñf peá nímorí nerí ẃfomí píraníñf ayá t́ń níx́dírí ẃfomí peayí níwianírí eníñoí. Soyíné nígwíyíyá omíñf wíiaríñíníñf nímoníro ‘Nígwí wí ḿńmúropa oení.’ ńyaiwírínáyí, Goríxoyá omíñf wíiaríñf woxíníñf imónípaxí meníní.’ uríñíniginí.

Jisaso xwíyá uríñf wí náníríní.

¹⁴ Jisaso xegí wíepísaríñowamí e urarfíná Parisiowa —Awa nígwí nání xwapí wimónaríñowaríní. Awa arfá e níwiróná damí dání ríperírí umeararíñagá ¹⁵ Jisaso e níwínírí re uríñíniginí, ‘Soyíné ámáya síñwíyo dání ‘Wé róníñwáoneríní.’ níriro yapí níwíepísiro rarígíoyíné aí Goríxo amípí segí xwíoxíyo ínímí imóníñfpi nípiní ńj́fá imóníní. Amípí nání ámá ‘Rípi ayá t́ñpí imóníní.’ ŕfápiyí Goríxoyá síñwíyo dání xwíríá winaríñfíyí imóníní. ¹⁶ Goríxo Ebírífamo x́fomí d́ñf níkwíroro píraníñf x́daríñagí nání re uríñíniginí, ‘Díx́ seárfawé ámá obaxí nímogá úfáyí ǵf ayá t́ññíníñf nímogá upíríáríní.’ uríñf enagí nání Moseso t́ń ẃfá rókíamoagíáwa t́ń apí nání B́kwíyo níriro eagíáríní. Seyíné ṕné apí ńsearéwapíya

bígáráni. E neri aiwi Jono wayí nĩneameaia uño nĩrémorfná xwiyá yayí seainipaxípi re searayiniginíni, ‘Seyíné Gorixoyá xwioxíyo páwipírí nání fwi yarígápi ríwíminí nĩmamoro nĩsanĩro ñweáfrĩxini.’ searayiniginíni. Ámá nání anj ayómíni enj tñí óf nĩmóa páwianĩro yarĩño. ¹⁷ E neri aiwi amípi nñnĩ Moseso tñnĩ wá rókiamoagfáwa tñnĩ Gorixoyá Bĩkwíyo eagfápi bĩ onĩmiápi aí suríma imóninĩfamanĩ. Awa nĩĩro eagfápa xĩxenĩ imóninĩfáni. Anjĩna tñnĩ xwíá rĩrĩ tñnĩ ananĩ ananĩpá nĩmónĩrĩ aiwĩ Bĩkwí Gorixoyá ñwĩ ikaxĩ eánĩjĩpĩ anĩpá imónipaxĩ menĩni. ¹⁸ Go go xegĩ xiepi xámi meañĩmi emi nĩmori ámi wĩnĩ nĩmearĩnáyĩ ayĩ fwi inarĩjĩ. Go go apĩxĩ ámá wo nĩmearĩ emi monĩmi nĩmearĩnáyĩ ayĩ enĩ fwi inarĩjĩ.” urĩjĩniginĩ.

Rasaraso tñnĩ amípi mĩmúrónĩño tñnĩ nánĩrĩni.

¹⁹ Jisaso ámá ayo re urĩjĩniginĩ, “Ámá wo amípi mĩmúrónĩño —O nĩgwĩ xwé tĩgáwa rapĩrapĩ awiaxĩnĩ yĩnarĩgápa inĩná rapĩrapĩ ayfá rĩjĩnĩ nĩyĩnĩrĩ sfá ayĩ ayo aiwá nanĩnĩ nĩnĩrĩ anĩjĩ sĩrĩ munĩ ñweañáná ²⁰ ámá wa wigfĩ ámá wo xegĩ yofĩ Rasarasoyĩ rĩnĩño —O uyĩpeayĩ imónĩñáná uranfĩ xegĩ wĩ pĩpĩrĩmó enjorĩnĩ. Omĩ nĩmeámĩ nĩbĩro amípi mĩmúrónĩño yá ákĩñá fwi e wĩrĩrĩgĩforĩnĩ. ²¹ Amípi mĩmúrónĩño ikwianĩwĩyo éf nĩñweari aiwá nĩnĩrĩ yunĩpia piérófĩ uranfĩ tñño ‘Mĩmeánĩ oemĩni.’ nĩyaiwirĩ yarfná sfwĩ wĩ nĩbayĩro xegĩ uranfĩyo aiwĩ meayĩgĩawixĩnĩ. ²² Uyĩpeayo rĩxa nĩpéagĩ anjĩnají Gorixoyáyĩ oyá dĩjĩpĩ nĩmeámĩ nĩyĩro Ebrĩfamo tñjĩ e wárgĩfawixĩnĩ. Amípi mĩmúrónĩño enĩ péagĩ omĩ enĩ xwíá nĩweyárimáná enjána ²³ o rfá anĩjĩ weariñĩyo dánĩ rĩnĩjĩ xaiwĩ inarfná sĩñwĩ anaúyĩ wĩnĩjĩniginĩ. Ebrĩfamo ná jĩamĩ ñweañáná Rasaraso xfo tĩámĩnĩ kĩnĩmónenapĩñagĩ nĩwĩnĩrĩ ²⁴ rfáiwá re urĩjĩniginĩ, ‘Arfo Ebrĩfame, rfá tĩ mĩmenĩñwĩ ayĩkwĩ mĩnĩrarĩnĩnĩ. Rasarasomĩ re uowárenapei, “Wé sĩmĩpĩnĩ inĩgĩyo igfá neámáná aiwĩ imĩjĩ urĩnĩ nání wikwĩarauĩ.” uowárenapei.’ urfagĩ aí ²⁵ Ebrĩfamo re urĩjĩniginĩ, ‘Arfoe, joxĩ sĩnĩ sĩñjoxĩ nĩñwearfná amípi nanĩnĩ sĩmearĩ Rasarasomĩ sĩpĩnĩ wĩmearĩ yagĩrĩnĩ. E neri aiwi agwĩ o sa kikiáfá yarfná joxĩ rĩnĩjĩ nání nĩwieánĩrĩ ñweañĩnĩ. ²⁶ Rĩpĩ enĩ pĩñjĩ earĩrĩ segĩ tĩámĩnĩ eadĩrorĩ negĩ tĩámĩnĩ eadĩrorĩ enjagĩ nání seyíné wĩ nene tĩámĩnĩ mĩxemónapĩpaxĩrĩnĩ. Nene enĩ wĩ seyíné tĩámĩnĩ mĩxemónapĩpaxĩrĩnĩ.’ urfagĩ ²⁷ rfá xaiwĩ weánarĩño re urĩjĩniginĩ, ‘Nionĩ tĩámĩnĩ Rasarasomĩ re nání uowárenapĩpaxĩ mepa enjána yĩ, waunĩ rĩxĩjĩ re orĩrĩmĩnĩ, “Gfĩ ápoyá anjĩmĩnĩ uowáreĩ.” orĩrĩmĩnĩ. ²⁸ Gfĩ nĩxĩfĩmeáowa wé bĩ nĩpĩnĩ imónĩgĩfáwa nionĩ rĩnĩjĩ mearĩñá rĩmĩ dánĩ bĩpĩrĩxĩnĩrĩ Rasaraso xwiyá nĩjĩfá wino uowáreĩ.’ urfagĩ aiwĩ ²⁹ Ebrĩfamo re urĩjĩniginĩ, ‘Awa rfwamĩñjĩ Moseso nĩrĩrĩ eanjĩ tñnĩ wá rókiamoagfáwa nĩĩro eagfá tñnĩ ananĩ fá nĩroro nĩjĩfá imónipaxĩrĩnĩ. Xwiyá apĩ rĩnĩjĩpĩmĩ ananĩ arfá wĩrĩxĩnĩ.’ urfagĩ aí ³⁰ rfá xaiwĩ weánarĩño re urĩjĩniginĩ, ‘Arfo Ebrĩfame, xwiyá apĩmĩ arfá umónipaxĩ menjagĩ nání rĩrarĩjĩnĩ. Ámá pĩyĩ wo nĩwiápnĩmearĩ nĩjĩfá wĩánáyĩ, ananĩ arfá nĩwiro nĩsanĩro ñweapaxĩrĩnĩ.’ urfagĩ aí ³¹ o re urĩjĩniginĩ, ‘Xwiyá Moseso nĩrĩrĩ eanjĩpĩ tñnĩ wá rókiamoagfáwa nĩĩro eagfápi tñnĩ arfá mĩmónĩpa nerónáyĩ, ámá pĩyĩ wo nĩwiápnĩmearĩ nĩjĩfá wĩmĩnĩrĩ yarĩñagĩ aí ayĩ arfá wĩ wĩpaxĩ menĩnĩ.’ urĩjĩniginĩ.” Jisaso xwiyá apĩ e urĩjĩniginĩ.

17

Ƴwí oépayiniri wíwapiyarigfáy nán urinǵ nánirini.

¹ O xegí wiewisariḡowami re urinǵiniginí, “Ámá wí wí Ƴwí oépayiniri iwamfó níwíwapiyipírfa aiwi ámá e wíwapiyífáyf aweyi! Sfá wiyi ayí majfá wórínfáriní. Ayí xeaninǵ ríá tǵnǵ wímeanfá enǵagí nání dǵnǵ sipí wíwinǵiní. ² Ayí niaíwí rǵipiamí nioní dǵnǵ níkwíroaniro yarigfápiami pǵrǵ wiaikianiro nero Ƴwí oépayiniri wíwapiyaríná Gorixo ‘Ayí xwíyíá mayíriní.’ mirí ríxa nípémáná enáná rǵnǵnǵ xwé winfáriní. Siní niaíwípiami Ƴwí nání níwiewisipa enáná amá wa ayo fá níxero sǵnǵ xwé wo sinǵwí tǵnǵ gwí níjáríro rawírawáyo nímamówárinǵnáyí, sipí enǵagí aiwi rǵnǵnǵ Gorixo wimínirí enǵpǵnǵnǵ imóninǵmani. ³ Ayínání píraninǵ éfírǵiní.

Ƴwí sípǵ yokwarimf níwiiríná epaxǵpí nánirini.

“Joxí amá wo, Gorixomi níxfǵirí nání rǵrǵfmeá imóninǵo Ƴwí síánáyf mǵxf urǵrǵiní. O ríxa dǵnǵ neyírorí nisanirí nerǵnáyí Ƴwí sípǵ yokwarimf níwiiri ‘Ananirini.’ urǵrǵiní. ⁴ O Ƴwí nísirí piaxǵ weánariḡagí nání níbǵrǵ ‘Ríxa dǵnǵ neyírorí Ƴwí ámí wíní simfámani.’ rǵrémeááná joxí yokwarimf níwiiri ‘Ananirini.’ urǵrǵiní. Sfá axíyimi o sípǵa axǵpǵ wé wíúmí dǵnǵ waú rǵrémeaayíanáyí, joxí ení yokwarimf wíayirǵiní.” urǵagí ⁵ wá wurimeariḡfáwa Ámínáomi re urǵíawixiní, “Joxí dǵnǵ rǵkwíroarǵwáyf ámí bí dǵnǵ rǵkwíroaní nání nealii.” urǵagí ⁶ Jisaso re urǵinǵiniginí, “Soyǵné níjǵfáriní. Masíté aiwá síyǵ negí omǵnǵyo Ƴwí urarǵwáyf aga onímiápiá nerǵ aiwí segí dǵnǵ nioní nání níkwíroarǵfáyf ayǵnǵnǵ nerǵnáyí, ‘Íkíá xé roxiní níyoámǵa rawírawáyo e dání rof.’ uránáyf ananí arfáninǵ seainfáriní. Amípí ‘Nioní epaxǵmani.’ yaiwiarǵfá aí ananí epǵrǵfáriní.

Ewayí ikaxǵ omǵnǵ wíiarǵfáyf nánirini.

⁷ “E nerǵ aí soyǵné woxí dǵxǵ rǵnáninǵnǵ níomónirǵ omǵnǵ síiarǵnǵ wo xwǵfá nímirǵ yunǵ íkikémí yarǵne dánirani, sipísipǵ píraninǵnǵ níméra warǵne dánirani, pǵnǵ níwíarǵimí níbǵrǵ rémónapáná joxí ‘Ayá tǵnǵ anǵnǵ níwíapǵrǵ níḡwearǵ aiwá neí.’ urǵréiní? Oweoi, o sa dǵxǵ rǵnáninǵnǵ omǵnǵ síiarǵinǵo enǵagí nání ⁸ xámǵ re urǵrǵiní, ‘Amíná aiwá ríá nínyeyairǵ dǵxǵ rapǵrapǵ níkfǵiyinímáná aiwá níxerǵ níapáná nioní inǵǵ nírǵ aiwá nírǵ nemáná enáná joxí rǵwíyo nírǵiní.’ urǵrǵiní. ⁹ O joxí sekaxǵ urǵrǵpǵ tǵnǵ xǵxenǵ síláná omǵ weyǵ umerǵéiní? Oweoi, dǵxǵ omǵnǵ síiarǵinǵo enǵagí nání yayí wiríméiní.” Jisaso ewayí xwíyíá apǵ nurǵrǵ ¹⁰ re urǵinǵiniginí, “Gǵ seaiepisariḡáoyǵné ení sekaxǵ amípí nioní searfáyf xǵxenǵ nerǵnáyf seáyf e míomónipa nero re rǵrǵiní, ‘None xǵnáiwanéninǵ níomónirane oyá omǵnǵ wíiarǵwáonenirǵiní. Omǵnǵ negǵnǵ nearǵfǵinǵ enǵwáriní.’ rǵrǵiní.” urǵinǵiniginí.

Peyíyǵ tǵfá wé wúkaú nanǵ imǵxinǵ nánirini.

¹¹ Jisaso Jerusaremí nání nurǵ Garírǵ píropenisǵ tǵnǵ Samaria píropenisǵ tǵnǵ mídmídaní enáná o áwinimaní nípuríná ¹² anǵ bimí rémóáná amá wé wúkaú peyíyǵ tǵfáwa ná jǵamí nírómáná ¹³ rǵáiwá re urǵíawixiní, “Jisasoxi, negí neameamearǵoxiní, none nání wá oruniní.” urǵagí ¹⁴ o sinǵwí níwíniríná re urǵinǵiniginí, “Soyǵné nuro apaxǵpáninǵ imónǵfáwami síwá winaúpoyí.” urǵagí awa siní óf e warǵnǵ re enǵiniginí. Wigǵ wará nanǵ imóninǵiniginí. ¹⁵ Nanǵ imónáná awa wo wenǵnǵ inǵfǵyǵ wǵnǵinǵiniginí.

Xegí wará naní imóniŋagi n̄w̄n̄n̄r̄i n̄k̄n̄m̄ón̄m̄i nurí Gorixomí yayí numeríná r̄aiwán̄ŋí n̄ra nurí ¹⁶ Jisasoyá s̄kw̄í t̄ŋí e n̄p̄k̄ín̄mearí omí yayí wiŋiniginí. Ámá oyí Samariayí woriní. ¹⁷ O yayí wiaríná Jisaso ámá e rówapigíáyo re uriniginini, “Ámá wé wúkaú naní imóníawixiní. Wífa gimínirini? ¹⁸ Pí nání ámá aní midání roní Gorixomí yayí umem̄n̄r̄i b̄ŋoi? Wífa Judayowa ámi m̄b̄pa pí nání éo?” nurí ¹⁹ Samariaomí re uowáriniginini, “N̄wiáp̄n̄meámí uí. Joxí d̄ŋí n̄n̄kw̄ror̄ŋipimí d̄n̄i erfkiemeán̄n̄i.” uowáriniginini.

“Gíná Gorixo xwioxíyo m̄meámí nerí neamenjweanfárini?” urígá nánirini.

²⁰ Parisiowa “Gorixoyá d̄ŋí t̄n̄i ámá nene yeáyí neayim̄xemeanífa nání gíná ar̄fowayá xwíá piaxíyo d̄n̄i iwiaronfárani?” n̄yaiwiro Jisasomí yaríní re wigfawixiní, “Gorixo xwioxíyo m̄meámí nerí neamenjweanfápi gíná imónin̄fárini?” Yaríní e wíagífa nání o re uriniginini, “S̄m̄majón̄ŋí seinaríná s̄ŋw̄í n̄w̄n̄ro re r̄p̄r̄fámani, ‘Gorixo xwioxíyo m̄meámí nerí neamenjweanfápi r̄xa r̄yír̄n̄i.’ r̄p̄r̄fámani.” nurí ²¹ “Ámá Gorixoyá d̄ŋí t̄n̄i yeáyí neayim̄xemeanífa nání ar̄fowayá xwíá piaxíyo d̄n̄i iwiaronfóyi rar̄ŋwáo negí t̄n̄i áw̄n̄m̄i re riwo r̄roní?” oyaiwipoyin̄r̄i re uriniginini, “Wí re r̄p̄r̄fámani, ‘S̄ŋw̄í w̄n̄f̄poyi. R̄yír̄n̄i. S̄ŋw̄í w̄n̄f̄poyi. J̄yír̄n̄i.’ r̄p̄r̄fámani. Ayí r̄p̄i nání seararinini. Gorixo xwioxíyo m̄meámí nerí seamenjweáw̄n̄ḡin̄r̄i yar̄ŋo r̄xa seyíné t̄n̄i áw̄n̄m̄i re roní en̄agi nání rar̄ŋiní.” nurí ²² xegí wiep̄sar̄ŋowami re uriniginini, “R̄fwená soyíné ‘S̄fá ámá imóniŋo ámi s̄ŋán̄i n̄imón̄r̄i emen̄f̄ayi an̄ŋn̄i oimón̄n̄i.’ yaiwip̄r̄fá aiwí an̄ŋn̄i imón̄fagi s̄ŋw̄í w̄n̄f̄p̄r̄fámani. ²³ Ámá wí nioní nání ‘S̄ŋw̄í w̄n̄f̄poyi. J̄fiworiní. S̄ŋw̄í w̄n̄f̄poyi. Riworiní.’ searánáyí, nepa neararin̄ŋoin̄r̄i n̄m̄i mux̄f̄d̄pa éf̄r̄xiní. ²⁴ Ápianwí neríná wífa aní ikw̄r̄on̄ŋí n̄m̄n̄i ókian̄ŋípa ámá imóniŋáoní n̄weap̄r̄fána ámá n̄n̄iyá s̄ŋw̄íyo d̄n̄i s̄ŋán̄i imónim̄fá en̄agi nání n̄m̄i mupa éf̄r̄xiní. ²⁵ Xámi ámá agwí ríná ŋweagíf̄yí r̄w̄í n̄imóaná nioní r̄n̄ŋí xwé wí meámífárini. ²⁶ Ámá en̄iná Nowao t̄ŋí íná néra wagífa ámá imóniŋáoní weap̄m̄n̄r̄i yaríná ax̄p̄i ep̄r̄fárini. ²⁷ Ayí ‘Gorixo in̄igí waxí t̄n̄i xw̄r̄fá wí neaik̄xen̄fámani.’ n̄yaiwiro o nání d̄ŋí peá n̄imoro aiwá n̄ro in̄igí n̄ro néra nuro ap̄x̄f̄ n̄ŋw̄r̄ara uro n̄meága uro yaríná Nowao r̄xa s̄p̄x̄íyo ín̄m̄i páwíáná re en̄iginini. In̄igí waxí xwé n̄róga n̄wiáp̄n̄mearí ox̄f̄ ap̄x̄f̄ n̄n̄i in̄igí namigfawixiní. ²⁸ Nowao t̄ŋí íná d̄n̄i ná r̄w̄íyo Roto t̄ŋí íná ení Sodomí ŋweagíf̄yí ax̄p̄i e yagfárini. Ayí ení Gorixo nání d̄ŋí peá n̄imoro aiwá n̄ga uro in̄igí n̄ga uro nero am̄p̄i b̄i b̄f̄ n̄ga uro om̄ŋí néra uro an̄ŋ n̄m̄ra uro yaríná re en̄iginini. ²⁹ S̄fá Roto Sodomí p̄n̄i n̄wiár̄m̄i éf̄ úyimi Gorixoyá d̄ŋí t̄n̄i r̄fá t̄n̄i s̄ŋá t̄n̄i an̄ŋnamí d̄n̄i n̄piérori ámá an̄ŋ apimí ŋweagíf̄yí n̄n̄i r̄fá n̄ŋiniginini. ³⁰ R̄fwená ení ámá ax̄p̄i e néra nuro ‘Gorixomí xewaxo n̄weap̄n̄fámani.’ n̄yaiwia waríná ámá imóniŋáoní s̄ŋán̄i imónim̄fárini. ³¹ S̄fá ayimi ámá aní pák̄f̄k̄i n̄m̄r̄iga peyin̄ŋyo seáyí en̄iwámí ŋweagíf̄yí ḡyí ḡyí n̄wep̄n̄ro ‘Nigí iyfá f̄a an̄ŋ xwíá en̄f̄wámí wen̄f̄yí n̄meámí éf̄ oum̄n̄i.’ n̄yaiwiro m̄p̄awipa éf̄r̄xinini. Aiwá om̄ŋíyo yarígá ḡyí ḡyí ení wigf̄ am̄p̄i meaan̄ro nání ámi an̄ŋ t̄ŋí e nání mupa éf̄r̄xinini. ³² Rotomí xiepí nání d̄ŋí oseainini. Í xegí iyfá f̄a am̄p̄i nání d̄ŋí sipí wíagi n̄k̄n̄m̄ón̄r̄i wen̄ŋí éyíf̄ re en̄iginini. N̄perí s̄ŋá imóniŋiniginini. ³³ Ámá xegí am̄p̄i d̄ŋí

tñjɔpɔ nánɔnɔ dñjɔ móf go go o dñjɔ niyɔmɔnɔ imónɔnɔ anɔnɔ nɔweanfá nánɔpɔ sixɔ ínnɔfámanɔ. Ámá xegɔ amɔpɔ dñjɔ tñjɔpɔ nánɔ aí ‘Pí enɔnɔ!’ yaiwíɔf go go o dñjɔ niyɔmɔnɔ imónɔnɔpɔ anɔnɔ nɔweanfá nánɔ sixɔ ínnɔfárɔnɔ. ³⁴ Sɔfá ámá imónɔnɔnɔ weapɔmɔfáyimɔ ámá waú anɔf ikwianɔwíyɔ sá wejáná Gorɔxoyá anɔfnajowa wífo, Gorɔxomɔ dñjɔ wɔkwíroarɔnɔmɔ nɔwirɔmearo wífo dñjɔ mɔwɔkwíroarɔnɔmɔ e wárɔpɔrɔfárɔnɔ. ³⁵ Ayimɔ apɔxɔf wípaú enɔ pɔrawá yunɔf ikɔxémɔf yarɔfná wíɔmɔ nɔwirɔmearo wíɔmɔ e wárɔpɔrɔfárɔnɔ. ³⁶ [Ámá waú enɔ omɔnɔfɔyɔ yarɔfná wíomɔ nɔwirɔmearo wíomɔ wárɔpɔrɔfárɔnɔ.”] Jisaso e urɔfagɔ ³⁷ xegɔf wiepɔsarɔnɔjowa re urɔgfawixɔnɔ, “Ámɔnáoxxɔnɔ, joxɔf neararɔnɔfɔpɔ gɔmɔ imónɔnɔfárɔnɔ?” urɔfagɔfá Jisaso “O weapɔnɔfé nánɔf ámá áwanɔf wí nearɔpaxɔf menɔnɔ. Ámá nɔnɔf sɔnɔwɔf tɔnɔf wɔnɔpɔrɔfárɔnɔ.” oyaiwípoynɔnɔf ewayɔf xwíyɔfá re urɔnɔnɔgɔnɔ, “Píyɔf wejɔ apurɔf obaxɔf pɔnarɔnɔfárɔnɔ.” urɔnɔnɔgɔnɔ.

18

Ewayɔf ikaxɔf apɔxɔf anɔf tɔnɔf xwírxɔf mearɔnɔ tɔnɔf nánɔnɔnɔ.

¹ Jisaso xegɔf wiepɔsarɔnɔjowa Gorɔxomɔ xwíyɔfá rɔrɔmɔf nɔwirɔfná anɔnɔf winɔfagɔf pɔnɔf wárɔpɔrɔfárɔnɔnɔf ewayɔf xwíyɔfá bɔf nurɔrɔf ² re urɔnɔnɔgɔnɔ, “Anɔf bɔmɔf opɔsɔf anɔfɔyɔ dánɔf xwírxɔf eyeyíromɔf yarɔnɔf wo —O Gorɔxo nánɔf wáyɔf mepa erɔf ámá nánɔfɔyɔ dñjɔf sɔpɔf mɔwɔpa erɔf yarɔnɔrɔnɔ. ³ Omɔf apɔxɔf anɔf wí —Í enɔf anɔf apimɔf dánɔrɔnɔ. Í ínná o tñjɔf e nánɔf nɔbayirɔf re urayɔnɔnɔgɔnɔ, ‘Ámá nínnɔf pɔfné nɔmeararɔgfáyɔf joxɔf tɔnɔf nɔrorarɔf sanɔf nɔnɔrápɔrɔf xwírxɔf bɔf oyaiyɔf.’ urayɔnɔf aí ⁴ o ‘Sanɔf murápɔpa oemɔnɔ.’ nɔyaiwɔfá núsáná ríwéná í nánɔf rɔxa anɔnɔf winɔfagɔf re yaiwɔnɔnɔgɔnɔ, ‘Nionɔf Gorɔxo nánɔf wáyɔf mé nerɔf ámáyo dñjɔf sɔpɔf mɔwɔrɔnɔnɔf aiwɔf ⁵ apɔxɔf anɔf í anɔnɔf nɔmooyarɔnɔgɔf nionɔf í anɔnɔf minɔf bayarɔfná anɔnɔf nɔnɔnɔgɔnɔnɔf ímɔf oumearómɔnɔ.’ yaiwɔnɔnɔgɔnɔ.” ⁶ Jisaso ewayɔf xwíyɔfá e nurɔrɔf re urɔnɔnɔgɔnɔ, “Ámá xwírxɔf eyeyíromɔf yarɔnɔf sɔpɔf enɔfɔpɔf nánɔf dñjɔf mópoyɔf. ⁷ O ámá sɔpɔf aiwɔf apɔxɔf anɔf ínná bayarɔnɔgɔf nánɔf sanɔf urápɔnɔgɔnɔ. Gorɔxo ámá ónɔnɔf wí mimónɔnɔgɔf aí re rɔyaiwɔrɔnɔf, ‘Gorɔxo ámá xɔfo xegɔnɔf eyíronɔfɔf omɔf árɔf wíyiranɔf, ikwáwíyiranɔf, ‘Joxɔf sanɔf nearápeɔf.’ urayarɔnáyɔf o kíkífá néra núsáná ná ríwíyɔf dánɔf sanɔf urápɔnɔgɔnɔ.’ rɔyaiwɔrɔnɔf? ⁸ Oweoɔf! ‘Anɔfnɔf sanɔf urápɔnɔfárɔnɔ.’ seararɔnɔnɔ. E nerɔf aiwɔf ámá imónɔnɔnɔf nɔweapɔrɔfná ámá sɔnɔf dñjɔf nɔnɔkwíroro yarɔnɔgɔfá sɔnɔwɔf wɔnɔmɔfárɔnɔf? Rɔxa pɔnɔf nɔnɔwíarɔmɔf warɔnɔgɔfá wɔnɔmɔfárɔnɔf? Ayɔnánɔf píránɔnɔf dñjɔf mópoyɔf.” urɔnɔnɔgɔnɔ.

Ewayɔf ikaxɔf Parisio tɔnɔf takisɔf nánɔf nɔgwɔf uráparɔnɔ tɔnɔf nánɔnɔnɔ.

⁹ O ewayɔf xwíyɔfá rɔpɔf enɔf wanɔf dñjɔf nɔkwírónrɔf “None wé rónɔnɔwáonerɔnɔ.” yaiwirof ámá wíyɔf peayɔf nɔwianɔrɔf “Sɔpɔowarɔnɔ.” yaiwirof yarɔgfáyɔf nurɔrɔfná re urɔnɔnɔgɔnɔ, ¹⁰ “Ámá waú —Wífo Parisiorɔnɔ. Wífo takisɔf nánɔf nɔgwɔf nearáparɔnɔrɔnɔ. Awaú Gorɔxomɔf xwíyɔfá rɔrɔmɔf wianɔrɔf nánɔf anɔf Gorɔxo nánɔf nanɔwɔf rɔdɔyowá yarɔgfíwámɔf nánɔf axíná nuri ¹¹ Parisio xegɔfɔpɔf anɔwɔf e nɔrómáná xegɔf dñjɔf tɔnɔf ínnɔmɔf dánɔf re rɔrɔmɔf wɔnɔnɔgɔnɔ, ‘Gorɔxoxɔnɔf, nionɔf ámá wa yapɔf sɔpɔnɔf menagɔf nánɔf yayɔf osimɔnɔf. Wa yapɔf ámáyo fɔwɔf uráparɔnɔnɔmanɔf. Wa yapɔf ríkíkírɔf yarɔnɔnɔmanɔf. Wa yapɔf apɔxɔf tɔnɔf fɔwɔf inarɔnɔnɔmanɔf. Takisɔf nánɔf nɔgwɔf nearáparɔnɔf dao yapɔf mimónɔnɔnɔ. Ayɔnánɔf yayɔf osimɔnɔf. ¹² Sabarɔfá ayɔf ayo sɔfá wíyáumɔf aiwá nɔwá nɔwírarɔnarɔnɔnɔnɔ. Amɔpɔf nionɔf meááyɔf enɔf yanɔf

nimeri wé wúkaú eñáná wo joxi nání tarinǎonirini.’ Parisio Gorixomi e urarfná ¹³ takisí nání nǐgwí uráparinjo ná jfámni e nírómáná piaxí weánarinǎgá nání sǐnjwí nímeyoari anǐnamí maní ayá fá nixirinimáná Gorixomi ririmí re winǐniginí, ‘Gorixoxini, nioni fwí yarinǎonirini. Wá nǐwianeí.’ urinǐniginí.” Jisaso ewayí xwiýfá e nuriri ¹⁴ re urinǐniginí, “Ámá o Gorixoyá sǐnjwíyo dání wé róninǐj nimónimi xegí anǐ e nání úagi aiwi wfo wé róninǐj mimóninǐniginí. Ámá go go xewaninjo seáyí e menfoýí Gorixoxwíamí imixinǐfáriní. Go go ‘Sipionirini.’ nǐyairiri inimi imónioyí Gorixox seáyí e umenǐfáriní.” urinǐniginí.

Niaíwí onimiápiami wé ikwíkwíarimí enǐ nánirini.

¹⁵ Wiepísarinjowa ámá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé owikwíarini nimeámí bariǎgá nǐwiniro “Nimeámí mǐbipani.” uraniro yarinǎgá Jisaso sǐnjwí e nǐwiniri ¹⁶ niaíwípiami rǐaiwá “Bípoi.” nuriri wiepísarinjowami re urinǐniginí, “Ámá niaíwí onimiápia xaniyaúmi dǐnj nǐwíkwíroro yarigfápa Gorixomi dǐnj wíkwírófáyí o xwioxíyo mǐmeámí nerí píraninǐj umeñweanfá enǎgá nání niaíwí rǐpia xe obfpoi niri sǐnjwí winǐpoi. Pírí mǐwialkípa époi. ¹⁷ ‘Ámá go go niaíwí onimiápiáninǐj mimónipa erí Gorixomí yeáyí murinǐpa erí nerínáyí, oyá xwioxíyo wí nǐpáwiro ñweapírǐfámani.’ seararinǐni.” urinǐniginí.

Amípi mímúroninǐj wo yarinǐj winǐpi nánirini.

¹⁸ Judayí áminá wo nǐwímeari yarinǐj re winǐniginí, “Nearéwapiyarinǐj nanoxini, nioni pí nerfná dǐnj nǐyimǐnǐj tǐñáoní aninǐj iníná ñweámfa nání imónimǐfáriní?” yarinǐj e wíagi ¹⁹ Jisaso ámá o “Xfo ení nanjo enǎgá nání Gorixoxo tǐni xixeni imóninǐorǐfáni?” oyairiri re urinǐniginí, “Joxí pí nání ‘Nanoxiní nǐrarinǐni? Ámá nǐyoní nání Gorixoxiní nanǐ imónini. ²⁰ Nwí ikaxí eáninǐpi joxí nǐjǐfáriní. ‘Apixí tǐni fwí minǐpaní. Nǐwíapínimeari ámá mǐpíkípaní. fwí nǐmeapaní. Ámá wo nání xwiýfá nǐyimároniri yapí muripani. Riníyaúmi wéyo merfíni.’ Nwí ikaxí e eáninǐpi joxí nǐjǐfáriní.” urǐagi ²¹ yarinǐj wío re urinǐniginí, “Nioni sǐni niaíwí imóninǐgáe dání nǐpini níméra bǐñáriní.” urǐagi ²² Jisaso arfá e nǐwiri re urinǐniginí, “Nwí ikaxí apí píraninǐj níméra nǐbirí aí bǐ sǐni menǐriní. Dǐxí iyfá fá amípi nǐni nǐgwí nání bǐ nemáná ámá uyípeayíyo mǐni nǐwia nurínáyí, anǐnamí amípi ayá tǐnj tǐnoxí imóninǐfáriní. E nemáná nǐbirí nioni nǐxǐdǐrǐxiní.” urǐagi aí ²³ o arfá e nǐwirfná amípi xwé wí mímúroninjo enǎgá nání aga xwioxíyo dání dǐnj rǐfá nuxeri xwirfá nimóniri kǐpinǐj nǐyiri ronǎgi ²⁴ Jisaso e nǐwiniri re rinǐniginí, “Ámá amípi mímúroninǐgíyí nene Gorixomí nuxǐdǐrane oyá xwioxíyo páwiani nání aninǐj miní oyaneyiniri nero aiwi nǐpáwipaxí mimóninjoí. ²⁵ Kamerí enǐ rapǐrapǐ gwí kiwearigfá of ayíkwínimí páwipaxí mimónini. Ámá amípi mímúroninǐgíyí kamerí enǐ ofíyimi mǐpáwipa yarinǐyí yapí Gorixoyá xwioxíyo nǐpáwiro ñweapaxí mimóninjoí.” rǐagi ²⁶ ámá e nǐñweámáná arfá wigíyí —Judayí nǐni “Amípi mímúroninǐgíyí Gorixoyá dǐnj tǐni amípi mearinǐgáfa nání Gorixoxo yayí winariní.” yaiwiagíyáriní. Ámá e nǐñweámáná arfá wigíyí ududí winǐagi omí re urǐgíawixiní, “Joxí nearǐfǐpi nepa enǎnáyí, Gorixoxo ámá gíyo yeáyí uyimixemeanfáriní?” urǐagífa aiwi ²⁷ o re urinǐniginí, “Amípi ámá mepaxí imóninǐyí Gorixoxo ananí e nepaxíriní. Gorixoxo ananí ámá

yeáyf uyim+xemeapaxf+rini.” urfagi ²⁸ Pitao re uriniginini, “Ai, áma o xegf amipi pini mwiaripa ner rixfdipaxf mwiwimonarifagi aiw none negf anj tni amipi nni pni nwiarimi joxi nuni rixfdinwini.” urfagi ²⁹⁻³⁰ Jisaso awami re uriniginini, “Giyf giyf nioni dnf ninikwifroro winiyf eni Gorixoyá xwioxíyo páwifrxiniri wáf rimepiri nani wif anjrani, xiepimrani, xexirimeawomirani, xaniyaumirani, wif naiawiforani, pni nwiarimi ninixdirináyf, anfa imoniprifamant. Agwi rina Gorixo ayf pni nwiarimi úfa axfpi wini mni nwiwimana áma nni mí omomximf éina ayf dnf anif inina nweapifra nani eni winifirini.” uriniginini.

Ámi áwanf “Ninipikiprifirini.” urif nánirini.

³¹ O xegf wipisarif wé wúkaú síkwf wáu awami jfamini e nimeáa numána re uriniginini, “Jerusaremi nani warinwini. E rémóána amipi Gorixoyá xwiyá wáf rókiamoagfáwa áma imonijaoni nani niri e agfap xixeni nimeanfirini. ³² Negf Judayf miyf nrorifána émayf wa fá ninixero ikaywf nimeariro iwanf nimepero reanf nuri ³³ síkwfá ragf pfi nuyikiro ninimána nipikiprifirini. E ner aiw rixa sfá wiyau wiyi orána ámi nwiapinimeamfirini.” áwanf piranif e urfagi aiw ³⁴ xwiyá api awami inimifnif imonifagi nani nijfá wí mimónipa nero xfo ríyf “Ayf nani rfa neararini?” miyaiwigfawixini.

Sifwf suparif womi nanf imixif nánirini.

³⁵ O anj xegf yof Jeriko rinifpif tnf e rime rémoarína áma sifwf suparif wo of manfpa tni nifweámána áma e pwarifgáyo aiwá nani rixif nurifána ³⁶ aráf wiyf winiginini. Oxí apif obaxf ikwikwierf pwarifagfa aráf nwiri yarif re winiginini, “Pí nani yarifo?” urfagi ³⁷ áma wí áwanf re urifawixini, “Nasareti dnf Jisaso pwarifagi yarifo.” urfagfa ³⁸ o rfaiwá re riniginini, “Jisasoxi, mixf ináyf Depitomi xiáwoxiní, joxi wá nwianei.” rarifagi ³⁹ áma Jisasomi xami umeagfáyf o rfaiwá e rarifagi aráf nwiro mixf nuri “Pfi wiarei.” urfagfa aiw rfaiwá eni tni ámi wini wini niri re riniginini, “Jisasoxi, Depitomi xiáwoxiní, joxi wá nwianei.” urifagi ⁴⁰ Jisaso e nronapimána sekaxf re uriniginini, “Omi nwirimeami bipoif.” urfagi áma wí rixa nwirimeami anj e bána ⁴¹ Jisaso yarif re winiginini, “Nioni pí oniniri nriarini?” urfagi re uriniginini, “Ámináoxini, nioni ámi sifwf oanmifniri rriarini.” urfagi ⁴² Jisaso re uriniginini, “Dixf sifwf anan oxoarini. Dnf ninikwifroronifpimi dán erfkiemeanfirini.” urána ⁴³ re eniginini. Xegf sifwf noxoar sifwf aniginini. Sifwf nanri Jisasomi nuxdfiri Gorixomi seáyf e umearína áma nni o e éagi nwiniro ayf eni Gorixomi seáyf e megfawixini.

19

Sakiaso enif nánirini.

¹ Jisaso rixa Jeriko nremori anj apimi áwinimi pwarína ² áma wo Sakiasoyf rinifo —O áma takif nani nifwf uraparifgáyo xiráowanif imonifá worini. Amipi wí mímúroniforini. ³ O “Áma Jisasoyf rinifo gorfani?” niyawiri sifwf winimifniri ner aiw ripifo enagf nani oxí apif uyimároarifagfa o yopa nimeginimi ⁴ ayo xami numearif anj nuri “Jisaso of riyimi punifo.” niyawiri omi sifwf winimifniri nani íkfá womi npeyirf wenif ner ronána ⁵ Jisaso nibiri e nronapimána sifwf ananfif

Sakiasomî nîwînrî re urîñîgnîgnî, “Sakiase, anîñî wepînei. Sfá rîyi joxî tîñî ñweámîñî. Dîxî anî e nánî owaiyi.” urîfagî ⁶ o anîñî nîwepînrî yayî tîñî nîwirîmeámî xegî anî e nánî nîmeáa urîñîgnî. ⁷ Xegî anî e nánî nîwirîmeámî úagî áamá nîñî sîñwî e nîwînrî wikî dîñî nîwîaiwîro re rîñîgîfawîxîñî, “Áamá íwî yarîñî o tîñî ñweámînrî nánî pí nánî urîñî?” rînarîfná ⁸ Sakiaso éf nîrómáná Jisasomî re urîñîgnîgnî, “Ámînáoxîñî, ñîgî iyá íá amîpî nîñî bî biaú kîkîrî nepayómáná bî áamá uyîpeayî imónîgîfáyo mîñî wîmfárinî. Áamá gîyî gîyo nionî yapî nîwîwapîyîrî ñîgwî íwî urápîñáyo wîgî íwî urápîñáyî tîñî nionîyá wî tîñî seáyî e ñîkwîárî mîñî wîmfárinî.” urîfagî ⁹ Jisaso re urîñîgnîgnî, “Agwî áamá ro arío Ebîrîfámo Gorîxomî dîñî nîwikwîrorî yagîpa axîpî nerî nîsanîrî éagî nánî Gorîxo rîxa yokwarîmî nîwiiri yeáyî uyîmîxemeañî. ¹⁰ Ayî rîpî nánîrîñî. Áamá imónîñáonî áamá íwî néra nuro anîñî íkeamónanîro yarîgîfáyo nánî pífá nerî yeáyî uyîmîxemeámînrî bîñáonîrîñî.” rîñîgnîgnî.

Ewayî ikaxî omîñî wîiarîgîfá wé wúkaú nánîrîñî.

¹¹ Áamá ayî xwîyífá apî arfá nîwîro Jerusaremî Jisaso warîñe nánî rîxa anwî e imónîñagî nîwînrîro dîñî re nîmóa ugîfawîxîñî, “Gorîxo nene xwioxíyo mîmeámî nerî neameñweanî rîxa nîmónîñîñî. Jisaso Jerusaremî nîrémorîfná émáyo mîxî nuxîdowárîmáná mîxî ináyî nîmónîrî xwioxíyo mîmeámî nerî neameñweanîñî.” Dîñî e nîmóa warîfná Jisaso “O negî mîxî ináyî apaxî mé nîmónîmenîñî.” oyaiwîpoyînrî ewayî xwîyífá bî nurîrî ¹² re urîñîgnîgnî, “Áamá ámîná wo mîxî ináyî imónaurî ámî nîbîrî xegî áamáyo meñwearî emîfánîrî anî ná ífamî imónîñîmî umînrî nerîfná ¹³ xegî xînáíwánîñî nîmónîro omîñî wîarîgîfá wé wúkaú awamî ‘Eîñî.’ nurîrî ñîgwî gorî áamá anîñî mîñî omîñî emá waú wo nero mearîgîfo wonî wonî nîwia nurî re urîñîgnîgnî, ‘Ñîgwî nionî seaiaparîñá rîpî sayá imîxîpîrîfá nánî bisînisî nîmîxa warîfná seaímeámîgnî.’ nurîmî úáná ¹⁴ áamá anî e xío tîñî ñweagîfáyo wîgî xwioxíyo dánî wikî dîñî nîwîaiwîro wîgî áamá wîyo re uowárîgîfawîxîñî, ‘Mîxî ináyî imîmîxîmî yarîñomî nuro “O nene neameñweanî nánî mîneaimónarîñî.” urîpoyî.’ uowárîfagîfá awa nuro mîxî ináyî imîmîxîmî yarîñomî e urîfagîfá aiwî ¹⁵ o ámîná bîomî mîxî ináyî nîmîxîrî xegî anî e nánî uowárîñîgnîgnî. O rîxa mîxî ináyî nîmónîrî anî e nîrémorîfná awa bisînisî nîmîxîrîfná ñîgwî sayá rîfá imîxîawîxîñîrî sîñwî owîñîmînrî re rîñîgnîgnî, ‘Gî omîñî ñîiarîgîfá ñîgwî wîñáwa obîpoyî.’ ráná ¹⁶ wo nîbîrî re urîñîgnîgnî, ‘Negî neameñweañoxîñî, ñîgwî gorî joxî ñîapîño tîñî bisînisî nîmîxa nurîfná rîxa wé wúkaú sayá imîxîñárinî.’ urîfagî ¹⁷ o re urîñîgnîgnî, ‘Gî omîñî ñîiarîñî ñanoxîñî, ayî awîaxîrîñî. Joxî ñîgwî nionî siapîñáo tîñî nionî rîrîñápa xîxenî enî nánî gapîmanî nîmónîrî anî wé biaúmî meñweátrîxîñî.’ urîñîgnîgnî. ¹⁸ Ámî wo nîbîrî re urîñîgnîgnî, ‘Negî neameñweañoxîñî, ñîgwî gorî joxî ñîapîño tîñî bisînisî nîmîxa nurîfná rîxa wé wú sayá imîxîñárinî.’ urîfagî ¹⁹ mîxî ináyo re urîñîgnîgnî, ‘Joxî enî gapîmanî nîmónîrî anî wé bimî meñweátrîxîñî.’ urîñîgnîgnî. ²⁰ Ámî wo nîbîrî re urîñîgnîgnî, ‘Negî neameñweañoxîñî, ñîgwî joxî ñîapîño nionî írîkwíyo wowî nerî tîñáo sîñî rîworîñî. ²¹ Joxî xeanîñî rarîñoxî enagî nánî wáyî ñîñfagî “Ñîgwî ro xwîrîfá íkîxéánáyî, íwanîñî neanîfárinî?” nîyáiwîrî bisînisî wî mîmîxîñárinî. Joxî amîpî áamá wa ífáyî dîxî mearî aiwá áamá wa íwîfá urîfáyî dîxî mirî yarîñoxî enagî

náni rirariñini.’ urfagi ²² o re uriniginini, ‘Omihí niarini sumí roxini, jwaninixoxi niriíyo dani xwiyá rimearimfini. Nioni xeanini rariñoni amipi amá wa táyí nigí meari aiwá wa iwíá urfáyí nigí miri yarñoni enagi nani joxi nijá imóninagi nani ²³ pí nani nigwí nioni siapináo nigwí aníyo minitipa enirini. E nitiri sinwiriyí, nigwí o tñi ami bi seayí e ikwiarinñana meaminiri éarini.’ nuriri ²⁴ amá anwi e rogfáyo re uriniginini, ‘Ámá romi nigwí ro nurápro nigwí we wúkaú tñjomí miní wípoi.’ urfagi ²⁵ awa re urigfawixini, ‘Ai, negí neameñweañoxini, o ríxa wé wúkaú tñjorini. Pí nani ami wo wirfini?’ urfagá ²⁶ o re uriniginini, ‘Nioni re seararini, “Ámá giyí giyí nioni winápi píranini número xwé nimixirínáyí ami wini meapiríarini. Giyí giyí nioni winápi mímepa nerí kikiá nerínáyí api ai ami nurápmíarini.” seararini. ²⁷ E nerí aiwi nioni tñni mixí imónarinwáyí “O negí mixí ináyí nimóniri neameñweani nani mneaimónarini.” yaiwífáyo niwirimeami nbiro gí sinwí aninñae dani pikipoi.’ uriniginini.’ ²⁸ Jisaso ewayí xwiyá api nurárimí Jerusalemí nani niyiríná xami umeañniginini.

Jerusalemíyo niremoríná mixí ináyí rémoarigfápa rémoní nánirini.

²⁹ Jisaso añí onimíá biaú —Añí apiaú díwí Oripí rininipimi dani anwi e imónini. Apiaú yof Betipasi rininipi tñni Betani rininipi tñni tñni e anwi e niremoríná wiepisariniyí waumi re uowariniginini, ³⁰ “Awagwí añí japimi nani nuri niremoríná dogí sipikí e yurárininagi winílo — Sini amá seayí e éf minweaarigforini. Omi níkweari nimeami bfiyí. ³¹ Ámá wo sinwí neaniri ‘Awagwí pí nani ikweariniji?’ earánáyí, re urfiyí, ‘Ámináo seayí e éf ninweari nimeami uminiri nani yearowarinjo.’ urfiyí.” uowaríagi ³² awaú nurína xfo urípa axípi enagi niwiniri ³³ ríxa dogí sipiko ikweaaríná xiáwowa re urigfawixini, “Pí nani dogíomi ikweariniji?” urfagá ³⁴ awaú “Yegí Ámináo seayí e éf ninweari nimeami uní nani ikwearinwi.” nuriri ³⁵ Jisaso pwarinje nani nimeami nuri e nurárimáná wigí rapirapí seayí e yinígápi seayí e niwikwiáriro Jisasomi seayí e ninwáraná ³⁶ dogíomi éf ninweari nimeami waríná oxí apixí xfo tñni warigfáyí mixí ináyíyo yayí wianiro yarigfápa wigí iyfá sanwíyo ríkarinígíyí nimearo óf e ikwianwí neapára nuro ³⁷ o ríxa Jerusalemí tñni anwi e niremoríná díwí miní Oripíyí rininipimi ipímiearíná xegí wiepisarini obaxí xfo tñni e epíroyí egfáyí re egfawixini. Emimí Jisaso yarini niniyí sinwí winayigfá nani yayí seayimí dani nero Goríxo nani rfaiwánini niriro yayí número ³⁸ re nira ugíawixini, “Mixí ináyí Ámináo neauowariní ro oyá dñni tñni seayí e oimónini. ‘Añnamí ñweañoxini, joxi niwayiróniri onweani.’ neaimónarini. Omíni seayimí dani yayí oumeaneyí.” nira waríná ³⁹ Parisi wa amá epíroyí egfáyo áwinimi dani re urigfawixini, “Nearéwapíyarinixoxini, díxí wiepisariniyíyo mixí nuriri ‘E mánipa époi.’ ureí.” urfagá ai ⁴⁰ o re uriniginini, “Wí pñni wiáripíriméoi. Pñni niwiáirínáyí, sñná tiyí eni rfaiwánini niriro nioni nani Goríxomi seayí e umepíraoi.” uriniginini.

Jisaso Jerusalemí nani ñwí eañí nánirini.

⁴¹ Jisaso ríxa Jerusalemí tñni e anwi e niremoríná añí apimi niwiniríná ñwí neari ⁴² re riniginini, “Jerusalemí ñweáyíne nioni éf píranini seañwiráripaxí imóninapi nani nijá nimóniro sinwiriyí, ayí naní

imónimínirí enjíríní. E neri aiwi nioní segí síḡwí anígíe dání píníníḡ ímóníḡagí nání seyíné majfá ímóníḡoi. ⁴³ Ríwéná áamá seyíné tñní mǐxǐ inarígǐáyí awí niseamero segí ákíḡápimí píxemoánaníro nání xwǐá waiwíníḡ níta nipeyiro awí xapixapí niseamudfómáná ⁴⁴ segí anj pípinamí néra uro niaíwí pípíkímí ero nero anj nímíríríná síḡá níkíkíróníga peyíníḡyí bí xe okíkírónínírí síḡwí wíníprǐfámaní. Yeáyí seayíxemeámfa nání seaiméagí aiwi seyíné mí mǐnómǐxípa yaríḡagífa nání e e seaikárpǐrǐfáriní” ríḡínigíní.

Anj rǐdíyowá yarígǐwámí dání mǐxǐ urowárapíḡ náníríní.

⁴⁵ Jisaso ríxa Jerusaremí nírémorí anj nanjwí Goríxo nání rǐdíyowá yarígǐwámí nípáwírí áamá makerfá nímǐxíro nanjwí rǐdíyowá nání bí yarígǐáyo mǐxǐdámí nǐwiríná ⁴⁶ re uríḡínigíní, “Bíkǐwí Goríxoyápimí xegí anj ríwá nání re nírínírí eáníní, ‘Anj nioníyáyí áamá nǐbíró xwíyǐá rírímí nípǐrǐfáwáriní.’ nírínírí eáníḡagí aiwi seyíné anj áamá yapí nǐwiepísíro fǐwí uráparígǐáyíyáiwáníḡ ímǐxaríḡoi.” uríḡínigíní.

⁴⁷ O sǐá ayǐ ayo anj iwámí dání áamáyo uréwapíyaríná apaxǐpáníḡ ímóníḡá xwéowa tñní ḡwí ikaxǐ eáníḡpí mewegǐáwa tñní Judayí áminá seáyí e ímóníḡáwa tñní omí “Opíkianeyt.” níríro aiwí ⁴⁸ oxǐ apǐxǐ níní oyá xwíyǐá arfá wianíro aga nǐwimónaríḡagí nání omí píkipaxǐ bí mímóníḡagí nání síḡwí wínaxǐdǐmegǐawíxíní.

20

“Joxí néní tǐḡoxí ímónéí. go ríríḡoi?” urígǐá náníríní.

¹ Sǐá Jisaso anj Goríxo nání rǐdíyowá yarígǐwámí nípáwírí áamáyo xwíyǐá yayí wínípaxǐ ímóníḡpí uréwapíyaríḡ wíyímí apaxǐpáníḡ ímóníḡá xwéowa tñní ḡwí ikaxǐ eáníḡpí mewegǐáwa tñní Judayí mebáowa tñní omí nǐwímearo ² re urígǐawíxíní, “‘Joxí néní tǐḡoxí ímónéí.’ go rírǐfagí joxí áamá anj ríwámí makerfá nímǐxíro nanjwí rǐdíyowá nání bí yarígǐáyo mǐxǐdámí éínigíní?” urǐagǐa ³ o re uríḡínigíní, “Nioní ení yaríḡ bí oseaimíní. Soyíné áwanj níránáyí, nioní yaríḡ níarígǐápí nání ení ananí áwanj searímǐníní.” nurírí ⁴ yaríḡ re wíḡínigíní, “Jono wayí nǐneameaia uḡo Njwǐá anjnamí ḡweaḡo yarǐḡí rǐa enjínigíní? Xegí dǐḡí tñní rǐa enjínigíní?” urǐagí ⁵ wíwaníḡowa yaríḡí níníro re ríníḡǐawíxíní, “None ‘Goríxoyá dǐḡí tñní enjínigíní.’ uráná re nearíníḡoi, ‘Soyíné pí nání o ríḡpí nání arfá nǐwíro dǐḡí mǐkwǐropa egǐáriní?’ nearíní enḡagí nání wí e urǐpaxǐ meníní.” níríníro ⁶ ámí re ríníḡǐawíxíní, “E neri aí none ‘Jono xegí dǐḡí tñní wǐfá nurímerí wayí niseameaia unjíríní.’ uránáyí áamá níní ‘Jono Goríxoyá dǐḡí tñní wǐfá rókiamonj woríní.’ nǐyaiwíro nání síḡá nǐnearo neapíkíprǐxíní. Apí ení wí murǐpa oyaneyí.” níríníro ⁷ Jisasomí re urígǐawíxíní, “None majfáriní. Goríxoyá dǐḡí tñní yagǐfáriní? Xegí dǐḡí tñní yagǐfáriní?” urǐagǐa ⁸ o re uríḡínigíní, “Soyíné Jono nání dǐḡí yaiwíarígǐápí nání áwanj mǐnírǐagǐa nání nioní ení ‘Joxí e éírǐxíní.’ níríḡo nání áwanj wí searímǐméíní.” uríḡínigíní.

Ewayí ikaxǐ wainí omíḡí uwínaxǐdǐarígǐáwa náníríní.

⁹ O ewayí xwíyǐá rǐpí uríḡínigíní, “Áamá wo wainí uraxǐ omíḡí bí íwǐfá nura núśáná áamá wamí re uríḡínigíní, ‘Gǐ omíḡí rǐpí píraníḡ síḡwí nuwínaxǐdǐrǐxíní.’ nurímí anj wímí urǐnǐmínírí nání nurí

emá obaxí n̄n̄w̄ean̄isáná ¹⁰ r̄ixa wainí sogwí yóí éáná xegí om̄n̄j̄ wi-iarigíá wo x̄fo xegí wí ourápaun̄n̄r̄i urowár̄agí aiwí om̄n̄j̄ s̄n̄jw̄ uw̄nax̄fd̄iarigíáwa om̄í fá n̄xero iwan̄j̄ n̄imépero an̄fom̄í wár̄igfawix̄n̄i.

¹¹ Om̄n̄j̄ xiáwo ámi xegí om̄n̄j̄ wiiarigíá wom̄í urowáráná om̄n̄j̄ s̄n̄jw̄ uw̄nax̄fd̄iarigíáwa om̄í en̄i iwan̄j̄ n̄imépero o ayá owin̄n̄r̄i r̄iper̄r̄í numero an̄fom̄í wár̄igfawix̄n̄i. ¹² Om̄n̄j̄ xiáwo ámi om̄n̄j̄ wiiarigíá wom̄í urowáráná om̄í m̄n̄j̄ n̄iromo b̄fariwám̄n̄i moaigfawix̄n̄i. ¹³ Om̄n̄j̄ xiáwo awa íníná xegí om̄n̄j̄ wiiarigíáwami iwan̄j̄n̄i n̄imépero an̄fowami urowárar̄n̄jagíá nán̄i re yaiw̄n̄n̄iḡn̄i, ‘Nion̄i ar̄ire em̄n̄r̄é̄n̄i? Gí íwí d̄n̄j̄ s̄ix̄í uyin̄áom̄í ourowár̄im̄n̄i. “Om̄í x̄ixen̄i ar̄íá wip̄r̄íar̄in̄i.” n̄imónar̄in̄i.’ n̄iyaiw̄ir̄i urowár̄agí ai ¹⁴ awa xegí xewaxo bar̄n̄jagí s̄n̄jw̄ n̄w̄w̄n̄ro re r̄n̄igfawix̄n̄i, ‘Xanoyá d̄n̄j̄ mean̄fo j̄iwo bar̄n̄i. Om̄n̄j̄ am̄p̄íȳí negí imón̄n̄fa nán̄i om̄í op̄kianeȳí.’ n̄r̄n̄ro ¹⁵ om̄í fá n̄xero b̄fariwám̄n̄i n̄imoaimáná p̄kigfawix̄n̄i.” Jisaso ewayí xwiyíá e nur̄r̄i yar̄n̄j̄ re w̄n̄n̄iḡn̄i, “Om̄n̄j̄ xiáwo xewaxom̄í p̄kíagíá nán̄i awami pí win̄fár̄in̄i?” Yar̄n̄j̄ e n̄w̄ir̄i ¹⁶ re ur̄n̄n̄iḡn̄i, “Om̄n̄j̄ xiáwo n̄b̄r̄i om̄n̄j̄ s̄n̄jw̄ uw̄nax̄fd̄iarigíáwami p̄p̄kím̄í n̄iyár̄imáná om̄n̄j̄ ámi wa s̄n̄jw̄ on̄w̄nax̄fd̄ipoȳn̄r̄i m̄n̄i win̄fár̄in̄i.” ur̄fagí ámá e r̄owapigíá ar̄íá e n̄w̄iwo “Jisaso ‘Judaȳné om̄n̄j̄ s̄n̄jw̄ uw̄nax̄fd̄iarigíáȳí yap̄í imón̄n̄j̄o.’ r̄íá nearar̄in̄i?” n̄iyaiw̄iro re r̄igfawix̄n̄i, “‘Oweo! Wí e en̄fám̄n̄i.’ neaimónar̄in̄i.” ur̄fagíá ai ¹⁷ o s̄n̄jw̄ agwí n̄w̄w̄n̄r̄i re ur̄n̄n̄iḡn̄i, “Seȳné ‘Wí e epax̄í men̄n̄i.’ yaiwiar̄n̄jagíá ai pí nán̄i B̄ikw̄ȳo ewayí xwiyíá r̄ip̄i en̄j̄n̄á n̄r̄iromo eagfawix̄n̄i, ‘S̄n̄j̄á an̄j̄ m̄r̄ar̄igíáwa s̄n̄j̄á awiax̄í wo nán̄i p̄fá ner̄fáná wo “S̄ip̄ix̄n̄i.” n̄r̄iromo em̄í mófo Gor̄ixo “Awiaxor̄in̄i.” n̄r̄r̄i n̄imeari an̄j̄ x̄fo m̄r̄ar̄n̄jwám̄i iwam̄fó n̄t̄iwaȳror̄i m̄r̄n̄j̄r̄in̄i.’ xwiyíá w̄fá r̄ókiamoagfáwa e n̄r̄iromo eagfápi pí nán̄i r̄in̄n̄i? Seȳné d̄n̄j̄ r̄imoar̄n̄j̄o? ¹⁸ S̄ix̄í botor̄ix̄í s̄n̄j̄áyo n̄p̄iér̄ori p̄r̄í miyeám̄í inar̄n̄j̄pa ámá ḡiȳí ḡiyo s̄n̄j̄á n̄p̄iér̄ori xaiwí near̄n̄áȳí ax̄p̄í imón̄n̄j̄r̄íar̄in̄i. Xwas̄f̄w̄ yeáȳí bim̄í s̄n̄j̄á n̄p̄iér̄ori near̄fáná yun̄í wárar̄n̄j̄pa s̄n̄j̄á ámá ḡiȳí ḡiyo n̄p̄iér̄ori near̄fáná ax̄p̄í xwas̄f̄w̄ yun̄f̄n̄j̄ im̄x̄im̄fár̄in̄i.” Jisaso x̄fo s̄n̄j̄áón̄n̄j̄ n̄imón̄r̄i nán̄i e ur̄n̄n̄iḡn̄i.

N̄igwí takis̄í nán̄i émáyo wiayigíá nán̄in̄i.

¹⁹ N̄wí ikax̄í eán̄n̄j̄p̄i mewegíáwa t̄n̄i apax̄pán̄n̄j̄ imón̄igíá xwéowa t̄n̄i awa “Jisaso ewayí xwiyíá n̄near̄fáná ‘Soȳné om̄n̄j̄ xiáwom̄í xewaxo p̄kífán̄n̄j̄ imón̄n̄j̄o.’ r̄íá nearar̄in̄i?” n̄iyaiw̄iro axíná “R̄ixa fá ox̄raneȳí.” n̄iyaiw̄iro aiwí ox̄í ap̄ix̄í e ep̄roȳí egíáȳí nán̄i wáȳí n̄w̄iwo fá m̄x̄ir̄ipa nero ²⁰ s̄n̄jw̄ n̄w̄nax̄fáwa nemero ámá wa yap̄í n̄w̄iw̄ap̄iȳiro s̄n̄jw̄ n̄w̄w̄nar̄o oúpoȳn̄r̄i n̄rowár̄iro re ur̄igfawix̄n̄i, “Soȳné ámá nan̄j̄oȳf̄n̄n̄j̄ n̄imón̄ro yap̄í n̄w̄iw̄ap̄iya nur̄fáná pasán̄n̄j̄ n̄iméra úpoȳí. Xwiyíá om̄í anan̄í gwí yipax̄í wí ránáȳí, r̄ixa om̄í fá xep̄r̄i nán̄i gap̄imanom̄í áwan̄j̄ uran̄í nán̄i re ur̄f̄oȳí, ‘Takis̄í nán̄i n̄igwí émáȳí near̄apar̄igfápi s̄in̄i m̄n̄i wian̄r̄éw̄n̄i? M̄n̄i m̄w̄ipa yan̄r̄éw̄n̄i?’ ur̄f̄oȳí. O ‘Oweo!, s̄in̄i m̄n̄i m̄w̄ipa epoȳí.’ ránáȳí émáȳí om̄í fá n̄xero gwí yip̄r̄áo.” urowár̄agíá ²¹ awa nuro Jisasom̄í n̄w̄imero pasán̄n̄j̄ n̄iméra n̄r̄íáom̄í weȳí re umear̄igfawix̄n̄i, “Nearéwap̄iyar̄n̄j̄ox̄n̄i, jox̄í xwiyíá n̄r̄r̄i n̄nearéwap̄iyir̄fáná náyon̄i nearéwap̄iyar̄n̄j̄ox̄í en̄jagí nán̄i nene n̄j̄fár̄in̄i. Ámá ḡiȳí ḡiȳí símeáagíá ai s̄m̄man̄j̄ s̄n̄jw̄ n̄w̄w̄n̄r̄i s̄n̄jw̄ nán̄i wáȳí mé xwiyíá Gor̄ixoyá nepán̄i urar̄n̄j̄p̄i nearéwap̄iyar̄n̄j̄ox̄r̄in̄i.” nur̄iromo

22 yarĩŋf re wigfawixĩni, “Dĩŋf joxiyá píot yaiwiarĩŋĩni? ‘Nene émányf mĩxř ináyf Sisaomĩ takisf nánĩ nĩgwř mĩnĩ nĩwiyairanéná apání wiarĩŋwĩnĩ.’ řisimónarĩni? ‘Nĩpĩkwĩnĩ mĩyarĩŋwĩnĩ.’ řisimónarĩni?” urřagřa aiwĩ
 23 Jisaso yapř wĩwapiyanĩro yarĩgřápĩ nánĩ dĩŋf adadĩ nĩwirĩ nĩjřá nimónĩrĩ nánĩ re urĩŋnigĩni, 24 “Émányf monř bĩ sřwá nĩpoyĩ.” nurĩrĩ řĩxa sřwá wíaná yarĩŋf re wĩŋnigĩni, “Nĩgwř řĩpimĩ yoř goyá eánĩrĩ sřmĩmanřf goyá ŋwĩrárĩnĩrĩ inĩnĩ?” urřagř awa “Émányf mĩxř ináyf Sisaoyá eánĩnĩ.” urřagřa
 25 o re urĩŋnigĩni, “Nĩgwř řĩpimĩ sřmĩmanřf Sisaoyá ŋwĩrárĩnĩŋagř nánĩ xewanĩŋomĩ mĩnĩ wĩřĩxĩnĩ. Amĩpĩ nřnĩ oyá imónĩŋřf yf enĩ xewanĩŋomĩ wĩřĩxĩnĩ. E nerĩ aí amĩpĩ Gorĩxoyá imónĩŋřf yf xřomĩ wĩřĩxĩnĩ.” Jisaso Gorĩxo áamá xewanĩŋónĩŋf imĩxĩnĩŋf enagř nánĩ omĩ dĩŋf owĩkwřřĩpoyĩnĩrĩ e urřagř 26 awa yapř nĩwĩwapiyĩro pasánĩŋf e uméřá aí ámányá sřŋwřyo dání Jisaso xwřyřá meárĩnĩpaxř wĩ mĩrarrĩŋagř arřá nĩwĩro áamá nřnĩ enĩ Jisaso pĩráníŋf e reŋwĩpearĩŋagř arřá nĩwĩro nánĩ ududř nero xwřyřá bĩ murĩgřawixĩnĩ.

“Ámá ámĩ wĩápřnĩmeapřřárĩnĩ.” urĩŋf nánĩrĩnĩ.

27 Ámá Judayř wa, Sajusiyř řĩnĩŋf wa —Sajusiowa re rarĩgřáwarĩnĩ, “Ámá nĩpémáná enánáyř wĩ nĩwĩápřnĩmeapřřámanĩ.” rarĩgřáwarĩnĩ.
 28 Awa nĩbĩro Jisasomĩ yarĩŋf wianĩro nánĩ re urĩgřawixĩnĩ, “Nearéwapřyarĩŋoxĩnĩ, enĩná Moseso ŋwř ikaxř nĩnearĩrřná nene nánĩ nĩrĩrĩ řřwamĩŋf re eanřrĩnĩ, ‘Ámá go go apĩxř nĩmearĩ niaĩwř meméá peánáyř ámĩ xexĩřmeáo apĩxř anĩmĩ nĩmearĩ penjoyá niaĩwř wo wĩemeaiwĩnĩgĩnĩ.’ Moseso e nĩrĩrĩ eanřrĩnĩ.” nurĩro 29 ewayř xwřyřá řĩpĩ urĩgřawixĩnĩ, “Xĩrácogwá wé wřřĩmĩ dáníř wáũ egřáwa xĩráo apĩxř wĩ nĩmearĩ niaĩwř meméá peáná 30 xogwáo wo anĩmĩ nĩmearĩ niaĩwř meméá peáná 31 ámĩ wo nĩmearĩ niaĩwř meméá peáná wé wřřĩmĩ dáníř wáũ imónĩgřáwa nowanĩ o o imĩ nĩmeaayĩro aiwĩ niaĩwř wĩ meméá nowanĩ řĩxa peáná 32 apĩxĩ enĩ xĩrácogwá nowamĩnĩ nĩmeánĩrĩ nĩpemĩxářĩmáná xřĩ enĩ penĩnigĩnĩ.” Ewayř xwřyřá Jisasomĩ e nurĩmáná 33 omĩ majřá wĩkixearanĩro nánĩ yarĩŋf re wigfawixĩnĩ, “Gorĩxo áamá nřyonĩ mí ómómĩxĩmř wĩŋřa nánĩ pegřá nřnĩ nĩwĩápřnĩmearĩná í xĩrácogwá wé wřřĩmĩ dáníř wáũ nowanĩ meagřĩ enagř nánĩ goyái imónĩnřřarĩnĩ?” urřagřa
 34 Jisaso re urĩŋnigĩni, “Rĩná áamá apĩxř ŋwĩrárĩro mearo inarĩgřarĩnĩ.
 35 E nerĩ aí řřwéná Gorĩxo meŋweanáná áamá oyá sřŋwřyo dáníř ananĩ nĩwĩápřnĩmearo ŋweapřřřáyř apĩxř ŋwĩrárĩnĩro meánĩro inĩpřřámanĩ.
 36 Íná ámĩ bĩ nĩpexaxř imónĩpřřámanĩ. Ayř řĩpĩ nánĩrĩnĩ. Anřĩnajowa yarĩgřápa nero ŋweapřřarĩnĩ. Gorĩxoyá dĩŋřyo dáníř xwřřĩpáyo dáníř wĩápřnĩmeapřřá enagř nánĩ ayř Gorĩxoyá niaĩwř nimónĩro anĩŋf ínĩná ŋweapřřarĩnĩ. 37 Soyřné dĩŋřf ‘Pegřáyř wĩ nĩwĩápřnĩmeapaxř menĩnĩ.’ yaiwiarĩŋagřa aiwĩ ananĩ nĩwĩápřnĩmeapřřarĩnĩ. Xwřyřá enĩná Moseso ikřá onĩmĩánána řřwř řřá mĩnřf ápiáwř wearĩŋagř wĩnĩŋřpĩ nánĩ řřwamĩŋf nearřná Gorĩxo xewanĩŋo nánĩ urĩnĩŋřpĩ re nĩrĩrĩ eanřrĩnĩ, ‘Gorĩxonĩ dĩxř řřwowa Ebřřámo řřnĩ Aisako řřnĩ Jekopo řřnĩ awayá Nřřáonĩrĩnĩ.’ Moseso řřwamĩŋf e nearřná xĩáwowa řĩxa pegřá aiwĩ o řřwamĩŋf e nĩrĩrĩ eanřrĩnĩ.
 38 Gorĩxo omĩ e nurĩřřná omĩ xĩáwowa řĩxa pegřámĩ aiwĩ Gorĩxoyá sřŋwřyo dáníř wigř dĩŋřf sřnĩ sřŋřf enagř nánĩ e řĩpaxřrĩnĩ. Gorĩxo áamá pegřáyř nánĩ Nřřáomanĩ. Sřŋřf egřáyř nánĩ Nřřáorĩnĩ. Oyá sřŋwřyo dáníř áamá nřnĩ wĩ

pegfá aiwí, wigí dñí sñí sñí enagí nání nñní sñí sñírñí.” uraríná ³⁹⁻⁴⁰ ñwí ikaxí eánñípi mewegfáwa ámí dñí síxí mínípa nero yarñí ámí wíñí bñ mñwí re urígfawixíñí, “Nearéwapíyarñoxíñí, joxí wigí yarñí sífápi nání nurírná aga naní urarñíñí.” urígfawixíñí.

“Kiraiso niaíwí goyáoraní?” urñí náníñí.

⁴¹ Jisaso re urñínigíñí, “Ámá pí nání re rarígfárñí, ‘Ámá nene yeáyí neayimíxemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfo sa mñxí ináyí Depitoyá xiáwo imóníñfárñí.’ pí nání rarígfárñí? ⁴²⁻⁴³ Bñkwí Samíyí rññíyo Depito xewaníño ámá arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfo nání nírñí rfwamñí rípi eanñíñí, ‘Goríxo gí Ámínáomí re urñínigíñí, ‘Joxí wé náúmíñí éf nñjwearí joxí tñí mñxí infáyo xopírárí ríwíimfáe nání xwayí naníñí ñjweáñíñí.’ Goríxo gí Ámínáomí e urñínigíñí.’ Depito rfwamñí apí nearíná ⁴⁴ xegí xiáwo nání ‘Gí Ámínáorñí.’ nírñí nání aríge xegí xiáwo imóníñí?” Jisaso ámá nñní “Ámá yeáyí neayimíxemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyí raríñwáwo ananí Depitomí seáyí e nimóníñí nefa Goríxoyá xewaxorñí?” oyaiwípoyníñí e urñínigíñí.

“Ñwí ikaxí eánñípi mewegfáwa yarígfápa mepañí.” urñí náníñí.

⁴⁵ Ámá nñní o e raríñagí arfá wiaríná xegí wiepísaríñowami re urñínigíñí, ⁴⁶ “Ñwí ikaxí eánñípi mewegfáwa yarígfápa mepa éfñíñí. Awa ámá weyí oneamépoyníñí rapírapí sepiání ñiyíñí añí emero ámá makerfá imíxaríge dání ‘Ámínáoxíñí.’ onearípoyníñí emero rotú añíyo nípáwíronáraní, aiwá imíxaríge nírémorónáraní, ‘Ámá ñiyíyá símí símí e onjweaneyí.’ ñiyaiwiro ero ⁴⁷ síwí yáí rñkíníñíyí yapí ámayá aiwá píñí nñní fñwí manarígfápa apíxí aníwayá amípi fñwí urápaníro nání ero ámayá sñjwíyo dání Goríxomí xwíyíá rññíñí nñwíroná anñí mñí nñra uro yarígfápa soyíñé ení axñípi mepa éfñíñí. Rfwéná Goríxo ámá ñiyoní mí ómómíxímí yaríná awa xwíyíá xwé meárñíñíñí.” urñínigíñí.

21

Apíxí aní wí ñígwí waúñí tñíñí náníñí.

¹ O sñí añí Goríxo nání rídiyowá yarígfíwami iníñí nuréwapíya nerneríná sñjwí aníyí wíñíñíñí. Amípi mímúronígfáyí ñígwí Goríxo nání tayaríge taríñagfá nñwíñíñí ² apíxí aní uyípeayí imóníñí wí ení ñígwí ríá inñí wáu nñmeáa nñbírí tñagí nñwíñíñí ³ xegí wiepísaríñíyo re urñínigíñí, “Nioní nefa seararñíñí, ‘Apíxí aní uyípeayí imóníñí rí Goríxo nání ñígwí onímíá sípípiñí nññí aiwí Goríxoyá sñjwíyo dání amípi mímúronígfáyí tñáyo seáyí e imónígoí. ⁴ Amípi mímúronígfáyí wigí ñígwí xwé ayo dání bñ nñmearo nññí aiwí apíxí aní ríyí xegí aiwá nání bñ yanípaxí ówí tñagí nání íyá seáyí e imónígoí.’ seararñíñí.” urñínigíñí.

“Rídiyowá yarígfíwá pñeapíñíñí.” urñí náníñí.

⁵ Xegí wiepísaríñí wa añí Goríxo nání rídiyowá yarígfíwá nání re rígfawixíñí, “Añí riwá nñmírñíñá sñjá awíaxí nñkíkíróa nuro añí riwá imírñíñí mímónípa oenñí amípi naní ámá Goríxo nání wigíyí nñmearo okiyíá egfárñí.” raríñagfá ⁶ Jisaso arfá e nñwíñí re urñínigíñí, “Amípi naní soyíñé sñjwí wñnarígfá rípi rfwéná ámá wa añí riwá nñpñnearíná sñjá nñkíkíroníga uní rípi nñpñeayiro emí mñmeámí éaná

síñá wo womi sini seáyi e ikwiárinínfámani.” uríagí ⁷ awa yarínjé re wigíawixini, “Nearéwapíyarínjoxini, joxi neararínjé apí gíná imónínfáriní? Pí símimajónínjé neaináná ‘Ríxa nimónini ayoríani?’ yaiwianíwáriní?” uríagí ⁸ o re urínjínigini, “Ámá wa yapí seáiwapíyípiríxiniri dínjé píranínjé moríni. Obaxí níbéro gí yof níriníro re rípirífarini, ‘Nioni oníriní. Ríxa ínariní.’ searána aríá níwiro númi muxídipani. ⁹ Soyíné ‘Anjé wíyo míxé inarínjoi.’ rarínjagí aríá wíro ‘Ámá nípaní míxé íkwínaroarínjoi.’ rarínjagí aríá wíro neríiná wáyí mikárinipani. Apí xámi imónínfáriní. E enjagí aiwí apí ríxa nimónimáná enjáná soyíné ‘Sfá yoparíyi, o weapínfáyi ríxa nimónínjoi.’ míyáiwípa éfírxini.” nuríri ¹⁰ ámi re urínjínigini, “Ámá gwí axírí níwiápínimearo ámá xenwí wí tñni míxé iníro míxé ináyí woyá woyáyí tñni míxé iníro ¹¹ poboní xwé nera urí anjé níyoní aiwá nání dífí ikeamóníro anjé wí e wí e símiarí wímeari anjé pírfíyo dání xegí bí nimóníri ekíyínjé ináná ámá wáyí ikárinípíri nání imóníri enífarini. ¹² Ayí e eníá imónínjagí aiwí sini mimónípa enjáná íá níseaxero xeanínjé seaikárinífarini. E níseairíná xwíríxé seamepíri nání awí eánarígíe nísearowáíro gwí anjéyo níseanwíráíro nioní níxídarínjagí nání xwíyíá seamearípíri nání míxé ináyíyá síñwí tñnjé e nání tñni gapímaníyíyá síñwí tñnjé e nání tñni níseameámi seaupírfáriní. ¹³ E seapírfá enjagí aí ananírini. Ayí rípi nánírini. Xwíríxé seamearíná nioní nání áwanjé urípíri imónípírfáriní. ¹⁴⁻¹⁵ Xwíríxé seamearíná nioní dínjé níseakíayorí níjítá níseaiapíri xwíyíá urípíri nání imónípíri seaimíxímíá enjagí nání soyíné xwíríxé seamepírfáyi wí pírfí seawiaikípací meníni. Ayínání soyíné sini íá níseaxíripa enjánáyí, dínjé re mófírxini, ‘Ananírini. Xwíyíá pírfí wiaikímíníri nání menjíwípepa oemíni. Sa Goríxoyá dínjéyo dání uríimígini.’ yaiwíríxini. ¹⁶ Segí sénáíwaraní, sénowarání, séríxímeáowarání, nawíní mínígíyífraní, níkumíxíníri emearígíyífraní, míyí seauráná segíyí wíamí píkipírfáriní. ¹⁷ Soyíné nioní níxídarínjagí nání ámá níní wílk níseañíro símí tñni seapírfá aiwí ¹⁸ Goríxo yeáyí seayímíxemeaníá enjagí nání soyíné anípa wí imónípírfámani. Segí dífí wí aí anípa imónínfámani. ¹⁹ Soyíné enjé neáníro nioní anínjé nínxídarónáyí, segí dínjépi eríkiemeánípírfáriní.

“Jerusaremí xwíríá ikíxepírfáriní.” urínjé nánírini.

²⁰ “E nerí aí míxé nímeámi bífáyí anjé Jerusaremí rípmi awí mudímoagíá níwíníroná ‘Ríxa anjé rípi xwíríá ikíxepíri anjé ayoríani?’ yaiwíríxini. ²¹ E níwíníroná ámá Judia píropenísfíyo njeagíyáyí dífíwí múnjéyo nání éfí yíro ámá Jerusaremí apimí njeagíyáyí píni níwíarími uro ámá apimí bíaríwámíni omínjéyo amí amí yarígíyáyí anjé apimí ámi mírémopa ero éfírxini. ²² Ayí rípi nánírini. Ináyí Goríxo xeanínjé ríá tñnjé seaikárinífa apíriní. Iná amípí níní nání Bíkíwíyo níriníri eánínjépi xíxeni imónínfáriní. ²³ Iná xeanínjé ríá tñnjé xwíá tífíyo seaimeanífa enjagí nání apíxé níaiwí agwí egííwa tñni sini níaiwí amínjé wiarígííwa tñni éfí anjéni mupaxí imónínjagí nání aweyí! Goríxo ámá tífíyo wílk níwóníri xeanínjé wíkararíná ²⁴ míxé nímeáa bífáyí Jerusaremí njeáyo kirá tñni pípíkímí ero íwí meañíro nání nípíkíomearo wigí anjé ayí ayo nání nímeámi umíro epírfáriní. E nemáná émáyi níbéro Jerusaremí dánjéyíné

seáyi e niseaimóniro xwiraímimí niseaikixéa nuro Gorixo ‘Yoparí e imóníwínigini.’ yaiwiárinje imónináná ríxa re imónínfáriní.

Ámá imóninjo níweapíríná nánirini.

²⁵ “Sogwí tñní emá tñní siní tñní ekíyinjññí ináná ámá xwíá tíyo níyoní gwí ararí ñweagfáyí ayá s’wí nurorí dññí ríá uxenfáriní. Rawírawá ení xwé ayá wí níróga níwiápínimeáísáná ñjírí moarínjagí níwíniróná ududf wínínfáriní. ²⁶ Siní sogwí amípí añf píríyo enjyí añfíní m-xénapfagí níwíniróná ‘Xwíá tíyo ñweañweéne pí neaimíní ríá yaríní?’ níyawiwo wáyí níkaríniróná eaníramoro wepírífaríní. ²⁷ E neróná síñwí re nanípírífaríní. Ámá imónínjóní níknínmáná ení neánírí agwí tñní nawíní weapírínjagí nanípírífaríní. ²⁸ E nerí aí soyíné sogwí emá amípí ekíyinjññí inarínjagí níwíniríná ‘Gwínññí nearoayíroní añwí ayorfaní?’ níyawiwo píráññí éf nírómáná nioní nání wenññí níyánírí rófríxíní.” urínjññí.

Ewayí ikaxí íkíá pikína nánirini.

²⁹ O awamí ewayí xwíyíá bí re urínjññí, “Íkíá pikí tñní íkíá nñní ení yarínjññí nání dññí mópoyí. ³⁰ Íkíá mññí inarínjagí níwíniróná ‘Ríxa xwiogwírífaní?’ yaiwiarígíápa ³¹ siní amípí ekíyinjññí ení axfípi inarínjagí níwíniróná ‘Gorixo nene xwioxíyo míméámí nerí neamenñweaní ríxa añwí ayorfaní?’ yaiwíríxíní. ³² Nioní nepa seararínjññí, ‘Ámá agwí ríná ñweagfáyí síní mípepa enáná amípí nñní nioní Jerusalemí nání searfápi xíxeni nímonínfáriní.’ seararínjññí. ³³ Añfna tñní xwíá rírí tñní ananí anípá nímonírí aiwí xwíyíá nioníyá wí surfímá imónínfámani.

“Awínññí ñweáfírxíní.” urínjññí nánirini.

³⁴ “Míríxí maiwí nípúsáná mírogwí ríxa íá níwiárimíxíríná nípiérorí nearfíná yarínjññí soyíné ení segí waráyo náníní níyaiwiníro aiwá xwé níro inígí wainí xwé níro yaníro nání yarínáyí s’fá nioní weapímfáyí axfípi e seaiméanígíní dññí tñní ñweáfírxíní. ³⁵ S’fá nioní weapímfá nání imóníyáí ámá xwíá rírí nírimíní ñweagfáyo níwimónínfáriní. ³⁶ Soyíné íníná awínññí níñwearóná Goríxomí yarínjññí re wíríxíní, ‘None amípí neaíméááná ení neánírane múrorane ámá imónínjyá s’fímmanjímíní éf rorane yaníwá nání ení bí síxí neaimíxeí.’ urífríxíní.” urínjññí.

³⁷ Ikwáwíyíná añf rídíyowá yarígíiwámí dání ámáyo nuréwapíya núísáná s’fápi tñní nípeyearí d’wí mññí Oripíyí rínjññí pímí sá wémínírí nání yagfíní. ³⁸ O s’fá ayí ayo e yaríná ámá nñní wíá mónínjññí níwiápínimearo omí añf rídíyowá yarígíiwámí dání arfá wianíro nání bayagfáriní.

22

Jisaso nání mekaxí meg’fá nánirini.

¹ S’fá Judayí bisfkerfá yisí mayí úrapí nímxíro narígfáyí, s’fá Aññnajo Wíarí Neamúroagó rínjññíyí —Eníná s’fá ayí Judayo Isípíyí m’xí ináyo íá xeñwírínjññá Goríxo níaiwí oxí xámíñfí nñní opíkímínírí añññají oyáo uowárínjññí aiwí Judayí Goríxo ñwí ikaxí urínjññí bisfkerfá yisí mayí úrapí nímxíro níróro sípísípí nípíkíro ówanjyó ragí xópé yárfá enjagí nání añññajo ayo múroññí. Ayínání xwiogwí o o pwéáná s’fá ayí nání dññí mopírí nání sípísípí nípíkíro bisfkerfá yisí mayí úrapí nímxíro narígfáriní. Ríxa s’fá ayí añwí e imónáná ² apaxfápníññí imóníg’fá xwéowa

t́ni n̄wí ikaxí éaniŋpí mewegíawa t́ni oxí apixí n̄ni náni wáyí nero náni “Jisasomi arire yumí íniŋi pikianíwini?” nira waríná ³ Isikarioti dájí Judaso —O Jisasoyá wiewisariŋí wé wúkaú síkwí waú imónigíáyí worini. Omi Seteno ríwímini n̄rori d̄iŋí uxixéroáná ⁴ o nuri apaxípaniŋí imónigíá xwéowa t́ni Judayíya porisowa t́ni xwíyá n̄riŋáro Judaso re uríŋinigiŋi, “Soyíne omi íá xiripírí náni nioni arire neri pasaniŋí umemíarini?” uráná ⁵ awa yayí n̄winiro re urigíawixini, “Joxi e neaiáná n̄gwí siapaníwáriní.” uríagí ⁶ Judaso “Ananirini.” nuriŋi nuri áma oxí apixí epíroyí m̄wipa enáná omi pasá umeminiŋi náni weníŋí wiaxídiŋinigiŋi.

Aiwá Aníŋajo Múroagí nani imixígíí naniŋini.

⁷ Jisaso, síá bisíkeríá yisí mayí úrapí nimixiro iwamíto n̄gíyáyi —Ayí síá Aníŋajo m̄pikí Wiárí Múroŋí nani sipisipí miá n̄pikiro narigíayirini. Síá ayi imónáná ⁸ o Pitaomi t́ni Jonomi t́ni re uríŋinigiŋi, “Awagwí none aiwá aníŋajo eníá neamúroagí nani nani nani nuri neaimixípiyi.” uríagí ⁹ awaú re urigísisixini, “Joxi ‘Awaú ge nuri píraníŋí oimixípiyi.’ simónarini?” uríagí ¹⁰ o re uríŋinigiŋi, “Awagwí aní e n̄remoríá inigí síxí maxiríŋí wo t́ni órorí niniríná númi nuri aní o páwiwami awagwí eni n̄pawiri ¹¹ aniwami xiáwomi re urísisixini, ‘Yearéwapíyaríŋo re ríŋo,’ “Nioni gí seaiepisariŋíoyíne t́ni aiwá Aníŋají Wiárí Neamúroagíyi nani aní awawá ikwíroníŋí gíwami dani naníwini?” Jisaso e ríŋo.’ nuriŋi ¹² o aní awawá seáyí émi ikwíroníŋí xwé wami aiwá narigíáyí aiwá yeaanipírí m̄miauríwí yáriníŋíwami síwá eaiáná e aiwá ríá neayeaisixini.” urowaríná ¹³ awaú nuri Jisaso uríŋí xixeni n̄wíga nuri aiwá Aníŋajo Wiárí Múroagíyi nani imixígísisixini.

“Ripi gí waráriní.” uríŋí naniŋini.

¹⁴ Ríxa aiwá n̄pírí bíniá Jisaso t́ni wáí wurímeiarigíawa t́ni aiwá naniro nani nawini n̄ŋwearo ¹⁵ o re uríŋinigiŋi, “Nioni síni r̄niŋí m̄nímeapa neríná ‘Gí seaiepisariŋíoyíne t́ni xamí aiwá Aníŋají Neamúroagí nani r̄ipi onimini.’ aga n̄nimóníagí bíarini. ¹⁶ Ayí r̄ipi nani searariŋini. ‘Aiwá r̄ipi ámi bí bí nioni t́ni xwíá t̄yo dani naníwamaní. Goríxo xwioxíyo m̄meámí neri seamerŋweané dani aiwá r̄ipi nani m̄kípi xixeni imóniníarini. Íná dani nioni ámi n̄weapírí nioni t́ni nawini naníwáriní.’ searariŋini.” nuriŋi ¹⁷ kapíxí wá n̄mearí Goríxomi yayí n̄wimáná re uríŋinigiŋi, “Kapíxí ríwá yaní niniro níga úpoyí. ¹⁸ Inigí wainí ámi bí xwíá t̄yo dani n̄m̄famaní. Ríxa Goríxo soyíne xwioxíyo m̄meámí neri píraníŋí seamerŋweané dani inigí wainí ámi íná n̄m̄fáriní.’ searariŋini.” nuriŋi ¹⁹ bisíkeríá bí n̄mearí Goríxomi yayí n̄wimáná n̄kwíririŋi yaní n̄wíwa nuri re uríŋinigiŋi, “Nioniyá wará t̄yí soyíne aríá seaimíá nani r̄idiyowá neríniŋí imónini. Ríwéná nioni nani d̄iŋí seainíŋá nani nioni éapa bisíkeríá kwíririŋi seaipírí éapa axípi éríxini.” nuriŋi ²⁰ awa ríxa aiwá n̄nimáná enáná bisíkeríá n̄mearíná épa kapíxí inigí wainí r̄iwoní wá n̄mearí re uríŋinigiŋi, “Goríxo xwíyá síŋí bí réroáriníŋi nani nioni n̄períná gí ragí púyí inigí wainí síxí r̄iwániŋí imónini. ²¹ E neri aiwí aríá nípoyí. Ámá nioni nani m̄yí nuriŋo nioni t́ni n̄ŋwearane aiwá naríŋwini. ²² Ámá imóniníáoni Goríxo r̄iŋí jíayo axípi n̄n̄pikiro aiwí ámá nioni nani m̄xíyo m̄yí nuriŋomi Goríxo xeaníŋí xwé winíá enagí

náni aweyi!” urfagi ²³ wiep̄sar̄iṅowa yar̄iṅf̄ re niga uḡfawix̄ini, “None go go e wini náni r̄fa rar̄ini?” n̄ira uḡfawix̄ini.

“None ḡm̄ini go seáyi e imón̄iṅfen̄iṅoi?” r̄niṅf̄á nán̄iṅini.

²⁴ Wiep̄sar̄iṅowa xwiȳf̄á r̄ip̄i en̄i n̄ir̄iro s̄m̄f̄ t̄ni re r̄niṅf̄awix̄ini, “None wo go go seáyi e neaimón̄iṅ en̄áná wone s̄maṅw̄ȳón̄iṅf̄ wur̄fan̄w̄ár̄f̄ani?” n̄ir̄iṅa war̄f̄ná ²⁵ Jisaso re ur̄iṅiṅiḡini, “Ém̄áȳf̄yá m̄ix̄f̄ ináȳf̄f̄ ám̄áȳf̄yá s̄iṅw̄f̄ e dán̄i seáyi e nimón̄iṅro wá en̄i b̄i mé sekax̄f̄ni nur̄iṅro aiw̄i wiwan̄iṅowa nán̄i re r̄inar̄iṅf̄ár̄ini, ‘S̄f̄w̄i n̄iaiw̄f̄ n̄f̄ni n̄ion̄i t̄f̄ámin̄i imón̄iṅf̄áȳf̄ ar̄ir̄á wiar̄iṅáon̄iṅini.’ r̄inar̄iṅf̄ár̄ini. ²⁶ Soȳf̄né en̄i awa yar̄iṅf̄ápa ax̄f̄p̄i e mepani. Seḡf̄ rár̄ón̄iṅf̄ imón̄f̄oȳf̄ séḡwáón̄iṅf̄ imón̄f̄w̄iṅiḡini. Seḡf̄ bosón̄iṅf̄ imón̄f̄oȳf̄ s̄énán̄iṅf̄ om̄iṅf̄ seaiiar̄iṅón̄iṅf̄ imón̄f̄w̄iṅiḡini. ²⁷ D̄iṅf̄ píran̄iṅf̄ mópoi. Nene píoi rar̄iṅw̄ár̄ini? Ámá kikiṅf̄á n̄iṅweámáná aiwá nar̄iṅo seáyi e imón̄iṅor̄f̄ani? Aiwá r̄f̄a nuyear̄iṅ yar̄iṅf̄ wiar̄iṅo seáyi e imón̄iṅor̄f̄ani? ‘Aȳf̄ kikiṅf̄á n̄iṅweámáná aiwá nar̄iṅo seáyi e imón̄iṅor̄f̄ani.’ rar̄iṅw̄ár̄ini. Nion̄i e imón̄iṅáon̄i aiw̄i soȳf̄né t̄f̄ni n̄iṅwear̄f̄ná anan̄i seḡf̄ ókín̄f̄niṅf̄ nimón̄iṅf̄ ar̄ir̄á seaiiar̄iṅáon̄iṅini. ²⁸ Soȳf̄né wa iwam̄f̄o níwap̄iyaniṅro yar̄f̄ná nion̄i t̄f̄ni éf̄ n̄ir̄oro p̄f̄ni n̄niw̄iar̄imi úf̄ámani. ²⁹ Aȳin̄áni ḡf̄ ápo ‘Jox̄i m̄ix̄f̄ ináȳf̄f̄ nimón̄iṅf̄ ámá ayo meṅweáir̄ix̄ini.’ n̄ir̄iṅf̄á ³⁰ nion̄i en̄i re searar̄iṅini, ‘Nion̄i r̄ixa m̄ix̄f̄ ináȳf̄f̄ nimón̄iṅf̄ meṅweáir̄áná soȳf̄né nion̄i t̄f̄ni naw̄ini aiwá n̄im̄f̄áé aiwá n̄iro iniṅf̄ n̄iro nero neḡf̄ Is̄ir̄er̄iȳf̄ gw̄f̄ w̄ir̄f̄ w̄ir̄i wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú eṅf̄yo x̄ir̄áowaȳf̄n̄éniṅf̄ nimón̄iṅro meṅweap̄f̄r̄ár̄ini.’ searar̄iṅini.” ur̄iṅiṅiḡini.

“Pitaoxi r̄f̄w̄f̄ n̄imor̄f̄ini.” ur̄iṅf̄ nán̄iṅini.

³¹ O re ur̄iṅiṅiḡini, “Saimonox̄ini, Saimonox̄ini, Seteno soȳf̄né nán̄i Gor̄ixom̄i s̄m̄f̄ t̄ni re urar̄ini, ‘Ámá wit̄f̄ aiwá s̄ik̄f̄ t̄f̄iṅf̄f̄f̄ neȳir̄or̄f̄ná yar̄iṅf̄ápa nion̄i Jisaso wiep̄sar̄iṅf̄ awa eṅf̄ r̄fa eán̄iṅoiṅniṅf̄ iwam̄f̄o ow̄iwap̄iyim̄ini.’ Obo Gor̄ixom̄i e urar̄ini. ³² E ner̄i aiw̄i d̄iṅf̄ soȳf̄néyá n̄ikw̄iṅroar̄iṅf̄ápa sam̄iṅf̄ mepa oen̄iṅf̄ Gor̄ixom̄i r̄ix̄iṅf̄ seaur̄iȳianiḡini. Saimonox̄ini, r̄f̄w̄éna jox̄i ámi d̄iṅf̄ n̄imor̄i n̄ik̄iniṅmón̄iṅf̄ nion̄i t̄f̄ámin̄i n̄ib̄ir̄f̄ná ámá nion̄i n̄ix̄f̄dar̄iṅaḡf̄a nán̄i d̄ix̄f̄ r̄ir̄ix̄f̄meáowa simón̄ar̄iṅf̄áyo eṅf̄ s̄ix̄f̄ eám̄ix̄f̄r̄ix̄ini.” ur̄f̄agi ³³ Pitao re ur̄iṅiṅiḡini, “Ámin̄áox̄ini, gw̄f̄ r̄iȳifer̄ani, r̄ip̄ik̄ifer̄ani, n̄iwaw̄iniṅf̄ yeap̄f̄r̄ár̄ini.” ur̄f̄agi ³⁴ o re ur̄iṅiṅiḡini, “Pitaox̄ini, s̄f̄a r̄iȳimi kar̄f̄kar̄f̄ s̄ini r̄f̄aiwá m̄ir̄ipa eṅáná xwiȳf̄á biaú b̄i nion̄i nán̄i re urayir̄f̄ini, ‘Jisaso nán̄i nion̄i maj̄f̄ár̄ini.’ urayir̄f̄ini.” ur̄iṅiṅiḡini.

N̄igw̄f̄ t̄f̄ni f̄á t̄f̄ni kir̄á t̄f̄ni nán̄iṅini.

³⁵ O awami re ur̄iṅiṅiḡini, “Nion̄i x̄ami ‘Xwiȳf̄á wáf̄ em̄époi.’ n̄isearowár̄if̄ná ‘N̄igw̄f̄ wow̄f̄ t̄f̄ni árupian̄f̄ wú t̄f̄ni s̄ikw̄f̄ s̄ú ámi b̄i t̄f̄ni n̄im̄ax̄ir̄imi memepa époi.’ searowár̄f̄agi aiw̄i soȳf̄né am̄íp̄i w̄i nán̄i d̄f̄w̄f̄ n̄ikeamón̄iṅro remeṅf̄awix̄ini?” ur̄f̄agi awa “Oweoi, am̄íp̄i w̄i nán̄i d̄f̄w̄f̄ m̄ikeamón̄iṅwaniḡini.” ur̄f̄agi ³⁶ o re ur̄iṅiṅiḡini, “E ner̄i aiw̄i agw̄i soȳf̄né goxi goxi n̄igw̄f̄ wow̄f̄ t̄f̄noxi n̄im̄ax̄ir̄imi u. Árupian̄f̄ eṅánáȳf̄f̄ en̄i n̄im̄ax̄ir̄imi u. Gox̄i goxi kir̄á m̄ix̄f̄ nán̄i eṅf̄ȳf̄ mayox̄i eṅánáȳf̄f̄ d̄ix̄f̄ iȳf̄ n̄ip̄ir̄iri b̄f̄ éir̄ix̄ini. ³⁷ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i searar̄iṅini. B̄ikw̄f̄yo nion̄i nán̄i re n̄ir̄iniṅf̄ eán̄ini, ‘R̄f̄á k̄iṅroar̄iṅf̄áyo mépear̄iṅf̄ápa om̄i en̄i n̄ikum̄ix̄iṅro ax̄f̄p̄i mépep̄f̄r̄ár̄ini.’ n̄ir̄iniṅf̄ eán̄ini. Am̄íp̄i nion̄i nán̄i n̄ir̄iri eán̄iṅf̄p̄i

xixeni nimóninijoi.” urfagi³⁸ awa re urigfawixini, “Ámináoxini, none mixf nani mñj b'xaú rixa rip'xaúrin.” urfagfa o “Xwiyá rixa apánirini.” uriniginini.

Dáwí Oripiyo dani Gorixomi xwiyá ririmf winf nanirini.

³⁹ E nirinimi anfyo nipeyari xegf yarini pa dáwí mñj Oripiy riniñjipimi nani yariná xegf wiep'isarinjowa eni númi niyiro⁴⁰ rixa niremorfná awami re uriniginini, “Seteno iwamó miseaiwapiyipa oenirí nani Gorixomi rixinj uripoyi.” nurimi⁴¹ amá sñj anani iwanj mopaxf imónije numána xwíayo xómñj niyikwímána Gorixomi xwiyá ririmf niwirí⁴² re uriniginini, “Ápe, joxi nisimónirfnáyf xeaninj nioni nímeanipi kapixf nioni nímfninj imónijfwá anani emi m'wiár'impoxirini. E nerí aiwi nioni nimónarinj'pí mé dixf dñj tñi xixeni anani imónifwiniginini.” urarfná⁴³ anñají wo sñjání niwimónirí enj sixf weámixinjiginini. ⁴⁴ E éaná Jisaso rfninj agwf esinjwíninj wímeaagf Gorixomi xwiyá enj tñi nurirfná xegf okinj n'pwerfná ragfninj n'purí xwíayo niyóísaná⁴⁵ Gorixomi xwiyá ririmf wiarinj dani éf niwiarómi nurí xegf wiep'isarinjowa tñj e weninj éfyf wininjiginini. Dñj sipí wiarinjagf nani enj saminj niwóroa nuro sá órowapinjagfa niwiniri⁴⁶ re uriniginini, “Pí nani soyfné sá wenj? Seteno iwamó miseaiwapiyipa oenirí nani niwiáfn'mearo Gorixomi rixinj uripoyi.” uriniginini.

Jisasomi fá xegfa nanirini.

⁴⁷ Sini e urarfná re enjiginini. Amá wí ikwiwierf b'miarfná amá Judasoy riniño —O wiep'isarinj wé wúkaú sikwf waú imónigfá worini. O amáyo nipemeámí niyapiri Jisasomi kíyf miaúnimniri nani anjw e báná⁴⁸ Jisaso re uriniginini, “Judase, amá imónijáoni pasá n'nimeri kíyf n'miaúnimniri r'barinjini?” uraná⁴⁹ Jisaso tñi rog'áwa omí rixa fá xiranro yarinjagfa niwiniro re urigfawixini, “Ámináoxini, 'Awami mñj orópoyi.' r'isimónarinini?” nuriro⁵⁰ wo re enjiginini. Apaxf'páninj imóninj seáyí e imónijoyá x'náinj nimóniri ominj wiiarinjomi mñj rómniri éfyf pírf n'moykiri arfá wé náumi dáño mñj wir'pieanjiginini. ⁵¹ Arfá mñj wir'pieaagf Jisaso “P'ni wiárfpoyi. E mepani.” nurirí amá arfá mñj wir'pieaomí wé seáyí e nikwiárirí nanj imixinjiginini. ⁵² Omí nanj nimiximáná apaxf'páninj imónigfá xwéowa tñi porisf anj r'diyowá yarigfiwámí awí mearoarigfáwa tñi Judayf mebáowa tñi awa xfómí fá xiranro bfáyo re uriniginini, “Soyfné mñj tñi iwanj tñi fá maxrigfáyf amá fwí xauráparigfáyo fá xiranro yarigfápa nianro r'barinjoi? ⁵³ Nioni sfá ayf ayo anj sip'sipf r'diyowá yarigfiwámí nweanáná soyfné fá wí minixirarigfawixini. E nerí aiwi árwiyíná obo emearfná soyfné fá nixiranro nani r'seaimónigoj?” uriniginini.

Pitao “O nani majonirini.” urinj nanirini.

⁵⁴ Jisaso e urfagi aí awa omí fá nixero níméra nuro apaxf'páninj imóninj seáyí e imónijoyá anj e mearéománá Pitao awami r'fwyoy yaxidf néra nurí⁵⁵ amá wí ákinjáyo anj'rwámí dani r'fá nikearo nweanagfa niwiniri o eni n'páwiri niwíeari e éf nweanáná⁵⁶ ap'ixf ominj wiiarinj wí r'fá w'fá ónjáná Pitaomi sfm'manj sñjwf niwiniri sñjwf agwf niw'iga nipeyirí amá e n'waxpigfáyo re uriniginini, “Amá ro eni Jisaso tñi emearinj worini.” urfagi aí⁵⁷ Pitao “Oweoi.” nurirí re uriniginini, “Ine, jixí rar'ño nani

nioní majfáriní.” nuriri⁵⁸ niḡweámáná enáná ámi wo omí sḡwí nḡwiniri re uriniginini, “Joxi eni áamá Jisasoyáowa woxiniḡ imónariní.” uríagi aí Pitao “Royi, nioní xenwonirini.” nuriri⁵⁹ niḡweanḡsáná enáná áamá ámi wo á máyo arfki “Áamá ro eni Gariri piropenisíyo dánjo enagi náni nepa Jisaso tḡni emeariḡorini.” urayaríná⁶⁰ Pitao re uriniginini, “Royi, joxi rariḡyí nioní majfáriní.” sḡni e uraríná re eniginini. Karfkarí wo ríxa ríaiwá riḡniginini.⁶¹ Karfkarí ríaiwá ráná Jisaso níkinimóniri Pitaomí sḡwí winána o Jisaso píné xámi re urípi “Karfkarí sḡni ríaiwá mirí enáná joxi biaú bí ayo ‘Jisaso náni nioní majfáriní.’ urayirini.” urípi náni dḡḡ winíagi⁶² niḡpeyeari ákiḡá bíariwámí dáni ḡwí piyí wíriniginini.

Iwanḡ mépero xwiriḡ mépero egfá nánirini.

⁶³ Áamá Jisasomí fá xirárigfáyí ikayíwí numeariro iwanḡ niḡméperíná⁶⁴ xegí sḡḡwíyo wfá nitárimáná iwanḡ nearo re nura ugíawixini, “Wfá nearókiamoariḡoxini, iwanḡ go ríá reariní? Joxi wfá rókiamoariḡoxi enagi náni ríxa áwanḡ nearei.” nuriro⁶⁵ ikayíwí numeariróná ayá wí nuríásáná⁶⁶ ríxa wfá ónáná Judayí mebaowa xwiriḡ imixarigfáyí, ayí apaxípaniḡ imónigfá xwéowa tḡni ḡwí ikaxí eániḡpi mewegfáwa tḡni awí eánáná Jisasomí awa tḡámni nímera níbro wárfaga⁶⁷ awa re uríawixini, “Joxi yeáyí neayimixemeanfá náni aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaroníoyi rariḡwáoxi enánáyí, áwanḡ nearei.” uríagfá aiji o re uriniginini, “Nioní nísearíagi aiji soyíné ‘Neparini.’ niyaiwiro arfá nípirímeoi.⁶⁸ Nioní eni yariḡ bí seafánáyí, soyíné áwanḡ wí nípirímeoi.⁶⁹ E neri aiji re seararinini, ‘Áamá imóniḡáoni Goríxo, ení sḡxí eániḡoyá wé náúmni ḡweámi náni aḡwí ayorini. Íníná o tḡni niḡweari óniḡ imónimfáriní.’ seararinini.” uríagi⁷⁰ nowaní re uríawixini, “Joxi níaiwí Goríxoyáoxirani?” uríagfá o “Soyíné api nírariní.” uríagi⁷¹ awa re riḡíawixini, “None xewaninjo xwíyá meárinipaxípi rariḡagi arfá wíwáyí náni sḡḡwí winarogfá ámi wí níbro xwíyá mearípxí mimónini.” riḡíawixini.

23

Omi Pairato tḡḡ e wárigfá nánirini.

¹ E níriniro nowaní níwíápinimearo Jisasomí gapímaní Pairato tḡḡ e náni nímera nuro² níremómáná Jisaso náni níxekwímoro Pairatomí re uríawixini, “O yapí níneaiwapiya nuri Judayene yariḡwáyí níneawiaikiri ‘Émáyíyá míxí ináyí Sisaomí níḡwí takisí náni míni mḡwipani.’ níneariri xewaninjo náni re rariní, ‘Nioní áamá yeáyí seayimixemeanfá náni aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaroníoni, míxí ináyí imóniḡáonirini.’ rariḡagi arfá wíwáriní.” uríagfá³ Pairato Jisasomí yariḡ níwia nuríná yariḡ re winiginini, “Joxi Judayíyá míxí ináyí imóniḡoxirani?” uríagi o “Joxi dḡxí ríxa api nírarinini.” uríagi⁴ Pairato apaxípaniḡ imónigfá xwéowami tḡni áamá e epiroyí egfáyo tḡni re uriniginini, “Xwíyá mearípxí imóniḡ bí náni píá megínarinini.” uríagi aiji⁵ awa arfki re urayíawixini, “Jisaso Judia piropenisí re amí amí nemi áamá níni re oyaiwípoiḡiri, ‘O negí míxí ináyí imónáná émáyo míxí xídwáraníwáriní.’ oyaiwípoiḡiri nuréwapíya warinini. Gariri piropenisíyo dáni néra bíḡyí re eni aí nearéwapíyarini.” uríagfá⁶ Pairato arfá e níwiri awami

yarĩŋŋ re wiŋĩnigĩnĩ, “O Gariri pĩropeniĩsĩyo dāŋorani?” urĩagĩ ⁷ awa re urĩgĩfawixĩnĩ, “Oyi, Jisaso pĩropeniĩsĩ gapĩmanĩ Xeroto menjweaŋfyo dāŋorini.” urĩagĩ Xeroto enĩ iná Jerusaremĩ njweaŋagĩ nānĩ Pairato o tĩŋŋ e nānĩ wiowārĩŋĩnigĩnĩ.

Omi Xeroto tĩŋŋ e nānĩ wiowārĩgĩfá nānĩrĩnĩ.

⁸ Judayowa Jisasomi gapĩmanĩ Xeroto tĩŋŋ e nānĩ nĩméra úaná o enjĩnā dānĩ amĩpĩ Jisaso yarĩŋŋfĩ nānĩ arĩfá nĩwiri “Omi sĩŋwĩ owĩnĩmĩnĩ.” nĩyaiwia bagĩ nānĩ omĩ sĩŋwĩ nĩwĩnĩrĩnā yayĩ nĩwĩnĩrĩ “Jisaso emĩmĩ bĩ onĩwapiyini.” nĩyaiwiri ⁹ yarĩŋŋ obaxĩ nĩwiayarĩŋagĩ aiwĩ xĩfoyá bĩ murĩŋĩnigĩnĩ. Murĩpa yarĩnā ¹⁰ apaxĩpānĩŋŋfĩ imónĩgĩfá xwéowa tĩnĩ ŋwĩ ikaxĩ eanĩŋŋpĩ mewegĩfáwa tĩnĩ xwĩyĩfá rĩfá tĩŋŋ xekwĩmóagĩfá ¹¹ Xeroto tĩnĩ xegĩ porisowa tĩnĩ uyĩnĩfĩ mero ikayĩwĩ mearĩro nemānā rapĩrapĩ awĩaxĩ wũ mĩxĩ ináyowa yinarĩgĩfá imónĩŋŋfĩ wũ nuyĩrĩro ámi Pairato tĩŋŋ e nānĩ wiowārĩŋĩnigĩnĩ. ¹² Xeroto tĩnĩ Pairato tĩnĩ xāmi xepĩxepá rónagĩfáwauá sáa ayimi nawĩnĩ imónĩgĩsĩxĩnĩ.

“O pí éagĩ ikĩfáyo yekwĩroárĩmĩnĩ?” urĩŋŋfĩ nānĩrĩnĩ.

¹³ Jisasomi ámi Pairato tĩŋŋ e nānĩ nĩméra úaná Pairato “Apaxĩpānĩŋŋfĩ imónĩgĩfá xwéowa tĩnĩ Judayfĩ mebáowa tĩnĩ ámā nĩnĩ tĩnĩ obĩpoyĩ.” nĩrĩrĩ ¹⁴ awa ámi bānā re urĩŋĩnigĩnĩ, “Soyĩné xāmi ámā ro nĩmeámĩ nĩbĩrĩ re nĩrĩfawixĩnĩ, ‘O ámā nĩnĩ “Émáyo mĩxĩ xĩdowāranĩwārĩnĩ.” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ nĩsearēwapiya emearĩŋorĩnĩ.’ nĩrĩfá aiwĩ soyĩné xwĩyĩfá umeararĩgĩfāpĩ nānĩ nionĩ segĩ sĩŋwĩ anĩgĩfē dānĩ yarĩŋŋfĩ wiayĩagĩ aiwĩ omĩ xwĩyĩfá mearĩpaxĩ wĩ mĩmónĩŋĩnigĩnĩ. ¹⁵ Xeroto enĩ pĩfá nĩwiri aĩ omĩ xwĩyĩfá mearĩpaxĩ bĩ mĩmónĩpa enagĩ nānĩ ámi none tĩŋŋfĩ e nānĩ seapowārēnapĩfĩrĩnĩ. Arĩfá époyĩ. None omĩ pĩkianĩ nānĩ uyĩnĩfĩ enjĩ bĩ aga mĩmónĩnĩ. ¹⁶ Ayĩnānĩ ‘Nionĩ yarĩŋŋāpĩ nānĩ rĩnearĩŋo?’ oyaiwĩnĩrĩ sa iwanĩŋĩnĩ nĩméperi wārĩmĩfĩnĩ.” urānā ¹⁷ Judayfĩ xwiogwĩ ayĩ ayo aiwā Anjĩnajo Múroagĩfá nānĩ narĩgĩfáyimi “Émáyfĩ gapĩmano negĩfá ámā gwĩ njweaŋŋfĩ wo oneawārĩnĩ.” nĩyaiwĩro nānĩ ¹⁸⁻¹⁹ ámā e epĩroyfĩ egĩfá nawĩnĩ nĩnĩ xixewĩámĩfĩ re urĩgĩfawixĩnĩ, “Jisasomi nĩpĩkirĩ Barabasomi —O Jerusaremĩ njweagĩfáyfĩ wa tĩnĩ nĩwiápĩnĩmearo ‘Émáyo mĩxĩ oxĩdowāraneyĩ.’ nĩrĩro mĩxĩ nĩwĩronā ámā pĩkiagĩfá omĩ émáyfĩ fā nĩxero gwĩ anjĩfyo njwĩrārĩgĩforĩnĩ. “Omĩ neawārĩ.” urānā ²⁰ Pairato “Jisasomi owārĩmĩnĩ.” nĩyaiwiri ámā ayo ámi bĩ urĩagĩfá aiwĩ ²¹ ayĩ rĩmĩŋŋfĩ tĩnĩ re urayĩgĩfawixĩnĩ, “Íkĩfáyo yekwĩroárei. Íkĩfáyo yekwĩroárei.” urayarĩnā ²² Pairato rĩxa biaũ urĩfá aiwĩ ámi bĩ re urĩŋĩnigĩnĩ, “Pĩ nānĩ? O pí fĩwĩ éfĩ nānĩ ikĩfáyo yekwĩroárĩmĩnĩ? Xwĩyĩfá omĩ nĩmearĩrĩ pĩkipaxĩfĩ wĩ imónĩŋagĩfá mĩwĩnĩmeámĩnĩ. Ayĩnānĩ iwanĩŋĩnĩ nĩméperi wārĩmĩfĩnĩ.” urĩagĩfá aĩ ²³ ámā ayĩ Pairato omĩ ikĩfáyo oyekwĩroárĩnĩrĩ arĩkĩfá ámi wĩnĩ sĩmĩfĩ tĩnĩ nurayĩrónā pĩné Pairatoyá xórórĩfĩ wigĩfawixĩnĩ. ²⁴ Pĩné oyá xórórĩfĩ wĩagĩfá nānĩ re urĩŋĩnigĩnĩ, “Segĩ seaimónarĩŋŋfĩ xe oimónĩnĩ.” nurĩrĩ ²⁵ ámā nĩnĩ wiwanĩŋŋfĩfĩ “Neawārĩnĩ.” urĩo —O Jerusaremĩ njweagĩfáyfĩ wa tĩnĩ nĩwiápĩnĩmearĩ “Émáyo mĩxĩ oxĩdowāraneyĩ.” nĩrĩro mĩxĩ nĩwĩronā ámā pĩkiagĩfá omĩ émáyfĩ fā nĩxero gwĩ anjĩfyo njwĩrārĩgĩforĩnĩ. O nānĩ ayĩ “Neawārĩnĩ.” urĩfomĩ Pairato nĩwārĩrĩ Jisaso nānĩ wigĩ dĩŋŋfĩ yaiwĩfáyo nĩxĩdĩrĩ porisowa ikĩfáyo yekwĩroárĩpĩrĩ nānĩ mĩnĩ wiŋĩnigĩnĩ.

Jisasomɪ yekwiroárigfá nánirini.

²⁶ Mɪni wíaná porisowa omi nɪméra nurfína Jisasomɪ iwanɟ mépeayíá enɟaɟi nánɪ rɪxa enɟ meánɪpa nerɪ ná neága warɪɟaɟi nɪwɪnɪro áamá wo Saimonoyɪ rɪnɪɲo —O anɟ xegí yof Sairini dánɟorɪnɪ. O maiwí amfyo dánɪ Jerusaremɪ nánɪ barɪɲomɪ óf e órórɪ ninɪro “O íkíá yoxáfpá níkwónɪmɪ Jisasomɪ oxíádnɪ.” nɪyaiwiro omi íkíá yoxáfpá sanɲwɪyo nɪwikwiárɪro nɪméra warfína ²⁷ áamá oxí apɪxí obaxí ikwikwierí ríwɪmɪni nuro apɪxí obaxí wíwa enɪ ríwíyo númɪ nuróná ɲwapé tɪnɪ ámɪxíá nɪwɪaxída warɪɟaɟa ²⁸ Jisaso níkɪnɪmónɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Jerusaremɪ dánɟ apɪxí riwayfne nionɪ ɲwɪ mɪnɪmieapa époyɪ. Sewanɪɲwayfne nánɪ mieainɪro segí niaíwíyo miearo éfɪxɪnɪ. ²⁹ Ayí rɪpɪ nánɪ seararɪɲɪnɪ. Ríwéná xeanɪɲɪ ríá tɪɲɪ seaimenáfá enɟaɟi nánɪ apɪxí niaíwí tígííwa wigí niaíwí nánɪ aga dnɪɟ sɪpí wináfá enɟaɟi nánɪ áamá re rɪpɪrɪfárɪnɪ, ‘Apɪxí oxí rogííwa tɪnɪ sɪnɪ apɪyá niaíwí mɪxɪrɪgííwa tɪnɪ apɪxí sɪnɪ niaíwí amɪɲɪ mɪnɪ mɪwɪpa yarɪgííwa tɪnɪ íwa yayí owinɪnɪ.’ rɪpɪrɪfárɪnɪ. ³⁰ Xeanɪɲɪ apɪ aga xáíwí seaimenáfá enɟaɟi nánɪ áamá dnɪwɪ mɪɲfyo ‘Nɪpíerorɪ neaɪkwarɪmɪ.’ urɪro dnɪwɪ mɪɲɪ onɪmíápia wímɪ enɪ ‘Seáyɪ e rɪtɪ neaɪ.’ urɪro epɪrɪfárɪnɪ. ³¹ Wé rónɪɲáonɪ íkíá sɪɲɪɲɪɲɪ imónɪɲáonɪ aɪ xeanɪɲɪ níkárfáyɪ nánɪ seyfné fɪwí yarɪgííáyo dánɪ íkíá kɪrɪɲɪɲɪɲɪ imónɪgííáyfné anɪpaxɪ seaikárɪnɪfárɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

³² Áamá rɪkɪkɪrɪfó yarɪgííwaú enɪ Jisaso tɪnɪ nawɪnɪ pɪkianɪro nánɪ níkumɪxɪro nɪméra nuro ³³ rɪxa yof áamá Mɪɲɪ Gɪxweáɪ rɪnɪɲe nɪrémoro omi íkíáyo nɪyekwiroárimáná mɪdnɪmɪdnɪ rɪkɪkɪrɪfó yarɪgííwaúmɪ enɪ yekwiroárarfína ³⁴ Jisaso Gorɪxomɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ápe, nionɪ niarɪgíá tɪyɪ awa majfá nímónɪmáná niarɪɲaɟfá nánɪ joxɪ yokwarɪmɪ wíiɪ.” urarfína porisowa Jisasoyá rapɪrapɪ gonɪ gonɪ meámɪnɪrénɪnɪrɪ sárú nero yanɟ inarɪɲaɟfá ³⁵ áamá númɪ bfáyɪ e nɪrówapɪro sɪɲwɪ nɪwɪnɪro Judayí ámináowa enɪ aɪ rɪperɪrɪf número re rɪgíawɪxɪnɪ, “O áamá wíyo arɪrá wiagorɪnɪ. O nepa áamá aríowayá xwíá piaxfyo dánɪ iwiaronfoyɪ rarɪɲwáw enánáyɪ, Gorɪxo nɪrɪpearɪ nene yeáyɪ neayimɪxemeanfa nánɪ urowárenapɪnfoyɪ rarɪɲwáw enánáyɪ, xewanɪɲo arɪrá oinɪnɪ.” nɪra warfína ³⁶ porisowa enɪ ikayíwí numearɪróná iniɲgí wainɪ mɪxɪ yarɪɲɪpɪ mɪnɪ wianɪro nánɪ anɲwɪ e nɪbɪro ³⁷ re urayɪgíawɪxɪnɪ, “Joxɪ Judayíyá mɪxɪ ináyoxɪ enánáyɪ, jɪwanɪɲoxɪ éf mɪnɪnei.” urɪgíawɪxɪnɪ. ³⁸ “Áamá royɪ mɪxɪ ináyɪ Judayíyáorɪnɪ.” nɪrɪro íkíá wáráyo ríwamɪɲɪ e neámáná oyá yoxáíyo xwápɪyɪ seáyɪ émɪ pɪraugíawɪxɪnɪ.

³⁹ Rɪkɪkɪrɪfó yarɪgííwaú, Jisasomɪ mɪdnɪmɪdnɪnɪ íkíáyo yekwiroárfíwaú wífo Jisasomɪ ikayíwí nurɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ nepa áamá yeáyɪ neayimɪxemeanfa nánɪ aríowayá xwíá piaxfyo dánɪ iwiaronfoyɪ rarɪɲwáoxɪranɪ? Jɪwanɪɲoxɪ éf mɪnɪnɪrɪ yawawɪ enɪ yeamɪnɪrɪ eɪ.” urfagɪ aɪ ⁴⁰ wífo “E murɪpanɪ.” nurɪrɪ mɪxɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Rɪnɪɲɪ o meaarɪɲɪpɪ joxɪ axɪpɪ nɪmearɪ aiwɪ Gorɪxo nánɪ wáyɪ mɪsinarɪnɪranɪ? ⁴¹ Yawawɪ yeapɪkíáná ayí ananɪrɪnɪ. fɪwí yarɪgwííyo dánɪ xɪxenɪ yeapɪkɪarɪɲo. Áamá royɪ fɪwí bɪ méaɟɪ aiwɪ pɪkɪarɪɲo.” nurɪrɪ ⁴² Jisasomɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ rɪxa mɪxɪ ináyɪ nímónɪrɪ nɪmenɲwearfína nionɪ nánɪ dnɪɲɪ móɪrɪxɪnɪ.” urfagɪ ⁴³ Jisaso re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nepa rɪrarɪɲɪnɪ. Agwɪ nionɪ tɪnɪ anɪnamɪ ɲweanfíwɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Jisaso penɟ nánirini.

⁴⁴ Rixa sogwí áwini e nweanáná re enjinigini. Sogwí nífkwiri anj nímíni sía xaiwí niyinára nuri rixa 3:00 p.m. imónáná sogwí ámi noxárori aninjiginí. ⁴⁵ Sogwí sákwíarínáná rapírapí sepiá anj sipísipí rídiyowá yarígíwá nwiá tñjímíni epanjoáríninjú áwini e naxinowáriti wúkaú epanjoáríninjiginí.

⁴⁶ Jisaso ráiwá re rijniginí, “Ápoxini, gí dñj orinjwírárímíni.” nuri mí dñj yáninjiginí. ⁴⁷ Jisaso dñj yánfagi porisowami seáyi e imónijo amípí ayí e éagi sñjwí e niwíniri Gorixomi yayí numeri re rijniginí, “Ámá ro napa wé rónijo, sipí wí mimixípa enomi aí pikíwini.” rijniginí.

⁴⁸ Ámá oxí apíxí nñni Porisowa Jisasomí yekwíroáráriná sñjwí wínaniro bímíáyí sogwí sákwíaríri ámi oxárori neri Jisaso peri éagi niwíniro ayá fá nixírínímí wigí anj e nání umigíawixini. ⁴⁹ Ámá Jisasoyá xegí imóninjyí tñni apíxí Gariri píropenisíyo dánj o tñni nawíni bigíwá tñni ná jíami onímíápi nírómáná omí pikíaríná amípí api e éagi sñjwí wínigíawixini.

Jisasomí xwíá weyárigí fá nánirini.

⁵⁰⁻⁵¹ Ámá wo xegí yoí Josepoyí rínijo —O Judia píropenisíyo anj xegí yoí Arimatia dánjorini. O Judayíyá xwirixí mearígí fá mebáyí worini. O wé rónijo enají nání xegí wía Jisasomí pikianiro nání mekaxí número yarígíápi nání “Apánirini.” mímimóninjorini. “Gorixo xwioxíyo míméámí neri neamejweanáfí gíni gíná imónínfárfani?” niyaiwiro weninjí neri nweanorini. ⁵² O émayí gapímaní Pairato tñj e nání nuri Jisaso píyomi xwíá weyárimíniri nání yarinjí niwiri Pairato “Oyi.” uríagi nuri ⁵³ Jisaso pikíomí níméámí niwepíniri xwíá e dání rapírapí apía wenjpi tñni xopíxopí nírori sñjáyó amá óf rixígíáyimi —Ayi amá sñni mítágyáirini. Ayimi tímíniri nání níméámí nuri ínimi tijniginí. ⁵⁴ Sabarfá nání amípí píraninjí nimixiro tarígíáyimi nítiri aiwí Sabarfá náyi rixa anjwí e enáná tijniginí. ⁵⁵ Apíxí Gariri píropenisíyo dání nímí bíwá “Jisasomí arige ría tarini?” niyaiwiro sñjwí wínaniro nómí nuro sñjá ófíyimi sñjwí niwíniróná xíomí taríná ení sñjwí niwínímí ⁵⁶ wigí anj e nání nuro Sadéyo Jisasoyá wará xópé éwanígíniri ikíá fá dñj nanj eearinjí bí tñni gíni bí tñni píraninjí nimixiro nítiro sá wegíwá Sabarfáyo nwi ikaxí eáninjípi rarinjípa kíkíá nweagíawixini.

24

Jisaso ámi wiápnímeanj nánirini.

¹ Sadéyo aga wía móníjmí iwa ikíá fá tñni gíni tñni xámí píraninjí imíxárigíápi níméámí nuro ² rixa Jisaso xwíá weyárinije nírémore sñjá xwárpáyó manj e éf rárárinijo mímegwínárfí nímega nuri yáni e wenagi niwíniro ³ ófíyimi nípáwiro aí Ámíná Jisaso míwenagí niwíniro ⁴ “Píyo gerfaní?” niyaiwiro ududí niníro ronáná re enjiginí. Ámá waú egí rapírapí xwíní e eágíwáú símímanj e rónapígísisixini. Símímanj e rónapáná ⁵ apíxíwá wáyí níkaríníro símímanj xwíáyo íkwíróáná awáú re urígísisixini, “Sñj úo nání amá xwíá weyáragí fá pí nání pí fá yaríno?” ⁶ Sñni re míwenini. Rixa wiápnímeáinjiginí. O sñni seyíne tñni Gariri píropenisíyo nemeríná searínjpi nání dñj mópoyi. ⁷ Re searínjriní, ‘Negí Judayí amá imónínjóní míyí níwíniróná amá íwí yarígíáyí fá níwíníro ikíáyo níyekwíroáripírfá enají aí amí sía wíyáú wíyi rixa

nórímáná enjáná wiápnímeámfáriní. ríñfíní.” urfagí ⁸ íwa Jisaso xwíyá enjáná uríñfí apí nání dínfí níwínírí ⁹ xwáripáyo píní níwiárimí nuro wíepísarínfí wé wúkaú síkwí wo awamí íwa wínfápi nání repíyí níwiro ámá Jisaso yá xegí imónínfíyo ení níyoní repíyí wígfawixíní. ¹⁰ Apíxí repíyí wíarígííwa Magídara dájí Mariaí t́níní Joanaí t́níní Jemisomí xínáí Mariaí t́níní ámí wíwa t́níníní. Íwa wáf wúrimeiarígíáwamí wígfí wínfápi nání áwanfí urfagí aí ¹¹ “Íwa wígfí xwíyá íkíá íwíyo dánínfínfí rarínjoi.” níyaiwiro “Nepaxíní.” níyaiwipa nero aí ¹² Pitao níwiápnímeari anfní nuri xwáripáyo nírérománá nípfkwínírí íníní wenínfí éyíyí wíníníníníní. Rapírápí Jisasomí xopíxopí rónínjúní wí e wenjagí níwínírí ámí xegí anfí e nání nuríná e enjagí wínfífpí nání ududfí néra uníníníní.

Wíepísínfí waú Emeasí nání waríná wímeanfí náníníní.

¹³ Jisaso yá xegí ámá imónínfíyí waú sfá axfíyímíní anfí Emeasíyí rínínfípímí nání nuri —Anfí apí Jerusaremí dání ná jfámíne onímíápiríní. ¹¹ Kíromíta imónínjéríní. ¹⁴ Awaú ófíyo nuri Jerusaremíyo amípí Jisasomí wífápi nání repíyí niga nuri ¹⁵ xwíyá níriga waríná Jisaso xewanínjoi anjwí e níbírí níwímeari awaú t́níní nawíní nuro ¹⁶ awaú Jisasomí síñwí níwínírí aiwí omí mí mómíxí yaríná ¹⁷ Jisaso yarínfí re wíníníníní, “Awagwí anfí nuríná xwíyá níriga warígífpí pí éfí nání níriga warínjítí?” uráná awaú éfí nírómáná śmímánfí kípnfí níyírí ¹⁸ wífo, Kíríopasoyí rínínjoi re uríníníníní, “Ámá níní Jerusaremí urínáníro úfáyo sa joxíní e imónífpí nání majfáraní?” urfagí ¹⁹ o yarínfí re wíníníníní, “Jerusaremíyo pí imóníníníní?” urfagí awaú re urígísisixíní, “Nasaretí dájí Jisaso nání rínarínjwí. O Goríxoyá síñwíyo dání ámá nífníyá síñwíyo dání ení wíá rókíamoarínfí enfí eánínfí wo nímonírí emímí erí xwíyá píránínfí urímerí yarínjoi nání rínarínjwí. ²⁰ Omí apaxfápnínfí imónígíá xwéowa t́níní negí ámíná neamenjweagfáwa t́níní xwíríxí número omí íkíá seáyíyo oyekwíroarfípoyínírí émayó míní wífo. ²¹ Xámí nene dínfí re kíkayówaríní, ‘Goríxo nene émayíyá gwí njweanwaénénínfí imónínjwaéne nealkwéanfá nání urowárenápnífo ámá orfaní?’ Dínfí e kíkayówaríní. Xwíyá apí aí ámí bí rípníní. Omí ríxa nípkímáná enjáná sfá wíyá wíyí oráná ²² agwí sfá ríyímí nene yá apíxíwa ayá nearemóoi. Íwa wíá mónínfímí ámá xwáripá t́nínfí e nání nuro aí ²³ píyí t́fo míwenjagí níwíníro nene njweanwaé nání níbíro re nearóoi, ‘Newané xwáripáyo dání orínjá níwíníranéná anfnájí waú níronápníri “O síñfí unjoi.” nearfíí.’ nearfagfá ²⁴ negí ámá wa ámá píyo t́fe nání nuro apíxíwa nearfápi síní axfípi e imónínjagí níwíníro aiwí píyomí síñwí bí níwínáoi.” Jisasomí repíyí e wíagí ²⁵ Jisaso re uríníníníní, “Awagwí majímajíyá yarígííwagwíríní. Amípí wíá rókíamoagfáwa níróro ríwamínfí eagfápi aríá níwírí aiwí anfní ‘Neparíní.’ níyaiwírí dínfí míkíwíropa yarígííwagwíríní. ²⁶ Awagwí ámá yeáyí seayímíxemeanfa nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaronfóyí rarígífo nání re ríyaiwíarínjítí, ‘O rínínfí bí míméa ananí míxí ináyí nímonírí níkínímí Goríxo t́fámíní njweapaxfíní.’ ríyaiwíarínjítí? Oweoi, xámí rínínfí nímeámáná ríwíyo níkínípnaxfíní.” nurrí ²⁷ ríwamínfí Goríxoyáyo amípí xfo nání nírínírí eánínfípní Moseso eane dání repíyí píránínfí níwíera urí amípí wíá rókíamoagfáwa ríwíyo eagíe dání ení repíyí píránínfí níwíera urí eníníníní. ²⁸ Anfí awaú warígííe ríxa anjwí e nírémoríná Jisaso awaú “O wíárfí nímúrorí

unijoi.” oyaiwipiyiniri wiwapiyarina 29 awau urakionwiraraniri nani re urigisixini, “Joxi miyeamuropani. Sogwi rixa wef enjagi nani sfa rorinijoi. Yawawi tni sa re oweaneyi.” urfagi awau tni sa weminiri nani nawini anjyo nipawiro 30 niyweagfasana rixa aiwa naniro nerina Jisaso biskerapi nimeari Gorixomi yayf niwimana nikwiriri mni wiarina 31 awau rixa sijwf mi womixipaxi nimoniri omi sijwf mi womixana re enjigin. O awau sijwf anigife dani aninjinigini. 32 O aninagi niwiniri re rinigisixini, “O tni oyo nibiranena o xwiya Gorixoya rfwamijf eanijpi piranijf repiyf niyeaiera barina yegf xwioxyo dani rixa dñj nifa yeafirini.” niriniri 33 axina Jerusarem ni niniwipinimeami nuri wiepisarijf we wuka sikwf wo egawami tni ama awa tni nawini yweagfayo tni niwimeari 34 ayf “Ami nao rixa wiapinimeanigin. Saimonomi sjan ni wimoninigin.” rinarinjagfa arfa niwiri 35 amipi oyo nera ufip nani awanj nuriri re urigisixini, “O rixa biskerfa kwirarina yawawi rixa sijwf mi womixfwisixini.” urigisixini.

Wiepisinjyo awini e ef ronapinj narinini.

36 Sini Jisaso nani awanj e urarina re enjigin. Xewanijo ama niyoni awinimi dani sjan ronapinigin. 37 Sjan ronapana ayf sirf nipikiniro wayf nikariniro “Piyinj siwi womi sijwf rfa winijwini?” yaiwiarina 38 o re urinigin, “Seyne of nikariniro ‘Jisaronani?’ miyaiwi dñj obibaxi pi nani nimoa warinjo? 39 ‘Ayf Jisaronani?’ yaiwipiri sikwyo tni weyo tni sijwf nanipoyi. ‘Gfwf tni enj tni eni ri reni?’ yaiwipiri we seayf e nikwiarpoyi. Piyinj siwi gfwf tni enj tni tinjirani?” nuriri 40 xegf we tni sikwf tni siwa wiaji 41 ayf yayf seayimi dani winaniro nero ai sini “Aga Jisaronani?” miyaiwi uduf niwiga warina o ayf “Piyinj siwiman. O aiwa narin.” oyaiwipoyiniri re urinigin, “Nioni nini nani aiwa bi menirani?” urfagi 42 ayf peyf pirf bi umeaina 43 o nurapiri wigf sijwf anigfe dani ninigin.

44 O re urinigin, “Xami nioni sini seyne tni nemerina xwiya ripi searinigin, ‘Rfwamijf amipi nioni nani Moseso njwf ikaxf niri eanjpi tni wa rokiamoagfawa niro eagfapi tni Bikwf Samiyo niriniri eanijpi tni wi surima me aga xixeni nimoninarini.’ searinigin.” nuriri 45 awa rfwamijf xo nani Bikwf Gorixoyayo eanijpi nijfa oimoinipoyiniri wigf dñj jfayo nanj niwimixiri 46 re urinigin, “Enina dani Bikwyo rfwamijf re niriniri eanini, ‘Ama yeayf seayimixemeanfa nani arfowaya xwaf piaxyo dani iwiarono rinijf nimeari niperi aiwi sfa wiyau wiyi orana ami xwaripayo dani wiapinimeaninarini.’ niriniri eanini. 47 Ripi eni niriniri eanini, ‘Ama omi dñj niwikwirorinjipimi dani xegf imoninjyf xwiya ripi waf wurimeipirarin, ‘Segf fwf yarigfayf rfwimni niamoro sanijf imonanyf, Gorixo yokwarimf seainijoi.’ Jerusarem dani anj nini waf e wurimeipirarin.’ niriniri eanini. 48 Seyne amipi nioni nani winfa ripi nani awanj urimefrixini. 49 Arfa epoyi. Gf apo enina segf seawowaya smimanj e dani ‘Nioni segf searfaweyo gf kwiyipi wimarin.’ urinijf seyne seameana nani nioni rixa seaiapowarimini. Seyne Gorixoya kwiyf emi dani sini enj miseaeamixipa nerina anj ripimi pni niwiarimi ami ami mupani. E neri ai rixa enj seaeamixana nioni nani ami ami waf urimefrixini.’ urinigin.”

Aḡnamí nání peyiḡ nániríní.

⁵⁰ O Jerusaremí dání ayo n̄wirimeámi nuri aḡ xegí yoí Betaniyi riniḡpimi n̄remómáná xegí wé seáyi e nimixiri ayí Gorixoyá d̄iḡ t̄n̄ píran̄iḡ oḡweápoyniri am̄pí yar̄iḡ n̄wiri ⁵¹ sin̄i n̄wiar̄iná Gorixo omi n̄ménap̄im̄ r̄ixa aḡnamí nání peyiḡnigini. ⁵² R̄ixa aḡnamí nání peyiḡ ayí e siḡwí n̄win̄im̄ ámi Jerusaremí nání nuro seáym̄ seáym̄ nimóga nuróná ⁵³ íníná aḡ rid̄iyowá yar̄iḡiwám̄ n̄páwiyiro Gorixomi seáyi e umeaḡárini.

Xwiyá yay neainar-ij Jono ean-ijirini.

Ríwam-ij r-ijpí “Xwiyá yay neain-pax Jono ean-ijiyi” rin-ijp-irini. O Jisaso wiewisagowa worini. Xewan-ijo nani niriri nearina yumí “Wiewisarin-ij Jisaso d-ijf sixf uyinoyi” niriri eanorini. O Jisaso rixa nipemána n-wiáp-nimeami an-nami nani n-ipeyimána enána ami xwiogwí aga obaxf nipwemána enána ríwam-ij r-ijpí ean-ijirini. Áma “Gorixo arire imón-ijorfaní?” yaiwiarina Jisaso r-irí eri en-ijpimi dani nijá imón-ij-r-xin-iri niriri ean-ijirini. “Óf Gorixo t-famin-ij-ij in-ijfyi Jisasarfaní?” niyaiwiro d-ijf n-wikwíror-ijpimi dani d-ijf niy-m-ijf imón-ij-ijpí tfgáyf eni imón-ij-r-xin-iri niriri ean-ijirini.

Xwiyáoyi rin-ijjo áma imón-ij-ijpí nánirini.

¹ Iwamfo xwá r-irí siní menjána Xwiyáoyi rin-ijjo ina nwean-ijirini. O Gorixo t-ijf nawini n-ijweari o t-ijf x-xeni imón-ij-ijirini. ² Aga iwamfo dani Gorixo t-ijf nweag-ijorini. ³ O Gorixo ner-ijpimi dani am-ijpí imón-ijf n-ijpini imón-ij-ijirini. Pí pí imón-ij-ijpí wí xeg-ijpí mimónf xfo ner-ijpimi dani imón-ij-ijirini. ⁴ O d-ijf áma am-ijpí s-ijf imón-ijf nani t-ijorini. D-ijf o t-ijf-ijpí, ayf ámayo Gorixo imón-ij-ijpí nani wá wókinfa nánirini. ⁵ Wá apí sá yinár-ij n-wá ónarina sfápi wí sfá uyim-x-ijfmaní.

⁶ Áma wo —O wayf neameain-ij Jonoyi rin-ijorini. Gorixoyá xwiyá yan-ij wiowár-ijorini. Omí Gorixo uowárenapána ⁷ o áma n-ijf wá apí nani arfa n-wiwo d-ijf ikwírop-ijf nani áwan-ij urim-in-iri nani b-ij-nigini. ⁸ O ámayo wá wókiar-ijomaní. Sa wá wókiar-ijjo nani áwan-ij nearim-in-iri b-ijorini.

⁹ Aga nepa wá wókiar-ijjo, ayf rorini. Xwá t-ijyo nani n-b-irina Gorixo imón-ij-ijpí nani d-ijf mop-ijf nani wá wókim-x-ijorini. ¹⁰ O xwá t-ijyo nweanána xwárfi t-ijf am-ijpí t-ijf xfo ner-ijpimi dani imón-ijf aiwi oxí ap-xí mí m-wóm-x-ijfawixini. ¹¹ O áma xegf Judayf t-ijf e nani úagf aiwi mumim-nigfawixini. ¹² E nerí aiwi áma omí numim-niro d-ijf wíkwírófáyf niaíwí Gorixoyá oimón-ij-poyin-iri s-ijwá win-ij-irini. ¹³ Ayf niaíwí áma emeear-ijgfá yapí imón-ijgfámaní. Ap-xí x-irar-ijgfá yapí imón-ijgfámaní. Ámayá d-ijfyo dani eni imón-ijgfámaní. Sa Gorixoyá d-ijfyo dani xegf niaíwíyf imón-ijgfáirini.

¹⁴ Xwiyáoyi rin-ijjo aga áma nimón-iri xwá t-ijyo nene t-ijf nweanána nene seáyí e o imón-ij-ijpí aga xegf b-ij imón-ij-agf win-ijwanigini. O, Gorixoyá s-ij-ij-ijf émiaonjo xfo t-ijf x-xeni seáyí e imón-ij-agf win-ijwanigini. Ámaéne wá ayá wí neawianar-ij-agf win-ijwanigini. Gorixo imón-ij-ijpí nepa x-xeni s-ijwá neainar-ij-agf eni win-ijwanigini. ¹⁵ O nani wayf neameain-ij Jono áwan-ij niririna wá re r-ij-nigini, “O nioní re r-ij-áorini, ‘Ríwíyo b-nfo nioní siní menjána o xámi nwean-agf nani nioní seáyí e nimónini.’ r-ij-áorini.” r-ij-nigini. ¹⁶ Ayf r-ijpí nani “Ámaéne wá ayá wí neawianar-ij-agf win-irane Gorixo imón-ij-ijpí nepa x-xeni s-ijwá neainar-ij-agf win-irane enwanigini.” rar-ij-ijni. O wá n-neawianirina b-ij on-ij-ijpí m-neawianí xwapf ayá wí n-neawian-iri arirá ámi ámi neain-ijirini. ¹⁷ Ayf r-ijpí nánirini. Moseso Gorixoyá d-ijf t-ijf n-wí ikaxf niriri ríwam-ij ean-ij en-agf aiwi ayf Jisasi Kiraiso neaiwap-ij-ijpimi dani Gorixo wá neawianar-ij-ijpí nani nijá

imónirane nepa xfo imóninþi nání nijfá imónirane enwáriní. ¹⁸ Wainá aiwí Gorixomí áamá go sñwí wíninþriní? E nerí aí Nwáfá sñfninþí émiaonjo —O iníná xanoyá sáfyo ñweañoriní. Nene “Xano imóninþí apíríani?” yaiwiani wáfá neaókímixinþriní.

Wayí neameainþí Jono xewaninjo nání rñþí nániríní.

¹⁹ Judayí wí Jerusalemí dání re ñiyaiwiro, “Wayí umeaiarínþí Jono áamá Gorixoyá ðinþí tñní yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwáfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rarínjwáoríani? Woríani?” ñiyaiwiro apaxíþáninþí imónigfá wa tñní áamá Ripaiyi ríninþíyí wa tñní —Ripaiowa anþí Gorixó nání ríðiyowá yarigfíwámí mewegfáwamí sanþí uráparigfáwariní. Awa tñní nuro Jonomí “Goxiríní?” urþpoyinþí urowáraná ²⁰ awa nuro omí ñiwímearo yarínþí “Goxiríní?” wíáná o yumí bí míwí waropárfí ninþí “Aga nepa seararíniní.” nuríri “Nioní áamá yeáyí seayimixemeanfa nání Gorixoyá ðinþí tñní arfowayá xwáfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rarigfonímaní. Kiraisoyí rarigfonímaní.” urfagi ²¹ awa yarínþí re wigfawixiní, “Joxí ayí o menjáyí, goxiríní? Joxí wáfá rókiamoagfí Eraijaoxíraní?” urfagfa o “Ayí nionímaní.” urfagi awa “Joxí wáfá rókiamoagfí Isírerene xwayí nanþí ñweañwáoxíraní?” urfagfa o “Oweoi.” urfagi ²² awa “Joxí ‘Goniríní.’ simónaríní? Áamá none nearowárenapfáyo áwanþí uranþí rarínjwíní. Jíwaninþoxí píoi rínaríniní?” urfagfa ²³ o re uríninþiginí, “Nioní wáfá rókiamoagfí Aisaiao rñþí tñní xixení áamá ðinþí meanje dání ríaiwá re rarínjóniríní, ‘Ófí Ámináo nání píranínþí wimoipoyí.’ rarínjóniríní.” urfagi ²⁴ awa —Parisiowa urowáfáwariní. ²⁵ Awa yarínþí re wigfawixiní, “Joxí áamá yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwáfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rarínjwáoxí mimónípa erí wáfá rókiamoagfí Iraijaoxí mimónípa erí wáfá rókiamoagfí nene xwayí nanþí ñweañwáoxí mimónípa erí enjánáyí, pí nání áamáyo wayí numeaiia waríniní?” urfagfa ²⁶ Jono re uríninþiginí, “Nioní áamáyo wayí numeairíná inigfí tñníní umeaiarínjóniríní. E nerí aí seyfné tñní áwiníþmí roñfí wo soyfné sñwí mí mómxíforíní. ²⁷ Áamá nioníyá rfwíyo bínfó nání raríniní. Áamá nioní nání ‘Wé róninþoríní.’ ñaiwiarínjagfa aí o aga seáyí e nimóninþagi nání oyá síkwí sú gwí wikweaipaxonímaní.” uríninþiginí. ²⁸ Jono inigfí Jodaní rapáyo jfaríwámíní anþí yoí Betaní tñnþí e wayí umeaiaríná ñiwímearo yarínþí apí wigfawixiní.

Jisaso sipísipí ríðiyowá náninþí imóninþí enagi nániríní.

²⁹ Wayí neameainþí Jono, sá wenjo Jisaso xfo tñnþí e nání barínjagi ñiwíninþí re ríninþiginí, “Sipísipí miá ríðiyowáninþí áamá ñinenení uyíní yarínjwápi yokwarímí neainífa nání Gorixó neaiapínjo iworíní. ³⁰ O re rínjóríní, ‘Áamá nioníyá rfwíyo bínfó nioní sñní menjáná o ñweaagfí enagi nání nioní seáyí e nimóninþoríní.’ rínjóríní. ³¹ Xámí nioní ení áamá ñbíri yeáyí neayimixemeanfwíninþinþí xwayí nanþí ñweañwáomí mí míwómíxípa nerí aiwí o nání gí Isíreríyo wayí numeaiarínþípimí dání wáfá urókiamómínþí bíjárníní.” ríninþiginí. ³² Wayí neameainþí Jono Gorixomí xewaxo wímeañþí nání mfo nimóniríní áwanþí re nearíninþiginí, “Nioní kwíyí Gorixoyáþí anfnamí dání xawíwí yapí ñíweapþí omí xerñweaagfí wíninþiginí.” ñnearíri ³³ re nearíninþiginí, “Xámí nioní ení áamá ñbíri yeáyí neayimixemeanfwíninþinþí xwayí nanþí ñweañwáomí mí míwómíxípa nerí aiwí inigfí tñní wayí numeaiia ounþí ñírowárenapínjo

re niriñjini, ‘Ámá joxi kwíyí nweapiri wímeáagi winífo nání dñj re yaiwíríxini, “Ámáyo wayí numeairíná kwíyí tñni numeairi síxí umímonífo, ayí orífaní?” yaiwíríxini.’ niriñjini. ³⁴ Goríxo niriñjipi tñni xixeni níwanñjoni omi síjwí níwiníri nání nímeanjipi nání mfkoni ‘O naiwí Goríxoyáorini.’ searariñjini.” neriñjini.

Wiepísaríñj wáu wáu awami níwirímeáa ujñ náníri.

³⁵ Wayí neameañj Jono, sá wenjo wíápi tñni xegí wiepísaríñj wáu tñni nawíni éf níroríná ³⁶ wenñj éyí winíñjini. Jisaso añj waríñjagi níwiníri re ríñjini, “Sipísipi miá ridiyowá nání Goríxo neaiapíño iworíni.” ríagi ³⁷ wiepísaríñjowáu Jono e ríagi aríá níwiri Jisasomi númi waríná ³⁸ o níkinímoníri winíñjini. Awáu númi baríñjagi níwiníri re uríñjini, “Pí yaníri númi níbaríñjii?” uríagi awáu re urígisixini, “Rabai —Negí agapíné níriríná ‘Nearéwapíyaríñoxiríni.’ rariñjipiríni. Rabai, joxi añj giwámi wearíñjiríni?” uríagi ³⁹ o re uríñjini, “Awagwí níbirí síjwí winípiyi.” uríagi awáu tñni nuro añj xífo wearíñjwá síjwí níwiníri ríxa síápi tñni 4:00 p.m. imóníñjagi nání síá ayi o tñni e sá wegíawixini. ⁴⁰ Wayí neameañj Jono Jisaso nání ríagi aríá níwiri númi úfíwáu wífo Adíruoríni. O Saimoni Pitaomi xexímeáoríni. ⁴¹ O xámi nuri xexímeáo Saimono nání pía neri re urémeanjini, “Yawawí ámá negí Xibíruiyí píné tñni Mesaiaoyi rariñjwá —O ámá yeáyí uyimíxemeanífa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rariñjoríni. Kiraisoyí eni ríñjoríni. Omi ríxa síjwí winímeáwí.” nurími ⁴² níwirímeámí Jisaso tñj e nání nuri wímeááná Jisaso omi síjwí agwí níwiníri re uríñjini, “Joxi Jonomi xewaxoxí Saimonoxiríni. Ríná dání yoí Sipasoxi —Yoí api Gíríkíyí píné níriríná Pitaoyi rariñjipiríni. (Yoí mfkípi síñá ríni.) Yoí Sipasoxi ríripíráoi.” uríñjini.

Piripo tñni Nataniero tñni náníri.

⁴³⁻⁴⁴ Jisaso, sá wenjo wíápi tñni Gariri píropenísyó nání umíñjini neríni ámá womi —O Piripoyi ríñjoríni. Añj yoí Betísaida dñjoríni. Añj api ayí Adíruo tñni Pitao tñni eni añj apimí dñjowauríni. Jisaso Piripoyi ríñjomí níwímeari “Joxi níxídeí.” uríagi ⁴⁵ Piripo nuri xegí ámá womi —O xegí yoí Natanieroyi ríñjoríni. Omi níwímeari re uríñjini, “Ámá Moseso eníná nírirí ríwamíñj eari wíá rókiamoagíáwa níróro ríwamíñj earo egífo ríxa síjwí winímeáwíni. O Nasaretí dñj Joesepomi xewaxo Jisasoríni.” uríagi ⁴⁶ Nataniero ámá Goríxo Isíreriyo yeáyí uyimíxemeanífa nání uwarénapíño nání re uríñjini, “Joxi re ríyaiwiaríñjini, ‘Nasaretí dání nene ayá síwí nearopaxí imóníñj bí imónípaxíñjini,’ ríyaiwiaríñjini?” uríagi Piripo re uríñjini, “Joxi níbirí síjwí wíneí.” nurími nuri Jisaso tñj e baríná ⁴⁷ o Nataniero baríñjagi níwiníri o nání re ríñjini, “Isíreriyo wo ámáyo yapí bí míwíwapíyaríño iworíni.” ríagi ⁴⁸ Nataniero ududí níwiníri re uríñjini, “Aríge neri joxi níni nání níñjía imóníñjini?” uríagi Jisaso re uríñjini, “Piripo síni ráiwá mírípa éfmi joxi íkífa pikínamí íkwapíñjyo ñweañj sñjwí raníñjini.” uríagi ⁴⁹ Nataniero re uríñjini, “Nearéwapíyaríñoxini, joxi naiwí Goríxoyáoxiríni. Isírere negí míxí ináyoxiríni.” uríagi ⁵⁰ Jisaso re uríñjini, “Nioni ‘Joxi íkífa pikínamí íkwapíñjyo ñweañj sñjwí raníñjini.’ rírági nání joxi ‘Goríxomi xewaxoríni?’ níniawírí dñj rínikwíroaríñjini? Nioni apimí

seáy e imóniñf bi yarñagf sñjwñ nanñfárññi.” nurñrñ ⁵¹ omñ re urñññigññi, “Aga nepa seararñññi. Anññamñ dánñ óf ináná Gorixoyá anññajñ ámá imónññáonñ tññf e nánñ yirñ weapñrñ yarññagfá sñjwñ wññpñrñfárññi.” urñññigññi.

2

Aga iniñgñf iniñgñf wainñf oimónñrñf imñxññf nánñrññi.

¹ Sñfá wñyaú pwéáná Garirñ pñropenñsfyo anñf bi xegñf yof Kenañ rññññfñimñf ámá wo apñxñf meaarññagñf nánñf aiwá apñ nimñxñro yarññá Jisasomñ xññáñ anñf ayo ñweaññáná ² omñ tñññf xegñf wiepñsarññowamñ tñññf urepearñfá enagñf nánñf awa enñ nñbñro ñweaññáná re enññigññi. ³ Ámá aiwá apñ nánñf awñ eánñfáyñf iniñgñf wainñf nñññf nowáráná Jisasomñ xññáñ re urñññigññi, “Iwe, wainñf nñññf rñxa nowáráoi. Bñ sinñf mñwenñññi.” urñfagñf ⁴ Jisaso re urñññigññi, “Ineyñf, jñxñf nionñf pí oenñrñf nñrarññññi? Nionñfáy enñf eánññf sñññáññf imónñññfñf rññámamñ.” urñfagñf ⁵ xññáñf ámá aiwá nñxero yanñf wiarñgñfáwamñ re urñññigññi, “O pí pí searñfñf xñxenñf xñdñfpoynñf.” urñfagñf ⁶ Jisaso sññá tñññf xwárñfá sñxñf imñxññññf wé wñfúmi dánñf wo —Apñf wánñf wánñf iwajñfá nerññá 100 ritá iwajñfá epaxñpñrññi. Judayñf wignñf yarñgñfáñf tñññf xñxenñf nerññá Gorixoyá sññjwñyo dánñf amñpí wé rónñgñfá imónññro igwñfá wñmoarñgñfápa yanñrñf yarñgñfáñfññi. Jisaso sñxñf wé wñfúmi dánñf wo apñf weñagñf nñwñññrñf ⁷ ámá aiwá yanñf wiarñgñfáwamñ re urñññigññi, “Iniñgñf niwiro iwajñfá nerññá magwñf époynñf.” urñfagñf awa aga iniñgñf iwajñfá neróná magwñf imñmñf yáráná ⁸ o awamñ re urñññigññi, “Xwárñfá sñxñf tñfyo dánñf niwiro nñmeámñf nuro seáyñf wiarñgñfoynñé seáyñf e seaimónñññomñf mñññf wñpoynñf.” urñfagñf awa nñmeámñf nuro mñññf wñáná ⁹ seáyñf wiarñgñfáwamñ bosñf umiearñño aga iniñgñf rñxa wainñf imónñfñfñf gñgñf nerñf — O aga wññé nánñf majñfá nerñf aiwñf aiwá yanñf wiarñgñfáwa nññfárññi. O gñgñf nerñf apñxñf meaarññomñf “Einñf.” nurñrñf ¹⁰ re urñññigññi, “Ámá nñññf iniñgñf wainñf yanñf nñwia nuróná re yarñgñfárññi. Xámñf awiwxñpñf yanñf nñwia nñúsáná ámá wainñf apñf rñxa nñññmáná enñáná nanñf onñmñáñf imónñññfñf yanñf nñwia warñgñfárññi. E yarñgñfá enagñf aiwñf joxñf e méññf. Joxñf xámñf wainñf nanñf imónñññfñf yanñf nññeaiapñrñf aiwñf wainñf aga awiwxñpñf yómñññf nñmerñf agwñññf neaiaparññññi.” urñññigññi. ¹¹ Jisaso Garirñ pñropenñsfyo anñf Kenayó nññwearñññf emñmñf apñf iwamñfó nñwñwapñyirñññfñimñf dánñf enñf eánññf xñf imónñññfñf sñwá winarññá xegñf wiepñsarññowá sññjwñf nñwñññro dñññf wñkwñrogñfawixññi.

¹² E nemo anñf xegñf yof Kapaneamñf rññññfñimñf nánñf nñwerñf xegñf xññáñf tñññf xexñfñmeáowá tñññf xegñf wiepñsarññowá tñññf enñf nawñññf nñwero e sñfá árñññf wñf wégñfawixññi.

Jisaso anñf rñdñyowá yarñgñfáwamñf nñpáwñrñf enñfñf nánñrññi.

¹³ Jisaso sñfá Anññajó Neamúroagoñf rñññññfñf anñwñf e imónññáná Jerusaremñf nánñf nñyoarñf ¹⁴ anñf rñdñyowá yarñgñfáwamñf ákññáyo nñpáwñrñf wenñññf éfñf wñññññigññi. Nñgwñf nánñf wa burñmákaú bñf ero sipñsipñf bñf ero xawñówñf bñf ero yarññagñfá nñwñññrñf nñgwñf senñsf wiarñgñfáwa enñf éfñf nññweáro yarññagñfá nñwñññrñf re enññigññi. ¹⁵ Sámi nñmearñf sñkwñfá nñyñrearññá sipñsipñf tñññf burñmákaú tñññf mñxñf xñdowárñrñf xñáowamñ enñf mñxñf xñdowárñrñf nñgwñf senñsf yarñgñfáwayá nñgwñfñf nñmearñf emñf noyaxñmorñf wignñf íkwianñwñf enñf mñwñárorñf nemáná ¹⁶ xawñówñf bñf yarñgñfáwamñf mñxñf re urñññigññi,

“Nimeámi úpoyi. Anj gí ápoyá riwá makerfá anjiwáninji pí nání im+xarínjo?” urfagi ¹⁷ xegí wiewisariñowa Bikwíyo rfwamínji re nri+riri eáninji+pi nání dñji wininjinigini, “Ápoxiniyá anjiwámi píraninji éfr+xiniri smí nixeadfénri+ninji+pi dání miyíoyo urfkwinarinini.’ nimónarinini.” nri+riri eáninji+pi nání dñji wininjinigini. ¹⁸ Judayí ámináowa Jisaso éfpi sñjwí n+wínro m+xí re urigfawixini, “Nene ‘E epaxofani?’ siaiwiani nání emimí bi rixa rineaiwapiyarinini?” urfagi ¹⁹ Jisaso re urinjinigini, “Soyiné anj riwá pineápoyi. E nerfnáyí, nioni ámi sfá wiyau wiyimi mirimfárinini.” urfagi ²⁰ Judayí ámináowa re urigfawixini, “None anj riwá miraríná xwiogwí 46 neamúronjiwárinini. Joxi anani sfá wiyau wiyimi miripaxoxirani?” urfagi aiwí ²¹ o e nuriríná ewayí ikaxí xewaninjo nání nri+riri e urinjinigini. ²² Ayináni rfwéná Jisaso Gorixoyá dñjyó dání piyí weje dání nwiáp+nimeámáná enjáná wiewisariñowa ewayí ikaxí xfo anjiwá nání urinjinji+pi nání dñji n+wínri “Bikwíyo xfo nání nri+riri eáninji+pi tñni xwiyfá xfo rininji+pi tñni neparinini.” nyaiwiro dñji wikwírogfawixini.

Jisaso ámá nñni xwioxfo dání yaiwiarigfápi nání nijfá imóninjo nánirini.

²³ Sfá Anjnajo Neamúroagoi rininjiyi nání aiwá im+xarigfíná Jisaso sni Jerusaremí ninjwearfná emimí yarínjagi ámá obaxí e njweagfáyí sñjwí n+wínro omí dñji n+wikwíroro apaxí mé “Orfani?” yaiwiarinjagfa aiwí ²⁴ xewaninjo nepaxinjo nimóniri sñjání “Onirini.” nri+riri áwanji mrowiáronjinigini. O ámá nñni yarigfápi nání nijfá imóninjo enjagi nání áwanji mrowiáronjinigini. ²⁵ Ámá wigí yaiwiarigfápi xwioxfo adadí n+wirí nijfá imóninjo enjagi nání wí ámá nibiro api nání áwanji uripaxomaní.

3

Jisaso tñni Nikodimaso tñni xwiyfá rinigí nánirini.

¹ Ámá wo —O xegí yoí Nikodimasoyi rininji+rini. Gwí mónigfá yoí Parisiyi rininjiyfí worinini. Axo Judayí mebá worinini. ² O sfá wiyimi árfwiyimi nuri Jisasomí n+wímeari re urinjinigini, “Rabai, ‘Joxi nearéwapiyarinji Gorixo rírowarénapinjoxi imóninini.’ neaimónarinini. Gorixo dñji mukikayonjáná ámá wo emimí joxi yarínji+pi epaxí mimóninjagi nání rarinini.” urfagi ³ Jisaso re urinjinigini, “Aga nepa rirarinini. Ámá giyfí giyfí seáyimí dání mewepa nerfnáyí, Gorixoyá xwioxfo wí njwearfá menini.” urfagi ⁴ Nikodimaso re urinjinigini, “Ámá go go rixa xwé niwiarómáná arige nerí ámi eweaninjo? ‘Ámi xináyá agwíyo páwíaná omí ámi sñji xinái xiripaxfírinini.’ nri+riri rinirarinini?” urfagi ⁵ Jisaso re urinjinigini, “Aga nepa rirarinini. Ámá iniigíyo dání eweari Gorixoyá kwíyíyo dání eweari mepa nerfnáyí, wí Gorixoyá xwioxfo nípawiri njwepaxí menini. ⁶ Xaniyaúmi dání xirarigfápi, ayí warápirinini. Kwíyíyo dání imónarinji+pi, ayí dñji sñji imóninji+pirinini. ⁷ Nioni re rirfápi nání, ‘Joxi “Gorixoyá xwioxfo njweáimigini.” nisimóniríná wí seáyimí dání ewearfápi nímúropaxímaní.’ rirfápi nání ududí m+sinipantí. ⁸ Iminji yarínji+pi nání dñji moí. Iminji xegí wimónarinjimaní yarfáná joxi iwí rarínjagi arfá n+wirí aiwí gimí dání bífpiranini, gimí nání úfpiranini, joxi nijfá imónarinjimanini. Nijfá mimónipa nerí aiwí ‘Iminji menini.’ rí+paxímanini. Kwíyfí ení axípi imóninini. Ámá sñji ewearfná sñjwí winipaxí mimóninjagi

aiwi ‘Siñf meweáfyrini.’ rípaɣf menini.” urɣagɣ 9 Nikodimaso re uriniɣini, “Joxi nírariɣipi arige nerí imónipaxríni?” urɣagɣ 10 Jisaso re uriniɣini, “Joxi áminá negf Isirerene nearéwapɣarɣif woxi enagɣ ai nioni rírariɣápi nání majfá rimóniɣini? 11 Aga nepa rírariɣini. None nijfá imóniɣwáyf nání rírane siñwɣf winiɣwáyf nání áwanɣf rírane yarɣagwi aiwɣ píné none rariɣwáyf soyfne arikwákwɣf yarɣiɣo. 12 Amápi xwífá rírimi imóniɣif nání áwanɣf searána soyfne ‘Neparini.’ niyaiwiro dɣif mikwɣropa yarɣagɣa nání amápi anɣnamí imóniɣipi áwanɣf nisearírínáyf, arige nero ‘Neparini.’ niyaiwiro dɣif ikwɣropíráo? 13 Ámá imóniɣo —O anɣnamí dání weapiɣorini. O amá niyoní aiwɣ oni anɣnamí nání yinɣorini. 14 Enjíná negf aríowa amá dɣif meaje nemeróná amá weaxfá sidɣif óyf siñf upírfa nání Moseso ainixf tɣni weaxfániɣf nimixiri ikfáyo niɣwirárimáná seáyf e mfeyoápi siñwɣf niwiniɣipimi dání siñf ugáfawixini. Ainixf weaxfániɣf imáxinɣipi niɣwiráriro mfeyoagfápa amá imóniɣomi axipi numfeyoapírírini. 15 Amá omí dɣif wikwírófá gɣif gɣif dɣif niyimɣif tfgáfif imónipírfa nání omí numfeyoapírírini. 16 Ayf rípi nánirini. Gorixó amá niyoní dɣif sɣxɣf xwapf ayá wí nuyiri nání xegf niaíwɣf siñfniɣf émiaoɣo nene nání wírénapiɣiniɣini. Amá xewaxomi dɣif wikwírófá gɣif gɣif manɣipa nero dɣif niyimɣif imóniɣipi tfgáfif imónipírfa nání wírénapiɣiniɣini. 17 Ayf rípi éwiniɣiniri Gorixó xegf xewaxomi xwífá rírimi nání uowárenapiɣiniɣini. O amáyo xwíyáf umeárfwiniɣiniri muowárenapiɣiniɣini. Yeáyf uyimxemeanfwininiɣiniri uowárenapiɣiniɣini. 18 Xewaxomi dɣif wikwírófá gɣif gɣif Gorixó xwíyáf umeárfpaxf mimóniɣo. E nerí aiwɣ xewaxomi dɣif miwikwírófá gɣif gɣif Gorixoyá siñfniɣf émiaoɣomi dɣif miwikwíroarigfá enagɣ nání ríxa xwíyáf umeárfpaxf imóniɣo. 19 Sa mfkf tɣyo dání Gorixó ‘Xwíyáf tɣnoxini.’ uriri ‘Xwíyáf mayoxini.’ uriri enfáriní. O xwáfárimí ɣweagfáyf e érfixiniri wimónariɣipi wáfaniɣf wókiaɣf aiwɣ amá wigf yarigfápi sipini imóniɣf enagɣ nání wáf ókiɣipi nání miwimónipa nerí sfá yiniɣipi nání wimónariɣirini. 20 Ayf rípi nání amá sipini yarigfáyf nni wáf ókiɣipi nání aga miwimóní sfá yiniɣipi nání wimónariɣirini. Wigf yarigfápi wáf ókímiɣnaniɣiniri wáf ókiɣe nání barigfámani. 21 E nerí aiwɣ amá yadimɣif yarigfá gɣif gɣif Gorixó wimónariɣipi oeminiɣf aráf niwiri yarɣipi sijání oimóniri wáf ókiɣe nání ananí barigfáriní.” uriniɣini.

Wayf umeainɣf Jono Jisaso nání rɣipi nánirini.

22 E nemáná Jisaso tɣni wiepɣsarɣowa tɣni Judia piropenisfyo nání nuro wí e awa tɣni nawini niɣwearóná amáyo wayf numeaiá warfna 23 wayf neameainɣf Jono anɣf yoɣf Inoniyi riniɣipimi —Anɣf api Serimí dání anɣwí erini. Jono anɣf apimi niɣwearfna e iniɣf obaxí wearɣe enagɣ nání o ení amá bimiárfgáfáyo wayf numeaiá warfna 24 —Iná Jono sɣni gwí anɣfyo niɣwirárinini. 25 Iná Jono xfo xegf wiepɣsarɣowa re egáfawixini. Niwiápinimearo wigf Judayf wo tɣni xwíyáf níriniɣóná Gorixoyá siɣwíyo dání nanɣf iméonaníro nání iniɣfyo igfá éanarigfápi nání xwíyáf ximiximí niníro 26 e nemowa wayf neameainɣf Jono tɣni e nání nuro re urigfawixini, “Nearéwapɣarɣoxini, amá joxi tɣni iniɣf Jodani rapáyo jfaríwámini ɣweagfío —O joxi áwanɣf nearɣorini. O re yarini. Amáyo wayf numeaiá warfni. E yarfna oxí apixí niaíwí nni o tɣni e nání warfni.” urɣagfá

27 wayí neameainí Jono re uriniginí, “Ámá wigí dñíyo dání seáyí e imónarigíamani. Anínamí ñweanjo ‘Ámá o e neri seáyí e imónipaxímani. 28 Xámí nioní áwaní re seararíjagí arfá nigfáríni, ‘Nioní Kiraisoní, ámá yeáyí seayimíxemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarigíonímani. Omí xámí umeáwiniginírí nírowárenapíjoníríni.’ seararíjagí ríxa arfá nigfáríni.” nurírí 29 ewayí xwíyá bí rípi uriniginí, “Apíxí ñwirárfoyí ayí apíxí oyáíríni. Apí wáí wiñjoyámani. E neri aiwí o damí dání éf nírorí apíxí meáo yayí yaríjagí arfá níwirfá xfo ení yayí seáyími dání yarínítríni. Ayínání dñí nífá nínínírí bí onímíápí mñninaríníni. 30 Nioní ríxa yíwí nímogá warfá xewaníjo níwiarorí aga nepa néra nuníjoi.” nurírí 31 ámi re uriniginí, “Ámá eramí dáño ámá níyoní seáyí e wimóníñoríni. Ámá xwíá rírímí dáñoní aga ámá imónírí amípí xwíá tíyo dñí nání rírí yarínáoníríni. E neríní aiwí anínamí dáño aga níyoní seáyí e wimóníni. 32 Xewaníjo anínamí dání síñwí wínírí arfá wirí eníyí nání ámáyo áwaní nura waríjagí aiwí wí o áwaní rarínípi mummínaríjoi. 33 E seararíjagí aiwí ámá áwaní o rarínípi arfá níwirí ‘Neparíní.’ yaiwífá gíyí gíyí réníñí raríjoi, ‘Neparíní. Goríxo xfo rarínípi tñní xíxeni yaríñoríní.’ raríjoi. 34 Ayí rípi náníríni. Ámá Goríxo urowárenapíjomi xewaníjoiyá kwíyí ayíkwí míwíní enjagí nání xíoyá xwíyá níra waríñoríní. 35 Xano xewaxomí dñí síxí nuyírí amípí nñní fáníñí wíepíxífniasínítríni. 36 Ámá xewaxomí dñí wíkwíroarígífá gíyí gíyí dñí níyímiñí imóníñípi tégíyítríni. E neri aiwí xewaxomí arikwíkwí wíarígífáyo dñí níyímiñí imóníñípi wímeanfá meníni. Wíkí Goríxo ámá ayo wónaríñípi aníñí wíkwímonfáríni.” uriniginí.

4

Jisaso tñí Samariayí apíxí wí tñí xwíyá ríñgí náníríni.

1-3 Parisiowa arfá re wigíawixíní, “Jisaso wíepísaríníyí imíxírí wayí umeairí yarfá oyáyí wayí umeaiaríní Jonoyá wíepísaríníyo ríxa wíarí múroaríjoi.” arfá e wíagfá aiwí Jisaso xewaníjo ámáyo wayí umeaiaríjagí marfái, sa xegí wíepísaríñowa wayí umeaiaríjagí nání Parisiowa arfá e wigíawixíní. Ámíná Jisaso Parisiowa arfá e wífá enjagí nání níjfá nímonírí ámi Garírí píropenísíyo nání umínírí nání Judía píropenísíyo pñní níwíarími nurí 4 “Aga Samariayí aní tñimani oumíní.” níyaiwimo imaní nurfá 5 Samariayí aní bí xegí yoí Saikai ríníñípi —Aní apí xwíá eníná Jekopo xewaxo Josepomí wínípi tñí e aní eríní. 6 Míñíwí Jekopo inígí iwínfá nání rípiñíwá eríní. Aní apí tfe níréómáná sogwí áwíní e ñweañáná aní éf nání ení samíñí uwéagi inígí nání míñíwí rípiñíwá tñí e sá níñweari 7-8 wíepísaríñowa aiwá bí yaníro nání aní apímí nání ríxa numáná enáná Samariayí apíxí wí inígí iwímínírí baríjagí níwínírí re uriniginí, “Inígí iwíípi bí onímíni.” urfági 9 í re uriniginí, “Aríge simóníagi joxí ‘Inígí bí niapí.’ níraríníni? Joxí Judayí woxíríni. Níni Samariayí apíxí wíni enjagí nání ríraríníni.” —Judayí Samariayí tñí wí kumíxínarígífá meñagí nání í e urfági 10 Jisaso re uriniginí, “Jíxí Goríxo ámáyo anfá wíaríñípi nání níjfá imónírí nioní ‘Inígí bí niapí.’ ríríáoní nání níjfá imónírí neri síñwíríyí, jíxí yaríní níáná nioní inígí dñí síñí

sieweapaxf imóniñf bî siapimniri éarini.” urfagi ¹¹ í re uriniginini, “Ámináoxini, iniigf ayf ná mfm riwoni. Iniigf iwiri nani eni mmaxirijagi nani iniigf iwiri mimóniñini. Ayinani joxi iniigf dñf sñf eweapaxf imóniñipf ge iwirini? ¹² Joxi ‘Negf arfo Jekopomi —O miniwf riwá nripiri iniigf xewanijo nri xewaxowa ntro xegf sipisipf burimákaú amipi ntro enorini. Omí anani wiáf múronáonirini.’ riyaiwinarinini?” urfagi ¹³ Jisaso re uriniginini, “Ámá iniigf riwámi nfá gíyf gíyf nfni ámi iniigf nani winayinfá rini. ¹⁴ E nerí aiwí ámá iniigf nioní wiápi nfá gíyf gíyf ámi iniigf nani winayinfá menini. Ayf rípi nánirini. Iniigf nioní mni wiápi ámá xwioxíyo iniigf simiñf mearíñe dani úrúrimf yaríñfpaniñf nimóniri dñf niyimñf imóniñipf íníná ñweapífa nani wimixinfá rini.” urfagi ¹⁵ apíxi re uriniginini, “Ámináoxini, niini ámi gwínf yeáyf minipa oeniri iniigf joxi rariñfpi niapeti. Iniigf iwimniri mibiapa emfa nani eni niapeti.” urfagi ¹⁶ o re uriniginini, “Jíxi nuri díxf oxomí niwirimeámi re nani bípiyi.” urfagi ¹⁷ apíxi re uriniginini, “Oxí mayinirini.” urfagi Jisaso re uriniginini, “Jíxi ‘Oxí mayinirini.’ nriaríñfpi xixeni nriaríñfpi. ¹⁸ Ayf rípi nánirini. Jíxi oxí wé bî nripiñf rimeagíxirini. Jíxi ámá agwí meániño díxf oxo meñagi nani xixeni nepa nriaríñfpi.” urfagi ¹⁹ apíxi re uriniginini, “Ámináoxini, ‘Joxí e nriaríñagi nani wíá rókiamoarígfá woxírfani?’ nimónarini.” nuriri ²⁰ re uriniginini, “Enjíná negf arfowa Gorixomi yaríñf wiro yayf wiro yaníro nani díwf rípiñf nani bagfá rini. E nerí aiwí Judayíne re rarigfá rini, ‘Wí e marfái, sa Jerusaremí daniñf yayf niwiríná ayf apáni yaríño.’ rarigfá rini.” urfagi ²¹ Jisaso re uriniginini, “Ineyí, píraníñf arfá nií. Sfá wíyi díwf rípiñf dani rani, Jerusaremí dani rani, ápo Gorixomi yayf mwiárfá nani parimónfá rini. ²² Seyíne yayf wiarígfó arigéníñf imóniñfpi nani majfá imóniño. E nerí aiwí yayf wiaríñwá arigéníñf imóniñfpi nani Judayene niñfá rini. Ayf rípi nánirini. Goríxo ámáyo yeáyf uyimíxemeámiñf yaríñfpi gwí Judayene imóniñwárimí dani yaríñf enagi nani o, yayf wiaríñwá nene niñfá rini. ²³ E nriiríni aiwí sfá ámá e nero yayf nírxiníñf wimónariñfpi tñí xixeni wiarígfáyf ápo Gorixomi xegf kwíyíyo dani yayf wiro xixeni xfo imóniñfpi nani dñf nimoro yayf wiro wipírfíyi ríxa añwi e nerí ríxa parimóniño. Ayf rípi nánirini. Ámá xfo nani e nero yarígfáyf nioní gf yayf niarígfáyf imóniñfpiñf wimónariñf enagi nani rariñfpi. ²⁴ Goríxo kwíyíni enorini. Ayinani omí yayf wiarígfáyf xegf bî epaxímani. Sa kwíyíyo dani yayf wiro xixeni xfo imóniñfpi nani nepa dñf nimoro yayf wiro epaxí rini.” urfagi ²⁵ apíxi re uriniginini, “Mesaiao —Ámá Goríxo yeáyf neayimíxemeánfa nani arfowayá xwíá piaxíyo dani iwiaronfoyí rariñwáorini. O ámá nimóniri bínfápi nani niini niñfá rini. O níbirfá amipi nni áwanf nearinfá rini.” urfagi ²⁶ Jisaso re uriniginini, “Oyí, jíxi tñí xwíyíá rinarígwí ronirini.” uriniginini. ²⁷ E uraríná xegf wiepísaríñowa, añf jfapimí nani úfáwa ámi níbiro weníñf éfáyf wíñgfawixini. Apíxi wí tñí xwíyíá rinaríñagi níwíniro ududf nero aiwí wo níwiápnimeari xwíyíá bî re muríñiginini, “Joxí pí urápmíñfpi uraríñfpi? Pí nani í tñí xwíyíá rinaríñfpi?” murípa éaná ²⁸ apíxi xwárfá síxf e nítmí añf jfapimí nani nri ámáyo re uriniginini, ²⁹ “Ámá niini enjíná dani néra bñjápí nripiñf nani áwanf nriaríñomí nurane sñwí owínaneyí. O Kiraiso, ámá yeáyf

neayimixemeanfa nani arfowaya xwfa piaxfyo dani iwiaronfoyi rarihwao menirani?" urémeáána ³⁰ ayf anjipimi pñi nwiárimí Jisasomi stñwf winfe nani ugíawixini.

³¹ Wiepisarijowa apixi ámayo wirimeáminiri úána "Nearéwapiyarijoxini, aiwá bi nei." urarijagfa aí ³² o re urinjigini, "Aiwá nimi nani soyfne majfapi tñjaonirini." urafgi ³³ wiepisarijowa nepa aiwá nani nearaririri re ringíawixini, "None jfamí úána áma wo nibiri aiwá nini nani miní rfa winjoi?" rinariná ³⁴ Jisaso re urinjigini, "Nioni nirowárenapiño e éwinigini wimónarijipi eri xfo 'Joxi e érixini.' niriñipi xixeni yárirí nerfnáyí, ayf gí aiwáninjí imónini. ³⁵ Seyfne ewayí xwiyfá rípi mirípa yarigfáriní, 'Emá waú waú snirini. Rixa múróána aiwá mianfwarini.' mirípa yarigfáraní? Seyfne e niriwo aiwí nioni re seararinjini, 'Níwiápinimearo ominjíyo miní miní weninjí emiamópoyí. Aiwá ríxa yófi nerí mipaxí imónini. ³⁶ Agwí aiwá miarinjí go go ominjí nerfná xegí éfpi nani nigwí nimeari ayf dñj niyiminjí imónipírfá nani ríxa yarini. Aiwá íwfá urariño tñni miaríño tñni nawini níwaúni yayí episi nani e yarini. ³⁷ Xwiyfá seyfne re rarigfápi, 'Wo íwfá uriri wo mirí yarigfáriní.' rarigfápi, ayf nioni rírfápi tñni xixeni rini. ³⁸ Nioni gí seaiepisariñáoyfne, aiwá soyfne íwfá murigfápi mipíri nani searowáriní. Soyfne aiwá wa íwfá urigfápi nimiróna awa aninjí miní egfápi miaríñoi.'" urinjigini.

³⁹ Samariayí, anj jíapimi dánjyf apixi áwanj re urfagi "Ámáo niini enjina dani néra biñápi nipiñi nani áwanj niriñoi." urífi enjagi nani obaxí o nani dñj níwikwíroro nani ⁴⁰ nibiwo níwimearóna nene tñni onweaneyiníro yarinjí wíagfa o sfá wiyáú e wenjigini. ⁴¹ Ámá obaxí winí winí ení xwiyfá o raríñipi arfá níwiro nani dñj níwikwíroro ⁴² apiximi re nura ugíawixini, "Jixí nearípi arfá níwirane naniñi omí dñj níwikwíroaríñwini. Newanijene ení o xwiyfá raríñagi arfá níwirane ríxa nijfá nimóniri re yaiwiaríñwini, 'Ámá niyoní yeáyí uyimixemeáfaniri biñorfaní?' yaiwiaríñwini.'" urigíawixini.

Gapímaní woyá niaíwomi nanj imixinjí nánirini.

⁴³ Sfá wiyáú wenjo anj apimi pñi nwiárimí Gariri píropenisfyo nani unjigini. ⁴⁴ Jisaso xewaníño re ríño enjagi nani, "Wífa rókiamoaríñj gomi áma xegí anj e dánjyf wé ikwanjwíyo unjwírarigfáraní? Oweoi." ríño enjagi nani ámi Gariri píropenisfyo nani unjigini. ⁴⁵ Ayínani Gariri píropenisfyo rémóána Gariri ñweáyí ení aiwá sfá Anjajajo Múroagíyi nani Jerusaremíyo nani niyiro niñwearóna amípi xfo yaríñipi winigfá enjagi nani wigí anjyo rémóána umimínigíawixini.

⁴⁶ Jisaso Gariri píropenisfyo anj Kená riniñe —E xami aga iniñgí aí wainí imixinjí erini. E níremorí ñweañána gapímaní wo xegí íwo simíxfí nerí anj yof Kapaneamíyo ñweañána ⁴⁷ xano arfá re winjigini, "Jisaso Judia píropenisfyo pñi nwiárimí nibiri Gariri píropenisfí tiyómíni rémónapiñoi." rarijagfa arfá e níwiri Jisaso tñj e nani niyapiri xegí niaíwo ríxa nípémíniñí anjwi ayo enjagi nani o níweapiri gí íwomi nanj oimixiniri yaríñj wíagi ⁴⁸ Jisaso re urinjigini, "Seyfne nioni emimí mepa eri amípi ayá ríwamónipaxí mepa eri yaríñagi nínanirfnáyí, wí dñj níkwíropírfíméoi." urfagi ⁴⁹ gapímano re urinjigini, "Ámínáoxini, gí

íwo penigínri joxí anjín weapei.” urfagi⁵⁰ Jisaso re uríñinigíni, “Díxí anjí uí. Díxí íwo síñj uníñoi.” urfagi o xwíyá Jisaso uríñpí “Neparíni.” nýaiwirí dínj níkwírorí xegí anj e nání nuri nuri⁵¹ óf e sá weño wíápí tñní síní ófyo warfíná xegí xínáíwáníñj nímoníro omíñj wíiarígíwáwa óf e órórí níníro re urígíawíxíni, “Díxí íwo ríxa síñj úñinigíni.” urfagí⁵² o yaríñj re winíinigíni, “Gíná nanj ímoníñinigíni?” urfagi awa re urígíawíxíni, “Agíná 1:00 p.m. imónáná wará ríá pírf píni wíaríñinigíni.” urfagí⁵³ xano re yaiwiníñinigíni, “Agíná Jisaso ‘Díxí íwo síñj uníñoi.’ níríná símíxí píni wíaríñaní?” nýaiwirí xíomí dínj níkwírorí xegí íwíaxé ení dínj wíkwírogíawíxíni.⁵⁴ Jisaso Judia píropenífyo píni níwíarími ámi Gariri píropenífyo nemeíná emímí ámi bí apí eníñinigíni.

5

Síkwí ikf enj womi nanj imíxíñj náníñini.

¹ Jisaso e nemo níñweanísáná Judayí wígí yarígíwápa Goríxo nání dínj moaníro aíwá Jerusaremíyo imíxaríná o e nání níyoari níréómáná² — Jerusaremíyo ákíñá íwí wíyi Sipísipíyí ríñíñyí tññj e ipí wá Xibíruyí píné tñní xegí yofí Betesaidá ríñíñwá e ríwoñjwáríni. Mídímídání ríwíyí nání anj wíámífo wé wú míríníñeríni.³ Anj wíámífo wé bí apí míríníñe ámá símíxí yarígíyí tñní síñwí suparígíyí tñní síkwí ikf egíyí tñní síkwí wé kíñíñj egíyí tñní ayí obaxí e níñwearo [íníñgí yaromí éñpí síñwí owínaneyíníñj ñweaarígíferíni.⁴ Wáíní wáiná anjñají Goríxoyá wo níwerí ípíwámí yaromí méáná ámá símíxí tégíyí go go xámí páwíáná xegí wará nanj ímonaríñj enjagi nání ñweaarígíferíni.]⁵ Jisaso e nírémorí ámá e ñweaarígíyí wo —O xegí símíxípi yaríná xwiogwí 38 múroñoríni.⁶ O e weñagi síñwí níwíníñí “Símíxí enjíná dání néra bíñoríñí?” nýaiwirí níjfé e nímoníñí nání re uríñinigíni, “Joxí ‘Nanj oímónímíni.’ rísímónaríñí?” urfagi⁷ símíxo re uríñinigíni, “Ámá roxíni, ípíwá yaromí éáná ámá ípíyo níñmearí níwáripíñí nání mayoníñíni. Níwaníñoní níwíápíñimeámí nuri páwímíníñí yaríná ámá wa xámí páwíarígíferíni.” urfagi⁸ Jisaso re uríñinigíni, “Níwíápíñimearí díxí íkwíañwí níxoperí nímeámí uí.” uráná re eníñinigíni.⁹ Nanj nímoníñí xegí íkwíañwí nímeámí anj uníñinigíni.

Sfá ayí Sabarfá ayímíñíni.¹⁰ Ayínání Judayí ámínáowa nanj ímoníomí re urígíawíxíni, “Sabarfáyímí enjagi nání díxí íkwíañwí xe nímeámí ouníñí síñwí ranípaxí mímóníñwíni. Nwíaríni.” urfagí¹¹ o re uríñinigíni, “Ámá nioní nanj nímíxífo, o ‘Díxí íkwíañwí nímeámí uí.’ nírfagi nímeámí waríñíni.” urfagi¹² awa yaríñj re wígíawíxíni, “‘Díxí íkwíañwí nímeámí uí.’ go ríñíñoi?” yaríñj e wíagí¹³ ámá o xíomí nanj wímíxífo nání níjfé mímónípa nerí nání áwanj urípaxí mímóníñinigíni. Ayí rípi náníñíni. Jisaso ámá e epíroyí egíyáyo áwínímí dakwíagi náníñíni.

¹⁴ E nemáná enjáná Jisaso ámá o anj rídíyowá yarígíwámí roñagi níwíníñí re uríñinigíni, “Arfá ní. Símíxí joxí yaríñpí ríxa nanj ímoníñinigíni. ‘Xámí sífpímí ámi bí wíarí múroníñpí síníñíñí nání íwí ámi mepa éríxíni.’ ríraríñíni.” uráná¹⁵ o nuri Judayí ámínáowámí Jisaso nání re uríñinigíni, “Nanj nímíxífo, ayí oríni.” urfagi nání¹⁶ Jisaso Sabarfáyo omí nanj wímíxíff enjagi nání awa “Ríríxíñí wíkaríwaníñíni.” nýaiwíro iwámífo e wíaníro egíawíxíni.¹⁷ E wíaníro éagí¹⁷ aíwí Jisaso re uríñinigíni, “Amípí gí ápo bí píñí míwíarí aníñj mímí néra bíñpí

nioni eni axípi e neri ámáyo arírá wiaríñini.” uríagi nání ¹⁸ Judayí ámináowa ríxa mekaxí número “Omí píkíwaniginí.” rinígíawixini. O “Sabarfáyo ñwáfáriní.” riníñipi níwialkiri éyíf nánini marfái, xewaníño Goríxo nání “Gí áporini.” nírirífná ayí réniñí ríyíf, “Nioni Goríxo tñi xixeni imóniñini.” éniñí ríyíf nání eni e rinígíawixini.

“Ápo amípi fáníñíf niepíxfniasiníñini.” uríñíf nánirini.

¹⁹ Ayinání Jisaso níwiápíñimeari “Xamíñoni bí osearimíni.” nuriri xewaníño nání re uríñinigini, “Aga nepa seararíñini. Xewaxo xegí dñíyo dání amípi wí epaxí meníni. Xano yaríñípimi síñwí níwiníri apíni yaríñíriní. Pí pí xano yaríñípi xewaxo eni axípi e yaríñíriní.

²⁰ Ayí rípi nání seararíñini. Xano xewaxomí dñíf síxí nuyiri amípi xfo yaríñípi síwá wiaríñíriní. Soyíné ududí epírfa nání emimí xewaxo agwí yaríñípimi seáyí e imóniñí bí éwiníginíri wiepísinfáriní.

²¹ Xano ámá píyíyo ámi síñí nimíxíri dñíf síxí umímoaríñípa xewaxo eni xfo xegí dñíyo dání ámá xfo wimónaríñíyo ananí dñíf síxí umímoaríñíriní.

²² Rípi eni xano ámá womí xwíyífa umeararíñímaní. Xewaxo ámá níyoní xwíyífa mearfwiníginíri winí enagi nání oní xwíyífa meararíñíriní.

²³ Ámá nñni xanomí wé íkwianwíyo uñwírarárigífa xewaxomí eni axípi e éríxíniñíri ámá níyoní xwíyífa mearfwiníginíri mñni winíriní. Ámá xewaxomí wé íkwianwíyo muñwíráripa yarígíáyí xano, urowárénapiñomi eni wé íkwianwíyo muñwírarárigífarini.” nuriri

²⁴ re uríñinigini, “Aga nepa seararíñini. Ámá xwíyífa nioni raríñápi arfá niro nioni nírowárénapiñomi dñíf wíkwíroro éfá gíyíf gíyíf ríxa dñíf níyímíñí imóniñípi tígíáyíriní. Wí xwíyífa meárinípirífa nání mimóniñoi. Síni óf pearígíáyímíni mívaríño. Dñíf níyímíñí imóniñí íniná ñweapíríáyímíni waríño.” nuriri

²⁵ re uríñinigini, “Aga nepa seararíñini. Sífá ámá píyíñíñí imónígfáyí maní Goríxomí xewaxoyá arfá níwiro xídípiríyí ríxa añwí e neri ríxa parímonoi. Ámá arfá níwiro xixeni éfáyíf dñíf níyímíñí imóniñípi íniná ñweapírífa nání meapíríao.

²⁶ Ayí rípi nánirini. Xano dñíf níyímíñí imóniñípi mfkí tñño nimóníri ámá xfo wimónaríñíyo wiaríñípa xewaxo eni dñíf níyímíñí imóniñípi mfkí tñño oimóníri winíriní.

²⁷ Rípi eni xewaxo ámá imóniño enagi nání ananí ámá níyoní mí ómómíximí winífa nání eni imóníwiníginíri fáníñíf wiepíxfniasiníñini.

²⁸ Nioní searfápi nání dñíf ududí míseainpaní. Ayí rípi nání seararíñini. Sífá ámá xwáripáyo wegífa nñnyíf xewaxoyá maní ráná arfá níwiro wiápíñimeapíríyí añwí e nímóga baríñagi nání seararíñini.

²⁹ Arfá níwiro xwáripáyo dání níwiápíñimearóná naní yarígíáyíf dñíf níyímíñí imóniñípi íniná píraníñí ñweapírífa nání mearo sípi yarígíáyíf xwíyífa meáriníro epírífarini.

³⁰ Níiwaniñoni gí dñíyo dání amípi wí epaxí mimóniñini. Ápomí arfá wiaríñápi tñni xixeni ámáyo xwíyífa umeararíñáriní. Nioní gí nimónaríñípi mñxídípa neri nírowárénapiño wimónaríñípi níxídíri nání ámáyo xwíyífa numearírfná xixeni ayo umeararíñáriní.” uríñinigini.

Jisaso nání áwaníf rígfá nánirini.

³¹ Ámi re uríñinigini, “Soyíné dñíf re níaiwiaríñagífa aiwí, ‘Xewaníño nání áwaníf nearáná “Neparíni.” wíaiwípaxí meníni.’ níaiwiaríñagífa

aiwi³² ámi wo nioni nání áwanj seararinjirini. Nioni nání niseariríná 'Ayf neparini.' yaiwipaxirini." nuriri³³ re urinjiginini, "Xámi segf wami wayf neameainj Jono tñjmíni uowaráná o nioni nání áwanj niseariríná nepaxinj imóninjipi tñni xixeni searinjiginini.³⁴ Soyiné re riseaimonarini, 'Xewanijo nání áwanj rinarinjipi aga áma wí rariǵápimi dání sopinj ononiri rariní.' riseaimonarini? Oweoi, seyíne Gorixo yeáy seyimixemeaná nání wayf neameainj Jono nioni nání searinjipi mñj nirori seararinjini.³⁵ O uyfwf ápiáwf wearinjipáninj neri ámayo wfá ókímixaríná soyiné xegf xwiýfá uyfwf wfaninj imónijnána yayf axínáni egfawixini.³⁶ O nioni nání áwanj nisearifagi aiwi nioni nání áwanjininj searipaxf imóninj bi omi seáy e wimónini. Emimf amípi gf ápo e epaxf imónwíniginiri niapinjipi nání rarinini. Nioni emimf niseairíná api nioni nání áwanj rénijf seararinjirini, 'Xegf xano uowárenapinjorini.' éninj seararinjirini.³⁷ Gf ápo, nioni nirowárenapinjoni eni nioni nání rixa áwanj seararinjirini. Omi soyiné arfá bi wiro xfo imóninjipi sñjwf bi winiro megfárinini.³⁸ Xwiýfá xfo searinjif yf segf xwioxfyo mwenini. Ayináni áma o nirowárenapinjoni dijf mñnikwironjoi.³⁹ Soyiné dijf niyiminj imóninjipi meáwaniginiro Gorixoyá Bìkwíyo fá roro pariro yarigfárinini. Rfwaminjf ayo niriniri eáninjipi nioni nání áwanj rininjagf ai⁴⁰ soyiné dijf niyiminj imóninjipi tǵfáyf imónipirfa nání nioni tfámni mibipaxf seaimonarini." nuriri⁴¹ re urinjiginini, "Nioni áma weyf nimérixiniri biñáoni menjagi aiwi⁴² nioni soyiné nání nijfárinini. Soyiné Gorixomi dijf sixf uyariǵfoynémani.⁴³ Nioni gf dijfyo dání biñáonimani. Gf ápo nñnrifpear nirowárenapinjoni aiwi soyiné mñnimimñnarinjoi. Áma wo xfo xegf dijfyo dání bánáyf, anani numimñipaxoyinérinini.⁴⁴ Soyiné áma weyf oneamepoyiniri ero Gorixo —Oni ñwfá imóninjorini. O weyf oneameniri xfo wimónarinjipi mñxidipa ero yarigfoyné, soyiné sini e neróná arige nero dijf ñikwíropfáoi? Oweoi!" nuriri⁴⁵ re urinjiginini, "Nioni nání re mñniaiwipa époyf, 'Xanoyá sñjwfyo dání nene xwiýfá neaxekwímonfárinini.' mñniaiwipa époyf. Áma seyíne seaxekwímonfo, ayf Mosesorini. Soyiné omi dijf ñwikwímóá nuro re yaiwiarigfárinini, 'O arirá neainfárinini.' yaiwiarigfárinini.⁴⁶ Amípi Moseso niriri eanjipi dijf ñikwíroro sñjwifif, nioni nání niriri eanjf enjagi nání nioni eni dijf ñikwíroaniro egfárinini.⁴⁷ E neri ai xfo niriri eanjipi nání dijf mñkwíropa yarigfoyné, soyiné arige nero xwiýfá nioniyápi eni dijf ñikwíropfáoi? Oweoi wí e epaxf menini." urinjiginini.

6

Jisaso oxf 5,000 awí eánigfáyo aiwá mñni wijf nánirini.

¹ Jisaso e nurárimo nemésaná ipí Gariri rininjfwámi —Ipí awá xegf yo f ámi bi Taibiriasiyi rininjfwárinini. Awámi jarifwámi dání nání nurí ñweañána² áma obaxf emimf xfo simixf yarigfáyo wiarinjipi sñjwf ñwíga nuro nání epíroyf nero omi númi uxídaríná³⁻⁴ sfá Judayf aiwá Anñnajo Neamúroagoi rininjfi nání imixipiri rixa anwi e imónijnána Jisaso díwíyo nání niyiri xegf wiepísarinjowa tñni e éf ññwearo⁵⁻⁶ Jisaso sñjwf anífyf wininjiginini. Áma aga ayá wí epíroyf nero xfo tfámni bñmiarinjagfá ñwíwiniri xfo enipi nání nijfá nimóniri aiwi re yaiwininjiginini, "Gf wiepísarinjá Piripo nepa enj neániri dijf rfa ñikwíroni? Iwamfo

owíwapiyimíni.” nīyairiri re uriniginini, “Ámá tiyí aiwá nīpírí nání ge bí nerí wianfwiní?” uríagi⁷ Piripo re uriniginini, “None aiwá óf ininí 200 tñni bí nerane yaní nīwiranénáyí, ámá re epíroyí egíáyí aga obaxí imóninagá nání woní woní bí onimíapi aí meapaxí imóninimeninjo.” uríagi⁸ wiewisariníyí wo —O Saimoní Pitaomí xogwáo Adiruoyí rininjinini. O re uriniginini,⁹ “Íwí woyá bisíkerfá pírawá barí tñni imixininjé wé wú tñni peyí orá biaú tñni nenjagí aiwí ámá obaxí epíroyí egíá tño yo yaní wipaxí rimónini? Oweoi!” uríagi¹⁰ Jisaso ará xwapí eje nání wiewisarinjowami re uriniginini, “Ámá nñni éf onweapoyiniri uríyoyi.” uríagi wiewisarinjowa Jisaso uríípa éaná oxí nñni éf nweanáná íá rófáyí 5,000 imóniniginini.¹¹ Jisaso ámá nñni éf nweaagá nīwiniri bisíkerfá pírawá barí tñni imixininjé nīmeari Gorixomi yayí nīwimáná ámá e éf nweaagáyo yaní nīmeri nīwia uniginini. Peyí orápiáú ení nīmeari axípi nerfna wigí onaneyiniro wimónarinjé tñni xixeni nīwia uniginini.¹² Ríxa apáni nñniro agwí ímí uylagi nīwiniri wiewisarinjowami re uriniginini, “Wí xwirfá miki xepa oépyiniri nñniro tñapia awí eamépyoi.” uríagi¹³ awa bisíkerfá pírawá barí tñni imixininjé wé wú api ámayí nñniro tñapia awí neaemero soxí íá xwé wé wúkaú síkwí waúmí aumaúmí nero magwí miárigfawixini.¹⁴ Ámayí emimí Jisaso wíwapíyípi síjwí nīwiniro nání re rinigfawixini, “Neparini. Wíá rókiamoariní xwíá tño bñfo orini.” rinarinagá¹⁵ Jisaso xíomi mīxí ináyí imixipírí nání mīwimónarinjagí aí ayí “Íá nuxerane mīxí ináyo oimīxaneyi.” yaiwiarinagá dñj adadí nīwiri níjfa nimóniri nání ayo e nīwárimí xegípi díwí mñjño nání yiniginini.

Jisaso ipí Gariryo xwirinjwí nosaxa uní nánirini.

¹⁶ Sfápi tñni xegí wiewisarinjowa ipí imaní e nání nīwero¹⁷ ewéyo nīpīxemoániro Kapaneami nání oriwámi dání xemoániro nání nīmeámi nuro ríxa sfá yinínáná Jisaso awami sñni mīwímeáfmí enáná re eniginini.¹⁸ Ríwípi xwé eri ipí imeamíkwí eri yarfná¹⁹ wiewisarinjowa ewéyo nīreaxa nuro sñni ipiyo áwini e kiromita wé wúraní, wé wúúmí dñj woraní, nūfasáná weninjé éfáyí winigfawixini. Jisaso ewé tñamini ipiyo xwirinjwí nosaxa barinjagí winigfawixini. Síjwí e nīwiniro éf yarinagá aí²⁰ o re uriniginini, “Ananire. Nionirini. Wáyí mepani.” uríagi²¹ awa omí ríxa “Re xemónapei.” uraniro yarfná re eniginini. Ríxa ipiyo jfariwáminí anj wigí dñj nīyairi warijé iwiékñimeagfawixini.

Ámayí Jisaso nání pfa egfa nánirini.

²² Ámá oriwámi dání bisíkerfá nfe sá wegíáyí wfápi tñni nīwiápinimearo re yaiwigfawixini, “Agíná ewé ámi wí re mīwé ná bání wenjagí winíwaniginini. Nene síjwí winínáná Jisaso xegí wiewisarinjowa tñni ewépami mīpīxemoánarinagá nīwinirane wiewisarinjowani nīpīxemoániro warinagá winowárfwaniginini.” yaiwiarfná²³ ewé wí anj yof Taibiriasí dání bisíkerfá Ámínáo xegí xanomí yayí nīwiri wíagi nfe nání báná²⁴ ámá e epíroyí egíáyí Jisaso sñni wigí tfe mñweanagí winiro wiewisarinjowa ení mñweanagá winiro nerí nání ewé bfáyo nīpīxemoániro Jisaso nání Kapaneamiyo pfa yaniro ugíawixini.

“Nioní aiwá anjnamí dñjininjé imóninjonirini.” urinjé nánirini.

25 Ayf ípíyo jfaríwámíní Jisaso Kapaneamíyo nweanáná níwímearo re urígfawixíní, “Nearéwapíyarínoxiíní, joxí re nání gíná bóoxíní?” uríagfá 26 Jisaso re uríhínigíní, “Aga nepa seararíhíní. Seyíné emímí nioní seaiwapiyíápi síhíwí níwíníróná síwáníhí níseairí seaiwapiyimínírí éapi nání níjáfá nimóníro nání nioní nání páfá ríyaríhí? Oweoi, seyíné bisíkerfá níwíníróná agwí ímí seayíf éngají nání nioní nání páfá yaríhí?” nurírí 27 ewayí xwíyáfá re uríhínigíní, “Aiwá píyí pénaríhípi meaaníro nání mepa nero aiwá níwíníhípímí dání díní níyímíhí ímónípaxípi meaaníro nání éfíríxíní. Aiwá api ámá ímóníhíáoní ananí seaiapípxíríní. Ápo Goríxo ‘Mímíwíároaríhíorfaní?’ níniawírí xfo e éwínígínírí nírfípeañoní aiwá api ananí seaiapípxíríní.” uríagí 28 ayf re urígfawixíní, “Nene pí neríná Goríxo ámá e oépojínírí wimónaríhípi yanfíwíní?” uríagfá 29 Jisaso re uríhínigíní, “Seyíné rípi neróná Goríxo wimónaríhípi yaríhí. Ámá xfo nírowarénapíhíoní díní níwíníkwírórónáyí, xfo wimónaríhípi yaríhí.” uríagí 30 ayf re urígfawixíní, “Nene síhíwí níwíníróné díní ríkwíróoní nání pí emímí neaiwapiyíríní? Joxí aga píyí erííní? 31 Bíkwíyo xwíyáfá re níwínírí eáníhípa, ‘O aiwá nípxírí nání anínamí dání wíhínigíní.’ níwínírí eáníhípa negí aríowa ámá díní meañe nemeróná aiwá maná ríníhípi —Aiwá api Goríxoyá díníyo dání xegípi weagípiríní. Aríowa ámá díní meañe nemeróná aiwá api nagfáríní.” uríagfá 32 Jisaso re uríhínigíní, “Nioní aga nepa seararíhíní. Aiwá eníná anínamí dání seaiapíhí, ayf Mosesomání. Agwí ení aga aiwá nepaxíhípi anínamí dání seaiaparíhí, ayf gí áporíní. 33 Aiwá nepaxíhí ápo Goríxo seaiaparíhípi, ayf aiwá anínamí dání níweapírí ámá xwíá tíyo nweagfá díní níyímíhí tígíyáf ímónípírfá nání síxí umímoaríhíoríní.” uríagí 34 ayf re urígfawixíní, “Ámínáoxíní, aiwá joxí neararíhípi íníná neaiapíríxíní.” uríagfá 35 Jisaso re uríhínigíní, “Aiwá nepaxíhí díní níyímíhí ímónípírfápi, ayf nioníní. Ámá nioní táfámíní báfá gíyí gíyí ámí agwí wípxí meníní. Nioní díní níkwírófá gíyí gíyí ámí ínigí nání bí gwíní yeayí wípxí mimóníní. 36 E nísearírí aiwí nioní re searfánigíní, ‘Seyíné emímí nioní enápi síhíwí nínaníro aiwí ‘Orfání?’ níniawíro díní míníkwíróaríhí.’ searfánigíní. 37 E nerí aí ámá ápo ‘Díxíríní.’ níwínírí níapíhíyí níwíní xíxeni díní níwíníkwíróro nioní táfámíní bípxíríxíní. Nioní táfámíní bíyáf míxí wí umáínímífámání. 38 Nioní anínamí dání níweapíríná nioní gí nimónaríhípi emfánírí weapíhíáonímání. Nioní nírowarénapíhíoní wimónaríhípi emfánírí níweapírí nání ámá xfoyá díní téní nioní táfámíní bíyáf míxí wí umáínímífámání. 39 Nioní nírowarénapíhíoní e éwínígínírí wimónaríhípi, ayf rípiríní. Nioní ámá xfo níapíhíyí wíyo níyíorírípa erí sfá yoparíyí ímónáná ámí wíápínímeapírífa nání díní síxí umímorí emífa nání wimónaríhíríní. 40 ‘Gí ápo e éwínígínírí wimónaríhípi, ayf rípiríní.’ seararíhíní. O ámá xewaxoní síhíwí nínaníro díní níkwírófá gíyí gíyí díní níyímíhípi tígíyáf ímónípírfá nání wimónírí nioní sfá yoparíyímí ayf ámí wíápínímeapírífa nání díní síxí umíómífa nání wimónírí yaríhíríní.” uríhínigíní.

41 Judayí xewaníhí re rínípi nání, “Aiwá anínamí dání weapíhípi, ayf nioníní.” rínípi nání aníjómí níwíníro o nání 42 re rínígfawixíní, “Jisaso ro Josepomí xewaxo meníraní? Xaníyaú nání nene majfáraní? O aríge nerí ‘Anínamí dání wepíníhíáonírí.’ rífa raríní?” rínaríhíagfá 43 Jisaso re uríhínigíní, “Pí nání aníjómí níwíníro rínaríhí? 44 Ámá

wo aí xewan+ñoyá dñfyo dání nioní t́ám+ni bípaxf men+ni. Ápo, nirowárenapñjo xe o t́ám+ni oun+ri dñf ukikayonánani nioní t́ám+ni bípaxf+ni. Ayf sfá yoparfými wiápñ+meapf+ra nání nioní dñf sixf umímómfár+ni. ⁴⁵ Rfíwamñf wfá rókiamoagfáwa eagfáyo re rñ+ni, ‘Gorixo ámá n+yoni wíwapiyinár+ni.’ rñ+ni. Ay+náni ámá ápo wíwapiyar+na arfá wigfá gíyf gíyf nñ+ni nioní t́ám+ni barigfár+ni. ⁴⁶ Gorixo wíwapiyin+ni aiwí ayf wí Gorixomi sñjwí winígfá nání mirarñ+ni. Ná woní Gorixo tñf e dání bñjáoni ápomi sñjwí wñ+njár+ni. ⁴⁷ Aga nepa seararñ+ni. Nioní dñf níkwf+rófá gíyf gíyf dñf n+yimñf íníná ñweapf+ra nání t́gfáyf+ni. ⁴⁸ Aiwá nñ+nñf+pimí dání dñf n+yimñf imón+paxf+pi, ayf nion+ri+ni. ⁴⁹ Enjíná segf searfawéyf ámá dñf meanje nemeróná aiwá maná+ rñ+nñf+pi nñ+niro aiwí nñweagf+asáná pegfawix+ni. ⁵⁰ Aiwá anñnamí dání weapñf r+pi xegf bix+ni. Ámá nñ+nñf+náyf, nñpep+rfámani. ⁵¹ Aiwá dñf n+yimñf imón+pí+ri nání anñnamí dání weapñf+pi, ayf nion+ri+ni. Ámá gíyf gíyf aiwá r+pi nñ+nñf+náyf, anñf íníná ñweapf+ra+ni. Aiwá ámá xwfá rñrñmí ñweagfá nñ+ni dñf n+yimñf t́gfáyf nímón+ro íníná ñweapf+ra nání mñ+ni wimfápi, ayf gf warápi+ri+ni.” urñ+nigñ+ni.

⁵² Judayf wigfpi xwíyfá x+míx+mí nñ+niro re rñnarñagfá, “Ámá ro aríge nerí xfoyfá wará nanf+wá nání neaiapñfár+ni?” rñnarñagfá ⁵³ Jisaso re urñ+nigñ+ni, “Aga nepa seararñ+ni. Seyfne ámá imónñjáoniyá warápi mñ+ni+pa ero ragf+pi mñ+ni+pa ero nerónáyf, dñf n+yimñf imónñf+pi t́gfáyf+ne men+ni. ⁵⁴ Gf wará nñro gf ragf nñro éfá gíyf gíyf dñf n+yimñf imónñf+pi t́gfáyf enagfá nání sfá yoparfými owiápñ+meapoyñ+ri dñf sixf umímómfár+ni. ⁵⁵ Gf wará r+pi aiwá nepaxñf imón+ri gf ragf+pi inígf nepaxñf imón+ri enagf nání seararñ+ni. ⁵⁶ Ámá gf wará nñ+ri ragf nñ+ri éf go go nioní tñ+ni níkw+m+xñ+rai nawñ+ni imónñwi+ni. Nioní ení xfo tñ+ni níkw+m+xñ+rai nawñ+ni imónñwi+ni. ⁵⁷ Ápo, dñf n+yimñf+pi mfkf tñjo nirowárenapñf+ri+ni. Ápo e enj enagf nání nioní ení dñf n+yimñf+pi mfkf tñjáoní imónñ+ni. Ay+náni go go nñb+ri+ni nioní nñ+nñf+náyf, nioní ení dñf mfkf tñjáoní enagf nání xfo ení dñf n+yimñf íníná ñweanfa nání tñf wo imónñfár+ni. ⁵⁸ Aiwá anñnamí dání weapñf r+pi nání seararñ+ni. R+pi aiwá enjíná negf arfowa nñ+niro nñweagf+asáná pegfápi yapí mímón+ni. Go go aiwá r+pi nñ+nñf+náyf, dñf íníná ñweanfa nání tñf wo imónñfár+ni.” urñ+nigñ+ni. ⁵⁹ Jisaso rotú anj Kapaneam+yio mñ+rñ+nñwámí dání nuréwapiyir+na e nura unñ+nigñ+ni.

Xwíyfá dñf íkwf+róáná dñf n+yimñf imón+paxf+pi urñf nán+ri+ni.

⁶⁰ Ay+náni xegf wiep+sarñf+yf obaxf am+pi o nuréwapiyir+na nura úf+pi arfá nñwiróná re rigfawix+ni, “Xwíyfá o rarñf+pi ududf inñf+pi rar+ni. Ámá go xixeni arfá winñf+nñjo+ni?” rarñagfá aiwí ⁶¹ Jisaso xegf wiep+sarñf+yf obaxf o rñf+pi nání anñjómí irñnarñagfá nñfá nímón+ri re urñ+nigñ+ni, “Xwíyfá ududf seain+paxf searfá+pimí dání róreámioarñjo+ni? Nioní pñ+ni nñ+nñwár+ni upñ+ri seaimónarñ+ni? ⁶² Seyfne ámá imónñjáoní xewanñoni weapñf+ra nání ámi peyarñagf nñnanñf+náyf, pí wipñ+ri seaimónñfár+ni? Siní pñ+ni nñ+nñwár+ni upñ+ri nání seaimónñfár+ni?” nurñ+ri ⁶³ re urñ+nigñ+ni, “Dñf n+yimñf íníná ñweapf+ra nání wiarñf+pi, ayf kwíyf Gorixoyápi+ri+ni. Ámáyf wigf enj eánígfá tñ+ni wí e imón+paxf men+ni. Xwíyfá nioní searfápi ámá dñf níkwf+rórñf+pimí dñf íníná ñweapf+ra

náni kwíyí eweariḡpírini. ⁶⁴ E neri aí wiyíné xwíyá nioniyá sini dñḡ mnikwíroariniḡoi.” uriniḡini. Jisaso iwamíó dani áamá xómi dñḡ mnikwírófáyí nani níjía imóniri xó nani mýy urinífo nani eni níjía imóniri eno enaḡi nani e nuriri ⁶⁵ re uriniḡini, “Wiyíné dñḡ mnikwíroariniḡa nani re searfanini, ‘Ápo áamá go go nioni tñḡ e xe ouniri sñwí mwinipa nerináyí, o nioni támini wí bípaxí menini.’ searfanini.” uriniḡini.

⁶⁶ Xwíyá api nura úf enaḡi nani xegí wiepísariniyí obaxí omi pini niwiarimi nuro ámi o tñi nawini bi anḡ memegfawixini. ⁶⁷ Ayinani Jisaso xegí wiepísarini wé wúkaú síkwí waú awami re uriniḡini, “Soyíné eni ‘Rixa pini niwiarimi owaneyi.’ riseaimónarini?” uraḡi ⁶⁸ Saimoni Pitaó re uriniḡini, “Ámináoxini, none go támini waníwini? Xwíyá dñḡ niyimniḡi tñwáone imónani nani imóniḡipi joxini tñoxirini. ⁶⁹ None rixa dñḡ nírikwírorane níjía re imóniḡwini, ‘Joxi síyikwí muniḡi Gorxo rirípeanjoxirani? Yeáyí neayimxemeanfa nani aríwaya xwá piaxíyo dani iwiaroníoyi raríwáó, ayí joxirini.’ niyaiwirane níjía imóniḡwini.” uraḡi ⁷⁰ Jisaso re uriniḡini, “Nioni áamá wé wúkaú síkwí waú soyíné mísearípeapa reḡanini? E neri aí woxí oboxiniḡi imóniḡini.” uriniḡini. ⁷¹ Isikarioti dñḡ Saimonomi xewaxo Judaso —O wiepísarini wé wúkaú síkwí waú awa worini. O xó nani mýy urinífo enaḡi nani e uriniḡini.

7

Jisasomi xogwáowa xómi dñḡ mnikwíróḡtá nani rini.

¹ Jisaso e niyárimo néisána Judayí ámináowa xómi pikianiro nani mekaxí meariniḡa níjía nimóniri nani “Judia píropenisíyo oememini.” mniwimóni Gariri píropenisíyo anḡ emearina ² aiwá Judayí anḡ pákí pákí ininiḡyo niḡwearina imixayarigíapi —Aiwá api, ayí enina íwiaríawé Moseso tñi nemeróna senfa anḡyo niḡweaxa wagíapi nani dñḡ winini nani xwiogwí ayí ayo Judayí wigí anḡyí pini niwiarimi nuro sfa wé wúmi dñḡ waú wo anḡ pákí pákí ininiḡyo niḡwearo aiwá imixarigíapirini. Aiwá api rixa anwi e imóninána ³ xogwáowa re urigíawixini, “Dixí wiepísariniḡ winiyí eni emimí amipi joxi yariniḡpi sñwí winipiri nani anḡ re pini niwiarimi Judia píropenisíyo nani ut. ⁴ Ayí ripi nani rirariḡwini. Áma wo áamá nini xó nani níjía oimónipoyiniri niwimónirínáyí, xegí yariniḡpi inimi yariniḡmani. Emimí joxi yariniḡpi nepa nerináyí, jiwaniḡoxi nurí áamá niyíyá sñwíyo dani síwá winirini.” urigíawixini. ⁵ Awa xegí xogwáowa aí dñḡ mnikwírópa nero nani e urigíawixini. ⁶ Jisaso re uriniḡini, “Soyíné upírína anani gini gina upírfa nani imóniḡaḡi aiwi nioni umfáina sini mimónini. ⁷ Ayí ripi nani searariniḡini. Áma xwá tíyo dñḡ níniyí soyíné tñi símí tñi inípaxí mimóniḡoi. E neri aiwi nioni wigí yarigíapi nani ‘Sipirini.’ nuriri waroparí wiarariniḡaḡi nani símí tñi niariniḡoi. ⁸ Segípi aiwá nene xwiogwí o omi imixayariniḡapi nani yoápoi. Nioni gí umfáina sini mimóniḡaḡi nani wí umiméini.” ⁹ nurarimi Gariri píropenisíyo niḡweaniḡini.

Jisaso aiwá anḡ pákí pákí ininiḡyo niḡwearóna imixarigíapi nani yoanḡ nani rini.

¹⁰ Jisaso, xexirfmeáowa rixa aiwá apí nání yoáfámi enáná xfo ení ámáya sñjwáyo dání mtyoá yumfí ínīmí ntyirí Jerusaremí ntrémorí ηweañáná ¹¹ Judayí aiwá imixarigfe xfo nání pfa néra nuro “O gerin?” ntriga nuro ¹² áamá e epíroyí egfáyí ikeagígwí ayá wí ntriga nuro wí “Áamá nanjoriní.” riro wí “Oweoi, nanjomaní. Áamá ntyoní dnj nukinimixiri xenjwfmí nipemeámí warinjoriní.” riro nero aiwí ¹³ Judayí ámináowa nání wayí nero nání áamá wí o nání áamá sfmímanj e dání mtrínigfawixini.

¹⁴ Jisaso sfá aiwá imixarigfáyí rixa áwini e imónináná anj ridiyowá yarigfiwámí nání nuri nípawiri ámayo uréwapiyaríná ¹⁵ Judayí ámináowa dnj ududf ntwinro re rigfawixini, “Aríre nerí nijfá o rarinjipi nimóniri rfa rarini? Sikurfá menjoyoi.” rarinjagfa ¹⁶ Jisaso re urinjiginí, “Xwiyfá nioní searéwapiyarínápi nioní gfpímaní. Nioní nrowárenapijoyápirini. ¹⁷ ‘O wimónarinjipi oemini.’ wimónarinj gíyí gíyí nioní searéwapiyarínápi nání nijfá nimóniri re yaiwipaxirini, ‘Gorixoyá dnjyo dání rfa nearéwapiyarini? Xfo xegí dnjyo dání rfa nearéwapiyarini?’ ntyawiri nijfá imónipaxirini. ¹⁸ Áamá go go xfo xegí dnjyo dání ntrínáyí, áamá weyf onímepoyiniri yarinjirini. E nerí aí áamá ntní áamá xfomi uowárenapijomí weyf oumepoyiniri yarino, o aga nepaxinjoriní. Yadiminj yarinjoriní. ¹⁹ Enjáná Moseso ηwf ikaxí ntríniri eáninjipi mīseaiapipa renjiginí? E nerí aí soyínéyá wo aí ηwf ikaxí eáninjipi píraninjí xfdarinjmaní. Pí nání soyíné nioní ntipikianro yarino?” urfagi ²⁰ áamá e epíroyí egfáyí re urigfawixini, “Imfó xixéroarinj roxiní, áamá gíyí rípiikianro yarino?” urfagi ²¹ Jisaso re urinjiginí, “Nioní emimf ná bini éaqi seyné sini ududf ikárinarino. ²² Moseso ηwf ikaxí ‘Segí niaíwíyo nixirimáná sfá wé wfumi dnj wau wo múróána sfá ayimi iyí sfmí sfó wákwirixini.’ rinjirini. E nīseariri aiwí ayí Moseso marfáí, negí arfowa swí apí érowiápinigfáriní. Ayínáni seyné segí niaíwíyí ηwf ikaxí rinjipi nixfdarinjipimi dání nanj oimónipoyiniri Sabarfáyo aiwí iyí sfmí sfó wákwiarigfáriní. ²³ Seyné ‘Nanj nerane ηwf ikaxí Moseso ntriri eanjipi pfrí mwialkipa oyaneyí.’ ntyawiro Sabarfáyo ení iyí sfmí sfó wákwiarigfáriní. Seyné e yarigfá enjagi nání pí nání nioní áamá womí Sabarfáyo nanj wimixfápi nání wikí nónarino?” ²⁴ Sñjwá tñnini ntwinaxfdiro mtrípa époyí. Xfo yarínjagipi ení mí nómixirfná rfririxini.” urinjiginí.

Jisaso nání “Kiraisorfani? Worfani?” rínigfá nánirini.

²⁵ Áamá Jerusaremí ηweagfáyí wí re ntra ugfawixini, “Áamá ro áamá ntipikianro egfo menirani? ²⁶ Sñjwá wtnpoyi. Áamá ntní arfá egfe sñjání ntrorí rarínjagi aí mebá neamenweagfáwa omí xwiyfá bi murarino. Awa ‘Áamá ro Kiraiso, áamá yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxíyo dání iwiaronfoyí rarínwáo, ayí orfani?’ mtyaiwipa riyarino?” ²⁷ E nerí aí ‘Áamá o Kiraiso, áamá arfowayá xwfá piaxíyo dání iwiaronfoyí rarínwáorfani?’ waiwipaxí menini. Ayí rípi nánirini. Nene xtnái xfomi xriñje nání nijfá imóninwini. E nerí aiwí Kiraiso, áamá Gorixoyéyí neayimixemeanfa nání uowárenapinó imónináníyí áamá wo ‘E dánjorini.’ rípací menini. Ayínáni ‘O Kiraisorfani?’ waiwipaxí mimóninwini.” rarínjagfa ²⁸ Jisaso anj ridiyowá yarigfiwámí dání nuréwapiyirfná enj tñnini ntriri re urinjiginí, “Seyné nepa nioní nání nijfá ero ‘O e dánjorini.’”

riṗaxf imóniro yarigfáynerani? Nioni gf dñf tñi bñjámáni. Nepaxñj imóniño —O soyfne majforini. O nioni nrowárenapñjirini. ²⁹ O tñf e dáni bñjóni enagi nání o nioni nñjfarini. O nioni nrowárenapñjirini.” urifagi nání ³⁰ omi fá xiraniro nero aiwí fá xiripaxiná sini mimóniñagi nání fá bi mñxirigfawixini. ³¹ E nerí aí ámá e epíroyf egfáyf obaxf wí dñf nñwíkwíroro re nira ugáfawixini, “Kiraiso, ámá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronfoyi rariñwáo nimónirfná emímf ámá ro yarñfñpimi nñmúrori enfáraní? Oweoi.” rigfawixini.

Jisasomi fá oxirípoyinri uowárigfá nánirini.

³² Parisiowa ámá e epíroyf egfáyf Jisaso nání ikeagigwí e rariñagfa arfá nñwiro nání awa tñi apaxfpanñf imónigfá xwéowa tñi dñf axfpi nñxiriro Jisasomi fá oxirípoyinri ridiyowá yarigfiwámi awí mearoarigfá wami uowárfagfa awa nuro o uréwapiyariñe rémóagfa ³³ Jisaso re urñiniginí, “Seyfne tñi re bi onñmiápi nññweámoni gf nrowárenapñño tfe nání umfáriní. ³⁴ Rixa úaná seyfne nioni nání pfá nñiro aiwí wí sññwí naniprfámáni. Seyfne nioni ñweámfae upaxf wí mimóniñoi.” urifagi ³⁵ Judayf ámñáowa re rññgáfawixini, “O gimí nání umñinri rariñi? Aga gimí nání úaná nene o nání pfá megñanáfwarini? Negf ámáyf Grikíyf añfyo ñweagfámí nání nuri émáyo uréwapiyimfániri rfa neararini? ³⁶ Xwiyfá o re rñpi, “Seyfne nioni nání pfá nñiro aiwí wí sññwí naniprfámáni. Seyfne nioni ñweámfae upaxf wí mimóniñoi.” rñpi pí ñyáiwiri rfa rñoi?” rññgáfawixini.

Inigf oyfá tñf nání urñf nánirini.

³⁷ Sfá aiwá api imñxarigfáyf yoparfyi —Ayi seáyf e imóniñfyrini. Sfá ayi imóniñána Jisaso éf nrori enj tñi re rññiniginí, “Ámá inigf nání gwíñf yeáyf wí gíyf gíyf nioni tfámñi nñbriro inigf onfpoi. ³⁸ Nioni dñf nñkwírófá gíyf gíyf Bìkwíyo nñriniñf eánñf rñf tñi xixeni imóniprfáoi, ‘Wigf xwioxfyo ná iními dáni inigf dñf ñyímiñf imñxarñfpi oyfá tñf pwenfáriní.’ nñriniñf eánñfpi tñi xixeni imóniprfáoi.” urñiniginí. ³⁹ Jisaso e nñriniñá kwíyf Goríxoyá xfomi dñf wíkwírófáyf mearpfápi nání e urñiniginí. Iná Jisaso sini aññnamí nñpeyirí mikfññpa éiná enagi nání Goríxo sini xegf kwíyfpi ámáyo sixf mumímopa yagináriní.

Jisaso nání dñf xixegñi tñi nepayoro rigfá nánirini.

⁴⁰ Ámá e epíroyf egfáyf o e rariñagi arfá nñwiro wí re nira ugáfawixini, “Aga neparini. Ámá ro wá rókiamoagf nene xwayf naniri ñweañwáorini.” nira warfná ⁴¹ wí re nira ugáfawixini, “ Ámá ro Goríxo yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronfoyi rariñwáo, Kiraisorini.’ neaimónarini.” nira warfná wí re nira ugáfawixini, “Gariri pñropenñfyo dñf wo Kiraiso, ámá arfowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronfoyi rariñwáo imónipaxfñani? Oweoi, e dñf wo ámá arfowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronfoyi rariñwáo imónipaxfñ menini. ⁴² Bìkwíyo re mñrññpa rení, ‘Kiraiso, arfowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronfoyi rariñwáo negf arfo Depitoyá fwiárfawé wo imónifáriní. Anj Betirexemi —Enjíná Depito xegf ñweaagerini. Omi e dáni xiriniñarini.’ mñrññpa reni?” nira nuro nání ⁴³ ámá e epíroyf egfáyf o nání dñf xixegñi tñi nepayoro nñriniñá ⁴⁴ wí “Rixa fá oxiraneyí.” nñwimóniriñf aiwí omi fá bi mñxirigfawixini.

Judayf mebaowa Jisasomi dñj m̄iwikw̄rogfá nánir̄ini.

45 R̄id̄iyowá yariḡíwám̄i awí mearoariḡíwáwa ámi nuro apax̄pán̄ij̄ imóniḡíá xwéowam̄i t̄n̄i Parisiowam̄i t̄n̄i wimeáaná awa re uriḡíawix̄in̄i, “Pí nán̄i om̄i fá m̄ix̄ir̄í anipáoȳiné bar̄ij̄o?” ur̄íaḡíá 46 awí mearoariḡíwáwa re uriḡíawix̄in̄i, “En̄íná aiwi ámá o nearéwap̄iyar̄ij̄pa wo m̄inearéwap̄iyaḡír̄in̄i.” ur̄íaḡíá 47 Parisiowa ikaȳf̄w̄i nur̄iro re uriḡíawix̄in̄i, “Soȳiné en̄i r̄ixa d̄ñj n̄iseakin̄im̄ix̄ir̄i x̄en̄w̄m̄i n̄iseaipemeám̄i mupa reñ̄o?” nur̄iro 48 re uriḡíawix̄in̄i, “Seamen̄wean̄wáone worani, Parisione worani, om̄i d̄ñj b̄i w̄ikw̄róf̄ran̄i? Oweo! 49 E ner̄i ai ámá ep̄froȳí eḡfá j̄íaȳf̄ ñw̄f̄ ikax̄f̄ n̄r̄in̄r̄i eán̄ij̄p̄i nán̄i pírán̄ij̄f̄ n̄ij̄fá mimón̄ipa nero nán̄i Gor̄ixoyá s̄ñw̄f̄yo dán̄i an̄f̄n̄p̄f̄f̄a nán̄i ram̄ixár̄in̄ij̄f̄r̄in̄i.” ur̄íaḡíá 50 Nikodimaso —O en̄i Parisi wor̄in̄i. Xám̄i ár̄f̄w̄iyim̄i nuri Jisasom̄i n̄iwímeari yar̄ij̄f̄ w̄ñor̄in̄i. O n̄iwíáp̄f̄n̄imeari re ur̄in̄in̄iḡin̄i, 51 “Neḡí ñw̄f̄ ikax̄f̄ n̄r̄in̄r̄i eán̄ij̄f̄yo b̄i rip̄i r̄ir̄in̄in̄i, ‘Ámá wom̄i x̄fo r̄inar̄ij̄p̄i ar̄fá m̄iwipa eri o yar̄in̄ij̄f̄ pírán̄ij̄f̄ n̄ij̄fá mimón̄ipa eri nemáná anan̄i xw̄iyfá umeár̄ipax̄f̄r̄in̄i.’ r̄ir̄in̄in̄i?” ur̄íaḡíá 52 awa ikaȳf̄w̄i re uriḡíawix̄in̄i, “Jox̄i en̄i Gariri dán̄j̄ iwox̄f̄r̄an̄i? B̄ikw̄f̄yo pírán̄ij̄f̄ fá rori p̄fá mer̄i ner̄f̄n̄áȳf̄, jox̄i re n̄iyaiwiri n̄ij̄fá imón̄r̄f̄in̄i, ‘Wfá rókiamoar̄ij̄f̄ wo Gaririyo dán̄i imónar̄ij̄f̄man̄i.’ n̄iyaiwiri n̄ij̄fá imón̄r̄f̄in̄i.” uriḡíawix̄in̄i.

Ap̄ix̄f̄ f̄w̄f̄ in̄ij̄f̄ w̄im̄i xw̄ir̄ix̄f̄ umeaḡfá nánir̄ini.

53 Ámá n̄n̄i wiḡf̄ an̄j̄ x̄ix̄eḡf̄n̄iyo umiaḡíá aiwi

8

1 Jisaso d̄f̄w̄f̄ x̄eḡf̄ yoí Oripiyo nán̄i nuri 2 sá wen̄o wfá mon̄ij̄f̄m̄i ámi n̄iwíáp̄f̄n̄imeám̄i n̄ib̄r̄i an̄j̄ r̄id̄iyowá yariḡíwám̄i n̄ipáwiri ámá n̄n̄i x̄fo t̄fám̄in̄i bar̄ij̄aḡíá nán̄i o éf̄ n̄ij̄weámáná uréwap̄iyar̄in̄a re en̄in̄iḡin̄i. 3 Nw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄ij̄p̄i meweḡíwáwa t̄n̄i Parisiowa t̄n̄i awa ap̄ix̄f̄f̄ ámá wí f̄w̄f̄ inar̄ij̄aḡi w̄in̄imeáfá w̄im̄i n̄imera n̄ib̄iro áw̄in̄i e éf̄ nurár̄ar̄imáná 4 om̄i re uriḡíawix̄in̄i, “Nearéwap̄iyar̄ij̄ox̄in̄i, ap̄ix̄f̄ r̄i f̄w̄f̄ inar̄ij̄aḡi w̄in̄imeáf̄r̄in̄i. 5 Ap̄ix̄f̄ r̄in̄ij̄f̄ imón̄ij̄f̄f̄ nán̄i ñw̄f̄ ikax̄f̄ Moseso n̄r̄ir̄i ean̄j̄pim̄i dán̄i re r̄in̄in̄i, ‘S̄ñjá t̄n̄i iwan̄j̄f̄ nearo pik̄íf̄r̄ix̄in̄i.’ r̄in̄ij̄aḡi ai jox̄i p̄iof̄ r̄ir̄in̄i?” uriḡíawix̄in̄i. 6 R̄f̄wéná o Moseso r̄in̄ij̄p̄i n̄iwiākiri x̄eḡf̄ b̄i r̄f̄p̄im̄i dán̄i xw̄iyfá uxekw̄moaneȳin̄iro iwamfó n̄iwíwap̄iyro e ur̄íaḡíá aiwi o ip̄f̄pá éf̄ n̄ij̄weámáná xw̄f̄áyo web̄fá t̄n̄i r̄f̄wam̄ij̄f̄ neari 7 awa ar̄f̄k̄i ámi ámi yar̄ij̄f̄ wiayar̄ij̄aḡíá o ámi éf̄ n̄r̄ori re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Soȳiné wox̄i goxi f̄w̄f̄ b̄i m̄iyar̄ij̄ox̄i xám̄i im̄i s̄ñjá eai.” nur̄im̄i 8 ámi ip̄f̄pá éf̄ n̄ij̄weari xw̄f̄áyo r̄f̄wam̄ij̄f̄ eaar̄f̄n̄a re en̄in̄iḡin̄i. 9 Awa Jisaso e ur̄íaḡí ar̄fá n̄iwiro won̄i won̄i Jisaso t̄ñj̄ e p̄n̄i n̄iwíar̄im̄i nuróná ám̄ináowa xám̄i numearo n̄n̄i r̄ixa núaná ap̄ix̄in̄i x̄eḡf̄ xew̄in̄i Jisasoyá s̄m̄f̄ e éf̄ ron̄aḡi n̄iw̄in̄r̄i 10 ámi éf̄ n̄r̄ori im̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Ineȳí, ámaȳf̄ ḡim̄in̄r̄in̄i? Aȳf̄ wo xw̄iyfá m̄ir̄imear̄if̄ran̄i?” ur̄íaḡí 11 í re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Ám̄ináox̄in̄i, wo xw̄iyfá m̄in̄imear̄if̄r̄in̄i.” ur̄íaḡí Jisaso re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Nion̄i en̄i xw̄iyfá wí r̄imear̄imé̄in̄i. Dix̄f̄ an̄j̄ ut̄. Re dán̄i ámi f̄w̄f̄ b̄i min̄ipa é̄r̄ix̄in̄i.” ur̄in̄in̄iḡin̄i.

“Nion̄i ámá nán̄i uȳf̄w̄f̄n̄ij̄f̄ imón̄ij̄áon̄ir̄in̄i.” ur̄in̄ij̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

12 Jisaso ámi re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Nion̄i ámá xw̄fá t̄f̄yo ñweaḡíá n̄iyoni uȳf̄w̄f̄ w̄fán̄ij̄f̄ wókim̄ixar̄ij̄áon̄ir̄in̄i. Ámá nion̄i n̄ix̄f̄d̄f̄ȳf̄ s̄fá yin̄ij̄f̄m̄in̄i

anj emepírfa meniní. Wífa dñj nÿimñj tfgáy imixipaxí imónñjpi wókímixínfáriní.” urfagi nání ¹³ Parisiowa re urigfawixini, “Joxí e rípi jñwanñjoxí símeañ mfkoxññj nimónñrí áwanñ rñnarñjagí nání ‘Neparini.’ nÿaiwirane arfa seaianíméwini.” urfagfa ¹⁴ Jisaso re urññinigini, “Nioni aí niñwanññoní nání áwanñ rñnarñjápí, ayí neparini. Ayí rípi nání seararññini. Ge dání rfa biñanignñrñ gimi nání umfáfanñrñ imónñjpi nání niñfá nimónñrñ nání seararññini. E nerí aí soyfne nioni biñqae nánñrñ, nioni umfaé nánñrñ, majfá nimónñro nání nñrarññoi. ¹⁵ Soyfne áamá xwífa tño dánñyí yarigfápa sñjwí tñnñ nñwñnaxfdñro rarññagfa aí nioni áamá womí aí sñjwí tñnñ nñwñnaxfdñrñ xwiyfá mumeararññini. ¹⁶ Nioni xwiyfá numearñrñ sñjwírñyí, nioni gí dñj tñnñ mepa nerí ápo, nñrowárénapññoyá dññyoyó dání nerí nání nepa xñxení imónñjpi tñnñ umearipaxñrñ. ¹⁷ Segí ñwí ikaxí eánññyoyó aí re nñrññrñ eánññ, ‘Áamá wáu xwiyfá áwanñ nñrñríná axípiñ nñrñññyí, xwiyfá apí nepa imónñni.’ nñrññrñ eánññ. ¹⁸ ‘Nioni niñwanññoní nání áwanñ searññrñ ápo, nñrowárénapññoi ení nioni nání áwanñ searññrñ yarññagí nání soyfne nioni seararññápí nání ‘Neparini.’ yaiwipaxñrñ.’” urfagi ¹⁹ awa re urigfawixini, “Dixí ápo ge ñweani?” urfagfa o re urññinigini, “Soyfne nioni nání niñfá mimónñpa ero gí ápo nání niñfá mimónñpa ero yarññoi. Soyfne nioni nání niñfá mimónñro sñjwírñyí, gí ápo nání ení niñfá imónññro éfáriní.” urññinigini. ²⁰ Anñ rñdñyowá yarigfiwáni Gorixo nání ñgwí tarigfá tññ e dání nurewapñyirñá xwiyfá apí urarññagí aiwí omí fá xñrñrññá sñni mimónññagí nání fá bi mñxñrñgíawixini.

“Nioni umfaé nání soyfne wí upaxí menini.” urññ nánññni.

²¹ O ámí re urññinigini, “Nioni pñni nñseawiárñmí úaná soyfne nioni nání pñá nññro aí segí fñwí yarigfápi sñni yokwarimí minññaná pepñrñrñni. Nioni umfaé soyfne biñpaxí wí mimónññoi.” urfagi ²² Judayí ámñnáowa re nñra ugíawixini, “O ‘Nioni umfaé soyfne biñpaxí mimónññoi.’ rñfagi nání xewanññoi pñkínñmññrñ nání mñnearñpa rñyarññni?” nñra warññá ²³ o re urññinigini, “Nioni erami dññonñrñni. Soyfne bíramí dññoyñnerñni. Soyfne xwífa tño dánñoyñnerñni. Nioni xwífa tño dánñonñmani. ²⁴ Ayñnání re searññni, ‘Segí fñwí yarigfápi sñni yokwarimí minññaná pepñrñrñni.’ searññni. Ayí rípi seararññini. Soyfne dñj nññkñwírooro ‘Ayí orñni.’ mññaiwipa nerónáyí, segí fñwí yarigfápi sñni yokwarimí minññaná pepñrñrñni.” urarññagí ²⁵ awa re urigfawixini, “Goxñrñni?” urfagfa Jisaso re urññinigini, “Nioni iwamfó dání searagáoní onñrñni. ²⁶ Soyfne yarigfápi nání xwiyfá searñmearñmí nání xwiyfá xwapí xñrññáonñrñni. Soyfne arfa mññiarññagfa aiwí nioni nñrowárénapññoi nepaxññorñni. Amípi omí arfa wññápí áamá nñnñ arfa egíe dání rarññárñni.” urfagi aiwí ²⁷ ayí majfá nimónñro “Ápo Gorixo nání rfa neararññni?” mñyaiwiarññagfa nání ²⁸ Jisaso re urññinigini, “Soyfne áamá imónññáoní íkñyoyó nñyekwíroarñpñrñ seáyí e nññmñfeyoarññá niñfá ‘Ayí orñni.’ imónñpñrñrñni. Nioni gí dñj tñnñ amípi bí yarññámani. Ápo nñrñewapñyññpññrñ rarññárñni. ²⁹ Iníná nioni nñrowárénapññoi yayí wññpaxñpññ yarññagí nání nioni pñni nññwíárñmí mñnú sñni dñj nñkíkayoni.” urññinigini. ³⁰ Xwiyfá apí urarññá áamá obaxí dñj wíkwíroagíawixini.

Áamá áxenwarí inigfáy nání urññ nánññni.

³¹ Jisaso Judayf omi dñf wikwírófáyo re urññigini, “Seyné gí xwiýfá rarññápi dñf fá nixirirónáyf, nioniyá gí seaiepisarññá nepaxññyfné imónñjo. ³² Xwiýfá nepaxññf imónññpi nánñ nñjfá nimónñro e nemáná xwiýfá api dñf fá nixirirññpimi dánñ áxenwarf minigfáyfné imónñpírfárññi.” urfagi ³³ wa re urigfawixini, “Negf arfo Ebirfamoya fwiárfawenerññi. Eññá dánñ ámá wayá xñnáiwanénñf nimónñrane omññf mñwiagwaéne, joxi arige neri ‘Áxenwarf minigfáyfné imónñpírfárññi.’ nearañññi?” urfagfa ³⁴ Jisaso re urññigini, “Aga nepa searañññi. Amá fwf yarññf go go fwf xfo yarññfpiyá xñnáiññf nimónñri áxenwarf wini. ³⁵ Amá xñnáiwanñf nimónñro omññf wiirigfáyf anññf aññwámñ xiáwo tññi ñweaarigfámani. E neri aí xewaxo ínñá anññf e ñweaarññfññi.” nurñri amá e rówapigfáyf re oyaiwipoyññri, “ ‘Seyné xñnáiwayfnénñf nimónñro omññf wiirigfáyfné yapñ imónñjo.’ rfa nearañññi?” oyaiwipoyññri ewayf xwiýfá api nurñri ³⁶ re urññigini, “Ayñnánñ xewaxonñ xñnáiwayfnénñf nimónñro omññf wiirigfáyfné áxenwarf seainññpi anññf seaimxixiyáná aga áxenwarf minigfáyññf imónñpírfárññi.” nurñri ³⁷ re urññigini, “Nionñ nñjfárññi. Seyné arfo Ebirfamoya fwiárfawéyfnérññi. E nimónñro aí seýné gí xwiýfápi segf xwioxíyo aumaúmñ minñf enagñ nánñ nionñ ñpíkianñro nánñ yarññjo. ³⁸ Nionñ ápo tññi ññwearfná sññwñ winññápi nánñ rarññárññi. Seyné enñ amñpi segf ápo rarññagñ arfá wigfápi yarññfárññi.” urññigini.

“Segf ápo oborññi.” urññf nánñrññi.

³⁹ Awa re urigfawixini, “Negf arfo Ebirfamorññi.” urfagfa Jisaso re urññigini, “Nepa Ebirfamoya fwiárfawéyfné enñányf, xfo yagfpa epaxfññi. ⁴⁰ E neri aí nionñ xwiýfá nepánñ Gorixomñ arfá winápi searaññáonñ ññpíkianñro yarññjo. Soyñné nianñro yarññgápa arfo Ebirfamo wí e menññigini. ⁴¹ Ayñnánñ re searfññi, ‘Segf ápo yarññfpi yarññjo.’ searfññi.” urfagi ayf re urigfawixini, “Negf inókiwa fwf ninñro neaxirññfámani. Negf ápo imónñjo ná wonñ Gorixorññi.” urfagfa ⁴² Jisaso re urññigini, “Nionñ gí dñf tññi bññámani. Gorixo ññrowarénapfagi o tññf e pññi ññwiárññi bññá enagñ nánñ Gorixo nepa segf ápo enñányf, soyñné nionñ dñf sñxf ññyipaxfññi. ⁴³ Soyñné nionñ xwiýfá rarññá arfá nero aí pí nánñ nñjfá mimónñpa yarññjo? Ayf rñpi nánñrññi. ‘Xwiýfá arfá owianeyi.’ mñseaimónarññagñ nánñ nñjfá mimónñpa yarññjo. ⁴⁴ Soyñné niaíwñ segf ápo oboýoýfné enagfa nánñ xfo wimónarññpa niaíwýfné enñ ‘Axñpi oyaneyi.’ seaimónarññfññi. O enñá dánñ ámáyo píkiwxirfó yagorññi. Nepa bñ mñrñpaxf imónñjo enagñ nánñ pí pí xwiýfá ññrñfná yapñ rarññorññi. O yapñ rarññjo imónñri amá yapñ rarññgá ññyfyá xanónñf imónñri enagñ nánñ gññi gññá yapñ ññrñfná sa mñkf xfo imónññpi tññi xñxenñ rarññfññi. ⁴⁵ E neri aí nionñ nepaxññf imónññpññ searaññagñ nánñ ‘Neparññi.’ ññyaiwiwo dñf mññkwfroarññjo. ⁴⁶ Soyñné goxi fwf nánñ xwiýfá ññmeárññpaxfññi? Oweoi, wñ xwiýfá ññmeárññpaxfññi. E neri aí nionñ nepánñ searaññá pí nánñ ‘Neparññi.’ ññyaiwiwo dñf mññkwfroarññjo? ⁴⁷ Amá Gorixoyáyf xwiýfá xfoýapñ arfá wiarññfárññi. Soyñné Gorixoyáoyfné mimónññagfa nánñ xwiýfá oyápi arfá mññiarññjo.” urññigini.

“Arfo Ebirfamo sññi menñá nionñ ññweagarññi.” urññf nánñrññi.

48 Judayí ámináowa omí ikayíwí re urigíawixini, “None joxi re niriiranená, ‘Ámá sipí roxiyí Samariayí woxirini. Imó xixéroariñj roxini.’ niriiranená xixeni miriripa réwini?” uríagía 49 Jisaso re uriniginini, “Nioni imó dñj mñixixéroarinini. Gí apomi wé ikwianwíyo urwirárarinagi aí soyíné wé ikwianwíyo mininwirárarinjoí. 50 Nioni gí dñj tñi seáyí e imónimánri miyarinagi aiwi wo nioni nani ‘Seáyí e oimónini.’ niaiwióy soyíné tñi nioni tñi neapayonfo ñeani. 51 Aga napa seararinini. Ámá giyí giyí xwiyá nioniyápi nixídírínáyí, wí nipepírfámanti.” uríagi 52 Judayí ámináowa re urigíawixini, “Joxi e rarinagi nani ríxa nijfá re imóninwini, ‘Joxi imó xixéroariñj woxini.’ nijfá e imóninwini. Arfo Ebirfamo tñi wá rókiamoagíawa tñi pegíarini. E éagía aí joxi re rarinini, ‘Ámá giyí giyí xwiyá nioniyápi nixídírínáyí, wí nipepírfámanti.’ rarinini. 53 ‘Joxi negí arfo Ebirfamo peñomi seáyí e mñwimóninjoxinini.’ neaimónarinini. Wá rókiamoagíawa eni pegíarini. Joxi gonirini yaiwinarinini?” uríagía 54 Jisaso re uriniginini, “Niwaninjon seáyí e nímfeyoánínáyí, surímá imónáripaxirini. Seáyí e nímfeyoarino, ayí gí áporini. O nani soyíné ‘Negí Nwfáorini.’ rarijárinini. 55 E niri ro aí xfo nani napa nijfá mimóninjoí. E neriní aiwi nioni nijfárinini. ‘O nioni majfárinini.’ niriínáyí, nioni soyíneniní yapí rarináoní imónipaxirini. E nerí aí o nioni napa nijfá nimóniri nani xwiyá oyápi xdarinárinini. 56 Segí arfo Ebirfamo stá nioniyáyi nani ‘Sñwí wñimárfani?’ niyaiwiri nani yayí wininiginini. Oyi, o sñwí nñaniri yayí seáyimi dani wininiginini.” uríagi 57 Judayí ámináowa re urigíawixini, “Joxi sñi xweyanoxi menjíyí ‘Arfo Ebirfamomí sñwí wñagáonirini.’ rarininini?” uríagía 58 Jisaso re uriniginini, “Aga napa seararinini. Arfo Ebirfamo sñi menjána nioni xami ñweagárinini.” uríagi 59 awa “‘Gorixo tñi xixeni imóninorfanini?’ oniaiwípoyniri ríxa neararinini?’ niyaiwiro omí sñjá eaniro nani sñjá meáagía aiwi xewaninjo re eniginini. Yumí nimóniri añí rídiyowá yarigíawámí dani peyaniginini.

9

Sñwí supáriní womí naní imixiní nánirini.

1 E nemo nipuríná weniní éfyí wininiginini. Ámá wo xinái xirine dani sñwí supáriní néra unjo ñweanagi winána 2 xegí wiepísarínjowa eni sñwí niwiniro yariní re wigíawixini, “Nearéwapíyarínjoxini, íwí go enípimi dani xinái sñwí supáriní ro xirinirini? Xfo éagi nánirani, xaniyáú éagí nánirani?” yariní e wíagía 3 Jisaso re uriniginini, “Ámá ro íwí éagi marfái, xaniyáú eni íwí éagí marfái, sa omí dani emimí Goríxoyá síwániní inínfa nani e enjo xirinirini. 4 Agwí sñi ikwáwiyíná imónináná emimí ñrowárenapinjo ‘E éwiniginini.’ yaiwiarinípi éwaniginini. Árfwiyíná amá wo emimí mepaxí imóniníná ríxa añwí e enagi nani rarinini.” uriniginini. Dñj re oyaiwípoyniri, “Xfomi píkiáná árfwiyíniní imóninárini.” oyaiwípoyniri e nuriri 5 ami re uriniginini, “Nioni xwíá tfo ninjwearíná amá nñiyí nani wá wókimixinini.” nurárimí 6 xwíáyo reanjwí núrímáná xwíá tñi reanjwí tñi yiyí nidiri amáoyá sñwíyo xopé nñwimáná 7 re uriniginini, “Joxi nuri ipí Siroamíyí rininíwámí nani — Yoí mfkí ayí mewárininí nánirini. E rininíwámí nani nuri sñmímaníyo

wayí rónei.” urowárfagi o nuri sím+manjyo wayí nírónimáná re enjínigini. Ríxa sñwí aníño bñjínigini. ⁸ Ríxa sñwí aníño baríñagi áamá anj xfo tñj e ñweagáayí sñwí e nñwíñiro sñwí supáríño enagi nání éf nñweámáná aiwá nání ríxíñj urago baríñagi sñwí nñwíñiro re nñra ugíawixini, “Áamá royí e nñweámáná aiwá nání ríxíñj neararíño menírani?” nñra warfná ⁹ wí re nñra ugíawixini, “Ayí orini.” nñra warfná wí “Oweoi, ayí o yapi imóníñjyí worini.” nñra warfná xewaniño arfki re uríñjigini, “Nioni onírini.” uraríñagi ¹⁰ ayí re uríñjigini, “Joxí arige neri díxí sñwí oxoáini?” uríñagi ¹¹ o re uríñjigini, “Áamá Jisasoyí raríño xwíá bimi reañwí núriri yiyí nídri gí sñwíyo xópé nñnimáná re nñríño, ‘Joxí ipí Siroamwámí nání nuri wayí rónei.’ nñrfagi nioni nuri wayí nñrónírná re éni. Sñwí noxoari aníni.” uríñagi ¹² ayí re uríñjigini, “Áamá o ge ñweani?” uríñagi o “Nioni majfáini.” uríñagi ¹³⁻¹⁴ áamá ayí sfá Jisaso xwíápmi reañwí núriri yiyí nídri omi sñwí nanj wimíxíñjyí Sabarfáyí enagi nání áamá xámí sñwí supáragomi Parisiowa tñj e nání níméra nuro wáraná ¹⁵ Parisiowa ení omi yaríñj re wigíawixini, “Joxí arige neri sñwí oxoáírní?” uríñagi o re uríñjigini, “O xwíñjwí bí tñí gí sñwíyo xópé níáná nioni nuri wayí nñrónírná sñwí oxoáini.” uríñagi ¹⁶ Parisiyí wí re nñra ugíawixini, “Áamá o Sabarfá nání ñwí ikaxí ríñjípimi xopírari nñyayiri nání Goríxo tñj e dání bñjomaní.” nñra warfná wí re nñra ugíawixini, “Áamá fwi yaríñjyí wo enánáyí, arige neri emimí o yaríñjípiniñj imóníñjpi epaxírní?” nñra nuróná díñj xíxegíni tñni nepayoro nání ¹⁷ ámi sñwí supáragomi re uríñjigini, “O díxí sñwí roxaóí enagi nání pí amáoxini raríñjini?” uríñagi o re uríñjigini, “O Goríxoyá wí rókiamooíñj wo menírani?” uríñjigini.

¹⁸ O xegí sñwí oxoáiyí nání píraníñj áwanj uraríñagi aiwí xámí sñwí supáragomi aiwí Judayí ámináowa arfá mñwipa nero re yaiwigíawixini, “Nepa sñwí supárago ámi sñwí maníñorini.” nñyawiwo “Áamá sñwí oxoáoyá xaniyaú obñiyí.” nñriro ayau ríxa báná ¹⁹ yaríñj nñwiróná re uríñjigini, “Niaíwí ayagwíáorani? Ayagwí re ríraríñj, ‘Xínái nñxírírná sñwí supáríño xíríñjini.’ ríraríñj? E xíríñj enánáyí, arige neri agwí sñwí noxoari anarini?” uríñagi ²⁰ xaniyaú re uríñjigini, “Ayí yegí íwo enagi nání yayawi níjfarini. Xínái nñxírírná sñwí supáríñj enjyí nání ení yayawi níjfarini. ²¹ E neri aí agwí o sñwí oxoáiyí nání yayawi majfáini. Sñwí supáríñjyí woxoáo nání ení yayawi majfáini. Xewaniñomi yaríñj wípoi. Sini onomani. Xewaniño nání áwanj osearini.” uríñjigini. ²² Xaniyaú Judayí ámináowa nání wáyí winíñagi nání e uríñjigini. Ayí rípi nánirini. Judayí ámináowa re rínaríñj enagi nání, “Áamá gíyí gíyí Jisaso nání waropárf nero ‘O Kiraiso, áamá yeáyí neayimíxemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí raríñjwáorini.’ neaimónarini.’ ránáyí, rotú anjyo dání yoí emí kwírimoaníwáini.” ²³ rínaríñj enagi nání xaniyaú re uríñjigini, “Onomani. Xewaniñomi yaríñj wípoi.” uríñagi ²⁴ Parisiowa arí “Sñwí supárago obíni.” nñriro o ríxa báná re uríñjigini, “Joxí Goríxomí seáyí e numfeyoari waropárf inei. Áamá ‘Nanjí nimíxíñj.’ raríño fwi yaríñjyí wo enagi nání none níjfarini. Ayínáni waropárf inei.” uríñagi ²⁵ o re uríñjigini, “O fwi yaríñjorani? Nanjorani? Nioni majfáini. E neri aí rípi nání nioni níjfarini. Xámí

sijwí supárágáoni aiwi agwi o nífpimi dání sijwí noxoari anijini.” urfagi ²⁶ awa re urigfawixini, “O pí sírini? Arige neri dixí sijwí roxoáfrini?” urfagía ²⁷ o re urijinigini, “Nioni rixa áwanj searfagi aí arfá mñiarijoi. Arige niyaiwiro ‘Ami arfá osianeyi.’ nrarijoi? Soyfne eni rixa xegí wiewisarijijini imónari mriipa riyarijoi?” urfagi ²⁸ awa ikayíwí numearo re urigfawixini, “Xewanijoxini xegí wiewisarijijí woxirini. None neaiepisagi Mosesoyáonerini. ²⁹ None Mosesomi xwiyfá Gorixo urijipi nani nijfá imónijwini. E neri aí amá oyf e dñorfaniri none majfáfrini.” urfagía ³⁰ amá o re urijinigini, “Soyfne rarigfápi ududí ninipaxí rarijoi. Soyfne o bñe dani majfá enagía aiwi o gí sijwí noxoáfrini. ³¹ Amá íwí yarigfáyí Gorixomi rixinj uraná arfá mñiwipa yarinj enagi nani nene nijfáfrini. E neri aí amá go go Gorixomi wéyo numeri xfo wimónarijipi nixídínáyí, Gorixo amáomi arfá nñiwiri xfo rixinj urarijipi nani arirá wipaxfrini. ³² Aga eniná dani aí nene arfá wí re mñiwijwáfrini, ‘Amá wo nñiwipáfrini meari xiná xirñje dani sijwí supárijí womi sijwí oxoáinigini.’ rarijagía arfá mñiwijwáfrini.” nuriri ³³ re urijinigini, “Amá o Gorixo tñj e dani mñiipa neri sijwiriyí, xfo yarijipi bí epaxí imónimñiri éfmani.” urfagi ³⁴ awa mñixí re urigfawixini, “Íwí ninirijipimi dani rixirijoxini, joxi none rñearéwapiyarijini?” nurimána xegí yoí emí kwírmogfawixini.

Sijwí supárijijini imónigfáyí nani rini.

³⁵ Jisaso “Amá sijwí supárágoyá yoí kwírmóoi.” rarijagía arfá e nñiwiri o nani pía nemi nñiwimeámána re urijinigini, “Joxi amá imónijomi dñj rñiwkwíronjini?” urfagi ³⁶ o re urijinigini, “Amínáoxini, amá imónijogorini. Nioni dñj wíkwírómi nani áwanj nñrei.” urfagi ³⁷ jisaso re urijinigini, “Omí joxi rixa sijwí winñjfrini.” nuriri sñjani re urijinigini, “Joxi tñni rñnarigwí roni, ayf onirini.” urfagi ³⁸ o re urijinigini, “Amínáoxini, nioni rixa dñj rñkwíronjini.” nurimi xfo tñj e xómiñj niyíkwiri yayí winjigini.

³⁹ Jisaso re rijinigini, “Amá niyoni epayómía nani xwía tñyo nani bñjfrini. Amá sijwí supárigfáyini imónijijí sijwí anipiri imóniro sijwí anigfáyini imónijijí sijwí supárijipi imóniro epírfá nani bñjónirini.” ríagi ⁴⁰ Parisi xfo tñni anjwi e rówapigfáwa re urigfawixini, “None nani eni ‘Sijwí supárigfoynérini.’ rñneararijini?” urfagía ⁴¹ jisaso re urijinigini, “Soyfne sijwí supárigfoyné sijwiriyí, ríwí nñmoarigfápi nani xwiyfá meárinipaxímani. E neri aí soyfne ‘Sijwí anijwáonerini.’ nñiro nani ríwí nñmoarigfápi nani xwiyfá meárinipfáfrini.

10

Ewayí ikaxí sipisipí awí mearoarijio nani rini.

¹ “Aga nepa seararijini. Go go sipisipí xwína fwiyo mñipáwipa neri wí e dani ogámí neri nñixemoánirínáyí, íwí meariñj wo imónini. Íwí xauráparinj wo eni imónini. ² E neri aí xwína fwiyo páwiarijio, ayf sipisipí xiáworini. Awí mearoariorini. ³ O xwína rónñje nani báná íwí e íniná awí ronjo ówanj wíkwíláná xiáwo xegí sipisipí nani yoí ráná xiáwoyá manj arfá nñiwiri uxídána nñméra nñpeyeari ⁴ rixa xfoyá nñni bñaríwámíni

enáná o xámi umearíná sipísipíyí xiáwoyá maní umíñinaríñí enagí nání númí warígíáríni. ⁵ Xenwí womí wí númí uxídpíríméoi. Maní áamá xenwí woyá umíñinaríñagí níwíníro nání númí muxídiipa nero éf upíraoi.” uríñinigíni. ⁶ Jisaso ewayí xwíyá apí uríñagí aiwí xfo apí nání níñfá oimónípoynírí uréwapíyimírí yaríñípi nání níñfá mimónígíawixíni.

“Sipísipí píráñíñí awí mearoaríñáoni nioníríni.” uríñí náníríni.

⁷ O ayí níñfá mimónípa yaríñagí nání ámi ewayí xwíyá re uríñinigíni, “Aga nepa seararíñíni. Nioní sipísipí xwíná íwíníñí imóníñáoníríni. ⁸ Nioní síní mibípa enáná bigíá gíyí gíyí íwí meaarígíáyíñíñí imóníñoi. íwí xauráparígíáyíñíñí ení imóníñoi. E nerí aí sipísipíyí wigí maní arfá míwigíáríni. ⁹ Nioní níwaníñoní íwíníñí imóníñáoníríni. Gíyí gíyí nioníyáyómíni íwíapáná yeáyí uyímíxemeámíáríni. Ará wíwákwiní epírífa nání íwíapíro peyearo nero epíríáríni. ¹⁰ íwí meaaríño sipísipíyo pípi wímínírí baríñímaní. íwí xaurápirí pípíkímí erí xwíríá ikíxerí wímínírí baríñagí aiwí xewaníñoní rípi wímínírí bíñáríni. Ewáráníñí éfíríxíñírí dñíñí níyímíñí imóníñípi síxí umímómínírí bíñáoníríni. ¹¹ Sipísipí nání píráñíñí awí mearoaríñáoní, ayí nioníríni. Sipísipí nání awí píráñíñí mearoaríñáoní sipísipí arírá wímínírí neríñá ‘Nioní nípíkíáná ayí ananíríni.’ yaiwíaríñáríni. ¹² Nígwí meámínírí awí mearoaríñí wo —O sipísipí xiáwo nímonírí píráñíñí awí mearoaríño marfáí, o síwí sayí sipísipí roanímínírí baríñagí níwíníríñá sipísipí píni níwíarími éf úaná síwí sayí rírómi erí xídfíxídwárfí erí yaríñíríni. ¹³ O sa nígwí nání meámínírí yaríño enagí nání sipísipí nání nepa dñíñí moaríñímaní.” nurírí ¹⁴⁻¹⁵ re uríñinigíni, “Sipísipí píráñíñí awí mearoaríñáoní, ayí nioníríni. Ápo tñí nioní tñí xíxe mí ómíxínaríñwárfíni. ‘Nioní gí sipísipí imóníñíyo arírá wímínírí nání nupeiríñá ayí ananíríni.’ yaiwíaríñáoníríni.” nurírí ¹⁶ re uríñinigíni, “Nioní sipísipí ámi wí —Sipísipí xwíná tíyo dñíñí imóníñíyí marfáí, ámi wí ení tíñáoníríni. Ayí wí aníñí e xe ñweáfríxínírí síñwí wíñípa xí mimóníñíni. Ayo ení wíníyí tñí e awí neaáríimígíni. Ayí gí maní arfá níniro xwíná tíyo dñíñíyí tñí nawíní imóníro awí mearoaríñí ná woní axoní tñí imóníro epíríáríni. ¹⁷ Ámi síñí nímonírí wíáfnímeámífa nání sipísipíyo arírá wímínírí neríñá ‘Nioní níperíñá ayí ananíríni.’ yaiwíaríñagí nání ápo dñíñí síxí níyíni. ¹⁸ Nioní áamá xe onípíkípoynírí síñwí míwínípa neríñáyí, wí níwíníkipaxímaní. Xe onípíkípoynírí síñwí wíñaríñáyí gíyí marfáí, níwaníñoníríni. Perí ámi wíáfnímearí emífa nání ení síxí eáníñípi tíñáoníríni. Gí ápo o e éwínígíñírí sekaxí níñíñí éagí nání apí e epaxoníríni.” uríñinigíni.

¹⁹ Judayí ámínáowa Jisaso e raríñagí arfá níwíro nání dñíñí xíxegíni tñí nepayoro bí bí níñíróná ²⁰ wífa obaxowa re níra ugíawixíni “Imó dñíñí uxíxéoaríñagí nání xóxwí nerí raríni. Pí nání arfá wíaríñoi?” níra waríñá ²¹ wífa re níra ugíawixíni, “Xwíyá o raríñípi imó xíxéoaríñí wo yapí míríñaríñíni. ‘Áamá imó dñíñí xíxéoaríñíyí áamá síñwí supárigíáyo síñwí woxoapaxí imóníñoi.’ ríseaimónaríni? Oweoi.” níra ugíawixíni.

Jisasomí ríwí umogíá náníríni.

²² Sífa Judayí eníñá émáyí wa aní rídiyowá yarígíiwámi xórórfí nero xwíríá ikíxegíá enagí nání ámi píráñíñí imíxaragíápi sífa apí nání

dɪŋʃ winɪnɪ nánɪ awí neánɪro yayʃ yayariǵǵápi imónɪŋáná ²³ —Ayʃ iniá earɪ imɪŋʃ rɪrɪ yariŋínárɪnɪ. Íná Jisaso anʃ ridɪyowá yariǵǵiwámɪ nɪpáwɪrɪ anʃ wiámʃó wigʃ enínanʃ mɪxʃ ináyʃ Soromono nánɪ rɪnɪŋʃpimɪ emearfná ²⁴ Judayʃ ámináowa nɪwímearo mɪnɪ mɪnɪ xapɪxapɪ numero re urigʃawixɪnɪ, “Gíná jɪwanɪŋoxɪ nánɪ xe nɪjʃá oimónʃpoyɪnɪrɪ nearɪrʃárɪnɪ? Anɪŋʃ yumʃɪ neairʃáranɪ? Joxɪ Kiraisoxɪ, áamá yeáyʃ neayimɪxemearʃa nánɪ arʃowayá xwʃá piaxʃyo dánɪ iwíaronʃoyɪ rarɪŋwáoxɪ enánáyʃ, sɪŋánɪ áwanʃ nearɪneɪ.” urʃagʃa ²⁵ Jisaso awamɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Nionɪ rɪxa áwanʃ searʃagɪ aiwɪ soyʃné ‘Nepa neararɪnɪ.’ nɪyaiwiro dɪŋʃ mɪnɪkwʃroarɪŋoɪ. Emɪmʃ gʃ ápo e éwɪnɪgɪnɪrɪ nɪrɪŋʃ nionɪ yariŋápɪ sɪŋánɪ áwanʃ ayʃ orɪnɪnɪŋʃ seararɪŋagɪ aí ²⁶ soyʃné gʃ sipɪsipɪyɪnénɪŋʃ mimónɪpa nerɪ nánɪ nionɪ dɪŋʃ mɪnɪkwʃroarɪŋoɪ. ²⁷ Sipɪsipɪ nionɪyáyʃ gʃ manʃ arʃá nɪnɪro nɪxʃdarɪǵǵárɪnɪ. Nionɪ ayo mí nɪwómɪxɪrɪ ²⁸ dɪŋʃ anɪŋʃ íniná ŋweapʃrʃa nánɪ mɪnɪ wiarɪŋagɪ nánɪ wí anɪnɪpʃrʃá menɪnɪ. Sipɪsipɪ nionɪyáyʃ nɪnɪwéú tɪnɪ íá xɪrɪŋagɪ nánɪ áamá gɪyʃ nɪrápɪpʃrʃárɪnɪ? ²⁹ Gʃ ápo sipɪsipɪyɪ niapɪŋʃrɪnɪ. O áamá nɪyonɪ seáyɪ e wimónɪŋagɪ nánɪ nionɪyá gʃ imónɪŋʃyʃ ápo nɪnɪwéʃ tɪnɪ enɪ íá xɪrɪŋagɪ nánɪ áamá gɪyʃ urápɪpʃrʃárɪnɪ? ³⁰ Nionɪ tɪnɪ ápo tɪnɪ axowawirɪnɪ.” urʃagɪ ³¹ Judayʃ ámináowa xámɪ yanɪro egʃápa sɪŋá tɪnɪ Jisasomɪ opɪkianeyɪnɪro meaarɪŋagʃa ³² Jisaso re urɪŋɪnigɪnɪ, “Nionɪ emɪmʃ ápo e éwɪnɪgɪnɪrɪ nɪrɪŋʃpɪ obaxʃ seaiwapiyíárɪnɪ. Gʃmɪnɪ gɪpɪ seaiwapiyíárɪ nánɪ sɪŋá tɪnɪ nɪpɪkianɪro yariŋoɪ?” urʃagɪ ³³ Judayʃ ámináowa re urigʃawixɪnɪ, “Amɪpɪ nanʃ joxɪ yariŋʃpɪ wí nánɪ sɪŋá tɪnɪ rɪpɪkianɪrɪ mɪyarɪŋwɪnɪ. Joxɪ aga ámáoxɪ enagɪ aiwɪ Nwʃáonɪrɪnɪnɪŋʃ nɪrɪnɪrɪŋʃpimɪ dánɪ Gorɪxomɪ rɪperɪrɪ umeararɪŋagɪ nánɪ rɪpɪkianɪrɪ yariŋwɪnɪ.” urʃagʃa ³⁴ Jisaso xʃomɪ wikʃ wónariǵǵápi piyʃá owépoynɪrɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Segʃ ŋwʃ ikaxʃ eánɪŋʃpimɪ Gorɪxo re rɪŋʃpɪ nɪrɪnɪrɪ meánɪpa renɪ, ‘Nwʃáonɪ re rɪŋanigɪnɪ, ‘Seyʃné enɪ ŋwʃaéyʃné imónɪŋoɪ.’ rɪŋanigɪnɪ.’ nɪrɪnɪrɪ meánɪpa renɪ? ³⁵ Soyʃné nɪjʃárɪnɪ. Xwɪyʃá Bikwɪyo eánɪŋʃpɪ wí surʃmá rɪnɪpaxɪ mimónɪnɪ. Ayɪnánɪ Gorɪxo segʃ arʃowamɪ ‘Seyʃné enɪ ŋwʃaéyʃné imónɪŋoɪ.’ urɪŋʃ enagɪ nánɪ ³⁶ soyʃné pí nánɪ ápo nɪnɪrɪpɪarɪ xwʃá tɪyo nɪrowárɪnɪpɪŋonɪ re searáná, ‘Nionɪ Gorɪxomɪ xewaxonɪrɪnɪ.’ searáná pí nánɪ mɪxɪ nɪnɪrɪro ‘Joxɪ Gorɪxomɪ rɪperɪrɪ umearɪŋɪnɪ.’ nɪrarɪŋoɪ? ³⁷ Nionɪ emɪmʃ gʃ ápo e éwɪnɪgɪnɪrɪ nɪrɪŋʃpɪ mɪpa nerʃnáyʃ, dɪŋʃ nɪnɪkwʃrooro ‘Nepa orɪnɪ.’ mɪnɪaiwɪpa éfɪrɪxɪnɪ. ³⁸ E nɪsearɪrɪ aiwɪ nionɪ emɪmʃ ápo e éwɪnɪgɪnɪrɪ nɪrɪŋʃpɪ nepa nerʃnáyʃ, soyʃné xwɪyʃá nionɪ seararɪŋápɪ arʃá nɪnɪro dɪŋʃ mɪnɪkwʃroopa nero aí emɪmʃ nionɪ yariŋagɪ sɪŋwʃ nɪnanɪro nánɪ dɪŋʃ nɪnɪkwʃrooro ‘Ayʃ orɪnɪ.’ nɪaiwɪrɪxɪnɪ. ‘Ápo tɪnɪ nawɪnɪ imónɪǵǵíwáurɪnɪ. Axowáurɪnɪ.’ nɪnɪaiwɪro nɪjʃá imónɪpʃrɪ nánɪ emɪmʃ nionɪ yariŋápɪ dɪŋʃ ikwʃrópoyɪ.” urʃagɪ ³⁹ xámɪ yanɪro egʃápa omɪ íá oxɪraneyɪnɪro yarʃná ananɪ éf múronɪnigɪnɪ.

⁴⁰ Jisaso ámɪ nurɪ iniǵʃ Jodanɪ rapáyo nɪxerɪ Jono xámɪ ámáyo wayʃ umeainɪ nánɪ nurɪ e ŋweanáná ⁴¹ áamá obaxʃ xʃo tɪŋʃ e nánɪ nɪbɪro re rɪnayigʃawixɪnɪ, “Wayʃ neameainʃ Jono emɪmʃ wí mɪpa nerɪ aiwɪ amɪpɪ áamá ro nánɪ rɪŋʃyʃ rɪxa xɪxenɪ imónɪnɪ.” nɪrɪnɪyairóná ⁴² ámɪ obaxʃ wí dɪŋʃ wɪkwʃrogʃawixɪnɪ.

11

1-2 Ámá wo, Betani dánjé Rasarasoyí ríninjo sìmíxí yarífná —Anjé ayí xfo xegí xexírímeáípaú Mariaí tñní xínapi Mataí tñní ípaúyá anjé ení eríní. Mariaí ayí apíxí ríwíyo Ámínáoyá síkwíyo weríxí níwíwayímómáná dífá tñní kwírínjíríní. Ímí xexírímeáo Rasaraso sìmíxí wiarínjagí nání 3 xínapíxanínjípáú Jisaso tñjé e nání xwíyá re uowárígfísisíxíní, “Ámínáoxíní, arfá eí. Ámá joxí dñjé síxí uyarinjoyí sìmíxí yaríní.” uowáríagí aí 4 Jisaso arfá e níwíríná re rínjínigíní, “Sìmíxí o yarinjípí nípéní nánímaní. Ámáyí enjé síxí eánínjé Goríxoyá síjwí wínanírí ero Goríxomí xewaxoní yáyí seáyí e dání nímeanírí ero epírfa nání sìmíxí apí wímeanjíríní.” urínjínigíní. 5 Jisaso Mataímí tñní xínanínjímí tñní ípaúmí xexírímeáo Rasarasomí tñní ayo dñjé síxí nuyírí aiwí 6 “Rasaraso sìmíxí yaríní.” uríagí arfá níwíríná ámí sfá wíyáú xfo njweanje njweanjínigíní. 7 E níjnweanjísáná xegí wíepísarínjowamí re urínjínigíní, “Ámí Judia píropenísíyo nání owaneyí.” uríagí 8 wíepísarínjowa re urígfawíxíní, “Nearéwapiyarinjoxíní, ayí xámí sfáná tñní rípkianírí egfe nání ámí numínírí ríneararínjíní?” uríagí xfo íkwáwíyíní ímónínjagí nání 9 ewayí xwíyá re urínjínigíní, “Sogwí fwiapfe dání wée nání awá wé wúkaú síkwí waú tñjíríní. Ámá íkwáwíyíná anjé nerífná ná eánarígfámaní. Xwíá tíyo wíá ókínjagí nání síjwí píránínjé níwínaxída nuro nání ná eánarígfámaní. 10 E nerí aí amá áríwíyímí anjé nerífná ná eánarígfáríní. Síjwí níwíga upírí wíá mókínjagí nání ná eánarígfáríní.” nurírí ayí re oyaiwípoyínírí “Goríxo wímónarínjípí níxídíríná ayí íkwáwíyíná anjé nemeífnánínjé rfa ímónínjíní?” oyaiwípoyínírí 11 e nurímáná awamí re urínjínigíní, “Negí níkumíxínírí emearínjwáo Rasaraso sìmíxí nerí sá wení. E nerí aí nioní saíwíarí wímínírí warínjíní.” uríagí 12 wíepísarínjowa re urígfawíxíní, “Ámínáoxíní, sa sání níwerífná ananí nanjé ímónínjínjoi.” nuríro 13 awa “Rasaraso sa sfá wenjagí nání rfa neararíní?” níyáiwíro e uríagí aí Rasaraso ríxa péf nání ínimí nurírí nání 14 ámí nípkwíní síjání áwanjé re urínjínigíní, “Rasaraso ríxa píyíríní. 15 E nerí aí soyíné síjwí wínjírírí nání yáyí ninaríní. O sìmíxí yarífná nioní xfo tñní múnjweáá enjagí nání soyíné nioní emíápí síjwí nínaníróná dñjé níkwíropírí nání yáyí ninaríní. O tñjé e nání owaneyí.” uríagí 16 Tomaso —O xegí yofí ámí bí Didimasoyí rarígoríní. O xfo tñní wíepísarínjé wíamí re urínjínigíní, “O tñní nawíní peaníwá nání none ení owaneyí.” urínjínigíní.

17 Jisaso Rasarasoyá anjé tñjé e nání anjwí e níbíríná arfá re winjínigíní, “O ríxa níperí xwárípáyo tígfámí enjáná sfá wíyáú wíyáú pwéíríní.” arfá e winjínigíní. 18 Anjé Rasarasoyá Betanijé ríninje Jerusaremí dání aíwímímaní. Sa kiromíta waú wo ímónínjeríní. 19 Ayínání Judia píropenísíyo dánjé obaxí wí xexírímeáo Rasaraso péf nání Mataímí tñní Mariaímí tñní ípaúmí oganjé wianíro nání níbíro ípaú tñní njweanjáná 20 Mataí “Jisaso baríní.” rínarínjagí arfá níwírí óf e wírímiaumínírí nurí xínanínjé Mariaí síní anjwo njweanjáná 21 í Jisasomí re urémeanjínigíní, “Ámínáoxíní, joxí re níjweari síjwíríyí, gí níxímeáo nípémínírí enjmaní. 22 E nerí aí níiní re nípímónaríní, ‘Goríxomí pí pí nání yarinjé wíyí agwí aí ananí xíxeni síinínjoi.’ nípímónaríní.” uríagí 23 Jisaso re urínjínigíní, “Díxí ríxímeáo ámí níwíápínímeanínjoi.” uríagí 24 Mataí re urínjínigíní, “O sfá yoparíyí amá níní níwíápínímeaníróná o ení wíápínímeaníápí nání

niíni níjfaríni.” urfagi ²⁵ Jisaso re uríjningini, “Ámá piyí egfáyí ámi níwíápínimearo síj epírí nání dñj síxí umímoaríjáyí, ayí nioníríni. Nioní dñj níkwírófá gíyí gíyí nípero aí ámi síj upíríaríni. ²⁶ Ámá síj nero dñj níkwírófá gíyí gíyí wí anínpíríá meníni. Jíxí dñj nínikwírorí ‘O nepa ríá níraríni?’ rínaiwíaríjini?” urfagi ²⁷ í re uríjningini, “Oyí, Ámínáoxíni, níni joxí dñj nínikwírorí re síaiwíaríjini, ‘Kíraisoxí, níaiwí Goríxoyáoíríani? Eníiná dání re rígfóoxíríani, ‘Aríowayá xwíá piaxíyo dání ámá wo yeáyí neayímíxemeaníá nání iwíaronfáriní.’ rígfóoxíríani? síaiwíaríjini.” uríjningini.

²⁸ E nurímí nuri xínanijí Mariaími “Eíni.” nuríri yumíí re uríjningini, “Nearéwapíyaríjio nírémonapírí jíxí nání ‘Obíni.’ raríni.” urfagi ²⁹ í arfá e níwiríná anjini níwíápínímeámí Jisaso tíj e nání uríjningini. ³⁰ Jisaso síni anj e nírémonapí síni Mataí tíni órórí iníie njewanána ³¹ Judayí anjío Mariaí tíni nawíni níjweámáná oganj wíarígíáyí í anjini níwíápínímeámí peyeáagí níwíniro xexírímeáoyá xwárpáyo ámíxíá emíníri nání waríníri númí úagíá ³² Mariaí Jisaso roje nírémorí níwíniíná xíoyá síkwí tíj e nípfkínímeári re uríjningini, “Ámínáoxíni, joxí re níjwearí síjwíríyí, gí nírixímeáo péminíri enjmani.” urfagi ³³ Jisaso í ámíxíá yaríjagí níwínirí Judayí í tíni barígíáyí ení ámíxíá yaríjagí níwínirí wá níwuníri xwíoxíyo dání dñj ríá uxearíjagí ³⁴ re uríjningini, “Seyíne omí ge tígfawixíni?” urfagi re urígfawixíni, “Ámínáoxíni, níbíri síjwí wínei.” urfagíá ³⁵ Jisaso ení njwí eanjíngini. ³⁶ Nwí eáagí Judayí síjwí e níwíniro re rígfawixíni, “Omí aga dñj síxí uyíjio enagí nání ríá eaaríni?” raríná ³⁷ wí re rígfawixíni, “Ámá royí síjwí supáríjomi síjwí níwoxoapa enjraní? Rasaraso síni síj enjímí níbíri síjwíríyí, piyí mepa oeníri síj ímíxímíníri mepa epaxíríani?” rígfawixíni.

Jisaso Rasaraso píyomi síj ímíxíj náníríni.

³⁸ Jisaso ámi wá bí níwunííná oyá xwárpá —Awá síjá óyí enagí nání síjá wo píroaríníjwáriní. Awá tíj e nírémorí ³⁹ re ríjningini, “Síjá ro níwómópoyí.” uráná pejomí xexírímeáí Mataí re uríjningini, “Ámínáoxíni, nene omí tíjwáé dání sfá wíyáú wíyáú ríxa óríj enagí nání ríxa píyanjí neaeaníjoi.” urfagi ⁴⁰ Jisaso re uríjningini, “Nioní re nírírípa réanígíni, ‘Jíxí dñj nínikwírorínáyí, enj eaníj Goríxoyápí síjwí wíniíníni.’ nírírípa réanígíni?” urfagi ⁴¹ wa síjá emí níwómóáná Jisaso anjnamí síjwí nanáníri re ríjningini, “Ápoxíni, Rasaraso nání ríxíj wíríyíápí arfá níagí nání yayí síaríjini. ⁴² Nioní ríxíj ríránáyí, joxí íníná arfá níaríjagí nání nioní níjía aíwí oxí apíxí re rogíá tí dñj nínikwíroro ‘Goríxo urowárenapíjoríani?’ oníaiwípoyíníri ríraríjini.” nírimáná re enjningini. ⁴³ Enj tíni níríri ríaiwá re ríjningini, “Rasarase, fwiapei.” ráná ⁴⁴ re enjningini. Pejo fwiapáná íríkwí wí wéyo tíni síkwíyo tíni xopíxopí róníri rapírapí wú tíni mñíyo xopíxopí róníri enagí nání Jisaso re uríjningini, “Xopíxopí róníjfyí íkwíkwéámí níwíro wárpoyí.” uríjningini.

Judayí ámínáowa “Jisasomí opíkianeyí.” rínárigíá náníríni.

⁴⁵ Judayí obaxí wí Mariaí tíj e nání bíáyí Jisaso e éagí níwíniro omí dñj wíkwíróagí aíwí ⁴⁶ wí Parisiowa tíj e nání nuro Jisaso éfpí

náni áwanj urfagfa náni ⁴⁷ Apaxfpáninjf imónigfá xwéowa tñn Parisiowa tñn Jisaso nani xwiyfá imixanro nani Judayf mebaowami awi neaáriro re nriřa ugřawixini, “Ámá oyf emimf ayá wí yarinjagf nani arire yanřwářiñi?” nira nurfná ⁴⁸ re rinigřawixini, “None o xegf yarinjřpi xe aninjf néra ounři řiřwř nřwřnárřfnáyf, ámá nřni omi dñřf nřwřkwřroo neróná Romi dñřřyo —Ámá Romiyf rinigřáyf Judayf řimanřwřřoninjf inimi wurřnigřáyřini. ‘Ámá ayo mřxf oxřdowáraneyi.’ rarfná ayf nřbřro negf anj řidřyowá yarinjwáiwá přpřnamř ero negf ámáyo enř xwřřfá ikřxero epřřixinři nani arř yanřwářiñi?” rinarfná ⁴⁹ wigřřf wo, Kaipasořf rñniřo —O xwiogwř omi dani apaxfpáninjf imónigřawami seáyř e wimóniřoriñi. O nřwiápřnřmeari mřxf nurři re urinjnigini, “Soyřné aga nřřfá bi mimónigřoyřnerini. ⁵⁰ Řipř nani enř dñřf neřwřpero mřmoariřoi, ‘Negf ámá nřni pepřřixinři ayf rñniřf meaanři éřápř nani ámá ná wonř rñniřf apř nřmeari nřperfnáyf, negf dñřřyo dani nanřřni.’ mřmoariřoi.” urinjnigini. ⁵¹ O rñjřpř xegf dñřřyo dani mřřinjnigini. O xwiogwř omi dani apaxfpáninjf imónigřawami seáyř e wimóniřo enagf nani wfá nřřókiamori řeniřf rñjřnigini, “Jisaso negf Judayo arřřá nřwirfná upeiniřoi. ⁵² Negf Judayf naniñni marřfá, Gorřxoyá nřiwř imónigřá ami gřimi řweagřáyřf enř ámá axřřřniřf imónipřřfá nani upeiniřoi.” éniřf řřagř nani ⁵³ řfá ayimi dani xřomi přkianiro nani mekaxř nira ugřawixini.

⁵⁴ Jisaso xřomi přkianiro mekaxř nira warinjagřa nani Judayf řřjř e ami řinjaniře memepa neri ámá dñřf meanj řřjřmni omiřf řřjř e nani nurř onimiá bi Ipřemřyi rñniřřpimi xegf wiepřsarřjowa řni nawini řweařfná ⁵⁵ řfá Anřfnajo Neamůroagoř rñniřřyi anřwř e imóniřagř nani ámá obaxř řfá ayi řni mimónipřa enřfná Judayf wigř yarigřřpa Gorřxo oneamimniřři igřf eananiro nani wigř omiřf řřjřmni přni nřwiárřimi Jerusaremřyo nani nuro ⁵⁶ e dani Jisaso nani přfá nmero anj řidřyowá yarigřřwářá ákřřayo inřřwámni éř nřromeróná re nriřa ugřawixini, “ ‘O aiwá řipř nani wř mřbřpa epaxřřni.’ řřseaimónariñi?” nriřa ugřawixini. ⁵⁷ Apaxfpáninjf imónigřfá xwéowa tñn Parisiowa tñn Jisasomř fá oxřraneyinřóná re rñnariřfá enagř nani “Jisaso ge ge řweařagř ámá go go nřwřnřřfná nřbřro áwanj nearřřixini.” rñnariřfá enagř nani e nriřa ugřawixini.

12

Mariař werřřf nanřf bi Jisasomř řřkwřřyo iwayřmonřf naniřni.

¹ Jisaso řfá Anřfnajo Neamůroagoř rñniřřyi imóninřfá nani řfá wé wřřumi dñřf wo řni enřfná o anj Betaniřf rñniře Rasaraso, ami řniř imixniřo řweařřpimi nani nurř řweařfná ² ámá anj apimi dñřf wř aiwá Jisaso nani řfá nřřyero Matař aiwá nřřeri yanř nřwia warfná Rasaraso ámá Jisaso řniř aiwá narigřřyf řniř nawini nřřweámáná aiwá narfná re enřnigini. ³ Mariař werřřf awiařf nřgwř xwé roņf wá —Řiřf wřřxuř enřfná xegř řanř kiro wo imónipaxřwářiñi. Awá nřmeari Jisasomř řřkwř řřřfayo niwayřmómáná xegř đřf řniř kwřkwřřimř yarfná xegř řinadnjf ámá anřiwami řweagřřayo niřoni weařřagřf ai ⁴ Isikarioti dñřf Judaso —O wiepřsarřjowa enř worini. Jisaso nani mřřf wurřmřnřniř imóniřo, ayf oriñi. O nřwiápřnřmeari re rñjřnigini, ⁵ “Př nani werřřf dñřf nanř eארřřf awá ámáyo K300.00 nani bř nerane nřgwř meáwápi ámá uyřpeayřřyo arřřá wiani nani mniř mřwřpa řéwini?” rñjřnigini. ⁶ O uyřpeayřřyo dñřf řřpi nřwirř nani e murř řwřf

meaarĩjorini. Ayĩnani nigwĩ wowĩyĩ o fá nixiri nani nigwĩ wa tƣapi bi ƣwĩ meaarĩjo enjagi nani e rƣagi ⁷ Jisaso re riĩnjigini, “Í niarĩĩpi xe owini ri siĩwĩ winĩpoyi. Sƣa nioni nĩĩpĩrĩfayimi e nani xe oxiriĩni. ⁸ Ámá uyipeayĩ sinĩ seyĩne tĩni anĩĩjĩ ƣweapĩrĩfá enjagi nani ayo gĩni gĩná ‘Arĩrā owianeyi.’ nĩseaimonĩrĩnáyĩ, anani arĩrā wipaxĩrini. E nerĩ aiwĩ nioni seyĩne tĩni nawini anĩĩjĩ re ƣweámĩfá menjagi nani seararĩĩni.” urĩnjigini.

Apaxĩpániĩjĩ imónigĩfá xwéowa “Rasarasomi enĩ pĩkiwanigini.” riĩnjĩfá naniĩni.

⁹ Judayĩ obaxĩ “Jisaso anĩ apimi ƣweani.” riĩnarĩjagĩfá arĩfá niwiro Jisasomi siĩwĩ winanĩro marĩfá, Rasaraso, siĩjĩ imixĩjomĩ enĩ winanĩro bĩagĩfá aiwĩ ¹⁰ Apaxĩpániĩjĩ imónigĩfá xwéowa xwĩyĩfá nimixĩro “Rasarasomi enĩ pĩkiwanigini.” riĩnjĩfawixini. ¹¹ Jisaso Rasaraso piyomĩ siĩjĩ imixĩjĩ enjagi nani Judayĩ obaxĩ wigĩ ámináowa tĩamini pĩni niwĩarĩmi nuro Jisasomi dĩjĩ wĩkwĩroarĩjagĩfá siĩwĩ niwiniro nani e niĩriniro mekaxĩ megĩfawixini.

Jisaso Jerusaremĩyo niĩrémorĩná mixĩ ináyĩ rémoarĩgĩfápa rémonĩfá naniĩni.

¹² Ámá obaxĩ aiwá sƣa Anĩnajo Neamũroagoi riĩnjĩyĩ nani imixarĩgĩfapi nani Jerusaremĩyo epĩroyĩ egĩfayĩ sá wegĩfá wĩapĩ tĩni arĩfá re wigĩfawixini, “Jisaso Jerusaremĩyo re nani barini.” arĩfá e niwiro ¹³ irĩmĩjĩ eaarĩgĩfayĩ wĩ nĩdoro o tĩni óf e órórfĩ inaniro nani nĩmeámĩ nuróná apĩ re nĩra ugĩfawixini, “Gorixomĩ seayĩ e oumeaneyi. Ámá Gorixo uowárenapĩjĩ royĩ oyá dĩjĩ tĩni seayĩ e oimónini. O mixĩ ináyĩ Isĩrerene negorini.” O tĩni óf e órórfĩ inaniro apĩ e nĩra warĩná ¹⁴⁻¹⁵ Jisaso Bikwĩyo re niĩriniĩrĩ eanĩjĩpi tĩni xixeni enĩnjigini, “Saioni —Jerusaremĩ nani dĩwĩ yoĩ bi Saioniĩrini. Apimi ƣweayĩne siĩwĩ winĩpoyi. Segĩ mixĩ ináyo dogĩ siĩpĩkĩyo niĩjweámáná iwo barĩnjagĩ nani amĩpi wĩ nani wáyĩ mepani.” niĩriniĩrĩ eanĩjĩpi tĩni xixeni o dogĩ siĩpĩkĩ wo nĩmeari seayĩ e niĩxenwearĩ nĩmeámĩ biĩnjigini. E éagĩ aiwĩ ¹⁶ axĩnáyĩ wĩepĩsarĩjowa xĩo yarĩjĩpi nani “Ayĩ nani rĩfá yarini?” miyaiwĩ majĩfá nĩra nũfasáná Jisaso rĩxa nikĩniĩrĩ niwĩapĩnĩmeámĩ anĩnamĩ nani niĩpeyimáná enjána xĩo nani e niĩriniĩrĩ eanĩjĩpi nani dĩjĩ winĩri ámá ayĩ xĩomĩ seayĩ e numero wigĩfapi nani enĩ dĩjĩ winĩri egĩfawixini.

¹⁷ Ámá Jisaso Rasaraso xwáripáyo wenjána “ƣwĩapei.” nurĩri siĩjĩ imixarĩná xĩo tĩni e niĩjwearo siĩwĩ winarogĩfayĩ o éĩpi nani repĩyĩ niwĩeri eamearĩjagĩfá nani ¹⁸ ámá epĩroyĩ egĩfayĩ emĩmĩ xĩo enĩ apĩ nani repĩyĩ nĩra warĩnjagĩfá arĩfá wĩfá enjagi nani o tĩni óf e órórfĩ inaniro nani ugĩfawixini.

¹⁹ Ayĩnani Parisiowa re riĩnjĩfawixini, “Siĩwĩ winĩpoyi. Ámá obaxĩ tĩni barĩnjagĩfá nani none o nani riĩnárĩwápi arĩge yanĩwini? Siĩwĩ winĩpoyi. Oxĩ apĩxĩ sƣwĩ nĩaiwĩ nĩni omĩ rĩxa nũmĩ barĩjoi.” riĩnjĩfawixini.

Émáyĩ wĩ Jisasomi siĩwĩ winanĩro egĩfá naniĩni.

²⁰ Ámá sƣa aiwá apĩ imixarĩgĩfapimi Gorixomĩ seayĩ e umeanĩro nani úfayĩ wĩ ámá Gĩrikĩyĩ riĩnjĩyĩrini. ²¹ Ayĩ Pĩripomĩ —O wĩepĩsarĩjowa wo anĩ Betisaida riĩnjĩ Gariĩri piropeniĩfyo ikwĩrónĩjĩpimi dānjorini. Ayĩ omĩ niwĩmearo rĩxĩjĩ re urĩgĩfawixini, “Rároxini, ‘Jisasomi siĩwĩ owĩnaneyi.’ neaimonariĩni.” urĩagĩfá ²² Pĩripo nurĩ xexĩrĩmeáo Adĩruomĩ áwanĩ nurĩmĩ

awaú nuri Jisasomi áwanj urfagí ²³ Jisaso áamá ayo re urinjiniginí, “Áamá imóninjoní seáyí e nimóniri ikñinmfa nání ríxa anwi ayorini.” nuriniri ²⁴ ewayí xwiyá bí xfo penfápi nání re urinjiniginí, “Aga nepa seararinjini. Wití siyí wo urí nerí xwfáyo mپیéropa nerínáyí, xegípi ropaxíriní. Urí nerí xwfáyo nپیérorínáyí, ná obaxí wepaxíriní. ²⁵ Áamá xewaninjo nánini ayá rimixiníff go go anñinmixinínfáriní. Áamá xewaninjo nánini ayá mirimixiníff áamá wíyo nání ení ayá urimixiníff go go manñinmixiníff dñj niyimínj imóninjpí tñjo imóninfáriní. ²⁶ Áamá ‘Jisaso wimónarinjpí éimiginí.’ yaiwiarinjí go go nioní nixdfwiniginí. Nioní amí gimí nweáami ‘Jisaso wimónarinjpí éimiginí.’ yaiwíff go go xfo ení e nweanfáriní. Áamá nioní e éirixiniri nimónarinjpí yarinj gomi gomi ápo wé ikwianwíyo unwirárinfáriní.

Jisaso xfomi pikipírfápi nání urinj nánirini.

²⁷ “Agwí ríná ríxa dñj ríá nixearinjagi ápomi píoi urimíini? ‘Ápoxini, xeaninj nioní nímeanjpi “Míwímeapa oeni.” osimónini.’ urimíniréini? Oweoi, ríná api onímeanri nání bñjá enjagi nání wí e urimíméini. ²⁸ ‘Ápoxini, dixí yof seáyí e imixiri enj sixí eáninj joxiyápi áamáyo síwá wirí éirixiní.’ rírarinjiní.” ráná re enjiniginí. Anñnamí dání xwiyá bí re rinénapinjiniginí, “Nioní emímí joxí ntwíwapiyirinjpimi dání gí yof ríxa seáyí e nimixiri gí enj sixí eáninjpi síwá ntwiri aiwí ámi bí tñni síwá wimíini.” rinénapinjiniginí. ²⁹ Xwiyá e rinénapíagi áamá e epíroyí nero rówapigíáyí arfá e ntwiro nání wí “Sa akírwí rarini.” raríná wí “Anñnají wo xfomi urinjoí.” raríná ³⁰ Jisaso ayí e rinarinjagí arfá ntwiri re urinjiniginí, “Manj apá nioní nání mirinénapinjoí. Seyíné dñj mopíri nání rinénapinjoí. ³¹ Goríxo áamá xwfá tño dáníyo xwiyá umeáriní ríxa anwi ayorini. Xwfá rírímí menjweajo —O oborini. Omí xopírárí winí ení anwi ayorini. ³² Niwaninjoní xwfámi dání seáyí e nímíeyoáána nioniyá dñíyo dání áamá nñn nioní tfáminí bipírfáriní.” nuriri ³³ xewaninjomí ikíáyo niyekwiroáriníná penfápi nání dñj omópoyiniri e urfagí ³⁴ áamá e epíroyí egíáyí re urigfawixini, “Negí nwf ikaxí eáninjíyo dání ‘Kiraiso, áamá yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxíyo dání iwiaronfoyi rarinjwáo, aninj íníná nweanfáriní.’ rininjagi arfá winjá enjagi nání joxí aríge nerí ‘Áamá imóninjomí nípikiro ikíáyo ninjwiráiro seáyí e umíeyoapírfáriní.’ neararinjiní? Áamá imóninjoyi gorini?” urfagí ³⁵ Jisaso xewaninjo wfáninj enjagi nání ewayí xwiyá bí nuriri re urinjiniginí, “Wfápi sfá áríní wíyo seyíné tñj e ónininjoí. Sfá seaóriniginiri siní wfá ónináná anj époyí. Áamá sfá yinínimí yarigíáyí ‘Amí iyí ríwarinjiní?’ mīyaiwiarigíá enjagi nání seararinjiní. ³⁶ Wfápi siní seyíné tñni ninjweari seaónináná wfápiyá niaíwíyínéninj wimónipírfá nání wfápiimi dñj wíkwírópoyí.” urinjiniginí. O xwiyá api nurárimí pñni ntwiárimí nurí pñn nweanjiniginí.

Judayí obaxí Jisasomí dñj mīwíkwírógá nánirini.

³⁷ Judayí Jisaso wigí snjwí tñj e dání emímí ayá wí wíwapiyíagi aí siní dñj mīwíkwíró nero “Ayí oríani?” mīyaiwigfawixini. ³⁸ Ayí rípi nání e egfawixini. Xwiyá wfá rókiamoagí Aisaiayoí rininjo xegí Judayí nání níriri eanj rípi, “Ámináoxini, negí repiyí wiarinjwápi gíyí ‘Neparini.’ nīyaiwiro dñj neakwírógáriní? Oweoi. Ámináoxiniyá enj sixí eáninjpi

giyo siwá wíaná mí nómi+xiro nįjfa imónigfáriní? Oweoi.” niriiri eanjpi xixeni imóninfa nani Judayf Jisasomi dņj m>wikwifrogfawixini. ³⁹⁻⁴⁰ Xwiyfá ami bi Aisaiio niriiri eanj ripi, “Ámá ayf pirániņf siņwf winiro dņj pirániņf moro neróna sanıņf nimóniro wigf fwf yarigfápi emi nımamoro ámi Gorıxo tfámını upfrixiniri siņwf upfrori dņj sįđanıņf wimixiri eņfřini.” Aisaiio e niriiri eanjpi xixeni imóninfa nani Judayf Jisasomi dņj m>wikwifropaxf imónigfárinı. ⁴¹ Aisaiio oriđa niwinifnđ Gorıxo urowárenapinfo nıkfıniri ųweaņagi niwiniri nani o nani e riņfřini. ⁴² Judayf nfin Jisasomi dņj m>wikwifroariņagfa aiwi Judayf áminá obaxf wı ai omi dņj niwikwifroro aiwi Parisiowa negf rotu aņfyo dani yof emi neakwifmopfrixiniri wayf nero nani waroparf niniro “Jisasomi xfdariņđanıřini.” mřinigfawixini. ⁴³ Weyf Gorıxo umearıņfpi nani m>wimónıpa neri weyf ámá umearıgáfpi nani niwimóniri nani waroparf niniro “Jisasomi xfdariņđanıřini.” mřinigfawixini.

“Nioni rariņápimi dani ámá nfin epayónıpfřárinı.” urıņf naniřini.

⁴⁴ Jisaso eņf tfin rfaiwa niriiri re riņinigini, “Nioni dņj nıkwifroariņgfa giyf giyf nionni dņj mınikwifroariņđo. Nirowárenapıņomi eni dņj wikwifroariņđo. ⁴⁵ Nioni siņwf nanarigfa giyf giyf nirowárenapıņomi eni siņwf winariņđo. ⁴⁶ Ámá nioni dņj nıkwifrófáyf aniņf sfá yinıje mıņweapa éřixiniri xwfá tıyo wfániņf wókımıxımıniri biņđárinı. ⁴⁷ Nioni ámá xwfá tıyo ųweagfáyo xwiyfá umeáriminiri mibf ámá niyoni yeáyf uyımıxemeámfaniri biņđárinı. Ayınáni ámá xwiyfá nioni rariņápi arfa niņiro ai mınıxıdfá giyf giyo nioni wı xwiyfá umeárarıņđamanı. ⁴⁸ Ámá nioni rfwf niņımorı xwiyfá nioni rariņápi peayf niwianiro éfáyf wonı wonı xwiyfá meárinıpaxfpi rıxa wenı. Xwiyfá nioni urána arfa mınigfáyo dani sfá yoparıyimı xwiyfá meárinıpaxf eņagi nani rariņini. ⁴⁹ Nioni gf dņfıyo dani wı mřf ápo, xewanıņo nirowárenapıņo amıpi nioni urımřápi nani sekaxf niriņf eņagi nani gf dņfıyo dani rariņđamanı. ⁵⁰ Ápo sekaxf riņfřimı ámá dņj nıkwifrorıņfřimı dani dņj niyimıņf tğfá aniņf inına ųweapřfa nani imónıpaxf eņagi nani nioni niđfárinı. Ayınáni amıpi nioni seararıņápi, ápo niriņfřini seararıņárinı.” urıņinigini.

13

Jisaso wiepřsarıņowami sıkwf sosfáyo igfá weaņf naniřini.

¹ Aiwá sfá Anđnajo Neamúroago řiniņfıyı nani sinı mımıxıpa eđána Jisaso xwfá tıyo pfin niwiárimı xano te nani yini anıwi ayo eņagi nani o niđfárinı. Ámá xfo xegf imónigfáyo dņj sixf nuya nibfıśáná xfo pene nani ai nuya uņinigini. ² Sfápi tfin xfo tfin wiepřsarıņowı tfin aiwá api nanıro nani awı neánımáná Obo re eņinigini. Saimonomı xewaxo Isıkarioti dņj Judaso nurı Jisaso nani miyf ouriniri dņj niwikwifrómáná eđána ³ Jisaso xegf xano amıpi nfin faniņf wiepřxıniasıņf eņagi nani niđfa imóniri Gorıxo tfámını biņđpi nani niđfa imóniri ami xfo tfámını unfápi nani enı niđfa imóniri neri nani ⁴ aiwá narıge dani niwiářnımearı xegf rapırapf e pániņfıyf niđerárimáná roarıxf wı niımearı řriņfıyo nıkfıyınımáná ⁵ iniıgf přerıxf winami niwayımorı wiepřsarıņowami sıkwf sosfáyo igfá niweáa nurı roarıxf kfkıyınıņú tfin nıkwifra nurı ⁶ rıxa Saimonı Pitaomı wımıniri yarfná re urıņinigini, “Ámınáoxını, joxı gf

sikwíyo igfá neámíniri riyarínini?” urfagi ⁷ Jisaso re uríniginini, “Nioni simípi nání agwí joxi majfá nimóniri aiwi rfwéná ‘E níwapiyimíniri rfa eniginini?’ níyairiri nijfá imóniríarini.” urfagi ⁸ Pitao re uríniginini, “Ná rfwíyo aiwi joxi gí sikwíyo wí igfá nearfá menini.” urfagi Jisaso re uríniginini, “Nioni díxí sikwíyo igfá mreapa nerínáyí, joxi nioni tñi nawíni kumixinipaxí mimóninini.” urfagi ⁹ Saimoni Pitao re uríniginini, “Ámináoxini, sikwíyoní igfá mneapani. Gí wéyo tñi mñíyo tñi aí igfá neat.” urfagi ¹⁰ Jisaso re uríniginini, “Igfá eániní go go kíyí bí menagi nání sa sikwíyoní igfá eánipaxí imónini. Soyfné kíyí bí menagi aiwi noyfnéni marfá.” uríniginini. ¹¹ Xfo nání miyí wurino nání nijfá nimóniri nání “Noyfnéni kíyí mayofnémani.” uríniginini.

¹² Ríxa sikwíyo igfá níweáa nútsáná xegí rapirapí nímeari níyíniri aiwá naríge ámi éf níñweari re uríniginini, “Nioni seaíapí nání dñí ‘Ayí nání rfa neairinini?’ rímonjoí? ¹³ Soyfné ‘Nearéwapiyarínjoxiní níriro ‘Ámináoxiní níriro yarígarini. E imóniníjoní enagi nání e níñiróná xixeni nírarígarini. ¹⁴ Nioni Ámináoní imóniri searéwapiyaríníoní imóniri enagi aiwi segí sikwí sosfáyo igfá seaeáini. Ayínání soyfné eni segí sikwíyo xixe igfá eánirixini. ¹⁵ Nioni ríxa síñwepígí seaíwapiyíagi nání nioni seaíapa soyfné eni axípi e níga úríxini. ¹⁶ Aga nepa seararínini. Ámá xinániní nimóniri omíní wíaríníyí go xegí bosomi seáyí e wimónarínirini? Xwíyí yaní wíowarínjo eni urowarínjomi seáyí e wimónarínirani?’ nuri ¹⁷ re uríniginini, “Soyfné nioni síñwepígí seaíwapiyíá apí nání nijfá nimóniro xixeni nerínáyí, yayí seainipaxí seaímeaníarini. ¹⁸ Nioni noyfnéni nání míseararínini. Searípearíníoyfne imónígfápi nání nioni nijfá aiwí Bíkíwíyo re níriniri eániní rípi, ‘Ámá nioni tñi aiwá nawíni narígwílo nioni xopírárí nimíniri sikwí nímfeyoari sosfá neanfáriní.’ níriniri eáninípi xixeni imóníwíniginiri noyfnéni searípeaníarini. ¹⁹ Soyfné amípi rfwíyo imóninípi imónarínjagi níwíniróná ‘Ayí orfaní?’ níaiwípiri nání agwí re dání amípi síni mimónípa éfmi áwaní seararínini. ²⁰ Aga nepa seararínini. Ámá nioni urowaríníayo umíninípiríá gíyí gíyí nioni eni nímímínarínjo. Nioni nímímínípiríáyí nírowarénarínjomi eni umímínarínjo.” uríniginini.

“Míyí nuríno Judasorini.” ínimí uríní nánirini.

²¹ Jisaso e nurítsáná dñí rfa uxéagi síjání áwaní nuríre re uríniginini, “Aga nepa seararínini. Soyfné woxí míyí nuríninjoí.” urfagi ²² xegí wíepísarínjowa o rfo nání majfá enagfá nání kíkími nimóniro síñwí nainega nuróná ²³ wíepísarínjowa wo —O Jisaso xfo dñí síxí uyinorini. O xfo tñí e añwi e éf ñweanagi nání ²⁴ Saimoni Pitao omí símímíjófó níwirífná réniní uríniginini, “Joxi yaríní níwirí ámá xfo rfo nání áwaní rei.” Éniní urfagi ²⁵ wíepísarínjo xfo tñámíni níkinimónaumaná yaríní re wíniginini ‘Ámináoxini, joxi rfo, ayí gorini?’ urfagi ²⁶ Jisaso re uríniginini, “Aiwápipi múyo neagwirí wimo, ayí orini.” nurímáná aiwápi múyo neagwirí Isíkariotí dání Saimonomí xewaxo Judasomí mñi wíniginini. ²⁷ Mñi wíáná Seteno Judasomí dñí xixéroagi Jisaso re uríniginini, “Joxi erípi añíni ei.” urfagi aí ²⁸ xfo tñi aiwá narígfáwa o Judaso e oeniri uríípi nání majfá nero ²⁹ wí dñí re yaiwígíawixini, “Judaso nígwí wowí xirínjo enagi nání re rfa urínjo, ‘Aiwá Aníñají Neamúroagi rípi nání nanípi joxi bí

neait.’ rfa urinjo?’ ‘Uyipeayfyo arirá wimnirri nani amipi bi min wi.’ rfa urinjo?’ yaiwiarina ³⁰ Judaso, múyo neagwirí wífpí nurápanimo árfwiyimi peyeanjiginí.

Jisaso nwf ikaxf sijnfpi urinjf nánirini.

³¹ O rixa peyeáána Jisaso re rinjiginí, “Ámá imóninjoní rixa seáyí e imónifagi ámayf sijnwí nanipfiri rixa rináriní. Nioní e éagi ninnanirina Gorixoyá enj sxf eáninjfpí nani eni nijfá imónipíraoti. ³² Nioní e nimónirinjpimi dani Gorixoyá enj eáninjf sijnani nimónirínáyf, nioní eni seáyí e nanimixiri niniinjoí. ³³ Gf niaíwoyfné, sini soyfné tfini bi onímiápi njeámfini. Soyfné nioní nani pfa nipírfá enjagi aiwi negf Judayo re urinjápa, ‘Nioní umfaé soyfné eni wí upaxí menini.’ urinjápa agwi soyfné eni axfpí seararinjini.” nuriri ³⁴ re urinjiginí, “Nioní nwf ikaxf sijnf bi osearimini. Nioní dnj sxf seayarinjápa soyfné eni axfpí xixe dnj sxf yinfirixini. ³⁵ Sewaninjoyfné dnj sxf xixe niyinirínáyf, ámá sijnwí niseaniro re seaiaiwipírfáriní, ‘Oyá wiepísinjowarfaní?’ seaiaiwipírfáriní.” urinjiginí.

“Pitaoxini, joxi rfwf nimorfini.” urinjf nánirini.

³⁶ Saimoní Pitao re urinjiginí, “Ámináoxini, joxi gimí umniri nani neararinjini?” urfagi Jisaso re urinjiginí, “Agwi nioní ume agwi joxi wí minixfdipaxf enjagi ai rfwéna joxi anani nixfdirfáriní.” urfagi ³⁷ Pitao re urinjiginí, “Ámináoxini, pí nani ‘Agwi joxi minixfdipaxfiri.’ ninarinjini? Joxi éf riminimniri nani yarina nioní nikipirínáyf, ananirini.” urfagi ³⁸ Jisaso re urinjiginí, “Joxi nepa nioní éf nimniri nani ripikipaxoxiranti? Aga nepa rirarinjini, ‘Karíkarí sini rfaiwá mripa enaná joxi biaú bi nioní nani “O nani nioní majfáriní.” rirfini.’ rirarinjini.” urinjiginí.

14

“Gorixo tfnf e nani óyininj imóninjonirini.” urinjf nánirini.

¹ Wiepísarinjíyo “Soyfné dnj rfa míseaxepani.” nuriri re urinjiginí, “Gorixomi dnj wíkroro nioní eni dnj níkwíroro éfrixini. ² Anj gf ápoyáyo awawá obaxf ikwíronini. Nioní soyfné nani anj wé searoárimfá enjagi nani anj awawá ayf mikwíronípa neri sijnwiriyf, anani áwanj searimniri enáriní. ³ Nioní nuri anj wé nísearoárimí ámi nibiri soyfné eni nioní njeámfaé nioní tfini nawini njeapírfá nani níseairiménapimi umfáriní. ⁴ Óf nioní anj apimi nani umfáyi nani soyfné nijfáriní.” urfagi ⁵ Tomaso re urinjiginí, “Ámináoxini, joxi urfe nani none majfá nerane nani arige óf urfáyi nani nijfá imóninwini?” urfagi ⁶ Jisaso re urinjiginí, “Ámá ‘Gorixo tfnf e nani úimiginí.’ wimónarinjíyo nani niwaninjoni óyininj imóninjonirini. Amipi Gorixo nani nepa imóninjfpí ámá ayo síwá wiri dnj niyimnjf imóninjfpí sxf umimori yarínjonirini. Ámá wo óf wiyimi dani ápo tfnf e nani wímeapaxímani. Nionini óf ápo tfe naniyininj imóninjonirini. ⁷ Soyfné nioní nani ‘Orfaní?’ niniawiro píraninjf nijfá nimóniro sijnwiriyf, gf ápo nani eni píraninjf nijfá imónaniro egfáriní. E níseariri aiwi agwi riná dani soyfné o nani nijfá nimóniro sijnwí wínigfáriní.” urfagi ⁸ Piripo re urinjiginí, “Ámináoxini, joxi ápo síwá neaíána ‘Ayf apánirini.’ neaimónarini.” urfagi ⁹ Jisaso re urinjiginí,

“Piripe, nioni soyíné tñni enjíná dáni emenjá aiwí joxi nioni nání sini píraníñf níjfa mimónipa renjini? Ámá nioni sñjwí nanfá gíyí gíyí ápomí eni winfáyí enjagi nání joxi pí nání ‘Ápo eni síwá neaiti.’ níraríñini? ¹⁰ Ápo xewaxoni tñni nawíni imónirai xewaxoni ápo tñni nawíni imónirai enjagwí nání joxi sini ‘O xano tñni axowaúrfani?’ níniawiri dñf mñnikwíroaríñf renjini? Xwíyfa nioni seararíñapi gí dñfyo dáni seararíñamani. Amípí nioni yaríñapi eni ápo, nioni tñni nawíni imónigwííoyá dñfyo dáni yaríñaríni. ¹¹ Xwíyfa nioni re searíapi, ‘Ápo nioni tñni nawíni imónirai nioni ápo tñni nawíni imónirai enjwii.’ searíapi nání ‘Neparíni.’ níyaiwiro dñf níkwírópoyi. ‘E oyaneyi.’ níseaimónipa neríñáyí, emímí amípí nioni níseaiwapíya baríñá soyíné sñjwí winígfápi náníni ‘Neparíni.’ níyaiwiro dñf níkwírópoyi. ¹² Aga nepa seararíñini. Nioni dñf níkwíroarígfá gíyí gíyí amípí nioni seaiwapíyaríñapi eni epíríaríni. Oyi, nioni ápo tfe umfá enjagi nání amípí nioni seaiwapíyaríñapimi wiáf seáyí e imóníñpi aí epíríaríni. ¹³ Xewaxoni enj éaníñf ápoyá ámayo síwá níwiríñpimi dáni ‘Ápo seáyí e imóníñoraní?’ wíawíríxíniñf soyíné pí pí nání ápomí ríxíñf nuríríñá xegí xewaxoními dáni nurírí ríxíñf uránáyí, nioni ananí xixeni níseaiimfáríni. ¹⁴ Amípí ápomí ríxíñf nuríríñá nioními dáni nurírí ríxíñf urfápi nioni ananí níseaiimfáríni.

“Nioni Kwíyí Goríxoyápi uowárimfáríni.” uríñf nániríni.

¹⁵ “Soyíné nioni dñf síxí níñyiríñáyí, nioni sekaxí searíñapi xixeni xfdípríaríni. ¹⁶ Nioni ápomí ríxíñf uráná arírá seaipaxí imóníñf ámi wo soyíné tñni nawíni aníñf íníñá ñweáwinígníni segí táfámi uowárenapíñfáríni. ¹⁷ Kwíyí xfo nání nepa imóníñpíni seaiwapíyaríñfpi nání raríñini. Ámá xíomi dñf mñnikwíroarígfáyí kwíyí xfoyápimi mí níwómíxíro níjfa mimónipaxí enjagi nání arírá wimíniñf enfápi umímíñpaxí meníni. E neri aí kwíyípi ríxa soyíné tñni nawíni imóníñjagi nání apí nání níjfa imóníñjoi. Idáná soyíné eni níseaimearí xwioxíyo seañweanfáríni. ¹⁸ Nioni wimíáoyíñéníñf segípi níseawárimí umfámani. Ámi soyíné tññf e nání bímfáríni. ¹⁹ Ámá nioni dñf mñnikwíroarígfáyí sñjwí mñnanípa epírí nání añwí ayoríni. E neri aí soyíné ámi sñjwí nanípírfáríni. Nioni ámi sñjñf emfá enjagi nání soyíné eni sñjñf epíríaríni. ²⁰ Sfá soyíné nioni ámi sñjñf éaná nanípírfáyimi re níyaiwiro níjfa imónípríaríni, ‘O xano tñni imóníri enjáná none xfo tñni imónírane xfo none tñni imóníri enjagwi nání xfo tñni axoneríni.’ níyaiwiro níjfa imónípríaríni. ²¹ Ámá go go gí sekaxí raríñapi íá níxíríri níxídiríñáyí, nioni dñf síxí níyaríñoríni. Nioni dñf síxí níyaríñf gomí gomí gí ápo dñf síxí uyirí nioni uyirí neri níwaníñoni nání yumí bí mñwí xixeni síwá winímfáríni.” urfági ²² Judaso —Isíkarioti dñf Judaso marfái, wíepísaríñowa Judasoyí ríñíñf woríni. O re uríñínigíni, “Ámínáoxíni, pí éagí nání ámá nñni xwífa tfyó ñweagfáyo síwá mñwinípa neri newaníñoni síwá neainírfáríni?” urfági ²³ Jisaso re uríñínigíni, “Ámá go go nioni dñf síxí níñyiríñáyí, xwíyfa nioni raríñapi xfdíñfáríni. Omí gí ápo dñf síxí nuyirí yawawí o táfámi níbírai o tñni nawíni aníñf ñweanfáwárimí. ²⁴ Ámá nioni dñf síxí mñnyarígfáyí nioni raríñapi xfdarígfámani. Xwíyfa nioni seararíñá soyíné arfá niarígfápi, ayí nioni gí dñf tñni raríñapímani. Ápo

n̄rowárénap̄iṅoyá d̄iṅf̄ t̄f̄n̄i rariṅáp̄ir̄iṅi.” nur̄iri ²⁵ re ur̄iṅiṅiḡiṅi, “Nioni s̄iṅi soȳiné t̄f̄n̄i n̄iṅwear̄iná am̄ip̄i ap̄i n̄áni sear̄f̄iṅi. ²⁶ E ner̄i aí r̄f̄wéná ar̄irá seain̄o —O kw̄iȳf̄ Gor̄xoyáp̄ir̄iṅi. X̄fo amá nioni n̄ix̄f̄dar̄iḡf̄ayo n̄áni urowárénap̄in̄f̄ap̄ir̄iṅi. Ap̄i am̄ip̄i n̄f̄n̄i n̄áni seaiw̄ap̄iȳiáná nioni n̄iseara war̄iṅá n̄ip̄iṅi n̄áni d̄iṅf̄ seain̄iṅf̄ar̄iṅi. ²⁷ Nioni soȳiné p̄f̄n̄i n̄iseawiár̄im̄i nur̄i aiwi soȳiné nioniyá d̄iṅf̄ t̄f̄n̄i n̄wayir̄on̄iro ṅweap̄ir̄f̄ar̄iṅi. Nioniyá d̄iṅf̄ t̄f̄n̄i n̄wayir̄on̄iro ṅweap̄ir̄f̄ap̄i n̄áni n̄ir̄ir̄iná amá xw̄f̄á t̄f̄yo d̄iṅf̄ wiḡf̄ d̄iṅf̄ t̄f̄n̄i yar̄iḡf̄ap̄i n̄áni m̄irar̄iṅiṅi. Nioniyá d̄iṅf̄ t̄f̄n̄i aga n̄wayir̄on̄iro ṅweap̄ir̄f̄a n̄áni im̄on̄ip̄ir̄f̄ar̄iṅi. Aȳin̄áni d̄iṅf̄ r̄f̄á n̄iseaxeri wáȳf̄ b̄i min̄ipa éf̄rix̄iṅi. ²⁸ Xw̄iȳf̄á nioni sear̄f̄á r̄ip̄i, ‘Nioni p̄f̄n̄i n̄iseawiár̄im̄i nur̄i am̄i seȳiné t̄ṅf̄ e n̄áni bim̄f̄ar̄iṅi.’ sear̄f̄ap̄i soȳiné r̄ixa ar̄f̄á n̄ioi. Nioni ap̄o t̄ṅf̄ e n̄áni um̄i eṅaḡi n̄áni soȳiné nepa d̄iṅf̄ six̄f̄ n̄niyir̄ináȳf̄, yaȳf̄ seáȳim̄i dán̄i seain̄im̄n̄iri éf̄rix̄iṅi. Ap̄o seáȳi e n̄im̄úron̄o eṅaḡi n̄áni rariṅiṅi. ²⁹ Soȳiné nioni sear̄f̄ap̄i x̄ixeni im̄on̄if̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄iná d̄iṅf̄ n̄ikw̄f̄oro ‘Aȳf̄ o near̄iṅf̄p̄ir̄f̄ani?’ yaiwiro oépyoin̄iri s̄iṅi mim̄on̄ipa éf̄m̄i searar̄iṅiṅi.” nur̄iri ³⁰ re ur̄iṅiṅiḡiṅi, “Xw̄f̄á t̄f̄yo meṅweaṅo —O obor̄iṅi. O r̄ixa bar̄iṅaḡi n̄áni nioni soȳiné t̄f̄n̄i n̄iṅwear̄i am̄i ayá wí sear̄im̄im̄éṅi. O nioni eṅf̄ m̄ineán̄iṅo eṅaḡi aiwi ³¹ amá xw̄f̄á t̄f̄yo d̄iṅf̄ȳf̄ n̄f̄n̄i re naiw̄ir̄ix̄in̄iri, ‘O xanomi d̄iṅf̄ six̄f̄ uyiṅor̄f̄ani?’ naiw̄ir̄ix̄in̄iri ap̄o sekax̄f̄ n̄ir̄iṅf̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixeni oem̄iṅi.” nur̄iri re ur̄iṅiṅiḡiṅi, “Re dán̄i n̄wiáp̄f̄n̄imeám̄i r̄ixa owaneȳf̄.” ur̄iṅiṅiḡiṅi.

15

“Wain̄f̄ urax̄f̄ nepax̄iṅf̄ im̄on̄iṅf̄p̄iṅf̄ im̄on̄iṅáon̄ir̄iṅi.” ur̄iṅf̄ n̄ánir̄iṅi.

¹ Jisaso ewaȳf̄ xw̄iȳf̄á nur̄iri re ur̄iṅiṅiḡiṅi, “Wain̄f̄ urax̄f̄ nepax̄iṅf̄ im̄on̄iṅf̄p̄i, aȳf̄ nionir̄iṅi. Wain̄f̄ om̄iṅf̄ xiáwo ḡf̄ ap̄or̄iṅi. ² Wireṅf̄ nionim̄i dán̄i neán̄iri ná m̄iwéȳf̄f̄ n̄f̄n̄i ap̄o em̄i wix̄imoar̄iṅir̄iṅi. Wireṅf̄ ná wear̄iṅf̄ȳf̄ n̄f̄n̄i xwioḡw̄f̄ w̄f̄om̄i ná xwé wéw̄iṅiṅin̄iri o em̄i w̄iwákwim̄i n̄iyár̄imáná m̄f̄á im̄ixárar̄iṅir̄iṅi. ³ Xw̄iȳf̄á nioni searar̄iṅápim̄i dán̄i soȳiné r̄ixa m̄f̄án̄iṅf̄ in̄iṅo. ⁴ Soȳiné urax̄f̄ wireṅf̄ eán̄iṅf̄pa ax̄f̄p̄i nioni neán̄if̄rix̄iṅi. E ner̄ináȳf̄, nioni wireṅf̄n̄iṅf̄ ax̄f̄p̄i soȳiné seaeán̄im̄f̄ar̄iṅi. Wain̄f̄ m̄f̄komi wireṅf̄ meán̄ipa ner̄ináȳf̄, ná m̄iwepax̄f̄ im̄on̄iṅf̄pa soȳiné en̄i nioni wireṅf̄n̄iṅf̄ m̄ineán̄ipa ner̄ináȳf̄, ná wepax̄f̄ men̄iṅi. ⁵ Nioni urax̄f̄ wain̄f̄ m̄f̄k̄in̄iṅf̄ im̄on̄iṅáon̄ir̄iṅi. Soȳiné urax̄f̄ wain̄f̄ wireṅf̄n̄iṅf̄ im̄on̄iṅf̄oȳf̄inériṅi. Amá nioni wireṅf̄n̄iṅf̄ neán̄iṅf̄ go go nioni x̄f̄oyá m̄f̄k̄f̄ im̄on̄iṅáon̄i eṅaḡi n̄áni ná xwén̄iṅf̄ wear̄iṅir̄iṅi. Aȳf̄ r̄ip̄i n̄ánir̄iṅi. Soȳiné nioni p̄f̄n̄i n̄niwiár̄im̄i nur̄ináȳf̄, am̄ip̄i wí epax̄f̄ men̄iṅi. ⁶ Wireṅf̄ em̄i móf̄ȳf̄ yeáȳf̄ yárar̄iṅf̄pa amá nioni wireṅf̄n̄iṅf̄ m̄ineán̄ipa éf̄ gomi gomi em̄i móáná yeáȳf̄ yárar̄iṅir̄iṅi. Wireṅf̄ ax̄f̄p̄iṅi e eṅf̄ȳf̄ awí neaár̄iri r̄f̄á ikeaar̄aná r̄f̄á nowárar̄iṅir̄iṅi.” nur̄iri ⁷ re ur̄iṅiṅiḡiṅi, “Soȳiné nioni wireṅf̄n̄iṅf̄ neán̄iri xw̄iȳf̄á nioniyáp̄i x̄f̄d̄iri ner̄ináȳf̄, soȳiné pí pí seaim̄on̄ar̄iṅf̄ȳf̄ n̄áni ap̄om̄i r̄ix̄iṅf̄ uráná anani seaiin̄f̄ar̄iṅi. ⁸ Soȳiné e nero ná xwén̄iṅf̄ ner̄iṅf̄pim̄i dán̄i eṅf̄ six̄f̄ eán̄iṅf̄ ḡf̄ apoyáp̄i amáyo s̄iwá wíáná ‘O seáȳi e im̄on̄iṅor̄f̄ani?’ wiaiwip̄ir̄f̄ar̄iṅi. Soȳiné e ner̄iṅf̄pim̄i dán̄i en̄i ‘Xeḡf̄ wlep̄is̄iṅf̄f̄ wif̄r̄f̄ani?’ wip̄im̄on̄if̄ar̄iṅi. ⁹ Ap̄o d̄iṅf̄ six̄f̄ n̄iyiṅf̄pa nioni en̄i d̄iṅf̄ six̄f̄ seayiṅiṅi. Aȳin̄áni nioni d̄iṅf̄ six̄f̄ seayiṅáp̄i an̄iṅf̄ neaȳiwin̄iṅiṅiri éf̄rix̄iṅi. ¹⁰ Soȳiné nioni sekax̄f̄ sear̄f̄áyo x̄ixeni n̄ix̄f̄d̄ir̄on̄áȳf̄, nioni ḡf̄ ap̄o sekax̄f̄ n̄ir̄iṅf̄p̄i p̄ir̄an̄iṅf̄ x̄f̄dar̄iṅaḡi n̄áni d̄iṅf̄

sixf niyarinjpa nioni eni axip aninj soyfne dñf sixf seayimfarini. ¹¹ Dñf nifá b onimíapí seairi yayf b onimíapí seainri oenri nani mīseararinjini. Dñf nifá nñiri yayf ninarinjpa soyfne eni dñf nifá ayá wī seairi yayf seainri oenri seararinjini. ¹² Sekaxf nioni rarinjapi rīpīriñi. Nioni dñf sixf seayarinjpa soyfne eni axip xixe dñf sixf yinfrīxini. ¹³ Ámá wo xegf ámáyo dñf sixf nuyirná arirá wimñiri nani upeip dñf sixf uyarigfapi b tñi xixeni mimónini. Aga seáy e mūrónini. ¹⁴ Soyfne nioni sekaxf seararinjapi xixeni axip nerónáy, gf ámáýné imóniñoi. ¹⁵ Xináiwáninj nimóniro omñf wīarigfáy wīg boso ‘E emfñiri nani rfa neararini?’ mīyaiwī majfá imónarigfá enagf nani sñi ‘Inókiwayñéninj imónigfoýnéy seariméini. Amipi ápo nīrarfná arfá winj nīpñi áwanf nīseariri nani ‘Gf ámáoynéy seararinjini. ¹⁶ Soyfne nioni fá nīyamixigfámani. Ayf nioni soyfne nuro ámáyo nuréwapiyinjipimi dani aiwá nīymñinj wéfrīxñiri fá nīyamiximf nīseairi searīpeañarini. Ayinani pi pi nani ápomī rixñf nurīfná nionimī dani neri uránáy, anani xixeni seainfarini. ¹⁷ Sekaxf nioni rarinjapi rīpīriñi. Aga xixe dñf sixf yinfrīxini.

“Gf seaipīsarīñáoyfne enagf nani ámá sñmf tñi seaipīfarini.” urinj nānriñi.

¹⁸ “Ámá xwífá tño enjpi nānini moarigfáy soyfne sñmf tñi seaiarīñagfá nīwñirfná dñf re mófrīxini, ‘None sñi sñmf tñi mīneaipa nerfná xámī jisasomī wīgfarani?’ mófrīxini. ¹⁹ Soyfne ámá xwífá tño wenjpi nānini moarigfáy tñi nawīni nimóniri sñjwriy, soyfne wīgýy imónaniri éfá enagf nani dñf sixf seayipaxrini. E neri aí soyfne ámá xwífá tño wenjpi nānini moarigfáy tñi nawīni mimónipa ero ayf tñi axip mimónipa éfrīxñiri fá yīyamiximf seairi enj enagf nani ayf sñmf tñi seaiarīñoi. ²⁰ Ewayf xwiýfá nioni searfá rīpi, ‘Ámá xñáininj nimóniri omñf wīarinj go go xegf bosomī seáy e wimónarīñmani.’ searfapi nani dñf mófrīxini. Nioni xeaninj nīnikārīrónáy, soyfne eni xeaninj seaikārīpīrīfarini. Xwiýfá nioniyapi arfá nñiro nñixfdirónáy, soyfneyapi eni arfá nīseairo seaxfdirīfarini. ²¹ E neri aí nioni nīrowarēnapīñoi nani nījfá pīrānīñf mimónipa nero nani soyfne nioni nñixfdirō ‘Jisasoýāonerini.’ rarīñagfá nani xeaninj rīpi nīpñi seaikārīpīrīfarini.” nuriri ²² re urinjñigini, “Nioni nībiri xwiýfá murīpa neri sñjwriy, wīg fwf nero nioni rfwf nīmófapi nani xwiýfá meārīñpaxf imónaniri éfámani. Nioni rīxa bñj enagf nani ayf re wī rīpaxf menini, ‘Negf enjwáf nerfná fwf mīyarīñwñiri enjwāriñi.’ rīpaxf menini. ²³ Ámá nioni sñmf tñi niarigfáy gf ápomī eni sñmf tñi wiarīñoi. ²⁴ Nioni emimf amipi ámá enjñá dani aiwā mīwīwapiyigfá b mīwīwapiyīpa neri sñjwriy, wīg fwf nero nioni rfwf nīmófapi nani xwiýfá meārīñpaxf menini. E neri aiwā nioni emimf wīwapiyīñapi sñjwñ nñanīro aí nioni tñi gf ápo tñi eni nīwawīni sñmf tñi yeaiarīñoi. ²⁵ Rfwamīñf nioni nani wīg ħwf ikaxf eāññfyo dani eāññf rīpi, ‘Mkíf meñagf aiwā sñmf tñi nigfārini.’ nriñri eāññfpi xixeni imónini nani niarīñoi.” urinjñigini.

²⁶ Ámī re urinjñigini, “Arirá seainfo —O Gorīxoyá kwīyīpīriñi. Api nioni ápo tñf e dani soyfne tñf e nani urowarēnapīmāpīriñi. Api kwīyī Gorīxoyapi xfo tñf e dani nībiri xfo nani nepa imónīñpīni seaiwapīyarīñfpi nani rarīñini. Api nībīrfná nioni nani áwanf

searínfáriní. ²⁷ Soyfné nioní á máyo iwamfó nuréwapiya unjaé dání nioní tfní emeagfóyfné enjagi nání seaímeanj mfkoyfné ení á máyo nioní nání áwanj urípírfáriní.

16

¹ Soyfné axínání dñj níníkwíróro nemána óreámioapfrixíníri apí nípíní searínjíní. ² Ayf re seaipfírfáriní. Rotú anjyo dání segf yof emí niseakwírimoro aiwí rfwéná xe nimóníriná á má seaipkífáyf Goríxo wimónarínjípíní yarínjwíníri seaipkipfírfáriní. ³ Ápo nání njjáf píranínj mimónípa ero nioní nání ení axípi e mimónípa ero nero nání apí seaipfírfáriní. ⁴ Xwiyfá nioní searfápi, ayf rípi nání searfíní. Xeanínj apí ríxa nimónaríná nioní niseara úapí nání dñj mopírfá nání searfíní. Apí nání iwamfó soyfné tfní emenjaé dání áwanj mīsearínjanigíní. Síní soyfné tfní nemerí nání áwanj mīsearínjanigíní.

Kwiyfpi enfápi nání urínj nániríní.

⁵ “Ríxa nīrowárenapíño tñj e nání warínjagi aí soyfné woxí ‘Joxí gímí nání uríní?’ mñnīrarínjoi. ⁶ Nioní ‘Ríxa numfíní.’ searfápi nání soyfné íkínínj sípi seaiaríní. ⁷ E nerí aí aga nepa searínjíní, ‘Nioní soyfné tfní anínj re nījwearíná arírá nīseaipaxf aiwí pfní nīseawiárímí nuríná arírá aga seáyí e imónínjipi seaipaxfíní.’ searínjíní. Ayf rípi nániríní. Nioní pfní nīseawiárímí mupa nerínáyí, arírá seainfomí —Kwiyfpi nání rarínjíní. Omí murowárenapípa epaxfíní. Nioní nurfnáyí, omí soyfné tfámíní urowárenapímfá enjagi nání rarínjíní. ⁸ Kwiyfpi nībíríná á má xwáf tfyó dánjyf re yaiwírfrixíníri, ‘Néne ‘Íwípi, ayf apírfaní?’ moarínjwápi tfní “Wé rónínjipi, ayf apírfaní?” moarínjwápi tfní “Goríxo á máyo xwiyfá numeárírfíná e winfárfaní?” moarínjwápi tfní apiaú apí xenjwíní moarínjwárfaní?” yaiwírfrixíníri wíwapíyinfáriní. ⁹ Ayf nioní dñj mñnīkwíropa yarínjagfa nání kwiyfpi ‘Íwípi, ayf apírfaní?’ oyaiwípoyníri wíwapíyírí ¹⁰ nioní ápo tñj e nání yíaná o nínímímínímáná soyfné síní sñjwáf ámi wí mñnanfá enjagi nání kwiyfpi ‘Wé rónínjipi, ayf apírfaní?’ ení oyaiwípoyníri wíwapíyírí ¹¹ Goríxo obo, á má xwáf tfyó menjwanomí ríxa xwiyfá umeárínj enjagi nání kwiyfpi ‘Goríxo xwiyfá numeárírfíná e winfárfaní.’ ení oyaiwípoyníri wíwapíyírí enfáriní.” urínjínigíní.

¹² Ámi re urínjínigíní, “Nioní xwiyfá xwapf ámi bí tfní ‘Osearímíní.’ nímónarínjagi aiwí agwí soyfné arfá nípaxf mimóníño. ¹³ E nerí aiwí kwiyf amípi nepaxínj imónínjipi nání rarínjipi nībíríná Goríxo nání nepání imónínjipi nfní seaíwapíyinfáriní. Apí xegf dñj tfní wí mīsearípa nerí ápomíní arfá wiarínjípíní rínfá enjagi nání amípi Goríxo nání imónínjipi xixení searéwapíyinfáriní. Amípi rfwíyo imónínfápi nání ení wfá searókiamonfáriní. ¹⁴ Kwiyfpi xwiyfá nioní rarínjápi wfá nīsearókiamoní nioní nání nīsearírí nání nioní seáyí e nímíxínfáriní. ¹⁵ Ápo nioní fánínj niepfxíniasínj enjagi nání amípi nfní oyá imónínjipi nioníyáriní. Ayínání nioní re searfíní, ‘Kwiyfpi nioní rarínjápi arfá nínírí wfá searókiamonfáriní.’ searfíní.” urínjínigíní.

“Íkínínj sípi nīseafísáná yayf seainfáriní.” urínj nániríní.

¹⁶ Jisaso ámi re urínjínigíní, “Nioní bí onímíápi soyfné tfní nījweámáná enjáná sñjwáf nanípírfíméoi. Soyfné segfpi ámi bí onímíápi nījweámáná

sijwí nanipíríáriní.” urfagi ¹⁷ wiepíсари́jыf wa re rinígawixini, “O pí enípi nání ría re áwanj neararini, ‘Nioni bí onímiápi níjweámána enána sijwí nanipíríméoi. Soyíne segípi ámi bí onímiápi níjweámána sijwí nanipíríáriní.’ Rípi ení ‘Ápo tínj e umíniri raríjini.’ neararíjipi pí enípi nání ría neararini?” níriniro ¹⁸ re rinígawixini, “ ‘Bí onímiápiyí raríjyí pí nání ría neararini? None xfo raríjipi nání níjía mimóníjwini.’ rinaríjagfa ¹⁹ Jisaso awa yaríj owianeyiníro wimónaríjagí nání níjía mimóniri nání re uríjínigini, ‘Nioni ‘Bí onímiápi níjweámána enána sijwí nanipíríméoi. Segípi ámi bí onímiápi níjweámána sijwí nanipíríáriní.’ searípi nání yaríj níniro rirínaríjoi? ²⁰ Aga nepa seararíjini. Soyíne ámíxía nero jwí piyí wirínipírí aiwi ámá xwía tíyo dáníyí —Ayí Goríxo tíni xepíxepá rónígáyíriní. Ayí yayí seáyimi dání winíníjoi. Ríná soyíne íkíníj sípi níseairi aiwi ríwéná dínj nífá seainíníáriní.’ nuríri ²¹ ewayí xwíyía bí rípi uríjínigini, ‘Apíxíwa niaíwí níxíríná yarígípi nání dínj mópoyi. Apíxí niaíwí sijwí wanaríná ‘Ríníj níniníri niaíwí xírími nání ríxa rínárfani?’ níyaiwirí nání íkíníj sípi wiaríjírini. E nerí aí ríwéná niaíwí ríxa níxírímáná niaíwí xírfo nání dínj nífá winaríjagí nání ríníj winípi nání aría ikeamoaríjírini. ²² Soyíne ení axípiníj seaimónini. Agwí soyíne íkíníj sípi níseairi aiwi nioni ámi sijwí seanána xwioxíyo dínj nífá seainíníáriní. Yayí apí ámá wí amípi wí nísealkáiro aí pírfí searakipaxí mimóníjpi nání raríjini. ²³ Dínj yayí seainé dání nioni ámi amípi bí nání yaríj nípíríámaní. Aga nepa seararíjini. Ápomí amípi bí nání ríxíj nurírná nioními dání uránáyí, ananí níseaiapíníáriní. ²⁴ Íniná dání ápomí nioními dání ríxíj murípa néra níbfásáná aí dínj nífá seainíníápi bí onímiápi níseainípa éwinígíniri omí ananí ríxíj urírfíxíni. Ríxíj uráná seaiapíníáriní.” uríjínigini.

“Nioní ámá Goríxo tíni xepíxepá rónígáyo ríxa xopírírf winíáriní.” uríj nánirini.

²⁵ Ámi re uríjínigini, “Xwíyía nioni níseara úápi ewayí xwíyía tíni níseariri aiwi ríwéná ewayí xwíyía tíni ámi bí mísearí ápo nání sijáni áwanj searímíáiná mimóníníáriní. ²⁶ Íná Goríxomi ríxíj nurírná nioními dání urírfíáriní. Sewaníjoyíne ríxíj uráná ananí aría seainí enagí nání ‘Íná nioni soyíne nání ápomí ríxíj seauríymíáriní.’ míseararíjini. ²⁷ Xewaníjoi dínj síxí níseayiri nání aría seainíáriní. Soyíne nioni dínj síxí níyiro ‘Ápo tínj e dání bíjoríani?’ niaíwiro yaríjagfa nání xewaníjoi dínj síxí níseayiri nání aría seainíáriní.” nuríri ²⁸ re uríjínigini, “Eníiná nioni ápo tíni njweagáoni aí o tínj e dání píni níwiárimi xwía tíyo nání bíjírini. Re níjweanísáná xwía tíyo píni níwiárimi ámi o tínj e nání umíni.” urfagi ²⁹ xegí wiepíсари́jowa re urígawixini, “Ayí apírini. Agwí joxí ewayí xwíyía tíni míneararíjini. Ríxa sijáni áwanj neararíjini. ³⁰ Agwí none dínj re nísiawirane níjía imóníjwini, ‘Amípi níni nání níjforíani? Ámá yaríj míwípa éími aiwi wíj xwioxíyo ‘Yaríj apí owimíni.’ yaiwiarígípi nání níjía imóníjoríani?’ nísiawirane níjía imóníjwini. Ayínáni dínj re nísiawirane dínj ríkwíroaríjwini, ‘Joxí Goríxo tínj e dání bíjoxírini.’ ríkwíroaríjwini.” urfagfa ³¹ Jisaso re uríjínigini, “Agwí soyíne dínj ríníkwíroaríjoi? ³² Soyíne xídfíxdowarí seaiáná nioní nígípi píni níniwiárimi segí aními nání xíxegíni umírfírná

ríxa aŋwí e nerí ríxa imóniní. Soyíné nioní píní níníwíarími núagfa aí ápo dñf níkíkayonagí nání nioní nígípi ŋweapaxímani. ³³ Soyíné ayá síwí mîsearó ‘O tñní ikáríníŋwáonerífaní?’ níyaiwiníro kikiíá éfríxíníri xwíyá nioní níseara bíápi searfáríni. Soyíné xwíá tŋyo ŋweañáná amá Goríxo tñní xepíxepá rónígíáyí xeaníŋf seaikárípiírá enagí aiwí nioní ayo ríxa xopírírí wíá enagí nání dñf síxí níníro ŋweáfríxíní.” uríŋínigíní.

17

Wíepísaríŋfyo nání ríxíŋf wuríyíŋfpi náníriní.

¹ Jisasí xwíyá apí nura núísáná aŋŋnamí nání síŋwí nanáníri re ríŋínigíní, “Ápoxíní, nímoníní nání ríxa rínáríni. Díxí riwaxoní ení síxí eáníŋf joxíyápi amáyo síwá wímí nání joxí ‘O amá níyoní seáyí e imóníŋorífaní?’ oníaiwípoyíníri nííríxíní. ² Amá joxíyá dñfyo dání nioní níxídarígíáyo dñf níyímíŋf imóníŋfpi síxí umímopaxo imóníwínígíníri ‘Amá níní nání néní tŋjoxí imóneí.’ níriŋf enagí nání rírariŋíní. ³ Amá rípiŋí neríŋfípmí dání dñf níyímíŋf imóníŋfpi tígíáyí imónarígíáríni. Joxí nání ‘Ŋwíá imóníŋo, ayí Goríxoríní. Ámí wo mîŋweaníní.’ dñf rímoro Jisasí Kiraisóní, joxí nírowárénapiŋoní nání ‘Nepa ayí oríní.’ dñf nímore yarígíáyí, ayí dñf níyímíŋfpi imónarígíáríni. ⁴ Joxí o e éwínígíníri níriŋfpi xíxeni nípiŋí níyárírná ení síxí eáníŋf joxíyápi níwíwapíyíríŋfípmí dání seáyí e joxí imóníŋfpi amá xwíá tŋyo dñfyo síwáníŋf wíáríni. ⁵ Ápoxíní nioní e éa enagí nání xámí xwíá rírí síní mímónípa eními joxí tñní níŋwearíná níkíníri ŋweaagápi ‘Ámí nioní tñní níŋwearíná nioní tñní nawíní seáyí e nímoníri axípi oikíníni.’ osimóníní.” nuríri ⁶ re uríŋínigíní, “Amá xwíá tŋyo dñf joxíyá dñf tñní nioní níxídarígíáyí joxí imóníŋfpi nání xíxeni níjía oimóníŋfíŋfpi níwíwapíyíníri. Ayí amá díxíyí nioní níapíŋfíyí nání rírariŋíní. Díxí xwíyá nioní níriŋfípmí píráníŋf níxída níbîro ⁷ ríxa níjía re imóníŋoí, ‘Amípi joxí íáníŋf níepíxíniásíní nioní níriŋfí yaríŋápi nípiŋí joxí níapíŋfíriŋí.’ Níjía e imóníŋoí. ⁸ Xwíyá joxí níriŋfípi xewaníŋoní ríxa uríá enagí nání níjía e imóníŋoí. Xwíyá nioníyápi aríá níníróná dñf níníkwírooro xíxeni re nísiáiwíro níjía imóníŋoí, ‘Goríxo tífámíní bíŋoríní.’ nísiáiwíro ‘Goríxo urowárénapiŋorífaní?’ níaiwíaríŋoí.” nuríri ⁹ re uríŋínigíní, “Amá xwíá tŋyo dñf ápoxí tñní xepíxepá rónígíáyo arírá owiníri yaríŋf mîsírariŋíní. Amá joxíyá dñf tñní dñf níkwíroarígíáyí díxí imóníŋagí nání yaríŋf síariŋíní. ¹⁰ Amípi amá aí nioníyáyí ayí joxíyá imóníní. Amípi amá aí joxíyáyí ení ayí nioníyá imóníní. Ayí dñf níníkwíroríŋfípmí dání amáyo réníŋf uraríŋoí, ‘Seáyí e imóníŋo, ayí oríní.’ uraríŋoí. ¹¹ Nioní joxí tífámíní bímí enagí nání xwíáyo re bí tñní síní ŋweámíméíní. E nerí aí amá rowa síní xwíá tŋyo re ŋweapíírá enagí nání ápoxíní, —Joxí síyíkwí míníŋf imóníŋoxíriní. Joxí díxí ení eáníŋfpi —Ení eáníŋf joxí neámíxowáríŋfpi nání raríŋíní. Apí tñní píráníŋf uméíríxíní. Yawawí nawíní imóníŋwíípa ayí ení axípi nawíní imóníŋfírá nání píráníŋf uméíríxíníri rírariŋíní. ¹² Nioní awa tñní emearíná ení síxí eáníŋf joxí neámíxowáríŋfpi tñní níméra níbíri awíníŋf numearóa baríná awa wo mîyoríriŋípa nemáná aiwí Bíkwíyo dání ríwamíŋf eáníŋfpi xíxeni imóníní nání awa woníní xewaníŋo neríŋfípmí

dáni yorírinimíniri yarini. ¹³ Agwi nioni joxi tñj e nani bímíni. E neri aí dñj nífá nioni ninarinjpa awa eni bi onímiápi mwiní xwé wíwíniginiri siní xwíá tño ninwearfná nioni nra warinjápi rírarinjini.” nuriri ¹⁴ re urinjiginini, “Nioni ámá ápoxi dñj rikwíroarinjño xwiýfá joxiyápi urinjá enagá nani ámá xwíá tño dñjyí ayo símí tñi wiarinjoi. Nioni xwíá tño dánjoni mimónipa enápa awa eni xwíá tño dánjini mímónijagfa nani símí tñi wiarinjoi. ¹⁵ Awami joxi xwíá tño dani owirimeaniri mirírarinjini. Sipí wikáranjño xwíá mwikixepa enfa nani joxi píraninj méwíniginiri rírarinjini. ¹⁶ Nioni xwíá tño dánjoni mimónipa enápa awa eni xwíá tño dánjini mimónipa enagfa nani ámá xwíá tño dñjyí tñi axíyí mimóninjoi. ¹⁷ Xwiýfá joxiyápi aga nepáni imónijagá nani ámá rowa joxi simónarinjpi nani xixeni kumíxinípriri nani xwiýfá api nurewapiyirinjipimi dani píraninj imíxírxini. ¹⁸ Joxi xwíáyo nani úwíniginiri nírowárenapinjpa xamijoni eni awami uowárinjári. ¹⁹ Joxi ámayí nani wíwíniginiri nírowárenapinjpi tñi xixeni niwanijoni owiimíniri nani okumíxinimini. Ámá rowa eni joxi e érxiniri simónarinjpi nani okumíxinípoyniri nani joxi wíwíniginiri nírowárenapinjpi tñi xixeni owiimini.” nuriri ²⁰ re urinjiginini, “Nioni awa nani rixinj mirírarinjini. Awa uréwapiyíáná dñj níkwírófáyí nani eni ápoxini rírarinjini. ²¹ Ayí nñi axíyíninj imóniprífa nani yarinj siarinjini. ‘Ápoxi nioni tñi imóniri nioni joxi tñi imóniri egwípa ayí eni yawawi tñi nawini oimónipoyi.’ nimónarin. Ámá nñi dñj nínikwírowo ‘Gorixo uowárenapagá weapíjorfani?’ niaiwírxiniri ‘Ámá tiyí axíyíninj oimónipoyi.’ nimónarin. ²² Enj síxí eáninj joxi neámíxowárinjpi awa eni yawawi axowawi imónigwípa axowáninj oimónipoyiniri nani weámíxowárinjári. ²³ Awa aga xixeni axowáninj oimónipoyiniri nioni awa tñi nawini imóniri joxi nioni tñi nawini imóniri enjwini. Ámá nñi re niyaiwiro níjfa imóniprífa nani e imónijwini, ‘Gorixo omi uowárenapinjri. Omi dñj síxí uyinjpa awami eni dñj síxí uyini.’ niyaiwiro níjfa imóniprífa nani e imónijwini.” nuriri ²⁴ re urinjiginini, “Ápoxini, ámá joxiyá dñj tñi níxídarigfá rowa nioni xami joxi tñi ninwearfná níkniri jweaagápa ámi níkniri jweanáná síjwí naníprífa nani nioni jweámíáé awa eni nioni tñi jweárxiniri nani nimónarin. Ápoxiniyá dñj tñi níkniri jweaagápi nani rírarinjini. Ayí rípi nánirini. Xwíá ríri siní mimónijáná dñj síxí niyinjoxi enagá nani rarinjini. ²⁵ Ápoxini, joxi wé róninjoxirini. Joxi nani ámá xwíá tño dñjyí níjfa xixeni mimónipa enagfa aiwí nioni joxi nani níjfa xixeni imóninjini. Rowa eni joxi nani ‘O omi uowárenapíjorfani?’ nisaiwiro níjfa imóninjoi. ²⁶ Joxi imóninjpi nani awami ríxa níwíwapiyiri wíá urókiamonjári. Dñj joxi síxí niyarinjpa awa eni wíniyo axípi uyiprífa nani ámi bi tñi wíwapiyimíni. Nioni eni awa tñi nawini imónimífa nani ámi bi tñi wíwapiyimíni.” urinjiginini.

18

Jisasomi fá xirígfa nánirini.

¹ Goríxomi rixinj e nurárimo xegí wiepísarinjowa tñi nuro írrenj xegí yofí Kidíroniyi ríninjipámi níxemoro omínj ojíkwí bi oríwámi dani ininjpi

tfe rémogfawixini. ² Judaso, Jisaso nani miyf urino eni Jisaso tñi xegf wiep̄sariniowa tñi ininá e awi eánayarigfá enagi nani omiñf ojikwfi api nani nijfáriní. ³ O émayf porisf wami awi eari anj ridiyowá yarigfiwami awi mearoarigfáwami eni Parisiowa tñi apaxipániñf imónigfá xwéowa tñi e dani awi eari nemána awa ramixf tñi uyfwf tñi m̄x̄náp̄i tñi n̄x̄r̄imáná ojikw̄f̄ipimi nani nuro rémóáná ⁴ Jisaso xfomi wikarip̄r̄ip̄i n̄p̄ini nani rixa nijfá nimóniri nani anwi e nuri re uriñinigini, “Soyiné go nani p̄fá yarini?” urfagi ⁵ awa re urigfawixini, “Nasaret dñf Jisaso nani p̄fá yariniwini.” urfagfá Judaso xfo nani pasániñf umeariño awa tñi rojáná Jisaso “Ayf nionirini.” uriñinigini. ⁶ “Ayf nionirini.” uráná awa re egfawixini. Óf nero rfwimaniñf úfáyf xwfáyo pikini meagfawixini. ⁷ Xwfáyo p̄k̄ini meáagfá o ami re uriñinigini, “Go nani p̄fá yarini?” urfagi awa “Nasaret dñf Jisaso nani p̄fá yariniwini.” urfagfá ⁸ Jisaso ‘Ayf nionirini.’ rixa searfanigini. Ayinani nioni nani p̄fá n̄nir̄ináyf, ámá rowayf xe oúpoyiniri siñwf win̄ipoyi.” uriñinigini. ⁹ Xami Gorixomi re urfipi, “Ámá joxiyá dñf tñi x̄d̄f̄r̄ix̄iniri niapiñyf womi m̄wior̄r̄in̄áriní.” urfipi xixeni imónini nani e uriñinigini. ¹⁰ E urarfná Saimoni Pitao kirá bá n̄m̄ixeari re en̄inigini. M̄rf̄ nuri apaxipániñf imónigfáwami seáyi e wimóniño yá omiñf wiariñomi —O xegf yof Marikasoyi riniñorini. Omi miñf róm̄iniri éyf p̄rf̄ noȳkiri arfá miñf wir̄pieañinigini. ¹¹ P̄rf̄ noȳkiri arfá miñf wir̄pieáagf Jisaso Pitaomi m̄x̄f re uriñinigini, “Kirápá xegf anño ami up̄roi. Xeaniñf kap̄x̄in̄iñf ápo o on̄iniri niapariniñf ‘M̄tin̄pa oent.’ r̄simónariní?” uriñinigini.

Jisasomi Anaso tñf e nani n̄m̄éra nuro w̄arigfá n̄an̄r̄ini.

¹² Émayf porisowa tñi wigf seáyi e wimóniño tñi Judayf anj ridiyowá yarigfiwami awi mearoarigfáwá tñi Jisasomi fá n̄xero gw̄f nijiro ¹³ xami Anaso tñf e nani n̄m̄éra ugfawixini. Anasomi x̄neagwo Kaiapasorini. Xwiogwf omi o apaxipániñf imónigfáwá seáyi e wimóniñorini. ¹⁴ Xami xegf Judayo re uriño, ayf orini, “Negf ámá n̄ni pep̄r̄ix̄iniri ayf r̄in̄iñf meaniri éf̄ap̄i nani ámá ná woni r̄in̄iñf api n̄meari n̄perfnáyf, ananirini.’ nimónariní.” uriñorini.

Pitao “Oyá niep̄sariniñf wonimani.” r̄iñf n̄an̄r̄ini.

¹⁵ Omi x̄neagwo, Anasoyi riniño tñf e nani Jisasomi n̄m̄éra warfná Saimoni Pitao tñi wiep̄sariniñf ami wo tñi awaú Jisasomi r̄fw̄yo n̄x̄fda nuri apaxipániñf imónigfáwami seáyi e wimóniño yá anj tñf e n̄rémómáná wiep̄sariniñf wfomi apaxipániñf imónigfáwami seáyi e wimóniño sim̄man̄f oyá nijfá enagi nani o Jisaso tñi anj ák̄iñáyo inimi n̄p̄awiri ¹⁶ Pitao sin̄i b̄fariwamini fw̄i e roñagi nani nuri apixf ák̄iñá fw̄iyimi awi roariñi Pitao nani nuri n̄peyeari n̄wir̄imeami fw̄iaparfná ¹⁷ apixf ák̄iñá fw̄iyimi awi roariñi Pitao re uriñinigini, “Jox̄ eni ámá royá wiep̄sariniñf wox̄i men̄r̄ani?” urfagi o “Nionimani.” nuriñi n̄p̄awiri ¹⁸ x̄in̄áiwaniñf nimóniro omiñf yarigfáyf tñi anj ridiyowá yarigfiwami awi mearoarigfáwá tñi e n̄rówap̄iro imiñf rariñagi nani r̄fá n̄ikeámáná r̄fá imónarfná Pitao eni r̄fá oimónim̄iniri anwi e nuri awa tñi nawini n̄rori r̄fá imónariñaginí.

Anaso Jisasomi yariniñf n̄w̄ia un̄f n̄an̄r̄ini.

19 Apaxípaniñf imónigfáwami seáyi e wimóniño Jisasoyá wiepísariniñf nání yariñf wirí xwiyfá amáyo uréwapiyariñfpi nání yariñf wirí éagí 20 Jisaso re uriñinigini, “Nioni amá niyoní siñániñe dání uréwapiyariñfá. Nioni gini gíná nuréwapiyiríná rotú añfyo dánirani, añf rídiyowá yariñfáwami dánirani, sa negí Judayf awí eánarigfe dání uréwapiyariñfá enagí nání 21 joxi pí nání nioni yariñf niariñfni. Nioni xwiyfá uraríná rfá niarigfáyo yariñf wí. Pí pí urariñfpi nání ayf anani niñfáriní.” uráná 22 añf rídiyowá yariñfáwami awí mearoarigfáyf wo añwí e éf nrómáná Jisasomí wé tñni nupikákwirí re uriñinigini, “Apaxípaniñf imónigfáwami seáyi e wimóniñomi e nuriríná ‘Apáni urariñfni.’ risimónariní?” urfagi 23 Jisaso re uriñinigini, “Nioni xenwíni nríri sipíni rarínáyf, xenwí rfápi nání áwanf nearei. Nioni nanf rarínáyf, pí nání iwanf neariñfni?” urfagi 24 Anaso Jisaso siní gwí jiníñána apaxípaniñf imónigfáwami seáyi e wimóniñf ámi wo, Kaiapasoyf riniño tñf e nání wiowárinigini.

Pitao “Oyá niepísariniñf wonimani.” ámi uriñf nánirini.

25 Saimoní Pitao rífa íkeaáriníñe éf nrómáná rfá imónaríná e rówapigfáyf wí re urigfawixini, “Joxi ení xegí wiepísariniñf woxi menirani?” urfagi aí o “Oweoi.” nuríri “Nioni ení wonimani.” urfagi 26 Apaxípaniñf imónigfáwami seáyi e wimóniñoyá xináiwániñf nimóniro omiñf wiarigfáyf wo —O Pitao arfá miñf wirípieañomi xexirímeá worini. O ení Pitaomí re uriñinigini, “Nioni ojikwíyo Jisaso tñni nawíni roñagi siñwí ranfáoxi menirani?” urfagi 27 Pitao ámi “Oweoi.” uráná re eníinigini. Karfkarf rfáiwá riniñigini.

Jisasomí Pairato tñf e nání wiowárigfá nánirini.

28 Wfá moniñfmi Kaiapasoyf tñf e dání émayf gapímanowayá anjwámi nání Jisasomí níméra nuro aiwi Judayf amínáowa none nípawiriniñfimi dání xwirfá ikixenána aiwá Aníñajo Neamúroagoi riniñfíyi nání minípaxf imónaniginiñf mípawí yariñfagfá 29 gapímanf pírimia imóniño —O émayf wo xegí yof Pairatoyf riniñoriñf. O awa tñf e nání nfwiapirí re uriñinigini, “Omí pí xwiyfá nání xwiyfá mearaniño níméami baríñoi?” urfagi 30 awa re urigfawixini, “Amá ro fwí miyariño enánáyf, joxi tfe nání níméami banrí éwámani.” urfagi 31 Pairato re uriñinigini, “Sewaniñoyfne níméami nuro segí ñwí ikaxf rariñfpi tñni xixeni xwiyfá umearípoyi.” urfagi Judayowa re urigfawixini, “Émáoyfne fwí yariñfáyo opíkípoynirí siñwí neanarigfámani.” urigfawixini. 32 Xwiyfá Jisaso xámi re uriñfpi, “Nioni niniñfíriná e niniro niñfíriní.” uriñfpi xixeni imónini nání Judayowa Pairatomí xwiyfá e urigfawixini. 33 Pairato ámi gapímanowa wigf añf iwámi nípawimána “Jisaso obiñf.” nríri re uriñinigini, “Joxi míf ináyf Judayfáoxirani?” urfagi 34 Jisaso re uriñinigini, “Díxf dñf tñni riniñfíni? Wa ríragfá riniñfíni?” urfagi 35 Pairato re uriñinigini, “Nioni díxf Judayf wonirani? Díxf gwí axíri imónigfáyf tñni apaxípaniñf imónigfá xwéowa tñni joxi nrímeami nibiuro nioni tñf re ríwáoi. Joxi pí éagí níméami ríbaoi?” urfagi 36 Jisaso re uriñinigini, “Amá míf ináyf nimóniro xwfá tfyó menweaarigfáyf yapí mimóniñfni. Nioni xwfá tfyó dñfíyí míf ináyf imóníwiniñfni mniñfpeagfá enagí nání xwfá tfyó menweaarigfáyfniñf mimóniñfni. Míf ináyf xwfá tfyó dñf

wonɪ nimonɪrɪ sɪŋwɪrɪyɪf, gɪ Judayowa fɔ mɪnɪxɪrɪpa oɛpoyɪnɪrɪ gɪ sɪmɪŋf nɪnarɪgɪfɔyɪf mɪxf nɪwɪɪpaxɪrɪnɪ. E nɪrɪrɪrɪ aɪ mɪxf inɔyɪf nionɪ imonɪŋɔpɪ xwɪfɔ tɪyo dɔŋɪmanɪ.” urɪfagɪ ³⁷ Pairato re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ayɪnɔnɪ ‘Joxɪ mɪxf inɔyɪf woxɪrɪnɪ.’ nimonɪnarɪnɪ.” urɪfagɪ Jisasɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Mɪxf inɔyoxɪrɪnɪ.’ joxɪ xɪxɛnɪ nɪrarɪŋɪnɪ. Nionɪ nepaxɪŋf imonɪŋɔpɪ ɔmɔyo ɔwanɪf urɪmɪgɪnɪrɪ gɪ ɔkɪ nɪxɪrɪrɪ xwɪfɔ tɪyo nɔnɪ bɪrɪ ɛŋɔrɪnɪ. ɔmɔ nepaxɪŋf imonɪŋɔpɪ xɪdɔrɪgɪfɔ gɪyɪf gɪyɪf nɪnɪ nionɪ arɪfɔ nɪarɪgɪfɔrɪnɪ.” urɪfagɪ ³⁸ Pairato re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nepaxɪŋf imonɪŋɔpɪ pɪrɪnɪ?” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Pairato “Ananɪ yekwɪroɔrɪpoyɪ.” rɪŋf nɔnɪrɪnɪ.

E nurɪmo Judayɪf nɪnɪ tɪŋf e nɔnɪ nɪpɛyɛarɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “O xwɪyɪfɔ meɔrɪnɪpaxɪf bɪ rarɪŋagɪ arɪfɔ mɪwɪnɪ. ³⁹ E nerɪ aɪ xwɪogwɪf ayɪf ayo sɪfɔ ɔŋɪnɔjo Neamuroagɪf rarɪgɪfɔyɪf nɔnɪ aɪwɔ imɪxarɪnɔ ɔmɔ gɪwɪf ŋweɔŋf wo seawɔrɪarɪŋɔrɪnɪ. ‘Judayenɛyɔ mɪxf inɔyɪf imonɪŋo oneawɔrɪnɪ.’ rɪseaimonɪnarɪnɪ?” urɪfagɪ ⁴⁰ ayɪf xwamɪɔnɪf nɪwɪɛra nuro “Omɪ mɪneawɔrɪpanɪ. Barabasomɪ —O ɔmɔyɔ amɪpɪ pɪkɪorɔpɔrɪŋf worɪnɪ. Omɪ neawɔrɪi.” nura ugɪawɪxɪnɪ.

19

¹ Ayɪf Pairatomɪ e urarɪŋagɪfɔ nɔnɪ porɪsowa Jisasomɪ nɪmeɔmɪ nuro sɪkwɪfɔ nearo ragɪ pɪrɪf nuyɪkɪarɪmɔnɔ ² ɔpɪyɔ ɛŋɪnɪŋf imonɪŋf wɪrɪ nɪkɪkɪyɪmɔnɔ mɪxf inɔyɪf amɪnɔŋwɪnɪŋf imonɪŋf mɪŋɪyo dɪkɪnarɪgɪfɔpa mɪŋɪyo udɪkɪarɪro rapɪrapɪf ayɪf rɪŋf mɪxf inɔyɪf yɪnarɪgɪfɔ wu nɪmearo omɪ uyɪrɪro nɪyɔrɪmɔnɔ ³ xɪfɔ tɪŋf e ɔŋwɪ e uro “ɔmɪnɔoxɪnɪ, Judayɪyɔ mɪxf inɔyoxɪrɪnɪ.” urɪro wɛ upɪkɔkwɪro nɪyayɪmɔnɔ ɛŋɔnɔ ⁴ Pairato ɔmɪ nɪpɛyɛarɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Arɪfɔ nɪpoyɪ. ‘Xwɪyɪfɔ meɔrɪnɪpaxɪf bɪ mɪrarɪŋagɪ arɪfɔ nɪwɪrɪ nɪmeɔmɪ rɪwɪaparɪnɪ?’ onɪaɪwɪpoyɪnɪrɪ nɪmeɔmɪ fɪwɪaparɪŋɪnɪ.” nurɪrɪ ⁵ Jisasɪ, ɔpɪyɔ ɛŋɪnɪŋf imonɪŋrɪfɪ udɪkɪarɪro rapɪrapɪf ayɪf rɪŋu uyɪrɪro ɛfɔ fɪwɪapɔnɔ Pairato ɔmɔ e awɪ neaɔrɪmɔnɔ rogɪfɔyo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “ɔmɔ royɪf. Sɪŋwɪf wɪnɪpoyɪ.” urɪfagɪ ⁶ Apaxɪpɔnɪŋf imonɪgɪfɔ xwɛowa tɪnɪ ɔŋf rɪdɪyowɔ yarɪgɪfɪwɔmɪ awɪ mearoarɪgɪfɔwa tɪnɪ omɪ sɪŋwɪf nɪwɪnɪrɪnɔnɔ xwamɪɔnɪf nɪwɪro “ɪkɪfɔyo yekwɪroɔrɪpoyɪ. ɪkɪfɔyo yekwɪroɔrɪpoyɪ.” urɪfagɪfɔ Pairato re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ o xwɪyɪfɔ meɔrɪnɪpaxɪf bɪ mɪrarɪŋagɪ arɪfɔ nɪwɪrɪ nɔnɪ sewanɪŋoyɪnɛ nɪmeɔa nuro yekwɪroɔrɪpoyɪ.” urɪfagɪ ⁷ Judayowa re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “O nɔnɪ negɪ ŋwɪf ɪkaxɪ ɛɔnɪŋɪyo dɔnɪ bɪ rɪnɪnɪ. Ayo dɔnɪ ‘Xe sɪŋf ounɪ.’ rɪpaxɪf mɪmonɪnɪ. O ‘Nɪaɪwɪf Gorɪxoyɔonɪrɪnɪ.’ rɪnɪŋf ɛŋagɪ nɔnɪ xe sɪŋf ounɪrɪ sɪŋwɪf wɪnɪpaxɪf menɪnɪ. Xe pɪkɪo.” urɪfagɪfɔ ⁸ Pairato xwɪyɪfɔ apɪ arɪfɔ nɪwɪrɪnɔ wɔyɪf ɔmɪ bɪ tɪnɪ nɪwɪnɪrɪ ⁹ ɔmɪ gapɪmanowayɔ ɔŋɪwɔmɪ nɪpɔwɪrɪf Jisasomɪ yarɪŋf re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ gɪmɪ dɔŋoxɪrɪnɪ?” urɪfagɪ aɪ Jisasɪ xwɪyɪfɔ bɪ murɪŋɪnɪgɪnɪ. ¹⁰ Xwɪyɪfɔ bɪ murarɪŋagɪfɔ nɪwɪnɪrɪ nɔnɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ xwɪyɪfɔ bɪ mɪnɪrɪf rɪyarɪŋɪnɪ? ‘O ɪkɪfɔyo nɪyekwɪroɔrɪrɪ nɪkwɛawɔrɪrɪ mɛpa ɛpaxorɪnɪ.’ rɪnɪaɪwɪarɪŋɪnɪ? Gɪ dɪŋf tɪnɪ nɪrɪyekwɪroɔrɪrɪnɔ nɪrɪyekwɪroɔrɪpaxɪrɪnɪ. Nɪrɪwɔrɪrɪnɔ nɪrɪwɔrɪpaxɪrɪnɪ.” urɪfagɪ ¹¹ Jisasɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Eramɪ ŋweɔŋo apɪ xe omɪonɪrɪf sɪŋwɪf mɪranɪpa nerɪ sɪŋwɪrɪyɪf, joxɪyɪfɔ dɪŋf tɪnɪ wɪf e rɪpaxɪf imonɪmɪnɪrɪf ɛfɪmanɪ. Ayɪnɔnɪf sɪpɪ joxɪ nɪrɪfɪf xwɛ nerɪ aɪwɪ nionɪ joxɪ tɛf nɔnɪ nɪwɪowɔrɪfɔyɔpɪ ɔga seɔyɪf e imonɪnɪ.” urɪfagɪ ¹² Pairato arɪfɔ e nɪwɪrɪf nɔnɪ omɪ wɔrɪmɪnɪrɪf ɛyɪfɪf Judayɪf xwamɪɔnɪf nɪwɪayɪro re

urígfawixini, “Joxi áamá romi níkweari níwárinínáyí, émánynéyá míxí ináyí Sisao tñni níkumixini emeariñí woxi mimóniñini. Áamá go go xewaninjo nání ‘Míxí ináyoniñini.’ nírinínínáyí, Sisaomi mamówarimíniri yariñí enagi nání rariñini.” urariñagfa ¹³ Pairato xwiyífa api arífa e níwiri nání Jisasomi nímeámi wá e nípeyari síñá tñni wá imixiniñe —Ayí Xibiruyí pñé tñni Gabatai riniñerini. E íkwianjwí xwixí numerína éf ñwearigífanami éf niñweari ¹⁴—Sífa ayi Judayí Anñinajo Múronjiyi nání aiwá imixararigíayirini. Ayimi sogwí rixa áwinimi ñweáminiri enána Pairato re uriniñigini, “Siniñwí winipoyi. Segí míxí ináyo riworini.” uríagi ¹⁵ Judayí xwamiání re wigíawixini “Xe nímeáa xe nímeáa oupoyi. Nímeáa nuro íkáyo yekwiroáripoyi.” urariñagfa Pairato re uriniñigini, “Segí míxí ináyo ‘Íkáyo oyekwiroárinini.’ riseaimónarinini?” uríagi apaxípaniñí imónigífa xwéowa re urígfawixini, “Negí míxí ináyí ámi wo menini. Émánynéyá míxí ináyí Sisao eni negorini.” uríagfa ¹⁶ Pairato Jisasomi oyekwiroáripoyiniri porisowami tñni wiowariñigini.

Jisasomi yekwiroárigífa nánirini.

¹⁷ Jisasomi aní apimi dání nímera nuróna xewaninjo íká yoxáfpá xwanjwí níkwónimi nurí wí e xwífa yofí bi Míñí Gixweá riniñe —Xibiruyí pñé Gorígotai riniñerini. E níremoro ¹⁸ e Jisasomi yekwiroárigíawixini. Niyekwiroárinóna Jisaso áwini e enána áamá waú eni mídímídáni yekwiroárigíawixini.

¹⁹ Pairato ríwamiñí bi re níriñi neari yoxáfpámi seáyi e pñrauniñigini, “Nasareti dání Jisaso, Judayí míxí ináyorini.” ríwamiñí e neari pñraunagi ²⁰ Jisasomi yekwiroárite aní apimi ná jfami mimóniñagí nání Judayí obaxí nípuróna ríwamiñípi —Apí nearína Xibiruyí pñé tñni eari Romíyí pñé tñni eari Gírikíyí pñé tñni eari enípiñini. Apí fá roariñagfa nání ²¹ Apaxípaniñí imónigífa seáyi e imónigífaa Pairatomi re urígfawixini, “Joxi ríwamiñí re níriñi meapani, ‘Judayí míxí ináyorini.’ níriñi meapani. Sa re níriñi eai, ‘Xewaninjo ‘Judayí míxí ináyoniñini.’ riniñorini.’ níriñi eai.” uríagfa aí ²² Pairato re uriniñigini, “Nioni eáapi xe oeanini.” uriniñigini.

²³ Porisowa Jisasomi rixa niyekwiroárimáná rapírapí amipi o yiniñípi yaní nímero biaú biaú nítiro nowani xixeni nímearo aí xegí sorífa gwí bi míkiwéniñu —Ú nímixirína axuni imixarigífurini. ²⁴ Ú nání re riniñigíawixini, “None maxepa oyaneyi. Áwini e nítimáná go go meanirfeniñoniñi sárú oyaneyi.” riniñigíawixini. Bíkwiyo xwiyífa níriniri eániñí rípi, “Rapírapí nioni seáyi e yinariñyá yaní níñiro gí sorífa meapíri nání go go meanirfeniñoniñi sárú egíawixini.” ²⁵ níriniri eániñípi xixeni imónini nání porisowa e egíawixini.

Jisasomi xinái tñni xinisi mái tñni Kíriopasomi xiepí Mariai tñni Magídara dání Mariai tñni íwa íká yoxáí Jisasomi yekwiroárininiñípiñi anjwí e roñána ²⁶ Jisaso xegí xinái e roñagi níwiniri wiepísariniñí xfo dñí sáxí uyiño eni anjwí e roñagi níwiniri xinái mi re uriniñigini, “Ineyi, díxí íwo iworini.” nírimáná ²⁷ wiepísariniñomi re uriniñigini, “Díxí rínái iyirini.” uríagi wiepísariniño sífa ayimi dání xegí anjóyo nání píraniniñí número uniniñigini.

Jisaso pení nánirini.

28 E nurárimo nijfá re nimóniríná “Xano e éwiniginirí niriñjipi ríxa nípini yárfíni.” nijfá e nimóniríná Bíkwoyo xfo nání niriñirí eáninjí nípini xixeni oimónirí re riñjiginí, “Inigí nání ninaríni.” ráná ²⁹ sixf wainí mǎxí yariñjipi magwí ininjí wá weñagi nání wa írǐkwí bi nimearo inigí wainí apimi igfá neámáná xisopfyi riniñjé wegwfáninjé imóninjíwami níkiroárimáná xegí manj tñjé e wimǎxfagi ³⁰ Jisaso wainí mǎxí yariñjipi ninimáná “Ríxa píxwínigoi.” niriñi mñjé warí ninirí dñjé niyámiga unjiginí.

Porisowa Jisasomí miwáyo ayñjwé ikírogfá nániríni.

31 Sfá Jisasomí yekwíroárigfáyi —Ayi anfnajo Judayo múronjé nání aiwá amípi píraninjé nimǎxiro tarigfáyerini. Ayi ríxa sfá óráná Sabarfá aga seáyi e imóninjíyi nimónini enagí nání porisowa Jisasomí tñni awaúmi tñni awí meñweañáná sabarfá imóniniginirí Judayí ámináowa nuro Pairatomí re urigfawixini, “Apaxí mé dñjé simigwfá niyinirí opépayinirí síkwíyo enjé pírfé jeápoi. Nipéáná wigí warápi oyoaneyinirí enjé pírfé jeápoi.” uráfagfá ³² porisowa nuro midimidáni yekwíroárigfáwami síkwíyo pírfé nijearo aí ³³ Jisaso yekwíroárinñje wentjé éfáfyé winigfawixini. O ríxa nipéagi niwíntro nání xegí síkwí pírfé mijeapa nero aí ³⁴ porisí wo wákwiríxá tñni ayñjwé ikíroáná axíná inigí tñni ragí tñni fwiapinjiginí. ³⁵ Ámá Porisowa e yaríná síñjwé winarónjóni áwanjé niriñíná xixeni aga nepa riñjarini. Nioní raríñjipi nijfá xixeni e nimónirí nání seyíné “Neparini.” yaiwiro dñjé íkwíroro éríxixinirí áwanjé seararinjini. ³⁶ Bíkwoyo re niriñirí eáninjipi xixeni imónini nání porisowa omí e wigfawixini, “Xegí enjé bi pírfé jeapírfámani.” ³⁷ Bíkwoyo ámi bi re niriñirí eáninjipi, “Ayñjwé ikíroárigfómi síñjwé winipírfáriní.” riniñjipi ení xixeni e imóninjiginí.

Jisasomí xwáyo weyárigfá nániríni.

38 E niyárimáná enjáná ámá wo —O Arimatia dñjé Josepoi riniñorini. O Jisasoýa wiepísariñjyí wo aí Judayí ámináowamí wáfyé niwírí nání inimi xídaríñorini. O Pairato tñjé e nání nuri “Jisaso píyo omeámini.” uráná Pairato xe omeanirí síñjwé winfagi o nuri píyomi xwá weyáriminirí nání nimeámi úáná ³⁹ ámá ámi wo —Xegí yoé Nikodimasoyí riniñorini. O xámi áríwiyimi Jisaso tñni xwíyá riniñfóriní. O ení nǎbirí ikfá dfá biaú — Bi murfyi riniñjipi tñni bi earosfyi riniñjipi tñni apiáurini. Apiaú xámi nawini nífá megfápiáú xegí sanj 30 kiro imóninjipirini. Api tñni píyomi xópé oeminiñi nimeámi nǎbiri ⁴⁰ awaú píyomi nimeari Judayí wigí ámá píyí nitiñíná yariñjapa rapirapíyo rígwírígwí nroríná íkíá dfá dñjé nanj earíñjipi tñni xópé niyárimáná ⁴¹ nimeámi omíñjé anjwí e ininjípimi nání — Omíñjé api Jisasomí yekwíroárfé dání anjwí e enjípíriní. Sñjá ófí sñni ámá mǎtarigfáyi tñjipirini. Omíñjé apimi nání nimeáa nuri ⁴² sfá ayi Sabarfá nání Judayí amípi píraninjé nimǎxiro tarigfáyi imóninjagi nání sñjá ófí anjwí e ininjíyimi nání nimeámi nuri e tigfísixini.

20

Jisaso wiápnímeañjé nániríni.

1 Sadéyo wá móninjími sñni sfá yiníñáná Magídara dñjé Mariaí sñjá ófyimi Jisaso weñe nání nuri wentjé éfyé wininjiginí. Sñjá xwé ófyimi éfí rárarinñjo sñni mǎpíroní ríxa wí e weñagi niwíniñi ² anjñi nuri

Saimoni Pitaomi tñni wiep̄siniḡ w̄fo, x̄fo diḡḡ siḡ uyiḡomi tñni n̄iw̄imeari re ur̄iḡniḡini, “Ámináomi r̄ixa nexwearo ḡimi r̄fa t̄fawix̄ini? Newané maj̄ár̄ini.” ur̄fagi ³ Pitao tñni wiep̄siniḡ w̄fo tñni an̄ḡ e p̄ni n̄wiáriḡimi xwár̄ipáyo nán̄i nuri ⁴ an̄an̄ni nuri w̄fo Pitaomi n̄m̄úrori xwár̄ipáyo xámi n̄rémori ⁵ n̄r̄fkw̄in̄ri in̄imi wen̄iḡ yán̄f̄ȳf̄ w̄in̄iḡniḡini. Rap̄rap̄ Jisasomi xop̄xop̄ rón̄iḡuni wen̄agi n̄w̄in̄ri aiwi in̄imi m̄ipáwi wen̄iḡ yar̄ini ⁶ Saimoni Pitao eni r̄w̄iyo nib̄ri b̄far̄iwám̄ini éf̄ n̄rómán̄a wen̄iḡ mé xwár̄ipáyo in̄imi n̄ipáwiri wen̄iḡ éf̄ȳf̄ w̄in̄iḡniḡini. Rap̄rap̄ xop̄xop̄ rón̄iḡuni wen̄agi n̄w̄in̄ri ⁷ rap̄rap̄ m̄iḡȳo xop̄xop̄ roḡiú w̄ú tñni naw̄ini m̄iwé xeḡí w̄i e n̄k̄rón̄ri wen̄agi w̄inar̄ín̄a ⁸ wiep̄siniḡ w̄fo, xámi xwár̄ipáyo rémóo eni n̄ipáwiri rap̄rap̄ e imón̄iḡagi n̄w̄in̄ri “Nepar̄ini.” niyaiwir̄i diḡḡ w̄ikw̄roḡniḡini. ⁹ Iná awáu B̄kw̄ȳo Jisaso ámi xwár̄ipáyo dán̄i n̄wiáp̄in̄imean̄ápi nán̄i n̄r̄in̄ri eán̄iḡpi nán̄i sin̄i p̄irán̄iḡ diḡḡ m̄imopa neri maj̄á neri nán̄i ¹⁰ ámi eḡí an̄ḡ e nán̄i uḡisix̄ini.

Maḡidara d̄an̄ḡ Mariaí Jisasomi s̄iḡw̄f̄ w̄in̄iḡf̄ nán̄riḡini.

¹¹ Mariaí xwár̄ipá t̄iḡf̄ e an̄wi e n̄rómán̄a ḡw̄f̄ neari e ner̄ín̄a xwár̄ipáyo in̄imi n̄r̄fkw̄in̄ri wen̄iḡ yán̄f̄ȳf̄ w̄in̄iḡniḡini. ¹² Jisaso t̄iḡf̄e an̄in̄aj̄f̄ waú rap̄rap̄ ap̄f̄a wen̄ḡ niyiḡimán̄a w̄fo m̄iḡf̄ t̄iḡf̄ám̄ini ḡweari w̄fo siḡkw̄f̄ t̄iḡf̄ám̄ini ḡweari en̄agi w̄inán̄a ¹³ awáu Mariaími re ur̄iḡisix̄ini, “Ineyi, jíxi pí nán̄i ḡw̄f̄ eaar̄iḡini?” ur̄fagi í re ur̄iḡniḡini, “Ḡf̄ Ámináo nexweari t̄f̄e nán̄i niḡni maj̄á en̄agi nán̄i ḡw̄f̄ eaar̄iḡini.” nurimán̄a ¹⁴ n̄k̄in̄imón̄ri wen̄iḡf̄ éf̄ȳf̄ w̄in̄iḡniḡini. Jisaso daiwo roḡagi n̄w̄in̄ri aiwi mí m̄iwóm̄ix̄iḡniḡini. ¹⁵ Mí m̄iwóm̄ix̄iḡniḡini Jisaso re ur̄iḡniḡini, “Ineyi, pí nán̄i jíxi ḡw̄f̄ eaar̄iḡini? Go nán̄i p̄f̄a yar̄iḡini?” ur̄fagi Mariaí om̄iḡf̄ xiáwo n̄rar̄in̄ri re ur̄iḡniḡini, “Ápox̄in̄i, joxi p̄iyomi n̄imeámi nur̄i w̄i e t̄f̄r̄a oen̄wir̄iȳf̄ áwan̄ḡ n̄re. Niḡni nur̄i n̄imeari n̄imeámi um̄f̄ini.” ur̄fagi ¹⁶ Jisaso “Mariaíx̄ini!” ur̄fagi í n̄k̄in̄imón̄ri Xib̄ruȳf̄ p̄né tñni Rabonaiyi —Ap̄i “Nearéwapiyar̄iḡox̄ini.” n̄r̄r̄ín̄a rar̄iḡápiḡini. E ur̄fagi ¹⁷ Jisaso re ur̄iḡniḡini, “Nioni sin̄i ḡf̄ ápo t̄f̄e nán̄i m̄ipeȳiá en̄agi nán̄i jíxi f̄a m̄in̄ixepant̄. Jíxi nur̄i áma nion̄ḡf̄ n̄r̄ix̄f̄meá imón̄iḡf̄ayo re urei, ‘O re riḡoi, ‘Nioni ḡf̄ ápo Gor̄ixo t̄f̄e nán̄i peyar̄iḡini. O seȳné eni seḡí ápo Gor̄ixor̄ini.’ riḡoi.’ urémeat̄.” ur̄fagi ¹⁸ Maḡidara d̄an̄ḡ Mariaí nur̄i xeḡí wiep̄siniḡȳo áwan̄ḡ re urémean̄iḡini, “Niḡni Ámináomi r̄ixa s̄iḡw̄f̄ w̄in̄f̄ini. X̄fo n̄r̄f̄ipi, aȳf̄ ap̄ir̄ini. Aȳf̄ ap̄ir̄ini.” nura un̄iḡiniḡini.

Xeḡí wiep̄siniḡowa x̄f̄omi s̄iḡw̄f̄ w̄in̄iḡf̄a nán̄riḡini.

¹⁹ Sadéyo sf̄a ax̄f̄yimi sf̄ápi tñni wiep̄siniḡowa Judaȳf̄ ámináowa nán̄i w̄aȳf̄ nero nán̄i an̄ḡ wiḡf̄ ḡweaḡf̄iwám̄i ówan̄ḡ x̄alw̄f̄ niyáriḡimán̄a ḡwean̄án̄a re en̄iḡiniḡini. Jisaso awami áwini e n̄rón̄ap̄ri re ur̄iḡniḡini, “ ‘Gor̄ixoyá diḡḡ tñni n̄waȳirón̄iḡo on̄weápoi.’ nimón̄ar̄ini.” nur̄imán̄a re en̄iḡiniḡini. ²⁰ Wé niri oḡf̄úkaú siwá wir̄i miw̄f̄ wákw̄ir̄ixá tñni ik̄troḡf̄ayi siwá wir̄i éagi wiep̄siniḡowa Jisaso ámi s̄iḡf̄ en̄agi s̄iḡw̄f̄ n̄w̄in̄ri nán̄i diḡḡ niúfa winar̄ín̄a ²¹ ámi re ur̄iḡniḡini, “ ‘Soȳné Gor̄ixoyá diḡḡ tñni n̄waȳirón̄iḡo on̄weápoi.’ nimón̄ar̄ini. Apo nioni xw̄f̄a t̄ȳo n̄rowár̄en̄ap̄riḡa nioni eni soȳné searowár̄ariḡini.” nur̄imán̄a ²² awami p̄rámi im̄im̄f̄ n̄wiowár̄iri re ur̄iḡniḡini, “Kw̄iȳf̄ Gor̄ixoyápi num̄im̄iḡo api tñni naw̄ini eméf̄r̄ix̄ini. ²³ Soȳné áma f̄w̄f̄ yar̄iḡápi yokwar̄im̄f̄ ner̄ín̄áȳf̄, aȳf̄ Gor̄ixo eni yokwar̄im̄f̄

wiiar+n+ni. Soy+né yokwar+im+ m+wiipa ner+náy+í, ay+ Gor+ixo en+ yokwar+im+ m+wiiar+n+ni+ni.” ur+in+in+ig+ni+ni.

Tomaso Jisasom+ni s+in+uw+ w+in+in+ig+ ná+n+ir+in+ni.

24 Wiep+si+in+owa wo, Tomaso —O wiep+si+in+ig+ wé wúkaú síkw+í waú imón+ig+áwa wor+ni+ni. Xeg+í yo+í ám+í b+í Didimasor+ni+ni. O m+in+in+wean+aná w+íá Jisaso wiwan+in+owam+ni+ni wímeá+í en+ag+í ná+n+ni 25 Tomasom+ni re ur+ig+íawix+ni+ni, “None Ámin+áom+ni rixa s+in+uw+ w+in+íw+in+ni.” ur+íag+íá a+í o re ur+in+in+ig+ni+ni, “Nion+ni wéyo nír+í og+íáyaú m+íw+in+in+pa er+í nír+í og+íáyaú+m+í wé m+íw+ix+í+mopa er+í miw+í wák+w+ir+ix+á t+ín+ni ik+ir+og+íá+yim+í g+í wé m+íw+ix+í+mopa er+í ner+í+ná+y+í, d+in+ig+í w+í ‘Nepa or+in+ni.’ n+iyaiwir+í wikw+író+m+é+ni+ni.” ur+in+in+ig+ni+ni. 26 S+íá wé w+íú+m+í d+an+ig+í waú wo nór+im+án+á en+án+á ám+í xeg+í wiep+si+in+owa an+ig+íw+o in+im+ni in+wean+aná Tomaso en+í w+íá t+ín+ni ner+ímeán+iro in+wean+aná Jisaso an+ig+í ówan+ig+í n+iyár+in+in+ag+í a+iw+í awam+í áw+in+ni e n+irónap+im+án+á re ur+in+in+ig+ni+ni, “‘Gor+ixoyá d+in+ig+í t+ín+ni n+íway+irón+iro on+weá+poy+í.’ nimónar+ni+ni.” nur+im+án+á 27 Tomasom+ni re ur+in+in+ig+ni+ni, “D+ix+í wé s+im+í re n+inim+ixenap+ir+ni g+í wéyo s+in+uw+í nane+í. D+ix+í wé re n+inim+ixenap+ir+ni g+í miw+íyo n+íw+ix+í+moi. Sin+ni d+in+ig+í m+in+ikw+író mepan+ni. Aga d+in+ig+í n+ikw+író+ni.” ur+íag+í 28 Tomaso re ur+in+in+ig+ni+ni, “Jox+í g+í Ámin+áox+ir+ni+ni. G+í N+íw+íáox+ir+ni+ni.” ur+íag+í 29 Jisaso re ur+in+in+ig+ni+ni, “Jox+í s+in+uw+í n+in+an+ir+ni ná+n+ni rixa ‘Nepar+ni+ni.’ n+iyaiwir+í d+in+ig+í r+in+ikw+író+ni+ni? Ám+á nion+ni s+in+uw+í m+in+an+in+pa nero a+í ‘Nepar+ni+ni.’ n+iyaiwiro d+in+ig+í n+ikw+író+íá+y+í yay+í win+in+ig+í+y+ir+ni+ni.” ur+in+in+ig+ni+ni.

“B+ikw+í r+ip+í ám+áy+í d+in+ig+í wikw+író+í+ix+in+ir+ni eán+in+ni.” ur+in+ig+í ná+n+ir+in+ni.

30 Jisaso em+im+í ám+í ay+á w+í wiep+si+in+owam+ni s+in+uw+í an+ig+íe d+an+ni en+ig+í a+í ap+í ná+n+ni b+ikw+í r+ip+im+í r+íwam+in+ig+í b+í meán+in+ni. 31 E ner+í a+í sey+ín+é Jisasom+ni d+in+ig+í wikw+íróro “O Kiraiso, ám+á yeáy+í neayim+ixemean+íá ná+n+ni Gor+ixoyá d+in+ig+í t+ín+ni ar+íoway+á xw+íá piax+íyo d+an+ni iwiaron+íoy+í rar+in+in+waór+fan+ni?” w+iaiwiro “Gor+ixoyá xewaxor+fan+ni?” w+iaiwiro é+í+rix+in+ir+ni r+íwam+in+ig+í r+ip+í n+ir+in+ir+ni eán+in+ni. Om+ni d+in+ig+í n+íw+ikw+író+ir+in+ig+í d+an+ni d+in+ig+í n+iy+im+in+ig+í imón+in+ig+í+p+í t+íg+íá+y+í imón+í+í+rix+in+ir+ni n+ir+in+ir+ni eán+in+ni.

21

Wiep+si+in+ig+í wé w+íú+m+í d+an+ig+í waú ám+í Jisasom+ni s+in+uw+í w+in+ig+íá ná+n+ir+in+ni.

1 Jisaso e néis+án+á xeg+í wiep+si+in+owam+ni ip+í Taibirias+y+í r+in+in+ig+íw+á —Xeg+í yo+í b+í Gaririy+í r+in+in+ig+íw+ár+ni+ni. Awá r+íwo+ne ám+í s+in+án+ni s+íw+á n+íwin+ir+ín+á r+ip+í en+in+ig+ni+ni. 2 Saimon+ni Pitao t+ín+ni Tomaso, Didimasoy+í r+in+in+ig+í t+ín+ni Gariri p+íropen+is+íyo an+ig+í yo+í Kena d+an+ig+í Nataniero t+ín+ni Sebediom+ni xewaxowau+í t+ín+ni wiep+si+in+ig+í ám+í waú t+ín+ni awa ner+ímeán+iro naw+in+ni n+in+in+wearón+á 3 Saimon+ni Pitao re ur+in+in+ig+ni+ni, “Nion+ni uben+í ip+íyo mamówár+im+í um+í+ni+ni.” ur+íag+í awa re ur+ig+íawix+ni+ni, “None en+í jox+í t+ín+ni wan+íw+in+ni.” nur+iro n+ipey+earo ewéyo n+ip+ixemoán+iro s+íá ayim+í ár+íw+iyim+í pey+í ná+n+ni néra nuro a+iw+í s+im+í eg+íawix+ni+ni.

4 Rixa sogw+í xemónap+im+in+ir+ni yar+in+ig+í t+ín+ni Jisaso n+ib+ir+ni ip+í iman+ig+íp+á t+ín+ni ron+ag+í a+iw+í xeg+í wiep+si+in+owam+ni om+ni m+í m+íwóm+ix+í éag+íá 5 Jisaso re ur+in+in+ig+ni+ni, “Nia+íw+í+y+ín+é, seg+í uben+í mamówárar+ig+íáyo pey+í íá m+im+in+in+pa ren+jo+í?” urán+á awa “Oweoi.” ur+íag+í 6 o re ur+in+in+ig+ni+ni, “Uben+í ewé ná+m+in+ni mamówárán+á pey+í b+í m+in+in+in+jo+í.” ur+íag+í o r+í+í+p+í t+ín+ni x+ixen+ni yar+ín+á re en+in+ig+ni+ni. Pey+í xwé obax+í ay+á w+í m+in+íag+í ná+n+ni m+im+ixepax+í wimón+in+in+ig+ni+ni. 7 M+im+ixepax+í wimón+íag+í wiep+si+in+ig+í Jisaso d+in+ig+í s+ix+í

uyiŋo Pitaomi re uriniginini, “E nearfo negi Amináorini.” urfagi Saimoni Pitaom ará e niwirí Jisasomi xami owimeáminiri xegi rapirapí seáyi e yinarinjú —Ú niwirárimána yarinjuri. Ú nimeari niyinimána ipiyo nimawiri xeamoniginini. ⁸ Ipiyo nimawiri xeamoagi ai wiepisiŋi wfa ipi imanjpa tñŋi e aŋwi e sa 100 mita imóniŋagi nani ewépami peyi ubenŋi magwi mininjú u tñni nimeáa nibiro ⁹ imanjpami niwiekinimearo wenŋi éfáy wniŋfawixini. Ráa nikaánimána peyi bi rŋkwaminjyo weri bisŋkerfá bi eni weri enagi winarína ¹⁰ Jisaso re uriniginini, “Peyi soyinéya ubenŋyo minifpi bi nimeámi yafpoyi.” urfagi ¹¹ Saimoni Pitaom ewéyo nixemoániri ubenŋ peyi magwi mininjú imanjpa tŋe nani nimeáa biniginini. Peyi xwérxani 153 mininjagi aiwi ubenŋ u wí marŋkininjagi wininjiginini.

¹² Jisaso re uriniginini, “Soyiné aŋwi e nibiro aiwá nfpoyi.” urfagi xegi wiepisiŋowa omi rixa mi niwómixiro “Negi Amináorini.” niwiaiwiro nani wo yariŋi “Goxirini?” wipaxi mimónipa yarína ¹³ Jisaso ráa wearinje aŋwi e nuri bisŋkerfá nimeari yanŋi niwia nuri peyi eni axŋpi e niwia uniginini. ¹⁴ Jisaso xwáripáyo dani niwiápnimeáimána wiepisiŋowami xami biaú síwá niwinimána ámi síwá winiŋi bi apirini.

Pitaomi “Nioniyáyo piráninj umérixini.” urinj nánirini.

¹⁵ Rixa aiwá ninimi Jisaso niwiápnimeari Saimoni Pitaomi re uriniginini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñŋi sixi niniyirína dñŋi sixi áma rowa niyigfapimi wiáŋi nimúrori riniyinini?” urfagi o re uriniginini, “Oyi, Amináoxini, nioni dñŋi sixi risinjápi nani joxi nijfárinini.” urfagi o re uriniginini, “Sipisipi miá nimerína aiwá wiarigfápa joxi áma nioni tfámini bfáyo axŋpi neri piráninj uréwapiyirixini.” uriniginini. ¹⁶ Jisaso ámi bi nuriri re uriniginini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñŋi sixi riniyinini? Miniyinj reŋini?” urfagi o “Oyi, Amináoxini, nioni dñŋi sixi risinjápi nani joxi nijfárinini.” urfagi Jisaso “Áma sipisipi awi mearoarigfápa joxi axŋpi neri áma nioni gí imóniŋiyo piráninj umérixini.” uriniginini. ¹⁷ Jisaso ámi bi nuriri re uriniginini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñŋi sixi riniyinini? Miniyinj reŋini?” urfagi Pitaom Jisaso rixa biaú bi “Joxi dñŋi sixi riniyinini?” urfagi nani dñŋi sipi niwiniri re uriniginini, “Amináoxini, amipi nñni nani joxi nijfoxirini. Nioni dñŋi sixi riyinjápi nani eni nijfoxirini.” urfagi Jisaso re uriniginini, “Sipisipi aiwá wiarigfápa joxi eni áma nioni niŋdarigfáyo axŋpi neri piráninj uréwapiyirixini. ¹⁸ Aga nepa rirarinini. Joxi sñni íwí síkinj nerína jwaninjoxi arerixi niyiniri dixi simónimni wagfirini. E neri ai joxi rixa xweyanŋi nerína dixi wé wúkaú wimixána áma wí gwí nrijiro joxi ‘Mupa oemini.’ yaiwiarinjimini nimeáa rupirfárinini.” uriniginini. ¹⁹ Wiepisiŋowa re oyaiwipoyiniri, “Pitaom penfápi nani rfa nearanini? O e neri niperinjipimi dani seáyi e Gorixo imóniŋipi nani síwá neainfárinini? Oyi.” oyaiwipoyiniri e uriniginini. E nurimána re uriniginini, “Joxi nixfdei.” uriniginini.

Jisaso wiepisiŋi xfo dñŋi sixi uyiŋo nani rinjipi nánirini.

²⁰ Pitaom nikinimóniri wiepisiŋi Jisaso dñŋi sixi uyiŋo —O xami neri meánimána aiwápi niniróna Jisaso tfáminni nikinimónauri yariŋi re winjorini, “Amináoxini, miyŋi rurino gorini?” urinjorini. O awaumi númi

bariŋagi niwiniŋi 21 Jisasomi re uriŋiniŋi, “Ámináoxini, áamá romi eni pí wipírírírani?” uríagi 22 Jisaso re uriŋiniŋi, “O nioni ámi anínami dani weapimáiná nani xe ŋweáwiniŋiniŋi niniimoniŋináyí, ayí diŋí joxiyá meŋagi nani pí nani niriŋiniŋi? Jiwanijoxini sa niŋíde.” uriŋiniŋi.

23 Ayinani áamá Goriŋoyá imónigíayí rípi riniŋegíarini, “Wiepiŋiŋí o wí niŋeníamani.” riniŋegíá aiwi Jisaso “Joxi niŋeníamani.” wí murí rípiŋi uriŋiniŋi, “O nioni ámi weapimáiná nani xe ŋweáwiniŋiniŋi niniimoniŋináyí, ayí diŋí joxiyá meŋagi nani pí nani niriŋiniŋi?” uriŋiniŋi. 24 O Jisaso wiepiŋiŋí Pitaomi e uriŋorini. O amípi api nani áwaní niriŋi ríwamíŋí eanorini. Nene o nani niŋíá re imóniŋwini, “O áwaní ríŋípi nepáni riniŋi.” niŋíá e imóniŋwini.

25 Amípi Jisaso eŋí ámi obaxí ayá wí eni eŋagi aiwi nioni re nimónarini, “O eŋípi niŋiniŋi nani bikiwíyo ríwamíŋí píraníŋí nearináyí, xwíá tŋyo bikiwí api déropaxíŋi.” nimónarini.

Wáf wurimeiarigfáwa egfápi nánirini.

Rfawamijf rípi, “Wáf wurimeiarigfáwa egfápiyi” rinijfpi Ruko níriri eanfpirini. O Jisasoyá wíepísgáfyf womani. Judayf eni womani. Émáyf dokítá worini. Poro tñi Sairaso tñi émáyf anfyo wáf nurimerfna wirimearogfiorini. O Tiopiraso amípi wáf wurimeiarigfáwa Jisaso ríxa anfnami nani npeyimána enána egfápi nani nijfá oimóniri rfawamijf rípi eanfpirini. Rfawamijf nearina Tiopiraso re oyaiwiniri eanfningini, “Iwamfó ámá Jisasoyá siyikf imónigfáyf sa Jerusaremí dani nimóniróna ayf Judayfni imónagfá aiwi Goríxo xfoya kwíyfpí sixf umímóána anj apimi wáf nura neméfasána e dani wáf nura numiro Samariayf anfyo nura neméfasána ámi nuro émáyf anfyo eni nura neméfasána enána émáyf obaxf eni Jisasoyá siyikf nimóga nuróna ayá wí nimóga nuro Judayo múrogfawixini.” oyaiwiniri rfawamijf neari rípi eni oyaiwiniri, “Pitaomi tñi Poromi tñi eni Goríxo nurfpearf enj sixf weámixijowaúrání?” oyaiwiniri emimf amípi Jisaso enjpa Pitao xami néra unfpí nani níriri eari ámi rfáwyo Poro néra unfpí nani níriri eari enjningini.

1-2 Tiopirasoxini, rfawamijf nioni xami níriri eanfpi, ayf Jisaso iwamfó eri wíwapiyiri enjpi tñj e dani sfá xegf wáf wurimeiarigfáwami —Awa xfo rípeañowarini. Awami Goríxoyá kwíyfy dani sekaxf nurimána xfo anfnami nani peyinjfyi tñj e nani níriri eanfpirini. ³ O rñnjf nimeari niperi nwiápnimeámána sfá 40 nóra warfna awa “O ámi sñj rífa ñweanf?” oyaiwípoyniri ámi ámi síwá winayiri Goríxo ámá xfoyáyf xwioxfyo mímeámí nerí umenñweanfpi nani uréwapiyiri nerfna awa sñi ududf mé “Ayf orfaní?” nýaiwiro nwiápnimeámána enána re enjningini. ⁴ Awami awí neárimána sekaxf re urinjningini, “Ápo ‘Niseaiapimfáriní.’ searinjpi — Api, ayf nioni searána soyfne arfá niarigfápirini. Api sñi mifeaiméapa enána anj Jerusaremí tfy dani nwarimi mupa nero api nani wenijf nero ñweáfrixini. ⁵ Ayf rípi nánirini. Jono wayf nseamearífná iniígf tñi seameainj aiwi sñi sfá obaxf mórípa enána Goríxo xfoya kwíyf tñi wayf seameainfáriní.” urinjningini.

Jisaso anfnami peyinjf nánirini.

⁶ Awa ríxa awí neánimána omi yarinjf re wigfawixini, “Ámináoxini, enína negf wa míf ináyf nimóniro negf neáfawéyo umenñweagfápa rína dani joxf eni axfpi míf ináyf nimóniri Isirerene xwioxfyo mímeámí nneairí neamenñweáfáraní?” Yarinj e wíagfa ⁷ o re urinjningini, “Sfá seyfne yarinjf niarigfápi nani parimónfáyi —Ayi ápo Goríxo xfo xegf nénf tñjo nimónirinjfpimi dani níriri tagfyirini. Ayi nani seyfne nijfá imónipiri mimónijagf nani áwanj searimimeini. ⁸ E nerí aiwi rípi nani nijfá imónipiri nani áwanj searimíini. Kwíyf oyápi niseaimeari enj sixf seaímixána soyfne nioni seaiméanjá mfkoyfne nimóniro ámá Jerusaremí ñweagfáyo áwanj urímero ámá Judia pironenifyo tñi Samaria píropenifyo tñi ami amí ñweagfáyo urímero ámá xwíá yoparf íkwfóninjfmí ñweagfáyo aí urímero éfrixini.” ⁹ E nurárimána awa sñi sñjwí wínarfna o Goríxoyá dñj tñi npeyiri wigf sñjwí anigfe dani agwf bimí aíninjningini. ¹⁰ Npeyiri agwf bimí aínána awa sñi anfnami sñjwí

anánináná re enjiniginí. Ámá rapirapí apfá wenj yinigfiíwaú awa tñj e nírónapiri ¹¹ re urigfisixiní, “Gariri piropenisfyo dánoyiné, pí nání re éf nírómáná anfnami weninjf yáninjoí? Ámá o, Jisasoyi ríninjo seyiné tfe dání Gorixoyá dñj tñí anfnami nání ríxa nípeyirí aí soyiné sñjwí wínarfná peyíípa ámi axípi wepfnínfáríní.” urigfisixiní.

Ámá womi Judaso nání wayfá urípeagfá nániríní.

¹² Awa dfwí Oripiyi ríninjipimí — Apí Jerusaremí dání anjwí e enjipríní. Sabaráfayo Judayí ná jfami mupa nero aí Jerusaremí dání dfwí mñj apí tñj e nání ananí wagfápiríní. Apimí pñí níwiárímí nuro ¹³ ríxa Jerusaremí nírémoro anj pákíkí seáyi émi míríninjwámí — Iwá awa sá weariíwáríní. Iwámí nání wáiwfyo nípeyiro páwigfawixiní. Awa wigí yoí rowaríní. Pitao tñí Jono tñí Jemiso tñí Adírúo tñí Piripo tñí Tomaso tñí Batoromuo tñí Matiyuo tñí Arípíasomí xewaxo Jemiso tñí Saimoní Sereto tñí Jemisomí xewaxo Judaso tñí awaríní. ¹⁴ Ámá awa dñj ná bñí tfgfáwa nimóniro ámá wí ámi tñj ení apíxí wíwa tñí Jisasomí xínáí Mariaí tñí Jisasomí xexirímeáowa tñí ení awa tñí nawíní awí neánayiro aninjf miní Gorixomí xwiyfá rírímí wiayarfná ¹⁵ sfá wíyi ámá awí eánfáyí nñí ámá 120 enáná Pitao áwinímí éf nírómáná re urinjiginí, ¹⁶ “Gf níríxímeáyiné, eníná míxí ináyí Depito kwíyí Gorixoyápipimí dání Judaso nání — O ámá ‘Jisasomí fá oxíraneyí.’ yaiwífayo o tñj e nání nípeameámi uñoríní. O nání nírírí Bíkfwíyo eanjpi surímá imónipaxí mimóninjagi nání amípí Judaso enjpi ayínání xixení imóninjíríní. ¹⁷ O none tñí nemerane yanfáwá nání urípeanjf enjagi nání o ení nearípeanjfí woríní. ¹⁸ (O sípí wikárinjipimí dání nígwí meanjpi tñí xwíá bí bí nemáná e dání ná neánirfná xegí agwíyo áwinímí narfkinírí agwí amípí nípíní míxeánowinjiginí. ¹⁹ Jerusaremí ñweagfáyí nñí o e iní nání arfá níwiro nání wigí pñé tñí xwíá apí yoí Akerídamayí — Yoí mfkí ayí ámá níperí ragí xwífayo puñf nániríní. Yoí e wírígífaríní.) ²⁰ “Xwíyfá rípi Bíkfwí Samíyí ríninjíyo nírínírí eáninjagi nání Judaso xfo enjpi enjíríní, ‘Anj oyá yíwí imóníwíniginí. Ámá wí e mñjweapa éfrixíní.’ Xwíyfá apí surímá imónipaxí mimóninjagi nání amípí Judaso enjpi xixení imóninjíríní. Xwíyfá ámi bí rípi Bíkfwí axíyo ení nírínírí eáníní, ‘O e nimónírí éwiniginírí rípeanjpi ámá wo xe nimónírí éwiniginí.’ eáninjagi nání ²¹⁻²² noneyá wo anípá imóninjáná ‘Ayí ananíríní.’ rípací meníní. Ayínání ámá none Jisaso tñí emearfná íníná nawíní wagwáyí wo none tñí nawíní Jisaso wiápnímeanjpi nání áwanj uranfáwá nání aga orípeaaneyí. Ámá iwamfó Jono wayí níneameaia wage dání Jisaso xegí xanoyá dñj tñí anfnami nání peyiñe nání o tñí emeagwáyí wo nání rarínjíní.” Pitao e urfagi ²³ ayí ámá waú nání — Wfo Josepí Basabasoyí ríninjoríní. Oyá yoí ámi bí Jasítasoríní. Wfo Mataiasoríní. Awaú nání re ríngfawixiní, “Ámá rowaú ananí womí Judaso nání wayfá rípeapaxowaúríní.” níríníro ²⁴ Gorixomí yarínj níwiro re urífwawixiní, “Ámínáoxíní, joxí ámá nñí wigí xwíoxfyo sípí tñí nanj tñí nání imóninjípi níjfoxí enjagi nání ámá awaú gfmíní go joxí simónfagi rípeáo síwá neaií. ²⁵ Jisaso awa wáf nurimeíríxínírí nearípeáagi aí Judaso xfo ‘Aninjf apí oimónímíní.’ mñwimóní pñí níwiárírí xegí ‘Oumíní.’ wimónarínjímíní ríxa úf enjagi nání joxí o nání wayfá oimónírí sñj rípeáo síwá neaií.” Yarínj e níwimáná ²⁶ Judayí wigí yarígfápa neróná “Rowaú gfmíní go

xixeni ayo imónirfeniŋo?” niyaiwiro sárúniŋf nero Mataiasomi wáf wurimeiarigfá wé wúkaú síkwí wo awa tñi axípi imónini nání sŋjomi kumixárigfawixini.

2

Kwíyípi Gorixomi dñf wíkwíroarigfáyo wímeanfpi nánirini.

¹ Sfá Pedikosiyi rarigfáyi — Sfá ayi Judayi aiwá omiŋf sŋjŋyo dání mífápi Gorixomi yayí wianiro nání nimeáa niŋbiro peaxí tarigfáyirini. Sfá ayi imóniŋaná áamá Jisasomi dñf wíkwíroarigfáyi aní wíwá axiwámi awí eániŋaná re enjiniŋini. ² Anŋnami dání ríwípi xwéniŋf íwí nra weapíyí aní ayí ŋweagíwámí niwámíni árfó ináriniŋiniŋini. ³ Árfó ináriniŋaná sŋjwí wínfáyí wínigfawixini. Rfá ápiáwíniŋf imóniŋf bí aipnariwí nera nurí womíni womíni niŋweaxa úagí xixe sŋjwí ainenigfawixini. ⁴ Sŋjwí e ainenarínná re enjiniŋini. Ayo niyoní Gorixo kwíyí xfoyápi ayá wí síxí unímoŋiniŋini. Síxí unímóáná kwíyípi wimíxípi tñi xixeni nero pñé xegí wí wíníyí mriŋpaxí imónigfáyi aí anani ríŋpaxí nimóniro nra ugíawixini.

⁵ Judayí wí — Ayí aní xwíá rírí nírímíni amí gími ikwíróniŋfyo xirigfáyirini. Gorixomi pírániŋf oxídaneyiniro aníŋf míni yarigfáyirini. Ayí niŋimimáná Jerusalemí uríniŋínná ríwípi xwéniŋf íwí nra weapíŋpi inárini. ⁶ Íwí nra weapáná áamá xwé ayá wí epíroyí nero Jisasomi xídarigfáyi wigí aga pñé xixegíni tñi nra waríŋagfa arfá niwiro nání ududf nero ⁷ ayá nriwamóniro dñf sŋjá niweániro re riniŋfawixini, “Áamá aga pñé xixegíni tñi rarigfá rowa nowani Gariri piropenisfyo dñf menirani? ⁸ Nowani e dánjowa enjagí aiwi arige nero negí aga pñé onínná dání arfá niwia unjwá xixegíni tñi neararínná arfá niwia waríŋwini? ⁹ Nene wiene Patiaiyí riniŋwaéne wiene Midiaiyí riniŋwaéne wiene Iramiyí riniŋwaéne wiene Mesopotemia dánjene wiene Judia dánjene wiene Kapadosa dánjene wiene Podasi dánjene wiene Esia dánjene ¹⁰ wiene Pírgia dánjene wiene Pabiria dánjene wiene Isipi dánjene wiene Sairini tñimíni Ribia piropenisfyo dánjene wiene Romí dánjene nene niŋbirane re uríniŋwaéne — Wiene aga nepa Judayenerini. Wiene Judayí yarigfápi niŋxídrane nání nawíni imóniŋwaénerini. ¹¹ Ámi wiene Kiriti dánjene wiene Arebia dánjenerini. E e dánjene aiwi niŋneneni wine wine awa amípi Gorixo enínná ení neániŋi yagíyí nání niŋnearínná negí aga pñé xixegíniŋyo dání raríŋagfa arfá wiaríŋwini.” E niŋiga nuróná ¹² ududf nera nuro ududf níkariniro nání wí re niŋiga ugíawixini, “Pí neaímeaní nání rfa yaríŋo?” niŋiga waríŋagfa aiwi ¹³ wí ríperirí niwiro re nra ugíawixini, “Awa wainí sŋjpi xwé niŋimáná papíkí nero nání raríŋo.” nra ugíawixini.

Pitao Jisaso nání xwíyíá uríŋf nánirini.

¹⁴ E nra warínná Pitao Jisasoyá wiepísagf wé wúkaú síkwí wo imónigfá wíá tñi éf nírómáná ení tñi repíyí neri re uríniŋiniŋini, “Gí Judia piropenisfyo dánjyínné tñi áamá amí amí dání niŋbiro Jerusalemí uríniŋínné tñi nioniŋ repíyí seaiarínná pírániŋf arfá okiarí nimóniro none neaímeápi nání niŋfá imóníŋpoyi. ¹⁵ Ayí rípi nání seararíŋini. Agwí sŋni 9:00 a.m. áamá wainí xwapí mniŋpa yarigfánná imóniŋagi nání soyínné áamá nioniŋ tñi re rogíá rowa nání yaiwiarigfápi nepa papíkí nero mriŋaríŋo.

16 Awa yarigfápi, ayf eníná wáf rókiamoagf Joeroyi riniŋo niriŋi eaagf rípi, ayf apiriŋi, 17 ‘Gorixo re rariŋi, “Sfá yopariŋi tŋiná kwiyf nioniyápi tŋi áamá nŋi wiyf wiyoni ayá wí sixf umímóáná segf niaiwí oxí tŋi apixf tŋi xwiŋfá nioniyápi wáf urókiamoaro segf íwí sikinŋiyf ikwfkwf yáŋiro segf xweyanŋiyf oriŋá winiro epírŋariŋi. 18 Íná áamá wiyá xináiwáninŋf nimóniro omiŋf wiiarigfá oxowami tŋi apixiwami tŋi ayo aí gí kwiyfpi tŋi sixf umímóáná xwiŋfá nioniyá nání wáf rókiamopfŋariŋi. 19 Nioniyá dŋŋf tŋi anŋ pirŋyo dání ayá riwamónipaxí imóninŋiyf iniri xwáf ririŋi dání ekinyŋiyf iniri nerfna re eníariŋi. Xwáfariŋi ragí purí rfa weri sŋwiriŋf awimŋinŋf imóninŋf tiri yarina 20 anŋ pirŋyo sogwí sfá yiniri emá ragí rŋŋf imóniri eníariŋi. E nemána enána sfá Ámináoni áamá niyoní mí ómómiximf wimfa nání seáyí e imóninŋiyf parimonfariŋi. 21 Ayi siní mparimopa enána áamá dŋŋf nŋnkwiŋoro ‘Ámináoxini, yeáyf neayimixemeai.’ niriŋf niyoní yeáyf uyimixemeáfariŋi.” Gorixo e rariŋi.’ wáf rókiamoagf Joero e niriŋi eaagfpi áamá rowa yarina seýiné axípi xixeni winariŋo.

22 “Gf Isireriyiné, xwiŋfá nioní searimf rípi ení arfá nípoyí. Nasareti dŋŋf Jisaso nání rariŋiní. O Gorixoyá dŋŋf tŋi emimf tŋi ayá riwamónipaxí imóninŋipi tŋi amipi bí áamá mepaxí imóninŋipi tŋi néra unŋpimi dání Gorixo síwá rénŋf neainŋiriŋi, ‘O nioní niriŋeari urowárenapinŋaorini.’ síwá éniŋf neainŋiriŋi. O seýiné tŋi niŋweariŋá néra unŋf api nipiŋi nání seýiné niŋfá imóninŋo. 23 Enína Gorixo xewanŋo ‘Api nerinŋipimi dání áamáyo yeáyf uyimixemeáfimŋini.’ niyaiwiŋiri ipimoariŋipi tŋi xixeni segf manŋyo dání omi áamá Gorixo nání dŋŋf wí mmoarigfáyf yoxáfpami enŋf noro niyekwiŋoroáŋiro pikigfawixini. 24 Omi pikigfá aiwí piyipi omi aninŋf gwŋinŋf yinipaxí menagí nání Gorixo níkwearinŋipimi dání sŋŋf wimixána ámi wiápŋimeanŋinŋini. 25 Mixí ináyf Depito o nání niriŋi rfwamŋf re eaagfpi nioní searariŋapi tŋi xixeniriŋi, ‘Ámináo nioní ŋweanŋe inína ŋweanŋagi winariŋanŋini. O nioní tŋŋf e anŋi e niŋweanŋagi nání óf bí emáfamani. 26 Ayinání gf xwioxíyo dání dŋŋf nífá nininiri yayí xwiŋfáni rariŋiní. Apiní marfát, gf wará urf epaxí riri “Niriŋi niyimŋinŋf imónimfa nání nimixinŋarani? Oyi, e nimixinŋariŋi.” niyaiwiriŋf dŋŋf nisikwimori ŋweanŋini. 27 Ayf rípi nániriŋi. Joxí dŋŋf nioniyá piyinŋf siwí tfámŋni, Xedisiyi riniŋf tfámŋni nŋnwarimi onuniri mŋnií eri áamá joxi aninŋf minf rixfariŋaóni xwáripáyo dání piyí oeniri sŋwí mnanf eri erfa nání dŋŋf nisikwimori ŋweanŋini. 28 Óf dŋŋf niyimŋinŋf imóninŋipi inína ŋweáfá naniyi joxi rixa síwá niŋfiriŋi. Joxí dŋŋf nŋnkikayorína nioní tŋni niŋweariŋoxfŋinŋf imóninŋagi nání dŋŋf nífá bí onmiápi mŋninf aga xwé nininŋoŋi.’ Depito e ragiriŋi. 29 Gf ámayiné ‘Negí arfo Depito nání xwiŋfá bí osereŋwipémŋni.’ nimónariŋi. O nipéagi xwáf weyariŋfo xwáripá siní jé rípiŋini. 30 Ayinání enína o wáf rókiamoariŋf wo imóninŋagi nání re niyaiwiriŋf ‘Gorixo síŋáyo dání “Dixí rarfawéyf wo mixf ináyf nimóniri joxi menweariŋipa axípi menweanŋariŋi.” niriŋoniriŋani?” niyaiwiriŋf nání 31 ná rfwíyo imóninŋipi nání niŋfá nimóniri Kiraiso, arfo wayá xwáf piaxíyo dání iwiaronfoyi rariŋwáo xwáripáyo dání wiápŋimeanfápi nání rŋŋfiriŋi. Xwiŋfá o rŋŋf rípi ‘Joxí gf dŋŋf piyinŋf siwí tfámŋni nŋnwarimi onuniri mŋnií eri xwáripáyo dání piyí oeniri sŋwí mnanf eri erfariŋi.’ rŋŋfpi,

ayf xfo nání mírí Kiraiso nání ríñfíriní. ³² Ámá Jisaso y ríníño Gorixoyá dñf tñí xwáripáyo dání wiápínímeanjípí nenení neaímeanj mfkoneríní. ³³ Ayínání o Gorixoyá dñf tñí xfo tfámíní nipeyirí seáyí e o imóníñfípí tñí xixení nimónírí wé náúmíní nñjweámáná xano xfoyá kwíyí 'Nioní ámáyo wimfáríní.' ráríñfípí wíagí o ení nene kwíyípí sáxí neaímóagí nání seyíné ududf seainaríñf rípí arfá neairo sñjwá neaníro yaríño. ³⁴ Ayf rípí nání seararíñfíní. Ámá anjnamí nání peyiño, ayf Depitomaní. Xewaníño re ríñfíriní, 'Ámíná Goríxo gí Ámínáomí re uríñínigíní, "Joxí gí wé náúmíní ñjweaí. ³⁵ Joxí míxí sianíro bfáyo xopíráf ríwíimífaé nání sñjwá nanírí ñjweáíríxíní." omí Goríxo e uríñfíriní.' Depito xewaníño e ríñfí ñjagí nání 'Anjnamí nání peyiño, ayf omaní.' yaiwipaxfíriní. ³⁶ Ayínání gí Isíreríyí nñí aga nífá rípí xixení oimónípoyí. Jisaso, seyíné íkfáyo yekwíroarígíto, o ayf anjnamí nání peyiñoríní. Goríxo o ámínáo oimónírí wímíxírí ámá yeáyí neayímíxemeanfá nání arfowayá xwáf piaxfíyo dání iwíaronfóyí raríñwáo oimónírí wímíxírí enjfíriní." Pítao e uríñínigíní.

³⁷ Pítao e uraríná ayf arfá níwíro íkíníñf sípí níwírí nání Pítaomí tñí wáf wurimeiarígí wáfamí tñí re urígíawíxíní, "Níríxímeáoyíné, nene arí yanfwiní?" urfagí ³⁸ Pítao re uríñínigíní, "Segí fwí yarígíáyí ríwímíní nímamoro ámá nñí 'Jisaso Kiraisomí dñf rífa wíkwíroaríño?" seaiwípíriní nání wayf meápoyí. E éaná Goríxo segí fwí yarígíáyí yokwarímí niseaiirí xfoyá kwíyípí niseaiapíníño. ³⁹ Ayf rípí náníríní. Kwíyí eníná dání Goríxo 'Ámáyo wainíní nání urówárenapímfáríní.' ráríñfípí, ayf re ronjwáoneni nání ríñfímaní. Seyíné tñí segí niaíwí tñí ámá ná íjami anj gímí ñjweagfáyo —Ámá Goríxo xfoyá oimónípoyíní wéyo fá umírínfá gíyí gíyo —Ayo níyoní nání Goríxo e ríñfí ñjagí nání raríñfíní." uríñínigíní.

⁴⁰ O xwíyífá ámí ayá wí tñí woákíkfí níwírí enj rírémíxí níwía nuri re urayíñínigíní, "Xeaníñfí ámá uyíní yarígífá tfoyo wímeanfápí nene ení neaímeanígnírí wáyf niseainírí Goríxo yeáyí oneayímíxemeanírí kínímónífríxíní." urayíñínigíní. ⁴¹ Ayínání ámá Pítao raríñfípí nání dñf níkwíroro "Ayf nepaxíní." wíaiwífáyí wayf nímearo nání sfá ayimí Jisasomí xfdarígífáyí tñí ámá sñjf ámí 3,000 kumíxínárigíawíxíní. ⁴² Sñj kumíxínárfáyí aníñfí míní rípí néra ugíawíxíní. Wáf wurimeiarígífáwa uréwapíyaríná arfá wíayíro xíxe arírá inayíro Jisaso penjípí nání dñf wímoní nání aiwá nawíní nayíro Goríxomí xwíyífá rírímí wíayíro néra wagfáriní.

Jisasomí uxfdarígífáyí egfápí náníríní.

⁴³ Wáf wurimeiarígífáwa Gorixoyá dñf tñí emímí ayá wí ero ayá ríwamónípaxfí imóníñfípí ayá wí ero yaríñjagífá nání ámá nñí wáyf nero "Pí oépoyínírí rífa neaíwapíyaríño?" níyáiwíro e yaríná ⁴⁴ Jisasomí dñf wíkwíroarígífáyí nñí níkwímíxíníro nawíní nemero amípí wígf imóníñfípí aí tñí ríxa nawíní níxíríro ⁴⁵ wígf wo amípí bí nání dfwí íkeamónfagí níwíníríná wígf xwáraní, amípíraní, nígwí nání bí nero dfwí íkeamónfomí arírá níwíro e néra wagfáriní. ⁴⁶ Sfá ayf ayo nawíní nemeróná anj rídíyowá yarígífwámí awí neányíro wígf wíníyí tñí aiwá nínyayíroná aiwá nínírí níníro wíkf tñí bí onímíápmí míní aga yayf seáyími dání níníro ⁴⁷ Goríxomí yayf seáyí e numero e yaríná ámá nñí yayf níwinírí "Ayf nanj inaríño." yaiwíagfáriní. E yaríná Ámíná Goríxo sfá

ayf ayo ámá xfomi dñf wíkwíróagfa nání yeáyf uyimixemeaarñfyf xámí dñf wíkwírógfa wínyf tñí nawíní kumíxagfírní.

3

Pitao síkwí ikf enjf womí nanjf imixñf nánñrñí.

¹ Sfá wíyímí 3:00 p.m. Judayf Goríxomí xwíyá rírímí wiarígfíná Pitao tñí Jono tñí e yanñrí nání anj rídíyowá yarígfíwámí nání yaríná ² ámá wo —O sñí xñnáyá agwíyo dání síkwí ikf enjorñí. Sfá ayf ayo xegf ámayf omí íkwíawíyo nítímáná níméámí nuro anj rídíyowá yarígfíwámí fwi Awíaxoí rñññyímí ñwirárayígorñí. Ámá anj rídíyowá yarígfíwámí páwiarígfáyo nígwí nání ríxñf ourññrí óf ayímí ñwirárayígorñí. ³ O Pitao tñí Jono tñí anj rídíyowá yarígfíwámí páwianñrí yaríñagfí nñwññrí awaúmí nígwí nání ríxñf uraríná ⁴ Pitao tñí Jono tñí omí sñjwí agwí nñwññrí Pitao re uríññígní, “Joxí sñjwí yeaneí.” urfagí ⁵ o “Nígwí bí niapanñrí raríñí.” nñyáiwírí sñjwí wíñenapfagí aí ⁶ Pitao re uríññígní, “Nioní nígwí sirípáraní, gorfíraní, mayoní aiwí nioní xírñjapñí bí osiapmñí. Enj síxí eánñf Nasareti dñf Jisasí Kiraisoyáyo dání joxí ananí nanj imónífaxé enjagí nání ‘Níwíapñímearí anj ei.’ ríraríñí.” nuríñí ⁷ xegí wé náúmíñí fá nñxírñí mfeyoááná sññí mé re enjñígní. Xegí síkwí sosfápíau tñí xómñjfpíau tñí ríxa síwíá nñyírí re enjñígní. ⁸ Enj tñí nñwíapñímearí píranñf éf nñrómáná iwamfó anj nerí awaú tñí nawíní anj rídíyowá yarígfíwámí nñpáwírí nñmawírí nñmawírí nñxeamóa nemerfná Goríxomí yayf seáyímí dání nñméra unñígní. ⁹ Ámá nññí o anj emerí Goríxomí yayf seáyímí dání umerí yaríñjagí sñjwí nñwññró ¹⁰ omí ríxa mí nñwómíxíro “Ámá anj fwi Awíaxoí rñññyímí nññwearí nígwí nání ríxñf neararñjo ayf ro orñí.” nñyáiwíro nání “Aríge nerí nanj rífa imónñjoi?” nñyáiwíro ududf bí onñmiápi mé o imónñpi nání dñf nñyága ugíawíxñí.

Pitao anj rídíyowá yarígfíwámí dání uríñf nánñrñí.

¹¹ Omí nanj wímíxíagfí nání Pitaomí tñí Jonomí tñí nñmakíkiyírí anj wíamfó Soromonoyáí rñññpímí roñáná ámá nññí mfrí nñbímíro ududf íkárñnarfná ¹² Pitao ámayf e yaríñjagfa nñwññrí nání nñwíapñímearí re uríññígní, “Gf Isíreríyfné, pí nání ududf ayá wí níkárññró sñjwí agwí yeañarñjoi? ‘Egí enj síxí eánñfyo dññrññí, síwí wé rónñf yarígfípímí dññrññí, omí nanj wímíxíagfí anj yaríñí.’ ríyeyáiwíarñjoi? Oweoi! ¹³ Nwíá negí arfowa Ebírífamo tñí Aisako tñí Jekopo tñí awayáomí xewaxo Jisaso ámá seáyí e oimónñrí wímíxarñí. O seyfné émayf opíkípyoññrí wíowáráná Pairato ‘Jisaso fwi bí méf enjagí nání gwí nñwíkwearí owárímñí.’ wímónfagí aí seyfné Pairatoyá sñjwíyo dání ríwí umogfórñí. ¹⁴ Ámá aga wé rónññorñí. Síyíkwí bí mínññorñí. Omí seyfné ríwí número ámá píkíxwíróf yaríñf wo nání ‘Neawárí.’ urígfawíxñí. ¹⁵ Seyfné dñf nñyímíñf mfkí íkññpí xiáwomí nñpíkíro tñfagfa aiwí Goríxoyá dñfyo dání xwárípáyo dání nñwíapñímearí neaímearf mfkone wawírñí. ¹⁶ Jisasomí yawawí dñf wíkwíroarígwípímí dání ámá síkwí ikf enj ro —O seyfné sñjwí wññro níjñá imónñro egfórñí. O apímí dání ríxa síkwí síwíá yíñjoi. Oyí, yawawí Jisasomí dñf nñwíkwírorarí éwí enjagí nání ámá ro segf sñjwíyo dání ríxa nanj nímónñrí síxí kwíyñññf onjoi. ¹⁷ Ai nñríxímeáyfné, nioní níjfarñí. ‘Seyfné Jisasomí ríwí númeroñá majfá nero “Goríxo

uowárenapíḡorfaní?" mīyaiwí wiarfíná segí áminá seamenḡweagfáyí ení axípi wígfáríní.' nímónaríní. ¹⁸ E nerí aiwí xwíyífá eníná Goríxo xegí wáf rókiamoagfáwayá manḡyo dání áamá nene yeáyí neayimíxemeanfá nání xwáf piaxíyo dání iwíaronfóyi raríḡwáo nání re ragípi, 'O ríníḡ nímearí penfáríní.' ragípi, apí seyíné wíkaríḡfápimí dání xíxeni imóníḡríní. ¹⁹⁻²⁰ Ayínání Goríxo seyíné segí íwí egífápi yokwarímí oneainírí nání dḡḡ sípí niseairí ríwfmíní nímamoro xó tfámíní kínímónfóyi. Goríxo ámi Jisasomí —O aríowayá xwáf piaxíyo dání iwíaronfóyi raríḡwáo, nene yeáyí neayimíxemeanfá nání urípeanoríní. Omí nene nání ámi neawáriénapiyírí dḡḡ síxí neamímorí enfáyí parímówinḡínírí nání segí íwí egífápi ríwfmíní nímamoro xó tfámíní kínímónfóyi. ²¹ O xegí dḡḡ tḡní ámi wainí wainá weapípaxí meníní. Goríxo amípi síḡḡ bí imíxínfáyí nání —Ayi eníná dání xegí wáf rókiamoagfáwayá manḡyo dání ragíyíríní. Ayí nání síní anḡnamí wentíḡ nerí ḡweaní. ²² Moseso o nání nírífíná re ragí enḡḡ nání raríḡníní, 'Arírá seainfá nání Áminá Goríxoyá dḡḡ tḡní segí imóníḡyí wo wáf rókiamoaríḡ nionfíníḡ nímónírí iwíaronfáríní. Amípi o searíí nfní seyíné arfá nḡwiro xíxeni éfrixíní. ²³ Ámá wáf rókiamoaríḡ imónfómí arfá mīwífáyí síní wíḡf Isíreri wíníyí tḡní nawíní níkumíxíníro ḡweapírxínírí Goríxo áamá ayí ayo nīyoní emí pípíkímí enfáríní.' Moseso e ragí enḡḡ nání raríḡníní. ²⁴ Goríxoyá wáf rókiamoagfá nowaní, Samueroyí ríníḡo wuriyíḡe dání oyá ríwíyo dání nḡwuriya bigfáwa ení amípi Jisaso sfá nene ḡweanḡwá ríná enḡḡpí nání ragífá enḡḡ nání segí íwí yaríḡfápi ríwfmíní mamópoyí. ²⁵ Xwíyífá Goríxoyá wáf rókiamoagfáwa nḡwuriya bagífápi tḡní xwíyífá Goríxo xewaníḡo negí aríowamí nurífíná Arífo Ebíríamomí sfímímanḡyó dání 'Díxí iyí axípámí dání áamá ḡwí wírí wírí nfní xwáf tḡyo ḡweagfáyo píraníḡ wímíxímfáríní.' réroáragípi tḡní apiaú, ayí seyíné nání ríníḡḡḡ nání raríḡníní. ²⁶ Goríxo xegí xewaxomí nurípearí nurowárenapíríná nīyínéní píraníḡ seaimíxínfápimí dání segí uyíñí yaríḡfápi píñí nīwíarímí kíkífá éfrixínírí nurípearí xámí seyíné tḡḡ e nání uowárenapíḡ enḡḡ nání raríḡníní." uríḡníníḡníní.

4

Pitaomí tḡní Jonomí tḡní ḡwí yíḡfá náníríní.

¹⁻² Awáú áamá ayo síní uraríná apaxípáníḡ imóníḡfá wa tḡní anḡ rídíyowá yaríḡḡwámí awí mearoaríḡfáyo seáyí e imóníḡo tḡní Sajusiowa tḡní awa nḡbírí awáú nuréwapíyírí "Jisaso wíapfínímeanḡ nání áamá nfní ení wíapfínímeapírfáríní." uraríḡḡḡ arfá wáf enḡḡ nání wíḡf xwíoxíyo dání dḡḡ ríá ápiáwfníḡ nḡwóroa nuro ³ fá nḡxíríro ríxa sfá enḡḡ nání wáfírná xwíríxí uméwaníḡínírí ḡwí anḡyó ḡwiráḡfáwíxíní. ⁴ E éagfá aiwí Pitaó uraríná arfá wíyáyí obaxí wí Jisasomí dḡḡ wíkwíroḡfáwíxíní. Sfá ayí dḡḡ wíkwírófáyí áamá xámí dḡḡ wíkwíroḡfáyí tḡní níkumíxínímáná oxí nfní 5,000 imóníḡníníḡníní.

Pitaomí tḡní Jonomí tḡní xwíríxí umegfá náníríní.

⁵ Sá wegífáwa wáf tḡní Judáyí wíḡf umenḡweagfáwa tḡní ámináowa tḡní ḡwí ikaxí éáníḡpí mewegífáwa tḡní Jerusaremíyo awí neáníróná ⁶ apaxípáníḡ imóníḡfáyo seáyí e wímóníḡo —O Anasoyí ríníḡoríní. O tḡní oyá áamá axíḡwíowa Kaiapaso tḡní Jono tḡní Arekísadao tḡní agwíowa

eni awí eánfáwa t́nì awí neánìro ñweañáná ⁷ Pitaomi t́nì Jonomi t́nì gwí anfýo dánì nìmeámì nìbìro awí eánigfáyo áwìni e éf uraráná yarìnjf re wigfawixìni, “Sìkwí ikf enjomi píranìnjf nìwimìxìríná arìge wífirìni? Pí enj eánìnjf pimi dánìranì, yoí goyápimi dánìranì, neríná awagwí éfípi éfìrìni?” urfágfa ⁸ Pitao kwíyf Gorìxoyápi ayá wí sìxí wìniñagì nánì nìwiápfnìmeari re urìnjnigìni, “Isìrerene neameñweagfóyíné t́nì negf ámìnáoýíné t́nì ⁹ yawawi sìkwí ikf enj romf nanj imìxíwíipì arìge neri nanj imìxírfanìrì agwí nìj́fá imónanìro nánì yarìnjf yeaiarìnjagfa nánì ¹⁰ apì nánì soyíné nìj́fá xixenì imónìpírì nánì áwanj bì osearìmìni. Ámá nanj imóníf re éf ronj ro yawawi Nasaretì dánj Jisasi Kiraisomì dánì — Omì Isìrerene ríwí umóáná ikfáyo yekwìroárfágfa aiwí Gorìxo ámì sìnj wimìxíagì nánì wiápfnìmeañorìni. Omì dánì ámá ro nanj imóníf rìni. ¹¹ ‘O gorfanì?’ m̀iyaiwipa époyì. Bìkwíyo nìrìnìrì eánìnjf pì t́nì xixenì sínjá anj m̀rarìgfoýíné ‘Sìpìorìni.’ nìrìrì emì mogfo Gorìxo nìmeari anj xfo m̀rarìnjwámì iwamfo nìtwayìrorì enj, ayí ná wonì onrìni. ¹² Ámá nene yeáyf neayimìxemeapaxf imónìnjf ámì wo menìni. Gorìxo ámá nene yeáyf neayimìxemeapaxf imónìño nánì nìnearìríná ámá ǹnì xwífá rìrì nìrìmìni ñweagfáyo aiwí yoí ámì wo nánì nìrìrì nearìnjfmanì. Ayí ná wonì onrìni.” urìnjnigìni.

¹³ Xwìrìxí umearìgfa Pitao t́nì Jono t́nì masìsífá bì m̀wí rarìnjagfì nìwìnróná awáu sìkurífá megfíwáu aga kìnìxowáu enjagfì nánì nìj́fá nìmónìro nánì ududf nero “Awaú arìge neri nìj́fá awáu rarìgfpì imónìgífìrànì?” ǹiyaiwiróná rìxa sìnjwí m̀ nìwómìxìro re yaiwigfawixìni, “Awaú Jisasi t́nì emeagfíwaurfànì?” ǹiyaiwiro ¹⁴ ámá sìkwí ikf enj nanj imónìfo awáu t́nì nawìni ronjagfì nánì ámì xwíyífá bì murìpaxf imónìgfwixìni. ¹⁵ E neri aiwí awáumì sekaxf “Awagwí xwìrìxí eamearìnjwá re pfnì nìwiárìmì b̀farìwámìni b̀ ñweápiyi.” nurìmáná wigfpì xwíyífá nìmìxìro ¹⁶ re rìnjgfwixìni, “None awáumì pí wianf̀wìni? Ámá oxí apìxí ǹnì Jerusaremì re ñweagfáyf emìmf seáyì e imónìnjf éfìpì nánì rìxa nìj́fá imónìño. Ayínánì none wí ‘Awaú m̀fìrìni.’ urìpaxf m̀imónìnjagfì aiwí ¹⁷ xwíyífá awáu rarìgfpì ámì sìni bì t́nì nìrìga nuro ámá ǹnì rìnimèpfrìxìnìrì awáumì ikwairìf ǹwirane ‘Awagwí ámì arfki b̀ t́nì ámá Jisasiyì rìniño nánì muréwapfìyipa eri xwíyífá murìpa eri épiyi.’ ouraneyì.” nìrìnìro ¹⁸ “Awaú ámì obfpiyi.” nìrìmáná ñwí ikaxf re urìgfwixìni, “Awagwí ámì arfki b̀ t́nì Jisasi nánì muréwapfìyipa eri xwíyífá murìpa eri épiyi.” urfágfa aiwí ¹⁹ Pitao t́nì Jono t́nì re urìgífìsìxìni, “Gfìmìni gfpì Gorìxoyá sìnjwíyo dánì xixenì ría imónìni? Yawawi Gorìxo yearìnjf pì nìxídfìrai nerfíná ‘Awaú Gorìxoyá sìnjwíyo dánì nanj yarìnjì.’ rìseaimónarìni? O yearìnjf pì mé soyíné yeararìgfpì nìxídfìrai nerfíná ‘Awaú Gorìxoyá sìnjwíyo dánì nanj yarìnjì.’ rìseaimónarìni? Sewanìjoyíné d̀njf nìmororo rìpoyf. ²⁰ Ayf rìpì nánì rarìnjwì. Yawawi wìnjgfwfpì t́nì arfá wigwfpì t́nì wí pfnì nìwiárìrì m̀rìpaxf menjagfì nánì rarìnjwì.” urfágfì ²¹ awa iwanj m̀epèpaxf imónìnjf pì nánì pfa nìmegìnìro nánì ámì ikwairìf b̀ t́nì nìwia nùfasáná ámá ǹnì awáu éfìpì nánì Gorìxomì yayf seáyìmì umearìnjagfa nánì awáumì sa wárigfwixìni. ²² Ámá emìmf neri nanj imìxífo, o xegf xwiogwí rìxa 40 nìmùrorì ámìnáo enjagfì nánì ámá ǹnì Gorìxomì yayf seáyìmì numéra ugfwixìni.

Gorixomi xwiyfá ririmf wigfá nánirini.

²³ Xwirixf umearigfáwa awaúmi wáraná awaú egf níkumixinro yarigfáyf tñf e nánf nuri apaxfáninjf imónigfá xwéowa tñf wigf Judayf ámináowa tñf uráf nípini nánf repiyf níwia úagfi ²⁴ ayf aráf e níwimáná dñf ná bñf tfgfáyf nimóniro Gorixomi xwiyfá ririmf níwiro re urigfawixinñ, “Ámináoxinñ, joxf anfna tñf xwfárf tñf rawirawá tñf imixirf amípi nñf ayo níyonf yarínjpf imixirf enoxirini. ²⁵ Xwiyfá joxiyá rípf díxf kwíyfpimf dánf negf arfo Depito —O díxf rínáinñf nimónirf omñf siagorini. O nírif Bíkwyf rfwamñf re eanfñf, ‘Émányf pí nánf míf rfa ápiáwf níwerfñf imónigfawixinñ? Pí nánf wigf surfma imóninfpf nánf ipimoárgfawixinñ? ²⁶ Áminá Gorixomi tñf áma xfóyá dñf tñf xiáwowayá xwfá piáxfyo dánf níwiarorf yeáyf uyimixemeáwíniginñf urfpeañomf tñf awaúmi míf ináyf xwfá tfo dánf tñf ámayo umenweagfáwa tñf míf wianiro nánf míf épfmíxamoro xoptráf wianiro nánf awí neánro egfawixinñ.’ Depito díxf kwíyfpf tñf e nírif eanfñf. ²⁷ Apf tñf xixenñ anj rípmf dánf míf ináyf Xeroto tñf gapimanf Podiasf Pairato tñf émányf ámf wa tñf negf Isireriyf tñf díxf riwaxo Jisasomi —O díxf rínáinñf nimónirf siarñorinñ. Siyikwf bñf mínñorinñ. Omf xoptráf wianiro nánf awí eánigfawixinñ. ²⁸ E nerf aiwf joxf majfá imóninfpf yaniro nánf awí reánigfawixinñ? Oweof, sa Gorixoxf eníná enj neánríná pí pí e érxinñf ipimoáragfpñf yaniro nánf awí eánigfawixinñ. ²⁹⁻³⁰ Ámináoxinñ, agwf joxf awa íkwairf nñeairo nearfápmf dñf kíkayof. Nene díxf rínáiwáninñf nimónirane siarñwaéne díxf enj eanfñfo dánf simíxf tfgfáyo píranñf wímixirane díxf riwaxo Jisaso, siyikwf mínñomf dánf emímf bñf tñf ayá rfwamónipaxf bñf tñf wíwapñirane nerfna ayá igigf mé xwiyfá joxiyápf xixenñ uranfwa nánf enj síxf bñf neaeámíxei.” ³¹ Gorixomi xwiyfá e nurimáná enáná re enñiginñ. Anj ayf awí neánro ñweagfiwá sírf nuga unñiginñ. Sírf nuga warfna kwíyf Gorixoyápf ayá wí síxf wínñiginñ. Ayá wí síxf wínñáná xwiyfá Gorixoyápf ayá bñf mé xixenñ nuréwapñya ugfawixinñ.

Jisasoyá siyikf imónigfáyf xixe nínowiyf inigfá nánirini.

³² Áma Jisasomf dñf níwíkwíroro axfpf imónigfáyf dñf xixegñf bñf bñf mímó axfpñf níwía nuróná re yayagfárinñ. Wigfáyf wo xegf amípi bñf enáná “Ayf aga níginñf. Negf imóninñf womf arirá níwirfna apf wipaxf menñf.” yaiwiagfámani. “Wone wone negf amípi, ayf níneneniyánñf imóninñ.” yaiwiagfárinñ. ³³ E nero wáf wurimeiarigfáwa enj síxf eánñf Gorixó imóninfpf ámayo síwá níwirfna Jisaso xwárpáyo dánf níwiápnimeámf emearñagf síñwf wínarogfápf nánf repiyf wíyarfna Gorixó nanj ayá wí níwikára unñiginñ. ³⁴ Ayf rípf nánrini. Wigfáyf wí amípi bñf nánf anñf dfwf níkeamóga warñagfá síñwf mífwínñipa yagfárinñ. Xwfá tñf anj tñf surfma enjpf tfgfáyf nígwf nánf bf nero nígwf xéfápf nímeámf níbñro ³⁵ wáf wurimeiarigfáwamf mñf wíáná awa wigf wí dfwf íkeamónarigfáyo wipaxfpf tñf xixenñ yanj níwia wagfárinñ. ³⁶ E nera nuróná wigf wo Josepoyf rínñjo —O Judayf aiwf xiáwéyf Ripaiyf enagf nánf siyikf Ripaiyf worinñ. Píññwf Saiprasf dánf xirñorinñ. Wáf wurimeiarigfáwa yof síñf bñf Banabaso —Yof mífkí ayf enj ríremíxf yarñjo enagf nánrini. Yof e wírgfórinñ. ³⁷ O enf xwfá surfma bñf tññorinñ. Apf bf

nemáná nígwí xéfpí nimeámi n̄b̄r̄i wáf wurimeiarigfáwa negí uyípeayf̄yo yan̄f owípoyin̄r̄i m̄n̄i win̄igin̄i.

5

Ananaiaso t̄n̄i Sapairai t̄n̄i xiap̄xiagwí ayáú nán̄r̄in̄i.

1 Ámá wo xegí yoí Ananaiasoȳ r̄in̄iᵇo t̄n̄i xiepi xegí yoí Sapairaiȳ r̄in̄iᵇi t̄n̄i egí xwíá sur̄ímá b̄i ámáyo nígwí nán̄i b̄f neri 2 xiagwo xiepi nijáá imóniᵇáná nígwí xéfi b̄i xegí yum̄í n̄it̄imáná b̄i wáf wurimeiarigfáwa “Nígwí xéfi n̄ip̄n̄i ap̄i neaiapar̄in̄i.” oyaiwípoyin̄r̄i n̄imeámi nur̄i m̄n̄i wiaḡi aiwi 3 Pitaoy re ur̄in̄igin̄i, “Ananaiasoxin̄i, Obo xfo wimónariᵇn̄iᵇi oen̄r̄i d̄in̄i r̄ix̄xéróoxin̄i, pí nán̄i kwíȳ Gor̄ixoyápiᵇi yapí wiwapyim̄in̄r̄i xwíá b̄f ner̄íná nígwí xéfp̄i b̄i d̄ix̄í p̄n̄i n̄it̄imáná b̄in̄i neaiapar̄in̄i? 4 Sin̄i b̄f mepa ner̄íná d̄ix̄í mimóniᵇiᵇiran̄i? Xwíá ap̄i b̄i ner̄íná nígwí xéfp̄i d̄ix̄í d̄in̄i t̄n̄i pí pí ‘Oem̄in̄i.’ n̄isimón̄r̄íná anan̄i mepax̄ᵇiran̄i? E nimón̄r̄i aí jox̄i pí nán̄i d̄in̄i in̄im̄i n̄ikw̄rón̄imáná ‘Wáf wurimeiarigfáwami yapí owiwap̄iyim̄in̄i.’ yaiw̄in̄igin̄i? Yapí jox̄i neaiwap̄iyim̄in̄r̄i éᵇi, ayí ámáone mar̄fái, Gor̄ixom̄i wiwapyim̄in̄r̄i éin̄igin̄i.” ur̄fagi 5 Ananaiaso xwíyá ap̄i ar̄fá n̄iwimáná re en̄igin̄i. Xwíáyo n̄ipiérori d̄in̄i n̄iyámiga un̄igin̄i. D̄in̄i n̄iyámiga úáná ámá o éᵇi nán̄i ar̄fá wífáȳ n̄n̄i wáȳ níkar̄iga uḡfawix̄in̄i. 6 O d̄in̄i n̄iyámiga nur̄i piȳf wen̄agi íwí sik̄iᵇowa n̄wiáᵇn̄imearo rap̄rap̄ t̄n̄i wowí nero n̄imeámi nuro xwíá weyáriḡfawix̄in̄i.

7 Ananaiasom̄i xiepi xegí wí e sepiá b̄i on̄imiáᵇi n̄iᵇwean̄isáná xegí xiagwom̄i win̄f̄p̄i nán̄i s̄n̄i maj̄í nimón̄r̄íná Pitaoy t̄n̄i e nán̄i n̄b̄r̄i páwíáná 8 o re ur̄in̄igin̄i, “Nígwí xwíá b̄f ner̄íná xéfp̄i n̄ip̄n̄iᵇi, ayí r̄ip̄i ap̄iran̄i? Jíxi n̄irei.” ur̄fagi “Ayí r̄ip̄i ap̄iran̄i.” uráná 9 Pitaoy re ur̄in̄igin̄i, “Ayagwí pí nán̄i ‘Kwíȳ Ám̄ináoyáᵇi en̄i eán̄iᵇiᵇiran̄i yapí n̄iwíwap̄iyirai iwam̄fó owiwap̄iyaiyi.’ r̄in̄isix̄in̄i? Ámá d̄ix̄í ragwo xwíá weyárfáwa r̄ixa íwí e riwa rón̄aᵇi. Jíxi en̄i xwíá r̄iweyárip̄r̄i n̄imeámi rup̄ráoi.” uráná re en̄igin̄i. 10 Í en̄i Pitaoyá síkwí t̄n̄i e n̄ipiérori d̄in̄i n̄iyámiga un̄igin̄i. D̄in̄i n̄iyámiga úagi íwí sik̄iᵇowa n̄wiáᵇiᵇi o piȳf wen̄agi n̄iw̄in̄iᵇi n̄imeámi n̄ipeyero xegí oxo xwíá weyárfé m̄dán̄iᵇi e xwíá weyáriḡfawix̄in̄i. 11 E éáná Jisasoyá siȳik̄i imón̄iḡfáȳ n̄n̄i t̄n̄i ayáúmi wímeáᵇi nán̄i ar̄fá wífá giȳf giȳf t̄n̄i wáȳ níkar̄iga waḡfárin̄i.

Wáf wurimeiarigfáwa em̄im̄f x̄ixeḡn̄i ayá wí eḡfá nán̄r̄in̄i.

12 Wáf wurimeiarigfáwa ámá wiḡf t̄fám̄in̄i mimón̄iḡfáȳf t̄fē nemer̄íná em̄im̄f t̄n̄i ayá r̄iwamón̄ipax̄í imón̄iᵇi t̄n̄i néra nuro ax̄ᵇi naw̄in̄i nimón̄iᵇi an̄f r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i in̄im̄i awí neán̄iᵇi an̄f wiám̄fó Soromonoyá r̄in̄iᵇiᵇim̄i awí neán̄iᵇi yayíaḡfa aiwi 13 Jisasom̄i d̄in̄i m̄iw̄ikw̄roar̄iḡfáȳf wáȳf nero nán̄i “Awa t̄n̄i awí b̄i oéan̄aneȳi.” m̄iyaiwipa yaḡfárin̄i. E nero aí awa nán̄i xwíyá n̄ir̄iróná “Ámá nan̄owarin̄i.” raḡfárin̄i. 14 Ámá ám̄i ayá wí ayá wí Ám̄ináom̄i d̄in̄i w̄ikw̄r̄ofáȳf ox̄í t̄n̄i ap̄ix̄í t̄n̄i in̄in̄i síá ayí ayo wí t̄n̄i wí t̄n̄i kum̄ix̄in̄ayiḡfárin̄i. 15 Ámá em̄im̄f wáf wurimeiarigfáwa néra war̄iḡfáᵇi s̄iᵇw̄f n̄iw̄in̄iᵇi nán̄i “Negí ámá s̄im̄ix̄fyo Pitaoyá onapám̄iḡf en̄i aí wíáná nan̄f imón̄iᵇiᵇi.” n̄iyaiwiro wiḡf ámá s̄im̄ix̄f yar̄iḡfáȳf n̄imeámi nuro óf e Pitaoy n̄ipur̄fíná onapám̄iḡf in̄ipax̄f̄m̄in̄i íkwian̄w̄fyo w̄f̄r̄araḡfárin̄i.

16 Ámá Jerusaremi tññf e anj mñni mñni ikwfrónñño njeagfáyf eni wigf ámá simixf xixegfñi tfgfáyf tñni imfó xixéronñyf tñni nñmeámí wáf wurimeiarigfáwa tññf e nání bñmiáná piránññf imimiximf wiagfárñni.

Wáf wurimeiarigfáwami xeanññf wigfá nánññni.

17 Apaxfánññf imónigfáyo seáyí e wimónñño tñni xegf nñkumixñññf emearigfáwa tñni —Awa xegf gwf mónigfáwa Sajusiyf rññigfáwarñni. Awa tñni wáf wurimeiarigfáwami sipí dññf bñ onñmiápñ mñwiaiwi aga sipí dññf xwé ayá wí nñwiaiwiro nání nñwiápññmearo re egfawixñni. 18 Awami fá nñxero gwf anjño njeárññigfawixñni. 19 Gwf anjño njeárññagfá aiwi árñwiyimí Ámínáoýa anññajf wo nñweapññi gwf anjño ówanñ nñkwiri awami nñmñxeámí nñwiapññi re urñññigñni, 20 “Soyñé nuro anj rññiyowá yarigfíwámí éf nñrómáná ámá e rówapigfáyo xwiyfá ámá dññf nñyñmññf imónipññi nání rññññf nñpññi nání uréwapññipoyí.” urññagfí 21 arfá nñwimowa nuro wfá nóga warññf tñni anj rññiyowá yarigfíwámí nñpáwiro ámá éf rówapigfáyo uréwapññyarññá apaxfánññf imónigfáyo seáyí e wimónñño tñni xegf nñkumixñññf emearigfáwa tñni awí neánñmáná negf Isirerñyf mebá parñmenf imónigfá nowanñ tñni xwiyfá oimñxaneyññero nání “Eñni.” nuriro rñña awí neánñmáná anj rññiyowá yarigfíwámí awí mearoarigfá wa wáf wurimeiarigfáwami wirññmiaupññi nání gwf anjño nání urowárññagfá aiwi 22 gwf anjño nñrémorññá awa nání pñá nñmegññero ámi Judayf mebáowa awí eánigfíe nání nñbñro repñyf nñwiuro 23 re urññigfawixñni, “Gwf anjño nñrémómáná ówanñf sññi xaiwí yárñññi awí mearoarigfáwa fwi tññf e awí roro enñagfá nñwñññrane aí ówanñf nñkwirane nñpáwirane sññwñf wñññwáyf sññi inññi nñweanññagfá mñwñññwññi.” urññagfá 24 anj rññiyowá yarigfíwámí awí mearoarigfáyo seáyí e wimónñño tñni apaxfá imónigfá xwéowa tñni arfá e nñwiróná ududf ayá wí nero re rñññigfawixñni, “Agwf pí imónimññññi nání rñña yarññi?” rññarññá re enñññigñni. 25 Ámá wo nñrémónapññi áwanñf re urññññigñni, “Aí, ámá agíná soyñé gwf anjño njeárññigfáwa anj rññiyowá yarigfíwámí éf nñrómáná ámáyo uréwapññyarññoi.” uráná 26 anj rññiyowá yarigfíwámí awí mearoarigfáwa tñni wigf seáyí e wurñññigfó tñni awami ámi fá xññpññi nání nuro aí awa uréwapññyarññá arfá wiarññigfáyf sññá neaeapññixñññi wáyf nñwiuro nání awami fá nñxero nñméra nñbñróná uyññí wí mñmépegfawixñni.

Wáf wurimeiarigfáwa Judayf mebáowami masifá mñwi urññigfá nánññni.

27 Wáf wurimeiarigfáwami nñmeáa nñbñro Judayf mebáowa awí eánigfíe éf uráráná apaxfánññf imónigfáyo seáyí e wimónñño xwiyfá numearñññá 28 re urññññigñni, “None arfá jñyikf nñsearone sekaxf ‘Segf uréwapññyarññigfó nání sññi muréwapññyipa époyí.’ searññagwi aí soyñé arfki o nání nuréwapññyiróná segf uréwapññyarññigfápi rñña Jerusaremi tñño nñyonñ fá menárñññgoñ. None xejwone nání re oneaiawipoyñññi, ‘Awa omñ nñpñkiro nání reá roánñgíwáwarññi?’ oneaiawipoyñññi uréwapññyarññigfóyññérñni.” urññagfí aí 29 Pitao tñni wáf wurimeiarigfá wfá tñni re urññigfawixñni, “Ámá neararññigfápi marfái, Gorñxo neararññpññi pññf wialkipaxf mimónññwññi. Ayínání soyñé arfá jñyikf nñneaorñ nearññigfápi wialkiarññwññi. 30 Ayf rññi nánññni. Jisasomñ soyñé nñpñkiroñá yoxáño yekwñroarññigfá aiwi Njwá negf arñowa enññá dání nñxñda bagñoyá dññño dání o ámi wiápñññmearñññni. 31 O ayf Gorñxo gñf wé náumññi onñññweanññi seáyí e

nɪwimɪxɪrɪná ‘Xiáwowáyá xwǎ piaxɪyo dánɪ iwiaronɪ wo imónɪrɪ mɪxɪ ináyɪ wo imónɪrɪ éwɪnɪgɪnɪ.’ nɪyáiwɪrɪ wimɪxɪnɪrɪnɪ. Isɪrerene negɪ ǎwǎ yarɪnɪwápi rɪwɪmɪnɪ mamorane yokwarɪmɪ neaɪipaxɪ imónɪrane yanǎwá nánɪ o rɪxa e nimónɪrɪ xanoyá wé náúmɪnɪ nɪweanɪ. ³² None seararɪnɪwá apɪ sɪnɪwǎ nɪwɪnɪrane nánɪ mɪkonerɪnɪ. Kwíyɪpɪ enɪ ‘Apɪ neparɪnɪ.’ oyáiwɪpoyɪnɪrɪ neaɪwapɪyarɪnɪrɪnɪ. Nonenɪ marǎái, áamá Gorɪxomɪ manǎ pɪrɪ mɪwialkɪ arǎ wíá gɪyɪ gɪyo enɪ xegɪ kwíyɪpɪ rɪxa mɪnɪ winɪrɪnɪ.” urɪgǎwixɪnɪ.

³³ Xwɪrɪxɪ mearɪgǎfáwa xwíyǎ e rarɪnɪgǎfá arǎ nɪwiro wikɪ rǎ ápiáwǎnɪnɪ nɪwero opɪkianeyɪnɪro wimónɪnɪnɪgɪnɪ. ³⁴ Opɪkianeyɪnɪro wimónarɪnǎ áamá wo —O xegɪ yoǎ Gamerieroyɪ rɪnɪnɪorɪnɪ. O Parisi worɪnɪ. Nɪwǎ ikaxɪ eánɪnɪpɪ uréwapɪyarɪnɪ worɪnɪ. Nuréwapɪyirɪnǎ nanɪnɪ nenɪwɪperɪ rarɪnɪo enɪgǎ nánɪ áamá nɪnɪ wé ikwianɪwɪyónɪnɪ nɪwirarɪgǎforɪnɪ. O xwíyǎ urɪnɪ nánɪ awí eánɪgɪ éf nɪrómáná sekaxɪ re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Áamá rowamɪ bɪ onɪmiápi bǎamɪ wárɪpoyɪ.” nurɪrɪ rɪxa bǎamɪ wáráná ³⁵ re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Gɪ Isɪreroyɪné xwíyǎ bɪ osearɪmɪnɪ. ‘Áamá rowamɪ owianeyɪ.’ yáiwiarɪgǎpɪ sɪnɪ mepa neróná xámɪ dɪnɪ píránɪnɪ mópoyɪ. ³⁶ Ayɪ rɪpɪ nánɪ seararɪnɪnɪ. Enɪnǎ onɪmiápi áamá Tiudasoyɪ rɪnɪnɪo enɪpɪ nánɪ dɪnɪ mópoyɪ. O xewanɪnɪo nánɪ re rɪnɪnɪnɪgɪnɪ, ‘Áámɪná seáyɪ e imónɪnǎ wonɪrɪnɪ.’ nɪrɪnɪrɪ yarɪnǎ áamá 400 xwíyǎ o rɪnɪpɪ arǎ nɪwiro nánɪ gwɪ numónɪro yarɪnǎ émáyɪ omɪ pɪkíáná xegɪ gwɪ mónɪgǎfáwa wɪwɪnɪ éf umɪgǎwixɪnɪ. Éf umiágǎ nánɪ o oemɪnɪrɪ enɪpɪ surǎmǎ yárɪnɪnɪgɪnɪ. ³⁷ E nemáná enǎnǎ áamá ámɪ wo —Garɪrɪ pɪropenɪsɪyo dánɪ Judasoyɪ rɪnɪnɪo nánɪ rarɪnɪnɪ. O gapɪmanɪyǎ áamá nɪnɪ yoǎ nɪwirarɪgǐnǎ nɪwíápɪnɪmearɪ xegɪ dɪnɪyo dánɪ áamá wí o tɪnɪ gwɪ numónɪro ‘Émáyo mɪxɪ oxǎdowáraneyɪ.’ nɪrɪro yarɪnǎ omɪ anɪnɪmɪxǎgǎfá omɪ arǎ wigǐáyɪ enɪ wɪwɪnɪ éf umiamogǎwixɪnɪ. ³⁸ Ayɪnánɪ áamá rowa yanɪro yarɪgǎpɪ pɪrɪ mɪwialkɪpa nero wé ǎá umíxeánɪpoyɪ. Áamá rowa Gorɪxoyá dɪnɪyo dánɪ marǎái, wigǐ dɪnɪyo dánɪ nɪpɪmoárɪro nerǎnáyɪ, wa awamɪ xopɪrǎrɪ wipɪrǎfá enɪgǎ nánɪ xe éfɪxɪnɪrɪ sɪnɪwǎ wɪnɪpoyɪ. ³⁹ E nerɪ aɪ awa wigǐ dɪnɪyo dánɪ marǎái, Gorɪxoyá dɪnɪyo dánɪ nerǎnáyɪ, soyɪné xopɪrǎrɪ wí wipaxɪ menɪnɪ. E owianeyɪnɪro nerǎnáyɪ, Gorɪxo tɪnɪ mɪxɪnɪnɪnɪ inǎgǎfá sɪnɪwǎ ainenɪpɪrǎfárɪnɪ.” urɪnɪnɪgɪnɪ.

Wáf wurimeiarigfáwamɪ rɪnɪnɪ wíagǎfá aɪ yáyɪ egǎfá nánɪrɪnɪ.

⁴⁰ Xwɪrɪxɪ umearɪgǎfáwa Gameriero “E époyɪ.” urɪpɪ arǎ nɪwiro nɪxɪdɪro nánɪ wamɪ “Wáf wurimeiarigfáwamɪ nɪwirɪmeámɪ ǎwíapɪpoyɪ.” nurɪmáná rɪxa nɪméra ǎwíapáná sɪkwǎfá ragɪ pɪrɪ uyɪkímɪ nero nɪwǎ ikaxɪ re urɪgǎwixɪnɪ, “Jisaso nánɪ sɪnɪ bɪ muréwapɪyipa éfɪxɪnɪ.” nurɪro wárɪgǎwixɪnɪ. ⁴¹ Wáráná awa xwɪrɪxɪ umearɪgǎfáwa tɪnɪ e dánɪ nɪpɪyearo nuróná re nɪyáiwiro nánɪ, “Gorɪxo Jisasomɪ xǎdarɪnɪwáone ayá neaimoarɪnɪ nealkárǎpɪ xɪxenɪ meapaxowarǎnɪrɪ xe ǎá xero iwanɪ mépero éfɪxɪnɪrɪ sɪnɪwǎ neanɪrǎnɪ?” nɪyáiwiro nánɪ yáyɪ néra nuro ⁴² ínɪnǎ sǎfá ayɪ ayo anɪ rɪdɪyowá yarɪgǐwámɪ dánɪranɪ, áamá anɪ wíwǎ wíwámɪ dánɪranɪ, arǎkɪ uréwapɪyiro wáf urɪmero neróná “Áamá Gorɪxo yeáyɪ neayimɪxemeanǎfá nánɪ uowárénɪnɪnɪ, arǎowáyá xwǎfá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪoyɪ rarɪnɪwáo, ayɪ Jisatorɪnɪ.” urɪgǎwixɪnɪ.

6

Seáyf wipírfa nání amá wé wáfúmí dájf wáu rípeagfá nánirini.

¹ Iná Jisasomí xfdarigfáyf ámí wí tñní sayá nimóga nuróná wigí Judayf émáyf tññmíni xirigfáyf wí nwiápfnimearo Judayf anj ná tññf e xirigfáyo anñúmí ikaxí re urigfawixini, “Negí yaríñwápa sfá ayf ayo aiwá yanf nwiá nuróná negí apíxí aniwamí soyfne pí nání múroaríño?” anñúmí ikaxí e nura warfna ² Jisasoyá wíepísagf wé wúkaú síkwf wáu imónigfáwa nwiápfnimearo amá Jisasomí xfdarigfá siyikf imónigfá nñyoní “Eini.” nuríro re urigfawixini, “None aiwání yanf seaiapaní nání xwíyá Gorixoyá searéwapiyaríñwápi pñní nwiáririna ‘Ayf nanf menini.’ neaimónarini. ³ Ayínání negí nríxímeáyfne, negí amá nanfni yarigfápi nání fá roarínñowa nánini yeyimá nearo wé wáfúmí dájf wáu nání nearaná none aiwá yanf nseaiapa emepírfa nání rípeaanfwiní. Amá kwíyf Gorixoyápi ayá wí síxí wínirí dñjf émí saímí moro egfáwa nání raríñwini. ⁴ Awa aiwá api yanf mearfna noneyf rípiñí mimáyo nítínirane anñf míf yanfwarini. Gorixomí ríxíñf urírane amá xwíyá oyápi nání xixení nijfá oimónipoyinirí uréwapíyirane yanfwarini.” uríagfa ⁵ amá Jisasoyá siyikf imónigfá nñní “Apánirini.” nñyaiwiro amá wé wáfúmí dájf wáu rowamí eyírogfawixini. Wo Sítipenoyí ríññjo —O Jisasomí enj neánirí dñjf wíkwírorí kwíyípi ayá wí síxí wínirí enjorini. Ámí wo Píriporini. Ámí wo Pírokorasorini. Ámí wo Naikenaorini. Ámí wo Taimonorini. Ámí wo Pamenasorini. Ámí wo Nikoraso —O émáyf anj yof Adiokí dájf wo aiwí enjina dání síwf xegí imónigfáyf yarigfápi pñní nwiárímo Judayf yarigfápiñí yaríñorini. ⁶ Amá awamí neyíroro wáf wurimeiarigfáwa tññf e nání nñmeámí uáná wáf wurimeiarigfáwa awa nání Gorixomí ríxíñf nurimáná enj neániro píraníñf éríxíñirí wigí wé seáyí e wíkwírigfawixini.

⁷ Xwíyá Gorixoyápi síní nríga nemeafna amá Jerusalemí ñweagfá Jisasomí xfdarigfáyf ámí wíni ayá wí sayá nimóga nuro apaxfpaníñf imónigfá obaxí ení arfá nñwiro dñjf nñwíkwírómáná xixení egfawixini.

Sítipenomí fá xirigfá nánirini.

⁸ Sítipeno, Gorixó xfómí wá ayá wí wianirí enj síxí weámíxirí enj enjagi o amá síñwí aníge dání emímí seáyí e imóníñfpi tñní ayá ríwamónípaxf imóníñfpi tñní nwiwápiya warfna ⁹ Judayfá rotú anj amá Áxenjarf Minígfá ríññfyo awí eánarigfá wa —Wa anj yof Sairini dájowarini. Wa anj yof Arekisadíría dájowarini. Awa tñní wigí Judayf wíniyf —Wa Sirisia píropenífyo dájowarini. Wa Esia píropenífyo dájowarini. Awa tñní nwiápfnimearo Sítipeno tñní xwíyá xímíximí níníro míf nñríníroná ¹⁰ kwíyf Gorixoyápi síxí wíníñf enjagi nání o dñjf émí saímí nñmorí píraníñf reñwípwearíñagí nání wí xopírarf nñwirí murípaxf imónigfawixini. ¹¹ Xopírarf nñwirí murípaxf nimóníro nání wigí wíamí yumí iními re urigfawixini, “Omí nuxekwímoró re rípoyf, ‘O negí arfo Mosesomí ríperiríññf umerí Gorixomí umerí yaríñagí arfá wíwáñí.’ rípoyf.” nuráñmí nuro ¹² omí wíkf nñwóníro fá oxírfipoyinirí amá sípáfyo tñní ámínáowamí tñní ñwf ikaxí eáníñfpi mewegfáwamí tñní símíríf xwíyá nura nemero éaná ayf wíkf wóníagí nñbíro omí fá nñxero nñmeámí nuro Judayf mebáowa awí eáníge wárigfawixini. ¹³ E nemáná amá

omí yapf ouxekwámópoyinrí urfáyf éf n̄roro re urigfawixini, “O negf anj n̄wáf riwá nání sipí riri negf n̄wáf ikaxf eánin̄ipí nání ení sipí riri arfki yarinjorini. ¹⁴ Ripí rarinjagi arfá wíwá enjagi nání rarinjwini, ‘Nasareti dánj Jísaso anj riwá n̄ipineari síwí nene x̄danfáwá nání Moseso nérowiápin̄in̄i nearagipi xwáfá iwení nání ámi sínjf b̄ érowiápin̄in̄íarini.’ rarinjagi arfá wíwá enjagi nání rarinjwini.” urarfná ¹⁵ mebaowa xwíríxf umearigfe n̄weagfáwa nowani omí sínjwí agwí n̄winiróná xegf símimanjf anjnajowayá símimanjf xwínfá eearinjagi winigfawixini.

7

Sitipeno xwíríxf umearigfáwami rirímf wijf nánin̄ini.

¹ Apaxipáninjf imónigfáyo seáyf e wimónin̄jo Sitipenomi yarinjf re winiginini, “Xwíyáfá joxi r̄xekwámóarigfápí neparani?” urfagi ² o re uriniginini, “Nigf n̄r̄ixfmeáyfné t̄ni ápoyfné t̄ni xwíyáfá b̄ searimi nání arfá nípoyf. Eniná negf arfo Ebirfamo anj yof Xaraniyo nání mú síni xwáf Mesopotemia rin̄injipimi n̄weanáná Nwáfá an̄namí aninjf seáyf e nimónin̄i n̄weano xfo t̄njf e n̄irónapiri ³ re uriniginini, ‘Joxi xwáfá díxf r̄iná r̄ixir̄ije t̄ni díxí r̄ir̄ixfmeáyo t̄ni p̄ni n̄wiár̄imí xwáfá nioni síwá símfáé nání úr̄ixini.’ urfagi ⁴ Karidiayf anjyo xfo n̄wean̄e p̄ni n̄wiár̄imí nuri Xaraniyo n̄rémori nuri n̄r̄fná xano e n̄pémáná enáná Gorixoyá d̄injyo dání n̄n̄weaxa n̄bir̄i xwáfá agwí seyfné n̄weagfápimi n̄weagf̄rini. ⁵ Apimi n̄weagf̄ aiwí Gorixo xwáfá apí on̄miá b̄kwí nání aí ‘Aga joxi díxf̄rini.’ nuri n̄ m̄wiagf̄ enjagi nání o síni sínjf n̄n̄weari nemerfná ‘Xwáfá ripí nioni ḡrini.’ wí r̄ipaxf imónagfmaní. E nerf aí o síni n̄iawí memef enáná Gorixo símimanjf dání re uriniginini, ‘Joxi t̄ni díxí r̄arfawé t̄ni segf imónin̄fa nání seaiap̄m̄f̄rini.’ nuri n̄ aiwí ⁶ r̄ip̄in̄injf ení uriniginini, ‘Díxf r̄arfawé nuro ámá anj m̄dánjyf nimóniro émayf anj wíyo n̄weanáná om̄injf r̄fá t̄njf n̄wiro numépero yarfná xwiogwí 400 múronf̄rini. ⁷ Díxf r̄arfawéyo ámá gwí ax̄r̄imí om̄injf r̄fá t̄njf wip̄r̄fáyo xam̄injyo nioni r̄fá umearáná díxf r̄arfawéyf e n̄n̄weagf̄asáná e p̄ni n̄wiár̄imí n̄bir̄o xwáfá r̄ipimi dání Gorixoni yayf n̄in̄mero seáyf e n̄mep̄r̄f̄rini.’ Negf arfomi xwíyáf e nuri máná ⁸ re uriniginini, ‘Nioni “E seaim̄f̄rini.” réroarf̄apí nání d̄inj morfá nání símimajfó r̄ipí éir̄ixini.’ urfagi Ebirfamo xewaxo Aisakomi nemearf̄ná r̄ixa sífá wé w̄úmí dánj waú wo n̄r̄imáná enáná iyf símf s̄fó wákwiniginini. Aisako e dání Jekopomi nemeari iyf símf s̄fó wákwiniginini. Jekopo e dání negf arfo írinjowa wé wúkaú síkwí waú awami nemearf̄ná ení iyf símf s̄fó wákwiniginini. ⁹ Arfo írinjf awa Josepomi sipí d̄injf n̄wiaiwiwo ‘Isipiyf anjyo x̄ináninjf nimóniri om̄injf n̄wiirfná, anan̄in̄i.’ n̄wiaiwiwo n̄gwí xeaniro nání b̄ egfawixini. Omí e sipí wíagfá aí síni Gorixo aninjf d̄injf nukikayori ¹⁰ Isipiyf xeaninjf wikarigfe dání éf numin̄r̄fná oyá d̄injf t̄ni Isipiyf m̄ixf ináyf Peroyi r̄in̄injoyá sínjwí t̄njf e dání Josepo d̄injf nífá winipaxf riri piráninjf nejp̄peri riri yarinjagi n̄wini n̄n̄i nání gapimanf̄ ámináo oimóniri Isipiyf anj n̄yoní t̄ni x̄foyá anj t̄ni menjwanfá nání r̄pean̄iginini. ¹¹ Josepo gapimanf̄ nimónir̄i menjwanáná Isipiyf anjyo t̄ni Kenan̄iyf anjyo t̄ni aiwá nání díwí n̄ikeamóniro síyikf eánigfawixini. Negf arfowa ení aiwá nání p̄fá neróná b̄ m̄imani paxf nimóniro aiwí ¹² arfo Jekopo xwíyáfá ‘Isipiyf anjyo aiwá weni.’ r̄inarinjagi arfá n̄wiri nání negf arfo írinjowa iwamfó nuro meap̄r̄fá nání urowar̄in̄iginini.

13 Ámi ríwíyo aiwá b́ yaníro úaná Josepo xewaníño nání áwaní nurírí ‘Segí séríxímeáoníríní.’ uríagí Isipíyí míxí ináyí Peroyí ríníño Josepomi xanímírówa t́nńi xexírímeáyí t́nńi nání níjǎá imóníñínigíní. 14 Josepo ǵ ápmírówa weapf́ríríxínírí xwíyǎ́ yaní wíowáríagí epówa o t́ñǎ́ e nání níweróná oxí apíxǎ́ niaíwǎ́ nńńi ayǎ́ ámá 75 níwero 15 Bíkíwíyo nírinírí eáníñápa Jekopo Isipíyí aníyo aníyo nńwerí e dání nípémáná enáná negí arfo írńjowa ení e dání pegíawíxíní. 16 Píyí awamí xwǎ́ weyáraníro nání nímeámí Kenaníyí aníyo Sekemíyí ríníñe nání nímeámí níyíro sńǎ́ óf arfo Ebírífamo Xamomí f́wíarǎ́awéyo nígwǎ́ níwírí b́ eníyímí tígíawíxíní.

17 Ríxa Goríxo arfo Ebírífamomí sńmńmaníyo dání ‘Díxǎ́ rǎ́rǎ́awéyo e níwímífaríní.’ uríñǎ́pí parímonf́áyí ríxa anwí e imónaríná negí arfowa Isipíyí aníyo dání sayá nímogá waríná re eníñigíní. 18 Ámá arfo Josepo eníñǎ́ nání majǎ́a imóníñǎ́ wo míxǎ́ ináyí nímonírí Isipíyí aníyo nímenwearíná 19 negí arfowamí nepaxíñǎ́ pákíní nímonírí wíwapíyírí wígí niaíwǎ́ sńǎ́ xírǎ́yí yǎ́wǎ́ tímearígíapímí dání píyí oenírí sípí wíkárírí enjoríní. 20 O ayo e wíkáraríná niaíwǎ́ wo —O negí arfo Mosesoyí ríníñoríní. Goríxoyá sńǎ́wíyo dání niaíwǎ́ awíaxoríní. Omí xńńá níxírírí xaníyáú egí aníyo emá waú wo nímenweagíísáná 21 Pero uraríñǎ́pa neri píyí oenírí nání wí e xegǎ́pí wírǎ́rǎ́nǎ́ xńomí xegǎ́ xemiáí íwo wí e wírǎ́rǎ́nńǎ́gǎ́ níwínírí nímearí píraníñǎ́ nímeríná xegǎ́ xewaxóníñǎ́ nímera uníñigíní. 22 Ayínání negí arfo Moseso Isipíyí aníyo síkurǎ́ yagǎ́pí xńo ení síkurǎ́ néísáná Isipíyǎ́ níjǎ́a imónagǎ́pí xíxení nípíní níjǎ́a nímonírí xwíyǎ́ rírí omíñǎ́ erí enǎ́ nání dńǎ́ sǎ́xǎ́ níga wíapńńńmeaníñigíní. 23 E neri aí xegǎ́ xwíogwǎ́ nńńi ríxa 40 imónáná re wímóníñínigíní, ‘Gǎ́ nírxǎ́meá Isíreríyo b́ ní nurí sńǎ́wǎ́ owínímíní.’ níwímónírí nání nurí 24 weníñǎ́ éyǎ́ wíníñínigíní. Isipíyí wo xńo xegǎ́ xexírímeáyí womí sípí níwíkárírí iwanǎ́ mépearíñagí níwínírí ‘Gǎ́ nírxǎ́meáomí ourakíowárímíní.’ níyáwírí Isipíyomí xńomí ení iwanǎ́ b́ oeamínírí éyǎ́ píyí nípíkírí tńñínigíní. 25 Píyí nípíkírí nítıríná gǎ́ nírxǎ́meáyí re níaiwípíráonírí éyǎ́, ‘O yaríñǎ́pímí dání Goríxo gwńńǎ́ñǎ́ ñweanǎ́weáne neakíweawárímínírí nání rǎ́a yaríní?’ níaiwípíráonírí éyǎ́ xewaníño yáiwípa axǎ́pí e mńwíaiwígíawíxíní. 26 Sá wenjowǎ́pí tńńi xegǎ́ Isíreríyí tńǎ́ e nání nurí waú míxǎ́ inaríñagǎ́ níwínírí píyǎ́ owírímínírí nání re uríñínigíní, ‘Ámá axǎ́ rowagwǎ́, pí nání axowagwńńi iwanǎ́ xáiwǎ́ eánaríñí?’ uríagí 27 wńomí xáiwǎ́ nearí xopǎ́rǎ́f wímínírí éo arfo Mosesomí níxoyǎ́píowárírí re uríñínigíní, ‘Go símíxǎ́gǎ́ joxí neameñweanoxí imónírí xwíyǎ́ píraníñǎ́ yeaimíxípaxoxí imónírí neri yaríñíní? 28 Joxí agíná Isipíyomí píkíñǎ́pa níoní ení nípíkímínírí ríyaríñíní?’ uríagí 29 arfo Moseso arǎ́ e níwímó éf nurí anǎ́ mńdǎ́ñǎ́ wo nímonírí Midianíyí aníyo níñwearí apíxǎ́ nímeámáná niaíwǎ́ waú nemearí níñweanǎ́sáná 30 ríxa xwíogwǎ́ 40 múróáná ámá dńǎ́ meañe dńwǎ́ Sainai tńǎ́míní emearíná re eníñigíní. Íkǎ́ ení tńǎ́ wínáńna rǎ́a ná mńńí ápiáwńńi wearíñe dání anǎ́ñǎ́f wo sńǎ́nǎ́ wímóníñínigíní. 31 Arfo Moseso íkǎ́ ana rǎ́a ná mńńí ápiáwńńi wearíñagí níwíníríná xńo wńnaríñǎ́pí nání ududǎ́ neri ‘Píraníñǎ́ sńǎ́wǎ́ owínímíní.’ níyáwírí anwí e waríná Ámínáo re uríñínigíní, 32 ‘Níoní Nńwǎ́ dńxǎ́ arfowa Ebírífamo tńńi Aisako tńńi Jekopo tńńi awa níxǎ́dagóníríní.’ uríagí arfo Moseso sírǎ́ nípíkínírí óf níkárínírí nání ‘Ámí sńǎ́wǎ́ b́ tńńi owínímíní.’ mńwímónípa yaríñagí aiwí 33 Ámínáo re uríñínigíní, ‘Xwǎ́ joxí roñe ñwǎ́a imóníñe enagí nání dńxǎ́ síkwǎ́ sń

yoárei. ³⁴ Isipiyf anfyo dáni gí á máyo umépeanro wikárarigfápi sɨŋwí wɨnɨrɨ amɨpí nɨnɨ wikárarigfápi nánɨ “Yeyi!” rarɨŋagfá arfá wirɨ enáonɨ yeáyɨ wimɨxɨmɨgɨnɨrɨ nánɨ weaparɨŋɨnɨ. Ayɨnánɨ joxɨ wiápɨnɨmeaɨ. Nionɨ “Isipiyf anfyo nánɨ orɨrowáraumɨnɨ.” nimónarɨnɨ. urɨŋɨnigɨnɨ.” ³⁵ Sitipeno e nurɨrɨ ámɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Á má o —O xámɨ re urɨgɨfɨorɨnɨ, ‘Go simɨxɨfagɨ joxɨ neameŋweaŋoxɨ imónɨrɨ xwɨyɨfá píranɨŋɨ yeaimɨxɨpaxoxɨ imónɨrɨ nerɨ yarɨŋɨnɨ?’ urɨgɨfɨorɨnɨ. O anɨnájɨ íkɨfá onɨmíánána tɨŋɨ e dánɨ sɨŋánɨ wimónɨŋo enɨ sɨxɨ weamɨxáná arɨowamɨ yeáyɨ uyimɨxemeari umeŋwearɨ éwɨnɨgɨnɨrɨ uowárɨŋo, ayɨ axo negɨ arɨo Mosesorɨnɨ. ³⁶ Negɨ arɨowamɨ Isipiyf anfyo dánɨ nɨpemeámɨ unorɨnɨ. Anɨf ayo dánɨ nɨpemeámɨ umɨnɨrɨ nerɨná ayá rɨwamónɨpaxɨ bɨ tɨnɨ emɨmɨf bɨ tɨnɨ nɨwɨwapiya urɨ ipí ayá rɨŋɨf rɨwɨŋɨf tɨŋɨf e dánɨ wɨwapiyɨrɨ ámá dɨŋɨf meañe nemeróná xwiogwɨ 40 múroarɨná wɨwapiyɨrɨ enorɨnɨ. ³⁷ Rɨpɨ enɨ negɨ arɨo Isɨrerowamɨ urɨŋo axorɨnɨ, ‘Segɨyɨ wo wáf rókiamoarɨŋɨf nionɨnɨŋɨf imónɨnɨfá nánɨ Gorɨxo rɨpeanɨrɨnɨ.’ urɨŋo, ayɨ axorɨnɨ. ³⁸ Negɨ arɨowéyɨf ámá dɨŋɨf meañe awɨ neánɨro ŋweañáná dɨwɨf mɨŋɨf Sainaiyɨ rɨnɨŋɨpimɨ nɨyɨrɨ roŋáná anɨnájɨ Gorɨxoyáo xwɨyɨfá uragorɨnɨ. O seyɨné nɨjɨfá imónɨpɨrɨfá nánɨ enɨ xwɨyɨfá Gorɨxoyá anɨpá mimónɨf anɨŋɨf íniná rɨnɨpaxɨf imónɨŋɨpɨf anɨŋajɨ rarɨŋagɨ arfá nɨwirɨ rɨwamɨŋɨf nearɨ wɨŋɨnigɨnɨ. ³⁹ E nerɨ aɨ negɨ arɨowéyɨf ‘Mosesomɨ awayɨnɨ arfá owianeyɨ.’ mɨwimónɨf nero rɨwɨf numoro amɨpí Isipiyf anfyo wenɨŋɨf nánɨ ayá sɨpɨ nɨwirɨ nánɨ ‘Ámɨ e nánɨ muxaxenerɨfani?’ nɨyáiwɨnɨro ⁴⁰ arɨo Mosesomɨ xogwáo Eronomɨf re urɨgɨfawixɨnɨ, ‘Joxɨ ŋwáfá bɨ nene negɨ xɨdanɨf wá nánɨ neaimɨxeɨ. Nene re dánɨ apɨ xwanɨwɨf nɨkwónɨmɨ nuranéná apɨ xámɨ neameanɨ nánɨ neaimɨxeɨ. Ayɨ rɨpɨ nánɨ rɨrarɨŋwɨnɨ. Á má Moseso ro, nene Isipiyf anfyo dánɨ nɨneapimeámɨ bɨŋo dɨwɨf rɨpimɨ peyíáná pí wímeáagɨf ámɨ rɨxa mɨweaparɨnɨnɨ? Nene majɨfárɨnɨ.’ nurárɨmáná ⁴¹ sɨŋá gorɨf bɨ awɨ neaárɨro apɨ tɨnɨ burɨmákaú miá xopaikɨgɨf nimɨxɨro nanɨwɨf bɨ burɨmákaú miá pɨ nánɨ rɨdɨyowá yanɨro nánɨ nɨmeámɨ nɨbɨro wigɨf wé tɨnɨ imɨxɨfá pɨ nánɨ yayɨ seáyɨmɨ dánɨ néra ugɨfawixɨnɨ. ⁴² Ayɨnánɨ Gorɨxo rɨwɨf numorɨf emá tɨnɨ sogwɨf tɨnɨ sɨŋɨf tɨnɨ nánɨ xe dɨŋɨf nɨkwɨróa úfɨrɨxɨnɨrɨ wárɨŋɨnigɨnɨ. Wárɨtagɨf ayɨf wáf rókiamoagfáwa Bɨkwɨyo Gorɨxo nánɨ nɨwuriyɨro eagfá rɨpɨf tɨnɨ xɨxenɨ egfawixɨnɨ, ‘Isɨrerɨyɨné, ámá dɨŋɨf meañe nemero xwiogwɨ 40 múroarɨná nanɨwɨf nɨpikɨro rɨdɨyowá wiagfó, ayɨ Gorɨxonɨranɨ?’ Oweoɨ, nionɨmanɨ. ⁴³ Isipiyf anfyo pɨnɨ nɨwiárɨmɨ nuróná senɨfá anɨf ŋwáfá xegɨf yoɨf Morokɨyɨf rɨnɨŋɨpɨyáf tɨnɨ ŋwáfá sɨŋɨnɨŋɨf imɨxɨnɨŋɨf Repanɨyɨf rɨnɨŋɨpɨf tɨnɨ —Ŋwáfá apɨaú sewanɨŋyɨfɨné xɨdanɨro nánɨ imɨxɨgɨfá pɨaúrɨnɨ. Apɨaú nɨmeámɨ ugɨfá enagɨf nánɨ nionɨyá dɨŋɨf tɨnɨ mɨxɨf wa nɨbɨro xwɨrɨfá nɨseaikɨxero seapɨkiomeáfáyo nɨwirimeámɨ nuro anɨf xegɨf yoɨf Babironɨf tɨŋɨf e orɨwámɨf dánɨ wárɨpɨrɨfárɨnɨ.’ Wáfá rókiamoagfáwa Gorɨxo nánɨ e nɨwuriyɨro rɨwamɨŋɨf eagfá pɨf tɨnɨ negɨ arɨowéyɨf xɨxenɨ egfawixɨnɨ. ⁴⁴ Negɨ arɨowa ámá dɨŋɨf meañe nemeróná senɨfá anɨf —Senɨfá anɨf iwá Gorɨxo Mosesomɨ ‘Á má nimɨxɨróná e éfɨrɨxɨnɨ. E éfɨrɨxɨnɨ.’ urɨrɨ nimɨxɨróná iwá sɨŋwɨf nɨwɨnaxɨfá úfɨrɨxɨnɨrɨ sɨwá wirɨ éáná imɨxagɨf wárɨnɨ. Iwá Gorɨxo nánɨ nepaxɨŋɨf imónɨŋɨpɨf sɨwá wiagiwá enɨ nɨmeámɨ emeagfárɨnɨ. ⁴⁵ Á má dɨŋɨf meañe nɨmeámɨ emeagfáwa pegfámɨf dánɨ ámɨ wigɨf nɨaiwɨyɨf xamɨŋyɨf Josuao tɨnɨ senɨfá anɨwá nɨmeáro emá gwɨf wɨrɨf wɨrɨf negɨ xwáfá rɨpimɨ ŋweaagfáyo Gorɨxo mɨxɨf xɨdowárɨŋe dánɨ wɨwanɨŋyɨf nurá pɨro senɨfá anɨf Gorɨxomɨf seáyɨf e umepɨrɨfáwá nɨmeámɨ

nĩbĩro nĩpákĩroná ayí negí mĩxí ináyí Depito tĩńj e nání nĩpákĩa bagfárĩnĩ. ⁴⁶ Depito nání Gorĩxo yayí winfagĩ xĩomĩ Depito rĩxĩńj re urĩńjĩnĩnĩ, ‘Nwáfá gí arĩo Jekopo rĩxĩdagoxĩ, anĩ joxĩ nwearĩa nání wiwá onĩmĩrĩyĩnĩrĩ sĩńwĩ naneĩ.’ urĩńj aĩ ⁴⁷ anĩ iwá Depito xamĩńo mumĩrĩyĩńjĩnĩ. Umĩrĩyĩńo, ayí xewaxo Soromononĩ. ⁴⁸ E nerĩ aĩ Gorĩxo, seáyĩ emĩ imónĩńo anĩ amá mĩrarĩgĩfáyo nwearĩńomanĩ. O nání wáf rókĩamoagĩ wo xwĩyáfá nĩrĩrĩ rĩwamĩńj re eanĩrĩnĩ, ⁴⁹ ‘Ámĩnáo re rĩńoĩ, ‘Anĩna gĩ éf nwearĩfa nání ikwĩanwĩnarĩnĩ. Xwáfárimĩ gĩ sĩkwĩ ikwĩarĩmĩfa nánírĩnĩ. Nionĩ seáyĩ e seaimónĩńaonĩ enagĩ nání pí anĩ nĩmĩrĩyĩpĩráo? Wĩ e nionĩ sá nwearĩfaé gĩyĩ erĩnĩ? ⁵⁰ Re rĩniaiwiarĩńoĩ, ‘Xwáfá rĩnĩ anĩna tĩnĩ xewanĩńo mĩmĩxĩpa enĩrĩnĩ?’ rĩniaiwiarĩńoĩ?’ Ámĩnáo e rĩńoĩ.’ Wáfá rókĩamoagĩ wo e nĩrĩrĩ eanĩrĩnĩ.” Sĩtipeno e nurĩmáná ⁵¹ re urĩńjĩnĩnĩ, “Mĩńj sĩwáfá nĩyĩro amá Gorĩxomĩ muxĩdarĩgĩfáyĩ yarĩgĩfápa arĩkwĩkwĩ nera uro arfá mĩwĩ ero yarĩgĩoyĩné inína kwĩyĩ Gorĩxoyápi sĩwá seainĩmĩnĩrĩ yarĩná mĩrĩrakĩ inarĩgĩfárĩnĩ. Segĩ arfowa nera bagfápa axĩpi e yarĩgĩoyĩné rĩnĩ. ⁵² Wáfá rókĩamoagĩfáyo negĩ arfowa xeanĩńj mĩwikárigfá wo rimónĩnĩ? Oweoĩ. Enĩná ‘Gorĩxoyá wé rónĩńo bĩnĩfárĩnĩ.’ xwĩyáfá yanĩ e nĩwĩro áwanĩ uragfáwamĩ negĩ arfowa nĩpíkĩa bagfá aiwĩ rĩná soyĩné awa enĩná dánĩ ragfomĩ rĩwĩ numoro mĩyĩ nurĩro nání pĩkĩgĩoyĩné rĩnĩ. ⁵³ Gorĩxoyá nwf ikaxĩ rĩnĩńjpi anĩnajowa Mosesomĩ urĩgĩfápmĩ dánĩ tĩgĩfáyĩné imónĩńagfá aĩ nepa mĩmáyo nĩtĩnĩro mĩxĩdarĩgĩoyĩné rĩnĩ.” Sĩtipeno e urĩńjĩnĩnĩ.

Sĩtipenomĩ sĩńjá nearo pĩkĩgĩfá nánírĩnĩ.

⁵⁴ Xwĩrĩxĩf umeanĩro nání awĩ eanĩgĩfáwa Sĩtipeno e rarĩńagĩ arfá nĩwĩroná wĩkĩ rĩfá ápiáwĩnĩńj nĩwero nání makĩrĩwĩf nĩmoro yarĩńagfá aiwĩ ⁵⁵ Sĩtipeno Gorĩxoyá kwĩyĩpi ayá wĩ sĩxĩ umĩńo enagĩ nání anĩnamĩ sĩńwĩ agwĩ anánĩyĩf wĩnĩńjĩnĩnĩ. Wáfá Gorĩxo tĩńj e dánĩ pĩrónaparĩńagĩ sĩńwĩf wĩnĩrĩ Jisaso oyá wé náumĩnĩ éf ronagĩ wĩnĩrĩ nerĩ ⁵⁶ re urĩńjĩnĩnĩ, “Aĩ, nionĩ rĩxa anĩna oxoánĩrĩ enagĩ wĩnĩrĩ amá imónĩńo Gorĩxoyá wé náumĩnĩ éf ronagĩ wĩnĩrĩ enĩnĩ.” uráná re egfawixĩnĩ. ⁵⁷ Arfá nĩpĩrónĩro xwamiánĩ neróná omĩ fá xĩranĩro nání axĩná mĩrĩf nĩpumĩro ⁵⁸ fá nĩxero xĩxoyĩpĩf nĩméra nuro rĩxa anĩ apimĩ ákĩńayo bĩarĩwámĩ dánĩ sĩńjá tĩnĩ eanĩro yarĩgĩfáwa wĩgĩ iyfá nĩpĩrayĩro amá wo, Soroyĩ rĩnĩńo oneameinĩro xfóyá sĩkwĩf tĩńj e nĩtayĩmáná ⁵⁹ Sĩtipenomĩ sĩńjá tĩnĩ neáa ugfawixĩnĩ. Sĩńjá tĩnĩ neáa warfáná o rĩaiwá re rĩńjĩnĩnĩ, “Ámĩná Jisaso xĩnĩ, gĩ dĩńjpi orĩńwĩrĩrĩmĩnĩ.” nĩrĩmĩ ⁶⁰ xómĩńj nĩyĩkwĩrĩ amĩ enĩf tĩnĩ rĩaiwá nĩrĩrĩná re rĩńjĩnĩnĩ, “Ámĩnáo xĩnĩ, ‘Omĩ sĩpĩ wikárfápi nání yokwarĩmĩf wĩimfámanĩ.’ mĩyaiwĩpa e.” nurármĩf penĩńjĩnĩnĩ.

8

¹ Soro xegf amáowa Sĩtipenomĩ pĩkĩarĩná dĩńj sĩpĩ bĩ mĩwĩ “Apání yarĩńo.” yaiwĩńjĩnĩnĩ.

Soro amá Jisaso yá sĩyĩkĩf imónĩgĩfáyo xeanĩńj wikárinĩf nánírĩnĩ.

Sfá ayimĩ dánĩ amá Jisaso yá sĩyĩkĩf imónĩgĩfá Jerusaremĩ nwearĩfáyo xeanĩńj rĩfá tĩńj wikárfá rĩná ayĩ nĩnĩ éf numĩamoróná wĩ Judia pĩropenĩsfyo amĩ amĩ nwearo wĩ Samaria pĩropenĩsfyo amĩ amĩ nwearo nero aiwĩ wáf wurimeiarĩgĩfáwa Jerusaremĩ dánĩ éf mugfawixĩnĩ. ² Amá Gorĩxomĩ pĩránĩńj xĩdanĩro nání anĩńj minĩ yarĩgĩfá wĩ Sĩtipeno pĩyomĩ nĩmeámĩ

nuro xwáfá nñweyárimáná ámxáfá nñmero enj tñnñ njw mieáagfa aí ³ Soro re enjinigini. Ámá Jisasoyá sñyikí imónigfáyo paimimí nñwia nurí anj wiwá wiwámí nñpáwiri pfa nemerí oxfrani, apixfrani, fá nñxeri níropémi nurí gwí anjño nñjwirára unjinigini.

Samaria pñropenisfyo xwiyfá yayf neainarñjñpi nání wáf urimegfá nánirñni.

⁴ Ámá ami ami xfdíxífdowári éfáyf éf numiamoróná xwiyfá Jisaso nání wáf nurímero ⁵ wigí wo, Piripoyí rñnñjo anj yoí Samaria rñnñjñpimí nñremorí ámá Gorixoyá yeáyf neayimíxemeanfa nání urowárénapñjo nání wáf urarfná ⁶ ámá ayá wí o tññf e epfroyf nero o nura unjñpi arfá wiro emimí o néra unjñpi sñjwí wññro neróná dññf nawíní nimónimáná arfá ókiarf mónigfawixini. ⁷ Ayf rñpi nánirñni. O yarñjñpimí dání imfó dññf xixéroarigfáyf ámá ayo pñni nñwiárimí nuróná xwamiánf nñyárimí uro enj sñwímí egfáyf nanj imónñro sñkwí ikí egfáyf nanj imónñro yarñjñagfa nñwññro nání omí arfá ókiarf numónñro ⁸ anj apimí dání yayf seáyimí dání néra ugfawixini.

⁹ Ámá wo —O xegf yoí Saimonorini. Anj apimí dání xegf ikayfwí tñni ayáf mfkí nikirí xegf yarñjñpi yarfná ámá Samaria pñropenisfyo ñweagfáyf ududf wiagforini. O e nerí nání “Nioní seáyí e mimónñjñáonirñani?” rñnagorini. ¹⁰ Ámá seáyí e nimónirí menjweagfáyfrani, inimi wurññgíáfyrani, anj apimí dánñf nñni omí arfá ókiarf numónñro re ragforini, “Enj sixf eánññf Gorixoyá rariñwápi xfo imónñjñpi, ayf axñpi o imónñni.” ragforini. ¹¹ Ayáf mfkí nikirññño dání xegf néra warñjñpi yarfná ududf nikárññro nání arfá ókiarf numónñro e ragforini. ¹² O nání ámá anj apimí dánñf sñni e yaiwiarfná Piripo xwiyfá Gorixoyá xwioxñño mñmeámí nerí umenñweanfa nání rññññf yayf neainarñjñpi nání wáf urñri Jisasi Kiraiso nání wáf urñri yarñjñagí arfá nñwironá dññf wñkwírogfawixini. Dññf wñkwírófáyf oxfrani, apixfrani, wayf meagfawixini. ¹³ Saimono ení aí xwiyfá Piripo nñra unjñpi nání “Neparini.” nñyaiwiri dññf nñwñkwírorí wayf meanjinigini. E nemáná Piripomí wí pñni mñwiárf anññf sñjwí nñwñnaxfdímerí Piripo emimí tñni ayá rñwamónñpaxf seáyí e imónñjñpi tñni yarñjñagí nñwññrñná ámi ámi ududf nikárññga unjinigini.

¹⁴ Wáf wurimeiarigfáwa wigí Jerusaremí ñweagfámi dání arfá re nñwiwo nání, “Samariayf xwiyfá Gorixoyá rñxa arfá nñwiwo umímñnáoi.” arfá e nñwiwo nání wigí waú Pitaomí tñni Jonomí tñni urowárénagfa ¹⁵ awaú nñweri kwíyf Gorixoyápi Samariayo ení wimeaní nání Gorixomí rññññf urigfisisini. ¹⁶ Ayf rñpi nánirñni. Ámá ayf Jisasomí dññf nñwñkwíroro nání wayf nñmearo aiwí kwíyfñpi sñni mñwainigfáyfrani. Sñni mñwainñf enjagí nání awaú Gorixomí rññññf nurimáná ¹⁷ o omí wé seáyí e ikwñkwíárimí éáná kwíyfñpi ayo ainññjinigini.

¹⁸ Saimono wáf wurimeiarigfáwaú wé seáyí e wñkwírarññgíñpimí dání Gorixoyá xegf kwíyfñpi ayo mñni wiarññagí nñwññrñni nñgwí bñ nñroari awaúmi mñni wimññrñni nerí ¹⁹ re urñññjinigini, “Awagwí yarññgíñpa nioní ení ámá gññf gññf nñyoní wé wñkwíarfná kwíyf Gorixoyápi ainñni nání ení sixf eánññf awagwí imónñgíñpi nioní ení bñ neámñxñpiyi.” urfagí aí ²⁰ Pitao re urñññjinigini, “Joxí enj sixf eánññf imónñgwí Gorixoyá anñpá yeaiapññf rñpi ‘Nñgwí tñni bñ epaxonirñni.’ yaiwiarññagí nání joxí dñxf nñgwí aí

t́n̄n̄ an̄n̄n̄r̄ix̄n̄i. 21 D̄n̄j̄ jox̄yá ‘Awaú yarigí́pa oem̄n̄i.’ yaiwiar̄n̄j̄p̄i Gor̄xoyá s̄n̄w̄f̄yo dán̄i aga nan̄j̄ wí mimón̄n̄j̄aḡi nán̄i jox̄i yawawi t́n̄i nawín̄i n̄ikum̄ix̄n̄ir̄i yawawi yarigwí́p̄i epax̄ mimón̄n̄j̄n̄i. 22 Aȳn̄n̄n̄i síp̄i jox̄i em̄n̄ir̄i éf̄ r̄ip̄i r̄f̄w̄m̄n̄i n̄mamor̄i j̄wan̄n̄j̄ox̄i d̄ix̄f̄ d̄n̄j̄yo dán̄i ‘E oem̄n̄i.’ yaiwí́p̄i nán̄i ‘Gor̄xoxo anan̄i yokwar̄im̄i r̄fa niin̄r̄fen̄n̄j̄o?’ n̄iyaiwir̄i r̄ix̄n̄j̄ urei. 23 Jox̄i yawawi síp̄i d̄n̄j̄ yeaiawiar̄n̄j̄p̄i ayá wí d̄n̄j̄ six̄f̄ r̄iȳn̄aḡi s̄n̄w̄f̄ n̄ran̄r̄i f̄wí jox̄i yar̄n̄j̄p̄im̄i dán̄i gw̄n̄n̄j̄f̄ yar̄n̄n̄j̄aḡi s̄n̄w̄f̄ n̄ran̄r̄i nán̄i rar̄n̄j̄n̄i.” ur̄f̄aḡi 24 Saimono re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Awagwí n̄rar̄iḡí́p̄i wí min̄imeapa oen̄r̄i nán̄i aiwan̄n̄j̄owagwí Ám̄n̄áom̄i yar̄n̄j̄ n̄wí́p̄iȳi.” ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i.

25 E nemowáú eḡf̄ s̄n̄w̄f̄ t́n̄i Jisaso emear̄fná w̄n̄n̄ḡí́p̄i nán̄i ur̄r̄i xw̄iȳfá Ám̄n̄áo nán̄i ur̄r̄i n̄yár̄im̄i an̄j̄ e p̄n̄i n̄wíár̄im̄i Jerusarem̄i nán̄i nur̄iná Samariaȳf̄ an̄j̄ obax̄f̄ wíyo xw̄iȳfá yaȳf̄ neainar̄n̄j̄p̄i wáf̄ nura múroḡf̄isix̄n̄i.

Piripo ámá Itiopia d̄n̄j̄f̄ wom̄i ur̄éwap̄ȳn̄j̄f̄ nán̄r̄n̄i.

26 Piripom̄i an̄n̄aj̄f̄ Ám̄n̄áooyá wo nur̄r̄i re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Jox̄i n̄wíá́p̄n̄imeám̄i óf̄ Jerusarem̄i dán̄i an̄j̄ Gasaȳi r̄n̄n̄j̄p̄im̄i nán̄i in̄n̄j̄yi —Óf̄ ayi ámá d̄n̄j̄ meañe in̄n̄j̄yir̄n̄i. Ayi t̄n̄j̄f̄ e nán̄i ui.” ur̄f̄aḡi 27 o n̄wíá́p̄n̄imeám̄i nur̄i óf̄yi t̄n̄j̄f̄ e n̄r̄emor̄fná wen̄n̄j̄f̄ éf̄ȳf̄ w̄n̄n̄j̄n̄iḡn̄i. Gap̄man̄f̄ Itiopia d̄n̄j̄f̄ wo —O Itiopiaȳf̄ an̄j̄yo men̄wean̄j̄ Kadesiȳi r̄n̄n̄j̄yá am̄ip̄i ayá t̄n̄j̄f̄ imón̄n̄j̄f̄ n̄p̄n̄i meweñj̄, aȳf̄ or̄n̄i. O Jerusarem̄i dán̄i Gor̄ixom̄i yaȳf̄ seáȳim̄i numemo bar̄n̄j̄aḡi w̄n̄n̄j̄n̄iḡn̄i. 28 O ám̄i xeḡf̄ an̄j̄ e nán̄i nur̄fná kar̄f̄ os̄ íropear̄n̄j̄p̄im̄i éf̄ n̄n̄j̄weámáná xw̄iȳfá Gor̄xoyá wáf̄ rókiamoaḡf̄ Aisaiao n̄r̄r̄i ean̄j̄p̄i f̄a n̄r̄óa war̄n̄j̄aḡi 29 kwíȳf̄ Gor̄xoyápi Piripom̄i re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Jox̄i nur̄i os̄ íropear̄n̄j̄p̄im̄i n̄j̄wean̄om̄i wímeaí.” ur̄f̄aḡi 30 Piripo an̄n̄i m̄r̄f̄f̄ nur̄i an̄w̄i e dán̄i ar̄fá wíȳf̄f̄ w̄n̄n̄j̄n̄iḡn̄i. O wáf̄ rókiamoaḡf̄ Aisaiao n̄r̄r̄i ean̄j̄p̄i f̄a n̄r̄óa war̄n̄j̄aḡi ar̄fá n̄wir̄i re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Jox̄i f̄a roar̄n̄j̄p̄i m̄f̄k̄f̄p̄i nán̄i r̄ixa n̄j̄f̄a nimón̄m̄áná r̄roar̄n̄j̄n̄i?” ur̄f̄aḡi 31 o re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Ámá wo min̄iep̄isipa ner̄fnáȳf̄, ar̄ige ner̄i m̄f̄k̄f̄p̄i nán̄i nion̄i n̄ḡf̄p̄i n̄j̄f̄a imón̄m̄fn̄i?” nur̄r̄i re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Jox̄i n̄xemón̄ap̄r̄i nion̄i t́n̄i on̄j̄weaaiȳi.” ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i. 32 Xw̄iȳfá Bikw̄f̄yo eán̄n̄j̄f̄ o f̄a roar̄n̄j̄aḡi ar̄fá w̄n̄j̄p̄i, aȳf̄ r̄ip̄r̄n̄i, “Sip̄isip̄f̄ n̄ip̄kian̄iro nán̄i n̄m̄era war̄iḡf̄apa om̄i en̄i ax̄f̄p̄i n̄m̄era uḡfawix̄n̄i. Sip̄isip̄f̄ miáyo f̄a w̄wákwm̄f̄ yar̄fná ogen̄f̄ b̄i m̄rar̄n̄j̄p̄a o en̄i ax̄f̄p̄i man̄j̄ b̄i m̄yoám̄on̄j̄n̄i. 33 Ayá im̄im̄f̄ wikárar̄fná ámá wo nurakir̄i f̄wí b̄i men̄or̄n̄i.” mur̄n̄j̄n̄iḡn̄i. Nip̄kian̄á xw̄fá t̄yo b̄i t́n̄i min̄j̄wean̄j̄f̄ nán̄i xeḡf̄ ámá imón̄n̄ḡf̄ayo wiwan̄n̄j̄ȳf̄ wikár̄iḡf̄ap̄i nán̄i go áwan̄j̄f̄ ur̄n̄f̄ar̄fan̄i?” xw̄iȳfá o f̄a roar̄n̄j̄aḡi wímean̄j̄p̄i aȳf̄ ap̄r̄n̄i. 34 Itiopia d̄n̄j̄f̄ gap̄mano Piripom̄i yar̄n̄j̄f̄ n̄wir̄i re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Wáf̄ rókiamoago n̄r̄r̄i ean̄j̄f̄ ap̄i xewan̄j̄o nán̄i n̄r̄r̄i ean̄j̄r̄an̄i? Ámá wo nán̄i n̄r̄r̄i ean̄j̄r̄an̄i? Jox̄i anan̄i áwan̄j̄f̄ n̄r̄r̄éin̄i?” ur̄f̄aḡi 35 Piripo xw̄iȳfá Bikw̄f̄yo eán̄n̄j̄f̄ ámáo f̄a róp̄im̄i dán̄i iwam̄fó nur̄éwap̄iya nur̄i Jisaso nán̄i rep̄iȳf̄ w̄n̄n̄j̄n̄iḡn̄i.

36 Awaú sin̄i ner̄imeán̄im̄i óf̄ ayim̄i nur̄i in̄iḡf̄ wú wear̄n̄j̄f̄ e n̄r̄emor̄i Itiopia d̄n̄j̄f̄ gap̄mano re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “S̄n̄w̄f̄ winei. In̄iḡf̄ e wear̄n̄i. Nion̄i ‘Waȳf̄ omeám̄n̄i.’ n̄nimón̄r̄fnáȳf̄, pí n̄trakion̄j̄wir̄ar̄ar̄n̄j̄aḡi nán̄i waȳf̄ m̄imeapa epax̄f̄ imón̄m̄fn̄i?” ur̄f̄aḡi 37 [Piripo re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Jox̄i d̄n̄j̄f̄ b̄i b̄i mamó Jisasom̄n̄i d̄n̄j̄f̄ n̄w̄kw̄r̄or̄fnáȳf̄, anan̄i waȳf̄ meapax̄f̄

imónirfíni.” urfagi o re uriniginini, “Jisasi Kiraiso Gorixomi xewaxorini.’ niyaiwiri nani dñf wikwronini.” nuriri³⁸ osf iropearinipimi omñf mearñjomí “Re ikwfoarei.” nuriri Piripo tñni Itiopia dño tñni nayoari iniigfyo nani niweri nipawiri e dani Piripo ama omi wayf umeainiginini.³⁹ Wayf numeairi awau iniigfyo dani nimanimeami peyarfna re eniginini. Kwiyf Aminaoypí Piripomi anñni menapiniginini. Anñni menapana Itiopia dñf gapimano Piripomi ami sñwf bi mwinipa neri aiwi of xegf warinñyimi nurfna yaf nera uniginini.⁴⁰ Piripo wenñf efyf wininiginini. “Anñ xegf yof Asidotí rfa remonini?” niyaiwiri e dani nurfna anñ of e apí apí ikwíroninñfyo xwiyfa yaf neainarñfp waf nura nímurori anñ yof Sisaria rinñipimi remoniginini.

9

Soro Jisasomi dñf wikwronñfyi nanirini.

¹ Soro siní ama Jisasomi xdarigfayf pñni wiarfrixiniri ef nremori re nira nemerfna, “Jisasomi anñf nuxdironayf, mtyfo rararinñfyonñf urikwinana pipikimf wianwarini.” nira nemerfna apaxpanñf imonigfayo seayf e wimoninjo tñf e nani nuri² omi re uriniginini, “Nion anñ yof Damasikasi nani nuri Judayene negf rotu anñyo awi eanigfayf oxfrani, apixfrani, gñf gñf of Jisaso tfaminini inñfyimi xdarinñgfa nwinrñna fa nixiriri gwí njjiri Jerusaremí re nani nimeami bima nani joxi payf bi Judayeneya rotu anñ wiwa wiwami mewegfawa nani niri rfwamñf neari niapowarei.” nuriri o payf neari mini wiwarana³ Soro payf nurapiri nimeami nuri nuri nuri rixa Damasikasi tñf e anñ e remonani re eniginini. Anñnami dani wf nokiapanrñna omi wf wokiariniginini.⁴ Wfa wokiaraná o xwifayo pkinimeana re eniginini. Anñnami dani xwiyfa re rinenapiniginini, “Soroxini, Soroxini, joxi pi nani nion riki rifo nikararinñf?” urfagi⁵ Soro re uriniginini, “Aminaoxini, joxi goxinini?” urfagi “Nion Jisasoni joxi riki rifo nikararinñonirini.” uriniginini.⁶ E nuriri re uriniginini, “E neri ai joxi niwiapnimeami anñ apí ikwíroninñfimi nani nuri e ñweañana ama wo joxi aga nerfp nani awañf ririnñoi.” urarñna⁷ Soro tñni warigfayf e nrowapimana xwiyfa bi mripaxf nimoniro xwiyfa rinenapinñf arfa niwiro aiwi ama womi sñwf mwinigfawixini.⁸ Soro xwifayo pkinimeae dani niwiapnimeari xegf sñwf noxoari naniri aiwi amipi wi sñwf winipaxf mimoninñagi nani omi weyo fa nmaxiñro nimera nuro Damasikasi nremoro⁹ ninñwearfna o sin sñwf mwinipaxf neri iniigf niri aiwa niri mepa yarfna sf wiyau wiyi oriniginini.

¹⁰ Ama Damasikasi ñweañyf wo —O xegf yof Ananiasorini. Jisasomi uxdarñf worini. Omi Aminao orinñ nupariri “Ananiasel!” urana o “Aminaoxini, nion ñweañini.” urfagi¹¹ Aminao re uriniginini, “Joxi niwiapnimeami of Awiaxo rinñfyimi nani nuri anñ Judasoyaiwami dani ama anñ xegf yof Tasasi dñf Soroñ rñño nani yarñf wi. ‘O re rñweani?’ Yarñf e wi. Ai agwi o nion xwiyfa ririmi niarñagi nani rarñini.¹² O orinñ nwinrñna re winirini. Ama wo, Ananiasoyi rinñjo nwiapri xfo ami sñwf anini nani we seayi e wikwiarfagi winff enagi nani eni rarñini.” urfagi ai¹³ re uriniginini, “Aminaoxini, ama

obaxf áamá joxi nírariŋo nání xwíyá rariŋagfa arfá wiŋárini. O áamá joxiyá imónigfáyo Jerusalemí dání sipi wikáriŋpí nání arfá wiŋárini. ¹⁴ Apaxípaniŋí imónigfá xwéowa payí nearo wiowárenapfagfa nání áamá joxi xwíyá rírímí nísiríná yof Jisasoyi rariŋgáyo gwí yipaxí nimónimi biŋorini.” urfagi ai ¹⁵ Ámináo re uriŋnigini, “O gí inókiníŋí omiŋí niariŋo imóniri yof nioniyápi nání émayo tñi wigí mǎxí ináyíyo tñi dǎxí Isireriyoy tñi wáf uríri enáf nání ríxa rípeañáo enagi nání joxi ananí o tñí e nání uí. ¹⁶ O nioní nání wáf urimearíná ríniŋí wímeanfápi nání xamiŋoni niŋfá niwiri wíwapiyimfáriní.” urfagi ¹⁷ Ananiaso arfá e niwimi nuri anjwami nípawiri wé seáyí e niwikwiárimáná re uriŋnigini, “Jisasomi dñí niwikwírorai nání gí nǎrxímeá imóniŋí Soroxini, Áminá Jisaso, óf joxi baríŋyimí sŋání simóniŋo joxi ámi sŋwí aniri kwíyí oyápi síxí rímimori ení nání nirowárenapfagi baríŋini.” uráná axíná re eníniŋini. ¹⁸ Siŋwíyo yáníŋí imóniŋí upáriŋpí ríxeámioanigini. Ríxeámioááná o ámi píraníŋí sŋwí naníri nání niwíapfíni mearí wayí ni meámáná ¹⁹ aiwá ni niri ení síxí eániŋnigini.

Soro Damasikasiyo niŋwearíná uréwapiyiŋí nánirini.

Soro áamá Jisasomi xídarigfá Damasikasiyo ŋweagfáyí tñi sfá wí niŋwearíná kikiáf bi mé re eníniŋini. ²⁰ Apaxí mé xegí Judayíyá rotú aní wí e wí e mǎriníŋíyo nípáwímerí Jisaso nání “Ayí Gorixomi xewaxorini.” urímeníniŋini. ²¹ E urimearíná xfo rariŋagi arfá wiarigfáyí nñni aníŋí ududí niwiniro re níríga ugáfawixini, “Jerusalemí dání áamá Gorixomi xwíyá rírímí niwiríná yof Jisasoyi rariŋgáyo ríkikírfó niwikárimi biŋo, ayí ro meníraní? Áamá re dǎŋí axípi yarigfáyo ení gwí niyiri nímeámi nuri apaxípaniŋí imónigfá xwéowa tñí e wáriminiri biŋo, ayí ro meníraní?” níríga waríná ²² Soro wáf nurímerí píraníŋí níreŋwípeá nuríná xegí Judayo ududí winí nurekáriri “Áamá Gorixo yeáyí neayimíxemeanfa nání urowárenapiŋo, ayí Jisakorini.” uraríná ayí o e urariŋpí xopírári wipaxí bi mimónigfawixini.

Judayí Soromi mekaxí umegfá nánirini.

²³ Sfá ayá wí ríxa ni múrómáná enáná xegí Judayí Soromi píkianiro nání awí neániro mekaxí méagfa aiwí ²⁴ Soro ayí xfo nání mekaxí méfápi nání arfá wíagi nání ayí o éf uminiri nání peyeááná opíkianeyiníro aní api nípimíní ákiŋáyo mǎdímǎdání fwi ge ge iníŋe ikwáwiyimíraní, árfwíyimíraní, íníná aníŋí awí níróa pwaríŋagfa aiwí ²⁵ xegí uréwapiyaríŋíŋí re egáfawixini. Ríxa sfá yiníŋáná Soromi soxí fá xwé wúmi nímiárimáná gwí níjimáná ákiŋáyo seáyí émi dání awayini nímamówára wepfnáná o xwíá mǎde dání níroáminímeámi uŋniŋini.

Soro ámi Jerusalemí nání uŋí nánirini.

²⁶ Soro ríxa Jerusalemí nání nuri e níréómáná xewaníŋo áamá Jisasomi xídarigfáyí tñi gwiaumi oinimíniŋí yaríná ayí “O ení nene tñi Jisasomi xídaríŋwáyí womani.” niyaiwiro wáyí níwiéra waríŋagfa aiwí ²⁷ Banabaso omí saní nurápiri wáf wurimeiarigfáwa tñí e nání niwirímeámi nuri Soro óf e nuri Ámináomi sŋwí wíniŋí o tñi xwíyá riniŋí enípi nání repíyí wirí o Damasikasi niŋwearí Jisaso nání wáf nuríriná ayá igigí mé urariŋpí nání repíyí wirí eníniŋini. ²⁸ E eníná dání Soro Jisasomi

dñjƒ wíkwf̄roarigfáyƒ t̄fni gwiaumƒ nin̄ro anan̄i Jerusarem̄i anj̄ n̄ipim̄ini nemer̄iná ayá igigí mé Áminá Jisaso nán̄i nuréwap̄iya nuri yarfná ²⁹ Judayƒ émayƒ t̄fám̄ini xirigfáyƒ n̄wiáp̄n̄imearo re egfawix̄ini. O t̄fni xwiyf̄á xim̄ixim̄i nin̄ro mix̄i n̄r̄in̄fasáná r̄ixa “Om̄i píyo dán̄i p̄kian̄iréwini?” n̄r̄in̄ro e yan̄ro yar̄in̄jagfá aiwi ³⁰ Jisasom̄i dñjƒ n̄wíkwf̄ro nán̄i xegí xexir̄ímeá imónigfáyƒ om̄i owikáraneȳin̄ro r̄inarigfáp̄i nán̄i nijf̄á nimónimáná om̄i n̄imeám̄i anj̄ yof̄ Sisaria nán̄i n̄wero e dán̄i anj̄ Tasas̄i t̄nj̄m̄i nán̄i urowárugfawix̄ini.

³¹ Ayinán̄i áamá Jisasoyá siyikí imónigfá Judia piropenis̄yo ηweagfáȳran̄i, Gariri piropenis̄yo ηweagfáȳran̄i, Samaria piropenis̄yo ηweagfáȳran̄i, n̄fni n̄iyop̄iyár̄ir̄i n̄ηwearo dñjƒ s̄k̄k̄f̄ nom̄ix̄iga nuróná Ámináo nán̄i wáyƒ wiro kwíyƒ Gor̄ixoyáp̄i ar̄ir̄á wiri yarfná áamá s̄nj̄f̄ w̄ini w̄ini n̄ikum̄ix̄iga ugfawix̄ini.

Pitao Iniasom̄i nanj̄ im̄ix̄inj̄f̄ nán̄ir̄ini.

³² Pitao anj̄ ap̄i ap̄i ikw̄rón̄inj̄f̄yo nemer̄iná anj̄ yof̄ Ridaȳi r̄in̄inj̄pimi nán̄i n̄weri n̄r̄émor̄i áamá Gor̄ixoyá imónigfá e ηweagfáyƒ t̄fni n̄ηwearfná ³³ áamá wo —Xegí yof̄ Iniasoȳi r̄in̄inj̄or̄ini. Xegí enj̄ n̄fni siwim̄i enj̄ enj̄aḡi nán̄i ikwian̄w̄íyo wen̄áná xwiogw̄í wé w̄f̄úm̄i dán̄j̄ waú wo múron̄or̄ini. O ikwian̄w̄íyo wen̄aḡi Pitao s̄nj̄w̄f̄ n̄w̄in̄ir̄i ³⁴ re ur̄inj̄iniḡini, “Iniase, Jisas̄i Kiraiso píran̄inj̄f̄ sim̄ix̄faḡi nán̄i n̄wiáp̄n̄imear̄i d̄ix̄f̄ ikwian̄w̄í kíróarēi.” uráná re enj̄iniḡini. O axiná wiáp̄n̄imean̄inj̄iniḡini. ³⁵ N̄wiáp̄n̄imear̄i emear̄in̄jaḡi áamá anj̄ ap̄i Ridaȳi r̄in̄inj̄pimi dán̄j̄f̄ t̄fni áamá ayox̄f̄ Saron̄iȳi r̄in̄inj̄pimi ηweagfáyƒ t̄fni om̄i s̄nj̄w̄f̄ e n̄w̄in̄iro nán̄i n̄ikin̄imón̄iro Ámináo t̄fám̄ini dñjƒ wíkw̄f̄rogfawix̄ini.

Pitao uráná Tabitai wiáp̄n̄imean̄inj̄f̄ nán̄ir̄ini.

³⁶ Anj̄ yof̄ Jopaȳi r̄in̄inj̄f̄yo ap̄ix̄f̄ Jisasom̄i x̄f̄dar̄inj̄f̄ wí —Í xegí yof̄ Tabitair̄ini. Ḡirikiȳf̄ p̄né t̄fni Dokasir̄ini. Í kikiá b̄i mé an̄inj̄f̄ min̄i áamá uyípeaȳf̄ imónigfáyo nán̄i ayá n̄wian̄ir̄i nán̄i sanj̄ nurápa war̄in̄j̄r̄ini. ³⁷ Í Pitao s̄n̄i Ridayo ηwean̄áná sim̄ix̄f̄ n̄weri pen̄inj̄iniḡini. Péaḡi piȳimi píran̄inj̄f̄ igfá nearo anj̄ awawá ikw̄rón̄inj̄f̄yo seáȳf̄ émi n̄itimáná ³⁸ “Pitao anj̄ yof̄ Ridayo ηwean̄i.” r̄inar̄in̄jagfá ar̄fá n̄wiro Jopa anj̄ apimi dán̄i anj̄w̄i e enj̄aḡi nán̄i Jisasom̄i x̄f̄dar̄igfáyƒ wiḡf̄ waúm̄i urowáráná awaú nuri waun̄i r̄ix̄inj̄f̄ re ur̄iḡisix̄ini, “Jox̄i nene t̄nj̄f̄ e nán̄i bei. S̄ini mepan̄i.” ur̄faḡi ³⁹ Pitao n̄wiáp̄n̄imeám̄i awaú t̄fni n̄b̄iro anj̄ e rémóáná ayf̄ anj̄ awawá seáȳf̄ émi ikw̄rón̄inj̄f̄wám̄i nán̄i n̄ipemeám̄i n̄ipeyiro ap̄ix̄f̄ anj̄ imónigfíwa x̄fo ron̄je anj̄w̄i e éf̄ n̄irómáná ηw̄f̄ nearo rap̄irap̄f̄ aik̄f̄ am̄ip̄i n̄fni í s̄n̄i wíyƒ t̄fni n̄ηwearfná im̄ix̄aḡf̄p̄i síwá n̄w̄ia warfná ⁴⁰ Pitao ayo “Wáf̄m̄i nán̄i peyeápoyi.” nurowár̄imáná xóm̄inj̄f̄ n̄iyikwiri Gor̄ixom̄i yar̄inj̄f̄ n̄wimáná ap̄ix̄f̄ piȳi wen̄f̄m̄ini n̄ikin̄imón̄ir̄i re ur̄inj̄iniḡini, “Tabitaix̄i, wiáp̄n̄imeai.” uráná re enj̄iniḡini. Í r̄ixa s̄nj̄w̄f̄ noxoari Pitao ηwean̄jaḡi n̄w̄in̄ir̄i sá w̄ir̄ar̄inj̄e dán̄i n̄wiáp̄n̄imear̄i éf̄ ηwean̄inj̄iniḡini. ⁴¹ N̄wiáp̄n̄imear̄i éf̄ ηweááná Pitao im̄i wéyo fá n̄ix̄ir̄imáná n̄im̄feyoar̄i áamá Gor̄ixoyá imónigfáyo t̄fni ap̄ix̄f̄ aniwami t̄fni eni r̄f̄aiwá nur̄ir̄i r̄ixa f̄wiapáná í am̄i s̄nj̄f̄ úaḡi nán̄i ayo m̄ini win̄inj̄iniḡini. ⁴² Pitao e éfp̄i nán̄i áamá anj̄ Jopaȳi r̄in̄inj̄e n̄im̄ini ηweagfáyƒ ar̄fá n̄wiár̄iróná obax̄f̄ wí Ámináom̄i dñjƒ

nîwîkwíróa ugáfawixîni. ⁴³ O sáf ayá wí Jopa nîwerfíná áamá wo tîni — O xegí yof Saimonoyî rîniñorîni. Burîmákau wará enj eri yeáyî imîxîri yarîñorîni. O tîni ñweagáfrîni.

10

Anjñajf wo Koniriasomî sîñjání urónapîñf nánîrîni.

¹ Anj yof Sisariayî rîniñjîpimî áamá wo — O xegí yof Koniriasoyî rîniñorîni. Émáýî porisî simîñf nîwinîro axe gwí mónîgfá Itariyî rîniñjîyo seáyî e imónîñjîyî worîni. ² “Gorîxomî pírániñf ouxfîdmîni.” nîyáiwirî anîñf minf yarîñorîni. O tîni áamá xegí anjîyo ñweagfáyî tîni Gorîxo nánî wáyî nîwinîro nánî Judáyî uyípeayîyo sanj urápayirî ñîgwí mîni wiayirî yarîñorîni. Íníná Gorîxomî xwíyá rîrîmf wiayarîñorîni. ³ O sáf wiyimî 3:00 p.m. imónîñjána orîñá wînarfíná anjñajf Gorîxoyá wo nîwîmearî re urîñîñîgîni, “Koniriasoxîni!” urfagi ⁴ o sîñwî agwí nîwînarîñîsáná sîrf nîpîkinîri re urîñîñîgîni, “Ámînáoxîni, píriñî?” urfagi anjñajo re urîñîñîgîni, “Gorîxo xwíyá joxî rîrîmf wiayarîñjîpî arfá sîrî uyípeayîyo sanj nurápirfíná mîni wiayarîñjîpî sîñwî ranîri nerî nánî yayî wînarîñagî nánî nîrowárénapîñjî. ⁵⁻⁶ Agwí joxî áamá wo Saimonoyî rîniñjîmî — O xegí yof bî Pitaorîni. O áamá burîmákau wará enj eri yeáyî imîxîri yarîñ Saimonoyî rîniñjîyá anj rawîrawá imañjîpá tîni mîrîniñjîwámî ñweani. Omî wirîmiaupîri nánî Jopa nánî áamá wamî urowárei.” ⁷ Anjñajo e nurîmî úáná Koniriaso xegí anjwámî omîñf wîarîgíyá wáumî “Eîni.” nurîri simîñf wînarîñf xfo tîni anîñf minf emearîñf womî enî — O “Gorîxomî pírániñf ouxfîdmîni.” nîyáiwirî anîñf minf yarîñorîni. Omî enî “Eîni.” nurîri awamî ⁸ amîpî nîni anjñajo urfîpî nánî repîyî nîwimáná Jopa nánî urowárîñîgîni.

Pitao ikwîkwîf nîyárîri wîniñjîpî nánîrîni.

⁹ Sá wegíáwa wíapî tîni nîwîápîni-meámî nuro nuro sîni óf e nuróná Jopa tîñf e anjwî e rémoanîro yaríná Pitao ikwawedf imónîñjána Gorîxomî xwíyá rîrîmf wimîniñîrî nánî anj xfo wearîñjîwámî waiwíyo ñîxéga nîpeyirî anj rîwí seáyîyo ikwírónîñe dánî e yaríná ¹⁰ agwí wíagi “Aiwá onîmîni.” nîwimónîri aí ayí aiwá sîni rîyamî yaríná ikwîkwîf nîyárîri ¹¹ wenîñf yánfîyî wîniñîñîgîni. Anjñamî dánî óf nînimáná rapîrapî xwé wúnîñf imónîñf bî mîdánî biaú mîdánî biaú fá ñîxîrîmáná xwíáyo nánî awayîni nîmamówára wepîniñarîñagî nîwîniñî ¹² rîxa xwíáyo ikwîarînaná wenîñf éfýf wîniñîñîgîni. Nanjwí xwé xîxegíni tîni amîpî agwí tîni napéa warîñjîpî tîni ññf xîxegíni tîni iwáfîpimî weagî wînarfíná re enjîñîgîni. ¹³ Xwíyá bî nîrînénapîri re urîñîñîgîni, “Pitaoxîni, nîwîápîni-meari nanjwí apî nîpîkirî nei.” urfagi aí ¹⁴ Pitao re urîñîñîgîni, “Ámînáoxîni, aga oweoi. Nanjwí Judayene ñwí ikaxî eánîñjîpimî dánî ‘Ñwárîni.’ rîniñjîpî, ayá nîniñîri piaxî neánîpaxî imónîñjîpî sîni mînfáonî enagî nánî joxî nîrîfîpî wí emîméni.” urfagi ¹⁵ xwíyá ámî bî re rînénapîñîñîgîni, “Gorîxonî rîxa ‘Ñwá mimónîni.’ rárfîpî nánî sîni dîñf re mîyáiwîpanî, ‘Nîniñînáyî, sîni ayá nîniñîri piaxî neánîpaxî imónîñjîpîrîfani?’ mîyáiwîpanî.” rînénapîñîñîgîni. ¹⁶ Pitao sîñwî wîniñîrî arfá wirî éfîpî axfîpî biaú bî nîwînayimáná enáná re enjîñîgîni. Iwáfîpî apaxî mé nîpeyirî anjñamî aínîñîgîni.

17 Pitao ikwákwf nnyáriri winíípi nání “Pí nání rfa winííni?” nnyaiwiri ududí ayá wí nikáriga warfíná re enjínigini. Ámá Koniriaso xfo tñj e nání wáf uowárfáwa anj wíyo Saimonoyá anj nání yariñj níwiéra nibimáná ríxa ákinjá íwí e nírónapíro 18 rfaiwá re rigáfawixini, “Ámá Saimono ámi yof bí Pitaoyí riniño re riñweani?” rfaiwá e raríná 19 Pitao ikwákwf nnyáriri mfkípi nání “Pí nání rfa winííni?” nnyaiwiri dñj e píkínarfná Gorixoyá kwíyípi omi re urinjínigini, “Arfá nií. Ámá waú wo joxi símeaníro nání pía siaríñoi. 20 Wigí dñjyó dání marfáí, níwaníñoni awa joxi siríménapíri uowárenapíá enagi nání joxi níwiápnimeámi níwepíniri dñj obíboxí ‘Pí nání rfa yariñni?’ mímó anani awa tñni níkumíxíniri nawíni úpoyí.” urfagi 21 Pitao awa rogíe nání níwepíniri re urinjínigini, “Arfá nípoyí. Ámá soyíné pía yarijó, ayí nioni nání yariñoi. Soyíné pí nání bfoyínérini?” urfagi 22 awa re urigáfawixini, “Koniriaso —O porisí 100 imónigíáyo seáyí e wimóníñorini. Ámá wé róniño nimóniri Gorixomi wáyí wiaríñorini. Díxí Judayí nñni ‘O ámá nanjorini.’ rarigíforini. Omi anjñají wo re urénapinjínigini, ‘Joxi xwíyá o rirínfápi arfá wirfa nání omi wirímiaupíri nání díxí wami uowárei.’ urénapíñj nání bfwáonerini.” urfagfa 23 Pitao “Anani níwapiro nioni tñni sá oweaneyi.” urinjínigini.

Pitao Koniriasoyá anjwámi nání uñj nánirini.

Sá wenjo wfápi tñni níwiápnímeari awa tñni nuróná ámá Jopa dñj Jisasomí dñj níwíkwíro nání xexírímeá imónigíáwa tñni nawíni nuro 24 ófmi sfá wíyi wegáwa níwiápnímeámi warfná Koniriaso xegí xexírímeáyí tñni xegí níkumíxíniri emearigíáyí tñni awí neaárfimáná weníñj neri ñweanáná Pitao anj apimi Sisariayí riniñjipimi níremori 25 anj Koniriasoyáiwámi páwimíniri éyíyí o Pitao tñni nerímeániríná oyá síkwí tñj e nípkínimeari mñj xwíáyo íkwíronjínigini. 26 E éagí aiwí Pitao omi áríwí númeri re urinjínigini, “Joxi níwiápnímeari éf roí. Nioni eni sa ámá wonírini.” nuriri 27 o tñni xwíyá níriniri nerímeánimi nípawiríná ámá obaxí awí neáníro ñweanagfa níwíniri 28 re urinjínigini, “Judayene re rinaríñwápi nání émáyíné xamíñyíné eni níjfa imóniñoi, ‘Nene émáyí tñni gwiaumí niníranénarani, xwíyá níñwearanénarani, apimi dání negí ñwí íkaxí rinaríñwápimi wiaíkiaríñwini.’ E rinaríñwápi nání xamíñyíné níjfa imóniñoi. E neri aí Gorixo nioni re oyaiwiniri oríñá níparíñjínigini, ‘Émáyí aí wo tñni gwiaumí minípaxí mimónini.’ E oyaiwiniri oríñá níparíñj enagi nání ‘Émáyí tñni gwiaumí ninírfná piaxí eánípaxírfini.’ wí sñni rípxonímani. 29 Gorixo síwá éniñj níf enagi nání ámá rowa nioni nírfimeaníro báná nioni urakímíniri wí murí sa arfá níwirí númi bfanigini. Ayínáni yariñj bí oseaimini. Pí nání nírfimeáfonirini?” urfagi 30 Koniriaso re urinjínigini, “Nioni agíná ayímíni sfápi tñni xixení reyáiná 3:00 p.m. imóníñáná anj riwámi dání Gorixomi xwíyá rirími wiarfná re enjínigini. Ámá rapírapí xwínfá eearíñj yíniñj wo níronapíri 31 re nírinjínigini, ‘Koniriasoxíni, joxi Gorixomi yariñj wiaríñjpi arfá sirí joxi ámá uyípeayíyo arírá wiayaríñjpi síñwí raníri neri nání yayí winaríñagí nání nírowárenapíñoi. 32 Agwí joxi ámá wo Saimonoyí riniñjomi —O xegí yof bí Pitaorini. O ámá burímákáú wará enj eri yeáyí imíxiri yariñj Saimonoyí riniñjyá anj rawírawá imanjpa tñni míriníñjwámi ñweani. Omi wirímiaupíri nání Jopa nání díxí wami uowárei.’ nírfagi 33 nioni sñni

mé anjñni áamá wa joxi sirimeapfiri nani uowarána joxi nanj nerí awa tñni bñni. Agwi nene Ámináo ‘Xwiyá ayo uririxini.’ ririjipi nipi arfá wianirane nani Gorixoyá sijnwí anije dani awi neánarirane njeanwini.” urinjigini.

Pitao anj Koniriasoyáiwami dani uréwapiyinj nani rini.

³⁴ Pitao manj niyoámore re urinjigini, “Xami nioni Gorixo yarijipi nani majfá nerí aiwi agwi rixa nijfá imonijini. O wí sñmí sñmí e nimeri animí yarfaninj epaxomaní. ³⁵ Omí wayí wiro wé roninj imonijipi ero yarigfá gíyí gíyí gwí wirí wirimi dñj imonigfáyí aiwi xfo tñmíni bání anani yayini nñwirí umimnarinjirini. ³⁶ Xwiyá Gorixo Isirerene yanj neaiapinj ripi nani seyíne rixa nijfá rini. Jisasi Kiraisomi —O Ámináo nimónirí áamá niyoní seáyí e wimónijorini. Omí dñj wíkwíroarinjwápmi dani Gorixo tñni piyá wírinipaxí imonijwini. ³⁷ Jono xami wayí xegí umeainjipi nani wáf nememána enána Gariri dani iwamíó nimóga biri Judia piropenisfyo ami ami imonimerí enjipi nani xamijyíne nijfá rini. ³⁸ Nasaretí dñj Jisaso nani rarinjini. Omí Gorixo nirípearí xegí kwíyipi wirí enj sñxí weámixirí éána o Gorixo dñj ukikayonagí nani nemerfna ámayo nanjini nñwirí áamá obo dñj nixixeróni sipi wikararinjyó niyoní nani imiximenjipi nani seyíne rixa nijfá rini. ³⁹ Amípi o negí Judayí anjyó eri negí anj xwé Jerusaremipimi dani eri enjipi wone sijnwí wínaronwáone riwonerini. Omí nñpikiróna yoxáfyo yekwíroarfagfá aí ⁴⁰ sfá wiyáú wiyi nórímána enána Gorixoyá dñjyó dani nñwiápnimeari áamá sijnwí anigfe dani sijnáni wimóninjigini. ⁴¹ Gí áamá Judayí nñni sijnwí anigfe dani marfái, áamá Gorixo enjina dani sijnwí wínarórixinirí neaeýronjone —None o xwáripáyo dani nñwiápnimeámána enána o tñni inigí nñrane aiwá nñrane enjwáonerini. Noneyá sijnwí anijwáé dani sijnáni nñneaimónirí ⁴² sekaxí re nearinjigini, ‘Soyíne nioni nani ámayo wáf urimero “Áamá sijnj njeagfáyo tñni rixa pegfáyo tñni niyoní áwini e nñweámána wigí yarigfápi eyeyíromí enfa nani Gorixo rípeanjo, ayí orini.” Áwanj e urimero éfrixini.’ ⁴³ E nearijo nani wáfá nearókiamoagfá nñni re nearagforini, ‘Áamá omí dñj wíkwírófáyí nñni xfo wiinjipimi dani Gorixo anani yokwarimí wiirinjirini.’ nearagforini.” urinjigini.

Émayo Kwíyí Gorixoyápi waininj nani rini.

⁴⁴ Pitao xwiyá api sñni nura warfna re enjigini. Áamá xwiyá o rarinjipi arfá wiarigfáyo niyoní kwíyí Gorixoyápi waininjigini. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kwíyí Gorixoyápi wainána Judayí Jisasomi dñj wíkwíroarigfá Pitao tñni bñyí weninj éfáyí wñigfawixini. Xwiyá arfá wiarigfá tiyí rixa pñe xixegini ayí majfá imonigfáyí riro Gorixomí seáyí e umero yarinjagfá nñwñro nani re yaiwigfawixini, “Gorixo xegí kwíyí émayo sipí mñwí nene xwé ayá wí neaiapinjpa ayo ení anáfá axípi rfa wiarini?” niyaiwiro ududí nikariga warfna Pitao re urinjigini, ⁴⁷ “Áamá kwíyí Gorixoyápi wainí tiyí inigí tñni wayí meapaxí mimónijoi.’ go rinijoi? Oweoi, kwíyípi nene neaainjipa axípi wainí enjagí nani áamá wo e rípací mimónini.” nurirí ⁴⁸ sekaxí re urinjigini, “Áamá tñyo Jisasi Kiraisomí dñj wíkwíroarinjagfá nani wayí umeaipoyi.” urána ayí “Joxi nene tñni sfá ámi wini re onjeaneyi.’ neaimonarini.” urigfawixini.

11

Pitao Koniriasoyá anjwámí enjfpí Jerusaremí dání áwanj́ urinj́f nániríní.

¹ Wáf wurimeiarigfáwa t́nńt́ ámá Jisasomí dńjńf nńwńkwńroro nání xexirńmeánńjńf imónńgńfá Judia píropenńsńyo wń e wń e njweagńfáyńf t́nńt́ xwńyńfá rńpńf rńnarńjagńf arńfá nńwńro “Émáyńf enń Gorńxoyá xwńyńfápńf arńfá nńwńro dńjńf wńkwńrogńfárńńtń.” rńnarńjagńf arńfá nńwńro njweanńfá ² Pitao Jerusaremí nání nńyńrńf rémóáná xegńf Judayńf wń —Ayńf Jisasomí dńjńf nńwńkwńroro ańwńf re rarńgńfáyńf rńńtń, “Émáyńf Jisasomí dńjńf nńwńkwńroróná iyńf sńmńf sńó nńwńkwńńro nene imónńnjwápa nńmónńróńá, ayńf ananńrńńtń.” rarńgńfáyńf rńńtń. Ayńf wń Pitaomń mńxńf nurńro ³ re urńgńfawńxńńtń, “Joxńf pí nání negńf yarńjwápńf ogámńf nerńf émáyńf, iyńf sńmńf sńó mńwńkwńńpa egńfáyńf t́nńt́ gwńaumńf nńńńrńf nawńńf ańwńf nńjńńgńńtń?” urńfgńfá ańf ⁴ Pitao xámńf imónńf e dání repńyńf nńwńera nurńf nurenjwńpéa nurńfńá re urńjńńgńńtń, ⁵ “Nńńńf anjńf yóńf Jopayo nńjwearńf Gorńxomń xwńyńfá rńńńmńf nńwńrńńfńá ikńkwńf nńyńrńńf orńjńf nńpárńńf wenńjńf yńńfáyńf wńńjńanńgńńtń. Rapńrapńf xwé wńńńjńf imónńńjńf bńf mńdání bńáw mńdání bńáw nńxńrńmńńf anjńnamńf dání awayńńf nńmamówńrńgńfá weaparńjagńf nńwńńńrńf nńńńtń tńjńf e ikńwńrńńenapńńf ⁶ rapńrapńf iwáfńf inńjńmńf píráńńjńf sńjńwńf owńńmńńńrńf inńmńf sńjńwńf agwńf wńńfáyńf wńńjńanńgńńtń. Nanjwńf ámá iwńf mearńgńfáyńf t́nńt́ sayńf t́nńt́ agwńf t́nńt́ nńropéa warńjńyńf t́nńt́ injńf t́nńt́ inńmńf wenjagńf nńwńńrńńfńá ⁷ anjńnamńf dání xwńyńfá re rńńenapńfagńf arńfá wńjńanńgńńtń, ‘Pitaoxńńńtń, nńwńápńńmearńf nanjwńf apńf nńpńkńrńf neń.’ nńńfagńf arńfá nńwńrńf ańf ⁸ nńńńtń re urńjńanńgńńtń, ‘Ámńńńoxńńtń, amńpńf “Njwńfárńńtń.” rńńńjńpńf, nńńńrńńfńá pńaxńf eánńpaxńf imónńńjńpńf sńńtń iwamńfó gńgńf bńf méáonńrńńtń. Aga wń nńmńméńńtń.’ urńfagńf ańf ⁹ xwńyńfá anjńnamńf dání rńńenapńfńpńf ámńf bńf nńńńenapńrńf re nńńenapńjńńgńńtń, ‘Gorńxomń rńxa “Njwńfá mńmónńńtń.” rńńfńpńf nání joxńf sńńtń dńjńf re mńyńawńpanńf, ‘Nńńńrńńfńáyńf, sńńtń ayńf nńńńńńrńf pńaxńf neánńpaxńf imónńńtń.’ mńyńawńpanńf.’ Xwńyńfá e nńńńńenapńmńńf ¹⁰ xwńyńfá apńf axńfńpńf bńáw bńf nńńńńenapńmńńfńf írńńwńfńpńf ámńf anjńnamńf nání mńxeánenapńńjńńgńńtń. ¹¹ Mńxeánenapńńf áxńńf re enjńńgńńtń. Ámá wáw wń —Awa Sisaria dání nńńńtń tńjńf e nání uowńrńfńwńrńńtń. Awa anjńf none wearńjwńáwńmńf rémónapńgńfawńxńńtń. ¹² Rémonapńńf kńwńf Gorńxoyáńf re nńńńńńgńńtń, ‘Joxńf awa t́nńtń ananńf uń. Awa t́nńtń nawńńfńf nuróná dńjńf kńkńmńf nńmóga nurńf “Pńf nání ámá rowa t́nńtń warńjńńtń?” mńyńawńpanńf.’ nńńfagńf nńńńtń t́nńtń ámá Jisasomńf dńjńf nńwńkwńroro nání nńńńxńńmeá imónńgńfá wé wńfńmńf dńńjńf wń rowa t́nńtń nurane ámá nńńńtń nání uowńrńenapńfóyá anjwńmńf pńwńńńf ¹³ o xegńf anjńfó anjńńafńf wń sńjńńfńf nńwńmónńńrńf urńjńpńf nání repńyńf nńńeairńf re nearńjńńgńńtń, ‘Anjńńajńf re nńńńńńgńńtń, “Dńxńf ámá wa Saimonomńf —Oyá yóńf bńf Pítaorńńtń. Omńf wńrńmńaupńrńf Jopa nání uowńrńeń.” nńńńńńrńf ¹⁴ re nńńńńńgńńtń, “Xwńyńfá o nńbńrńf rńńńńfńpńf joxńf t́nńtń ámá joxńyńf anjwńmńf wearńgńfáyńf t́nńtń arńfá wńpńrńfńpńmńf dání Gorńxo yeáyńf seayńmńxemeanńfárńńtń.” Anjńńajńf e nńńńńńgńńtń.’ nearńfagńf ¹⁵ nńńńtń xwńyńfá iwamńfó uréwapńyarńńf re enjńńgńńtń. Kńwńf Gorńxoyáńf nene xámńf nńńeáńmearńńfńf neańńńńjńpa ayo enńf axńfńpńf wainjńńgńńtń. ¹⁶ Axńfńpńf wainńfagńf nńwńńńrńf xwńyńfá Ámńńńfó nearagńf rńpńf nání dńjńf nńrónńjńńgńńtń, ‘Jono inńgńf t́nńńtń wayńf seameáńgńf ańwńf Gorńxo seyńńe xegńf kńwńfńpńf t́nńtń wayńf seameainńfárńńtń.’ rńjńpńf nání dńjńf nńrónńjńńgńńtń. ¹⁷ Gorńxo nene Ámńńfńf Jisasi Kiraisomńf dńjńf nńwńkwńrómńńf enjńńf xegńf kńwńfńpńf anńfá neańapńjńpa ámá ayo enńf axńfńpńf wńagńf nání ‘Nńńńtń

Gorixoxe xegí dñfyo dání yarínfpi pírí urakipaxoríní. riseaimónaríní? uríagi ¹⁸ awa xwiyfá Pitaow urífpí píranínf arfá níwiro omí ámí xwiyfá bí murf Gorixomí seáyí e numeróná re rigfawixíní, “Gorixoyá dñf tñní émányf ení wigf íwf yarígfápí rfwímíní nímamoro dñf níyímínf imónínfpi meapaxf imónínjo.” rigfawixíní.

Adioki ñweáyf wí Jisasomí dñf wíkwíróáná imónínfpi nániríní.

¹⁹ Xámí Sítipenomí nípikiróná Jisasomí dñf wíkwíroarígfáyo xeanínf níwikáíro xídxídwárí éagfa émányf anímíní numiamoróná wí xwíá rawírawápámí enfpí xegí yoí Pinisia ñwearo wí pírinwf Saipírasí rínínfyimí ñwearo wí anf bí xegí yoí Adioki ñwearo neróná xwiyfá Gorixoyápi émányf muréwapíyí wigf Judayoní nuréwapíya nuro aí ²⁰ wigf wa pírinwf xegí yoí Saipírasí dání xirígfáyf tñní anf yoí Sairíní dání xirígfáyf tñní Adioki nírémero wáf nurímeróná émányo ení xwiyfá Ámíná Jisaso nání yayf winípaxípi nura emegfawixíní. ²¹ E yaríná Ámíná Gorixoxe dñf ukíkayorí enf síxí weámíxírí yarínagí nání ámá obaxf wigf ñwíá nání yarígfápi arfá níkeamoro Ámínáo tífámíní níkinímóníro dñf wíkwírogfawixíní.

²² Ámá Jerusaremí dání Jisasoyá síyikf imónígfáyf xwiyfá rípi rínarínagfa arfá níwiro “Adiokíyo émányf obaxf Jisasomí dñf wíkwíroarínjo.” rínarínagfa arfá níwiro nání Banabasomí Adioki nání uowáfagfa ²³ o nuri anf apímí nírémerí wínínínigíní. Gorixoxe émányo wá níwianírí ayo wímíxarínfpi níwínírná dñf nífá níwínírí enf rírémíxí níwírí re urínínigíní, “Gorixomí wí ríwf mumó anínf minf ayá tñní xídfíríxíní.” urínínigíní. ²⁴ O ámá nanf yarínjo imónírí Gorixoyá kwíyípi ayá wí síxí wínírí Jisasomí dñf ayá wí wíkwírorí yarínjo enagí nání e urínínigíní. Ámá obaxf Ámínáomí dñf wíkwírófáyf axínínf nímoníro níkuímíxíga warínagfa ²⁵ Banabaso Soro nání pfa emínírí anf yoí Tasasí nání nuri ²⁶ apímí ñweanagí níwínírí níwírímeámí bííwáwá nawíní Adiokíyo níñwearíná ámá e dñf Jisasoyá síyikf imónígfáyf tñní awí neányiro obaxf wíyo nuréwapíya nuríná xwíogwí wo awáumí e múronínigíní. Adiokíyo e íná dání ámá wí ámá Jisasí Kiraisomí uxídarígfáyf nání yoí Kirisíténíyí iwamfó wírígfáríní.

²⁷ Íná wíá rókíamoarígfá wa Jerusaremí píní níwíarímí Adioki nání níweapíro ²⁸ wigf wo Agabasoyí rínínjo éf nírorí Gorixoyá kwíyíyo dání wíá nurókíamorí re urínínigíní, “Aiwá nání xwíá tíyo níyoní aga díwf ayá wí íkeamónanfwaríní.” E urínfpi Romíyí míxí ínáyf Kírodiasoyí rínínjo menñweanáná díwf apí íkeamónfagfa nání ²⁹ Jisasomí xídarígfáyf woní woní xíxegíní níwípaxí imónínfpa wigf dñf re yaiwígíawixíní, “Négf nírxímeá Judía píropenísíyo ñweagfáyo arírá wíanfá nání nígwí apí apí nítrane wíowáfwanígíní.” níyaiwíro ³⁰ xíxení e nero nígwí awí eáfápi Banabaso tñní Soro tñní awáwá nímeámí nuri Jisasoyá síyikf imónígfá Jerusaremí ñweagfáyo wípenñweagfáwamí míní wípísfí nání wíowáfíawixíní.

12

Míxí ínáyf Xeroto Jemisomí píkirí Pitaomí gwí uyírí enf nániríní.

1 Íná Judayí mîxí ináyí Xeroto Jisasoyá síyíkí imónígíáyí wíyo rikíkíríó wikáríní nání fá nîxírírí 2 porisí wamí uráná kirá tñní Jonomí xíráo Jemisomí pikígíawixíní. 3 Jemisomí pikíagfa nání Judayí yayí yarîḡagfa nîwînrî Xeroto sipí ámí bî nerí re enḡnigíní. Pitaomí ení fá xírîḡnigíní. Sfá Pitaomí fá xírîḡíyí tḡíná Judayí Gorîxo eníná múronḡpí nání dîḡ mopírí nání bîsíkéríá yísí mayí úrapí nîmîxíro naríḡíná omí Xeroto fá xírîḡnigíní. 4 Omí fá nîxírímáná re yaiwîḡnigíní, “Sfá Anḡnajo Neamúroagoí rînrîḡ rîpí rîxa pwéáná omí gwí anḡyo dání nîmîxearí ámá nñní sḡḡwí anḡḡe dání xwírîxí numerí pikíimḡíní.” nîyaiwirí gwí anḡyo nḡwîrírîríná porisí awí eánígíá biaú biaú xîxegfíní waú waú awí mearoayípírí nání wárîḡnigíní. 5 E wáráná Pitaomí gwí anḡyo awí mearoarîḡagfa aí Jisasoyá síyíkí imónígíáyí Gorîxo omí arírá owînrînrî anḡḡ miní arfá ríá wé yarîḡ nîwiéra ugíawixíní.

Anḡnají wo Pitaomí gwí anḡyo dání mîxearí nánîrînrî.

6 Sfá Xeroto “Ayimí omí nîmîxearí ámá sḡḡwí anḡḡe dání xwírîxí uméimḡíní.” yaiwîḡíyí sñní wáfá mónḡḡáná Pitao senfá wíríkaú nîyarînrîmáná áwînrîmí sá wenḡáná porisí waú mîdîmîdání ḡwearí wa gwí anḡ ówanḡ nîyarîmáná bfarîwámí dání awí roro enḡáná re enḡnigíní. 7 Ámínáoyá anḡnají wo nîrónapírí gwí anḡyo wáfá ókiáráná Pitaomí mîwíyo saiwíarí wîmînrî nání ayîḡwí nûrorí re urîḡnigíní, “Joxí anḡíní wiápínimeat.” uráná re enḡnigíní. Senfá arfkaú xegí wéyo dání ikweámioanḡnigíní. 8 Senfá arfkaú ikweámioáagí anḡnajo ámí re urîḡnigíní, “Dîxí arerîxí yínîrî síkwí sù yínîrî ei.” nurîrî o rîxa e éáná re urîḡnigíní, “Dîxí iyfá nîkíkîyînrîmí nîxídei.” urfagí 9 gwí anḡ awámí dání omí nûmí nîpeyearí nûmí nuríná “Anḡnajo nîrî xwíyá nîrîrî yarîḡpí, ayí nepa rfa niarînrî?” mîyaiwí “Sa orḡḡá rfa wînrîḡnrî?” nîyaiwirí 10 awaú porisí xó tḡḡ anḡwí e awí rogíawámí múrorí jfamí awí rogíawámí ení múrorí nemáná ákîḡá ówanḡ ainîxí tñní imîxînrîḡnamí — Anamí pñní nîwiárîmí nîpeyearíná gwí anḡyo pñní nîwiárîmí rîxa anḡ apí ikwírónḡḡpîmí emearígíánarînrî. Ana tḡḡ e rémoáná re enḡnigíní. Xegíḡpí fkwîmînrîḡnigíní. Xegíḡpí fkwîmînrîmí nîpeyearí óf wíyîmí nuríná re enḡnigíní. Anḡnajo rîxa pñní nîwiárîmí uáná 11 Pitao xegí dîḡḡ fá nîxírírí re rînrîḡnigíní, “Ámínáo nioní éf nîmînrîmînrî nání xegí anḡnajo nurowárenapírí Xeroto ‘Gí enḡ eánḡḡyo dání e wikáríwînrîmí.’ yaiwîarîḡpí pírí urakírí gí Judayí ‘Xeroto omí e wikáríwînrîmí.’ nîyaiwirí dîḡḡ wikwîmoarígíḡpí pírí urakírí nerí gwí anḡyo dání nîmîxeáonîrfanî? Oyí, e nîonîrînrî.” rînrîḡnigíní. 12 Dîḡḡ e fá nîxírîmo anḡ apîxí Mariaíyí rînrîḡ wíyá —Ímí xewaxo Joní Makorînrî. Omí xînáí Mariaíyí rînrîḡíyá anḡ iwámí nání nurí ámá obaxí anḡwámí awí neánárîmáná Gorîxo xómí arírá owînrînrî nání yarîḡ nîwia warfíná nîrémorí 13 ákîḡá fwmí mîde dání iwanḡ nearí ikaxí rîmákíáná apîxí wí, anḡ iwámí xînáínḡḡ nîmónîrî omîḡḡ wîarîḡḡ wí —Í xegí yoí Rodaírînrî. Í iwanḡ neánîrî ikaxí rîmákínfagí nání goránîrî sḡḡwí owînrîmînrî nurí 14 “Goxîrînrî?” nurîrî Pitaoyá manḡ umḡḡnigíní nání dîḡḡ nífá wiagí re enḡnigíní. Xámí ówanḡ mîwíkwîomeá anḡnî nurí ayá tñní re urîḡnigíní, “Pitao ákîḡá ówanḡḡyo bfarîwámînrî dání bîraiwo roní.” urfagí 15 ámá ayí re urígíawixíní, “Jíxí xaxá nerí rarîḡnrî.” urfagí aí í axíḡpí arfíkí ámí bî tñní uraríná ayí re urayígíawixíní, “Pitaoyá

anjánajo rfa roni?” urayarínjagfa aiwá ¹⁶ Pitao siní ówanj íwanj nearí ikaxf rímákiarínjagí ayf nuro ówanj níkwiro wínigfawixíní. Pitao riwo ronjagí níwíníro dñj níyága úagfa aí ¹⁷ Pitao ayf xwiyfá mñrípá oépayíníre wé ówanj nuyimáná Ámináo níwiirí gwí anjyo dání nimeámí nupeyearfná éfpí nání repiyf níwiéra nuri re urínjínigíní, “Jemisomí tñní negf nírixímeá imónigfáyo tñní nioní níf apí nání áwanj urírxíní.” nurárimí nípeyearí mí nání unjínigíní.

¹⁸ Ríxa wíá ónáná porisf Pitaomí awí mearoarigfáwa o mñjweanjagí níwíníro “Pitao aríge nerí rfa unj?” níriníro ayá ípfpfá níjwírírígá warfná ¹⁹ míxf ináyf Xeroto Pitao nání pfá néra nuri pfá nímegínárímáná porisf awí mearogfá awamí yarínj ímímí níwiárímáná wíamí sekaxf re urínjínigíní, “Awamí nimeámí nuro pikípoyí.” Sekaxf e nuri mo Judia píropenísfyo pñní níwiárímí anj yof Sísaría nání níwerí e urínjínigíní.

Míxf ináyf Xeroto penj náníní.

²⁰ Xeroto ámá Taia njweáyo tñní Saidoní njweáyo tñní wikf bí onímíápi mñwónf ayá wí wónarínjagí wigf wí awí neánárímáná o njweane nání níbíró xámí Xerotoyá gapímanf seáyí e imónigfá wo tñní —O xegf yof Břasítasoríní. O tñní xámí Xeroto wikf wónarínjfpí nání xwiyfá nímixíro re urígíawixíní, “Joxí Xeroto wikf neaónarínjfpí nání omí xwiyfá níneauriyírí píyíá neawírí. Ámá díxf míxf ináyomí símanjwýónínj wurínigfáyo aiwá bí yarínjwáone enjagí nání rírarínjwíní.” uráná o re urínjínigíní, “Soyfné tñní nawíní nírorane seauriyimfáríní.” urfagí awa wenínj nero njweanáná ²¹ sfá Xeroto xwiyfá imíxínífa nání rárinjyí parímóáná o míxf ináyowa yínarígíápi okiyfá nínimáná xegf síá íkwianjwí seáyí e imíxínínjfnamí níjwearí xwiyfá rírímí wiarfná ²² ámá awí eánigfáyf rfaiwá níriro re rayigfawixíní, “Xwiyfá apí ámá woyá mñrinaríní. Apí anjnamí dánj njwá imónínj woyánínj rínaríní.” rayarfná re enjínigíní. ²³ Ayf urarígíápi nání xewanínjo pírf nírakíníre “Goríxomíní seáyí e numerí rfpoyí.” murípa éagí nání Goríxoyá anjánj wo rínínj wíáná agwí ayínjwí norfná píyí omonjínigíní.

²⁴ E nerí aí xwiyfá Ámináooyá surfná mimónf siní níríga nuri nání ámá obaxf níkumíxíga ugíawixíní.

²⁵ Banabaso tñní Soro tñní awaúmí nígwí rípi negf nírixímeá imónigfá Jerusaremí njweagfáyo mñní wíisixíníre wíowarígíápi ríxa níyárímáná Joní Makomí níwirímeámí Jerusaremí pñní níwiárímí ámí Adiokí nání yígíawixíní.

13

Banabasomí tñní Soromí tñní wáf urímepísfí nání nírfpearo uowarígíá náníní.

¹ Jisasoyá síyikf imónigfá Adiokíyo njweáyf wigf wa wíá rókíamoarigfá imóníro wa uréwapíyarígíá imóníro egfáwa rowaríní. Wo Banabasoríní. Ámí wo Simiono xegf yof bí Naijeroyí wírígíforíní. Ámí wo Sairíní dánj Rusiasoríní. Ámí wo Maneyeno —O gapímanf Xeroto tñní nemerfná xwé iwíaronjoríní. Ámí wo Sororíní. ² Ayf awí neáníro Ámináoómí yayf níwiro aiwá njwá njweanáná kwíyf Goríxoyápi re urínjínigíní, “Banabaso tñní Soro tñní nioní awaú e éisixíníre wéyo fá umírírínjápí xíxeni

emepisífi nání nurípearo uowárfpoyí.” uráná ³ ayí aiwá ñwá ñwearo Goríxomí xwíyá rírímí wiro néfasáná awaúmi wé seáyí e níwikwiárimáná uowárigáfawixíní.

Banabaso tñí Soro tñí píriñwí Saipírasípimí dání wáf urimegífi nániríní.

⁴ Awaúmi kwíyí Goríxoyápi uowárfagí níweri aní yoí Serusia ríníñpimí dání sipíxí womí nípixemoáníri níñweámáná píriñwí Saipírasí ríníñfíymí nání nuri ⁵ sipíxo aní yoí Saramisíyí ríníñpimí iwiékínimeááná awaú sipíxíyo dání nayoari Judayíyá rotú aní wí e wí e míríníñfíyo dání Goríxoyá xwíyápi wáf nurimeríná Joní Mako ení saní nurápméri ⁶ ríxa píriñwí miwí midání dání midání nání wáf nura neméíísáná aní yoí Peposíyí ríníñpimí nírémore wínígfawixíní. Ámá ayáí mfkí ikiní yo —O Judayí woríní. Mimóní wáf rókiamoaríñfí woríní. Xegí yoí Ba-Jisasoyí wírígoríní. ⁷ O tñí píropenisí apimí dání pírimíáo —O xegí yoí Sejiásí Porasoríní. Dñíñ neyírorí aumaúmí iníñoríní. O tñí níkumíxíníri ñweagíoríní. O aní apimí ñweañagí Banabaso tñí Soro tñí síñwí e níwíníri wáf urimearíná pírimíáo xwíyá Goríxo nání wáf rarígfípi aráf owimíníri awaúmi “Eíní.” uráfí aí ⁸ ayáí mfkí ikiní —Gíríkíyí wigí pñé tñí Erimiasoyí ríníñoríní. O pírimíáo Jisasomí dñíñ níwíkwíropa oeníri awaúmi xegí dñíyíyo dání pírfí rakímíníri éagí aiwí ⁹ Soro —O xegí yoí bí Poroyí urígoríní. O kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wíníñagí nání ayáí mfkí ikiníomí ríxa síñwí agwí níwínáríri ¹⁰ míxí re uríñnigíní, “Oboyá níaiwíníñfí imóníñfí roxíní, ámá wé róníñfí yarígfá gíyí gíyo pírfí urakímíníri yaríñoxíríní. Arfkí yapí wíwapíyírí fwf urápirí néra waríñoxíríní. Ámínáo nání nepaxíñfí ríníñfípi joxí aníñfí míní yapíñí imoríréíní?” nuríri ¹¹ re uríñnigíní, “Agwí nioní re ríraríñí, ‘Ámínáo ríxa dñíñ ríkíkayóagí nání joxí síñwí nísupáríri síá obaxí wíyo sogwí síñwí wínírfámání.’ ríraríñí.” uráná re eníñnigíní. Agwí wfáníñfí uráríri síá uyínáríri éagí nání “Ámá go go wéyo íá níñíxíríri ófí síwá níñírfeníñfí?” níyaiwirí ámá nání páfí emeníñnigíní. ¹² E éagí pírimíáo síñwí níwíníri Jisasomí dñíñ wíkwíroníñnigíní. E nerí Ámínáo nání uréwapíyarígfípi nání ududí níwiga uníñnigíní.

Banabaso tñí Soro tñí Pisidia píropenisíyíyo nání nuri Adiokiyo wáf urimegífi nániríní.

¹³ Poro tñí níkumíxíníri emearígfíwaú tñí Peposí pñí níwíarímí nuro sipíxí womí nípixemoáníro níñweámáná nuro Pabiria píropenisíyíyo aní xegí yoí Pega ríníñpimí iwiékínimeááná nayoaro e dání Joní Mako awaúmi pñí níwíarímí ámi xegí axí Jerusaremí nání úagí aiwí ¹⁴ Poro tñí Banabaso tñí awaú Pega nímúrórí Pisidia píropenisíyíyo aní xegí yoí Adiokíyí ríníñpimí nírémore Sabarfáyo Judayíyá rotú aníyíyo nípáwirí éfí ñweañáná ¹⁵ ñwí ikaxí eáníñpimí bí íá roro wáf rókiamoagífáwa eagíápimí bí íá roro níyárimáná rotú aní iwámí mewegífáwa ámá womí awaú éfí ñweagíe nání nuowáriro re urígfawixíní, “Re ureí, ‘Negí nírixímeá imónígfíwagwí, awagwí xwíyá ení rírémíxí neaipaxí bí enjánáyí, ananí nearípiyí.’ ureí.” uowaráná o nuri awaúmi axípi e uráná ¹⁶ Poro níwíarímímeari wé ówaní nuyimáná re uríñnigíní, “Gí Isíreríyíné tñí émáyí Goríxomí wáyí níwiro nání nene tñí nawíní awí neánírane Goríxomí yayí wiaríñwáyíné tñí aráf nípoyí. ¹⁷ Ñwáf Isírereneyá arfowéyí uxídagfo, o eníná negí arfowamí neyírorí ayí aní midáníyí nímoníro

Isipiyf anjyo nweanáná oyá dñjf tñni sayá nimóga numáná enáná o enj sixf neánrìr emimf nìwìwapiya unjpmi dani anj ayo dani nìwirimeami bñjniginì. ¹⁸ Nìwirimeami báná ayf áamá dñjf meanje nemeróná xwiogwí 40 pwearfná o ayá nurimixiri wé fá numixeánfísáná ¹⁹ Kenaniyf anjyo áamá gwí wirf wiri wé wfúmi dñjf waú apimi xwirfá níxerì xwfá wigf nweagfápi nurápiri negf arfowami mñn wiñniginì. Api nìpñni yaríná xwiogwí 450 pwenjiginì. ²⁰ Gorixo e nìwìfísáná oyá dñjf tñni áamá wa aniwá nimónayiro wfá rókiamoagf Samueroyf rìnñjo tñjíná nani nimejweága nìbíasáná ²¹ negf arfowa Gorixomi re urigfawixini, 'Mìxf ináyf neamejweani nani neaimónarini.' uráná o Kisomi xewaxo, Soromi —O xiáwo írñjo Bejmanoyáorini. Omi míf ináyf nani urfpeáná o numejwearfná xwiogwí ámi 40 pwenjiginì. ²² Gorixo omi surfma nìmixiri ámi Depito xamñjo míf ináyf nimónrìr oudenweanrì imixñjo nani woáfkf nerì re nearñjiginì, 'Jesiomi xewaxo Depito áamá nionf dñjf unjwiráripaxf wo imónñjagf wññjórini. Nionf nimónarñj nìpñni xixeni enforini.' nearñjiginì. ²³ O 'Depitoyá fwiárfawéyf wo Isireriyoyeáyf uyimixemeanfa nani oimiximini.' niyaiwirì negf arfowami sfmmanjyoy dani urñjpa xixeni nerì áamá Jisasoyf rìnñjo imixñjfrini. ²⁴ O sñni ámayo piaumimf mwinñjána Jono xami Isireriyoy niyoni wáf nemerì 'Segf fwf yarigfápi rfwfmñni mamóána waf seameimfñni.' nurimerì ²⁵ rixa Gorixo e éwñjginìrì wimixiyñjpi yoparpi urimfánrì nerfná re rayñjfrini, 'Seyfne nionf nani "Gorini." yaiwiarñjo? Seyfne wenñj nerì nñjweagfonmani. E nerì aí arfá nìpoyi. Áamá nioniyá rfwfyo bñfo nionf aga seáyf e nímuroño enjagf nani xegf síkwf sú gwí wíkweaipaxf mimonñjñni.' rayñjfrini.

²⁶ Gf nìrxfmeá imónigfáyfne, Ebrfamoyá fwiárfawéyfne tñni éma Gorixomi wáf nìwiwo nani ayf tñni re awí éanigfáyfne tñni rìpì osearimñni. Xwiyfá ámayo yeáyf uyimixemeapaxo nani pñ nñnenenf arfá wianf nani Gorixo rixa urowarénapñjfrini. ²⁷ Áamá Jerusaremì nweagfáyf tñni wigf mebá nimóniro umejweagfáwa tñni omi ayf orfanrìr mñ mfwómixipa ero enjána dani wfá rókiamoagfáwa o nani nìrìrì rfwamñj eagfápi — Api Sabarfá ayf ayo dani fá roarigfápirini. Api mfkf nani dñjf mímó surfma fá nìroto nani 'Ayf o nani rfa rññni?' mñyaiwipa ero néfasáná wfá rókiamoagfá awa nìrìro eagfápi tñni xixeni omi wíkarigfawixini. Wfá rókiamoagfá awa nìrìro eagfápi tñni xixeni nìwikariróná 'Siploxirini.' nurìro xwiyfá umeárigfawixini. ²⁸ E nemowa nimeami nuro omi xwiyfá numearrìr pìkipaxf imónñj bñ nani pfa nimegñrìr aiwi gapmanf Pairatomf 'Pìkoì.' urigfawixini. ²⁹ Omi nìpìkiróná wfá rókiamoagfáwa o nani nìrìro eagfá nìpñni xixeni nìwimáná enjáná wa yoxáfámñ dani nìyoami nìwepñnìro xwáripáyo weyárfagfa aiwi re enjñiginì. ³⁰ Gorixoyá dñjf tñni xwáripáyo dani ámi wiápnñmeanjñiginì. ³¹ Nìwiápnñmeámána sfá ayá wí áamá Garirì pìropenñfyo dani o tñni nawínì Jerusaremì nani bñgfáyo sñjání wimónayñjñiginì. Ayñnani sñjání wimónayñjñiyf negf Isireriyf imónñjyoy áwanj urimepfñrì nani imónigfáyfñni. ³²⁻³³ Yawawi eni xwiyfá yayf seainpaxf rìpì searantrai niyaiwimì barñjwi. Gorixo negf arfowami sfmmanjyoy dani nurfrfná 'Nìseaiimfárini.' urñjpi Jisaso xfóyá dñjf tñni wiápnñmeanjpmi dani awayá fwiárfawene rixa xixeni api, xfo urñjpi neaiñjfrini. Xwiyfá Bìkwf Samfyo sonj biauyf rññjpmi

nirínriri eáninǵ rǵpǵ, ‘Joxǵ Gorixoniyá iwoxirínǵ. Agwǵ nionǵ simixáná imónfoxirínǵ.’ Xwiyfá e nirínriri eáninǵpǵ enǵ xixenǵ imóninǵrínǵ. ³⁴ Nene dǵnǵ re yaiwianfáwá nánǵ ‘O Gorixoyá dǵnǵ tǵnǵ wiápǵnǵimeáfǵyǵ nánǵ ámi nǵperi wǵ piyǵ epaxǵ menínǵ.’ yaiwianfáwá nánǵ Bǵkwǵyo nirínriri eáninǵpǵa Gorixo re urǵnǵrínǵ, ‘Depitomǵ sǵmǵmanǵyo dánǵ nurǵrǵnǵ “Ayá nirǵrǵmǵxǵrǵ píránǵinǵ sǵimfárínǵ.” urǵnǵpǵ joxǵ enǵ axǵpǵ nǵsǵimfárínǵ.’ urǵnǵrínǵ. ³⁵ Ayínánǵ o nánǵ Bǵkwǵ Samǵyo sonǵ ámi bimǵ Depito re rǵnǵrínǵ, ‘Gorixoxǵ ámá e wiǵwǵnǵgǵnǵriri urǵnǵpǵi anǵnǵ minǵ xǵdarǵno joxǵ xwárǵpáyo dánǵ xe piyǵ oenǵrǵ sǵnǵwǵ wǵnǵrǵfá menínǵ.’ rǵnǵrínǵ. ³⁶ Depito imóninǵpǵi nánǵ nene nǵjǵfárínǵ. O Gorixo e éwǵnǵgǵnǵriri wimónarǵnǵpǵi néra nǵúsáná péáná negǵ arǵowa xwǵfá weyárǵnǵinǵyo weyáráná piyǵ enǵnǵgǵnǵ. ³⁷ E nerǵ áǵi ámá Gorixoyá dǵnǵ tǵnǵ wiápǵnǵimeanǵo wǵ piyǵ menǵnǵgǵnǵ. ³⁸ Ayínánǵ gǵ nǵrǵxǵmeá imónǵgǵfáyǵné, yawawǵ searǵrǵgwǵpǵi nánǵ xixenǵ nǵjǵfá re imónǵpoyǵ. Jisaso enǵpǵimǵi dánǵ Gorixo negǵ fǵwǵ yarǵnǵwápi yokwarǵmǵ neaiǵpaxǵrínǵ. ³⁹ fǵwǵ yarǵnǵwá nǵwǵ ikaxǵ Moseso nǵrǵrǵ eanǵpǵi xǵdarǵnǵwápi dánǵ yokwarǵmǵ neaiǵpaxǵ mimóninǵpǵi Jisasomǵ dǵnǵ wǵkwǵrǵwá gene gene xegǵ xewaxo neaiǵnǵpǵimǵi dánǵ ananǵ yokwarǵmǵ neaiǵrǵ gwǵnǵnǵfǵ neajǵnǵnǵpǵi neaikweawárǵriri epaxǵrínǵ. ⁴⁰⁻⁴¹ Ayínánǵ wǵfá rǵkǵiamoagǵfáwa nǵrǵro eagǵfá rǵpǵi xixenǵ seaimónǵnǵgǵnǵriri wáyǵ nǵseainǵrǵi dǵnǵ mófǵrǵxǵnǵ, ‘Gorixo rǵnǵpǵimǵ ikayǵfǵwǵ umearǵrǵgǵfáyǵné, xámǵ sǵnǵwǵ nǵwǵnǵro ududǵ nemáná anǵnǵfǵrǵxǵnǵ. Ayǵ rǵpǵi nánǵ searǵrǵnǵnǵ. Nionǵ seyǵné tǵnǵnǵnǵ yarǵnǵpǵi ámá wa áwanǵfǵ searǵagǵfá aiwǵ seyǵné agwǵ áǵi ná rǵwǵyo áǵi bǵ “Neparǵnǵ.” yaiwǵpǵrǵfá menínǵ.’ xwiyfá apǵ wǵfá rǵkǵiamoagǵfáwa nǵrǵro eagǵfápi xixenǵ seaimónǵnǵgǵnǵriri wáyǵ nǵseainǵrǵi dǵnǵ mófǵrǵxǵnǵ.” urǵnǵnǵgǵnǵ.

⁴² Poro tǵnǵ Banabaso tǵnǵ e nura numowáu peyearǵnǵ ámá arǵfá wǵfáyǵ rǵxǵnǵ re urayǵgǵfawixǵnǵ, “Awagwǵ ámi Sabarǵfá wǵfomǵi dánǵ xwǵyǵfá agwǵ nearǵrǵgǵfǵpǵi axǵpǵi ananǵ nearéwápiyǵpǵisǵfǵranǵ?” urayǵgǵfawixǵnǵ. ⁴³ E nemáná rǵxa rotǵ anǵfǵ tǵnǵfǵ e pǵnǵ nǵwiárǵmǵi ámi ámi numiamoróná Judayǵ obaxǵ wǵ tǵnǵ émayǵfǵ Gorixomǵi wáyǵ nǵwirow nánǵ Judayǵnǵnǵ imónǵgǵfáyǵ wǵ tǵnǵ Poromǵi tǵnǵ Banabasomǵi tǵnǵ númǵ warǵnǵagǵfá awáu ámi nura nurǵnǵ enǵ rǵrémǵxǵfǵ nǵwiri re urǵgǵfǵsǵxǵnǵ, “Seyǵné Gorixo wá nǵneawianǵrǵi neaiǵnǵpǵi fǵa nǵxǵrǵro nǵweáfǵrǵxǵnǵ.” urǵgǵfǵsǵxǵnǵ.

⁴⁴ Sabarǵfá wo rǵxa parǵimóáná ámá anǵfǵ apǵimǵ nǵweáfǵfǵ nǵpǵi xwǵyǵfá Gorixoyápi arǵfá wianǵro nánǵ awǵ eánǵgǵfá áǵi ⁴⁵ ámá ayá wǵ awáu rarǵgǵfǵpǵi arǵfá wianǵro nánǵ epǵroyǵfǵ yarǵnǵagǵfá Judayǵfǵ sǵnǵwǵfǵ e nǵwǵnǵro sǵpǵi dǵnǵ bǵ onǵmiápi mǵwǵiawǵi ayá wǵ nǵwǵiawǵirow nánǵ Poro uréwápiyanǵnǵpǵi píǵrǵpǵrǵfǵ ero ikayǵfǵwǵ umearǵro egǵfawixǵnǵ. ⁴⁶ E yarǵnǵagǵfá áǵi Poro tǵnǵ Banabaso tǵnǵ ayá ǵgǵfǵ bǵ mǵwǵnǵfǵ re urǵgǵfǵsǵxǵnǵ, “Yawawǵi aga xwǵyǵfá rǵpǵi yegǵfǵ Judayǵné nǵseamúroraǵi émayǵo xámǵ urǵpaxǵfǵ menǵagǵfǵ nánǵ seyǵné xámǵ searǵrǵnǵwǵi. E nerǵ áǵi xwǵyǵfá rǵpǵi arǵfá mǵyeadǵ arǵkwǵkwǵfǵ neróná seyǵné áwanǵfǵ rénǵnǵfǵ nǵyearǵro yarǵnǵoǵ, ‘Dǵnǵfǵ nǵyǵmǵnǵfǵ imóninǵpǵi meapaxǵfǵ imónǵgǵfáyǵfǵ tǵnǵ xixenǵ mimónǵnǵwǵnǵ.’ Áwanǵfǵ éninǵfǵ nǵyearǵro yarǵnǵagǵfá nánǵ agwǵ yawawǵ seyǵné pǵnǵ nǵseawǵiárǵmǵi émayǵo uréwápiyanǵrǵi warǵnǵwǵi. ⁴⁷ Ayǵ rǵpǵi nánǵrǵnǵ. Ámǵnáo sekaxǵfǵ nearǵnǵfǵ rǵpǵi nǵwǵ ikaxǵfǵ eánǵnǵ, ‘Gorixonǵ joxǵ émayǵo uyǵfǵwǵnǵfǵ wǵfá wǵkǵimǵrǵfá nánǵ rǵnǵwǵrǵfǵfárǵnǵ. Joxǵ nionǵ nánǵ urǵrǵfǵpǵimǵi dánǵ ámá xwǵfá nǵrǵmǵnǵ gǵmǵ nǵweagǵfáyo yeáyǵ uyǵmǵxemeámǵfá nánǵ e oimónǵrǵi rǵrowárfǵfárǵnǵ.’ Gorixo e nǵnearǵrǵnǵ yawawǵ nánǵ enǵnǵnǵfǵ rǵnǵfǵ enǵagǵfǵ nánǵ émayǵo uranǵrǵi

warin̄wii.” uriḡsisixini. ⁴⁸ E urarin̄agfi émáyf arfá n̄wiróná d̄inj̄ nífá n̄win̄ri xwiyfá Ámináoyp̄i nan̄j e r̄inarin̄aḡi nán̄i re r̄in̄iḡfawixini, “Ap̄i seáyi e imónini.” n̄rin̄iro ámá Gorixo d̄inj̄ eyíroarin̄j̄yf̄ d̄inj̄ wikw̄roḡfawixini.

⁴⁹ Xwiyfá Ámináoyp̄i an̄j ap̄i t̄inj̄ e n̄im̄ini r̄inárimearíná ⁵⁰ Judayf̄ re eḡfawixini. Ap̄ix̄f̄ seáyi e imóniḡfá ayf̄ t̄ini rotú ηweaariḡfiwámi t̄ini an̄j apimi seáyi e nimóniro men̄weaḡfawami t̄ini s̄m̄irirf̄ wíaḡfa ayf̄ Poromi t̄ini Banabasomi t̄ini sipi n̄wikár̄iro wiḡf̄ t̄inj̄ e dán̄i m̄ix̄f̄ x̄fdowáriḡfawixini. ⁵¹ Wiḡf̄ t̄inj̄ e dán̄i m̄ix̄f̄ x̄fdowáriḡfá awaú “Nene sipini wikárarin̄waénerani?” oyaiwin̄poyin̄ri eḡf̄ sikw̄f̄yo xwíá siki x̄en̄inj̄p̄i p̄irf̄ wiaikim̄f̄ n̄iyarimi an̄j yoʼf̄ Aikoniamiȳi r̄in̄inj̄pimi nán̄i uḡfisixini. ⁵² E neri aí an̄j apimi dán̄i Jisasomi d̄inj̄ n̄wikw̄f̄oro ux̄dariḡfáyf̄ yayf̄ bi on̄miápi m̄win̄f̄ yayf̄ seáym̄i dán̄i niga uro kwíyf̄ Gorixoyápi ayá wí s̄ix̄f̄ win̄inj̄pimi dán̄i en̄j neága uro néra waḡf̄arin̄i.

14

Poro t̄ini Banabaso t̄ini Aikoniam̄i dán̄i eḡfi nán̄irini.

¹ Awaú xámi eḡf̄pa Aikoniam̄iyo n̄irémómáná Judayíá rotú an̄jyo n̄ipáwiri nur̄iríná píráninj̄f̄ ren̄jw̄pearin̄aḡfi nán̄i ámá xwé ayá wí, Judayf̄ t̄ini Ḡrikíyf̄ t̄ini ámá gw̄f̄ apiaú d̄inj̄ w̄kw̄roḡfawixini. ² E neri aiwi Judayf̄ arfá n̄wiro d̄inj̄ m̄wikw̄f̄ropa éfáyf̄ Ḡrikíyf̄ ámá Jisasomi d̄inj̄ wikw̄roariḡfáyo s̄im̄f̄ t̄ini owipoyin̄ri s̄m̄irirf̄ n̄wiro yar̄in̄aḡfa nán̄i ³ awaú e ayá wí n̄in̄wearíná “Ámá t̄iyf̄ wí m̄ix̄f̄ n̄iyeaipax̄f̄ aí Ámináo anani yeamen̄j̄oi.” n̄iyaiwiri ayá igiḡf̄ bi m̄win̄f̄ sa n̄ira uḡfisixini. E yarfná Ámináo “Awaú neararin̄ḡf̄ipi nepa r̄fa neararin̄ji?” owip̄imón̄poyin̄ri ḡf̄ d̄inj̄yo dán̄i xe nur̄iri emim̄f̄ t̄ini ayá riwamón̄ipax̄f̄ imón̄inj̄p̄i t̄ini owiwap̄iyipiyin̄ri en̄j s̄ix̄f̄ n̄weám̄ixa un̄j̄nigini. ⁴ E neri aí ámá an̄j apimi ηweaḡfáyf̄ d̄inj̄ bi biaú n̄ix̄ir̄iro wí Judayf̄, d̄inj̄ m̄wikw̄f̄roariḡfáyf̄ t̄ini kum̄ix̄in̄iro wí wáf wurimeiariḡfiwaú t̄ini kum̄ix̄in̄iro neróná re en̄j̄nigini. ⁵ Ḡrikíyf̄ wí t̄ini Judayf̄ wí wiḡf̄ seáyi e nimóniro umen̄weaḡfáyf̄ t̄ini ayf̄ n̄wiápin̄mearo “Awaúmi sipi n̄wikár̄irane s̄inj̄á t̄ini op̄kianeyi.” n̄rin̄iro yarfná ⁶ e owianeyin̄iro yariḡfápi nán̄i awaú nijfá nimóniri nán̄i Raikonia p̄ropen̄is̄f̄yo an̄j s̄im̄f̄ biaú xeḡf̄ yoʼf̄ Risit̄irapimi t̄ini Debipimi t̄ini nán̄i éf̄ uri an̄j m̄id̄im̄idán̄i ikw̄f̄rón̄inj̄pimi en̄i nán̄i éf̄ uri neri ⁷ an̄j ayo dán̄i xwiyfá yayf̄ neainarin̄j̄p̄i wáf ur̄imeḡfisixini.

Poro t̄ini Banabaso t̄ini Risit̄irapimi dán̄i eḡf̄pi nán̄irini.

⁸ Awaú an̄j yoʼf̄ Risit̄irai r̄in̄inj̄pimi emearíná ámá e d̄anj̄ wo —O xinái agw̄f̄yo dán̄i sikw̄f̄ ik̄f̄ en̄j x̄ir̄in̄orini. Xeḡf̄ sikw̄f̄yo en̄j bi meán̄in̄aḡi nán̄i o bi on̄miápi irú n̄ip̄m̄ix̄ir̄i an̄j yagomani. O éf̄ n̄in̄weari ⁹ Poro urarin̄j̄p̄i arfá wiarfná re en̄j̄nigini. Poro s̄inj̄w̄f̄ agw̄f̄ n̄win̄ár̄iríná win̄f̄yf̄ win̄inj̄nigini. Xeḡf̄ sikw̄f̄ sipi en̄jyf̄ nan̄j wim̄ix̄ini nán̄i Jisasomi d̄inj̄ wikw̄f̄roar̄in̄aḡi n̄win̄ri ¹⁰ im̄f̄ t̄ini n̄ir̄ir̄i “N̄wiápin̄meari d̄ix̄f̄ sikw̄f̄ t̄ini píráninj̄f̄ éf̄ roi.” uráná re en̄j̄nigini. Úrap̄i éf̄ n̄iroamori an̄j en̄j̄nigini. ¹¹ Poroyá man̄j̄yo dán̄i éf̄ n̄iroamori an̄j yar̄in̄aḡi ámá e ep̄royf̄ eḡfáyf̄ s̄inj̄w̄f̄ ap̄i n̄win̄iro xwiyfá n̄im̄f̄eyoaro n̄ir̄iróná wiḡf̄ Raikoniȳf̄ p̄fné t̄ini re riḡfawixini, “Neḡf̄ ηwíá an̄j̄nami ηweaḡfáwa r̄ixa ámá nimóniro nene t̄inj̄ e nán̄i riwaú weap̄fi.” n̄ir̄iro ¹² “Banabaso, o neḡf̄ ηwíáo Susoyi

wírínin̄joríní.” ríro Poro xwiyfá yan̄f umeaiarín̄jo en̄jagi nání “O negf̄ ñwáfó Xemisoyf̄ wírínin̄joríní.” ríro neróná ¹³ Susoyf̄ wírínin̄jo —O nání an̄f rídiyowá yarigfíwá an̄f apimí ákín̄jáyó bíariwámí dání umír̄iyin̄joríní. Oyá apaxf̄pán̄inj̄f imónin̄jo urfá iw̄f yeyf̄ in̄inj̄f bí n̄imaxír̄imí burimákau oxí wo t̄n̄í n̄iméra n̄ib̄r̄í ákín̄já íwí e éf̄ n̄irómáná ámá e epíroyf̄ egfáyf̄ t̄n̄í “Awaú nání rídiyowá owianeyí.” n̄iwimón̄iro e wian̄iro yaríná ¹⁴ wáf wurimeiarigfíwau, Banabaso t̄n̄í Poro t̄n̄í ayí “Awaú nání e owianeyí.” rinarin̄jagfá arfá n̄iwiri re egf̄isixíní. Ayf̄ “Nene wian̄r̄í yarín̄jwápi awaú aga m̄iwímónaríní.” oyaiwípoyn̄r̄í egf̄ iyfá naxeri ámá epíroyf̄ egf̄e áwin̄imí an̄jíní nuri xwiyfá ímí t̄n̄í n̄ira nuri ¹⁵ re urigf̄isixíní, “Ámá t̄yíné, pí nání e yeaian̄iro yarín̄jo? Yawawi ení seyíné imónigfápa ámáwawiríní. Yawawi sa r̄ip̄í nání yarín̄jwí. Seyíné segf̄ ñwáfápi n̄ixf̄d̄iróná surf̄má yarigfápi p̄f̄n̄í n̄iwíar̄imí Gorixomí —Ñwáfá nepa d̄inj̄f̄ t̄ño ayf̄ oríní. O an̄jna im̄ix̄r̄í xwáf im̄ix̄r̄í rawirawá im̄ix̄r̄í nerí am̄ip̄í n̄n̄í ayo yarín̄j̄p̄í im̄ix̄r̄in̄joríní. Omí seyíné x̄f̄d̄ip̄r̄í nání yawawi xwiyfá yayf̄ seain̄ipaxf̄ r̄ip̄í wáf seararin̄jwí. ¹⁶ Ámá gw̄f̄ wír̄f̄ wír̄í n̄n̄í aga en̄íná dání n̄ñweaxa bigfáyf̄ Gorixoxo wigf̄ síw̄f̄yo xe ox̄f̄d̄ipoyin̄r̄í n̄iwíga n̄ib̄r̄í aiwí ¹⁷ xewan̄in̄jo imónin̄j̄p̄í nání yumf̄í m̄iseain̄f̄ xegf̄ nan̄j̄f̄ n̄iseaiir̄in̄j̄p̄imí dání síwán̄inj̄f̄ n̄iseaiga bin̄j̄r̄in̄í. Segf̄ om̄inj̄f̄ ná wearin̄j̄n̄á wenf̄a nání oyá d̄inj̄f̄ t̄n̄í in̄iá eaenap̄r̄í aiwá p̄r̄ip̄r̄f̄ in̄r̄í yaríná seyíné n̄n̄iro yayf̄ niga warigf̄árin̄í. Ayínání o e n̄iseaiir̄in̄j̄p̄imí dání xewan̄in̄jo imónin̄j̄p̄í nání síwán̄inj̄f̄ n̄iseaiga bin̄j̄r̄in̄í.” ¹⁸ Xwiyfá e nurir̄í aiwí ámá ayf̄ arf̄kí “Awagwí nání xe rídiyowá oépoyn̄r̄í síñw̄f̄ neanf̄piyí.” urarin̄jagfá awaú an̄inj̄f̄ min̄f̄ p̄r̄f̄ urakian̄r̄í néf̄ísáná en̄jáná ayf̄ kikiáf̄ egf̄awixíní.

Poromí síñjá nearo tigfá nán̄r̄in̄í.

¹⁹ Judayf̄ wí Adiokí dání bíro Aikoniamí dání bíro nero ámá obaxf̄ e ñweagfáyó d̄inj̄f̄ ukín̄im̄ixáná “Poromí síp̄í e owikáraneyí.” wimónarin̄j̄p̄í n̄ixf̄d̄iro re egf̄awixíní. Omí síñjá t̄n̄í nearo “Ríxa piȳf̄r̄an̄í?” n̄iyaiwiro an̄f̄ apimí dání n̄irópemí n̄ipeyero e wár̄fagfá aí ²⁰ ámá Jisasomí d̄inj̄f̄ n̄iwíkwírooro x̄f̄darigfáyf̄ piyo weñe m̄id̄im̄idání rówapáná re en̄j̄n̄igin̄í. O ámí wiáp̄f̄n̄imean̄j̄n̄igin̄í. Ámí n̄iwíáp̄f̄n̄imearí an̄f̄ apimí nání nuri sá wen̄j̄o wáfápi t̄n̄í Banabaso t̄n̄í an̄f̄ yoí Debi r̄in̄inj̄p̄imí nání nuri ²¹ an̄f̄ apimí dání xwiyfá yayf̄ neainarin̄j̄p̄í wáf̄ nurimeríná ámá obaxf̄ Jisasomí d̄inj̄f̄ n̄iwíkwírooro ouxf̄d̄ipoyin̄r̄í n̄iwim̄ixár̄imí ámí Rísitira nání nuri e ení nurára múrori Aikoniamí e ení nurára múrori Adiokí e ení nurára múrori neríná ²² awaú xámí nura púáná Jisasomí ux̄f̄d̄igfáyf̄ en̄j̄ neán̄iro omí p̄f̄n̄í m̄iwíarf̄ an̄inj̄f̄ min̄f̄ x̄f̄d̄ip̄r̄f̄a nání en̄j̄f̄ r̄irém̄ix̄f̄ n̄iwíera nuri re urigf̄isixíní, “Xean̄inj̄f̄ ayá wí n̄inealmeáa numáná en̄jáná Gorixoyá xwiox̄f̄yo páwian̄f̄wár̄in̄í.” nurir̄í ²³ ámá wa Jisasoyá síyikí imónigfáyó wipeñweap̄r̄f̄áwa an̄f̄ ap̄í apimí n̄iwur̄f̄peaária n̄weri xámí aiwá ñwáfá ñwír̄ár̄in̄r̄i Gorixomí xwiyfá r̄ir̄im̄f̄ wiri néf̄ísáná Ám̄náo, wigf̄ d̄inj̄f̄ wíkwíroarigf̄o píran̄inj̄f̄ oumen̄in̄r̄í wéyo n̄iwimí ugf̄isixíní.

Poró t̄n̄í Banabaso t̄n̄í ámí egf̄ axf̄m̄in̄í ugf̄í nán̄r̄in̄í.

²⁴ E nemowáú Pisidia píropenisf̄yo áwin̄imí n̄ipuri Pabiria píropenisf̄yo n̄irémori ²⁵ an̄f̄ yoí Pega r̄in̄inj̄p̄imí xwiyfá Gorixoyápi nurára n̄imúrori an̄f̄ yoí Ateria r̄in̄inj̄p̄imí nání n̄weri ²⁶ e dání síp̄ix̄f̄ womí n̄ip̄ixemoán̄r̄i n̄ñweámáná nuri Adiokíyo nání nuri —E ayf̄ awaú r̄ixa eméf̄ip̄í wáf

emearfíná Gorixo wá wianfápimi dáni éfisixiniri omi wéyo niwiro wárigferini. E nani nuri ²⁷ niremómána Jisasoyá siyikf imónigfáyo awi neaári ri amipi awau nemerina Gorixo enipi nani repiyf niwiera nuri Gorixo émayf nikinimóniro dñf onikwifpoyiniri ówanfnñf wfkwiinipi nani repiyf niwiri ²⁸ e nemowau Jisasomi uxdarigfá anj apimi nweayf tñi nawini sfá ayá wí e nweagfisixini.

15

Émá Jisasomi xdarigfáyf nani xwiyfá imixigfá nani rini.

¹ Ámá wa Judia piropenisfyo dáni niweapiro Adioki niremómána ámá Jisasomi dñf niwkwifroro nani wigf xexirfmeá imónigfáyo nuréwapiyiro re urigfawixini, “Seyfne Judayene tñi xixeni imónipri nani negf arfo Moseso rinipi iyf smf sfó miwákwini pa nerónayf, Gorixo yeayf seayimixemeapaxf menini.” urarñagfa ² Poro tñi Banabaso tñi xwiyfá smf tñi ximiximf niniro xwiyfá ayá wí nriiga niwiáfnimearo nefasána ámá e dñf Jisasoyá siyikf imónigfáyf re rinigfawixini, “Poro tñi Banabaso tñi negf wa tñi Jerusaremi nani nuro wáf wurimeiarigfáwa tñi ámá e dñf Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweagfáwa tñi nerimeánimána ‘Iyf smf sfó wákwini poyi.’ neararigfá ripi nani xwiyfá nimixiróná, ayf nanfirini.” niriniro ³ urowárauáná awa xwía Pinisiayf rinñpimi tñi Samaria piropenisfyo tñi nipurína anj api apimi Jisasomi dñf niwkwifroro nani xexirfmeá imónigfá wiyoni wiyoni émayf Gorixo tfámni kinimónigfápi nani e e áwanf nura nimúroróná yayf niwimóá ugfawixini.

⁴ E nemowa rixa Jerusaremi niremoro anj e dñf Jisasoyá siyikf imónigfáyf tñi wigf wipenweagfáwa tñi wáf wurimeiarigfáwa tñi yayf wiemeáána Poro tñi Banabaso tñi awau émayf tñf e emearfíná Gorixo egf wéyo dáni néra unj nipi nani repiyf wiarfina re enñigini. ⁵ Parisi imónigfá Jisasomi dñf wkwifroarigfá wa niwiáfnimearo re rigfawixini, “Émá Jisasomi dñf wkwifroarigfáyf negf iyf smf sfó wákwinariñwápi mepa epaxf wi mimónini. Ayf nwf ikaxf negf arfo Moseso eanpimi mixidipa nerfina, ‘Ayf ananirini.’ uripaxf mimónini. Ayo nuréwapiyirane ‘Apimi anñf minf xidfirixini.’ urfwanñgini.” rigfawixini. ⁶ Ayinani wáf wurimeiarigfáwa tñi Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweagfáwa tñi api nani xwiyfá imixanro nani awi neanro ⁷ rixa xwiyfá ayá wí rirowiágf ninfasána enána Pitao niwiáfnimeari re urññigini, “Gf nrixfmeá imónigfóyfné, xami dáni émayf xwiyfá yayf neainarñpi arfa wiro dñf wkwifroro epirfa nani soyfnéya wo iwamó wáf urfwinñgini Gorixo eyronjo, ayf nioni enagf nani soyfné nijfárin. ⁸ Nioni ayo wáf urimeáána Gorixo —O ámayá xwioxfyo imóniñpi nñni nani nijfá imóniñorini. O xegf kwiyipi nene neaiarñpa axfpi mñni niwirñpimi dáni siwá renñf neañfirini. Émayf eni dñf ninikwifroróná, ayf ananirini. Siwá éññf neañfirini. ⁹ Judayene xegf bi neairf émayo xegf bi wiiri enñmani. Nene neaiñpa axfpi ayf eni dñf wkwifroarñagfa niwiniri yokwarimf wiñfirini. ¹⁰ Ayinani soyfné Gorixo wikf oneaóniri pi nani yarñoi? Nwf ikaxf Moseso eanpimi dáni sanj negf arfowa anani nimeámí upaxf mimóniñpi —Api, ayf nwf ikaxf negf arfowa oxfdaneyiniróná nixidipaxf mimóniñpirini. Api pi nani émá Jisasomi dñf wkwifroarigfáyo wikwiáranro yarñoi? Soyfné Gorixo

ayo m̄iwikwiárin̄j̄p̄i wikwiáran̄iro ner̄in̄j̄p̄imi dán̄i Gor̄ixo nene wik̄i oneaón̄iri yar̄in̄j̄oi. ¹¹ Nene d̄in̄j̄ wí re m̄imó, ‘Nw̄t̄ ikax̄f̄ eán̄in̄j̄p̄i x̄f̄dar̄in̄j̄wáp̄imi dán̄i yeáȳf̄ neayim̄x̄emeapax̄f̄r̄in̄i.’ wí m̄imó d̄in̄j̄ re neaip̄imón̄ini, ‘Ámin̄á Jisaso émáyo wá n̄iwian̄iri ayo nán̄i waȳf̄á upein̄j̄yo dán̄in̄i Gor̄ixo yeáȳf̄ uyim̄x̄emeaar̄in̄j̄pa Judayene en̄i ax̄f̄p̄i e yeáȳf̄ neayim̄x̄emeaar̄in̄j̄r̄in̄i.’ D̄in̄j̄ e neaip̄imón̄ini.” ur̄in̄j̄in̄igin̄i.

¹² Awí eán̄iḡáwa xwiȳf̄á b̄i m̄ir̄f̄ sin̄i ar̄f̄áni n̄iwiro yar̄fn̄á Banabaso t̄n̄i Poro t̄n̄i éf̄ n̄irori xwiȳf̄á nur̄iri emim̄f̄ t̄n̄i ayá r̄iwamón̄ipax̄f̄ imón̄in̄j̄f̄ t̄n̄i awaú émáyf̄f̄ t̄n̄j̄f̄ e wáf̄ ur̄imear̄fn̄á Gor̄ixo eḡf̄ wéyo dán̄i wíwap̄iyin̄j̄p̄i nán̄i rep̄iȳf̄ n̄iwiri ¹³ r̄ixa n̄ir̄ar̄imáná en̄jáná Jemiso n̄iwíap̄fn̄imear̄i re ur̄in̄j̄in̄igin̄i, “Ḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meá imón̄iḡf̄oȳfn̄é, xwiȳf̄á nion̄iyá b̄i en̄i ar̄f̄á n̄ipoȳf̄. ¹⁴ ‘Gor̄ixo émáyf̄f̄ nán̄i wí d̄in̄j̄f̄ m̄imooar̄in̄ini.’ yaiwiagwá aiwí xewan̄in̄j̄o émáyf̄f̄ wí nion̄iyá imón̄f̄r̄ix̄in̄iri n̄iwieȳror̄in̄j̄p̄imi dán̄i ámá aȳf̄ nán̄i mon̄j̄p̄i iwamóf̄ síwá neain̄j̄r̄in̄i. Ap̄i nán̄i Saimono r̄ixa rep̄iȳf̄f̄ neain̄j̄oi. ¹⁵ Agwí o near̄f̄p̄i, aȳf̄ wáf̄ rókiamooḡf̄áwa Depitoya íwíarf̄awé nán̄i n̄ir̄iro eaḡf̄á r̄ip̄i t̄n̄i x̄ixen̄i imón̄ini, ¹⁶ ‘Ap̄i n̄ip̄in̄i nimón̄imáná en̄jáná Gor̄ixoni ám̄i n̄ib̄iri an̄j̄f̄ seḡf̄ m̄ix̄f̄ in̄áȳf̄ Depitoya p̄ineamioagiwá ám̄i m̄ir̄imf̄ar̄in̄i. An̄j̄iwá xw̄ir̄f̄á ik̄ix̄én̄in̄j̄p̄i ám̄i n̄im̄ir̄iri s̄in̄j̄f̄ im̄ix̄im̄f̄ar̄in̄i. ¹⁷ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i e em̄f̄ar̄in̄i. Judaȳf̄ gw̄f̄ ax̄f̄r̄i mar̄f̄at̄, ámá gw̄f̄ wir̄f̄ wir̄i n̄fn̄i Ámin̄áoni t̄f̄am̄in̄i ob̄f̄poȳn̄iri nán̄i ám̄i ap̄i e m̄ir̄imf̄ar̄in̄i. Aȳf̄ émá nion̄iyá imón̄f̄r̄ix̄in̄iri wéyo f̄á um̄ir̄in̄j̄áȳf̄f̄ nion̄i t̄f̄am̄in̄i ob̄f̄poȳn̄iri ám̄i m̄ir̄imf̄ar̄in̄i. ¹⁸ Ámin̄áoni xwiȳf̄á r̄ip̄i seȳfn̄é n̄j̄f̄á oimón̄f̄poȳn̄iri en̄jáná dán̄i sear̄in̄j̄áoni sear̄in̄j̄ini.’ Xwiȳf̄á wáf̄ rókiamooḡf̄áwa eaḡf̄á ap̄i t̄n̄i Saimoni near̄f̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i imón̄ini. ¹⁹ Aȳin̄áni d̄in̄j̄f̄ nion̄iyá en̄i r̄ip̄ir̄in̄i. Émá Gor̄ixo t̄f̄am̄in̄i uk̄in̄imón̄ar̄iḡf̄áyo upup̄f̄ḡf̄ m̄iwikár̄ipa oyaneȳi. ²⁰ Nw̄t̄ ikax̄f̄ eán̄in̄j̄f̄ n̄ip̄in̄i nán̄i m̄iwikwiár̄ipa nemáná aí sa paȳf̄ wí nearane re ur̄f̄wan̄igin̄i, Judayene xw̄ir̄f̄á neain̄ipax̄f̄ imón̄in̄j̄f̄ r̄ip̄i r̄ip̄i mepa éf̄r̄ix̄in̄i. Ámá wí mimón̄f̄ n̄w̄f̄á imón̄in̄j̄p̄i nán̄i r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄ap̄i m̄in̄ipa éf̄r̄ix̄in̄i. Ap̄ix̄f̄ n̄imear̄fn̄á sew̄in̄i m̄imeán̄ipa éf̄r̄ix̄in̄i. Nan̄w̄f̄ gw̄f̄ sin̄j̄wíyo x̄iráná raḡf̄ sin̄i en̄j̄p̄i m̄in̄ipa éf̄r̄ix̄in̄i. Rakiw̄f̄ en̄i m̄in̄ipa éf̄r̄ix̄in̄i.’ Ap̄in̄i paȳf̄f̄ nearane ur̄f̄wan̄igin̄i. ²¹ Ámá en̄jáná dán̄i néra n̄ib̄iro nene n̄wean̄j̄wá r̄in̄á en̄i Sabarf̄á aȳf̄ ayo an̄j̄f̄ ap̄i ap̄im̄i ámá wa n̄w̄f̄ ikax̄f̄ Moseso ean̄j̄p̄imi dán̄i f̄á roro ur̄ewap̄iȳro yar̄in̄j̄aḡf̄á nán̄i émáyf̄f̄ Judayene xw̄ir̄f̄á neain̄ar̄in̄j̄p̄i nán̄i n̄j̄f̄á imón̄in̄j̄oi. Aȳin̄áni r̄f̄wam̄in̄j̄f̄ ap̄in̄i nearane e ur̄f̄wan̄igin̄i.” ur̄in̄j̄in̄igin̄i.

Émáyf̄f̄ nán̄i paȳf̄f̄ nearo wiowár̄iḡf̄á nán̄ir̄in̄i.

²² Wáf̄ wur̄imeiar̄iḡf̄áwa t̄n̄i Jerusarem̄i dán̄i Jisasoýá síyik̄f̄ imón̄iḡf̄á n̄fn̄i t̄n̄i wiḡf̄ wipen̄j̄weaḡf̄áwa t̄n̄i en̄i d̄in̄j̄f̄ ná b̄in̄i n̄ix̄ir̄iro re rin̄iḡf̄awix̄in̄i,

“Neḡf̄ wí Poro t̄n̄i Banabaso t̄n̄i paȳf̄f̄ n̄imax̄ir̄im̄i up̄f̄ri nán̄i n̄ir̄f̄pearan̄énáȳf̄ nan̄j̄r̄in̄i.” n̄ir̄in̄iro Judasom̄i —O xeḡf̄ yōf̄ ám̄i b̄i Basabasor̄in̄i. Om̄i t̄n̄i ám̄i wo Sairasom̄i t̄n̄i —Awaú Jisasom̄i d̄in̄j̄f̄ n̄iwikw̄f̄roro nán̄i xex̄ir̄f̄meá imón̄iḡf̄áyo seáȳf̄ e imón̄iḡf̄awir̄in̄i. Awaúm̄i n̄ir̄f̄pearo ²³ paȳf̄f̄ re n̄ir̄in̄iri eán̄in̄j̄p̄i wiowár̄iḡf̄awix̄in̄i, “Wáf̄ wur̄imeiar̄in̄j̄wáone t̄n̄i Jisasoýá síyik̄f̄ imón̄iḡf̄áyo umen̄j̄wean̄j̄wáone t̄n̄i nene seḡf̄ sér̄ix̄f̄meá imón̄in̄j̄wáone seȳfn̄é neḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meá imón̄iḡf̄áȳfn̄é nán̄i —Wiȳfn̄é an̄j̄f̄ yōf̄ Adiokiyo

ɲweagfáyíné, wiyíné Siria p̄ropenisfyo ɲweagfáyíné, wiyíné Sirisia p̄ropenisfyo ɲweagfáyínérini. Seyíné nání payí ripi neari wiowárenaparɲwin. Seyíné niyínéní yayí oseainini. ²⁴ None rixa arfá re wíwáriní, ‘Negíyí wí none “Soyíné nuro e urípoi.” muríwámí ayí seyíné tfe nání n̄b̄iro searəwəp̄iyaríná d̄ɲí r̄fá seaxeri d̄ɲí simígwfá seayiniri enj̄riní.’ arfá e wíwá enqagí nání ²⁵⁻²⁶ none rixa d̄ɲí ná b̄ini t̄n̄i nimónimáná ‘Ayí ripi neranéná nanj̄riní.’ neaimónif̄riní, ‘Ámá negí wami n̄r̄f̄pearane Banabasomi t̄n̄i Soromi t̄n̄i —Awaú nene d̄ɲí sixí uyɲwáwaurini. Negí Áminá Jisasi Kiraiso nání wáf nurimeríná yoí mayí nimóniri urimegíwaurini. Awaúmi t̄n̄i negí wami t̄n̄i seyíné t̄ɲí e nání nurowárenap̄riná, ayí nanj̄riní.’ neaimónif̄riní. ²⁷ Ayináni r̄f̄wamɲí re eaarɲwápi Judaso t̄n̄i Sairaso t̄n̄i awaú manj̄ t̄n̄i eni anani áwanj̄ searfisixiniri urowárarɲwin. ²⁸ None xwiyfá nimixiranéná kwíyí Gorixoyáyo dání re riníwaniginí, ‘Nwí ikaxí ayá wí sanj̄nɲí imóniɲp̄i m̄wikwiárip̄ani.’ riníwaniginí. Nwí ikaxí émáyíné aga p̄n̄i m̄wiárip̄axí imóniɲp̄i, ayí rip̄inirini. ²⁹ Ámá wigí mimóní ɲwíá imóniɲp̄i nání r̄diyowá yarígápi m̄n̄pa éf̄rixini. Rakiwí m̄n̄pa éf̄rixini. Nanj̄wí gwí sɲwíyo x̄ráná ragí siní enqagí nání m̄n̄pa éf̄rixini. Apixí n̄mearóná sewini m̄meán̄pa éf̄rixini. Seyíné nene r̄f̄wá ap̄ini e nerónáyí, ayí ap̄ani yarɲoi. Negí xwiyfá ap̄riní.”

E n̄riro payí eagfawixini. ³⁰ E nemowa m̄n̄i wiowáraná awa payí n̄meámí Adioki nání n̄wero n̄rémómáná ámá e d̄ɲí Jisasoyá s̄yikí imónigfáyo awí neaárimáná payí m̄n̄i wíagfá ³¹ ayí f̄á n̄roróná xwiyfá enj̄ r̄rémixí n̄wiro eánɲagí nání d̄ɲí nífá winɲiniginí. ³² D̄ɲí nífá winaríná Judaso t̄n̄i Sairaso t̄n̄i awaú eni wfá rókiamoarigíwau enqagí nání wigí xexirímeá imónigfáyo xwiyfá ayá wí b̄i t̄n̄i enj̄ r̄rémixí n̄wiri enj̄ sixí n̄wímixiri egf̄isixini. ³³ E nemowau sfá wí e n̄ɲweagf̄isáná enáná awaúmi ámi wigí urowárigfáwa t̄ɲí e nání nurowáriro yayí wiowáragfá nání xexirímeá imónigfá e ɲweagfáyo p̄n̄i n̄wiárimí kikiá néra ugísisixini. ³⁴ [Jerusaremi nání nuri aiwí Sairaso “Adiokiyo ámi b̄i t̄n̄i n̄ɲwearíná, nanj̄ em̄f̄ini.” yaiwiniginini.] ³⁵ Awaú e éagfí aí Poro t̄n̄i Banabaso t̄n̄i Adiokiyo n̄ɲweari ámá obaxí wí t̄n̄i nawíni xwiyfá Ámináoyápi wáf urimeri urəwəp̄iyiri egf̄isixini.

Poro t̄n̄i Banabaso t̄n̄i ewáramónigfí nánirini.

³⁶ E nemowau rixa sfá wí múróáná Poro Banabasomi re uriniginini, “Yawawi ámi nurai anj̄ ap̄i apimi xwiyfá Ámináoyápi wáf nurimeráiná ámá Jisasomi d̄ɲí n̄wikwíroro nání yegí n̄rixímeá imónigfáyo arige r̄fá ɲweəp̄oiniri s̄ɲwí ow̄n̄imeaiyi.” urfagi ³⁷ Banabaso “Ayí ananirini.” niyáiwiri “Joní Mako eni yawawi t̄n̄i nawíni owaneyi.” wimónifagi aiwí ³⁸ Poro aríki re urarɲagí nání, “Xámi wáf urimean̄rane nuranéná siní n̄p̄i oyaneyiniri nání mú Pabiria p̄ropenisfyo dání p̄n̄i n̄yeawíarimi ujo ámi yawawi t̄n̄i nawíni n̄wirimeámí mupa oyaiyi.” urarɲagí nání ³⁹ mixí n̄rinowieán̄fisáná apimi dání newáramóniri Banabaso Joní Makomi n̄wirimeámí nuri sip̄ixí womi n̄p̄ixemoán̄iri n̄ɲweari p̄rɲwí Saip̄rasiyi rinɲip̄imi nání ugísisixini. ⁴⁰ E nání úagfí aí Poro Sairasomi

nĩmearĩ xexĩrĩmeá imónĩgĩfáy awaú wáf emearĩná Ámináo wá nĩwianĩrĩ uméwĩnĩgĩnĩrĩ omĩ wéyo mĩnĩ wíáná e dání pĩnĩ nĩwíarĩmĩ nuri ⁴¹ Siria pĩropenĩsĩyo tĩnĩ Sirisia pĩropenĩsĩyo tĩnĩ áwĩnĩ e nuri anj apĩ apimĩ nĩrémómáná ámá Jisasoyá ṣiyikĩ imónĩgĩfá wíyĩ wíyo nuréwapĩya nuríná enj ṣixĩ wĩmĩxĩgĩṣixĩnĩ.

16

Poro Timotiomĩ nĩwirĩmeámĩ unj nánĩrĩnĩ.

¹ Poro anj Debiyĩ rĩnĩnĩpimĩ nĩrémorĩ ámĩ nuri Risĩtĩrai rĩnĩnĩpimĩ nĩrémorĩná wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. Ámá Jisasomĩ xĩdarĩgĩfáy wo —O xegĩ yoĩ Timotiorĩnĩ. Xĩnái Jisasomĩ dĩnj wĩkwĩroarĩnj wĩrĩnĩ. ² Judayĩ enagĩ aí omĩ xano Gĩrikĩyĩrĩnĩ. ³ Ámá Risĩtira ŋweáyĩ tĩnĩ Aikoniamĩ ŋweáyĩ tĩnĩ Jisasomĩ dĩnj nĩwĩkwĩrooro nánĩ xexĩxexĩrĩmeá imónĩgĩfáy Timotio nánĩ “Ámá nanj worĩnĩ.” rarĩgĩforĩnĩ. ⁴ O nánĩ Poro “Yawawi tĩnĩ nawĩnĩ oemeaneyĩ.” nĩwimónĩrĩ nánĩ omĩ nĩmearĩ iyĩ ṣĩmĩ ṣfó wákwinĩnĩgĩnĩ. Ayĩ rĩpĩ nánĩ e enjĩnĩgĩnĩ. Judayĩ arĩwámĩdání ŋweagĩfáy nĩnĩ o xegĩ xano Gĩrikĩyĩ enagĩ nánĩ xfo iyĩ ṣĩmĩ ṣfó mĩwákwinĩnĩpĩ nánĩ nĩjfá e imónĩgĩfá enagĩ nánĩ Poro negĩ Judayo wáf urĩmearĩná omĩ arfá mĩwipa epĩrĩxĩnĩrĩ iyĩ ṣĩmĩ ṣfó wákwinĩnĩgĩnĩ.

⁴ Anj apĩ apimĩ nurára nĩmúroróná xwĩyĩfá wáf wurĩmeaiarĩgĩfáwa tĩnĩ Jerusaremĩyo Jisasoyá ṣiyikĩ imónĩgĩfáyo wipenweagfáwa tĩnĩ awa xwĩyĩfá nĩmĩxĩróná rĩnárĩgĩfá rĩpĩ, “Negĩ ŋwĩ ikaxĩ eánĩnj rĩpimĩnĩ émá Jisasomĩ dĩnj nĩwĩkwĩrooro nánĩ negĩ nĩrĩxĩmeá imónĩgĩfáy ogámĩ mepaxĩ imónĩnĩ. Apimĩnĩ nĩxĩdĩróná apánĩrĩnĩ.” e rĩnárĩgĩfápi nánĩ áwanj nurára múroarĩnagfá nánĩ ⁵ anj apĩ apimĩ ámá Jisasoyá ṣiyikĩ imónĩgĩfáy dĩnj wĩkwĩroarĩgĩfápi enj neánĩro xaiwĩ fá nĩxĩrĩro nánĩ ṣfá ayĩ ayo ámá ámĩ wĩ Jisasomĩ dĩnj nĩwĩkwĩrooro wĩnĩyĩ tĩnĩ kumĩxĩnagfáarĩnĩ.

Poro Tĩrowasĩyo nĩŋwearĩná orĩnjá wĩnĩnĩpĩ nánĩrĩnĩ.

⁶ E nemowa pĩropenĩsĩ biaú Pĩrigia tĩnĩ Garesia tĩnĩ rĩnĩnĩpĩau tĩnĩmĩnĩ warĩná kwĩyĩ Gorĩxoyápi xe Esia pĩropenĩsĩyo nánĩ nuro ámá e ŋweagfáyo xwĩyĩfá yayĩ winĩpaxĩpi wáf uriméfrĩxĩnĩrĩ ṣĩŋwĩ mĩwĩnĩf urakĩowarĩnĩnĩgĩnĩ. ⁷ Awa ámĩ wĩmĩnĩ nánĩ nĩkĩnĩmónĩro nuro rĩxa Maisia pĩropenĩsĩyo nĩrémómáná Bitinia pĩropenĩsĩyo nánĩ owaneyĩnĩrĩ yarĩná ámĩ kwĩyĩ Jisasoyápi xe oúpoyĩnĩrĩ ṣĩŋwĩ mĩwĩnĩf urakĩowarĩnĩnĩgĩnĩ.

⁸ Awa Maisia pĩropenĩsĩyo nĩmúrooro anj Tĩrowasĩyĩ rĩnĩnĩpimĩ nánĩ nĩwero ⁹ nĩrémómáná ṣfá ayimĩ árfwĩyĩmĩ Poro sá wenjána orĩnjá wĩnĩfĩyĩf wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. Ámá Masedonia pĩropenĩsĩyo dānj wo éf nĩrorĩ waunĩ rĩxĩnj “Joxĩ Masedonia re nánĩ nĩbĩrĩ arĩrā neaĩ.” urarĩnagĩ orĩnjá e nĩwĩnĩrĩ nánĩ ¹⁰ none (rĩfwamĩnj rĩpĩ eanjāonĩ tĩnĩ) re yaiwĩnwanĩnĩ, “Gorĩxo rĩxa ámá ayo e dání wáf ourĩmépoyĩnĩrĩ ṣiwá nĩneairĩ orĩnjá rĩa neapárarĩnĩ?” nĩyaiwirane Masedonia ṭfámĩnĩ nánĩ pĩyo wanĩrēwĩnĩrĩ p̣fá neranéná ṣĩp̣ixĩf wo e nánĩ umĩnĩrĩ yarĩnagĩ wĩnĩnwanĩnĩ.

Ridĩai nĩkĩnĩmónĩrĩ Jisasomĩ dĩnj wĩkwĩroonj nánĩrĩnĩ.

¹¹ E nemone ṣĩp̣ixomĩ nĩp̣ixemoánĩrane nĩŋwearane anj Tĩrowasĩyĩ rĩnĩnĩpimĩ dání pĩnĩ nĩwíarĩmĩ nurane pĩrĩn̄wĩf Samotĩresĩyĩ rĩnĩnĩpimĩ tĩnj e nánĩ nĩmeámĩ nurane nĩmúrorane sá wenjwāone w̄fápi tĩnĩ anj

Niaporisiyi riniñipimi tñj e nani nimeami nurane wiari nimiromana ¹² e dani anj Piripaiyi riniñipimi —Anj Masedonia piropenisfo ikwironinj seayi e imoninjyfi, ayi bi Piripairini. Romiyi nibiro anj apimi dani anj nimiroro jweagfipirini. Apimi none niremomana sa obaxi wi e niñwearane ¹³ Sabarayo “Iniñgi weariju tñj e ama Gorixomi xwiya ririmi wiarigferini.” niyaiwirane anj apimi nani akinja wiyonipeyarene iniñgi e wearinj u tñj e nani niwerane eñ niñweamana apixi e awi neanoro jweagfiwami xwiya yayi neainarinjipi urarina ¹⁴ apixi wi —I xegi yof Ridiairini. Anj Taiatairai riniñipimi danjirini. I rapirapfi ayfa rinj nigwi xwe ronjpi nigwi xeni nani bi yarinjirini. Judayi mimoninj ai Gorixomi wayi niwiri nani yayi wiarinj wirini. I xwiya Poro rariñjpi arfa niwiri Gorixo i xwiya api dñj ikwiropaxi oimoniri xwioxfo piraninj wimixana i “Poro neararinjpi neparini.” niyaiwiri Jisasomi dñj wikwironinjigini. ¹⁵ Jisasomi dñj niwikwirori rixa wayi nimeari ama xegi anjwami i tñj nawini jweagfiyi eni wayi nimearo e nemani i re nearinjigini, “Soyne re niniawironayfi, Neparini. Amnami dñj wikwirof wirini.” niniawironayfi, gi anjwami nani nibiro anani sa wepirireofi?” Aninj mini e nearayagi nani i tñj unjanigini.

Poromi tñi Sairasomi tñi gwfi anjfo jwirarigfa nani rini.

¹⁶ E nemone sa wiyi Gorixomi xwiya ririmi wiarigfe nani warina apixi wi —I ama wiyi xinalinj nimoniri ominj wiirinjirini. Imfo xixeroarinjipimi dani ama sini majfa imonigfapi awanj urekweaarinjirini. Ama imi xiawowaninj imonigfawa i amayo awanj urekweaarinjipimi dani nigwi xwe urapayarigfirini. I none tñi ofiyimi orof niniranena ¹⁷ i Poro tñi none numi nixaxidiri arki raiwa re nira neaxdijinigini, “Ama rowa Nwfa wiyonimirori aga seayi emi imoninjomi xinalwaninj nimoniro ominj wiirigfawarini. Of Nwfa e imoninjone nene yeayi neayimixemeanfa nani ininjyi nani wafi neararigfawarini.” nira neaxdijinigini. ¹⁸ Ami ami sa ayi wiyon axipi e nixaxidirina e rayarjagi nani Poro rixa aninj bi onimiapi miwinipa yarjagi nani nikinimoniri imfo imi xixeroarinjipimi mixi re urinjigini, “Jisasi Kiraisoya eni eaninjfo dani sekaxi re rirarinjini, ‘Apixi rimi pñi niwiarimi ui.’ rirarinjini.” urana re enjigini. Sini me imfo api imi pñi niwiarimi unjigini. ¹⁹ Imi pñi niwiarimi uana xanowaninj imonigfawa re niyaiwiro, “Of apixi ri awanj rekweaarinjipimi dani nigwi meaayarjwayi rixa anipa imonigo. Ami bi sini meapaxi mimonini.” niyaiwiro Poromi tñi Sairasomi tñi fa nixero makerfa imixarigfe nani niropemi nuro gapimanowa sinji anigfe dani xwirixi oumeaneyinoro nimeami nuro ²⁰ awa tñj e niwaroro re uxekwimogfawixini, “Ama Judayi rowaui ama negi anj ripimi jweagfayo nearakiowaripaxi yarjagfi nani nene piraninj mñjweapaxi neaimonarini. ²¹ Siwi nene Romiyene imoninjagwi nani gapimanfyneya sinjwayi dani anani fa xirirane xdirane epaxi wi mimoninjpi ama rowau wafi neararjini.” urana re enjigini. ²² Ama e epiroyi egfiyi eni niwiapnimearo awaumi mixi wianoro yarina gapimanowa egi yfa nupiro porisi wami sekaxi re urigfawixini, “Soxi mepoyi.” uragfa ²³ iwanj rpi rpi nimepeayimana nimeara nuro gwfi anjfo niwarirona

gwí anjyo awí mearoarinjomi re urigfawixini, “Joxi awaumi éf mu-paxí imóninjí nwírárarinjwápi nínwírárímaná píraninjí awí mearórixini.”²⁴ Sekaxí e uráná awaumi gwí anjyo nímeámi nípáwiri awawá ná inimi ikwíróninjípimi nání nímeámi nípáwiri e nínwírárírná re enjinigini. Egí síkwí ikfá wára wnamí níwixímorí wára wina tñi níwakíríwíarímaná rokimi yárinjinigini.²⁵ E wikáríagfa aí ríxa áriwegí imóninjána Poro tñi Sairaso tñi Gorixomi xwiyfá rírímí wiri yayf umeantri nání sonj riri yarínjagí áamá gwí anjyo njweagfáyf arfá wiarfáná re enjinigini.²⁶ Pobonf xwfá aí tñi yaiwiámí meáná gwí anjwá nímiríríná sínjá piará xwfámí eapininjíyf ríwómínimíniri nerfáná re enjinigini. Gwí anj ówanj nñni fkwínowiri senfá áamáyo yárininjíyf nñni íkweánowiri enjinigini.²⁷ Gwí anjwámí awí mearoaríno sá weje dání níwíápínimearí weninjí éfyf wininjiginí. Gwí anj ówanj fkwínowinjagí níwinírí “Gwí njweagfá nñniyf ríxa éf úfawixini.” níyáiwiri áamá ayf éf úfá nání gapímanowa nioni nípíkírírixinírí xegf kirá nímixearí ríxa píkinímíniri éfyf²⁸ Poro enj tñi rfáiwá nurírí re uríniginí, “Jiwaninjoxi nípíkínipani. Gwí njweanwáone nínoneni síní riwone njweanwini.” uríagí²⁹ o awí mearoarigfá wfámí “Uyfwf nímixáromeaénapoyi.” nura mtrí nípáwiri wáyf winíagí enj óf níkáriaga Poro tñi Sairaso tñi tfgíie nípíkínimearí³⁰ awaumi nímixeámi nípeyearí bfaríwámíni nírómáná re uríniginí, “Ápowagwí Gorixo yeáyf níyimíxemeaní nání pí emíni?” urfági³¹ awaú re urígisixini, “Áminá Jisasomi dñj wíkwíróáná Gorixo yeáyf níriyimíxemeaní áamá díxí anjwámí joxi tñi njweagfáyo eni yeáyf uyimíxemeaníjoí.” urígisixini.³² E nurírí omí tñi áamá xegf anjwámí njweagfá níyoní tñi xwiyfá Ámináo nánípi rírímí wíáná³³ síní áriwegí imóninjagí aiwí o awaumi “Eini.” nurírí iwanj mépéfáyo igfá níweámáná re enjinigini. Wayf mearí áamá xegf anjwámí njweagfáyf eni wayf mearo nemáná enjáná³⁴ o awaumi xegf anjwámí nímeáa nípáwiri aiwá níxerí mñni níwíríná xfo tñi áamá xegf anjwámí inimi njweagfáyf tñi “Ríxa Gorixomi dñj wíkwírówáénerfaní?” níyáiwiro nání yayf seáyími dání néra ugfawixini.

³⁵ Gapímanowa wfápi tñi níwíápínimearo porisí wamí awí mearoaríno tñj e nání xwiyfá yanj re wiowárigfawixini, “Omí ‘Áamá awaumi wárei.’ urípoyi.” wiowárigfá awa nuro uráná³⁶ o xwiyfá api Poromí áwanj nurírí re uríniginí, “Gapímanowa nioni nání xwiyfá yanj re wiowárenapáoí, ‘Awaumi owáriní.’ wiowárenapíagfá nání awagwí ananí níwíapírí kikiáf néra úpiyí.” urfági aí³⁷ Poro re uríniginí, “Yawawi Romíyíwawi imóninjagwí aí mfkf wí menagí aí gapímanowa, xwiríxí níyeamero áamá obaxí sínjwí angfé dání iwanj yeamépero gwí anjyo yeanjwíráriro egfáwa inimi níyeamíxearo yeawáraníro rírarinjoi? Oweoi, aga wí e yeaipaxí mimónini. Wiwanínowa níbéro ‘fwiapípiyí.’ yearáná peyeanfwií.” urfági³⁸ porisowa xwiyfá Poro urfípi ámi nímeáa nuro gapímanowamí repíyf níwiro “Awaú Romíyí wáurini.” urfági awa arfá níwiróná wáyf níkáriníro³⁹ nuro awaumi píyípiyf nuríro gwí anjyo dání nímixearo níwárinóná arfkf waunf ríxinjí re urayigfawixini, “Awagwí anj rípimi pñni níneawíarími nurfáná ‘Ayf nanjriní.’ neaimónarini.” urayarínjagfá⁴⁰ awaú gwí anjyo dání nípeyearí anj apíxí Ridiáfí ríninjíyáiwámí nání nuri nípáwiri áamá Jisasomi dñj níwíkwíróro nání egf xexírímeá imónigfáyf tñi e nawíní nerímeáníro xwiyfá ámi bí tñi enj rírémíxí níwíarími

ugfawixini.

17

Tesaronaika nweáyí Poromi tñi Sairasomi tñi iwanj weanro egfá nánirini.

¹ E nemowa e dání nuro anj biaú Abiporisi tñi Aporonia tñi rininjipiaúmi nímúróa nuro anj Tesaronaika riniñjipimi —Anj apimi Judayí wigí rotú anj wiwá mirininjipimirini. Apimi nírémómáná ² Poro xegí íniná yarinjpa e eni axípi nerí Sabarfá wíyau wiyimi Judayí wigí rotú anjyo awí neáníro nweanáná nímímeari Bíkwi Gorixoyáyo dání nurenjwépéa nurfná ³ ayí re oyaiwípoyiniri urayinjiginí, “Bíkwiyo dání apí apí niriniri eáninjagi nání amá yeáyí neayimixemeanfa nání Gorixoyá dñj tñi aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfoyi rarinjwáomi wa pikíáná rñnj o nímeari xwáripáyo dání wiáfnímeañjpi apimi wí nímúropaxí mimónini.” oyaiwípoyiniri mfkípi nání uréwapiyiri mñj níróa uri nerfná re urayinjiginí, “Amá Jisasoyi riniñj ro, nioni wáf seararinjáo, o ayí amá yeáyí neayimixemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfoyi rarinjwáominí.” urayinjiginí. ⁴ E nurinjipimi dání Judayí wíyo dñj ukinimixfagi ayí dñj “Neparini.” nípimónini nání Jisasomi dñj nípikwíroro Poro tñi Sairaso tñi nawíni níkumixiníro Grikíyí Gorixomi wáyí nípuro nání yayí umearigfáyí obaxí tñi anj apimi seáyí e nímóniro menjweagfáwayá apíxi wíwa tñi eni dñj nípikwíroro nání awaúmi níkumixinayiro yarfná ⁵ Judayí Jisasomi dñj nípikwírófáwa awaúmi sípi dñj nípiauíro nání nípiaúfnímearo re egfawixini. Makerfá imixarigé dání amá sípiyí wa Poromi tñi Sairasomi tñi wíki níwóniro mñxí wípíri nání símíráxwíró nípimero ayí ríxa íkwíkwierí niga uro wíki nípóga uro yarinjagfa nípimíro nípimímeami anj apimi áwini nípimóni mñxí nípimímeamí xamóá nípuro Poro tñi Sairaso tñi anj Jesonoyáiwami rfa njweanjiníro e nání nuro awaúmi amá negí anj rípimi njweagfáyíyá sínjwí anigé dání xwírixí oumeaneyiníro anj iwami píri íkwieamí néra nípawiro ⁶ awaú nání pfa nímeginiro nání Jesonomi tñi Jisasomi dñj nípikwíroro nání xexirímea imónigfá wami tñi fá níxero anj apimi dñj gapimánowa tñj e nání níropémi nuróná ríaiwá re níra ugfawixini, “Amá anj xwíá nímíni íkwíróniñjyo njweagfáyí wigí yarigfápt mé pñi owiárfipoyiniri sípini urekárarigfáwa ríxa nene eni nínearekáríro yarínj. ⁷ Awa Jesono numimíni xegí anjwami nání nípimeami unowarini. Awa njwí ikaxí negí mñxí ináyí Sisao rñjpi nípiauíkiro xegí bí néra nuro re rarigfáwarini, ‘Segí mñxí ináyí Sisao, ayí suríma mñxí ináyorini. Wo omi seáyí e wimóninjo xegí yofí Jisasorini.’ rarigfáwarini.” ríaiwá e níra nuro ⁸ amá e epíroyí egfáyí tñi anj apimi dñj gapimánowa tñi ayí ríaiwá e rarinjagfa arfá nípuro símí níroníro wíki nípóga nípiaúfnímearo ⁹ gapimánowa xwírixí numéfasána Jesonowa amí axípi bí mepa oépoyiniri nígwí bí nurápiro wárigfawixini.

Poro tñi Sairaso tñi Beriayo egfápi nánirini.

¹⁰ Sfá ayimi árfwiyimi Jisasomi dñj nípikwíroro nání xexirímea imónigfáyí Poromi tñi Sairasomi tñi fá xírípírixiniri ríxa anj Beriari riniñjipimi nání éf uowárfagfa awaú nuri anj apimi nírémoriná Judayíyá rotú anj e mirininjwami nípawiri xwíyá yayí neainarinjpi

wáf urigfísixini. ¹¹ Judayf Beria ηweáyf —Ayf Judayf Tesaronaika ηweagfáyf yapí mimóniηoi. Dñjf pírániηf eyíroarigfáyf enagí nání seáyí e wimóniηoi. Ayf símf níxeadípeníro “Xwiyfá Poro nearariηfpi arfá owianeyí.” níwimóníro sfá ayf ayo re niyawiuro, “O nearariηfpi, ayf Bíkwyó níriníri eániηfpi tñní nepa xixeni rfa imónini?” niyawiuro Bíkwpí fá níróa uro pfa nímera uro neróna ¹² obaxí wí Jisasomi dñjf wíkwíro Grikíyí anj apimi dñj seáyí e imónigfáyf wí oxí tñní apixí tñní ení dñjf wíkwíro yariná re enjigini. ¹³ Judayf Tesaronaika ηweagfáyf xwiyfá rípi, “Beríayo ení Poro xwiyfá Goríxoyá wáf urariní.” rinaríηagí arfá níwiro re egfawixini. Anj apimi nání nuro ámá e dñjfyf Poromi míxí owípoyiníri símráxwíró wíeméaná ámá obaxí ríxa epíroyf nero wíkwí níwóga wiápnímeagfawixini. ¹⁴ Ámá obaxí ríxa epíroyf nero wíkwí níwóga wiápnímeaaríηagfá Jisasomi dñjf níwíkwíro nání xexíxerímeá imónigfáyf síηwí e níwíro re egfawixini. Apaxí mé Poromi rawírawá tñj e nání éf uowarigfawixini. Poromi rawírawá tñj e nání éf nuowaríro Sairaso tñní Timotio tñní síni e ηweanána ¹⁵ ámá Poromi éf nímíga úfáyf omí sfá obaxíyo nímera núfasána anj Atenísiyí rinífpimí níremoro e dání wáraúaná o ámí sekaxí re uowaríηigini, “Sairaso tñní Timotio tñní nioní tñj e nání bípaxí imóniηánáyf, anjní bífisixini.” uowaráná omí e níwárimí ugfawixini.

Poro Atenísi dání wáf uríηf náníri.

¹⁶ Poro Atenísi dání awaú nání weníηf nerí níηwearfna anj apimi mimóní ηwáf imóniηfyf —Ayf xopaikígf xixegfni ámá imíxigfáyfrini. Ayf aga ayá wí amí amí níminí éf nurárara uníηagí níwíníri nání símf nírónimí nemerfna ¹⁷ Judayfyá rotú anjyo nípáwiayiri ayf tñní émá Goríxo nání dñjf moarigfáyf tñní xwiyfá riníro sfá ayf ayo makerfá imíxarigfá nání nuayiri ámá o eméiná e rówapigfáyf tñní xwiyfá riníro néra nurfna ¹⁸ ámayo uréwapiyarigfá Epikurianíyí rinígfá wa tñní Sitoikíyí rinígfá wa tñní Poro tñní xímíximí xwiyfá rinígfawixini. O wáf nurírfna Jisaso nání uríri ámá xwáripáyo dání wiápnímeapfíra nání uríri yaríηagí nání wa peayf níwianíro re rigfawixini, “Ámá xwiyfá rírowiárf emearíηf ro pí xwiyfá nearimíníri rfa rarini?” ríro wa “O anjnamí dñjf ηwáf imónigfá ámá anj mídánjfyfá nání nearimíníri rfa rarini?” ríro nero ¹⁹⁻²¹ omí níwirímeámí nuro —Ámá Atenísi dñjfyf tñní ámá anj mídánj anj apimi uríngfáyf tñní kíkífa bí mé aníηf mínf pí pí xwiyfá síηf rinífpí arfá wá awanj uríro yaníro náníni yarigfáyfrini. Ayf omí níwirímeámí nuro Ariopagasiyí rinífpámí dání xwiyfá réwapínarigfá nání níwirímeámí nuro re urígfawixini, “Xwiyfá síηf joxí wáf nearariηfpi nene pírániηf arfá nísirane níjfa imónani nání áwanj neareí. Ayf rípi nání ríraríηwiní. Xwiyfá joxíyá nínearfna nene síni arfá míwiaríηwápi raríηagí nání xwiyfá mfkfpi nání níjfa imónani nání ríraríηwiní.” uráfá ²² Poro Ariopagasi tñj e dání éf nírómáná re uríηigini, “Atenísi dñjfyf, segf ηwáf imóniηfpi nímeróna awayini ayá tñní wéyo umearíηagfá síηwí seaníηini. ²³ Ayf rípi nání searariηini. Xámí nioní anj rípipí nemerí segf ηwáf éf nurárara uníηfyo —Ayo seyfné yaríηf níwiro seáyí e umearigfáyorini. Ayo pírániηf síηwí mí nómixa nurfna wínfanigini. Éf urárariníηf bími ríwamíηf rípi ‘Nwáf nene majfáo náníri.’ eániηagí wínfanigini. Ayínáni

ηwáf seyfné majfá nimóniro aiwi yarínf nīwiro seáyi e umearigfo nání áwanf bī osearimíní. ²⁴ Nwáf xwáf rírí nírímíní imíxírí amípí nfní arímí enjyí imíxírí enj, o anfnamí tfní xwáfárimí tfní Ámínáo seáyi e wimóninjo enjagi nání dínf re yaiwipaxí mimóníní, ‘O anf nanjwí rídīyowá yanf wá nání negí wé tfní mīrarínjwáyo ηweaarínjfníní.’ dínf e yaiwipaxí wí mimóníní. ²⁵ Xewaninjo ámá nīyoní wigí dínfpi síxí umímorí sínjí nimóniro anj upaxí imónipfírí nání wimíxírí amípí nfní ámá nīpírí náníraní, yínipfírí náníraní, wimíxírí yarínjo enjagi nání rípi ení yaiwipaxí mimóníní, ‘O amípí wí nání dīwf íkeamónarinjagi nání negí wé tfní arírá wipaxoríní.’ Dínf apí ení yaiwipaxí wí mimóníní. ²⁶ Nwáf o xewaninjo re nīyaiwírí, ‘Ámá gwí arí arí e e ηweapfíráríní. Gwí arí arí xífáíwa xírípíríná iná iná imónínfáríní.’ nīyaiwírí anínfní neyíroárimáná ámá ná woní imíxínfpímí dání ámá gwí wírí wírí nfní nimóga bījwáríní. ²⁷ Ámá gwí arí arí nfní xewaninjo nání páf néra nuro ámírínjfní neróná sínjwí wínīmeapfírfa nání xfo enj apí e enjfní. E nerí aí o nene xixegíní ηweanjwá gene gene tñj e dání ná jfámí mīneaimóníní. ²⁸ Ayí rípi nání seararínjfní. Segí sorixowa aí re rígfápi, ‘Nene ení Nwáfó neaemeanjeneríní.’ rígfápi tfní xixeni nene enj eánínf oyáyo dání imónírane ηwearane anj emerane yarínjwíní. ²⁹ Nene Nwáf o neaemeanjene imóninjagwí nání dínf re mīyaiwípa oyaneyí, ‘Nepa Nwáf imóninjo imónínfpí, ayí ámaéne dínf nīmorane wé tfní xopaikígf imónínf ηwáf sínjáyo dání imíxarinjwápírání, sínjá goríyo dání imíxarinjwápírání, sínjá sirípáyo dání imíxarinjwápírání, sa apínínf rfa imóníní?’ mīyaiwípa oyaneyí. ³⁰ Ayínání Nwáf o —O Goríxoríní. O ámá xámí o nání majfá nero wigí ηwáfápiní nīméra bígápi nání peá nīmorí kíkífá nīwia nībírí aiwí agwí ámá amí gímí ηweagfá nīyoní re neararíní, ‘Segí íwf yarígfápi nání ríwímíní nīmamoró sanínf nimóniro ηweápoyí.’ neararíní. ³¹ Ayí rípi nání e neararíní. O síá wīyimí ámá xwáf rírí nírímíní ηweanjwáyo xwíyáf píranínf nīneamearínfná woní woní negí yarínjwápí nání yarínf imímí neainfá nání ríxa rárínjfní. Nene xwíyáf neamearínfo ení ríxa rípeárinjfní. Nene ‘Rípeárinjo, ayí orání?’ yaiwianf wá nání o péo ámí sínjí nerí owiápnímeanírí enj síxí weámíxáná wiápnímeanjfní.” Poro e uráná re enjínigíní. ³² Ámá e awí eánígfáyí Poro xwíyáf “Xwárpáyo dání wiápnímeanjfní.” ríagi arfá nīwíróná wí ríperírí wigfawixíní. Wí “Xwíyáf joxí neararínfpí ríwéná ámí bī tfní arfá sianf wáríní.” urígfawixíní. ³³ E uráná Poro réwapínarígf e dání pfní nīwíarímí úagi aí ³⁴ ámá wí —Oxí wo xegí yoí Daionisiasoyí ríninjoríní. O Ariopagasi dání réwapínarígfáyí woríní. Apíxí wí xegí yoí Damarisiyí ríninjfní. Ámá ámí wí ení nawíníní. Ayí omí níkumíxíníro númí nuro Jisasomí dínf wíkwírogfawixíní.

18

Poro Koríníyo nīηwearfná enjfpí náníní.

¹ Poro e nemi Atenísí pfní nīwíarímí anj yoí Koríní ríninjfpímí nání nuri e ² nírémómáná ámá Judayí wo —Xegí yoí Akwiraoyí ríninjoríní. Xínáí Podasi píropenisíyo dání xírínjoríní. Xiepí xegí yoí Pírísirairíní. Romíyí míxí ináyí Kírodiaso Judayí anj apímí ηweagfá nīyoní sekaxí re urínf enjagi nání “Romí anj rípímí dání pfní nīneawíarímí úfrixíní.” urínf enjagi

náni ayaú Itari p̄ropenisf̄yo p̄n̄i n̄wiár̄im̄i Korin̄i n̄áni s̄iñf̄ bigf̄íyaur̄in̄i. Ayaúmi Poro n̄wímeari ³ n̄igw̄f̄ om̄iñf̄ o yar̄iñf̄p̄i ayaú en̄i yar̄igf̄í en̄agi n̄áni ayaú t̄n̄i naw̄in̄i n̄iñwearo senf̄á an̄f̄ pákipf̄r̄fa n̄áni im̄im̄ix̄im̄f̄ nero n̄iñwearóná ⁴ Poro Sabarf̄á ayf̄ ayo Judayf̄á rotú an̄f̄yo n̄áni nur̄i ayf̄ t̄n̄i Ḡirikiyf̄ t̄n̄i en̄i re owip̄imón̄ir̄i, “Xwiyf̄á Gor̄ixoyápip̄im̄i dán̄i Jisaso n̄áni near̄ar̄iñf̄p̄i nepar̄in̄i.” owip̄imón̄ir̄i ayf̄ t̄n̄i naw̄in̄i rotú an̄f̄yo dán̄i xwiyf̄á x̄im̄ix̄im̄f̄ nin̄iro rin̄ayigf̄awix̄in̄i.

⁵ E néra nur̄fná Sairaso t̄n̄i Timotio t̄n̄i Masedonia p̄ropenisf̄yo dán̄i n̄ib̄iri Porom̄i wímeáná o xegf̄ n̄igw̄f̄ om̄iñf̄ yar̄iñf̄p̄i p̄n̄i n̄wiár̄imáná Sabarf̄ayon̄i marf̄á, sf̄á ayf̄ ayo Judayf̄ t̄ñf̄ e n̄áni nuayir̄i pír̄an̄iñf̄ uréwap̄iyim̄in̄ir̄i ner̄fná woákf̄k̄f̄ re wiayin̄igin̄i, “Ámá yeáyf̄ neayim̄ix̄emeanf̄a n̄áni ar̄f̄owayá xwíf̄a piaxf̄yo dán̄i iwiaronf̄oyf̄ rar̄iñwáo, ayf̄ Jisasor̄in̄i.” ⁶ E urayarfná ayf̄ r̄ixa x̄ixewiám̄f̄ nur̄iro ikayf̄w̄f̄ uráná Poro xegf̄ iyf̄á n̄ipír̄ir̄i sík̄f̄ x̄én̄iñf̄p̄i p̄f̄r̄i wiaikim̄f̄ yar̄iñigin̄i. P̄f̄r̄i wiaikim̄f̄ n̄iyár̄ir̄i re ur̄iñigin̄i, “Seyfné anfnánáyf̄ sewan̄iñf̄yfné r̄f̄a meár̄in̄f̄ayo dán̄i anfn̄ip̄f̄r̄f̄ar̄in̄i. Seyfné arf̄á m̄niar̄iñagf̄a n̄áni nion̄i wí n̄ix̄f̄meapaxf̄man̄i. Agw̄f̄ nion̄i seyfné p̄n̄i n̄seawiar̄im̄i r̄ixa émayf̄ wáf ur̄im̄in̄ir̄i riwon̄i war̄iñin̄i.” ur̄ar̄iñigin̄i. ⁷ E nur̄ar̄imo p̄n̄i n̄wiár̄im̄i nur̄i an̄f̄ ámá woyá —O xegf̄ yof̄ Titias̄i Jasitasoyf̄ rin̄iñor̄in̄i. Gor̄ixo n̄áni wáyf̄ n̄wir̄i n̄áni yayf̄ umear̄iñf̄ wor̄in̄i. Xegf̄ an̄f̄ Judayf̄á rotú an̄f̄yo dán̄i or̄iwám̄i dán̄i m̄r̄in̄iñor̄in̄i. Oyá an̄jwám̄i n̄áni nur̄i e dán̄i xwiyf̄á urar̄fná re en̄igin̄i. ⁸ Judayf̄ wo —Xegf̄ yof̄ K̄iris̄ip̄asor̄in̄i. Judayf̄á rotú an̄f̄yo awí éanar̄igf̄áyo seáyf̄ e umen̄weañor̄in̄i. O t̄n̄i ámá o xegf̄ an̄jwám̄i wear̄igf̄áyf̄ t̄n̄i Poro urar̄iñf̄p̄i arf̄á n̄iwiro Jisasom̄i d̄iñf̄ n̄iwikw̄f̄roro émayf̄ Korin̄i ñweagf̄áyf̄ obaxf̄ en̄i arf̄á n̄iwiro d̄iñf̄ wikw̄f̄roro wayf̄ mearo yarfná ⁹ sf̄á wiyim̄i Ámináo re en̄igin̄i. Porom̄i or̄iñá nupár̄ir̄i re ur̄iñigin̄i, “Jox̄i wáyf̄ m̄sin̄ipa oen̄i. Xwiyf̄á nion̄i n̄áni jox̄i nura war̄iñf̄p̄i p̄n̄i m̄wiár̄f̄ s̄n̄i an̄iñf̄ nura úir̄ix̄in̄i. ¹⁰ Ayf̄ r̄ip̄i n̄áni r̄irar̄iñin̄i. Nion̄i jox̄i d̄iñf̄ rik̄ikayon̄agi n̄áni ámá m̄ix̄f̄ síf̄ápip̄im̄i dán̄i wí r̄fn̄iñf̄ sin̄fn̄áman̄i. Ámá an̄f̄ r̄ip̄im̄i nion̄i d̄iñf̄ n̄in̄ikw̄f̄r̄ip̄f̄r̄fa n̄áni n̄igf̄ im̄ón̄iñf̄yf̄ obaxf̄ en̄agi n̄áni r̄irar̄iñin̄i.” ur̄f̄agf̄ n̄áni ¹¹ o an̄f̄ apim̄i n̄iñwear̄i Gor̄ixo n̄áni nuréwap̄iya warfná emá 18 múron̄iñigin̄i.

¹² Judayf̄ Korin̄iyo ñweagf̄áyf̄, Romiyf̄ wo xegf̄ yof̄ Gario p̄rimióo nimón̄ir̄i Ḡirikiyf̄ p̄ropenisf̄ e men̄weañáná, Judayf̄ d̄iñf̄ ax̄f̄p̄i t̄n̄in̄i nimón̄iro n̄wiápn̄im̄earo Porom̄i xwiyf̄á umeár̄aneyin̄iro wáf p̄rimióo Gario xw̄ir̄ix̄f̄ umear̄iñe n̄áni n̄imeám̄i nuro ¹³ Porom̄i nuxekw̄f̄roro re ur̄igf̄awix̄in̄i, “Ámá ro ámá Gor̄ixom̄i yayf̄ numeróná ñw̄f̄ ikaxf̄ r̄in̄iñf̄p̄im̄i n̄wialkiro xegf̄ bi nero éf̄r̄ix̄in̄ir̄i d̄iñf̄ xen̄w̄m̄in̄i uk̄in̄im̄ix̄ar̄iñor̄in̄i.” ur̄f̄agf̄a aí ¹⁴ Poro r̄ixa man̄f̄ exoám̄in̄ir̄i yarfná p̄rimióo Gario Judayf̄ ayo re ur̄iñigin̄i, “Poro f̄w̄f̄ éf̄ s̄iñwir̄iyf̄, rik̄ikir̄f̄o éf̄ s̄iñwir̄iyf̄, nion̄i re yaiwim̄in̄ir̄i éár̄in̄i, ‘Ámá rowa uxekw̄f̄moar̄igf̄ápi arf̄á n̄iwirfná, ayf̄ anan̄ir̄in̄i.’ yaiwim̄in̄ir̄i éár̄in̄i. ¹⁵ Soyfné uxekw̄f̄moar̄igf̄ápi, ayf̄ xwiyf̄á t̄n̄i yof̄ t̄n̄i segf̄ ñw̄f̄ ikaxf̄ éan̄iñf̄p̄im̄i dán̄i r̄in̄iñf̄p̄i n̄áni o t̄n̄i m̄ix̄f̄ r̄inar̄iñagf̄a n̄áni segf̄p̄i xwiyf̄á nim̄ix̄iro eyir̄opoyi. Nion̄i ‘Xwiyf̄á ap̄i os̄eaeayir̄oim̄in̄i.’ m̄nimón̄ar̄in̄i.” nur̄ir̄i ¹⁶ xw̄ir̄ix̄f̄ umear̄iñe dán̄i m̄ix̄fdám̄f̄ wiowár̄aparfná ámá wí re egf̄awix̄in̄i. ¹⁷ Judayf̄ wigf̄ rotú an̄f̄yo awí éanar̄igf̄áyo seáyf̄ e umen̄weañom̄i —O xegf̄ yof̄ Sotenisor̄in̄i. Om̄i f̄á n̄ixero

píriniá Gario xwíríxí umearíje midáníje iwaní mépearíjagfa aí o díní sípí wí m'wí kikiá eníinigíní.

Poró ámí Siria píropenisfyo nání nurí Adiókiyo rémoní nániríní.

¹⁸ Poró siní sfá ayá wí e níjweanísáná ámá e dání Jisasomí díní níwíkwíroro nání xexírímeá imónígíáyo yayí níwíarímo Siria píropenisfyo nání úmígínírí sípíxí womí nípíxemoánírí Pírísirái t́níní Akwirao t́níní ení nawíní nípíxemoánírí o t́níní nuro Poró Goríxomí díní níwíkwírorí nání njw'fá njweanípí nání aní xegí yof Segíría ríníjípímí dání d'fá níronírí ¹⁹ ríxa aní Epesasi ríníjípímí níréromo Poró ayaúmí aní apímí níwárimí Judayíyá rotú aní e m'íríníjwámí nání nurí nípáwírí ayí t́níní xwíy'fá níriníro ²⁰ ayí “Joxí siní bí t́níní níjweámoxí útríxíní.’ neaimónaríní.” urfagfa aiwí o “Ananíríní.” m'wimóní ²¹ yayí níwíarímí nurf'ná re uríjínigíní, “Goríxo níwimónír'f'nyí, nioní ananí ámí re seaíménapím'f'aríní.” nurárimí nurí sípíxífyo nípíxemoánírí Epesasi p'íní níwíarímí nurí nurí nurí ²² sípíxo ríxa aní Sisaría ríníjípímí iwiékínímeááná Poró nayoámínímeámí Jerusaremí nání níyírí Jisayó síyíkí imónígíáyo yayí níwíara nímuóairí aní yof Adiókiyo níréromí ²³ e sfá wí níjweanísáná p'íní níwíarímí nurí xw'fá yof Garesía rínírí Pírígía rínírí enje —Ayí x'fo xámí wáf urímejeríní. E nípur'f'ná ámá Jisasomí díní wíkwíroarígíáyo xwíy'fá ámí bí t́níní nurírí ení síxí níweámíxára múroníjínigíní.

Aporoso Epesasiyo t́níní Koríníyo t́níní dání uréwapíyíní nániríní.

²⁴⁻²⁵ Judayí wo —Xegí yof Aporosoríní. Aní yof Arekísadíría dání xíríní woríní. Xwíy'fá nírinírná nejwíperí émí saímí raríjoríní. B'kwí Goríxoyáyo nírinírí eáníjípí níp'íní aumaúmí iníjoríní. Óf Ámínáomí x'f'paxíyí nání píraníjíní uréwapíyígífo enají nání ámayó Jisaso nání urírí píraníjíní uréwapíyírí nerf'ná s'f'mí níxead'pénírí uréwapíyaríjoríní. E nerí aí wayí Jono umeaiag'f'pí náníní níj'fá imóníjoríní. O Epesasiyo níréromí ²⁶ Judayíyá rotú aníyo iwam'f'ó nípáwírí ayá igígí mé xwíy'fá Goríxo nání uraríjagí aí Pírísirái t́níní Akwirao t́níní o apíní nání raríjagí arfá níwiríná omí níwirímeámí nuri óf Goríxomí x'f'paxíyí nání bí, o siní majfá eníj'pí nání áwaní nurírí ámí bí t́níní píraníjíní uréwapíyígíisixíní.

²⁷ Aporoso “Nioní Gíríkíyí píropenisfyo nání úmígíní.” wimónáná ámá Epesasi dání Jisasomí díní níwíkwíroro nání xexírímeá imónígíáyí omí díní síxí numímowáriró payí bí nearo Gíríkíyí píropenisfyo njweag'fá Jisasomí díní wíkwíroarígíáyí nání r'fwamíjíní re eagfawixíní, “Ámá ro seaímeááná yayí t́níní nípemeámí útríxíní.” R'fwamíjíní e nearo wiowáraná o nurí e nírémománá ámá Goríxo wá wianaríjagí nání Jisasomí díní wíkwíroarígíáyo xegí nuréwapíyíríjípímí dání arírá níwir'f'ná arírá bí onímiápi m'wíjínigíní. ²⁸ Ayí r'pí nániríní. O ámá obaxí síjw'f' anígíe dání Judayí xenjw'f' nímore rarígíáyí t́níní xímíxímí níriníro níriníróóná o B'kwí Goríxoyáyo dání m'íní nírorí “Ámá yeáyí neayímíxemeaná nání arífowayá xw'fá píaxíyo dání iwíaron'f'oyí raríjwáó, ayí Jisasoríní.” nurírná xwíy'fá m'ímúropaxí imóníjípí nurírí xórórf' bí onímiápi m'wíjínigíní.

1 Poro, Aporoso sɪni anɪ yof Korinɪyɪ rɪnɪɪɪpimi ɲweanɪnáná, o dɪwɪnɪ enɪmɪ áwɪnɪmɪ nɪpumaná ámi anɪ yof Epesasiyo nɪrémorɪ Jisasomɪ xɪdarigá wɪyo nɪwimeari ² yarɪɪɪ re wɪɪɪɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné Jisasomɪ dɪɪɪ wɪkwɪróáná kwɪyɪ Gorixoyáɪ seámeanɪoyɪnérani?” urɪagɪ awa re urɪgɪawixɪnɪ, “Xwɪyá re rɪnɪɪɪpɪ, ‘Gorixoyá kwɪyɪ bɪ ɲweani.’ rɪnɪɪɪpɪ aɪ rɪnarɪɪɪagá sɪni ará bɪ mɪwɪɲwáonerɪnɪ.” urɪagá ³ o re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Wayɪ nɪmearoná pí wayɪ meagɪoyɪnérɪnɪ?” urɪagɪ awa “Wayɪ Jono umeaiagɪɪ axɪpɪ meanɪwáonerɪnɪ.” urɪagá ⁴ o re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Wayɪ Jono umeaiagɪɪ, ayɪ áamá re oyaiwɪpoyɪnɪrɪ umeaiagɪɪrɪnɪ, ‘Ámá ayɪ wigɪ ɪwɪ yarɪgɪáɪ rɪwɪmɪnɪ mamóɪáyɪrɪani?’ oyaiwɪpoyɪnɪrɪ umeaiagɪɪrɪnɪ. O áamáyo wayɪ apɪ numeairɪná re uragɪrɪnɪ, ‘Ámá nionɪyá rɪwɪyo bɪnɪomɪ dɪɪɪ wɪkwɪrórɪxɪnɪ.’ O e urago, ayɪ Jisaso nánɪ uragɪrɪnɪ.” urɪagɪ ⁵ awa Poro e urɪɪpɪ ará nɪwiro wayɪ áamá Ámɪná Jisasomɪ dɪɪɪ nɪwɪkwɪrorɪná meariagɪáɪ meagɪawixɪnɪ. ⁶ Wayɪ apɪ meááná Poro wé seáyɪ e wɪkwɪáráná re enɪnɪgɪnɪ. Kwɪyɪ Gorixoyáɪ ámá awamɪ wainɪɪnɪgɪnɪ. Kwɪyɪpɪ waináná awa xwɪyá mɪkɪ apɪ apimɪ dánɪ ananɪ rɪro wá rókiamoarɪgɪánɪɪ rɪro egɪawixɪnɪ. ⁷ Ámá e egɪáwa nowanɪ wé wúkaú sikwɪ wáú awarɪnɪ.

⁸ Poro anɪ apimɪ nɪɲweari Judayýá rotú anɪyo nɪpáwiri ayá bɪ mé xwɪyá nura nuri áamá ayɪ re owipɪmónɪrɪ, “Ayɪ áamá Gorixó xó xegɪ xwioxýo mɪmeámɪ nerɪ umenɲweanɪáɪ nánɪ áamá ro neararɪɪpɪ, ayɪ neparɪnɪ.” owipɪmónɪrɪ nurenɲwɪpéa nuri ɲweanɪnáná emá wáú wo rɪxa nɪmúrómáná enáná ⁹ Judayɪ wɪ dɪɪɪ wakɪsɪ nɪnɪro Poro rarɪɪɪpɪ pɪrɪ nɪwɪalkiro ámá obaxɪ epɪroyɪ egá sɪɲwɪ anɪgɪe dánɪ óf Gorixó tɪɲɪ e nánɪ inɪɪyɪ nánɪ Jisasomɪ xɪdarigáɪ nánɪ ikayɪwɪ rarɪná o ayo pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ nuri áamá Jisasomɪ dɪɪɪ nɪwɪkwɪroro nánɪ wɪepɪsarɪɪɪ wɪnɪɪɪ imónɪgɪáyo nɪwirɪmeámɪ xó tɪnɪ nawɪnɪ nuro sá ayɪ ayo anɪ xwɪyá réwapɪnarɪgá Tiranasoýáiwámɪ dánɪ nurenɲwɪpéa unɪnɪgɪnɪ. ¹⁰ O e yarɪɪagɪ nánɪ áamá Judayɪrɪnɪ, Gɪrikɪyɪrɪnɪ, Esia pɪropenɪsýo ɲweagɪáyɪ nɪnɪ Poroyá manɪyo dánɪ xwɪyá Ámɪnáo nánɪpɪ ará wiarɪná xwiogwɪ wáú múronɪnɪgɪnɪ.

Sipaomɪ xewaxowa imó mɪxɪ ɪumáɪnowáraneyɪnɪro egá nánɪnɪ.

¹¹ Poro Gorixoyá dɪɪɪ tɪnɪ emɪmɪ xegɪ bɪ áamá sɪɲwɪ mɪwɪnarɪgá imónɪɪpɪ yarɪɪagɪ nánɪ ¹² irɪkwɪrɪnɪ, roarɪxɪrɪnɪ, o kwɪrɪnarɪɪpɪ ámá nuráɪmɪ nuro áamá sɪmɪxɪ yarɪgɪáyɪ tɪɲɪ e nánɪ nɪmeámɪ úáná sɪmɪxɪ ayɪ pɪnɪ wɪárɪrɪ ámá imó dɪɪɪ xɪxéroarɪɪyɪ tɪɲɪ e nánɪ nɪmeámɪ úáná imó pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ urɪ yagɪrɪnɪ. ¹³ Judayɪ anɪ wɪ e wɪ e nemo “Imó mɪxɪ umáɪnɪpaxonerɪnɪ.” rɪnarɪgáɪ wɪ re yagɪrɪnɪ. “Imó áamá romɪ xɪxéroarɪɪyɪ mɪxɪ umáɪnowáraneyɪ.” nɪyaiwiro iwámó yof Jisasoyáyo dánɪ mɪxɪ umáɪnowáranɪro neróná imóyo re nura wagɪárɪnɪ, “Nionɪ yof Poro wáf neararɪɪɲo, Jisasoyɪ rɪnɪɲomɪ dánɪ rɪrarɪɪagɪ nánɪ áamá xɪxéroarɪɪ romɪ pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ uɪ.” nura nuro nemoɪná ¹⁴ Judayýá apaxɪpánɪɪ imónɪɪɪ xwé wo —Xegɪ yof Sipaoyɪ rɪnɪɲorɪnɪ. Omɪ xewaxowa wé wɪúmɪ dánɪ wáú imónɪgɪáwa enɪ axɪpɪ e yanɪro yarɪná ¹⁵ imó awa urarɪgɪo re urɪɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ ananɪ Jisasomɪ mí omɪxɪrɪ Poro nánɪ nɪjɪá imónɪrɪ enagɪ aɪwɪ soyɪné goyɪnérɪnɪ?” uráná re enɪnɪgɪnɪ. ¹⁶ Ámá imó dɪɪɪ xɪxéroarɪɪ nɪmawiri nɪxeamomerɪ awamɪ xopɪrárɪ wɪáná rɪnɪɪɪ xáɪwɪ winɪagá anɪ iwámɪ dánɪ éf nuróná aikɪ urɪrɪáwa ugɪawixɪnɪ. ¹⁷ Anɪ iwámɪ dánɪ éf nuróná aikɪ urɪrɪáwa úáyɪ nánɪ áamá Judayɪrɪnɪ, Gɪrikɪyɪrɪnɪ, Epesasi ɲweagɪáyɪ

nñni arfá n̄wíar̄iro n̄n̄ni wáyí níkárin̄iro Áminá Jisasoyá yof̄ n̄ir̄róná seáyí e numero ¹⁸ Jisasomi d̄inj̄ wíkr̄óráyí obaxí wí n̄ibayiro wigí yarigfápi waropárí wiro wáf urókiamóniro n̄iyayiro ¹⁹ wigíyí obaxí wí ayáf̄ x̄ixeḡn̄ni yarigfáyí wigí ikayíwí s̄ijwí w̄inaxídf̄waniḡn̄ir̄i b̄ikwíyo ŋwirár̄in̄ij̄yí n̄imeám̄i n̄ib̄iro amá n̄n̄iyá s̄ijwíyo dán̄i r̄fá níkeaár̄imáná nígwí b̄ikwí r̄fá ikeaar̄fápi b̄í neróná tarigfápi f̄á n̄roróná n̄n̄ni K50,000 imónim̄in̄ri éagí w̄inigfawix̄in̄i. ²⁰ Apí n̄ip̄n̄i nimóga warf̄ná xwíyáfá Ámináo n̄n̄ip̄i surf̄má mimóní wí e wí e s̄ini xwé n̄ir̄iga emear̄ijagi n̄n̄i amá amí ayá wí kum̄ix̄inayigfawix̄in̄i.

Epesasí ŋweagfáyí s̄im̄imiákwí nero egfá n̄n̄ir̄in̄i.

²¹ Apí r̄ixa nimónimáná enáná Poro Gor̄ixoyá kwíȳipim̄i dán̄i re yaȳin̄igin̄i, “Nion̄i nur̄i Masedonia p̄ropenis̄iyo áw̄in̄im̄i ur̄i Ḡirikiyí an̄̄yo áw̄in̄im̄i ur̄i n̄yár̄imon̄i Jerusarem̄i n̄n̄ni ú̄im̄igin̄i.” E n̄iyaiwirf̄ná re r̄in̄igin̄i, “Nion̄i r̄ixa Jerusarem̄iyo n̄n̄i nur̄i n̄ir̄émor̄náyí e dán̄i wí e n̄n̄i x̄am̄i mupaxí nimónir̄i nur̄i an̄̄ Romiyí r̄in̄ij̄ipim̄i s̄ijwí w̄in̄im̄igin̄i.” n̄ir̄ir̄i ²² amá x̄fom̄i seáyí wiir̄igfíwaúm̄i —Egí yof̄ Timotiom̄i t̄n̄i Erasitasom̄i t̄n̄i awaúm̄i Masedonia p̄ropenis̄iyo n̄n̄i nurowár̄ir̄i aí o s̄ini am̄i b̄i t̄n̄i Esia p̄ropenis̄iyo ŋweanáná ²³ amá wí n̄wíápin̄imearo óf Gor̄ixom̄i x̄f̄darigfáyi n̄n̄i m̄ixí n̄ir̄inowíeánir̄f̄ná s̄im̄imiákwí on̄imiápi megfawix̄in̄i. ²⁴ E egfíná amá wo —Xegí yof̄ Demit̄riator̄in̄i. O xegí nígwí om̄inj̄ nerf̄ná am̄ipi s̄inj̄ sir̄ipá t̄n̄i im̄ixarigfápi yar̄in̄ij̄yí wor̄in̄i. Esia p̄ropenis̄iyo ŋweáyí wigí ŋwáfá xwépi —Apí xegí yof̄ Atemisiyi r̄in̄ij̄ip̄r̄in̄i. Apí wigí an̄̄ ridiyowá yarigfíwám̄i éf urár̄ar̄in̄ij̄ip̄r̄in̄ij̄i imónin̄ij̄ip̄i sir̄ipá t̄n̄i wigí ŋwáfá on̄imiá bia anan̄i n̄imeám̄i nuro wigí an̄̄ x̄ixeḡn̄iyo t̄p̄r̄fá n̄n̄i im̄ixarigfáyí wor̄in̄i. Amá om̄inj̄ x̄fo yar̄in̄ij̄pa ax̄ip̄i neróná nígwí on̄imiá meaar̄igfáman̄i. ²⁵ O amá om̄inj̄ x̄fo yar̄in̄ij̄pa ax̄ip̄i yarigfáwami t̄n̄i amá om̄inj̄ xegí b̄i on̄imiápi yarigfáwami t̄n̄i awí neaar̄ir̄i re ur̄in̄igin̄i, “Gí amáoȳné, soyf̄né n̄ij̄fár̄in̄i. Om̄inj̄ none yar̄in̄ij̄wá r̄ipi n̄n̄in̄i nígwí wí m̄ineamúroar̄in̄in̄i. ²⁶ Amá Poroyi r̄in̄ijo negí an̄̄ Epesasiyon̄i marfáí, negí Esia p̄ropenis̄iyo n̄m̄in̄i en̄i yar̄in̄ij̄ipim̄i soyf̄né s̄ijwí w̄in̄iro arfá wiro yarigfár̄in̄i. O amá wigí ŋwáfá f̄á x̄irar̄igfá imónin̄ij̄ip̄i r̄f̄wí oumópoyin̄ir̄i nerf̄ná re urar̄in̄jor̄in̄i, ‘Ŋwáfá amá wé t̄n̄i im̄ixarigfápi nepax̄in̄ij̄ mimónin̄i. Mimóní ŋwáfár̄in̄i.’ E urar̄in̄jagi n̄n̄i amá obaxí arfá n̄wiro ŋwáfá nene im̄ixar̄in̄jwápi r̄ixa r̄f̄wí umogfár̄in̄i. ²⁷ None o rar̄in̄ij̄pi xe or̄in̄ir̄i s̄ijwí n̄w̄in̄iranénáyí, nígwí om̄inj̄ none nerane nígwí m̄ineamúroar̄in̄ij̄pi peayí wian̄ipaxí imónin̄f̄ap̄in̄i marfáí, r̄ipi en̄i imónin̄f̄ar̄in̄i. An̄̄ ridiyowá yar̄in̄jwáíwá, negí ŋwáfá Atemisiyi r̄in̄ij̄ip̄i n̄n̄i m̄ir̄in̄ij̄wá n̄n̄i en̄i peayí n̄wian̄iro ‘S̄ip̄ir̄in̄i.’ r̄ipaxí imónir̄i ŋwáfá ap̄ixí imónin̄ij̄ í, amá Esia p̄ropenis̄i t̄f̄yo ŋweagfá n̄n̄i t̄n̄i xwáfá n̄m̄in̄i ŋweagfáyí t̄n̄i yayí umear̄igfí en̄i surf̄má nimónir̄i xwáfá iweri en̄f̄ar̄in̄i.” ur̄fagi ²⁸ awa arfá n̄wiróná wikí b̄i ayikwí m̄iwónfagi en̄j̄ t̄n̄i r̄faiwá re n̄ira uḡfawix̄in̄i, “Epesasí ŋwean̄jwáeneyá ŋwáfá Atemis̄ipi, ayí seáyí e imónin̄ij̄ip̄r̄in̄i.” n̄ira nuro ²⁹ an̄̄ n̄ipim̄in̄i r̄faiwá r̄irowiám̄i niga nur̄f̄ná amá n̄n̄i re egfawix̄in̄i. Wáf amá awí eánar̄igf̄e n̄n̄i nawin̄i xwamián̄f̄ néra m̄ir̄f̄ nuro amá Masedonia p̄ropenis̄iyo dán̄j̄ Poro t̄n̄i emear̄igfíwá —Egí yof̄ rowaúm̄i Gaiasoyi r̄in̄in̄jom̄i t̄n̄i Aris̄itakasoyi r̄in̄in̄jom̄i t̄n̄ir̄in̄i. —Awaúm̄i f̄á n̄xero níropem̄i úáná ³⁰ Poro amá wikí t̄n̄i

awí eánárigfe piyá xwiyá bí ourimíniri yaríná áamá Jisasomi xfdarigfáyí xe ouniri síjwí m'wínaríná ³¹ gapimaná Esia píropenisí ayo umenweagfá wa —Awa Poro tñi ní kumixíníro emearigfáwaríní. Awa xwiyá Poro nání nurowáironá re urayigfawixíní, “Arfki áamá awí eánigfe nání mupaní.” urarfíná ³² áamá awí eánigfe dání xwamiání nero wa wigí bí nání ríro wa wigí bí nání ríro neróná aríki k' ní níníro nání áamá nápi arfá kwíkwíkwíkwí nero “Ayí rípi nání awí eáníwaénerfani?” miyaiwipa nero ³³ wa Judayí wigí wo Arekísadaoyí ríníño xwiyá rírímí oneaiiníri wáraná áamá e epíroyí egfáyí wí “Ayí o nání awí eáníwaénerfani?” yaiwiaríná o re oyaiwípoyíníri, “Judayí ríá apí neamearigfámani.” oyaiwípoyíníri xwiyá ourimíníri nání wé ówaní uyimíníri éfyí re egfawixíní. ³⁴ Awa o Judayí wo enagi síjwí mí níwómíxíro nání nawíní axíná nírayiro ayá wí ríaiwá re nura ugáfawixíní, “Epesasi ñweañwaéneyá ñwá Atemisípi, ayí seáyí e imóníní.” Aníñí míní e níra nuro níra nuro ³⁵ gapímanowayá payí weaiaríño níbirí áamá epíroyí egfáyo pírí wiaikímí níyárimáná re uríñínigíní, “Epísasi ñweagfóyíné, áamá wo síní majfá re rimóníní, ‘Epísasi ñweagfáyí aní rídíyowá yarígíiwá wigí ñwá xwé Atemisíyi ríníñípi nání míríníñiwá tñí ñwá apí anínamí dání píérónapíñípi tñí menweagfáyíriní.’ Áamá wo síní majfá e rimóníní? Oweoi. ³⁶ Nioní searfá apí áamá wo ‘Ayí nepamaní.’ rípxá mímoníñagí nání soyíné níyopíyára oseaurí. Úrapí mikárínípa epoyí. ³⁷ Ayí rípi nání seararíñí. Áamá soyíné fá níxemi b'fá rowaú negí aní rídíyowá yaríñwáiwámí dání amípi bí íwí nímeapa eri negí ñwá imóníñí nání ikayíwí aí bí mírípa eri éfiwauríní. ³⁸ Xwíríxí nání mímonípa nerí gapímanowa xwíríxí arfá wianíro nání míñweapa reñoi? Ayínání Demítíriaso tñí omíñí axípi yarígíáwa o tñí nawíní kumíxínígíáwa tñí áamá womí xwiyá ounearaníro nerónáyí, xwiyá ouneararigfe nání ríxa nuro e dání xíxe oxekwímonípoyí. ³⁹ Soyíné xwiyá síní wí tfgíáyíné enánáyí, xwiyá nání sfá awí eánaríñwáíná dání rírxíxíní. ⁴⁰ Ayí rípi nání seararíñí. Agwí none éwapíníwá rípi m'k' mayí enagi nání gapímanowa ‘Píyo dání awí neáníro rírowíámí níníro símímíákwí éoi?’ nearáná ‘Xwiyá ananí urípxá imónaníwíní.’ ríseaimónaríní? Oweoi, ríxa gapímanowa xwiyá neamearípxá imóníñwíní.” ⁴¹ Gapímanowayá payí weaiaríño e nuríísáná áamá e awí eánígíáyo xíxegíni urowárapíñínigíní.

20

Poro ámi Masedonia Píropenisíyo emerí Girikíyí aníyo emerí ení náníriní.

¹ Áamá xwiyá rírowíámí níníro símímíákwí yarígíá p'fíni níwíaríro kíkífá yaríná Poro áamá Jisasomi xfdarigfáyo x'fó tñí e nání “Eíní.” nuríri ríxa báná ení rírémíxí níwírí yayí níwíarímí Masedonia píropenisíyo nání úmígníriní e dání p'fíni níwíarímí ² nurí píropenisí apímí áwínímí nípuríná áamá e ñweagfá Jisasomi d'ñí wíkwírogfáyo ení rírémíxí ayá wí níwíera nípurí Girikíyí aníyo nírémorí ³ e ñweañáná emá wáú wo ríxa níwúrómáná enáná ríxa Síria píropenisíyo nání úmígníriní sípíxí womí píxemoánímíníri éfyí Judayí wí o nání mekaxí rínaríñagfá nání ámi d'ñí re yaiwíñínigíní, “Ámi Masedonia píropenisíyo nioní bíñáímani ounímí.” níyaiwirí imaní nurí ⁴ áamá rowa ení o tñí nawíní ugáfawixíní. Wo Beria

dánj Pirosomi xewaxo Sopataorini. Ámi waú Tesaronaika dánj Arisitakaso tñni Sekadaso tñni awaurini. Ámi wo Debi dánj Gaiasorini. Ámi wo Timotiorini. Ámi waú Esia piropenisíyo dánj Tikikaso tñni Tiropimaso tñni awaurini. ⁵ Awa nioni tñni Poromi tñni xámi niyeamearo Tirowasí dání yawawi nání weninji nero nweanána ⁶ Judayí Gorixo múronjiyi nání dñj mopíri nání sfá bisíkerfá yisí mayí nimixíro narigfáyí ríxa pwéána yawawi Piripai e dání pñni nwiárimí nurai sípíxí womí nípíxemoánirai ninjwearai sfá ríxa wé wú yeamúróána awami Tirowasíyo niwíwearai e nweanána sfá wé wfúmi dánj waú neamúronjinigini.

Yutikaso piyomi Poro sinji imixinji nánirini.

⁷ Sadéyo nene aiwá nírane rosapá imixirane yani nání awí neániranená Poro áma e dánj awí eánfáyo xwíyíá nurirfána “Wífarína ríxa anj úimiginí.” niyaiwirí nání xwíyíá aninji miní xwíá nimirí nira nuri ríxa áriwegí imónána ⁸ anj awawá seáyi e ikwíroninji nene awí neánimána xwíyíá arfá wiarinjawáwami ramíxí obaxí mixeláoarinjinjagí ai ⁹ iwí síkinji wo —O xegí yoí Yutikasorini. O pfpwíyo ninjweámána Poro aninji miní xwíyíá xwíá nimirí nura warfána arfá níwirí sá nífasí niyayísána ríxa sá dñj mamó níwearíri re enjinigini. Pákkí wfáxá wá ikwíroninji seáyi e enjwámi dání pírimioanjinigini. Pírimioáána áma níwepñiro níwearfána xwíámi piyí wenjagí meágfa aiwí ¹⁰ Poro níwepñiri iwí síkinjomí seáyi e nupíkákwiniri nímfkwíyínimána re urinjinigini, “Seyfne dñj sípí míseaipani. Ámi sinji eninjoí.” nurimi ¹¹ ámi nípeyiri ayí tñni nawini aiwá níkwiriri nínimána ayí tñni xwíyíá níriga núfasána ríxa wíá nóga warinji tñni Poro pñni níwiárimí úagí ¹² ayí iwí síkinji o ámi sinji éagí nímeámi wigí anj e nání nuro dñj wfá bí onimíápi níwóninjinigini.

Poro Tirowasíyo pñni níwiárimí Mairitasíyo nání unj nánirini.

¹³ Poro “Awa anj Asosiyi ríninjinjipimi nání sípíxíyo warfána nioni xwíáyo úimiginí.” niyaiwirí none sípíxí womí nípíxemoánirane Asosíyo nání nurane xfo nání weninji nerí nweanfáwá nání óf neaimof enjagí nání none omí xámi numearane sípíxomí nípíxemoánirane Asosí nání nurane níremorane nweanána ¹⁴ Poro ríxa xwíáyo níbirí anj apimi neaiméána o tñni nerimeánimi sípíxíyo nurane anj Mitirini ríninjinjipimi níremorane ¹⁵⁻¹⁶ e dání pñni níwiárimí nurane sípíxomí sá wenjwáone pírinjwí Kaiosiyi ríninjinjipimi oríwámi dání ní múrorane ámi sá wenjwáone pírinjwí Semosiyi ríninjinjipimi níremorane Poro nioni Esia piropenisíyo níremori ninjwearfána sfá ayá wí ní múroniginirí re yaiwiárinjinigini, “None anjni nuranényí, sfá Judayeneyá Pedikosiyi ríninjiyi sñni mípweími enána Jerusaremi rémoanfárfani? Ayináni Epesasí múróimiginí.” yaiwiárinji enjagí nání none Epesasí miwíékini meá ní múrorane ámi sípíxomí sá wenjwáone anj Mairitasiyi ríninjinjipimi rémonjaniginí.

Poro Jisasoyá síyikí imónigfá Epesasí nweáyo wipenjweagfawami urinji nánirini.

¹⁷ Poro Mairitasíyo níremómána e dání áma Jisasoya síyikí imónigfá Epesasíyo nweagfáyo wipenjweagfáwa nání re urowárinjinigini, “Awa obípoyi.” nurowárirí ¹⁸ awa ríxa o tñj e nání báná re urinjinigini, “Sfá nioni segí Esia piropenisí tfo iwamfó rémonjáyimi dání pñni níseawiárimí unjái nání seyfne tñni nawini ninjwearfána pí pí enjapi nání soyfne níjfarini. ¹⁹ Seyfne

tíni níhwearína Ámináoyá xínáíníni nímónírí o nání wáf níwúrimeiri nísearírína seáyi e mimónípa nerí ínímí níseaimónírí enjáríni. Seyíne nání díñí sípí níaríhagí nání wainí wainá hwayí níseaeayírí enjáríni. Judayí nioní nání mekaxí nírinaríhagífa nání xeaníhí obaxí nímeaní aiwí ²⁰ nioní wé fá mímíxeaní xwíyí fá seyíne arí fá níwíro níxídíroná naní seaimíxípa xípí wí yumí níseai nerí amá obaxí síhwayí anígíe dánirani, aní xíxegíyo ínimí dánirani, nísearéwapíyírí enjáríni. ²¹ E nerína Judayínerani, Grikíyínerani, ayá nísearemori re searayínáríni, ‘Segí íwí yarígíápi ríwímíní nímamoro Goríxo táfámíní níkinímóníríná negí Áminá Jisasi Kiraisomí díñí wíkwírópoyí.’ searayínáríni.

²² Arí fá nípoyí. Agwí kwíyí Goríxoyápi o Jerusaremí nání úwínígínírí níkíkayonagí nání aní apimí rémóaná pí pí nímeaníápi nioní mají fá aiwí, sa e nání waríhíni. ²³ E rémóaná pí pí nímeaníápi nioní mají fá enagí aiwí aní api apimí múroarína Goríxoyá kwíyípi ayá re níremoaríhíríni, ‘E rémóaná gwí ríyíro xeaníhí seakáriro epíríáríni.’ ²⁴ Ayá e níremoaríhagí aiwí, nioní díñí míhwirírínihíni. Ayínání míhí yíwí nírimí e nání ananí waríhíni. Síhí umí fá nání ‘Ayí seáyi e imóníhípírífaní?’ míyáiwí, pí pí níkáripírí fá aí gí xámí néra bhápa síní axípi néra nurí rípi ní nerínyí, ‘Ayí seáyi e imóníhípírífaní?’ nímonaríni. Áminá Jisaso re níyáiwírí sekaxí nírinípi, ‘O Goríxo amáyo wá wianíhí enagí nání xwíyí fá yayí winípa xípi wáf níriméiwínígíni.’ níyáiwírí sekaxí nírinípi yoparípi nípi ní wáf nuráimeríná ‘Ayí seáyi e imóníhípírífaní?’ nímonaríni.

²⁵ Arí fá nípoyí. Nioní seyíne tíhímí nemi níwíyí fá amá Goríxomí díñí wíkwíróarígíáyo xegí xwíoxíyo míméamí nerí umenheaníápi nání wáf searímearíháyíne, níyínéni amí gí símímaní bí síhwayí nanípírí fá menípi nání nioní níjíríni. ²⁶⁻²⁷ Ayínání ayá re searemoaríhíni, ‘Ení ná dání Goríxo “Re éimígíni.” yáiwíaríhípí nání nioní áwaní nísearírína wé fá mímíxeaní nípi ní xíxeni searíríhá enagí nání amá níyí fá wo anínáná “Poró rí fá nímeárihoi.” rípa xí imóníní fá meníni.’ searíhíni. ²⁸ Amá Jisaso yá imónígí fá sewaního yíne umenweagíápi ní ríkíkíró wiarígíoyíne imónípíríxínírí wáyí seainíwínígíni. Amá Goríxoyá síyíkí imónígí fá níyoní —Ayí nání yoxáfpámí dání nupeiríná xewaního gwíníhí roayíroaríhíyíríni. Ayo níyoní numenhearína Goríxoyá kwíyípi sípí sípí awí mearoarígíápa axípi awí umearóríxínírí seaimíxárhího yíne xíxeni píraníhí umenwearíxíní. ²⁹ Ayí rípi nání seararíhíni. Nioní ríxa píni níseawíarímí úaná amá síwí sayí sípí sípí roarígíápáníhí nímonímí seyíne táfámíní níbéro amá soyíne umenweagíáyo xe naní pépoyínírí síhwayí mímíwíní xwírí fá seakíxeayípíríáríni. ³⁰ Ayí rípi ná ení seararíhíni. Segíyí wa ení níwíápfínímeoro re níyáiwíro yapí wíwapíyípíríxíní, ‘Jisaso mí xídarígíá yí wígí wíniyo píni níwíarímí nioníní oníxí dípoyí.’ níyáiwíro yapí wíwapíyípíríxíní. ³¹ Ayínání nioní seyíne tíni níhwearí xwíogwí wáú wo ní múroarína woxíní woxíní nání díñí sípí nísearí hwayí tíni ení rírémíxí searíhápí bí píni míwíarí aníhí miní yayíhápí nání ríwímíní nímamó síhwayí tíni aníhí miní éríxíní. ³² Agwí nioní Goríxo seamení fá nání xegí wéyo seawáríni soyíne xwíyí fá o amá níyoní wá níwianírí enípí nání díñí wíkwírópírí seawáríni yaríhíni. Xwíyí fá api ananí síkí kí seaoimíxírí amípí naní Goríxo amá nioní gí imóníhíyo wímígínírí imóníhípí meapaxíyíne seaimíxírí epaxí imóníni. ³³ Nioní seyíne tíni níhwearína segí woyá

síhà gorfrani, síhà siripáraní, rapirapfrani, wí síháf fáf m+win+ñáriní. ³⁴ Nioní seyíné tñní nñhwearfná enjápí sewaniñoyíné nñjáriní. Amípí wí mñsearápí ‘Pí yinírí pí nírí emfíní?’ nñyairí nerfná wé gí rúmi dání nígwf omíhí nerí nígwf nñmeari bí nerfná nioní gí bí erí áamá nioní tñní ñweaarigfáyo ení bí wiirí enjáriní. ³⁵ Amípí nñní nioní enjápí nerfná ríxa re seaiwapiyinjáriní. Áamá sípíyí seáyí nerí mñn+paxí imóníhíyo arirá wíríxíní. Xwíyíá Áminá Jisaso ríhí rípi, ‘Yayí mñn+ wiaríño winaríhípi yayí urapariño winaríhípimi seáyí e imóníní.’ xwíyíá apí ení ríwfmñn mñmamó dñhí mófrixíní.” uríhíniginí.

³⁶ Poro xwíyíá apí nñpíní nurárimí xómíhí nñyíkwirí awa tñní Goríxomi xwíyíá rírímí nñwiro ³⁷⁻³⁸ awa xwíyíá Poro “Gí sfmñmanjí ámi bí síháf nanípírfámaní.” uríí enjagí nání dñhí sípí nñwirí ñwí nearo omí nñmakfíyayiro kíyí nñmiaúnayiro xfomí nñmeáa nuro sípíxí tñhí e wárigfawixíní.

21

Poró ámi sípíxíyo nípíxemoání+ uñf náníríní.

1 E nemone awamí pñní nñwiárimí ámi sípíxíyo nuranená nñyakía mú íríníí píríháf yof Kosíyí ríníhípimi nñrémorane sá weñwáone nurane píríháf Rosíyí ríníhípimi nñrémorane e dání nurane anjí yof Patará ríníhípimi niwiékín+mearane ² e nayoarane sípíxí ámi wo Pinisia píropenisíyo nání umínírí yaríhagí nñwin+rane omí nípíxemoánírane nñweámáná nñmeámí nurane nurane ³ píríháf yof Saipírasíyí ríníhípi wé onamíhúmíní enjáná nñmúrorane nurane nurane xwíyíá re rínáríhí enjagí nání, “Anjí yof Taiayí ríníhípimi sípíxí royá sanjí e tñwaníginí.” rínáríhí enjagí nání none Siria píropenisíyo anjí apimi niwiékínmeámáná ⁴ e nayoarane áamá Jisasomí xídarigfáyí nání páf nemerane ayí tñní sfá wé wíúmí dánjí wáú ñweañáná ayí kwíyí Goríxoyáyo dání Poromí re urayigfawixíní, “Joxí Jerusaremíyo nání wí nurí xwíríháf mosaxípaní.” nurayiro ⁵ sfá none ayí tñní ñweaaní imóníhíyí nñní ríxa óráná anjí apimi pñní nñwiárimí nurane ayí tñní wigí apíxí tñní wigí nñiaíwí tñní nñneameámí nuro rawírawá imanjí e dání xómíhí nñyíkwirane Goríxomí xwíyíá rírímí nñwimáná yayí ninowárimí ⁶ none sípíxomí píxemoánáná ayí wigí anjí e nání ugíawixíní.

Agabaso Poromí íkwairí+ winjípí náníríní.

7 E nemone Taia pñní nñwiárimí nurane anjí yof Toremesíyí ríníhípimi nñrémománá nayoarane áamá Jisasomí dñhí nñwíkwírooro nání negí nñríxímeá imónigfáyo yayí nñwirane ayí tñní sfá ayi sá weñwáone ⁸⁻⁹ wíápi tñní e dání pñní nñwiárimí nurane anjí Sisariayí ríníhípimi nñrémománá nayoarane anjí xwíyíá yayí winí+paxí wáf uraríhí Píripoyí ríníño —O enjíná wáf wurimeiarigfáwamí seáyí wíríxínírí wé wíúmí dánjí wáú rípeáníñowa woríní. O xegí xemíáíwa —Íwa Goríxo nání wáf rókiamoarigfíwaríní. Apíyá wípaú wípaú íwa tñjoríní. ¹⁰ Oyá anjío nípáwirane o tñní sfá wí ñweañáná wáf rókiamoaríhí wo —Xegí yof Agabasoríní. O Judia píropenisíyo pñní nñwiárimí nñweapírí ¹¹ none nñneáimeari oríhí ikaxí nñnearírí re enjíniginí. Poroyá areríxí nurápirí xegí wéyo tñní síkwíyo tñní nñjárinírí re ríhíniginí, “Kwíyí Goríxoyápi ríhípi rípiríní, ‘Areríxí

riri xiáwomi Judayf Jerusaremí dání axípi re gwí nuyiro émáyo mĩni wipíríarĩni.’ Kwíyí Gorixoyápi rĩnĩpi apĩrĩni.” nearíagi ¹² none arfá e nĩwiranéná none tĩni áamá e nweáyí tĩni Poromĩ waunf rixĩnĩ re urayĩnwanigĩni, “Joxĩ Jerusaremĩ nání mĩyipani.” uríagwĩ aí ¹³ Poro re nearĩnĩnigĩni, “Seyĩné pí nání nwfĩni nwfĩni nearo ikĩnĩnĩ sĩpĩ nipaxĩ nikárarĩnĩ? Awa nioni gwí nĩjáránáyí, ‘Ayf ananĩrĩni.’ nĩyaiwirĩ náníni e nání mĩwarĩnĩni. Ámíná Jisasomĩ xĩdarĩnagĩ nání nĩpĩkíanáyí, ‘Ayf ananĩrĩni.’ nĩyaiwirĩ nání enĩ warĩnĩni.” nearíagi ¹⁴ none omĩ urakipaxĩ mimónĩnĩ nĩwĩnĩrane omĩ xwĩyfá ámĩ bĩ murĩ re rĩnĩnwanigĩni, “Ámĩnáo ‘Omĩ wĩmeáwĩnĩnĩ.’ yaiwĩarĩnĩnĩ xe wĩmeáwĩnĩnĩ.” rĩnĩnwanigĩni.

Poro Jerusaremĩyo nĩrĩmori Jisasoyá s̄yĩkĩf imónĩgfáyo umenĩweagfáwami repĩyĩf wĩnĩf nánírĩni.

¹⁵ E nemone s̄fá ayf rĩxa neamúróná none yúrarf nemáná rawĩrawá pĩnĩ nĩwĩarĩmĩ Jerusaremĩyo nání nĩyĩrane ¹⁶ Sisaria dání áamá none pĩnĩ nĩwĩarĩmĩ yarĩnwaé dání Jisasomĩ xĩdarĩgfáyĩ wa tĩnĩ nĩyĩrane awa none añĩf Nesonoyá —O Saipĩrasĩ pĩrĩnĩwĩpĩmĩ dáníf worĩnĩ. Enĩná dání Jisasomĩ dĩnĩf nĩwĩkwĩrorĩ xĩdagĩ worĩnĩ. “Oyá añĩyo sá owépoi.” nĩyaiwĩro nání nĩneapĩmeámĩ nĩneayĩro e neawárgĩfawĩxĩni.

¹⁷ E nemone rĩxa Jerusaremĩ nání nĩyĩrane e rémóná áamá Jisasomĩ dĩnĩf nĩwĩkwĩroro nání negĩ nĩrĩxĩmeá imónĩgfáyĩ yayf nĩneairo nĩneamũmĩnĩnĩnĩ ¹⁸ sá wenĩwáone wĩápi tĩnĩ Poro tĩnĩ none nĩwĩápfĩnĩmeámĩ Jemiso tĩnĩf e nání nurane Jisasomĩ dĩnĩf wĩkwĩroarĩgfáyo wĩpenĩweagfáwa enĩ Jemiso tĩnĩ awĩ eánĩnĩnĩ ¹⁹ Poro rĩxa yayf nĩwĩmáná x̄fó émáyf tĩnĩmĩnĩ wáf nurĩmerĩná Gorĩxo x̄fóyá wéyo dání wĩemenĩf bĩ bĩ nání repĩyĩf nĩwĩera úagĩ ²⁰ awa arfá nĩwĩróná Gorĩxomĩ seáyĩ e numero re urĩgfawĩxĩni, “Gwĩáoxĩnĩ, negĩ Judayf s̄pĩ ayá xwé wĩ Jisasomĩ dĩnĩf wĩkwĩronagfá joxĩ rĩxa nĩjfá imónĩnĩnĩ. Ayf nĩnĩ negĩ nwfĩ ikaxf enĩná dání nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩpĩmĩ xĩdánĩro nání s̄mĩf xeadĩpenarĩnĩ. ²¹ Ayo áamá wĩ joxĩ nání re urĩgfawĩxĩnĩ, ‘Poro émáyfá añĩyo nemenĩ negĩ Judayf émáyf t̄fámĩnĩ nweagfáyo re uréwapĩyarĩnĩrĩnĩ, ‘Nwfĩ ikaxf negĩ arfó Moseso nĩrĩrĩ eanĩpĩmĩ pĩnĩ wĩarĩro s̄wĩf negĩ arfowa érowĩápĩnĩgfápmĩ mĩxĩdĩpa ero nero segĩ nĩaiwĩf iyf s̄mĩf s̄fó mĩwákwĩpa éfĩrĩxĩnĩ.’ Ámá ayo Poro e uréwapĩyarĩnĩrĩnĩ.’ ²² E urĩgfá enagĩ nání arĩ yanĩwĩnĩ? Negĩ Judayf Jisasomĩ xĩdarĩgfá añĩf rĩpĩmĩ t̄fámĩnĩ nweagfáyf ananĩ joxĩ bĩfpi nání rĩxa arfá nĩwĩpĩrĩf enagĩ nání ²³ xwĩyfá none rĩranf rĩpĩ axĩpĩ éfĩrĩxĩnĩ. Negĩ áamá nwfá nweagfá wáf wáf nweanĩ. ²⁴ Joxĩ awa tĩnĩ nĩkumĩxĩnĩro nene xwĩraimĩnĩf neainarĩnĩpĩ anĩpá imónĩnĩf nání yarĩnĩwápi awa tĩnĩ nawĩnĩ nero ámĩ nanĩf imónĩfĩrĩxĩnĩ. E nerĩná wáf wáf awa wĩgĩ d̄fá nĩrónĩro xwĩraimĩnĩf winarĩnĩpĩ anĩpá imónĩro nanĩwĩf Gorĩxo nání rĩdĩyowá wĩiro ep̄fĩfá nání bĩ wĩlĩrĩxĩnĩ. Joxĩ none rĩrarĩnĩwápi axĩpĩ e nerĩná áamá n̄nĩ re yaiwĩpĩráoi, ‘Poro nání neararĩgfápi m̄kĩf mayĩrĩnĩ. O enĩ negĩ nwfĩ ikaxf eánĩnĩpĩmĩ nĩxĩdĩrĩ pĩránĩnĩf yarĩnĩorĩnĩ.’ yaiwĩpĩráoi. ²⁵ E nĩsearĩrane aí enĩná xwĩyfá nĩmĩxĩranéná ‘Émá Jisasomĩ dĩnĩf wĩkwĩroarĩgfáyĩf negĩ nwfĩ ikaxf eánĩnĩf nĩpĩnĩ x̄dĩfĩrĩxĩnĩrĩ uranĩrĩwĩnĩ?’ nĩrĩnĩranéná re rĩnĩrĩnwanigĩni, ‘Nwfĩ ikaxf rĩpĩaú rĩpĩaú pĩnĩ wĩarĩpaxf mimónĩnĩ.’ nĩrĩnĩrane payf re nearĩ wárinĩwanigĩni, ‘Nanĩwĩf áamá wĩ mimónĩf nwfá imónĩnĩf nání rĩdĩyowá éfápi mĩnĩpa éfĩrĩxĩnĩ. Rakiwĩf enĩ

m̄n̄n̄pa éfr̄ix̄n̄i. Nanwí sinwíyo gwí x̄r̄áná ragí s̄n̄i en̄aḡi n̄án̄i m̄n̄n̄pa éfr̄ix̄n̄i. Ap̄ix̄i n̄imearóná sew̄n̄i m̄meán̄pa éfr̄ix̄n̄i.’ Apiaú apiaú n̄án̄i near̄i wiowár̄n̄waniḡn̄i.” ur̄taḡí ²⁶ Poro sá wen̄o wíap̄i t̄n̄i ámá n̄wá n̄weaḡí wáú wáú awam̄i n̄wir̄imeám̄i nur̄i x̄wiraim̄m̄i winar̄n̄j̄p̄i an̄ipá imón̄iw̄n̄iḡn̄i n̄i yariḡfápa x̄to t̄n̄i naw̄n̄i wigí yariḡfápa nemáná o an̄j̄ r̄id̄iyowá yariḡfáwám̄i n̄ipawir̄i apax̄p̄án̄j̄ imón̄iḡfáyo áwan̄j̄ re ur̄n̄in̄iḡn̄i, “Sfá ámá awa x̄wiraim̄m̄i winar̄n̄j̄p̄i an̄ipá imón̄n̄fá n̄án̄i yariḡfápi n̄ip̄n̄i néfasáná Gor̄ixo n̄án̄i x̄x̄eḡn̄i won̄i won̄i r̄id̄iyowá wip̄r̄f̄áyi sfá ayim̄r̄n̄i.” ur̄n̄in̄iḡn̄i.

Judayí Porom̄i an̄j̄ r̄id̄iyowá yariḡfáwám̄i dán̄i m̄ix̄f̄ wigí n̄án̄r̄n̄i.

²⁷ E nemo sfá wé w̄úm̄i dán̄j̄ wáú awa x̄wiraim̄m̄i winar̄n̄j̄p̄i an̄ipá imón̄n̄fá n̄án̄i yariḡfápi r̄ixa yopar̄p̄i an̄j̄ e imón̄m̄n̄r̄i yar̄n̄á Esia p̄ropen̄s̄f̄yo dán̄j̄ Judayí wí Poro an̄j̄ r̄id̄iyowá yariḡfáwám̄i n̄wean̄aḡi n̄w̄n̄ro re eḡfawix̄n̄i. Ámá e ep̄roȳf̄ eḡfáyo s̄m̄ír̄f̄ n̄wiemero om̄i f̄á n̄x̄ero ²⁸ r̄f̄aiwá re riḡfawix̄n̄i, “Neḡi Is̄irer̄iȳné r̄ixa s̄im̄n̄j̄ neain̄poyi. Ámá re roñ̄j̄ roȳf̄ ámá x̄wí n̄im̄n̄i n̄weaḡfáyo nur̄ewap̄yemeri ámá neḡf̄ gwí ax̄f̄ imón̄n̄wári n̄án̄i ur̄ewap̄yiri neḡf̄ n̄wí ikax̄f̄ eán̄n̄j̄p̄i n̄án̄i ur̄ewap̄yiri neḡf̄ an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄n̄wá riwá n̄án̄i ur̄ewap̄yiri ner̄fn̄á ap̄i n̄ip̄n̄i n̄án̄i ‘S̄ip̄ir̄n̄i.’ urar̄n̄or̄n̄i. Sa ap̄n̄n̄i mar̄f̄ái, ámá Ḡirik̄iȳf̄ wí an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄n̄wá riwám̄i n̄ipemeám̄i n̄wiap̄r̄n̄j̄p̄im̄i dán̄i n̄wá imón̄n̄j̄ re r̄ixa x̄órór̄i en̄fr̄n̄i.” n̄r̄ro ²⁹ —Xám̄i ámá Esia p̄ropen̄s̄f̄yo dán̄j̄ T̄ropimasoyi r̄n̄n̄jo Poro t̄n̄i an̄j̄ apim̄i naw̄n̄i emear̄n̄aḡí w̄n̄fá en̄aḡi n̄án̄i x̄en̄wí re moḡfawix̄n̄i, “Poro om̄i r̄id̄iyowá yar̄n̄wáwám̄i in̄im̄i n̄ipemeám̄i f̄wiap̄r̄n̄or̄n̄i.” x̄en̄wí n̄imoro n̄án̄i r̄f̄aiwá en̄j̄ t̄n̄i n̄r̄róná e n̄r̄ro ³⁰ ámá an̄j̄ apim̄i n̄weaḡí n̄n̄i s̄im̄miákw̄f̄ e yariḡfápi ar̄fá n̄wiro m̄r̄f̄ n̄b̄imiro Porom̄i f̄á n̄x̄ero r̄id̄iyowá yariḡfáwám̄i dán̄i níropem̄i peyeáná apax̄f̄ me ówan̄j̄ n̄n̄i n̄iyára uḡfawix̄n̄i.

Rom̄iyí porisowa Porom̄i ur̄ap̄iḡfá n̄án̄r̄n̄i.

³¹ E nemowa Porom̄i n̄p̄ikian̄ro n̄án̄i yar̄fn̄á ámá wí porisowám̄i seáȳi e imón̄n̄om̄i x̄wiȳfá re ur̄emeaḡfawix̄n̄i, “Jerusarem̄i n̄weáȳf̄ n̄n̄i s̄im̄miákw̄f̄ inar̄n̄i.” ur̄emeaḡfá ³² o an̄an̄j̄n̄i x̄eḡf̄ poris̄f̄ wam̄i t̄n̄i awam̄i seáȳi e wimón̄iḡfáwam̄i t̄n̄i n̄wir̄imeám̄i Porom̄i p̄ikian̄ro yariḡf̄e n̄án̄i wéáná aȳf̄ porisowa t̄n̄i wigí seáȳi e wimón̄n̄jo t̄n̄i weapar̄n̄aḡfá n̄w̄n̄ro ám̄i Porom̄i iwan̄j̄ meá p̄n̄i wiár̄iḡfawix̄n̄i. ³³ P̄n̄i wiár̄aḡfá porisowam̄i seáȳi e wimón̄n̄jo an̄j̄ e n̄ib̄r̄i Porom̄i f̄á n̄x̄er̄i x̄eḡf̄ poris̄f̄ wam̄i re ur̄n̄in̄iḡn̄i, “Gwí sen̄fá w̄r̄f̄kaū t̄n̄i ȳipoyi.” nur̄r̄i ayo yar̄n̄j̄ re wiar̄n̄aḡi, “Ámá ro gor̄n̄i? O pí éfr̄n̄i?” ³⁴ Yar̄n̄j̄ e wiar̄n̄aḡi aiwi ámá e ep̄roȳf̄ eḡfáyo x̄wamián̄f̄ n̄r̄ro wí x̄eḡf̄ b̄i n̄án̄i r̄ro wí x̄eḡf̄ b̄i n̄án̄i r̄ro wí x̄eḡf̄ b̄i n̄án̄i r̄ro nero ar̄ikik̄f̄ yar̄n̄aḡfá o ar̄fá kw̄ikw̄ikw̄ikw̄f̄ n̄wir̄i n̄án̄i o yar̄n̄j̄ wiar̄n̄j̄p̄i e dán̄i nij̄fá p̄rán̄n̄j̄ imón̄ipax̄f̄ men̄aḡi n̄w̄n̄r̄i re ur̄n̄in̄iḡn̄i, “Porisoneyá an̄j̄wám̄i n̄án̄i n̄imeám̄i úpoyi.” ur̄taḡí ³⁵⁻³⁶ om̄i n̄imera war̄fn̄á r̄ixa ámá e ep̄roȳf̄ eḡfáyo n̄úm̄i nuro r̄f̄aiwá im̄i t̄n̄i “Rur̄ap̄ikian̄n̄jo?” n̄r̄iga war̄fn̄á awa r̄ixa an̄j̄ iwám̄i s̄fn̄á wáiwí t̄n̄j̄ e n̄r̄émor̄fn̄á ámá Porom̄i p̄ikian̄ro yariḡfáyo porisowam̄i ur̄ap̄ap̄ikian̄ro yar̄n̄aḡfá n̄án̄i om̄i seáȳi e n̄m̄f̄eyoaro n̄x̄r̄im̄i peyiḡfawix̄n̄i.

Poro Judayí x̄f̄om̄i umearar̄iḡfápi owákw̄im̄n̄r̄i ur̄n̄j̄p̄i n̄án̄r̄n̄i.

37 Porisowa ríxa wigí anjwámí nímeá páwianro yaríná awamí seáyí e wimóniñomí Poro re uríñinigíni, “Nioní xwíyá bí ananí rírímíniréni?” urfagi o re uríñinigíni, “Ai, joxí Gírikíyí píné ananí raríñini. 38 Ayínáni re nimónaríni, ‘Joxí ámá Isipíyí xámí re ríño, “Émáyo míxí xídíwaníñí.” nírírí ámá 4,000 gwí mónigá, Iríkíarígá ríníñowamí níwírimeámí ámá dñí meañe nání unjo, ayí joxímaní.’ nimónaríni.” urfagi 39 Poro re uríñinigíni, “Ámá joxí raríño, ayí nionímaní. Nioní anj onímiá yoí míríníñí bimí dāñonímaní. Sirisia píropenísíyo anj Tasasíyí ríníñípimí dāñí Judayí wonírini. Wauní ríxíñí bí orírímíni. Ámá tíyo xwíyá ouríníri ananí síñwí naníríréni?” nurírí 40 o ríxa ananí xe ouríníri síñwí wináná Poro síñá waíwíyo e nírómáná ámá ayí xwíyá mírípa oépoynírí wé ówanj nuyírí ríxa ñíñíá imónáráná wigí Xibírúyí píné tñí nurírí re uríñinigíni,

22

1 “Rárowayíné, ápowayíné, xwíyá ámá wí níxekwímoarígápi wákwinímíníri searáná ananí arfá nípíríréoi?” urfagi 2 arfá wíáyí Poro nuríríná wigí Xibírúyí píné tñí raríñagí arfá níwiro erówarí aí bí mé aga ñíñíá imónáríagá Poro ámí re uríñinigíni, 3 “Nioní Judayí wonírini. Sirisia píropenísíyo anj yoí Tasasíyí ríníñípimí gí nókí níxíríñoní aí anj rípimí dāní xwé iwíarónāonírini. Negí nearéwapíyagí Gameriero nínírewapíyíríná ñwí ikaxí eáníñípi negí arfowa neapígápi nání aga xíxeni píraníñí nírewapíyíní enjagí nání agwí seyéné Goríxomí oxídaneynírí símí níxeadípeníro yarígápa nioní ení axípi e imóníñāonírini. 4 Ayínáni enjíná nioní ámá Óí ‘Goríxo táfámíni imóníñoi.’ ríníñíyímí dñí wíkwróarígá aníñímíxímíníri nání xeaníñí níwírí oxíyoraní, apíxíyoraní, gwí níyírí gwí anjío wáragāonírini. 5 Negí apaxípaníñí imóníñí xwé tñí negí ámíná mebá imónígáwa tñí ení ‘O nepa e yagoríni.’ searípaxí imóníñoi. Awa negí Judayí anj yoí Damasíkasiyí ríníñípimí ñweagáyí nání payí nearo niapowáráná nioní ámá e ñweagá óí axíyímí xídarígáyí ení anj rípimí dāní ríníñí meáfríxíníri ayo íá níxerí gwí níyímáná ámí re nání nímeámí bímá nání anj rípimí píní níwíarímí nuri Damasíkasiyo nání unjanigíni.

Poro “Apí yaríná Goríxo níkínímíxíñíñíni.” uríñí nánírini.

6 “E nemoní nuri nuri Damasíkasi tñí anj e rémómíníri neri ríxa íkwawedí enjānā re enjínigíni. Anjnamí dāní wí síñwí mímíñí iníí xwé bí nókíarénapíñinigíni. 7 Wíá apí nókíarénapáná nioní xwíáyo nípíkínímearí arfá wíáyí xwíyá bí re nírinénapíagí wíñjanigíni, ‘Soroxíni, Soroxíni, pí nání xeaníñí níkararíñíni?’ nírinénapíagí 8 re uríñjanigíni, ‘Ámínāoxíni, joxí goxírini?’ urfagi o ‘Nioní Nasaretí dāñí Jisasoní joxí xeaníñí níkararíñonírini.’ nírfagi 9—Ámá nioní tñí warígáwa wíá nókíarénapípi píraníñí síñwí níwínaxídíro aiwí o tñí xwíyá rínarígwííomí arfá nípíkwiní míwígáwixíni. 10 ‘Joxí xeaníñí níkararíñonírini.’ nírfagi re uríñjanigíni, ‘Ámínāoxíni, nioní pí oenírí níraríñíni?’ urfagi Ámínāo re níriníñigíni, ‘Joxí níwíápínímeámí Damasíkasi jíapimí nání nuri e rémóáná ámá wo nísímeari e éwínígíni rírípeañápi nání áwanj ríríníñoi.’ nírfagi 11 nioní wíá apí síñwíyo nínípiro rí síni síñwí mímíñí níníníri síñwí manípaxí níaríñagí nání ámá nioní tñí warígáwa wéyo áríwí

nínimáxíríro Damasikasíyo nání níniméra nuro e nírémorí ñweañána¹² áamá wo, xegí yoí Ananiasoyí ríninjo —Judayí aní apimí ñweagfáyí níní ‘Áamá awiaxí woríní.’ rínagforíní. Negí ñwí ikaxí ríniníjípí bí múroagomani. Aníñf miní nípíní xixení axípi xídagoríní. ¹³ O níbírí nioní tññf anjwí e nírómáná re níríniniginí, ‘Gí níríxímeáo imóniní Soroxíní, díxí sñjwí ámi anei.’ níráná re enjaniginí. Gí sñjwí ámi nanírí omí sñjwí wininjaniginí. ¹⁴ Omí sñjwí wináná o re níríniniginí, ‘Ñwíá negí arfowa xídagí joxí e éwiniginírí wimónariníjípí nání nífá erí Wé Róninjomí entí sñjwí winírí xíoyá maníyo dání xwíyá raríná arfá wirí oenírí rírípeañíríní. ¹⁵ Áamá nìyoní xó nání áwaní nuríríná jìwaninjoxi wíá nírókiáríríná sñjwí winírí arfá wirí éfpí nání repíyí wiríá nání rírípeañíríní. ¹⁶ Ayínání joxí pí nání siní yómíní yaríniní? Ríxa níwíápnímearí wayí meai. Joxí Ámínáomí ríxíní urírípimí dání díxí íwí yaríníjípí yokwarimí nísiirí wayí píraníniníñf ríroninjoí.’ níríagí nioní axípi e enjaniginí.

“Goríxo Poroní émayí tññmíní nírowáriniginí.” uríní náníní.

¹⁷ “E nemoní ámi Jerusaremí nání níbírí aní rídíyowá yarínjwá riwámí dání xómíní níyíkwírí Ámínáomí xwíyá rírímí níwiríná ikwíkwí níyáírí weníní éáyí ¹⁸ Ámínáo re nírarinjagí wininjaniginí, ‘Joxí sñjwí nanírí arfá nírí eníjípí nání aní rípimí dání uráná arfá mísipa epírí enjagí nání joxí siní mepaní. Aníñí aní rípimí píní níwíárimí uí.’ níríagí ¹⁹ nioní re urínjaniginí, ‘Ámínáoxíní, nioní éwapínagápi áamá re ñweáyí níní nífá imóninjoí. Áamá joxí nání díñf ríkwíroarígíyáyo nioní íá níxerí gwí aníyo níñjwirírírí iwaní nímeéperí yagáoní enjagí nání wíwaníníyí ríxa nífá imóninjoí. ²⁰ Joxí nání wáf urímeagí Stípenomí píkgíná nioní anjwí e nírómáná “Ayí omí nípíkíróná apání yarínjoí.” níyaiwirí omí píkiaríná wigí iyíá awí mearonjaniginí.’ uríagí aí ²¹ Ámínáo re níríniniginí, ‘Joxí uí. Nioní ná jfámí émayí tññmíní nírowárimfá enjagí nání joxí ananí uí.’ níríniniginí.” uríniniginí.

Porisí seáyí e imóninjo Poromí éf umíniní náníní.

²² Áamá e epíroyí egfáyí Poromí arfá níwia níbíasáná aiwí xwíyá “ ‘Émayí tññmíní nírowárimfáriní.’ níríníní.” rfe nání arfá níwimáná xwíyá xwamiání níróro ímf tññí re rígfawixíní, “Áamá e imóninjo xe onjweanírí sñjwí winípaxí nímeaimónariní. Ríxa rurápapíkíarinjo?” ²³ Xwamiání e níra nuroná wíki ayíkwí níwóga níwarínjagí nání wigí iyíá níwirayíro úpiríxá nímeámí yáníro xwíá síkí úpiríxá nímeámí yáníro yarínjagí ²⁴ porisí seáyí e imóninjo sekaxí re uríniniginí, “Omí porisone negí aní riwámí nímeáa nípáwíro áamá ayí xwamiání níwiróná ríá tññf wianíro yarígíápí mfkípi nání waropárfí oneainírí nání síkwíá ragí pírfí nuyíkiro yaríní imímí wípyoi.” uríagí ²⁵ awa omí nímeáa nípáwíro síkwíá ragí pírfí uyíkianíro nání gwí jíáná Poro Porisí anjwí e ronjomí re uríniniginí, “ ‘Romíyíyá ñwí ikaxí re ríníní,’ rísimónariní, ‘ ‘Áamá Romíyí womí mfkípi nání pífá mé xámí síkwíá éápyoi.’ ríníní.’ rísimónariní?” uríagí ²⁶ poriso arfá e níwimáná seáyí e wimóninjo tññí e nání nurí re uríniniginí, “Áamá Romíyí romí joxí pí wimínírí yaríniní?” uríagí ²⁷ porisí seáyí e imóninjo Poro tññí e nání nípáwírí re uríniniginí, “Jìwaninjoxi nírei. Joxí Romíyí woxíraní?” uríagí o “Oyí.” uríagí ²⁸ porisí seáyí e imóninjo re uríniniginí,

“Niont gapimanowamí nígwí xwé wíaná ‘Romiyí woxírini.’ nínírro nimíxígráriní.” urfagi Poro re uríjínigini, “Gí inókí tñtí ápo tñtí eníná dání Romiyí wimíxígrápaú enagí nání niontí gí nókí nixíríje dání Romiyí imóníjǎ wonírini.” urfagi nání ²⁹ porisí síkwíá ragí pírfí nuyikiro yaríjǎ wianíro nání gwí járfáwa wáyí nínwinírí omí wáramogíawixini. Wigí porisí seáyí e wimóníjo ení “Poro Romiyí woráni?” niyaiwirí níjǎ nimónímáná “Omí senfá tñtí gwí jípoi.” urfí enagí nání wáyí winíjínigini.

Poro xwíyǎ wákwinimírí nání Judayí mebáowa awí eánigfe dání uríjǎ nánírini.

³⁰ Poriso, sá wejo wíápi tñtí Judayí omí uxekwímoarigfápi nání xixeni níjǎ oimónimírí omí níkweawármáná wamí sekaxí re urowárapíjínigini, “Apaxípáníjǎ imóníjǎ xwéowa tñtí Judayí mebáowa tñtí awí oéánípoi.” nurowárapírí awa ríxa awí eánaráná Poromí níméra níwepínírí awa síjwí anigfe éf uráraríjínigini.

23

¹ Poro mebáowamí síjwí agwí níwínárírí re uríjínigini, “Gí níríxímeáoýné, Goríxo síjwí aníjǎnǎ amípí niontí iwamíó dání sfá ríyimí nání enápi nípiní aí nání dñjǎ níyaikírorínǎ bí nání ayá sfwí míníró dñjǎ peá nunarini.” urfagi ² apaxípáníjǎ imóníjǎ xwéowá, Ananiasoyí ríníjo ámá Poro tñtí e anjwí e rogíáyo “Omí wé maníjo upíkákwipoi.” uráná ³ Poro Ananiasomí re uríjínigini, “Kíkéróníjǎ ínímí pípíwí enagí aí seáyí e xwíá naníjǎnǎ eáníjǎ roxini, Goríxo joxí ení wé nírupíkákwiníjo! Joxí negí jwí ikaxí nírínírí eáníjǎ xwíríxí nímemínírí e éf níjwearínǎ jwí ikaxí apimí ogámí nerí ‘Omí wé upíkákwipoi.’ urfípi nání ‘Ayí apáni yaríjini.’ rísimónarini?” urfagi aí ⁴ ámá e rówapíjǎyí mǎxí re uríjǎwixini, “Joxí ananí apaxípáníjǎ imóníjǎ xwéowá ikayíwí uraríjoxírani?” urfagí ⁵ Poro re uríjínigini, “Níríxímeáoýné, ‘Apaxípáníjǎ imóníjǎ xwé woráni?’ míyaiwí nerí ríni. Xwíyǎ Bíkwiyo re nírínírí eáníjǎ nání, ‘Joxí segí seáyí e nimónírí seamenjweagí wo nání xwíyǎ sípi bí mírípaní.’ nírínírí eáníjǎ nání o seáyí e imóníjǎ nání níjǎ nimónírí síjwíríyí, wí e rímínírí éámani.” nurírí aí ⁶ mebáowa wa Sajusi imónírí wa Parisi imónírí enagí níwínírí gí Parisi rowa gwí onímónípoi nírí ení tñtí re uríjínigini, “Níríxímeáoýné, niontí Parisi wonírini. Parisi imóníjǎ wíyáuyǎ xewaxonírini. Niontí ‘Ámá pegíyǎ ámí níwíápínímeapírfáriní.’ níyaiwirí dñjǎ kíkayonagí nání xwíríxí nímearígónírini.” urfáná ⁷ Parisiowa tñtí Sajusiowa tñtí wíwíní mǎxí nírníowíéáníro dñjǎ bí biaú níxíríro yaní epayóníjǎwixini. ⁸ Ayí rípi nánírini. Sajusiyí re rarígíyírini, “Ámá pegíyǎ ámí wíápínímeapaxí meníni. Aníjǎj wí meníni. Kwíyí ení meníni.” rarígíyírini. E nerí aí Parisiyí “Nípiní ananí imónípaxí imóníni.” rarígíyírini. Apimí dání dñjǎ bí biaú níxíríro yaní nepayóníro ⁹ xíxewíámí nírníowíéága nuro jwí ikaxí eáníjǎpimí mewegí Parisiowayá wa níwíápínímeáro Sajusiowa tñtí xímíxímí níntíro nírnóná re uríjǎwixini, “Ámá ro íwí bí éo mímóníjǎ wíníjwíni. Aníjǎj woraní, kwíyí bíraní, omí xwíyǎ uránáyí, ayí pí eníjo?” nuríro ¹⁰ xíxewíámí ayá wí nírníowíéága wíápínímeaarínǎ porisí seáyí e imóníjo Poromí mídímídání mímíxewíámí nírnóná omí dídíyímí nero píkipíríxínírí xegí porisowamí sekaxí re urowárapíjínigini, “Soyíné níwepíníro ení

neáníro ayo Poromí nurápíro negí porisí aní riwámí nání nimeámí yapípoi.” urowaráiná awa xixení o uríípa e egfawixíni.

¹¹ Poro sáf ámi ríxa wiyimí áríwiyimí sá wenjáná Ámínáo miwímídáni nurónapírí re uríñinigíni, “Joxí dñí sáxí ínei. Jerusalemí tío dání xwíríxí rímeáríná joxí nioní nání ‘Sínwí e winírí arfá e wirí enjáríni.’ uraríñípa émayíyá aní xwé Romíyo ení axípi urírífá enagí nání dñí sáxí ínei.” uríñinigíni.

Judayí Poro nání mekaxí megfá náníñini.

¹² Wíápi tñí Judayí wí Poro nání mekaxí nimeróná awá ñwáf níñwiráríniro sñá womí dání re ríñígfawixíni, “None iníñí mñípa erane aiwá mñípa erane néra nurane Poromí píkiwáé dání ámi nípaxí imónaníwáríni.” níríniro ¹³ —Ámá mekaxí número “Síná romí dání raríñwíni.” rigfáwa amá 40 wiárí múrogfáwaríni. ¹⁴ E nemowa apaxípaníñí imónígfá xwéowa tñí Judayí amínáowa tñí tífé nání nuro yumí re urígfawixíni, “None awá ñwáf níñwiráríniro sñá womí dání re ríñíwáríni, ‘Poromí síní mípíkípa neranéná aiwá bí aiwí mímepaxí imóníñwíni.’ Síná womí dání e rínaríwá enagí nání ¹⁵ soyíné tñí mebáowa tñí ámi xwíríxí níwiro yaríñí wiayaníróníñí nimóníro porisíyo seáyí e wimóníñomí wáf re urepearípoi, ‘Joxí none Poromí ámi píraníñí yaríñí wianí nání nimeámí weapei.’ urípoi. None omí nípíkianí nání yumí áyá éananíwíni. Poromí nimeána níweapírí síní anjwí e mibípa enjáná nípíkianíwáríni.” urígfawixíni.

¹⁶ Poromí xexírímeáiyá niaíwo “Awa yumí áyá éanaríñoi.” rínaríñagfá arfá níwírí porisowayá anjwámí nání nuri nípawírí Poromí áwaní uríagi ¹⁷ o porisí womí “Eíni.” núrírí re uríñinigíni, “Íwí síkíñí ro díxí porisí seáyí e simóníñomí xwíyáf wí áwaní uríni nání o tñí e nání nípemeámí úi.” uríagi ¹⁸ o íwí síkíñomí nípemeámí porisí seáyí e wimóníño tñí e nání nuri re uríñinigíni, “Poro, gwí ñweañoi ‘Eíni.’ nínírírí re níríñoi, ‘Íwí síkíñí ro xwíyáf wí díxí seáyí e simóníñomí uríni nání o tñí e nání nípemeámí úi.’ níríagi nípemeámí baríñini.” uríagi ¹⁹ porisíyo seáyí e wimóníño omí wéyo fá níxírírí nimeámí aigí wí e nání nuri aigípi níñweámáná yaríñí re winíñinigíni, “Xwíyáf joxí áwaní nírírípi pí xwíyáríni?” uríagi ²⁰ o re uríñinigíni, “Judayí xwíyáf ná bñí símí e níta nuróná re ríñíwawixíni, ‘Poromí ámi mfkípi nání yaríñí bí wianíñíñí nimónírane porisíyo seáyí e wimóníñomí yapí re uréwapíyíwaníñini, “Wífaríná joxí Poromí mebáowane xwíríxí ámi bí umeaníwá nání nimeámí weapíríxíni.” uríwaníñini.’ ríñíwawixíni. ²¹ Amá 40 wiárí múrogfáwa awá ñwáf níñwiráríniro sñá womí dání re ríñíwawixíni, ‘Omí píkiwáé nání aiwá mñípa erane iníñí mñípa erane éwaníñini.’ níríniro omí píkianíro nání ríxa yumí áyá neáníro ñweañagfá nání awa nurowárenapíro yaríñí síaná arfá mñíwapaní. Awa joxí ríxa re uráná, ‘Wífaríná nioní Poromí soyíné tñí e nání ananí nimeámí weapímífaríni.’ uráná nání xixení nírínaríro weníñí nero ñweañoi.” uríagi ²² porisí seáyí e imóníño íwí síkíñomí arfá jíyíkí norí re urowáríñinigíni, “Xwíyáf joxí repíyí nínírí áwaní nírírípi nání amá womí aí ‘Nioní omí e uríni.’ murípaní.” urowáríñinigíni.

Poromí Pírímíá Píríso tñí e nání wiowíaríñí náníñini.

²³ Porisí seáyí e imóniño xegí porisí ámi ná imónigfáyí waúmi “Eini.” nuriri re uriniñigini, “Awagwí porisí éf tñi míxí yarigfáyí 200 apimi ‘Nikíniri ñweápoi.’ uriri osíyo niñweámáná míxí yarigfáyí 70 apimi ‘Nikíniri ñweápoi.’ uriri wákwirixá tñi míxí yarigfáyí 200 apimi ‘Nikíniri ñweápoi.’ uriri nemáná ríxa árfwiyimi 9:00 p.m. imónáná anj yó Sisariayí riniñipimi nání uprí nání awí eaárfiyi. ²⁴ Osí wí eni Poro seáyí e éf niñweámáná uní nání ñimeari omí éf numíga nuro pírimia Piriso tñj e wárfpoi.” nuriri ²⁵ payí re riniñj wínániñj ríwamiñj eanjigini,

²⁶ “Nioni Kirodiasi Riasioni payí rina pírimia Pirisoxi tñj e nání neari wírenapariñi. Negí ámi ná seáyí e imóniñoxi nioni yayí bí osimni. ²⁷ Judayí ámi romí ía níxiri ro ríxa nípkianiro yariniñagfa nioni aría ‘Romiyí worini.’ níwiriná gí simiñj nínarigfáyí tñi mífí nurane omí éf uminiñwanigini. ²⁸ Nioni omí uxekwímoarigfápi mífípi nání níjfa imónimí nání wigí Judayí mebaowa xwiyá imixarigfe nání ñimeámí nurí aiwí ²⁹ omí xwiyá nuxekwímoróná none píkipaxí bí uriro gwí yipaxí bí uriro miyariniñagfa níwiniñi xwiyá wigí ñwí ikaxí eániñipimi dání wiwaniniñyí míxí rinarigfápi nánini uxekwímoariniñagfa winiñanigini. ³⁰ Ámi wo níbiri áwanj re níráná, ‘Judayí Poromí pkianiro nání yumí mekaxí meariño.’ níráná nioni síni mé omí joxi tñj e nání níwiowárenapri ámi omí uxekwímoarigfáyo sekaxí re urfanigini, ‘Nuro pírimiaoyá síñj anije dání uxekwímótrixini.’ urfanigini. Ayí xwiyá ríxa apirini.”

³¹ Porisowa wigí seáyí e wimóniño sekaxí urípa axípi nero árfwiyimi Poromí ñimera nuro anj yó Adipatirisiyi riniñipimi níremoro ³² ríxa wía ónáná porisí síkwí tñi warigfáwa xe osíyo niñweámáná míxí yarigfáwa Poromí anani re dání ñimera óupoyiniñi píni níwiárimí ámi wigí porisí anjwámí nání úagfa ³³ awa ñimera nuro ríxa Sisariayo níremoro pírimia tñj e nání nuro payí mñi níwiwo Poromí eni xfo tñj e níwáiróná “Ayí rorini.” urfagfa ³⁴ pírimiaó payina nurápiri ríxa ía nírómáná “Ro ámi nioni umeniñweañáyo dánj worani? Mí dánjorani?” niyawiñi Poromí yariñj re winigini, “Píropeniñí gíyo dánjoxirini?” urfagi Poro “Sirisia píropeniñíyo dánjorini.” urfagi ³⁵ o re uriniñigini, “Ananirini. Ámi joxí ríxekwímoarigfáyí rémónapáná díxí xwirixí aría simfárimini.” nuriri wami sekaxí re uriniñigini, “Omí gapimaní anj míxí ináyí Xeroto míragiwami níwírariro meñweápoi.” uriniñigini.

24

Piriso Poroyá xwírixí aría winj nánirini.

¹ Ríxa sía wé wú óráná apaxípaniñj imóniñj xwéo, Ananiaso tñi Judayí meba imónigfáyí wa tñi ámi womí —O xwírixí neróná xwiyá wuriyariñj worini. O xegí yó Tetasorini. Omí níwirimeámí Sisaria nání níwero pírimiaómi níwimearo xwiyá Poromí xwirixí umeaniro nánipi urfagi ² Poromí “Eini.” nuriro o ríxa báná Tetasaro Poromí nuxekwímorífná pírimiaómi re uriniñigini, “Negí ámi ná awiaxí seáyí e imóniñj Pirisoxini, joxí neameñweañagi nání nene míxí bí mñí kikiáni ñweañáná xwiogwí ríxa obaxí pwéiniñigini. Joxí dñj pírániñj neñwiperi níneameñwearífná amípi enífná dání nípkwini mimóniñipi dñj joxiyá tñi gwí axíri imóniñweéne neaeyiroariñagi nání agwí ríxa nanj nímoğa

warinwini. ³ Negí aní gími gími apí níníni e neaiariño, ayí joxini enagí nání nene níjfarini. Ayínáni yayí tñi rírarinwini. ⁴ E nerí aiwi nioni ayá wí áxémá siaráná aniní siníniginíri joxi neaiinípi nání ayá wí rírimiméini. Sa wauní rixiní rípiní orírimini, 'Joxi ayá nínearimixiri píné bí onírípoiyníri siníwí neanei.' orírimini. ⁵ Ámá Poroyí riniñí royí s'wí ar'kíoniní nealkárarinorini. Negí Judayí xwíá n'iyoni n'weagfáyo m'ixí épiníxamoarínorini. Negí ámá ar'owa n'neaiwapiya bígfápi ar'á n'ikeamoro yó siní Nasaretene n'iriniro kumixinayífápi, ayí o m'kí ikiníri. ⁶ Negí aní ridiyowá yarínwáiwá aí xórórí emíníri yarínagí níwiníranená fá xirínwaniginí. [Negí n'wí ikaxí eaninípi riniñípa xwírxí oumeaneyinírane fá xiríagwi aiwí ⁷ porisí seáyí e imóniní Risiasoyí riniño m'ixí nimónimí n'ibíri ení neáníri omí x'fo n'nearápiwerí ⁸ sekaxí re neariníniginí, 'Ámá romí xwírxí umeaníri éfáyíné pírimíáo siníwí tñí e dání umérixini.' nearowáfagi nání barinwini.] Ayínáni amípi none rírarinwápi nání xewaníjoxi yaríní n'wia nurínípmi dání ananí none uxekwímoarínwápi nání xixeni níj'fá imóníriini." Tetaraso e nuríri ⁹ Judayowa ení Poromí nuxekwímoro pírimíáomí re urígfawixini, "Amípi Poro nání rírípi neparini." urígfawixini.

¹⁰ Pírimíáo Poro ríxa xwíy'fá oríníri n'ikinimóníri siníwí wináná Poro re uríniginíni, "Joxi ámá gwí rírimí n'imejwearí xwírxí n'imeámí bayífáyo ar'á níwiéra war'fá xwiogwí obaxí rímúronjoxi enagí nání nioni níjfarini. Ayínáni joxiyí siníwíyo dání xwíy'fá wákwiniimí nání n'irífná 'Ayí ananíni.' níyaiwíri yayí ninarini. ¹¹ Ámá rowa re ríripaxíriini, 'O Goríxomí yayí wimíníri nání Jerusaremíyo rémonje dání s'fá ayá wí mar'fái, wé wúkaú síkwí waúni wóríniginí.' ríripaxíriini. ¹² Nioni aní ridiyowá yarígfáiwámí dáníraní, rotú aníyo dáníraní, aní apimí wí e dáníraní, wa tñi xwíy'fá m'ixí rínarínagí siníwí n'naníro m'ixí épiníxamoarínagí n'naníro megfawixini. ¹³ Agwí n'ixekwímoarígfá renípiyí pírimíáoxi 'Nepaxini.' yaiwíri nání ení m'kí bí síwá sipaxí mimóníjoi. ¹⁴ E nerí aí awa rírfá rípiní, ayí neparini. Nioni Nwíá negí ar'owa xidagíomí nuxídfírná Óf Goríxomí xídarígfáyí riniñíyimí dání xídarínjariini. Ámá óf ayimí xídarígfáyí nání awa re rarígfáriní, 'Negí ar'owa n'neaiwapiya bígfápi ar'á n'ikeamoro p'fá wíarígfáriní.' rarínagí fá aí nioni siní amípi negí n'wí ikaxí Moseso n'iríri eanípi tñi xixeni imóninípmi díní wíkwírorí amípi wíá rókiamoagfáwa n'iríro eagfápmi díní wíkwírorí eníni. ¹⁵ 'Ámá pegfáyí n'fá wé rónígfáyírani, uyíni égfáyírani, n'fá amí n'wiápnímeapírfáriní.' níyaiwíri Goríxomí díní ukíkayoníni. Wiwaníjowa ení axípi e níyaiwíro díní ukíkayoníni. ¹⁶ Nioni díní e níyaiwíri nukíkayorí nání Goríxoyá siníwíyo dáníraní, ámáyá siníwíyo dáníraní, pí pí ner'fá ayá sípi m'nipa oeníri aniní miní wé n'iróníri oemíníri yarínjariini. ¹⁷ Wí e emeagáoni xwiogwí wí ríxa n'múrófími amí gí aní e nání n'ibíri nígwí bí gí ámá gwí axíri imónígfáyíyá uyípeayíyo m'fá wíri Goríxo nání ridiyowá níwiiri éimíniginíri n'imeámí n'ibíri ¹⁸ ríxa xwíraimími niniñípi anípa éwiníginíri yarínwápi níyárimáná aní ridiyowá yarínwáiwámí nípawíri e éimíniginíri bíj'fá yarfáni ayí siníwí nanimeagfawixini. Siníwí nanimeádná nioni ámá ayá wí tñi éfroyí nerí simímiákwí mé aga kíkífá yarínagí aí Judayí Esia píropenísíyo dání wí ¹⁹ —Ayí nioni nání xwíy'fá bí t'gfáyí enánáyí, n'ibíro joxíyá siníwí tñí re dání n'ixekwímoro siníwíriyí, naní imónimíníri

éfrini. ²⁰ Ayf joxi tñf re mibipa éagfa nani nioni Jerusaremíyo mebaowa awí eánigfe dani xwirixf nñimeróna xwirixf nápi sñwf winigfápi nani re rogfa rowa wiwanñowa áwanf 'Ná ripirini.' orirfopoyi. ²¹ Mepa oejwiriyf, awa Jerusaremíyo dani xwirixf nñimearína xwíyfa nioni ímí tñf re uríña ripini 'Nioni "Ámá pegfáyf ámi wiápnimeapfirfáriní." nñyawiwi kíkayonagf nani agwi soyfne xwirixf nñimearíño.' uríña apini nani joxíyá sñwf tñf e dani nñekwímpaxfíni." ²² Poro e urfagf aí pírimíá Piriso ámá Óf Goríxo Tfámínyí ríñínyími xfdarigfáyf nani bi nífá imóníf enagf nani sfá xwirixf píráñíñf wímíxíñfáyí nani ná jfe nita nuri re uríñinigíni, "Porisf seáyí e imóníño, Risiaso weapána segf xwirixf píráñíñf seaimíxíyímífaríni." nuríri ²³ porisf Poromí awí mearoaríñomí re uríñinigíni, "Joxí omí awí nñimearorí aiwi gwíni mñyárípa éfiríxíni. Xe eríró eméwíñigíni. Xegf nñkumíxíñrí emearigfáyf omí arírá wianíro bánáyf, pírf murakipani." uríñinigíni.

Piriso tñf xiepí Dirusiraf tñf Poromí arfá wigfí nánirini.

²⁴ Sfá wí ríxa nórimáná enána Piriso tñf xiepí Dirusiraf —Í Judayf apíxí wírini. Í tñf ípaú Poromí awí mearogfe nñremori "Ámá wa omí nñmeámí obípoyi." nuríri Poro ríxa nñbírí "Kiraisí Jisasomí dñf nñwíkwírorína, ayf apíriní." repíyf nñwiéra waríñagf arfá wiarína ²⁵ o "Wé róníñf nerfína, ayf apíriní." uríri "Nípíreánirí nerfína, ayf apíriní." uríri "Goríxo ámá nñyoní mí ómómíxímí nerfína, ayf apíriní." uríri yarína Piriso ríxa wáyf winíagí re uríñinigíni, "Joxí ámi awí rñmearoarigfe nani uí. Rfwená nioni ámi ananí arfá simfa nani nñnimónírfína 'Eíni.' rírimífaríni." nurárimí ²⁶ nñjwearína Poro nñgwí bi oniapíñrí dñf e nukíkayorí wainf wainá re yayagfíriní. "Ámá wa Poromí nñwirímeámí obípoyi." nuríri Poro báná o tñf xwíyfa rñnayagfíriní. ²⁷ E yayarína xwiogwí waú ríxa pweáná ámá sñf wo, xegf yof Posiasí Pesitasoyí rññño pírimíáo nimónírfí Piriso imóníñpí urápána Piriso re eníñigíni. Judayf nioni nani yayf owinípoyíñrí wíwapíyímíñrí nani Poro xe gwí onjweanírí wáríñinigíni.

25

Poro Romíyf míf ináyo xwirixf píráñíñf nímíxíyíwíñigíñrí uríñf nánirini.

¹ Pesitaso, pírimíá sñf imóníño píropenísf o meñjweaníyo nñremómáná ríxa sfá wíyau wíyí óráná anf Sisaria ríñíñpímí pñf nñwíarímí Jerusaremí nani nñyírí rémóáná ² apaxfápníñf imónígfá xwéowa tñf Judayf wigf seáyí e wímónígfáwa tñf omí nñwímearo Poro nani áwanf nuríróna nñekwímoayiro awayíni ríxíñf re urígfawíxíni, ³ "Poromí negf neaimónaríñpí wianf nani ananí 'Oyí!' nearíréini? 'Poromí Jerusaremí tñf re nani wa nñmeámí yapírfíxíni.' neaimónarini." nuríro ayf íñmí "Óf e áyá neánírane píkiwaníñf." nñyawiwo e urfagfa aiwi ⁴ Pesitaso re uríñinigíni, "Poro síni Sisaria gwí ñjweani. Níwaníñoni e nani umfa nani anjwí e imóníni. ⁵ Ayínáni segf Judayfne seáyí e seaimónígfáwa nioni tñf nawíni úwaníñf. Ámá o fwf seaikáríño enánáyf, ananí xwíyfa umearípfíriní." uríñinigíni.

⁶ Pírimíá Pesitaso e nuríñírfína sfá wé wúkaúrani, wé wfúmí dñf waú woraní, sñf mímúronána Jerusaremí pñf nñwíarímí Sisaria nani nñwerí

e nîrémorî sá wêŋo wáfápi tîní siá íkwianwáf xwîrixí mearigfánami éf nîŋweámáná sekaxí re uowárîŋnigîní, “Poromî nîwirîmeámî bípoyî.” uowáráná ⁷ wa nuro Poromî nîmeámî báná Judayí Jerusaremî dánî weapfáyí Poromî mîdîmîdánî nîrówapîmáná xwîyíá mîwákwinîpaxí imónîŋí ayá wî nuxekwîmoayiro aiwî Pîrimíáo “Neparîní.” yaiwîni nánî mîkí bí síwá wîpaxí mîmónîpa egfawîxîní. ⁸ E yaríná Poro xwîyíá owákwinîmînrî nurîrî re urîŋnigîní, “Nionî negí Judayí ŋwí ikaxí eánîŋípi bí pírfî mîwíaiíkî erî rîdîyowá yarigíiwámî enî xórórî bí mé erî Romîyí mîxí ináyí Sisaomî enî sípî bí mîwikárî erî enárîní.” urfagî ai ⁹ pîrimíá Pesítaso Judayí xfo nánî yayí owîŋpoyînrî Poromî re urîŋnigîní, “Nionî díxí xwîrixí Jerusaremî dánî arfá sîrî xwîyíá awa rîxekwîmoarigfápi eyeyírómî erî emífa nánî ‘E nánî ananî oumîní.’ rîsimónarîní?” urfagî ai ¹⁰ Poro re urîŋnigîní, “Sía íkwianwáf xwîrixí mearigfá Sisaoyá maŋíyo dánî imîxárîŋí rînamî dánî xwîrixí nîŋmepaxí imónîŋe rîxa re roŋîní. Ayí wî e dánî xwîrixí ananî nîmepaxí mîmónîní. Joxî nîjírîní. Nionî gí Judayo íwí bí mîwikárîŋanigîní. ¹¹ Íwí erî sípî imónîŋí nîpîkipaxípi bí erî eŋáonî eŋánáyí, ‘Mîŋpîkipanî.’ rîpaxonîmanî. E nerî aí awa xwîrixí nîmearigfápi mîkí mayí imónîŋánáyí, ámá wo awa omî wíŋí díŋí tîní owîpoyînrî mîní nîwîpaxí mîmónîní. Ayínánî yarîŋí re osimîní, ‘Mîxí ináyí Sísao xewanîŋo níŋí xwîrixí arfá níwîŋigîní.’ nîmónarîní.” urfagî ¹² pîrimíá Pesítaso xegí gapîmaní yarîŋí wiemeanífa nánî íŋîmî wurîŋigfá wa tîní xwîyíá nîrîŋîmáná re urîŋnigîní, “Joxî ‘Sísao arfá níwîŋigîní.’ rííyí nánî o tîŋí e nánî rîrowáraníwárîní.” urîŋnigîní.

Poro nánî Pesítaso Agîripaomî áwaní urîŋí nánîrîní.

¹³ Rîxa síá wî órîmî eŋáná Judayíyá mîxí ináyí wo —O xegí yoŋ Agîripaoyî rîŋîŋorîní. O tîní xexîrîmeái Benaisí tîní ípaú pîrimíá síŋí Pesítasomî yayí owíayînrî Sísaríá nánî nîbîrî e nerî ¹⁴ síá obaxí e ŋewanáná pîrimíá Pesítaso xwîrixí Poroyá nánî mîxí ináyí Agîripaomî áwaní nurîrî re urîŋnigîní, “Ámá wo, Pîriso gwí ŋwîrârago ŋweanî. ¹⁵ Nionî Jerusaremîyo nánî nurî urîŋîŋáná apaxípánîŋí imónîŋfá xwéowa tîní Judayí wíŋí mebáowa tîní omî xwîyíá nuxekwîmoro re nîrîŋfawîxîní, ‘Joxî omî “Nepa sípî ayíkíwí mîwikárîŋoxîrîní.” nurîrî negí neaimónarîŋípi wianî nánî neaiapeí.’ nîrîŋfá aí ¹⁶ nionî awamî re urîŋanigîní, ‘Romîyene re yarîŋwámanî. Ámá xfomî uxekwîmoarigfáyí tîní síŋí nawínî axí e awí neánîro omî xwîyíá ayí uxekwîmoarigfápi nánî wákwinîmînrî síŋí mîrîpa eŋáná aminá ámá wíŋí wîmónarîŋípi xe owîpoyînrî wiarîŋwámanî.’ urîŋanigîní. ¹⁷ Ayínánî awa re nánî nîweapîro awí eánáná nionî síŋí mé wáfápi tîní xwîrixí nánî siá íkwianwáfnamî éf nîŋweámáná wamî re urîŋanigîní, ‘Ámá omî nîwirîmeámî bípoyî.’ urfagî ¹⁸ omî nîmeámî báná uxekwîmoarigfáwa éf nîroxo nuxekwîmoróná íwí mîwákwinîpaxí imónîŋí nionî ‘Apî nánî uxekwîmopîrîréo?’ yaiwîŋápi nánî muxekwîmó nero ¹⁹ sa wíŋí ŋwíá imónîŋípi nîmépero ‘Apî nerífa apî nerífa, ayí ananîrîní.’ rînarigfápi nánî mîxí rînrîro ámá píyí wo Jísasoyî rîŋîŋo —O nánî Poro ‘Sîŋí síŋí ŋweanî.’ rarîŋorîní. O nánî mîxí rînrîro egfawîxîní. ²⁰ E yarîŋagfá nîwîŋîrî nionî re yaiwîŋanigîní, ‘Xwîrixí nápi nîjírî imónîmî nánî arîge nerî píráŋîŋí yarîŋí wíayîmînrîéŋî?’ nîyáiwîrî díŋí ududí nînarîŋagî nánî omî re urîŋanigîní, ‘Nionî díxí

xwíríxí Jerusaremí dání arfá sirí xwíyífá awa ríxekwímoarigfápi eyeyírómí erí emfá nání “E nání ananí oyimíní.” rísimónaríní?” urfagí aí ²¹ Poro yaríñfí re niñinigíní, “Míxí ináyí Sisao xewaníño gí xwíríxí arfá ninfá nání fá nìxírírí onímenjweaní.” nimónaríní.’ nírífagí porisí wamí sekaxí re uríñjanigíní, ‘Nioní Sisao tñfí e nání wiowárimfáe nání awí mearóríxíni.’ uríñjanigíní.” Pírímíá Pesítaso e urfagí ²² Agírípao re uríñjanigíní, “‘Nioní ení amá omí arfá bí owimíní.’ nimónaríní.” urfagí “Wífáriná joxí ení ananí arfá wirfáriní.” uríñjanigíní.

Agírípao tñí Benaisí tñí Poromí arfá wigí nániríní.

²³ Sá wegí wíapí tñí Agírípao tñí Benaisí tñí ípau okiyí niníísaná wá nimóníga wigí aní xwé awí eánarigfíwámí nípáwiri porisíyo seáyí e wimónígífáwa tñí amá aní apimí seáyí e nimónírí menjweagífáwa tñí ení nawíní nípáwiro éfí ñweañáná pírimíá Pesítaso wamí sekaxí nurírí Poromí ríxa nìwirímeámí báná ²⁴ re uríñjanigíní, “Míxí ináyí Agírípaoxí tñí amá nñní yawawí tñí re awí eánígíáyíné tñí xwíyífá bí osearímíní.” nurírí re uríñjanigíní, “Ámá ro nání Judayí nñní nioní aní rípimí ñweañánaraní, Jerusaremí nání úánaraní, gí arfá enjé dání imí tñí ‘Xe sñfí ouní.’ mñneaimónaríní.’ nírayarígí romí sñjwí winípoiyí. ²⁵ Omí yaríñfí nìwia nurí aiwí fíwí o enípi nání píkipaxí imóníñfí bí nání pífá megínáríñjanigíní. Xewaníño ‘Sisao xwíríxí nioníyá arfá níwinígíní.’ nírífagí nání nioní omí Sisao tñfí e nání wiowárimfá nání ríxa rárináríní. ²⁶ E nerí aí xwíyífá negí míxí ináyí amíná Sisao nání ‘Poro e enífríní. E enífríní.’ nírírí payí nearí wiowárimfá nánipi sñní pífá nímegínírí nání nioní omí amá níyínéní yaríñfí wiayiro míxí ináyí Agírípaoxí anípaxí wiayírí mfkí íperí epírípimí dání o xwíyífá nioní ananí payí eapaxí bí searíní nání omí seyíné tñfí re nání ‘Eíní.’ urífríní. ²⁷ Ayí rípi náníríní. ‘Gwí ñweañfí wo xíomí uxekwímoarigfápi nání ríwamíñfí meá sa nìwiowárirínáyí, ayí xaxáníñfí nerí emííní.’ nimónaríní.” uríñjanigíní.

26

¹ Agírípao Poromí re uríñjanigíní, “Joxí díxí ení ananí reí.” urfagí Poro wé nímómáná xwíyífá wákwinímínírí nání re ríñjanigíní, ²⁻³ “Míxí ináyí Agírípaoxíní, joxí síwí Judayene yaríñwápi nñní níjífá erí nene ‘Api nerínáyí, Goríxomí píráníñfí xídaríñwíní.’ nírínírane díñfí xíxegíñí moaríwápi nání níjífá erí eníñí. Api nípíní aga níjífá xíxení imóníñjoxí enjagí nání nioní joxí arfá enje dání amípi Judayí nìxekwímoarigfápi nání nìwákwinímínírí rímí nání aga yayí ninaríní. Ayínání wauní ríxíñfí rípi orírímíní, ‘Gí xwíyífá nìwákwinímínírí raríñjápí joxí arfá nñniríná aníñfí mñsinípa oení.’ nimónaríní.

⁴ Nioní eníná sñní onímíáíná dání agwí re nání néra bíñjápí nání Judayí nñní níjífáriní. Oníná dání gí gwí axírí imónígíáyí tñní nññwearí Jerusaremí dání xwé iwíaronáríní. ⁵ Eníná dání nioní Parísíyí —Judayí Goríxomí oxídaneyíníro neróná díñfí xíxegíñí bí bí moarígíápimí dání gwí nímóga ugífá ayí ayo níyoní Parísíyí rínígíáyí ñwífá xenwírárínígíápí winíyíyáyo seáyí e múroní. Ayí Goríxomí nìxífdítróná yarígífápa nioní ení nìxífá bíñjápí nání Judayí nñní níjífáriní. Amá ayí ‘Áwaní oraneyí.’ nìwimónírínáyí, ‘Nepa Poro e yagoríní.’ nírípaxífríní. ⁶ Agwí nioní Goríxo negí aríowamí nurírí símmaníyo tñnínípi nání ‘Neparíní.’ níyaiwirí díñfí ukíkayonagí nání ayí

xwiyfá nimeararinjoi. ⁷ Negí Judayf gwí wírí wírí wé wúkaú síkwí wáú eni ikwáwiyimírani, árfwiyimírani, íniná Gorixomí yayí umero xíd'ro neróná re niyaiwiro nání, 'Nene Gorixó negí arfowamí nurírí sfmímanjyó tñnjñpí imónani nání éwanigíni.' niyaiwiro nání dñj axfpi ukikayonjoi. Míxí ináyoxíni, axí apí nání nioní dñj ukikayonjagi nání nigí Judayf xwiyfá níxekwímoarinjoi. ⁸ Gorixoyá dñj tñni pegíyáfi wíáfpñimeararigfápi nání seyíné pí nání 'Wí "Neparíni." yaiwipaxí mimóníni.' yaiwiarigfáriní?

⁹ Eñíná niíwaninjoni eni re yaiwiagáonírini, 'Yoí Nasareti dñj Jisasomí dñj wíkwíroarigfáyí xe oépojínírí síñwí wñipaxí mimóníni. Xwírífá oikxémínírí nání ayá wí nerfíná, ayí nanj yarínjini.' yaiwiagáonírini. ¹⁰ E niyaiwirínjyó dání Jerusaremíyo rípi yagáriní. Apaxípaníñj imónigfá xwéowa 'Ámá Jisasomí dñj wíkwíroarigfáyo gwí yipaxoxírini.' nñíríro nírípeáaná nioní nuri ayo gwí yemeri gwí anjyó ñwirárírí nerfíná apíni yagámani. Xwíríxí numeranéná 'Opíkípojí.' ríáyí tñni nioní eni níkumíxínírí 'Opíkípojí.' ragáriní. ¹¹ Rotú anj ayí ayo nípáwiemerí rñnjñf níwiemeríná 'Jisasomí síní dñj mñwíkwíroaríñwíni.' nñíríro ikayfíwí umearípojínírí wíwapíyagáriní. Nioní ámá ayí nání wíkfí ríá ápiáwínjñf nónarínjagi nání ayí nuro émayí anjímí aí ñweañáná nioní eni númí nuri íá níxíra wagáriní.

Poro "Nioní apí nñwíníñjñpímí dání kñimóníñjáriní." uríñf nánírini.

¹²⁻¹³ "Míxí ináyoxíni, nioní e néra nurfíná apaxípaníñj imónigfá xwéowa nioní Damasíkasí nání nuri ámá anj apímí Jisasomí dñj wíkwíroarigfáyo eni íá xíríwínigínírí nñírípeáro payí nearo niapowáraná nioní anj apímí nání nuri síní óyo nurfíná ríxa ikwawedí enáná wíá bí anjnamí dání ókiénapfági wññjanigíni. Sogwí wíá nókirfíná anarínjñpí tñni xixeni marfái, aga seáyí e imóníñjñpí mídímídání nókiárfági wññjanigíni. Nioníní marfái, ámá nioní tñni ugífáwa eni wñngíawíxíni. ¹⁴ Nñnonení xwífáyo nípfkínimeámáná nioní arfá wíáyí Xibírúyí píné tñni xwiyfá bí re rñnénapfági wññjanigíni, 'Soroxíni, Soroxíni, joxí pí nání nioní xeaníñf níkararínjñi? Joxí Jisasomí rñnjñf owimínírí nerfíná jíwaníjoxí ayíñwínjñf omónarínjñi.' rñnénapfági arfá níwírí ¹⁵ yarínj re wññjanigíni, 'Amínáoxíni, goxírini?' urfági o re níríññigíni, 'Nioní Jisasomí joxí xeaníñf níkararínjñonírini. ¹⁶ E nerí aí joxí níwíáfpñimearí éf roí. Nioní rípi emí nání joxí tífámíni simóníni. Joxí nioní nání ámáyo wáf nuríyemeri agwí síñwí nanarínj rípi nání áwanj urírífá nání rírípeáini. Apíni áwanj urírífá nání marfái, amípí ríwíyó síwá símfápi nání eni áwanj urírífá nání rírípeáini. ¹⁷ Nioní díxí gwí axírí imónigfáyí sípí síkaraníro yarfíná éf rímínírí émayí —Ayí joxí nioní nání wáf urírífá nání rírowarímíáfríni. Ayí sípí síkaraníro yarfíná éf rímínírí símfáriní. ¹⁸ Ayí rípi nání joxí émayí tífámíni rírowarímíáfríni. Joxí wáf nura warínjñpímí dání ayí níwíáfpñimearó síñwínjñf noxoaro wígfí nerfíná sfá yíníñfímíni yarígfápi pñí níwíárfímí wíá óñíñfímíni nání kñimóníro Seteno meñweañfímí dání pñí níwíárfímí Gorixó meñweañfímíni kñimóníro yarfíná nioní wígfí fíwí yarígfápi yokwarímí wíirí ámá nioní dñj nñníkwíroaro nání nioní gí imónigfáyí tñni kumíxárírí emfá nání joxí émayí tífámíni rírowarímíáfríni.' níríññigíni." nurírí ¹⁹ re uríññigíni, "Míxí ináyí Agírípaoxíni, ayínání oríñá anjnamí dání nípárenapfápi wí pírfí mñwíalíki nerí ²⁰ re néra unjáriní. Iwamíó Damasíkasíyo dání uréwapíyírí Jerusaremí dání eni

uréwapiyiri Judia p̄ropenisfyo n̄yon̄i dán̄i uréwapiyemer̄i é máȳf t̄ñ̄m̄i en̄i uréwapiyemer̄i ner̄f̄ná re nura uñár̄ini, ‘Seḡf̄ f̄w̄f yarigf̄áp̄i r̄f̄w̄m̄ini mamoro Gorixo t̄f̄ám̄ini uk̄inimón̄iro nero á má s̄ñw̄f̄ n̄iseanax̄f̄dimer̄f̄ná “Wiḡf̄ f̄w̄f yarigf̄áp̄i r̄ixa r̄f̄w̄m̄ini n̄imamoro n̄áni r̄f̄a yar̄iñ̄oi?” sea-
iawipax̄f̄ imón̄iñ̄f̄p̄ini éf̄rix̄ini.’ nura uñár̄ini. ²¹ Nion̄i e néra uñáon̄i en̄aḡi n̄áni Judaȳf̄ w̄i n̄wiáp̄f̄n̄imearo an̄j r̄id̄iyowá yar̄iñwáiwámi dán̄i f̄á n̄in̄ix̄ir̄iro n̄p̄ikian̄iro éaḡf̄a aiwi ²² Gorixo ar̄irá níf̄ en̄aḡi n̄áni agwi nion̄i on̄ixwéȳf̄né s̄ñw̄f̄ an̄iḡf̄e dán̄i éf̄ n̄irómáná ‘Wáf̄ rókiamoaḡf̄áwa t̄ñ̄i Moseso t̄ñ̄i “E nimón̄in̄f̄ár̄ini.” raḡf̄áp̄ini r̄ixa imón̄iñ̄f̄r̄ini.’ searar̄iñ̄ini. ²³ ‘Awa re raḡf̄ár̄ini, “Á má yeáȳf̄ neayim̄ixemean̄f̄a n̄áni Gorixoyá d̄ñ̄f̄ t̄ñ̄i ar̄fowayá xw̄f̄a piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄om̄i r̄f̄ñ̄ñ̄f̄ w̄imeanf̄ár̄ini.” n̄ir̄iro ámi r̄ip̄i raḡf̄ár̄ini, “Xewan̄iñ̄o xwár̄ipáyo dán̄i wiáp̄f̄n̄imeanf̄a en̄aḡi n̄áni o iwam̄f̄o xw̄iyáf̄ w̄f̄án̄ñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄ Gorixo á máyo yeáȳf̄ uyim̄ixemean̄f̄áp̄i n̄áni Ju-
dayo t̄ñ̄i é máyo t̄ñ̄i wáf̄ ur̄in̄f̄ár̄ini.” raḡf̄áp̄i r̄ixa ax̄f̄p̄i e imón̄iñ̄f̄r̄ini.’ searar̄iñ̄ini.” ur̄iñ̄iñ̄iḡini.

²⁴ Poro xw̄iyáf̄ wákwin̄im̄in̄r̄i n̄áni e nura war̄f̄ná p̄rimiaó Pesitaso ím̄f̄ t̄ñ̄i re ur̄iñ̄iñ̄iḡini, “Porox̄ini, jox̄i xaxá ner̄i rar̄iñ̄ini. Dix̄f̄ nijf̄á xwé imón̄iñ̄f̄p̄i xaxá r̄imear̄ini.” ur̄f̄aḡi aí ²⁵ Poro re ur̄iñ̄iñ̄iḡini, “Ám̄iná seáȳf̄ e imón̄iñ̄f̄ Pesitasox̄ini, nion̄i xaxá ner̄i m̄irar̄iñ̄ini. Nepax̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄p̄ini searar̄iñ̄ini. D̄ñ̄f̄ s̄ix̄f̄ n̄iyin̄m̄áná searar̄iñ̄ini. ²⁶ Ayf̄ r̄ip̄i n̄án̄ir̄ini. M̄ix̄f̄ ináȳf̄ ro am̄ip̄i nion̄i searar̄iñ̄ap̄i n̄áni nijf̄á imón̄iñ̄aḡi n̄áni d̄ñ̄f̄ s̄ñ̄á neánar̄ini. Ap̄i, ayf̄ in̄imi p̄ín̄f̄ mimón̄iñ̄f̄ en̄aḡi n̄áni ‘Om̄i wiárf̄ m̄imúropax̄f̄ imón̄ini.’ nimónar̄iñ̄aḡi n̄áni om̄i n̄itam̄f̄xw̄in̄r̄i mur̄f̄ n̄ip̄ini rep̄iȳf̄ n̄wiéra war̄iñ̄ini.” Pesitasom̄i e nur̄imáná ²⁷ re ur̄iñ̄iñ̄iḡini, “M̄ix̄f̄ ináȳf̄ Aḡiripaox̄ini, ‘Wáf̄ rókiamoaḡf̄áwa n̄ir̄iro eaaḡf̄áp̄i nepa r̄in̄ini.’ r̄iyaiwiñ̄ini? Jox̄i d̄ñ̄f̄ e yaiwiñ̄ox̄i en̄aḡi n̄áni nion̄i nijf̄ár̄ini.” ur̄f̄aḡi ²⁸ Aḡiripao Porom̄i re ur̄iñ̄iñ̄iḡini, “Ax̄in̄áni ná b̄ini n̄in̄ir̄ir̄f̄ná ‘O Jisasom̄i d̄ñ̄f̄ w̄ikw̄f̄ropaxor̄ini.’ r̄in̄iaiwiar̄iñ̄ini?” ur̄f̄aḡi ²⁹ Poro re ur̄iñ̄iñ̄iḡini, “Nion̄i ‘Gorixom̄i r̄ix̄iñ̄f̄ b̄i oseaur̄iyim̄ini.’ nimónar̄ini. Jox̄i n̄án̄ini mar̄f̄ái, á má s̄f̄á r̄iyimi ar̄f̄á niar̄iḡf̄á n̄f̄ni nion̄i ná b̄ini searánar̄ani, an̄iñ̄f̄ min̄f̄ searánar̄ani, nion̄i Jisasom̄i d̄ñ̄f̄ w̄ikw̄f̄roar̄iñ̄ápa n̄iȳf̄néni en̄i ax̄f̄p̄i n̄iw̄ikw̄f̄roro nion̄i imón̄iñ̄ápa ax̄f̄p̄i oimón̄f̄poyin̄r̄i nimónar̄ini. Nion̄i gw̄f̄ n̄iyiḡf̄á r̄ip̄i seȳf̄né en̄i ax̄f̄p̄i oseaȳf̄poyin̄r̄i m̄isearar̄iñ̄ini.” ur̄iñ̄iñ̄iḡini.

³⁰ M̄ix̄f̄ ináyo t̄ñ̄i p̄rimiaó t̄ñ̄i Benais̄i t̄ñ̄i n̄wiáp̄f̄n̄imearo á má ayf̄ t̄ñ̄i naw̄in̄i éf̄ ñweaḡf̄áȳf̄ en̄i n̄wiáp̄f̄n̄imearo ³¹ wiw̄in̄i w̄i e éf̄ n̄irómáná re r̄in̄iḡf̄awix̄ini, “Á má o anan̄i n̄ip̄ikip̄ir̄i n̄án̄iran̄i, gw̄f̄ ñwir̄ár̄ip̄r̄i n̄án̄iran̄i, f̄w̄f̄ b̄i men̄f̄r̄ini.” n̄ir̄in̄iro ³² Aḡiripao p̄rimiaó Pesitasom̄i re ur̄iñ̄iñ̄iḡini, “Á má o ‘M̄ix̄f̄ ináȳf̄ Sisao xw̄ir̄ix̄f̄ nion̄iyá nieȳf̄roíw̄in̄iḡini.’ m̄ir̄ipa ner̄i s̄ñw̄ir̄iȳf̄, ayf̄ anan̄i kiki f̄á wár̄ipax̄f̄r̄ini.” ur̄iñ̄iñ̄iḡini.

27

Porom̄i Rom̄iȳf̄ an̄f̄yo n̄áni s̄p̄ix̄f̄yo wiowár̄iḡf̄á n̄án̄ir̄ini.

¹ Rixa none n̄áni re rár̄in̄iñ̄áná, “Rom̄iȳf̄ an̄f̄yo Itariȳf̄ r̄in̄iñ̄f̄pim̄i n̄áni s̄p̄ix̄f̄yo owiowáraneyi.” rár̄in̄iñ̄áná poris̄f̄ 100 b̄imi seáȳf̄ e wimón̄iñ̄f̄ wo —O s̄im̄iñ̄f̄ w̄inariḡf̄á Sisaoyá r̄in̄iñ̄f̄p̄i wor̄ini. O xeḡf̄ yo f̄ Ju-
riasoȳf̄ r̄in̄iñ̄or̄ini. O Porom̄i t̄ñ̄i gw̄f̄ ñweaḡf̄á wami t̄ñ̄i n̄iméra oun̄r̄i wiowáráná ² Ad̄ir̄amitiam̄i d̄án̄f̄ȳf̄á s̄p̄ix̄f̄ wo Esia p̄ropenis̄f̄ t̄ñ̄f̄

ririwámíni umíníri yaríṅagí níwínirane ámá wo xegí yof Arisítakaso — O Masedonia píropenísfyo aní yof Tesaronaika dánjoríni. O t́níní nawíní nípíxemoánirane níṅwearína xwáfípmi ṕfíní níwíárimí nurane ³ sípíxomí sá weṅwáone wáfí t́níní aní yof Saidoniyí ríníṅpímí níwiékínímearene ay-oáaná Juriaso Poromí ayá nurímíxírí nání xegí níkumíxíní emearígáýí míraní owípoyíní ayí t́ṅṅí e nání xe ouníri síṅwí wíníṅnigíní.

⁴ Ámí sípíxomí nípíxemoánirane aní apímí ṕfíní níwíárimí nuranéná imíṅfí símímní níneaxemí baríṅagí nání níyakía nurane nání píriṅwí Saipírasiyí ríníṅpímí oríwámí dání nímeámí nurane ⁵ imanípámí nuranéná Sirisia píropenísfyo t́níní Pabiria píropenísfyo t́níní ní múróa nurane Risia píropenísfyo aní yof Mairá ríníṅpímí níwiékínímearene nayoámáná ⁶ porísí 100 bímí seáyí e wímóníṅo Arekísadíría dáníyíyá sípíxí wo Itari píropenísfyo umíníri yaríṅagí níwíníri nímeámí níneaurí o t́níní sípíxomí nípíxemoánirane ⁷ aní apímí ṕfíní níwíárimí nurane sípíxo awayíní awayíní waríṅagí nání sífá ayá wí nóróa nurane rífá meakíroaríṅagí níwínirane aníṅfí míní neríṅpímí dání aní yof Naidasiyí ríníṅpímí t́ṅṅí e anṅwí e níré mómáná imíṅfí símímní níneaxemí baríṅagí nání níyakía nurane xwáfá símímní imóníṅfí Sarímoniyí ríníṅpímí ní múróorane píriṅwí yof Kírítíyí ríníṅpímí oríwámí dání níyakirane ⁸ sípíxí omíṅfí mearígáwa rífá nímeakíroro sa aníṅfí míní neríṅpímí dání Kírítí t́ṅṅí imanípámí níxída nípurane wí e “Rawírawá símímní ríwóní Naní Imóníṅoí” ríníṅe — E aní Rasia ríníṅpímí dání anṅwí eríní. E rémoṅwanigíní.

⁹ Sífá ayá wí ríxa nórímáná enáná Judáyí f́wí yarígíápí Goríxo yokwarímí wíṅṅfí nání d́ṅṅfí mopírí nání aiwá ṅwíá ṅwirárinarígíyí ení ríxa múrófímí enáná xwiogwí nání rawírawá samíṅfí míwearíṅíná enagí nání Poro arfá j́yíkí norí ¹⁰ re uríṅnigíní, “Ámáoyíné, ǵfí d́ṅṅfí re ní mónoaríní, ‘Agwí none re ṕfíní níwíárimí ámí sípíxomí nímeámí nuranénáyí, xwírífá íkíxénípaxíríní.’ ní mónoaríní. ‘Saní nímeámí waríṅwápi t́níní sípíxo t́níní aní nínífá nání marfáá, none ení aní náníwáriní.’ ní mónoaríní.” uríṅfá aí ¹¹ porísí 100 bímí seáyí e wímóníṅo sípíxomí omíṅfí mearíṅo t́níní sípíxomí xíáwo t́níní awáú rarígíípi nání d́ṅṅfí nífá wíagí nání omí Poro yopa murígíníṅnigíní. ¹² Ayí ípí símímní ríwóní sípíxo ṅwearíṅpímí xwiogwí nání rawírawá síwífá yíáná sípíxí píraníṅfí wé paxe ní mónoṅagí nání ámá ná sípíxíyo ṅweagíápí re ríná rígfawíxíní, “Ananí e epaxí enánáyí, re dání ṕfíní níwíárimí sípíxomí nímeámí nurane ípí símímní ríwóní yof Pinikasíyí ríníṅfíwámí — Símímní ríwóní awá píriṅwí Kírítípímí axí ríwámí ríwóníwáriní. Xwífá mí d́dání mí d́dání wíápínímeaní enagí nání e rawírawá wíṅwí mé ejeríní. Sogwí wearíṅfímí dání ríwónapíṅfíwáriní. Awámí níré morane rawírawá síwífá yarífná awámí ṅweáwanígíní.” ríná rígfawíxíní.

Rfíwípi xwé éaná rawírawá imeamfkwf ení náníri.

¹³ Imíṅfí rawírawá t́ṅṅfí ríwámí dání sípíxomí Pinikasí t́ṅṅfí e awayíní níxemí upaxípi baríṅagí níwíníróna “Símímní ríwóní none ráríwáwámí nání ananí sípíxomí nímeámí upaxíríní.” níyáiwíro ainíxí ǵwíyo dání mamówáriníṅfí ípeanípi ní míxearo sípíxomí nímeámí nuróná píriṅwí Kírítí imanípá t́ṅṅfí e anṅwí e dání níxída ní puro ¹⁴ síní ná j́famíní e muníṅáná re eníṅnigíní. Rfíwípi íkífá j́jímí epaxí bí — Imíṅfí apí yof

Miwfminí Barinjipiyi rininjipirini. Apí tñjímí dání nñweapiri ¹⁵ sipixomi xenjweáaná sipixí símí iminjí barinjímíní mémopaxí enagí nání negí wanírí yaríjwáé nání píní nñwiárirane “Iminjí xe níméra oneauní.” niyaiwirane e yaríná ¹⁶ none pirinjwí yofí Kodayi rininjipimi oriwámí dání nñpuríná iminjí bí onímiápi yimáronjáná ewé sipixomí dání níropémí waríjwápi aninjí miní nerinjipimi dání nímíxeáa nñbirane sipixo tñjé e enjáná ¹⁷ sipixomí ikwiáranirane nání nímíxeáa niyapirane níkwíárimáná sipixí xwéó orónowiniginírí sámi tñní xegí sipixí miwí midímídání nixemí nñbéro gwí nija nñpwémáná sipixo enjé tñní nixemí nuri xwáfá ipí seáyí e ríwojáná íníní anjwí e imóninjipimi — Apí yofí Sairítasiyí rininjipí Apíríka dání anjwí eríní. Apimí sipixo anjíní nuríná síxí úroniginírí wáyí winfagí sipixo awayíní ounírí ainíxí gwí yurárininjí ípearinjipí nñmamówáirro níropémí núróná iminjí xe nñneaxemí oneaunírí winíjwaniginí.

¹⁸ Sipixomí sá wenjáone wáfápi tñní sipixo wiápnímearí eámorí néra waríjagí awa sipixo nayí oenírí sanjí wí emí mñmeámí nero ¹⁹ sá wenjáone wáfápi tñní sipixí omíinjí mearígáwa wiwaníjowa sipixomí sanjí uníinjí íkwearí jwírírírí yarígáyí bí emí mñmeámí egíawixíní. ²⁰ Ríwípí símí tñní aninjí sipixomí xenjwearíná sfá obaxí ayá wí órfagí aí síjé tñní sogwí tñní bí anaríjagí síjwí mñwinípa nerane nání “Ámíní ríwaríjwíní?” niyaiwirane síjwí mñwinaxídípa nerane nání díjé “Wí e níwiékínímearane síjé waníwáriní.” niyaiwira waríjwápi díjé péa nímónirane “Ríxa nanfnáníwáriní.” niyaiwira nurane ²¹ awa sfá ayá wí neamúroaríná nñmeamíwiároniginírí ayá sfwí uoaríjagí nání aiwá mñn néra numáná enjáná Poro nñwiápnímearí ámáyo áwíní e nñrómáná re uríjíniginí, “Ámáoyíné, nioní searíjápimi arfá nñniro nñnóxídíro piríjwí Kírítíyo píní nñwiárimí sipixo nñmeámí mupa nero síjwíríyí, segí amípí xwírífá ikixénírí anípá imónírí éfpíyí wí e emínírí éfmaní. ²² E seararíjagí aíwí sipixí ro xwírífá níkwíxénírí aí ámáone wí anfnáníwá meñagí nání díjé péa mñmóní síní díjé síxí oseainíní. ²³ Ayí rípí nání seararíjíní. Sfá ríjyimí aríwíyímí Goríxo —Nioní ámá oyáyí imóníjá woníríní. Oyá anjínají wo nioní tñjé e nñrónapírí ²⁴ re nñríniginí, ‘Poroxíní, joxí Romíyí anjío ananí nñrémorí mñxí ináyí Sisao xwíríxí rímenfé símímanjé e urorfáriní. Ayínání síní wáyí misínipaní. Arfá ní. Goríxo joxí tñní ámá sipixí romí jweagfáyí tñní niyínéní xe síjé óupoyínírí yaiwíé enagí nání woxí aí iníjé namípxámání.’ ²⁵ Anjínajo e nñrífé enagí nání soyíné díjé síxí oseainíní. Ámáoyíné, nioní Goríxomí díjé re wíkwíronjíní, ‘Nioní nñrífépxí xixení nímóníníjoi.’ níwíkwírorí nání e seararíjíní. ²⁶ E nerí aí iminjí síní nñneaxemí warfá piríjwí bímí síxí úroanfáriní.” uríjíniginí.

²⁷ None ríwípí rawírawá Edíríayí riníjwámí sipixomí nñneaxemí warfá ríxa sfá wé wúkaú síkwí wáú wáú imóníyímí aríwegí imónáná sipixí omíinjí mearígáwa “Xwáfá bí tñjé e ríxa anjwí erfání?” niyaiwiro ²⁸ gwí e e kíkwrífá neaáriga puñírí tñní iwamfó neróná “Xwáfá síní ná mñmírání? Sa mñmí onímiápirání?” yaiwiarígfáriní nñmearo nñmamówáirro iwamfó síjwí nñwinaxídíroná xwáfá síní ná mñmí enagí nání 40 mita imóníjagí níwíníro ámi bí tñní nífásáná ámi bí nñmamówáirro xwáfá tñjé e ríxa 30 mita enagí níwíníro ²⁹ sipixí imíinjí nixemí nuríná wí e síjáo síxí úroniginírí sipixí ámi bí tñní nixemí mupa oenírí íkwémíjío dání ainíxí ípearíjé wírfkaú wírfkaú nñmamówárimáná wáfá anjíní oónínírí

wigí ikayíwí nira ugíawixini.

³⁰ Sipixí omiñí mearigfáwa sipixomi pñi niwiárimí éf owaneyinro ámáyo yapí niwíwapiyiro “Sipixí símíyo dání ení ainixí ípeariní bí mamówáraníri yariñwini.” nuriro ewépa rawírawáyo ikwiárináná apámí nípíxemoáníri éf owaneyinro ríxa mamówáraríná ³¹ Poro porisí 100 bimí seáyi e wimóniñomi tñi xegí porisowami tñi re uriníñiginí, “Ámá sipixí omiñí mearigfá rowa sipixí romí none tñi mñjweapa nerínáyí, soyíné sñí nuro xwíá tñj e rémopíriméoi.” uráná ³² porisowa mñri niwiápinímearo ewépa gwí niyimáná awayini mamówárarigfári mñj niwákwirowí rawírawáyo mamówárigíawixini.

³³ Wáf ónine nání Poro ení rírémixí niwia nuri re urayiníñiginí, “None ríwipi ripí nání ayá s'wí nearoaríñagí nání aiwá mñí mñmíwíalkí ninirane yaríná s'fá obaxí ríxa nóra nuri agwí ríxa wé wúkau síkwí wá wáwá imóniñiyirini. ³⁴ Ayinání nioni ení rírémixí niseairí ‘Aiwá bí nímearo n'poyí.’ searariní. Sewaniñiyíné aiwá nñiro oerfkiemeán'poyiníri searariní. Woxí aí bí maníñipa epfí enagí nání searariní.” nurimáná ³⁵ bisfkerfá bí nímearí wigí sñwí anigé dání aiwá apí nání Gorixomi yayí numemáná níkwirirí ríxa naríná ³⁶ ámá nñni ení ríxa dñj wáf bí wóníagí aiwá bí nímearo nñiro ³⁷ —Ámá sipixíyo ñweañwáne ayí 276 enerini. ³⁸ Nene ríxa apáni nñimáná sipixó nayí oenirí wítí aiwá mñnífápi rawírawáyo emí mñmeámí egíawixini.

Sipixó sixí núrori orónowiníñí nánirini.

³⁹ Ríxa wáf ónáná áríwiyimí “Xwíá bí anjwí erini.” yaiwífápi sñwí niwiniróná mí mómíxípa nero aí siminí ríwoní bí inikini wiáronagí niwiniro e epaxí enánáyí, sipixó níméaa niyirane e oiwiékñimeaneyinirí éfáyí ⁴⁰ wa gwí ainixí ípeariní mamówáriníñipi rawírawáyo ípeañe amí xe oépeanirí níkwéawára pwaríná wa imíñipi siminí ríwonípiní nání nixemí oneaunirí sipixoyá rapírapí nemíméa n'peyiro soná ení níkwearo inikini wiároné nání omiñí níméra waníro yariñagfá aí re eníñiginí. ⁴¹ Sipixó xwíá iními enáná rawírawá akwínfáná ríwone sixí núrori s'mí xwíáyo xaiwí noranjárinirí nání winjwí bí mepaxí imóniñáná rawírawá sipixí ikwémíñíyo miákwiayíáná sipixó ríxa orónowiaríñagí wíñigíawixini. ⁴² Sipixó ríxa orónowiaríñagí niwiniro porisowa xámí re rinárigfá enagí nání “Sipixó sipí éánáyí, ámá gwí ñweagfá none awí mearoaríñwáowa iníbé neáa éf upríxinirí pipíkímí éwanigini.” rinigfápa “Ríxa opíkianeyí.” rinariñagfá aiwí ⁴³ porisowami seáyi e wimóniño “Poromí níméra nuri Romíyí anjyó xixeni rémówanigini.” niyaiwirí nání awa wianíro yariñgápi p'fí nurakirí sekaxí re neariníñiginí, “Ámá iníbé warigíáyíné ríxa nímawirí nixeamoro iníbé neáa nuro imaní e iwiékñimeápoyi. ⁴⁴ Iníbé m'warigíáyíné íkfá wáraní, sipixó ororómí iníñipirani, fá nixirimáná níkwíaríga nuro imaní e iwiékñimeápoyi.” nearíagí nene axípi e nerane nání wo aí iniñgí mñnamí nñnení imaní e iwiékñimeañwanigini.

1 Nene wo maníní níneneí imaní e niwíékínímeámáná áamá e dáníyí “Pírínjwí ríyí xegí yoí Morítai rínínjíríní.” rarínjagá arfá níwirane rojáná ² ayí none neaiapaníro nání ayá tñí nero iniá aníní siyamfó erí imíní rírí yarínjagí nání ríá níkeámáná níneneí níneaipemeámí nuro ríá tñí e neawáfagá aí ³ Poro ríá kíriní bia awí nearí sarfá nerí nímeáa níbirí ríá íkeáaríná re eníniginí. Weaxfá wo ríá usínfagí nírémeámí níwíapírí Poroyá wéyo sidíní norí rírínwíniginí. ⁴ Rírínwíagí wé éf níxeááná sídíro síní yekwíronjagí áamá pírinjwí ayimí dáníyí sínjwí e níwíníro wíwíní re rínígáwixíní, “Áamá ro rawírawáyo mínamió aí áamá píxíwíríó ení worfani? Ayínání njwá anínami dání imónígáyí ‘Xe sínj mupa oeni.’ yaiwiarígápipímí dání weaxfá sidíní ríá onjoi?” ríníagá aíwí ⁵ Poro weaxfáomí wíwífá nírorí ríá níkeáarímáná ríníní bíkwí onímíapí aí míwíníniginí. ⁶ Ríníní bíkwí onímíapí aí míwínfagí aíwí áamá ayí “O xegí wé ríxa níminíníjoi.” yaiwíro “Ríxa nípiérorí píyí neníjoi.” yaiwíro nero nání sínjwí níwíníro níjwearo ayá wí sínjwí níwíníro níjweagfasáná “Sípí apí wímeaníjoi.” yaiwiarígápipí míwímeáagí níwíníróná ámí díní sínj bí nímore re níriga ugáfawixíní, “Áamá ro njwá anínami dání imóníníyí worfani?” níriga ugáfawixíní.

⁷ None íwíékínímeáwáé áamá pírinjwí apímí áamá níyoní seáyí e nímonírí menjweanjoyá omíní bí iníní eríní. O xegí yoí Pabíríasoyí rínínjoríní. O yáy níneairí níneaipemeámí nuri none sfá wíyáú wíyí o tñí níjwearane míraní neaiaríná ⁸ Pabíríasomí xano ríá pírí wíayírí agwí xoxí urorí wíarínjagí nání “O símíxí wentí.” rarínjagá Poro arfá e níwírí o wenje nání nuri nípáwírí Goríxomí yaríní níwímáná wé seáyí e níwikwíarírí naní imíxíníniginí. ⁹ Naní nímíxímáná enjáná áamá pírinjwí apímí njweagfá símíxí yarígáyí níní Poro omí naní imíxífpí nání arfá níwíro o tñí e nání bayaríná naní imíxímí eníniginí. ¹⁰ E yaríná áamá ayí wéyo níneamero aíwá amípí naní bí níneaiapa nuro none ríxa pírinjwí apímí pfní níwíarímí wanírí yaríná óf e sípíxíyo nuranéná aíwá nanfá nání anípá bí neaiapowarígáwixíní.

Poro Romíyo rémoní náníríní.

¹¹ None pírinjwí apímí emá wáú wo njweanwáone sípíxí Arekísadíria dání wo —Rawírawá xwiogwí nání síwíá yínjagí nání pírinjwí apímí e níjweanísáná umínírí yarínjoríní. O sípíxí símf íkayfíwí tñí imíxínínífpí áamá ayá waúníní sípíxomí símf e imíxínínjoríní. Sípíxomí nípxemoánírane pírinjwí apímí pfní níwíarímí nurane ¹² aní yoí Sairakusíyí rínínjípímí níwíékínímearene sfá wíyáú wíyí e wenjwáone ¹³ ámí sípíxomí nípxemoánírane níyakía nurane aní yoí Ríjjiamíyí rínínjípímí nírémorene e sá wenjwáone wíapí tñí imíní rawírawá tñímfí dání yaparínjagí níwínírane sípíxomí nímeámí nurane omí sá wenjwáone wíapí tñí símíní ríwóní yoí Putioraiyí rínínjwámí nírémorene nayoámáná ¹⁴ re yaiwínwaniginí, “Áamá Jisaomí díní níwíkwíroro nání níríxímeá imónígáyí aní rípímí re wí ríá njweanó?” níyáiwirane pía nerane wí tñí ríxa nerímeánírane ayí “Sfá wé wíúmí dání wáú nene tñí ananí re njweapaxíraní?” nearfagá ayí tñí wíníyí nearfápa e njweanwaniginí. Apí apí néra níbíwasáná Romí aní tñí e rémoníwaniginí. ¹⁵ Romíyo njweagfá níríxímeá imónígáyí wí none nání “Awa óyímí baríjoi.” rínarínjagfá

arfá n̄wiro óf e owirimeaneyin̄ro n̄b̄iróná wí an̄f Apias̄ t̄n̄f e makerfá im̄ixarigf̄e awí roro wí Ámá An̄f M̄idán̄f N̄b̄iro Sá Wearigf̄iwá Wikáú Wiwáȳ r̄in̄n̄f̄p̄i t̄n̄f e awí roro egf̄áyo Poro s̄n̄w̄f n̄w̄in̄r̄íná Gor̄ixomi yayf̄ numer̄i d̄n̄f s̄ix̄f ín̄n̄igin̄i.

¹⁶ None r̄ixa Rom̄i náyo rémóáná gap̄imanowa Porom̄i gw̄f an̄fyo m̄n̄jwirárf̄ an̄f wiwám̄i xeḡf̄p̄i n̄wean̄áná poris̄f awí mearoar̄n̄jo xe awí omearon̄r̄i s̄n̄w̄f w̄in̄igf̄awix̄in̄i.

Poro Rom̄iyo dán̄i wáf ur̄in̄f n̄án̄r̄in̄i.

¹⁷ Poro sfá w̄iyáú w̄iyi r̄ixa nóráná “Judayf̄ áminá imónigfá Rom̄iyo re n̄weagf̄áyf̄ ob̄f̄poyi.” n̄ir̄iri awa r̄ixa o t̄n̄f e awí eánáná re ur̄in̄igin̄i, “Gí Judayf̄né, nion̄i negf̄ Judayo xw̄ir̄ix̄f̄ wik̄ixém̄in̄r̄i wí mepa eri s̄iw̄f ej̄iná dán̄i negf̄ arf̄owa érowiáp̄in̄igf̄ápi p̄rf̄f̄ wiaik̄im̄in̄r̄i wí mepa eri éaḡi aiwi Jerusarem̄iyo dán̄i gw̄f n̄iyigf̄on̄i negf̄ Judayf̄ Rom̄iyo m̄in̄i n̄wigf̄ár̄in̄i.

¹⁸ Rom̄iyo m̄in̄i n̄wíagfá ayf̄ xw̄ir̄ix̄f̄ n̄in̄mero yar̄in̄f̄ n̄niyar̄iróná f̄w̄f nion̄i n̄p̄ik̄ipax̄f̄ b̄i men̄áon̄i imónin̄aḡi n̄nan̄iro nán̄i r̄ixa Porom̄i kikiáf̄ owáraneȳin̄r̄i éagfá aiwi ¹⁹ negf̄ Judayf̄ p̄rf̄f̄ wiaik̄im̄f̄ nero ‘Wár̄ipaxoman̄i.’ rigf̄awix̄in̄i. E rar̄in̄agfá nion̄i s̄n̄w̄f e n̄w̄in̄r̄i ‘Go arfá en̄e dán̄i ráná xe kikiáf̄ oun̄r̄i n̄im̄ix̄p̄rf̄ar̄fan̄i?’ n̄iyaiwir̄i nán̄i re ur̄in̄aniḡin̄i, ‘Rom̄iyf̄ m̄ix̄f̄ ináyf̄ Sisao ḡf̄ xw̄ir̄ix̄f̄ arfá níw̄in̄igin̄i.’ ur̄in̄aniḡin̄i. Nion̄i negf̄ Judayf̄ nán̄i xw̄iyfá b̄i uxekw̄imóm̄fá nán̄i m̄irar̄in̄i. ²⁰ E nigfá api nán̄i áwan̄f̄ sear̄im̄in̄r̄i nán̄i ‘Awam̄i s̄n̄w̄f n̄w̄in̄r̄i xw̄iyfá ur̄im̄i nán̄i ob̄f̄poyi.’ r̄faniḡin̄i. Ámá Isirerene yeáyf̄ neayim̄ixem̄eanfá nán̄i d̄n̄f uk̄ikayoar̄in̄jwáom̄i nion̄i d̄n̄f uk̄ikayon̄aḡi nán̄i gw̄f ain̄ix̄f̄ r̄ir̄i n̄iyin̄i.” ur̄in̄igin̄i. ²¹ E ur̄aḡi awa re ur̄igf̄awix̄in̄i, “Judia p̄rop̄enis̄f̄yo dán̄i jox̄i nán̄i payf̄ b̄i m̄imean̄wár̄in̄i. Negf̄ wo e dán̄i en̄i n̄b̄iri rep̄iyf̄ n̄near̄in̄áran̄i, áwan̄f̄ n̄near̄in̄áran̄i, jox̄i nán̄i s̄ip̄i b̄i m̄near̄in̄r̄in̄i.

²² E ner̄i aí ‘D̄in̄f̄ jox̄i yaiwiar̄in̄f̄ r̄ip̄i, “Gor̄ixomi p̄irán̄in̄f̄ x̄f̄dar̄igf̄áyf̄ api ap̄i ner̄in̄f̄p̄im̄i dán̄i p̄irán̄in̄f̄ x̄f̄dar̄igf̄ár̄in̄i.” yaiwiar̄in̄f̄p̄i arfá osianeȳi.’ neaim̄onar̄in̄i. Ayf̄ none r̄ip̄i nán̄i arfá n̄wirane n̄j̄fá imónin̄agw̄i nán̄i r̄irar̄in̄w̄in̄i. Ámá Óf Gor̄ixo t̄f̄am̄in̄i in̄in̄f̄yiyi r̄in̄in̄f̄yim̄i n̄ix̄f̄d̄ro gw̄f mónigf̄áyf̄ nán̄i ámá am̄i am̄i n̄weagf̄áyf̄ ‘Ayf̄ nan̄f̄ m̄iyar̄in̄oi.’ r̄inar̄igfá nán̄i none n̄j̄f̄ár̄in̄i.” ur̄igf̄awix̄in̄i.

²³ Judayf̄ áminá awa “Sfá ayimi Poro xw̄iyfá near̄in̄fá nán̄i awí eán̄fwan̄igin̄i.” n̄ir̄in̄áriro sfá ayi r̄ixa imónáná obax̄f̄ an̄f x̄fo n̄wean̄iwám̄i nán̄i báná wfá mónin̄f̄m̄i dán̄i s̄f̄ápi t̄f̄ni nán̄i Gor̄ixo ámayf̄ xeḡf̄ xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i umen̄jwean̄f̄ápi nán̄i áwan̄f̄ nur̄ir̄íná rep̄iyf̄ n̄wiéra ur̄i nion̄i Jisasom̄i d̄n̄f̄ wik̄w̄roar̄in̄ápa ayf̄ en̄i owik̄w̄rf̄poȳin̄r̄i o nán̄i nur̄éwap̄iyir̄íná n̄w̄f ikax̄f̄ Moseso n̄ir̄iri ean̄f̄p̄im̄i dán̄i t̄f̄ni wfá rókiamoagf̄áwa n̄r̄iro eagf̄ápi m̄i dán̄i t̄f̄ni m̄in̄f̄ nir̄óá ur̄i ner̄i nura warf̄ná ²⁴ wa x̄fo urar̄in̄f̄p̄i arfá n̄wiro “Nepar̄in̄i.” wip̄imón̄f̄aḡi aiw̄i wa arfá n̄wiro d̄n̄f̄ mik̄w̄roagf̄awix̄in̄i. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro urar̄in̄f̄p̄i nán̄i d̄n̄f̄ b̄i biaú n̄imoro nán̄i xw̄iyfá ná b̄in̄i r̄inár̄ipax̄f̄ mimón̄f̄ yarf̄ná Poro xw̄iyfá yoparf̄ r̄ip̄i uráná om̄i p̄n̄i n̄wíar̄im̄i ugf̄awix̄in̄i, “Kwíyf̄ Gor̄ixoȳápi wfá rókiamoaḡf̄ Aisaiaoȳf̄ r̄in̄in̄om̄i ‘Jox̄i ámá ayo nur̄i e ur̄ir̄ix̄in̄i.’ uráná o nur̄i negf̄ arf̄owéyo aga x̄ixen̄i re ur̄in̄r̄in̄i, ‘“Seýf̄né arfá néra nuro aí n̄j̄fá wí imón̄ip̄rf̄áman̄i. S̄n̄w̄f naga nuro aí d̄n̄f̄ ‘Ayf̄ ap̄ir̄fan̄i?’ wí mop̄rf̄áman̄i.”’ ur̄ir̄ix̄in̄i. Ayf̄ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Wigf̄ d̄n̄f̄ t̄f̄ni néra

warigfáyí mīñí sīñánīñí imonagfá nání rīrarīñíñí. Wigí sīñwí mīsupáripa ero arfá mīpírónīpa ero nero sīñwírīyí, wigí sīñwí tīñí sīñwí anīro arfá ero dīñí píránīñí neyīro moro wigí íwí yarigfáyí ríwí mīñí mamoro éánáyí, Gorixóní píránīñí wimīxīpaxfīñí. Aisaiáo Gorixó nání e nīwuriyiríná negí arfowéyo imónagfá pī tīñí aga xīxení nīrīrī wuriyīñfīñí. ²⁸ Ayínání seyíné aga nījfá re imóní poyí, ‘Gorixó xfo nene yeáyí neayimīxemeámīñí eñí pī nání wáf urarigfáwa rīxa é máyo ourí poyīñí nání urowárīñfīñí. Ayí arfá wípírí fārīñí.’ yaiwí poyí.” ²⁹ [Poro e uráná Judayí mīxī mīxeawiámí nīga nuro omī pīñí nīwiárī mī ugíawīxīñí.]

³⁰⁻³¹ Poro e añí xfo bī enjwámí nīñwearí á má xfomí xwíyí fá onweaneyīñí bī áyo yayí nīwimorí xwíyí fá Gorixó á máyí xegí xwioxíyo mīmeámí nerí umenweanfá pī nání wáf nurīrī íñí mī mimóní Ámíná Jisasí Kiraisó nání uréwapīyaríná á má wí pírí urakianīro mēpa egíawīxīñí. E yaríná xwiogwí waú múronīñigīñí.

Payí Poro Romiyo ηweagíáyí nání eañinarini.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí aní yoí Romiyo ηweagíáyí nání Poro níriri eañinarini. Aní api, Itari píropenisíyo ikwíroniñpí aní ami ami ikwíroniñyo seáyí e imónini. E Romiyí mixel ináyí Sisaoyí riniño ηweaagípirini.

Payí rina Poro Koriniyo niηweámána apixí Pibiyí riniñimi neari wiowáñinarini. Sini Romiyo bi memé eními neari wiowáñinarini. Ayí nijáá nimóniro re oyaiwípoyiniri níriri eañinigini, “Ámá nini íwí yarigíáyí imóninoi. Wigí íwí neriñpimi dání Gorixo tñi xepixepá róninoi. Nwí ikaxí Moses níriri eañpí nixídiríñpimi dání ámá wé róniñí wí imónipaxímani. Sa Gorixomi xewaxo Jisasomi dñí n-wikwíroriñpimi dání oya síñwíyo dání wé róniñí imóniro ámi o tñi nawini imóniro epaxíri.” oyaiwípoyiniri níriri eañinigini.

¹ Poroni payí rina neari mónaparini. Nioní Kiraisi Jisasoyá xinániniñí nimóniri yaríñá wonirini. Gorixo wáí nurimeiaríñí wo imóníwiniñiniri wéyo fá numiriri oya xwiyíá yayí neainaríñpí nurimeiwiniñiniri nírípari niñonirini. ² Xwiyíá api o enína xegí wáí rókiamaogáwa nírro ríwamíñí ηwíái riniñíyo eagíapimi dání n-neariri símí e tñiñpíriní. ³ Xwiyíá yayí neainaríñí api xegí xewaxo nání riniñpíriní. O aga ámá nimóniríná imóniñpí nání dñí nimoranéná re yaiwiaríñwáriní, “Mixel ináyí Depitoyá iyí axípa imóniñyí worfani?” yaiwiaríñwáriní. ⁴ Kwíyí xegí bi o imóniñpí nání dñí nimoranéná re yaiwiaríñwáriní, “Gorixo ení síxí eániñí xífo imóniñpí ayá wí síwá neairi xwáripáyo dání owiápinimeaniri ámi síñí wimixeli neriñpimi dání réniñí neariñífaní, ‘Gí niíwaxorini.’ neariñífaní?” yaiwiaríñwáriní. O Jisasi Kiraiso negí Ámináo nání rariñini. ⁵ Omi dánini Gorixo wá n-neawianiri xegí wáí wurimeiarígíáwa oimónipoyiniri nearípeañirini. None wáí wurimeiaríná émáyí xixegíni nini wí wí dñí “Xwiyíá api neparini.” yaiwiro sini píri miwialí aríá yimígí wiro éfrixiniri nearípeañirini. Kiraisomi e wiírixiniri nearípeañirini. ⁶ Seyíné ení ayí wiyínerini. Jisasi Kiraiso xíoyá imónipíri nání wéyo fá seaumiríñí wiyínerini. ⁷ Aní Romiyo ηweagíáyíné —Ámá Gorixo dñí síxí seayiri nioniyá oimónipoyiniri wéyo fá seaumiriri eníyínerini. Seyíné nání nioní payí rina neari mónaparini. “Negí ápo Gorixo tñi Áminá Jisasi Kiraiso tñi awaú wá seawianiri seyíné niwayíroniro ηweapíri nání seairi éisixini.” nimónariní.

“Romiyíné síñwí seañimigini.” nimonariní. uríñí nánirini.

⁸ Payí rina nearina xami rípi osearimini. Aní nini xwiyíá rípi fá menáraríñagífa nání gí Gorixomi yayí wiaríñini, “Romiyo ηweagífa Jisasomi xídarigíáyí píraníñí dñí wíkwíroaríño.” Xwiyíá api aní nini fá menáraríñagífa nání seyíné niyínéni nání yayí wiaríñini. Jisaso neaiñpimi dání seyíné e yaríñagífa nání Gorixomi yayí wiaríñini. ⁹ Xewaníño —O e éwiniñiniri niriñpí aníñí miní niwiiríná xwiyíá xegí xewaxo nání yayí neainaríñpí wáí urimíniri nání yaríñáorini. Xewaníño

nioní xfomí rixiñf nuriríná sá bí mñjweá íníná seyíné nání yaríñf seawi-iaríñápi nání ananí sopíñf opaxíríní. ¹⁰ Omí rixiñf nuriríná seyíné tññf e nání mbípxaxf imónayinjá enagí aiwí agwí ananí oyá dññf tñní bípxaxf imónímigíníri anjpxaxf yaríñf wiaríñáríní. ¹¹ Ayf rípi náníriní. Nioní seyíné tññf e niseaímeari searéwapíyaríná seyíné kwíyípmí dání ámi bí tñní yóf imóníro sfkíkí ámi bí tñní nomíxíga upírí nání nioní aga nibírí síñwí seanímí nání nimónaríní. ¹² Nioní seyíné niseaímearfíná nioníní enj síxí seaímíximí nání marfát, seyíné ení Jisasomí dññf níwíkwírofo pírániñf xfdaríñagá seanírí nioní ení dññf níwíkwírofo pírániñf xfdaríñagí naníro neríñfípmí dání xíxe enj síxí imíxínani nání raríñíní.

¹³ Gf nírixímeáyíné, seyíné rípi nání majfá epíríxinírí nání áwanj osearímíní. Ayá wí seyíné tññf e nání bñímigínírí nerí aí amípi bí píri nírakíayíagí nání seyíné bí síní síñwí mñseaníñáríní. “Nioní émá amí gímí ñweagfáyí tññf e nemerí wáf uraríná wí arfá nñíro Jisasomí dññf wíkwírogfápa segf wí ení nioní uraríná axípi wíkwírófírxínírí segf tfámíní bñímigíní.” nimónaríní. ¹⁴ Nioní ámá nñyoní kñníf imónígfáyoraní, wauf imónígfáyoraní, dññf émí saímí mogfáyoraní, majfá imónígfáyoraní, ámá ayo nñyoní xwíyfá yayf neainaríñfípi urímfá nání yoxáníñf ínáríñíní. ¹⁵ Ayínání nioní ámá Romí ñweagfáyíné ení xwíyfá yayf seainípxaxípi wáf searímfá nání sfmí dñpénaríñíní.

“Xwíyfá yayf neainaríñfípmí dání Goríxo yeáyf neayímíxemeaaríñfípi.” uríñf náníriní.

¹⁶ Xwíyfá yayf neainaríñfípmí dání Goríxo dññf wíkwírófáyo nñyoní — Xámí Judayo yeáyf uyímíxemeari émáyo ení yeáyf uyímíxemeari epaxf enagí nání xwíyfá apí nání nioní ayá bí mé ananí wáf rímeariñáríní. ¹⁷ Ayínání nene “Goríxo aríge nerí ámá ámi wé róníñf xfo imóníñfípi wímíxínfáríñí?” nñyáiwirane ududf neainípxaxímaní. Ayf rípi náníriní. Xwíyfá yayf neainaríñfípmí dání Goríxo wíá réníñf neaókímíxaríñfíriní. Ámá Jisasomí iwamfó dání dññf níwíkwíróa numáná ámi xegf bí mé sa aníñf wíkwíroarígfáyí, ayf wé rónígfáyí wímíxaríñfíriní. Bíkwíyo dání re nírinírí eáníñfípi, “Ámá Goríxoní dññf níkwíróagá nání ‘Wé rónígfáríní.’ ráriñáyí dññf nñyímíñf tífáyí imónípfírfáríní.” nírinírí eáníñfípi nioní seararíñápi tñní xíxentí imóníñagí nání seararíñíní.

Ámá Goríxomí rfwf umogfá náníriní.

¹⁸ Goríxo ámá wé róníñf xfo wimónaríñfípi mé rikíkírífo yarígfáyí — Ayf wígf rikíkírífo yarígfápi neróná Goríxo nání níjfá imónípxaxf imóníñfípi rfwfmíní mamoarígfáyíriní. Ámá ayf nání Goríxo anñnamí dání wíkf wónfagí nání pírf umamonjpi ríxa síñání piaumímí iníní. ¹⁹ Ayf rípi nání raríñíní. Goríxo ámá xfo nání re yaiwípxaxípi, “O imóníñfípi, ayf apí rfa imóníní?” yaiwípxaxípi yumfí mñwimóní síñání imóníní. Goríxo xewaníño imóníñfípi nání síwá winíñf enagí nání raríñíní. ²⁰ Xewaníño imóníñfípi — Apí síñwí tñní síñwí wñípxaxf mímóníñagí aí eníná anñna imíxírí xwífárí imíxírí eje dání ámá apímí síñwí níwínírfíná “Xfo imóníñfípi, ayf apírfání?” yaiwípxaxíriní. “Enj amípi apí imíxíño eáníñfípi ná rfwíyo aí wí samíñf wenfámáni.” yaiwirí “Xfo imíxíñfípmí xegf bí níwimónírí nání aga seáyí e rfa wimóníní?” yaiwirí epaxíríní. Ayínání ámá Goríxomí wí yapf re uréwapíyípxaxf meníní. “Nioní joxí imóníñfípi nání majfá nimónírí

nání nípikwíní mimóníńj enáoníríní.” urípaxf meníní. ²¹ Eníná áamá ayf síní xixeni “Gorixo apí rfa imóníní?” nıyawiwo aiwı re egfawixíní. O Nwáfó enagı nánı wé İkwianwıyo tıpaxıpa mıtıpa ero amıpı xfo imıxıńjıpı nánı yayf mıwıpa ero wıgı dıńj nımorfná majımajfá ikárinıro dıńj xenwfnı nımóa núfasáná dıńj rfa xeyanıgıfáy imónıro egfawixínı. ²² “Dıńj émı saımf mońwaenerını.” nırıro aiwı majımajfá ikárinıgıfáy nimónıro ²³ Nwáfá mıpé anıńj imónıńjomı mumımını rfwı numoro mimónıńjwıfá bı fá oxıraneyınıro ámáranı, ıńfranı, odıpıranı, nańwı onımiápiaranı, xopalkıgı bı nimıxıro “Negf ńwáfá imónıńjıpı, ayf rıpırinı.” rıgıfawixínı.

Ámá Gorıxomı rfwı numorfná egfápi nánırını.

²⁴ Gorıxo áamá e majımajfá nikárinıro yarıńagfa nıwınırfná wıgı feapá winarıńjıpımı dánı sıpı imónıńjıpımı xe oikrıpeánfıpoyınrı sıńwı wınıńjınıgını. Sıńwı e wınıfagı wıwanıńjıfı pıaxf eámıxıńgıfawixını. ²⁵ Ayf rıpı nánı Gorıxo e enırını. Ámá ayf nepa imónıńjı Gorıxo nánıpı rfwı umoro yapf imónıńjıpı fá xırıro nemáná amıpı nfnı imıxıńjomı — O anıńj minf yayf umepaxorını. “Ámá nfnı e éfrıxını.” nimónarıńjorını. Omı yayf numero fá mıxırıf xfo imıxıńjıpımını fá xırıro wéyo umero yarıńagfa nánı Gorıxo e enırını. ²⁶ Ayınánı Gorıxo wıgı feapá winarıńjıpımı dánı pıaxf weánıpaxf imónıńjıpı xe oikrıpeánfıpoyınrı sıńwı wınıfagı apıxıwa oxf nımeánırfná xırınırıxınrı imónıńjıpı pfnı nıwıarıro apıxıf wı tfnı nıpikwını mimónıńjıpı nıga ugıfawixını. ²⁷ Oxowa enı apıxıf nımearo xırırıxınrı imónıńjıpı pfnı nıwıarıro “Oxf wfa tfnı fwı oınaneyı.” nıyawiwo aga sfmf nıxeadfpenıróná oxıf wfa wfa tfnı fwı nınıro pıaxf weánıpaxf imónıńjıpı ıngıfawixını. Ayınánı “Wıgı néra ugıfápi tfnı xixeni pırf Gorıxo umamonjıpı rıxa wımeañırını.” rarıńjını.

²⁸ Ámá “Gorıxo apı imónıńjorfanı?” nıwıawıwo sfmf e mıtınıpa yarıńagfa nánı o wıgı “Sıpı e e oyaneyı.” yaiwıarıgıfápi nánı xe mıńjı nıga úfrıxınrı sıńwı wınıńjınıgını. Sıńwı e wınıńjı enagı nánı ayf amıpı nıpikwını mimónıńjı ámá mepaxf imónıńjıpı néra nuro re yarıgıfárinı. ²⁹ Nıpikwını mimónıńjı nfnı nánı mıńjı inıro rıkıkırfo epaxf imónıńjı nfnı nánı mıńjı inıro anımf yarfa epaxf imónıńjı nfnı nánı mıńjı inıro “Ámá wı rfa omeárınıfıpoyı.” yaiwıarıgıfápi nánı mıńjı inıro yarıgıfárinı. Apını yarıgıfámanı. Rıpı enı ayá wı yarıgıfárinı. Sıńwı fwı wınıro “Amıpı apı nıonı meapaxıpırinı.” bı onımiápi mıyawi ayá wı yaiwıro nıwıápınımearo ámá pıkıro sfmıfárxwıro ero yapf wıwıpıyiro ámá wı nánı nurırfná sıpı owımeanıf urıro únúnıńjı wıkarıro mımayfo wıro ³⁰ xwıyıfapai uńwırárıro Gorıxo nánı sfmf tfnı ero ámáyo xıxewıámı rınıro mıxı kfnıro mıxı meakfnıro sıpı imónıńjı ámá sínı nıjfa mimónıgıfápi éwapfnıro xınáıxaneyo mańjı wıakıro yarıgıfárinı. ³¹ Rıpı enı yarıgıfárinı. Majfa ikárinıro dıńj uńwırárıpaxf mimónıpa ero wıyo dıńj sıpı mıwıpa ero wá mıwıanıpa ero yarıgıfárinı. ³² E yarıgıfáy Gorıxo re rarıńjıpı nánı nıjfa nimónıro aiwı, “Ámá sıpı apı yarıgıfáy wı sıńjı upaxfımanı. Pepaxırını.” rarıńjıpı nánı nıjfa nimónıro aiwı sıpı apı imónıńjıpımı nıxıfda nuro apını mé sıpı seáyı e imónıńjı rıpı enı nero fwı apı néra warıgıfáyo weyf ayá wı mearıgıfárinı.

2

“Gorixo áamá n̄iyoni mí ómóm̄ix̄im̄f nerfná wigf egfápi t̄ni x̄ixeni wiin̄fárin̄i.” ur̄iñf nán̄ir̄in̄i.

1 Ayin̄áni áamá wiyo x̄wiyfá umeaar̄igfá wiȳín̄eni wiȳín̄eni b̄i os̄ear̄im̄in̄i. Sfá yopar̄fyim̄i Gorixo áamá n̄iyoni mí ómóm̄ix̄im̄f yarfná “Ayf nán̄i fwf ap̄i en̄ár̄in̄i.” ur̄ipaxf imón̄iñ̄ipi t̄fgfáȳinémani. Ayf rip̄i nán̄ir̄in̄i. Áamá fwf yar̄igfápi nán̄i x̄wiyfá umeaar̄igfáȳiné, seyfné en̄i fwf ax̄ipi yar̄igfáȳiné en̄aḡi nán̄i w̄in̄iyo x̄wiyfá numear̄iróná sewan̄iñ̄fyfné en̄fn̄iñ̄f mear̄inar̄igfá en̄aḡi nán̄i Gorixo mí ómóm̄ix̄im̄f seaiarfná x̄wiyfá b̄i ur̄ipaxf imón̄ip̄r̄fámani. 2 Rip̄i n̄iyaiwiri n̄ijfá imón̄iñ̄wini, “Áamá sip̄i e yar̄igfáyo Gorixo x̄wiyfá numear̄iri p̄r̄f numamorfná x̄en̄wfn̄i b̄i mé x̄ixeni ayo r̄fá wiar̄in̄i?” yaiwin̄wini. 3 Fwf ax̄ipi nero aí segf w̄in̄iyf fwf yar̄igfápi nán̄i x̄wiyfá umeaar̄igfáȳiné, w̄in̄iyo numear̄iróná segf ax̄ipi egfápi nán̄i p̄ioi yaiwinar̄iñ̄oi? “X̄wiyfá Gorixo neamear̄in̄fápipim̄i anani m̄uropaxener̄in̄i.” r̄iyaiwinar̄iñ̄oi? 4 Gorixo segf fwf yar̄igfápi r̄fw̄m̄in̄i omam̄ópoyin̄iri wá n̄iseawian̄iri seaiñ̄ipi nán̄i majfá nimón̄iróná rip̄i en̄i r̄iseaimónar̄in̄i, “O wá ayá wí neawian̄iri p̄r̄f apaxf mé m̄neamamó er̄i okin̄imón̄ipoyin̄iri x̄wapf ayá wí x̄wayf nan̄iri ñ̄wear̄i yar̄iñ̄ipi peayf wian̄ipaxf imón̄iñ̄ipi yar̄in̄i.” r̄iseaimónar̄in̄i? 5 Oweoi, seyfné d̄iñ̄f wak̄is̄i nin̄iróná segf fwf yar̄igfápi r̄fw̄m̄in̄i m̄imamoar̄igfáyo dán̄i sfá Gorixo sip̄i áamá yar̄igfápi nán̄i wikf r̄fá ápiáw̄in̄iñ̄f n̄iwer̄i p̄r̄f umamonfáyi nán̄i x̄fo p̄r̄f seamamonfápi w̄in̄i w̄in̄i ikwikwar̄im̄fn̄iñ̄f yárar̄iñ̄oi. 6 Bikw̄iyo re n̄ir̄in̄iri eán̄iñ̄ipa, “Gorixo áamáyo p̄r̄f numamorfná woni woni x̄ixegfn̄i wigf néra ugfápi t̄ni x̄ixeni p̄r̄f umamonfárin̄i.” n̄ir̄in̄iri eán̄iñ̄ipa en̄fárin̄i. 7 Áamá Gorixo yayf neamer̄i seáyi e neaim̄ix̄iri negf wará ur̄f nepaxf neaim̄ix̄iri d̄iñ̄f n̄iyim̄iñ̄f t̄ñ̄jwaéne neaim̄ix̄iri éwin̄iḡin̄iri epax̄ipi t̄ni x̄ixeni nero p̄n̄i m̄wiárf an̄iñ̄f min̄f yar̄igfáyo o p̄r̄f numamorfná d̄iñ̄f n̄iyim̄iñ̄f t̄fgfáyf imón̄ip̄r̄i nán̄i wim̄ix̄in̄fárin̄i. 8 E ner̄i aí áamá wiwan̄iñ̄iyf nán̄in̄i d̄iñ̄f n̄imón̄iro x̄wiyfá nepax̄iñ̄f imón̄iñ̄ipi arikw̄kwf n̄iwiwo n̄ip̄ikw̄in̄i mimón̄iñ̄ipim̄i x̄fdar̄igfáyo p̄r̄f numamorfná xegf wikf r̄fá ápiáw̄in̄iñ̄f wear̄iñ̄ipim̄i dán̄i p̄r̄f umamonfárin̄i.

9 Áamá sip̄i yar̄igfá ayf ayo x̄ean̄iñ̄f m̄imen̄iñ̄w̄f aȳikw̄f m̄ir̄ipaxf imón̄iñ̄ipi w̄imeanfárin̄i. Judayf e yar̄igfáyo an̄ipaxf n̄iw̄imeari aí émáyf e yar̄igfáyo en̄i w̄imeanfárin̄i. 10 Ap̄i e n̄iwiri aí áamá n̄iyf yar̄igfá ayf ayo seáyi e umer̄i wé ikwian̄iñ̄w̄o ñ̄wir̄árin̄i n̄iwaȳiróniro ñ̄wear̄p̄r̄i nán̄i wiiri en̄fárin̄i. Judayf e yar̄igfáyo an̄ipaxf e n̄iwiiri aí émáyo en̄i wiin̄fárin̄i. 11 Gorixo áamáyo p̄r̄f numamorfná s̄m̄f s̄m̄f e n̄imer̄i p̄r̄f umamonfámani. Sa áamá wigf egfápi t̄ni x̄ixeni p̄r̄f umamonfá en̄aḡi nán̄i rar̄iñ̄ini. 12 Áamá Gorixoyá ñ̄wf ikaxf eán̄iñ̄ipi mayf nimón̄iro fwf yar̄igfáyf an̄fn̄ip̄r̄i nán̄i x̄wiyfá numear̄irfná ñ̄wf ikaxf eán̄iñ̄ipim̄i dán̄i numear̄iri “Joxi x̄wiyfá e eán̄iñ̄f ap̄i n̄iwiaikiri en̄f̄r̄fani?” nur̄iri umear̄in̄fámani. E ner̄i aí ñ̄wf ikaxf eán̄iñ̄ipi t̄fgfá fwf yar̄igfáyo o apim̄i dán̄i x̄wiyfá nur̄iri umear̄in̄fárin̄i. 13 Ayf rip̄i nán̄ir̄in̄i. Áamá x̄foyá ñ̄wf ikaxf eán̄iñ̄ipim̄i nepa m̄ix̄id̄f sur̄fmá ar̄fá wiárfáyf nán̄i Gorixo d̄iñ̄f re yaiwin̄fámani, “Nion̄iyá s̄iñ̄w̄iyo dán̄i wé róniñ̄f imón̄igfáȳr̄fani?” yaiwin̄fámani. Áamá ar̄fá n̄iwimáná x̄ixeni x̄fdar̄igfáyf nán̄in̄i “Wé róniñ̄f imón̄igfáȳr̄in̄i.” rár̄in̄fárin̄i. 14 Émáyf — Ayf ñ̄wf ikaxf eán̄iñ̄ipi mayf imón̄igfáȳr̄in̄i. Ayf wigf d̄iñ̄f t̄ni ñ̄wf ikaxf

eánɨŋɨpɨ rɨnɨŋɨpa nerónáyɨ, ɨwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨ mayɨ imónɨŋagɨa aiwɨ wigɨ dɨŋɨyo dánɨ re yaiwiarɨgɨfárɨnɨ, “Mepaxɨ imónɨrɨ ananɨ nepaxɨ imónɨrɨ enɨpɨ, ayɨ apɨrɨanɨ?” yaiwiarɨgɨfárɨnɨ. ¹⁵ Ayɨ pí pí neróná wigɨ dɨŋɨyo dánɨ “Nionɨ e nerɨná sípɨ rɨa yarɨŋɨnɨ?” yaiwinɨro “E nerɨná nanɨ rɨa yarɨŋɨnɨ?” yaiwinɨro yarɨgɨfápi síwá renɨŋɨ inarɨgɨfárɨnɨ. Nwɨ ikaxɨ Bɨkwɨyo eánɨŋɨpa negɨ xwioxɨyo enɨ axɨpɨ éniŋɨ reánɨnɨ? Síwá éniŋɨ inarɨgɨfárɨnɨ. ¹⁶ Xwɨyɨfá yayɨ neainarɨŋɨ nionɨ rarɨŋápi rɨnɨŋɨpa sɨfá Gorɨxo xegɨ xewaxo Jisasomɨ dánɨ áamá wigɨ egɨfápranɨ, dɨŋɨ ínɨmɨ ikwɨroarɨgɨfápranɨ aɨ, pirɨró winɨfáyɨ imónáná áamá nɨyonɨ wigɨ egɨfápi tɨnɨ xɨxenɨ pirɨ umamonɨfárɨnɨ.

“Judayɨ ɨwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨmɨ dɨŋɨ nɨwɨkwɨroro aɨ wiaɨkɨarɨgɨfárɨnɨ.” urɨŋɨf nánɨrɨnɨ.

¹⁷ E nerɨ aɨ wɨyɨné “Nene Judayɨ wɨrɨnɨŋwaénerɨnɨ.” rɨnarɨgɨfáyɨné re yarɨgɨfárɨnɨ. Nwɨ ikaxɨ Moseso eanɨpɨmɨ dɨŋɨ nɨwɨkwɨroroná “Negɨ apɨmɨ xɨdarɨŋwápmɨ dánɨ Gorɨxo yeáyɨ neayimɨxemeanɨfárɨnɨ.” rɨro seáyɨ e nɨmenɨro “Áamá Gorɨxoyá ayá tɨŋwaéne imónɨŋwɨnɨ.” rɨro yarɨgɨfárɨnɨ. ¹⁸ Seáyɨ e nɨmenɨro “Gorɨxo áamá e éfrɨxɨnɨrɨ wimónarɨŋɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ rɨxa nɨŋfá imónɨŋwɨnɨ.” rɨro “Nwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨmɨ dánɨ nearéwapɨyigɨene enɨgɨ nánɨ nanɨ imónɨŋɨpɨmɨ sɨŋwɨ mí nómɨxɨrane ‘Apɨ nanɨ imónɨŋɨpɨrɨnɨ.’ rɨpaxenerɨnɨ.” rɨro yarɨgɨfárɨnɨ. ¹⁹ “Áamá sɨŋwɨ supárɨgɨfáyo nene sɨŋwɨ tɨŋwaéne ananɨ nɨpemeámɨ upaxenerɨnɨ.” yaiwinarɨgɨfápa seyɨné dɨŋɨ re nɨyaiwinɨro dɨŋɨ sɨŋá eánɨro, “Émáyo uréwapɨyipaxɨ imónɨgɨfáyɨ áamá wɨmanɨ. Ayɨ nenenɨrɨnɨ.” nɨyaiwinɨro dɨŋɨ sɨŋá eánɨro “Émáyo Gorɨxo nánɨ majɨfá nero sɨfá yinɨŋɨmɨnɨŋɨ emearɨgɨfáyo wɨfá wókɨmɨxɨpaxɨ imónɨgɨfáyɨ áamá wɨmanɨ. Ayɨ nenenɨrɨnɨ.” yaiwinɨro yarɨgɨfárɨnɨ. ²⁰ “Áamá dɨŋɨ mamó nerɨ arɨkɨ yarɨgɨfáyo ayɨyumɨ wɨpaxɨ imónɨgɨfáyɨ, ayɨ nenerɨnɨ.” yaiwinɨro “Áamá sɨnɨ niaɨwɨ dɨŋɨ mogɨfáyo uréwapɨyipaxɨ imónɨgɨfáyɨ, ayɨ nenerɨnɨ.” yaiwinɨro “Nwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨ tɨŋwaéne enɨgawɨ nánɨ mɨkɨ amɨpɨ nánɨ nɨŋfá imónɨrane nepaxɨŋɨ imónɨŋɨpɨnɨ rɨrane yarɨŋwaénerɨnɨ.” yaiwinɨro yarɨgɨfárɨnɨ. ²¹ Seyɨné e e nɨyaiwiga warɨgɨfápi nepa nɨmónɨrɨnáyɨ, áamá wɨyo uréwapɨyarɨgɨfáyɨné pí nánɨ sewanɨŋyɨné mɨrɨwapɨnɨ yarɨgɨfárɨnɨ? Ámáyo “fɨwɨ mɨmeapanɨ.” nurɨro aɨ seyɨné enɨ fɨwɨ mɨmeá yarɨgɨfáyɨnéranɨ? ²² “Meánɨgɨfáyɨné, fɨwɨ minɨpanɨ.” nurɨro aɨ seyɨné enɨ fɨwɨ minɨ yarɨgɨfáyɨnéranɨ? “Áamá xopaikɨgɨ nɨmɨxɨro ‘Negɨ ɨwɨfápi, ayɨ rɨpɨrɨnɨ.’ rarɨgɨfápi nánɨ xwɨrɨfá neainarɨnɨ.” nɨrɨro aɨ seyɨné anɨ ɨwɨfá xopaikɨgɨ nánɨ mɨrɨnɨŋɨyo nɨpáwɨro fɨwɨ mɨmeapa yarɨgɨfárɨnɨ? ²³ Weyɨ nɨmenɨro “Nwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨ tɨŋwaéne mimónɨpa renɨwɨnɨ?” rarɨgɨfáyɨné, apɨmɨ nɨwiaɨkɨrɨfná pí nánɨ “Ayɨ Gorɨxomɨ ayá mɨwimó wé ikwianɨwɨyo unɨwɨrárarɨŋwɨnɨ.” yaiwiarɨgɨfárɨnɨ? ²⁴ Judayɨné “Gorɨxomɨ xɨdarɨŋwɨnɨ.” nɨrɨro aɨ sípɨ apɨ apɨ yarɨgɨfáyɨné enɨgɨ nánɨ Bɨkwɨyo xɨxenɨ rɨpɨ nɨrɨnɨrɨ eánɨnɨ, “Sípɨ seyɨné yarɨgɨfápmɨ dánɨ émáyo Gorɨxomɨ ikayɨfáwɨ umeararɨgɨfárɨnɨ.” E nɨrɨnɨrɨ eánɨŋɨpɨ seyɨné nánɨ xɨxenɨ rɨnɨnɨ.

“Áamá iyɨ sɨmɨf sɨfó wákwɨnarɨgɨfápmɨ dánɨ Gorɨxoyá imónarɨgɨfámanɨ.” urɨŋɨf nánɨrɨnɨ.

²⁵ Judayɨné ɨwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨmɨ xɨxenɨ nɨxɨfɨrónáyɨ, segɨ síwɨ “Áamá o Gorɨxoyá imónɨŋɨ worɨanɨ?” yaiwɨpɨrɨ nánɨ iyɨ sɨmɨf sɨfó wákwɨnarɨgɨfápi nanɨ seaiipaxɨ aɨ ɨwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨmɨ nɨwiaɨkɨrɨfnáyɨ, iyɨ sɨmɨf sɨfó

nìwákwinìro aì nanj seaiipaxf mimónf nerì mìwákwinìgíáyf yapf imónìnojì.
 26 Ámá iyf símf sfo mìwákwinìgíáyf ñwf ikaxf eánìñpì xìxenì nìxfdirónáyf, iyf símf sfo mìwákwinìgíá aì Gorìxo “Ayf ámá nioniyáyfínì.” yaiwiarìñagf nánì wákwinìgíáyfínì imónìnojì. 27 Judayfne ñwf ikaxf eánìñpì tfgíáyfne imónìro iyf símf sfo wákwinìro egíáyfne aì apimì wiaikánáyf, émáyf — Ayf iyf símf sfo mìwákwinìrìgíáyfínì. Ayf mìwákwinìgíá aì ñwf ikaxf eánìñpì tñì xìxenì yarìgíapimì dánì seyfne xwiyfá seaxekwìmopaxf mimónìpa epírfáranì? Oyì, xwiyfá seaxekwìmopaxf epírfáranì. 28 Ayf rìpì nánì seararìñì. Segf waráyo igì wegíá bimì dánì ámá Gorìxoyá imónarìgíámanì. Wákwinarìñf ámá Gorìxoyá wimìxìpaxf imónìñpì enì iyf símf seyfne sfo wákwinarìgíápmànì. 29 Oweot, ámá nepa Gorìxoyá imónìgíáyf wigf xwioxfyo ínìmì dánì e imónarìgíáranì. Wákwinarìñf ámá xfoyá wimìxìpaxf imónìñpì, ayf wigf dñfyo dánì imónarìgíáranì. Ñwf ikaxf eánìñpì xfdarìgíápmì dánì marfá, kwiyf Gorìxoyápmì dánì ámá oyá imónarìgíáranì. Ámá e imónìgíáyo wínìyf seyf e umepfíámanì. Gorìxonì umenfáranì.

3

“Judayf xwiyfá Gorìxoyá eánìñpì tfgíáyfínì.” urìñf nánìrìñì.

1 Ámá iyf símf sfo wákwinarìgíápmì dánì Gorìxoyá imónìpaxf menagf nánì píyo dánì Judayene émáyo múronjwìñf? Negf wákwinarìñwápimì dánì aga pí nanj neaiiarìñfínì? 2 Aì, nene Judayene enagwì nánì amìpì nanj bì bì obaxf neaimèañfínì. Nanj bì bì obaxf xìránì imónìñpì, ayf rìpìrìñì. Gorìxo xwiyfá xfoyápmì Judayf nìxídro mewefríxìñf neaiarìñfínì. 3 Judayf dñf nìwkwíroro xwiyfá apimì xaiwí fá mìxìrìpa egf enagf nánì píot rìpaxfínì? “‘Ayf dñf nìwkwíroro xaiwí fá mìxìrìpa egfá nánì Gorìxo “Nanj e nìseaiimfáranì.” urárìñpì arfá ikeamonfáranì. Xìxenì e enfámanì.’ rìpaxfínì.” rìseaimónarìñf? 4 Aga oweot! Ámá nñf yapf rarìgíá imónìñagf aì Gorìxo nánì wì e rìpaxf menìñf. Nepánì nìrìrì xegf rarìñpì tñì xìxenì yárarìñorìñf. Bìkwfyo dánì axfpi re rìñf, “Ámá ‘Gorìxoxì fwf nene enwápmì nánì xwiyfá neameárarìñpì xìxenì weameárarìñfínì.’ rìrìpírfáranì. Joxì xwiyfá rìmeáranìro yarfá xopíraf wírfáranì.” rìñagf nánì re yaiwìñwìñf. “Gorìxo rarìñpì tñì xìxenì yárarìñorfánì?” yaiwìñwìñf. Ayf nánì “O xegf Judayo ‘E nìseaiimfáranì.’ urárìñpì wì arfá ikeamonfámanì.” seararìñfínì.

5 E nerì aì Judayene Gorìxomì manj nìwialìkìrane sipì enwápimì dánì o nearìñpì tñì xfo xìxenì píranìñf xfdarìñpì sñjání piaumfìf nìñfínáyf, píot rìpaxfínì? Ámá wì nene nìwialìkìrane sipì yarìñagwì sñjwì nìneanìñfyo dánì “Neparìñf. Ámá wìmanì. Sa Gorìxonì xfo rìñpì tñì xìxenì yárarìñorìñf.” yaiwiarìñagf nánì nene re rìpaxf rani, “Gorìxo Judayene wìkf nìneaónf rìrì nìneamamorfá nìpìkwìñf mìyarìñfínì.” rìpaxf rani? “Ámá dñf nìpìkwìñf mamò rarìgíápa nìmori rfa rarìñfínì?” nìmónarìñf. 6 Oweot, wì e rìpaxf menìñf. “Judayene sipì enwápmì nánì Gorìxo pírf nìneamamorfá nìpìkwìñf mìyarìñfínì.” rìpaxf enánáyf, o arìge nerì ámá nìyonì enì pírf umamopaxf imónìñf? O ámá nìyonì enì pírf umamopaxo enagf nánì wì e rìpaxf menìñf. 7 Ámá wo re nìrìñgìñf, “Ámá wì nionì Gorìxomì manjyo nìwialìkìrì sipì yarìñagf sñjwì nñnanìro

re yaiwipíraoi, ‘Ámáyo xfo xegí urariñípi símf e nitiniri xixeni xídaríño, ayí amá wímani. Sa Gorixorini.’ E niyaiwiro omi yayí numerínáyí, pí nani o nioni íwí éapi nani xwiýá nini-meárirí pirí nimamopaxíriní? Sipí nioni éapimi dani amá Gorixo yaríñípi nani diñí naní nimoro yaríñagífa nani nioni arige pirí nimamopaxíriní?” Amá wo e niriñigíni. ⁸ Amá o e niriñípi nepa enánáyí, amá wí nioni yapí nini-xekwímoro repiyí “Poró e nira waríñorini.” rarigíapa axípi re oraneyí, “Naní imóníñípi sinjani imixani nani ne sipí néra owaneyí.” oraneyí. E nisearíri aí amá e rarigíáyí xixeni xwiýá meárinípirírarini.

“Ámá wé róníñí imónigíáyí wí menini.” uríñí nánirini.

⁹ Ayínani pioí raniréwini? “Judayene seáyí e imóníñí bí neaímeañí enagí nani émáyo seáyí e wimóníñwini.” raniréwini? Wí e raníméwini. Ayí ripí nánirini. Nioni xámi niriñífa “Ámá nineneni Judayenerani, Girikiyenerani, negí íwí yaríñwápi neaíkwaripeaarini.” ríxa rárífa enagí nani wí e ripaxí menini. ¹⁰ Bíkwyó dani ripí ripí nira uníñíyí nioni searariñápipi sopíñí nonini. Bíkwyó wí e ripí niriñirí eánini, “Ámá wí aga wé rónigífa mimóníñoi. Wo aí e mimónini. ¹¹ Amá wí nijífa nimóniro ‘Arige nerí Gorixomi inimi wuríniminiréini?’ yaiwiarigífamani. ¹² Níni omi ríwí umóagífa nani oyá síñwíyo dani ríxa sipí imóníñoi. Wí wé róníñí imóníñípi yarigífamani. Wo aí e miyaríñíriní.” niriñirí eánini. ¹³ Ámi wí e ripí eni niriñirí eánini, “Wigí maníyo dani rarigífápi xwáripá oxoámioanána piyaní eaaríñípiñíñí imónini. Yapí owíwapíyaneyiníro ayá wí nira warigífáriní. Weaxífa sidíñí norífa amá pikiaríñípa wigí xwiýá niriñóna axípi yaríñíriní.” eni niriñirí eánini. ¹⁴ Ámi wí e ripí eni niriñirí eánini, “Xwiýá amáyo ikayíwí umearíro ramíxíro yarigífápi wigí maníyo magwí rároni.” eni niriñirí eánini. ¹⁵ Ámi wí e “Ayí amá opíkianeyiníri aga símf xeadípenarigífáriní. ¹⁶ Ayí nemerigífe aga uyíni níwikárfasána ríxa ‘Yeyí!’ rarífa píni níwiárimí warigíáyíriní. ¹⁷ Óf amá níwayíróniro ñweapíri nani imóníñíyimi wí warigífamani.” eni niriñirí eánini. ¹⁸ Ámi wí e “Ayí ‘Gorixo seáyí e imóníñoríani?’ niyaiwiro wí wáyí wiarigífamani.” eni niriñirí eánini. Api api nira uníñíyí nioni searariñápi tñi xixenirini.

¹⁹ Nene nijífa re imóníñwini. Amá nimini ñweagíáyí Gorixomi xwiýá maní nexoámoro murípaxí imóniro oyá síñwíyo dani xwiýá meárinípaxí imóniro epírfá nani pí pí ñwí ikaxí eáníñípipi dani ríñíñípi Judayene, apimi xídírfíxinirí nearepearíñene neararini. ²⁰ Ayí ripí nánirini. Amá wí “Ñwí ikaxí eáníñípipi píraníñí oxídíminí.” niyaiwiro éfáyí api tñi xixeni mé wiwaníñíyí “Nioni níwiaikiri íwí éaonírfani?” niyaiwinirí níjía e imónarigífáriní. Ayínani amá ñwí ikaxí eáníñípipi níxídíriñípipi dani wí Gorixoyá síñwí tñí e dani wé rónigíáyí imónípirífa menini.

“Ámá Jisasomi diñí wíkwírófáyí wé róníñoi.” uríñí nánirini.

²¹ E nerí aí agwí rína óf Gorixo xíoyá síñwí tñí e dani amá wé róníñí oimónípoyiníri wimíxaríñíyí xewaníño ríxa síwa neainíriní. Ñwí ikaxí Moses enína niriñí eañípi tñi xwiýá wífa rókiamoagífawa niriño eagífápi tñi apiaú óf agwí rína Gorixo amá wé róníñí oimónípoyiníri wimíxaríñíyí nani niriñí sopíñí norí aiwi wé róníñí api amá wiwaníñíyí ñwí ikaxí eáníñípipi níxídíriñípipi dani imónípaxípimani. Xegí bí

imóniŋƆpírini. 22-23 Ayí ríƆ searariŋini. Gorixo áamá go go Jisasi Kiraisomi dŋŋ wíkwíroariŋagi níwiniŋíná “Gí wé róniŋí worini.” rárariniŋini. Ayí ríƆ nánirini. Áamá nineneni íwí nerane Gorixo seáyí e imóniŋí aƆ éirixiniŋi imóniŋíƆ mé písií weáriŋwá enagwi nání o Judayo xegí bí wiiri é máyo xegí bí wiiri neri yeáyí uyimixemeaníamani. Dŋŋ wíkwírófá gíyí gíyí níní nání o “Dŋŋ wíkwíroariŋíyí, ayí gí wé rónigíyíŋini.” rárariniŋini. 24 Gorixo winíyí ení xixe bí oniŋpoyiniŋi míneaií wá níneawianiri Kiraisí Jisaso níneapeiríná nearoayironŋípimi dání “Gí wé rónigíyíŋini.” rárariniŋini. 25-26 O áamá “Jisaso nene anínaniginiŋi nání wayífá neapeiniŋani?” níyaiwiro dŋŋ wíkwíroariŋíyíƆpimi dání wígí íwí yarigíƆpí yokwarimí wiliŋiginiŋi omí ámayá siŋwí anigíe dání rídiyowániŋí wíariŋiniŋini. E neríná “Níwaniniŋoni wé róniŋí imóniŋíƆ tŋni xixeni yariŋiniŋini.” éniŋí niriŋi síwá neiniŋiniŋini. Ayí ríƆ nání rariŋiniŋini. Eníná dání Gorixo kikiŋaniŋí neri “Áamá íwí éfáƆpí nání axíná píŋí oumamómini.” míyaiwí sa ní múróa núsáná agwí ríná áamá níní “Neparini. Gorixo wé róniŋí imóniŋíƆ tŋni xixeni yariŋiniŋini.” yaiwipírífa nání xewaxomí e wíariŋiniŋini. Ayínání Jisasomí dŋŋ wíkwírófá gíyí gíyí nání anani “Wé rónigíyíŋini.” ríƆpaxoriniŋini.

27 Ayínání áamá go “Nwí ikaxí Moseso niriŋi eanŋípimi xídariniŋípimi dání wé róniŋí imóniŋínoniriŋini.” niriŋi míxí meakŋinipaxí imóniní? Oweoi, ŋwí ikaxí eaniŋíƆpí xídarigíƆpimi dání maríái, sa Jisasomí dŋŋ wíkwíroariŋíyíƆpimi dání wé rónigíyíŋini imónariŋíe enagi nání áamá e ríƆpaxí imónigíyíŋini wí meniniŋini. 28 Ayínání re neaimónariŋiniŋini, “Gorixo ‘Áamá ayí wé rónigíyíŋini.’ níráriŋíná wígí ŋwí ikaxí eaniŋíƆpí xídarigíƆpimi dání rárariniŋimani. Jisasomí dŋŋ wíkwíroariŋíyíƆpimi dání e rárariniŋiniŋini.” E níneaimóniriŋi uréwapíyariŋwáriŋini. 29 “Gorixo Judayoni yeáyí uyimixemeanífa nání imóniŋoriniŋini.” riyaiwiariniŋoi? “É máyo ení yeáyí uyimixemeanífa nání mimóniŋoriniŋini.” riyaiwiariniŋoi? Oweoi, é máyo nání ení imóniŋoriniŋini. 30 O ná woní imóniŋo enagi nání “Áamá ayí gí wé rónigíyíŋini.” níriŋíná bí bí yariŋagífa níwiniŋiniŋípimi dání e ráriŋíamani. Iyí símí síó wákwinigíyíŋini, síó míwákwinigíyíŋini, sa Jisasomí dŋŋ wíkwíroariŋagífa níwiniŋiniŋípimi dání “Wé róniŋí imónigíyíŋini.” ráriŋíariŋini. 31 Nene re níriŋanéáyí, “Áamá Jisasomí dŋŋ wíkwíroariŋíyíƆpimi dání Gorixo ‘Ayí wé rónigíyíŋini.’ rárariniŋiniŋini.” níriŋanéáyí, “Nwí ikaxí eaniŋíƆpí xwífá oiweniniŋiri yariŋwiniŋini.” ríseaimónariŋiniŋini? Aga oweoi! E níriŋanéáyí, nepa ŋwí ikaxí eaniŋíƆpimi síkíkiŋi nomixiriŋi yariŋwiniŋini.

4

“Ebiríamo Gorixomí dŋŋ wíkwíróagi nání ‘Wé róniŋoriniŋini.’ ráriŋiniŋini.” uriniŋí

1 Negí aríó iriniŋo, Ebiríamo —O nene yariŋimóniŋoriniŋini. O xegí enŋíƆpí nání dŋŋ nímorane “Gorixo apimi dání ‘Áamá wé rónigíyíŋini.’ rárariniŋíŋaniŋini?” níriŋanéá píoi raníwiniŋini? 2-3 Aríó Ebiríamo xewaniŋo ení neániriŋi enŋíƆpimi dání Gorixo “Gí wé róniŋoriniŋini.” níráriŋi siŋwiriŋíyí, xewaniŋo anani míxí meakŋinipaxiniŋini. E neri aí Bíkwiyo dání píoi níriŋiriŋi eaniŋiniŋini? “Ebiríamo ‘Gorixo nepa níriŋiniŋini.’ níyaiwiriŋi dŋŋ wíkwíróagi nání o

náni Gorixó ‘Wé róniñorini.’ yaiwiáriñfiriñi.” niriñiri eániñagí náni Gorixoyá siñwí tñf e dani mxi meakñiniñpaxí wí mimónini. ⁴ Nene niñfá rípi imóniñwápi náni dñf omoaneyi. Ámá wo o xegí niñgwí omiñf éfpi náni niñgwí wíáná, “Anipá wípiñini.” yaiwiarñiwámani. “Xegí omiñf éfpi náni xixeni wípiñini.” yaiwiarñiwáriní. ⁵ Niñgwí omiñf yarñiwápi náni dñf e niyawiirane aí ámá Gorixó “Wé rónigíáyfiriñi.” rárarñiyí náni dñf nimoranéna “Ayí wigí egíápi tñni xixeni rfa wiarini?” wí yaiwipaxímani. Ámá nioni gí ení neániñi yarñiápiñi dani Gorixó “Wé róniñorini.” oriñiri mé sa omi —O ámá íwí yarigíáyfí xíomi dñf wíkwíróagífa niwiniñiná anani “Wé rónigíáyfiriñi.” rárarñorini. Omi dñf niwíkwíróariniñf, o “Ayí dñf níkwíroarñagífa náni gí wé rónigíáyfiriñi.” yaiwiárarñiriñi. ⁶ Nioni seararñiápi tñni xixeni eníiná mxi ináyí Depito yayí ámá niwanñoni ení neániñi píranñiñf oeminiñi yarigíápiñi dani maríái, yayí dñf wíkwíroarigíápiñi dani Gorixó “Gí wé rónigíáyfiriñi.” rárfagi náni winarñipi náni xwiýfá bi eni niriñi re riñfiriñi, ⁷ “Ámá wigí rikikirió yarigíápi Gorixó yokwarimí wiñf gíyí yayí owinini. Ámá wigí íwí egíápi Gorixó ríxa yokwarimí wíagí náni ámi ríwéna xwiýfá mímeariniñfírfá imónigífá gíyí gíyí yayí owinini. ⁸ Ámá wigí íwí egíápi náni Ámináo ríxa dñf peá niñmori náni ámi ‘Siñi e enorñani?’ mñiwaiwipa eníáyí yayí owinini.” Depito e riñfiriñi. ⁹ “Yayí ámá Gorixó ‘Wé rónigíáyfiriñi.’ urárfipiñi dani winipaxí imóniñfpi, ayí ámá iyí símf sífó wákwiniñfíñi nániñi.” ríseaimónarini? Sífó mñiwákwiniñfíñi náni eni menirani? Bíkwiyo xwiýfá re niriñiri eániñfpi, “Gorixomi Ebiríamo dñf wíkwíróagí náni ‘Gí wé róniñf worini.’ yaiwiáriñfiriñi.” niriñiri eániñfpi nene niñf iroarñiwá enagí náni re mimónarini, “Yayí api sífó mñiwákwiniñfíñi náni eniriñi.” nimónarini. ¹⁰ Ebiríamo aríge eníána Gorixó “Wé róniñorini.” ráriñfiriñi? Iyí símf ríxa sífó wákwiniñfíñi, síni sífó mñiwákwiniñfíñi? Ríxa sífó wákwiniñfíñi maríái, síni sífó mñiwákwiniñfíñi ráriñfiriñi. ¹¹ Ayí ríwíyoní Gorixó sekaxí re uriniñigini, “Ígí weñipi naineniñná ‘Nioni Gorixoyá wonirñani?’ yaiwirífa náni iyí símf sífó wákwineí.” uríagi o dñf síni sífó mñiwákwiniñfíñi wíkwíróagí náni “Gorixó ‘Wé róniñorini.’ ráriñonirñani?” yaiwini náni ígí api enfiriñi. Ayí náni Ebiríamo ámá iyí símf sífó mñiwákwiniñfíñi aí Gorixomi dñf wíkwíróagífa náni “Wé rónigíáyfiriñi.” rárarñipi náni iwamífó épeno enagí náni wigí xiáwo íriniñfíñi imónini. ¹² Sífó wákwiniñfíñi náni eni wigí xiáwo íriniñfíñi imónini. Dñf mñiwíkwíró sífóni wákwiniñfíñi maríái, ámá sífó mñiwákwíño aí Ebiríamo sífó mñiwákwiniñfíñi Gorixomi dñf wíkwíróarñiñfíñi axípi wíkwíroarigíáyfí náni eni wigí xiáwo íriniñfíñi imónini.

“Ebiríamo dñf wíkwíroarñiñfíñi dani Gorixó símñiñfíñi dani uriniñfíñi wímeañfiriñi.” uriniñfíñi nániñi.

¹³ Ebiríamo ñwí ikaxí riniñfipiñi xídarñagí nániñi, oyá iyí axípa imónigíáyfí xídarñfíñi enagí nániñi, Gorixó xegí símñiñfíñi dani “Dixí iyí axípa imónigíáyfí tñni añ niñiniñi segí imóniniñfiriñi.” uriniñfíñi. Xífomi dñf wíkwíróagí náni “Wé róniñorini.” ráriñi símñiñfíñi dani e uriniñfíñi. ¹⁴ Ámá dñf mñiwíkwíró ñwí ikaxí eániñfipiñiñi xídarigíáyfó Gorixó Ebiríamomi símñiñfíñi dani “E niñeaimíñfiriñi.” uriniñfíñi nepa niwímeari siñwiriñfíñi, ámá Gorixomi dñf wíkwíroarigíáyfí suríma ero xwiýfá Gorixó

urinjipi surfma xwani uxewiariri epaxirini. ¹⁵ Ayi ripi nanirini. Ama nwaf ikaxi eaninjipimi xixeni oxidimniri efayi wigf niwiaikirinjipimi dani Gorixo pirf umamonfapi nani yarigfarini. E neri ai nwaf ikaxi mirinipa enanayi, niwiaikipaxi imoninjipi eni menini. ¹⁶ Ayinani Gorixo Ebirfamomi "Joximi dani ama niyoni nanj wiimfarini." urinjipi amayo niwimearina xegf bi mimoni inina amayo wa niwianiri anipa wiarijapf tni xixeni oimniri nani amayi nni xfomi dnj wikwroarigfapimi dani owimeaniri enirini. Nwaf ikaxi eaninjipi tgfayoni owimeaniri enfmani. Ebirfamo Gorixomi dnj wikwronjpa wikwroarigfa giyf giyo eni owimeaniri enirini. O dnj wikwroarinjwapf epeno enagf nani nineneniyaf negf arfo irinjoni imoninjorini. ¹⁷ Bikwifo xwiyfa ripi "Gorixonini ama gwaf wiri wiri obaxi ayaf wi nani xiawo irinjoni imonifwiginiri simixfni." niriniri eaninjipi nioni seararinjapf tni xixeni imonijagf nani rarinjani. Ayinani Gorixo —O ama pegfayf amf wiapfni meapiri nani dnj sixf uyiri amipi sni mimoninjipi oimniri riri yarino, ayf orini. Ebirfamo dnj wikwronjo, ayf axorini. Ayinani o "E niseaiimfarini." urinjipi bi arfa mikeamonini. Sini smimanj e tinini. ¹⁸ Ebirfamo Gorixo "Dixi rarfaweyf obaxi e imoniprfarini." nirinjipi xixeni nimeari ama gwaf wiri wiri obaxiyfayf xiawo irinjoni imonifwiginiri yagfiri. E neri Gorixo "E niseaiimfarini." urinjipi nani dnj nimorfna "Apimi dani xixeni e nimeanfariani?" niyaiwiri dnj wikwropaximani." wimonjagi ai nimeawiginiri aninj Gorixomi dnj niwikwrori niwikwmofa unjiginini. ¹⁹ E neri xewanino imoninjipi nani dnj nimorfna "Xwiogwf nioniyaf 100 nani anwi e enagf nani rixa ywf imonijafonifariani?" yaiwiri "Gf apixi Seraf eni rixa rifaifw imonijrfariani?" yaiwiri neri aiwi Gorixomi dnj wikwronjipi bi niwaramo aninj fa nixira nuri ²⁰ Gorixo xegf smimanjyo dani "Dixi apixi Seraf niaifw wo xirinfariani." urinjipi nani dnj niwikwrorina dnj bi bi mmo omi yayf numeri enj neaga nuri xegf dnj wikwronjipi xaifw fa nixira unjiginini. ²¹ Xaifw fa nixira nurina re yaiwinjiginini, "Gorixo 'Niseaiimfarini.' nirinjipi e mepaxofani? Oweoi, aga xixeni e epaxorini." yaiwinjiginini. ²² Ayinani Bikwifo niriniri eaninjpa Gorixo Ebirfamo dnj e wikwroarinjagf niwiniri nani "Gf we roniwj worfani?" yaiwinjiginini."

²³ Bikwifo dani " 'Gf we roniwj worfani?' yaiwinjiginini." niriniri eaninjipi, ayf Ebirfamo nanini mirinini. ²⁴ Nene dnj neaimonfa nani eni niriniri eanini. Gorixomi —Oyaf dnj tni Aminaf Jisaso xwaripayo dani wiapfni meanjirini. Omi dnj wikwroarinjagwi nani "Gf we roniqfayirini." rarfifene dnj neaimonfa nani eni niriniri eanini. ²⁵ Negf fwf yarinjwapf yokwarimf neaiinfa nani ridiyowaninj wiri nene nani "We roniqfayirini." rinfa nani xfoyaf dnj tni xwaripayo dani wiapfni meari eno, ayf Jisaso dnj wikwroarinjwaforini.

5

"Gorixo ama xfo tni nawini imonifrixiniri Kiraiso enjipimi dani piyfa neawfirinjirini." urinj nanirini.

¹ Ayinani Gorixo nene Jisasomi dnj wikwroarinjagwi snjwf nimeaniri "We roniqfayirini." rararinj enagf nani re ripaxirini, "Nene negf Aminaf Jisaf Kiraiso neaiinjipimi dani rixa Gorixo tni nawini piyfa

wíríníjwínti.” rípxáfríní. ² Jisasomí dínj wíkwíroarínjwápímí dání Goríxo xfo ámáyo wá n̄wianírí wiarínjípí nání xe n̄jífá imóníro apí wímeáfýf imóníro oépyoinírí síjwí neaníneneríní. E imónínjwaéne seáyí e Goríxo imónínjípí síwá neaíwíniginírí dínj wíkwímoarínjwápí nání dínj nífá neainaríní. ³ Apí náníní dínj nífá neainarínjímání. Xeanínj nene neaímeárínjípí nání ení dínj nífá neainarínjíríní. Ayí rípi náníríní. Xeanínj neaímeaarínjípí, ayí xaiwí neaimíxíní nání rfa neaímeaarínírí dínj nífá neainarínjíríní. ⁴ Nene pí pí neaímeaarínjípí xaiwí n̄neaimíxa úáná Goríxoyá síjwíyo dání m̄m̄m̄wíaró yarínjwaéne imónarínjwáríní. M̄m̄m̄wíaró yarínjwaéne imónínjagwí naineniranéná “Seáyí e Goríxo imónínjípí síwá neainínfárání?” níyaiwirane dínj ikwímoarínjwáríní. ⁵ Dínj e níkwímoranéná rípaíwínínj wí meaaníwámaní. Ayí rípi náníríní. Goríxo xegí kwíyí síxí neamíomónípímí dání xewanínjo síwá rénínj neainínj enagí nání, “Nioní seyíné nání aga wá nonarínjoríní.” Síwá éninj neainínj enagí nání dínj níkwímoranéná wí rípaíwínínj meaaníwámaní. Dínj “E neaímeanfárání?” níyaiwirane wíkwímoarínjwápí xixení neaímeanfáríní.

⁶ Ayí rípi nání “Dínj wíkwímoarínjwápí nání rípaíwínínj meaaníwámaní.” seararínjíní. Xámí Goríxomí ríwí umoagwaéne enj ófnínj nerane xewanínjene yeáyí yimíxemeánanirane nání wí mimónínjáná Goríxo xe oenírí wimónínjáná ámá Kiraiso yeáyí neayimíxemeámánírí nání neapeínjíríní. ⁷ Ámá wé rónínj wo nání arírá wítmíginírí ananí pepaxí imónígíáyí obaxíraní? Oweoi, aga wíní wíná áríní wa ámá nanj wo nání arírá wítmíginírí m̄nj wínípxá imónarígíáríní. ⁸ E nerínj aiwí nene ríxa ámá wé rónínj níomónímáná enáná marfái, nene síní uyíní wiaríná Kiraiso neapeínjípímí dání Goríxo nene nání dínj sípí neainjípí nání neaíwapíyínjíríní. ⁹ Ayínání re níyaiwirane aiwí, “Jisaso níperíná xegí ragí púfípí igfánínj neaeámóáná nene nání Goríxo ‘Wé rónígíáyíríní.’ rárínjíríní.” níyaiwirane aiwí rípi anjípaxí yaiwínjwíní, “Ríwéná Goríxo ámáyo pírí numamoríná Kiraiso enjípímí dání yeáyí neayimíxemeanfáríní.” yaiwínjwíní. ¹⁰ Ayí rípi seararínjíní. Nene Goríxo t̄n̄n̄i xepíxepá rónínjáná xewanínjo xegí xewaxo penjípímí dání xfo t̄fámíní bípxá oimónópoyínírí píyífá neawrínj enagí nání rípi anjípaxí yaiwínjwíní, “Goríxo ámáyo pírí numamoríná ríxa píyífá neawrínjene xewaxo níwíápínímearí sínj imónínjípímí dání yeáyí neayimíxemeanfáríní.” yaiwínjwíní. ¹¹ Apí náníní dínj nífá neainarínjímání. Nene negí Ámíná Jisasi Kiraiso —O nene Goríxo t̄n̄n̄i nawíní imónaníwá nání píyífá neawrínjoríní. O dínj sípí níneairíná neainjípí nání dínj nímoranéná “Xano Goríxo ení apínínj imónínjorfání?” níyaiwirane yayí seáyímí dání yarínjwáríní.

“Adamo enjípímí dání ámá xwíyífá meárínígífá nimóníro aí Jisaso enjípímí dání wé rónígífá imónígíáríní.” urínj náníríní.

¹² Ayínání ámá wo manj wiaíkinjípímí dání xwífá t̄fyo njweagíáyí n̄n̄n̄i f̄wí epírfa nání épenjíríní. Ámá o f̄wí nerínjípímí dání penj enagí nání ámá n̄n̄n̄i ení wígfí f̄wí nerínjípímí dání pearígíápí xímeanjíríní. ¹³ Njwí ikaxí éánínjípí síní menjáná ámá f̄wí néra wagífá aiwí njwí ikaxí “Apí mepaní. Apí mepaní.” rínínj bí síní menj enagí nání Goríxo wíwanínjyí ayá udunípxá enjípí ikwí wínamí n̄njwírara pweagímaní. ¹⁴ E nerínj aiwí nene n̄jífá re imónínjwíní.

Ámá Adamo tñj e dání nñweaxa nñbìro Moseso tñj e nání ñweagfáyf nñnì nñpéa wagfárinì. Ámá nñnì Adamo —O ámá rfwýyo bñnfó neaiinñápi nání dñj moanì nání árxánñj neaiinñorinì. Ámá nñnì o wiaikñjpa mñwiaikipa nero aí nñnì nñpéa wagfárinì.

15 E nerì aí Gorìxo wá nñeawianrì anñpá neaiinñpimì dání imónñjwápi, ayf Adamo enñpimì dání imónñjwápi tñnì xixenì meninì. Ayf rìpi nání seararñjnì. Ámá o wiaikñjppimì dání ámá obaxf pegfá aiwi rìpi nání anñpaxf yaiwinñnì, “Gorìxo ámáyo wá wianrì ámáo, Jisasì Kiraisoyf rññño ayá nurimñxñrì enñpimì dání wiirì enñpì Adamo enñpimì seáyì e nñmúrorì ámá obaxf ayá wýyo wímeañfñrìnì.” yaiwinñnì. 16 Rìpi nání enì dñj nñmoranéna “Gorìxo wá nñeawianrì neaiinñpimì dání imónñjwápi, ayf Adamo enñpimì dání imónñjwápi tñnì xixenì meninì.” yaiwianñwñnì. Adamo wiaikñj ná bimñnì dání ámá xwiyfá meárñngfáyf imónñgfárinì. E nerñj aiwi Gorìxo ámá ayá wí wiaikñjñagfá nñwñnñmáná ayf enì xixenì onñpoyinñrì mñyaiwí wá nñwianrì wiinñpimì dání ámá obaxf wé rónñjagfá rárñnñjyf imónñgfárinì. 17 Nionì searfápi, ayf rìpi seararñjnì. Ámá wo Gorìxomf mañfyo wiaikñjppimì dání ámá nñnì pearìgfá aiwi rìpi imónanñwápi anñpaxf imónñnì. Nene Gorìxo wá ayá wí nñeawianrì wñnyf enì wigf onñpoyinñrì mé anñpá “Wé rónñgfáyfnérìnì.” nearárññene Jisasì Kiraiso neaiinñpimì dání dñj nñyimñjppì tñjwaéne imónñrane xfo tñnì nawínì seáyì e imónñrane yanñwárinì. 18 Ayñnání nene dñj rìpi moanìgñnì, “Ámá ná wonì wiaikñjppimì dání ámá nñnì xwiyfá meárñnpaxf imónñgfáyf imónñgfápa ámá ná wonì nñperì wé rónñj enñpimì dání ámá nñnì Xwiyfá mayyfrìnì.” rñnárñpaxf imónñgfáyf imónñro dñj nñyimñjppì tfgfáyf imónñpaxf imónñro egfárinì.” moanìgñnì. 19 Ayf rìpi seararñjnì. Ámá wo Gorìxo “E érxñnì.” urñjppì wiaikñjppimì dání ámá obaxf fwf yarìgfáyf imónñgfápa ámá ná wonì Gorìxo “E érxñnì.” urñjppì arfá nñwirì xixenì xfdñjppimì dání ámá obaxf “Wé rónñj imónñgfáyfnérìnì.” urárññjyf imónñpñfárinì.

20 Ámá re oyaiwíppoyinñrì, “Aí, bñ onñmiápi mñwiaikñjñwinì. Aga ayá wí wiaikñjñwinì.” oyaiwíppoyinñrì Gorìxo Mosesomf ñwf ikaxf nñrñnì eánñjppì wéyo ía umárñjñrìnì. E nerì aí xfo ámá ayá wí nñwiaikía ugfápi tñnì xixenì wá nñwiaga mú wiárf nñmúrorì nñwiaga uñfñrìnì. 21 Ámá nñnì wigf fwf nerñjppimì dání pearìgfápa nñnì enñ Gorìxo wá nñwianrì “Wé rónñj imónñgfáyfrìnì.” rárarñjppimì dání dñj nñyimñjppì —Apf negf Áminá Jisasì Kiraiso enñpimì dání neaímeaarñjppìrìnì. Apf tfgfáyf imónñpñfá nání wigf nñwiaikía ugfápi tñnì xixenì wá nñwiaga mú wiárf nñmúrorì nñwiaga uñfñrìnì.

6

“Kiraiso tñnì nawínì ikárññjwaéne xfo tñnì perane wiápnñmeearane enñwaénénñj imónñjwñnì.” urñj nánñrìnì.

1 Gorìxo fwf ámá ayá wí nñwiaikía warìgfápi tñnì xixenì wá nñwiaga úmñgñnì yarñjagf nání píof ranñwñnì? “ ‘Gorìxo ámí bñ tñnì wá oneawianñnìrì ámí fwf bñ tñnì néra owaneyì.’ oraneyì.” rñseaimónarñnì? 2 Oweoi, aga wí e mñrìpa oyaneyì. Sñnì fwf mepa oéppoyinñrì rñxa pñyññj imónñjwaéne arìge nerane fwf néra wanñwñnì? 3 Rìpi nání

seyíné sɪnɪ majfá rimónɪŋoɪ? Nene Kiraisɪ Jisaso tɪnɪ ikárɪnɪŋwaéne imónanɪ nánɪ wayɪ nɪmearanényɪ, nene enɪ xfo penjɪpánɪŋɪ nɪperane xfo tɪnɪ nawɪnɪ ikárɪnanɪ nánɪ wayɪ meanwárɪnɪ. ⁴ Ayɪnánɪ negɪ wayɪ meanwápɪmɪ dánɪ Kiraiso tɪnɪ nawɪnɪ níkárɪnɪrɪfná xfo nɪperi xwíáyo weyárɪnɪŋɪpánɪŋɪ nene enɪ nɪperane xwíá neaweyárɪnɪŋenénɪŋɪ imónɪŋwanɪgɪnɪ. Kiraiso nɪpémáná xanoyá enɪ eánɪŋɪ múrónɪŋɪ imónɪŋɪpɪ tɪnɪ ámɪ sɪŋɪ nerɪ wíápfɪnɪmeanjpa nene enɪ xámɪ fɔwɪ nánɪ dɪŋɪ sɪxɪ uyagwápi pɪnɪ nɪwíárɪrane sɪŋɪ imɪrɪŋɪ mimónɪŋɪpɪ oxɪraneyɪnɪrɪ wayɪ nɪmearanéna xwíá neaweyárɪnɪŋenénɪŋɪ imónɪŋwanɪgɪnɪ. ⁵ Nene xfo tɪnɪ nawɪnɪ níkárɪnɪrane nánɪ xfo penjɪpa nene enɪ penjwaénénɪŋɪ imónɪŋagwɪ nánɪ rɪpɪ enɪ anjɪpaxɪ imónɪnɪ. Xfo wíápfɪnɪmeanjpa nene enɪ axɪpɪ wíápfɪnɪmeanfɔwárɪnɪ. ⁶ Nene nɪjɪfá re imónɪŋagwɪ nánɪ e rɪpaxɪrɪnɪ. fɔwɪ nánɪ sɪnɪ áxenwarɪ minjpa yanfɔwá nánɪ xámɪ dɪŋɪ sɪxɪ uyagwápi sɪnɪ muyɪpa éfɪrɪxɪnɪrɪ nene Jisaso tɪnɪ níkárɪnɪrɪ nánɪ xfomɪ yoxáfpámɪ nɪyekwɪroárɪróná xámɪ fɔwɪ nánɪ dɪŋɪ sɪxɪ uyagwápi enɪ yoxáfpámɪnɪŋɪ yekwɪrónɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁷ Ayɪ ámá rɪxa péfáyɪ sɪnɪ fɔwɪ nánɪ áxenwarɪ minɪ gwɪnɪŋɪ wíkwewárɪfá enjagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ. ⁸ Kiraiso péáná nene enɪnɪŋɪ penjwá enjagɪ nánɪ dɪŋɪ nɪwíkwɪrɔrane rɪpɪ enɪ yaiwɪŋwɪnɪ, “O tɪnɪ nawɪnɪ dɪŋɪ nɪyɪmɪŋɪ imónɪŋɪpɪ tɪŋjwaéne imónanɪfɔwárɪnɪ.” yaiwɪŋwɪnɪ. ⁹ Ayɪ nɪjɪfá rɪpɪ imónɪŋagwɪ nánɪ e yaiwɪŋwɪnɪ. Kiraiso nɪpémáná xwárɪpáyo dánɪ nɪwíápfɪnɪmearɪ nánɪ ámɪ bɪ penfámantɪ. Pɪyɪ ámá pearɪgɪfápɪmɪ sɪnɪ arfá wíaxɪdɪnɪfá nánɪ mimónɪnɪ. ¹⁰ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. O nɪperɪfná ná wɪnánɪ fɔwɪ ámá yarɪgɪfápɪ nánɪ penjɪnɪgɪnɪ. E nerɪ aɪ rɪxa nɪwíápfɪnɪmearɪ sɪŋɪ nímónɪrɪ nɪŋwearɪfná Gorɪxomɪ wé ikwíanɪwɪyo ouɪwɪrárɪmɪnɪrɪ nánɪ ŋweanɪ. ¹¹ Ayɪnánɪ seyíné enɪ “Nene rɪxa penjwaénénɪŋɪ imónɪŋwaéne fɔwɪ nánɪ sɪnɪ áxenwarɪ minɪ enjwaénerfanɪ?” yaiwɪnɪro “Kiraisɪ Jisaso tɪnɪ nawɪnɪ ikárɪnɪŋwápɪmɪ dánɪ Gorɪxomɪ wé ikwíanɪwɪyo ouɪwɪrárantɪ nánɪ sɪŋɪ imónɪŋwaénerfanɪ?” yaiwɪnɪro éfɪrɪxɪnɪ.

¹² Ayɪnánɪ “Negɪ wará nɪpepaxɪ imónɪŋɪrɪ fɔwɪ nánɪ mɪŋɪ inarɪŋwápi sɪnɪ yanɪ nánɪ áxenwarɪ xe nɪneaiɪga ounɪ.” mɪyaiwɪpanɪ. ¹³ Segɪ síkwɪranɪ, wérantɪ, fɔwɪ nánɪ feapá seaináná “Ayɪ apɪ nánɪ rfa imónɪnɪ?” nɪyaiwɪmáná “Apɪ tɪnɪ xe fɔwɪ oemɪnɪ.” nɪyaiwɪrɪ sɪpɪ mepanɪ. Ámá nɪpémáná ámɪ sɪŋɪnɪŋɪ imónɪgɪfáyɪné, sewanɪŋɪfáyɪné anɪŋɪ Gorɪxoyá oimónaneyɪnɪro mɪnɪ wɪnɪfɔyɪ. Segɪ wérantɪ, síkwɪranɪ, apɪ tɪnɪ Gorɪxo nánɪ wé rónɪŋɪ imónɪŋɪpɪnɪ oyaneyɪnɪro enɪ omɪ mɪnɪŋɪ wɪnɪfɔyɪ. ¹⁴ Seyíné Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ ámá wé rónɪŋɪ imónɪpɪrfá nánɪ ŋwɪ ikaxɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪpɪ fá mɪseaxenwɪrárɪnɪ Gorɪxo ayá nɪsearɪmɪxɪrɪ arɪrá seaiarɪŋagɪ nánɪ fɔwɪ nánɪ feapá seinarɪŋɪpɪmɪ arfá wíaxɪdɪpɪrfá nánɪ mimónɪpa éfɪrɪxɪnɪ.

“Wé rónɪŋɪpɪ yanɪ nánɪ áxenwarɪ inɪŋwaénerɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁵ Ayɪnánɪ píoɪ ranɪrɛwɪnɪ? “Nwɪ ikaxɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪpɪ mɪneaxenwɪrárɪnɪ rɪxa Gorɪxo ayá nɪnearɪmɪxɪrɪ arɪrá neaiarɪŋagɪ nánɪ ananɪ fɔwɪ néra owaneyɪ.” ranɪrɛwɪnɪ? Oweoɪ, aga wɪ e rɪpaxɪ menɪnɪ. ¹⁶ Seyíné bikɪrainɪ warɪgɪfáwa yarɪgɪfápɪ nánɪ re mɪyaiwɪpa reŋoɪ, “Mɪraxwɪ o nɪmenɪ nánɪ oyá xɪnánɪnɪŋɪ nímónɪrɪ omɪŋɪ owiimɪnɪ.’ nɪyaiwɪrɪ e nímónɪrɪfnáyɪ, o pí pí urɪfɪpɪmɪ arfá wíaxɪdɪnɪfá nánɪ xegɪ xɪnánɪŋɪ imónɪŋorɪnɪ.” mɪyaiwɪpa reŋoɪ? Bikɪrainɪ warɪgɪfáwa yarɪgɪfápa seyíné enɪ axɪpɪ imónɪŋoɪ. “fɔwɪ nánɪ feapá neaiarɪŋɪpɪ yanɪ nánɪ rimónɪŋwɪnɪ?” nɪyaiwɪro apɪnɪ fá nɪxɪrɪrónáyɪ, xɪnánɪwayɪnénɪŋɪ nímónɪro

apí néra núfasána anínipírjárini. E mepa nero “Gorixo wimónariñipi yaní nání rimóniñwini?” niyaiwiro fá nixirirónáyí, xináíwayínéninjí nimóniro xixeni ará yímigí néra núfasána wé róninjí imónipírjárini. ¹⁷⁻¹⁸ E nseariri aiwi seyíne xámi íwí yaníro nání xináíwayínéninjí nimóniro áxeñwarí niníro aiwi agwí sini e miyarñjoí. Ríxa xwiýfá searéwapiyaríná ará níwiro xirígíapí xixeni oxídaneyiníro yariñjoí. Seyíne íwí nání feapá seainarinjí áxeñwarí niníro gwíninjí seayinagípi ríxa sealkweawárinjé enagí nání wé róninjí imóniñipi epírfa nání apimi xináíwayínéninjí imónigíjárini. Ayínáni Gorixomi yayí wiarinjini. ¹⁹ Ámaéne xwiýfá arfá níwiranéná añíni “Ayí apí nání rfa rarini?” niyaiwí yariñwaéne enagí nání nioni dñjé re yaiwinjini, “Xegí rininjipi tñni níriríná apaxí mé nijfá mimónipa epaxí enagí nání sa ámaéne yariñwápi tñni níkumixiri ourimñni.” niyaiwiri seararinjini. Xámi seyíne segí wé nánirani, síkwí nánirani, “Ayí apí tñni íwí nání rfa imóniñini?” niyaiwiro xe apí tñni nípikwini mimóniñipi ero rfa kíroro oyaneyinirí neróná ríkikirífo ámi bí tñni bí tñni yagfápa agwí ríná re érixini. Segí wé nánirani, síkwí nánirani, “Ayí apí tñni wé róninjí imóniñipi emi nání rfa imóniñini?” niyaiwiro apí yaní nání áxeñwarí oinaneyiníro érixini. E nerinjipimi dání síyikwí minigíáyíne imónírixini. ²⁰ Ayí ripi nání seararinjini. Xámi seyíne íwí yaníro nání xináíwayínéninjí nimóniro áxeñwarí niníroná wé róninjí imóniñipi nání érixinirí míseaxenwirárininjini. ²¹ Segí íwí xámi yagfápi nání “Pini yagwárfani?” niyaiwiro ayá seainarinjipi pí nanj seaiiagíriní? Áma apimi dání sa anínipírfa enagí nání nanj bí seaiiagímani. ²² E nerí aí seyíne íwí epírfa nání feapá seainagípimi dání ríxa gwíninjí sealkweawárinjéyíne nimónimáná Gorixo wimónariñipi epírfa nání xináíwayínéninjí nimóniro yariñagfá nání nanj ripi seaiiarini. Síyikwí bí minigíáyíne seaimixiri dñjé niyiminjipi tígíáyíne imónipírí seaimixiri yari. ²³ Ayí ripi seararinjini. Áma nígwí omíñjé neróná wigí éfápi nání nígwí mearigífápa áma íwí éfápimi dání anínipírjárini. E nerí aiwi Gorixo xixe nání mñniapí anípa neaiaparípi —Apí dñjé niyiminjí imóniñipirini. Apí negí Áminá Jisasi Kiraiso tñni nawíni ikárñniñwaéne neaiaparíriní.

7

“Peñwaénéninjé imóniñwaéne ñwí ikaxí eániñipi sini fáninjé mñeaxeñwirárinini.” uríñjé nánirini.

¹ Gí nírixímeáyíne, áma mípé sini sñjé niñwearíná ñwí ikaxí rininjipimi xídpírfa nání uxenwirárininjipi nání sini majfá rimóniñjo? Ñwí ikaxí rininjipi nání nijfá imónigíáyíne enagí nání rarinjini. ² Ewayí ikaxí ripi nání dñjé nímoranéná nioni seararíñapí anani dñjé mopaxíriní. Apíxí oxí nímeániríná ñwí ikaxí “Oxí nímeániríná o tñni aninjé kumixiniríní.” rininjipimi dání oxo sini ñweañána o tñni nawíni ñweañána nání fáninjé xenwirárinini. E nerí aí oxo níperínáyí, ñwí ikaxí ími xegí oxo nání fáninjé xenwirárininjipimi ríxa rakiowárinini. ³ Ayínáni íyá oxo mípé sini sñjé ñweañána omi pñni níwiárimí nurí womí meánána “Áma o oyá apíxirini.” ripírjárini. E nerí aí íyá oxo péánáyí, ñwí ikaxí o nání fáninjé xenwirárininjipimi ríxa rakiowáriní enagí nání í nurí womí meánagí aí “Áma o oyá apíxirini.” ripírámami.

⁴ Ayínáni gí níríxímeáyíné, áamá pegíáyí pí pí ñwí ikaxí ríníñpí síní fáníñf mixelñwirárinígíápa seyíné ení Kiraiso tñní nawíni ikárinígíáyíné, xífo penñpimi dání ríxa pegíá enagí nání síní ñwí ikaxí eáníñpimi dání wé róníñf oimónaneyíníro xífdípírfá nání fáníñf míseaxenñwiráriní. Seyíné ení áamá wo tñní —O nípémáná ámi síñf nerí wiápnímeañoríni. Seyíné ení áamá o tñní nawíni níkumíxíníro Goríxo nání neróná íkfá sogwí nanñ wearíñfna yapí imónírxíníri ñwí ikaxí níríníri eáníñpí síní fáníñf míseaxenñwiráriní. ⁵ Ayí rípi náníriní. Nene síní Jisasomi dññf mívíkwíró áamá wígf dññfyo níxídíroná yarígíápa neranéná fíwí nání feapá neainaríñpí ñwí ikaxí eáníñpimi dání síwáníñfí neapiomeaagíriní. E yagí enagí nání anínaníwá nání íkfá sogwí sípí wearíñfna yapí yagwáriní. ⁶ E nerí aí ríxa penñwaénéníñf nímonírane nání ñwí ikaxí eáníñf xámí fáníñf neaxenñwiráriníñpimi dání gwíñíñfí neaíkwewáriníñeneríní. Ayínáni agwí nene Goríxomi nuxídíranéná xámí ñwí ikaxí ríwamíñf eagíápipimíní síñwí níwínaxídírane yagwápimi mé ámi síñf bí, xífoyá kwíyí neaíwapiyaríñpimi níxídíri yaríñwíni.

“Ñwí ikaxí níríníri eáníñpí fíwí nání síwá neapiomeaaríñfíriní.” uríñf náníriní.

⁷ Ayínáni píoi raníréwíni? “Ñwí ikaxí eáníñpí sípíríní.” raníréwíni? Oweoi, wí e rípaaxí meníní. Níwaníñoní ñwí ikaxí eáníñpí íá míropa nerí síñwíríyí, aríge nerí “E nerífná ayí fíwí rífa yaríñíni?” yaiwímíníri enjáríní? Ñwí ikaxí “Amípi wayá síñwí fíwí mívínípa erífní.” ríníñpí meánípa nerí síñwíríyí, nioní aríge apí nání níjfé nímoníri? “Síñwí fíwí níwínífná ayí fíwí rífa yaríñíni?” yaiwímíníri enjáríní? ⁸ Fíwí nání feapá ninaríñpí ñwí ikaxí “Síñwí fíwí mívínípa erífní.” ríníñpí dání ananí amípi xíxegíni síñwí fíwí owíníníri nání síwá nípiomeañfíriní. Síñwí fíwí wínímífa nání apí apí síwáníñf nípiomeaagí apí e enjáríní. Ñwí ikaxí “E mepaní. E mepaní.” ríníñpí mívínípa nerí síñwíríyí, fíwí nání feapá neainaríñpí síwá wí mívíneapiomeapaxí imónímíníri enñf menagí nání seararíñíni. ⁹ Enífná nioní ñwí ikaxí eáníñpí nání majífa nímonírfná “Ananí nañoníriní.” níyaiwíníri maíwí ñweaagáriní. Íná fíwí nání feapá ninaríñpí nínímeamí sáníñf nímeawéagí aíwí nioní ñwí ikaxí eáníñpí nání ríxa níjfé imónírfnáyí, fíwí nání feapá ninaríñpí saíwíaríñíñf níñfíriní. E níagí nání nioní “Fíwí yaríñáonírfaní?” níyaiwíníri “Goríxoyá síñwíyo dání anífnímígíníri yaríñáonírfaní?” yaiwíníñanígíni. ¹⁰ “Ñwí ikaxí eáníñpí nioní níxídírfná dññf níyímíñf imónímífa nání imóníñpírfaní?” xámí dññf e níyaiwírí aí píraníñf níjfé nímonírfná apí síwá réníñf níñfíriní, “Joxí dññf níyímíñf imónínoxímaní. Nanírfáriní.” Síwá éñíñf níñfíriní. ¹¹ Fíwí nání feapá ninaríñpí ñwí ikaxí eáníñpí dání síwá nípiomearífná yapí níwapiyírí nánífnímífa nání níñf enagí nání raríñíni. ¹² Ayínáni re níyaiwirane níjfé imóníñwíni, “Ñwí ikaxí eáníñpí Goríxo tífámíní imóníñagí nání awíaxí imóníñpíriní. Ñwí ikaxí eáníñpí dání sekaxí ríníñfí nífní awíaxí imóníni. Wé róníñf imóníñpí nání ríníri nanñ imóníñpí nání ríníri yaríñfíriní.” E níyaiwirane níjfé imóníñwíni. ¹³ Ayínáni “Nanñ imóníñf apí nioní anífnímífa nání níxíxíñfíriní.” rímíníréní? Oweoi, wí e rípaaxí mímoníni. Goríxo nioní rípiáú yaiwíwínígíníri fíwí nání feapá ninaríñpí xe fíwí enífa nání wíwapiyírí anífnímífa nání wímíxírí oeníri síñwí naníñnígíni, “Fíwí nání feapá ninaríñpí re enñírfaní? Ñwí ikaxí pimi

dáni —Apí naní imóniñpíriñi. Apimi dani anñimfa nani nimiximñiri enñifani?” yaiwiri “Nwí ikaxí riniñpimi dani síwá nipiomearñagí nani íwí ayí aga xwírfá ninipaxí imóniñpíriñi?” eni yaiwiri éwiniñginiñi íwí nani íeapá ninarñpí xe íwí enfa nani wíwapiyiri anñimfa nani wimixiri oeniri síñwí nanñiñigini.

“Íwí nani íeapá neainarñpí áxeñwarñiñí neaiárarñiñi.” urñiñ naniñi.

¹⁴ Nene niñfariñi. Nwí ikaxí eaniñpimi dani kwíyí Gorixoyápi xío wimónarñpí nani síwá neaiarñagí ai íwí nani áxeñwarí ninárinñoni enagí nani nioni gí nimónarñpimi xídarñjáriñi. ¹⁵ Ayí rípi seararñiñi, “Nioni yarñjári nani ududí ninarñi. ‘Apí oemini.’ nimónarñpí mé sípípi, xwírfá ninarñpí ai yarñjáriñi.” seararñiñi. ¹⁶ Nioni “Sípi api mepa oemini.” nimónarñpí nerínáyí, ayí “Nwí ikaxí riniñpí naní imónini.” riniñpí tñi xixenñiñi niriñi woákíki yarñiñi. ¹⁷ Ayinani “Nioni sípi api oemini.” nimónfagi nani e yarñjáriñi. Íwí íeapá ninarñf gí xwioxíyo niroñpimi dani ninána sípi e yarñjáriñi. ¹⁸ Nioni “Naní imóniñpí oemini.” ninimóniri aiwi wí mepa neri nani dñf re niyaiwiri niñfá imóniñi, “Gí xwioxíyo —Nioni gí dñfyo dani ninimóniri xídarñjári nani rarñiñi. Gí xwioxíyo niñikwini mimóniñpini rfa ninini?” niyaiwiri niñfá imóniñi. ¹⁹ Ayí apiriñi. “Naní imóniñpí oemini.” nimónarñpí mepa neri sípi “Mepa oemini.” nimónarñpí yarñjáriñi. ²⁰ Nioni “Sípi mepa oemini.” nimónarñpí yarñjári enagí nani ayí niñwanñoni “Sípi api oemini.” nimónfagi nani e yarñjáriñi. Íwí íeapá ninarñf gí xwioxíyo ninñpimi dani yarñjáriñi.

²¹ Ayinani nioni inína yarñjáriñi dani síñwí re animeániñi. “Naní oemini.” nimónarñoni sípi nani íeapá ninarñf gí xwioxíyo ninñpí píri nriakiarñiñi. ²² Gí dñf tñi ñwí ikaxí Gorixo rñpí nani dñf niñmorína “Ayí naníriñi.” niyaiwiri yayí ninarñagí aiwi ²³ gí xwioxíyo ninñpimi dani niarñpí xegí bi imóniñagí animeániñi. Gí xwioxíyo niñikwini mimóniñf ninñpí, ayí ñwí ikaxí Gorixoyá gí dñf tñi “Apí naní rfa riniñi?” yaiwiarñjári tñi apiaú mxiñiñf inarñji. Apí ninñpí íwí nani íeapá ninarñpí nani gwñiñf niñjáriñi. ²⁴ Ai, nioni e imóniñjani enagí nani ikñiñf sípi nimixáriñi. Wará anñimfa nani imóniñfiri tñjani íwí nani íeapá ninarñf gwñiñf járiñpí go níkwewaripaxí imónini? ²⁵ Ai, negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñpimi dani Gorixo neaikwewaripaxí imóniñagí nani omi yayí owianeyí. Ayinani nioni nira úapi, ayí rípi seararñiñi, “Nioni gí dñf tñi ‘Nwí ikaxí Gorixo rñpí oxiñimini.’ ninimóniri aiwi íwí nani íeapá ninarñf nani gwñiñf járiñpimi — Apí niñikwini mimóniñf gí xwioxíyo ninñpíriñi. Apimi xídarñjáriñi.” seararñiñi.

8

“Gorixo wimónarñpimi xídaníwá nani oyá kwíyípi neaiarñiñi.” urñiñ naniñi.

¹ Ayinani Kiraisi Jisasi tñi ikárinñwaéne omi dñf wíkwíróána “Wé róniñfáriñi.” riniñpí tñi xixenñi nimónirane nani sini xwíyífa bi neamearipaxí mimóniñwini. ² Gorixoyá kwíyípi —Apí Kiraisi Jisasi tñi ikárinñwaéne dñf niñimñf tñjwaéne imónani nani

neaimixariñpírini. Apí dñj neaxixéroarñpimi dáni fwí nání feapá neainarñj nene neanfnmíxarñpí neaikweawarñj enagí nání “Sini xwiyfá neameáripaxí mimóniñwini.” seararñjini. ³ Nwí ikaxí eániñpí tñni xixeni oxídaneyinirfná nípikwini mimóniñj xwioxíyo neainñpimi dáni enj míneaeánarñagí nání nene mepaxí imóniñwápi, ayf Gorixo neainñrini. Xegí xowaxo —O wará fwí nání feapá neainarñjene inñjwápa axípi inñjorini. O negí fwí yarñwápi yokwarimí neaini nání Gorixo ridíyowániñj oeniri nífrenapirfná feapá neainarñpí nání gwíniñj neajarñpimi xwiyfá umeárñrini. ⁴ Agwi nene nípikwini mimóniñj negí xwioxíyo neainñpimi nixdídirñpimi dáni marfá, xegí kwiyfí e éfríxiniri e éfríxiniri síwá neaiarñpimi nixdídirñpimi dáni ñwí ikaxí Gorixo xfo rñjpi tñni xixeni xfdani nání feapá nání gwíniñj neajarñpimi xwiyfá umeárñrini.

⁵ Ámá nípikwini mimóniñj wigí xwioxíyo inñpimi xfdarigfáyí apini símf e tinarigfárini. Ámá Gorixoyá kwiyfí síwá wiarñpimi xfdarigfáyí eni api símf e tinarigfárini. ⁶ Ámá nípikwini mimóniñj wigí xwioxíyo inñpí símf e tinarigfáyí nanfnpírfá aiwi ámá Gorixoyá kwiyfí síwá wiarñpí símf e tinarigfáyí dñj niyimñj tífáyí imóniro nwayíroniro ñwearo epírfárini. ⁷ Ayí rípi nánirini. Ámá nípikwini mimóniñj xwioxíyo inñpí símf e nítiniri yarigfáyí “Ñwí ikaxí Gorixoyápi xfdípxenerfani?” mñyaiwí nero nání omí símf tñni níwiro yarigfáyí. E yarigfáyí ñwí ikaxí Gorixoyá wí epaxí mimónigfáyí. ⁸ Nípikwini mimóniñj xwioxíyo inñpí yani nání imónigfáyí Gorixo yayí winífná nání eni wí epaxí menini.

⁹ Nípikwini mimóniñj xwioxíyo inñpimi xfdarigfáyí e nimóroni aí seyíne axípi gwíniñj míseajarini Gorixoyá kwiyfí api éfríxiniri api éfríxiniri síwá seaiarñpimi xfdarigfáyínerini. Kwiyfí Gorixoyá nepa segí xwioxíyo searónányí, e imónigfáyínerini. Ámá go gomi Kiraisoyá kwiyfí mironánányí, ayf oyáo mimóniñagí nání seararñjini. ¹⁰ Kiraiso xegí kwiyfími dání segí xwioxíyo searónányí, fwí egtápi nání segí wará nípérfá nání ríxa imóniñagí aí Gorixo “Wé rónigfáyí.” ríxa ráriñj enagí nání segí dñjpi ríxa niyimñj imónini. ¹¹ Kwiyfí Gorixoyápi —Apí Jisaso xwáripáyo dání wíapfnimeañpírini. Apí segí xwioxíyo searónányí, Kiraisí Jisaso, pñyí éaná amí síñj wimíxíño seyíne eni segí warápi —Apí urí epaxí imóniñpírini. Segí warápi xegí kwiyfí seyíne searñpimi dání síñj seaimíxinírfárini.

“Kwiyfí Gorixoyápi xfoyá niaíwí imónani nání neaimixarñrini.” urñj nánirini.

¹² Ayínáni gí níríxímeáyíne, rípi osearimíni, “Gorixo nanj bí ríxa e neaiirí bí síní neaiirí enfá enagí nání nene nípikwini mimóniñj negí xwioxíyo inñpimi xfdani nání síní faniñj míneaxenwírárini ríxa xegí kwiyfí síwá neainarñpimi xfdani nání faniñj neaxenwírárini.” osearimíni. ¹³ Ayí rípi nání seararñjini. Seyíne nípikwini mimóniñj inñpimi nixdídirñányí, nanfnpírfárini. E nerí aí Gorixoyá kwiyfí seaiwapyarñpimi nixdídirñányo dání fwí nání feapá seainarñpí píkímoarigfápániñj nerfnányí, dñj niyimñj tífáyíne imónipírfárini. ¹⁴ Ámá Gorixoyá kwiyfí xe níneaipemeámí úwiniñiniri xixeni xfdarigfáyí, ayf Gorixoyá niaíwíniñj imóniño. ¹⁵ Ayí rípi nánirini. Kwiyfí Gorixo síxí

seamímonj̄p̄i, ayí ámi x̄fomi wáyí owípoyin̄iri gwí om̄inj̄f yariḡfáyínéninj̄f imónip̄r̄i nán̄i seamix̄inj̄fman̄i. Oweoi, kwíyí o neaiap̄inj̄p̄i niaiwí x̄foyá piax̄f mearinj̄f wíninj̄f oimónipoyin̄iri seamix̄inj̄fr̄in̄i. E neaimix̄inj̄fpimi dán̄i Gorixomi “Ápoxin̄i, Raráoxin̄i.” urarin̄jwárin̄i. ¹⁶ Nene negí d̄inj̄f n̄imorane “Niaiwí Gorixoyaéner̄fani?” n̄iyaiwin̄iranená oyá kwíyí xam̄inj̄p̄i sop̄inj̄f neawarin̄j̄r̄in̄i. ¹⁷ Nene niaiwí Gorixoyaéne enagwi nán̄i o min̄i neaiap̄im̄fán̄iri t̄inj̄p̄i mean̄fwarin̄i. Ap̄i n̄imearanená Kiraiso t̄in̄i nawin̄i mean̄fwarin̄i. R̄in̄inj̄f o mean̄j̄pa agwí ríná nene en̄i xe oneaímeáwináyí, r̄fwéná o t̄in̄i neaiap̄im̄fán̄iri t̄inj̄p̄i n̄imearanená o t̄in̄i nawin̄i nik̄in̄irane seáyí e imónanf̄warin̄i.

“R̄fwéná Gorixo t̄in̄i n̄ijwearane seáyí e imónanf̄warin̄i.” urinj̄f nán̄irin̄i.

¹⁸ Nion̄i an̄jnam̄i dán̄i seáyí e imóninj̄f nene neaímeanf̄ap̄i nán̄i d̄inj̄f n̄imorfná d̄inj̄f re yaiwiarinj̄ár̄in̄i, “Ap̄i aga seáyí e imóninj̄f enaḡi nán̄i r̄fin̄inj̄f agwí ríná n̄imeaarinj̄p̄i, ayí sip̄ipiar̄fani?” n̄iyaiwiri paim̄im̄i wiarinj̄ár̄in̄i. ¹⁹ Am̄ip̄i Gorixo xwíá t̄fyo nim̄ix̄iri t̄inj̄f ik̄fáran̄i, nar̄jwáran̄i, ámáran̄i, n̄ip̄in̄i xegí niaiwí imóniḡfáyí piaum̄im̄f win̄in̄fap̄i nán̄i s̄m̄f n̄ixead̄fpén̄iro wen̄inj̄f nero j̄wean̄joi. ²⁰⁻²¹ Ayí r̄ip̄i nán̄i e ner̄i j̄wean̄joi. Am̄ip̄i o im̄ix̄inj̄p̄i Adamo f̄wí épéáná urf n̄era úwin̄igin̄iri ram̄ix̄inj̄yí an̄inj̄f m̄iram̄ix̄ár̄in̄ipa eri seáyí e imóninj̄f niaiwí Gorixoyaéne gw̄in̄inj̄f neaikweaawáraná imónanf̄wáp̄i t̄in̄i ax̄p̄i imóniri éwin̄igin̄iri ram̄ix̄ár̄inj̄r̄in̄i. Am̄ip̄i x̄fo im̄ix̄inj̄p̄i xeḡip̄i ram̄ix̄ár̄inj̄fman̄i. R̄fwéná ámi p̄irán̄inj̄f im̄ix̄im̄igin̄iri Gorixo ram̄ix̄ár̄inj̄r̄in̄i. ²² Nene nij̄fár̄in̄i. Ap̄ix̄i niaiwí x̄ir̄im̄in̄iri nán̄i “yeyi” r̄iri r̄fin̄inj̄f win̄iri yarinj̄j̄pa am̄ip̄i n̄in̄i Gorixo im̄ix̄inj̄yí en̄i ámi m̄iram̄ix̄ár̄inj̄f imónim̄fán̄iri nán̄i ax̄fp̄in̄inj̄f “yeyi” r̄iri r̄fin̄inj̄f win̄iri yarinj̄r̄in̄i. ²³ “Yeyi” r̄iri r̄fin̄inj̄f win̄iri yarinj̄p̄i, ayí ap̄in̄i mar̄fái, ámaéne Gorixoyá kwíyíp̄i —Ap̄i am̄ip̄i ná r̄fwíyo neaiap̄im̄fán̄iri n̄iwákwín̄inj̄f neaiap̄inj̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i t̄inj̄waéne en̄i Gorixo negí warápi s̄inj̄f inan̄i nán̄i nearoayírori x̄fo xegí piax̄f neamen̄i nán̄i neaimix̄iri en̄fná nán̄i “yeyi” n̄ir̄irane xwayí nan̄irane j̄wean̄jwin̄i. ²⁴ Gorixo yeáyí neayim̄ixemeáaḡi nán̄i am̄ip̄i nan̄j x̄fo neaiin̄fap̄i nán̄i d̄inj̄f n̄iwikw̄imori j̄wean̄jwin̄i. E ner̄i ái am̄ip̄i nene d̄inj̄f n̄iwikw̄imóa warinj̄wápi r̄ixa n̄ineaimear̄i s̄inj̄wir̄iyí, s̄ini ap̄i oneaímean̄iri d̄inj̄f wikw̄imopax̄f men̄in̄i. Ámá d̄inj̄f wikw̄imoariḡfáp̄i r̄ixa wímeááná s̄in̄i ap̄i nán̄i d̄inj̄f m̄iwikw̄imopa yarinj̄aḡfa nan̄i rar̄inj̄in̄i. ²⁵ E ner̄i aí nene “Gorixo seáyí e imóninj̄f ap̄i neaimix̄in̄ifár̄in̄i.” yaiwiarinj̄wápi s̄in̄i m̄ineaiméapa en̄jáná d̄inj̄f n̄iwikw̄imoranénáyí, s̄m̄f n̄ixead̄fpén̄irane ḡin̄i ḡiná neaímean̄ir̄en̄j̄on̄iri an̄inj̄f min̄f xwayí nan̄iri j̄weaarinj̄wárin̄i.

²⁶ Negí d̄inj̄f wikw̄imoarinj̄wápi dán̄i d̄inj̄f six̄f inar̄inj̄wápa Gorixoyá kwíyíp̄i en̄i om̄i d̄inj̄f owikw̄iroaneyin̄iri ner̄fná en̄j meán̄inj̄waéne ar̄irá neaiarinj̄r̄in̄i. Om̄i r̄ix̄inj̄f nur̄iranená “Ap̄i ur̄ipax̄r̄fani?” m̄iyaiwí maj̄fá yarinj̄agwí aí kwíyí xam̄inj̄p̄i xwiyíá t̄in̄i mur̄ipax̄f imóninj̄f arar̄ix̄f n̄ir̄irfná apax̄p̄an̄inj̄f nimóniri neauriyarinj̄r̄in̄i. ²⁷ Neauriyarfná Gorixo —O anan̄i ámáyá xwiox̄fyo adad̄f n̄iwiri pí pí d̄inj̄f moariḡfáp̄i nán̄i nij̄fá imónar̄inj̄or̄in̄i. O xegí kwíyíp̄i x̄foyá ámaéne nán̄i n̄ineauriyirfná ḡf ámáyf e imónif̄r̄ix̄in̄iri wimónarinj̄p̄in̄i neauriyarinj̄aḡi nán̄i pí urarinj̄p̄i nán̄i anan̄i nij̄fá imónin̄i. ²⁸ Nene nij̄fá re imóninj̄w̄in̄i. Am̄ip̄i n̄in̄i Gorixomi d̄inj̄f six̄f uyariḡfáyo wímeaarinj̄p̄i nan̄j imóninj̄p̄ir̄an̄i, sip̄i imóninj̄p̄ir̄an̄i, oyá d̄inj̄f t̄in̄i nan̄j wim̄ix̄in̄fá nán̄i wímeaarinj̄r̄in̄i.

Ámá xfoya imónfirixiniri yaiwiaraqipi tñi xixeni imónfirixiniri wéyo fá umirinjáyo e wiarijirini. ²⁹ Ayí rípi nánirini. Ámá amípi nñi sini mimónináná xfo yeáy uyimixemeanfa nani xamí nijjá imóninjáyo xewaxo imóninpa ayí eni axípi nimónirina Kiraiso xiráoninjí imóniri xogweá obaxíninjí tñjo imóniri enfa nani repearinjirini. ³⁰ Repearinjáyo apini niwiri pñi mwiarí amá xfoya imónfirixiniri wéyo fá umirinjirini. Wéyo fá umirinjáyo apini niwiri pñi mwiarí “Gí iwo upeinjipimi dani dñí wikwíroarinjáfa nani wé róninjí imónigfáyirini.” rárijirini. E rárijáyo apini niwiri pñi mwiarí seáy e xfo imóninpa ayí eni axípi imónipírfá nani wimixinjirini.

“Dijí sípi Gorixo nene nani neaiarinjápi wí pírf rakipaxí mimónini.” urinjí nánirini.

³¹ Gorixo api api e neaiinjí enagi nani píoi raniréwini? O nene tñi nawini imóninagwi nani go símí tñi neaipaxí imónini? Oweoi, wí e mimónini. ³² O xegí xewaxomi kíyí mímiaúni nene nani xe opíkípoyniri uowárenapinjí enagi nani nene re miyaiwipaxí rejwini, “O ayí eni xixe oniipoyiniri miyaiwí xfoya xewaxo anipa wírenapíagi nani amípi xíomi píraninjí xídiipaxí imónani nani imóninjápi eni anani neaiapinífarini.” miyaiwipaxí rejwini? ³³ Gorixo fá yiyamiximí neaijene go xwiyá neaxekwímopaxí imónini? Oweoi, wí e mimónini. Nene nani “Wé róninjí imónigfáyirini.” rárijjo, sa Gorixo enagi nani ³⁴ amá go negí íwí enjwápi nani xwiyá neamearipaxí imónini? Oweoi, ayí rípi nani wí e mimónini. Jisasi Kiraiso —O nene nani penjorini. Apini mé amí niwíapinimeari xano tñi xixeni nimóniri xegí wé náumini jweanorini. E nijwearina apaxipáninjí nimóniri rixinjí neauriyarinjorini. O apaxipáninjí nimóniri rixinjí neauriyarinjápi nani amá xwiyá neamearipaxí wo menini. ³⁵ Kiraiso nene nani dijí sípi niwiri neaiinjápi pí pírf rakipaxí imónini? Xeaninjí neaimeánarani, rímewá níneairínarani, amá wí xwiraimimí neaikixéánarani, aiwá nani dñwí nikeamóniranénarani, íkwauyixí nimóniranénarani, amá wí miyó rárfáyo nene nuríkwínirínarani, kirá tñi rírómfí neairínarani, api nípini níneaimeari aiwi Kiraiso dijí sípi niwiri neaiinjápi wí pírf rakipaxí mimónini. ³⁶ Nioni seararinjápi Bíkwyáyo niriniri eáninjí rípi tñi xixeni imónini, “Nene Gorixoxiníyaéne imóninagwi nani inána pípíkímí neaianiro yarigfáriní. “Nanjwí nípíkianíwá nani rfa imónini?” níyaiwiro píkiarigfápa neaiapíkiarigfáriní.” Niriniri eáninjí api nioni seararinjápi tñi xixeni imónini. ³⁷ Api nípini neaimeaarinjápi aiwi negí dijí síxí neayinjomi dani xopíráninjí niwiranéná migí niwimixirane xopírání wiarinjáriní. ³⁸ Nioni rípi aga nípmónini, “Nene níperínarani, sini xwí fá tño nijwearínarani, anífnajirani, imfóroni, amípi agwi rina imóninjápirani, amípi ríwéná imóninfápirani, aní pírfáyo dñj ení eáninjí imónigfáyirani, ³⁹ anífnají tñjmíni imóninjápirani, xwánají tñjmíni imóninjápirani, ai amípi nñi Gorixo imixinjáyo wí dijí sípi o nene nani neaiarinjápi —Api Ámína Jisasi Kiraiso neaiinjápmi dani síwá neaiinjápirani. Api wí pírf rakipaxí menini.” nípmónini.

9

“Gf Judayf obaxf Jisasomi rfwf umogfa enagi nani gf dñf rfa nixearini.” urñf nanrini.

1 Nioni Kiraiso tñi ikariniñãoni enagi nani agwi nioni searimfpi nepa searimfñni. Gorixoyá kwíyfpí neaiwapiyarñfpimi nixidrfná dñf nñyaikirori “Ayf ananrfani? Sipirfani?” nñyaiwiri pikinarñápí nioni yapf mñseararñagí nani sopñf nñwarini. 2 “Gf Isireriyf Jisasomi rfwf numero ‘Yeáyf neayimixemeanfa nani urowárenapinfo, ayf omani.’ yaiwiarñagfa nani ininá nioni dñf rfa nixeri ikññf nuyimñnri eri niarini.” seararññni. 3 Gorixo Poroni sñi Kiraiso tñi nawin mikariniña oenri peá nñimori emi nñmoarñfpimi dani nioni gf nñiximeáyf —Ayf gf amá gwí axrí imónigfáyf nani rarññni. Ayf Kiraisomi dñf wíkwropfri nani arirá wipaxf enánáyf, “Xe peá onñmoni.” nimónipaxrñni. 4 Ayf gf Isireriyf nani rarññni. Gorixo xegf piaxf menjf wimixññfyrñni. Moseso tñi amá dñf meañf e nemerfná Gorixoyá apákfkf inarñfpí sñwí winagfáyfyrñni. Gorixo “E nñseaiimfárini.” réroarñfpí arfá wiagfáyfyrñni. Nwí ikaxf Moseso eañfpí meagfáyfyrñni. Omí yayf wianro nani epaxf imónñfpí nani nñjá imónigfáyfyrñni. Sñmmanfyo dani Gorixo “E nñseaiimfárini.” urñfyrñni. 5 Xiáwo írñf xamí imónigfáwa, ayf ayfárini. Ayfya xiáwíyo dani yeáyf neayimixemeanfa nani imónñjo amá imónñfyrñni. Amñpí nñyoní seáyf e wimónñjo, ayf orñni. O Gorixo, anñf ininá nene yayf umepaxf imónñjorini. “E ewanigñni.” nimónarini.

Amá Gorixo fá yamixarñfyrñni nani urñfpí nanrini.

6 Gf Judayf nápi Jisasomi rfwf umogfa enagi aí “Xwíyfa Gorixo ayo ‘E nñseaiimfárini.’ urñfpí pñsí wearini.” rñpaxfmani. Ayf rñpí nanrini. Negf arfo Jekopoyá fwiarfawéyf nñni omí dani nemeága nuro nani Isireriyf aiwi wí Gorixoyá mimónñagfa nani nñni nepa Isireriyf imónigfámani. 7 Ebrfamoyá fwiarfawéyf nñni eni xfoya enagi aí nñni Gorixoyá niaiwnñf imónigfámani. Oweoi, eníná Gorixo Ebrfamomí re urññinigñni, “Dixf rarfawé nepaxñf imónigfáyf segf niaiwf wamí dani marfáa, Aisakomí danini nemeága uprfárini.” urññinigñni. 8 Ayf rñpí nani seararññni. Gorixo niaiwf Ebrfamo emeanfyrñf nñni nani “Ayf niaiwf nepaxñf imónigfáyfyrñni?” mñyaiwi sa niaiwf xfo Ebrfamomí sñmmanfyo dani xwíyfa urñfpimi dani emeanfyrñf nani “Ayf nepaxñf imónigfáyfyrñni?” nñyaiwiri rñfyrñni. 9 Ebrfamomí sñmmanfyo dani re urñf enagi nani, “Xwiogwí wfo mí rínanñf imónáná Seraí niaiwf wo ríxa xirñáná amí bñmfárini.” urñf enagi nani rarññni. 10 “Gorixo apini enf enagi nani seararññni.” marfáa, Rebekái amá ná woní, negf arfo Aisakoyá niaiwf ayáf agwf enána enfpimi dani eni axípi síwá renñf neaiarini. Amá nepa xfoya imónigfáyf amá emeanrñgfpimi dani imónarñgámani. 11 Niaiwf ayáf Iso tñi Jekopo tñi sñni mñxirf agwíyo neriná sñni nanf bñ eri sipí bñ eri mepa enána Gorixo amá xfo yarñfpí nani re oyaiwípoyñnri, “O amá nioniyá oimónpoyñnri fá nñyamixarñfnáyf, wiwanñfyrñf wígf nanf epñrfpñrñni, sipí epñrfpñrñni, apí nani dñf nñimori fá yamixarññmani. Sa xewanñjo e emfánri enwípearagfpi nani dñf nñimori amáyo fá yamixarñfyrñni.” Dñf e oyaiwípoyñnri 12 Rebekáimí re urññinigñni, “Xiráo xogwáomí inñmí wurñnñfárini.” urññinigñni. 13 Bñkwíyo dani re rñññfpí,

“Gorixoni xogwáo Jekopo nání nínimóníri aí xíráo Iso nání mínimónaríni.” ríníñpí nioní “Goríxo xfo wimónaríñpíni yáraríñríní.” seararíñápi tñni xixení ríníni.

14 Ayínáni píoi raniréwíni? “Goríxo ámayí fá níyamíxáriríná enjipi nípikwíni menjíri.” raniréwíni? Oweoi, wí e rípaquí mimóníni. 15 Ayí rípi náníri. Moseso Goríxomi rixíñj urána Bíkwiyo níriñri eáníñpa Goríxo re uríñinígíni, “Ámá nioní wá owianímíniíná ananí wá wianímíni. Ámá nioní ayá urímíxímíniíná ananí ayá urímíxímíni.” 16 Goríxo e uríñj enjagí nání ayí ámá wigí dñj tñni “E oimónaneyí.” yaiwiaríñagí fá nání fá yamíxáriníñyí imónarígímani. E i oimónaneyíniro aníñj miní yaríñagí fá nání fá yamíxáriníñyí imónarígímani. Sa Goríxo wá wianaríñpími dání fá yamíxáriníñyí imónarígíaríni. 17 Bíkwiyo dání Moseso tñjíná Goríxo Isipíyí míxí ináyomi re uríñj enjagí nání nene ananí dñj axípi mopaxíriñí, “Nioní xopírará síapími dání enj eáníñj nioníyá síñání piaumímí iníri yof nioníyá xwíá nírimíni yaní níwéa urí éwínígíniñri nioníyá dñj tñni joxi míxí ináyí níimóníri menjéañoxíriñí.” 18 Goríxo e uríñj enjagí nání nene re níyaiwirane níjía imóníñwíni, “Ámá ‘Wá owianímíni.’ wimóníñyíyo wá wianaríñríní. Ámá ‘Dñj wakísí oinípoyníri owímíxímíni.’ wimóníñyíyo dñj wakísí inípríri nání wimíxaríñríní.” níyaiwirane níjía imóníñwíni.

“*Goríxo nípikwíni míyaríniñí. rípaquí mimóníni.*” uríñj náníriñí.

19 Seyíné re níripríróoi, “Joxi neararíñpí nepa enjánáyí, Goríxo pí nání ámá wigí sípi egíápi nání síni ayairíri wiaríñríní? O ‘Ámá xe api api oimónípoyní.’ yaiwiaríñpí ámá go píri urakípaquí imóníni? Oweoi, wí e mimóníñjagí nání raríñwíni.” E níráná 20 re searímíni, “Seyíné pí ámayíné níimónímáná Goríxomi xíxewíámí wiaríñjoi? ‘Xwáríá síxí xwíá tñni imíxíwá imíxaríñjomi ‘Níiwáni imóníñápi pí nání e níimíxíni?’ uríñjoi.’ ríseaimónaríni? 21 ‘Xwáríá síxí imíxaríñj xwíá axí xéfpimí dání xwáríá síxí wíxáu níimíxíriná wíwá ayí aiwá ríá nání imíxíri wíwá ráf síxí yiníná nání imíxíri epaxí mimóníni.’ ríseaimónaríni?” searímíni. 22 Goríxo “Ámá íwí egíápi nání wíki nóníñpí owíwapíyímíni.” wimóníri “Pírí umamómí nání gí enj eáníñpí síwá owíwapíyímíni.” wimóníri nerí aí ámá xwáríá síxí xwíríá ikíxeníwínígíniñri ipímoáríñjyíñj imónígíyáyo apaxí mé píri mumamó kíkíá nerí sa síñwí níwíga waríñjagí nání ámá go xíxewíámí níwírí “Joxi nípikwíni míyaríñjini.” urípaquí mimóníni? 23 O ámá xwáríá síxí wá wianímíniñri ipímoáríñjyíñj imónígíyáyo —Ayí ení seáyí e xfo imóníñpí bí imóníriñriñri enjíná dání ipímoáríñjyíriñri. Ayo wá wianaríñá ámá níni síñwí níwíniro re yaiwíríñriñri, “Seáyí e Goríxo imóníñpí, ayí xegí bí imóníñj apíríani?” yaiwíríñriñri wíniyo apaxí mé píri mumamó kíkíá néra uñíriñri. 24 Ámá xwáríá síxí wá wianímíniñri ipímoáríñjyíñj imónígíyáyo, ayí neneníriñri. Nioníyá oimónípoyníri wéyo fá neaumíriñeneríni. Gí Judayí wínení fá neaumíriñjmani. Émá wíyo ení fá umíriñríní. 25 Nioní “Goríxo émayí ení nioníyáyí oimónípoyníri wéyo fá umíriñríní.” seararíñápi enjíná xwíyíá wíá rókíamoagí Xoseao Bíkwiyo níriñri eanj rípi tñni xixení ríníni, “Ámá Goríxoníyá mimónígíyáyo nání ‘Gí ámáriní.’ ríri ámá dñj síxí muyípa enáyí nání ‘Gí dñj síxí uyíñáyríní.’ ríri emfáriní. 26 Anj nioní ‘Ámá nígíyínémani.’ uríñápi nání re ríprífáriní, ‘Níaiwí Nwíá dñj

n̄iyim̄iñf̄ t̄ñjoyáȳr̄ini. r̄ip̄r̄f̄ár̄ini.” Xoseao e n̄ir̄iri eañf̄r̄ini. ²⁷ Eñíná w̄f̄á rókiamoaḡf̄ Aisaiayōi r̄in̄iño Is̄ireriȳf̄yá f̄wiár̄fawéȳf̄ n̄áni n̄ir̄ir̄íná re r̄iñf̄r̄ini, “Is̄ireriȳf̄yá f̄wiár̄fawéȳf̄ ámá obax̄f̄ in̄ikí raw̄irawápamī en̄f̄ȳf̄ imóniñf̄pa imóniñaḡf̄ aiw̄f̄ Gor̄ixo ár̄ínf̄pimī yeáȳf̄ uyim̄ixemeañf̄r̄ini. ²⁸ Ám̄iná Gor̄ixo ‘Xw̄f̄á t̄f̄yo ñweaḡf̄ayo p̄ir̄f̄ umamótm̄igin̄i.’ r̄iñf̄pī n̄iyár̄ir̄íná sin̄i mé p̄ir̄f̄ umamoár̄in̄f̄á en̄aḡf̄ n̄áni rar̄iñiñi.” Aisaiáo e n̄ir̄iri eañf̄r̄ini. ²⁹ “Gor̄ixo xeḡf̄ Judayo wá m̄iwian̄ipa ner̄f̄náȳf̄, wí yeáȳf̄ uyim̄ixemeañf̄ȳf̄ imónipax̄f̄ men̄ini.” oyaiw̄ipoyin̄irī n̄áni Aisaiáo ám̄i r̄ipī en̄i r̄iñf̄r̄ini, “Ám̄iná — O añf̄naj̄f̄ n̄f̄ni s̄im̄iñf̄ w̄inar̄iḡfor̄ini. O Is̄irerene neḡf̄ ámá b̄i xe on̄weápoyn̄irī s̄iñw̄f̄ m̄inean̄ipa ner̄i s̄iñw̄ir̄iȳf̄, ámá añf̄ Sodom̄iȳf̄ r̄in̄iñf̄pimī ñweáȳf̄ t̄f̄ni Gomoraȳf̄ r̄in̄iñf̄pimī ñweáȳf̄ t̄f̄ni n̄f̄ni an̄f̄á imónaḡf̄pa nene en̄i imónan̄irī en̄jwár̄ini.” n̄ir̄iri eañf̄r̄ini.

“Judaȳf̄ xen̄w̄f̄ x̄f̄dar̄iḡf̄á en̄aḡf̄ n̄áni wé róniḡf̄áȳf̄ mimóniḡf̄ár̄ini.” ur̄iñf̄ n̄ánir̄ini.

³⁰ Aȳin̄áni nene p̄ioi ran̄iréw̄ini? Sa r̄ipī ran̄f̄w̄ini. Émáyf̄ wí “Gor̄ixo ámá n̄áni ‘Ḡf̄ wé róniḡf̄áȳr̄ini.’ n̄ir̄ár̄ir̄íná aȳf̄ apim̄i d̄áni r̄árar̄iñf̄r̄ani?” n̄iyaiw̄iro “Wé róniñw̄áȳf̄” oimónaneȳn̄iro an̄iñf̄ min̄f̄ mepa nero aí ap̄i t̄f̄ni x̄ixeni imóniḡf̄awix̄ini. Wé róniñf̄ Gor̄ixo ámá Jisasom̄i d̄iñf̄ w̄ikw̄f̄roar̄iñaḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄íná r̄árar̄iñf̄pī ap̄i t̄f̄ni x̄ixeni imóniḡf̄awix̄ini. ³¹ E imóniñaḡf̄a aí Is̄ireriȳf̄ ñw̄f̄ ikax̄f̄ r̄in̄iñf̄pimī n̄ix̄f̄d̄ir̄iñf̄pimī d̄áni wé róniñf̄ oimónaneȳn̄iro an̄iñf̄ min̄f̄ neróná wé róniñf̄ ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñf̄yo r̄in̄iñf̄pī t̄f̄ni x̄ixeni mimóniḡf̄awix̄ini. ³² Aȳf̄ pí n̄áni ap̄i t̄f̄ni x̄ixeni mimóniḡf̄awix̄ini? Aȳf̄ Jisasom̄i d̄iñf̄ n̄iw̄ikw̄f̄ror̄iñf̄pimī d̄áni oimónaneȳn̄iro mé wiḡf̄ d̄iñf̄ t̄f̄ni ñw̄f̄ ikax̄f̄ r̄in̄iñf̄ r̄ipimī n̄ix̄f̄d̄ir̄ane oimónaneȳn̄iro yar̄iñaḡf̄a n̄áni wé róniñf̄ ap̄i t̄f̄ni x̄ixeni mimóniḡf̄awix̄ini. Aȳf̄ Jisasom̄i — Judaȳf̄ Jisasom̄i n̄ip̄ikiro aí “Gor̄ixom̄i xewaxom̄i wí p̄ik̄ipaxenemanī. Aȳin̄áni o Gor̄ixom̄i xewaxomanī.” rar̄iḡf̄á en̄aḡf̄ n̄áni o s̄f̄ñá ámá nik̄ir̄ipeañ̄irī ná eán̄ar̄iḡf̄óniñf̄ imóniñor̄ini. Om̄i nik̄ir̄ipeañ̄iro n̄ániñf̄ eán̄iḡf̄awix̄ini. ³³ B̄ikw̄f̄yo d̄áni ap̄i n̄áni x̄ixeni re n̄ir̄in̄irī eán̄ini, “Ar̄f̄á époȳf̄. Gor̄ixon̄i d̄w̄f̄ Saion̄iȳf̄ r̄in̄iñf̄pimī — Ap̄i Jerusarem̄iyo r̄in̄ini. Apim̄i ámá nik̄ir̄ipeañ̄irī ná eán̄iro s̄fm̄ir̄if̄ wir̄i ep̄ir̄f̄a n̄áni s̄f̄ñá wo e t̄f̄ini. E ner̄i aí om̄i d̄iñf̄ w̄ikw̄f̄róf̄áȳf̄ x̄fo r̄iñf̄pī t̄f̄ni x̄ixeni wiin̄f̄á en̄aḡf̄ n̄áni ayá wí ep̄ir̄f̄ámanī.” B̄ikw̄f̄yo d̄áni x̄ixeni e n̄ir̄in̄irī eán̄ini.

10

“Judaȳf̄ n̄ap̄i Kiraisom̄i d̄iñf̄ m̄iw̄ikw̄f̄roḡf̄á en̄aḡf̄ n̄áni Gor̄ixo yeáȳf̄ uyim̄ixemeañf̄manī.” ur̄iñf̄ n̄ánir̄ini.

¹ Ḡf̄ n̄ir̄ix̄im̄eáȳf̄né, Gor̄ixo ḡf̄ Is̄irer̄iyo yeáȳf̄ uyim̄ixemeáw̄in̄igin̄irī ik̄f̄niñf̄ s̄ip̄i niar̄iñaḡf̄ n̄áni om̄i r̄ix̄iñf̄ an̄iñf̄ min̄f̄ wur̄iyar̄iñár̄ini. ² E ner̄i aí aȳf̄ yeáȳf̄ m̄iyim̄ixemeán̄iñoi. Nion̄i aȳf̄ yar̄iḡf̄áp̄i n̄áni p̄ir̄án̄iñf̄ d̄iñf̄ f̄á n̄ix̄ir̄irī n̄áni áwan̄f̄ rar̄iñiñi. Aȳf̄ Gor̄ixom̄i ox̄f̄daneȳn̄iro s̄fm̄f̄ n̄ixead̄f̄p̄enīro nero aí p̄ir̄án̄iñf̄ d̄iñf̄ neñw̄ip̄emáná m̄iyar̄iñoi. ³ Aȳf̄ r̄ip̄i n̄áni searar̄iñiñi. Aȳf̄ “Ámá e yar̄iḡf̄ápim̄i d̄áni Gor̄ixo ‘Wé róniḡf̄áȳf̄nér̄ini.’ urar̄ar̄iñf̄r̄ani?” n̄iyaiw̄ir̄íná xen̄w̄f̄ yaiwiar̄iḡf̄ár̄ini. Xen̄w̄f̄ d̄iñf̄ re n̄iyaiw̄iro, “Neḡf̄ p̄ir̄án̄iñf̄ yar̄iñwápim̄i d̄áni Gor̄ixo ‘Wé róniḡf̄áȳf̄nér̄ini.’ near̄in̄f̄ár̄ini.” n̄iyaiw̄iro ap̄in̄i n̄ix̄f̄d̄iro n̄áni Gor̄ixom̄i yeáȳf̄ s̄iman̄jw̄yóniñf̄ m̄iwur̄f̄n̄ipa ero “Ap̄i neróná wé róniḡf̄áȳf̄né

imónipíríárini.” ráriniñpimi mîxíðipa ero egfá enjagi nání searariñini.
 4 Gí Judayí ðiñf re moarigfápi, “Ñwí ikaxí riniñpimi nîxíðirinyo dání wé róniñwaéne imónaníwáriní.” ðiñf e moarigfápi Kiraiso pírf wiaikimonjírini. E enj enjagi nání omí ðiñf wíkwírófá gíyí gíyí nání Gorixo “Wé rónigfáyíriní.” ráriníárini. 5 Moseso ámá wé rónigfá imónipírí nání ñwí ikaxí eáninípimi xíðarigfáyí nání níriri ríwamínj nearfná réniñ ríñjírini, “Ámá wé rónigfá imónipírí nání ñwí ikaxí eáninj rípi nípini yarigfáyí xixeni e nerinípimi dání ðiñf iniyimínj tígí ímónipíríárini.” 6 Wé róninj ámá ñwí ikaxí eáninípimi xíðarigfápi dání imóninjpí nání Moseso e ríñj enjagi aiwi ðiñf wíkwírówápi dání “Ámá wé rónigfáyíriní.” ráriniñene Kiraiso yeáyí neayimíxemeanfa nání ríxa níweapírí nípémáná ámí wiápnímeanj enjagi nání Bíkwyíyo dání nírini rí eáninjpa re rariñwáriní, “Re mîyaiwinípani, ‘Añnamí nání gene peyaníwárfani?’ mîyaiwinípani. Ayí xwíyífá ‘Apimí dání Gorixo ámáyo yeáyí uyimíxemeaníárini.’ riniñjpi arfá wianíwá nání Kiraisomí añfnamí dání gene nípeyirane nípeameámí weapaníwá nání rariñini. 7 Rípi eni mîyaiwinípani, ‘Sirírikí síríwí mayí imóninjmí nání gene weaníwárfani?’ mîyaiwinípani. Ayí Kiraisomí amí dání gene níwepñirane nípeameámí yapaníwá nání rariñini.” 8 Bíkwyíyo xwíyífá Gorixoyápi nání píoi riniñ? Rípi re riniñ, “Xwíyífá api ná jfami mímónini. Anjwí e segí sfmímanj tñj e imóninjagi nání api anani xwíyífá riro ðiñf moro epaxí imónini.” Bíkwyíyo e riniñ. Xwíyífá ámá Jisasomí ðiñf wíkwírófrixiniñ none wáf rariñwápi nání rariñini. 9 Xwíyífá api, ayí rípirini. Ámáfné ayá mé Jisaso nání “Ámináorini.” níriri woáfkí erí “O Gorixoyá ðiñf tñi xwáripáyo dání wiápnímeanjírini.” nîyaiwiri ðiñf wíkwírori nerfnáyí, Gorixo yeáyí seayimíxemeaníárini. 10 Ayí rípi searariñini, “Gorixo ámá wo Jisasomí ðiñf wíkwíroarinjagi níwiniñfná ‘Wé róninorini.’ ráriri maníyo dání woáfkí yarínjagi níwiniñfná yeáyí uyimíxemeari yarínjírini.” searariñini. 11 Nioní searariñápi Jisaso nání Bíkwyíyo dání re nírini eáninjpí tñi xixeni searariñini, “Ámá omí ðiñf níwíkwírorínáyí, xfo ríñjpi tñi xixeni wiínfá enjagi nání ayá wí winífná menini.” nírini eáninjpí tñi xixeni rariñini. 12 Ayí rípi nánirini. Áminá ðiñf nineneni wíkwíroarinjwáo —O ámá arirá neaiwiniñiniri yarínj wiarigfá níyoni wá bí onímiápi mîwianí ayá wí wianarínorini. O ná woni enjagi nání Judayo xegí bí wiiri émayo xegí bí wiiri yarínjmani. 13 Bíkwyíyo re nírini eáninj rípi “Gíyí gíyí Ámináo yeáyí oniyimíxemeaniri yarínj wífáyo yeáyí uyimíxemeaníárini.” nírini eáninjpí nioní searariñápi tñi xixeni axípi riniñjagi nání searariñini. 14 Ámá wo gí Judayí nání re níránáyí, “Kiraisomí ðiñf mîwíkwírófí enjagi nání arige nero yeáyí oneayimíxemeaniri yarínj wípíráoi? O nání arfá mîwigfáyí enjagi nání arige nero ðiñf wíkwírófíráoi? Ámá wo o nání wáf murínj enjagi nání arige nero arfá wípíráoi? 15 Gorixo ámá wa wáf urípírfá nání murowárinj enjagi nání arige nero wáf urípíráoi?” Ámá wo Poroni rariñápi pírf nírakimíniri nání e níránáyí, re urímíni, “Bíkwyíyo dání ‘Ámá xwíyífá yayí winípaxí imóninjpí wáf urímearigfáyí nurémearfná ayí awíaxíriní.’ nírini eáninjagi nání wáf urípírfá nání Gorixo ríxa murowáripa reníniñini? 16 Wáf ourímépyiniri urowárfagi aí Judayí nání xwíyífá yayí winípaxípi píranínj xixeni arfá níwiro mîxíðigfawixini. Wáf rókiamoagí

Aisaiao Bìkwíyo re níriri eanfirini, ‘Ámináoxini, none áwanf urarinjwápi giyf arfá nineairi dñf ikwíroarñoi? Oweoi, wí e miyarñoi.’ Níriri eanf apí nioni seararñapi tñt xixeni imónñagi nání rarñini. ¹⁷ Ayináni nene nijfá rípi imónñwini. Ámá xwiyfá Kiraiso nání arfá nñwirñfyo dání dñf wikwíroarigfáriní. Ámá wí xwiyfá apí wáf urarigfápimi dání arfá wiarigfáriní.” urimfini. ¹⁸ Ámá wo “Xwiyfá Kiraiso nání wáf rarigfápi Judayf nepa arfá rfa wigfawixini?” níránáyf, re urimfini, “Aga ríxa arfá wigfawixini. Bìkwíyo dání re nírini eáni, ‘Ámá xwíá ríri nírini ñweagfáyf wigf manf ríxa arfá wigfawixini. Ámá anf nímíni ñweagfáyf wigf xwiyfápi ríxa arfá wigfawixini.’ nírini eánñagi nání ‘Judayf ríxa arfá wigfawixini.’ rarñini.” urimfini. ¹⁹ Ámí amá wo “Xwiyfá wáf uragfápi nání Judayf majfá imónagfáfaní?” níránáyf, re urimfini, “Oweoi, émáyf aí nijfá imónñánáyf, ‘Judayf nijfá mimónagfáriní.’ rípaí menini.” urimfini. Moseso Goríxo nání re nñwuríyiri eanf enagi nání rarñini, “Judayiné Goríxoní amá xerwí wíyo píranñf mearñagi sñwí nñnanírná sípi dñf wíaiwipírfáriní. Ámá seyiné ‘Majfá imónigfáyrini.’ wíaiwiarigfáyo píranñf mearñagi sñwí nñnanírná wíkf wónipírfáriní.” Moseso e nñwuríyiri eanf enagi nání rarñini. ²⁰ Judayf “Goríxo émáyo marfáí, neneni neamimínírfáriní.” yaiwiarñagfa aí wáf rókiamoagf Aisaiao ení xwiyfá Goríxo nání nñwuríyiríná ayá igigf mé neri re nñwuríyiri eanf rini, “Ámá omí ge dání winímeanírewiníri miyarigfáyf Goríxoní ríxa sñwí nanímeagfáyrini. Ámá Goríxoní nání yarñf mñwípa egfáyo nñwanñoni xámí piaumímí winñárini.” Émáí nání Aisaiao e níriri rfwamñf nearí aiwí ²¹ gí Isireriyf nání Goríxo rñf rípi rfwamñf eanf rini, “Ayí Goríxoní tfáminí obfpoyníri anñf miní wé awíá nñwíaxídríná ná mé amá manf nñwíalkiri rfwí síwíá yiri yarigfáyo wé awíá wíaxídríná.” níriri eanf rini.

11

“Isireriyf árñf bimí Goríxo wá wíanarñfpi wímeearini.” urñf nánirini.

¹ Ayináni “Goríxo xegf Isireriyó ríxa anñf rfwí umonñini.” rímínréini? Oweoi, wí e rípaí menini. Nioni ení Isireriyf wonírní. Ebírfamoyá fwiárfawéyf wonírní. Síyikf Bejímáno tñt imónñá wonírní. Nioni e imónñáoní aí Goríxo wí rfwí mñnimonñf enagi nání “Isirerí nñyoní ríxa anñf rfwí umonñini.” rípaí menini.” seararñini. ² O xegf amáyo —Ayf amípi síni mimónñáná fá yiyamíxímí enñf rini. Ayo wí rfwí umonñimant. Wíá rókiamoagf Irajao nání Bìkwíyo nírini eánñfpi síni majfá rimónñoi? O Goríxo ayo ení xixe rfwí umówinígníri xegf Isireriyf nání anñmí ikaxf nurírná re urñnigini, ³ “Ámináoxini, díxí wíá rókiamoarigfáwamí nowamini píkiro joxí nání rídiyowá epírfá nání íraf onñyf pípinamí ero éfá enagi nání joxí dñf ríkwíroná yoparoní ñweañini. Nioni ení nñpikianíro nání ríxa pfa niarñoi.” urfagí aí ⁴ Goríxo píoi urñnigini? “Joxini marfáí, amá nñni nioniyá imónñyf 7,000 imónini. Ayf wayá wíá xopaikigf imónñf Bfariyí rinñpimi xómñf nñyíkwiro yayf mumeearigfáyrini.” urñnigini. ⁵ Ayináni eníná e imónñípa agwí ríná ení axfpi árñf wí Goríxo xegf wá wíanarñfpi tñt xixeni nerfná fá neyamíxñf árñf wiene ñweañwini. ⁶ Goríxo amáyo

fá nuyamixirfná xegí wá n̄wianir̄iñpimi dání fá uyamixiñj̄ enagi nání “Ámaéne nanj̄ bi yar̄iñagwi n̄neanir̄i nání fá neayamixiñj̄r̄in̄i.” yaiwipaxf̄ men̄in̄i. Ámá nanj̄ yar̄iñagf̄a nání fá nuyamixir̄i s̄iñw̄ir̄iyf̄, wá wianar̄iñj̄pi mimónf̄, mimónf̄ wá wianar̄iñj̄pi imónim̄in̄ir̄i enj̄r̄in̄i. ⁷ Ayin̄ání pioi r̄ipaxir̄in̄i? Isireriyf̄ wé róniñj̄ ap̄i oimónaneyin̄iro an̄iñj̄ min̄i yar̄igf̄ápi mimóniñpa egf̄a aiwi ámá Gor̄ixo xegí d̄iñj̄ t̄n̄i fá uyamixiñj̄yfn̄i x̄ixeni imónigf̄árin̄i. Winiyf̄ Gor̄ixoyá d̄iñj̄yo dání wigf̄ d̄iñj̄ r̄ixa wakisf̄ in̄igf̄árin̄i. ⁸ Nion̄i searar̄iñápi t̄n̄i x̄ixeni Bikw̄iyo dání w̄igf̄ d̄iñj̄ r̄ixa wakisf̄ in̄igf̄árin̄i. “Ayf̄ d̄iñj̄ píran̄iñj̄ n̄imoro ‘Gor̄ixo ap̄i neaiwap̄iyim̄in̄ir̄i r̄fa yar̄in̄i?’ n̄iyaiwí éf̄rix̄in̄ir̄i káká s̄iñw̄f̄ an̄ir̄i ar̄ikw̄ikw̄f̄ ar̄f̄a wir̄i d̄iñj̄ xaxá meri ep̄ir̄i wim̄ixiñj̄ enagi nání ap̄i e n̄era n̄ibf̄asáná agwi r̄iná en̄i s̄in̄i yar̄iñoi.” Bikw̄iyo dání e n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñj̄pa agwi r̄iná x̄ixeni d̄iñj̄ wakisf̄ inar̄iñoi. ⁹ Depito en̄i re r̄iñj̄r̄in̄i, “Ayf̄ ‘N̄iwayir̄on̄ir̄i ñeaw̄iñw̄in̄i.’ n̄iyaiwiro maiwí ñweañáná aiwá yaf̄ yan̄iro nání nim̄ix̄iro nar̄igf̄ápi d̄iñj̄ Gor̄ixoxin̄iyá t̄n̄i xe sipogw̄in̄iñj̄ imónir̄i m̄ir̄én̄iñj̄ imónir̄i éw̄in̄iḡin̄i. Xe nik̄ir̄ipeaán̄ir̄i ná eán̄ar̄igf̄ápin̄iñj̄ imónir̄i r̄f̄a meaár̄inar̄igf̄ápin̄iñj̄ imónir̄i éw̄in̄iḡin̄i. ¹⁰ Gor̄ixoxi yar̄iñj̄pi nání s̄iñw̄f̄ anopas̄in̄ip̄ir̄i nání joxiyá d̄iñj̄ t̄n̄i s̄iñw̄f̄ xe sf̄a uyin̄ir̄i joxi yar̄iñj̄pi nání majf̄a nero ik̄ar̄inar̄igf̄ápi xe an̄iñj̄ aiwá fá xw̄én̄iñj̄ n̄imear̄f̄kw̄in̄im̄i emero éf̄rix̄in̄i.” Depito e r̄iñj̄pa ḡf̄ Judayf̄ nápi x̄ixeni ap̄i nero d̄iñj̄ wakisf̄ inar̄iñoi.

“Judayf̄ nanj̄ wiaikigf̄a enagi nání Gor̄ixo émáyné yeáyf̄ seayim̄ixemeaar̄in̄i.” ur̄iñj̄ nán̄ir̄in̄i.

¹¹ Ayin̄ání ámá wo yar̄iñj̄ re n̄íanáyf̄, “Judayf̄ Jisasom̄i d̄iñj̄ m̄iw̄ikw̄iropa nero nik̄ir̄ipeaán̄ir̄i ná neán̄ir̄in̄iñj̄ neróná an̄iñj̄ ax̄ipi e imónár̄iwan̄iḡin̄ir̄i egf̄áran̄i?” Yar̄iñj̄ e n̄íanáyf̄, re ur̄im̄f̄in̄i, “Aga oweoi, ayf̄ wiaikigf̄a enagi nan̄i Gor̄ixo émáyo yeáyf̄ uyim̄ixemeaar̄in̄i. Judayf̄ o émáyo nanj̄ wiilar̄iñagi s̄iñw̄f̄ n̄iw̄in̄ir̄óná sip̄i d̄iñj̄ n̄iw̄iaiwiro Jisasom̄i d̄iñj̄ ow̄ikw̄ir̄ópoyin̄ir̄i nání e yar̄in̄i.” ur̄im̄f̄in̄i. ¹² Ayf̄ nanj̄ wiaikigf̄a enagi nání agwi r̄iná Gor̄ixo ámá xw̄f̄a t̄f̄yo ñweagf̄a win̄iyo nanj̄ ayá wí n̄iw̄iir̄i aiwí Judayf̄ Gor̄ixo fá uyamixiñj̄ n̄f̄n̄i r̄ixa Jisasom̄i d̄iñj̄ n̄iw̄ikw̄ir̄or̄in̄áyf̄, émáyo en̄i nanj̄ xwap̄f̄ ayá wí wiin̄f̄árin̄i. Judayf̄ nik̄ir̄ipeaán̄ir̄i ná eán̄igf̄a enagi nání Gor̄ixo émáyo nanj̄ ayá wí n̄iw̄iir̄i aiwí Isirer̄i Gor̄ixo fá uyamixiñj̄yfn̄i n̄f̄n̄i Jisasom̄i d̄iñj̄ n̄iw̄ikw̄ir̄or̄in̄áyf̄, émáyo n̄iw̄iir̄fn̄a xámi nanj̄ wiin̄j̄pa mé ámi seáyf̄ e imóniñj̄pi wiin̄f̄árin̄i.

¹³⁻¹⁴ Agwi Rom̄iyo ñweagf̄a émáyné xw̄iyf̄a bi osear̄im̄in̄i. Gor̄ixo émáyo wáf our̄in̄ir̄i n̄irowár̄enap̄iñon̄i enagi nání nion̄i e nerfn̄a r̄ipi en̄i yar̄iñj̄árin̄i. Gf̄ ámá gw̄f̄ ax̄ir̄i imónigf̄áyf̄ “Gor̄ixo émáyo nanj̄ r̄fa wiilar̄in̄i?” n̄iyaiwiro sip̄i d̄iñj̄ wiawiar̄igf̄ápin̄i dání wier̄f̄kiemeaám̄iḡin̄ir̄i x̄fo émáyo our̄in̄ir̄i n̄irowár̄enap̄iñj̄pi yar̄iñj̄árin̄i. E nerfn̄a “Gor̄ixo e éw̄in̄iḡin̄ir̄i n̄irowár̄enap̄iñj̄pi seáyf̄ e imóniñj̄p̄ir̄f̄an̄i?” n̄iyaiwir̄i yaf̄ t̄n̄i n̄era war̄iñj̄árin̄i. ¹⁵ Ayf̄ r̄ipi searar̄iñ̄in̄i, “Gor̄ixo Isirer̄iyo r̄f̄w̄f̄ umon̄j̄pimi dání ámá xw̄f̄a t̄f̄yo ñweagf̄a win̄iyf̄ t̄n̄i x̄fo nawin̄i piyf̄a w̄ir̄in̄igf̄áyf̄ imóniñj̄agf̄a nání Isirer̄iyo ámi numim̄in̄ir̄fn̄a ayf̄ r̄ixa xw̄ár̄ip̄áyo dání wiápn̄imeáf̄áyfn̄iñj̄ imónip̄ir̄f̄árin̄i. ¹⁶ Bisf̄kerf̄a iwamf̄o nim̄ixir̄fn̄a xámi bi on̄im̄iápi n̄ixer̄i ‘R̄ipi, ayf̄ Gor̄ixo nán̄ip̄ir̄in̄i.’ n̄iyaiwir̄i táná nápi n̄ip̄in̄i Gor̄ixoyán̄iñj̄ imónar̄iñj̄pa Judayf̄ f̄wiár̄awéwa Gor̄ixoyá imónigf̄a enagi nání r̄f̄w̄iyo imónigf̄áyf̄ en̄i ax̄ipi oyá imónip̄ir̄f̄árin̄i. Íkf̄a p̄ip̄iñj̄

wiri ‘Gorixo nániririni.’ niyaiwiri nitirínáyí, reñí eni oyá imóniñépa Judayíyá xiáwo íriniñíyí Gorixoyá imónigíá enagi nání ríwíyo imónigíáyí eni axípi oyá imónipíríarini.” searariñini. ¹⁷ E neri aí ewayí xwiyíá rípi osearimíni, “Gorixo xegí Judayo ríwí numoríná ikíá oripí reñiniñí bí nóreari émáyíné —Seýíné reñí oripí amá iwíá urarigíá marfáá, oripí xegípi yapariñípmi dániniñí reñí eánigíáyínerini. Seyíné Gorixo nímeari wíniyí reñí eánigíe seanjwíraráí enagi nání seýíné oripí pípiñípmi dání inigí níniñí ná Judayíyá xiáwo íriniñíyo Gorixo nanj wíiagípmi dání iniigíniñí níniñí reñí wíniyí tñi pírániñí reñí onarigíarini. ¹⁸ E neri aiwi Judayo Gorixo ríwí numoríná reñiniñí óreanjíyí nání wárixayíné mimónipa époyí. Wárixane oimónaneyíníronáyí, xámi pírániñí dñí niyaikirori re mófrixini, ‘Rejene pípiñí nání iniigí ímíxariñwámani. Pípiñíyí —Ayí Judayíyá xiáwo íriniñíyíni. Ayí nene nání iniigí ímíxariñíni.’ mófrixini.” osearimíni.

¹⁹ Émá Jisasomí dñí wíkwíroarigíáyíné re níranáyí, “Nene neanjwírárimíniñí nání ayo óreanjíriñí.” níranáyí, ²⁰ re searimíni, “Seýíné ananí rariñoí. Ayí Jisasomí dñí míwíkwíroaríñagíá nání óreanjíriñí. E neri aí seýíné eni píyo dání marfáá, sa dñí wíkwíroarigíápmi dání óreá seanjwíráñíyíné imónigíáyíné enagi nání wá mimónipa ero wáyí ero éfrixini.” searimíni. ²¹ Gorixo “Reñí ikíá bimí dání nóreari ñwiráñí marfáá, ikíá ná apámí dání eániñípi xe oéániñí.” niyaiwí óreanjí enagi nání émáyíné eni “Xe oéániñí.” niyaiwí axípi neáreanigíniñí “Wáyí éfrixini.” searariñini. ²² Ayínání Gorixo amáyo wá níwianiríná wíri wíki tñi níwíríná wíri yariñípi nání dñí mófrixini. Jisasomí dñí míwíkwíropa neríñípmi dání níkirípeaániñí nání eánigíáyo Gorixo wíki tñi níwíri aiwí émáyíné wá seawianarini. Seyíné dñí wíkwíroarigíápmi dání aníñí wá seawianípxá ímóniñánáyí, ayí ananí wá níseawiaga unfáriní. E mepa nerínáyí, seýíné eni seawákwímo nányi. ²³ Reñí óreámoníniñí imónigíáyí eni dñí míwíkwíro yariñípi ríxa emi nímore dñí wíkwíroánáyí, Gorixo wígi óreane dání ámi ñwiráñíarini. Gorixo ananí ámi ñwiráñípxá enagi nání rariñini. ²⁴ Émáyíné Gorixo ikíá oripí xegípi yapariñínamí dání nóreari amá aiwá omíñí neríná mepa yariñípa neri amáyánami seanjwíráñí enagi nání xegí ananí dání óreanjípi anípxá ámi wígi axínamí ñwiráñípxá ímóniñagí nání searariñini.

“Gorixo ámi Isíreríyo yeáyí uyimíxemeanfáriní.” uriniñí náníniñí.

²⁵ Gí nírixímeáyíné, seýíné “Nene dñí émi saimí monwaénerini.” niyaiwiníro “Gorixo xegí Judayo aníñini emi monfíriñí.” yaiwípiñíniñí xwiyíá yumí imóniñí rípi nání majfá oimónípoyníniñí mímimónarini. Xwiyíá yumí imóniñípi, ayí rípiñini. Émá Gorixo fá uyamíxiniñíyí níni xíto tfáminí bípíre nání Isíreríyí nápi dñí wakisí niga upfíarini. ²⁶ E néra numáná enáná Gorixo Isírerí niyoni yeáyí uyimíxemeanfáriní. Nioni searariñápi Bíkwíyo dání xwiyíá níniñí eániñí rípiáú sopíñí níwarini, “Éf neamíníno dfwí Saioni —Dfwí Saioniyí riniñípi Judayíyá anj e nání riniñípiñini. Éf neamíníno dfwí Saioni ñweañwaéneyáo nímoníni Jekopoyá íwiárawene uyíniñí yariñwápi emi neawiaíkimonfáriní.” níniñí eániñí ²⁷ ámi wí e “Gorixoní wígi íwí egípi yokwarimí níwiiríná ‘Rípi níwiimfáriní.’ réroarimíni.” níniñí eániñí enípiáú nioni searariñápi tñi xixeniñini. ²⁸ Judayí xwiyíá yayí neainípxá ímóniñípi ríwí número nání

Gorixomi sɨmɨ tɨnɨ wiarigɨɨyɨ imónɨɨagɨfá nánɨ Gorixó émáyɨné nanɨ seai-iarɨnɨ. E nerɨ aí Gorixó wigɨ xiáwo írɨɨyó fá uyamɨxɨɨɨ enagɨ nánɨ xóoyá dɨɨɨ sɨxɨ uyɨɨyɨ imónɨɨoɨ. ²⁹ Gorixó wá nɨwianɨrɨná anɨpá nɨwirɨ nionɨyá oimónɨpoyɨnɨrɨ wéyo fá numɨrɨrɨná ámɨ yarápɨmɨfó mɨwiarɨɨo enagɨ nánɨ rarɨɨnɨ. ³⁰ Émáyɨné enɨná Gorixomi wiaikɨagɨfá aiwɨ agwɨ ríná Judayɨ xamɨɨyɨ wiaikɨarɨɨagɨfá nánɨ Gorixó seyɨné ayá searɨmɨxarɨnɨ. ³¹ Judayɨ Gorixó émáyɨné ayá searɨmɨxarɨɨagɨ nɨwɨnɨrɨná sipɨ dɨɨɨ nɨseaiawirɨ ámɨ xó tɨámɨnɨ kɨnɨmónáná xamɨɨyó enɨ ayá urɨmɨxɨɨmɨgɨnɨrɨ “Ámá nɨnɨ gɨ manɨ nɨwianɨrɨ Judayoranɨ, émáyoranɨ, ayá urɨmɨxɨɨmɨgɨnɨrɨ “Ámá nɨnɨ gɨ manɨ nɨwianɨrɨ wiaikɨarɨɨagɨrɨnɨ.” nɨrɨrɨrɨ gwɨɨɨɨɨ yárɨɨɨrɨnɨ.

“Gorixó dɨɨɨ émɨ saímɨ morɨ enagɨ nánɨ yayɨ uméwanɨgɨnɨ.” urɨɨɨ nánɨrɨnɨ.

³³ Gorixó dɨɨɨ émɨ saímɨ morɨ nɨjɨfá imónɨrɨ enɨpɨ aga seáyɨ e imónɨɨagɨ nánɨ nionɨ mɨɨɨ sɨɨá weánɨpaxɨrɨnɨ. Nene ámaéne dɨɨɨ o “E éimɨgɨnɨ.” nɨyawiwrɨ monɨpɨ nánɨ anɨɨɨ minɨ yarɨɨɨ nɨga nurane aí “E rɨfa monɨ?” yaiwipaxene menɨnɨ. Nene dɨɨɨ o nɨmorɨ yarɨɨɨpɨ nánɨ anɨɨɨ minɨ “Arɨge nɨmorɨ rɨfa yarɨnɨ?” nɨyawiwrane aí mɨkɨpɨ nánɨ xɨxenɨ dɨɨɨ mopaxene menɨnɨ. ³⁴ Nionɨ seararɨɨpɨ Bɨkwɨyó dánɨ re nɨrɨnɨrɨ eánɨɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨrɨnɨ, “Ámináo dɨɨɨ moarɨɨpɨ nánɨ ámá wɨ nɨjɨfá rimónɨɨoɨ? Oweoi. Omɨ ámá wɨ píranɨɨɨ dɨɨɨ ureɨwɨpegɨfáranɨ? Oweoi. ³⁵ Ámá gɨyɨ wɨnɨyɨ xámɨ wɨfápɨ nánɨ xó wipaxɨ imónɨɨorɨnɨ? Oweoi.” nɨrɨnɨrɨ eánɨɨpɨ nionɨ seararɨɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ imónɨnɨ. ³⁶ Amɨpɨ nɨnɨ oyá dɨɨɨ tɨnɨ imónɨrɨ xegɨ imónɨɨpá oyá dɨɨɨ tɨnɨ sɨnɨ imónɨrɨ o nánɨnɨ imónɨrɨ enagɨ nánɨ rarɨɨnɨ. Nene ínɨná omɨ seáyɨ e numéra úwanɨgɨnɨ. “E éwanɨgɨnɨ.” nimónarɨnɨ.

12

“Rɨdɨyowá Gorixó wimónarɨɨpɨ inɨwanɨgɨnɨ.” urɨɨɨ nánɨrɨnɨ.

¹ Ayɨnánɨ gɨ nɨrɨxɨmeáyɨné, Gorixó wá neawianayarɨɨagɨ nánɨ enɨ rɨrémɨxɨ bɨ osearɨmɨnɨ. Nanɨwɨ nonɨ Gorixó nánɨ rɨdɨyowá yárarɨɨfápa sewanɨɨyɨné enɨ o nánɨ rɨdɨyowá sɨɨɨ sɨyɨkwɨ mɨnɨɨɨ xó wimónarɨɨpɨnɨɨɨ oimónaneyɨnɨróná “Negɨ dɨɨɨyó oxɨdɨnaneyɨ.” mɨyawi “Oyá dɨɨɨyonɨ oxɨdaneyɨ.” nɨyawiwo xamɨɨyɨné mɨnɨ winɨrɨxɨnɨ. E neróná Gorixomi yayɨ umeanɨro nánɨ epaxɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ yarɨɨo. ² Gorixomi mɨxɨdarɨɨɨyɨ yarɨɨfápa axɨpɨ mé “E éfɨrɨxɨnɨ.” wimónarɨɨpɨ nánɨ nɨjɨfá imónɨpɨrɨ nánɨ segɨ dɨɨɨ xámɨ moagɨfápa xe sɨɨɨ bɨ oneaimɨxɨnɨrɨ sɨɨwɨ winɨrɨxɨnɨ. Xe dɨɨɨ sɨɨɨ bɨ oneaimɨxɨnɨrɨná xó wimónarɨɨpɨ —Apɨ awiaɨɨ imónɨrɨ oyá sɨɨwɨyó dánɨ apánɨ imónɨrɨ wé rónɨɨɨ imónɨrɨ enɨpɨrɨnɨ. Apɨ nánɨ ananɨ nɨjɨfá imónɨpaxɨrɨnɨ. ³ Nionɨ Gorixó wá nɨnɨwianɨrɨ niɨɨpɨmɨ dánɨ nɨyɨnéni woxɨnɨ woxɨnɨ rɨpɨ osearɨmɨnɨ, “E imónɨɨáonɨrɨfánɨ?” nɨyawiwinɨrɨná dɨɨɨ imónɨɨpɨ nánɨ nɨmúrɨrɨ “Seáyɨ e imónɨɨáonɨrɨfánɨ?” mɨyawiwinɨpanɨ. “E imónɨɨáonɨrɨfánɨ?” nɨyawiwinɨrɨná dɨɨɨ wɨkwɨroarɨɨfá woxɨnɨ woxɨnɨ Gorixó e epaxo e epaxo oimónɨrɨ simɨxɨɨpɨ nánɨ dɨɨɨ nɨmorɨ dɨɨɨ nepa imónɨɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ “E imónɨɨáonɨrɨfánɨ?” yaiwinɨrɨnɨ.” osearɨmɨnɨ. ⁴ Negɨ wará ná wɨrɨmɨ dánɨ wéranɨ, sɨkwɨranɨ, bɨ bɨ inɨɨwɨnɨ. Bɨ bɨ inɨɨwápɨ tɨnɨ axɨpɨnɨ yarɨɨwámanɨ. Xɨxegɨnɨ yarɨɨwárɨnɨ. ⁵ E imónɨɨpá axɨpɨ Kiraiso tɨnɨ ikárɨnɨɨwaéne enɨ re imónɨɨwɨnɨ. Obaxene aiwɨ omɨ

dɪŋʃ wɪkwɪroarɪŋagwɪ nánɪ nɪnɛnɛnɪ axɪpɪ wará ná bimɪ dání sɪkwɪ wé ayɪ imónɪŋɪpánɪŋʃ nɪmónɪrɪ ɪkwɪrónɪŋwɪnɪ. ⁶ Nɪnɛnɛnɪ wá neawɪanɪŋɪpɪ tɪnɪ xɪxɛnɪ nɪneaiirɪfná xɪxegɪnɪ e epaxɪ e epaxɪ oimónɪpoyɪnɪrɪ neaimɪxɪŋʃ ɛŋagɪ nánɪ xɪxegɪnɪ epaxɪ imónɪŋwápɪ tɪnɪ xɪxɛnɪ oyaneyɪ. Gorɪxo xwɪyɪfá xɔoyápɪ wɪfá urókiamófrɪxɪnɪrɪ neaimɪxánáyɪ, negɪ dɪŋʃ wɪkwɪroarɪŋwápɪ tɪnɪ xɪxɛnɪ e éwanɪgɪnɪ. ⁷ Negɪ wɪnɪyo arɪrá wɪfrɪxɪnɪrɪ neaimɪxánáránɪ, wɪnɪyo wɪwapɪyɪfrɪxɪnɪrɪ neaimɪxánáránɪ, ⁸ ɛŋʃ rɪrémɪxɪ wɪfrɪxɪnɪrɪ neaimɪxánáránɪ, xɪxɛnɪ e éwanɪgɪnɪ. Negɪ wɪnɪyo negɪ amɪpɪ nɪnowɪayɪ inɪfrɪxɪnɪrɪ neaimɪxánáyɪ, sɪpɪ mɪwɪ éwanɪgɪnɪ. Negɪ wɪnɪyo ɔumɛŋweápoɪnɪrɪ neaimɪxánáyɪ sɪmɪ nɪxeadɪpénɪrane éwanɪgɪnɪ. Negɪ wɪnɪyo wá wɪanɪfrɪxɪnɪrɪ neaimɪxánáyɪ, kɪpɪŋʃ mɪyɪ yayɪ tɪnɪ éwanɪgɪnɪ.

“Kiraiso tɪnɪ ɪkárɪnɪgɪfáyɪné apɪ apɪ néra úfrɪxɪnɪ.” urɪŋʃ nánɪrɪnɪ.

⁹ Segɪ wɪnɪyo dɪŋʃ sɪpɪ nɪwɪrɪfná mɪmónɪ mɪwɪwapɪyɪpa éfrɪxɪnɪ. Sɪpɪ imónɪŋɪpɪ rɪfwɪmɪnɪ nɪmamorɪ nanɪ imónɪŋɪpɪ fá xɪrɪfrɪxɪnɪ. ¹⁰ Xɛxɪxɛrɪmeáyɪ ayá rɪrɪmɪxɪ nɪnɪro píránɪŋʃ menarɪgɪfápa inɪfrɪxɪnɪ. Negɪ wɪnɪyo wéyo umeaneyɪnɪro sɪmɪ xeadɪpénɪfrɪxɪnɪ. ¹¹ Rɪwɪfá sɪwɪfá mɪyɪ nɪrɪkwɪnɪrɪ éfrɪxɪnɪ. Ámɪnáo mɪ nɪxɪdɪróná xɔoyá kwɪyɪpɪ e nɪfrɪxɪnɪrɪ seaimɪxarɪŋɪpɪmɪ sɪŋwɪrɪánɪŋʃ wɪaxɪdɪfrɪxɪnɪ. ¹² Ámɪnáo seainɪfápɪ nánɪ dɪŋʃ ɪkwɪmoarɪgɪfápɪmɪ dání dɪŋʃ nɪfá seainɪwɪnɪgɪnɪ. Xeanɪŋʃ seaiméááná xwámámɪ wɪfrɪxɪnɪ. Ínɪná Gorɪxomɪ rɪxɪŋʃ urayɪfrɪxɪnɪ. ¹³ Ámá Gorɪxoyá imónɪgɪfáyɪ wɪ dɪwɪfá ɪkeamónarɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪfná segɪ bɪ mɪnɪ wɪfrɪxɪnɪ. Ámá anɪ mɪdánɪ wɪ seaiméááná segɪ anɪyo nánɪ nɪpemeámɪ úfrɪxɪnɪ. ¹⁴ Ámá rɪmewá seaiarɪgɪfáyo Gorɪxo nanɪ wɪwɪnɪgɪnɪrɪ rɪxɪŋʃ urɪfrɪxɪnɪ. Ayo uramɪxɪwɪnɪgɪnɪrɪ rɪxɪŋʃ murɪ nanɪ imɪxɪwɪnɪgɪnɪrɪ rɪxɪŋʃ urɪfrɪxɪnɪ. ¹⁵ Ámá yayɪ yarɪŋagɪfá nɪwɪnɪróná ayɪ tɪnɪ nawɪnɪ yayɪ ero ŋwɪ eaarɪŋagɪfá nɪwɪnɪróná ayɪ tɪnɪ nawɪnɪ ŋwɪ earo éfrɪxɪnɪ. ¹⁶ Segɪ wɪnɪyo nánɪ “Wɔ sɪpɪorɪnɪ. Wɔ naŋorɪnɪ.” mɪyɪawɪpanɪ. Ná bɪnɪ axɪpɪnɪ mófrɪxɪnɪ. “Seáyɪ e imónɪŋweánerɪanɪ?” mɪyɪawɪnɪpa nero ámá yunɪgɪfáyɪ tɪnɪ ananɪ gwɪaumɪ nɪnɪro eméfrɪxɪnɪ. “Nene dɪŋʃ é mɪ saimɪ moŋweánerɪanɪ?” mɪyɪawɪnɪpa éfrɪxɪnɪ. ¹⁷ Sɪpɪ seaikáráná seyɪné ɛnɪ xɪxe sɪpɪ mɪwikárɪpanɪ. Ámá nɪnɪ “Apɪ nerɪfná xɪxɛnɪ rɪfá yarɪnɪ?” yaiwɪarɪgɪfápɪ nánɪ dɪŋʃ nɪmoro éfrɪxɪnɪ. ¹⁸ Dɪŋʃ mɪxɪmɪnɪ nɪkwɪmorɪ mɛpa éfrɪxɪnɪ. Ananɪ nepaxɪ ɛŋánáyɪ, ámá nɪnɪ tɪnɪ pɪyɪfá nɪwɪrɪnɪro ŋweáfrɪxɪnɪ. ¹⁹ Gɪ dɪŋʃ sɪxɪ seayɪŋáyɪné, rɪkɪkɪrɔfó seaikárɪfáyo seyɪné ɛnɪ “Pɪrɪ ɔumamoaneyɪ.” nɪyɪawɪro mé Gorɪxo wɪkɪ rɪfá ápiáwɪnɪŋʃ wónɪŋɪpɪ xe ayo wɪmeáwɪnɪgɪnɪrɪ sɪŋwɪ wɪnɪfrɪxɪnɪ. Bɪkwɪyo dání rɪpɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪŋagɪ nánɪ seararɪŋɪnɪ, “Rɪkɪkɪrɔfó yarɪgɪfápɪ nánɪ ‘Gorɪxonɪ pɪrɪ umamómɪgɪnɪ.’ nɪmónarɪnɪ. Rɪkɪkɪrɔfó seaikárɪfáyɪné marɪfá, nɪwanɪŋonɪ pɪrɪ numamorɪ rɪnɪŋʃ wɪmɪárɪnɪ.’ Ámɪnáo e rɪŋɪrɪnɪ.” Bɪkwɪyo dání e nɪrɪnɪrɪ eánɪŋagɪ nánɪ “Sewanɪŋyɪfáyɪné ‘Pɪrɪ ɔumamoaneyɪ.’ nɪyɪawɪro xɪxe mɪwɪpa éfrɪxɪnɪ.” seararɪŋɪnɪ. ²⁰ E mɛpa nero Bɪkwɪyo dání re nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪpa éfrɪxɪnɪ, “Joxɪ tɪnɪ sɪmɪ tɪnɪ inarɪgɪfáyɪ agwɪ wɪarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪfná aɪwá mɪnɪ wɪrɪfnɪ. Gwɪnɪf yéayɪ wɪarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪfná inɪŋɪf nɪwɪnɪrɪ wɪrɪfnɪ. E nɪwɪrɪfná wɪgɪ sɪpɪ seaiarɪgɪfápɪ nánɪ ayá wɪmorɪfnɪ.” Bɪkwɪyo dání e nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪpa éfrɪxɪnɪ. ²¹ Rɪkɪkɪrɔfó seaikárɪfáyo xɪxe sɪpɪ nɪwɪrónáyɪ, ayɪ seyɪné xopɪrárɪfnɪŋʃ seaiarɪŋoɪ. Sewanɪŋyɪfáyɪné pɪrɪ ɔumamoaneyɪnɪrɪ nerónáyɪ, sewanɪŋyɪfáyɪné samɪŋɪfnɪŋʃ imɪxɪnarɪŋoɪ.

Seyíné e mepa nero naníni níwironáyí, xopíríríníjé wiaríjoi. Ayínáni sa apíni éfrixíni.

13

“Gapímaníyo símanjwíyóníjé yeáyí wuríníwanígíni.” uríjé náníríni.

¹ Ámá ayí ayí gapímaníyo símanjwíyóníjé yeáyí wurínífrixíni. Gapímaní wí nimóníróná wigí díníyo dání imónarígíámaní. Goríxoyá díníyo dání imónarígíáríni. O xe oimónípoyníri síjwí wínaríjéyíni gapímaníyí imónarígíá enagí nání raríjíní. ² Ayínáni gapímaníyo ámá gíyí wíakianíro nerínáyí, ayí Goríxo “E oimónípoyní.” yaiwínípi ení pírí rakianíro yaríjoi. Ámá e éfáyí ríá meáárínaníro yaríjoi. ³ Ayí rípi nání seararíjíní. Goríxo gapímaní nimóníro seamejweagíáyí naní yarígíáyo ení óf wímíxífríxíníri wímíxíjémaní. Sípi yarígíáyo ení óf wímíxífríxíníri wímíxíjéfríni. “Neamejweagíáyí nání wáyí mepa oemíni.” níseaimónírínáyí, naníni eríni. E yaríjagí síjwí níseanírínáyí, yáyí seamepíríáríni. ⁴ Seamejweagíáyí Goríxo seyíné naní seaiífríxíníri wímíxíjé enagí nání seararíjíní. E nerí aiwí seyíné sípi nerínáyí, ení óf eríni. Gapímaníyí kíkíá éwanígíni iwaní fá ríxíríjoi? Oweoi, Goríxo sípi néra warígíáyí re oyaiwípoyníri, “O nene nání wíkfí wóníjagí nání gapímaníyí pírí e ríá neamamoaríjoi?” oyaiwípoyníri seamejweagíáyí sípi yarígíáyo pírí umamófríxíníri wímíxíjé enagí nání seararíjíní. ⁵ Ayínáni nene ayo símanjwíyóníjé yeáyí wuríníwanígíni. “Pírí níneamamopa epíríá náníni símanjwíyóníjé yeáyí wuríníwanígíni.” maríá, “Nene woní woní negí yaríjwápi nání níyaiwínírná ‘Ayo símanjwíyóníjé níwurínírná, apáni yaríjwíni.’ yaiwíaníwá nání ení símanjwíyóníjé yeáyí wuríníwanígíni.” seararíjíní. ⁶ “Apáni ríá yaríjwíni?” yaiwíaníwá nání ení gapímaníyo nígwí takísfí nání míní wiaríjwáríni. Goríxo neamejweáfríxíníri wímíxíjéowa píráníjé neamejweaaníro nání aníjé míní yaríjagíá nání seararíjíní. ⁷ Seamejweagíá gíyo pí pí míní wípáxfí imóníjépi ananí míní wífríxíni. Takísfí nání pí pí nígwí wípíríá nání imónígíáyo sa ananí míní wífríxíni. Símanjwíyóníjé yeáyí wurínípíríá nání imónígíáyo e wurínífríxíni. Wé íkwíawíyo umepíríá nání imónígíáyo e uméfríxíni.

“Wíníyo díní sípi níwíríná jwí íkaxí ríníjépi tñí xíxeni yaríjoi.” uríjé náníríni.

⁸ Seyíné íwí éfápímí dání “Nígwí neaipei.” searípaxíyíné mimónípa éfríxíni. Apí mimóní “Díní sípi neai.” searípaxípíni imónífríxíni. Pí nání maríá, ámá wo wíyo díní sípi níwíríná jwí íkaxí eáníjépi tñí xíxeni yaríjé enagí nání raríjíní. ⁹ Bíkíwíyo dání rípi rípi ríníjéyí, “Meánígíáyíné wí tñí íwí múnípaní. Níwíápínímearí ámá mípíkípaní. íwí nímeapaní. Amípí wayá nání síjwí íwí míwínípaní.” apí apí ríníjéyí tñí sekaxí ámi bí ení ríníjé enánáyí, níní nawíní níkwíerorírná sekaxí ná bímíni, Jíaso “Jíwaníjoxí nání díní sípi inaríjépa ámá wíyo nání díní sípi wífríxíni.” ríníjépímí íkwíkwífrí iníjagí nání seararíjíní. ¹⁰ Ámá wo womí nepa díní sípi níwíríná sípi bí wiaríjémaní. Ayínáni “Ámá wigí wíníyo díní sípi níwírínáyí, jwí íkaxí ríníjéyí tñí xíxeni yaríjoi.” seararíjíní.

“Jíaso weapíníyí anjwí e enagí nání píráníjé éwanígíni.” uríjé náníríni.

11 Rîpi eni osearîmîni. Agwî rîná nene ñweañwáiná nánî seyîné nijfá imónîñjoi. Sfá Kiraiso nîweapîrî yeáyî neayimîxemeanfáyi nene dîñf iwamfó wîkwîróáná ná jfami imónîñjîpa sîni e mimónîñjagî nánî sá wegáfáyîné wíapîni meapaxíná rîxa rînárinî. 12 Sfá nîyiga núisáná rîxa wíá nókia warîñjîpa sfá nene xwíá tfyo ñweañwá nánî imónîñjîfyî rîxa nóra warîni. Kiraiso weapîná nánî anjwî e imónîñjagî nánî amá aikf nîrîrîrî tarigfápa amîpî sipî árfwiyíná yarigfápi pîni wiáirane amá mîxî nánî ikfînarigfápa amîpî nanjî ikwáwiyíná yarigfápi fá xîrîrane oyaneyî. 13 Amá ikwáwiyíná píranîñjî yarigfápa neranéná papîkf erane uyîniî erane mepa éwanîgîni. Amá wî tîni íwî inîrane iyî ede dánî onarigfápi monîpa éwanîgîni. Xeanîñjî rîni merane sipî dîñjî yaiwînrane mepa éwanîgîni. 14 E mepa nerane negf Ámîná Jisasi Kiraiso wimónarîñjîpî aikfîñjî nîyînrane íwî nánî feapa neainarîñjîpî yanî nánî wî dîñjî mîmopa éwanîgîni.

14

“Sérîxîméayo xwíyíá numearîro ‘Sîpî yarîñjoi.’ murîpanî.” urîñfî nánîrîni.

1 Amá Jisasomî dîñjî nîwîkwîrorîná wigfî dîñjî samîñjî nîwero udufî nîwînrî “Apî nerfînýyî, Gorîxo negf yarîñwápi nánî yayfî enîrîfenîñjoi?” yaiwînarîgíáyo seyîné ananî umîmîñpoyî. Ayfî tîni xwíyíá xîmîxîmî inîpîrî nánî umîmîñpîrî nánî mîseararîñjîni. Ñañjîni nero umîmîñpîrî nánî seararîñjîni. 2 Amá Jisasomî dîñjî nîwîkwîrorîná wigfî dîñjî enjî neánîro wî udufî mîwînrîpa nero “Apî nerfînýyî, Gorîxoyá sîñwíyo dánî ananî yarîñwîni.” yaiwînarîgíáyî pí pí reaxfî winîfîpi ananî narîgíárîni. Amá Jisasomî dîñjî nîwîkwîrorîná wigfî dîñjî samîñjî wearîgíáyfî nanjwî mîniî aiwáni narîgíárîni. 3 Amá “Pí pí reaxfî winîfîpi ananî nîpaxfîrîni.” nîyaiwîro narîgíáyfî amá “Ñañwî nîñîpaxfîmanî.” nîyaiwîro mînarîgíáyo peayfî mîwianîpa oépoyî. Amá nanjwî mînarîgíáyfî enî pí pí reaxfî winîfîpi ananî narîgíáyo xwíyíá numearîro “Nîpîkwîni mîyarîñjoi.” murîpa oépoyî. Ayo Gorîxo rîxa umîmîñjî enjagî nánî rarîñjîni. 4 Pí pí ananî narîgíáyo xwíyíá numearîro “Nîpîkwîni mîyarîñjoi.” urarîgíá gyîné amá woyá xînáiwánîñjî nimónîro omîñjî wîarîgíáyo xwíyíá numearîranénáyfî, “Apánî yarîñwîni.” rîseaimónarîni? Oweoi, xwíyíá numearîrîná “Sîpî yarîñjoi.” urîrî numîmîniîrî “Ananî yarîñjoi.” urîrî epaxo ná wonî wigfî bosîworîni. Ayfî nanjwî nîñîrîñáranî, mîniîpa nerfînáranî, wigfî bosîwo —O Ámîná Gorîxorîni. Oyá dîñjî tîni xfomî dîñjî nîwîkwîróa upaxfî enjagî nánî o ananî umîmîñîfárîni.

5 Amá wî “Sfá ayî wî tîni xîxenî mimónîni. Gorîxoyá sîñwíyo dánî ayá tîñfyî rfa imónîni?” yaiwîarîgíárîni. Wî “Sfá wíyi seáyî e mimónî nîni Gorîxomî yayfî umeañwá nánî apánî rfa imónîni?” yaiwîarîgíárîni. Amá ayfî ayfî “Sfá wíyi seáyî e imónîñjîrîni? Nîni axfîpi imónîñjîrîni?” nîyaiwîrîná “Nionî e rîyaiwîarîñjîni?” nîyaiwîrî ipîmónîfîrîxîni. 6 Amá “Sfá ayî seáyî e imónîñjîyîrîfani?” nîyaiwîro xîdarîgíáyfî Ámînáo nene yarîñwápi nánî yayfî owinîniîrî nánî e yarîgíárîni. Amá pí pí reaxfî winîfîpi narîgíáyfî enî Ámînáo nene yarîñwápi nánî yayfî owinîniîrî nánî narîgíárîni. Ayfî ananî nîñîróná wigfî narîgíápi nánî Ámînáomî yayfî wîarîgíá enjagî nánî rarîñjîni. Amá nanjwî mînarîgíáyfî enî Ámînáo nene yarîñwápi nánî yayfî

owin+nri nani "Api m+nipa oyaneyi." niyaiwiro xfdarigfarini. Ayf eni wigf narigfapi nani Gorixomi yayf wiarigfarini. ⁷ Ayf r+ipi searar+ini. Negfyf wo xfom+ni yayf win+ni nani s+ijf nweapaxfmani. Xfom+ni yayf win+ni nani "Opem+ni." yaiwipaxfmani. ⁸ Nene sin+ s+ijf ni+nwearfna ayf Aminao nene yar+nwapi nani yayf owin+nri yar+nwarini. Pi pi nerfna Aminao yayf owin+nri yar+nwarini. N+perfna eni yayf owin+nri pear+nwarini. Ayinani nene n+perfnarani, sin+ s+ijf ni+nwearfnarani, newan+ijene yayf inan+wan+ri me sa Aminao yayf win+fa nani ewan+ig+ni. ⁹ Ayf r+ipi nani searar+ini. Kiraiso ama pegfayo t+ni mipé sin+ s+ijf nweagfayo t+ni wigf Aminao imon+mfan+ri rixa n+peri am+ wiap+n+imeanf enag+ nani searar+ini. ¹⁰ Kiraiso ama niyfya Aminao+ni imon+mfigin+ri n+peri wiap+n+imeanf ai d+ijf sam+ijf wegfyfne pi nani segf serixfmea d+ijf enj ean+ijf tgfayo xwiyfa numeariro "Sipi yar+njo+." urar+njo+? D+ijf enj ean+ijf tgfayfne eni pi nani segf serixfmea d+ijf sam+ijf wegfyfo peayf wianar+njo+? Gorixo ama n+yoni xw+r+x+ umenfayi n+nene+ni neamenfa enag+ nani searar+ini. ¹¹ Bikwfyo dani re n+r+nri ean+ni, "Aminao re r+nfr+ni, 'An+ijf nonf nwean+oni, ni+wan+njoni imon+njapimi dani searar+ini. Ama n+ni Gorixon+ni nani xom+ijf ni+y+kwirona yayf n+n+mero woakf+k+ n+nirona "Niyon+ nani Aminaoxi, ayf jox+r+ni." n+r+prf+r+ni." Aminao e r+nfr+ni." Bikwfyo dani e n+r+nri ean+ijag+ nani "Ama n+nene+ni xw+r+x+ neamenf+r+ni." searar+ini. ¹² Ayinani nene njf+ re imon+njwin+. Pi pi newan+ijene enwapi nani Gorixo xw+r+x+ neamearfna "Ayf api nani e enw+r+ni. E enw+r+ni." nura wanfwar+ni.

"Serixfmeayo oreamioapaxf imon+nj+pi m+w+wap+y+pani." ur+nj+ nan+r+ni.

¹³ Ama n+yoni xw+r+x+ umenfo, ayf Gorixo enag+ nani Jisasomi d+ijf wikwironwae+ne xwiyfa xixe n+mearf+n+rane "N+p+kwin+ni m+yar+njo+." r+nar+njwapi sin+ m+r+nipa nerane d+ijf piran+ijf re neyirori ewan+ig+ni, "Negf n+r+x+mea sipi ep+r+x+n+ri nik+r+peaan+ipaxf imon+nj+pirani, noreamioapaxf imon+nj+pirani, bi m+w+wap+y+pani ewan+ig+ni." D+ijf e neyirori ewan+ig+ni. ¹⁴ Nioni Aminana Jisaso t+ni ikar+n+njapimi dani njf+ nimon+ri d+ijf re niyaiwir+ n+p+m+n+ni, "Pi pi ama narigfapi n+n+r+na bi piaxf wean+ipaxf men+ni." niyaiwir+ n+p+m+n+ni. E ner+nj+ ai ama "Api n+n+r+na piaxf nean+ipaxf+r+ni?" yaiwiarigf+ giyf giyf ayfni aiwa api piaxf wean+ipaxf imon+ni. ¹⁵ Segf d+ijf t+ni "Api anan+ n+paxf+r+ni." niyaiwiro n+nirona wiwap+yarigfapimi dani serixfmea axf+p+ nemana "Sipi imon+nj+pi nfan+r+ni?" niyaiwir+ xw+r+fa nik+xen+r+nayf, "Ayo sin+ d+ijf sipi n+wirane piran+ijf umear+njwin+." r+iseaimon+r+ni? Kiraiso yeayf uyim+xemeamfan+ri upeinj+ enag+ nani serixfmeayo segf narigfapimi dani xw+r+fa m+wik+xepan+. ¹⁶ Ayinani segf "Anan+ n+paxf+r+ni." niyaiwir+ narigfapimi serixfmea wi n+seaxf+d+iro axf+pi ner+nj+pipimi dani piaxf n+wean+r+nayf, ama wi segf yarigfapi nani "Ayf sipi imon+nj+pi yar+njo+." r+r+r+x+n+ri api e mepan+. ¹⁷ Ayf r+ipi nani searar+ini. Gorixo, xwioxfyo pawan+waomi in+mi niwurfnaranena ayf xwiyfa iniigf t+ni aiwa t+ni nani "Api n+paxf+r+ni. Api m+n+paxf+r+ni." ranfwa nani in+mi wurfnar+njwamani. Ayf we ron+nj+ imon+nj+pi xfd+rane ama t+ni piyf+ w+r+n+rane kwiyf Gorixoyapimi dani d+ijf nifa neain+ri yanfwa nani in+mi wurfnar+njwar+ni. ¹⁸ Ama e nero

Kiraisomi xɔdarigɔ́ fá gɔyɔ́ gɔyɔ́ Gorixó “Ayɔ́ apáni yarɔ́ŋo.” yaiwiri á má “Ayɔ́ mɔ́mɔ́wiá ró xixeni yarɔ́ŋo.” riro yarigɔ́áyɔ́ enagɔ́ nání rarɔ́ŋini. ¹⁹ Ayínání “Nene yarɔ́ŋwápimi dání á má nɔ́wayíróniro ɔ́weáro wigɔ́ dɔ́ŋɔ́ wikwíroarigɔ́ápɔ́ yóf imóniro epaxɔ́ imóniŋpini oyaneyi.” nɔ́yaiwiro xaiwí fá xírɔ́rɔ́xini. ²⁰ Aiwá segɔ́yɔ́ wí “Nɔ́wáriní.” yaiwiarigɔ́ápɔ́ nɔ́nɔ́rɔ́ŋpimi dání Gorixó eminiri yarɔ́ŋpɔ́ mɔ́pɔ́neamóniŋ oyaneyi. Pí pí á má narigɔ́ápɔ́ Gorixoyá sɔ́ŋwíyo dání ananí nɔ́paxɔ́ imóniŋagɔ́ aí á má bɔ́ nɔ́niri wíyo óréámioaniri wimɔ́xána ayɔ́ sipi yarini. ²¹ Nanwí nɔ́nɔ́rɔ́ŋarání, inigɔ́ wainɔ́ nɔ́nɔ́rɔ́ŋarání, pí pí nerɔ́ná apimi dání segɔ́ sérixɔ́meá óréámioapaxɔ́ imóniŋpɔ́ mepa nerónáyɔ́, ayɔ́ nanɔ́ yarɔ́ŋo. ²² Seyíné woxini woxini Gorixó sɔ́ŋwí ranɔ́ŋe dání “Inigɔ́ wainɔ́ tɔ́ni nanwí tɔ́ni nání emɔ́ápɔ́ nání e ipɔ́ rɔ́yaiwini?” nɔ́yaiwiro ipɔ́mónɔ́rɔ́xini. Á má inigɔ́ wainɔ́ tɔ́ni nanwí tɔ́ni nání dɔ́ŋɔ́ nɔ́yaiwirómáná “E nerɔ́ná ayɔ́ ananirini.” yaiwinarigɔ́ápɔ́ nɔ́ xɔ́darigɔ́áyɔ́ wigɔ́ dɔ́ŋpɔ́ “Nionɔ́ sipini yarɔ́ŋini.” mɔ́yaiwinipa yarɔ́ŋagɔ́ nání yayɔ́ winarɔ́ŋini. ²³ E nerɔ́ aiwí á má wigɔ́ dɔ́ŋɔ́ tɔ́ni “Nionɔ́ apɔ́ nɔ́nɔ́rɔ́ŋá Gorixoyá sɔ́ŋwíyo dání nɔ́pɔ́kwini mimóniŋáná rɔ́a narɔ́ŋini?” yaiwinarigɔ́ápɔ́ nɔ́wiaikíniri nerɔ́náyɔ́, wigɔ́ dɔ́ŋɔ́yo dání “Sipi rɔ́a yarɔ́ŋini?” yaiwinarigɔ́áriní. Ayɔ́ “E nerɔ́ná apánirini.” yaiwinarigɔ́ápɔ́ tɔ́ni xixeni mé nɔ́wiaikíniri nání wigɔ́ dɔ́ŋpimi dání “Nionɔ́ sipini yarɔ́ŋini.” yaiwinarigɔ́a enagɔ́ nání rarɔ́ŋini. “Gorixoyá sɔ́ŋwíyo dání ayɔ́ e ananí epaxenerini.” mɔ́yaiwinɔ́ enpɔ́ arɔ́kí nerɔ́náyɔ́, ayɔ́ íwí yarɔ́ŋo.

15

“Negɔ́ neaimónarɔ́ŋpimini mɔ́xɔ́dɔ́nɔ́ winiyó wimónarɔ́ŋpimi eni xɔ́dɔ́wanigini.” urɔ́ŋɔ́ nánirini.

¹ Nene Jisasomi dɔ́ŋɔ́ nɔ́wikwíroranéná dɔ́ŋɔ́ enɔ́ eánɔ́ŋɔ́ tɔ́ŋwaéne negɔ́ neaimónarɔ́ŋpɔ́ nánini mɔ́xɔ́dɔ́nɔ́ re yaiwiwanigini, “Á má Jisasomi dɔ́ŋɔ́ nɔ́wikwíroro aí wigɔ́ dɔ́ŋɔ́ samɔ́ŋɔ́ wegɔ́áyɔ́ amɔ́pɔ́ Gorixoyá sɔ́ŋwíyo dání ananí epaxɔ́ imóniŋpɔ́ nání uduɔ́ nero ‘Nepa e epaxɔ́mani.’ nɔ́yaiwiro xɔ́darigɔ́áyɔ́rɔ́fani?” nɔ́wíaiwimáná nɔ́yunɔ́rane éwanigini. ² E neranéná nene dɔ́ŋɔ́ samɔ́ŋɔ́ wegɔ́áyo nanɔ́ wíiarɔ́ŋwápimi dání sɔ́kɔ́kɔ́ oomɔ́xaneyiniri wigɔ́ yayɔ́ winɔ́paxɔ́ imóniŋpimi xɔ́dɔ́wanigini. ³ Ayɔ́ rɔ́pɔ́ nání searɔ́ŋini. Kiraiso aí xegɔ́ wimónarɔ́ŋpimini mɔ́xɔ́dɔ́nɔ́ xó Gorixomi urɔ́ŋpɔ́ nání Bɔ́kwíyo re nɔ́rɔ́niri eánɔ́ŋɔ́pa, “Á má joxi ikayíwí rɔ́meararigɔ́ápɔ́ ayɔ́ nionɔ́ enɔ́ nɔ́rɔ́fani.” Bɔ́kwíyo dání apɔ́ nɔ́rɔ́niri eánɔ́ŋɔ́pa Gorixó wimónarɔ́ŋpimini xɔ́dɔ́ŋɔ́ enagɔ́ nání re searɔ́ŋini, “Negɔ́ neaimónarɔ́ŋpimini mɔ́xɔ́dɔ́nɔ́ dɔ́ŋɔ́ samɔ́ŋɔ́ wegɔ́áyɔ́ wimónarɔ́ŋpimini xɔ́dɔ́wanigini.” searɔ́ŋini. ⁴ Xwíyɔ́ ení ná Bɔ́kwíyo nɔ́rɔ́ri eagɔ́a gɔ́yɔ́ gɔ́yɔ́ nene fá nɔ́roranéná éwapɔ́nɔ́wanigini eagɔ́arini. fá nɔ́roranéná anɔ́ŋɔ́ minɔ́ xɔ́dɔ́paxɔ́ imónirane dɔ́ŋɔ́ sixɔ́ ínirane enwápimi dání dɔ́ŋɔ́ Gorixó neainɔ́fapi nání ikwɔ́mófrɔ́xini eagɔ́arini. ⁵ “Gorixó —O á má dɔ́ŋɔ́ sixɔ́ íniro xómi anɔ́ŋɔ́ minɔ́ xɔ́dɔ́ro epɔ́ri nání ananí wimɔ́xarɔ́ŋorini. O seyíné ‘Kiraisi Jisaso enɔ́pa nerane oxɔ́daneyi.’ nɔ́yaiwiróná dɔ́ŋɔ́ axɔ́pini xɔ́rɔ́ro nawini nimónimáná píranɔ́ŋɔ́ ɔ́weáro éfrɔ́xini seaimɔ́xwiniŋini.” nimónarini. ⁶ “Seyíné dɔ́ŋɔ́ axɔ́pini tɔ́gɔ́áyíné nimóniro nání manɔ́ ná bámi dánɔ́ŋɔ́ nɔ́rɔ́ro omi —O negɔ́ Áminá Jisasi Kiraisomi xanorini. Omi seáyi e uméfrɔ́xini e seaimɔ́xwiniŋini.” searɔ́ŋini.

“Kiraiso ‘Émáyo eni yeáyf uyimixemeáimigini.’ yaiwinjipi tñni xixeni e enjirini.” urinjñ nánirini.

7 Ayináni Kiraisomi dñj wíkwíroarinjwaéne yarinjwápimi dání ámá Gorixomi seáyf e umepírfá nání “Kiraiso neamimíninjñpa negí wíniyo eni oumímínaneyí.” niyaiwirane xixe míminíwanigini. 8 Nioní seararinjápi, ayí rípirini. Kiraiso “Gorixo dñj ujwírárípaaxí imóninjoríani?” yaiwinirane “Arfowami Gorixo wígf sémímanjño dání ‘Niseaiimfáriní.’ réroárinjipi xixeni neaiinjirfani?” yaiwinirane yaníwá nání xfo iyí símí sfó wákwíninjwaéneyá inókininjñ nimónirí arirá neaiinjirini. 9 Judayene arirá neaijnñ maríái, émáyf eni Gorixo wá níwianirí winj enjagí nání xfomi yayí uméfríxinirí ayo eni Kiraiso arirá winjirini. Émáyf nání nioní seararinjápi Bikwíyo nírini eáninjñ tiyí tñni xixeni imóninjagí nání seararinjñni. Wí e ayí re nírini eánini, “Ayináni ámá émáyf arfá egfá dání Gorixoxi nání woákíki wirí dixí yof nírini sñá sonjño dání riri emfáriní.” nírini eánini. 10 Ámi wí e eni re nírini eánini, “Émáyné niyínéni Ámináomi yayí uméfríxiní. Ámá nímíni ñweagfáyf nñni yayí uméfríxiní.” nírini eánini. 12 Ámi wíá rókiamoagí Aisaiáo nírini eanjípimi eni re nírini eánini, “Xíáwo Jesioyá piaxíyo dání wo niwiaroríá míxí ináyí nimónirí émáyo umenjweanfáriní. Émáyf dñj ‘Píráninjñ neaiinífo, ayí orfani?’ niyaiwiro wíkwímopírfáriní.” nírini eáninjagí nání seararinjñni. 13 “Gorixo —O ámá dñj ‘O nanj e neaiinírfani?’ niyaiwiro wíkwímoarígíápi nání wimíxarinjorini. O seyíne xfomi dñj níwíkwíroríá dñj nífá seinirí níwayíróniro ñweáro epírfá nání xwapí ayá wí seaiíwinigini.” nimónarini. Seyíne enj eáninjñ oyá kwíyípi enj síxí seaeámíxinjípimi dání “Gorixo e neaiinírfani?” niyaiwiro dñj níwíkwímoríá ayá wí wíkwímófríxinirí “Gorixo api seaiíwinigini.” nimónarini.

Poro xfo émáyo wáf uríméjpi nání yayí wininjñ nánirini.

14 Gí níríxímeáyíne, nioní eni seyíne nání dñj re níseaiiwirí nípímónini, “Ayí wígf wíniyo nanj wíipaxí imóninjipi nání níjía imóni ro wíwini xixe éwapínipaxí imóni ro egfáyf enjagí nání wíniyo nanj imóninjipi onímíápi bí mívíi xwapí ayá wí níwíiá warígíáriní.” níseaiiwirí nípímónini. 15 E nísearirí aí seyíne xwíyá bí bí dñj seaimómi nání payí rína neáa nuríá ayá igígf mé nírí eááriní. Ayí rípi nánirini. Gorixo wá níniwianirí 16 Kiraisí Jisaso nání émáyo wáf uríwínigini nírípeanjirini. Émáyf xegí kwíyí ámá xfoyá wimíxarinjípimi dání aiwá peaxí tñinjñ Gorixo wimónarinjipíninjñ oimónipoyinirí nioní ámá apaxípa nimónirí yarígíáninjñ neríá xwíyá Gorixo táfáminí imóninjñ yayí neainípaaxí imóninjipi wáf urarinjáriní. 17 Ayináni Kiraisí Jisaso tñni ikárininjñáoní enjagí nání Gorixomi nuxídíríá yarinjápi nání míxí meakíninipaxíriní. 18-19 Nioní seáyf e níkárinirí amípi wí nání mírí sa Kiraiso nioní yarinjápipimi dání enjipi nánini orímíni. Nioní émáyf tñjímíni wáf urirí Gorixoyá kwíyípi enj nímíxinjípimi dání emímí tñni ayá ríwamónipaxí imóninjipi tñni wíwapíyirí yaríá ayí arfá níniro nání Jisasomi dñj wíkwírogíáriní. Ayináni iwamfó Jerusaremi dání néra neméísáná Iririkami píropenisí tñj e nání amí amí nemeríá xwíyá Kiraiso nání yayí neainípaaxípi nímíni fá meárinjanigini.

20 Apí e neríná “Kiraiso nání nǐjǎ ímónǐgǎmǐ ourǐmemǐnǐ.” mǐnimónǐ “Mǎjǎ ímónǐgǎmǐ ourǐmemǐnǐ.” nǐyaiwirǐ e enǎrǐnǐ. “Ámá wo sǐjǎ anǐ nání xámǐ tǐwayǐronǐfǐyo omǐrǐmǐnǐ.” mǐnimónǐnǐ enǎgǐ nání e enǎrǐnǐ. 21 “Mǎjǎ ímónǐgǎmǐ ourǐmemǐnǐ.” nǐnimónǐrǐ enǎpǐ Bǐkwǐfǐyo re nǐrǐnǐrǐ eánǐnǐpǐ tǐnǐ xixenǐ ímónǐnǐ, “Ámá o nání sǐnǐ murémeánǐnǐfǐ sǐjwǐ wǐnǐpǐrǐfǎrǐnǐ. O nání xwǐyǎ arǎfǎ mǐwigǐfǎfǐ nǐjǎ ímónǐpǐrǐfǎrǐnǐ.” E nǐrǐnǐrǐ eánǐnǐpǐ tǐnǐ nǐonǐ enǎpǐ tǐnǐ xixenǐ ímónǐnǐ.

“Sǐpenǐ nání nurǐnǎ Romǐyo imanǐ seamúrómǎrǐnǐ.” urǐnǐfǐ nánǐrǐnǐ.

22 Ayǐnánǐ seyǐné tǎámǐnǐ obǐmǐnǐrǐ xwapǐ ayǎ wǐ nǐnimónǐrǐ aǐ e enǎpǐ áxenwarǐ nǐnǐga warǐnǎgǐ nání wǐ nǐbǐpaxǐ nǐmónǐnǐmanǐ. 23 E nerǐ aǐ nǐonǐ tǎfǎ rǐmǐnǐ wǐ e sǐnǐ urǐmepaxǐ mǐmónǐpa erǐ xwǐogwǐ obaxǐ nǐmúroarǐnǎ enǐ ámǐ ámǐ “Romǐyǐ tǎámǐnǐ úmǐgǐnǐ.” nǐmónǐayǐrǐ enǐ enǎgǐ nání 24 nǐonǐ “Sǐpenǐ pǐropenǐsfǐyo nání nurǐnǎ seyǐné enǐ sǐjwǐ nǐseaga seamúrómǐgǐnǐ.” nǐmónǐarǐnǐ. “Seyǐné tǐnǐ xwǐyǎ nǐseanwaxa seamúroarǐnǎ gǐ dnǐfǐ bǐ yayǐ onǐnǐnǐrǐ ófǐ e nání aǐwǎ bǐ niapowǎrǐrǐxǐnǐ.” nǐmónǐarǐnǐ. 25 “E émǐgǐnǐ.” nǐnimónǐrǐ aǐ anǐgwǐ ámá Gorǐxoyǎ ímónǐgǎ Jerusaremǐ nǐweagǐfǎyo arǐrǎ wǐmǐnǐrǐ e nání warǐnǐnǐ. 26 Ámá Gorǐxoyǎ ímónǐgǎ Masedonia pǐropenǐsfǐyo tǐnǐ Gǐrǐkǐ pǐropenǐsfǐyo tǐnǐ nǐweagǐfǎfǐ, ayǐ ámá Gorǐxoyǎ Jerusaremǐyo nǐweagǐfǎ dǐfwǐ ikeamónǐarǐgǐfǎyo arǐrǎ wǐwanǐgǐnǐrǐ raúrooarǐnǐgǐfǎ enǎgǐ nání nǐonǐ nǐgwǐ apǐ nǐmeámǐ e nání warǐnǐnǐ. 27 Wǐwanǐnǐfǐfǐ wǐgǐ dnǐfǐ tǐnǐ yayǐ nero “E éwanǐgǐnǐ.” rǐnǐgǐfǎwǐxǐnǐ. E nerǐ aǐ “Émáyfǐ ayo arǐrǎ mǐwǐpaxǐ ímónǐgǐfǎfǐrǐnǐ.” rǐseaimónǐarǐnǐ? Oweoi, Judayǐ Jǐsasomǐ dnǐfǐ wǐkwǐfǐrogǐfǎyo dánǐ émáyfǐ xwǐyǎfǐ yayǐ neainarǐnǐpǐ arǎfǎ nǐwǐro dnǐfǐ nǐwǐkwǐrorǐnǎ kwǐyfǐ tǐgǐfǎfǐ nǐmónǐro nání wǐwanǐnǐfǐfǐ enǐ ayo wǐgǐ amǐpǐ bǐ tǐnǐ arǐrǎ wǐpaxǐ enǎgǐ nání rarǐnǐnǐ. 28 Ayǐnánǐ wǐgǐ raúrooarǐnǐgǐfǎpǐ nǐmeáa nurǐ mǐnǐ nǐwǐrǐ “E nǐrémorǐnǎ émǐgǐnǐ.” nǐmónǐarǐnǐpǐ nǐpǐnǐ nǐyǎrǐmonǐ Sǐpenǐ pǐropenǐsfǐyo nání nurǐnǎ seyǐné tǐnǐmanǐ seamúrómǎrǐnǐ. 29 Nǐonǐ re nǐyaiwirǐ nǐjǎ ímónǐnǐnǐ, “Seyǐné tǐnǐmǐnǐ nǐbǐrǐ seámeáánǎ Kiraiso nanǐ nǐneaiǐrǐnǎ bǐ onǐmǐápǐ mǐneaiǐnǐfǐ ayǎ wǐ neaiǐnǐfǎrǐnǐ.” nǐyaiwirǐ nǐjǎ ímónǐnǐnǐ.

30 Gǐ nǐrǐxǐmeáyǐné, anǐgwǐ enǐ rǐrémǐxǐfǐ bǐ rǐpǐ oseaimǐnǐ. Seyǐné negǐ Ámǐnǎ Jǐsasǐ Kiraiso nání dnǐfǐ moro negǐ nǐrǐxǐmeá nání dnǐfǐ sǐpǐ wǐanǐwǎ nání kwǐyǐpǐmǐ dánǐ ímónǐnǐwǎpǐ nání dnǐfǐ moro nero Poronǐ tǐnǐ nawǐnǐ gwǐ nǐmónǐro nǐonǐ nání anǐnǐfǐ minǐfǐ Gorǐxomǐ rǐxǐnǐfǐ nurǐyǐrǐxǐnǐ. 31-32 Nǐonǐ Gorǐxo nǐwǐmónǐrǐnǐpǐmǐ dánǐ seyǐné tǎámǐnǐ yayǐ tǐnǐ nǐbǐrǐ seyǐné tǐnǐ xwǐyǎfǐ nǐnǐwearǐnǐpǐmǐ dánǐ dnǐfǐ sǐxǐ ínǐmǐfǎ nání rǐxǐnǐfǐ re nurǐyǐrǐxǐnǐ, “Judia pǐropenǐsfǐyo nǐweagǐfǎ xwǐyǎfǐ yayǐ neainarǐnǐpǐ arǎfǎ mǐwǐ wǐaǐkǐarǐgǐfǎfǐ omǐ wǐfǎpǐmǐ dánǐ éfǐ umǐnei.” nurǐyǐrǐxǐnǐ. Nǐonǐ Jerusaremǐ nǐrémorǐnǎ enǐ ámá Gorǐxoyǎ e nǐweagǐfǎfǐ arǐrǎ nǐonǐ wǐmǐfǎpǐ nání yayǐ wǐnǐfǐwǐnǐgǐnǐrǐ Gorǐxomǐ rǐxǐnǐfǐ nurǐyǐrǐxǐnǐ.

33 Gorǐxo —O ananǐ ámá nǐwayǐrǐonǐro nǐweapǐrǐ nání wǐmǐxarǐnǐorǐnǐ. O seyǐné dnǐfǐ seakǐkayówǐnǐgǐnǐ. “Apǐ e éwǐnǐgǐnǐ.” nǐmónǐarǐnǐ.

16

Yayǐfǐ Poro wǐowǎrǐnǐfǐfǐ nánǐrǐnǐ.

1 Nioni negí nri+xímeáí Pibíyí riniñi —Í Jisasoyá siyikí imónigfá Segíría ñweagfáyo saní wurfnaroariniñi wírini. “Í apixí awiaxí wírini.” searariniñi. 2 Í seyíne táfamini nibiríná seyíne “Í eni Ámináo tñi ikárininiñi wírini?” niyaiwiro umimín+ríxinini. E neríná úrapí m+wi áamá Gorixoyá imónigfá wigí wíniyo umimín+paxí imóniniñi paxí axípi numimín+ro pí pí nani ikeamónifagi n+winiróná arirá wíríxinini. Ayí rípi nánirini. Í áamá ayá wíyo arirá wiri nioni eni arirá nirí yariniñi enagi nani rariniñi.

3 Pírisiraími tñi xiagwo Akwiraomi tñi “Poroyayí eaiwárenapiñoi.” urípoi. Ayaú nioni Kiraisí Jisasomi nixídirí yariniñi nani gwí nímónigfíyaúrinini. 4 Nioni éf nínimíniri nani yoí mayí nímóniri egfíyaú enagi nani Gorixomi yayí wiariniñi. Nionini marfáí, éamá Jisasoyá siyikí imónigfá nímíni ñweagfáyo eni ayaú nani yayí wiarigfárinini. 5 Jisasoyá siyikí imónigfá xómi yayí wianro nani aní ayaúyáiwami awí eánarigfáyo eni “Poroyayí seaiwárenapiñoi.” urípoi.

Epinitasomi —O gí dñí sixí uyiñáorini. Esia píropenisíyo áamá nñi síní enáná xámi Kiraisomi dñí wíkwírono, ayí orini. Omí eni “Poroyayí siowárenapiñoi.” urípoi.

6 Mariaími —Í seyíne arirá oseaimíniri aniniñi miní enírinini. Ími eni “Yayí siowárenapiñoi.” urípoi.

7 Adíronikasomi tñi Juniasomi tñi awaúmi eni “Yayí eaiwárenapiñoi.” urípoi. Awaú nioni tñi axígwíonerini. Awaú nioni tñi nawíni gwí aníyo ñweañwáwaurini. Nioni síní Kiraisomi dñí m+wikwíronáná awaú xámi o tñi ikárinigfíwaú imónigfírinini. Wáf wurímeiarigfá seáyí e imónigfáyo waurini.

8 Abírietasomi —O Ámináooyá wo nioni dñí sixí uyiñáorini. Omí eni “Yayí siowárenapiñoi.” urípoi.

9 Ebanomi —O Kiraisomi nixídirí yariniñi nani gwí nímóniniñi wírini. Omí tñi gí dñí sixí uyiñáo, Sítekisomi tñi awaúmi eni “Yayí Eaiwárenapiñoi.” urípoi.

10 Aperisomi —O Kiraisomi nixídiríná mímíwiáro píraniniñi xídariniñi wínariniñi worini. Omí eni “Yayí siowárenapiñoi.” urípoi.

Arisítoburasoyá aniwami wearigfáyo eni “Yayí seaiwárenapiñoi.” urípoi.

11 Yegí axowawi Xerodionomi eni “Yayí siowárenapiñoi.” urípoi.

Nasisasoyá imónigfáyo —Ayí Ámináooyá wí imónigfáyrini. Ayo eni “Yayí seaiwárenapiñoi.” urípoi.

12 Tiraipinaími tñi Tiraiposaími tñi —Ípaú Ámináoomi nixídiríná áamá wí eni oxídfípoiñiri rífwí nri+kwíniñi aniniñi miní yarigfípaúrinini. Ípaúmi eni “Yayí eaiwárenapiñoi.” urípoi.

Gí dñí sixí uyiñáo, Pesisomi —O Ámináoomi nixídiríná wíniñi eni dñí owíkwírfípoiñiri aniniñi miní yariniñi. Omí “Yayí siowárenapiñoi.” urípoi.

13 Rupasomi —O Ámináoomi nixídiríná mowífá xídariniñi. Omí “Yayí siowárenapiñoi.” nuríroná xínáimi —Í omí xínái gí inókiniñi imóniniñi. Ími eni e urípoi.

14 Asigiritasomi tñni Pirigonomi tñni Xemisomi tñni Patirobasomi tñni Xemasomi tñni negí nrixímeá awa tñni ñweagíayo eni “Yayí seaiwárenapíñoi.” urípoi.

15 Pirorogasomi tñni xiepi Juriaími tñni Neriasomi tñni xínapími tñni Oribasomi tñni amá Gorixoyá imónigíá ayí tñni ñweagíayo eni “Yayí seaiwárenapíñoi.” urípoi.

16 Jisasoyá síyikí imónigíáyíne yayí níniróná yayí óf eánenírixini. Jisasoyá síyikí imónigíá ñweagíá apí apí nípini yayí seaiwárenapíñoi.

“Ámá xepixepá orónaneyiníro seaiwapiyarigíáyí sijnwí wínoxídfírixini.” uríñf nánirini.

17 Gí nrixímeáyíne, ení ríremíxí bí rípi oseaimini. Seyíne amá míxí orínfpoiñirí seaiépísiro óreámioápoiñirí seaiwapiyiro yarigíayo —Ayí none seaiwapiyínwápi níwíaikiro xegí bí seaiwapiyaníro yarigíáyíriní. Ayo sijnwí wínoxídfípoi. Sijnwí níwínoxídfíroná ayí tñni gwíaumí minípa époi. 18 Ayí rípi nání seararínini. Amá e yarigíáyí nepa Áminá Kiraisoyá xínáiwáníñf nímoníro omíñf wíiarigíáyímaní. Reaxí wínarínípi nánini díní nímoro yarigíáyíriní. Ayí díyimání ikaxí nuríro weyí umearigíápmi dání amá maiwí “E neaiwapiyaníro rífa yaríñoi?” míyaiwí egíayo yapí wíwapiyarigíáriní. 19 “Romi ñweáyí xwíyíá yayí neainarínípi ríwí mumó píraníñf xídaríñoi.” ríníñfpi añf níminí yaní iwénímení enagí nání nioní seyíne nání yayí ninarini. E nerí aí amá nioní seararínáyí yapí seaiwapiyipírixini seyíne naní imóníñfpi nání díní émf saímí moro sípi imóníñfpi nání majíá ero oimónípoiñirí nímonarínagí nání rarínini. 20 Nioní seararínápi seyíne xíxení nerínáyí, Goríxo —O ananí amá níwayíroníro ñweapírfá nání wímíxarínorini. O síní mé obomí xopíráf níwímaná seyíneyá suyímanwíyo wárinífarini.

“Áminá Jisaso wá seawianíwínigini.” nímonarini.

“Ámá tíyí yayí seaiwárenapáoi.” uríñf nánirini.

21 Timotio —O Kiraisomi níxídfíri yarínápi nání gwí nímoníñf worini. O yayí seaiwárenapíñoi. Nioní tñni axígwíowa, Rusiaso tñni Jesono tñni Sosipatao tñni ení yayí seaiwárenapáoi. 22 Tetiasoni —Nioní Poro áwaní nírariná payí rína eaarínáonirini. Nioní ení Ámináoáyíne yayí seaiwárenapíni. 23 Gaiaso —O Poroni xegí añíyo ñweañána píraníñf nímearínorini. Jisasoyá síyikí imónigíá añf rípmi ñweagíáyí xegí añíyo awí eánpíri nání umímínarínorini. O ení yayí seaiwárenapíñoi. Erasítaso —O añf rípmi dání gapímaníyíyá nígwí menñeañorini. O tñni xogwáo Kwotasó tñni awaú ení yayí seaiwárenapíni. 24 [Áminá Jisasi Kiraiso seyíne níyínení wá seawianíwínigini. “E imóníwínigini.” nímonarini.]

“Goríxomi seáyími uméwanígini.” uríñf nánirini.

25-26 Seyíne xwíyíá yayí neainarínípi —Xwíyíá apí Jisasi Kiraiso nání nioní wáf urarínápi tñni xíxenirini. Apí eníná dání ínimi yumí imóníñfpirini. Ínimi yumí nímóga bagí aiwí agwí rína ríxa wíá wókímíxíníñfpirini. Émá níminí ñweagíáyí wí aríá níwiro díní owíkwírópoiñirí Goríxo —O aníñf noní ñweañorini. O eníná dání “E imóníwínigini.” rárinípa wíá rókíamoagíawa eagíápi wáf urímearínwápmi dání émá níminí ñweagíáyí tññf e ríxa síñáni áwaní

rínárín+ñpírín. Xwíyá apí xáíwá íá oxírípoyínrí seaim+xípaxo, ayí Goríxoríní. ²⁷ Díní émí saímí morí ñwá imónrí eno, ayí oníríní. Omí Jisasi Kíraiso neaiñpí nání díní nímoríñpimí dání yayí seáyí émí oumeaneyí. “E éwaníginí.” nimónaríní.

Payí Poro Koriníyo ñweáyí nání xámi eañínarini.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí aní yoí Koriníyo ñweagfáyí nání Poro xámi níriri eañínarini. Aní apí Girikíyí píropenisíyo xwé bí imóníñfípíriní. Poro émayí aníyo wáf nurímeríná aní apimi eni nírémorí (Wáf wurímeiarígíá 18:1-17) xwiogwí wo nñwearí nuréwapíyiri ámi wo sín eñáná áwini e dání wí e nání nurí nñwearíná aríá re wiñíniginí, “Jisasoyá siyikí imónígíá Koriníyo ñweáyí nípíkwini miyaríñoi.” rínaríñagíá aríá níriri payí ayí Poromí yaríñf owianeyínro nearí wiowáríñfípi eni nímearí nání payí rina nearí wiowáríñiginí. Ayí Jisasomí dñf níríkwíro aiwi síní niaíwí píopia yapi imóníro fíwí síní Jisasomí dñf míríkwíropa neríná egíápi fíá xíríro yaríñagíápi nání mírí nuríri eañíniginí. Xíomí yaríñf payí nearíñfípimí dání wigíápi nání eni áwanf nuríri eañíniginí.

1 Poroní —Nioní Goríxo xegí níríwimóníriñfípimí dání gí íwí Jisasi Kiraisoyá wáf wurímeiaríñf wo imóníwíniginíri wéyo fíá numíríñoníriní. Nioní negí níríxímeáo, Soteniso tñní nawíní nñwearíná ² siyikí Jisasoyá imónígíá aní Koriníyo ñweagfáyíné nání —Seyíné Kiraisí Jisaso tñní nawíní ikáríñígíáyíné eñagí nání siyikíwí míní imóníríxíníri searípeañfíyínéríni. Seyíné ámá aní nímíni gímí gímí ñweagíá negí Áminá Jisasi Kiraisomí — O Áminá ayí tñní nene tñní nání nawíní imóníñoríní. Omí yayí wiarígíáyí níní tñní nawíní xewaníñoýá imóníríxíníri wéyo fíá seaumíríñfíyínéríni. Seyíné nání payí rina nearí mónaparíñíní. ³ “Negí ápo Goríxo tñní Áminá Jisasi Kiraiso tñní awáu wá seawianíri seyíné níríwayíróniro ñweapíri nání seaíiri éisixíní.” nimónaríní.

“Goríxo seaíapíñfípi nání yayí wiaríñáríní.” uríñf náníriní.

⁴ Seyíné Kiraisí Jisaso tñní ikáríñígíáyíné eñagí nání Goríxomí nuríriná xífo wá níríseawianíriná nanf seaimíxíñfípi nání dñf nímorí íniná seyíné nání yayí wiaríñáríní. ⁵ Ayí rípi nání raríñíní. Kiraiso tñní ikáríñígíáyíné Goríxo wá níríseawianíri nanf imóníñf bí bí níríseaimíxíriná réwapíñpaxí imóníro nírífá imónípaxí imóníro epírífa nání bí onímíápi síxí míríseamímó níríní ayá wí seamíñoñfíní. ⁶ Xwíyífá Kiraiso nání yanf seaíapíñwápi xwioxíyo síkífkíníñfí seomíxíníñagí nání ⁷ negí Áminá Jisasi Kiraiso ámi xwífá tíyo nání níríweapíri píaumímí iníwíniginíri xwayí naníri nñwearóná e e epaxí imóníríxíníri xegí kwíyípimí dání síxí seamíñoñfípi nání díríwí wí míkeamóníñoi. ⁸ Jisasi Kiraiso sífá xífo ámá níríyoní mí ómómíxímí enífáyi nání síkífkí níríseamíxa nunfá eñagí nání xwíyífá míríseaxe kwímopaxíyíné imónípírífaríní. ⁹ Goríxo —O seyíné xegí xewaxo, negí Áminá Jisasi Kiraiso tñní nawíní gwíaumí inígíáyíné oimónípoyíníri wéyo fíá seamíríñoríní. O ananí ámá ikwíarínípaxí imóníño eñagí nání “O xíxení e neaíinífaríní?” yaiwípaxíriní.

“Jisasoyá siyikí imónígíáyíné yanf mepayónípaní.” uríñf náníriní.

10 Gf nrixímeáyíne, gf dñf tñi marfái, negf Áminá Jisasi Kiraiso e wíwapiyíwíniginiri nrixípeañpimi dáni enj rirémixf bí oseaimini. Seyíne niyíneni xwíyá axípi ríro píranñf nixiriniro ñweapfí nani xixegfni yanf mepayónipa ero dñf axípi moro dñf aga ná bñi ía xiríro nero ñweárixini. 11 Gf nrixímeáyíne, amá Kírowioyá wí nñbiro seyíne nani nñiróná “Ayf mñxí rírowiágf inarñoi.” nrixí enjagf nani seararñini. 12 Wiyíne wiyíne rípi rípi rarigf enjagf nani seararñini. Wiyíne “Poró neaiepísiarñenerini.” rarína wiyíne “Aporoso neaiepísiarñenerini.” rarína wiyíne “Pitao neaiepísiarñenerini.” rarína wiyíne “Kíraiso neaiepísiarñenerini.” rarigf enjagf nani enj rirémixf seaiarñini. 13 “Kíraiso ná woni imónñagf aí siyikf oyá imónñgáyf xixegfni yanf epayónipaxfíni.” ríseaimónarini? “Poró nene aríra neainá nani ikfáyo yekwírowarigfíni.” riyaiwiarñoi? Seyíne wayf niseameairína Poromi oxídípoyiniri yof nioniyá nñiro wayf seameaigfíraní? 14-15 Nioni segíyí wíyo wayf mumeaipa neri aí Kírísipasomi tñi Gaiasomi tñi awaúminí wayf numeairi nani Gorixomi yayf wiarñini. Ayínani amá wí re rípacf menini, “Poroyá yof nrixína wayf neameaigfínerini.” rípacf menini. 16 Ayf neparini. Amá Sitepanasoyáyo ení wayf umeañpí nani ríxa dñf ninñagf aiwí amí wíyo ení wayf umeañfíraní? Nioni ríxa dñf mñinarinini. 17 Ayf rípi nani rarñini. Kíraiso amáyo wayf umeaiwíniginiri nñrowarénapñimani. Xwíyá yayf neainarñf xfo nani wáf nurímeíwíniginiri nñrowarénapñíni. Kíraiso yoxáfíamí nñperína neañpí suríma eniginiri wáf nurímeíwíniginiri nñrowarénapñína amá wigf dñfyo dáni émf saímí nñmoro uréwapíyarigfápi uréwapíyíwíniginiri nñrowarénapñimani.

“Enj eániri nñfá seáyí e imóniri Goríxo enjpi Kiraiso síwá neañfíni.” urñf nñirini.

18 Xwíyá Jisaso yoxáfíamí nene nani neapeñpí nani amá nanñnñiro yarigfáyf re rarñagfá aí, “Xwíyá api majfá níkarinñiro rarigfápirini.” rarñagfá aí nene Goríxo yeáyf neayimíxemeaññene re yaiwñwini, “Jisaso ikfá yoxáfíamí penñpimí dáni Goríxo enj eánñf xegf imónñpí síwá neañfíraní?” yaiwñwini. 19 Nioni rarñapimí Bíkwiyo re nñirini eánñpí sopñf nñwarini, “Goríxoní amá ‘Dñf émf saímí moaññwaénerini.’ yaiwñarigfáyo mñirakf wimfíriní. ‘Dñf imegf yegf moaññwaénerini.’ yaiwñarigfáyo dñf mñixexeyáikf wimfíriní.” E nñirini eánñpí nioni rarñapimí sopñf nñwarini. 20 Ayínani Goríxo e winfá enjagf nani amá rína dñf imónñgá “Dñf émf saímí moaññwaénerini.” yaiwñarigfáyf arirerini? Nwí ikámf eánñpí mewegfáyf ení arirerini? “Xwíyá xñmíximí niniri mñrarñwaénerfani?” yaiwñarigfáyf ení arirerini? Amá Goríxomi dñf mñwíkwíroarigfáyf “Dñf émf saímí nñmorane rarñwaénerini.” rarigfápi nani o ríxa re oyaiwípoyiniri mñeaiwápíyipa enñrani, “Nepa dñf émf saímí nñmoro rarigfápiamí. Majfá níkarinñiro rarigfápirini.” oyaiwípoyiniri mñeaiwápíyipa enñrani? 21 Ayf rípi nani rarñini. Goríxo xewanñjo dñf émf saímí nñmorína amá xfomí dñf mñwíkwíro “Dñf émf saímí nene negf moaññwápimí nñxfíranená anani xfoyá amáene imónipaxfíni.” yaiwñarigfáyf api xe oimónpoyiniri síñwí mñwínt xwíyá none wáf rarñwápimí —Api “Majfá ikárinñpíriní.” rarigfápirini. Apimí dánini

ámá nepa dñf wíkwíroarigfáyo Gorixo “Yeáyf uyimíxemeáimigñi.” wimónñfñrñi. ²² Gf Judayf xwiyfá apí neparfanrñi ipimónanñ nán emimf bñ oneaíwapiyipoyñrñi wimónarñfñrñi. Émáyf xwiyfá apí neparfanrñi ipimónanñ nánñ nijfá seáyf e imónñfñ bñ onearéwapíyipoyñrñi wimónarñfñrñi. ²³ E e wimónfagi aiwí none wáf nurimeranéná xwiyfá rñpñ wáf urarñwárñi, “Ámá Gorixo yeáyf uyimíxemeáwññgññrñi nánñ uowárénapññomñ yoxáf pámi yekwíroarigfawixñi.” urarñwárñi. E urarñná émáyf “Xwiyfá majfá inñfñpñ rña rarñño?” yaiwiarigfárñi. Gf Judayf “Símírñrñ neariñfñpñ rña rarñño?” yaiwiarigfárñi. ²⁴ E nerñ aí xfoyá imónanñwá nánñ wéyo fá neaumñrññene Judayenerañ, Gñrikñyenerañ, xwiyfá apí arfá nñwiranéná re yaiwiarñwárñi, “Kiraiso nñperñ nñwiápññimearñfñpimñ dññ Gorixoyá enñ sixf eánñfñ tññ dññf émñ saímñ o moñfñpñ tññ sñwá neaññrñfññ?” yaiwiarñwárñi. ²⁵ Ayf rñpñ nánñrññi. Ámá dññf re yaiwiarigfápi, “Gorixo majfá nikárññrññ yarññi.” yaiwiarigfápi, apí aí pí pí nijfá ámá imónñgñfáyo wíarñ nñmúrorñ seáyf e wimónññi. “Gorixo enñ samññfñ nñwerñ yarññi.” yaiwiarigfápi, apí enñ aí pí pí enñ eánñfñ ámá imónñgñfáyo wíarñ nñmúrorñ seáyf e wimónññi.

²⁶ Gf nñrñxñmeáyñné, Gorixo gf ámá oimónñpoyññrñi wéyo fá seaumñráná íná seyñné imónñgñfápi nánñ dññfñ nñmoróná “Poroy ayf apí nánñ rña neararñññ?” yaiwipaxññrñi. Nionñyáyf oimónñpoyññrñi wéyo fá nñseaumñrññrñá segñyf obaxñ wí nijfá ámá wigñf dññfño dññ imónarñgñfápi xwé bñ imónññáná wéyo fá seaumñrññrñññ? Segñyf obaxñ wí xwérñxayñné imónññáná wéyo fá seaumñrññrñññ? Segñyf obaxñ wí enñ rññfñ nímómñro ámáyo umeñweaññáná wéyo fá seaumñrññrñññ? Oweoi. ²⁷ O ámáyo yeáyf uyimíxemeáññññrññ nánñ nerñná ámá “Negf dññfño dñññ dññfñ émñ saímñ moñwaénerññi.” yaiwinarigfáyo ayá wimómñññrññ nánñ “‘Majfá ikárññññfñ imónñfñpñrññi.’ rarñgñfápiñ oxñdñmññi.” nñyaiwirñ enññrññi. Ámá “Enñ sixf eánññwaénerññi.” yaiwinarigfáyo ayá wimómñññrññ nánñ “‘Enñ meánñfñpñrññi.’ rarñgñfápiñ oxñdñmññi.” nñyaiwirñ enññrññi. ²⁸ Ámá xñomñ mñxñdarñgñfáyf “Apñ seáyf e imónñfñpñrññññ?” yaiwiarigfápi añpá imñxñmññññrññ nánñ “Amñpí ayf peayñ nñwianñro ‘Sipñrññi.’ rarñgñfápiñrñññ, ‘Mipñmónññfñrññi.’ rarñgñfápiñrñññ, sa apimñ oxñdñmññi.” nñyaiwirñ enññrññi. ²⁹ Ámá wo aí Gorixoyá sññwñfñ tññfñ e dñññ mñxñf meakñññññpaxñ mímómñpa éwñññgñññrññ apí apí nñyaiwirñ enññrññi. ³⁰ E nerñ aí xewanñño neañññpimñ dñññ Kiraisñ Jisaso tñññ nawñññ ikárññññwaénerññi. Omñ dñññ Gorixoy dñññfñ émñ saímñ xño moarññfñpñ dñññ sixf neamímorñ xfoyá sññwñfño dñññfñ ámá wé rónññwaéne neaimñxññrññ ámá nionñyá sñyikwñfñ mññññfñ imónññrññññrñññrññ wimónñfñpñ neaimñxññrññ negfñ fñwñ yarññwápimñ dñññ gwññññfñ nearoayñrorñ enññrññi. ³¹ Gorixoy Kiraisomñ dñññ apí apí neañññfñ enñgñfñ nánñ Bikwñyo re nñrñññrññ eánññfñpñ, “Ámá mñxñfñ nñmeakñññrññóná ámá wí nánñ mñxñfñ mñmeakññfñ Ámññáo nánñ mñxñfñ meakñññpoyñ.” nñrñññrññ eánññfñpñ xñxenñ xñdñfñrñññññi.

2

“Niseaímearñná Jisaso nánññ searéwapññññrññi.” urññfñ nánñññññi.

¹ Gf nñrñxñmeáyñné, nionñ iwamñfñ nñseaímearññ xwiyfá Gorixoyá ínñmñ imónñfñpñ wáf nñsearññññ “Poroy nijfá seáyf e imónññorñññññ?” onññññpoyññrññ xwiyfá xwé imónññfñ rarñgñfápiñ tñññ searñññrñññññ amáéne negfñ dññfño

dáni dñjǵ émf saimǵ moariñwápi tñni seariri mé ² dñjǵ rǵpini mojarini, “Ámi bi gǵ dñjǵ tñni gǵwǵ ními+xiri muripa oemini. Sa Jisasi Kiraisomi ikǵá yoxáfpámi yekwiroárigǵápi nánini ouréwapiyimini.” nǵmorǵ apini seaiwapiyinǵarini. ³ Nionǵ seyǵné tñni niñwearǵná enǵ samǵñǵ nǵniwerǵ ñweañarini. Wáyǵ eri óf eri neri ñweañarini. ⁴ Nisearéwapiyirǵnǵarani, wǵf nǵsearǵrǵnǵarani, xwǵyǵá áma “Apǵ seáyǵ e imónǵñǵpǵrǵanǵ?” yaiwiarǵǵápi bi tñni níkumǵxiriñǵpimi dáni dñjǵ oseakiñimǵximiñiri neri mǵsearǵ emimǵ enǵ eániñǵ Gorǵxoyá kwǵyǵpimi dáni nǵseaiwapiyirǵná searéwapiyinǵarini. ⁵ E enǵápi, ayǵ rǵpi náni enǵarini. Seyǵné Gorǵxomi dñjǵ nǵwǵkwǵroróná ámaéne “Dñjǵ émf saimǵ moariñwini.” yaiwinariñwápmi mǵwǵkwǵró Gorǵxoyá enǵ eániñǵpimi dñjǵ owǵkwǵrópoyiniri e neri seaiwapiyinǵarini.

“Nǵjǵá Gorǵxoyápi xegǵ kwǵyǵpimi dánini imónǵpaxǵrǵni.” urǵñǵ nánirǵni.

⁶ E nǵseariri aí none áma Gorǵxomi dñjǵ wǵkwǵroarǵǵá yóf imónǵǵáyo nǵjǵá dñjǵ émf saimǵ mónǵñǵpimi dáni imónǵñǵ bi urarǵñwárinǵ. Nǵjǵá apǵ áma rǵná dǵñǵ imónǵǵápmi dǵñǵmani. Nǵjǵá apǵ enǵ áma rǵná dǵñǵ seáyǵ e nímonǵro meñweagǵáyǵ —Ayǵ anǵnanǵro yarǵǵáǵrǵrǵni. Ayǵyá imónǵǵápmi dǵñǵmani. ⁷ Nǵjǵá dñjǵ émf saimǵ mónǵñǵpimi dǵñǵ imónǵñǵ nionǵ seararǵápi, ayǵ Gorǵxoyá yumǵí imónǵñǵpǵrǵrǵni. Apǵ ínimi imónǵñǵagǵ náni áma “Gorǵxo enǵápi náni nǵjǵá oimónaneyǵ.” nǵwimónǵro aiwi wiwanǵñǵyǵ dñjǵ mopaxǵ mǵmónini. Apǵ Gorǵxo anǵna tñni xwǵári tñni sǵni mǵmǵxǵpa enǵ dǵñǵ yumǵí dñjǵ enǵwǵpeáriñǵpǵrǵrǵni. Nene xǵo tñni anǵnamǵ ñweañǵwá náni enǵwǵpeáriñǵpǵrǵrǵni. ⁸ Áma rǵná dǵñǵ seáyǵ e nímonǵri meñweagǵáyǵ wǵ Gorǵxo yumǵí dñjǵ enǵwǵpeáriñǵpǵ náni nǵjǵá mǵmónǵǵárinǵ. Ayǵ nǵjǵá nímonǵro sǵñwǵriyǵ, Ámǵná enǵ eániñǵ nene yeáyǵ neayimǵxemeanǵa náni Gorǵxo imónǵñǵpǵ neaiwapiyinǵomi wǵ ikǵáyo yekwiroáranǵro egǵámani. ⁹ None rarǵñwápi náni Bǵkwǵyo dǵñǵ xǵxenǵ re nǵrǵnǵri eániñǵ, “Amǵpǵ Gorǵxo áma xǵomǵ dñjǵ sǵxǵ uyarǵǵáyo wipǵmoáriñǵpǵ, ayǵ áma wǵ sǵñwǵ mǵwǵnǵpa ero arǵá mǵwǵpa ero ‘Neaipǵmoáriñǵpǵ, ayǵ apǵrǵanǵ?’ nǵyairǵiri dñjǵ mǵmopa ero yarǵǵáǵrǵrǵni.” E nǵrǵnǵri eániñǵpǵ none seararǵñwápi tñni xǵxenǵ imónǵni. ¹⁰ Gorǵxo nene náni neaipǵmoáriñǵpǵ áma wigǵ dñjǵ tñni dñjǵ mǵmopaxǵ imónǵñǵagǵ aiwi Gorǵxo xegǵ kwǵyǵpimi dǵñǵ rǵxa wǵá nearókiamonǵrǵrǵni. Ayǵ rǵpi nánirǵni. Xegǵ kwǵyǵpǵ nemiǵ amǵpǵ nǵñni náni nǵjǵá imónǵni. Amǵpǵ Gorǵxo yumǵí enǵwǵpeáriñǵpǵ náni aí nǵjǵá imónǵni. ¹¹ Áma go áma wo yumǵí dñjǵ moariñǵpǵ náni nǵjǵá imónǵni? Oweoi, áma o yumǵí dñjǵ moariñǵpǵ xewanǵñoyá dñjǵpǵni apǵ náni nǵjǵá imónǵni. Kwǵyǵ Gorǵxoyápi enǵ axǵpǵ imónǵni. Áma wo aí dñjǵ Gorǵxo moariñǵpǵ náni nǵjǵá mǵmónǵpaxǵ neri aí xegǵ kwǵyǵpǵni nǵjǵá imónǵñǵ enǵagǵ náni Gorǵxo yumǵí neaipǵmoáriñǵpǵ náni anani wǵá nearókiamopaxǵrǵrǵni. ¹² Gorǵxo wá nǵneawianǵri e e epaxǵ imónǵrǵrǵxǵnǵri sǵwiá sǵxǵ neamǵmonǵ nǵpǵni náni nǵjǵá imónanǵwá náni o kwǵyǵ áma xwǵá tǵyo xǵomǵ mǵxǵdarǵǵáǵyǵyá imónǵñǵpǵ sǵxǵ mǵneamǵmó xǵo tññǵ e dǵñǵpǵ sǵxǵ neamǵmonǵrǵrǵni. ¹³ Ayǵnani none Gorǵxo wá nǵneawianǵri sǵwiá sǵxǵ neamǵmonǵpǵ náni nǵsearéwapiyirǵná xwǵyǵá áxwǵnǵjeyani dñjǵ émf saimǵ nǵmorane réwapariñwápmi dǵñǵ mǵsearéwapiyǵ xwǵyǵá Gorǵxoyá kwǵyǵpǵ nearéwapiyǵyó dǵñǵ searéwapiyarǵñwárinǵ. Áma Gorǵxoyá kwǵyǵpǵ tǵǵáyo kwǵyǵpǵ nearéwapiyǵpǵ píranǵñǵ ureñwǵpearǵñwárinǵ. ¹⁴ E neri aí áma kwǵyǵ Gorǵxoyápi mayǵ imónǵǵáyo o wá nǵneawianǵri e e epaxǵ

imóníírxíníri xegí kwíyípmi dání sɪxí neamímonjépi nání nuríírnáyí wí mímínipaxímaní. Ayí rípi nánírini. Ámá ayí ámá wí Goríxoyá kwíyípmi dání yaríjagá níwíníroná kwíyípmi dánini mí ómíxipaxí imóníjagí nání dínj píráníjé neyíro “Goríxoyá kwíyípmi dání rífa yaríjoi?” yaiwipaxí mimóníjoi. Ayínání apí e míyáiwí majá neróná “Ámá ayí majá níkáriníro rífa yaríjoi?” yaiwiarígáíriní. ¹⁵ E nerí aí ámá Goríxoyá kwíyí tígáíyí amípi bí nání dínj neyíro “Ayí míkí apimi dání rífa imóníni? Apimi dání rífa imóníni?” yaiwipaxíriní. Kwíyípi tígáíyí e yaiwipaxí aiwí mayíyí ení kwíyípi tígáíyí imónígáípi nání wí dínj eyíropaxí menini. ¹⁶ Nioní seararínápi tíní xíxeni Bíkwyó re níríníri eánini, “Ámá gíyí Ámínáo dínj moarínjépi nání níjé imóníjoi? Oweoi. Gíyí omí uréwapíyipaxí imóníjoi?” E níríníri eáníjagí aiwí nene oyá kwíyípi ténjwaéne dínj Kiraiso moarínjépi axípi moarínjwaénerini.

3

“Searéwapíyaríjwáone sa Goríxomi xínáíwanéníjé imóníjwáonerini.” uríjé nánírini.

¹ Gí níríxímeáyíné, nioní e nísearíri aí xámi seyíné tíní níjwearí nísearéwapíyiríná ámá kwíyípi tígá wíyóníjé searéwapíyipaxí mimónígáíriní. Ámá kwíyípi mayí imónígáí Goríxomi míxídarígáíyo uréwapíyaríjwápa axípi searéwapíyínáriní. Ámá Kiraisomi iwamó níxídíriná o tñí ríxa íkárínígáíyíné aiwí síní píopia yapí imóníjáná searéwapíyínáriní. ²⁻³ Seyíné níáíwí píopia aiwá mínipaxííníjé imóníjagá nání xwíyá ínimí imóníjépi nísearéwapíyiríná aiwá míseaiapí amíjíníjé seaiapínáriní. Agwí ríná aí seyíné kwíyípi oseaiwapíyimíníri yaríjépmi míxídí segí dínj tñí íeapá seinarínjépmi níxídíro síní aiwá nípaxííníjé mimóníjoi. Seyíné segí wíniyo síní sípi dínj wíaiwíro símí tñí íníro nerónáyí, “Íeapá neinarínjépmi xídírane sípi ámá Goríxomi míxídarígáíyí yarígápa erane mepa yaríjwíni.” ríseaimónarini? ⁴ Ayí rípi nání e seararíní. Seyíné yaní nepayóníro wíyíné “Nene Poromíni xídaríjwaénerini.” ríro ámí wíyíné “Aporosomíni xídaríjwaénerini.” ríro nerónáyí, re ríseaimónarini, “Ámá Goríxomi míxídarígáíyí yapí mepa yaríjwíni.” ríseaimónarini? ⁵ Seyíné píráníjé dínj yaikírópoyí. Aporoso pí rífa imóníni? Poroní pí rífa imóníni? Sa Ámínáo yá xínáípwííníjé nímonírai yawawi xíxéíni pí pí éisixíníri fá yeaumíráná yarígwíwawirini. Yawawi apíni yarígwíípmi dání seyíné Goríxomi dínj wíkwírógáíriní. ⁶ Nioní iwamó wáí nísearíriná aiwá íwáíníjé seaurínáriní. Aporoso ríwíyo nísearéwapíyiríná aiwá apí yeáyí eníginíri iníjíníjé seapíseameníriní. Yawawi e egwíwawí aiwí seyíné Goríxoyá dínjyo dánini aiwá ná neráíriníjé yapígáíriní. ⁷ Ayínání gímíni go aiwá íwá uríníraní, gímíni go iníjé píseaníraní, ayí ananírini. Sa Goríxoyá dínjyo dání aiwá ná yaparínjé enagí nání xó nánini “Seáyí e imóníjoi, ayí oráni?” yaiwipaxíriní. ⁸ Aiwá íwá uríjoi tñí iníjé píseanjo tñí awá wó wómi seáyí e míwimónini. Níwauní xíxeni axípi imóníjoi. Sía Goríxo ámáyo yayí wímoníyimi awáumi yayí níwimoríná wó xegí enjépi tñí xíxeni wíiri wó xegí enjépi tñí ení xíxeni wíiri eníáriní. ⁹ Yawawi Goríxomi xínáípwííníjé nímonírai e éisixíníri wímonarínjépi yanírai

nání gwí nawíni mónígwíwawi enáná seyíné oyá aiwá omíñíyífnéníñí ímóníñagfa nání raríñíni.

Uréwapiyarígáýf nání anj mírariígáýf tñi r'framíñíyí enj nánir'ni.

Seyíné Gorixoyá xegí anjwáníñí ení imóníño. ¹⁰ Nioní Gorixo wá nñiwianíri e nimóníri éwíñígníri síxí nímímonjípimí dání ámá síñá anj míraniro nání dñj émf saímí moarígápáníñí ner'íná píraníñí nísearéwapíyiri síñá xámí t'wayíronanigíni. Síñá xámí nít'wayírómáná enáná ámá ámí xamíñj wo e dání nímíra peyaríni. E nerí aí seyíné síñá xámí t'wayíróniñomí dání omíraneyíníróná úrapí mé woxíni woxíni xíxegíni píraníñí dñj nímorí mír'írxíni. ¹¹ Seyíné nájfá re imóníño. Síñá iwamó t'wayíróniño, ayí Jisasi Kiraisoríni. Síñá ámí síñj wo t'wayíróni'paxí mimóníni. Omí dáníni seáyí e nímíra peyipaxíriñí. ¹² Omí dání anj nímíra nipeyir'íná ámá wí síñá gorí tñíraní, síñá sir'ipá tñíraní, síñá ayá tñj imóníñíyí tñíraní, mír'iro wíniyí ík'fá tñíraní, ówí tñíraní, ará síyíkí tñíraní, mír'iro yaríño. ¹³ Ámá xíxegíni nímíra ug'fápi sífá Kiraiso weap'ínáyimi ámá nñenení síñwí wñnaní nání síñáni imóníñfáriñí. Síñáni imónáná re yaiwian'wáriñí, “Anj nímíróná ayí tñí mír'ígárfáni?” yaiwian'wáriñí. Ayí rípi nánir'ni. Sífá ayimi r'fá nñí'pimí dání síñwí wñax'danf'wáriñí. Xíxegíni mír'ígápi wíy'fá r'fá náná “Ayí Gorixomí dñj n'wíkwíroro aí r'fá n'paxí imóníñí tñíniñí mír'ígárfáni?” yaiwirane wíy'fá r'fá nímíni'ri éf aí síni mír'niñagí n'wíni'ranénáyí, “Ayí Gorixomí dñj n'wíkwíroróná píraníñí níxí'díro r'fá m'ni'paxí imóníñípi tñíniñí mír'ígárfáni?” yaiwirane yan'wáriñí. ¹⁴ Anj ámá gíyí gíyí síñá xámí t'wayíróniñomí seáyí e nímíra peyígápi r'fá m'ni' síni mír'niñánáyí, ámá ayo Gorixo yayí wimón'fáriñí. ¹⁵ Anj ámá gíyí gíyí nímíra peyígápi r'fá nowáranáyí, “Anj riwá mírariñíni.” yaiwígápi an'ipá imóní' enagí aiwí Gorixo yeáyí nuyimíxemear'íná anj xiáw'fyo r'fá nímíni'ri yar'íná r'fáyo dáníñíñí umíxean'fáriñí.

“Seyíné Gorixoyá anj wíwáníñí imóníño.” uríñj nánir'ni.

¹⁶ Anj Gorixo tñí awí eánarígíwáníñí imóní'gáýf'né imóníñípi nání seyíné síni maj'fá rimóníño? Oyá kwíy'pi seyíné anjwáníñí imóníñí'pimí íni'ni sean'wean'pi nání ení síni maj'fá rimóníño? ¹⁷ Ámá gíyí gíyí anj Gorixo tñí awí eánarígíwámí xwí'fá seaikíxéanáyí, iwá nion'yáiwaní imóní'wíñígníri imíxíñj enagí nání xómí ení xwí'fá wíxíxen'fáriñí. Seyíné n'yífnéni, ayí anj iwáníñí imóníñagí nání raríñíni.

“Seg'f'f wone m'ineam'feyoapani.” uríñj nánir'ni.

¹⁸ Ámá woxí “Níiwaniñoni dñj émf saímí mon'áonir'ni.” n'yaiwiníri yapí méwap'ni'paní. Seg'f'f wo “Nioní ámá ríná dñj'f'fá síñw'fyo dání dñj píraníñí émf saímí mon'áonir'ni.” n'yaiwiní'ínáyí, nepa Gorixoyá síñw'fyo dání dñj émf saímí mon'áoní imóní'fá nání dñj apí pñí n'wíári'máná wí'fá síñw'fyo dání maj'fá ikárinariñí wo imóní'wíñígníni. ¹⁹ Ámá Gorixomí m'ixídaríg'f'fá “Nene dñj émf saímí moaríñwáriñí.” yaiwinarígápi, ayí Gorixoyá síñw'fyo dání mají'maj'fá níkaríniro yarígápi enagí nání searariñíni. B'kw'fyo dání nioní searariñápi tñí xíxení rípi nír'ni'ri eániñagí nání raríñíni, “Ámá ‘Dñj émf saímí moaríñwáriñí.’ yaiwinarígápi'pimí dání sípogwí wíóar'ínáyo op'kíní'poyíni'ri yaríño, ayí

Gorixorini.” niriñiri eaniñagá nani rariñini. ²⁰ Ámi wí e eni bi rípi niriñiri eaniñi, “Áminá Gorixo niñfáriní. Ámá ‘Diní émi saímí moñwaénerini.’ yaiwinarigfáyí wigí diní tñi enjwípearigfápi surímá imónini.” niriñiri eaniñi. ²¹ Ayinani negí nearéwapiyarigfáyí womi seáyí e numfeyoarane “Omíni xfdaríñwaénerini.” mirípa oyaneyí. Ayí rípi nani seararíñini. Amípi nñi ayí seyíne arirá seainífa naniñini. ²² Poronirani, Aporosorani, Pitaorani, xwífa ririrani, seyíne sini siní niñwearínarani, niperínarani, amípi agwí ríná imóniniñyírani, ríwíyo imóniniñáyírani, nñinyí ayí seyíneyá imónini. ²³ Seyíne eni Kiraisoyá imóniniñoi. O eni Gorixoyá imóniniñoi enjagí nani “Negí nearéwapiyarigfáyí womi seáyí e mimixípa oyaneyí.” seararíñini.

4

“Gorixo ámá xfoyá imónigfáyo yarigfápi nani piríró umenfáriní.” uríñfá naniñini.

¹ Seyíne wáf rimeariñwáone nani diní niñmoróná rípiñi mófríxini, “Awa Kiraiso api éfríxiniñi wimónariñipi epíri nani xegí xináiwániñi imónigfáwarfani? Xwiyífa oyá yumí riniñipi áwaní wuríyipíri nani xegí bosíwówániñi imónigfáwarfani?” yaiwífríxini. ² “Bosíwí niñmóniro yarigfáyí wigí diní tñi amípi ayá wí nerínáyí, ayí apáni yaríñoi.” yaiwiaríñwámani. “Sa ná biniñi boso urariñipi tñi xixeniñi diní unjwiráripaxí imóniniñipi nerínáyí, ayí apáni yaríñoi.” yaiwiaríñwáriní. ³ Ámá opisí aníyo dání xwírxí meariñgífa wírani, seyínerani, segí diníyo dání nioni gí yaríñapi nani piríró niñmerínáyí, ayá síwí bi mñiró “Api, ayí ananirini.” yaiwimíñi. Niñwaníñoni aí gí yaríñapi nani piríró niñmeniri “E éapi nanífrani? E éapi sipírani?” yaiwinaríñamani. ⁴ Nioniñi diní peá nuniri “Íwí bi méaonirini.” niñyaiwiniri aiwí “Xwiyífa mayoni imóniniñini.” wí rípañi menini. Nioniñi yaríñapi nani piríró epaxí imóniniñoi, ayí ná woní Áminá Gorixorini. ⁵ Ayinani sini imóniniñaná seyíne ámá wíyo xwiyífa mumeáripani. Ámináo —O niñbiríná amípi sífa yiniñimíniñi imóniniñyí wífa okímíxiriñi ámá diní inimiñi niñkwírómáná egfápirani, rigfápirani, niñpiniñi siníani imíxiriñi enforini. O weapiñe nani xwayí naníro ñweáriñini. Íná dání xixegíniñi wominiñi wominiñi yafí niñeameríná wo xegí nera unípi tñi wo xegí nera unípi tñi xixeniñi neariniñini.

“Seyíne seáyí e seáyí e niñmeníróná naníñmani.” uríñfá naniñini.

⁶ Gí niñixímeáyíne, payí rína nearíná ewayí xwiyífa nioni tñi Aporoso tñi naniñi nira waríñapi, ayí seyíne diní pirániñiñi niñmoro “Poró nene yaríñwápi nani rífa neararini?” oyaiwípyoiniriñi nani nira waríñini. Seyíne yawawi naniñi nira waríñapi naniñi diní niñmoróná Bíkwíyo niriñiri eaniñipi ogámí mepa nero seáyí e mimóniñi nemáná wíyo imímiñi wimíxiro wíyo seáyí e umfeyoaro mepa éfríxiniñi seararíñini. ⁷ Seyíne naniñi ámá gíyí “Seáyí e imónigfáyíriní.” yaiwiaríñoi? Oweoi, wí e niñseaiwiaríñoi. Amípi seyíne imónigfápi Gorixo wí síxí niñseamímoniñi reñoi? Oweoi, amípi seyíne imónigfápi o síwífa síxí seamímoniñi. O síwífa síxí seamímoniñi enjagí naniñi pí naniñi seáyí e niñmóniro síxí niñseamímopa ení naníniñiñi míxí meakíñinaríñoi. ⁸ Neparíñi? Seyíne ríxa aiwá xwé niñniñóniñiñi agwí ímí rífa seayiniñi? Ríxa amípi wí niñmúrónigfáyíne niñmóniro rífa

ημεαυτοι? None sɪni sɪpʰánɪŋɪf nɪmónɪrane ημεαυτῶνά σεϋνέ ρɪxa mɪxʰ ináyɪf nɪmónɪro rʰa ημεαυτοι? Ai, none enɪ seϋnέ tʰnɪ nawɪnɪ mɪxʰ ináyɪf nɪmónɪrane seáyɪ e imónanɪwá nánɪ re neaimónarɪnɪ, “Seϋnέ nepa ρɪxa mɪxʰ ináyɪf nɪmónɪro, sɪŋwɪrɪyɪf nanɪf imónɪmɪnɪrɪ enɪfrɪnɪ.” neaimónarɪnɪ. ⁹ Nionɪ dɪŋɪf re nɪmónarɪŋagɪ nánɪ seararɪŋɪnɪ, “Wáɪ wurɪmeaiarɪŋwáone Gorɪxo aga sɪwɪá neawárɪŋonerɪnɪ. Ámá xwɪrɪxɪ numemáná ‘Rɪxa opɪkípoyɪ.’ rárɪnɪŋɪyɪŋɪŋɪf imónɪŋwáonerɪnɪ. Pɪ pí nɪnɪ sɪŋwɪ tɪgʰáyɪf —Anɪnájɪranɪ, ámáranɪ, nɪnɪ sɪŋwɪ nɪneanɪro rɪpʰá neamearɪpʰrɪ nánɪ áwɪnɪmɪ yarɪŋwáone imónɪŋwɪnɪ.” nɪmónarɪnɪ. ¹⁰ None Kiraisomɪ nɪxʰdɪrane nánɪ majɪmajʰá ikárɪnɪŋwáone aɪ seϋnέ o tʰnɪ nawɪnɪ nɪkárɪnɪro nánɪ ρɪxa dɪŋɪf nanɪf imónɪŋpɪnɪ tɪgʰáyɪnérɪnɪ. None enɪf samɪŋɪf neawenone aɪ seϋnέ ρɪxa enɪf eánɪgʰáyɪnérɪnɪ. None peayɪf neawianɪgʰone aɪ seϋnέ seáyɪ e seaimɪxɪgʰoyɪnérɪnɪ. ¹¹ Enɪná dánɪ agwɪ rɪná nánɪ none agwɪf nánɪ erane inɪgʰ nánɪ neainɪrɪ iyʰá írɪkwɪnɪ pánɪrane ámá wé tʰnɪ neaupɪkákwarɪgʰone imónɪrane anɪf sá weanɪwá nánɪ wɪ mayone enagɪf nánɪ anɪf xwɪrɪnɪmerane ¹² negɪf wé tʰnɪ omɪŋɪf anɪŋɪf mɪnɪf erane ámá rɪperɪrɪf neaíaná píránɪŋɪf nanɪŋɪnɪ umearɪrane xeanɪŋɪf neaíaná xwámámɪf wɪrane ¹³ ikayɪwɪf neamearáná pɪyʰá xwɪyʰá urɪrane yarɪŋwáonerɪnɪ. Xwɪá rɪrɪ nɪrɪmɪnɪ dánɪyɪf ráf neaimoarɪgʰonerɪnɪ. Ámá nɪnɪ none pɪaxɪf earɪf ɪyanŋwɪnɪŋɪf neaimoarɪgʰonerɪnɪ. Agwɪ rɪná enɪ apɪ sɪnɪ e neaimoarɪŋoɪ.

“Poronɪ ikanɪŋɪf nɪaxɪdʰrɪxɪnɪ.” urɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

¹⁴ Rɪfwamɪŋɪf nionɪ neáa warɪŋá apɪ seϋnέ ayá oseaimómɪnɪrɪ meá nɪaɪwɪf gɪf dɪŋɪf sɪxɪ seayɪnáyɪnénɪŋɪf dɪŋɪf fá oxɪrɪpoyɪnɪrɪ eaarɪŋɪnɪ. ¹⁵ Seϋnέ Kiraisomɪ píránɪŋɪf xɪdɪpʰrɪá nánɪ yayɪwɪf seamearɪgʰáyɪf nepa fá mɪropaxɪf enánáyɪf, segɪf áponɪnɪŋɪf imónɪŋáonɪ ayɪf obaxɪf menɪnɪ. Nionɪ xwɪyʰá yayɪf seainɪpaxɪf imónɪŋpɪf iwamʰó wáɪ nɪsearɪrɪná seϋnέ Kiraisɪf Jisaso tʰnɪ nawɪnɪ ikárɪnɪpʰrɪ nánɪ nionɪ seameanáyɪnénɪŋɪf imónɪŋagʰa nánɪ seararɪŋɪnɪ. ¹⁶ Segɪf áponɪnɪŋɪf imónɪŋáonɪ, ayɪf nionɪ enagɪf nánɪ enɪf rɪrémɪxɪf rɪpɪ oseaimɪnɪ, “Nionɪ yarɪŋápa axɪpɪf ikanɪŋɪf nɪaxɪdʰrɪxɪnɪ.” osearɪmɪnɪ. ¹⁷ Nionɪ seararɪŋápɪf oépoyɪnɪrɪ xámɪf Timotiomɪ —O gɪf dɪŋɪf sɪxɪf uyɪrɪ dɪŋɪf upwɪrárɪrɪ enáorɪnɪ. Kiraiso nánɪ wáɪf urɪŋápɪmɪf dánɪf dɪŋɪf wɪkwɪróagɪf nánɪf gɪf ɪwónɪŋɪf imónɪŋorɪnɪ. Omɪ seϋnέ tʰámɪnɪf urowárenapɪŋárɪnɪ. O ρɪxa nɪseaimearɪná nionɪ Kiraisomɪ nɪxʰdɪrɪná yarɪŋápɪf —Apɪf nionɪ amɪ amɪ nemerɪná Jisasoýá sɪyɪkɪf imónɪgʰá nɪyonɪf uréwapɪyarɪŋápɪrɪnɪ. Apɪf nánɪf o dirɪrɪf seainɪŋoɪ.

¹⁸ Wɪyʰné nionɪ mɪbɪpa emʰa nánɪnɪŋɪf seáyɪf e seáyɪf e nɪmenɪro wárɪxayɪné imónarɪŋoɪ. ¹⁹ E nerɪf aɪf Ámɪná Gorɪxo nɪwimónɪrɪná nionɪ sɪnɪf mé seϋnέ tʰámɪnɪf nɪbɪrɪf wárɪxayɪnéýá xwɪyʰápɪf arʰá mɪseal segɪf enɪf neánɪro seáyɪf e imónɪgʰápɪf apɪmɪf dánɪf rɪf rɪmónarɪgʰawɪxɪnɪrɪf sɪŋwɪf seanaxɪdɪmʰárɪnɪ. ²⁰ Ámá manɪf pánɪf rarɪŋagʰa nɪwɪnɪranéná “Ayɪf Gorɪxoyáf xwɪoxɪfo wápɪwɪrɪfáyɪrʰánɪ?” yaiwɪarɪŋwámanɪ. Enɪf neánɪro uxʰdarɪŋagʰa nɪwɪnɪranéná “Ayɪf oyá xwɪoxɪfo ηweáyɪrʰánɪ?” yaiwɪarɪŋwá enagɪf nánɪf seararɪŋɪnɪ. ²¹ Seϋnέf gɪmɪnɪf gɪpɪf nánɪf seaimónarɪnɪ? “Porɪf sɪyɪkɪf nearanɪf nánɪf iwanɪf nɪmeámɪf bɪwɪnɪgɪnɪ.” rɪseaimónarɪnɪ? “Dɪŋɪf sɪxɪf neayarɪŋpɪf neaɪwapɪyɪnɪf nánɪf nɪpenɪf nɪmónɪmánáf bɪwɪnɪgɪnɪ.” rɪseaimónarɪnɪ?

5

Wigf wo xanoyá apixí tñí fwf ninñri meánigfipi nání mǎxf urinj nánñrini.

¹ Xwiyá bí ripi seyíne nání rinimeariní, “Jisasoyá siyikí imónigfá Korinyo nweagfáy wí fwf inarñoi.” rinimeariní. fwf apí é má Gorixomi mǎxfdarigfáy aí xe oinfpoyñiri sñwí mǎwinarigfápi nání seararñini. Segí wo xanoyá apixí tñí fwf ninayíísaná meánigfí enagí nání rarñini. ² fwf apí siní enáná pí nání wárixayíne imónarñoi? Sipí apí yarñomi segí siyikí imónigfápi dání nǎpariro mopaxí enagí nání apí e nemána ñwí nearo sñwiriýí, ayí nañ yanñri egfárini. ³ Nioni ná jámé nñwearní aí gí dñfpi seakikayonáoni seyíne tñí nweaarñápanññf sipí apí enomi rixa xwiyá umearñarñini. ⁴⁻⁵ Áminá Jisaso nñrowarñfipimi dání dñf re moárñanigñi, “Ayí awí neánñroná nioni siní dñf ukikayonáná enñ eánñf Áminá Jisasoypimi dání xwiyá axí ripi rinñrixini, ‘Xe fwf apí yarñoi náomñi xwirá wikixenía nání Seteno tñí owáraneyí. Rfwiyo sá Ámináo binfáyimi xegí dñfpi yeáyí uyimixemeanía nání agwi Seteno tñí owáraneyí.’ rinñrixini.” dñf e moárñanigñi.

“Ámá sipí enomi emi parimóñrixini.” urinj nánñrini.

⁶ Seyíne wárixá imónarigfápi aga nañ menñni. Yisí bí onñmiápi tfagi aí bisfkerfá nñpimñi ikwianwí eapñararñná nñpini nñmíga warñfpi nání seyíne nñjía mimónipa renñoi? ⁷ Yisí onñmiápi táná bisfkerfá nñpimñi ikwianwí eapñararñfpa axípi xámí fwf ná woni éf aí amá obaxí axípi xénipaxí enagí nání seyíne bisfkerfá sññññf imónipñi nání yisí xámññññf imónñfpi emi kwírimópoyí. Seyíne rixa bisfkerfá yisí mayí sñññññf imónñagí aí seararñini. Ayí ripi nánñrini. “Judayene Gorixoyá aññnajo neamúroagfpi nání dñf moaní nání sipisipi ridiyowá yarñwápa Kiraiso enñ nene nání rixa ridiyowá inññf enagí nání seyíne rixa bisfkerfá yisí mayí sñññññf imónñoi.” nímónarñi. ⁸ Ayínání nene Kiraiso neaññpi nání dñf moaní nání aiwá apí nñirane yayí neranéná bisfkerfá yisí xámñfpi —Apí sipí wikáñro rikikirfó ero yarigfánñf imónñfpirini. Apí tñí nímixñri mññf bisfkerfá yisí mayípi —Apí dñf nañpñni fá xññro nepa imónñfpiñi nání riro yarigfápiñi. Bisfkerfá yisí mayí apí tñí nñwanigñi.

⁹ Nioni xámí payí wina re nññri nearí mónañarñni, “Seyíne amá fwf inarigfáy tñí nawíni gwiaumí minipani.” nññri nearí mónañarñni. ¹⁰ E nññri nearñná amá Gorixomi mǎxfdarigfá fwf inññronani, sñwí fwf winññronani, fwf urápiñronani, wigf ñwíápimi xñññronani, yarigfáy nání mǎsearñanigñi. “Ámá Gorixomi mǎxfdarigfá apí apí e yarigfáy tñí gwiaumí wí minípa oemñni.” nñyairónáyí, xwíá rññmí pññi nñwiáññni nání e epaxí imónñagí nání wí e mǎsearñanigñi. ¹¹ Payí xámí nññri nearñná ayí ripi imónñfpi nání searñanigñi, “Ámá ‘Jisasomi nǎxfññri nání segí séríxímeáonñrini.’ rarññf wo apíxf wí tñí fwf inññññni, sñwí fwf winññññni, xegí ñwíápimi xñññññni, amáyo ikayfwí umearñññni, inñgf xwapí nññmáná papíkf erññni, amáyá amipí wí urápiññni, e yarñño tñí gwiaumí minipani. Aiwá aí o tñí nawíni nñkumixññri mññpani.” nññri eañanigñi. ¹²⁻¹³ Ayí ripi nání seararñini. Amá Jisasoyá siyikí imónñwaeñe tñí siní nawíni mimónigfáyo nioni sñwí nñwíñaxññri xwiyá urípañ rimónññni? Oweoi, ayo Gorixó sñwí nñwíñaxññri xwiyá

urípaxírini. E nerí aí áamá Gorixomí dñí nîwîkwîroro nánî seyíné tñî nawínî imónigfáyo sñwí nîwînaxdíro sipí yarîñagfa nîwînríná xwíyfa uríírîxini. Áamá sipí enjomi emi parimófrîxini seararîñini.

6

“Segf wíyo xwîrîxî mumepanî.” urîñf nánîrîni.

1 Segfí wo xegf imónîñf wo tñî xwíyfa imîxîpîsi nánî nimónîríná, arîge nerí “Áamá Gorîxoyá imónigfáyf tñî nîrîrane píranîñf oyeaimîxîpoyî.” mîyaiwí ayo nîmúrorî “Áamá Gorîxoyá mimónigfáyf tñî nîrîrane píranîñf oyeaimîxîpoyî.” nîyaiwirî wigf opisî añf tñî e nánî warîñrîni? 2 Gorîxoyá áamá imónîñwaéne Kiraiso nîweapîríná xío tñî nawínî nene áamá Gorîxoyá mimónigfáyo xwîrîxî umeanf wápi nánî sîni nîjfa mimónîpa reñoi? Seyíné xwîrîxî seáyi e imónîñf apî umepîrfá enjagi nánî “Xwíyfa onîmiá agwî ríná rînarîñwápia xwîrîxî mîmenîpaxî imónîñwaénerîni.” rîyaiwinarîñoi? Ananî xwîrîxî menîpaxî imónigfáynérîni. 3 Anîñajf manî Gorîxoyáyo pírf wíakigfáyo xwîrîxî nene umeanf wápi nánî sîni nîjfa mimónîpa reñoi? Seyíné e epîrfá enjagi nánî xwíyfa xwífa tfo rînarîñwáyo anîpaxî xwîrîxî umepaxíynérîni. 4 Ayínánî wíyíné xwíyfa bî tégfáyné nimónîróná pí nánî áamá Jisasoyá sîyîkî imónigfáynéyá sñwíyo dánî sipfá imónigfáyf wí píranîñf oneaimîxîpoyînrî ayf tñî e nánî warîgfarîni? 5 Ayá seaimopaxî bî rîpi yarîñf oseaimîni. Jisasoyá sîyîkî imónigfáyné, segíyf wo wo tñî xwíyfa tñî nimónîríná segíyf dñî tñî wo xwíyfa arfá nîwirî píranîñf wîmîxîyipaxî imónîño menîranî? 6 Sérîxîmeánîñf imónîñf wo wfomi xwîrîxî oumemînríná, ayf nanî mimónîñf nerí aí Jisasomî dñî mîwîkwîroarîgíyf píranîñf oyeaimîxîpoyînrî ayf tñî e nánî nîmeámî nurínáyf, ayf aga sipí imónîñfî yarîni. 7 “Jisasomî píranîñf oxídaneyî.” yaiwiarîgíyfné xwîrîxî nîmenîróná apîmî dánî rîxa rîpáiwîñîñf meáarîñoi. Díxî womî xwîrîxî mumé xe onîkárînrî nerínáyf, “Ayf apánî yarîñoi.” searîmfîni. Xwîrîxî mumé amîpî xe íwî onîrápînrî nerínáyf, “Ayf apánî yarîñoi.” searîmfîni. 8 E nerí aí seyíné wí e mepa nero sipí íkárînrî íwî rápenîro yarîñoi. Sérîxîmeánîñf imónigfáyo aí apî e wîkárarîñoi. 9 Gorîxo áamá rîkîkîrfó yarîgíyf xe xíoyá xwíoxíyo opáwîpoyînrî sñwí mîwînrîpa enfápi nánî seyíné sîni nîjfa mimónîpa reñoi? Seyíné xerwîni nîmoro yapîñîñf méwapînrîpanî. Áamá íwî nînrî rîpéanarîgíyfrânî, wigf îwáfapîmî íá xîrarîgíyfrânî, oxí wo apîxî wí tñî íwî inarîgíyfrânî, oxí wo wfo tñî “Íwî oinaiyi.” wîmónarîgíyfrânî, oxí wo wfo tñî íy onarîgíyfrânî, 10 íwî urápekîxearîgíyfrânî, amîpî wayáyo sñwí íwî wînarîgíyfrânî, inîgí xwé nînrîro papîkî yarîgíyfrânî, íkayíwî umeanarîgíyfrânî, majfá nîwîkárîmáná íwî uráparîgíyfrânî, áamá e yarîgíyfrânî wí Gorîxo gí xwíoxíyo xe onjweápoyînrî wí sñwí wînríná menîni. 11 Xámî wíyíné apî bî yagfáyné imónîñagfa aí Áminá Jisasi Kiraiso tñî kwíyf negí ápo Gorîxoyápi tñî egfîpîmî dánî Gorîxo segí yagfápi rîxa ígfanîñf seaeámorî sîyîkwî mînrîyfné imónîfrîxînrî seaimîxîrî xwíyfa mayf imónigfáyné imónîfrîxînrî seaimîxîrî enjîrîni.

“Áamá náomî dánî pí pí neróná Gorîxomî seáyi e umepaxî imónîñfîni époyî.” urîñf nánîrîni.

12 Seyíné re niyaiwiarinagfa aiwi “Pí pí ‘Oemini.’ n-neaimónirfná ananí epaxenerini.” niyaiwiarinagfa aiwi apimi nípimini dání nanj seaimixipaxí menini. Amípi nioni “Oemini.” n-nimónirfná api ananí nepaxoní aiwi wí nánini xe mihj n-niga ouniri síhwi winimfámani. 13 Ámá fwí inarigfá wí fwí wiwaninjtýf yarigfápi nání re oyaiwípoyiniri, “Ananirini. Ámá nápi, ayf api nání meniraní?” oyaiwípoyiniri ewayf ikaxf rípi rarigfáriní, “Aiwá ayf agwú nánirini. Agwú ení ayf aiwá nánirini.” E rarigfápi napa rininagí aiwi Gorixo agwú tñi aiwápi tñi anipá imixinifáriní. E nerí aí ámaéne fwí inaníwá nání menini. Ámináo wimónarinjpiní yaníwá nání imóninwiní. Ámináo ení ámá nápi nanj oimónipoyiniri yarinjriní. 14 Gorixo sa negí Áminá Jisaso owiápnimeaniri síhjí wimixinimaní. Nene ení wiápnimeaníwá nání xegf enj eáninjpimi dání síhjí neaimixinfá enagf nání rarinjiní.

15 Seyíné Kiraisoyá syikfpi imónigfáyné enagí nání xfoyá nápimi dání seyíné bí bñinjí imónigfápi nání síní majfá rimóninjo? Ayináni nioni oyá nápimi dání bñinjí imóninjooní niyónimí nuri apixf iyf ede dání warigfá wimi nkumixinirfná “Ayf ananirini.” riyaiwiarinjo? Oweoi, wí e yaiwipaxí menini. 16 Ámá apixf iyf ede dání warigfími kumixinigfá gíyí gíyí, ayf xfi tñi nawíni nimóniro ná ayf ná bñinjinjí imónigfápi nání seyíné síní majfá rimóninjo? Bkwíyo dání xwíyá rípi “Ayaú nkumixinirfná ná ayf ná bñinjinjí imónigfirini.” niriniri eáninagí nání seararinjini. 17 E nerí aí ámá Ámináo tñi nawíni kumixinifáyí o tñi nawíni nimóniróná kwíyí axípi tgfáyí imónarigfáriní. 18 Ámá wí tñi fwí inaniginiri wáyí nero éfí úfrixini. Pí pí fwí ámá yarigfá winítýf náomi bfaríwáminí nero aí apixf tñi fwí inarigfápi xegf bí imónini. Náomi ínimi dání nero nání wiwaninjtýf xwírfá ikixenarigfáriní. 19-20 Segf ná xixegfni imónigfápi, ayf kwíyí Gorixoyápi nání —Api Gorixo síxf seamimóáná seaainjpiní. Api nání segf wará anjinjí imónigfápi nání seyíné síní majfá rimóninjo? Gorixo Jisaso neainjpiní dání ríxa bñinjí neainj enagf nání ríxa xfoyá imóninwiní. Sini sewaninjtýfínéyá mimóninjo. Ayináni seyíné segf nápimi dání pí pí neróná Gorixomi seáyf e umepaxí imóninjpini éfrixini.

7

Ámá meánigfáyf nání urinjí nánirini.

1 Seyíné payf nearo yarinjí nigfápi nání áwanjí bí osearimini. Oyi, ámá apixf bí mmeapa nerfnáyf, ayf nanj yarinjo. 2 E nseariri aí fwí xixegfni ámá inarigfápmi dání feapá seainpaxí enagí nání oxí woxí woxí díxí apixf mearí apixf wíyí wíyí ení díxí oxí meániri éfrixini. 3 Apixf wíyí “Gf oxo fá onixirini.” nisimónirfná xiagwoxi ími xe fá xirírxini. Oxí woxí “Gf apiximí fá oxirimini.” nisimónirfná xiepiyi ení “Xe fá onixirini.” yaiwírxini. 4 Xiagwoxi, ayf díxí nápi nání xiáwoximani. Díxí apixí díxí nápi nání xifáirini. Xiepiyi ení, ayf díxí nápi nání xifáiyimani. Díxí oxo, ayf jíxyá nápi nání xiáworini. 5 Ayináni wiyagwí wiyagwí “fá oxirinaiyí.” nirinirina arfá mé miní xixe “Oyi.” rinisixini. Sfá áríní Gorixomi xwíyá ririmf wiani nání xixe “Oweoi.” nirinirina, ayf ananirini. E nseariri aí sfá “‘Oweoi.’ orinaiyí.” yaiwípi ríxa nórimáná enáná ámi fá xirínisixini. Ayf rípi nánirini. Woxí woxí “Ámá wí tñi fwí

inanípí nání m̄ñj̄ min̄ipa oem̄ini.” n̄simón̄ir̄í aí x̄ixeni ap̄i em̄in̄ir̄í nání en̄j̄ m̄ireán̄iŋaḡi nání Seteno áamá wí t̄n̄i f̄w̄f̄ in̄ir̄í nání r̄ir̄f̄eáw̄in̄iḡin̄ir̄í “Ám̄i fá x̄ir̄in̄f̄isix̄in̄i.” searar̄iŋ̄in̄i. ⁶ “S̄f̄á ár̄n̄f̄ Gor̄ixom̄i r̄ix̄in̄j̄ ur̄ip̄ir̄i nání x̄ixe ‘Oweoi.’ n̄ir̄in̄ir̄óná, aȳf̄ anan̄ir̄in̄i.” searar̄iŋ̄ap̄i sekax̄f̄ e éf̄rix̄in̄ir̄i m̄isearar̄iŋ̄in̄i. N̄iseaimón̄ir̄fná xe e éf̄rix̄in̄ir̄i s̄iŋw̄f̄ seanar̄iŋ̄in̄i. ⁷ “Áamá n̄f̄n̄i nion̄i ap̄ix̄f̄ m̄imeapa en̄áon̄i yap̄i nimón̄ir̄fná, aȳf̄ anan̄ir̄in̄i.” nimón̄ar̄in̄i. E ner̄i aí Gor̄ixoxo áamá o om̄i x̄ixeḡin̄iyo wá n̄wian̄ir̄i n̄wiir̄fná w̄iyo meán̄ipax̄f̄ oimón̄f̄oyin̄ir̄i w̄iir̄i w̄iyo m̄imeán̄ipax̄f̄ oimón̄f̄oyin̄ir̄i w̄iir̄i en̄j̄ en̄aḡi nání searar̄iŋ̄in̄i.

⁸ Seḡf̄ áamá sin̄i m̄imeán̄iḡf̄áȳf̄ t̄n̄i ap̄ix̄f̄ an̄ȳf̄ t̄n̄i nání rip̄i osear̄im̄in̄i. Aȳf̄ m̄imeán̄iŋáon̄i yap̄i sin̄i an̄iŋ̄f̄ e nimón̄ir̄óná nan̄j̄ yar̄iŋ̄o. ⁹ E n̄isear̄ir̄i aí rip̄i en̄i osear̄im̄in̄i. “Áamá wí t̄n̄i f̄w̄f̄ inani nání m̄ñj̄ m̄ineain̄ipa oyaneȳi.” n̄iseaimón̄ir̄i aí x̄ixeni ap̄i yan̄iro nání en̄j̄ m̄iseaeán̄ipa nerónáȳf̄ xe meán̄f̄rix̄in̄i. “N̄imeán̄ip̄ir̄i nání d̄ñj̄f̄ s̄ip̄i n̄wia nur̄fnáȳf̄, nan̄j̄ meŋaḡi nání xe meán̄f̄rix̄in̄i.” searar̄iŋ̄in̄i. ¹⁰ R̄ixa meán̄iḡf̄áȳfné nání ŋw̄f̄ ikax̄f̄ rip̄i —Ap̄i nion̄iyápi mar̄f̄ái, Ámináo r̄iŋ̄f̄p̄in̄i. Ap̄i osear̄im̄in̄i. Ap̄ix̄f̄ meán̄iḡf̄iwa wiḡf̄ oxowam̄i n̄wár̄im̄i mupani. ¹¹ E mepa ner̄i n̄wár̄im̄i nur̄fnáȳf̄, ám̄i ox̄f̄ meán̄f̄ k̄ikif̄á ŋweáf̄rix̄in̄i. “K̄ikif̄á oŋweám̄in̄i.” m̄iwimón̄ipa ner̄fnáȳf̄, ám̄i xiagwo t̄n̄i kum̄ix̄in̄f̄rix̄in̄i. Xiagwowa en̄i wiḡf̄ ap̄ix̄iwami em̄i m̄imopa éf̄rix̄in̄i.

¹² Áamá xam̄iŋ̄f̄ win̄iȳfné xw̄iȳf̄á rip̄i —Ap̄i Ámináo r̄iŋ̄f̄p̄iman̄i. Nion̄iyápir̄in̄i. Ap̄i en̄i osear̄im̄in̄i. Ámináo m̄i d̄ñj̄f̄ w̄ikw̄f̄ron̄j̄ȳf̄ wox̄i ap̄ix̄f̄ d̄ñj̄f̄ m̄iw̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ wí r̄imeán̄iŋáná í sin̄i “Anan̄i meán̄iŋáom̄in̄i omeán̄im̄in̄i.” n̄iwimón̄ir̄fná xiagwoxi ím̄i em̄i m̄imopa éf̄rix̄in̄i. ¹³ Ap̄ix̄f̄ Ámináo m̄i d̄ñj̄f̄ w̄ikw̄f̄ron̄j̄x̄i, ox̄f̄ d̄ñj̄f̄ m̄iw̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ wom̄i meán̄iŋ̄ix̄i en̄ánáȳf̄, o sin̄i “Ḡf̄ ap̄ix̄f̄ mean̄ái t̄n̄i an̄iŋ̄f̄ oŋweám̄in̄i.” n̄iwimón̄ir̄fná om̄i n̄wár̄im̄i mupa éf̄rix̄in̄i. ¹⁴ Aȳf̄ rip̄i nání rar̄iŋ̄in̄i. Ox̄f̄ Ámináo m̄i d̄ñj̄f̄ m̄iw̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ wo ar̄ige ner̄i Gor̄ixoyá wo imón̄ipax̄f̄r̄in̄i? Aȳf̄ xeḡf̄ x̄iep̄i d̄ñj̄f̄ w̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ t̄n̄i naw̄in̄i n̄emer̄iŋ̄f̄p̄im̄i d̄an̄i Gor̄ixom̄i d̄ñj̄f̄ n̄iw̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ áamá x̄foyá wo imón̄ipax̄f̄r̄in̄i. Ap̄ix̄f̄ d̄ñj̄f̄ m̄iw̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ wí en̄i xeḡf̄ xiagwo, d̄ñj̄f̄ w̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ t̄n̄i naw̄in̄i n̄emer̄iŋ̄f̄p̄im̄i d̄an̄i áamá Gor̄ixoyá wí imón̄ipax̄f̄r̄in̄i. Ap̄i mepa nero p̄f̄n̄i n̄wiár̄in̄im̄i nurónáȳf̄, seḡf̄ n̄iaiw̄f̄ Gor̄ixoyá wí mimón̄f̄ oyá s̄iŋw̄f̄yo d̄an̄i piax̄in̄iŋ̄f̄ eán̄iḡf̄áȳf̄ imón̄ip̄f̄rix̄in̄i. Nion̄i searar̄iŋ̄ap̄i x̄ixeni ner̄fnáȳf̄, oyá imón̄ip̄f̄f̄ar̄in̄i. ¹⁵ E n̄isear̄ir̄i aí Gor̄ixom̄i d̄ñj̄f̄ m̄iw̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ meán̄iḡf̄io “Ḡf̄ ap̄ix̄f̄ Gor̄ixom̄i d̄ñj̄f̄ w̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ rim̄i n̄wár̄im̄i oum̄in̄i.” n̄iwimón̄ir̄fná x̄iep̄ix̄i xe p̄f̄n̄i n̄wiár̄im̄i onun̄ir̄i s̄iŋw̄f̄ win̄f̄rix̄in̄i. D̄ñj̄f̄ m̄iw̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ meán̄iḡf̄íí “Ḡf̄ ox̄f̄ Gor̄ixom̄i d̄ñj̄f̄ w̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ rom̄i n̄wár̄im̄i oum̄in̄i.” n̄iwimón̄ir̄fná xiagwoxi xe p̄f̄n̄i n̄wiár̄im̄i onun̄ir̄i s̄iŋw̄f̄ win̄f̄rix̄in̄i. N̄iseawár̄im̄i uḡf̄áȳfné sin̄i áxen̄war̄f̄ in̄iḡf̄áȳf̄ yap̄i mimón̄iŋ̄o. Gor̄ixoxo n̄w̄aȳr̄ón̄iro ŋweáf̄rix̄in̄ir̄i nánip̄i r̄ixa wéyo fá neaum̄ir̄iŋene en̄aḡi nání rar̄iŋ̄in̄i. ¹⁶ Ox̄f̄ d̄ñj̄f̄ m̄iw̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ wom̄i x̄iep̄ix̄i, j̄ix̄i d̄ix̄f̄ oxom̄i p̄f̄n̄i m̄iw̄iár̄ipa ner̄i o t̄n̄i n̄ñj̄wear̄fná s̄iŋwep̄iḡf̄ n̄wir̄iŋ̄f̄p̄im̄i d̄an̄i wier̄f̄kiemear̄f̄ar̄f̄an̄i? M̄iwier̄f̄kiemear̄f̄ar̄f̄an̄i? J̄ix̄i maj̄f̄ar̄in̄i. Ap̄ix̄f̄ d̄ñj̄f̄ m̄iw̄ikw̄f̄ron̄j̄f̄ wim̄i xiagwoxi, jox̄i en̄i í t̄n̄i n̄ñj̄wear̄fná s̄iŋwep̄iḡf̄ n̄wir̄iŋ̄f̄p̄im̄i d̄an̄i wier̄f̄kiemear̄f̄ar̄f̄an̄i? M̄iwier̄f̄kiemear̄f̄ar̄f̄an̄i? Jox̄i en̄i maj̄f̄ar̄in̄i. Aȳin̄an̄i seḡf̄ áamá Gor̄ixom̄i d̄ñj̄f̄ m̄iw̄ikw̄f̄roḡf̄á meán̄iḡf̄áyo n̄wár̄im̄i

mupa éfríxíníri seararíjíní.

“Segf ímónífríxíníri yanf seadímíxíjípí ímónífríxíní.” uríjnf náníríní.

17 Seyíné woxíní woxíní Ámíná Goríxo ayf xíxegíní apí apí e ímónífríxíníri yanf seadímíxíjípí, o ayf nioniyá ámá oimónífoyíníri wéyo fá seaumíráná ímónígíápí axf apíní “Xe oimónímíní.” nīyáiwiro ímónífríxíní. Goríxoyá síyíkí nímóníri amí gímí njeaqfá nīyoní sekaxí axípí urímearíjíní. 18 Segíyí wo Judayo enagí nání iyf símf sfo wákwiníjáná Goríxo o ámá nioniyá oimóníri wéyo fá numírírnáyí, ámá o “Iyf símf sfo wákwiníjípí aríge nerí yo mīyimíníréní?” mīyáiwípa éwínígíní. Segíyí wo iyf símf sfo mīwákwiníjáná Goríxo nioniyá oimóníri wéyo fá numírírnáyí, ámá o Judayí woníníjnf oimónímíníri iyf símf sfo mīwákwiníjápá éwínígíní. 19 Ayf rípi náníríní. Iyf símf sfo nīwákwinírínáraní, mīwákwinípa nerínáraní, Goríxoyá síjwíyo dání ná ayo mímóníní. Oyá síjwíyo dání “Ná ayo ímóníní.” yáiwíaríjípí, ayf sekaxí xfo ríjípímí xídarígíápíní. 20 Ayínání ámá woxíní woxíní, seyíné Goríxo ámá nioniyá oimónífoyíníri wéyo fá seaumíráná pí pí xíxegíní ímónígíápí xe apíní nímóníro njeáfríxíní. 21 Woxí Goríxo ámá nioniyá oimóníri wéyo fá rumíráná ámá woyá xínáíxíníjnf nímóníri omíjnf wíiaríjoxí nímónírnáyí, ududf bī mírínípa nerí “Nioní síní axf apíní nímónírná, ayf ananíríní.” yáiwíríxíní. E nerí aí xínáíxíníjnf nímóníri omíjnf wíiaríjoxí ámá áxenwarf mīnīgíáyíníjnf ímónípaxf enánáyí, ananí xínáíxíníjnf nímóníri omíjnf wíiaríjípí píní nīwíarírí kíkífá úríxíní. 22 Xínáíxíníjnf nímóníri omíjnf wíiaríjoxí, ayf rípi nání “Ududf bī mírínípaní.” ríraríjíní. Gíyí Ámíná Goríxo ámá nioniyá oimónífoyíníri wéyo fá umíráná ámá wíyá xínáíwáníjnf nímóníro omíjnf wíiarígíáyí enánáyí, ayf síní apí ímóníjagfá aí Goríxo ríxa gwí roayíroníjyíríní. Gíyí Ámínáo ámá nioniyá oimónífoyíníri wéyo fá umíráná áxenwarf mīnīgíáyí enánáyí, ayf xfo wímónaríjípí epíríá nání xegf xínáíwáníjnf omíjnf wíiarígíáyí ímóníjagfá nání “Ududf mírínípaní.” seararíjíní. 23 Jisaso nealíjípímí dání Ámínáo bíníjnf nīseairí gwí searoayíroníjnf enagí nání ámá wíyíyá xínáíwayífnéníjnf mímónípa éfríxíní. 24 Gí níríxímeáníjnf ímónígíáyíné, Goríxo ámá nioniyá oimónífoyíníri wéyo fá seaumíráná pí pí xíxegíní ímónígíápí o xegf síjwíyo dání apíní ímónífríxíní.

Ámá mīmeánígíáyí nání uríjnf náníríní.

25 Seyíné ámá síní mīmeánígíáyí nání payf nearí yaríjnf nígfápí nání Ámínáo sekaxf bī mīníríjnf aiwí nioní —Nioní Ámínáo wá nīnīwianírí nīíjípímí dání xwíyífá dñjnf unjwírárípxaf ímóníjípí seararíjóníríní. Nioní gí dñjnyo dání bī osearímíní. 26 Xeaníjnf neaímeámíníri yaríjípí ríxa neaímeaaríjnf enagí nání nioní dñjnf re moaríjíní, “Ámá agwí pí pí ímónarígíápa aníjnf axípí e ímónífríxíní. ‘E nerínáyí, ayf nanífríní.’ nímónaríní.” Nioní dñjnf e moaríjíní. 27 Woxí ríxa apíxí meañoxí enánáyí, “Ímí aríge wárímíníréní?” nīyáiwírí mepaní. Woxí apíxí mīmeañoxí enánáyí, “Apíxí aríge nerí meámíníréní?” nīyáiwírí mepaní. 28 E nīsearírí aí woxí apíxí nīmearífná ayf íwf bī mīyaríjíní. Apíyáíxí ení oxí nīmeánírná ayf íwf bī mīyaríjíní. E nerí aí xeaníjnf meánígíáyí síní xwífá tfyo njeañáná wímeanfápí seáímeanfíníri seararíjíní. 29 Gí

nirixfmeáyíné, e niseariríná rípfíníhí seararíhíní, “Jisaso weapínfáyi nání ríxa anjwí ayo enjagí nání ámá apíxí ríxa meagfáyíné re nimóníro éfríxíní. Apíxí mayowa áxenwarí minípa nero nání ‘Goríxo wimónaríhípfíní oemíní.’ niyaiwiro yarígfáwa yapí nimóníro éfríxíní. ³⁰ Ámíxíá yarígfáyíné ámíxíá mýarígfáyí yapí nimóníro éfríxíní. Díní nífá seainaríhíyíné díní nífá mýwinaríhíyí yapí nimóníro éfríxíní. Amípí b́ nero tégfáyíné amípí mayíyí yapí nimóníro éfríxíní. ³¹ Omíní neríná amípí xwíá t́yo wenj́pimí d́ń omíní yarígfáyíné ámá apí nání wí ududf́ mýwinarígfáyí yapí nimóníro éfríxíní.” Amípí agwí ríná xwíá rírímí enj́yí imóníhípa aníhí imónínfá meníní. Xegf́ b́ imónínfá nání anjwí ayo enjagí nání seararíhíní. ³² “Amípí ayá wí nání ududf́ mirínípa oépyoi.” nínimónírí nání seararíhíní. Ámá apíxí mýmeagfáyí Ámínáo nioní yarínápi nání yayf́ owínínírí nání o yayf́ winípaxf́ imóníhípfíní nání díní nífá warígfáríní. ³³ E nerí aí ámá apíxí meagfáyí “Gf́ apíxí yayf́ owínínírí nání aríge emíníréní?” niyaiwiro apí nání díní nífá nímóa nuro ³⁴ díní b́ biaú f́á xírarígfáríní. Apíxí síní oxí mýmeánígfíwa t́ń apíyáíwa t́ń íwa wí wí re yaiwiaríhíríní, “Niíní gf́ nápi t́ń dínípf́ t́ń síyikwí múníhí Ámínáo gf́ ámá e oimónípfóyínírí wimónaríhípf́ t́ń xixeni oimónímíní.” niyaiwirí o nání wiípaxf́ imóníhípf́ náníní díní moaríhíríní. E nerí aí apíxí ríxa oxí meánígfíwa wí wí axf́pi e yaríhímaní. “Gf́ oxo yayf́ owínínírí nání aríge emíníréní?” niyaiwirí xwíá t́yo d́ń imóníhípf́ nání díní nífá waríhíríní. ³⁵ Nioní seararíhípf́ nanj́ oníinírí mýseararíhíní. Sewaníhíyíné níxídiríná nanj́ oseainírí seararíhíní. Nioní áxenwarí oseainínírí mýraríhíní. Seyf́né nanj́ imóníhípf́níní nero amípí pí pí imóníhípf́ nání mýmýwíalkf́ mýseainípa yaríná “Ámínáo wimónaríhípf́níní oyaneyí.” niyaiwiro oépyoiínírí nání seararíhíní.

³⁶ Ámá go go “Apíyá nioní nání ríxíhí nuríyígfímí nípikwíní mýwikáraríhíní.” niyaiwirínáyí, í xwé nimónírí ríxa meapaxf́ imóníhípf́ síhíwí wínírí “Ímí ríxa omeámíní.” niyaiwirí mýhí nínírí nání “Kíkífá b́ epaxonímaní.” yaiwínírí nerínáyí, xe o xegf́ wimónaríhípf́ nerí ímí omeaní. E neríná, ayf́ sípí b́ mýyaríníní. Ananíríní. ³⁷ E nerí aí go go “Ná b́níní apí oemíní.” ríníhípf́ nání díní síxí ínírí feapá winípaxf́ imóníhípf́ xe mýhí onínínírí mímónípa erí xewaního xegf́ díníyo d́ń “Apíyá nioní nání ríxíhí nuríyígfí kíkífá onjweaní.” yaiwirí nerínáyí, ayf́ nanj́ yaríní. ³⁸ Ayínání ámá apíxí xegf́ ríxíhí wuríyígfímí nýmearíná, ayf́ nanj́ yaríní. Ámá apíxí xegf́ ríxíhí wuríyígfímí mýmeapa neríná, ayf́ ení nanj́ nerí seáyí e imóníhípf́ yaríní.

³⁹ Apíxí wíyá oxo síní mýpé njweanáná aníhí re yaiwíwíníhíní, “Oyá apíxíní rímóníhíní?” yaiwíwíníhíní. E nerí aí xegf́ oxo ríxa nýperínáyí, síní omí mýmeánf́ “Go gómí omeánímíní?” nýwimóníríná, ananí meánf́wíníhíní. E nerí aí ámá sípf́á imóníhí womí mýmeánf́ Jisaso t́ń ikárínígfáyí womíní meánf́wíníhíní. ⁴⁰ Ámí nýmeáníríná, ananí enjagí aiwí nioní gf́ díní ayf́ rípf́ nimónaríní, “Í ámí mýmeánf́ síní aníhí apíxí aní nýnjwearínáyí, yayf́ oxí t́ń nýnjwearíná winínfápfímí seáyí e imóníhípf́ winínfáríní.” nimónaríní. “Nioní ení Goríxoyá kwíyí t́njáonírfaní?” niyaiwirí seararíhíní.

8

Nanwá mimóní ɲwáápi nání rídiyowá inɲíɲpí nání urɲíɲ náníriní.

1 Seyíné payí nearo nanwá áamá wigí mimóní ɲwáá imónɲíɲpí nání rídiyowá yarígíápi nání yarɲíɲ nigíápi nání bɪ osearimíní. Ayí neparíní. Seyíné ríwamɲí nearo nɲígíápa Jisasomí dɲɲí wíkwíronɲwaéne níneneni ríxa nɲíá imónɲwaéneríní. Ayí nepa imónɲagɲí aiwí rɲípi osearimíní. Áamá “Ríxa nɲíá imónɲáonírɲani?” nɲiwimónírɲná, dɲɲí apimí dání wárixá imónarígíáriní. E nerí aí áamá wíyo dɲɲí sɲípí nɲwirí arírá nɲwiríná apimí dání Jisasoyá sɲiyíkí imónɲwaéne sɲkɲkɲ ámí bɪ eámixɲinarɲwáriní.

2 None go go “Amípi bɪ nání ríxa nɲíá imónɲáonírɲani?” nɲiyaiwinírɲáyí, nɲíá Gorixó “Áamá níní e oimónɲpoyí.” wimónarɲíɲpí tɲnɲí sɲnɲí xixenɲí wí mimónɲoríní. 3 E nerí aí go go “Nɲíá imónɲáonírɲani?” mɲiyaiwiní Gorixomí dɲɲí sɲíxí nuyírɲáyí, Gorixó “Áamá o nionɲyá imónɲíɲ woríani?” yaiwiní. 4 Ayínání gíwí áamá wí wigí ɲwáápi nání rídiyowá nemáná ámí makeríá imíxaríná Jisasoyá imónígíáyíné bɪ nero narígíápi nání rɲípi osearimíní. Nene nɲíáriní. Xwáá tɲyo mimóní ɲwáápi obaxí enagɲí aiwí bɪ nepaxɲíɲ imónɲíɲpímaní. Nɲípiní nepa ɲwáá mɲipimónɲíɲpírɲnɲí. Nwáá nepa imónɲíɲpí, ayí ná woní Gorixonírɲnɲí. 5 Áamá wí re rarígíáriní, “Nwáá rɲípi anɲnamí dánɲpírɲnɲí.” Wí “Xwáárimí dánɲpírɲnɲí.” rarígíáriní. Nwáá rarígíá apí bɪ “Nepa ɲwáá imóníní.” rɲinɲíɲpírɲnɲí. Bɪ “Kwíyí seáyí e imónɲíɲ tɲɲírɲnɲí.” rɲinɲíɲpírɲnɲí. Apí apí obaxí ayá wí imónɲagɲí aiwí 6 nene nání ɲwáá imónɲíɲpí, ayí ná woní Gorixoríní. O negí áporíní. Amípi nání mɲkɲí ikinɲoríní. Áamá xío nání imónɲwaéne ayí onírɲnɲí. Nene nání seáyí e imónɲíɲpí ení “Pírɲnɲí?” maríá, ayí ná woní Ámíná Jisasi Kiraisoríní. Omí dání Gorixó amípi nɲnɲí imíxírɲí sɲɲí nene imónɲwápi neaimíxírɲí enɲoríní.

7 E nerí aí áamá Jisasomí dɲɲí wíkwíroarígíáyí nɲnɲí nɲíá apí nimónɲro “Negí ɲwáá xɲdagwápi ná mɲkɲí mayí imónɲíɲpírɲani?” yaiwiarígíámaní. Segíyá wí Jisasomí sɲnɲí dɲɲí mɲwíkwíró neríná wigí ɲwáápi fá nɲxíra nɲwagíásaná yarígíáyí enagíá nání mimóní ɲwáápi nání gíwí rídiyowá inɲíɲpí nɲnɲíroná “Ayí gíwí ɲwáá imónɲíɲpí nání rídiyowá éfápi ríá narɲɲnɲí?” nɲiyaiwiro wigí dɲɲí pɲwínɲíɲ imónígíápipimí dání “Nɲípkwiní mɲyarɲɲnɲí.” nɲiyaiwiro nání apimí dání piaxí nɲweánɲí udunarɲíɲrɲnɲí. 8 E nerí aiwí aiwá mɲnɲpa yarɲwápipimí dánɲraní, narɲwápipimí dánɲraní, Gorixó neamímɲinarɲímaní. Mɲnɲpa neríná oyá sɲɲwíyo dání sɲiyikwípianénɲí imónarɲwámaní. Nɲnɲrɲnɲí ení oyá sɲɲwíyo dání seáyí e imónarɲwámaní. 9 E nerí aí áamá Jisasomí dɲɲí nɲwíkwírooro aí wigí dɲɲí yóɲnɲí mimónígíáyí wiyíné ananí nɲpaxí imónɲíɲpí narɲagíá nɲseanɲro nání ayí ení nɲnɲmáná “Nɲípkwiní mimónɲíɲpí ríá éwínɲí?” nɲiyaiwirɲíɲpipimí dání óreámioapɲírɲxɲnɲí dɲɲí tɲnɲí nɲrɲixɲnɲí. 10 Áamá Jisasomí dɲɲí nɲwíkwírooro aiwí sɲnɲí dɲɲí yóɲnɲí mimónígíáyí segí áamá “Nwáá rɲinɲí rɲípi ná mɲkɲí mayírɲnɲí.” yaiwiarɲí wo ɲwáá imónɲíɲ apí nání anɲí rídiyowá yarígíáwamí nɲɲweámáná aiwá rídiyowá éfápi narɲagɲí nɲwínɲroná “Nene ení ananí nɲpaxenerɲani?” nɲiyaiwinɲro enɲí sɲíxí nínɲmáná nɲpíráoi. 11 Ríxa nɲnɲro wigí xwioxíyo dání wáá mɲwókípa nerí udunáná re searimíní, “Seyínéyá nɲíá imónígíápipimí dání sɲnɲí yóɲnɲí mimónígíá tɲyí —Ayí segí séríxímeánɲíɲ imónígíáyírɲnɲí. Kiraiso upeɲíyírɲnɲí. Áamá ayí seyíné nɲíá nimónɲro ‘Pí pí ɲwáá áamá mewegíá

nepa mimónini.' yaiwiarigfápimi dáni rixa xwirfá ikixenáoi." searimfini.
 12 Ayináni nene negí nrixímeá dñf sñi yóf mimónigfáyo sipi e wikáirane
 ayí wígf dñf "Apí neranéná nípikwiní mīyariñwiní." yaiwinarigfápimi
 wiaikirane nerñfipimi dáni Kiraisomi ení sipi wikáariñwiní. 13 Ayináni
 nioní gfwí narñjápimi dáni gí nrixímeá imónigfáyí óreámioapaxí enjánáyí,
 ayí nóreámioaro udunínginrí nioní aga ná rfwíyo dáni aiwi ámi gfwí bí
 nímámanti.

9

"Wáf wurimeiarñwáone nisearápíapaxí Poroní wí searñjámanti."
urñf nániní.

1 "O áxerwarí inñorini." riniaiwariñoi? "Jisasoyá wáf wurimeiarñf
 wo mimónini." riniaiwariñoi? "O negí Áminá Jisasomi sñwí
 mīwinñorini." riniaiwariñoi? "O Ámináo nání wáf nearariñfipimi
 dání dñf wíkwíronñwáene menini." riyaiwariñoi? 2 "Poró Jisasoyá
 wáf wurimeiarñf womani." niaiwariñfáyí wí enjánáyí aí seyíne
 añpaxí nioní wáf wurimeiarñjá imónñjápí nání "Ríxa xixení nñfá
 imónñjoi." nimónariní. Poroní wáf searána seyíne ríxa Goríxo tñní nawíni
 ikárinigfáyíne nimónñfipimi dání ámayó áwanf renñf urariñoi, "O nepa
 Jisasoyá wáf wurimeiarñf worini." urariñoi.

3 Ámá pairíri niarigfápi wiaikimínri nání ripi nura warñjárini,
 4 "Jisasoyá wáf wurimeiarñwáone nání re nñeaiawiro rirariñoi,
 'Awa yariñfápi nání nígwí nání wayfá iniñf nñro aiwá nñro epaxí
 mimónñjoi.' nñeaiawiro rirariñoi? 5 'Wáf wurimeiarigfá wfa tñní
 Ámináomi xogwáowa tñní Pitao tñní awa apíxí nñmearo apíxí tñní
 nawíni emearigfápa Porowa axípi wí e epaxí mimónñjoi.' nñeaiawiro
 rirariñoi? 6 Apí nñyawiwo rirariñoi? Rémíni ripi nñyawiwo rirariñoi?
 'Wáf wurimeiarigfá wfa wígf nígwí omñf pñní wiáripaxí aiwí Poró
 tñní Banabaso tñní awaúni aiwá nñpisi nání nígwí omñf yariñfipi
 pñní wiáripaxí mimónñjii.' nñyewaiawiro rirariñoi? 7 Símñf wínarigfá
 ámá wo mñxí onñpoyinrí wirimeáf gíyí ríxa ení nñmeámáná wiwanñf
 upfrowárinariñfáriní? Oweoi, wí e epaxí menini. Ámá gíyí aiwá omñf
 nurimáná mñmianf yariñfáriní? Oweoi, apí ení wí epaxí menini. Ámá
 gíyí burimákau nñmeróná wiwanñfyf amñf mñnīpa yariñfáriní? Oweoi,
 apí ení wí epaxí menini. 8 Nioní ámá dñf moarigfápipimí nñxídní
 ríra rarññi? Oweoi, ñwí ikaxí Moseso nñriri eañfipimi dání ení axípi
 e rñnini. 9 Apimí dání re nñrinrí eánini, 'Burimákau tñní wítf aiwá
 exwexwímí nerfná bí mñnīpa oenrí manf gwí mñjáripani.' nñrinrí
 eánñfipi 'Goríxo burimákau nánini dñf nñmori rññrini.' rñseaimónariní?
 10 'Ayí ámaéne nání ení dñf nñmori mñrīpa enñfani?' mñseaimónīpa
 reñoi? Oyi, ayí ámaéne nání ení rññrini. Moseso ámá aiwá íwfá urñfíri
 nání xwíá yuní nikíxéa warigfáyí tñní aiwá yóf eáná miarigfáyí tñní
 nñní nawíni wígf bí nñpírfá nání dñf níkwímoro éfrixinrí e rarññrini.
 11 Wáf wurimeiarñwáone xwíyá Goríxoyápi nñsearífná aiwá íwfánñf
 seaurariñagwí aí re rñseaimónariní, 'Aiwá íwfánñf neaurariñfípimi
 dání bí nñmiro aiwá nñpíri nání nñnearápirónáyfrani, aikí yínipíri nání
 nñnearápirónáyfrani, ayí nanf mīyariñoi.' rñseaimónariní? 12 'Ámá wí

ananí nisearápíro nípaxf enjánáyf, ayf none anjípaxfíní. nimónariní. rarínjáríní.

E nerí aí none nisearápípaxf imónínjípí mīsearápínjwáríní. Ámá xwíyáf yayf neainípaxf uraríná “Amípí wí nearápaníro nání rfa yarínjoi?” nīyáiwíro dínj mīwíkwíropepíríxínírí nisearápípaxf nimónítrane aí wí mīsearápí dífwí ikeamónínjwápimi xwámámí wínjwáríní. ¹³ Ámá amípí anj rídíyowá yarígíwámí ínīmí enjyo mearígíáwa aiwá nípírí nání iwámí wenjípí meearígíápí nání seyfné nījáf mimónípa reñoi? Ámá nanjwí Goríxo nání nīmeámí báná rídíyowá wíarígíáwa rídíyowá wíífápí bī nīmearo narígíápí nání ení seyfné nījáf mimónípa reñoi? ¹⁴ Axípí Ámíná Jisasó sekaxí re rínjíríní, “Ámá xwíyáf yayf seainípaxfípí wáf nurīmearígíáwa apimí dání aiwá nípírí nání meáfíxíní.” ¹⁵ Ámínáo sekaxf e rínj aí nioní seyfné tfní nīnjwearfná wí mīsearápí nerí agwí ení apí bī nioní oniapópoyínírí payf nearí mīseamónaparínjíní. Ayf rípí nání seararínjíní. Nioní aiwá nisearápírí mīníf nerí nera unápí nání mīxí meakfnínarínjápí ámá wo aiwá nīniapírfná nīsanjionjwírárínjínjínírí nání “Nioní xámí péimígíní.” nimónariní. ¹⁶ Aráf nípoyí. Nioní xwíyáf yayf neainípaxfípí wáf nisearírfná Goríxo e éwínjínjínírí sekaxf nīrowárenapínj enjagí nání e yarínjápí nání nīwantínjóní mīxí meakfnínípaxf wí meníní. Nioní Goríxo e éwínjínjínírí nīrowárenapínjípí mēpa nerfnáyf, sfá wí nioní majfá nórípaxfíníní. ¹⁷ Gf dínj tfní “Wáf ourímēmíní.” nīnimónírí sīnjwíríyí, “Goríxo yayf nimopaxfípí emínírí yarínjíní.” rípaxfíníní. Gf dínj tfní “Wáf ourímēmíní.” mīnimóní Goríxo sekaxf nīrowárenapínj enjagí nání nerfnáyf, aríge nīyáiwírí “O yayf nimopaxfípí yarínjíní.” rímfníní? ¹⁸ Ayfnání pípimí dání nioní yayf nimopaxfíníní? Nioní ámayo xwíyáf yayf neainípaxfípí wáf nurírfná apimí dání urápípaxf imónínjípí murápípa nerínjyo dání yayf nimopaxf imónínjípí yarínjíní.

“Ámá pí pí imónígíápa nioní ení imónarinjáríní.” urínj náníríní.

¹⁹ Nioní nepa ámá womí xínáínfnínj nimónírí omínj wíarínjóní menjagí aí ámá ayá wí Jisasomí oxídfópoyínírí nání nioní gf dínjyo dání ámá nīyáf xínáínfnínj nimónírí omínj wíarínjóní imónínjíní. ²⁰ Nioní gf Judáyf tfní nīnjwearfná Jisasomí dínj owíkwírópoyínírí ayfnínj nimónírí yarínjáríní. Njwí ikaxf rínjínjípimí njwáf mīxenjwírárínjínjóní aiwí gf Judáyf apimí njwáf xenjwírárínjígáyf tfní nawíní nīnjwearfná, “Nioní aríge yarfná ayf Jisasomí dínj wíkwírópíráoi.” nīyáiwírí nání nioní ení apimí njwáf xenjwírárínjóní imónarinjáríní. ²¹ Gf Judáyf tfní nīnjwearfná ayfnínj nimónírí aiwí ámá Goríxoyá njwáf ikaxf rínjínjípimí njwáf mīxenjwírárínjígáyf tfní nawíní nīnjwearfná, ayf Jisasomí dínj wíkwírófíxínírí nioní ení njwáf mīxenjwírárínjínjóní imónarinjáríní. Nioní njwáf ikaxf rínjínjípimí mīxídfí nerí marfáf, Kiraiso rínjínjípimí xídarínjóní enjagí nání rarínjíní. ²² Nioní ámá enj samínj wegíáyf tfní nawíní nīnjwearfná ayf Jisasomí dínj wíkwírópírí nání nioní ení enj samínj nīwenjóní nimónírí uréwapíyarínjáríní. Ámá nfní wíyo eríkímeámígínírí ayf pí pí imónígíápa nioní ení axípí e imónarinjáríní. ²³ Nioní apí nīpíní yarínjápí, ayf rípí nání yarínjáríní. Xwíyáf yayf neainípaxf imónínjípí uráná aráf nípírí nání yarínjáríní. Xwíyáf apí ámayo nanj wímíxarínjípimí nioní ení onímeanírí e yarínjáríní.

“Gorixo yayf neaimonfwiniginiri Jisasomi piranihf ouxfaneyi.” urihf nanirini.

²⁴ Amá yamiyamúrónigf inarigfáyf nñni anñni nero aí ná woni, múróo xfo dñhf niyaiwirí niyirí mearñhfpi nání seyfné nijfá mimónipa reñof? Ayináni seyfné ení Jisasomi níxfdiróna yamiyamúrónigf nero xámi rémoarigfápánihf éfrixini. ²⁵ Amá re yaiwiarigfáyf, “Nífa xixegíni yaníro nání awí éanarigfe nání nurí wíniyo múróimigíni.” yaiwiarigfáyf wíwanñhfyf enhf sixf ímíxinaníro nání pí pí mñhf wínanñhfpi arfá níkeamoro enhf sixf eámíxinarigfárini. E yarigfáyf urf ímíxinípxáf imónñhfpi bí meañíro nání yarñjagfa aí nene urf ímíxinípxáf mimónñhfpi meañírane nání yarñjwini. ²⁶ Ayináni nioní Jisasomi níxfdiríná yamiyamúrónigfñhf ninírí irñníf xixení warñjárini. Wé neánírná xaríxarf nerí meá piranihf sopñhf norí nrómáná xixení eaarñjáonírini. ²⁷ Niíwanñjoní enhf sixf oímíxinímñírí nání náoni iwanñññhf éánírí pí pí nioní mñhf ninarññhfpi arfá oikeamómñírí nání iwanñññhf éánírí yarñjárini. Ayf rñpi nání e yarñjárini. Nioní amá wíyo wáf re nuríméísáná, “Kiraisomi níxfdiróna yamiyamúrónigfñhf niníro xfdfríxini.” nuríméísáná enjáná Gorixo “Ayf tñni yamñhfyf mimónñhfni.” nrñññññírí e yarñjárini.

10

“Sipi Judayenyá neárfawéyf yagfápa mepa éwanigíni.” urihf nanirini.

¹ Gf nríxímeáyíne, negf neárfawéyf yagfápi nání dñhf mopírí nání bí osearimíni. Ayf nñni Moseso Isipíyf anñyo dání níwirímeámí nurfná agwf Gorixo nípeameámí úwínigínírí tññpimí símanñwíyónñhf ínimí nñjweámáná númí wagfárini. Nñni ení ipí Ragf rñjyof rñññfwá níxeróná midímídáni eadíkíowárñññáná áwínímí níxéa ugfawixini. ² Nñni agwípmí símanñwíyónñhf nñjweaxa uro ipíwámí xero neróná Moseso tñni nawíni aní níkaríníro néra ugfawixini. ³ Aiwá mayf e nemeróná aiwá maná rñññhf Gorixoyá kwíyíyo dání imónñhfpi ayf nñni níga wagfárini. ⁴ Inígf mayf e nemeróná Gorixoyá kwíyíyo dání símñhf meañú ayf nñni nagfárini. Sfñá inígf símñhf meago —O wíniyf úfámí númí emeagorini. O, ayf Kiraiso nání rarñññni. ⁵ E nerññhf aiwí ayf nápi yarigfápi nání Gorixo wíkf níwónírí amá dñhf meañe dání amí amí opépoynírí níwikára wagfárini.

⁶ Ayf amípi api api néra nuróna pegfápmí dání nene nání síñjwepigf neainíni. Ayf sípi imónñhfpi nání mñhf inagfápa nene ení axípi mñhf minípa éwanigínírí síñjwepigf neainíni. ⁷ Ayf wí wígf ñwíápimí níxfdiróna Bíkwyíyo dání re nrñññññírí éánñhfpi tñni xixení re egfawixini, “Ámayf aiwá níro inígf níro epírí nání nñjweagfásáná ríkíkrífo inaníro nání wiápnímeagfawixini.” nrñññññírí éánñhfpi tñni xixení e egfawixini. Nene ayf yagfápa nerane mimóní ñwíá imónñhfyo wí míxfdípa éwanigíni. ⁸ Ayf wí fwf inígfápa —fwf e inígfápi nání Gorixo pírf umamópoynírí uráná amá xómi píranññhf xídarigfáyf sfá axíyimí amá fwf inarigfáyo, nñni 23,000 imónigfáyo pípkímíf emegfápi nání rarñññni. fwf ayf e inagfápa nene ení axípi e minípa éwanigíni. ⁹ Ayf wí Ámíná Gorixo nepa enhf éánñjorfanírí iwamfó wíwapiyagfápa —E wíwapiyáná oyá dñhf tñni amá ayo weaxfá sídñhf óagf nání pegfíná nání rarñññni. E iwamfó wíwapiyagfápa nene ení mívíwapiyipa éwanigíni. ¹⁰ Ayf wí

Gorixomi aninjúmf wirinagfápa —Aninjúmf e wirináná anjñajf á máyo xwirfá wikixearinjo pikinjfp nání rarinjini. Gorixomi aninjúmf wirinagfápa nene ení axípi e mepa éwanigini. ¹¹ Api api e níwímeáa unjfp wigf winíyí éf oweayimeánfpoyiniri síjwepigfíninj wiri nene agwi ríná stá yoparfíyí ríxa nimóníná ñweañwaéne íkwairírf neainfa nání Bíkwyfo ñwirárininjpirini. ¹² Ayínání “Gorixomi píraninj xfdarinjáoni ayf yagfápa wí epaxonmani.” yaiwinarinj goxi goxi, jwaninjoxi axípi nerí anínimigíniri píraninj menírixini. ¹³ “Enj éánigfáyírfaniri á máyo iwamfó wíwapíyarigfápi axípi mñeámeá xegf bñ imóninjpi neámeaarini.” miyaiwipani. Gorixo —O á má dñj wikwiárinipaxí imóninjorini. O iwamfó á má seaiwapíyáná seyfné xwámámf miwipaxf imóninjpi xe oseaiwapíyípoyniri wí síjwí seanírfá menini. Á má wí xe iwamfó oseaiwapíyípoyniri síjwí niseanírfná seyfné xopírárf wíprfá nání ení xwámámf wipaxíyfné seaimixiyinírfani.

Ridíyowá mimónf ñwáfpi nání ininjfp nání urinj nánirini.

¹⁴ Gf nírixímeáyfné, Gorixo negf neárfawéyo nanj wíagi aiwi obaxf ayá wí wigf sípi nerinjyo dání xwirfá ikixenagfá enagf nání nene dñj nímorane mimónf ñwáfpi wí mñxirípa nerane api tñj e dání éfninj owaneyí. ¹⁵ Dñj tfgfáyfné, nioní dñj tfgfáyo urarínápa axípi nísearimíniri yarinjápi nání sewaninjyfné dñj níyaikiroo “Sípirfani? Nanírfani?” yaiwípoi. ¹⁶ Kapíxí iníigf wainf íninjpi —Api Ámíná Kiraiso nene nání níneapeirná ragf punjpi nání dñj neainífa nání imóninjpirini. Nene níñíranená Gorixomi yayf wiarínwápirini. Iníigf api níñíranená o tñí mñmñínípa yarinwáraní? Aiwá o níneapeirná xfo náo rñinj wininjpi —Api nání dñj neainífa nání níkwíriri narínwápirini. Aiwá api níñíranená ení o tñí nawíni mñmñínípa yarinwáraní? ¹⁷ Aiwá níkwíriri narínwá api ná bñí enagf nání nene á má obaxene imóninjagwi aiwí ná bimi dánini níkwíriri narínwáyo dání síyíkf ná bñí mimónípa reñwini? ¹⁸ Gf Isireriyf yarigfápi nání ení dñj mópoi. Ridíyowá éfápi narígfáyf Gorixo, e íráf oninjo tñí mñínarigfárini. ¹⁹ Nioní searimíniri yarinjápi seyfné ríxa dñj rímonoi? “Ridíyowá á má Gorixomi mñídarígfáyf wigf mimónf ñwáfpi nání yarígfápi, ayf nepaxinj imóninjpi nání rfa nearanini?” riyaiwiarinjo? “Wigf ñwáf imóninjpi ení, ayf nepaxinj imóninjpi nání rfa nearanini?” riyaiwiarinjo? ²⁰ Oweoi, wí e searimíniri miyarinjini. Rípi oyaiwípoyniri seararinini, “Á má Gorixomi mñídarígfáyf wigf ridíyowá yarígfápi Gorixo nání ridíyowá mé wigf mimónf ñwáf kwíyí sípi tñjpi nání ridíyowá yarígfáranini?” oyaiwípoyniri seararinini. Seyfné wigf ridíyowá éfápi níñíroná kwíyí api tñí nawíni mñínípiríxini seararinini. ²¹ Wí re miyaiwinípa éríxini, “Nene ananí kapíxí Ámínáo neaiinjpi nání dñj moanfá náníwá nírane mimónf kwíyíyí náníwá nírane epaxenerini. Nene ananí aiwá Ámínáo nánipi nírane mimónf kwíyíyí nání ridíyowá éfápi nírane epaxenerini.” miyaiwinípa éríxini. ²² “Ridíyowá mimónf ñwáf nánipi narínwápimi dání Ámíná Gorixo wikf dñj neaiwini nání símirírf wíwanigini.” ríseaimónarini? “Enj éáninj nene éáníwápi xfoyápmi seáyí e imóninjagf nání pírf neamamopaxenemani.” riyaiwinarinjoi?

“Gorixomi yayf umepaxf imóninjpiní éwanigini.” urinj nánirini.

²³ Wiyíné re rarigápi, “Pí pí ‘Oyaneyi.’ n̄neaimóniríná nene anani epaxírini.” rarigápi nepa n̄riro aiwi ap̄i b̄i nerin̄ipimi d̄ani píranin̄i im̄xin̄arigámani. Gorixomi d̄in̄i w̄ikw̄ironjwaéne “Pí pí ‘Oyaneyi.’ n̄neaimóniríná anani epaxenerini.” yaiwinarijwápi nepa imóninjagi aiwi ap̄i b̄i nerin̄ipimi d̄ani sík̄k̄i om̄xin̄arijwámani. ²⁴ Segíyí wo “Nan̄i níwan̄ijon̄i nímean̄i n̄ani arige em̄in̄iréini?” miyaiwipa eri “Nan̄i ná t̄yo eni w̄imeani n̄ani arige em̄in̄iréini?” yaiwiri éwin̄igin̄i. ²⁵ Pí pí ḡw̄f̄ áamá w̄i makerfá im̄xariḡe d̄ani b̄i yarigápi seyíné anani b̄f̄ nero n̄in̄iróná ayá s̄w̄f̄ searon̄igin̄iri “Mimóni jwápi n̄ani ridiyowá éf̄ap̄irani? Ridiyowá mepa éf̄ap̄irani?” yarin̄i min̄ipa éf̄rixini. ²⁶ Bikw̄yo d̄ani “Xw̄fá ririrani, am̄ipi xw̄fá t̄yo en̄ip̄irani, n̄ini Ámin̄áoyá imónini.” n̄irin̄iri éan̄injagi n̄ani “Pí pí ḡw̄f̄ en̄ipi anani n̄ipaxenerini.” seararin̄ini. ²⁷ Áamá Jisasomi d̄in̄i m̄iw̄ikw̄iron̄j wo “Aiwá b̄i onaneyi.” searepearáná seyíné “Anani Owaneyi.” n̄seaimóniríná, sa nuro ayá s̄w̄f̄ searon̄igin̄iri pí pí aiwá seaiap̄ip̄i n̄ani “Wiḡf̄ mimóni jwápi n̄ani ridiyowá éf̄ap̄irani? Mepa éf̄ap̄irani?” miyaiwipa nero anani n̄ir̄ixini. ²⁸ E neri aí áamá wo áwan̄j re n̄isearirínáyf̄, “Ḡw̄f̄ r̄ipi jw̄fá imóninj̄ipi n̄ani ridiyowá in̄f̄ip̄irini.” n̄isearirínáyf̄, áwan̄j sear̄fo n̄ani d̄in̄i n̄imoro o seyíné nar̄injagfá n̄isean̄iríná “Ḡw̄f̄ ap̄i Jisasomi d̄in̄i w̄ikw̄iron̄arigá t̄iyí m̄in̄ipax̄f̄ imóninj̄ipi pí n̄ani r̄fa nar̄in̄o?” miyaiwiri ayá s̄w̄f̄ uron̄igin̄iri min̄ipa éf̄rixini. ²⁹ Seyíné n̄in̄iróná “N̄ip̄ikw̄ini miyarinjw̄ini.” niyaiwiro ayá s̄w̄f̄ searon̄igin̄iri m̄irarin̄ini. Áwan̄j sear̄fo “Ayí n̄ip̄ikw̄ini miyarin̄o.” n̄iseaiawiri ayá s̄w̄f̄ uron̄igin̄iri rarin̄ini. E seararin̄jagi n̄ani áamá wo n̄wiáp̄in̄imeari re n̄irin̄in̄o, “Nene anani nepax̄f̄ imóninj̄ipi pí n̄ani áamá w̄i ayá s̄w̄f̄ uropax̄f̄ imóninj̄ipimi d̄ani ámi mepax̄f̄ imóninjw̄ini? ³⁰ Nion̄i ḡw̄f̄ ap̄i n̄in̄iri Gorixomi yayf̄ n̄iwirínáyf̄, ḡw̄f̄ nion̄i yayf̄ w̄iápi n̄ani m̄k̄f̄ píyo d̄ani pairir̄f̄ n̄ipax̄f̄ imónini?” Áamá wo e n̄irin̄i aí ³¹ r̄ipi osearim̄ini, “Seyíné ḡw̄f̄ n̄in̄irónarani, in̄iḡf̄ n̄in̄irónarani, pí pí nerónarani, áamá w̄i s̄in̄jw̄f̄ n̄isean̄iróná ‘Gorixomi d̄in̄i n̄iw̄ikw̄iron̄o n̄ani r̄fa yarin̄o?’ oseaiwipoyin̄iri om̄i seáyi e umfeyoapax̄f̄ imóninj̄ipi éf̄rixini.” osearim̄ini. ³² Judayirani, Ḡirikiyirani, áamá Gorixoyá s̄iyik̄f̄ imóniḡíayirani, ayf̄ om̄i s̄in̄i x̄f̄d̄ipax̄f̄ en̄ánáyf̄, nene oyá s̄in̄jw̄f̄yo d̄ani anani epax̄f̄ aí ayo óreámioapax̄f̄ imóninj̄ipi mepa éwan̄igin̄i. ³³ Nion̄i yarin̄japa seyíné eni ax̄f̄ipi éf̄rixini. Nion̄i pí pí neríná níwan̄ijon̄i n̄an̄ini ayá t̄n̄i m̄imen̄i “Áamá obax̄f̄yo Gorixoyeáyi uyim̄ixemean̄fá n̄ani om̄i d̄in̄i ow̄ikw̄ir̄ipoyin̄iri arige neri ayo ayá t̄n̄i umem̄ár̄fani?” niyaiwiri ayf̄ yayf̄ win̄ipax̄f̄ imóninj̄ipini yarin̄arin̄i.

11

¹ Nion̄i Kiraiso yaḡf̄ipi ikan̄inj̄i wiarinj̄apa seyíné eni nion̄i ikan̄inj̄i níf̄rixini.

“Apix̄iwa m̄inj̄yo w̄i p̄án̄f̄rixini.” ur̄inj̄f̄ n̄an̄ir̄ini.

² Seyíné nion̄i n̄ani in̄iná d̄in̄j arfá mikeam̄o Jisasomi x̄f̄darinjwaéne yarin̄jwápi n̄ani nion̄i seaiékw̄kw̄iyinj̄ipi x̄aiw̄f̄ f̄á n̄ix̄ir̄iro yarin̄jagfá n̄ani yayf̄ b̄i oseaim̄ini. ³ Seyíné seaiékw̄kw̄iyinj̄ipi x̄aiw̄f̄ f̄á n̄ix̄ir̄iro aí “R̄ipi n̄ani eni n̄ijfá oimónipoyi.” nimónarin̄i. Kiraiso áamá ox̄f̄ n̄iyoni seáyi e wimónir̄i oxowa x̄iepiwam̄i seáyi e wimónir̄o Gorixoy Kiraisomi seáyi

e wimóniri eni. ⁴ Ayínáni oxí go go Gorixomi rixinjí nurirfnáraní, oyá xwiýfápi wía nurókiamorfnáraní, wí mñýyo nípákínimáná e nerínáyí, o xegí seáyi e wimónijomi — O ayí Kiraisorini. Omí ayá wimoariní. ⁵ E nerí aí apixí gí gí mñýyo wí midfkinípa nemáná Gorixomi rixinjí nurirfnáraní, oyá xwiýfápi wía nurókiamorfnáraní, í xegí seáyi e wimónijomi — O ayí xegí xiagworini. Omí í ayá wimoariní. Apixí e yariǵíwa re imónigííwa tñní xixení imónijoi. Íwami gwí nýyiríná ayá xwé owiniñrí díá nñní róáná mñý wáf nero nání ayá winariǵíwa tñní xixení imónijagíá nání rariñini. ⁶ Apixí gíyí “Mñýyo wí mípákínípa oemini.” nñwimónirfnáyí, wigí díá nñní eni róníírixini. E niseariri aí apixí díá nñní róánáyí mñý wáf nimóniri nání ayá nñwinirfnáraní, úrapí róánáyí wiwiá íá nñwerí nání ayá nñwinirfnáraní, mñýyo wí pákíníírixini. ⁷ Ayí ripí nání rariñini. Gorixo ámá oxí iwamfó nimixiri nñirfná seáyi e xewanijóninjí imónijípa wimixinjí enagi nání oxíyí Gorixo xfo imónijípi síwáninjí nñwiniri nání omí rixinjí nurirfnáraní, oyá xwiýfápi wía nurókiamorfnáraní, amípi wí mñýyo mípánípa éfrixini. E nerí aí apixíyí wigí fwiagwíyí imónigfápi síwáninjí nñwiniri nání ayí Gorixomi rixinjí nurirfnáraní, oyá xwiýfápi wía nurókiamorfnáraní, amípi wí mñýyo páníírixini. ⁸ Ayí ripí nánirini. Eñíná Gorixo ámá oxí nimixirfná apixími dání bí nýyori imixinjímaní. Apixí nimixirfná oxomi dání bí nýyori imixinjíriní. ⁹ Apixími oxo arírá wíwiniǵiniri imixinjímaní. Oweoi, apixí oxomi arírá wíwiniǵiniri imixinjíriní. ¹⁰ Ayínáni “Oxíyí apixíyo seáyi e ría wimónijoi?” yaiwipfiri nání imónijípi wí apixíwa mñýyo páníírixini. Íwa pí pí yariǵfápi aññají síñwí wñaxádarigíá enagi nání rariñini. ¹¹ E searariñagi aiwí oxí Ámináo tñní nawini níkarinirfná “Nioní apixí mayoni nerí aí sopinjí noniri yariñáonirini.” ripaxí menini. Apixí eni Ámináo tñní nawini níkarinirfná “Oxí mayini nerí aí sopinjí noniri yariñáinirini.” ripaxí menini. ¹² Neparini. Gorixo apixí iwamfó nimixirfná ayí oxíyo dání nýyori imixinjíriní. E nerí aí ripí eni neparini. Oxí nñní apixíwa xirariǵáriní. E nerí aí apixíraní, oxíraní, píraní, amípi nípini mfkí ikinjo, ayí Gorixorini. ¹³ Sewanijýfne xwiýfá nioní searariñá ripí nání dñj nýyaikiro “Sipírani? Nanírani?” yaiwipoyí. Apixíwa amípi bí mñýyo mípákínípa nemáná Gorixomi rixinjí nurirfnáyí, “Anani yariñoi.” ríseaimónariní? “Anani miyariñoi.” ríseaimónariní? ¹⁴ Ámaéne negí imónijwápimi dání síwá rénijí neainariñirini. Ámá oxí díá sepiá xirá enáná ayí ayá winipaxí imónini. ¹⁵ E nerí aí apixí díá sepiá enáná ayí dñj nífá winipaxí ení. Negí imónijwápimi dání síwá énijí neainariñirini. Pí nání marfái, Gorixo apixíwa rití iníírixiniri díá sepiá winj enagi nání sepiá enánáyí “Dñj nífá winipaxí ení.” searariñini. ¹⁶ Ámá wí “Xwiýfá Poro rariñí ripí nání xixewiamí ouraneyí.” nñwimónirfná ripí urimíni, “None ámi xegí bí yariñwámani. Síyilkí Jisasoyá imónigíá ami ami ñweagfáyí ení xegí bí xídarigíámani. Ayí nioní ríapini yariǵáriní.” urimíni.

*“Aiwí Ámináo nání dñjí oneainiriri imixariñwápi úrapí mñimepani.”
urinjí nánirini.*

¹⁷ Seyíne Gorixomi yayí wianiro nání awí neániróná nanj mimóní sípípiní nimóniri yariǵíá enagi nání ámi sekaxí ripí nñirfná segí yariǵfápi nání weyí nñmeariri searimiméini. ¹⁸ Xami ripí searimíni. Nioní

ámá wí re rarĩḡagfa arfa winárĩni, “Jisasoyá siyikĩ imónĩgfa Koriniyo ḡweagfáyf Gorixomi yayf umeanĩro nani awi neanĩroná nawini mimónĩ yanf epayónarĩgfarĩni.” rarĩḡagfa arfa niwiri “Bi nepa e rfa yarĩḡo?” yaiwiarĩḡarĩni. ¹⁹ Ayf neparĩni. “Seyfne dĩḡf ná bini nimoro axĩpĩni mimónĩgfaýfnerĩni.” nimónarĩni. Seyfne re yaiwinĩpĩrĩ nani “Negfĩ wiene Jisasomi xixeni nĩxĩdĩrane mĩmĩwiároarĩḡwaéne, ayf anerfani?” yaiwinĩpĩrĩ nani xixegfĩ yanf nepayónoro yarĩḡo. ²⁰ Ayinani seyfne awi neanĩroná “Aiwá Ámináo nani ‘Dĩḡf oseainĩrĩ nĩrĩxĩni.’ nearĩḡpĩ narĩḡwini.” niyaiwiro aiwĩ nepa mĩnarĩḡo. ²¹ Ayf rĩpĩ nani. Awĩ neanĩro aiwá nini roná niyĩneni sini mé aiwá xixegfĩ rfa yeaarfapĩ anĩni niyoaro xixegfĩ niniro nani wiyfne agwĩni ḡweanána wiyfne iniḡf wainf xwapf nini máná papĩkĩ yarĩḡarĩni. ²² Pĩ nani e yarĩḡarĩni? Aiwá nĩro iniḡf nĩro epĩfa nani segf anf menĩrani? Jisasoyá siyikĩ seyfne imónĩḡapĩ peayf owiananeyĩrĩ e yarĩḡarĩni? Sérĩxĩmeá aiwá nani dfwf ikeamónarĩḡáyo ayá owimoaneyĩrĩ e yarĩḡarĩni? “Poró weyf neamearĩpaxf imónĩḡpĩ yarĩḡwini.” rĩseaimónarĩni? Oweoĩ, apĩ nera warĩḡagfa nani wĩ weyf seamearĩmfamani.

Aiwá Ámináo xfo nani dĩḡf winfwiniḡĩrĩ imĩxĩḡpĩ nani urĩḡf nani rĩni.

²³ Xwiyfá nioni enĩná searėwapĩyĩḡapĩ ḡf dĩḡfyo dani mĩsearėwapĩyĩḡarĩni. Ámináo nĩrėwapĩyĩḡfyo dani searėwapĩyĩḡapĩ, ayf rĩpĩrĩni. Sfá Áminá Jisaso nani Judaso pasá umėfĩyimi Ámináo aiwá bi nĩmeari ²⁴ aiwá apĩ nani Gorixomi yayf niwimáná nĩkwĩrĩrĩ re rĩḡĩḡĩḡĩni, “Rĩpĩ ḡf wararĩni. Seyfne nani rĩdĩyowánĩḡf inĩmĩpĩrĩni. Soyfne nioni seaiĩmĩpĩ nani dĩḡf seainĩnfa nani nioni épa axĩpĩ e yayfĩrĩxĩni.” urĩḡĩḡĩḡĩni. ²⁵ Awa rĩxa aiwá nini máná kapĩxĩ iniḡf wainf inĩḡf wá nĩmeari xegf yarĩḡpa axĩpĩ nemána re rĩḡĩḡĩḡĩni, “Gorĩxo xwiyfá sĩḡf ‘E nĩseaiĩmfarĩni.’ rauroarĩḡpĩ ‘Nepa xixeni nĩneaiĩmfarĩni?’ oyaiwipoyĩrĩ nioni nĩperĩná ḡf ragf pũyfĩ iniḡf wainf sixf rĩwánĩḡf imónĩni. Inĩná soyfne iniḡf rĩwá nini rĩná nioni nani dĩḡf seainĩnfa nani nĩrĩxĩni.” urĩḡĩḡĩḡĩni. ²⁶ Seyfne o rĩḡpĩ nero aiwá apĩ nĩro iniḡf awá nĩro nerĩḡpĩmĩ dani o ámi weapĩnfe nani wáf renĩḡf nĩra warĩḡarĩni, “Ámináo nene nani rĩxa neapeĩḡrĩni.” Enĩḡf nĩra warĩḡarĩni.

“Ámináoýá aiwápi ḡiyfne úrapĩ nini rĩná xwiyfá mearĩnĩpaxf yarĩḡo.” urĩḡf nani rĩni.

²⁷ Ámá ḡiyf xami pĩranĩḡf dĩḡf mĩyalkĩro Ámináo ayá winĩpaxĩ imónĩḡpĩ ero aiwáranĩ, iniḡfĩrĩni, xfo nani dĩḡf winĩni nani pĩ úrapĩ nĩro nerónáyf, warápi tĩni ragĩpĩ tĩni xórórĩnĩḡf nero nani xwiyfá mearĩnĩpaxf imónĩḡo. ²⁸ Ayinani ámá woxĩ woxĩ, “Nanf imónĩḡpĩ rfa yarĩḡĩni? Sĩpĩ imónĩḡpĩ rfa yarĩḡĩni?” niyaiwirĩ yarĩḡf nĩḡa nũsána aiwá apĩ tĩni iniḡf awá tĩni xe nĩrĩxĩni. ²⁹ Ayf rĩpĩ nani. Ámá aiwá apĩ tĩni iniḡf awá tĩni nini rĩná “Ámináo xegf warápi mĩ dani neaiĩḡf enḡḡf nani rfa narĩḡĩni?” mĩyaiwĩpa nerĩnáyf, ayf xwiyfá mearĩnanĩro nani narĩḡagfa nani rarĩḡĩni. ³⁰ Sa mĩkĩ apĩmĩ dani segf obaxĩ wĩ simĩxĩf nero niyĩpė nimónĩrĩ ero wĩ rĩxa pĩyf ero egfĩrĩni. ³¹ Nene xami negf yarĩḡwápi nani yarĩḡf nĩḡa nurane “Nanf rfa yarĩḡĩni? Sĩpĩ rfa yarĩḡĩni?” niyaiwirane dĩḡf pĩranĩḡf nĩmĩxĩnĩmáná aiwá apĩ nini rĩne sĩḡwĩrĩyf, Kĩraiso xwiyfá bi nĩneamearĩrĩ

siyikí neareám+niri enímani. ³² E neri aí agwí ríná Ámináo xwíyá n+neameár+rná ríwéná nene amá xíomí m+íxídarígfáyo tñni nawíní xwíyá umeár+míginíri ríxa xwíyá n+neameár+ri siyikí nearearíní. ³³ Ayínání gí níríxímeáyíne, aiwá nioní seararínápi naníro nerímeánírná axíná nawíní píráníñfí onaneyíníri ríwíyo rémoarígfáyí nání weníñfí neri ñwearínní. ³⁴ Seyíne aiwá apí níníroná úrapí nero xwíyá meárín+píríxíníri segíyí wí agwí ení m+weáníñánáyí síní m+íþa neróná wigí anjwámí dání aiwá níríxíní. Aiwá apí nání xwíyá bí síní n+wenagí aí ámi n+seáimearíná searím+áríní.

12

“Kwíyíþimí dání epaxí imónígfáþi bí bí imóníní.” uríñfí náníriñí.

¹ Gí níríxímeáyíne, seyíne payí nearo Goríxo xegí kwíyíþi síxí seamíoníþimí dání e e epaxí imónífríxíníri seaimíxíñfí seyíne yaríñfí nigíþápi nání “Seyíne xe majíá nero oéþoyí.” m+nimónaríní. ² Seyíne síní Goríxomí m+íxíþa neróná seaígfáþi nání níjía imóníñþoi. Ámáya mimóní ñwá imóníñþyo —Ayí xwíyá bí ríþaxí mimóníñþyíriñí. Ayo oxíþþoyíníri yapí pí pí seaieþsíaná seyíne nepaxíníri xídagíþápi nání níjía imóníñþoi. ³ Ayínání “Seyíne níjía re oimóníþoyí.” nimónaríní. Ámá wí Goríxoyá kwíyíþimí dání nírírná wí re ríþaxí meníní, “Jisaso xewaníño roap+kíníñþoríní.” ríþaxí meníní. Ámá wí Goríxoyá kwíyíþimí dání mírþa nerínáyí, “Jisaso negí Ámináoríní.” ení wí ríþaxí meníní.

⁴ Kwíyíþimí dání e e epaxí imónífríxíníri síxí umímoaríñþi xíxegíní imóníñagí aiwí kwíyí axíþí ná bíní imóníþimí dáníní yarígfáriní. ⁵ E neríñþyo dání amáyo seáyí e e wíríxíníri Ámináo wímíxaríñþi xíxegíní enagí aiwí Ámináo, ayí ná woní axoríní. ⁶ Ananí nepaxí imónígfáþi xíxegíní imóníñagí aiwí Goríxo, ayí ná woní e e epaxí imónífríxíníri ení síxí weámíxaríñþíní. ⁷ E neríñþí aiwí o amá xíoyá imónígfá ríñí xíxe arírá ínfríxíníri womíní womíní xegí kwíyíyo dání epaxí imóníñþi bí bí þañfí wíaríñþíní. ⁸ Bí bí þañfí n+wíríná amá wo kwíyíþimí dání xe ðíñfí émfí saímí n+morí amáyo píráníñfí uríþaxí oimóníri wírí wo kwíyí axíþimí dání xe níjía seáyí e nimóníri píráníñfí uréwapíyíþaxí oimóníri wírí ⁹ ámi wo kwíyí axíþimí dání xe ðíñfí ayá wí oníkwíroníri wírí ámi wo kwíyí axíþimí dání xe ení síxí neáníri amá símíxí yarígfáyo píráníñfí owímíxíníri wírí ¹⁰ ámi womí emímí epaxí oimóníri wírí ámi womí xíoyá xwíyá wíá urókiamopaxí oimóníri wírí ámi womí amá wí kwíyí bimí dání raríñagí aría n+wíríná adadí n+wírí “Ayí kwíyí apímí dání ríra raríño?” yaiwíþaxí oimóníri wírí ámi wo amá gwí wírí wírí xwíyá míkí apí apímí dání ananí ríþaxí oimóníri wírí ámi womí xwíyá míkí apí apímí dání aría n+wírí þañfí umeaíþaxí oimóníri wírí yaríñþíní. ¹¹ Goríxo amá wíyí wíyo þañfí xíxegíní e e n+wia nuri aiwí kwíyí axí ná bimí dáníní e e epaxí imónífríxíníri n+wímíxírná womí píþi owímírná apí wíaríñþíní. Ámi womí píþi owímírná apí wíaríñþíní.

“Obaxene imóníñagwí aiwí wará ná bíníñfí imóníñwíní.” uríñfí náníriñí.

¹² Ámáya wará ná bíní enagí aiwí náþimí dání wé síkwí amíþi xíxegíní bí bí imóníní. Waráþimí dání amíþi xíxegíní bí bí imóníñþyí ríñí obaxí imóníñagí aiwí náþi ná bíníriñí. Ámá Kiraisoyá siyíkíþi

imónigfáyf ámá warápi tñni rframñiyf imónipaxfrini. ¹³ Ayf rñpñ nánirini. Nene —Wiene Judayenerani, wiene Gtrikiyenerani, wiene xínáiwánéniñf nimónirane omñf wiilarñwaénerani, wiene áxerwarf mñeainf negf ðñf tñni emearñwaénerani, —Nñenenñ enñ kwíyf axfipimi dánini siyikf ná bñni imónani nánni wayf neameairo kwíyf axfipini neaainiri enñ enjagí nánni rarññini. ¹⁴ Nene nñjáf re imóniñwini. Ámá warápi, ayf ná bñni mimónf síkwíraní, wéraní, mññraní, xixegñni bñ bñ imónini. ¹⁵ Síkwú xwíyfá rñpaxf nimóniri re ránáyf, “Niúni wéuni mimóniñjagí nánni nápiyá bñniñmaní.” ránáyf, “ ‘Nápiimi dánni bñ imóniñjapñmaní.’ yaiwipaxfrini.” riseaimónarini? Oweoi. ¹⁶ Arfána enñ re ránáyf, “Niñnanñ síñwfyini menjagí nánni nápiyá bñniñmaní.” ránáyf, “ ‘Nápiimi dánni bñ imóniñjapñmaní.’ yaiwipaxfrini.” riseaimónarini? Oweoi. ¹⁷ Nápi nñni síñwñni enjánáyf, aríge nerí arfá epaxfrini? Nápi nñpini arfáni enjánáyf, aríge nerí ðñf weániñpaxfrini? ¹⁸ Nápi, ayf axfipí ná bñni mimónini. Síñwíraní, arfáraní, apí apí e nimóga úwiniñginiñri Gorixo xfo wimóniñjapa ðñf neyírori nimixiri tññfrini. ¹⁹ Warápiimi dánni amípi síkwíraní, wéraní, xixegñni imóniñjapa mimónf axf ná bñni nimónirñnáyf, warápi aríge imónipaxfrini? Oweoi, e nerñnáyf, wará xegf imóniñjapa bñ imónipaxf menini. ²⁰ Negf wará imóniñjapí, ayf rñpñrini. Warápiimi dánni amípi xixegñni wéraní, síkwíraní, imóniñjapí ayf obaxf aiwi warápi, ayf ná bñniñrini. ²¹ Síñwfyi xwíyfá rñpaxf nimónimáná wéumi wí re urípaxf menini, “Ná sanf mñniñrápariñjuxí, pí nánni júxi tñni nawini imónimññni? Niñyini ananñ niñgípiñ ñweapaxfyiniñrini.” urípaxf menini. Mññfyi enñ síkwúmi wí re urípaxf menini, “Ná sanf mñniñrápariñjuxí, pí nánni júxi tñni nawini ñweámññni? Niñyini ananñ niñgípiñ ñweapaxfyiniñrini.” urípaxf menini. ²² Oweoi, pí pí nápiimi dánni imóniñf “Enñ meániñjapñrñani?” yaiwiarñjwápi menjánáyf, omñf amípi nene nápiimi dánni yarñjwápi niñpikwini epaxf menini. ²³ Nápiimi dánni imóniñf “Nanñ onñmiápi imóniñjapñrini.” yaiwiarñjwáfyi nene ananñ píranñf okiyfá mearñjwárini. Nápiimi dánni imóniñf síñjani mñmepaxf imóniñjfyf píranñf rñf yarñjwárini. ²⁴ E nerí aí pí pí nápiimi dánni imóniñf “Awíaxf imóniñjapñrñani?” yaiwiarñjwápi, ayf rñf mepaxf imóniñjagí nánni wí e yarñjwámaní. Gorixo ámá warápiñ nimixiri pí pí nápiimi dánni enñfpiñ niñjwárirñni “Nanñ onñmiápi imónini.” yaiwiarñjwápi seáyi e imóniñwiniñginiñriñrini. ²⁵ Nápiimi dánni imóniñfyf midimñdani mñmearónipa ero xixe píranñf meniro epírfá nánni e ñwírariñrini. ²⁶ Nápiimi dánni imóniñf bñ rñniñf wináná nápiimi dánni imóniñf niñpiniñ rñniñf winárariñrini. Bñ imóniñjapimiñ yayf uméanáñ niñpiniñ ðñfñ nífá niñwiga warññrini.

²⁷ Kiraisoyá siyikfpiñ imónigfáyfñé oyá warápiññf imóniro wiyñnéni wiyñnéni oyá nápiimi dánni síkwñniññrani, wéniññrani, xixegñni imóniro enjoi. ²⁸ Gorixo ámá xfoyá siyikfpiñ imónigfáyf xixegñni bñ bñ nimóga úñixiniñriñrini. Wí wáf wurñmeiarñgíyf imóniro wí xewaniñjoyá xwíyfápiñ wáf urókiamoarñgíyf imóniro wí uréwapñyarñgíyf imóniro epírfá nánni rñpaxfrini. Xiráni xiráni imóniñf apí apí niñrñpeámánañ amí wí emimf epírfá nánni imóniro wí simixf yarñgíyoy nanñ wimixipírfá nánni imóniro wí ðwíf ikeamónarñgíyoy ariráñ wipírfá nánni imóniro wí pí pí omñf yarñgíyoy mepírfá nánni imóniro wí ámá gwí wírf wírf xwíyfá mñkf apí apimiñ dánni rñpírfá nánni imóniro epírfá nánni rñpaxfrini. ²⁹ Nñni wáf

wurimeariǵǵáyǵ rimóniŋo? Nńni wǵá rókiamoariǵǵáyǵ rimóniŋo? Nńni uréwapiyariǵǵáyǵ rimóniŋo? Nńni emimǵ yariǵǵáyǵ rimóniŋo? ³⁰ Nńni simǵxǵyo nanǵ imǵxǵpǵrǵa nǵni rimóniŋo? Nńni gwǵ wǵrǵ wǵrǵ xwǵyǵá mǵkǵ apǵ apimi dǵni rǵpǵrǵa nǵni rimóniŋo? Nńni xwǵyǵá mǵkǵ apǵ apimi dǵni rarǵǵǵapǵ yanǵ umeaipǵrǵa nǵni rimóniŋo? Oweoi. ³¹ E nǵsearǵrǵ ai seyǵné woxǵni woxǵni, “Gorǵxo ámá e e epaxǵ imónǵrǵixǵniǵrǵ kwǵyǵpimi dǵni sixǵ umimoariǵǵ apǵ apǵ enǵagǵ ai sa seǵyǵ e imóniŋǵpǵ oimónimǵni.” nǵyǵiwǵrǵ símǵ xeadǵpénǵrǵixǵni.

13

“Ámáyo nepa dǵŋǵ sípǵ nǵwirǵná rǵpǵ rǵpǵ yariǵǵárǵni.” urǵŋǵ nǵniǵrǵni.

“Arǵge nerǵ Gorǵxo wimónariǵǵpǵ tǵniǵ xǵxenǵ yanǵréwǵni?” nǵseaimónǵrǵná epǵrǵǵapǵ nǵni áwanǵ bǵ osearǵmǵni.

¹ Nioni gwǵ wǵrǵ wǵrǵ xwǵyǵá mǵkǵ ámarani, anǵnǵjǵrani, rarǵǵǵapimi dǵni ananǵ rǵpaxǵ nimónǵrǵ ai ámáyo dǵŋǵ sípǵ mǵwipa nerǵnáyǵ, surǵmá nǵrǵrǵrǵ berǵ ikaxǵ nǵrǵrǵná yǵiwǵniŋǵ yǵarariŋǵpǵniŋǵ imónimǵni. Sonǵ udǵá xǵmi mǵŋwǵrǵrǵipa nemáná eááná rarǵǵǵpǵniŋǵ enǵ imónimǵni. ² Nioni xwǵyǵá Gorǵxoyǵapǵ wǵá rókiamopaxǵ imónǵrǵ amǵpǵ nǵni o éimǵǵinǵrǵ enǵwǵpearǵŋǵ ínimǵ imóniŋǵpǵ nǵni nǵjǵá imónǵrǵ amǵpǵ nǵni ámá “Ayǵ apǵ rǵa imónǵni?” nǵyǵaiwǵro nǵjǵá imónǵǵǵapǵ nǵni nǵjǵá imónǵrǵ nerǵ ai ámáyo dǵŋǵ sípǵ mǵwipa nerǵnáyǵ, surǵmá imónimǵni. Nioni Gorǵxomi dǵŋǵ enǵ neánǵrǵ nǵwǵkwǵrorǵŋǵpimi dǵni “Dǵwǵ rǵpǵxǵ ná jǵe ui.” urǵpaxǵ nimónǵrǵ aiwǵ ámáyo dǵŋǵ sípǵ mǵwipa nerǵnáyǵ, surǵmá imónimǵni. ³ Nioniǵ ǵǵ iyǵá fá amǵpǵ yanǵ nǵmerǵ uyǵipeayǵyo nǵwirǵ ai ámáyo dǵŋǵ sípǵ mǵwipa nerǵnáyǵ, wǵ nanǵ nimǵxǵpaxǵ menǵni. Negǵ womǵ pǵkianǵro yarǵná nǵaiwomǵ wǵrǵpǵrǵ nǵni re nurǵrǵ ai, “Nioniǵ fá nǵnǵxǵrǵro rǵá nǵwioárǵpoyǵ.” nurǵrǵ ai ámáyo dǵŋǵ sípǵ mǵwipa nerǵnáyǵ, nioniǵ éapǵ wǵ nanǵ nimǵxǵpaxǵ mimónǵni.

⁴ Ámá wǵniyo dǵŋǵ sípǵ nǵwirǵná pǵpǵ marǵáǵ, rǵpǵ yariǵǵárǵni. Sípǵ wǵniyǵ wǵǵǵapǵ apaxǵ mé pǵrǵ umamoariǵǵámǵni. Ayǵ nurǵmǵxǵrǵ nanǵ imóniŋǵpǵni wǵiarǵǵárǵni. Wǵniyo sípǵ dǵŋǵ wǵi wǵiariǵǵámǵni. Wǵniyo dǵŋǵ sípǵ wǵiarǵǵáyǵ wǵiwanǵŋǵyǵ mǵxǵ meakǵnǵniǵro wǵrǵxa imónǵro ⁵ uyǵnǵiǵ wǵkǵrǵro yariǵǵámǵni. Amǵpǵ nenenǵ arǵge nerǵ neaǵmeanǵrǵenǵŋoǵniǵrǵ mepa ero apaxǵ mé símǵ rǵniŋǵ mǵwinǵpa ero íwǵ wǵniyǵ wǵkǵrǵǵapǵ nǵni símǵ xwanǵwǵ nǵkwónimǵ memepa ero yariǵǵárǵni. ⁶ Nǵpǵkwǵniǵ mimóniŋǵ yariǵǵǵapǵ nǵni dǵŋǵ nǵfá mǵwinǵ wé róniŋǵ imóniŋǵ yariǵǵǵapǵ nǵni dǵŋǵ nǵfá winarǵŋǵrǵni. ⁷ Ámá wǵniyo dǵŋǵ sípǵ wǵiarǵǵáyǵ pǵ pǵ wǵmeááná “Xe oneaǵmeanǵ.” yǵiwiwo dǵŋǵ wǵkwǵroariǵǵǵapǵ wǵ pǵniǵ mǵwiárǵpa ero amǵpǵ nǵni Gorǵxo nǵwiirǵná nǵni dǵŋǵ nǵkwǵmoro ŋwearo pǵ pǵ sípǵ imóniŋǵ wǵmeááná xwámámǵ wǵro yariǵǵárǵni.

⁸ Ámáyo dǵŋǵ sípǵ wǵiarǵŋwǵpǵ ná rǵwǵyo ai wǵ anǵpǵ imónǵnǵfa menǵagǵ nǵni anǵŋǵ fá xǵrǵpaxǵrǵni. E nerǵ aiwǵ Gorǵxoyǵ kwǵyǵpimi dǵni wǵá rókiamopaxǵ imóniŋwǵpǵranǵ, xwǵyǵá mǵkǵ apǵ apimi dǵni rǵpaxǵ imóniŋwǵpǵranǵ, pǵ pǵ nǵjǵá imóniŋwǵpǵranǵ, apǵ nǵpǵniǵ anǵpǵ imónǵnǵfǵrǵni. ⁹ Nioniǵ searariŋǵapǵ nǵni áwanǵ bǵ osearǵmǵni. Agwǵ rǵná nene Gorǵxoyǵ kwǵyǵpimi dǵni nǵjǵá imóniŋwǵpǵ sa bǵniǵ bǵniǵ imóniŋwǵni. Oyǵá xwǵyǵá wǵá rókiamoariŋwǵpǵ nǵpǵniǵ marǵáǵ, bǵniǵ bǵniǵ rókiamoariŋwǵrǵni. ¹⁰ E nerǵŋǵ aiwǵ Kiraiso nǵweapǵrǵ amǵpǵ Gorǵxo éimǵǵinǵrǵ yariŋǵpǵ rǵxa yóǵ imónáná agwǵ rǵná nene bǵniǵ bǵniǵ imóniŋwǵpǵ

anipá imóninárini. ¹¹ Niont seararinjápi niaiwí tñi ríraminjyí oemini. Enjá niont siní niaiwí nimónináná niaiwí rarigíapa xwiýá axípi riri niaiwí yaiwiarigíapa axípi yaiwirí niaiwí dñj moarigíapa axípi mori néisaná aí rixa ámináoní nimónimáná niaiwí yarigíapi siní fá mixelí pñi wiárinárini. ¹² Agwi nene Gorixo éimiginiri yarinjipi nani nijá bini bini imóniwápi xixéa sfá yikíninjyio dani nene sinjwo nipi kwini mainenarinjwápi tñi ríraminjyí oemini. Agwi riná xixéayo simimanjini rojagi niwinirane aiwi ríwéná nepa o tñi xixeni simimanjyio sinjwí ainenanwáriní. Agwi riná nene bini bini nijá nimóniri aí ríwéná xfo nene nani xixeni nijá imóninjpa nene eni xfo nani nijá imónanwáriní. ¹³ E nerinj aiwi agwi riná Gorixomí dñj wikwírorane o neaiinápí nani dñj ikwímorane winjyio dñj sipí wirane yarinjwá biaú bi api aninjni imóninápíriní. Biaú bi api bi seáyi e imóninjipi, ayí ámáyo dñj sipí wiarinjwápirini.

14

Kwíyípmi dani epaxí imóninjipi nani ami bi urinj nanirini.

¹ Seyíne “Ámáyo dñj sipí owianeyi.” niyaiwiro aninj miní xdfírixini. E nero aí Gorixo api api e imónirixiniri kwíyípmi dani seaimxarinjipi “Api api oimónaneyi.” niyaiwiro simí nixeadipéniro aiwi ná bini ayí oyá xwiýá ámáyo wá urókiamopaxí imónipíri nani anjipaxí simí xeadipénírixini.

² Ayí rípi nani seararinjini. Ámá giyí giyí gwí wirí wirí xwiýá mfkí winjyí majá imónigíapimi dani nírínáyí, ayí ámáyo murarinjoi. Winjyí xwiýá mfkí api nani majá imóninjagía nani Gorixomini nuriri kwíyípmi dani yumí imóninjipi rarinjoi. ³ E nerí aí giyí giyí xwiýá Gorixoyápi wá nírókiamorónáyí, ayí ríapimi dani ámáyo sfkfkí womixiro enj rirémixí wiwo dñj wá wókimixiro epaxípi urarigíariní. ⁴ Ámá xwiýá mfkí xegí wíyo dani rarinj go go, ayí xewaninjoi sfkfkí omixinarini. Ámá Gorixoyá xwiýápi wá rókiamoarinj go go, ayí Gorixo wimónarinjipi uríipimi dani Jisasoyá siyikípi imónigíayo sfkfkí womixarinjirini. ⁵ Niont “Seyíne niyíneni xwiýá mfkí bi bimi dani orípoi.” nanimóniri aiwi aga anjipaxí ayá wí nimónarinjipi, ayí rípirini. “Gorixoyá xwiýápi wá urókiamópoi.” nimónarini. Ayí rípi nanirini. Wá rókiamoarinj go go Jisasoyá siyikípi imónigíayo nuriríná xfo uríipimi dani sfkfkí niwomixiri nani xwiýá mfkí xegí wíyo dani rarinj go gomi seáyi e wimóninjagí nani rarinjini. Xwiýá mfkí xegí wíyo dani rarinj go go ráná ámá wo niwápinimeari Jisasoyá siyikípi imónigíá winjyio o ríipimi dani sfkfkí owomixiniri yanj numeairíná eni ananirini. ⁶ Gí níríxímeáyíne, rípi nani píraninj dñj mópoi. Niont seyíne tñj e nani nibiri xwiýá mfkí wíyo dani nisearirínáyí, “Api wí nanj neaimxipaxí imónini.” riseaimónarini? Oweoi. Niont xwiýá Gorixo wá nínókimixiri níninjipi mīsearipa nerínarani, nijá o nani niont imóninjá bi mīsearipa nerínarani, xwiýá oyápi bi wá mīsearókiamopa nerínarani, bi mīsearwapiipa nerínarani, sa xwiýá mfkí wíyo dani nīseara nurínáyí, arige nerí nanj wí seaiimárini? Oweoi, wí e epaxímani.

⁷ Dñj mayí imóninjipi, pékákíraní, gitáraní, ayí axípi imónini. Yaiwininj niyárirí nipi kwini irí mīrépepa nerínáyí, ámá arige “Ayí api rfa rarini?” yaiwipaxíriní? Ámá kwíyípmi dani xwiýá mfkí wíyo dani eni nírínáyí,

ámá arfá m̄wiarigfáyf arige nerí “Ayf apí rfa rarini?” yaiwipaxf imónini?⁸ Ámá m̄xíf nání awí roño xowienomi dání rfaíwá oriniri pírámf n̄p̄ikwini mepa nerfnáyf, ámá gíyí “M̄ixíf nání rfaíwá iyf ríráoi?” n̄iyaiwiro éwaikf t̄níf níkf̄n̄j̄f t̄níf arfkipaxrini? Oweoi, pírámf n̄p̄ikwini mepa nerfnáyf, wí e epaxf menini.⁹ Seyfné ení ámá wíyo kwíyfpimi dání xwíyáf m̄kf̄f xegf wíyo dání nurirfnáyf, ámá arfá seaiarigfáyf arige nero “Apí nání rfa nearar̄ño?” n̄iyaiwiro níjfa imónipaxrini? Oweoi, seyfné urarigfápí m̄imianwí upaxf imónini.¹⁰ Ayf neparini. Xwíá rírímí xwíyáf m̄kf̄f x̄xeḡini t̄ñj̄f rarigfápi obaxf imónini. Xwíyáf b̄i m̄kf̄f mayf imónin̄j̄fmani. Nfní m̄kf̄f t̄ñj̄f imónini.¹¹ E nerí aí ámá wo xwíyáf m̄kf̄f nioní majfá imónin̄j̄fpimi dání rar̄in̄j̄agí arfá n̄wirfná “Émayf worfani?” yaiwimf̄ni. Xfo ení nioní arfá m̄wiar̄in̄j̄agí n̄nanirfná “Émayf worfani?” naiwin̄in̄j̄oi.¹² Seyfné Gorixoi apí apí imónif̄rixiniri kwíyfpimi dání sixf seamimoar̄in̄j̄fpí “Oimónaneyi.” n̄iyaiwiro s̄mf̄f n̄xead̄fp̄eniro yarigfáyfné imónin̄j̄agfá nání pí pí neróna rip̄f éf̄rixini. Kwíyfpimi dání epaxf imónin̄j̄wápmi dání Jisasoyá siyikf imónin̄j̄waéne en̄j̄f sk̄kf̄f om̄ixin̄ipaxf imónin̄j̄fpí oyaneyin̄iro ayá wí néra úf̄rixini.

¹³ Ayinání segíyíf wo kwíyfpimi dání xwíyáf m̄kf̄f seyfné majfá imónigfápimi dání n̄isearirfnáyf, arfá m̄wiarigfáyfné yan̄j̄f seameaim̄in̄iri nání Gorixomi rixin̄j̄f urfwin̄iginí.¹⁴ Ayf rip̄f nání searar̄in̄j̄ini. Nioní gíf ámá arfá niarigfá dání xwíyáf m̄kf̄f xegf bimí dání Gorixomi rixin̄j̄f nurirfná gíf d̄ñj̄f aí t̄níf murí sa man̄j̄pámí dání nurirfnáyf, “Apí ourim̄ini.” n̄iyaiwiri mur̄ipa éa en̄j̄agí nání nioní rírápí b̄i nan̄j̄f m̄niiarini.¹⁵ Ayinání nioní pí em̄in̄iréini? Nioní Gorixomi rixin̄j̄f nurirfnáraní, son̄j̄f n̄iriri omí yayf numerfnáraní, xwíyáf m̄kf̄f b̄i bimí dání man̄j̄pá t̄níf nuriri aí “Ayf apí rfa urar̄in̄j̄ini?” n̄iyaiwiri gíf d̄ñj̄f t̄níf ení nawini urf̄im̄iginí.¹⁶ Seyfné e mepa nero Gorixomi yayf n̄wirfná d̄ñj̄f t̄níf nawini murí xwíyáf m̄kf̄f b̄i bimí, seyfné majfápimi dání nurirfnáyf, ámá sipfá imónigfá seyfné t̄níf nawini awí éanarigfáyf arige nero “Ayf rírápí x̄ixení e imónif̄win̄iginí.” ripaxrini? Oweoi, xwíyáf m̄kf̄f seyfné rarigfápí arfá m̄wipaxf nimóniro nání wí e ripaxf menini.¹⁷ Seyfné e nerfnáyf, Gorixomi píran̄in̄j̄f yayf n̄wiro aiwí wíniyo sk̄kf̄f m̄iwom̄ixíf ududf in̄f wikarar̄in̄j̄agfá nání searar̄in̄j̄ini.¹⁸ Seyfné kwíyfpimi dání xwíyáf m̄kf̄f wíyo dání ayá wí n̄iriro aí nioní ení kwíyfpimi dání xwíyáf m̄kf̄f b̄i bimí dání seáyi e n̄iseamúr̄ori nání Gorixomi yayf wiar̄in̄j̄arini.¹⁹ E nimóniri aí Jisasoyá siyikf imónigfá b̄i t̄níf nerimeániri wigf arfá egfá dání xwíyáf m̄kf̄f b̄i bimí dání nurirfná “fá m̄ropaxf imónin̄j̄fpí ourim̄ini.” m̄nimónarini. Oweoi, “Poroi ip̄f r̄ineaiw̄ap̄yarini?” oyaiwipoyin̄iri sa “Xwíyáf m̄kf̄f nioní níjfa imónin̄j̄apimi dání nuriri ‘Ayf apí rfa urar̄in̄j̄ini?’ yaiwim̄fpí ár̄fn̄f ourim̄ini.” nimónarini. “E nerfná seáyi e imónin̄j̄fpí yar̄in̄j̄ini.” nimónarini.

²⁰ Gí n̄ir̄ix̄imeáyfné, seyfné n̄iaíwíf on̄imíá d̄ñj̄f m̄im̄ax̄ir̄ipa époyí. E n̄isear̄iri aí n̄iaíwíf p̄fopia íwíf oyaneyin̄iro s̄in̄f d̄ñj̄f m̄im̄oar̄igfápa seyfné ení ax̄fpí imónipoyi. E nero d̄ñj̄f n̄imorfná am̄iná yayf móf̄rixini.²¹ Is̄ireriyf arfá m̄wiar̄in̄j̄agfá nání Gorixoi ámá wí e d̄ñj̄yíf m̄ixíf n̄imeámí n̄ib̄iro xwírfá wik̄ixérf̄ixin̄iri r̄in̄j̄fpí nání ñwíf ikaxf éánin̄j̄yo re n̄ir̄in̄iri éánini, “ ‘Gor̄ixoni ámá m̄kf̄f wí e d̄ñj̄yíyá xwíyáf m̄kf̄f b̄i t̄níf ámá t̄yo ur̄iri wí e d̄ñj̄yíyá man̄j̄pimi dání ur̄iri em̄fa en̄j̄agí aiwí nioní wí arfá n̄ip̄rf̄ámani.’ Am̄ináoni e rar̄in̄j̄ini.” n̄ir̄in̄iri éánini.²² Ayinání nene re

yaiwiŋwini, “Gorixoyá kwíyípmi dání xwíyá mǫkí nene majjá nimóniri aí rariŋwápi, ayí amá omi rixa dŋŋ wíkwíroarigfá wínyí arfá n̄neairóná óf níkariniro ‘Ayí enj eáníŋf Gorixoyápmi dání rfa yariŋoi?’ oyaiwípoyniri mimónini. Sa omi dŋŋ m̄wíkwíroarigfáyí óf níkariniro ‘Ayí enj eáníŋf Gorixoyápmi dání rfa yariŋoi?’ oyaiwípoyniri imónini.” yaiwiŋwini. E neri aí oyá xwíyápi, nene wá urókiamoariniwápi, ayí amá xfomi dŋŋ m̄wíkwíroarigfáyí arfá n̄neairóná “Enj eáníŋf Gorixoyápmi dání rfa rariŋoi?” oyaiwípoyniri mimónini. Sa xfomi dŋŋ wíkwíroarigfáyí e oyaiwípoyniri imónini. ²³ Ayínáni amá Jisasoyá siyikí imónigfáyíné awí neáníróná niyínéni xwíyá mǫkí seyíné majjá bi bimí dání n̄ra warfna amá sipfá imónigfáyí wíraní, amá sini Gorixomi dŋŋ m̄wíkwíroarigfáyí wíraní, niseaimearo niŋwearóná “Amá tiyí xóxwí yariŋigfáyí meniraní?” rípirfáriní. ²⁴ Seyíné wí e mepa nero niyínéni xwíyá Gorixoyápi wá nírókiamóa warfna amá sipfá imónigfáyí wíraní, amá sini Gorixomi dŋŋ m̄wíkwíroarigfáyí wíraní, niseaimearo niŋwearóná seyíné rariŋigfá niŋpimíni dání “fwi awa rariŋigfápi miyariŋwaénerfani?” niyaiwiro wairíri iniro “Api nene nani eni rfa rariŋoi?” niyaiwiro ayá miŋimŋŋ roro nemána ²⁵ sipí imóniŋ wíŋŋŋ yumí egfápi nani waropári nero miŋŋ xwíyáyo níkwíroniro Gorixomi yayí numero “Neparini. Gorixo seyíné dŋŋ seakikayoni.” rípirfáriní.

Gorixomi yayí umeaniro nani nerimeániróná epaxípi nani urinŋf nánirini.

²⁶ Gí n̄rixímeáyíné, pí oyaneyiniri nearariní? Seyíné awí neáníróná woxi soŋf searéwapiyini nani imóniri woxi xwíyá bi searéwapiyini nani imóniri woxi xwíyá Gorixo wá wókimixfípi bi searini nani imóniri woxi xwíyá mǫkí bi bimí dání bi searini nani imóniri woxi xwíyá mǫkí bi bimí dání riníŋŋŋ bi yanf seameaini nani imóniri neri aí niŋŋŋ nerfna Jisasoyá siyikí imónigfáyíné sǫkí omixiniŋŋŋ nani éfrixini. ²⁷ Segíyí wí “Xwíyá mǫkí bimí dání ouraneyi.” niwimónirfani obaxowa xe onearípoyniri siŋŋŋ miwiniŋŋŋ. Waúnirani, waú worani, ayí apánirini. Axiná nawini orípoyniri siŋŋŋ miwiniŋŋŋ. Wo xami n̄rimána wo ríwíyo ríwiniŋŋŋ. E yarfna wo yanf seameaiwiniŋŋŋ. ²⁸ Amá wo xwíyá yanf seameaipaxí menjányí, xwíyá mǫkí api apimi dání rariŋigfáwa Jisasoyá siyikí imónigfáyínéyá arfá egfá dání manjápa tni siŋŋŋŋ m̄riŋpa nero wíŋŋ dŋŋŋŋ dání Gorixo tni nawini inimi riníŋŋŋŋŋ. ²⁹ Awí neáníróná segí xwíyá Gorixoyápi wá rókiamoarigfáyí waúraní, waú worani, awa xe xwíyá searíŋŋŋŋŋ. Rixa searána wínyí o nipa kwíyípmi dání rfa rariŋoi pfa n̄mero mí omixíŋŋŋŋŋ. ³⁰ E neri aí segíyí wo éf niŋweari wá rókiamoariniŋŋ womi arfá wiarfna Gorixo xwíyá bi wá wókimixánányí, o xwíyá api áwanf searini nani dao xami rariŋo pni wiarfwininiŋŋŋ. ³¹ Nioní searariŋápi nixíŋŋŋŋŋ seyíné niyínéni nijfá imóniro enj r̄rémixí iniro epíŋfá nani woxi woxi anani wá nírókiamóa upaxí imóniŋoi. ³²⁻³³ Nene nijfáraní. Gorixo yaiwiniŋŋŋ yariŋomaní. “Xwíyá niŋeayiri neri orípoyi.” niwimóní “Nitiwayirori orípoyi.” wimónariŋagí nani wá rókiamoarigfáwa kwíyípmi dání rókiamopaxí imóniŋŋŋŋŋ tni úrapí m̄riŋ píraniniŋŋŋ dŋŋŋ fá nixiriŋŋŋŋŋ ríŋŋŋŋŋŋŋ.

Gorixoyá siyikí imónigfá wí e wí e niŋweagfá n̄ni yariŋigfápa ³⁴ siyikí oyá Koriniyo niŋweagfáyíné eni awí neáníróná apixiwa xwíyá wí m̄riŋpa oépoyi.

Awí neáníranená apíxiwa xe xwíyíá onearípoyíníri síñwí míwínípa yaríñwá enagí nání raríñíní. Nwí ikaxí eáníñíyo dání ríníñípa oxoyíné símanwíyóníñí seaurínífríxíní. ³⁵ Íwa Jisasoyá síyíkí imónígíáyí awí eánígíe dání xwíyíá níríríná ayá winípaxí yaríñagíá nání wíní wíní “Apí nání níjía oimónímíní.” níwimónírná aní xíxegíníyo dání oxomí yaríñí wíwínígíní. ³⁶ Seyíné seáyí e seáyí e mimónípaní. “Xwíyíá Goríxoyápi nene tíámíní mǎkí imóníñwaéneríní.” ríyáiwínaríñoí? “Xwíyíá oyápi Koríníyo ñweañwáénerí tíámíní ríníñífríní.” ríseaimónaríní?

³⁷ Ámá goxí goxí “Nioní Goríxoyá xwíyíápi wía rókiamoaríñá woníríní.” níyáiwínírnáraní, “Oyá kwíyí síxí nímímóníñpímí dání e epaxí nímonítrí yaríñáoníríní.” níyáiwínírnáraní, xwíyíá nioní nítrírí eaaríñá rípi nání díní re yáiwíríxíní, “Poró sekaxí Ámínáo uríñpímí dání ría nítrírí eañífríani?” yáiwíríxíní. ³⁸ Ámá go go e níyáiwípa yaríñagí níwínírnáyí, seyíné ení “O nepa Goríxoyá wía rókiamoaríñí wo meníní.” yáiwíríxíní. ³⁹ Ayínání gí nírxímeáyíné, Goríxoyá xwíyíá wía orókiamoaneyíní símí xeadǎpéníro oyá kwíyí tǎn xwíyíá mǎkí bí bímí dání seyíné rarígíáyí pǎr mǎrakínípa ero éfríxíní. ⁴⁰ E nero aí Goríxomí yayí umeaníro nání awí neáníróná pí pí seyíné yarígíápi nípi ní nítiwayíroo píráníñí éfríxíní.

15

Jisaso nípémáná xwáripáyo dání wíápnímeaníñpí náníríní.

¹ Gí nírxímeáyíné, xwíyíá yayí neainaríñí nioní wá searíñápi —Apí seyíné aráá nínríná “Neparíní.” níyáiwíro díní níwíkwíroo íkǎá xwíá aí tǎn neríná síkǎkí nonírí roaríñípa seyíné ení axípi xwíyíá apí tǎn síkǎkí nonírí rogǎpíríní. Apí nání dirírí oseaimíní. ² Seyíné nioní wá searíñápi aníñí míní xáiwí íá níxíra nurónáyí, Goríxo apímí dání yeáyí seayímíxemeanífríní. Seyíné síní xáiwí íá ríxíríñoí? E mepa nerínáyí, surímá wíkwíropaxíríní. ³ Nioní wá nísearíríná xwíyíá xírání xírání imóníñí searíñápi —Apí nioní ení eníná aráá winápiríní. Apí, ayí rípiríní. Kíraiso nání eníná Bíkwíyo dání nítríní eáníñípa o nene íwí yaríñwápi yokwarímí neaíníá nání níperi ⁴ xwíá níweyárimáná enáná Bíkwíyo dání “O níwíápnímeanífríní.” nítríní eáníñípa síá wíyaú wíyi nórimáná enáná Goríxoyá díní tǎn wíápnímeaníñígíní. ⁵ Níwíápnímeámo Pítaomí síñání nurónapírí ríwíyo xegí wíepísíní wé wúkaú síkwí waú awamí síñání urónapíñígíní. ⁶ E nemáná ámí ríwíyo xǎfomí díní wíkwírogǎyí —Ayí 500 apímí wíarí múrogǎyíríní. Nioní payí rípi eaaríñá ríná wíní wíní ríxa nípero aiwí náyí síní ñweañó. Apímí ná wínání axíná síñání urónapíñígíní. ⁷ E nemáná ríwíyo xegí xogwáo Jemisomí síñání nurónapímáná wá wúrimeiarígíá nowamíní ení síñání urónapíñígíní. ⁸ E néísáná nioní —Nioní apíxiwa níaiwí níxíríroná kwíyí wíarígíáyí woníñíñí imóníñáoníríní. Nioní awamí aga ríwí náyo yoparípi síñání nímoníñígíní. ⁹ Ayí rípi nání raríñíní. Nioní ámá Goríxoyá síyíkí imónígíáyo xeaníñí wíkaragáoní enagí nání wá wúrimeiaríñwá nígí wía níwámíní síyíkíwíní imóníñáoní, ayí nioníríní. Goríxoyá síyíkí imónígíáyo xeaníñí wíkaragá enagí nání nepa “Wá wúrimeiaríñí imóníñí woxíní.” níripaxí meníní. ¹⁰ E nerí aí Goríxo wá níwíwianírí níñíñpímí dání agwí ríná nioní imóníñápi imóníñíní. O wá níwíwianíñpí surímá

níwianíñfmani. Oweoi, nioní aníñf miní neri náni wáf wurímeiaríñwá nígf wíamí múronárini. E neri aí níwaníñoní ení eáníñfipimí dání neri múronámáni. Nioní enápi sa Goríxo wá níwianíñfipimí dání ená enagi náni raríñini. ¹¹ Ayínáni seyíné awamí wigí maníyo dání arfá níwirínáraní, nioníyáyo dání arfá níwirínáraní, wáf nínonení seararíñwá seyíné díñf wíkwírogáfpi, ná bini ayí apírini.

“Ríwéná pegíáyí níní wiápínimeapíríárini.” uríñf nánirini.

¹² None wáf nísearíríná “Kiraiso Goríxoyá díñfyo dání wiápínimeanínigíni.” seararíñwá enagi náni segíyí wí díñf aríge níyaiwiro “Pegíáyí ámi síñf nero wí wiápínimeapíríá menini.” rarígíárini? ¹³ Ayí rarígíápa ámá pegíáyí nepa níwiápínimeapa nerínáyí, “Kiraiso aí Goríxoyá díñf tñí wiápínimeanímáni.” ranígíni. ¹⁴ Kiraiso Goríxoyá díñf tñí níwiápínimeapa neri síñwiríyí, xwíyíá none wáf seararíñwápi ná mayí imónirí seyíné díñf wíkwíroarígíápi ná mayí imónirí epaxírini. ¹⁵ Sípi imóníñf apí yanírí enwá aí ámi bí rípi ámá yapí rarígíáyí yapí imónanírí enwáriní. None “Goríxoyá díñfyo dání Kiraiso wiápínimeanírini.” xenwí ranírí enwá enagi náni “Yapí rarígíáyí yapí imóníñwini.” rípxírini. Pegíáyí nepa Goríxoyá díñfyo dání níwiápínimeapa nerínáyí, “Kiraiso ení Goríxoyá díñf tñí wiápínimeanímáni.” rípxírini. ¹⁶ Ayí rípi náni raríñini. Ámá pegíáyí Goríxoyá díñf tñí níwiápínimeapa nerónáyí, “Kiraiso aí wí wiápínimeanímáni.” ranígíni. ¹⁷ Kiraiso Goríxoyá díñf tñí níwiápínimeapa neri síñwiríyí, seyíné díñf wíkwírogáfpi síwiá wíkwírooro segí íwí yarígíápi náni síní xwíyíá meárinípxí imóniro yaníro egíárini. ¹⁸ Ámá Kiraisomí díñf níwíkwíroarímáná pegíáyí ení ríxa aníñfíní anínaníro egíárini. ¹⁹ Nene re níyaiwirane, “Nene nípémáná enáná Kiraiso wí arírá neainínámáni. Sa xwíá rírímíní emearíná Kiraiso arírá neainínárini.” E níyaiwirane omíní díñf níkwímoránénáyí, ámá íkíníñf sípi wípxí imóníñf níyoní náni nene anípxí neaipaxírini. Ayí Kiraiso nepa xwáripáyo dání níwiápínimeapa ení enánáyí náni raríñini.

²⁰ Nioní e nísearírí aiwí Kiraiso níperí wenímí dání Goríxoyá díñf tñí wiápínimeanírini. O ámá ríxa pegíáyí náni xámí níwiápínimearíná omíñfyo aiwá níwákwiní wí xámí miarígíápáníñf wiápínimeanírini. ²¹ Ayí rípi náni seararíñini. Ámá wo sípi yagíipimí dání ámaéne pearíñwáriní. E yaríñwápa ámá ámi wo eníipimí dání ení wiápínimeaníwáriní. ²² Nínenení Adamo tñí ikáriníñwaéne imóníñagwí náni pearíñwáriní. E yaríñwápa Kiraiso tñí ikáriníñwaéne neperane aiwí ámi síñf nerane wiápínimeaníwá enagi náni raríñini. ²³ Wiápínimeapíríáyí wigí imónáná wiápínimeapíríárini. Kiraiso aiwá níwákwiní wíníñf xámí wiápínimeanírini. Omí dání ríwíyo xfo weapáná xegí imónígíáyí wiápínimeapíríárini. ²⁴ O ámi anínamí dání níweapíríná amípi nene tñf ríná imóníñfpi yoparípi imónínárini. Íná aníñajírani, ámáraní, omí maní pírf wíalkiarígíá gíyí gíyí, ení eánígíáyí imóníro néní tfgíáyíníñf imóníro meníweagíáyí imóníro egíáyo anípa níwimíximáná ámá xfoyá xwioxíyo nímeámí neri umeníweaníyí xano Goríxomí símaníwíyóníñf wurínípxí wíiníárini. ²⁵ Ayí rípi náni raríñini. Goríxo ámá Kiraiso tñí símf tñí inarígíáyo xopírírí níwirí ikwianwí xegí síkwí ikwíarínfánáníñf

wimixiyinfe nani mixf inayf nimoniri menjweanfarini. Bikwfyo api nani e niriniri eaniyagi nani rariyini. ²⁶ Sfmf tni inarigi yoparf anipa imixinifapi, ayf piyf nene pearinywapirini. ²⁷ Bikwfyo bi riri xixen niriniri eanini, "Gorixo amipi nni omi simanjwfyoninyf wimixiyinfrini." niriniri eaniyagi ai anani re yaiwipaxirini, "Amipi nniyi riniyipi, ayf amipi nni Kiraisom simanjwfyoninyf oimoniri wimixiyinjo eni nani mirinini." yaiwipaxirini. ²⁸ Amipi nini xewaxomi simanjwfyoninyf yeayf wurinjaná o dinyf re nimori enfarin, "Gf apo Gorixo amipi nyoni amayorani, amipiyorani, seayf e niwimoniri oudenjweaniri xewaninoni amipi nini simanjwfyoninyf nimixiyinom simanjwfyoninyf yeayf owuriniini." nimori e enfarin.

²⁹ "Amá pegfayf wiapnimeapirfarini." seararinywapi nepa mimoninjanayf, pi nani wiyine segf pegfa winyo nanj owimixaneyinro ami wayf mearifgarini? "Pegfayf wi wiapnimeapirfamani." rarifgapi nepa imoninjanayf, pegfa winyo nanj riri oimixaneyinro nerona pi nanjpi owianeyinro epaxirini? Oweoi, sa surima epaxirini.

³⁰ "Pegfayf wiapnimeapirfarini." rariywapi nepa mimoninjanayf, pi nani Jisasoayf waf wurimearinywaoe yo mayf imonaniri yarinwin? ³¹ Gf niximeayfne, sfa ayf ayo nemerina "Nion nipemfanonirini." yaiwinarinyapi sfi e nini emearinyarini. E seararinyagi ai "Xewaninjo seayf e nimoniri rari." miniaiwipani. Seyine negf Aminá Kiraisi Jisaso tni ani ikarininwaene nimonirane nani nioni mixf ni meakiniri "Nipemfanonirini." yaiwinarinyapi sfi e nini emearinyarini." seararinyarini.

³² "Pegfayf wiapnimeapirfarini." rariywapi nepa mimoninjanayf, nioni pi nani anj Epesasiy riniyipimi niywearina xwiyfa Gorixoyapi arki waf urimemini nani yo mayf nimoniri ama wi sidf iny riromi yarinpaninyf yarifgaf tni nawini mixf ininjarini? Pipi nanj oniniri e enjirini? E neri ai pegfayf nepa niwiapnimeapa nerfnayf, ama winiyf re rarifgapa, "Apaxf me pearinwaene enagi nani amipi wi nani 'Arige oyaneyi?' miyaiwi sa maiwi iniyf nrane aiwa nrane oyaneyi." rarifgapa nioni eni axipi e ripaxirini. ³³ E neri ai ama yapf oneaiepisipoyiniri sinwi niwinipani. Ama rfa kiroarifgaf tni nikumixinro nawini nemeronayf, seyine nanj yarifgapi prf niseawialkiro sipi imoninyf yapf seaiepisipirixiniri seararinyarini. ³⁴ Seyine xaxa yarifgapi pni niwiarimana piraninyf dinyf nimoro segf iw yarifgapi eni pni wiaririxini. Segfyf wi nepa Gorixo nani dinyf mimonoi. Ayinani ayf seainipaxipi rini.

"Pegfayf niwiapnimearona wara ami xegf bi ninimi wiapnimeapirfarini." urinyf nani rini.

³⁵ Ama wi yarinj re niraioi, "Ama pegfayf ami arige nero wiapnimeapirfarini? Wara ami gfmni gpi ninimi wiapnimeapirfarini?" niraná ³⁶ re urifmigin, "Majimajfa ikarinarifga tiyne, 'Aiwa siyf wiaroarinywayf urf neri mipiropa nerfnayf, nerapiri niyapipaxirini.' riseaimonarin? Oweoi, xami urf neri mipiromana rfwyo nerapiri yarinfrini." urifmigin. ³⁷ Sifyf seyine wiaroarifgapi wif siyran, ami xegf wirani, niwiarona nurfnayf, rixa nerapiri niyapimana imoninyf wiaroarifgarani? Oweoi, siyf anipapi wiaroarifgarini. ³⁸ Seyine siyf anipapi wiaroarinyagfa ai Gorixo "Api nerapiri oyapini." yaiwiarinyfpi tni xixen nerapiri yarinfrini. Sifyf api api xegf iwiran, eniran,

apí t́nı́ xı́xenı́ imónı́ı́pı́ xı́xegı́nı́ apı́ yapı́ pı́á orı́xı́nı́rı́ imı́xarı́ı́rı́nı́.
³⁹ Wará ńnı́nı́ axı́pı́ minı́nı́. Ámá wará xegı́ enı́ bı́ inı́nı́. Nanı́wı́ wará xegı́ enı́ bı́ inı́nı́. Inı́ wará xegı́ enı́ bı́ inı́nı́. Peyı́ wará xegı́ enı́ bı́ inı́nı́. ⁴⁰ Amı́pı́ anı́namı́ dájı́ pı́á rı́xı́ı́ı́yı́ t́nı́ xwı́árı́mı́ dájı́ pı́á rı́xı́ı́ı́yı́ t́nı́ nánı́ enı́ dı́ı́ı́ mópoyı́. Awıaxı́ amı́pı́ anı́namı́ dájı́ pı́á rı́xı́ı́ı́yı́ imónı́ı́pı́ xegı́ bı́ imónı́nı́. Awıaxı́ amı́pı́ xwı́árı́mı́ dájı́ pı́á rı́xı́ı́ı́yı́ xegı́ bı́ imónı́nı́. ⁴¹ Wı́á ónarı́ı́ı́yı́ nánı́ enı́ dı́ı́ı́ mópoyı́. Sogwı́ wı́á ókiarı́ı́pı́ xegı́ bı́ imónı́nı́. Emá wı́á ókiarı́ı́pı́ xegı́ bı́ imónı́nı́. Sı́ı́ wı́á ókiarı́ı́pı́ enı́ xegı́ bı́ imónı́nı́. Sı́ı́ ńnı́ı́yı́ enı́ wı́á ókiarı́ı́ı́yı́ axı́pı́ mimónı́nı́. Xegı́ bı́ xegı́ bı́ imónı́nı́.

⁴² Ámá pegı́áı́yı́ nı́wıápı́nı́mearóná wará inı́pı́rı́ápı́ nı́onı́ nı́ra warı́ı́ápı́nı́ı́ imónı́nı́. Wará agwı́ rı́ná ninı́rane ı́weanı́wápı́ —Apı́ urı́ epaxı́ imónı́ı́pı́rı́nı́. Apı́ xwı́á weyárarı́ı́wá enı́agı́ aı́ urı́ mepaxı́ imónı́ı́pı́ nı́nı́máná wıápı́nı́mearı́wárinı́. ⁴³ Wará nene xwı́á weyárarı́ı́wápı́, ayı́ sı́pı́ imónı́ı́agı́ aı́ sı́ı́ nı́nı́mı́ wıápı́nı́mearı́wápı́, ayı́ aga awıaxı́ imónı́ı́pı́rı́nı́. Wará xwı́á weyárarı́ı́wápı́ enı́ meánı́ı́pı́ imónı́ı́agı́ aı́ sı́ı́ nı́nı́mı́ wıápı́nı́mearı́wápı́ enı́ eánı́ı́ imónı́ı́pı́rı́nı́. ⁴⁴ Wará nene xwı́á weyárarı́ı́wápı́ xwı́á tı́yo dájı́ imónı́ı́agı́ aı́ sı́ı́ nı́nı́mı́ wıápı́nı́mearı́wápı́, ayı́ anı́namı́ dájı́ kwı́ı́pı́yá wará imónı́nı́.

Wará xwı́á tı́yo dájı́ imónı́ı́pı́ enı́agı́ nánı́ re yaiwı́paxı́rı́nı́, “Anı́namı́ dájı́ kwı́ı́pı́yá wará imónı́ı́pı́ enı́ rı́a wenı́?” yaiwı́paxı́rı́nı́. ⁴⁵ Bı́kwı́yo dánı́ apı́ t́nı́ xı́xenı́ imónı́ı́ rı́pı́ rı́nı́ı́agı́ nánı́ rarı́ı́nı́. “Ámá iwamı́ó imónı́ı́ Adamomı́ Gorı́xo nı́mı́xı́rı́ná dı́ı́ sı́xı́ umı́monı́ı́ enı́agı́ nánı́ o dı́ı́ tı́ı́ wo nı́mónı́mı́ sı́ı́ wagı́rı́nı́.” rı́nı́ı́agı́ aı́ Adamomı́ rı́wı́yo imónı́ı́o —O Kiraisorı́nı́. O ámáyo dı́ı́ nı́yı́mı́ı́pı́ sı́xı́ umı́monı́fa nánı́ kwı́ı́ imónı́ı́orı́nı́. ⁴⁶ E nerı́ aı́ anı́namı́ dájı́ kwı́ı́pı́yá wará xámı́ imónarı́ı́wámánı́. Wará xwı́á rı́rımı́ dájı́pı́ nı́mónı́máná rı́wı́yo anı́namı́ dájı́ imónı́ı́pı́ inanı́wárinı́. ⁴⁷ Ámá Gorı́xo iwamı́ó imı́xı́ı́o xwı́á t́nı́ imı́xı́ı́ enı́agı́ nánı́ xegı́ wará xwı́árı́mı́ dájı́ inarı́ı́wápı́ imónı́ı́agı́rı́nı́. E nerı́ aı́ ámá rı́wı́yo imónı́ı́o —O Kiraisorı́nı́. O wará anı́namı́ dájı́ imónı́ı́pı́ imónı́ı́rı́nı́. ⁴⁸ Xwı́á tı́yo ı́wearı́ı́gı́ gı́yı́ wará ámá xwı́á t́nı́ imı́xı́nı́ı́o inı́agı́pa inarı́ı́gı́rı́nı́. Anı́namı́ ı́wearı́ı́gı́ gı́yı́ wará ámá anı́namı́ dájı́ inı́ı́pı́a axı́pı́ inarı́ı́gı́rı́nı́. ⁴⁹ Ayı́nánı́ dı́ı́ re oyaiwı́aneyı́, “Agwı́ nene wará ámá xwı́á t́nı́ imı́xı́nı́ı́o inı́agı́pa rı́xa ninı́rane nánı́ rı́wéná wará ámá anı́namı́ dájı́ inı́ı́pı́a inanı́wárinı́.” oyaiwı́aneyı́.

⁵⁰ Gı́ nı́rı́xı́meáyı́né, rı́pı́ osearı́mı́nı́. Ámá wará íkı́á ı́wı́ wı́nánı́ı́ mimónı́ sı́nı́ gı́wı́ t́nı́ enı́ t́nı́ nene imónı́ı́wápı́ Gorı́xoyá xwı́oxı́yo wı́ ı́weapaxı́ menı́nı́. Negı́ wará urı́ epaxı́ imónı́ı́pı́ amı́pı́ urı́ mepaxı́pı́ tı́ı́ e ı́weapaxı́ mimónı́nı́. ⁵¹⁻⁵² Nı́onı́ rarı́ı́ápı́ nánı́ ududı́ rı́seainarı́nı́? Aı́, nı́onı́ yumı́ı́ xwı́ı́á Gorı́xoyápı́ áwanı́ bı́ osearı́mı́nı́. Gorı́xomı́ dı́ı́ wı́kwı́roarı́ı́weéne nı́nenenı́ mı́pepa nerane aı́ pékákı́ yoparı́pı́ ráná sı́nı́ mé ápıarı́wı́ norı́mı́xı́rı́ yarı́ı́pı́a nı́nenenı́ ámı́ wará xegı́ bı́ imónarı́wárinı́. Pékákı́ ráná pegı́áı́yı́ wará urı́ mepaxı́ imónı́ı́pı́ nı́nı́mı́ wıápı́nı́mearo sı́nı́ sı́ı́ ı́wearı́weéne wará xegı́ bı́ inı́rane yanı́wárinı́. ⁵³ Ayı́ rı́pı́ searı́rı́nı́. Íná negı́ wará urı́ epaxı́ imónı́ı́pı́ sı́nı́ anı́ı́ mı́nı́ axı́pı́ imónı́paxı́manı́. Urı́ mepaxı́ imónı́ı́pı́ íkıkı́ inı́nı́arı́nı́. Íná negı́ wará nı́pepaxı́ imónı́ı́pı́ sı́nı́ anı́ı́ mı́nı́ axı́pı́ imónı́paxı́manı́. Mı́pepaxı́ imónı́ı́pı́ íkıkı́ inı́nı́arı́nı́. ⁵⁴ Negı́ wará pı́yı́ erı́ urı́ erı́ epaxı́ imónı́ı́pı́ xegı́ bı́ nı́mónı́rı́ pı́yı́ erı́ urı́ erı́

mepaxí imóniñípiimi ríxa ikíkí inána Bíkwiyo dáni re níriniñi eániñípi tñni xixeni imóniñíárini, “Piyípiyi riniñípi ríxa anípa imixiniñi. Ríxa xopírari winini.” ⁵⁵ Xwiyá axí ámi wí e eániñí rípi eni xixeni imóniñíárini, “Piyí rípixiñi, ‘Sini ámayo xopírari wipaxípinirini.’ rísimónarini? Oweoi, sini e wí epaxípixi menini. Piyí rípixiñi, ‘Ámayo pikími nani sini sidíñí opaxípinirini.’ rísimónarini? Oweoi, sini e wí epaxípixi menini.” Ína nani e níriniñi eániñípi tñni eni xixeni imóniñíárini. ⁵⁶ Íwí ámaéne yaríñwápiimi dáni Piyípi sidíñíñiñi nori neapíkípxí imóniñi. Pípiimi dáni marfái, nene Goríxoyá ñwí ikaxí riniñípiimi niwíalkiríná íwí yaríñwáriní. Ayínani “Piyípi ñwí ikaxí riniñípiimi dáni ení eániñí nimóniri áma pikípxí imóniñípiñi.” rípxíriní. ⁵⁷ E neri aí Goríxomi yayí owianeyí. O negí Áminá Jisasi Kiraisi neaiñípiimi dáni Piyípiimi xopírari wipaxí neaimixiñíriní. ⁵⁸ Ayínani gí níríxiñmeáyíne, dññí wíkwírógíapi xaiwí fá nixiriróná bi éf mímíxeániipa éfrixini. Ámináomi nuxídiróná ríwí níríkwíniñi yarígíapi wí suríma imóniñífa menagi nani “Nene xfo ‘E éfrixini.’ ríñípi bi onimiápi neríñáyí, ayí apániñini.” míseaimóní aníñí miní xwapí ayá wí éfrixini.

16

Ñigwí áma Goríxoyá wíñiyo nani awí eaarígíapi nani uríñí naniñini.

¹ Agwí seyíne payí nearo “Áma Goríxoyá imónigíá Judia píropenisíyo ñweagíayo ñigwí wianówa nani awí eaaríñwani.” nírígíapi nani bi osearimíni. Nioni Jisasoyá siyikí imónigíá Garesia píropenisíyo wí e wí e ñweagíayo “Ñigwí awí eámeamí neríñá api éfrixini. Api éfrixini.” uréwapíyiniñi seyíne eni axípi nero re éfrixini. ² Nioni ríxa seyíne tññí e níseaimeari ñweañáná seyíne ñigwí ámi wí awí eámeamí mepa epírfa nani Sadé ayí ayo awí neániñóná woxini woxini omíñí néfasaná ñigwí meáfapi tñni yamíñiyí nítiróná píraníñí xegí wí e yómíñí tññírxini. ³ Ríwéná nioni seyíne tfe níremoríñá áma seyíne re níyaiwiro rípeáfayo, “Ñigwí rípi anani Jerusaremí nani nímeamí upaxíyíriní.” níyaiwiro rípeáfayo payí wí neari wiowárimíárini. ⁴ E neri aí “Ayí tñni nuríñá ananiñini.” nimónánáyí, nioni ayí tñni waníwáriní.

“Ríwéná seyíne tñímini bímíárini.” uríñí naniñini.

⁵ Ríwíyo nioni Masedonia píropenisíyo imaní níbirí seaiménapiímíárini. “Masedonia píropenisí tñíñiniñi xamí úimígní.” nimónariñagi nani rariñini. ⁶ Imaní níbirí níseaiménapiímáná seyíne tñni ayá wí onimiápi ñweámíáríani? Emá rawírawá imeamíkwí yaríñípi nípiimiñi seyíne tñni ñweámíáríani? Nioni majíárini. Sa seyíne tñni níñweámoni ámi gímini “Oumini.” nínimóniríná seyíne nioni óf e dññí síxí níga umífa nani niapowáripíárini. ⁷ Ayí rípi nani rariñini. Nioni “Agwí síñwí níseaga oseamúrómíni.” mímimónarini. “Seyíne tñni ayá wí ñweámígníni.” nínimóniriñi dññí e ikwímoná enagi nani rariñini. Ámináo xe éwiniñiniñi síñwí nínanirínáyí, e emíárini. ⁸ E neri aiwi sífá Judayene Pedikosíyi riniñíyi imóníe nani Epesasiyo re ñweámíárini. ⁹ Pí nani marfái, nioni yaríñapi nani pírfí mákímí nianíro yarígíá obaxí enagi aiwi Goríxo áma ayá wí xfo nani dññí wíkwírópíri nani ouréwapíyiniñi ówaníñíñí níkwíiñíñini.

¹⁰ Timotio niseaímearfínáyí, nioni Ámináo nání nimeri uréwapiyariñápa o eni axípi uréwapiyariñí enagí nání seyíne tñi niñwearfná ayá s'wí muropa enfa nání píraníñí wéyo uméfríxini. ¹¹ Segíyí wí Timotiomi xe peayí owianfopoyiniri s'ñwí m'winiñpa éfríxini. O tñi n'rixímeá imónigfáyí wí tñi nawíni nioni tñí re nání bip'frífa nání weníñí neri ñweañagí nání o "Ámá t'f naní n'niro niowáráo." yaiwíwiniñginiñi seyíne omi píraníñí wéyo ni'méra nuro nioni tñí e nání b'nfá nání wirénapf'fríxini.

¹² Negí n'rixímeá imóníñí Aporoso nání xwíy'fá r'ipirini. Nioni negí n'rixímeá wí seyíne t'fám'ni nurowárenapirfná omi ení r'irémixí ayá wí wiagí aiwí o "Riná seyíne tñí e nání obim'ni." niwimónarinini. E neri aí "Seyíne t'fám'ni bipaxí imóníñini." niwimónirfná b'nfáriní.

Yoparfí nur'fná ur'ñfí nánirini.

¹³ Seyíne píraníñí awíniñí ñwearo dñí w'kwírogfápi xaiwí f'á x'iro dñí sixí in'iro ení eán'iro éfríxini. ¹⁴ E neróna pí pí seyíne yarigfápi ámáyo dñí sipí niwiríñíyo dání éfríxini.

¹⁵ Gí n'rixímeáyíne, nioni ení r'irémixí b' r'ipi oseaim'ni. Sitepanasepówa nání seyíne niñfáriní. Ámá G'riki p'ropenis'íyo d'ñíyí epówa aiwá niwákwini miarigfápa Jisasomi xámi dñí niw'kwíro uxf'digfepówarini. Wigí dñíyo dání "Ámá Gorixoyá imónigfáyo arirá owianeyí." yaiwigfápi nání s'mí e nitin'iro yarigfepówarini. ¹⁶ Seyíne ámá eníñí imónigfáyo yeáyí niwurin'iro ámá ayí tñi níkumixin'iro r'f'wí n'rkwinimáná Gorixoyá imónigfáyo arirá wiarigfá g'íyo ení yeáyí wuríñf'fríxini.

¹⁷ Sitepanaso tñi Potunetaso tñi Akaikaso tñi awa nioni tñí e nání ni'biro seyíne ni'biro m'niipaxí imóníñípi arirá níagfa nání nioni dñí nífá ninarini. ¹⁸ Awa nioni dñí sixí ni'mímoro seyíne ení dñí sixí seamímoro éagfa nání seáyí e imónigfáwa iwa r'anirí s'ñwí mí wómixípoyí. ¹⁹ Jisasoyá s'yikí imónigfá Esia p'ropenis'íyo d'ñíyí yayí seawárenaparíñoi. Akwirao tñi xiepí P'irisirai tñi ayaú egí aníyo dání Jisasoyá s'yikípi imónigfá awí eánarigfáyí tñi nawíni yayí niseawárenapirfná seyíne ení Ámináo tñi nawíni ikárinigfáyíne enagfa nání yayí b' onimíápi m'seawárenaparíñoi. ²⁰ Negí n'rixímeá re d'ñíyí n'ni ení yayí seawárenaparíñoi. Sewaníñíyíne yayí nin'roná xixe yayí óf eánin'poyí.

²¹ Xámi neága un'ipi ámá wo nioni rarfná eáf aiwí agwí nioni Poroni g'í wé tñi yayí niseawárenapirí r'fwamíñí r'ipi nearí w'frenaparíñini. ²² Ámá g'iyí g'iyí Ámináomi dñí sixí muyipa nerfnáyí, xe oroapikínipoyí. "Ámináo r'ixa oweapini." nimónariní. ²³ "Áminá Jisaso wá seawianfwinigini." nimónariní. ²⁴ Kiraisí Jisaso tñi nawíni ikáriníñwaéne enagí nání niy'f'néni dñí sixí niseaya úm'igini. "E éim'igini." nimónariní.

Payí Poro Koriniyo ñweáyí nání r'w'yo eañinarini.

Payí r'ina Jisasoyá siyik'íyí añí yo' Koriniyo ñweag'íyí nání Poro r'w'yo n'iriri eañinarini. Añí apí Grik'íyí p'ropen'is'yo xwé bí imóni'ñ'p'irini. Payí Poro Koriniyo ñweáyí nání xámí n'iriri eañina near'íná d'ñí n'ikinimóni'ro p'irán'ñí é'rix'in'iri m'ixí nur'iri eañí nání emá bí n'ipwémáná e'jáná "Ayí nimóni'ro yar'ig'í'p'í nání Taitaso s'ñw'í n'iw'niauin' ourowár'm'ini." n'yaiwiri urowár'fag'í Taitaso s'ñw'í n'iw'inaum'í n'ib'iri áwan'í réni'ñí ur'í'ñ'ig'ini, "Wí m'ixí joxi ur'í'ñ'ipimi d'áni r'ixa nisan'iro nero aiw'í wí 'Poro p'ipimi d'áni sekax'í near'ipax'í'faní?" n'ir'iro ar'f'ki yar'í'ñoi." Éni'ñí ur'í'fag'í nání Poro payí r'ina n'iriri near'íná n'ipeni'í xwiy'í'fá bí ur'iri m'ixí bí ur'iri xwiy'í'fá xwiy'í'xá bí ur'iri neri eañ'ig'ini.

¹ Poroni —Nioni Gorixó wimóni'ñ'pimi d'áni Kiraisi Jisasoyá wá wurimeiar'í'ñá won'irini. Nioni t'ni neg'í n'irix'í'meá Timotio t'ni yawawi siyik'í Gorixoyá imóni'g'í Koriniyo ñweag'í'f'í'ne t'ni o'yá amá imóni'g'í Grik'íyí añ'íyo wí e wí e ñweag'í'f'í'ne t'ni nání payí r'ina near'í mónapar'í'ñwi. ² Neg'í ápo Gorixó t'ni Ám'íná Jisasi Kiraiso t'ni awau wá seawian'iri sey'í'ne n'way'iróni'ro ñweap'iri nání seaim'ix'iri éisix'ini.

Xean'í'f' wímeá'ag'í aí Gorixó ik'í'ñw'í um'ir'í'ñ'p'í nán'irini.

³ Gorixó —O neg'í Ám'íná Jisasi Kiraisomi xano imóni'ri o'yá Nw'f'áo imóni'ri e'ñorini. Omí yay'í n'wirane seáy'í e um'í'eyoaneyi. Wá wianar'í'g'í'fá amáyo wímeaar'í'ñí n'ip'ini m'f'k'í ik'í'ñorini. Amá pí p'ip'í nání d'ñí s'p'í wiar'í'ñ'íyo m'ñí ik'í'ñw'í um'ir'ar'í'g'í'p'í m'f'k'í ik'í'ño, ay'í or'ini. ⁴ O m'ñí ik'í'ñw'í neam'ir'ar'í'ñ'p'a nene ení ax'í'p'í pí pí xean'í'f' wímeá'íyo m'ñí ik'í'ñw'í um'ir'ar'í'wá nání pí pí xean'í'f' nea'ímeá'áná m'ñí ik'í'ñw'í neam'ir'ar'í'ñ'irini. ⁵ R'ñ'í'ñí Kiraiso amáyo ar'irá owim'ini'ri ner'íná wímeañ'í'p'í nene ení ayá wí nea'ímeaar'ini. E neri aí x'fó neaii'ñ'pimi d'áni Gorixó m'ñí ik'í'ñw'í ayá wí neam'ir'ar'í'ñ'irini. ⁶ Xean'í'f' none nea'ímeá'í'p'í, ay'í sey'í'ne seaer'í'kiemeaarane m'ñí ik'í'ñw'í seam'ir'irane yan'í'wá nání nea'ímeaar'ini. M'ñí ik'í'ñw'í Gorixó neam'ir'ar'í'ñ'í'p'í, ay'í sey'í'ne m'ñí ik'í'ñw'í seam'ir'ar'í'wá nání ení neam'ir'ar'í'ñ'irini. Nepa m'ñí ik'í'ñw'í seam'ir'ar'í'ñ'waé'í'ne e'jáná'y'í, xean'í'f' none xwámám'í wiar'í'ñ'wápa sey'í'ne ení xean'í'f' ax'í'p'í imóni'ñ'p'í xwámám'í wipax'í'f'ner'ini. ⁷ None re n'yaiwiri n'í'f'fá imóni'ñ'w'ini, "R'ñ'í'ñí none meaar'í'ñ'wá'p'í sey'í'ne ení ax'í'p'í meaar'í'g'í'f'irini. Ayináni Gorixó m'ñí ik'í'ñw'í neam'ir'ar'í'ñ'p'a sey'í'ne ení ax'í'p'í seam'ir'ar'í'ñ'irini." n'yaiwiri n'í'f'fá nimóni'rane nání d'ñí re n'yaiwirane ik'w'ímoar'í'ñ'wá'p'í s'f'k'f'k' on'ini, "Sey'í'ne e'ñí neán'ro pí pí sea'ímeá'í'p'í anani xwámám'í n'iwiro ñweap'ir'í'f'irini." yaiwiar'í'ñ'wá'p'í s'f'k'f'k' on'ini.

⁸ Neg'í n'irix'í'meá'y'í'ne, ay'í r'ip'í nání searar'í'ñ'ini. Xean'í'f' none Esia p'ropen'is'yo ñweañ'ána nea'ímeañ'í'p'í "Sey'í'ne sin'í maj'fá oimón'poyi." m'í'neaimónarini. Xean'í'f' r'fá t'ñí none e'ñí neánirane aí xwámám'í m'iwipax'í imóni'ñ'p'í nea'ímeá'ag'í "Ar'í yan'í'w'ini?" n'yaiwir'íná "R'ixa n'í'pean'iréw'ini?" yaiwí'ñ'wá'p'í. ⁹ Ai, newani'ñone "E'ñí eán'í'ñ'wáoner'f'ani?" n'yaiwirane d'ñí m'ñ'w'ir'ar'í'ñ'í sa Gorixomi —O

ámá pegfáyí wíapfíní meapfírfá nání wimíxaríjoríní. Omíní none díjí uñwíraránfwá nání síkwfá neainjípí neainjíniginí. Síkwfá neainjí apí ámá opisí anjyó dání xwíríxí arfá níwimáná “Ríxa píkípoi.” raríjorí ríxa “Awamí píkípoi.” ránáníjí neainjíniginí. ¹⁰⁻¹¹ E nerí aí nene manj umónaní nání mímúropaxí imóníjí apimí dání Goríxo éfí neamíníjíríní. Rfíwíyo bí ení éfí neamíníjíríní. “Ámí rfíwíyo bí manj umóníjíríní pímí umónaní yarfíná éfí neamíníjíríní.” níyáiwírí díjí wíkwímoaríjwáó seyíné none nání ríxíjí níneauríyíríjímí dání arírá níneairíná ananí éfí neamíníjíríní. Goríxo éfí neamínaríjagí níwíníróná re níyáiwíro, “O ámá obaxene ríxíjí wuríyaríjwápi arfá níneairí nání Porowamí wá níwianírí xeaníjí wimeáfímí dání éfí umíníjíríní?” níyáiwíro none nání omí yáyí wípírfíríní.

Koriniyo ámí munjípí nání áwanj uríjí náníríní.

¹² Ayí rípi nání míxí meakíní naríjwíní. “None nanj rfa wiinwaniginí? Sipí rfa wiinwaniginí?” yaríjí e níneránéná re yaiwínaríjwíní, “Goríxomí míxídaríjgíyó síyíkwí múníjí nímonímáná wíirane omí píraníjí nuxídírfíná epaxípí nepání wíirane nerane aiwí seyíné ayí anjípaxí e seaiinwaniginí.” yaiwínaríjwíní. Ayí “Níjífá ámá wígfí díjíyó dání imónaríjgíapímí dání marfáí, Goríxo wá níneawianírí enjí síxí neaimíxíjímí dání ayo e wíirane seyíné anjípaxí e seaiirane enjwaniginí.” níyáiwíníre nání míxí meakíní naríjwíní. ¹³⁻¹⁴ None seyíné nání payí nearí níseamónapírfíná rfíwamíjí seyíné fá nírooro níjífá mímóníjíríní nearí wírfénaparíjwámání. Sa rfíwamíjí seyíné ananí fá nírooro níjífá imóníjíríní nearí wírfénaparíjwáríní. Agwí seyíné none e oyaneýínírí nearí wírfénaparíjwápi nání “Awa ayí apí nání rfa yaríjorí?” níyáiwíro xíxeni níneaiawíaríjagífa aiwí seyíné rípi epírfá nání díjí seaikwímojwíní. Rfíwéná seyíné none yaríjwápi nání “Awa ayí apí nání regíawíxíní?” níyáiwíro none e oyaneýínírí yaríjwápi tfiní xíxeni neaiawípírfá nání díjí seaikwímojwíní. Seyíné “Porowa e yaníro nání regíawíxíní?” xíxeni níneaiawírónáyí, sfá Ámíná Jisaso weapínfáyimí none seyíné nání ayá wí míxí seameakínáníwápa seyíné ení none nání míxí neameakíníjíríní.

¹⁵ Seyíné “Ayí neparíní. Poro aga seáyí e oimónímínírí payí nearí mónapíjímání. Sa nene nání ayo píraníjí owímíxímínírí nearí mónapíjíríní?” Seyíné ananí e yaiwípírfí nání díjí níseaikwímorfíná re yaiwíjaniginí, “Xámí seyíné tñjí e nání níbírfíná díjí síxí bíau seamígmíginí.” yaiwíjaniginí. ¹⁶ E níyáiwíríná ayí rípi yaiwíjaniginí, “Masedonia píropenísfyó nání nurfná seyíné tñjímání xámí numáná ámí Masedonia píropenísfyó dání níbírfí Judía píropenísfyó nání nurfná ófí e díjí síxí níga umfá nání bí níapírfíxínírí ámí seyíné tñjí aximání bímíginí.” yaiwíjaniginí. ¹⁷ Nioní e yaiwíjagí enjagí nání seyíné re ríníaiwíaríjorí, “Poro ‘É émíginí.’ níyáiwíríná díjí íkwíroayírí míxeayírí nerí yaiwíjíríní.” ríníaiwíaríjorí? “O Rípi émíginí.” níyáiwíríná sípí imónaríjímí dání níyáiwírí nání sa díjí íkwírorí míxearí yaríjoríní.” ríníaiwíaríjorí? ¹⁸ Pí pí Goríxo raríjorí díjí uñwírarápaxípa xwíyífa none searíjwápímí ení díjí uñwírarápaxípi searíjwaniginí. Xwíyífa none searíjwápi wí díjí íkwírorí míxearí yaríjwámání. ¹⁹ Ayí rípi nání

seararini. Íwí Gorixoyáo, Kiraisi Jisaso —O nani nioni tni Sairaso tni Timotio tni none wá searini. O dñi ikwírori mxiari yarimani. Oweo, xegí dñi niyaiwiri ikwírópi anini ikwíroarino enagi nani seararini. ²⁰ Gorixo smimanio daniñi “E niseaimfari. E niseaimfari.” niriñá obaxí rariñi “Ayí neparini.” yaiwaníwá nani swániñi inio, ayí Kirasorini. O e imonino enagi nani Gorixomi seáyi e umeaníwá nani yoparípi niriñané Jisasi Kiraisoyá yoí rirane “Api e imoníwiniñi.” rirane yarini. ²¹ Seyíne tni none tni nineneni Kiraiso tni nawini ikarinaníwá nani skíki neomixarino, ayí Gorixo xewaninori. Wá rariñwápi nani nearipeano, ayí axorini. ²² “Ayí oyáriani?” oyaiwipoyinri yarini nene eni neaiñirini. Xegí kwíyipi nneaiapirina nene “O réoariniñi nipiñi xixeni nneaiñirini.” yaiwaníwá nani kwíyipi tni ikiyiniñi neaiñirini.

²³ Nioni apaxí mé seyíne tñi e nani nibiri mxi searani dñi rí seaxeniñiri “Ámi Korinoyó nani mibipa éimigini.” yaiwanigini. Nioni dñi e yaiwaníwá Gorixo, siñwí nanino anani sopini nopaxirini. ²⁴ None seáyi e niseaimonirane seyíne dñi ikwíropaxí imoniniñi “Ayí ripiñiri.” osearaneñiri mxiyarini. Seyíne Jisasomi dñi niwikwíroróna sirí muní nero wikwíroarigí enagi nani none Gorixomi niwídirané seyíne dñi nífá seainíña nani sa seyíne tni nawini omiñiniñi éwanigini imonini.

2

¹ Ayinani nioni seyíne nani dñi yaní nimeniri re yaiwanigini, “Nioni seyíne tñi e nani nibiri mxi searipimi dani dñi sipi seipaxí mxi seaimixipa éimigini.” yaiwanigini. ² Ayí ripi nani e yaiwanigini. Nioni nibiri mxi searini dñi sipi niseaimixirináyi, áma wí gíyi nioni dñi yayí nimopiríñi? Oweo, seyíne e niseairináyi, áma nioni dñi yayí nimopiríña wí menini. ³ Ayinani nioni mibí payini neari wírenapini. “Nioni bání yayí nimopaxíñe mxi searipimi dani dñi sipi mxi seaimixipa éimigini.” niniñiri nani payini neari wírenapini. “Nioni yayí ninaríña seyíne eni seainirini.” yaiwanipini “Api aga nepa imonini.” nipiñini enagi nani rariñini. ⁴ Ayí neparini. Xami nioni payí neari niwírenapirina dñi rí samini mniñe ayá wí nixearíña iwí tni eanigini. Payí ana dñi sipi oseainiri meanigini. Seyíne ripi nani niñíña oimónipoyinri eanigini, “Poró nene nani dñi sipi niwíriná xwapí ayá wí rí wiarini?” oyaiwipoyinri eanigini.

“Sipi éomi ríxa yokwarimí wiñirini.” uriniñi.

⁵ Segí áma xegí sipi neriniñi dani dñi sipi neaimixino nepa nioni dñi sipi mniñiniñi. Seyíne dñi sipi seaimixiniñi. Niyneni dñi sipi mxi seaimixipa neri ai wiyineni dñi sipi seaimixiniñi. Omi ayá rí wexaxí imoniniñi mriipa éimiginiñi apini seararini. ⁶ Áma omi siyiki niwéaríña segíyí nipi weagípi “Ayí apánirini.” nimónirini. ⁷ Ayinani dñi sipi íwí xewanino neriniñi dani winariniñi anini rí wiariniñiri agwi seyíne ámi siyiki bí mxiwéa yokwarimí niwiro mniñi ikiniñi. ⁸ Ayinani eni rirémixí ripi oseaimini. O “Áma tíyí nioni dñi síxí niyarigíñi?” oyaiwiniri naní wí wíñirini.

9 Payf ana niont nearth ntwírenapírná re niyaiwiri eanjáriní, “Niont payf nearth urfápi ntipiní nání arfá yfmígf epírréoi? Arikwkwí nípírréoi?” niyaiwimáná iwamfó seaiwapiyiminíri nání payf ana eanjáriní. ¹⁰ Seyfne ámá xegí sípí éfpi nání yokwarimf wiánáyf, niont ení anant yokwarimf wiianjáriní. Ayínání niont ámá omí nepa yokwarimf wiipaxí imóníj bí enánáyf, yokwarimf niwiírná seyfne nání “Aríge nerí arírá wiimfárfani?” niyaiwiri Kiraisoyá síjwí tñj e dání yokwarimf wiianjáriní. ¹¹ None xíxe yokwarimf minípa neríjípimi dání Seteno yapf níneaiepísimáná xopírárf neainígíníri nání ámá íwí éomí yokwarimf wiianjáriní. Obo yapf neaiepísimíníri yaríjfpí nání níjfa imóníjagwí nání raríjíní.

Poro anj Tírowasíyo níjweaxa múronj náníriní.

¹² Xámí niont xwíyá Kiraiso nání yayf neainaríjfpí wáf urímíníri nání anj Tírowasíyo nání nuri nírémorfná Ámínáo ówanjíníj níkwíífpimi dání anant e epaxí imóníjáoní naineníri aiwí ¹³ negí nírxímeá Taitaso segí tfáminí dání síní mibípa éagi nání pfa nímegíníri dñj sípí niaríjagí nání iwíeáníjanígíní. Ayínání niont Tírowasí jweáyo pfní níwiárími Masedonia píropenísíyo nání bíjanígíní.

“Wáf níwurímeiranéná ámáyo sinadíjíníj weaaríjwáriní.” uríj náníriní.

¹⁴ Taitaso nání dñj sípí niaríjagí nání iwíeáníjáoní aiwí agwí Goríxomí yayf wíaríjíní. Ayf rípi nání yayf wíaríjíní. O Kiraiso pí pí imóníjfpími xopírárf wípaxo oimóníri wímíxíjfríní. Apíní marfái, o ge ge níneaipemeámí umíníri nerfná xopírárf wípaxíyí oimónífoyíní níneaímíxíri níneaipemeámí waríjfríní. Ayf rípi nání ení yayf wíaríjíní. Goríxo none wáf wurímeiaríjwápími dání anj níminí xwíyá Kiraiso nání ríníjfpí “Ayf apírfani?” oyaiwífoyíníri yaríjfríní. Xwíyá o nánípi awfí dñj eearíjíní bfníj anj níminí rínárímeníjfríní. ¹⁵ Ayf rípi náníriní. Sinadíj Kiraiso Goríxomí dñj nanj oweaníri rfa íkeaaráná nanj weaaríjfpíníj imóníjfpí, ayf none imóníjwíní. None sinadíj Goríxo yayf wíaríjfpíníj imóníjwápí neáa nurfná ámá Goríxo yeáyf oneayímíxemeaníri yarígfáyf tñj e neáa urí ámá nanfnaníri yarígfáyf tñj e neáa urí yaríjfríní. ¹⁶ Ámá maiwí nanfnaníro yarígfáyf xwíyá wáf rímeiaríjwápí arfá níwíroná “Anínaníwárfani?” yaiwífrí nání píyanj pearígfápníj weaaríjfríní. E nerí aí ámá Goríxo yeáyf neayímíxemeáwínígníri wímonarígfáyf xwíyá apí arfá níwíroná “Dñj níyímíj tñjwaéne imónaníwárfani?” yaiwífrí nání sinadíj síj jweapírfápníj weaaríjfríní. Xwíyá apí wáf nírímerfná e epaxíyí gíyfríní? ¹⁷ E epaxí imóníjwáyf, ayf noneríní. Ayf rípi náníriní. Ámá obaxf xwíyápi wáf nírímerfná “Negí yaríjwápími dání nígwí meaaní nání rfa yaríjwíní?” niyaiwíro úrapí yarígfápa wí míyaríjwáoneríní. Xwíyápi wáf nírímerfná nepání nímoníri Goríxo apí e éfríxíníri nearípeanjfpí tñí xíxéní níríri yaríjwáriní. Kiraiso tñí níkárínímáná Goríxoyá síjwí tñj e dání raríjwá enjagí nání “E epaxí imóníjwáyf, ayf noneríní.” seararíjíní.

3

“Xwíyá síj réroáriníjfpí nání wáf wurímeiaríjwáoneríní.” uríj náníriní.

1 Nioní e searariḡagi náni seyíné “Porowa ámi ríxa weyí meariḡariḡoi.” ríseaimónariḡi? Oweoi, seyíné none wáf níriḡmeranéna yaríḡwápi náni níḡfá imónipíri náni ámá wí seáyi e níneamíeyoaro “Porowa wáf níriḡmerína imiriḡí mīyaríḡfáwaríni.” níriro payí wina neaea-iaríḡfonemáni. Ámá wí eni none yaríḡwápi náni níḡfá imónipíri náni seyíné “Porowa e yaríḡfáwaríni.” níriro payí wina neaeaiaríḡfonemáni. Wa náni e níriro payí weaipaxí aiwi none náni wí e níriri payí neaeaipaxímaní. 2 Payí “Porowa e imóníḡfáwaríni.” níriḡiri eániḡpíniḡí seyíné ríxa imóniḡoi. Negí payíniḡí imóníḡfáyíné negí mimáyo tiniḡagwi náni wí peá seamopaxíyínémaní. Payíniḡí seyíné imóníḡfápi ámá níni níḡfá nimóniḡo fá roariḡfá eḡagi náni rariḡini. 3 Payíniḡí seyíné imóníḡfápi síwá réniḡí inariḡfáriní. Kiraiso xewaníḡo níriḡi eaḡpíniḡí imóniḡwini. Síwá éniḡí inariḡfáriní. None searéwapíyiniḡwápi mí dání Kiraiso payí seyíné imóníḡfápiḡniḡí nearfána iníḡfá ríwamíḡí eániḡpíniḡí tíni meá Nwí fá aníḡí síḡí imóniḡoyá kwíyípi tíni seaeañríní. Moseso tíḡíni Goriḡo ḡwí ikaxí nuríríni síḡíyo eaḡpíniḡí meá ámáynéyá diniḡpimi seaeañríní.

4 None Kiraisoyá diniḡyo dání Goriḡo náni diniḡí síḡá neaeánariḡí eḡagi náni rariḡini. 5 “Newaniḡone imóniḡwápi mí dání wáf rímeapaxí imóniḡwini.” wí yaiwiniḡaxonemáni. Wáf rímeapaxí imóniḡwápi, ayí Goriḡo neaimíḡpimi dáníni e imóniḡwini. 6 O ámi síḡí bí “E níseaiimífaríni.” níriḡi réroáriḡpíniḡí wáf nurímeipaxí imóníḡríxiniḡi neaimíḡpíniḡi. Síḡí réroáriḡpíniḡí api ámá ḡwí ikaxí eániḡpíniḡí níxíḡdriḡpíniḡí dání oníxíḡpoyíniḡi réroáriḡpíniḡímaní. Kwíyípi nípeameá nínewariḡpíniḡí dání oníxíḡpoyíniḡi réroáriḡpíniḡíni. Nwí ikaxí eániḡpíniḡí ámá “Xíxeni oxídaneyí.” níyaiwiro aí apimi wiaikiaríḡfá eḡagi náni pemíxariḡríní. E neri aí xegí kwíyípi ámáyo diniḡí níyimiḡpíniḡí síxí umímoariḡí eḡagi náni xwíyí fá síḡí réroáriḡpíniḡí náni wáf nurímeipaxí imóníḡríxiniḡi neaimíḡpíniḡíni.

Síḡí réroáriḡpíniḡí xámí réroáriḡpíniḡí seáyi e wimóniḡí nániḡi.

7 Goriḡo xegí ḡwí ikaxí síḡá píaráyo akíreḡí níperi níḡwáriríni Isíreriyo mání wíána wí fá xfo píriḡpírí neri ókímiḡariḡpíniḡí eni síḡáni wimóniḡniḡíni. Api Mosesomi wí fá wókímiḡána oyá símímaní xwíní fá eaḡniḡíni. Xwíní fá o eaḡpíniḡí awayiniḡí awayiniḡí neayípoáa waríḡagi aí axíni síni eḡí tíni xwíní fá eaariḡagi náni aríowa síḡwí mímíniḡí winiḡariḡagi náni síḡwí míwiniḡpaxí imónaḡfáriní. Nwí ikaxí eániḡí api, ámá pemíxariḡí imóniḡpíniḡí urárána Goriḡoyá wáf píriḡpírí neri ókímiḡariḡpíniḡí tíni eni síḡáni imóniḡí eḡagi náni 8 “Xwíyí fá síḡí re réroáriḡpíniḡí ‘Kwíyípi ámaéne anani níneaaíníni diniḡí níyimiḡí tíḡwaéne neaimíḡpíniḡíni.’ riniḡpíniḡí ḡwí ikaxí eániḡpíniḡí wíarí ní múrori wí fá mókímiḡpaxí imóniniḡí.” ríseaimónariḡi? 9 Xámí réroáriḡpíniḡí —Apimi dání ámá aníniḡpírí fá náni xwíyí fá meáriḡariḡfápiḡiniḡí. Api awiaxí imónaḡí aiwi síḡí réroáriḡpíniḡíni —Apimi dání Goriḡo “Ámá wé róníḡfáyíriḡíni.” ráríni fá náni imóniḡpíniḡíni. Api xámí réroáriḡpíniḡíni seáyi e níwimóniḡí aga awiaxí imóniniḡí. 10 Re rípaxíriḡíni, “Xámí réroáriḡpíniḡíni awiaxí aiwi síḡí réroáriḡpíniḡíni sogwíyo uyíwí míxáróána peá unariḡpá peá umíxiniḡí eḡagi náni ríxa supíkíniḡariḡniḡí imóniḡríníni.” rípaxíriḡíni. 11 Ayí rípi náni e rípaxíriḡíni. Xwíyí fá xámí réroáriḡpíniḡíni —Api opíniḡwí fá

neayipoáa warinǵpáninǵ imóninǵpírini. Api awiaxǵ imónagǵ aiwǵ xwiyǵá sǵinǵ réroárinǵǵpǵ — Api yaxwǵ miréroárinǵ aninǵ réroárinǵǵpǵrini. Api awiaxǵ nimóniri xámi imóninǵǵpimi aga wiárf seáyǵ e múroninǵǵ enagǵ nánǵ rarinǵini.

¹² None “Xwiyǵá sǵinǵ réroárinǵǵpǵ wǵ neayipoáa unǵa menǵni.” niyaiwirane dǵinǵ sǵnǵ neaeánǵagǵ nánǵ wáǵ nǵrimeranéná ayá igigǵ bi mé rǵimearinǵwárinǵ. ¹³ None Moseso yagǵpa wǵ yarǵnǵwáonemantǵ. O re yagorini. Xegǵ sǵmǵmanǵyo dánǵ xwinǵá eanǵpǵ neayipoáa warǵná gǵ Isireriyǵ sǵnǵwǵ mǵnanǵpa oépoynǵiri sǵmǵmanǵyo rapǵrapǵ axǵmǵó bi tǵnǵ rǵtǵ inagǵrini. ¹⁴ E seararinǵagǵ aiwǵ wigǵ dǵinǵ wakǵsǵ inagǵárini. Ai sǵá rǵyi tǵnǵ e nánǵ gǵnǵ gǵná xwiyǵá xámi réroárinǵǵpǵǵ sǵá uroáná rapǵrapǵ axǵmǵó axǵpǵ tǵnǵinǵǵ wigǵ dǵinǵyo sǵni ikwarǵmoárinǵini. Ayǵ rǵpǵ nánǵ wigǵ dǵinǵyo sǵni ikwárimoárinǵini. Amá Kiraiso tǵnǵ nawǵni níkarǵinǵǵpimi dánǵ rapǵrapǵ axǵmǵópi Gorixo yǵpǵmoarinǵrini. ¹⁵ E nerǵ aǵ gǵ Isireriyǵ gǵnǵ gǵná enǵná dánǵ sǵá rǵyi tǵnǵ e nánǵ nǵwǵ ikaxǵ Moseso eanǵpǵǵ sǵá nǵrorǵná rapǵrapǵ axǵmǵó bi sǵni wigǵ dǵinǵyo ikwarǵmoárinǵini. ¹⁶ Sǵni wigǵ dǵinǵyo ikwarǵmoárinǵagǵ aiwǵ Ámináo tǵámǵni níkinǵmóniri dǵinǵ níwǵkwǵrorǵnáyǵ, rapǵrapǵ wigǵ dǵinǵyo ikwarǵmoárinǵǵpǵnǵnǵ yǵpǵmónarǵǵárini. ¹⁷ Áminá tǵámǵni kinǵmónǵpǵrǵo, ayǵ Gorixoyá kwǵyǵpǵrini. O xwiyǵá sǵinǵ nǵréroárinǵná kwǵyǵ api nánǵ réroárinǵrini. Ámináo yá kwǵyǵ api amá gǵyo níwainǵrǵnáyǵ, ayǵ nǵwǵ ikaxǵ eánǵǵpimi dánǵ áxenǵwarǵ minǵǵǵayǵ imónǵpaxǵrini. ¹⁸ Ayǵnánǵ Ámináo mi dǵinǵ wǵkwǵroarinǵwǵ nínenenǵ xǵo imóninǵǵpǵ nánǵ síwáninǵ níwinǵranéná negǵ sǵmǵmanǵ rǵtǵ bi minǵagǵ nánǵ wǵá Ámináo ónarǵǵpǵ negǵ sǵmǵmanǵyo dánǵ xwinǵáninǵ wéamǵxarinǵrini. E nerǵná nene wǵá xǵo seáyǵ e nimóniri ónarǵǵpǵ tǵnǵ xǵxenǵ imónanǵwá nánǵ wǵá ámi bi ámi bi nógáninǵ warǵnǵwǵni. Ámináo ayǵ kwǵyǵpǵrini. Apimi dánǵ xǵo imóninǵǵpǵnǵnǵ nimóga warǵnǵwǵni.

4

“Wáǵ urarinǵwápmi dánǵ Gorixo wǵá wókǵmǵxarinǵrini.” urǵnǵ nánǵrini.

¹ Ayǵnánǵ Gorixo wá níneawianǵinǵǵpimi dánǵ xǵo imóninǵǵpǵ nánǵ amáyo síwáninǵ winǵwanǵǵinǵiri nearǵpeaagǵ nánǵ sǵni anǵnǵ ayá rǵá neawearǵni. ² E nerǵ aǵ amá ayá neainǵnǵǵinǵiri ínǵmi yarǵǵǵápi wǵ “Ananǵ oyaneyǵ.” rarǵnǵwámani. Ináyǵnǵnǵ nimóniri yapǵ owiepǵsaneyinǵiri wǵ yarǵnǵwámani. Xwiyǵá Gorixoyápi enǵ níranéná náiroayiri nerǵ rarǵnǵwámani. Api api mepa nerane sa xwiyǵá nepaxǵinǵ imóninǵǵpǵ sǵnǵnǵ wǵá rókǵmoarinǵagwi amá e sǵnǵwǵ níneanǵróná “Awa apánǵ yarǵnǵoi.” neaiwǵpǵrǵa nánǵ Gorixoyá sǵnǵwǵ neanǵne dánǵ e yarǵnǵwárinǵ. ³ Xwiyǵá yayǵ neainarǵinǵ none wáǵ urarinǵwápi rǵtǵnǵnǵ níwinǵrǵnáyǵ, sa amá anǵnanǵro yarǵǵǵayo rǵtǵnǵnǵ winarǵinǵrini. ⁴ Ayǵ rǵpǵ nánǵ rǵtǵnǵnǵ winarǵinǵrini. Xwiyǵá Kiraiso — O pí pí Gorixo imóninǵǵpǵ tǵnǵ xǵxenǵ axǵpǵ imónǵnǵorini. Xwiyǵá o wá níneawianǵiri seáyǵ e imóninǵǵ neaiinǵpǵ wǵá neaóǵmǵxarinǵrini. Xwiyǵá yayǵ neainarǵinǵ api nánǵpi amá Kiraisomi dǵinǵ mǵwǵkwǵró anǵnanǵro nánǵ yarǵǵǵayo wǵá mǵwókǵmǵxǵpa oenǵiri wigǵ nǵwǵá imónǵnǵo — O, ayǵ oborǵni. O dǵinǵ pǵrǵpǵrǵ winǵ enagǵ nánǵ xwiyǵá api rǵtǵnǵnǵ winarǵinǵrini. ⁵ None wáǵ níranéná newanǵnone seáyǵ e oimónaneyǵnǵiri nánǵ wáǵ urarinǵwámani. Jisasǵ Kiraiso

náni “Negí Ámináorini.” urirane none náni “Jisasomi xídarinwá enjagi náni segí sénaiwanéniñí nimónirane omiñí seailarinwáone imóninwini.” urirane yariniwáriní. ⁶ Ayí rípi náni e yariniwáriní. Gorixo —O amipi níni iwamíto nimixiríná “Sfá yíkiarinípi wá oónini.” rihorini. Rípi yarino, ayí eni axorini. O wá níneawianiri seáyi e neaiinípi —Api Kiraisoyá símimaníyo dání xwínfániñí neaéamixarinípi. Api náni níñí oimónipoyiniri negí dñíyo wá neaókímixiníriní. E neaiño, ayí axo enjagi náni rariníni.

“Xeaniní neaímeaariníagi aí wá raní nání sini ayá rífa neawearini.” uriní nánirini.

⁷ Wáí nurimeíriniñí nearípeanípi, ayí ayá tñípiñí imóninípi. Api tñiwáone ení meání xwárfá síxí xwárfá tñí imixiníñí nimónirane samíñí imóninwáonerini. Ámá arfá níneairóná re yaiwipíri náni e imóninwáonerini, “Ení eániñí seáyi e imóniní xwíyá yayí neainarinípi dání neaímeápi wá rímeaírgíawayámani. Sa Gorixoyáriní.” yaiwipíri náni samíñí e imóninwáonerini. ⁸ Xeaniní xixegíni neaikárariníagi aiwí sumíniñí imóninwáonemani. Wáiná neaímeápi nání ududí neainariníagi aiwí negí dñí aníñí níyoámiga míneauñonerini. ⁹ Ámá wí míxí neaxíowárfagí aiwí Gorixo wí neaiepiamoarínonemani. Iwaní níneaeari neatfagí aiwí aníñí eaniramori wearinwáonemani. ¹⁰ Íníná wá nírimeranéná rípi níyaiwirane yariniwáonerini, “Negí Jisasomi píkiáfápa none eni níneapíkirínáyí, ananirini.” níyaiwirane yariniwáonerini. Ámáyi none e yariniagwi síñwí níneaniróná “Jisaso níperi aiwí ámi síñí nimóniri ñweañagi nání rífa yarino?” yaiwipíri náni api e yariniwáonerini. ¹¹ Íníná xwárfá tñíyo amí gímí nimeranéná Jisasomi xídarinwáone enjagi náni yoí mayí nimónirane emeariniwáriní. Ámáyi wará pepaxí tñí imóninwáone yoí mayí nimóniri yariniagwi níneaniróná “Jisaso ámi síñí nimóniri añínamí ñweañagi nání rífa yarino?” yaiwipíri náni e nimóniri emeariniwáriní. ¹² Ayínáni rípi rípaixíriní, “None wá nírimeranéná níneaxeanípaixí imóninwáonerini. E nerí aí e imóninwápipi dání seyíné ríxa dñí níyímíñí tégíáyíné imóninoi.” rípaixíriní.

¹³ Ámá wo, Bíkwiyo dání “Nioni Gorixomi dñí níwíkwírori náni ámáyo uriníganíni.” riniño dñí wíkwíroagípa none eni axípi e wíkwíroarinwáonerini. Ayínáni Jisasomi dñí níwíkwírorane nání xwíyá yayí neainarinípi ámáyo wá urarinwáriní. ¹⁴ Níñí re imóninagwi náni wá urarinwáriní. Áminá Jisaso xwáripáyo dání owiápiñimeaniri síñí wímíxino none eni xíomi síñí wímíxinípa axípi síñí níneaimíxiri seyíné tñí nawíni gwiaumí níneairí Jisaso tñí e neawáriníriní. Níñí e imóninagwi náni wá urarinwáriní. ¹⁵ Ayí seyíné naní oseaiianeyiniri náni yoí mayí imónirane neaxeanípaixí imónirane yariniwáriní. Ámá Gorixoyá xíto wá níwianírinípi dání sayá nimóga nuróná ayí omí yayí ayá wí níwiéra warírgíapimi dání “Gorixo seáyi e imóninoríani?” waiwípaixí imóninwíniñí yoí mayí imónirane neaxeanípaixí imónirane yariniwáriní.

“Añínamí dání neaímeanípi símimaní e nítinirane nání dñí síxí inarinwáriní.” uriní nánirini.

16 None apí nání dñf nímorane nání Kiraiso nání wáf uraní nání síní ayá ríá neawearíni. Negí warápi xeaníñf neaímeaaríñfípimí dání ríxa sípí nimóga waríñagí aí dñfípini sfá ayí ayo síñf bí síxí ínariñfíriní. 17 Ayí rípi nání sfá ayí ayo negí dñfípi síñf bí síxí ínariñfíriní. Xeaníñf agwí ríná neaímeaáfípimí xwámámí níwíera úwáyí nání Goríxo yeáyí níneayimíxemearíná seáyí e imóníñfípi neaiínfáriní. Apí nání dñfí nímoranéná “Xeaníñfí none neaímeaaríñfípi axiná ná bíñfíñfí neaímeearí onímíápiáníñfí neaímeearí yaríñfíraní?” níyaiwirane peayí wíanaríñwáríni. “Sa sípí agwí ríná neaímeaaríñfípi nání dñfí aráf íkeamopaxípi tñí xixeni Goríxo naní neaiínfámani. Ámí wíarf imóníñfí bí tñí neaiínfáriní.” yaiwiaríñwáríni. 18 Ayí sípí agwí ríná neaímeaaríñfípi —Apí síñwí tñí síñwí wíñpaxí imóníñfípiíní. Apimí síñwí níwíñíranéná e yaiwiaríñwámani. Amípi ríwíyo Goríxo yeáyí níneayimíxemearíná neaímeanfápi —Apí agwí nene síñwí tñí síñwí wíñpaxí mímóníñfíriní. Apí símímaní e níñíñfí e yaiwiaríñwáríni. Ayí rípi nání raríñíni. Síñwí tñí agwí ríná wíñaríñwápi aníñfí marfái bí onímíápi imóníñfáriní. E nerí aí agwí ríná síñwí tñí míwíñaríñwápi íníná aníñfí imóníñfá enagí nání raríñíni.

5

“Wará síñf imónanfáwápi nání dñf nímoríñfípimí dání dñf síxí ínariñwáríni.” uríñf náníñíni.

1 Nene níjáfí re imóníñagwí nání ríwíyo neaímeanfápi símímaní e tñíñwíni. Xwíá tfyó níñwearanéná senfá aníyo ñweaaríñwápi —Ayí negí warápi nání raríñíni. Níperane negí warápi ríxa nípiñeamioaríñfí nerfína negí dñfípi síxí ínánfwa nání aní Goríxo neaimíxíyíñfí wíwáníñfí imóníni. Wará apí amá imíxígfámani. Goríxo imíxíñfí eanagí nání aníñamí íníná aníñfí miní imóníñfápiíní. 2 Wará agwí ríná negí dñfípi síxí íníñwápipimí síní síxí níñírane xwíá tfyó níñwearanéná wará síñf aníñamí imóníñfí negí dñfípi síxí wínanfápipimí owínaneyíñí nání yeyíñfí níñírane ñweañwíni. 3 Wará síñfípimí negí dñfípi síxí níwíñíranéná wará mayí nímónírane dñfípiíní míñweapa yanfwa enagí nání apimí síxí owínaneyíñí yeyíñfí raríñwáríni. 4 Wará agwí dñfí síxí íníñwápipimí síní níñíranéná wará saní neunaríñagí nání yeyíñfí raríñwáríni. Dñfípiíní nímóníñfí oníweaaneyíñí míraríñwíni. Ayí wará níyíñfí imóníñfípi nípepaxí imóníñfípiíní rítí ení nání wará aníñamí imóníñfípiíní síxí níwíñírane oníweaaneyíñí yeyíñfí raríñwáríni. 5 Wará síñfípimí síxí wínanfwa nání neaipímoño, ayí Goríxoríni. O “Wará síñfípimí síxí wínanfwa nání ríxa neaipímoáríñenerfáni?” oyaiwípoyíñí xegí kwíyípi níneaiapíñí ikíyíñfíñfí neaiáríñfíriní. 6 Ayíñání pí pí xeaníñfí neaímeaaríñagí aiwí dñfí e nímoríñfípiíní dání dñfí síxí níga waríñwáríni. Nene níjáfíriní. Síni wará xwíá tfyó níñwearína imóníñwápipimí síxí níñíranéná Ámínao tñfí e míñweañwíni. 7 Omí negí síñwí tñí tñí síñwí níwíñíñfípiíní dání bí ení síxí níñírane mé sa dñfí níwíkwíroríñfípiíní dání ení síxí níñírane yaríñagwí nání raríñíni. 8 “Síni wará urí epaxí imóníñfí rípiíní dñfí síxí níwíñírane wáf ranfwa nání dñfí síxí íníñwíni.” nísearíñfí aí negí dñfípi wará rípiíní dání níyoámíga nuri Ámínao tñfí e oníweañíñfí aga neaimónaríñfíriní. 9 Ayíñání xfo tñfí e ñweaanfwaínaríni,

18 Ámá sínjí imóniŋwápi nání mǎkí ikiŋo, ayí Gorixorini. O Kiraiso neaiŋipimi dání niyopiýárimáná xómi símí tǎni wiarŋwaéne ámi ámá xóyá imónani nání neaimixiŋfirini. E nerí none ení ámayo áwanjí re urimeaanfáwá nání, “Ámá síni xómi símí tǎni wiarigfáyíné ámi ámá xóyá imónipfiri nání rixa seaimixiŋfirini.” Áwanj e urimeaanfáwá nání nearfpeanfirini. 19 Nioni seararŋápi, ayí ripirini. Gorixo xegí xewaxo Kiraiso neaiŋipimi dání ámá nǎni ámi xó tǎni nawíni imónfirixiniri neaiminiri yarini. Nene wiaikiŋwápi síni dŋjí fá mixiri rixa yokwarimí nĩneaiiri nání peá moni. Api nerí none ení wáf nurimeranéna xwiýfá re rinŋipi, “Gorixo rixa neaiŋipimi dání ámi xó tǎni nawíni imónipaxfirini.” rinŋipi urfirixiniri nearfpeanfirini. 20 Ayináni none xwiýfá Kiraiso yanj neaiapowarŋipi wuriyarŋwáonerini. Noneyá manjyo dání urarfna Gorixo xewanŋo einŋinj urarŋirini. Ámayo Kiraiso nání rixinj re wuriyarŋwáirini, “Gorixomi símí tǎni wiarigfáyíné ámá xó tǎni anani gwiaumf inaní nání xe oneaimixiniri sínjwí winipoyi.” wuriyarŋwáirini. 21 Ayí rípi nání e wuriyarŋwáirini. O íwí bí meŋo aí Gorixo none o tǎni níkarŋinjipimi dání ámá xó “Wé rónigfáyfirini.” rárinfáyí imónfirixiniri omí negí íwí yarŋwápi niŋwiráiriri íwí yarŋj wóninj níwimixiri xe opíkípoyniri sínjwí wininjiginí.

6

Wáf wurimeiarigfáwami wimeaarŋipi nánirini.

1 Ámá xó tǎni nawíni gwiaumf inipfiri nání o tǎni nawíni yarŋwáone enjagwi nání enj rirémixí nĩseairiri rípi osearaneýi, “Gorixo wá seawianŋjyíné xe surímá oneaímeaniri mepani.” osearaneýi. 2 Ayí Bíkwiyo rípi níriniri eánŋagí nání seararŋwini, “Gorixoní rixinj seyíné nírarigfápi arfá seaipaxína rixa arfá seaŋjaniginí. Sfá ámayíné yeáyí seayimixemeámfa nání imónána rixa arirá seaŋjaniginí.” Api Békwiyo níriniri eánŋagí nání píranŋj arfá ókíari nímónipoyi. Gorixo arfá neaipaxína, ayí rináriní. Sfá o yeáyí neayimixemeanfá nání imónŋjyi, ayí riyirini. Ayináni “Gorixo wá níneawianiri neaiŋipi xe surímá oneaímeaniri mepani.” seararŋwini. 3 Wáf wurimeiarŋwáone nemeranéna negí yarŋwápi nání xwiýfá míneamearipaxí oimónaneyiniri ámá none yarŋjagwi sínjwí níneaniróná óreámioapaxí imónŋjpi bí yarŋjagwi sínjwí míneanipa oépoyniri anŋj miní yarŋwáirini. 4 Pí pí neranéna “Ámá awa Gorixomi xínáiwánŋj nímóniro píranŋj omŋj wíarigfáwarfani?” oneaiwípoyniri yarŋwáirini. E neranéna pí pí xeanŋj neaímeápi xwámámí wirane anŋj neainipaxí imónŋj neaímeaarŋipi xwámámí wirane dŋj rí fá neawepaxí imónŋjpi xwámámí wirane yarŋwáirini. 5 Iwanj neamepearfánarani, gwí anjyo neanwirárarfánarani, sípi owikárfpoyniri símíráxwiri yarigfáyí ikwíkwierí niniro neaiarfánarani, xwámámí wiarŋwáirini. Omŋj anŋj miní okŋj tǎni erane enjwáonerini. Si rorane agwíni erane enjwáonerini. 6 None nání “Awa Gorixomi xínáiwánŋj nímóniro píranŋj omŋj yarigfáwarfani?” oneaiwípoyniri rípi ení yarŋwáirini. Íkwíráfnánŋj nímóniri erane nepaxŋjpi nání níjfa imónirane sanŋj imónirane wá níwumixirane arirá wirane Gorixoyá kwíyí neaainipimi dání erane

mimóní imóníñpí mīwīwāpīyí á máyo nepa dñj sípí nīwirane erane⁷ xwīyíá nepaxñj imóníñpí yanj urirane enj eánñj Gorixo neaimíxífpimí dání erane yaríñwárini. Á má mīxí nání imóníñpí íá xírariǵíápa none nemeranéná wé rónñj yaríñwápi wía tñaníwá nání wé onamñj tñi íá xírirane xíxe mīxí wianíwá nání wé náú tñi íá xírirane yaríñwáonerini.⁸ Wí yayí neamero wí paimamí neairo neaiariǵíonerini. Wí none nání repiyí nīwiróná “Sípí yaríǵíáwarini.” uriro wí “Nanj yaríǵíáwarini.” uriro yaríǵíonerini. Nepáni yaríñwáone aiwi wí “Yapí neaiepísaríǵíáwarani?” neaiaiwiaríǵíárini.⁹ None nání wí “Porowa gowarani? ‘Awa nání á má obaxí nījía imóníñjoi.’ riseaimónarini?” raríñjagía aí á má obaxí none nání nepa nījía imóníñjoi. None ami ami nemeranéná yó mayí nimónirane aí sñi ñweañwini. Sīyikí neaeariǵíone imóníñjagwi aiwi sñi wí mīneapíkiǵíonerini.¹⁰ Íkññj sípí neaiariñjagi aiwi íníná dñj níá neainaríñrini. “Awa amípí nání dñwí ikeamóníǵíáwarani?” neaiaiwiaríñjagía aí none xwīyíá yayí neainaríñrini éfá enagi nání nawíni á má obaxí arfá neairíñpimí dání Kiraiso tñi nawíni nikáriníro nání amípí mīmúróníǵíáyí yapí imónariǵíárini. “Amípí bí íá mīmaxíriǵíáwarini.” neaiaiwiaríñjagía aí amípí Kiraiso neaiñpí bí mīneamúrónjonerini.

“Sñjání seararíñwá enjagwi nání seyíné eni xixeni neaiípoi.” uríñj nánirini.

¹¹ Koriníyo ñweáyíné, apí apí nīseara nuranéná yumí bí mīseai sñjání ríwárini. E nīsearíranéná seyíné dñj síxí seayíñwáone síwánñj seainíwárini.¹² None dñj síxí muyipa oyaneyiníri wí éwáonemani. Sewaníñyíné awamí dñj síxí muyipa oyaneyiníri éfá enagi nání nawíni mimóníñwini.¹³ Ayínání xanoní gí niaiwíyo urípaxí rípi osearimíni, “Xíxe oinaneyí. None dñj síxí seayaríñwápa seyíné eni neayípoi.” osearimíni.

“Dñj mīwíkwíróǵíáyí tñi gwí mīmónipani.” uríñj nánirini.

¹⁴ Jisasomí dñj mīwíkwíróaríǵíáyí tñi wigí yaríǵíápi oyaneyiníri wí gwí mīmónipani. Ayí rípi nání seararíñini. “Á má wé rónñj imóníñpíni yaríǵíáyí tñi manj wiaikiariǵíáyí tñi axípiñi epíra nání imónípaxí imónini.” riseaimónarini? “Axíná wía ónirí sía yinirí epaxíñini.” riseaimónarini? ¹⁵ “Kiraíso tñi Obo tñi dñj axípiñi xírñji.” riseaimónarini? “Kiraísomí dñj wíkwíróǵíáyí dñj moro dñj mīwíkwíróǵíáyí dñj moro neróná axípi bí mopaxíñini.” riseaimónarini? ¹⁶ “Goríxoyá anj ñwía —Iwámí dání nene yayí umearíñwáiwarini. Iwá tñi ñwía á má menjweariǵíápi tñi ananí axí e kumíxáripaxíñini.” riseaimónarini? Oweoi, nene Ñwía anñj sñj imóníñjoyá anj ñwíáiwaníñj imóníñjagwi nání wí e yaiwipaxímani. Nioní seararíñapi Gorixo xewaníñj rípi tñi xixeni seararíñini, “Nioní gí á máyí tñi nawíni darónimíárini. Nioní wigí Ñwíáoní imóníñjáná ayí gí á máyí imónípíríárini.” Ámináo e níriri nání ¹⁷ á má xegí imóníǵíáyo rípi eni uríñrini, “ Á má Goríxoní dñj mīnīkwíró wigí ñwíáyo xídaríǵíáyí tñj e dání nīmīxeámíñimí xegí bí imóníǵíáyíné imóníñrini.” Ámináoní e seararíñini. ‘Wigí ñwía imóníñpimí —Apimí dání piaxí seaeánipaxí imóníñpimíñini. Apimí bí onímía amáf míróní anñjini wé íá ayímeaéníñrini. Seyíné e nerónáyí, nioní ananí seamímíñimíárini. ¹⁸ Nioní segí áponí imóníñjáná seyíné gí niaiwí oxoyíné imóníro niaiwí apíxíwayíné imóníro epíríárini.’

Ámínáoní —Nioní ení éáníǵá n̄yoní seáyí e wimóníñáonírini. Nioní e raríñini.” Xwíyǵá apí Bìkwíyo n̄rini rí éáníñagí nání “Jisasomí ðíñí m̄wíkwíróaríǵáyí t̄n̄í wíǵí yaríǵápi oyaneyin̄rí wí gwí m̄imónipani.” seararíñini.

7

¹ Negí ðíñí s̄ixí seayíñwáyíné, Goríxo negí s̄ímiman̄ǵí e dáníñíñí e nearíñí enagí nání ámaéne pí pí ayá neadunipaxí yaríñwápi, ðíñí piáxí neaeámíxaríñípirani, wará piáxí neaeámíxaríñípirani, n̄ip̄in̄ íǵáníñí oéámínaneyí. Goríxomí wáyí n̄wíríñíñipimí ðání s̄iyikwí m̄iníñwaéne oimónaneyin̄rí wé roárfwaníñí.

Koriníyo ñweáyí kinimóníǵá enagí nání Poro yayí winíñí nánirini.

² Seyíné none ðíñí s̄ixí neayípoypí. Ayí ripí nání raríñini. Segíyí womí aí sipí b̄í m̄wíkaríñwárini. Segíyí womí sipí b̄í wíkararíñwámani. Womí am̄ipí b̄í íwí urápiñwámani. ³ Nioní e n̄iriríná “Poro xwíyǵá neamearim̄in̄rí raríni.” ríseaimónarini? Oweoi, nioní ríxa re searáríñini, “None ðíñí s̄ixí ayá wí seayíñwáone enagí nání seyíné péánáyí, none ení n̄ipepaxí neain̄fárini. Seyíné s̄iní ñweañána none ení s̄iní ñweapaxí neaimónin̄fárini.” searárí enagí nání wí e seaimónipaxímani. ⁴ Seyíné xámi searíñápi x̄íðip̄íria nání b̄í onimíápi maríá, aga ðíñí ayá wí s̄íñá neánarini. Seyíné nání m̄ixí n̄iseameak̄in̄írná ení ayá wí seameak̄inaríñáriní. Xeaníñí n̄iní none neaímeáimí seyíné nání ðíñí n̄imoríñíñipimí ðání awayiní ikíñwáníñí n̄im̄ir̄in̄rí ðíñí ayá wí nífá ninaríñíñini.

⁵ None an̄í Tírowasíyo p̄iní n̄wíarimí n̄ipuri Masedonia p̄íropenisíyo n̄irémómáná aí kíkífá ñweapaxí b̄í m̄neámea r̄ipí r̄ipí oyaneyin̄rí éwáyí sipíní sipíní neámeaaríná áamá wí t̄n̄í xwíyǵá x̄im̄iximí n̄in̄rí n̄ir̄in̄rane negí xwíoxíyo ðání wáyí neain̄rí yaríñagwí aiwí ⁶ Goríxo —O áamá ríxa yopa n̄imegín̄ríñipimí ðání ðíñí s̄ixí m̄iníǵáyo m̄in̄í ikíñwáníñí um̄iraríñorini. O Taitaso ámi neámeáipimí ðání m̄in̄í ikíñwáníñí neam̄iríñíñini. ⁷ Taitaso neámeáipimí ðánin̄í Goríxo m̄in̄í ikíñwáníñí neam̄iríñímani. Seyíné omí numim̄in̄íro m̄in̄í ikíñwí um̄iríǵápi nání repíyí n̄ineairíná apimí ðání ení Goríxo ikíñwáníñí neam̄iríñíñini. Taitaso repíyí n̄ineairíná seyíné Poroní ámi s̄íñwí nanan̄íro nání ík̄in̄íñí sipí seaiaríñíñini nání repíyí neairí “Negí n̄ip̄ikwíní m̄iyaríñwápipimí ðání Poromí ayá r̄ífa wimoaríñwání?” n̄iyaiwiro nání ñwí eaaríǵápi nání repíyí neairí Poroní arífa nian̄íro nání s̄iní ayá rífa seawearíñípi nání repíyí neairí ení enagí nání ámi aga yayí seáyimí ðání b̄í t̄n̄í n̄iníñnigini. ⁸ Payí xámi nioní nearí seamónapíñána ífá n̄iroróná aga ðíñí sipí seain̄í enagí aiwí “Nioní ana pí nání nearí wíowáríñáñani?” n̄iyaiwirí ðíñí sipí ñíñímani. E nerí aí seyíné ífá n̄iroróná axínání ðíñí sipí seainaríñagí s̄íñwí n̄isean̄írná nioní ení ðíñí sipí b̄í onimíápi ñíñíñigini. ⁹ E nerí aí agwí nioní yayí ninarini. Seyíné ðíñí sipí seáipí nániní yayí m̄iníní ayí ðíñí sipí seáipimí ðání segí sipí yaríǵápi r̄íwíwimíní mamófa enagí nání yayí ninarini. Seyíné ðíñí sipí n̄iseairíná ayí Goríxo seaim̄ixaríñípi t̄n̄í x̄ixení seáí enagí nání xwíyǵá none searíwápipimí ðání wí xwírífa m̄iseaik̄ixéwá enagí nání raríñini. ¹⁰ Ayí ripí nání seararíñini. Áamá ðíñí sipí Goríxo wim̄ixaríñípi t̄n̄í x̄ixení n̄wíríná apimí ðání wíǵí sipí

yarigfápi rfwm+n+ mamoarigfárini. E neróná dñf sipí api Gorixo yeáy uyim+xemeanfa nán+ nipemeám+ warñf enag+ nán+ ám+ dñf sipí n+wir+ “Pí nán+ e rfa yarñ+?” yaiwin+paxfmaní. E nerí aí Gorixo wim+xarñfpi tñ+ xixen+ marfá, ámá wigf dñfyo dán+ni dñf sipí n+wirfna ayf wiwanñfyf anñp+rfa nán+ nipemeám+ warñf enag+ nán+ rarñ+ni. ¹¹ Ai dñf sipí seaíf gó payf eanápimí dán+ Gorixo seaim+xípi, api seýné dñf píranñf nimoro amípi nanf xixegín+ epfípi seaim+xíriní. Apimí dán+ Gorixo anñ+ sfmirírf seaíána sipí éoya xwiyfápi m+neaxfna oen+rí apaxf mé píranñf im+xigfawix+ni. Apimí dán+ ení n+p+kwín+ m+yarigfápi nán+ wikf ón+ngfawix+ni. Apimí dán+ ení Gorixo nán+ wáyf seainñnigíní. Apimí dán+ ení none ám+ sñwf nanan+ro nán+ ikfññf sipí seainñnigíní. Apimí dán+ ení nioní searfápi xfdp+rí nán+ dñf rfa seaweñnigíní. Apimí dán+ ení sipí yarigfáyo siyikf ureaaní nán+ oimónaneyin+ro egfawix+ni. Seyné api api néra úfápipimí dán+ síwá réññf neainñgawix+ni. Sipí éf Poro nearfo nán+ nene wí ayá mñf mñf m+nearoarín+ni. Síwá éññf neainñgawix+ni. ¹² Ayínání áwanf rípi osearim+ni. Nioní nearí n+seamónap+ríná sipí éo nán+ dñf n+morí payf ana nearí mónapñjámání. Sipí wikárfo nán+ ení dñf n+morí nearí mónapñjámání. Ayf seýné Gorixoyá sñwf tñf e dán+ re yaiwinf+r+xin+rí nearí mónapñjáríní, “Ayf neparíní. Porowa nearigfápipimí píranñf xfdanfá nán+ nene síní dñf rfa newearíní.” yaiwinf+r+xin+rí payf ana nearí mónapñjáríní. ¹³ Seyné ríxa xixen+ e yaiwinfá enag+ nán+ none ríxa píranñf mñf ikñjwññf m+rárínf+wáríní.

Mñf ikñjwññf m+rárínf+wámání. Dñf nífá ení neainf+ríní. Seyné n+yfnéní Taitasomí numím+n+rñf+pimí dán+ dñf síxí umimogfá enag+ nán+ o yaf néra neaímeáf enag+ nán+ none ení dñf nífá ayá wí neainf+ríní. ¹⁴ O ámí neaímeáána seýné tñf e nán+ nurowár+ríná m+xíf seameakfñjápí nán+ bí ayá m+nínfáríní. None seýné tñf nñjwearfna amípi nñf searñjwápi nepání searñjwápa omí seýné nán+ m+xíf n+seameakfñríná urñjwápi ení seýné numím+n+rñf+pimí dán+ nepa xixení imónñnigíní. ¹⁵ O seýné n+yfnéní numím+n+róná óf ero wáyf in+ro nero píranñf arfá owianeyin+rí imónigfápi nán+ dñf n+wín+ríná ám+ xwapf ayá wí dñf síxí n+seaya waríní. ¹⁶ Agwí nioní “Ayf pí pí neróná xixení epfráfóí.” n+seaiawiár+rí dñf sfñá neánarñf enag+ nán+ dñf yayf ninaríní.

8

“Masedonia ñweáyf wíñyo arírá wian+ro nán+ ñgwf n+roaár+ro ñweañóí.” urñf nán+ríní.

¹ Negí n+ríxfmeáyfné, Jisasoyá siyikf imónigfá Masedonia píropen+síyo anf api apimí ñweagfáyf nanf Gorixo wá wianñf+pimí dán+ egfápi nñfá imónp+rí nán+ áwanf bí osearaneyí. ² Xeanñf rfmewá wipaxfpi n+wíwearñf+pimí dán+ “Enf rfa eánñóí?” n+ríro iwamfó wíwap+yílagfa aí api peá num+xíro dñf nífá ayá wí winñnigíní. Wíwanñfyf uyípeayfññf imónigfáyf aiwí Jisasomí dñf wíkwfroarigfá wíñyo arírá owianeyin+rí ñgwf n+roarfná bí onímiápi m+roá aga ayá wí roaarfáríní. ³ Wigf wíñyo arírá wian+ro nán+ ñgwf n+roaro wipaxfpi tñf xixení n+roaro aiwí wigf dñf tñf apimí n+múrooro ám+ bí tñf roaarñjagfa sñwf wínaronjwáone enag+ nán+ rarñ+ni. ⁴ Ayf arfki r+xñf re nearigfawix+ni, “Ámá Gorixoyá siyikf imónigfá Judia píropen+síyo ñweagfáyo wíñyf arírá

wiarigfápa nene eni arirá wiani nání xe nigwí fáyo oroápoyiniri siñwí neanfpoyi.” nearigfawixini. ⁵ E neróná none “E epíraoi.” niyaiwirane dñf ikwímoñwápi tñni xixeni mé xámi Áminá Gorixo pí pí wimónariñfpi oxídaneyiniro nipáwimáná o wimónariñfpi nixídiróná Porowane eni neafwiapigfawixini. ⁶ Ayináni Taitasomi seyíne tñf e nání nurowárirfíná ení rirémixí niwiri re uriñwanigini, “Iwamfó Koriníyo ñweáyf joxi tñni negí winíyo arirá wianíwá nání wá niwianirane nigwí fáyo oroaneyiniro egfápa ámi nero nigwí xámi ‘Apí roáwanigini.’ rárigfápi tñni xixeni yárfírixini.” uriñwanigini. ⁷ Pí pí seyíne neróná amá wí yarigfápimi múroarigfáyíne nimóniro yarigfáriní. Gorixomi dñf niwikwírorónarani, apí nání amáyo áwaní nuríronarani, apí nání nijfá nimóníronarani, Gorixo wimónariñfpi yaníro nání sfmí nixeadfpéníronarani, none nání dñf sipí none seaimixiñwápimi dání niseairínarani, apí nípini neróná múroarigfáyíne nimóniro yarigfá enagi nání segí winíyo arirá wianíro nání nigwí níroaroná ení múroarigfáyf yapi nimóniro yárfírixini.

“Seyíne eni roárfírixini.” uriñf nánirini.

⁸ “Poró sekaxí níriri neararini.” miyaiwipani. Gí dñf rípiní enagi searariñni. Nioní winíyí Judia píropenisfyo ñweáyo arirá wianíro nání sfmí nixeadfpéníro yarigfápi nání repíyí seaíaná seyíne eni síwá réniñf oneaipoyiniri searariñni. Negí Judia píropenisfyo ñweáyf nání nepa dñf sipí neainarini. Síwá éniñf oneaipoyiniri searariñni. ⁹ Seyíne negí Áminá Jisasí Kiraiso wá nneawianiri neaiñfpi nání ríxa nijfá imóniñagfa nání rariñni. O añínamí niñwearíná amípi mímúroniño nimóniri aiwi seyíne yeáyf seayimixemeámániri xwíá tño nání nibírfíná uyípeayóniñf nimóniri seyíne añínamí dání amípi mímúronigfáyíne imónipírfá nání seaiñfíriní.

¹⁰ Seyíne Judia píropenisfyo ñweagfáyo arirá owianeyiniri yarigfápi nání dñf nioniyá, ayí rípirini. Xwiogwí aga xámi pwenjomí seyíne iwamfó nigwí roáarigfápi agwí néra nuro yoparípi niyárfínáyí, “Ayí ananirini.” nimónarini. Iwamfó nigwí roáarigfáyí, ayí seyíne aiwi xámi oyaneyiniri wimónarigfáyí, ayí axíyíne enagi nání searariñni.

¹¹ Ayináni nigwí “Apí oroaaneyi.” rárigfápi ríxa nípini roáarípoi. Iwamfó oyaneyiniríná dñf ríá seaweñfpa yoparípi níroáarírfíná seyíne roáarípaxí imóniñfpi tñni xixeni roáarípírfá nání xe dñf ríá seawéwinigini. ¹² Ayí rípi nání searariñni. Gíyí gíyí amá wíyo arirá wianíro nání “Nigwí apí roáaríwanigini.” niyaiwimáná amípi roáarípaxí imóniñfpi tñni xixeni roáaríáyí, Gorixo “Ayí ananirini.” wíaiwiaríñfíriní. Amípi ayí míroáarípaxí imóniñfpi “Roáarírfírxini.” wí yaiwiaríñfíriní. ¹³ Nigwí seararípírfáyí kikiíá ñweapírfá nání seyíne aníñf seaikárfimíniri neri mírariñni. Ayí eni seyíne tñni xixeni apání tífíyíf oimónípoiñfíriní rariñni. ¹⁴ Jisasoyá síyikí imónigfáyí wí amípi wí mímúronigfáyí imóniñáná wí dñwí ikeamónigfáyí mímóní nñni apání tífíyíf imónipírfá nání agwí ríná amípi ayá wí seyíne tífíyíf dñwí ikeamónigfáyo arirá wiaríñfí. Seyíne eni ríwéná amípi wí nání dñwí ikeamóníro ayí eni amípi ayá wí tífíyíf imóníro nerírfáyí, arirá seaipírfíriní. ¹⁵ Bíkwiyo dání eníiná Isireriyí amá dñf meañe nemeróná egfápi nání re níriniñfí eániñfpi nioní searariñfapi tñni xixeni imóniñagi nání searariñni, “Amá aiwá maná riniñfpi xwé meáfáyí xwé nímearo aí wigí nípaxí imóniñfpi

seáyí e tǵǵáyí mimónǵǵawixini. Ámá onimiápi meáǵáyí onimiápi nimearo aí aiwápi nání dǵwí ikeamónǵǵáyí mimónǵǵawixini.” niriñiri eániñipi nioní searariñápi tǵni xixeni imóniñagi nání rariñini.

“Taitasomi tǵni ámá waúmi tǵni uowárenaparini.” uriniñini.

¹⁶ Nioní seyǵné arirá seaimí nání diñí rǵá nıweariñipa Gorıxo Taitaso ení seyǵné arirá seainí nání diñí rǵá oweniri wimixariñagi nání yayí owianeyi. ¹⁷ Ayí rıpi nání “Taitaso ení seyǵné arirá seainí nání diñí rǵá wearini.” searariñini. “Joxi Koriniyo ñweáyí tǵni e nání ámi nıneauipaxoxirani?” uraná “Ananirini.” rǵi enagi nánini mısearariñini. Xewanıo ení “Oumini.” niyawiiri sǵmí nıxeadıpeniri nání xegí diñí tǵni seyǵné tǵni e nání barıñagi nání searariñini. ¹⁸ None omí tǵni negí nırixımeáyí womi tǵni ení uowárarıñwini. O xwiǵá yayí neainariñipi wáǵ nurımerǵná enıpi nání Jisasoyá sıyikí imónǵǵá ámi gımi ñweagǵáyí niǵǵá nıñıro ǵá earoárinıñorini. ¹⁹ O apini imóniñomani. Rıpi ení imóniñorini. Jisasoyá sıyikí imónǵǵá Masedonia piropenisı tǵyo ñweagǵáyí o none Judia piropenisıyo ñweáyo arirá wianıwá nání niǵwı Jisasoyá sıyikí imónǵǵá api apini urápihearǵná Porowa tǵni nawini nıkumixiniri eméwinıñiniri urıpeáforini. Ámá wı none niǵwı awı eaameariñagwi nıneanıróná Ámináomi seáyí e umıeyoaro none nání “Wıǵı winiyo arirá wıpiri nání diñí rǵá wearıǵǵawarǵani?” neaiawiwo epıǵá nání rıpi yarıñwini. ²⁰ Dıwı ikeamónǵǵá nání niǵwı yanı ewaniı nimónıro xwéni xwéni nıroaro neaiapowáraná yarıñwápi nání ámá wı “Porowa nıpikwini miyarıñoi.” neamearipirixiniri pirániñı niñwıperane ámá o tǵni nawini urápihearıñwini. ²¹ None pí pí oyaneyiniri neranéná Ámináo “Ayı e neróná wé róniñı imóniñipi yarıñoi.” yaiwariñipi nání diñí nımorane aıwı api nánini diñí nımorane yarıñwáonemani. Ámá “E neróná wé róniñı imóniñipi yarıñoi.” yaiwariǵápi nání ení diñí nımorane yarıñwáone enagi nání searariñwini.

²² Awaú tǵni negí nırixımeá ámi womi tǵni ení uowárenaparıñwini. “O none pí pí urariñwápi xixeni xıdınirıfenıñoi?” niyawiirane “Api ei. Api ei.” urıñwápi dání iwamıó wıwapıyayıána o arǵı xixeni xıdarıñagi wıniñwáorini. O seyǵné “Niǵwı api roaárwaniñini.” rarıǵápi tǵni “Xixeni nıroaáripıraói.” niyawiiri diñí sıñá weanariñagi nání “Nioní ení sanı urınarómıni.” niyawiiri awaú tǵni barini. ²³ Taitaso nání seyǵné rıxa niǵǵá imóniñoi. O xwiǵá yayí neainariñipi wáǵ urımeaanıwı nání gı gwı mónıgwıı worini. Seyǵné seáyí seaiianırai nání nawini nimóniri yarıgwıı worini. O tǵni nawini barıǵıwaú awaú Jisasoyá sıyikí imónǵǵá piropenisı tǵyo ñweagǵáyí uowárwáwáurini. Egı nerıǵıpimi dání Kiraisomi seáyí e umıeyoarıǵıwaúurini. ²⁴ Ayınáni ámá waú wo awa nıñıro sıñwı seanıñána “Nene ámáyo diñí sıpi wiariñwáenerini.” rarıǵápi “Neparini.” oyaiwıpoyiniri api e iwamıó éfıxini. Seyǵné e éanıyı Jisasoyá sıyikí imónǵǵá api api seyǵné nání re seaiawipirıfárinı, “Ayı ámáyo diñí sıpi nıwirı wiariǵáıfárinı?” yaiwıpirıfárinı. None seyǵné nání mıxı nımeakfıniri urıñwápi nání ení “Apáni nearıǵáwıxini.” yaiwıpirıfárinı.

9

Nıǵwı arirá wianıro nání awı eaameariǵápi nání uriniñini.

1 Nigwí Judia pïropenisí ñweáyo arirá wianí nání awí eaameariñwápi nání payí rípi seyíné nání níriri nearína “Míkí menjagi nání suríma níriri rífa eaariñini?” nimónarini. 2 Seyíné api yaníro nání ññí rífa seaweariñpi nání ññífa nimóniri nání e nimónarini. Ínina Jisasoyá siyikí imónigífa Masedonia pïropenisí tïyo ñweagíayí arífa egífe dani weyí ñiseameariñna re rayariñwáriní, “Xwiogwí xámi pweagomi Jisasoyá siyikí imónigífa Gíriki pïropenisíyo ñweagíayí api éwanigini ríxa érowiápinigíarini.” E rayariñwápiní dani Masedonia ñweayí wigí áma nápi nene ení axípi éwanigini ayá rowífa wiarini. 3 “Payí rina suríma níriri rífa eaariñini?” nimónigífa aiwí seyíné nání mîxí ñimeakíni rayariñwápi suríma imóniniginí negí níríxímeá waú wo awami uowárenaparini. Ayí áma re ñweagíayo “Koriniyo ñweayí nigwí fáyo roapíri nání ríxa nipímoárimána ñweajoí.” uríapi seyíné nepa xixeni e oépoyniri áma rowami uowárenaparini. 4 Ríwéna Masedonia ññí tïyí wí nioni tñni ñbíranéna seyíné ríxa nipímoárimána mñweañagífa sññwí ñiseanirínayí, none “Ayí ríxa nipímoárimána ñweajoí.” ñiyaiwirane ññí sññá neaeánariñpimi dani ayá neainiginiri nání searariñini. Seyíné ení ayá ñiseainipa eníaraní? 5 Ayínáni nioni re nimónigoi, “Negí níríxímeá awa xámi ññimearo nioni sñni mîrémóami enána nigwí seyíné negí sñmímaní e dani ‘Níroari wianíwáriní.’ nearígíapi ‘Ríxa ipímoáripoyí.’ searípi nání ourowárimini.” nimónigoi. Nioni nírémorína nigwí api nání simíriri seaiñpimi dani marífaí, segí ññíyo dani xixeni apáni ipímoárinijagi winíimiginiri awami uowárenaparini.

“Yañ ewanií nimóníro roaríriñini.” uríñí nánirini.

6 “Poró pí yaiwianí nání rífa neararini?” ñiyaiwirínayí, ewayí xwíyífa rípi nání ññí mópoyí. Áma aiwá xwé íwífa urífo aiwá xwé miníarini. Onímia urífo onímia miníarini. Ewayí xwíyífa api áma wigí winíyo arirá wianíro nání nigwí ñíroaro wiarígíapi nání rítamíñyí níniri rínini. Xwé ñíwirína Goríxo wíípi xwé imónini. Onímia ñíwirína Goríxo wíípi onímia imónini. 7 Ayínáni ñíyínéni xixegíni áma arirá wianíro nání nigwí ñíroarína wikí ññí ñiyaiwimánarani, áma wo símeaxídf seaiánarani, ñíroari mñni mñwí xámi “Nígwí ñíwirína api wíwanigini.” yaiwiarígíapi nání ññí ñímoro ñíroaro mñni wíríxini. Áma wigí winíyo arirá wianíro nání nigwí fáyo ñíroarína yayí tñni roarígíayo Goríxo ññí síxí uyariñí enjagi nání rariñini. 8 Ai o seyíné aikí yínípirífa nánirani, aiwá ñípirífa nánirani, apáni tígíayíné imóníro áma ñíwíf íkeamónigíayo arirá wípiri nání imónigíapi tñni xixeni mimóní múroo epíra nání anani seayí e seaimíxípaorini. 9 Nioni searariñapi tñni Bíkwiyo dani áma wé rónigíayí yarígíapi nání re nírini eániñpi tñni xixeni imónini, “O yaní ewanií nimóniri ñíwíf íkeamónigíayo wiaríñirini. Ayínáni o wá ñíwianiri wíñipi nání Goríxo ná ríwíyo aiwí wí ññí peá moníamani.” E ríñipi nioni searariñapi tñni xixeni imónijagi nání rariñini. 10 Goríxo —O aiwá omíñí yarígíayo íwí íwífa urípiri nání mñni wíri aiwá ñípiri nání mñni wíri yaríñorini. O amípi seyíné Kiraisomi ññí wikíwíroarígífa winíyo arirá wípiri nání ení mñni seaiapíri sayá nimíxa urí eníarini. E yarína áma aiwá omíñí xwé ñíróa núfasána aiwá xwé miarígíapa seyíné ení yaní ewanií nimóníro wiarígíapimi dani axípiníñí e epíríarini. 11 Seyíné

gíní gíná dñj̄f re yaiwiarfná, “Anani yanj̄ ewaniñ nimónirane negíyo owianeyi.” yaiwiarfná Gorixoxo seyñé xwéni mñni wipaxf imónipírfa nani amipí wí mímúronigfáyfnéninj̄f seaimixnfarini. E seaimixnfá enjagf nani segf séríxímeáyo arirá wianiro nani nigwf xwéni roarigfápi Porowane nisearápirane nimeámi nurane wianiri yariñagwi sñjwf nñeaniróná ríxa Gorixomi yaf wipírfarini. ¹² Af rípi seararñini. Arirá wianiro nani seyñé yarigfápi áma Gorixoyá amipí wí nani dfwf ikeamónigfáyo xixeni arirá wiáraniro nero aiwi apini mñyarñjoi. Seyñé yarigfápimi dani áma obaxf Gorixomi yaf seáyi e nñwiéra warñjoi. ¹³ Af rípi rarñjini. Ámáyi seyñé nigwfpi wianiro yariñagfa sñjwf nñseaniróná rípi seaiai wipírfarini, “Nene sñjwf anñjwaé dani áma af xwíyfa woákíki inarigfápi —Apí yaf neainarñf Kiraiso rñj̄p̄rini. Apí arfa yfmigf nero xixeni rfa xfdarñjoi?” nñseaiwiwo nani Gorixomi seáyi e umfeyoapírfarini. Rípi eni seaiai wipírfarini, “Nene tñni wñnyo tñni arirá neaianiro nani mñni neaiapaxf imóninj̄fpi nímúro xwéni rfa neaiaparñjoi?” nñseaiwiwo nani eni Gorixomi seáyi e umfeyoapírfarini. ¹⁴ E nero seyñé nani rixinj̄f nñseauriyiróná seyñé Gorixoxo ámáyo wá nñwianirfná áma wianarigfápimi wiárf nímúrori wianarñj̄fpi tñni yarigfáyfné imónigfá enjagf nani seyñé nani íkñinj̄f sipí winfarini. ¹⁵ Gorixoxo xegf xewaxomi nñwírenapírfná neaiñj̄fpi —Apí amipí bi tñni ritamñj̄yf mepaxf imóninj̄fpi rini. Apí nani yaf owianeyi.

10

Xfo nani rarigfápi xwfo oedaminiri urinj̄f nani rini.

¹ Agwi Poroni —Nioni áma wí re rarigfonirini, “Neneyá sñjwf tñj̄f e dani ayá igigf neri aiwi nene sñjwf manñjwaé dani ayá nepearimánanj̄f payf neari rarñjorini.” rarigfonirini. Nioni Kiraiso xwfa tñyo nemerfná nñpeniri awayini yago enjagf nani ² rixinj̄f rípi osearimini, “Nioni segf tñj̄f e nñremorfná ayá igigf mé neri áma ‘Porowa Kiraisomi mñxfdarigfáyf yarigfápa yarigfáwarini.’ neaiwiarigfáwami sñmí tñni mñxí rfa tñj̄f urimfápi seyñé eni searimfa nani mñnimixipani.” ³ None xwfa tñyo nñjwearanéná áma Gorixomi mñxfdarigfáyf tñni nñjwearane aiwi af dñj̄f moarigfápimi dani dñj̄f nñmorane mñxí inarñjwáonemani. ⁴ Amipí none mñxí nani xirñjwápi áma af xirarigfápi mñxirñjwini. None xirñjwápi sñmí tñni inarñjwápiyá onaf imóninj̄fpi xwírfá ikñixeanfwá nani Gorixoyá enj̄f eáninj̄f imóninj̄f tñj̄fpi xirñjwini. ⁵ Apí fá nñxirirane re yarñjwini. Pí pí áma wigf dñj̄fyo dani xenjwf neñjwipémána érowiápnarigfápi pírí wiaikirane xwíyfa “Seáyi e imónini.” rarigfá áma Gorixoxo nani nñjfa mimónipa oépayiniri mudfmoarñj̄fpi pírí wiaikirane nerane áma nñni pí pí “Oyaneyi.” nñyawiiróná Kiraisomi arfa yfmigf wipírí nani wigf dñj̄fpi fanñj̄f xirárarñjwini. ⁶ Seyñé nioni searfápi ríxa arfa yfmigf niarñjagfa nñseanirfná nioni áma wigf nñwiaikiarigfápi tñni pírí umamómfa nani ríxa ipimóninj̄fpi. ⁷ Seyñé warárimini sñjwf nñwñnro yarñjoi. Segf wo “Kraisoyá ayá tñj̄f imóniñáoni af, nionirini.” nñyawiñiri dñj̄f sñj̄f neánirfnáyf, xfo Kiraisoyá imóninj̄fpa none eni Kiraisoyáone imóninj̄fagwi nani ámi xewaniño dñj̄f xenjwf neaiwiarñj̄fpi nani dñj̄f nñyaikirori none imóninj̄wápi tñni xixeni neaiwiwñnigñni. ⁸ Ámñáo none neni tgfáyfninj̄f oimónipoyiniri nñnearfpearfná seyñé

xwirfá mîseaikixé Jisasomî píranîñjî xfdîpîrî nânî enjî sixî seaîmîxani nearîpeañjî enagî nânî niîwanîñjonî mîxî ayá wî nîmeakîñnîñrî aî ayá bî ninînimenîñjoi. ⁹ “Payî Poro eaarîñjîpî nene íá nîroranéná enjî sirîrîñwî neainîñî nânî ríá eaarîñî?” oyaiwîpoyîñrî meaarîñîñî. ¹⁰ Wa nionî nânî re rarîgîárîñî, “O payî nearîná xwîyîá ríá tîñjîpî nîrîrî eearîñjoi aîwî ámá sîñwî anîgîfe dánî ‘Enjî eánîño iworanî?’ wî wai-wîpaxî mimónîñjorîñî. Xwîyîá nîrîrîná píranîñjî írî mîrépearîñjorîñî.” ¹¹ Nionî nânî e rarîgîáwa nîjîá re imónîñrîñîñî. None seyîné sîñwî mîneanîgîfe dánî payî nearîná imónîñwápa ámî segî sîñwî anîgîfe dánî neranéná axîpî nimónîñrane yanîwárîñî. ¹² None ayá nepearîmáná ámá seáyi e nimónîñro weyî menarîgîáwa nânî rîramîñjîyî ninîñrane “Awánîñjî imónîñwîñî.” wî rîpaxonemanî. “Nawîñî nîkumîxîñîñrane imónîñwîñî.” enî wî rîpaxonemanî. E nerî aî ámá ayî wigî wo nânî “Apánî rîyarîñî? Sîpî rîyarîñî?” nîyaiwiróná wiwanîñjîyî yarîgîápî tîñî sîñwî nîwîñaxîdîro “O apánî yarîñî.” rarîgîárîñî. Wigîpî rîramîñjîyî nîga warîgîárîñî. E neróná sa majîmajîá nîkárîñîñro yarîñjoi. ¹³ Wa e yarîñjagîa aîwî none mîxî nîmeakîñnîñranéná sanîñjî none neatîñjîpî nânî dîñjî mamó nerane wíarî nîmúrorane mîxî meakîñnîñanîméwîñî. Gorîxo wáñ urîmêrîñîñrî nînearîppearîná none nânî sanîñjî neatîñjîpî —Apî seyîné enî íñîmî ñweagîápîñîñî. Apî nânî dîñjî nîmorane mîxî meakîñnîñanîwîñî. ¹⁴ Seyîné sanîñjî Gorîxo neatîñjîpî íñîmî ñweagîáyîñé enagî nânî none seyîné tîñjî e nânî nîbîrî xwîyîá Kiraiso nânî yayî neainarîñjîpî nânî wáñ nîsearîñîñá sanîñjî Gorîxo neatîñjîpî wî wíarî nîmúrorane enwámanî. ¹⁵ Ayîñánî none mîxî nîmeakîñnîñranéná sanîñjî Gorîxo neatîñjîpî wî wíarî nîmúrorane ámá wa omî nîxîdîróná éfápî nânî none xenwone weyî menarîñwámanî. Wî e mé dîñjî re nîyaiwirane ikwîmoñwîñî, “Seyîné Jisasomî dîñjî nîwîkwîróro enjî neága nuróná none épearîñwápmî dánî sanîñjî Gorîxo neatîñjîpî tîñî xîxenî xwé nimóga upîrîárîñî.” nîyaiwirane ikwîmoñwîñî. ¹⁶ Seyîné e nimóga nurónáyî, none ananî seyîné tîñjî e orîwámanî dánî ñweagîáyî tîñjî e nânî aî nurane xwîyîá yayî neainarîñjîpî wáñ urîñane yanîwárîñî. E nerane ámá wa Gorîxo urowáñîe dánî wáñ rîmêfápî xenwone weyî mîmearîñîpa yanîwárîñî. ¹⁷ E nerî aî Bîkwîyo re nîrîñîñî eánîñî, “Go go mîxî nîmeakîñnîñîñá Ámîñáo enjîpî nânî mîxî meakîñwîñîñîñî.” nîñîñîñî eánîñî. ¹⁸ Ayî rîpî nânî xwîyîá apî mîñjî nîrorî seararîñîñî. Ámá wiwanîñjîyî weyî mearîñarîgîáyî nânî Ámîñáo “Mîmîwíaró yarîgîáyîrîñî?” yaiwiarîñîmanî. Xewanîño sîñwî nîwîñaxîdîrî píranîñjî yarîñjagîa nîwîñmáñá weyî umeararîñjîyî nânîñî “Mîmîwíaró yarîgîáyîrîñî?” yaiwiarîñîñî.

11

Mîmónî wáñ wurîmeiarîgîáwa nânî urîñjî nânîñîñî.

¹ Agwî xe Poro majîá nîkárîñîñî xegî enjîpî nânî mîxî bî omeakîñnîñîñî sîñwî nanîpoyî. E seararîñjagî aî rîxa sîñwî e nanarîñjoi. ² Ayî rîpî nânî “Xe mîxî bî omeakîñnîñîñî sîñwî nanîpoyî.” seararîñîñî. Gorîxo seyîné nanjî imónîpîrîfa nânî dîñjî ríá wearîñjîpa nionî enî nîwearîñî. Seyîné ámá yapî seaîwapîyanîñro yarîgîá wîyo arfá nîwîro mîxîdîfî sîñî apîyáíwayîñénîñjî imónîñjána Kiraisomî seañwîrîrîmîfa nânî oxî ná womî omîñîñjî meánîñrîñîñîñî searéoarîñjî enagî nânî seyîné nânî dîñjî ríá

nɪwearɪni. ³ E neri aɪ enjɪnɪ sidɪro Ipɪmɪ yapɪ nɪwɪwapɪyirɪnɪ xegɪ inɪyɪnɪnɪjɪ imɔnɪnɪɪpɪmɪ dɪnɪ wɪwapɪyɪnɪɪpɪ ɔmɪ wɪ seyɪnɪ enɪ yapɪ nɪseaiwapɪyiro xerɪwɪmɪ dɪnɪ nɪmɛra seawarɪnɪ seyɪnɪ sɪnɪ ikwɪrɪnɪnɪnɪnɪjɪ nɪmɔnɪro Kiraisomɪnɪ pɪrɪnɪnɪjɪ mɪxɪdɪpɪ epɪrɪxɪnɪrɪ wɪyɪ nɪnarɪnɪ. ⁴ Seyɪnɪ rɪpɪ rɪpɪ yarɪnɪɪɪɪɪɪ nɪnɪ seararɪnɪnɪ. ɔmɪ wɪ Jisasɔ nɪnɪ rɪnɪnɪjɪpɪ xɪxɪnɪ mɪsearɪ xegɪ bɪ seararɪnɪ seyɪnɪ anɪnɪ arɪɪ wɪarɪɪɪɪɪrɪnɪ. Kwɪyɪ none searɪnɪ seaiɪnɪjɪpɪ marɪɪɪ, xegɪ bɪ nɪnɪ searɪnɪ xe oneaɪnɪrɪ arɪɪ wɪarɪɪɪrɪnɪ. Xwɪyɪɪ yɪyɪ seainarɪnɪ none wɪɪ searɪnɪwɪpɪ marɪɪɪ, xegɪ bɪ imɔnɪnɪjɪpɪ searɪnɪ anɪnɪ arɪɪ wɪarɪɪɪrɪnɪ.

⁵ Ai nionɪ wɪ re yaiwɪarɪnɪɪɪnɪmanɪ, “ ‘Kiraisoyɪ wɪɪ wurɪmeiarɪnɪwɪ seayɪ e imɔnɪnɪwɪɔnerɪnɪ.’ rɪnarɪɪɪɪɪwɪ nionɪ imɪmɪ nɪmɪxɪnɪɪɪ.” yaiwɪarɪnɪɪɪnɪmanɪ. ⁶ Nionɪ ɔmɪ sɪnɪwɪ ɪnɪɪɪɪɪ dɪnɪ xwɪyɪɪ nɪrɪrɪnɪ ɪrɪ mɪrɛpearɪnɪɪɪnɪrɪfɪnɪ? ɪrɪ rɛpearɪnɪɪɪnɪrɪfɪnɪ? Nionɪ mɪɪɪɪrɪnɪ. E neri aɪwɪ nɪjɪɪ xwɪyɪɪ yɪyɪ neainarɪnɪjɪpɪ nɪnɪ imɔnɪnɪjɪpɪ bɪ onɪmɪɪpɪ mɪmɔnɪnɪnɪ. Ai none seyɪnɪ tɪnɪ nɪnɪwearene pɪ pɪ neranɪnɪ “Porowa nɪjɪɪ seayɪ e imɔnɪɪɪɪwɪarɪnɪ?” oyaiwɪpoyɪnɪrɪnɪnɪjɪ sɪwɪ seainɪnɪwɪarɪnɪ. ⁷ Nionɪ seyɪnɪ kwɪyɪɪ emaxɪnɪpɪrɪfɪ nɪnɪ Gorɪxoyɪ xwɪyɪɪ yɪyɪ neainarɪnɪjɪpɪ wɪɪ nɪsearɪrɪnɪ nɪɪwɪ bɪ mɪsearɪpɪnɪjɪpɪmɪ dɪnɪ sɪyɪkwɪpɪnɪnɪnɪjɪ imɔnɪnɪjɪrɪnɪ. Nionɪ e enɪpɪ nɪnɪ “Porɔ sɪpɪ neaikarɪnɪnɪɪnɪ.” rɪseaimɔnarɪnɪ? ⁸ Nionɪ xɪmɪ seyɪnɪ searɪwɪpɪyɪmɪ nɪnɪ Jisasoyɪ sɪyɪkɪ imɔnɪɪɪɪ wɪnɪyɪ nɪɪwɪ nɪmɔnɪpɪnɪ nionɪ fɪwɪnɪjɪ urɪpɪnɪɪnɪɪnɪ. ⁹ Ayɪ rɪpɪ seararɪnɪnɪ. Nionɪ seyɪnɪ tɪnɪ nɪweanɪnɪ negɪ nɪrɪxɪmɛɪ Masedonia pɪropenɪsɪyɔ dɪnɪyɪ wɪ nɪbɪro amɪpɪ nionɪ dɪwɪ ɪkeamɔnɪnɪjɪpɪ xɪxɪnɪ niapɪɪɪɪ enɪɪɪ nɪnɪ segɪyɪ womɪ aɪ anɪnɪ wɪ mɪwɪkarɪnɪɪnɪ. Pɪ pɪ nerɪnɪ Korɪnɪ nɪweayɪnɪ anɪnɪ ɔseaikarɪmɪnɪrɪ mɛnɪnɪɪnɪ. Rɪwɪnɪ ɪmɪ nɪseaiɪmɛarɪnɪ enɪ axɪpɪnɪ emɪɪrɪnɪ. ¹⁰ Xwɪyɪɪ Kiraiso nɪnɪ nepaxɪnɪ imɔnɪnɪjɪpɪ ɪɪ xɪrɪnɪɪɪnɪ aga nepa re seararɪnɪnɪ, “Nionɪ ‘Korɪnɪ nɪweayɔ nurɪwɪpɪyirɪnɪ nɪɪwɪ bɪ murɪpɪarɪnɪrɪnɪ.’ nɪrɪrɪ mɪxɪ meakɪnɪnɪɪpɪ segɪ Gɪrɪkɪ pɪropenɪsɪyɔ nɪmɪnɪ yanɪ nɪwɛa warɪnɪ ɔmɪ wo ɪwɪnɪ e dɪnɪ nɪrɪkɪnɪɪmɪnɪ.” seararɪnɪnɪ. ¹¹ “Porɔ pɪ nɪnɪ rɪɪ e neararɪnɪ?” rɪseaimɔnarɪnɪ? “Dɪnɪ sɪxɪ mɪneayarɪnɪ enɪɪɪ nɪnɪ neararɪnɪ.” rɪseaimɔnarɪnɪ? Oweoɪ, nionɪ dɪnɪ sɪxɪ seayarɪnɪɪɪ nɪnɪ Gorɪxo nɪjɪɪrɪnɪ. ¹² Dɪnɪ sɪxɪ seayarɪnɪɪɪnɪ aɪwɪ “Kiraisoyɪ wɪɪ wurɪmeiarɪnɪwɪ seayɪ e imɔnɪnɪwɪɔnerɪnɪ.” rɪnarɪɪɪɪwɪ “Porowa wɪɪ nɪrɪmɛrɪnɪ yarɪɪɪɪpɪ axɪpɪ yarɪnɪwɪɔnerɪnɪ.” nɪrɪro weyɪ mɛarɪnarɪɪɪɪpɪ mɪwɪɪrɔmɪɪnɪrɪ nɪɪwɪ mɪsearɪpɪ yarɪnɪjɪpɪ axɪpɪnɪ nɛra umɪɪrɪnɪ. ¹³ Ayɪ rɪpɪ nɪnɪ e nɛra umɪɪrɪnɪ. ɔmɪ nionɪ seararɪnɪwɪ sa mɪmɔnɪ wɪɪ wurɪmeiarɪɪɪwɪarɪnɪ. ɔmɪyo yapɪ wɪwapɪyanɪro nɪnɪ yarɪɪɪɪwɪarɪnɪ. “Kiraisoyɪ wɪɪ wurɪmeiarɪɪɪ wɪrɪfɪnɪ?” oneaiɪwɪpoyɪnɪrɪ wɪɪ imɔnɪɪɪpɪ rɪtɪ nɪnɪro xegɪ bɪ imɪxɪnarɪɪɪrɪnɪ. ¹⁴ Awa nɪnɪ seararɪnɪjɪpɪ nɪnɪ dɪnɪ nɪpɪkɪnɪro ududɪ mɪseainɪpanɪ. Seteno aɪ xegɪ imɔnɪnɪjɪpɪ anɪnɪ rɪtɪ nɪnɪrɪ anɪnɪɪ wɪɪ ɔkɪmɪxarɪnɪyɪ wɔnɪnɪjɪ imɔnarɪnɪrɪnɪ. ¹⁵ Ayɪnɪnɪ oyɪ xɪnɪɪwɪnɪnɪ nɪmɔnɪro omɪnɪ wɪarɪɪɪwɪ wɪɪ imɔnɪɪɪpɪ rɪtɪ nɪnɪro ɔmɪyɪ sɪnɪwɪ tɪnɪ e dɪnɪ ɔmɪ wɛ rɔnɪɪɪ ɔimɔnɪpoyɪnɪrɪ yarɪɪɪɪyɪ imɔnɪɪɪpɪnɪnɪ imɔnɪnɪ sɪrɪ mɪpɪkɪnɪpanɪ. Yoparɪ imɔnɪ wɪɪ egɪɪpɪ tɪnɪ xɪxɪnɪ Gorɪxo pɪrɪ umamɔnɪ enɪɪɪ nɪnɪ rarɪnɪnɪ.

Wɪɪ nɪrɪmɛrɪnɪ wɪmɛanɪpɪ nɪnɪ urɪnɪ nɪnɪrɪnɪ.

16 Xámi rǎpǎi ámi dirǐrǐ nerǐ bǐ osearǐmǐni. Nioni mǐxǐ meakǐnǐmǐpǐ nǎni “Poró majǎá nikárǐnǐrǐ rarǐjorǐni.” mǐniaiwipani. E nǐsearǐrǐ aǐ sǐni “Poró majǎá nikárǐnǐrǐ rarǐjorǐni.” nǐniaiwirónáyǐ, nioni segǐ arǎá egǐe dánǐ mǐxǐ meakǐnǐmǐ nǎni seyǐné majǎá ikárǐnarǐnjǐ wo weyǐ mearǐnarǐná xe oenǐrǐ sǐjwǐ wǐnarǐgǐápa nioni enǐ sǐjwǐ nanǐpoyǐ. 17 Nioni mǐxǐ nǐmeakǐnǐnǐrǐ searǐmǐpǐ Ámǐnáo e ourǐnǐrǐ wimónarǐnjǐpǐ tǐni xǐxeni searǐmǐméini. Aga majǎá nikárǐnǐrǐ “E yarǐjǎonǐrǐfani?” nǐyaiwirǐ dǐnjǐ sǐnjǎ neánarǐnjǐ wonǐnjǐ nimónǐrǐ searǐmǐni. 18 Ámǎ obaxǐ wigǐ enǐ eánǐgǐápimǐ dánǐ egǐápǐ nǎni mǐxǐ meakǐnǐnarǐgǐá enjagi nǎni nioni enǐ axǐpǐ bǐ mǐxǐ meakǐnǐnǐmǐni. 19 Dǐnjǐ émfǐ saǐmǐ mogǐáyǐné ámǎ wa majǎá nikárǐnǐro rarǐjagǐa arǎá nǐwiróná anani yayǐ tǐni arǎá wiarǐgǐáyǐné enjagi nǎni nioni enǐ segǐ arǎá egǐe dánǐ mǐxǐ bǐ meakǐnǐnǐmǐni. 20 Ai ámǎ wa seyǐné áxejwarǐ seaianǐro nǎni njwǐ ikaxǐ xegǐ bǐ searékǐwǐkǐwǐyǐánarǐni, segǐ amǐpǐ seamǐwiárekǐxéánarǐni, yapǐ nǐseaiwapǐyirǐnjǐpimǐ dánǐ segǐ amǐpǐ fǐwǐ searǎpánarǐni, wǐwanǐjowa seáyǐ e nǐmfeyoánǐro paimǐmfǐ seaiánarǐni, wé tǐni sǐmǐmanǐjyo seaupǐkákǐwǐánarǐni, xe oneaipoyǐnǐrǐ sǐjwǐ wǐnarǐgǐáyǐné enjagi nǎni rarǐnjǐni. 21 Xámi nioni seyǐné tǐni nǐnjwearǐná awa seaikárǐrǐgǐápa axǐpǐ seaikárǐmǐ nǎni enǐ meánǐjǎonǐ enjagi nǎni aga ayǎ ninarǐni.

E nerǐ aǐ nioni rǐxa majǐmajǎá nikárǐnǐrǐ wa ayǎ nepeárǐmánǎ pí pí mǐxǐ meakǐnǐnarǐgǐá pǐ nǎni nioni enǐ mǐxǐ meakǐnǐnǐmǐni. 22 Awa “Xibǐruone imónǐnjwǐni.” rarǐjagǐa aǐ nioni enǐ wonǐ menǐranǐ? Awa “Isrerone imónǐnjwǐni.” rarǐjagǐa aǐ nioni enǐ wonǐ menǐranǐ? Awa “Ebirǐfamoyǎonerǐni.” rarǐjagǐa aǐ nioni enǐ oyǎ wonǐ menǐranǐ? 23 Ai “Nioni rǐxa xóxwǐ nerǐ rarǐnjǐni.” nimónarǐni. Awa “Kiraisomǐ xǐnǎíwanénǐnjǐ nimónǐrane wǐiarǐnjwǎonerǐni.” rarǐjagǐa aǐ nioni Kiraisomǐ nǐxǐdǐrǐ nǐwǐirǐná awamǐ wǐarǐ seáyǐ e nǐmúrorǐ yarǐjǎonǐrǐni. Nǐrǐkwǐnǐmánǎ omǐnjǐ anǐnjǐ minǐ nerǐ múroarǐjǎonǐrǐni. Gwǐ ámi ámi nǐnjwǐrǐarǐgǐonǐ riwonǐrǐni. Iwanǐ ámi ámi ayǎ wǐ nimépegǐonǐ riwonǐrǐni. Nipepaxǐ xwapǐ nikárǐgǐonǐ riwonǐrǐni. 24 Gǐ Judayǐ wé wú fá nǐnǐxeayiro iwarogǐ nǐnǐmépéa nurónǎ 39 imónayini nǎni neayǐgǐonǐrǐni. 25 Romǐyǐ biaú bǐ fá nǐnǐxeayiro wegǐwǐá tǐni iwanǐ neayǐgǐonǐrǐni. Bǐni sǐnjǎ tǐni nearǐ nǐtǐgǐonǐrǐni. Biaú bǐ sǐpǐxǐyo nurǐná sǐpǐxǐ sǐpǐ éánǎ rawǐrawáyo píeroayǐjǎonǐrǐni. Sǐá wǐyimǐ rawǐrawáyo ikwǐarǐnǐmenǐjǎonǐrǐni. 26 Wǎ urǐmemǐnǐrǐ nǎni anǐ nǐkǐrorǐná iniǐgǐ waxǐ ámi ámi nǐmároayipaxǐ enjonǐrǐni. Ámi ámi nǐrápekǐxeayipaxǐ nigǐonǐrǐni. Gǐ gwǐ axǐrǐ imónǐnjwǐyǐ sǐpǐ nikárayipaxǐ egǐonǐrǐni. Émayǐ enǐ sǐpǐ nikárayipaxǐ egǐonǐrǐni. Anǐ xwéyo nemerǐnǎrǐni, ámǎ dǐnjǐ meanje nemerǐnǎrǐni, rawǐrawáyo nurǐnǎrǐni, mimónǐ nǐrǐxǐmeá imónǐgǐáyǐ tǐnjǐ e nemerǐnǎrǐni, anǐnayipaxǐ néra emenǐjǎonǐrǐni. 27 Omǐnjǐ rǐá tǐnjǐ anǐnjǐ minǐ nerǐnjǐpimǐ dánǐ okǐnjǐ nǐwejonǐrǐni. Sǐá obaxǐyo si ragǎonǐrǐni. Agwǐnǐ yayagǎonǐrǐni. Iniǐgǐ nǎni gwǐnǐ yeáyǐ niayagonǐrǐni. Aiwǎ nǎnǐranǐ, iyǐá nǎnǐranǐ, anǐ nǎnǐranǐ, ámi ámi dǐwǐ ikeamónayagǎonǐrǐni. 28 Apǐ tǐni ámi bǐ sǐni nǐsearǐpa nerǐ aiwǐ sǐá ayǐ ayo Jisasoyǎ sǐyilkǐ imónǐgǐáyǐ nǎni “Omǐ nuxǐdǐrónǎ arǐge rǐa yarǐnjǐ?” nǐyaiwirǐnjǐpimǐ dánǐ dǐnjǐ sanǐ nunarǐni. 29 Wo Jisasomǐ píranǐnjǐ oxǐdǐmǐnǐrǐ nerǐ samǐnjǐ wéánǎ nioni enǐ dǐnjǐ sǐpǐ niarǐnjagi nǎni enǐ samǐnjǐ nǐwearǐnjǐrǐni. Womǐ ámǎ wǐ xejwǐmǐni nǐméra warǐnjagǐa nǎni fǐwǐ éánǎ nioni dǐnjǐ rǐá nǐxearǐnjǐrǐni.

³⁰ Míxř meakńninarıńapı wı pńnı mıwıarıpaxř nimónřagı nánı amıpi nionı enř meánıpa nerı enıpı —Apı nánı ámá dıńř nımorńná “Poró enř samıńř wearıńorńanı?” yaiwıarıgıřıřı. Apı nánı enı iwamfó nıřıř mıxř meakńnıńmıřnı. ³¹ Gorıxo —O negı Ámıńá Jıasomı xano imónıřı Nwıáo imónıřı enjorıńı. Anıńř ínıńá seáyı e numéra upaxorıńı. O nionı yapı mıseararıńá enjagı nánı nıřfá imónıńı. ³² Nionı enř meánı nerı ená řıpı nánı mıxř omeakńnıńmıřnı. Enıńá nionı anř Damasıkasıyı řınıńřıpımı nıweanńá mıxř ínáyı Aretasoyá kıapıxo fá nıxıranıro nánı xegı sımıńř wınarıgıfáyo ákıńá řwı nıyonı awı nurára unıńıgıńı. ³³ E éagı negı nıřıxımeáyı wı nionı soxř fáyo nıńımıarıřı gwř nıjárımána ákıńá pıřfıwı wıyımı dánı awayıńı nımamówára nıńıpıeroro nánı oyá ámáýı wı fá mıńıxegıawıxıńı.

12

Poró anřnamı dánı orıńá tewřnıńř nánıřıńı.

¹ Mıxř nımeakńnıńıřıńřıpımı dánı nanř bı neaııpaxř meńagı aıwı wı pńnı wıarıpaxř mımónıńřıńı. Ayıńanı Ámıńáo wřá nókımıxıńřıpı tńnı oyá dıńřyo dánı orıńá wıńıńápı tńnı apıáu nánı enı xwıyřxá nıřıř mıxř meakńnıńmıřnı. ² Nionı ámá Kırıso tńnı ikárıńıńř wo enřıpı nánı orımıńı. Gorıxo anřnamı nánı uménarıńorıńı. Omı uménarıńe dánı xwıogwř wé wúkaú sıkwř wáu wáu řıxa pweńřıńı. O dıńřpıńı řfa peyıńıńıgıńı? Náó enı řfa peyıńıńıgıńı? Nionı majřarıńı. Sa Gorıxo nıřfářıńı. ³ Ámá o anřna —E ámá sıyıkwř mıńı mımónıro sıřı munı nıweagřerıńı. E nánı nıpeyırıńá —Dıńřpıńı řfa peyıńıńıgıńı? Náó enı řfa peyıńıńıgıńı? Nionı majřarıńı. Sa Gorıxo nıřfářıńı. ⁴ E nánı nıpeyırıńá xwıyřá seáyı e imónıńř enjagı nánı dıńř nımorı áwanř mıřıpaxřı aráfa wıřı xwıyřá Gorıxo xe ámáyo áwanř ourřwıńıgıńıřı sıńwř mıwınarıńřıpı aráfa wıřı enřıřı. ⁵ Ámá e yarıńomı nionı weyř umearıpaxř aıwı nıřwanıńonı weyř bı mımearıńıpa nemána aí enř samıńř nıweńřıpı nánı wı nıwıamómımeńı. ⁶ Nionı nepa “Weyř omearıńımıńı.” nıńımónıřńáyı, nepaxıńř imónıńřıpıńı řımı enjagı nánı “Majımajřá ikárınarıńorńanı?” wı nıaıwıpaxř menıńı. E nerı aí ámá nionı nánı dıńř nımoróná nionı nemerńná uréwapıyarıńagı aráfa nıro sıńwř nanıro egřápı nánı wıarı ogámı nero orıńá wıńıńápımı dánıńı “O seáyı e e imónıńorńanı?” nıaıwıpıřıxıńıřı “Ámı weyř bı omearıńımıńı.” mıńımónarıńı.

Obo Poromı xe enř samıńř owımıxıńıřı Gorıxo sıńwř wıńıńř nánıřıńı.

⁷ Gorıxo nionı awıaxř imónıńřıpı nánı orıńá ámá mıtewřnarıgıřıpı nıtewřnıřıńřıpımı dánı wářı mımónıpa éwıńıgıńıřı enř wıyı omı ayıńwř ówıńıgıńıřı sıńwř nanıńıńıgıńı. Enř ayı nepa enř nánı mıřarıńıńı. Nionı wářı mımónıpa oenıřı oboyá xwıyřá yanř urımeıarıgıřıfáyo wo iwanřnıńř nıřearı samıńř nımıxıńı nánı sıńwř wıńıńıńıgıńı. ⁸ Apı nánı Ámıńáomı řıxıńř nurıřńá pńnı onıwıarıńıřı bıau bı urayıagı aí ⁹ o nionı řıxıńř urřáyı tńnı xıxenı mıńıı re nıřıńıńıgıńı, “Ámá sıńwř nıřeanıřńá re yaiwıpaxř enjagı nánı, ‘Samıńř wegřáyı Gorıxo enř nıwımıxıřıńřıpımı dánı enř sıxř weámıxřagı řfa yarıńı?’ yaiwıpaxř enjagı nánı nionı wá nıřıwıanıřı sııarıńápımı joxı fá nıxıřıřńáyı, ayř apánıřıńı.” nıřıńıńıgıńı. E nıřıńř enjagı nánı nionı enř eánıńř Kırısoyápı anıńř enř sıxř onımıxıńıřı enř samıńř nıwearıńřıpı nánı ududř mıńıńı yayř tńnı mıxř meakńnıńmıřnı. ¹⁰ Ayıńanı

nioni enj saminj nwerfná Kiraiso enj sixf ním+xinj+pimi dáni enj sixf eánaríjǎ enjagi nání nioni wáf urimearfná amípi áma enj saminj wepaxf imíxaríjǎpí nímeáánarani, áma paimímí nikaránarani, dñj rfa n>wepaxf imóninjǎpí nímeáánarani, rfmewá níanarani, xeaninj níkaránarani, apí nípini nání “Ayf ananirini.” yaiwiaríjǎrini.

Wigf yaríjǎpí nání ayá sfwf uoaríjǎ nání uríjǎ nánirini.

11 “Nioni mǎxí nimeakfninfná nra wepǎpí majímajfá níkaríniri rǎrini.” nimónarini. E nerí aí sewaninjyfné mǎxí apí omeakfniniri nímíxǎgfǎ nání apí e éarini. Nioni nání wa raríjǎpa siyikwǎpíniníjǎ nimóniri aí “Kiraisoyá wáf wurimearíjǎwǎ seayí e imóninjwánerini.” rinaríjǎwǎ wí mǎnínímurogóni enjagi nání seyné weyf nínimeariro síjwíríyí, xixeni epaxf imóninjǎpí tñi yaníro egǎrini. 12 Ayf rǎpí nání seararíjǎnini. Nioni seyné tñi níjwearfná Kiraisoyá wáf wurimearíjǎwǎ nepaxíjǎ imóníjǎwǎ emímí ero ayá ríwamónipaxf imóninjǎpí ero yaríjǎpí arfki aninj miní seáiwapíyayinjǎrini. 13 Jisasoyá siyikf imóníjǎwǎ wíníyo níwímearfná wéyo umearíjǎpa seyné ení axǎpí níseamemána aí wíamónǎpí, ayf rǎpíninini. Nioni aiwá nímí nání nígwǎf bí nísearǎpírí aninj míseaikárijǎnigini. Sípí e seainǎpí nání ananí yokwarímí níipíríréoi?

14 Arfá nípoyí. Ríxa biaú bíjǎóni ámí bí bímíniri nání imóninjǎnini. Ámí bí bímíniri nání nimóniri aí aninj seaikárimfámani. Segf amípi bí mísearǎpí sa seyné tñi nawíní dñj sixf níniri onjweaneyiniri bímífa nání raríjǎnini. Seyné níjǎrini. Níawíyí xaníyaúmi amípi arírá wímíginiri awí eámeámí yáripaxímani. Xaníyaú níawíyo arírá owíaiyiniri amípi bí awí eámeámí yáripaxírini. Segf sénomi, ayf nioni éniníjǎ imóníjǎóni enjagi nání raríjǎnini. 15 Seyné arírá seaimí nání gǎ amípi níní emí nímorfná ayf yayí tñi emí mómfáriní. Arírá seaimí nání níyoríninífná ayf yayí tñi yoríninímfáriní. Nioni e nerí dñj sixf ayá wí seayaríjǎgi nání seyné sa bí onímíapí dñj sixf níyipíríréoi? 16 Nioni seyné tñi níjwearfná aninj wí míseaikárijǎ aiwí áma wí re searíjǎráoi, “O síjwǎf samamí nerí fwf neríjǎpimi dání yapf seáiepínsíjǎrini.” E searíjǎrfa aiwí wí e míseaikárijǎnigini. 17 Áma nioni seyné tfe nání nurowárenapíríjǎpimi dání ení yapf níseáiwapíyiri fwf bí mísearǎpíjǎnigini. 18 Taitaso seyné tñj e nání bíni nání enj ríremíxǎf wíowárijǎnigini. Negf nírixímeá o tñi bíjǎ ení níkumíxírí wírenapíjǎnigini. Taitaso yapf níseáiwapíyiri segf amípi bí rísearǎpíjǎnigini? Oweoi, wí e meníjǎnigini. Xámí none seyné níseáimearfná enjwǎpí nání píraníjǎf dñj mópoyí. Taitaso “Píraníjǎf e oemíni.” níyaiwírí seainíjǎpa none ení axǎpí nerane omí númí íríkwníjǎf míkeánípa renjwanigini?

19 Xwíyǎf rǎpí fǎ níroróná aninj re níneaiwíaríjǎoi, “Porowa wigf egǎpí nání xwíyǎf wákwinaníro nání rfa raríjǎoi?” níneaiwíaríjǎoi? Negf dñj sixf seayíjǎwáyfné, wí e oneaiwíwípoyíniri míraríjǎwíni. Sewaninjyfné Kiraisomí níxǎdíroná enj neáníro xǎdípírífa nání Goríxoyá síjwǎf tñj e dání Kiraiso awa e ouríwíwíaríjǎf neaimíxíjǎpíní enj nímíxírí seararíjǎwíni. 20 Nioni ámí seyné tñj e níremórífná “Nanj ayf e imóníjǎgfǎ owínímíni.” níyaiwíwa bímfǎpí tñi xixeni mímóní xegf bí imóníjǎnǎ seáimeámíginiri ayá sfwf níroarini. Seyné ení “Porowáwíyíní nímónímána oneámeani.” yaiwíaríjǎpí tñi xixeni nímónímí míseámeá wíkf nónímí

seai-meám-gín-rí ayá s'wí n-roar-iní. Seyíné s'ni s'mí t'ni n-wiáp'ga uro s'pí d'nj' n-yai-wiga uro w'k' r'á ápiáw'n-ij' n'óga uro r-rowiám' n'iga uro ikay'w' n'imear'iga uro m'imay'ó n'róga uro w'á-r'ixa n'im'óga uro m'ix' n'épéga uro yar'ijag'fa s'ijw'f seani-m'igín-rí n'áni searar'ij-iní. ²¹ Nioní ámi n'ib'iri n'iseai-mear'íná seg'f s'pí yar'ig'fá-pimí d'áni Gor'ixo ayá nim'óáná seg'f s'ijw'f anig'e d'áni jw'f eám'igín-rí ayá s'wí n-roar-iní. Xámi seg'y'f wí f'w'f nero wig'f f'w'f in'ig'fá-p'raní, f'w'f nin'í r'ipeán'ig'fá-p'raní, piáx'f weán'ipax'f imón'ij'f'pí eg'fá-p'raní, r'ixa r'f'w'f-m'íní m'imam'ó s'ni yar'ijag'fa s'ijw'f n'isean'ir'íná jw'f eám'igín-rí rar'ij-iní.

13

Íkwair'í f' n'iwir'íná ur'ij'f'p' n'án'ir'íná.

¹ Seyíné t'nj'f e n'áni r'ixa biaú b'ijáoni ámi b'í b'im'fár-iní. R'ixa n'iseai-mear'íná xw'y'fá B'ikw'fyo n'r'in-rí eán'ij'f r'ip'í "Xw'y'fá nim'ix'ir'íná s'ijw'f w'inar'ófá waúraní, waú woraní, sop'ij'f nor'ónáy'f, 'Apí nepa r'á imón'ini?' yai-wipax'ir'ini." n'r'in-rí eán'ij'f'pimí n'ix'f'd'irane xw'y'fá im'ixan'f'wár-iní. ² Xámi n'ib'im'áná ámi r'f'w'fyo n'ib'ir'íná íkwair'í seaij'ápa agw'f seyíné s'ni m'iseai-meapa ner'íná seg'f f'w'f éfáyo t'ni f'w'f méfá w'niy'f'né t'ni n'áni pay'f near'í íkwair'í seaw'árenapar'ij-iní. Nioní ámi b'í n'ib'ir'íná ámá f'w'f yar'ig'fá'y'f s'ni xe oé-poy'in-rí s'ijw'f w'ni-m'fám'ani. ³ Seyíné d'nj'f re yai-wiar'ijag'f n'áni e em'fár-iní, "Nene 'Kiraiso nepa Poromí d'áni rar'ij'ir'ini.' yai-wianí n'áni o e oneai-wap'iy'ini." yai-wiar'ijag'fa n'áni e em'fár-iní. O pírán'ij'f owim'ix'im'in-rí ner'íná sam'ij'f n'wer'í seaiar'ij'omani. En'f t'ni seaiar'ij'or-iní. ⁴ En'jáná o sam'ij'f wen'áná ík'fá yox'á'p'ámí yekw'iroar'ig'fá aiw'í Gor'ixoyá en'f eán'ij'f'pimí d'áni ámi s'ij'f jwea'j'or-iní. X'fo t'ni naw'íní ikár'in'ijwá en'jag'f n'áni en'f sam'ij'f wen'wáone aiw'í seyíné t'nj'f e n'áni n'ib'irane pírán'ij'f seaim'ixan'ir'í neranéná s'ij'fo t'ni naw'íní n'ikum'ix'in'irane imón'ijwá en'jag'f n'áni en'f eán'ij'f Gor'ixoyá t'ni seamean'f'wár-iní.

⁵ Seyíné wox'iní wox'iní "Nepa Kiraisomí d'nj'f w'kw'f-roar'ijá won'ir'fani? M'iw'kw'f-roar'ijá won'ir'fani?" n'yai-win'ir'í iwam'fó in'f'r'ix-iní. Se-wan'ij'f'f'né wox'iní wox'iní s'ijw'f ainenax'f'd'ir'ix-iní. "Jisasi Kiraiso t'ni m'ij'ín'ijwáener'iní." n'yai-win'iro s'ijw'f mí nóm'ix'in'iro n'ij'fá mimón'ipa rej'oi? E n'sear'ir'í aí s'ijw'f nainenax'f'd'ir'íná m'wiár'ófáy'f imón'ijánáy'f, "Kiraiso t'ni m'ij'ín'ijwáener'iní." n'yai-win'iro s'ijw'f mí óm'ix'in'ipax'f men'iní. ⁶ E n'sear'ir'í aí nioní d'nj'f re sealkw'f'mon'ij-iní. Seyíné none s'ijw'f n'neanax'f'd'ir'óná r'ixa m'im'iw'iar'ówáone imón'ijagw'f neanar'ij'oi. ⁷ Seyíné s'pí wí mepa oé-poy'in-rí Gor'ixomí r'ix'ij'f seaur'iyar'ijwár-iní. Ámá wí re oneai-wipoy'in-rí, "Porowa Korini jweáyo w'á'f nur'im'er'íná wí m'im'iw'iar'og'faw'ix-iní." oneai-wipoy'in-rí seaur'iyar'ijwám'ani. "Porowa m'iw'iar'og'faw'ix-iní." neai-wiar'ijag'fa aiw'í seyíné nan'f imón'ij'f'pí t'ni x'ixen'í ep'ir'í n'áni Gor'ixomí r'ix'ij'f seaur'iyar'ijwár-iní. ⁸ Ay'f r'ip'í n'án'ir'íní. None pí pí neranéná xw'y'fá nepax'ij'f'pimí d'nj'f m'iw'kw'f'ropa oé-poy'in-rí wí yar'ijwáonem'ani. Apimí d'nj'f w'kw'f'ropax'f'p'íní yar'ijwáoner'iní. ⁹ None en'f sam'ij'f neaw'éag'f aí seyíné en'f neán'iro Kiraisomí x'f'dar'ijag'fa n'isean'ir'íná yay'f yar'ijwár-iní. Seyíné y'óf oimón'ij'poy'in-rí Gor'ixomí r'ix'ij'f seaur'iyar'ijwár-iní. ¹⁰ Ay'f r'ip'í n'áni agw'í nioní seyíné t'ni m'ijwéá wí e d'áni n'ijwéámáná pay'f r'ina eaar'ij-iní. "Nioní seg'f t'nj'f e n'áni

nibirfná Gorixo néné tñóniñf oimóniri nimixiñpimi dáni rfa tñf os-eamemini.” minimónariñagi nani payf rina neari wírenapariñini. Ayf rípi nani rarini. Gorixo néné tñóniñf oimóniri ninimixirfná áamá xfomi ñiñf wikwíroarigfáyo uyñi uméwiniñini nimixiñmaní. Enñi wímixfwininiñi nimixiñini.

Yoparfí urñf naniñi.

¹¹ Negí niximeáyiné, yoparf rípi nearfná yayf seawárenapariñini. Seyné yof oimónaneyinero anñf minf ero nioni enñ rirémixf seaiarñapi arfá okiarí móniro ñiñf axípinini xñdiro piyá wero érixini. Seyné e nerónayf, Gorixo —O áamá nani ñiñf sipi seaini nani seaimixiri piyá wepíri nani seaimixiri enorini. O ínina ñiñf seakikayoníarini. ¹² Gorixomi ñiñf wikwírogfáyiné yayf niniróna yayf of eánenírxini. ¹³ Gorixoyá áamá nioni tñi re ñweagfáyf yayf seawárenapariño. ¹⁴ “Seyné niyñeni Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianiri Gorixo ñiñf sipi seairi oyá kwíyípi nawini seakumixariri éwiniñini.” nimónarini.

Payí Poro Garesia piropenisíyo ñweáyí nání eañínarini.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí piropenisí yoí Garesiayo ñweagfáyí nání Poro eañínarini. Poro xámí émayí añí tñíminí wá nura nemeríná Garesia piropenisíyo nání nuri añí obaxí e e ikwíróniñíyo wá nura emenñinigini (Wáí wurimeiarigfáwa 13:1-14:26). E nemo ámi wí e nání nuri yaríná Judayí wí Garesia piropenisíyo nání nuro áma Poro xwíyá Jisaso nání riniñí yayí winipaxípi wá uraríná Jisasomi dñí wíkwírogfáyo xenwí nurewapiyiro réniñí urigfawixini, “Jisasomi dñí níwíkwíroero aiwí iyí smí sfo mívákwinípa ero ñwí ikaxí Moseso níriri eañípimi ení pírániñí mívídípa ero nerónáyí, Gorixoyáyíné imónipaxímani.” urigfápi nání Poro ñíjía nimónimáná payí rina níriri eañínigini. Xenwí uréwapiyarigfáyí ríwí numero sa Jisaso nání uréwapiyinípi dñí ikwíróríxini níriri eañínigini.

¹⁻² Poroni —Nioni Kiraisoyá wá wurimeiariníá wonirini. Ámá wí Gorixo nání wáí wurimeiwiniñiníri nírowárenapigfámani. Wí Gorixoyá wá wurimeiarigfá wo imóníwiniñiníri nírípeagfámani. Apo Gorixo —O Jisaso Kiraiso xwáripáyo dání owiápinimeanírí sñí wimixiñorini. O tñí Kiraiso tñí awaú nírípeagfíonirini. Nioni tñí negí nírixímeá re ñweagfá nñí tñí Gorixoyá siyikí imónigfá Garesia piropenisíyo añí bí bimi ñweagfáyíné nání payí rina nearí mónaparíñwií. ³ “Negí apo Gorixo tñí negí Áminá Jisasi Kiraiso tñí wá seawianíri seyíné níwayíróniro ñweapíri nání seaimixiri oépiyi.” nimónariní. ⁴ Kiraiso nene áma Gorixomi mívídarigfáyí yarigfápa mepa yanwá nání uyínií yarigfá ríná dání gwíniñí neaikweaní nání eñínigini. E neríná negí apo Gorixo “E éwiniñini.” yaiwiniñí tñí xixeni neri nene íwí yaríñwápi yokwarimí neaiimíni nání yoxáfpámi xe onípikípoyiníri eñínigini. ⁵ Ayínáni íníná Gorixomi yayí número úwanigini. E éwanigini.

“Xwíyá yayí neainaríñípi ná bini imónini.” uríñí nánirini.

⁶ Nioni seyíné yarigfápi nání ududí xwé ninarini. Seyíné sñí mé Kiraiso wá níseawianíri seaiñípimi dání Gorixoniya oimónipoyiníri wéyo fá seaumíñjomi níwiepísamoárími nuro mimóní xwíyá yayí neainaríñí bimi oxídaneyiníro yaríñagfá nání ududí xwé ninarini. ⁷ Apí nepa xwíyá yayí neainipaxí bímani. Ámá wí seyíné ayá nísearemoro xwíyá Kiraiso nání yayí neainipaxí imóniñípi náiroayiri ikixeaníro yaríñagfá nání raríñini. ⁸ Ámáone airani, añíñají wo airani, xwíyá yayí neainaríñí nioni xámí wá nísearíná searíñjápi tñí xixeni mísearí xegí bí nísearírnáyí, xe roapikíníwanigini. ⁹ Nísearíná ríxa e searíñwá aiwí ámi axípi bí osearimíni. Gíyí gíyí xwíyá yayí neainaríñí nioni wá searíná arfá nigfápi tñí xixeni mísearí xegí bí nísearírnáyí, xe roapikínírníxini. ¹⁰ “Poro áma nñí xfo yaríñípi nání yayí owiníri rarini.” ríseaimónariní? Oweoi, áma marfái, Gorixoní nioni yaríñjápi nání yayí owiníri yaríñini. “Poro áma sírogwí tñíñáoní oimónimíniñíri yarini.” ríseaimónariní? Nioni

ámá sírogwí tñjãoni oimónimniri neri sñjwiriýf, Kiraisoyá xínáinññjñf nimóniri omñjñ wiiariñjãoni imónimniri enjámani.

“Xwiyá nioni wáf searariñápi Gorixo wáf nókimixñjñri.” urñjñ nánriñi.

¹¹ Nriximeáyíné, xixeni imóniñjñ rñpi osearimni. Xwiyá yayf neainariñjñ nioni wáf searariñápi ámá wí érowiápnñgíápmanti. ¹² Ámá wo rarñjñagí aráfi winápmanti. Ámá wo nirewápnñjñjñpmanti. Oweoi, sa Jisasi Kiraiso xewanñjo wáf nókimixñjñriñi. ¹³ “Gí Judayí Gorixomi píranñjñ oxídaneyñiro yarígnápa nioni enñiná neríná yagápi nani seyíné ríxa aráfi wigíawixñi.” nimónariñi. Gorixoyá siyikí iwamópi imóniñgíayo xeanñjñ rífi tññjñ níwikáriñi anipá imixárñimñgññri yagáñi. ¹⁴ Gí aríowa érowiápnñgíápi oxídmññri neríná gí nrixkwí wa nioni tñni xixeni imónagíámani. Nioni gí aríowa neriwápnññiro nñeaiwápnña bígnápi oxídmññri ayá rífi nñweagí enagí nani nioni tñni xixeni imónagíámani. ¹⁵⁻¹⁶ Nioni e yagáoni aiwi Gorixo —O gí inóki sni mññixíñ enáná wá nññwianñriñjñpimi dani xíoyáoni oimónri nani wéyo fá numñññorñi. O Poro gí íwo nani émayo wáf nurimeiwññgññri nñwimónri o nani wáf nókimixñjñiná axíná nuri wáf nókimixñjñpi nani ámá wí tñni xwiyá bí mñññññwanigñi. ¹⁷ Wáf wurimeipññri nani xami nimóniñgíáwa Jerusaremñ jñweagíe nani wí muññagñi. Sa Arebiayá aññyómñni nuri e dani ámi aññ Damasíkasíyñ rñññjñpimi nani unññagñi. ¹⁸ E nemoni xwiogwí ríxa wáu wo pwéaná “Pitao tñni xwiyá jñweámñgññi.” niyaiwiri Jerusaremñ nani nuri o tñni nññwearñná sfá wé wúkaú síkwí wú yeamúroarñná ¹⁹ wáf wurimeiarígná wíamñ sññwí mñwññña nera numáná aí Jemiso, Ámñnáomi xogwáomñni sññwí wññññagñi. ²⁰ Xwiyá agwí nioni neari wírenapariñápi Gorixoyá sññwí tññjñ e dani “Yapí bí mññariññi.” niseariñ eariññi. ²¹ Pitao tñni xwiyá nññweámoni ámi aññ Siria píropenñsñyo tñni aññ Sirisia píropenñsñyo tñni níkwíróñña unñpi tññjñ e nani unññagñi. ²² Nioni e ená enagí nani íná Kiraisoyá siyikí imóniñgíá Judia píropenñsñyo aññ apí apimi jñweagíayí nioni sni sññwí mññññgíá enagí nani smññaññ mí mññómññpaxí nimóniro ²³ wigí winíyí sa xwiyá rñpi rññariññagí aráfi wiayígnáwixñi, “Nene xami xeanñjñ rífi tññjñ neaikáriñjo sni axípi e mé ríxa xwiyá nene dññjñ wíkwíroarññwá xwírñi oikixémññri enñpi wáf rññearñi.” rññariññagí aráfi nñwiayiro ²⁴ “Ayí Gorixo omñ wiémagí nani rífi e yarñi?” niyaiwiro nani yayf umegíawixñi.

2

Wáf wurimeiarígná wífi Poromi umíñññgíá nánriñi.

¹ Xwiogwí wé wúkaú síkwí wáu wáu nememoni Banabaso tñni nerimeánñrai Taitasomi nñwirimeámñ ámi Jerusaremñ nani unññagñi. ² Nioniyá dññjñ tñni marífi, Gorixoyá dññjñ tñni wáf wurimeiarígná gí wífi —Awa ámá wí “Wíñño seáyí e wimóniñgíáwaraññi?” waiwiarígnáwarñi. Awa tñni xwiyá jñweámñgññriñá nuri xwiyá yayf neainariñjñ nioni émayí añño wáf urariñápi nani áwanñ nurémearñná awa “Joxí wáf nuríñná xami nera bíññpi tñni agwí yarññjñpi tñni surímá yarñññi.” nññpñññññri xami awami ínñmi áwanñ urariññagñi. ³ E éagí aí Taitaso, nioni tñni úo —O Gírikíyí worñi. O nani aí awí eánñgíe dani re wí mñññññgíawixñi, “Íyí smññ

sini sfo mivakwinihana nene tini nawini kumixinipaxomani. Xami iyf simf sfo owakwipoyi.” wi minirigfawixini. ⁴ Mimoni nrifxmea imonigfayf —Ayf nene gwinihf nweanwaene imonirane re yaiwirane “Kiraisomi dnhf niwikwirorihfipimi danihf we ronihf wiene imonipaxfmani. Omi dnhf niwikwirorimana hf ikaxf eanihfipimi nixfdirihfipimi dani Gorixoya sijnwyo dani we ronihf wiene imonipaxfmani.” yaiwirane yanfwa nani gwinihf neanwiraranir egfayfiri. Ayf Kiraisomi dnhf wikwirorihfwapimi dani hf ikaxf eanihfipimi xfdani nani axenwarf minihwaene sijnwf fwf neanimeaniro nani ama kiki fa imonigfa winihf nimoga neaimeagfayfiri. ⁵ Ayf xenwf rarigfapi none wi arfa niwirane mixidf xwiyfa yayf neainarihf nepaxihf imonihfpi seyfe tfamini sini anihf nriga unfaf nani ayo prf niwiaikirane enwanigini. ⁶ Apini marfa, waf wurimearigfa “Winiyo seayf e wimonigfawarfanif?” waiwiarigfawa —Awa xami Aminao tini emeagfawa af “Ayf ananirini.” yaiwiarihfawarini. Gorixo amayo simf simf e mumearihf enagf nani rarihf. Awami xwiyfa nioni waf rimearihfapi nani awanf uremeana re wi minirigfawixini, “Joxf waf nrifrna xwiyfa nimurorihf rarihfpi, ayf riphini.” wi minirigfawixini. ⁷ Wi e miniripa nero sa dnhf rihf niawigfawixini, “Gorixoya dnhfyo dani iyf simf sfo mivakwinihf yarigfayo waf urinirihf uowarihforfanif? Pitao negf Judayo waf urinirihf uowarihfpa emayo waf urinirihf uowarihforfanif?” niawigfawixini. ⁸ Gorixo iyf simf sfo wakwinihfayo waf urinirihf Pitao eni sixf wimixihfpa nioni eni emayo waf urinirihf eni sixf nimixihf enagf nani rarihf. ⁹ Api nniawiro mi ninomixiro “Gorixo Poromi waf niwianirihf e wiirfanif?” nniawiro nani Jemiso tini Pitao tini Jono tini —“Awa anhf iyf noraniga punfphnihf imonigfawarfanif?” waiwiarigfawarini. Awa axipini re rinarigfawixini, “None Judayf anfmihf waf uranfwarini. Poro tini Banabaso tini awau emayf anfmihf waf uripshfiri.” niriniro yawawi “Awa tini nikumixinirihf yarinhwonerfanif?” yaiwiani nani siganixf niyeyairo yayf yeawarigfawixini. ¹⁰ E nerona yawawi “Api oyayf.” niyeyaimonirihf simf xeadfpenarigwihfpi nrinarihf riphini yearigfawixini, “Awagwi ama re nweagfa dfwf ikeamonihfayo dnhf nimori arira bi owaiyinirihf efisixini.” yearigfawixini.

Poro Pitaomi ama sijnwf anigfe dani mixf urihf nanirini.

¹¹ E neri af Pitao anhf Adioki rinihfipimi nani nibrfna xewanihfyo xwiyfa mearinipaxf bi ikarinagf nani nioni mimayo dani niwiaikirihf xfomf “Nipikwini miyarinihf.” urihanigini. ¹² Ayf rihf nani e urihanigini. Ama Jemiso tfaminihf sini miremonapipa enana Pitao anani ama emaf tini nikumixinirihf aiwa nawini nagfiri. E neri af ama awa —Awa re rarigfawarini, “Emayf Jisasomi dnhf niwikwiroro af iyf simf sfo mivakwinihf nerfnayf, Gorixoya imonipaxfmani.” rarigfawarini. Awa remonapana Pitao rixa we fa nimixeanirihf sini emayf tini nikumixinirihf aiwa nawini nagfmani. Awa nani wayf neri e yagfiri. ¹³ Judayf Jisasomi dnhf wikwirorihf Adiokiyo nweagfayf “Pitao we fa nimixeanirina xixeni miyarinihf.” niwimonirihf af ayf eni Pitao enhfpa axipf ewapnihfawixini. E nero wigf ewapnihfapimi dani dnhf Banabasoyapi eni prf yipakwigfawixini. ¹⁴ E eagfa aiwi nioni ayf xwiyfa yayf neainarihfpi piranihf fa mixiripa nero api tini nepa xixeni miyarihfagfa niwinirina Pitaomi ama nini arfa egfe

dáni re uríñanigíni, “Joxí Judayí woxí aí yegíyí yarigfápa íníná mé émáyí yarigfápa nimóníri yaríñoxí enagí nání pí nání émáyí re oyaiwípoyíníri wikárímíníri yaríñíni, ‘Judayí yarigfápa nimónírane mepa neranénáyí, nípkwíní mīyaríñwíní.’ oyaiwípoyíníri pí nání wikárímíníri yaríñíni?” uríñanigíni.

“Jisasomí dñj wíkwírófápimí dánini Goríxo ‘Wé rónigfáyíñíni.’ ráraríñíñíni.” uríñí náníñíni.

15 Ámí re uríñanigíni, “Yawawi yegí inókípaú yeaxírígíe dání émáyí imónírai ñwí ikaxí ríníñípimí wíalkíarígwíwawí imónírai mé Judayí imónígwíwawíríní. 16 E imónígwíwawí enagí aí Goríxo ámá ñwí ikaxí Moseso eanípí xfdarígíápimí dání wí ‘Wé rónigfáyíñíni.’ mīrárí ámá Kiraisí Jisasomí dñj wíkwíroarígíápimí dání ‘Wé rónigfáyíñíni.’ ráraríñí enípí nání níjía nimónírai nání yawawi Goríxo yegí ñwí ikaxí eáníñípimí xfdarígwíwí dání marfái, yegí Kiraisí Jisasomí dñj wíkwíroarígíwíwí dání ‘Wé rónigfáyíwáúríní.’ rárínfá enagí nání yawawi aí Kiraisomí dñj wíkwírogwísisíní. O ámá wo aí ñwí ikaxí eáníñípí xfdaríñípimí dání ‘Wé róníñoríní.’ wí rárínfá meñagí nání Kiraisomí dñj wíkwírogwísisíní. 17 Yaiwaníñowawí ñwí ikaxí eáníñípí níxídráiná yarígwíwíwí dání marfái, Kiraiso neaiñípimí dñj wíkwíroarígíwíwíwí dání Goríxo ‘Wé rónigfáyíwawíríní.’ yearáríníñíwawí oimónaiyíníri nerfíná Judayenyá ñwí ikaxí ‘Apí apí éríxíni.’ ríníñípimí wíalkígwíwawí imónígwíwíríní. E imónígwíwawí enagí nání re rípañíraní, ‘Kíraiso ámá fwi epírí nání wíepísaríñoríní.’ rípañíraní? Oweoi, wí e rípañí mimóníni. 18 Ñj nioní píneaáríñáiwá ámí nímíñíñínáyí, ‘Ñwí ikaxí eáníñípimí wíalkíaríñoxíríní.’ níñípañíñíni. Ayí rípi raríñíni, ‘Nioní Judayenyá ñwí ikaxí ríníñípí ríwí nímorfíná nepa sípí bí méagí aí xámí apí níxídríñípimí dání wé róníñáoní imóníñíñíníri ená emí moñápí ámí fá níxíñíñínáyí, “Ñwí ikaxí eáníñípimí wíalkíaríñoxíríní.” níñípañíñíni.’ raríñíni. 19 Ayí rípi náníñíni. Nioní síní ñwí ikaxí eáníñípimí oxídmíníri nerfíná níjía re imóníñaríní, ‘Apimí dání ámá wí Goríxoyá síñwíyo dání wé rónigfáyí imónípañímaní.’ Níjía e nimóníri nání síní apimí níxídmí nání ríxa pegfáyí woníñíñí imóníri Goríxomíní níxídrí dñj wíkwírómí nání síñí egfáyí woníñíñí imóníri enáríní. 20 Nioní Kiraiso tñí nawíní ríxa íkía yoxáfpámí pegwíñoníñíni. Ayí rípi raríñíni, ‘Nioní Goríxoyá dñj tñí Kiraiso tñí nawíní ikáríñígwíñoníñíni.’ raríñíni. Nioní pí pí yaríñápí gí dñjño dání yaríñámaní. Kiraiso nioní dñj íkíki níníñí enagí nání oyá dñjño dání yaríñaríní. Síní xwíá tño níñwearíná pí pí yaríñápí, ayí Goríxoyá xewaxomí —O nioní nání dñj sípí níwiníri yoríñíñoríní. Omíní dñj níwíkwírorí yaríñaríní. 21 E nerfíná Goríxo nioní wá níñíwianíri níñípí peá moaríñámaní. Ñwí ikaxí eáníñípimí níxídríñípimí dání ámá nepa wé rónigfáyí imóníñánáyí, ayí Kiraiso peñípí suríma peárípañíñíni.” uríñanigíni.

3

Dñj níwíkwíroríñípimí dání imónípañí tñí ñwí ikaxí níxídríñípimí dání imónípañí tñí náníñíni.

1 Majímajfá íkáríñarígíá Garesia ñweagfáyíné, ámá go dñj píñípíñí seaiagí yaríñot? Kiraisomí yoxáfpámí yekwíroaráná nene nání neaiñípí

Gorixo “Nanġ e niseaiimfárinġi.” réroárinġipġi émáyo enġ wímearġ Judayene Gorixo negġ arġowami sġmġmanġġyo dánġ “Nġgġ kwġyġpġi niseaiapġmfárinġi.” rinġipġi nene Kiraiso neaiinġipġi dġnġġ wġkwġroarġinġwápimġi dánġ neaimearġ enġa nánġ gwġnġinġġ nearoayġroġġrinġi.

“Nġwġ ikaxġpġi nġrġrġnġá Ebġrġfamomġi ‘Nġseaiimfárinġi.’ urġinġpġi xwġá oiwenġnġrġi rinġġmani.” urġinġġ nánġrġnġi.

¹⁵ Gġ nġrġxġmeáyġnġé, ámaéne yarġinġwápġi nánġ xwġyġá bġ osearġmġnġi. Ámá wo xwġyġá rġxa nġréroárġrġnġá “E nġsiimfárinġi.” nurġrġi nánġ “Joxġ rġrġfápi ġkġi sġnagġi nġkwġrġimónġmfámani.” énġnġġ nurġrġrnáyġ, rġwéná ámi omġwiárómġnġrġi nerġi wġ rinġfáranġi? Ámi sġnġġ bġ gġwġf nġmġxġrġi wġ rinġfáranġi? Oweoi. ¹⁶ Gorixo Ebġrġfamomġi tġnġi iyġ axġpámġi tġnġi sġmġmanġġyo dánġ “Dġxġ iyġ axġpámġi dánġ nanġġ nġseaiimfárinġi.” réroárġinġipġi nurġrġi iyġ axġpáyġi nġrġrġnġá Ebġrġfamoyá ġwiárġawé obaxġ nánġ mġrġf ná womġ Kiraiso nánġ rinġġrinġi. ¹⁷ Nionġi osearġmġnġrġi seararġinġápġi rġpġi imónġnġi. Wigġ sġmġmanġġyo dánġ “Nanġġ e nġseaiimfárinġi.” nurárġmáná enġáná xwġogwġf rġxa 430 nġmúrómáná enġáná nġwġ ikaxġpġi nurġrġi aiwġi xámġi “E nġseaiimfárinġi.” nurġrġnġá “ġkġi sġnagġi nġkwġrġimónġmfámani.” énġnġġ urárġinġpġi nánġ wġ rakġnġinġġmani. Ayġnánġ re nġimónarġnġi, “ ‘E nġseaiimfárinġi.’ urárġinġpġi Gorixo wġ xwġá oiwenġnġrġi enġġmani.” nġimónarġnġi. ¹⁸ Nġwġ ikaxġ rġnġinġpġi xġdarġinġwápimġi dánġ Gorixo nene nánġ neaipġmoárġinġpġi neaimġepaxġ nġimónġrġnáyġ, nene re yaiwianġġnġi, “O ‘Nġseaiimfárinġi.’ réroárġinġipġimġi dġnġġ wġkwġfroarġinġwápimġi dánġ neaimġepaxġmani.” yaiwianġġnġi. E nerġi aí Ebġrġfamomġi sġmġmanġġyo dánġ “Nġseaiimfárinġi.” réroárġinġipġimġi dġnġġ wġkwġfrozġpġimġi dánġnġi wimeanġġ enġagġi nánġ dġnġġ wġi e yaiwianġmġwġnġi.

¹⁹ E seararġinġagġi nánġ ámá wo re nġrġnġinġoġi, “Nġwġ ikaxġ rġnġinġpġimġi xġdarġinġwápimġi dánġ Gorixo nene nánġ neaipġmoárġinġpġi nepa mġneaimġepaxġ nġimónġrġnáyġ, pí nánġ nġwġ ikaxġpġi nearġinġġrġanġi?” nġrġnġinġoġi. Aġ ayġ Ebġrġfamoyá iyġ axġpá imónġnġo —“Omġi dánġ nanġġ nġseaiimfárinġi.” urġinġo, ayġ orġnġi. O imónġfé nánġ “ġwġf nene yarġinġwápġi xġfoyá manġġ nġwiáġkirġi rġfa yarġinġwġnġi?” oyaiwġpoyġnġrġi nġwġ ikaxġpġi nearġinġġrġnġi. Nġwġ ikaxġ apġ Gorixo anġnájġyá manġġyo dánġ apaxġpánġinġġ imónġnġġ womġ urġinġpġirġnġi. ²⁰ Ámá wo apaxġpánġinġġ imónġnġo apġ urġnġrġi nurowárġrġnġá xewanġnġo apġ urġnġimenġinġoġi. E nerġi aí Gorixo “E nġseaiimfárinġi.” nurġrġnġá ámá apaxġpánġinġġ imónġnġġ womġ murowárġf wayá sġmġmanġġyo dánġ urarġġġápa axġpġi e enġġrġnġi.

²¹ Ámá wo re rġnġinġoġi, “Gorixo xwġyġá Ebġrġfamomġi sġmġmanġġyo dánġ ‘E nġseaiimfárinġi.’ nurġmáná ámi rġwġyo xegġf ámáyo nġwġ ikaxġpġi nurġrġnġá ġkweakwġmfġ nerġi mġrġpa renġnġġnġi?” Ámá wo e ráná “Oweoi, wġi e rġpaxġmani.” urġmġfġnġi. Gorixo nġwġ ikaxġf ámá nġxġdġrġinġpġimġi dánġ dġnġġ nġyġmġnġġ imónġpġrġfa nánġ imónġpaxġf bġ nġrġrġi sġnġwġrġyġf, ayġf nġwġ ikaxġf apġ xġxenġi xġdarġinġagġa nġwġnġrġnġá “Gġf sġnġwġyo dánġ wġi rónġġġyġnġérġnġi.” urġpaxġf imónġmġnġrġi enġġrġnġi. ²² E nerġi aí rġwamġnġġ Bġkwġyo neánġrġinġyo dánġ ámaéne negġf ġwġf yarġinġwápġi nánġ Gorixo gwġnġinġġ neayárġagġrġnġi. Ámá ġisasi Kiraisomġi dġnġġ wġkwġfroarġġġfáyo sa e yarġġġápimġi dánġ “E nġseaiimfárinġi.” réroárġinġipġi tġnġi xġxenġi wiinġfa nánġ ámaéne ġwġf yarġinġwápġi nánġ nġwġ ikaxġf neánġrġinġyo dánġ gwġnġinġġ neayárġagġrġnġi.

“Nwí ikaxípi Kiraisomi dñj wíkwírófrixinrí yayíwí neameñfíni.” urñj nániríni.

²³ Xwíyíá dñj wíkwíroarñwáo nánipi síní mírñnipa eñána nwí ikaxí eánñfípi yayíwí nñeaméra nñbiri xwíyíá api sñjání imóníe nání gwíññj neayáragíñíni. ²⁴ Ayí rípi seararññíni. Nwí ikaxí eánñfípi Kiraiso tñj e nání nñeapemeamá neauní nání yayíwí nñeaméra bagíñíni. Ámá Kiraisomí dñj wíkwíroarñjagí nání Goríxo “Gí sñjwíyo dání wé rónñjoí.” rárarñj eñagi nání nene api e imónanfíwá nání yayíwí nñeaméra bagíñíni. ²⁵ Xámí yayíwí nñeaméra bagí aí xwíyíá dñj wíkwíroarñjwáo nánipi ríxa nimónñjagi nání yayíwí neamearñjípimí síní xídipaxí meníni.

“Dñj wíkwíroarñjwápimí dání Goríxoyá niaíwene imónñjwíni.” urñj nániríni.

²⁶ Seyíné nñyínéni Kiraisí Jisasomí dñj wíkwíroarñjípimí dání o tñní nawíní nikárññro nání niaíwí Goríxoyá imónñgáyñérñíni. ²⁷ Kiraiso tñní oikárñnaneñññro nñyínéni wayí nñmearo xó imónñjépa oimónaneñññro rapírapí wúnñj yññgárñíni. ²⁸ Seyíné nñyínéni Kiraisí Jisaso tñní nawíní ikárñññjagí nání wiyíné Judayí imónñgáyñéraní, wiyíné Gírikíyí imónñgáyñéraní, wiyíné wayá xñáíwánñj nimónñro omñj wíarñgáyñéraní, wiyíné omñj wayápi epíñ nání áxeñwarí minñgáyñéraní, wiyíné oxíyñéraní, wiyíné apíxíyñéraní, nñyínéni síyíkí ná bñní imónñjagí nání Goríxoyá sñjwíyo dání ananí imónñíni. ²⁹ Kiraiso tñní nawíní ikárñññgáyíné eñagi nání Ebírfamoyá iyí axípa imónñjoí. Ayí nání xóomí sñmímanñjyo dání “Nñseaiimfárñíni.” réroárñfípi seaiimfáyíné imónñjoí. Segí aró Ebírfamoyá dñjñpí meapírfáyíñéññj imónñjoí.

4

“Nwí ikaxípimí nixídírná gwíññj neayáragí aí Kiraiso nearoayíroñfíni.” urñj nániríni.

¹ Ewayí xwíyíá rípi osearimíni. Xano wiepíxñniasínó síní onñmiá nimónñírná xanoyá amípi nñpíni meaní eñagi aiwí xñáíwánñj nimónñro omñj wíarñgáyí yapí imónñjorñíni. ² Sía xano ráriññyi imóníe nání omí ámá wí yayíwí umero xóoyá omñj sñjwí uwíñaxídíro yarígorñíni. ³ Xámí nene ení niaíwenénñj imónagwárñíni. E nimónñrane xwíyíá sñímññj éwapíñgápí —Apí, ayí re rñnaríñgápíñíni, “Apí mepañí. Apí mññpaní.” rñnaríñgápíñíni. Apí oyaneyññrñ nixídírnáné niaíwánñj gwíññj neayáragí eñagi nání gwí omñjñññj yagwárñíni. ⁴ Nene e yagwá aiwí Goríxo “Ína imónñwññgñíni.” yaiwíarññyi imónáná xegí xewaxomí xwíá tñyo nání uowáréñapñññgñíni. Omí apíxí wí uxíñrññj nwí ikaxí eánñfípimí nixídírnane gwí yárñnagwayí imónñjwá womí uxíñrññj eñorñíni. ⁵ Goríxo piaxí nñeamerí xóoyá niaíwenénñj imónání nání nwí ikaxí nixídírnññfípimí dání gwíññj yárñnagwaéne nearoayírówññgñíñrñ uowáréñapñññgñíni. ⁶ Agwí “Goríxoyá niaíwernerfaní?” oyaiwíñpoyíññrññj xegí xewaxoyá kwíyípi —Apimí dání Goríxomí nurírná “Ápoxíni. Ápoxíni.” urarññjwápíñíni. Apí ríxa síxí seamímonñfíñíni. ⁷ Ayí nání nwí ikaxí api api xídípíñí nání síní gwí omñj yaríñgáyíñéññj mimónñjoí. Ríxa xóoyá niaíwíyíné imónñjoí.

Xfóyá niaíwíyífné enjagi nání xfo seaiinjípimí dání xegí dñjñpí meapírfáyífné imónñjoi.

“Seyífné yarigíápi nání aga ayá síwí nñoarñni.” urñjñ nánñrñni.

⁸ Xámí Gorixó nání sññí majfá nimónñrñí nání mñxífdípa nerfñá ñwíá segí dñjñí tññí imñxígfápi —Apí nepa ñwíá imónñjñpímanñ. Apí omenjweaneyññrñí nání gwñññjñí seayáranññjñyífné nimónñro yagíárññí. ⁹ E nero aiwí seyífné ríxa xíomí nñxífdíro ámá xfóyá imónñjñagífa nání —Apí rípaaxí aí ámá xfóyá oimónñpoyññrñí xewanñjo seaimñxíñjñí enjagi nání e nñrñífná “Ayí xñxení rñmññññ.” nimónarññí. Ríxa xfóyá oimónñpoyññrñí seaimñxíñjñí enjagi nání seyífné dñjñí aríge nímoro axífmññí nñkñññmónñro ámí Judayíyá xwíyífá sññíññjñí éwapññgíáfpimí —Apí píranññjñí seaimñxípaaxí wí mimónñjñpñrññí. Apimí aríge nñyaiwiro ámí oxídaneyññrñí yarñjoi? Ámí Judayí iwamfó érowiápnññgíápi nñxífdírnññjñpimí dání gwñññjñí oyáranneyññro rñyarñjoi? ¹⁰ Seyífné Judayí sífá ayimí “E epaxírnññí.” rarigíápi xífdíro emá sññí nání sífá ayimí “E epaxí imónññí.” rarigíápi xífdíro Gorixó nání dñjñí mopñrñí nání sífá ayí ayí imónáná “Aiwá nimñxíro e éfrñxññí.” rarigíápi xífdíro xwiogwí sññí imónáná “E epaxírnññí.” rarigíápi xífdíro yarñjñagífa nání seararñññí. ¹¹ Seyífné e yarigíápi nání aga ayá síwí nñoarññí. Nioní seyífné tññí nññwearññá anññjñí minñ nñsearéwapñyirñí aí “Sñwíá searéwapñyirññí?” nimónarññjñagi nání ayá síwí nñoarññí.

¹² Gí nñrñxímeáyífné, waunñ rípní osearñmññí, “Ñwí ikaxí rññññjñpimí dání gwñññjñí yíróñññjñáoní imónñjñápa seyífné ení axípní imónñpoyí.” osearñmññí. Nioní ení seyífné imónñgíápa sa ámá woní imónñjñagi nání seararñññí. Nioní seyífné seaímeááná seyífné sípí wí mñnikarññgíawixññí. ¹³ Seyífné nñjñfárññí. Iwamfó íná dání xwíyífá yayí neainarññjñpí wáf nñsearñrññá rñramññjñí nimónñrñí nání searññanigññí. ¹⁴ Nioní rñramññjñí imónñjñápi seyífné xwírfá seainñmññrñí enñí aiwí seyífné wí peayí nñññwianñro rñwí mñññmó Gorixoyá anññají womñraní, Kiraiso xewanññjomñraní, nñmímññrññññjñí nñmímñññgíawixññí. ¹⁵ Nioní wáf searáná seyífné “Xwíyífá yayí neainñpaxípní arfá wianñwaéne, nene mimónññwññ rññwñññ?” nñyaiwinñro yayí seainñjñpí gñmñ nímoro yarñjoi? Íná e epaxí nimónñrñí sññjñwíyíyí, niapanñro nání segí sññwí aí yónñpaxí imónñjñagífa sññjñí seanññá enjagi nání seararñññí. ¹⁶ Nioní nepaxññjñí imónñjñpí tññí xñxení nearí seararññjñagi nání seyífné “O sñmí tññí neaimñfánñrñí yarññí.” rñseaimónarññí? ¹⁷ Ámá ñwí ikaxí rññññjñpí tññí gwñññjñí seayáranñro yarññgíáyí mepí nñseatinñro aiwí nanñ seaiwapñyanñro nání mepí seatñnarññgíámanñ. Poroní rñwí nñññmómáná noneyá sírogwí oimónñpoyññrñí seayñññwíroanñro yarññjoi. ¹⁸ Nanñ seaiwapñyirñí nání mepí nññññróná ayí ananñrññí. Nioní seyífné tññí ñweanñáná marfáñ, nioní mññweanñagi aiwí nanñ seaiwapñyirñí nání mepí nññññróná ayí ananñrññí. ¹⁹ Gí nñaiwññññjñí imónñgíáyífné, rññññjñí apñxíwa nñaiwí xñranñro íná winarññjñpa nioní ení seyífné xññwími warññgíápi pññí nñwíárñro Kiraiso imónñjñpa imónñpñrñe nání ámí axípní e nñññga warññí. ²⁰ E nñsearñrñí aí mñxíññí mñsearññí pnepññí xwíyífánñí searñmñí nání seyífné tññí oñweámññrñí nání íkññññjñí sípí niarññí. Seyífné xññwími warññgíápi nání ududñ ninarññjñagi nání seararñññí.

Xegai tññí Seraí tññí nání nñrñrññá ewayí xwíyífá bí urññjñ nánñrññí.

21 Nwá ikaxí ríninǵpimi xǵdarinǵwápimi dáni Gorixoyá sɨnwáyo dáni wé róninǵwaéne oimónaneyinǵri yariǵǵáyǵné, yarinǵ bi rǵpǵ oseaimǵni, “Nwá ikaxí eáninǵpimi dáni ríninǵpǵ nánǵ nepa dǵnǵ mǵmoarǵǵáyǵnéranǵ?”

22 Bǵkwáyo dáni xwiyǵá bi rǵpǵ nánǵ nǵrinǵri eáninǵagǵi nánǵ osearimǵni. Eberǵfamo niaíwǵ waú emeaagǵrǵni. Wǵo xinááinǵnǵ nimónǵri omǵnǵ wiariǵnǵ xǵrinǵorǵni. Wǵo xegǵ xiepi —Í xinááinǵnǵ nimónǵri omǵnǵ mǵwiipa yarinǵinǵri. Í xǵrinǵorǵni. 23 Xinááinǵnǵ nimónǵri omǵnǵ wiariǵnǵ xǵrinǵo sa apǵxíwa oxǵ tǵnǵ nemo niaíwǵ xǵrarǵǵápa xǵrinǵorǵni. Xiepi, xinááinǵnǵ nimónǵri omǵnǵ mǵwiipa yarinǵi xǵrinǵo Gorixoxo Eberǵfamomǵ sǵmǵmanǵyǵo dáni “E nǵsiimǵárǵni.” urǵinǵpimi dáni xǵrinǵorǵni. Bǵkwáyo apǵ nánǵ nǵrinǵri eáninǵpǵ nánǵ osearimǵni. 24 Xwiyǵá ípaú nánǵ ríninǵpǵ agwǵ riná imónarǵnǵ bi tǵnǵ rǵramǵinǵyǵ ninǵri rǵpaxǵrǵni. Ípaú xwiyǵá Gorixoxo rárinǵ biaú nánǵrǵni. Xwiyǵá bi —Apǵ nǵwǵ ikaxí ríninǵpǵrǵni. Apǵ dǵwǵ Sainaiyǵ ríninǵpǵ tǵnǵ e dánǵ rárinǵpǵ, ayǵ Xegai nánǵrǵni. Niaíwǵ í xǵrinǵyǵ xinááiwánǵnǵ nimónǵro omǵnǵ wiipǵrǵá nánǵ imónǵnǵyǵrǵni. 25 Dǵwǵ Sainaiyǵ ríninǵpǵ Arebia imónǵni. Apǵ Jerusaremǵ agwǵ riná imónǵnǵpǵ tǵnǵ rǵramǵinǵyǵ ninǵri imónǵnǵpǵrǵni. Ámá anǵ apimi nǵweáyǵ xinááiwánǵnǵ nimónǵro omǵnǵ wiariǵǵáyǵnǵnǵ imónǵnǵagǵa nánǵ rarǵinǵni. 26 Ámá anǵ apimi nǵweáyǵ xinááiwánǵnǵ nimónǵro omǵnǵ wiariǵǵáyǵ imónǵnǵagǵa aí ámá Jerusaremǵ anǵnamǵ imónǵnǵpimi nǵweáyǵ rǵxa gwǵnǵnǵ yǵrónǵǵáyǵrǵni. Anǵ apǵ Kiraisomǵ dǵnǵ wikwǵronǵwaéne negǵ nókǵnǵnǵ imónǵnǵpǵrǵni. 27 Bǵkwáyo dánǵ anǵ apǵxǵ ípaú tǵnǵ rǵramǵinǵyǵi apiaú nánǵ xwiyǵá rǵpǵ nǵrinǵri eáninǵagǵi nánǵ seararǵinǵni, “Apǵxǵ niaíwǵ mǵxǵrǵ oxǵ ronǵixǵ yayǵ éirǵxǵni. Jǵxǵ apǵxǵ niaíwǵ nǵxǵrǵrǵnǵ rǵnǵnǵ winarǵnǵpǵ sǵnǵ mǵsinǵpa yarinǵixǵ manǵ nexoari meanǵ rǵrǵrǵxǵni. Niaíwǵ apǵxǵ meawárǵ sinǵixǵyǵá obaxǵ nimóga nuro pǵránǵnǵ meánǵnǵyǵá niaíwǵyo múropǵrǵá enǵagǵi nánǵ meanǵ rǵrǵrǵxǵni.” nǵrinǵri eáninǵagǵi nánǵ seararǵinǵni. 28 Gǵ nǵrǵxǵmeáyǵné, Eberǵfamomǵ sǵmǵmanǵyǵo dánǵ Gorixoxo “E nǵsiimǵárǵni.” urǵinǵpimi dánǵ Aisako xǵrinǵpa axǵpǵ e imónǵǵáyǵnérinǵni. 29 Íná niaíwǵ apǵxǵ oxǵ tǵnǵ nemo xǵrarǵǵápa xǵrinǵo, o niaíwǵ Gorixoyá kwǵyǵpimi dánǵ xǵrinǵomǵ xeanǵnǵ wikǵragǵrǵni. Agwǵ enǵ axǵpǵ e xeanǵnǵ seaikáranǵro yarinǵoi. 30 E seaikáranǵro yarinǵagǵa aiwǵ Bǵkwáyo dánǵ píoi rǵnǵni? Ayǵ re nǵrinǵri eánǵni, “Xinááinǵnǵ nimónǵri omǵnǵ wiariǵnǵimi tǵnǵ xegǵ niaíwomǵ tǵnǵ mǵxǵ xǵdowáreǵ. Xinááinǵnǵ nimónǵri omǵnǵ wiariǵnǵyǵá xewaxo tǵnǵ dǵxǵ apǵxǵ, rǵnááinǵnǵ nimónǵri omǵnǵ mǵsiipa yarinǵyǵá xewaxo tǵnǵ awaú nǵwaúnǵ dǵxǵ dǵnǵpǵ tǵǵǵíwaú nimónǵri amǵpǵ xanoxǵyǵá mǵmeapa éfǵsǵxinǵri rǵrarǵinǵni.” nǵrinǵri eánǵni. 31 Ayǵnánǵ gǵ nǵrǵxǵmeáyǵné, Kiraisomǵ dǵnǵ wikwǵroarǵnǵwaéne xinááinǵnǵ nimónǵri omǵnǵ wiariǵnǵyǵá niaíwenénǵnǵ nimónǵnǵwǵni. Xinááinǵnǵ nimónǵri omǵnǵ mǵwiipa yarinǵyǵá niaíwenénǵnǵ imónǵnǵwǵni.

5

“Gwǵnǵnǵ yǵrónǵnǵwaéne ámǵ gwǵ yárinǵpaxǵ mimónǵpa éwanǵinǵ.” urǵinǵ nánǵrǵni.

1 Pǵpǵ oimónǵpoyǵnǵri marǵái, gwǵ yǵrónǵnǵwaénénǵnǵ oimónǵpoyǵnǵri Kiraiso gwǵnǵnǵ neaikweawárǵrǵni. Ayǵnánǵ seyǵné enǵ neánǵro

ñweáfríxíni. Ámí ñwí ikaxípi nixídirane gwí omíñfí yaníwá nání odípi sámí xe oneayípoyníri síñwí míwínípa éfríxíni.

2 Nioní Poroní searímípi arfá ókiarí nímónípoyi. Ñwí ikaxí ríníñfípi nixídiríñfípimí dání wé róníñfí imónípíri xe iyí símfí sfó oneawákwiípoyníri síñwí níwíníronáyí, Kiraiso níperfná ámá níyoní nání enípi naní wí seaimíxípaí meníni. 3 Ámá xe iyí símfí sfó oneawákwiípoyníri síñwí wíñarígfá wíyí wíyíné ámí diríri bí oseaimíni. Apí e nerónáyí, ñwí ikaxí ríníñfíyí bíní xídfípaímaní. Nípiñí xídfífríxíni. 4 Segí ñwí ikaxí ríníñfípi xídarígfápmí dání Goríxo “Wé rónígfáyíneríni.” nearíwínígníri yarígfáyí ríxa Kiraiso tñí gwíñíñfí íkwámíxíngífaríni. Goríxo wá níseawianíri seaiñfípi ríxa ríwífmíni nímamoro yaríñoi. 5 Wíyíné e yaríñagífa aí nene Kiraisomí dñfí níwíkwíroríñfípimí dání dñfí re íkwímoníwíni, “Ñwí ikaxí xídaríñwápmí dání marfái, Goríxo xewaníño neríñfípimí dání ‘Wé rónígfáyíneríni.’ nearárinífaríni.” níyaiwirane oyá kwíyípi ení síxí neaimíxífpimí dání dñfí e íkwímoníwíni. 6 Ayí rípi seararíñíni. Ámá Kiraisí Jisasó tñí níkarínírná ríxa iyí símfí sfó wákwiníñáná níkarínírnáraní, míwákwiníñáná níkarínírnáraní, ayí ananíni. E nerí aí Goríxo wimónaríñfípi oyaneyínrífná epírfípi, ayí rípiñíni. Kiraisomí dñfí níwíkwíroríñfípimí dání ámáyo dñfí sípí níwiro arírá wiarígfápiñíni.

7 Seyíné iwamfó Kiraisomí nuxídiróná ámá yamíyamúrónígfí níníroná aníni wíarí múroarígfáyí yapí nímóníro yagífaríni. E nero aí go seapíronagí xwíyífa nepaxíñfí imóníñfípi síni xíxeni míxídaríñoi? 8 Dñfí seyíné agwí fá xírígfápi Goríxoníyá oimónípoyníri wéyo fá seaumíriñomí dání arfá wígfápmíni. 9 Ewayí xwíyífa ámaéne raríñwá rípi nání dñfí mópoyi. Bisíkerfá síñfípimí yisí bí onímíapi táná nímíni íkwianíwí eapínáraríñfíriñí. Seyíné yarígfápi apíñíñfí mímónípa rení? 10 E nísearíri aí “Seyíné naní xíxeni imóníñfípi nepírfaríni.” níseaiwirí nání dñfí síñá neánaríni. Seyíné Ámínáo tñí íkarínígfá enagí nání “Dñfí xegí bí míxírí nioní xíríñá axípi níxírípiráfó.” níseaiwirí nání dñfí síñá neánaríni. Ayá searemoaríño go go enagí aiwí “Goríxo ananí pírfí umamonífaríni.” nímónaríni. 11 Gí nírxímeáyíné, nioní yaríñápi nání píraníñfí dñfí mópoyi. Nioní ámá wí rarígfápa xwíyífa yayí neainaríñfípi wáf nírímerfná nepa rípi nírfírnáyí, “Jisasomí dñfí níwíkwírorí aiwí iyí símfí ení sfó wákwinípoyi.” nírfírnáyí, pí nání gí Judayí síni xeaníñfí níkaríníñoi? Nioní nepa e nírfíri síñwíríyí, Judayí “Kiraiso nene nání yoxáfápmí neapeíñfíriñí.” uraríñápi arfá níñiróná apimí dání símiríri níníro óreámíoaípaímaní. 12 “Ámá ayá searemoarígfáyí wígfí iyí símfí sfó níwákwiníro píni wíarígfápi sfó wíwákwmí inayífríxíni.” nímónaríni.

13 Gí nírxímeáyíné, Goríxo gwí míyínígfáyíné oimónípoyníri wéyo fá seaumíriñfíyíné imóníñagífa aiwí “Pí pí nání íeapá neainaríñfípi yaníwá nání ñwí ikaxí ríníñfípimí dání gwíñíñfí neaíkwewáriníñenerfaní?” níyaiwiro apí mepa éfríxíni. E mepa neróná dñfí sípí inarígfápmí dání xíxe arírá niga úfríxíni. 14 Ñwí ikaxí nípiñíni, ayí xwíyífa ná bíní rípiñí íkwíkwírfí iníni. “Jíwaníñoi dñfí sípí inaríñfípa ámá wíyo ení axípi wírfíni.” ríníñfí apimí íkwíkwírfí iníni. 15 E nerí aí seyíné apí míní sfwí xíxe sfwí níróga wíapíñímeaaríñfípáníñfí nímóníro xíxe rírómfí inípiñíxíniñí nání íkwairíri seaiaríñíni.

ƙeapá winarɨŋɨpimi dání epaxɨpɨ tɨni kwíyɨpɨ nipemeámɨ warɨŋɨpimi dání epaxɨpɨ tɨni nánɨrɨni.

¹⁶ Nionɨ seararɨŋápi, ayɨ rɨpɨrɨni. Gorɨxoyá kwíyɨpɨ xe nɨneaipemeámɨ ounɨrɨ sɨŋwɨ nɨwɨnɨrónáyɨ, pí pí mɨŋɨ seainarɨŋɨpɨ xe oneainɨnɨrɨ epɨrɨfámanti. ¹⁷ Ayɨ rɨpɨ nánɨrɨni. Mɨŋɨ seainarɨŋɨpɨ, ayɨ kwíyɨpimi xwámámɨ wimɨnɨrɨ yarɨŋɨrɨni. Kwíyɨpɨ enɨ mɨŋɨ seainarɨŋɨpimi xwámámɨ wimɨnɨrɨ yarɨŋɨrɨni. Mɨŋɨ seainarɨŋɨpɨ tɨni kwíyɨpɨ tɨni amá mɨdɨmɨdání nɨmearorɨ mɨxɨ inarɨgɨfápnɨŋɨ imónɨŋagɨ nánɨ rarɨŋɨni. Ayɨnání kwíyɨpɨ xe nɨneaipemeámɨ ounɨrɨ sɨŋwɨ nɨwɨnɨrónáyɨ, amɨpɨ mɨŋɨ seainarɨŋɨpimi dání oyaneɨnɨrɨ seaimónarɨŋɨpɨ ananɨ epaxɨ mimónɨni. ¹⁸ Kwíyɨpɨ xe nɨneaipemeámɨ ounɨrɨ sɨŋwɨ nɨwɨnɨrónáyɨ, ŋwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨ xɨdɨpɨrɨ nánɨ gwɨnɨŋɨ mɨseayárɨnɨni. ¹⁹ Mɨŋɨ inarɨgɨfápnɨ nánɨ amá nɨyɨnénɨ sɨŋánɨ seaimónɨni. Mɨŋɨ ninɨróná rɨpɨ yarɨgɨfárɨni. ƙwɨ inɨro piaxɨ weánɨpaxɨpɨ ero rɨpeánarɨro nánɨ yarɨgɨfápnɨ ero ²⁰ ŋwɨfápimi mewero ayá ero sɨmɨ tɨni inɨro mɨxɨnɨ rɨnɨro sɨpɨ dɨŋɨ yaiwinɨro mɨxɨ kɨnɨro xɨxewiámɨ rɨnɨro ewáramónɨro xepɨxepá rónɨro ²¹ sɨŋwɨ ƙwɨ wɨnɨro inɨgɨ xwapɨ nɨnɨmáná papɨkɨ ero papɨkɨ neróná uyɨnɨfɨ ero xɨxegɨnɨ apɨ apɨ imónɨŋɨpɨ enɨ ero yarɨgɨfárɨni. Enɨnánɨ ikwairɨrɨ seainɨpa amɨ axɨpɨ ikwairɨrɨ oseaimɨni. Amá apɨ apɨ yarɨgɨfáyɨrɨnɨ, apɨnɨŋɨ imónɨŋɨpɨ enɨ yarɨgɨfáyɨrɨnɨ, ayɨ Gorɨxoyá xwioxɨyo wɨ páwipɨrɨfámanti. ²² E nerɨ aɨ amá kwíyɨ Gorɨxoyápi xe nɨneaipemeámɨ ounɨrɨ yarɨgɨfáyɨ rɨpɨ yarɨgɨfárɨni. Amáyo dɨŋɨ sɨpɨ wiro dɨŋɨ nɨfá winɨrɨ nɨwayɨrónɨro ŋwearo ayɨnɨ xe óf oneaimópoyɨnɨrɨ sɨŋwɨ wɨnɨro ayá urɨmɨxɨro píránɨŋɨ wiiro amá dɨŋɨ unwɨrárɨpaxɨpɨni ero ²³ ayá rɨrɨmɨxɨ wipaxɨ imónɨro nɨpɨreánɨro yarɨgɨfárɨni. Ŋwɨ ikaxɨ bimɨ dání apɨ nɨpɨnɨ rɨnɨŋɨpɨ bɨ “Mepani.” mɨrɨnɨni. ²⁴ Amá Kiraisɨ Jisasoyá imónɨgɨfáyɨ wigɨ xámɨ nɨpɨkwɨnɨ mimónɨgɨfápnɨ —Apɨ sɨpɨ nánɨ mɨŋɨ winɨro ƙeapá winɨrɨ yarɨgɨfárɨni. Apɨ rɨwɨ nɨmorɨnáná rɨxa yoxáfpámɨnɨŋɨ nɨyekwɨroárɨro pɨkiárɨgɨfawɨxɨnɨ. ²⁵ Kwíyɨpɨ dɨŋɨ nɨyɨmɨŋɨ rɨxa sɨxɨ neamímɨŋɨ enɨgɨ nánɨ apɨ nɨneaipemeámɨ ounɨnɨrɨ yarɨŋɨpa oxɨdaneyɨ. ²⁶ Negɨ wíyɨ wíyɨné mɨxɨ mɨmeakɨnɨnɨpa oyaneɨyɨ. Sɨmɨsɨ mainenɨpa erane sɨpɨ dɨŋɨ mɨyaiwinɨnɨpa erane oyaneɨyɨ.

6

“Xɨxegɨnɨ bɨ bɨ arɨrá inɨfɨrɨxɨnɨ.” urɨŋɨ nánɨrɨni.

¹ Gɨ nɨrɨxɨmeáyɨné, segɨfɨ wɨ uyɨnɨfɨ eagi nɨwɨnɨmearɨnáyɨ, kwíyɨpɨ nipemeámɨ seawarɨŋɨfɨné sɨpɨ eomɨ awayɨnɨ sanjɨŋwɨrárɨfɨrɨxɨnɨ. E neróná seáyɨ e nimónɨro “Sɨpɨ xɨo éfpa nene wɨ epaxenemanti.” mɨyaiwɨpa éfɨrɨxɨnɨ. Seyɨné enɨ ƙwɨ axɨpɨ epɨrɨxɨnɨrɨ seararɨŋɨni. ² Segɨ wɨnɨyɨfɨ dɨŋɨ ududɨ wɨnɨrɨŋɨ imónɨŋɨpɨ wɨ wímeágɨ nɨwɨnɨrɨnáyɨ, arɨrá wɨfɨrɨxɨnɨ. Xɨxe e inɨfɨrɨxɨnɨ. Seyɨné e nerónáyɨ, ŋwɨ ikaxɨ Kiraiso rɨŋɨpɨ xɨxeni tɨni yarɨŋɨoɨ. ³ Amá wo “Nionɨ seáyɨ e imónɨŋáonɨrɨni.” nɨyaiwɨnɨrɨŋagɨ aɨ o nepa seáyɨ e mimónɨŋánáyɨ, ayɨ xewanɨŋo yapɨ éwapɨnarɨni. ⁴ Woxɨnɨ woxɨnɨ dɨxɨ yarɨŋɨpɨ píránɨŋɨ sɨŋwɨ anaxɨdɨneɨ. E nerɨnáná xewanɨŋoxɨ “Apánɨ yarɨŋɨni.” nɨsɨmónɨrɨnáná ayɨ mɨxɨ meakɨnɨnɨpaxɨrɨni. E nerɨ aɨ amá wɨ tɨni rɨramɨŋɨyɨfɨ ninɨrɨ “Nionɨ yarɨŋápnɨ wɨ yarɨgɨfápnɨ tɨni xɨxeni mimónɨni.” nɨyaiwinɨrɨ mɨxɨ mɨmeakɨnɨnɨpanɨ. ⁵ Nɨyɨnénɨ xɨxegɨnɨ segɨ yarɨgɨfápnɨ dání seáimeanfá enɨgɨ nánɨ rarɨŋɨni.

⁶ Ámá xwiyá Gorixoyápi uréwapiyarinyf wígf amípi nanj imóninyf bi nimearo wígf uréwapiyarinyomi bi mñni wírixini. ⁷ Yapf re méwapinpa érixini. Ámá wí Gorixomi majimajfá nñwikárimáná riperirf umepaxirini. Ámá pí pí aiwá iwá nura núfasáná xixeni api miarigfá enagf nán rariñini. ⁸ Ámá feapá winarinyfni yarigfáyf, ayf ámá ominyo aiwá iwá urarigfáyf yapf imónino. Aiwá yóf éfpi miarigfápa wígf egfápimi dán nimirinyf nerfná naninpirfáirini. E epirfa aí ámá kwiyfpi nipemeám warinyfimi xfdarigfáyf wígf egfápimi dán nimirinyf nerfná dñf niyiminyf tfgfáyf imónirfáirini. ⁹ Ámáyo nanj niwíia nuranényf, aninyf neainyagf aí nanj wiariñwápi pñni mwiáripa éwanigini. Enj saminyf mñeawepa nerf pñni mwiáripa nerfnáyf, aiwá míwáiná nanjñ mianfwá enagf nán seararinyf. ¹⁰ Ayinánñ sni epaxf nimónirfná ámá niyonñ nanjñ wiíwanigini. Negf Ámínáomi dñf wíkwírogfá nawinñ imónigfáyo ayf anjpxaf wiianfwáyirini.

“Kiraiso yoxáfpami dánñ neaiñfpi nánññ mñxñ meakñipaxfññ.” urinyf nánññ.

¹¹ Ríwaminyf nioni gf wé tñni nearfná xwéni xwéni neáa wariñá rípi seyfné mí omixfpoi. ¹² Ámá iyf sñmf sfó owákwínfpoiñññ xixoyfpiíf seamearigfáyf, ayf wígf winiyf “Apáni e imónigfáyf rfa yarino?” oneaiwípoiñññ sfó seawákwianro yarigfáyirini. Ayf Judayf nene Jisaso yoxáfpami neaiñfpiñññ dñf wíkwíroarinyagwi nñeaniróná xeaninyf neaikáriprixiniññ e yarigfáyirini. ¹³ Ayf wí ñwf ikaxf riniñf nipiñni xixeni yarigfáyf mimóninyagfa aiwí seyfné sfó seawákwífpáni nán wárixá imónanro nán seyfné iyf sñmf sfó owákwianeyñññ wimónarinyfññ. ¹⁴ Ayf e yarinyagfa aí nioni pípi nán seáyi e nimeri rimiméini. Ámíná Jisasi Kiraiso yoxáfpami nñperfná neaiñfpi nánññ nññññ yayf emfññ. Ayf rípi nánñññ. Kiraiso yoxáfpami neapeinyfimi dán ámá Gorixomi mñxfdarigfáyf yarigfápi sni emfa nán piyfninyf imónirf gf sññwf winñjæe dánñ “Wígf yarigfápi enñ piyfninyf rfa imónññ?” yaiwiri enññ. ¹⁵ Sfó nñwákwínirfná ayf ananñññ. Mñwákwínipa nerfná ayf enñ ananñññ. Gorixó ámi xegf kwíyfpimi dánñ sññf wí oimónfpoiññññ neaimxífpí, ayf anjpxaf imóninyf enagf nán seararinyf. ¹⁶ Ámá nioni seararinyf api fá nñññññ xfdarigfáyo Gorixó wá wianñññ nñwayirónñññ ñweapfññ nánñ wiiri éwinigini. Isirerñ xfoya imónigfáyo enñ e éwinigini.

¹⁷ Nionñ Jisasomi xfdarinyagf nánñ iwanjñ nimepeayigfápi igf ríxa nñwenagf nánñ wiyfné nioni dñf rfa nñxepaxf ámi bi mepa érixini. ¹⁸ Gf nñrixñmeáyfné, Ámíná Jisasi Kiraiso wá seawianarinyfimi dánñ dñf sñxñ oseamímoni. “E oeni.” nimónarini.

Payí Poro Epesasi ŋweáyí nání eaŋínaríní.

Payí rína Jisasoyá siyikí imónígíá aŋí yoʼ Epesasiyo ŋweagʼáyí nání Poro eaŋínaríní. Aŋí apí Esia p̄ropenisiyo níkwíroníga uŋí n̄ipimíní seáyí e imónaḡp̄ríní. Poro émáyí aŋímíní xwiyíá yayí winipax̄p̄í wáʼ nura nemeɹná aŋí apimí iwamʼó eméiná Sabaríá ná woní e ŋweaŋínigíní (Wáʼ wurimeiarígíá 18:18-21). E nemo ámi wí e wí e neméísaná ámi r̄wíyo e nání nuri n̄ŋwearí uréwap̄iyaríná xwiogwí wáu wo múron̄ínigíní (Wáʼ wurimeiarígíá 19:1-41). E nemo ámi wí e emearíná omí fá n̄xero gwí aŋíyo ŋwirárfe dání payí rína nearí Tikikasomí wiowárín̄ínigíní.

1 Poroní —Nioní Gorixo Kiraisí Jisasoyá wáʼ wurimeiarín̄í wo imónw̄ín̄ínigíní xegí d̄ŋí t̄n̄í n̄r̄ípeaŋon̄íní. Nioní payí rína ámá Gorixoyá imónígíá Epesasi ŋweáyíné —Seyíné segí nawíní ikárín̄ígífo, Jisasomí nux̄d̄róná pírán̄ín̄í ux̄darígíáyínéríní. Seyíné nání nioní payí rína nearí mónaparín̄íní. 2 “Negí ápo Gorixo t̄n̄í Ámíná Jisasi Kiraiso t̄n̄í wá seawian̄íri seyíné n̄wayrón̄iro ŋweap̄r̄í nání seaíiri éisixíní.” nimónaríní.

“Kiraiso t̄n̄í ikárín̄íŋwaéne Gorixo nan̄í imón̄ín̄í apí apí neaiŋífríní.” ur̄ín̄í nán̄ín̄íní.

3 Gorixo ámá d̄ŋí n̄iyim̄ín̄í t̄gíáyí nimón̄iro aŋínami ŋweáfr̄ixín̄í n̄wim̄ix̄ríná nan̄í wiariŋp̄í, apí n̄ipíní Kiraiso t̄n̄í ikárín̄íŋwaéne r̄ixa neaiŋí enagí nání omí yayí uméwan̄ígíní. 4 O xwáfrí s̄íní mim̄ix̄mí dání nene oyá s̄ŋwíyo dání siyikwí mín̄íŋwaéne imón̄irane xwiyíá m̄neamearipax̄ imón̄irane yan̄wá nání Kiraiso t̄n̄í nawíní ikárín̄íŋwápimí dání fá ȳyam̄ix̄mí neaiŋínigíní. 5 O eníná dání nene nání d̄ŋí s̄ípí win̄í enagí nání “Ámá nioní fá ȳyam̄ix̄mí wíáyí Kiraiso wiim̄f̄apimí dání ḡí n̄iaíwí piax̄í mem̄f̄áyín̄ín̄í wim̄ix̄m̄ígíní.” yai-wiárín̄ínigíní. Xegí d̄ŋíyo dání “E éim̄ígíní.” n̄wimón̄í nání e yai-wiárín̄ínigíní. 6 Nene re n̄yaiwirane seáyí e umean̄fá nání e n̄yaiwiár̄í en̄ífríní, “O wá n̄neawian̄írná b̄í on̄imiápi m̄neawian̄í nene o xegí d̄ŋí s̄ix̄í uyiŋo t̄n̄í nawíní ikárín̄íŋwaéne enagwi nání ‘Ayí ení x̄ixe níif̄r̄ixíní.’ m̄wimón̄í xegí xewaxo an̄pá w̄rénap̄ín̄ífr̄ífr̄í?” n̄yaiwirane seáyí e umean̄fá nání e n̄yaiwiár̄í en̄ífríní. 7 Nene Kiraiso t̄n̄í ikárín̄íŋwaéne enagí nání o yoxáfp̄ámí n̄iperí xegí ragí púfp̄imí dání Gorixo gw̄ín̄ín̄í nearoayírorí xwiyíá x̄oyápi n̄wiaikirane yar̄ín̄wápi yokwarim̄í neaiŋí en̄ífríní. E n̄neaiŋírná Gorixo wá on̄imiápi n̄neawian̄í neaiŋífr̄ífr̄í? 8 Oweoi, aga wá ayá wí n̄neawian̄íŋp̄imí dání nearoayírorí yokwarim̄í neaiŋí en̄í enagí nání rarín̄íní. O d̄ŋí émf̄í saímí n̄mori am̄ípí n̄n̄í nání n̄j̄fá imón̄íŋo enagí nání 9 xewan̄íŋo e éim̄ígín̄í n̄wimón̄ín̄ífr̄í t̄n̄í x̄ixen̄í ner̄íná eníná dání Kiraiso en̄f̄apimí dání ámá nání e wiim̄ígín̄í en̄w̄ipeárín̄ífr̄í —Apí ámáya s̄ŋwíyo dání ín̄imí imón̄ín̄ífr̄ífr̄í. Apí nání nene wá neaókim̄ix̄ín̄ífr̄ífr̄í. 10-11 Eníná dání en̄w̄ipeárín̄ífr̄í apí, ayí am̄ípí n̄n̄í aŋínami t̄n̄í xwáfrimí t̄n̄í imón̄ín̄ífr̄í “Kiraismí s̄íman̄wíyón̄ín̄í ín̄imí wur̄fnan̄fá nání rimón̄ín̄ífr̄í?” n̄yaiwiro x̄ixen̄í e imón̄ífr̄ix̄ín̄ífr̄í en̄w̄ipeárín̄ífr̄ífr̄í. Sfá e en̄w̄ipeárín̄ífr̄í imón̄ífr̄ix̄ín̄ífr̄í n̄n̄ín̄ín̄ífr̄ífr̄í nimón̄írná oyá d̄ŋí t̄n̄í x̄ixen̄í e imón̄ín̄ífr̄ífr̄í. Pí pí o

dijf neŋwiperfina “E émitgini.” niwimóniri yaiwiárinjipi siwiá mé api tñi xiŋeni yárarinjipa enina dani Kiraiso tñi ikárininjwaéne nani “Ámá ayf nioniyá imónfirixini.” niwimóniri yaiwiáragipi tñi xiŋeni nerí e neaimixinjirini. ¹² Judayene —Ámá xámi Kiraisomi dijf niwikwímoro re yaiwigfáyf, “O neainjipimi dani Gorixo yeáyf neayimixemeanfárinini.” yaiwigfáyf nani nene xámi siŋwf ipenjwaénerini. Nene “Aga seáyf e imóniŋo, ayf Gorixorfaní?” niyaiwirane seáyf e umeanfáwá nani xfoyaéne neaimixinjirini. ¹³ Seyfne eni Kiraiso tñi ikárininjgáfyne enjagf nani xwiyfá nepaxinjf imóninjf yanj seaiapigfápi —Api Gorixo yeáyf seayimixemeanfá enjagf nani yayf seainarinjipirini. Api seyfne arfá niwiróna dijf wikwírófá enjagf nani Gorixo xfoyá imónfirixiniri xegf kwiyf símmanjfo dánínjf “Niseaiapimfárinini.” rárinjpi tñi ikiyinjfninj seaiárinjirini. ¹⁴ Kwiyf neaiapinjpi tñi rixa ikiyinjfninj neaiárininjagf nani dijf re moŋwini, “Gorixo ‘Niseaiimfárinini.’ rárinjf sini mneaiméanjpi tñi xiŋeni niŋeainfárinini. Xfo ‘Nioni tñi niŋwearo nioniyáyf imónfirixini.’ yaiwiárinjipi tñi xiŋeni imónanfáwá nani gwfninjf neaikwamixinfárinini.” Dijf aninjf e moŋwini. Nene “Aga seáyf e imóniŋo, ayf Gorixorfaní?” niyaiwirane seáyf e umeanfáwá nani xegf kwiyfpi tñi ikiyinjfninjf neaiárinjirini.

“Gorixomi seyfne nani rixinjf seauriyarinjirini.” urinjf nánirini.

¹⁵⁻¹⁶ Gorixo api api e seainj e enjagf nani nioní eni ámá wí re rarinjagfa, “Epesasi njweáyf Áminá Jisasomi dijf niwikwíróro ámá Gorixoyá imónigfá nñi nani dijf sípi wiárinjoi.” rarinjagfa arfá wiŋaqe dani nioní seyfne nani Gorixomi yayf niwiyáirina wí pñi wiárarinjámani. Rixinjf nurirfina seyfne nani dijf nimori ¹⁷ rixinjf re seauriyarinjirini, “Negf Áminá Jisasi Kiraisoyá Njwáoxini, seáyf e rimexaf ápo Gorixoxini, Epesasi njweáyo anani re wiárixini. Joxi dixf kwiyfipimi dani ayf dijf émf saimf mopfiri nani sfkfkf womixiri dixf imóninjipi nani xiŋeni njfá imónipfíra nani wfá wókimixiri érixini.” seauriyarinjirini. ¹⁸⁻¹⁹ Seyfne ripi rípi niyaiwiro njfá xiŋeni imónipfíra nani rixinjf seauriyarinjirini, “Gorixo nioniyáyf nimóniro nioní tñi njweáfirixiniri wéyo fani neaumininjf dijf ikwímoarinjwápi, ayf apirfaní?” yaiwiro “Xfoyaéne awiaxí imóninjf neaiméanfápi —Api ayá tñjf símf símf e mexaf imóninjipirini. Api, ayf apirfaní?” yaiwiro “Xfoyá enj sixf eáninjf pfrf miwiaikpaxf imóninjipi —Api aga seáyf émi imóninjipirini. Ámá xfomi dijf wikwíroarigfáyo dijf sixf wímoarinjipirini. Api, ayf apirfaní?” yaiwiro epfíra nani o segf dijf wfá seaókimixinfá nani omi rixinjf seauriyarinjirini. Xfoyá enj sixf eáninjf dijf wikwíronjwaéne sixf neaimoarinjf api pipi marfá, ²⁰ enj sixf eáninjf Kiraiso xwáripáyo dani owiápnimeaniri siŋf wimixiri anjnamí xfoyá wé náúmni onjweaniri wimixiri enjpi, ayf xfomi dijf wikwíronjwaéne dijf sixf neaimoarinjf axfpinirini. ²¹ Wé náúmni njweano, o giyf giyf seáyf e nimóniro winjfo seáyf e umejnweaarigfáyorani, giyf giyf nénf tñjwaéne nimóniri njweaneyiniri yarigfáyorani, giyf giyf enj eáninjf nimóniri omenjweaneyiniri yarigfáyorani, giyf giyf áminá nimóniri yarigfáyorani, pí pí yof omenj xixegñi yarigfáfyá niwíro rarigfáyorani, ayo nioní kwiyf imónigfáyorani, ámá imónigfáyorani, niyoní o aga wiáf seáyf e wimóninjorini. Agwi rínani marfá, ná rfwjfo eni aninjf e seáyf e niwimóniri njweanfárinini. ²² Gorixo amipí nñi ámarani, amipirani,

Kiraisoyá suy+manḡwıyo wur+n̄n̄r̄r̄x̄n̄n̄r̄i wim̄x̄n̄ḡr̄n̄i. O am̄p̄i n̄yoni n̄n̄i Ám̄n̄áo imón̄n̄ḡo eḡaḡi n̄n̄i ám̄a x̄foyá sıyik̄f̄ imón̄n̄ḡf̄áyo m̄n̄ḡf̄ȳn̄n̄ḡf̄ wimón̄n̄f̄a n̄n̄i en̄i wim̄x̄n̄ḡr̄n̄i. ²³ O m̄n̄ḡf̄ȳn̄n̄ḡf̄ imón̄n̄ḡán̄a ám̄a oyá sıyik̄f̄ imón̄n̄ḡf̄áyf̄ xeḡf̄ warár̄n̄n̄ḡf̄ imón̄n̄ḡo. M̄n̄ḡf̄ȳi t̄n̄i warár̄i t̄n̄i naw̄n̄i eḡán̄a wará non̄i x̄ixen̄i imón̄ar̄n̄ḡf̄pa Kiraiso —O am̄p̄i n̄n̄i Gor̄x̄o wimón̄ar̄n̄ḡf̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i imón̄f̄w̄n̄ḡḡn̄n̄r̄i wim̄x̄ar̄n̄ḡor̄n̄i. O Gor̄x̄o “M̄n̄ḡf̄ȳi xeḡf̄p̄i oḡwean̄r̄i m̄iwimón̄f̄ wará en̄i t̄n̄ḡf̄ȳi imón̄f̄w̄n̄ḡḡn̄i.” yaiw̄n̄ḡf̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i imón̄n̄f̄a n̄n̄i ám̄a oyá sıyik̄f̄ imón̄n̄ḡf̄áyf̄ ap̄i e imón̄n̄ḡo.

2

“Nan̄n̄an̄f̄wá n̄n̄i imón̄agw̄i aı Gor̄x̄o sıḡf̄ neaim̄x̄n̄ḡf̄r̄n̄i.” ur̄n̄ḡf̄ n̄n̄n̄r̄n̄i.

¹ En̄ín̄a seȳf̄né Gor̄x̄om̄i man̄ḡf̄ n̄w̄iaik̄iro f̄w̄f̄ yaḡf̄áp̄im̄i dán̄i nan̄f̄n̄p̄r̄f̄a n̄n̄i imón̄aḡf̄ȳf̄n̄er̄n̄i. ² S̄n̄i e n̄imón̄n̄r̄ón̄a ám̄a Gor̄x̄om̄i m̄ix̄f̄dar̄ḡf̄áyf̄ sıp̄i yar̄ḡf̄ápa ax̄f̄p̄i e yaḡf̄ár̄n̄i. Seȳf̄né kw̄ıȳf̄ sıp̄ıȳf̄ an̄ḡf̄ p̄r̄ıyo emear̄n̄ḡf̄yo x̄iáwom̄i —O ám̄a Gor̄x̄om̄i man̄ḡf̄ w̄iaik̄ar̄ḡf̄áyo sıp̄ıp̄i éf̄r̄ix̄n̄r̄i d̄n̄ḡf̄ uk̄ıkayon̄or̄n̄i. Obor̄n̄i. Om̄i seȳf̄né en̄i x̄ıdaḡár̄n̄i. ³ Ám̄a Gor̄x̄om̄i man̄ḡf̄ w̄iaik̄ar̄ḡf̄áyf̄ yar̄ḡf̄ápa nene en̄i ax̄f̄p̄i nerane p̄ı p̄ı n̄p̄k̄w̄n̄i m̄imón̄n̄ḡf̄p̄i oyaneȳn̄r̄i m̄n̄ḡf̄ n̄neain̄r̄f̄n̄a sa anan̄i yagwár̄n̄i. P̄ı p̄ı f̄eap̄a neain̄f̄p̄r̄an̄i, neḡf̄ d̄n̄ḡf̄yo dán̄i oyaneȳn̄r̄i neaimón̄f̄p̄r̄an̄i, sa anan̄i yagwár̄n̄i. Ám̄a Gor̄x̄o wik̄f̄ n̄w̄ón̄r̄i p̄r̄f̄ umamóán̄a nan̄f̄n̄p̄r̄f̄áyf̄ n̄n̄i yar̄ḡf̄ápa nene en̄i neḡf̄ néra wagwáp̄im̄i dán̄i ner̄f̄n̄a ax̄f̄p̄i nan̄f̄n̄an̄f̄w̄n̄r̄i yagwár̄n̄i. ⁴ Nene e imón̄an̄r̄i yagwá aıw̄i Gor̄x̄o nene n̄n̄i d̄n̄ḡf̄ sıp̄ı n̄w̄ır̄f̄n̄a xwap̄f̄ ayá w̄ı w̄iar̄n̄ḡḡf̄ n̄n̄i “Wá on̄ımiáp̄i wian̄f̄m̄ḡḡn̄i.” m̄iwimón̄f̄ ayá w̄ı neawian̄n̄ḡf̄r̄n̄i. ⁵ Nene r̄ıxa nan̄ḡf̄ imón̄n̄ḡán̄a wá neawian̄n̄ḡf̄man̄i. Nene s̄n̄i oyá man̄ḡf̄ n̄w̄iaik̄irane f̄w̄f̄ yagwáp̄im̄i dán̄i nan̄f̄n̄an̄f̄wá n̄n̄i imón̄n̄ḡán̄a wá n̄neawian̄r̄i Kiraiso ám̄i owiáp̄f̄n̄ımean̄r̄i sıḡf̄ n̄w̄im̄x̄r̄f̄n̄a nene en̄i naw̄n̄i sıḡf̄ neaim̄x̄n̄ḡf̄r̄n̄i. Gor̄x̄o wá n̄ıseawian̄r̄n̄ḡf̄p̄im̄i dán̄i yeáyf̄ seayim̄x̄emeañ̄r̄n̄i. ⁶ Nene Kirais̄ı Jisaso t̄n̄i naw̄n̄i sıḡf̄n̄ḡf̄ n̄neaim̄x̄r̄i neawár̄n̄ḡf̄man̄i. O t̄n̄i naw̄n̄i ikár̄n̄ıḡweáne eḡaḡi n̄n̄i o xwár̄p̄áyo dán̄i owiáp̄f̄n̄ımean̄r̄i n̄w̄im̄x̄r̄f̄n̄a nene o t̄n̄i naw̄n̄i w̄ıáp̄f̄n̄ımeáf̄r̄ix̄n̄r̄i neaim̄x̄r̄i an̄ḡf̄nam̄ı ḡf̄ íwo wé náúm̄n̄i oḡwean̄r̄i n̄w̄im̄x̄r̄f̄n̄a o t̄n̄i naw̄n̄i ḡweáf̄r̄ix̄n̄r̄i neaim̄x̄r̄i eḡf̄r̄n̄i. ⁷ Aȳf̄ r̄ıp̄i n̄n̄i e eḡf̄r̄n̄i. Ám̄a n̄n̄i agw̄ı r̄ın̄a ḡweaḡf̄ȳf̄r̄an̄i, ná r̄f̄w̄ıyo ḡweap̄f̄r̄f̄ȳf̄r̄an̄i, n̄n̄i Gor̄x̄o ám̄a n̄n̄i d̄n̄ḡf̄ sıp̄ı n̄w̄ır̄i Kirais̄ı Jisaso uowár̄enap̄n̄ḡf̄p̄i n̄n̄i d̄n̄ḡf̄ n̄ımorón̄a d̄n̄ḡf̄ re yaiw̄ır̄ix̄n̄r̄i n̄n̄i e eḡf̄r̄n̄i, “O d̄n̄ḡf̄ w̄ıkw̄f̄roḡf̄áyo wá on̄ımiáp̄i n̄wian̄r̄i uowár̄enap̄n̄ḡf̄man̄i. Wá ám̄a wianar̄ḡf̄áp̄i t̄n̄i x̄ixen̄i mé seáyı e imón̄n̄ḡf̄p̄im̄i aı w̄ıár̄f̄ n̄ımúr̄or̄i imón̄n̄ḡf̄p̄i n̄wian̄r̄i uowár̄enap̄n̄ḡf̄r̄n̄i.” yaiw̄ır̄ix̄n̄r̄i n̄n̄i Gor̄x̄o e eḡf̄r̄n̄i. ⁸⁻⁹ Seȳf̄né Jisasom̄i d̄n̄ḡf̄ w̄ıkw̄f̄róán̄a Gor̄x̄o wá n̄ıseawian̄r̄i seain̄ḡf̄p̄im̄i dán̄i yeáyf̄ seayim̄x̄emeañ̄r̄n̄i. Seḡf̄ d̄n̄ḡf̄ t̄n̄i eḡf̄áp̄im̄i dán̄i yeáyf̄ seayim̄x̄emeañ̄man̄i. Seȳf̄né nan̄ḡf̄ yar̄ıḡaḡıa sıḡw̄f̄ n̄ısean̄r̄i n̄n̄i yeáyf̄ seayim̄x̄emeañ̄man̄i. Ám̄a w̄ı aı wıḡf̄ eḡf̄áp̄i n̄n̄i weȳf̄ m̄ımear̄n̄ıpa éf̄r̄ix̄n̄r̄i an̄ıpá yeáyf̄ seayim̄x̄emeañ̄r̄n̄i. ¹⁰ Aȳf̄ r̄ıp̄i n̄n̄r̄n̄i. Agw̄ı nene imón̄n̄ḡwáp̄i Gor̄x̄o neaim̄x̄ıḡener̄n̄i. Kirais̄ı Jisaso t̄n̄i ikár̄n̄ıḡweáne neaim̄x̄n̄ḡf̄ eḡaḡi n̄n̄i “Im̄r̄ıḡf̄ m̄imón̄n̄ḡf̄p̄n̄i éf̄r̄ix̄n̄i.” yaiw̄ın̄ḡf̄p̄i —Ap̄ı en̄ín̄a dán̄i repeár̄ıḡf̄p̄r̄n̄i. Ap̄ım̄ı x̄f̄d̄f̄r̄ix̄n̄r̄i neaim̄x̄ıḡener̄n̄i.

“Kiraiso Judayene tñni émáyíne tñni nawíni neakumixáríñí.” uríñf náníñi.

11 Ayínáni enjína seyíne segí sénáíwa seaxirígíe dání émá imónígíáyíne —Seyíne nání Judayí re seararígíáyíneríni, “Iyí símfí sfó m>wákwínígíáyíñí.” seararígíáyíneríni. E níríro aí “Iyí símfí sfó wákwínaríñwaeneríni.” rinarígíáyí yarígíápi, ayí Goríxoyá wé tñni marfá, áamá wé tñni wákwínarígíápiñí. Seyíne enjína imónagíápi nání síni dññf oseainíni. 12 Íná Kiraiso tñni m>kumixíní xegí bí nimóníro ná jfámíñíñf ñweaagíáríni. Gwí Isíreríyíyá imónígíárí —Arí Goríxo nioníyárí oimóníri fá yamíxíñfíríni. Arí tñni seyíne wigíyí wí imónagíámani. Xwíyí fá gwí arímí símímanj e dání “E níseaiimíáríni.” réroaríñfpi seyíne ení níseakumixíri m>searagíyíneríni. Seyíne áamá Goríxomi m>ixídarígíáyí tñni níkumixíníróná ríwéná nanj apí neaímeanfíaríñf dññf níkwímoro xwayí naníri ñweaagíámani. Goríxo nání bí níjía imónagíámani. 13 Enjína seyíne e nimóníro Goríxo tífámíni ná jfámíñíñf ñweaagía aiwí agwí ríná Kiraisí Jisaso tñni nawíni ikárínígíá enagi nání o níseapeiríná xegí ragí púfípímí dání nípemeámí Goríxo tññfímíni anjwí éñíñf seabíñfíríni. 14 Émáyíne Judayí tñni síni símfí tñni minípa epírfá nání píyí fá neawíñfíríni. E nerfína émáyíne Judayí tñni símfí tñni inagíápi, apí xwínaníñf níseamudfímorí p>fronjípí xfo péfípímí dání xwína nípíneamorfíñfí nerí áamá apiaú síyíkí ná bíni imónípísi nání imíxíñfíríni. 15 Xwínaníñf níseamudfímorí p>fronjípí —Apí ñwí ikaxí eáníñfíyo “E éfírixíni. E éfírixíni.” níríri sekaxí níra unjípí tñni “E mepaní. E mepaní.” níríri ñwí ikaxí níra unjípí tñni ayo eáníñfípíñí. Apí ríxa síwíá imíxíñfíríni. Ayí émáyíne tñni Judayí tñni áamá apiaú nioní tñni níkáríníñfípímí dání síyíkí ámí síñfí ná bíni oimóníri ñwí ikaxí eáníñfípí síwíá imíxíñfíríni. E nerfína áamá apiaúmí píyí fá wíñfíríni. 16 Yoxáfámí penjípímí dání áamá apiaú símfí tñni inagíápi xwapírá eaáríri síyíkí ná bíni oimóníri níkumixímáná Goríxo tífámíni nípemeámí urí emíáníri ñwí ikaxí eáníñfípí ná mayí síwíá imíxíñfíríni. 17 O níbírí émáyíne, Goríxo tññfí ná jfámíñíñf ñweaagíáyíne tñni Judayí, o tññfí anjwí éñíñf ñweaagíáyó tñni wáf re searíñfíríni, “Níyínéni tñni nawíni imónípíri nání ríxa píyí fá seawíñfíáríni.” searíñfíríni. 18 O, negí wo imóníño ápo Goríxo tífámíni ñweanagi nání Judayene tñni émáyíne tñni ananí xegí kwíyí neaiapíñfípímí dání ananí o tññfímíni upaxí imóníñwíni. 19 Ayínáni seyíne síni wí enjíyíne mimóníñoi. Síni xenjwíyíne mimóníñoi. Oweoi, ríxa áamá Goríxoyá imónígíáyí tñni kumixíníñoi. Ríxa Goríxoyá íwíaxé wíyínéniñfí imóníñoi. 20 Ayí rípi seararíñíni. Goríxo anj wíwá nímírírfína wáf wurímeiarígíáwa tñni wáf rókiamoarígíáwa tñni nítiwayírómáná émáyíne ení seáyí e níseaikwíárímáná nímíra peyaríñfíñfí imóníni. Anj íwá nání síñfí xámí nítiwayírorí tññfíño, ayí Kiraisí Jisasoríni. 21 Anj níwání o enjípímí dání píráníñf níkíkiróníga urí xwé nímóga urí yaríñagí nání anj ñwíá Ámínáo nání wíwá imónaríni. 22 Émáyíne ení Kiraiso tñni ikárínígíáyíne enagi nání o anj Goríxo xegí kwíyíñfípímí dání ñweanfá nání íwá nímíra nípeyírfína xfoyá síyíkí imónígíá wíñfí tñni níseakumixíri nímíra peyaríni.

“Gorixo yumí enjwípeáragí wá wókímíxíwíniginí nírípeañíni.” uríj náníni.

1 Gorixo é máyíne tñi Judayene tñi nawíni neakumíxíj enagí nání Poroní —Nioní Kiraisí Jisaso nání é máyíne wá searímeañagí nání gwí nñwírígífoníni. 2 Ai “Gorixo nioní wá nñwianíni é máyíne wá searímá nání nírípeañíni nání seyíne ríxa ará ría wíawixíní?” nimónaríní. 3 Xwíyá nene yumí neaimóníjpi Gorixo wá nókímíxíagí nání apí nání nífá imóníjpi. Apí nání ríxa bí onímíapí ríwamíj nearí searíni. 4 Seyíne apí ía níróróná re yaiwípaxíni, “Gorixo eníná dání e éimígíní yumí yaiwíaríni Kiraiso agwí ríná neaimíxíni eníjpi nání nífá Poro imóníjpi, ayí apírífaní?” yaiwípaxíni. 5 Ámá eníná dání neweáa bagíayí apí nání xe nífá oimóníjpiyíni wá wókímíxíjmaní. E mepa nerí aí agwí ríná kwíyíjpi dání xegí wá wurímeañíwamí tñi wá rókíamóarígíwamí tñi yumí enjwípeáragí apí nání ananí wá wókímíxíni. 6 Yumí Gorixo enjwípeáragí wá neakímíxíjpi, ayí ríjpi. É máyíne xwíyá yayí neainaríjpi dñj níkwíroróná Kiraisí Jisaso tñi nawíni ikárínígíyíne imónígíjpi dání seyíne Judayí tñi nawíni Gorixo ípímoaríjpi meapaxí imóníro ayí tñi níkwímíxímaná síyíkí ná bíni imóníro Gorixo “E níseaiimíaríní.” símímaníyo dání réoáríjpi ayí tñi nawíni seaiméapaxí imóníro egíyíneíni. Yumí Gorixo enjwípeáragí wá neakímíxíjpi, ayí apíríni. 7 Gorixo xwíyá apí wá nurímeiwíniginí nírípeañíni “Omíjíníj e níina nání wá níwianíni anípá e owíimíni.” yaiwíjpi tñi xíxeni níni “Ení síxí owímíxíimíni.” yaiwíjpi tñi xíxeni níni nerí nírípeañíni. 8 Ámá Goríxoyá imónígíyó onaxíyíkwíni imóníjóní, ayí nioní imóníjá aiwí o é máyo awíaxí xegí bí imóníj Kiraiso neaijpi —Apí aga seáyí éimí imóníj enagí nání ámá wígí dñjyo dání wí “Ayí apírífaní?” yaiwípaxí mimóníjpiíni. Apí nání wá uríwíniginí Gorixo wá apí e nñwianíni nírípeañíni. 9 Ámá Gorixo ayo e wíimígíní yumí yaiwíaragí nání re yaiwípíra nání, “Gorixo neríná xó yaiwíaragí tñi xíxeni enírfaní?” yaiwípíra nání wá wókímíxíwíniginí ení nírípeañíni. Xámí Gorixo —O amípí níni imíxíjoríni. O ínímí ríjpi yaiwíaragí nání, “Á máyo yeáyí uyímíxemeámá nání apí éimígíni.” yaiwíaragí nání “Á má xe ananí nífá oimóníjpi.” míyayí yumí níwia wagíni. 10 Agwí ríná añína tñíjímíni néní tígíyí tñi ámíná imónígíyí tñi Gorixo ámá xíxegíni imónígíyí níkwímíxímaná síyíkí ná bíni wímíxaríjagí síjwí níwíníróna “Nífá xíxegíni Gorixo imóníjpi síxí íníná níkwíamíga eañíjpi yapí ría imóníni?” yaiwípíra nání eníná dání máyo yumí níwia wagíni. 11 Apí e neríná xó eníná dání “E éimígíni.” yaiwíaragí —Apí negí Ámíná Kiraisí Jisaso neaijpi dání xíxeni yáríjpiíni. Apí tñi xíxeni eníjíníni. 12 Kiraiso tñi níkarínírane nání ayá ígígí mé epaxíni. “Goríxomí ríxíj bí ouraneyí.” níneaimónírná omí dñj níwíkwíroríjpi dání “Ananí ará neainíjoi.” níyayíwírane o tñámínníj nurane ríxíj urípaxí imóníjwíni. 13 Ayínaní nioní re osearímíni, “Nioní seyíne arírá seaimíni yaríjapí nání xeaníj ríjpi nímeájpí nání Goríxomí nuríróna anígwí maní rínníj meánníngíni kíkí mepaní.” osearímíni. Nioní nímeájpí, ayí apímí dání seyíne seáyí e imóníjra nání nímeañíjagí nání searíjíníni.

“Gorixo enj sixf seaimixfwinginri seauriyarinarini.” urinj nanirini.

14-15 Ayinani nioni apo Gorixomi — O gwí arí arí arinjnamí nweagfáyorani, xwáfárimí nweagfáyorani, ayo niyoní emeanorini. Omí rixinj urimínirí nání xómínjí nýikwirí re urarínarini, ¹⁶ “Joxí Epesai nweáyo joxiyá kwíyípipimí dání enj sixf weámíxei. E neríná joxí píránínjí rixfdípírfá nání seáyí e xewaníjoxí níkínirí imónínjípí tñní wigí dñnj enj sixf weámíxei.” urarínarini. ¹⁷ Ámá anj wiwámí nípáwiríná yarigfápa Kiraiso segí dñnj wikwíroarigfápimí dání níwíapírí oseanweanírí rixinj “Enj sixf weámíxei.” seauriyarinarini. Íkáá xwáfáyo pípínjí níwárirí xaíwí roarínjpa seyíné ení axípi e nero Gorixo wá seawianíjípimí pípínjínínjí níwáriro xaíwí rófríxinirí seauriyarinarini. ¹⁸⁻¹⁹ Seyíné e nimóníronáyí, ámá Gorixoyá segí wíniyí nñní tñní Kiraiso nene nání dñnj sípí wiarínjípí — Dñnj sípí o wiarínjípí ámaéne negí wíyo wiarínjwápi tñní xixení mimóniní. Apí aga seáyí e ná émi imónínjípíriní. Apí nání ámá níjía nimóníro aí “Yoparí e iyí rimóniní?” nírirí níjía xixení mimónípaxípirini. Apí nání seyíné dñnj nímore “Ayí apí ipí rimóniní?” yaiwípírfáriní. E nerónáyí Gorixo nimónirí yarínjípí nípíní nání dñnj sixf seaimopaxíriní. ²⁰⁻²¹ Gorixomi — O nene rixinj nuríranená “E neaii.” urírane “E epaxorfaní?” yaiwirane yarínjwápiní neaiipaxomani. Xfoyá enj sixf eánínjípí ríxa neamímonjfo dání aga seáyí émi wíarí múropaxí imónínjípí neaiipaxorini. Omí Kiraisí Jisasoyá síyikí imóníjwaéne, o tñní nawíní ikáriníjwaéne íníná anínj miní yayí numéra úwaniginí. Ámá riná dání gíní gíná nweanjwaéne yayí numéra wanfáwá nání imónárífwingini. “E éwaniginí.” nimónariní.

4

“Kiraisoyá síyikí imóníjwaéne oyá warárl imóníjwini.” urinj nanirini.

¹ Ayinani Ámináo nání wáf rímearínjápimí dání gwí níjwirárigfóní enj ríremíxí bí rípi oseaiminí. Ámá wí seyíné emearínjagfa síjwí níseaníroná dñnj re seaiawípírfá nání, “Gorixo ayí nanj e imónífríxinirí wéyo íá umírínjípí tñní xixení ayo rífa yarínjoi?” seaiawípírfá nání íá seaumírínjípí nání dñnj nímore píránínjí éfríxiní. ² Yunígáfáyíné imónífríxiní. Ámáyo awayiní méfríxiní. Ámá wí uyíní níseaikárinínáyí aí xe oneaikárfpoyiní síjwí winífríxiní. Ayí nání dñnj sípí níseairínjípimí dání íkwianjwí weapínífríxiní. ³ Kwíyí Gorixoyápi seyíné nawíní ikáriníjípí seakumíxínj enjagí nání píyífá seawírinjyíné gwiaumí nínírinjípimí dání anínj apiní e imóníwaniginíro xaíwí íá xírífríxiní. ⁴ Ayí rípi nání seararínjini. Wará Jisasoyá síyikí imóníjwaéne imóníjwárl ná wírini imóníjwini. Kwíyí nínenení neáimeanjípí ení ná bíní imóniní. Gorixo níoniyá oimóníjwíriní wéyo íá níneaumífrírfá “Xfo neaiinífápi, ayí apírfaní?” yaiwianí nání neaimíxínjípí bí bí mimóní axípiní imónínjagí nání dñnj “E neaiinífríriní.” níyaiwirane wikwímoarínjwápi ení ná bíní imóniní. ⁵ Negí Ámináo ení ná woníriní. Dñnj wíkwíroarínjwápi ení ná bíníriní. Wayí Kiraisomí dñnj níwíkwírómáná mearínjwápi ení ná bíní imóniní. ⁶ Gorixo — O ámá nñní emeanorini. Omí nñní símanjwíyónínjí wurínjgíforini. Níyoní xfo wimónarínjípimí dání wimíxarínjorini. Níyoní dñnj ukíkayonorini. O ení ná woníriní.

7 Api nîpîni ná bîni ná bîni nimóga uŋagî aiwî o Jisasoyá siyikî imónîŋwaéne wá nîneawianîri ayí e epaxí e epaxí imónîŋrixiŋîri sîxí neamímonŋîpî xîxegîni sîxí neamímonŋîriŋî. E nerîná sipî mîneai Kiraiso wá nîneawianîri neaiŋîpî tîni xîxenî neamímonŋîriŋî. 8 Ayînâni Bîkwîyo dâni Kiraiso nâni re nîriŋîri eâniŋî, “O émi nâni nîpeyirîná pîkiorâpîyî aga ayá wî nîméra yirî á máyo wá nîwianîri anîpá bî mîni wirî enŋîriŋî.” Bîkwîyo dâni e nîriŋîri eanîni. 9 Xwîyîá “O émi nâni nîpeyirîná” riŋîŋîpî pí nâni riŋîni? Ayí o sîni aŋînamî nâni mîpeyîpa nerîná xâmi xwîárîmî ínîriwâmîni pîyîŋî siwî aŋîmîni wepîniŋo eŋagî nâni riŋîni. 10 Wepîniŋo, ayí peyîŋo axorîni. Nîpeyirîná amîpî nîni Gorîxo “E imónîwîniŋîni.” yaiwîarîŋîpî xîxenî imónîŋîfa nâni oemîriŋî aŋî pîŋîyo wîarî seâyî riwâmîni peyîŋîniŋîni. 11 Xwîyîá nionî mîŋî iróá riŋî, “Á máyo wá nîwianîri anîpá bî mîni wirî enŋîriŋî.” mîŋî iróá apî, ayí riŋî nâniŋîni. Kiraiso á máyo wá nîriŋîrixiŋîri wîmîxiŋîriŋîni. Wîyo wîá nîrókiamoiŋîrixiŋîri wîmîxiŋîriŋîni. Wîyo sîni Gorîxomî mîxiŋîdarîgîfáyo áwanî nîriŋîná óŋîŋîŋî imopîriŋîfa nâni mîsî imónîŋîrixiŋîri wîmîxiŋîriŋîni. Wîyo rîxa Gorîxomî xiŋîdarîgîfáyo umenwearo uréwapîyîro éŋîrixiŋîriŋî pasîŋî wîmîxiŋîriŋîni. 12 Gorîxoyá imónîŋîwá nînenenî xîxe arîrá inîpaxí imónîŋîwá nâni wonenî wonenî apî apî e nîneaimîxa uŋîriŋîni. Kiraisoyá wará nene inîŋîwâri sayá nimóga unîfa nâni xîxe arîrá inîpaxí imónîŋîwá nâni apî apî e nîneaimîxa uŋîriŋîni. 13 Nene Gorîxo apî apî e nîneaimîxa uŋîŋîpîmî dâni xewaxomî dîŋî axîpî wîkwîrorane o nâni xîxenî nîjîá imónîriane neranéná bîni bîne marîá, axenenî imónîŋîwâriŋîni. Yóŋ Kiraiso imónîŋîpî nene enî apî tîni xîxenî imónîŋîwá nâni apî apî e nîneaimîxa uŋîriŋîni. 14 Gorîxo apî apî e nîneaimîxa uŋî eŋagî nâni agwî nene sîni pîopia yapî imónîpaxí mimónîŋîwîni. Ewé imeamîkwî nerîná mamówâriŋî mîfeyoarî nêra warîŋîpa, imîŋî nerîná nîxemi urî nîxemi bîri nêra warîŋîpa nene enî axîpî sîni e epaxí mimónîŋîwîni. Xwîyîá nepa mimónîŋî xegî bî xegî bî nearéwapîyanîro yarîgîfâpîmî dâni sîni nîxemi neaurî nîxemi neabîri epaxí mimónîŋîwîni. Ayí riŋî seararîŋîni. Á má nepaxîŋî nimónîro wigî inâyîniŋîŋî mimónîriŋîŋîpîmî dâni yapî nearéwapîyanîro éfáyo sîni arîá yîmîgî wîpaxí mimónîŋîwîni. 15 E mimónîpa nerane xîxe wá nîwianenîranéná xwîyîá nepa rarîgîfâpîni fá xîriŋîwanîŋîni. Apî nîxiŋîranenâyî, nene pí pí nerîná yóŋ imónîŋîwaéne nimóga nurane Kiraiso tîni píranîŋî kumîxiŋînanîwâriŋîni. O warâri imónîŋîwaéne nâni mîŋîyî imónîni. 16 O mîŋîyîŋîŋîŋî imónîŋîná o yá siyikî imónîŋîwaéne xîfo neaimîxarîŋîŋîpîmî dâni wé sîkwî úpîkwî saŋwî ayí nîwîkwîrónîri imónîŋîpânîŋîŋî imónîŋîwîni. Apî nîpîni e imónîwîniŋîriŋîri imónîŋîpî tîni xîxenî nerîŋîyîo dâni ikwîrónîni. Apî apî e imónîwîniŋîriŋîri imónîŋîpî tîni xîxenî nero dîŋî sipî nîriŋînáyî, wará nîriŋî xwé niwîaróa urî eŋî sîxî ínîri nêra unîfâriŋîni.

“Xâmi yagîfâpî yarâ nîpîmoro sîŋî bî ŋîwîrîriŋîŋîrixiŋîni.” urîŋîŋî nâniŋîni.

17 Ayînâni nionî Ámînáo tîni ikârîniŋîáoni ikwairîŋî bî oseaimîni. Á má Gorîxo nâni majîá imónîŋîfâyî yarîgîfâpa sîni mepa éŋîrixiŋîni. Á má ayî amîpî surîfmâ imónîŋîpî nâniŋî dîŋî moarîgîfâyî eŋagî nâni rarîŋîniŋî. 18 Sipîpî nâni dîŋî nîmoro nâni wigî dîŋî sfâ yîmîxiŋînarîgîfâriŋîni. Majîá ikârîniŋîro dîŋî wakîsî inîro yarîgîfâ eŋagî nâni dîŋî nîyîmîŋî Gorîxo á má xîfomî dîŋî wîkwîroarîgîfáyo sîxî uyarîŋîpî tîgîfâyî mimónîŋîo. 19 Wigî

dijí sɨ́ɨ́nɨ́ɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ nánɨ́ ayá bɨ́ yarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́. “Íwɨ́ ɨ́nɨ́wá nánɨ́ rɨ́a ɨ́mónɨ́ɨ́wɨ́nɨ́?” nɨ́yɨ́wɨ́ro sɨ́mɨ́ xeadɨ́pénarɨ́ɨ́ɨ́. Pí pí piaxɨ́ weánɨ́paxɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ aɨ́ sɨ́nɨ́ mé wiárɨ́ yarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́. ²⁰ Ayɨ́ e yarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ aɨ́wɨ́ seyɨ́né Kiraiso nánɨ́ nɨ́searéwapiyɨ́rɨ́nɨ́ wí e searéwapiyɨ́ɨ́ɨ́. ²¹ Nionɨ́ re nimónarɨ́nɨ́, “Seyɨ́né Kiraiso nánɨ́ rɨ́xa arɨ́a wigɨ́ɨ́ɨ́nɨ́. Ámá Jisasó tɨ́nɨ́ ikárɨ́nɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ epaxɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ rɨ́xa searéwapiyɨ́ɨ́ɨ́ɨ́.” nimónarɨ́nɨ́. Ámá Jisasomɨ́ xɨ́darɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ nɨ́paxɨ́ɨ́ɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ nánɨ́ nɨ́ɨ́ɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ nánɨ́ rarɨ́ɨ́ɨ́nɨ́. ²² E éfrɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ rɨ́xa searéwapiyɨ́ɨ́ɨ́ɨ́, ayɨ́ rɨ́pɨ́rɨ́nɨ́. Seyɨ́né sɨ́nɨ́ Jisasomɨ́ dijí mɨ́wɨ́kwɨ́ropa nerɨ́nɨ́ sɨ́pɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ —Apɨ́ seyɨ́né sɨ́pɨ́ néra wagɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ sɨ́ɨ́nɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́rɨ́nɨ́. Íwɨ́ nánɨ́ mɨ́ɨ́ɨ́ ɨ́narɨ́ɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ xwɨ́rɨ́a seaikɨ́xémɨ́nɨ́rɨ́ nánɨ́ yapɨ́ seaɨ́wapiyɨ́mɨ́nɨ́rɨ́ ɨ́ɨ́ɨ́rɨ́nɨ́. Apɨ́ yaránɨ́ɨ́ɨ́ pɨ́móɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. ²³ Ámɨ́ bɨ́ seyɨ́né rɨ́xa searéwapiyɨ́ɨ́ɨ́ɨ́, ayɨ́ rɨ́pɨ́rɨ́nɨ́. Segɨ́ dijí moarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ ámɨ́ sɨ́ɨ́ɨ́ bɨ́ yárɨ́ó ɨ́nɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. ²⁴ Ámɨ́ bɨ́ searéwapiyɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ rɨ́pɨ́rɨ́nɨ́. Seyɨ́né ámɨ́ ámá sɨ́ɨ́ɨ́ oimónɨ́poyɨ́nɨ́rɨ́ Gorɨ́xo seaɨ́mɨ́xɨ́yɨ́ɨ́ɨ́ — Apɨ́ Gorɨ́xo xewanɨ́ɨ́o ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́rɨ́nɨ́. E nimónɨ́róná nɨ́paxɨ́ɨ́ɨ́ nimónɨ́rɨ́ɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ wé rónɨ́ɨ́ ero Gorɨ́xo wimónarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ ero epaxɨ́ɨ́rɨ́nɨ́. Apɨ́ seyɨ́né ɨ́wɨ́rɨ́rɨ́nɨ́rɨ́xɨ́nɨ́.

Enɨ́ rɨ́rémɨ́xɨ́ bɨ́ wɨ́ɨ́ɨ́ nánɨ́rɨ́nɨ́.

²⁵ Ayɨ́nánɨ́ segɨ́ yapɨ́ rarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ emɨ́ nɨ́mómáná woxɨ́nɨ́ woxɨ́nɨ́ ámá seaɨ́meaarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ gɨ́yɨ́ gɨ́yo xwɨ́yɨ́a nurɨ́rɨ́nɨ́ nɨ́paxɨ́ɨ́ɨ́ɨ́pɨ́nɨ́ urɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. Nene Kiraisoyá wará axɨ́rɨ́mɨ́ dánɨ́nɨ́ɨ́ɨ́ nɨ́nɨ́rane xɨ́xe ikwɨ́kwɨ́rɨ́ ɨ́nɨ́ɨ́waéne ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ nánɨ́ rarɨ́ɨ́ɨ́nɨ́. ²⁶ Seyɨ́né wikɨ́ nɨ́seaónɨ́rɨ́ aɨ́wɨ́ wikɨ́ seaónɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ “Xe sɨ́pɨ́ oemɨ́nɨ́.” nɨ́yɨ́awɨ́rɨ́ e mɨ́pa éfrɨ́xɨ́nɨ́. Wikɨ́ xwapɨ́ ayá wí nóga mupa éfrɨ́xɨ́nɨ́. Sɨ́nɨ́ nɨ́seaónɨ́rɨ́náyɨ́, sogwɨ́ ipɨ́meáf e dánɨ́ pɨ́nɨ́ wɨ́wɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. ²⁷ E nero obo ayɨ́ íwɨ́ éfrɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ xe yapɨ́ oneaɨ́wapiyɨ́nɨ́rɨ́ sɨ́ɨ́wɨ́ mɨ́wɨ́nɨ́pa éfrɨ́xɨ́nɨ́. ²⁸ Íwɨ́ meaarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ ámɨ́ íwɨ́ bɨ́ mɨ́meapa éfrɨ́xɨ́nɨ́. E mɨ́pa nero rɨ́wɨ́ nɨ́rɨ́kwɨ́nɨ́máná wigɨ́ wé tɨ́nɨ́ omɨ́ɨ́ɨ́ xɨ́xenɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́pɨ́ nero ámá amɨ́pɨ́ nánɨ́ dɨ́wɨ́ ikeamónarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́yo arɨ́rɨ́a wíwanɨ́ɨ́ɨ́nɨ́rɨ́ éfrɨ́xɨ́nɨ́. ²⁹ Segɨ́ manɨ́yo dánɨ́ sɨ́pɨ́ xwɨ́yɨ́a bɨ́ aɨ́ mɨ́rɨ́pa éfrɨ́xɨ́nɨ́. Ámá pí pí xwɨ́yɨ́a urɨ́paxɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ wigɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ tɨ́nɨ́ xɨ́xenɨ́ nurɨ́rɨ́nɨ́ dijí sɨ́xɨ́ ɨ́nɨ́paxɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́pɨ́nɨ́ urɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. Gɨ́nɨ́ gɨ́nɨ́ nurɨ́róná nanɨ́ owimɨ́xanɨ́yɨ́nɨ́ro nánɨ́ dijí wɨ́a wónɨ́paxɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́pɨ́nɨ́ urɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. ³⁰ Seyɨ́né sɨ́pɨ́ nerɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ kwɨ́yɨ́ Gorɨ́xoyáɨ́pɨ́ dijí rɨ́a uxepaxɨ́ ɨ́mónɨ́ɨ́ɨ́ɨ́pɨ́ wí mɨ́pa éfrɨ́xɨ́nɨ́. Kwɨ́yɨ́pɨ́, ayɨ́ sɨ́a yoparɨ́yɨ́ Gorɨ́xo gwɨ́nɨ́ɨ́ɨ́ seaikweanɨ́a nánɨ́ rɨ́xa ikɨ́yɨ́ɨ́nɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ seaɨ́arɨ́ɨ́ɨ́ɨ́pɨ́ ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ nánɨ́ seararɨ́ɨ́ɨ́nɨ́. ³¹ Dijí wí sɨ́a mɨ́yɨ́kɨ́nɨ́pa éfrɨ́xɨ́nɨ́. Mɨ́xɨ́ wí rɨ́paxɨ́ mimónɨ́pa éfrɨ́xɨ́nɨ́. Wikɨ́ rɨ́a ápiáwɨ́nɨ́ɨ́ɨ́ mónɨ́pa éfrɨ́xɨ́nɨ́. Xwamiánɨ́ wí mɨ́pa éfrɨ́xɨ́nɨ́. Xwɨ́yɨ́ápai wí muɨ́wɨ́rɨ́rɨ́pa éfrɨ́xɨ́nɨ́. Sɨ́mɨ́ tɨ́nɨ́ wí mɨ́wɨ́pa éfrɨ́xɨ́nɨ́. ³² Apɨ́ apɨ́ mɨ́pa nero xɨ́xe dijí sɨ́pɨ́ ɨ́nɨ́ro wá wianenɨ́ro éfrɨ́xɨ́nɨ́. E neróná Gorɨ́xo Kiraiso seaɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ segɨ́ wikarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́pɨ́ yokwarɨ́mɨ́ seaɨ́ɨ́ɨ́pa seyɨ́né enɨ́ xɨ́xe yokwarɨ́mɨ́ ɨ́nɨ́rɨ́xɨ́nɨ́.

5

¹ Seyɨ́né nɨ́aɨ́wɨ́ Gorɨ́xo dijí sɨ́xɨ́ seaɨ́yɨ́ɨ́ɨ́nɨ́ ɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ nánɨ́ omɨ́ ɨ́kanɨ́ɨ́ɨ́ wɨ́axɨ́dɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. ² Kiraiso —O ámaéne nanɨ́ neaɨ́mɨ́xɨ́mɨ́nɨ́rɨ́ nánɨ́ yoxáɨ́pámi xe onɨ́pɨ́kɨ́poyɨ́nɨ́rɨ́ nerɨ́nɨ́ Gorɨ́xomɨ́ pɨ́yɨ́a wɨ́rɨ́amɨ́ɨ́nɨ́rɨ́ rɨ́dɨ́yowánɨ́ɨ́ɨ́ nɨ́nɨ́rɨ́ omɨ́ sinadɨ́ɨ́ɨ́ nanɨ́ weanɨ́rɨ́nɨ́. O nene nánɨ́ dijí sɨ́pɨ́ nɨ́wɨ́rɨ́nɨ́

neaiiŋpa nene eni pí pí neranéná “Ámáyo dŋŋf sŋpí nŋwirŋŋpimi dáni rŋa yarŋŋwŋni?” nŋyaiwinŋrane nanŋŋni wŋiwanŋŋni.

³ Seyŋné ámá Gorŋxoyá imónŋgŋyŋné enaŋi nánŋi ámá wŋi seyŋné nánŋi rŋpŋi rŋpŋi rŋpaxŋ oimónŋpoyŋnŋrŋi sŋŋwŋ mŋwŋniŋpa éfŋrixŋni, “Ayŋf ŋwŋf api inŋgŋawixŋni. Piaxŋf weánŋpaxŋf api egŋawixŋni. Amŋpŋi wŋi mŋneamúropa oenŋrŋi anŋŋŋf minŋf yarŋŋŋoi.” Api api rŋpaxŋf oimónŋpoyŋnŋrŋi sŋŋwŋ mŋwŋniŋpa éfŋrixŋni. Seyŋné api api wŋi mepa éfŋrixŋnŋrŋi seararŋŋni. ⁴ Seyŋné rŋperŋrŋi nŋrŋróná xwŋraimŋmŋf inŋŋŋf bŋ mŋrŋpa éfŋrixŋni. Sŋpŋi ikaxŋranŋf, xwŋyŋfá mŋponŋŋfranŋf, bŋ mŋrŋpa éfŋrixŋni. E mepa nero Gorŋxomŋ xŋo seaiiŋpŋi nánŋi yayŋf wŋfŋrixŋni. ⁵ Seyŋné rŋpŋi nánŋi rŋxa nŋŋfá imónŋŋagŋfa nánŋi rarŋŋŋni. Ámá ŋwŋf inarŋgŋyŋfranŋf, wigŋf xwioxŋyo piaxŋf eámŋxŋnarŋgŋyŋfranŋf, ámá amŋpŋi wŋi mŋneamúropa oenŋrŋi anŋŋŋf minŋf yarŋgŋyŋf —Ayŋf amŋpŋi mŋneamúropa oenŋrŋi yarŋgŋfáŋpŋi wigŋf ŋwŋánŋŋŋf nŋmŋxŋro mearŋgŋyŋfŋrŋni. Ámá ayŋfranŋf, ayŋ nŋnŋyŋf wo ai Kiraiso tŋni Gorŋxo tŋni awaúyá xwioxŋyo wŋi nŋŋweanŋfamanŋi.

“Gorŋxoyá wŋfá ókŋŋŋpŋni néra eméwanŋŋni.” urŋŋŋf nánŋrŋni.

⁶ Seyŋné sŋpŋi api api oépoyŋnŋrŋi yapŋf searepŋsŋpŋrŋxŋnŋrŋi awŋniŋŋf ŋweáfŋrixŋni. Ámá Gorŋxomŋi manŋf waiŋkŋarŋgŋyŋf api api yarŋgŋyŋf enaŋi nánŋi o xegŋf wikŋf wónŋŋŋfŋpŋi pŋrŋf umamonŋfá enaŋi nánŋi seararŋŋni. ⁷ Ayŋnánŋi seyŋné ayŋf tŋni nŋkumŋxŋnŋro mepŋf mŋtŋniŋpa éfŋrixŋni. ⁸ Enŋná seyŋné sŋpŋi api api néra nuróná sŋfá yinŋŋŋmŋnŋŋŋf emeaŋgŋyŋné imónagŋfá aí agwŋ rŋná Ámŋnáo tŋni nikárŋnŋrŋŋŋpŋimi dánŋf wŋfá ómŋxŋnŋŋe emearŋgŋyŋné imónŋŋagŋfa nánŋi seararŋŋni. Ayŋnánŋi wŋfá ómŋxŋnŋŋe yarŋgŋfá wŋyŋnénŋŋŋf nŋmónŋro éfŋrixŋni. ⁹ Ámá wŋfá ómŋxŋnŋŋe emearŋgŋfáŋpŋimi dánŋf pí pí nanŋf imónŋŋŋpŋranŋf, pí pí wé rónŋŋŋf imónŋŋŋpŋranŋf, pí pí nepa imónŋŋŋpŋranŋf, nŋpŋni yarŋgŋfá enaŋi nánŋi rarŋŋŋni. ¹⁰ Api api nerónáyŋf, Ámŋnáo wimónarŋŋŋpŋi nánŋi éwapŋnŋfŋrixŋni. ¹¹ Ámá sŋfá yinŋŋŋmŋnŋf emearŋgŋyŋf tŋni nŋkumŋxŋnŋro sŋpŋi ayŋf yarŋgŋfáŋpŋi —Apimi dánŋf ámáyo nanŋf wŋi wŋipaxŋf menŋni. Apimi dánŋf ámá xwŋfŋánŋf ikŋxénŋpaxŋfŋpŋi imónŋni. Api mepa éfŋrixŋni. E mepa nero ámá nŋni “Sŋfá yinŋŋŋmŋnŋf emearŋgŋyŋf yarŋgŋfáŋpŋi sŋpŋi rŋfá imónŋni?” oyaiwŋpoyŋnŋrŋi uyŋwŋf wŋánŋŋŋf wómŋxŋrŋŋni. ¹² ŋwŋf wigŋf yumŋf yarŋgŋfáŋpŋi nerŋnánŋi marŋfáŋf, sa api nánŋi nŋrŋrŋfŋná aí ayá neainŋpaxŋf enaŋi nánŋi xwŋyŋfá rŋpŋi nŋrŋrŋf eáápimi neámŋméini. ¹³ E nerŋf aí amŋpŋi ámá yarŋgŋfáyo wŋfá wómŋxáná “Api nanŋf rŋfá imónŋni? Sŋpŋi rŋfá imónŋni?” yaiwŋpaxŋrŋni. Wŋfá wómŋxáná amŋpŋi sŋŋánŋf nŋmónarŋŋŋpŋimi dánŋf wŋfá ónarŋŋŋf enaŋi nánŋi rarŋŋŋni. ¹⁴ Ayŋnánŋi ámá sŋpŋi yarŋgŋfáyo xwŋyŋfá rŋpŋi Bŋkwŋyo dánŋf urŋnŋni, “Sá wenŋf roxŋni, rŋxa rŋkewóné. Ámá pŋyŋf wegŋé dánŋf rŋxa wiápŋnŋmeaŋf. E eáná Kiraiso wŋfá rómŋxŋnŋŋŋoi.” urŋnŋni.

¹⁵ Ayŋnánŋi seyŋné nemeróná sŋŋwŋf tŋni nmero majŋfá nikárŋnŋrŋi yarŋgŋyŋf yapŋf mé dŋŋf émŋf saimŋf moarŋgŋyŋf yapŋf éfŋrixŋni. ¹⁶ Rŋná ámá sŋpŋi xwapŋf ayá wŋi yarŋgŋfŋná enaŋi nánŋi seyŋné sŋni nanŋf imónŋŋŋpŋi epaxŋná imónŋŋánáyŋf, e éfŋrixŋni. ¹⁷ Ayŋnánŋi agwŋf seyŋné xaxá nikárŋnŋpa nero Ámŋnáo “E éfŋrixŋni.” wimónarŋŋŋpŋi nánŋi nŋŋfá oimónaneyŋnŋro éfŋrixŋni. ¹⁸ Iniŋgŋf papŋkŋf yarŋgŋfáŋpŋi xwapŋf nŋnŋro papŋkŋf mepa éfŋrixŋni. Xwŋrŋfá seaikŋxepaxŋf enaŋi nánŋi seararŋŋni. Gorŋxo wimónarŋŋŋpŋi yanŋwá nánŋi xŋfoyá kwŋyŋfŋpŋi xe neaxŋxérówŋniŋŋnŋrŋi éfŋrixŋni. ¹⁹ Seyŋné xwŋyŋfá nŋrŋnŋróná sonŋf Gorŋxo neaiiŋpŋi nánŋi rŋnŋŋŋŋpŋi tŋni seanŋf Kiraiso nánŋpŋi tŋni sonŋf oyá kwŋyŋf nánŋpŋi tŋni nŋrŋro rŋnŋfŋrixŋni. Ámŋnáomŋf yayŋf numeróná manŋf tŋni sonŋf nŋrŋro

aí dñj tñni eni rfríxini. ²⁰ Pí pí seyíné seaímeaariñjpi nñpini nání apo Goríxomi yayí wífríxini. “Negí Áminá Jisasi Kiraiso tñni ikárinñagwi nání yayí wipaxířani? Oyi, e epaxířini.” niyaiwiro e éfríxini. ²¹ Nene arfá nñwirane wáyí wiñwáo Kiraiso enjagí nání simañwíyónñj xíxe yeáyí urfñnñwanígní.

Wígf xiepiwami urñjpi nánñrini.

²² Xiepiwayíné, Áminá Jisasomi simañwíyónñj yeáyí wurñnarigfápa segí oxowami eni simañwíyónñj yeáyí wurñnfríxini. ²³ Kiraiso áamá xfoyá siyikí imónigfáyo —Ayo gwñññj roayironñj enjagí nání xfoyá warárinñj imónñoi. Ayo Kiraiso mññyíññj wimónñjpa oxowa wígf apixíwayá mññyíññj imónñjagí nání rarññni. ²⁴ Kiraisoyá siyikí imónigfáyí xfomi simañwíyónñj wurñnarigfápa apixíwayíné eni segí oxowa pí pí nání searána arfá nñwiro simañwíyónñj wurñnfríxini.

Wígf xiagwowami urñjpi nánñrini.

²⁵ Xiagwoyíné, Kiraiso xegí siyikí imónñjyí nání dñj sípí nñwiri arířá winfá nání xe yoxáfámí onñpíkípoynñri enñpa oxoyíné eni segí apixíwami dñj sípí wífríxini. ²⁶ O e nerfína xegí siyikí imónñjyí pípi imónñwígníñri marířá, “Dñj wíkwíronñwini.” rána igfá eámonñpimí dání ikwířánñññj oimónñpoynñri enñrini. ²⁷ Xfoyá siyikí imónñjyí xegí símñmanñmñni nññwiráññríná imñññj mimónñjagí owññmññri e enñrini. Rapírapí mñdunñpa eri kíkwiñwí meakíñpa eri enñyí yapí imónñjagí owññmññri eri siyikwí mññpa eri xwíyfá meáññpaxí mimónñpa eri enjagí sññwí owññmññri eri e enñrini. ²⁸ Ayínáni oxoyíné woxini woxini jñwanñjoxi dñj sípí nññri píráññj menarñjpa segí apixíwami eni dñj sípí nñwiro píráññj uméfríxini. Meánigfípimí dání wará ná bñni imónñjagí nání áamá xiepiñ dñj sípí nñwirfína xfo eni nawíni dñj sípí inarñj enjagí nání rarññni. ²⁹⁻³⁰ Nene nñjřáñni. Xegí waráñimí áamá go peá mónarññrini? Oweoi. Kiraiso xfoyá waráñimí dání síkwí wé inññyíññj imónñjagwi nání xfoyá siyikí imónñjwaéne píráññj neamearñjpa áamá nñni eni axípi aiwá nñro píráññj menarñri ero yarířá enjagí nání rarññni. ³¹ Bíkwiyo dání re nññni eánini, “Ayínáni oxo xaniyaú pñni nñwiáñimí xegí apixí tñni nñkumñxiniříná sñni xíxegíñni mimónf ná ayf ná bññññj imónarígníñni.” ³² E nñññri eánñjpi xwíyfá xwé yumfí imónñj bñ nání eni rññni. “Kirisoi tñni áamá xfoyá siyikí imónñjyí tñni nání rññni.” nímónarñni. ³³ E nerí aiwí oxoyíné woxini woxini sewanñjoyíné dñj sípí inarígnípa segí apixíwami eni dñj sípí axípi wífríxini. Apixíwayíné eni segí oxowa searířapi xixeni arfá nñwiro wéyo uméfríxini.

6

Niaíwíyo urñjpi nánñrini.

¹ Niaíwíyíné, Ámináo tñni nawíni ikárinígníyíné segí ápowami tñni inókíwami tñni xixeni manñ arfá wífríxini. E nerónáyí, ayí xixeni imónñjpi yarñjagfá nání rarññni. ² Nwí ikaxí wé wúkaú Goríxo nñra nurfína re rññyí “Seyíné xixeni nñxfđířánáyí, narñjpi seaímeanfáñni.” rññyí xámí rññpi, ayí rípiñni, “Segí ápowami tñni inókíwami tñni wé ikwianwíyo ñwiráññrini. ³ Xwfá tñyo ñweañána narñj imónñjpi seaímeari

xwiogwá obaxf seamúrori enfa nání ayo wé ikwianwáyo ηwirárfírxini.” ríηfpí apírini.

Xanowamí uríηfpí nánirini.

⁴ Xanoyíné, niaíwáyí wikí ónípaxf imóniprí nání uyíní mímé Ámíná Jisasomí xfdarígfáy epaxf imóníηfpí wíepísirí xfo ríηfpí uréwapíyirí éfrixini.

Xináíwáníηf nimóniro omíηf wíiarígfáyo uríηf nánirini.

⁵ Xináíwayínéníηf nimóniro omíηf wíiarígfáyíné, segf bosf xwáf tíyo ηweagfáwamí wáyf wiro enj síríríηwáf wiro nero aráf yfmígf wírfrixini. Kiraiso ríηfpí aráf níwiro xfdarígfápa bosowamí yapí mívíwapíyí píráníηf yómíηf nimóniro sekaxf seararígfápi tñní xixení éfrixini. ⁶ Wí bosowa weyf oneamépoyínirí wigf síηwáf anígfé dáníní nepáníηf nimóniro yarígfápa mé seyíné Kiraisoyá xináíwayínéníηf nimóniro omíηf wíiarígfáyíné enagí nání Goríxo “E éfrixini.” wimónaríηfpí nero ayá tñní segf bosowamí aráf wírfrixini. ⁷⁻⁸ Xináíwáníηf nimóniro omíηf wíiarígfáyíraní, omíηf wíiprí nání áxenwarf minígfáyíraní, nñnyf pí pí nanj yarígfápi nání Ámínáo pírf numamorfná wigf yarígfápi tñní xixení wíináf enagí nání seyíné níjfaríni. Ayínání segf bosowamí seararígfápi neróná “Ámá wí náníní mívaríηwíni. Negf Ámíná Goríxo nání ení yaríηwíni.” níyaiwiro yayf tñní éfrixini.

Bosowamí uríηfpí nánirini.

⁹ Wigf Bosoyíné ení omíηf seaiarígfáwa yómíηf nimóniro seaífápa axfpi e nero píráníηf uméfrixini. Bosf seyíné seamieari ayo umieari eno anjnamí ηweanoríni. Wí símf símf e nímerí yarígfáyíηf mímóníηoríni. O e imóníηo enagí nání seyíné níjfa imóníηo. Ayínání segf omíηf seaiarígfáwamí éf uremoarígfápi pñní wíarfírxini.

“Míxí nání ikínfírxinírí neaiapíηfpí ikínfírxiní.” uríηf nánirini.

¹⁰ Yoparf osearímínírí imóníηfpí rípríni. Seyíné Ámínáo tñní ikárínígfá enagí nání enj síxí ínfírxini. “Enj síxí o xegf ínfípímí dání enj síxí ínfírxini.” seararíηni. ¹¹ Seyíné obo xegf ínáyíηf mímóníηfpímí dání yapf seaiepísímínírí yarfná xaiwf nimóniro xixe míxí wípaxf imónípírfá nání Goríxo apí tñní níkfínmáná míxí owípoyínírí neaiapíηfpí nípríni níkfínírí éfrixini. ¹² Aga amá tñní míxí inaríηwáf enagí nání míseararíηni. Pí pí kwíyf ríá kíroaríηf anj pírfyo yaríηfpí —Apí wí wíyo seáyí e níwímónírí umearíηfpíríni. Wí néní tñfí imóníηfpíríni. Wí anjna tñní xwáfí tñní ikwíróníηmí nímíní sfá yíníηfímí ηwearígfáyo umeawearíηfpíríni. Apí nípríni tñní nene míxí inaríηwáf enagí nání raríηni. ¹³ Ayínání sfá míxí xwíraimímí owikáraneyíníro seaipírfá gíyf gíyi imónáná éf níwínímí mú xopírarf níwíera núfasáná síni enj neánírí awí ropírfá nání amípí Goríxo míxí nání ikínfírxinírí neaiapíηfpí nípríni ikínfírxini. ¹⁴ Ayínání rípi rípi néfasáná enj síxí nínrí xaiwf éf rófírxini. Xwíyáf nepání imóníηfpí areríxíníηf yínfírxini. Síwf wé róníηf imóníηfpí sorfá míxí nání éf noyfínínfa nání yínígfápníηf yínfírxini. ¹⁵ Xwíyáf yayf neainaríηfpí —Apí Kiraiso amáéne neaiíηpímí dání amá xfo tñní aní imónípaxfpríni. Xwíyáf yayf neainaríηf apí wáf urímeaníro imónípírfá nání amá míxí inaníro nání síkwí sú yínarígfápa yínfírxini. ¹⁶ Apí nípríni

n̄iyín+máná d̄ñf̄ seyfné Kiraisom̄ w̄kw̄roarigf̄áp̄i áamá nikfn̄ñf̄ ima-
narigf̄ápánñf̄ niman̄im̄ úfr̄ix̄in̄i. Nikfn̄ñf̄ ana t̄ññ̄ niman̄imáná éf̄ obo r̄f̄á
on̄in̄ir̄i r̄f̄á n̄iyin̄imáná ónapf̄f̄p̄i n̄ip̄in̄i sup̄kipax̄i en̄aḡi nán̄i searar̄ññ̄in̄i.
¹⁷ Yeáyf̄ Gorix̄o seayim̄ixemeañf̄p̄i áamá m̄ix̄f̄ m̄ññf̄ m̄ineaoxoapa oépyoin̄ir̄i
arix̄f̄ d̄f̄kínarigf̄ápa d̄f̄kín̄fr̄ix̄in̄i. Xwiyf̄á Gorix̄oyáp̄i, x̄foyá kwíyfp̄im̄i d̄áni
seaiwap̄iyar̄ññ̄f̄p̄i kirá m̄ix̄f̄ nán̄i x̄irarigf̄ápánñf̄ x̄ir̄fr̄ix̄in̄i. E néfasáná en̄f̄
six̄f̄ n̄in̄ir̄i xaiw̄f̄ éf̄ rófr̄ix̄in̄i.

¹⁸ Ap̄i ap̄i nerfn̄á an̄ip̄á éfr̄ix̄in̄ir̄i m̄isearar̄ññ̄in̄i. “Gorix̄o arir̄á
neaiw̄n̄igin̄ir̄i íníná kwíyfp̄im̄i d̄áni r̄ix̄ñf̄ ur̄iro yar̄ññ̄f̄ wiro éfr̄ix̄in̄i.”
searar̄ññ̄in̄i. Ayin̄án̄i seyfné maiw̄f̄ b̄i mé s̄ñw̄f̄ s̄ñw̄f̄ t̄ññ̄ nero pí
pí seai méáf̄p̄i xwámám̄f̄ n̄iwiro áamá Gorix̄oyá imónñf̄ n̄ññ̄ nán̄i r̄ix̄ñf̄
wur̄iyífr̄ix̄in̄i. ¹⁹ Nion̄i xwiyf̄á yayf̄ neainar̄ññ̄f̄ yum̄f̄ imónñf̄p̄i nán̄i
masis̄f̄á m̄ñin̄f̄ áwan̄f̄ ur̄im̄ññ̄ir̄i man̄f̄ yámoarfn̄á Gorix̄o anan̄i woák̄k̄f̄
wipaxon̄i nim̄ix̄in̄f̄a nán̄i en̄i r̄ix̄ñf̄ nur̄iyífr̄ix̄in̄i. ²⁰ Xwiyf̄á ap̄i yan̄f̄
wur̄imeiar̄ññ̄aon̄i en̄aḡi nán̄i gw̄f̄ ñweaññ̄in̄i. “Nion̄i ayá igiḡf̄ mé e
r̄f̄im̄igin̄ir̄i imónñf̄áp̄i t̄ññ̄ x̄ix̄en̄i ur̄im̄f̄a nán̄i r̄ix̄ñf̄ nur̄iyífr̄ix̄in̄i.”
searar̄ññ̄in̄i.

Tikikaso nán̄i ur̄ññ̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

²¹ Tikikaso —O neḡf̄ n̄ir̄ix̄imeá d̄ññ̄ six̄f̄ uyin̄wáorin̄i. Ámináo nán̄i wá
nur̄ir̄anéná d̄ññ̄ uñw̄r̄ar̄f̄pax̄i yar̄ññ̄or̄in̄i. O n̄iseaimearfn̄á seyfné nion̄i pí
pí ner̄i ñweañf̄p̄i nán̄i ññf̄f̄á imónñf̄p̄r̄i nán̄i n̄ip̄in̄i nán̄i áwan̄f̄ sear̄ññ̄ñ̄oñ̄.
²² Ayf̄ r̄ip̄i nán̄i urowár̄enapar̄ññ̄in̄i. O n̄iseaimear̄i áwan̄f̄ sear̄áná seyfné
“Porowa e nimón̄iro r̄f̄a ñweaññ̄oñ̄?” yaiwiro d̄ññ̄ w̄f̄a seaón̄ir̄i ep̄fr̄f̄a nán̄i
urowár̄enapar̄ññ̄in̄i.

²³ Gf̄ n̄ir̄ix̄imeánñf̄ imónñf̄áyfné, seyfné n̄iwayir̄on̄iro ñwearo seḡf̄
d̄ññ̄ n̄iw̄kw̄ror̄ññ̄f̄p̄im̄i d̄áni x̄ix̄e d̄ññ̄ s̄ip̄i in̄iro ep̄fr̄f̄a nán̄i ápo Gorix̄o
t̄ññ̄ Áminá Jisas̄ Kiraiso t̄ññ̄ awaú d̄ññ̄ seak̄kayóisix̄in̄i. ²⁴ Áamá neḡf̄
Áminá Jisas̄ Kiraisom̄ d̄ññ̄ six̄f̄ nuyirfn̄á ámi d̄ññ̄ peá n̄imor̄i p̄ññ̄
m̄iw̄iar̄ar̄igf̄áyo n̄iyon̄i Gorix̄o wá wian̄f̄w̄n̄igin̄i.

Payí Poro Piripai ŋweáyí nání eaŋnaríni.

Payí rína Jisasoyá siyikí imónigfá aŋí yoŋ Piripai ŋweagfáyí nání Poro eaŋnaríni. Aŋí api Masedonia pɔropenisiyo xwé biríni. Poro émayí aŋí tŋŋimíni xwiyfá yayí winipaxí imóniŋipi wáf nura nemeríná aŋí apimi ení wáf urimeagi amá wí Jisasomi dŋŋí wikwírogfawixíni (Wáf wurimeiarigfáwa 16:12-40). E nemo xwiogwí obaxí ríxa nimúromána eŋáná amí wí e emearíná omí fá níxero gwí aŋíyo niŋwiráŋiro awí niŋweagfasáná aŋí yoŋ Romíyo nání niméra nuro e gwí aŋíyo ŋwiráŋáná Piripai ŋweáyí aráf níwiro nígwí bí Poro nání awí nearo Epapɔrodaitasomí wiowárfagfá o xamiŋo yayí nerí payí rína e dání neari axomí wiowáŋiŋigíni.

1 Poroní tŋŋí Timotio tŋŋí —Yawawi xwiyfá Kiraisoyá wáf wurimeianírai nání xínáipawíniŋí nimónirai wiariŋwíwawiríni. Yawawi amá Piripai ŋweagfá Gorixoyá imóniro Kiraisí Jisaso tŋŋí ikáŋiró eŋfáyíne níyínéni nání —segí seaipenŋweagfáwa tŋŋí seáyí sealiarigfáwa tŋŋí aí níyínéni nání payí rína neari mónaparíŋwií. ² “Negí ápo Gorixo tŋŋí Ámíná Jisaisí Kiraiso tŋŋí wá seawianíri seyíne níwayíroníro ŋweapíri nání seaíri éfísixíni.” nimónaríni.

“Seyíne nání Gorixomí yayí wiaríŋaríni.” uríŋí nániríni.

³ Íníná seyíne nání dŋŋí nináná Gorixomí yayí wiaríŋaríni. ⁴⁻⁵ Nioní sfá seyíne Gorixomí dŋŋí wikwírogfáyimi dání agwí ríná nání xwiyfá Jisaso nání wáf wurimeiani nání nawíni ikáŋiríniŋwáyíne eŋagi nání omí gíní gíná ríxíŋí níseauriyiríná dŋŋí nífání ninaríŋagi uraríŋaríni. ⁶ Nioní dŋŋí re yaiwiaríŋaríni, “Gorixo —O seyíne xíomí dŋŋí wikwíróáná iwamfó pírániŋí seaimíxíŋoríni. O sfá Jisaso weapínfáyí nání seyíne yóŋ amí bí tŋŋí bí tŋŋí nimóga upírfa nání pírániŋí níseaimíxa uníaríni.” Dŋŋí e níyaiwirí nání dŋŋí síŋá níseaeánirí omí yayí e wiaríŋaríni. ⁷ Ayí rípi nání seyíne nání yayí níniníríná “Ayí xíxeni ayo ninaríŋiríni.” nimónaríni. Nioní xwiyfá Jisaso yayí neainaríŋipi nání gwí aŋí tíyo niŋwearínarani, xwiyfá nímeaarigfápi orakínimínirí níŋirínarani, api sopíŋí oomínirí níŋirínarani, seyíne Gorixo wá níniwianirí e éwiniŋinirí níŋípeaŋoní tŋŋí nawíni ikáŋiríniŋagfá nání nioní dŋŋí síxí seayíŋíni. ⁸ Kiraisí Jisaso seayíŋípa nioní ení dŋŋí síxí níseayirí nání síŋwí oseanímínirí ikíŋíŋí sípi niaríni. “Poro napa nene síŋwí neanímínirí nání ikíŋíŋí sípi rfa wiaríni?” níseaimóníŋíná Gorixo nioní e yaríŋagi síŋwí naniŋí eŋagi nání raríŋíni. ⁹ Seyíne nání Gorixomí ríxíŋí níseauriyiríná rípi uraríŋaríni, “Wígí wíníyí nání dŋŋí sípi níwiro arírá inaríŋápi sayá nimíxa úfíxíni. Úrapí néra mú aga xíxeni níjfa nimóniro ‘Gorixo amá e éfíxíxíniŋí wimónaríŋipi, ayí apírfaŋí?’ yaiwiro dŋŋí níyaikiroro ‘Sípi imóniŋipi, ayí apírfaŋí? Naní imóniŋipi, ayí apírfaŋí?’ yaiwiro neróná dŋŋí sípi níniro arírá inaríŋápi sayá nimíxa úfíxíni.” Gorixomí seyíne nání ríxíŋí níseauriyiríná apíni uraríŋaríni. ¹⁰ Ayí rípi nání api seauriyaríŋaríni. Seyíne agwí ríná dání sfá Kiraiso weapínfáyí nání mimóní yaríŋfáyí yapí mimónípa ero xwiyfá seaxekwíŋopaxí mimónípa ero epírfa nání dŋŋí níyaikiroro “Síwí wé róníŋí imóniŋipi, ayí apírfaŋí?” oyaiwípoynirí ríxíŋí seauriyaríŋaríni.

¹¹ Apí seyíné nerífná Jisasi Kiraiso seaim+xar+ñpimi dáni ikfá sogwí nanj níwerífná yar+ñpa seyíné s+wí wé rón+ñj imón+ñj+pi ayá wí éfríx+ñtrí ríx+ñj e seauriyar+ñar+ñi. Ámá wí seyíné e yar+ñagfa sñwí nísean+róná “Wé rón+ñj ayí yar+ñgápi mfkí ikiño, ayí Goríxor+ñani?” níyaiwiwo omí yayí umero seáyí e umfeyoaro epfrífa nání ríx+ñj e seauriyar+ñar+ñi.

“Nioní gwí ñweañagí nání xwíyífná Jisaso nán+pi+yaní niwéa war+ñi.” ur+ñj nán+ñi.

¹² Gí nírixímeáyíné, seyíné rípi nání “Níjfná oimón+poi.” nimónar+ñi. Amípi sípi nioní nímeáf rípi xwíyífná yayí neainar+ñpimi pírf rakin+ñpaxí mimóní nioní nímeáf+ñimi dáni ámi bí tñní yaní niwéa uní. ¹³ Ayí rípi searar+ñini, “Míxí ináyoyá sím+ñj wínar+ñgá anj riwámí awí rogíáyí tñní wí re ñweagfa nñni ení ‘Poró Kiraisomí xfdar+ñagí nání gwí rífa ñweani?’ níriro níjfná e imón+ñjo.” searar+ñini. ¹⁴ Ayí rípi ení searar+ñini, “Negí nírixímeá anj rí+ñimi ñweagfáyí nápi nioní gwí ñweañaná Goríxo arírá niar+ñagí sñwí nínan+ñro nání omí ámi bí tñní dñj níwíkwíro wáyí m+ñwiní enj síxí níñro Goríxoyá xwíyífná nání ananí wáf rar+ñjo.” searar+ñini. ¹⁵ Ayí nepar+ñini. Wínyí Poroní sípi dñj níaiwiwo xwíyífná rírowígní ero yar+ñgáyí enagí nání Kiraiso nání wáf rar+ñagfa aiwí wínyí napa nioní nání dñj nanj níniwaiwiwo wáf rar+ñjo. ¹⁶ Dñj nanj e níniwaiwiwo yar+ñgáyí, ayí nioní nání dñj síxí níniyiro nání re yaiwiar+ñar+ñi, “Xwíyífná yayí neainar+ñj+pi xfdar+ñagwí nání xwíyífná neameáran+ñro yar+ñgápi pírf urakiwín+ñin+ñi Goríxo rípeño, ayí Pororíani?” E níyaiwiwo wáf urar+ñar+ñi. ¹⁷ E neríñj aiwí sípi dñj níaiwiar+ñgáyí, ayí napa “Wé rón+ñj oyaneyí.” níyaiwiwo mé nioní gwí ñweañaná xwíyífná ámi bí tñní umeáraneyí+ñi yar+ñjo. “Poromí ní múroane seáyí e owimónaneyí.” níyaiwir+ñpimi dání wáf urar+ñar+ñi. ¹⁸ Apiaú xíxegíni e yar+ñgápi nání píoi rí+ñini? Wínyí napa mimón+ñpa nemáná manj+ñani wáf urar+ñagfa níwín+rífnar+ñi, wínyí napa nímoní+ñmána wáf urar+ñagfa níwín+rífnar+ñi, nípiauní Kiraiso nání níriro wáf rar+ñagfa nání nioní yayí yar+ñini.

“Nioní sñi mípé níñwearífná Kiraisomí seáyí e umepfrífa imón+ñj+pi é+ñmígní.” ur+ñj nán+ñi.

Oyi, napa yayí em+ñni. Ayí rípi nán+ñini. ¹⁹ Nioní re níriri ipimón+ñini, “Ríx+ñj seyíné nioní nání Goríxomí nuríyiro kwíyí Jisasi Kiraiso neawfrénapiyíñj+pi arírá níri yar+ñpimi dáni gwí nioní ñweañaná rípi ríxa níniwár+ñpí+ñar+ñi.” níriri ipimón+ñini. ²⁰ Nioní dñj níkwí+ñmori “Napa e é+ñmígní.” yaiwiar+ñj+pi nání ámá wí aí ayá nímo+ñrífa meníni. Ámá sñwí nínan+róná “Kiraiso níx+ñdírí nání seáyí e imón+ñj+pi apí rífa yar+ñni?” níniwaiwiwo omí yayí umepfrífa nání nioní wáf níri+ñmerfná inífná ayá igígní mé enj síxí neámíx+ñin+ñi yar+ñj+pa agwí ení sñni ax+ñi e é+ñmígní. “Xe sñj oun+ñi níniwár+rónar+ñi, níni+ñkíronar+ñi, Kiraisomí yayí umepaxí imón+ñj+ñi é+ñmígní.” nímonar+ñi. ²¹ Nioníyá dñj ayí rí+ñini. Sñni xwífná tñyo níñwearífná Kiraisomí yayí umepaxí imón+ñj+pi em+ñar+ñi. E nerí aí ríxa níperfná xwífná tñyo níñwearífná nímeáf+ñimi seáyí e imón+ñj+pi nímean+ñar+ñi. ²² Nioní sñni mípé níñwearífná xwíyífná yayí neainar+ñj+pi wáf níri+ñmerfná ikfá sogwí wear+ñj+ñi yapí wepaxí aiwí gí+ñni gípi é+ñmígní+ñi imón+ñmár+ñani? Sñni ñweá+ñmígní+ñi imón+ñmár+ñani? Ríxa pé+ñmígní+ñi imón+ñmár+ñani? Nioní maj+ñar+ñi.

²³ Nĩpiaúni anani imónĩmĩgĩnĩrĩ nání rĩxa ayagwĩ imĩxárarĩnĩnĩ. Nioni nĩpémáná nurĩ Kiraiso tĩnĩ nĩŋwearĩná dĩŋfĩ nioniyá “Ayĩ awiaxĩrĩnĩ.” nĩyaiwirĩ aiwĩ “Nionĩ e nerfnáyĩ, sinĩ seyĩné arĩrá seaipaxĩmani.” yai-wiarĩnĩnĩ. ²⁴ Ayínáni nionĩ seyĩné arĩrá seaimfa nání mĩpé xwĩfá tĩyo ŋweámfa nání “Ayĩ anĩpaxĩrĩnĩ.” nimónarĩnĩ. ²⁵ Nionĩ apĩ nání “Neparĩnĩ.” nĩyaiwirĩ nĩnĩpĩmónĩrĩ nání seyĩné Gorixomĩ dĩŋfĩ nĩwĩkwĩrorĩná none searéwapĩŋwápĩ xaiwĩ fá nĩxĩra uro dĩŋfĩ nífá seainĩrĩ enfa nání re nĩyaiwirĩ nĩjĩfá imónĩnĩnĩ, “Nionĩ agwĩ rĩná mĩpé sinĩ nĩŋwearĩ seyĩné arĩrá seaimĩ nání emfárĩnĩ.” nĩyaiwirĩ nĩjĩfá imónĩnĩnĩ. ²⁶ Nionĩ ámi seyĩné tĩámĩnĩ bĩmĩfápmĩ dání seyĩné Kiraisĩ Jisaso tĩnĩ ikárĩnĩŋagfa nání yayf seáyĩmĩ dání epfĩrfa nání “Nionĩ sinĩ mĩpé nĩŋwearĩná ámi bĩ arĩrá seaimfa nání imónĩnĩnĩ.” nimónarĩnĩ.

“Axĩfĩnĩŋfĩ nimónĩro xwĩfápmĩ xaiwĩ fá xĩrĩrĩxĩnĩ.” urĩŋfĩ nánĩrĩnĩ.

²⁷ Pí pí nĩnimónĩrĩfnáyfĩ, úrapĩ mé ámá xwĩyá Kiraiso nání yayf neainarĩŋfĩpĩ dĩŋfĩ wĩkwĩroarĩgĩfáyfĩ epaxĩpĩnĩ xĩdĩrĩxĩnĩ. Nionĩ ámi nĩbĩrĩ sĩŋwĩ nĩseanĩrĩnárani, ámi mĩbĩ seyĩné yarĩgĩfápmĩ nání sa arfáni nĩwirĩnárani, re rarĩŋagfa arfá wimfa nání, “Axĩfĩnĩŋfĩ nimónĩro xwĩyá yayf neainarĩŋfĩpĩ xaiwĩ fá xĩrarĩŋoĩ.” rarĩŋagfa arfá wirĩ “Ámá apĩ pĩrĩpĩrĩ yanĩro yarĩgĩfáyo wákwianĩro nání pĩránĩŋfĩ nĩkumĩxĩnĩro dĩŋfĩ ná bĩnĩ fá nĩxĩrĩro yarĩŋoĩ.” rarĩŋagfa arfá wirĩ emfa nání “Pĩránĩŋfĩ dĩŋfĩ wĩkwĩroarĩgĩfáyfĩ epaxĩpĩnĩ xĩdĩrĩxĩnĩ.” seararĩnĩnĩ. ²⁸ “Ámá pĩrĩ urakianĩrĩ yarĩgĩfáyo Piripai ŋweáyfĩ wáyf mĩwĩ yarĩŋoĩ.” rarĩŋagfa arfá wĩmĩgĩnĩ. Ayĩ seyĩné wáyf mĩyarĩŋagfa sĩŋwĩ nĩseanĩrónáyfĩ, “Nene anfnanĩwá nání imónĩŋwaéne enagĩ nání rfa neaiwapĩyarĩŋoĩ?” yaiwinĩpĩrĩ nání seyĩné sĩwánĩŋfĩ winarĩŋoĩ. E neróná sewanĩfĩnĩ enĩ “Gorixoyeáyfĩ neayimĩxemeanfápmĩ dání ayo múroanĩwárfanĩ?” yaiwinĩpĩrĩ nání sĩwánĩŋfĩ inarĩŋoĩ. ²⁹ Gorixoy Kiraisomĩ dĩŋfĩ owĩkwĩrópoyĩnĩrĩ sĩŋwĩ seanĩŋfĩmani. Omĩ nuxfĩdĩrĩná rĩnĩŋfĩ bĩ enĩ wĩmeáwĩnĩgĩnĩrĩ sĩŋwĩ seanĩŋfĩ enagĩ nání ámá wĩ pĩrĩ searakianĩro yarĩná xwĩyá yayf neainarĩŋfĩpĩ xaiwĩ fá xĩrĩrĩxĩnĩ. ³⁰ Enĩná nionĩ seyĩné tĩŋfĩmĩnĩ wáf emearĩná ámá wĩ nĩpĩkwĩnĩ mĩnikárĩpa yarĩná sĩŋwĩ nanĩgĩfápmĩ tĩnĩ agwĩ rĩná enĩ “Poromĩ ámi sĩpĩ wĩkárarĩŋoĩ.” rarĩŋagfa seyĩné arfá e wĩarĩgĩfápmĩ tĩnĩ axĩpĩ seyĩné enĩ seaimaarĩŋagĩ nání seararĩnĩnĩ.

2

“Dĩŋfĩ axĩpĩnĩ fá nĩxĩrĩrĩ érfĩxĩnĩ.” urĩŋfĩ nánĩrĩnĩ.

¹ Kiraiso seainĩŋfĩpmĩ dání dĩŋfĩ wáf bĩ mĩseáonĩpaxĩrĩnĩ? O wá seawianĩŋfĩpmĩ dání mĩŋfĩ ikĩŋwĩ mĩseamĩrĩpaxĩrĩnĩ? Seyĩné kwĩyfĩ Gorixoyapĩ tĩnĩ mĩkumĩxĩnĩpa reŋoĩ? Segfĩ imónĩgĩfáyfĩ tĩnĩ dĩŋfĩ sĩpĩ inĩro wá wianenĩro minĩpaxĩrĩnĩ? ² Apĩ nĩpĩnĩ nepa imónĩŋagĩ nání “Poroy dĩŋfĩ nífá onĩmiápmĩ mĩwinĩ ayá wĩ owĩnĩnĩ.” nĩseaimónĩrĩná rĩpĩ érfĩxĩnĩ. Dĩŋfĩ ná bĩnĩ axĩpĩnĩ fá nĩxĩrĩrĩ érfĩxĩnĩ. Dĩŋfĩ sĩpĩ inarĩgĩfá axĩpĩnĩ fá nĩxĩra úrfĩxĩnĩ. Axĩfĩnĩŋfĩ imónĩŋfĩnĩ. Apĩ oyaneyĩnĩróná dĩŋfĩ ná bĩnĩ tĩnĩnĩ nĩmoro rĩnĩrĩxĩnĩ. ³ Seyĩné sĩpĩfĩ nimónĩmáná mepa ero wárixayfĩné nimónĩmáná mepa ero érfĩxĩnĩ. Woxĩnĩ woxĩnĩ re yaiwinĩrĩxĩnĩ, “Nionĩ sĩyĩkwĩpĩnĩŋfĩ imónĩŋáná gĩ wĩ seáyĩ e rĩnimónĩŋoĩ?” yaiwinĩrĩxĩnĩ. ⁴ Seyĩné re mĩyaiwĩ,

“Nioní gí dñí e nimónariñpíni nixfdíranená ayí apánirini.” mīyaiwí ámá wí wimónariñpí eni “Anani oyaneyi.” yaiwír+xini.

“Kiraiso siyikwáfpíníñf nimónariñpimi dání Gorixomi seáyi e uméyoañrini.” uríñf nánirini.

⁵ Seyíné Kiraisi Jisaso yapi pákíní nimóniro o xwíá tío nání nñbíríná dñí monípa seyíné eni axípi mófrixini. ⁶ O Gorixo imóniñpa aga nepa nimóniri aiwi wí re mīyaiwiñnigini, “Gorixo tñi xixeni imóniñpí wí mīwáramopaxí imóniñni.” mīyaiwí neri ⁷ e imóniñpí pñi nñwiárimí aga ámá wóniñf nimóniríná omiñf wiinfa nání Gorixoyá xinái wíniñf imóniñnigini. ⁸ Ámá imóniñpa nimónimáná xewanño siyikwáfpíníñf nimóniri Gorixo urípi arfá nñwirí xixeni xfdíñnigini. Ayí nñpenfa nánini marfái, yoxáfpámi yekwíroaráná penfa nání aí Gorixo urípi arfá nñwirí xixeni xfdíñnigini. ⁹ Jisaso e éf enaqí nání Gorixo seáyi e numéyoari yof wiyo niyoní seáyi e muróniñpí wíriñnigini. ¹⁰ Ayí ripí nání e eníñnigini. Anñnamí ñweáyíraní, xwíáyo ñweáyíraní, xwíárimí ínimi ñweáyíraní, nñni yof Jisaso yá arfá nñwiróná xómíñf niyikwiro yayí umero ¹¹ woákíki nñwiróná “Niyoni nání Ámináo, ayí Jisasi Kiraisorini.” riro epírfa nání Gorixo omí numéyoari yof seáyi e imóniñpí wíriñnigini. Kiraisomi ámá seáyi e uméfpámi dání ápo Gorixomi eni seáyi e umepírfarini.

“E éfrixiní yeáyf seayimixemeañyíné xixeni api éfrixini.” uríñf nánirini.

¹² Gí dñí sixí seayináyíné, Jisaso “Gí dñí tñi bi oemini.” mīyaiwí Gorixo urípi arfá nñwirí xixeni nixfdíraná sñwepigí neainí enaqí nání seyíné xámí Gorixo rñípi arfá yímgí nñwiro xixeni yagfápa nioni seyíné tñi ñweañánani marfái, agwi ríná nioni tñi mñweá segfpi nñwearíná aí axípi e arfá yímgí nñwiro píraníñf xdfírxini. Xixeni píraníñf nixfdíroná omí wáyí wiro óf wiro nero naní e éfrixiní yeáyf seayimixemeañyíné xixeni axípi éfrixini. ¹³ Xfo wimónariñpí “E oyaneyi.” seaimóniro xixeni e ero epírí nání síkíki seomixaríño, ayí xfo enaqí nání raríñni.

“Seaiméáfpí nání aníñmí ikaxí míríyayíni éfrixini.” uríñf nánirini.

¹⁴ Pí pí seyíné yarigfápi nerfíná aníñmí ikaxí mírípa ero xwi yfá ximíximí niníri mírípa ero éfrixini. ¹⁵⁻¹⁶ Segí yarigfápimi dání ámá wí xwi yfá seaxekwímpoxí mimónípa ero siyikwí mínigfáyíné imóniro oépoyníri “Aníñmí ikaxí mírípa ero xwi yfá ximíximí niníri mírípa ero éfrixini.” searariñni. Niaiwí Gorixoyániñf imónigfáyíné sñni xwíá tío nñwearóná ámá xaríxarí ero uyíni e yo yarigfáyí tñi nñwearo aí xwi yfá mīseaxekwímpoxíyíné oimónípoyníri e searariñni. Seyíné ámá sípi ayí tñi nñwearo xwi yfá dñí niyimíñf imóniñpí meapírfa nání rñniñpí nuríroná wfaníñf wómixaríñoi. Seyíné aníñf e néra nurónáyí, sfá Kiraiso weapínfáyimi nioni dñí re seaiaiwimífarini, “Nioní niyunimáná aníñf miní wíwapiyíñpí surímá mimóní ríxa xixeni rí ripimónigo?” nīseaiawirí mīxí seameakfñmífarini. ¹⁷ Seyíné Gorixomi dñí nñwíkwíroro xídarigfápi, ayí nanwí o nání rídiyowá yarigfáfpíníñf imónini. Nioní seyíné omí píraníñf oxdfípoyníri niyunimáná seaiwapíyaríná ámá wí nñpikíáná ragí nioníyá púfpi, ayí inígf wainí rídiyowá seyíné yarigfápi ríá apíawí xwé oweníri seáyi e iwayímófáfpíníñf imóninífarini. Nioní nñpikíáná aí seyíné Gorixomi

píránin̄j oxídífpoyin̄ri rixa seaíwapiyin̄ámi n̄ipikífá en̄agí nán̄i anan̄i nion̄i nigí n̄ímeáfp̄i nán̄i yayí eri seyíné nán̄i yayí eri emfár̄ini. ¹⁸ Seyíné en̄i ax̄fp̄i nion̄i yayí yar̄in̄ápa segí seaímeáfp̄i nán̄i yayí ero nion̄i n̄ímeáfp̄i nán̄i yayí ero érix̄ini.

Timotio nán̄i ur̄in̄j nán̄ir̄ini.

¹⁹ “Áminá Jisaso ‘Anan̄ir̄ini.’ n̄iwimónir̄fnáyí, nion̄i sfá ár̄fn̄i wí n̄ipwémáná en̄jáná Timotio seyíné t̄in̄j e yaxwí n̄enap̄iri seyíné imónigfápi nán̄i áwan̄j n̄iráná d̄in̄j wífá nón̄n̄fá nán̄i uowár̄f̄im̄igin̄i.” nimónar̄ini. ²⁰ Ámá nion̄i t̄fn̄i re ηweagfáyí wo seyíné nán̄i d̄in̄j n̄imorfná Timotio moarin̄jpa m̄imoarin̄j en̄agí nán̄i “Om̄i uowár̄f̄im̄igin̄i.” seararin̄ini. O nepa seyíné nán̄i “Ar̄ige r̄fá imón̄in̄joi?” n̄iyaiwiri mimáyo t̄in̄in̄jor̄ini. Ámá re ηweagfáyí wí ax̄fp̄i mimón̄in̄joi. ²¹ Ayí Kiraisi Jisaso ap̄i nán̄i d̄in̄j omópoyn̄ir̄i wimónarin̄jfp̄i nán̄i d̄in̄j mamó wigí wimónarin̄jfp̄i nán̄in̄i moarigfá en̄agí nán̄i om̄i seyíné t̄in̄j e nán̄i uowár̄f̄im̄igin̄i. ²² O m̄im̄iwíaró Kiraisomi pírán̄in̄j x̄f̄dar̄in̄j en̄agí nán̄i seyíné n̄ijfár̄ini. Xámi nion̄i xwiyfápi wáf ur̄imearfná n̄iaíwí xanomi san̄j ur̄apar̄in̄jpa ner̄i san̄j n̄ir̄ap̄in̄jor̄ini. ²³ Ayin̄áni “Am̄ipi nion̄i n̄ip̄r̄fápi nán̄i rixa an̄in̄j̄n̄i n̄ijfá nimónar̄imáná uowár̄f̄im̄igin̄i.” nimónar̄ini. ²⁴ E ner̄i aí nion̄i d̄in̄j re n̄iyaiwiri ip̄imón̄in̄jini, “Timotion̄i marfá, n̄iwan̄in̄joni en̄i Ám̄ináoyá d̄in̄jyo dán̄i s̄ini mé seyíné t̄fám̄ini b̄imfár̄ini.” n̄iyaiwiri ip̄imón̄in̄jini.

Epap̄irodaitaso nán̄i ur̄in̄j nán̄ir̄ini.

²⁵ E ner̄i aí nion̄i d̄in̄j re yaiwiar̄f̄ini, “Epap̄irodaitaso —O gí n̄ir̄ix̄imeáon̄in̄j imón̄in̄j wor̄ini. Jisaso nán̄i wáf urarin̄jwápi nán̄i gwí mon̄in̄jwáyí wor̄ini. Xwir̄ix̄i n̄imearigfá r̄ipi nán̄i en̄i gwí n̄imón̄in̄jyí wor̄ini. Seyíné nion̄i t̄in̄j e nán̄i uowár̄enapáná san̄j n̄irónaron̄jyí wor̄ini. ‘O nion̄i t̄fn̄i re s̄ini ámi bi t̄fn̄i on̄weani.’ n̄iyaiwirfná nan̄jmani. Ámi seyíné t̄in̄j e nán̄i ouowár̄enap̄im̄ini.” yaiwiar̄f̄ini. ²⁶ O seyíné nán̄i ik̄in̄j s̄ipi wir̄i seyíné xwiyfá “O Rom̄yo n̄irémómáná sim̄ix̄i weni.” r̄inarigfápi ar̄fá wífá en̄agí nán̄i d̄in̄j r̄fá uxeri yar̄in̄jagí nán̄i seyíné t̄in̄j̄m̄ini ouowár̄enap̄im̄ini. ²⁷ Xámi o nepa sim̄ix̄i xwé ner̄i rixa n̄ipém̄in̄iri éf̄ aiwi Gorixo wá wian̄f̄pim̄i dán̄i ámi nan̄j en̄in̄igin̄i. Om̄ini wá m̄iwian̄i nion̄i en̄i wá n̄iwian̄in̄j̄n̄igin̄i. Ayí r̄ipi nán̄i seararin̄ini. Epap̄irodaitaso n̄iperfnáyí, Poro d̄in̄j s̄ipi ayá wí win̄in̄iri wá n̄iwian̄ir̄i nan̄j im̄ix̄in̄j en̄agí nán̄i “Nion̄i en̄i wá n̄iwian̄in̄j̄n̄igin̄i.” seararin̄ini. ²⁸ Ayin̄áni seyíné om̄i s̄in̄jwí n̄iw̄in̄iróná d̄in̄j n̄ifá seain̄iri nion̄i “Piripai ηweáyí s̄ini Epap̄irodaitaso nán̄i ‘Sim̄ix̄i xwé yar̄ini.’ r̄fá yaiwiar̄in̄joi?” n̄iyaiwiri ududí ninar̄in̄j̄pi en̄i p̄fn̄i wiar̄iri on̄in̄iri aga ayá wí “Seyíné t̄fám̄ini ouowár̄im̄ini.” nimónar̄ini. ²⁹ Ayin̄áni o ámi seaímeááná “Negí Ám̄iná t̄fn̄i ik̄arin̄jwáyí wor̄fani?” n̄iyaiwiro yayí t̄fn̄i numim̄in̄iro yayí umero ámá on̄in̄j imón̄igfáyí nán̄i “Seáyí e imón̄igfáyir̄fani?” yaiwiro érix̄ini. ³⁰ O “Kiraiso wimónarin̄jfp̄i owim̄ini.” n̄iyaiwiri nerfná rixa n̄ipém̄in̄iri en̄j en̄agí nán̄i seararin̄ini. O seyíné ān̄jwí e mēn̄jagí nán̄i ar̄irá m̄inipax̄i imón̄in̄j̄pi xewan̄in̄j Poromi owim̄in̄iri n̄inirfná yoí mayí nimón̄iri rixa n̄ipém̄in̄iri en̄j en̄agí nán̄i seararin̄ini.

3

Iyí s̄m̄f̄ s̄fó wákwinariḡfápmi d̄iñf̄ wikw̄f̄roariḡfáyf̄ nán̄i ur̄iñf̄ nán̄ir̄ini.

1 Gf̄ n̄ir̄ix̄imeáȳiné, xw̄iȳf̄á yoparf̄ b̄i rip̄i osearim̄ini. “Ámináo t̄ini ikár̄iniñwaénerf̄ani?” n̄iyaiwin̄iro d̄iñf̄ n̄if̄á seain̄f̄win̄iḡini.

Xámi r̄f̄wam̄iñf̄ near̄i seaiapowáriénap̄iñápi ámi ax̄ip̄i near̄fná anim̄im̄f̄ m̄iniar̄iñaḡi eaar̄iñini. Nion̄i e ner̄fná ámá wí yap̄i seaiwap̄iyip̄ir̄ix̄in̄ir̄i s̄iñw̄f̄ r̄ir̄im̄ix̄í seaim̄f̄ enaḡi nán̄i rar̄iñini. 2 Ámá s̄íwí uȳinií yar̄iñf̄ȳf̄ yap̄i imón̄iḡfáyf̄ —Ayf̄ sip̄i imón̄iñf̄p̄i yar̄iḡfáyf̄r̄ini. D̄iñf̄ x̄eñw̄f̄ re moar̄iḡfáyf̄r̄ini, “Iyf̄ s̄m̄f̄ s̄fó wákwin̄iḡfápmi d̄áni Gor̄ixoyá s̄iñw̄f̄yo d̄áni ámá wé rón̄iñf̄ imónar̄iḡfár̄ini.” X̄eñw̄f̄ e n̄iyaiwiro s̄fó rón̄iḡfáyf̄r̄ini. Ámá ayf̄ seȳiné yap̄i seaiwap̄iyip̄ir̄ix̄in̄ir̄i s̄iñw̄f̄ t̄ini éir̄ix̄ini. 3 Ayf̄ rip̄i nán̄i searar̄iñini. Nene Gor̄ixo kw̄iyf̄ neaiap̄iñf̄pimi d̄áni om̄i yayf̄ umerane Kirais̄i Jisaso neaiiñf̄p̄i nán̄i seáȳi e umerane yar̄iñwaéner̄ini. Neḡf̄ imón̄iñwápim̄ir̄ani, newan̄iñene yar̄iñwápim̄ir̄ani, d̄iñf̄ n̄iw̄ikw̄f̄rorane d̄iñf̄ re m̄iyaiwiar̄iñwaéner̄ini, “Apiáum̄i d̄áni anan̄i Gor̄ixoyá s̄iñw̄f̄yo d̄áni wé rón̄ipax̄f̄ imón̄iñw̄ini.” n̄iyaiwirane d̄iñf̄ s̄iñá neaeánar̄iñf̄man̄i. S̄fó wákwin̄iñwaéner̄ani, m̄iwákwin̄iñwaéner̄ani, Gor̄ixoyá s̄iñw̄f̄yo d̄áni nepa s̄fó wákwin̄iñf̄ imón̄iḡfáyf̄, ayf̄ nene Kiraisom̄i d̄iñf̄ n̄iw̄ikw̄f̄ror̄iñf̄pimi d̄áni e imón̄iñw̄ini. 4 Nion̄i gf̄ imón̄iñápir̄ani, nīwan̄iñon̄i yagáp̄ir̄ani, apiáú nán̄i d̄iñf̄ nīmor̄fná “Apán̄ir̄f̄ani?” n̄iyaiwir̄i d̄iñf̄ s̄iñá neán̄ipax̄f̄ aiwi apiáum̄i d̄áni wé rón̄iñf̄ imón̄ipax̄f̄ menaḡi nán̄i d̄iñf̄ wí e n̄iyaiwir̄i d̄iñf̄ s̄iñá neánar̄iñf̄man̄i.

“Xámi d̄iñf̄ s̄iñá n̄ineága waḡf̄p̄i paim̄im̄f̄ wiar̄iñini.” ur̄iñf̄ nán̄ir̄ini.

Ámá wí “Newan̄iñene apán̄i imón̄iñw̄ini.” n̄iyaiwiro d̄iñf̄ s̄iñá weánar̄iñaḡi aí nion̄i an̄ipax̄f̄ imón̄iñini. 5 Ayf̄ rip̄i nán̄i searar̄iñini. S̄fá inók̄i n̄ix̄ir̄iñe d̄áni s̄fá wé w̄f̄um̄i d̄añf̄ waū wo óráná iyf̄ s̄m̄f̄ s̄fó n̄iwák̄w̄iḡfon̄ir̄ini. Is̄ir̄er̄iyf̄ won̄ir̄ini. Siyik̄f̄ Bej̄imanoyápmi d̄añon̄ir̄ini. Gf̄ nieár̄fawé Xib̄iruyf̄ won̄ir̄ini. Nw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñf̄pimi nion̄i Parisi imón̄iñá won̄i enaḡi nán̄i x̄ix̄eni x̄f̄dar̄iñá won̄ir̄ini. 6 Gf̄ nieár̄fawé érowiápn̄iḡfápi x̄ix̄eni ox̄f̄d̄im̄in̄ir̄i éáyf̄ s̄m̄f̄ n̄ix̄ead̄fp̄en̄ir̄i ner̄fná Jisaso yá siyik̄f̄ imón̄iḡfáyo x̄ean̄iñf̄ wikár̄imeagáon̄ir̄ini. Ámá ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñf̄pimi n̄ix̄f̄d̄ir̄iñf̄pimi d̄áni wé rón̄iñf̄ yar̄iḡfápa nion̄i en̄i e x̄ix̄eni yar̄iñá enaḡi nán̄i ámá ayair̄ir̄f̄ wí nipax̄f̄ mimón̄iñáon̄ir̄ini. 7 E ner̄i aiwi Kiraisom̄in̄i an̄iñf̄ d̄iñf̄ wikw̄f̄rómf̄a nán̄i xámi pí pí d̄iñf̄ s̄iñá n̄ineága waḡf̄p̄i agw̄i riná r̄ixa paim̄im̄f̄ wiar̄iñár̄ini.

“Wé rón̄iñf̄ Kiraiso neaiiñf̄pimi d̄áni imón̄ipax̄f̄p̄ni oimón̄im̄ini.” ur̄iñf̄ nán̄ir̄ini.

8-9 Ap̄in̄i mar̄f̄át, gf̄ Áminá Kirais̄i Jisaso nán̄i nīf̄f̄á x̄ix̄eni nimón̄ir̄fná imón̄iñápi, ayf̄ nion̄i Judayf̄ wo nimón̄ir̄iñf̄pimi d̄áni imón̄agáp̄ir̄ani, nīwan̄iñon̄i yagáp̄ir̄ani, nīmúrón̄ir̄i seáȳi e imón̄iñaḡi nán̄i “Xámi yagáp̄i r̄ixa sip̄i imón̄ini.” yaiwiñini. Ai, o niñf̄p̄i nán̄i d̄iñf̄ nīmor̄fná “Xámi d̄iñf̄ s̄iñá neán̄aḡf̄pi, ayf̄ sik̄f̄pián̄iñf̄ imón̄iñf̄p̄ir̄f̄ani?” yaiwiñini. An̄iñf̄ Kiraiso t̄ini kum̄ix̄in̄ir̄ai o t̄ini naw̄ini ikár̄in̄ir̄i em̄f̄a nán̄i e yaiwiñini. “Wé rón̄iñf̄ x̄ewan̄iñon̄i ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñf̄p̄i x̄f̄dar̄iñápmi d̄áni imón̄ipax̄f̄ en̄f̄p̄i oimón̄im̄ini.” m̄inimón̄f̄ wé rón̄iñf̄ Kiraisom̄i d̄iñf̄ wikw̄f̄róáná imón̄ipax̄f̄ en̄f̄p̄i —Ap̄i Gor̄ixo ámá x̄ewaxom̄i d̄iñf̄ wikw̄f̄roar̄iñaḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄fná “Wé rón̄iḡfáyf̄r̄ini.” rárar̄iñf̄p̄ir̄ini. “Ap̄in̄i oimón̄im̄ini.”

nimónaríhagí nání “Xámi díní síná neánagípi, ayí sikípiáníhí rimóníní?” yaiwíhíní. ¹⁰ Ení eáníhí Kiraiso níperí ámi wiápínímeánípi níoní ení axípi nímeari ríníhí o meánípi axípi meari díní o níyaiwirí penípi axípi yaiwirí emífa nání o tñní erímeánígwíoní imóníimíginí “Siyikwípiáníhí imóníhípiá rífa imónaganigíní?” yaiwíhíní. ¹¹ Pegíáyí níwiápínímeari nání níoní díní níyímíhí tñjáoní imónímífa nání re nimónaríní, “Kiraiso tñní erímeánígwíoní imóníimíginí.” nimónaríní.

“Ámá yamíyamúrónígí níñíróná yarígíápa yaríháoñíhíní.” uríhí náníhíní.

¹² “Nioní Goríxo díní ‘Poró e imóníwíníginí.’ níaiwíhípi tñní ríxa xíxení imóníhíní.” míseararíhíní. “Ríxa yóí imóníhíní.” míseararíhíní. E mísearípa nerí aí Kiraisí Jisaso Poró e imóníwíníginíhíní ífa níyamíxíhípi tñní xíxení imóníimíginíhíní símí níxeadípeníhíní néra waríhíní. ¹³ Níríxímeáyíné, “Nioní apí tñní ríxa xíxení imóníhíní.” míyaiwí rípihíní ífa níxíríhíní yaríhíní. Xámi imónagápi nání arífa níkeamorí síní mímónípa enípi nání díní nímorí yaríhíní. ¹⁴ E nerífa ámá yamíyamúrónígí níñíróná ípímóaríníhípi ómeaaneyíníro íkífa oranjáriníje nání íríníhí warígíápa níoní ení Goríxo nene nání ípímóaríníhípi —Apí Kiraisí Jisaso neaiíhípihíní dání díní níyímíhí anínamí dání imónaníwá nání Goríxo wá nearepearíhípihíní. Apí meámíimíginíhíní axípi éhíní nerí íríníhí waríhíní.

¹⁵ Díní yóí imóníhíwaéne díní xegí bí mímó níoní seararíhípihíní mówaníginí. Seyíné díní níoní nímorí seararíhípi marífaí, díní xegí bí ífa níxírírónyáí, Goríxo apí nání ení wáfa seaókímíxíníhíní. ¹⁶ E nerí aí díní naní nene ríxa nímorane xíríhíwápi xaiwí wakírímíxíwaníginí.

“Nioní íkaníhí níaxídípoyí.” uríhí náníhíní.

¹⁷ Níríxímeáyíné, síhíwepígí níoní enápipí níaxídípoyí. Síhíwepígí none yaríhíwápa yarígíáyo ení síhíwí mí ómíxaxídípoyí. ¹⁸ Ayí rípi nání seararíhíní. Ámá obaxí wígí díníyo níxídíróná yarígíápipíhíní dání réníhí níríro síwá neainaríhíoi, “Xwíyífa Kiraiso yoxáfpámi yekwíróaráná neaiíhípi nání ríníhípi nání míneaimóní o tñní xepíxepá róníhíwíhíní.” Éníhí níríro síwá neainaríhíoi. Ámá e yarígíáyí nání ríxa ámi ámi searayíhíhíní. Agwí ení síhíwíríxí tñní seararíhíní. ¹⁹ Ayí rípi náníhíní. Ámá ayo Goríxo aníhímíxíníhíní. Wígí agwí wiaríhípihíní náníhíní míhí inarígíápi, ayí hífáníhí xírarígíápiríní. Wígí yarígíápi ayá wimopaxí imóníhíagí aiwí weyí menarígíápiríní. Amípi xwífa tíyo wenípihíní náníhíní símí símí e níhíníyo yarígíápiríní. ²⁰ Ámá ayí e yaríhíagífa aí ayí rípi nání “Síhíwepígí níoní enápipí íkaníhí níaxídípoyí.” seararíhíní. Nene anínamí híweanfíwaéneríní. Ámína Jisasí Kiraiso e dání níweapírí yeáyí neayímíxemeáwíníginíhíní weníhí nerí híweanfíwaéneríní. ²¹ O níweapírí negí wará urí epaxí imóníhí tíyí xíoyáníhí oimónípoyíníhíní neaimíxáná awíaxí oyá imóníhípa axípi e imónaníwáriní. Ayí xegí ení eáníhí amípi níhíní íhímí onuríhípoyíníhíní wímíxípaxí imóníhípihíní tñní negí warápi oyáníhí neaimíxíyínífa enági nání seararíhíní.

4

¹ Ayínání díní síxí seayíhíyíné, síhíwí seanihíníhíní nání íkíníhí sípi níaríhíyíné, Jisasomí píraníhí níxídíhíhípipíhíní dání díní nífa níxíró

Gorixox e éwiniḡiniḡi niriḡpeáána mimiwiáró enápi nani siwaniḡi niniro yarigfáyinéḡini. Seyné iriwá mé “Ámináo tñi ikárinḡwaénerfan?” niyawiḡiro xaiwí dḡiḡi siḡi niniro ḡweáḡixini.

Apixí wipaumi urḡiḡi naniḡini.

² Yuodiaixi tñi Sidikixi tñi enḡi rirémixi bi oeamini. Aipagwi Ámináo tñi ikárinḡiḡipagwi enagḡi nani nawini nimóniri ḡweápiyi. ³ Ai, xwiḡiḡapi wáfi uraniwi nani rḡkwiniḡi nimóniri ḡwi nawini móniḡwiḡioxini, joxi apixi ipau dḡiḡi ná binḡi xiripisi nani wimiximiniḡi ériḡixini. Nioni tñi xwiḡiḡi yayfi neainariḡi imóniḡiḡi wáfi urimeani nani ḡwi nimóniḡiḡipau enagḡi nani rariḡini. Ípau Kiremedo tñi wáfi nioni tñi wáfi urariḡwaowa tñi eni ḡwi nimóniri nawini egípaú enagḡi nani rariḡini. Ayíyá yoí ikwí dḡiḡi niyimḡiḡi imóniḡiḡi meapḡiḡaniḡi ḡwirárinini.

“Awayini ériḡixini.” urḡiḡi naniḡini.

⁴ Seyné ininá “Ámináo tñi ikárinḡiḡwaénerfan?” niyawiḡiro yayfi ériḡixini. Ámi axipiḡi diririḡi bi oseamini. E niyawiḡiro yayfi ériḡixini. ⁵ Ámá nani “Ayí sanigfáyifani?” seaiaiwipiḡi nani awayiniḡi niḡeniḡi nimóniro ériḡixini. Ámináo weapiḡi nani rixa aḡwi e enagḡi nani searariḡini. ⁶ Wí ududfi miḡeainipani. Pí pí seaimeáána Gorixoxi urḡiḡixini. Omí nurirfána rixiḡi “Anani e neaii.” uriro yayfi wiro ériḡixini. ⁷ E nerónáyfi, seyné Kiraisi Jisaso tñi nawini ikárinḡiḡi enagḡi nani niwayiróniro kikiḡi ḡweapḡi nani Gorixox anani e seaimixiniḡi. Niwayiróniro kikiḡi ḡweapḡi nani Gorixox seaimixiniḡi, api nani ámá xixeniḡi niḡiḡi oimónaneyiniḡi aiwi wí “Ayí apirfani?” yaiwipaxi mimóniḡiḡi. Gorixox api tñi seaimixaniḡi, wí dḡiḡi sipi seaimixiri ududfi seainiri epaximani.

“Nani imóniḡiḡi naniḡi dḡiḡi nimoro ériḡixini.” urḡiḡi naniḡini.

⁸ Niriḡimeáyiné, yopariḡi bi ripi osearimini. Pí pí nepa imóniḡiḡi tñi pí pí seayi e umepaxi imóniḡiḡi tñi pí pí wé róniḡi imóniḡiḡi tñi pí pí siyikwí minḡiḡi imóniḡiḡi tñi pí pí awiaxi imóniḡiḡi tñi pí pí weyfi umeariḡi imóniḡiḡi tñi —pí pí siwí yadimḡi imóniḡiḡiḡi, pí pí siwí yayfi umepaxi imóniḡiḡiḡi, api niḡini nani dḡiḡi piḡiḡiḡi. ⁹ Amipi nioni seaiwapiyáni seyné “Nepariḡi.” niyawiḡi umimniḡiḡi —Api aríḡi niro siḡwi nanaxidiro egípiḡi. Api néra úriḡixini. E néra nurónáyfi, Gorixox —O xoyá dḡiḡi tñi ámá niwayiróniro kikiḡi ḡweapḡi nani wimixariḡi. O xegí dḡiḡi tñi seakikayonfariḡi.

“Seyné nioni nani dḡiḡi nimoarigfápi nani yayfi ninarini.” urḡiḡi naniḡini.

¹⁰ Emá ayá wí rixa niḡwémána enána seyné ámi nioni nani dḡiḡi nimoro amipi wí wiowárenapagi nani “Ámináo tñi nawini ikárinḡiḡiḡi?” niyawiḡi yayfi ayá wí yariḡini. Xami iná nioni nani dḡiḡi niḡimoro aiwi nioni aḡwi e meḡagi nani sanḡi niriḡipaxi mimóniḡiḡi nani nioni niḡiḡi. ¹¹ Nioni amipi wí nani dḡiḡi niḡeamóniri nani miḡeairariḡini. Nioni rixa re niyawiḡi éwapiniḡi, “Pí pí nimónirfániḡi, ayí anani xe oimóniminiḡi.” niyawiḡi éwapiniḡi. ¹² Nioni wienḡi meániḡiḡi nimóniri niḡwearinani, siḡi muniḡi nimóniri niḡwearinani, “Ayí ananiriḡi.” niyawiḡi kikiḡi ḡweámfi nani rixa néwapiniḡi niḡiḡi imóniḡiḡi. Pí pí wí nímeánarani, aḡwi imí niḡiyirfaniḡi, aḡwi niḡirfaniḡi, “Ayí ananiriḡi.” niyawiḡi kikiḡi emfi nani inimi imóniḡiḡi

náni ríxa néwapínri níjǎ imóniŋíni. ¹³ Api, ayí rípiŋíni. Kiraiso eŋǎ síxǎ neámíxíŋípmí dání pí pí nímeáána “Ananíríni.” níyaiwirí kikiǎ ŋweapaxíríni. ¹⁴ E neríŋǎ aiwí xeaníŋǎ rípi nímeáána seyíné arírǎ owianeyínri níǎǎpi weyí seamearípaǎ níǎǎríní. ¹⁵ Piripai ŋweáyíné, nioníni marǎǎi, sewaníŋíyíné ení rípi nání níǎǎríní. Iwamító nioní xwíyǎǎ yayí neainaríŋípi wǎf níŋíŋí Masedonia píropenísíyo píni níwiárimí unǎína Jisasoyǎ síyikí imóníǎǎ aŋǎ bimí ŋweagíǎpi marǎǎi, seyínéni nioní saŋǎ nírápaníro nání wiowárenapayigíawixíni. ¹⁶ Nioní píni níseawiárimí nurí síní ná jíamí mú aŋǎ Tesaronaikayo e ŋweaǎána ná bíní míwiowárenapíǎǎwixíni. Biaú wiowárenapíǎǎríní. ¹⁷ Ámí bí wiowárenapíŋíŋíni níseararíŋíni. Seyíné nioní nání wiowárenaparíŋagí eŋagí nání Goríxo naŋǎ seaiúwiníŋíni seararíŋíni. ¹⁸ Amípi níni seyíné wiowárenapíŋíni nímearíŋíni xíxeni nímearí aí ámi surímǎ wí epákwínowíŋíni. Wiowárenapána Epapírodaitaso nímeámí bíŋípi ríxa meáa eŋagí nání nioní ríxa apáníŋíni. Seyíné saŋǎ nírápaníro wiowárenapíǎpi, ayí Goríxo nání rídíyowǎ sinadíŋǎ naŋǎ eaaríŋíŋíni imóníni. Api sinadíŋǎ weáána díŋǎ yayí winípaǎŋíni imóníŋíni.

¹⁹ Nwíǎ nioní xídaríŋáo, o seyíné Kiraisí Jisaso tǎni nawíni ikáŋíŋíŋíni eŋagí nání amípi seyíné díwí ikeamóníǎpi níseaiapíríŋíni “Amípi níni naŋípi nání mímúroníŋáoníríŋíni?” níyaiwirí seáyí e imóníŋíni seaiapíríŋíni. ²⁰ Negí ápo Goríxomí ámǎ níni aníŋǎ miní seáyí e umífeyoáwaníŋíni. “Api e éwaníŋíni.” nímónaríni.

Yayí wiowáŋíŋíni náníŋíni.

²¹ Nioní “Ámǎ Jisási Kiraiso tǎni ikáŋíŋíŋíni níyoní yayí níwíŋíŋíni.” nímónaríni. Níŋíŋíŋíni nioní tǎni re ŋweagíŋíni ení yayí seaiwáŋíŋíni.

²² Ámǎ Goríxoyǎ re ŋweagíŋíni níni yayí níseaiwáŋíŋíni aí ámǎ Goríxoyǎ míxí ináyí Sisaoyǎ aŋíyo omíŋǎ wíaríŋíŋíni aŋípaǎŋíni. ²³ Ámíni Jisási Kiraiso wǎ níseawianírí díŋǎ seakíŋíŋíni.

Payí Poro Korosi ɲweáyí nání eaɲínaríní.

Payí rína Jisasoyá siyikí imónígíá aɲí yofí Korosi ɲweaqíáyí nání Poro eaɲínaríní. Aɲí apí Esia pìropenísíyo ikwíróndɲagí aiwí Poro xewaníɲo pìropenísí ayo nemeríná aɲí apimí memé Epaɲíraso aɲí apimí xwiyíá yayí neainarínɲí wá uríní urówáráná e ɲweáyí wí Jisasomí dɲíɲ wíkwírógáwaxíní. Xwiogwí wáu woraní, wáu wáuraní, pwéáná Poro Romíyo gwí ɲweaɲáná Epaɲíraso níwímearí áwanɲí réníɲí uríníɲígíní, “Mimóní uréwapíyarígíá wí Korosi nání nuro Jisasoyá siyikí imónígíáyo ikweakwímí imóníɲíɲí nuréwapíyiro re uraríɲoi, ‘Goríxoyá imónímáńaríní nísimóníríná Jisasomíní dɲíɲ níwíkwíróńá apánimaní. Aiwá ɲwíá ɲwíráríníro xwíríá imóníro neríɲíɲímí dáníní imónípaxíríní.’ uríro ‘Goríxomí xómíɲí níyíkwírí seáyí e numero aiwí aɲíńajíyo ení wí múropaxí mimóníní.’ uríro ‘Jisaso Goríxo tńí xíxeni imóníɲomaní.’ uríro nero sekaxí ámí bí tńí bí tńí seáyí e ikwíkwarímí wiaríɲoi.” Áwanɲí e uríagí Poro Korosi ɲweáyí xerɲwí uréwapíyarígíáɲí ríwímíní omamópoyíníɲí payí rína nearí Tikikasomí wiowáriníɲígíní.

1-2 Poroní —Nioní Goríxo nírféaagí nání Jisasi Kiraisoyá wá wurímearíná woníríní. Nioní tńí Timotio —O Kiraisomí xídaríɲagí nání negí nírixímeáníɲí imóníɲí woríní. O tńí yawawí payí rína Korosi ɲweaarígíá Goríxoyá imóníro Kiraiso tńí nawíní ikáríníro egíáyíné —Seyíné nírixímeá Kiraisomí píraníɲí xídarígíáyíńeríní. Seyíné nání yawawí payí rína nearí mónaparíɲwí. Yawawí “Negí apo Goríxo wá seawianírí oyá dɲíɲ tńí seyíné níwayíróníro ɲweapírí nání seaiirí éwínígíní.” yeaimónaríní.

“Segí nanɲí yarígíáɲí nání Goríxomí yayí wiarígíwíríní.” uríɲí náníríní.

³ Seyíné nání yawawí Goríxomí —O negí Ámíná Jisasi Kiraisomí xanoríní. Omí ríxíɲí níseauríyirainá íníná yayí wiarígíwíríní. ⁴ Xwiyíá re ríníagí aríá níwirane nání, “Korosi ɲweáyí Kiraisí Jisasomí dɲíɲ níwíkwíróro ámá Goríxoyá imónígíá nání nání dɲíɲ sípí wiarígíáríní.” Xwiyíá e ríníagí aríá níwirane nání Goríxomí yayí wiarígíwíríní. ⁵ Seyíné “Aɲínamí dání Goríxo yeáyí neayímíxemeaníáríní.” níriro dɲíɲ ikwímogíáɲí nání nímore nání Jisasomí dɲíɲ níwíkwíróro oyá ámá nání dɲíɲ sípí wiarígíáríní. Xámí xwiyíá nepaxíɲí imóníɲíɲí — Apí yayí neainaríní imóníɲíɲí. Apí aríá níwiróná “Nepa Goríxo e neainíáríní.” níyáiwiro dɲíɲ ikwímogíáɲí nání aríá wígíáríní. ⁶ Xwiyíá yayí neainaríní aɲí nímíní aríá wígíápa seyíné ení aríá wígíáríní. Aɲí nímíní ámá xwiyíá apí aríá níwiro nání síwí nanɲí imóníɲíɲí néra uro Jisasomí dɲíɲ wíkwíróarígíáyí sayá nímogá uro yarígíápa seyíné iwamíto aríá níwiro wá Goríxo níneawianírí neainíɲí nání xíxeni níjía imónígíe dání axípí e néra waríɲoi. ⁷ Xwiyíá yayí neainaríní nioní seararínáɲí, ayí Epaɲíraso searéwapíyíníɲí. O negí dɲíɲ síxí uyínwá woríní. Xwiyíá Jisaso nání none tńí wá wurímearíní wá wíkwíróarígíáyí nání gwí móníɲwá woríní. Seyíné arírá seainí nání Kiraisomí xínáíníɲí nímonírí yaríɲo ananí dɲíɲ uɲwírárípaɲí yaríɲí woríní. ⁸ O seyíné kwíyíɲí seainíɲíɲímí dání ámá nání dɲíɲ sípí níwiro arírá wiarígíáɲí nání áwanɲí yearémeaníríní.

“Seyíné apí apí epírfa nání rixínj seauriyarigwírini.” urínj nánirini.

⁹ Seyíné nání áwanj e yearémeanj enagj nání sfá iwamfó arfá wigwílyi dání píní wí mīwíarí seyíné nání Gorixomi rixínj níseauriya warigwírini. Rixínj níseauriya nurainá seyíné rípi rípi oimónipoyiníri urarigwírini. Seyíné ámá Gorixoyáy e éfrixiníri wimónarinjipi nání nijfá onímiápi mimóní aga xixení nimóniróná dínj émf saimí moro kwíyí oyápi seaainjipimí dání “O imóninjipi apírani?” níyaiwiro sínjwí mí wómixipírí nání imóniro oépyiníri urarigwírini. ¹⁰ Seyíné apí apí nimónimáná rípi rípi epírfa nání rixínj seauriyarigwírini. Segí pí pí yarigfá nípiní nání Gorixo yayí winínfa nání Ámináoyá ámá imónigfáyí epaxípi tñní xixení néra úfrixiníri rixínj e seauriyarigwírini. Seyíné ámá sealkwiárinípa x ímóninjí xixegíni epírfa nání ení seauriyarigwírini. Nijfá Gorixo nání imónigfápi sayá nimíxa upírfa nání ení seauriyarigwírini. ¹¹ Seyíné pí pí seaimeáaná yayí tñní “Ananirini.” níyaiwiro xwámámí wipírfa nání Gorixo xegí enj síxí eáninjipimí dání —Apí xfo níkíníri seáyí e imóninjipírini. Apimí dání enj seaimixínfa nání ení rixínj seauriyarigwírini. ¹² Ámá ápo Gorixo tñní wfá óníje ηweapírífáyí imónipírífápi seyíné ení axípi e imónipaxí seaimixínj enagj nání seyíné ení wfá xfo óníje ηweapírífáriní. Ayínání seyíné omí yayí umepírfa nání ení rixínj seauriyarigwírini. ¹³ O sfá yiníje obomí símanjwíyóninjí wurínagwaé dání níneafkwamixírí xegí xewaxo, dínj síxí uyínjyó xwioxíyo ηweárfrixiníri neawárinjírini. ¹⁴ O xegí xewaxo neapeinjipimí dání nínearoayíroríná negí fwí yarínjwápi yokwarímí neainjírini.

Kiraiso, níyoní seáyí e wimóninjo nání urínj nánirini.

¹⁵ Kiraiso, nene sínjwí winínjwáo, o Gorixo, nene sínjwí mīwinípa x ímóninjo nání “E imóninjorani?” yaiwianfwá nání piaumímí neainarínjírini. Amípi nñní Gorixo imixínjipimí seáyí e múroñorini. ¹⁶ Ayí rípi nání “Seáyí e múroñorini.” seararínjini. O amípi xwfáyo enjýfrani, anjnamí enjýfrani, sínjwí winípa x ímóninjipírani, mīwinípa x ímóninjipírani, pí pí kwíyí enj eániro seáyí e imóniro yarigfáyífrani, apí nípiní Gorixo nimíxíríná xewaxoyá wéyo dání imixínjírini. Apí nípiní nimíxíríná oyá wéyo dání imixínjíní marfái, apí nípiní omí yayí umepírfa nání ení imixínj enagj nání rarínjini. ¹⁷ O amípi síní mimónípa enjímí ηweaagorini. O xegí enj eáninjipimí dání amípi síní xegí wenjpa wení. ¹⁸ Míinjíyimi wará nípiní ínimi wurínjípfa Kiraiso mínjíninjí imóninjomí sfóyá síyikí imónigfáyí ínimi wurínjínagfa nání seáyí e wimóninjorini. Xegí síyikí imónigfáyo mfkí ikijnorini. Amípi nípiní nání xírání xírání imóníro imónínfa nání xwáripáyo dání níwíápínímearfáná óf imomeañorini. ¹⁹ Ayí rípi nání seararínjini. Gorixo xewaninjo “Nioní imóninjá nípiní gí íwomí xe síxí owínini.” wimónarinj enagj nání xewaxo xixení e imóninjírini. ²⁰ Gorixo amípi nñní xwfá tñyo enjýfrani, anjnamí enjýfrani, amípi nñní xegí xewaxo éfipimí dání píyí wíráriníwanígíníri enjírini. Sípi ámá wíkararigfápi nání xegí xewaxo yoxáfpámí yekwíroáraná xegí ragí púfipimí dání yiyí xópé níoníninjí imónímfáníri enjírini.

“Gorixo xfo tñní gwiaumí inípa x ímónanfwá nání neaimixínjírini.” urínj nánirini.

²¹ Xámi seyíne dñj sɪpí moro sɪpí ero yagfápimi dání Gorixomi sɪmɪ tɪnɪ wiro o tɪnɪ nawínɪ mimónɪ xepɪxepá rónɪro yagfáyíne enagɪ aiwi ²² o xegɪ xewaxo ámá nimónɪrɪ yoxáɪpámɪ penjɪpimi dánɪ xfo tɪnɪ nawínɪ gwiaumɪ inɪpaxɪ imónɪpɪrɪfá nánɪ seaimɪxɪɲɪrɪnɪ. Xegɪ sɪɲwɪ anɪɲe dánɪ éf seauráraná seyíne sɪyɪkwɪ mínɪgɪfáyíne imónɪro igfánɪɲɪ eámónɪgɪfáyíne imónɪro xwɪyɪfá mɪseaxeKWɪmopaxɪ imónɪro epɪrɪfá nánɪ e seaimɪxɪɲɪrɪnɪ. ²³ E seararɪɲagɪ aɪ seyíne xwɪyɪfá yayɪ neainarɪɲɪpɪ —Apɪ aɲɪ nɪmɪnɪ ɲweagɪfáyo rɪxa wáf urɪmenɲwáɪrɪnɪ. Poronɪ enɪ wáf urɪmemɪfá nánɪ imónɪɲɪpɪrɪnɪ. Apɪ seyíne aga xaiwɪ fá nɪxɪra uro dñj nɪwɪkwɪroróná sɪrɪ munɪ ero xwɪyɪfá apɪ iwamó arɪfá nɪwiróná “Neparɪnɪ. Gorixoxo naɲɪ e neaiɪfárɪnɪ.” yaiwigfáɪpɪ nánɪ sɪnɪ dñj nɪwɪkwɪmóa uro nerónáyɪ, Gorixoxo seyíne rɪxa sɪyɪkwɪ mínɪgɪfáyíne imónɪɲáná xegɪ sɪɲwɪ anɪɲe dánɪ éf seauráɪnɪfárɪnɪ.

“Rɪnɪɲɪ mearɪ wáf urɪrɪ yarɪɲɪnɪ.” urɪɲɪf nánɪrɪnɪ.

²⁴ Seyíne arɪrá seaimɪnɪrɪ yarɪná rɪnɪɲɪ nímeáɪ rɪpɪ nánɪ yayɪ nɪnarɪnɪ. Rɪnɪɲɪ Kiraísomɪ sɪnɪ mɪwímeaɲɪnɪɲɪ imónɪɲɪpɪ nionɪ onɪnɪnɪrɪ yarɪɲɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ seararɪɲɪnɪ. Gorixoxo nɪnɪrɪpɪarɪná nionɪ ámá Kiraísoyá sɪyɪkɪ imónɪgɪfáyo —Ayɪ xfoyá warárɪnɪɲɪ imónɪgɪfáyɪrɪnɪ. Ayo arɪrá wimɪnɪrɪ yarɪná xeanɪɲɪ wímeáwɪnɪgɪnɪrɪ nɪrɪpɪeɲɪpɪ, apɪ nɪpɪnɪ xɪxenɪ onímeaɲɪrɪ yarɪɲɪnɪ. ²⁵ Émá imónɪgɪfáyɪfá xɪnáɪnɪɲɪ nɪwimónɪmáná wáf wurɪmeimɪfá nánɪ nɪrɪpɪeáagɪ nánɪ ámá xfoyá sɪyɪkɪf imónɪgɪfáyíneýá sɪnáɪnɪnɪɲɪf nímónɪrɪ arɪrá seaimɪnɪrɪ yarɪɲáonɪrɪnɪ. Émáýíne xwɪyɪfá Gorixoyáɪ rokɪfá seaimɪfá nánɪ e nímónɪrɪ yarɪɲáonɪrɪnɪ. ²⁶ Xwɪyɪfá apɪ xáminá dánɪ ámá nɪɲweaxa bagɪfá ɲɪyonɪ ínɪmɪ rɪnárɪnɪɲɪpɪ aɪ agwɪ rɪná ámá Gorixoyá imónɪgɪfáyo rɪxa pɪaumɪmɪ winɪnɪ. ²⁷ Xwɪyɪfá ínɪmɪ rɪnárɪnɪɲɪf apɪ —Apɪ “Gorixoxo émá imónɪgɪfáyo naɲɪ ayá wɪ wimɪxɪyɪnɪfárɪnɪ.” rɪnárɪnɪɲɪpɪrɪnɪ. Apɪ nánɪ Gorixoxo émáýɪf aɪ nɪɲfá oimónɪpoyɪnɪrɪ wimónɪɲɪrɪnɪ. Ínɪmɪ rɪnɪɲɪf apɪ, ayɪ “Kiraíso seyíne tɪnɪ nawínɪ imónɪɲoɪ.” rɪnɪɲɪpɪrɪnɪ. Ayɪnánɪ seyíne re nɪrɪro dñjɪf ikwɪmoarɪɲoɪ, “Gorixoxo seáyɪ e Kiraíso aɲɪnámɪ nánɪ nɪpɪyɪmáná imónɪɲɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ neaimɪxɪnɪfárɪnɪ.” nɪrɪro ikwɪmoarɪɲoɪ. ²⁸ Xwɪyɪfá o nánɪ yayɪ neainarɪɲɪpɪ wáf nurɪranéná ámá ɲɪyonɪf ikwairɪf wɪrane dñjɪf neɲwɪpémáná urɪrane yarɪɲwárɪnɪ. Ámá Kiraíso tɪnɪ ikárɪnɪgɪfáyɪf rɪxa yóf imónɪɲáná xfoyá sɪmɪɲánɪf e éf urárɪwanɪgɪnɪrɪ e yarɪɲwárɪnɪ. ²⁹ Nionɪ e yárɪmɪfárɪrɪf rɪwɪf nɪrɪkwɪnɪmáná anɪɲɪf minɪf yarɪɲɪnɪ. “Kiraíso xewanɪɲo enɪ sɪxɪf ayá wɪ nímɪxɪɲɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ e yárɪmɪfárɪrɪf anɪɲɪf minɪf yarɪɲɪnɪ.” seararɪɲɪnɪ.

2

“Yapɪ seaiwápɪyɪpɪrɪxɪnɪrɪ yarɪɲɪnɪ.” urɪɲɪf nánɪrɪnɪ.

¹ “Seyíne rɪpɪ nánɪ nɪɲfá oimónɪpoyɪ.” nímónarɪnɪ. “Seyíne nánɪ tɪnɪ aɲɪf Reodisia ɲweáyɪf nánɪ tɪnɪ ámá gɪ sɪmɪmanɪf sɪnɪ mí mɪnómɪxɪgɪfáyɪf nánɪ tɪnɪ nionɪ rɪwɪf nɪrɪkwɪnɪrɪf anɪɲɪf minɪf rɪfá tɪɲɪf yarɪɲáɪpɪ nánɪ nɪɲfá oimónɪpoyɪ.” nímónarɪnɪ. ²⁻³ Ayɪ tɪnɪ seyíne tɪnɪ dñjɪf sɪxɪf ínɪro dñjɪf sɪpɪf inarɪgɪfáɪpɪmɪ dánɪf irɪkwɪnɪɲɪf ikeáɪno epɪrɪfá nánɪ e yarɪɲɪnɪ. Xwɪyɪfá yumɪf rɪnárɪnɪɲɪpɪf xɪxenɪ nɪɲfá nímónɪróná “Ayɪ apɪmɪf dánɪf amɪpɪf mɪmúrónɪɲwáenénɪɲɪf rɪfá imónɪɲwɪnɪ?” yaiwɪpɪrɪfá nánɪ enɪ e yarɪɲɪnɪ. “Xwɪyɪfá Gorixoyáf yumɪf rɪnárɪnɪɲɪpɪf nánɪ —Apɪ Kiraíso nánɪ

ríninǵpírini. Apí nání xixení nǵfá imónipǵrfa nání yaríniní.” seararíniní. Dínǵ émf saímǵ Gorixo morí dínǵ enwǵperí enǵpí —Apí ayá tǵnǵnǵ imóninǵpírini. Apí nání ámayo nǵfá wimixǵpaxo wo marfái, sa Kiraisorini. ⁴ Ámá wí wigǵ xwiǵfá dínǵ seakínimixǵpaxí imóninǵpimí dání —Apí yapí ríninǵ aí nepa imoarǵǵpírini. Apimí dání yapí seaiwǵpǵipǵrixinǵ Kiraiso nání e seararíniní. ⁵ Nioní seǵné tǵnǵ mǵnǵweapa nerí aiwí dínǵ seakikayoniní. Seyǵné Kiraisomí dínǵ níwǵwǵroróná sírǵ muní ero iyǵ wiámǵ yarǵǵáǵnéninǵ imóniro yarínǵǵa nání dínǵ yayí yaniní.

“Wé searoárinǵǵné enǵǵi nání pǵyǵnǵ ikayǵwǵpí dínǵ mǵkwǵropaní.” urǵnǵ náninǵ.

⁶ Seyǵné nemeróná xwiǵfá Áminá Kiraisí Jisaso nání ríninǵpí xámí umímǵǵfá tǵnǵ xixení ámá o tǵnǵ ikárinǵǵáǵí epaxí imóninǵpa axǵpí e éfrixiní. ⁷ E nero Kiraisí Jisaso nání searéwǵpǵyǵǵáǵpí ikfá pǵpǵnǵ ná ínimí wearǵnǵpáninǵ imóniro anǵ ikfá xwiǵfá xaiwǵyo dání mǵrǵnarǵnǵpáninǵ imóniro Kiraiso nání searéwǵpǵyǵáná dínǵ wǵkwǵrogǵáǵpí píráninǵ dínǵ síxǵ íniro o seaiǵnǵpí nání yayí bí onímǵáǵpí mé ayá wí ero éfrixiní.

⁸ Ámá wí pǵyǵnǵ ikayǵwǵ ríninǵpí —Apí nepa mǵkfǵ mayǵpírini. Ámá wigǵ dínǵyo dání nérowǵáǵnǵ rarǵǵáǵpírini. Kiraiso nání ríninǵpí marfái, sa ámá omí mǵxǵdarǵǵáǵí wigǵ amǵpí xixegǵnǵ nepa mǵpímónǵpaxí imóninǵpia nání ríninǵpírini. Apí searéwǵpǵyaníro éáná dínǵ níwǵkwǵroro xǵdǵpǵrixinǵ síǵwǵ níyáǵpíromí memepaní. ⁹ Ayí rǵpí nání seararíniní. Gorixo imóninǵpí bí onímǵáǵpí marfái, nǵpíní Kiraisomí síxǵ ínini. Xegǵ náǵimí nǵpíní síxǵ ínini. ¹⁰ O —Giyǵ giyǵ seáǵ e nimónirí wíyo umeǵweaarǵǵáǵyoraní, giyǵ giyǵ néní tǵǵáǵyoraní, níyoní o seáǵ e wimóninǵoriní. O tǵnǵ ikárinǵǵáǵǵné enǵǵi nání Gorixoyá síǵwǵyo dání dǵwǵ wí nísealkárinǵ rǵxa wé searoárininí. ¹¹ O tǵnǵ ikárinǵǵáǵǵné enǵǵi nání iyí símǵ síó wákwínǵǵáǵǵné ení imóninǵo. Nepa wé tǵnǵ ámá iyí símǵ síó wákwínarǵǵáǵpí nání mǵraríniní. Kiraiso iyí símǵnǵnǵ síó níseawákwirǵná sípí oyaneyiníro mǵnǵ inǵǵáǵpí —Apí nǵpǵkwíní mimóninǵ xwioxǵyo inǵnǵpírini. Apí seawákwínǵpí nání raríniní. ¹² Seyǵné wayí nímearoná inǵǵǵyo fá seaurǵmǵxáná Kiraiso tǵnǵ nawíní xwǵfá weyárinǵǵáǵǵnéninǵ nimónímáná Gorixo o xwáǵpáyo dání owǵáǵpínímeanirí wǵiǵnǵpí nání dínǵ wǵkwǵrogǵáǵpimí dání o tǵnǵ nawíní wiáǵfínímeǵǵáǵǵnéninǵ imóninǵo. ¹³ Seyǵné xámí níwiaikía nuro sípí yaníro nání mǵnǵ inǵǵáǵpimí níxǵdǵro nání ámá anǵnǵmǵxǵnaníro imónǵǵáǵǵné enǵǵi aiwí Gorixo xegǵ xewaxo Jisaso tǵnǵ dínǵ níyǵmǵnǵ tǵǵáǵǵné oimónǵpoyinǵ seaimǵxǵnǵrini. E nerí negǵ níwiaikía wagwáǵpí nǵpíní ení yokwarimí neaiǵnǵrini. ¹⁴ Ayí rǵpíninǵ nerǵná e neaiǵnǵrini. Nǵwǵ ikaxǵ eáninǵyo dání ríninǵ nene wǵiaikǵgǵáǵpí nání xwiǵfá neaxekwǵmopaxí imóninǵpí Kiraisomí ikfáǵáǵpí yekwǵroáraná Gorixo apí ení ikfáǵáǵpíninǵ yekwǵroárinǵpimí dání anǵpá imǵxǵnǵrini. ¹⁵ O rǵxa pí pí kwǵyǵ seáǵ e nimónirí meǵweaarǵǵáǵyoraní, néní tǵǵáǵí imóninǵǵáǵyoraní, Kiraiso yoxáǵpámí nǵpérǵná enǵpimí dání xopǵrárí níwimáná ámá nǵnǵ re oyaiwǵpoyinǵ, “Gorixo ayo rǵxa mǵǵǵ rǵa wimǵxáǵnǵo?” oyaiwǵpoyinǵ wigǵ síǵwǵ tǵǵé dání níméra púǵnǵnǵ enǵrini.

“Apí apí nímusǵrorǵná nǵpǵkwíní mǵyarǵnǵo.” searána arfá mǵwipani.” urǵnǵ náninǵ.

16 Ámá wí seyíné aiwá bî narîḡagfa sîḡwí nîseanîro “Nîpîkwîni mîyarîḡoi.” searânáranî, iniḡí bî narîḡagfa nîseanîro “Nîpîkwîni mîyarîḡoi.” searânáranî, sá xwîogwí o omî Gorîxo nânî dîḡí oneainînrî yarîḡáyo seyíné kîkîfá yarîḡagfa nîseanîro “Nîpîkwîni mîyarîḡoi.” searânáranî, sá emá sîḡí wo imónáná yarîḡápi mîxîdarîḡagfa nîseanîro “Nîpîkwîni mîyarîḡoi.” searânáranî, Sabaráyo yarîḡápi mîxîdarîḡagfa sîḡwí nîseanîro “Nîpîkwîni mîyarîḡoi.” searânáranî, wí ayí seararîḡápi arfá mîwîpa éfrîxîni. 17 Ayí rîpi nânî seararîḡîni. “Api apî neróná Gorîxomî píránîḡí xîdarîḡoi.” seararîḡápi ámá náo baríná onapámîḡí inarîḡpîḡîḡí imónîni. Apî nîpîni, ayí nene Kiraiso neaiḡpî nânî mí neaórîniḡápi imónîni. Náó, ayí Kiraiso xífo imónîni. 18 Ámá wí “Gorîxo nene nânî yayí owinîni oyaneýînrîfná rîpîni epaxîrîni.” yaiwiarîḡápi mî seyíné mîxîdîpa yarîḡagfa sîḡwí nîseanîro “Nîpîkwîni mîyarîḡoi.” nîsearîro “Sewanîḡyîfné sîyîkwîpiánîḡí mimónarîḡoi. Anḡnájî imîmî nîwurînrîro yayí mûmearîḡoi.” searánáyí, arfá mîwí sa paimîmí éfrîxîni. Ayí rîpi nânî seararîḡîni. Ámá e nîrîro yarîḡáýí nepa sîḡwí náyi tîni mîwîniḡa nerîḡpîmî dánî e rîro mîkí ná mimónîḡáná nîpîkwîni mimónîḡí wîḡí xwîoxíyo inîḡpîmî dánî wárxá imónîro yarîḡáýí enḡḡí nânî seararîḡîni. 19 Xwîyíá Kiraiso nânî rîniḡí rîpi ení fá mîxîrarîḡáýîrîni. Nene oyá sîyîkí imónîḡwaéne warári imónîḡwîni. O mîḡyî imónîni. Warári xómîḡí tîni wîkí tîni enḡḡí nânî xegí imónîḡpa imónîḡrîrîni. Warári mîḡyîmî íkîkí winîḡḡí nânî xwé nimóga warîḡpa oyá sîyîkí imónîḡwaéne axîpi omî mîḡyîmîniḡí íkîkí winîḡwá enḡḡí nânî Gorîxoyá dîḡíyo dánî nimóga warîḡwîni.

“Mîpîmónîpaxí imónîḡpîa nânî rîniḡpî arfá mîwîpanî.” urîḡí nânîrîni.

20-21 Kiraiso nîperíná seyíné o tîni ikárîniḡáýífné enḡḡí nânî o tîni nawîni pîyí egfáýînenîḡí imónîḡárîni. Ayînânî seyíné ámá omî mîxîdarîḡáýí wîḡí amîpî xîxegîni nepa mîpîmónîpaxí imónîḡpîa nânî rîniḡpîmî sîni xîdîpaxíýífné mimónîḡoi. Seyíné e imónîḡagfa nânî arîre nero ámá omî mîxîdarîḡáýí tîni nawîni nimónîrónîḡí wîḡí rarîḡápi yarîḡoi? Nwí ikaxí “Api fá mîmaxîrîpanî. Apî ḡíḡí bî mepanî. Apî amáfí aí mîrónîpanî.” rarîḡápi arfá bî mîwîpanî. 22 Ayí rîpi nânî seararîḡîni. Nwí ikaxí apîniḡí nîrîga unḡpî, ayí sa amîpî aiwáranî, iniḡgránî, nene nînfáná anîpá imónarîḡpîni nânî rîniḡîni. Apî sa ámáyí érowiápnîro éwapînrîro yarîḡápirîni. 23 Apî rarîḡáýí Gorîxomî yayí owianeyînrîfná dîḡí ámá moarîḡápnî xîdîro “Gorîxo dîḡí nífá owinînrî ámá wiwanîḡyí sîyîkwîpiánîḡí oimónîpoyî.” rîro “Gorîxo dîḡí nífá owinînrî iwanḡí oéánîpoyî.” rîro neróná nepaxîḡí pákîni mimónîro rarîḡá enḡḡí nânî seyíné xenḡwí re wiawîpaxîrîni, “Ámá e rarîḡáýí nepa dîḡí émí saímí nîmoro rfa rarîḡoi?” Xenḡwí e wiawîpaxí aiwí wîḡí rarîḡápi, ayí ámá nîxîdîrîḡpîmî dánî íwí nânî feapá winarîḡpîmî wí pîrî rakîpaxí mimónîḡpîrîni.

3

“Anḡnamî imónîḡpîa nânî dîḡí íkwîrófrîxîni.” urîḡí nânîrîni.

1 Gorîxo Kiraiso xwárpáyo dánî owiápnîmearîni ámî sîḡí nîwîmîxîrîfná seyíné ení axîpîniḡí sîḡí seaimîxîḡí enḡḡí nânî sîwí anḡnamî dánî

—Anɔnamɔ seáyɔ eyɔ Kiraiso seáyɔ e nimónɔrɔ Gorɔxo yá wé náúmɔnɔ ɔweaɔerɔnɔ. Sɔwɔ nanɔ e dánɔ imónɔɔɔpɔ arɔge imónanɔwárɔfanɔrɔ anɔɔ minɔ néra úrɔxɔnɔ. ² “Seyɔné sɔwɔ sipɔ xwɔá tɔyo imónɔɔɔpɔ nanɔ dɔɔɔ mɔkwɔró anɔɔnamɔ imónɔɔɔpɔ nanɔ dɔɔɔ ikwɔrórɔxɔnɔ.” seararɔɔnɔ. ³ Ayɔ rɔpɔ nanɔ seararɔɔnɔ. Kiraiso péaná seyɔné enɔ o tɔnɔ nawɔnɔ ikárɔnɔɔɔɔɔné enaɔɔ nanɔ rɔxánɔɔɔ pegɔárɔnɔ. Ámá nɔperɔná xámɔ yagɔáɔ pɔnɔ wɔarɔɔɔɔpá seyɔné Kiraiso tɔnɔ rɔxánɔɔɔ pegɔáɔɔné enɔ axɔpɔ nero xámɔ yagɔáɔ pɔnɔ wɔarɔɔɔɔ enaɔɔ nanɔ seararɔɔnɔ. Ayɔ dɔɔɔ nɔyɔmɔɔɔ seyɔné Kiraiso tɔnɔ imónɔɔɔpɔ —Apɔ Gorɔxo tɔnɔ axɔ e imónɔɔɔpɔrɔnɔ. Apɔ ámá sɔɔwɔ nɔseanɔróná anopasɔnɔpaxɔ imónɔɔɔpɔ nanɔ enɔ seararɔɔnɔ. ⁴ Kiraiso —O dɔɔɔ nɔyɔmɔɔɔ nene imónɔɔwáɔ mɔkɔ ikinɔrɔnɔ. O rɔxa sɔɔnánɔ piaumɔmɔ ináná seyɔné enɔ o tɔnɔ imónɔɔɔpɔ piaumɔmɔ inɔpɔrɔfárɔnɔ. Piaumɔmɔ ninɔróná Kiraiso nikɔnɔrɔ seáyɔ e imónɔɔɔpá seyɔné enɔ axɔpɔ nimónɔro yarɔná ámá sɔɔwɔ nɔseanopasɔnɔ mɔ seaómɔxɔpɔrɔfárɔnɔ.

“Sɔpɔpɔ mepa éfɔrɔxɔnɔ.” urɔɔɔ nánɔrɔnɔ.

⁵ Ayɔnánɔ “Gɔ wé sɔkwɔ amɔpɔ, ayɔ fɔwɔ apɔ nanɔ rɔa imónɔnɔ?” nɔyɔwɔrɔ xe fɔwɔ apɔ nanɔ mɔɔɔ onɔnɔnɔrɔ mé “Apɔ emɔnɔrɔ nanɔ rɔxa ámá pɔyɔnɔɔ imónɔɔnɔrɔfánɔ?” yaiwɔnɔfɔrɔxɔnɔ. E nɔyɔwɔnɔro fɔwɔ minɔpá éfɔrɔxɔnɔ. Piaxɔ weánɔpaxɔ imónɔɔɔpɔ mepa éfɔrɔxɔnɔ. fɔwɔ nanɔ mɔɔɔ minɔpá éfɔrɔxɔnɔ. fɔwɔ nanɔ feapá seainarɔɔpɔ xe oneainɔnɔrɔ sɔɔwɔ mɔwɔnɔpá éfɔrɔxɔnɔ. Ayá tɔɔɔ wɔ minɔmúropa oenɔrɔ mepa éfɔrɔxɔnɔ. Ámá ayá tɔɔɔ bɔ minɔmúropa oenɔrɔ yarɔɔɔɔɔ Nwɔá nepa imónɔɔo nanɔ dɔɔɔ mamopa nero apɔ nanɔnɔ neróná wɔɔ ɔwɔánɔɔɔ nimɔxɔro yarɔɔɔ enaɔɔ nanɔ seararɔɔnɔ. ⁶ Ayɔ rɔpɔ nanɔ “Apɔ apɔ mepa éfɔrɔxɔnɔ.” seararɔɔnɔ. Ámá pɔrɔ nɔwɔiakiro e yarɔɔɔɔo Gorɔxo pɔrɔ umamonɔá enaɔɔ nanɔ seararɔɔnɔ. ⁷ Enɔná seyɔné Gorɔxomɔ pɔrɔ wɔiakɔrɔɔɔɔ tɔnɔ nɔkumɔxɔnɔro neróná seyɔné enɔ e néra wagɔárɔnɔ. ⁸ Seyɔné xámɔ axɔpɔ e néra wagɔáɔɔné aiwɔ agwɔ rɔná rɔpɔ rɔpɔ wɔ mepa éfɔrɔxɔnɔ. Wikɔ mónɔnɔpá éfɔrɔxɔnɔ. Wikɔ rɔá ápiáwɔnɔɔ mɔwénɔpá éfɔrɔxɔnɔ. Únúnɔɔ mɔwikárɔpá éfɔrɔxɔnɔ. Xwɔyɔáɔpá mɔɔwɔrárɔpá éfɔrɔxɔnɔ. Ikayɔwɔ mumearɔpá éfɔrɔxɔnɔ. ⁹ Yapɔ mɔrɔnɔpá éfɔrɔxɔnɔ. Ayɔ rɔpɔ nanɔ “Apɔ apɔ mepa éfɔrɔxɔnɔ.” seararɔɔnɔ. Seyɔné xámɔ imónaɔɔpɔ emɔ nɔmoro sɔnɔ e nimónɔróná sipɔ yagɔáɔ pɔnɔ nɔwɔárɔmáná ¹⁰ ámɔ rɔxa sɔɔɔɔné imónɔɔɔ enaɔɔ nanɔ seararɔɔnɔ. Dɔɔɔ sɔɔɔ agwɔ rɔná seyɔné imónɔɔɔpɔ Gorɔxo xewanɔɔ imónɔɔɔpɔ nanɔ xɔxentɔ nɔɔɔa oimónɔpoyɔnɔrɔ seaimɔxɔɔrɔnɔ. Apɔ dɔɔɔ xɔo imónɔɔpá oimónɔpoyɔnɔrɔ sɔnɔ anɔɔ axɔpɔnɔ ámɔ bɔ tɔnɔ bɔ tɔnɔ nɔseaimɔxa warɔnɔ. ¹¹ Ámá dɔɔɔ sɔɔɔ tɔɔɔɔné nɔseaimɔxa warɔɔɔ nanɔ wɔyɔné Gɔrɔkɔyɔnéranɔ, wɔyɔné Judayɔnéranɔ, ayɔ ananɔrɔnɔ. Wɔyɔné iyɔ sɔmɔ sɔo wákwinɔɔɔɔnéranɔ, mɔwákwinɔɔɔɔnéranɔ, ayɔ enɔ ananɔrɔnɔ. Wɔyɔné émáyɔnéranɔ, kinɔxɔyɔnéranɔ, ayɔ enɔ ananɔrɔnɔ. Wɔyɔné xánáwayɔnénɔɔ nimónɔro omɔɔ wɔarɔɔɔɔnéranɔ, omɔɔ wɔpɔrɔ nanɔ áxeɔwarɔ minɔɔɔɔnéranɔ, ayɔ enɔ ananɔrɔnɔ. Ná bɔnɔ xwé imónɔɔpɔ, ayɔ Kiraiso tɔnɔ ikárɔnɔɔpɔrɔnɔ. O nɔpimɔnɔ seáyɔ e wimónɔɔrɔnɔ. Pɔ pɔ ámá imónɔɔpɔ omɔ dɔɔɔ nɔwɔkwɔrɔróná ananɔ o tɔnɔ ikárɔnɔpaxɔrɔnɔ.

“Xɔxe dɔɔɔ sipɔ inɔfɔrɔxɔnɔ.” urɔɔɔ nánɔrɔnɔ.

¹² Gorɔxo fá yɔyamɔxɔmɔ seairɔ ámá nionɔyá oimónɔpoyɔnɔrɔ seaimɔxɔrɔ dɔɔɔ sɔxɔ seayɔrɔ egɔáɔɔné enaɔɔ nanɔ rɔpɔ éfɔrɔxɔnɔ. Wɔnɔyo wá wianɔfɔrɔxɔnɔ. Dɔɔɔ sipɔ enɔ wɔrɔxɔnɔ. Seáyɔ e seáyɔ e mimónɔ

“Gorixomi rixinj neauriyifrixini.” urinj nanirini.

² Seyíne Gorixomi rixinj nurironá xaiwí n>wakírím>xinimáná n>ra úfrixini. E neróná d>nj yaikiá n>imómáná mepa ero yayí wiro éfrixini. ³ E neróná none nání ení rixinj neauriyifrixini. None xwiyá Kiraiso nání enjíná dání inimi imónagipi —Xwiyá api nioni gwí n>weanápírini. Api ámayo woákíki wianf>wá nání “Óf wimoi.” nuri ro rixinj neauriyifrixini. ⁴ “Nioni api n>riríná s>hání áwanj uríimiginí.” nimónarinjipi t>ni xixeni urimfa nání rixinj neauriyifrixini.” seararinjini.

⁵ Seyíne áma Jisasoyá siyiki mimónigfáyí t>ni n>nwearóná d>nj émf saimí n>imómáná éfrixini. Íníná ayí t>ni n>nwearóná “Ayí Gorixo nání d>nj mopaxíná rínarfani?” n>yaiwiro wé róninjipini éfrixini. ⁶ Íníná xwiyá nurironá segí xwiyá aiwáyo saxí n>imoróná awí yarinjpaninj nimixiro urifrixini. E neróná áma seyíne yarinj sealí ayí ayo “Api uripaxrini.” n>yaiwiro xixeni uripaxí imóninjipi t>ni uripfáriní.

Tikikaso t>ni Onesimaso t>ni nání urinj nanirini.

⁷ Nioni nikárarigíá nipini Tikikaso —O negí n>rixímeá d>nj sixí uyinjwáorini. D>nj n>wiráripaxí imóninjipini yar>norini. Ámináo nání wáf uraní nání gwí mónjwá worini. O nibiri áwanj searinfáriní. ⁸ Ayí r>pi nání urowárenaparinjini. O n>seáimeari áwanj searáná seyíne “Porowamí wímearinjipi, ayí apirfani?” yaiwiro d>nj wá seaóniri enfa nání urowárenaparinjini. ⁹ Nioni Tikikasomí t>ni Onesimasomí t>ni —O ení negí n>rixímeáyí imóninjipi worini. D>nj n>wiráripaxí neaiiar>norini. Negí d>nj sixí uyinjwáorini. Omi ení segí t>nj e nání urowárenaparinjini. Awaú amipi none re neaimónarinjipi nání áwanj searipisíi.

“Áma t>yí yayí seaiwárenaparinjoi.” urinj nanirini.

¹⁰ Arisítakaso —O nioni t>ni nawini gwí n>wegwílorini. O seyíne yayí seaiwárenaparini. Mako —O Banabasomí xoayorini. O ení yayí seaiwárenaparini. O seyíne t>nj e rémónapanáyí, o nání nioni xámí b> searinjá enjagí nání yayí wírfrixini. ¹¹ Jisaso —O yofí b> ámi Jasitasoyi wfrin>norini. O ení yayí seaiwárenaparini. Judayí n>ni enjagí aiwi Porone áma wí ení Gorixomí d>nj n>wikwírorinjipimí dání oyá xwioxíyo n>weárfrixiniri wáf r>mearinjwapa axipi nero gwí mónjwáwa, ayí waú woní awariní. R>pi ení nioni d>nj wá nónigfawariní. ¹² Eparisaso —O segíyí worini. Jisasi Kiraisoyá x>náinj nimóniri ominj wiiarinj worini. O ení yayí seaiwárenaparini. O Gorixomí xwiyá r>rimí n>wiríná símf n>xeadipeniri seyíne nání aninj miní rixinj seauriyarinjirini. Seyíne yofí imóniro “Gorixo áma xfoya e éfrixiniri wimónarinjipi, ayí apirfani?” yaiwiáiro éfrixiniri rixinj seauriyarinjirini. ¹³ O seyíne nání t>ni séríxímeá imónigfá Reodisia n>weáyí nání t>ni séríxímeá imónigfá Xiraporisí n>weáyí nání t>ni íkíninj sipi wiarinjagí s>hnxí winarinjá enjagí nání seararinjini. ¹⁴ Ruko —O dokítá nene d>nj sixí uyinjwáorini. O ení yayí seaiwárenaparini. Dimaso ení yayí seaiwárenaparini.

Poroyí n>wiwáriná urinjipi nanirini.

¹⁵ Seyíne segí séríxímeáninj imónigfá Reodisia n>weáyo “Poroyí seaiwárenaparinjoi.” uripoyi. Nibaími t>ni áma Jisasoyá siyiki imónigfá íyá anjwámí awí éanarigfáyo t>ni ení “Poroyí seaiwárenaparinjoi.” uripoyi.

¹⁶ Seyíné payí nioní eearíḡá rina segí awí eáníḡé dání fá nīroárimáná ámi Jisasoyá siyikí imóníḡfá Reodisia ḡweagíáyí ení fá orópoyiní wífríxíní. Payí nioní ayí nání eáána seyíné ení nurápiro fá rófríxíní. ¹⁷ Akipasomí re urífríxíní, “Joxí Ámínáo tñí ikáríníḡoxí enḡagí nání o e éiríxíní rírípeañpí nání dñí nīmori xixeni nīpíní yáfríxíní.” urífríxíní.

¹⁸ Poroní niīwaníḡoní ḡfí wé tñí yoparí rīpí yayí nīseaiwárenapírí eearíḡíní. Nioní nání “O sñí ḡwí ríḡweaní?” nīyaiwiro Goríxomí ríxíḡfí nuríyífríxíní. “Goríxo wá seawianíwíníḡíní.” nīmónaríní.

Payí Poro Tesaronaika ñweáyí nání xámi eañínarini.

Payí rina Jisasoyá sɣiyikí imónígfá aní yoí Tesaronaika ñweagfáyí nání Poro xámi eañínarini. Apí Masedonia p̄ropenisfyo aní xwé b̄irini. Poro émayí anímiñi xwiyíá yayí winipaxí imóniñp̄i wáí nurimeríná aní apimi uráná émayí obaxí Jisasomi d̄iñí n̄iwikw̄rorí aiwí Judayí e ñweáyí árini wí d̄iñí w̄kw̄frogfawixini. Judayí Jisasomi d̄iñí m̄iwikw̄rófáyí émayí obaxí Poromi aríá wiarñagfa n̄winiro nání sipí d̄iñí n̄wiaiwiro omi m̄ixí x̄fdowáráná Poro aní wí e nání éf nuri e dání Jisasoyá sɣiyikí imóníá Tesaronaika ñweáyí arige rfa imóniñoin̄i Timotio s̄iñwí on̄winiuin̄i uowárfaǵi o s̄iñwí n̄winaumo n̄bir̄i Poro rixa Koriniyo n̄rémori ñweañáná n̄wimeari repiyí n̄wiri yarñí Tesaronaika ñweáyí wífápi nání áwaní uráná Poro payí rina eañinigiñi (Wáí wurimeariǵfáwa 17:1-4).

1 Poroni t̄ni Sairaso t̄ni Timotio t̄ni none Jisasoyá sɣiyikí imónígfá Tesaronaika ñweáyíne —Seyíne ápo Gorixó t̄ni Áminá Jisasi Kiraiso t̄ni nawini ikárinigiǵáyínerini. Seyíne nání payí rina neari mónapariñwini. “Awaú wá seawian̄i seyíne n̄wayiróni ro ñweap̄ri nání seañiri éisixini.” neaimonarini.

Tesaronaika ñweáyí xixeni aríá wiro x̄d̄iro egfá nánirini.

2 None íniná seyíne nání Gorixomi yayí n̄wirane rixñí nuriranená seyíne nání eni seuriyarñiwáriní. 3 Seyíne Áminá Jisasi Kiraisomi d̄iñí n̄iwikw̄roriñp̄imi dání nux̄d̄iróná r̄fwí n̄r̄kw̄win̄iñiñí egfápi nání aríá mikeamopa erane omi d̄iñí sixí nuyiro nání anñí miní egfápi nání eni aríá mikeamopa erane o ámi weap̄win̄iginiñi wenñí neri ñweaarigfápi nání eni aríá mikeamopa erane nerane mimáyo n̄it̄nirane nání ápo Gorixomi nuriranená rixñí seuriyarñiwáriní. 4 Negí n̄riximeáyíne, Gorixó d̄iñí sixí n̄iseayiri fá yiyamiximí seañip̄i nání none niñfá imóniñwini. 5 Ayí r̄ipi nání niñfá e imóniñwini. Xwiyíá yayí neainarñip̄i wáí n̄searémearíná man̄pá t̄ni xwiyíáni m̄searéwap̄iyiñwanigini. “Xwiyíá apí nepa imónini.” neaipimónaríná emimí ení eaññí imóniñí b̄i eni kwiyípimi dání seañwapiñwanigini. None seyíne t̄ni niñwearanená enwápi —Apí seyíne aríá oseaianeyiniñi enwápirini. Apí nání seyíne niñfá imóniñoi. 6 Seyíne none enwápi nání eni ikanñí neairo Ámináo nání ikanñí wiro egfáriní. E neróná xwiyíá yayí neainarñip̄i xixeni aríá n̄wiro n̄ix̄d̄iróná xeanñí ayá wí seaimeáagi aiwí yayí kwiyí sixí seamimófpi t̄ni n̄ix̄da ugfáriní. 7 Seyíne e n̄ix̄da nuróná amá Kiraisomi d̄iñí w̄kw̄roarigfá Masedonia p̄ropenisfyo ñweagfáyo t̄ni Ḡiriki p̄ropenisfyo ñweagfáyo t̄ni ayo niyoní s̄iñwep̄igí wigfáriní. Kiraisomi nux̄d̄iróná xeanñí seaimeáagi aiwí yayí t̄ni anñí nux̄d̄irñip̄imi dání s̄iñwep̄igí wigfáriní. 8 Ayí r̄ipi nání seararñini. Xwiyíá seyíne Ámináo nání n̄riǵa úfápi amá r̄faiwá n̄remeága warigfápanñí n̄riǵa nuríná Masedonia p̄ropenisfyo t̄ni Ḡiriki p̄ropenisfyo t̄ni apiaúminí miriniñigini. Aní n̄m̄ini seyíne Gorixomi d̄iñí w̄kw̄rófápi nání aríá wiarñigfawixini. Rixa aríá wífá enagí nání none ámi aní bimi n̄rémoríná seyíne nání b̄i

tfn̄i r̄ipax̄f̄ men̄iñi. ⁹ Aȳf̄ r̄ip̄i n̄án̄i r̄iñi. Ámá n̄ñi none seȳñé t̄ñ̄f̄ e n̄án̄i b̄aná n̄ñeamím̄iñi ro eḡf̄ap̄i n̄án̄i rep̄iȳf̄ in̄i ro seȳñé Gor̄ix̄o, nepa ñw̄f̄á d̄ñ̄f̄ n̄iȳm̄ñ̄f̄ t̄ñ̄f̄ im̄ón̄iñom̄i ux̄f̄d̄ip̄r̄i n̄án̄i ñik̄in̄im̄ón̄im̄áná seḡf̄ ñw̄f̄áp̄im̄i r̄f̄w̄f̄ umoḡf̄ap̄i n̄án̄i rep̄iȳf̄ in̄i ro ¹⁰ seȳñé Gor̄ix̄om̄i xewaxo — O xw̄ar̄ip̄áyo d̄áni owiápn̄iñmean̄i r̄i s̄ñ̄f̄ wim̄ix̄iñor̄iñi. f̄w̄f̄ ámá yar̄iḡf̄ap̄i n̄án̄i Gor̄ix̄o wik̄f̄ r̄f̄á ápiáw̄ñ̄ñ̄f̄ n̄w̄ón̄i r̄i r̄f̄w̄ená p̄ir̄f̄ umamon̄f̄ap̄im̄i d̄áni éf̄ neamim̄inar̄iñor̄iñi. Aȳf̄ woman̄i. Sa J̄is̄asor̄iñi. O an̄ñnam̄i d̄áni weap̄ñ̄f̄e n̄án̄i seȳñé xwaȳf̄ nan̄i r̄i ñweaar̄iḡf̄ap̄i n̄án̄i rep̄iȳf̄ in̄i ro yar̄f̄n̄á wimeaar̄iñw̄á en̄aḡf̄ n̄án̄i none ám̄i b̄i t̄ñ̄f̄ ur̄ipax̄f̄ mim̄ón̄iñw̄ñi.

2

Poro Tesaronaika ñweáȳf̄ t̄ñ̄f̄i n̄iñwear̄f̄n̄á en̄f̄p̄i n̄án̄i r̄iñi.

¹ Ḡf̄ ñir̄ix̄ímeáȳñé, seȳñé ñij̄f̄ar̄iñi. None seȳñé t̄ñ̄f̄ e ñiseaimear̄f̄n̄á wáf̄ yopa m̄iseamear̄iḡñiñwaniḡñi. ² S̄ñi seȳñé t̄f̄ám̄iñi m̄isear̄emeapa ner̄i an̄f̄ Pir̄ipaiyo wáf̄ emear̄f̄n̄á ap̄im̄i d̄añ̄ȳf̄ xean̄iñ̄f̄ neaikár̄i ro rik̄ik̄ir̄f̄ó neairo eḡf̄ap̄i n̄án̄i seȳñé r̄ix̄a ñij̄f̄ar̄iñi. E neaikár̄if̄aḡf̄a aiw̄f̄ e p̄ñi ñiw̄iar̄im̄i seȳñé t̄f̄ám̄iñi ñib̄ir̄f̄n̄á ámá obax̄f̄ p̄r̄ir̄ip̄r̄f̄ neaian̄i ro yar̄iñaḡf̄a aí Gor̄ix̄o d̄ñ̄f̄ s̄ix̄f̄ neamim̄ófp̄im̄i d̄áni mas̄is̄f̄á b̄i m̄ñeain̄f̄ xwiȳf̄á yaȳf̄ neainar̄iñ̄f̄p̄i x̄ix̄en̄i ñiseara uñwaniḡñi. ³ Ámá xwiȳf̄á yaȳf̄ neainar̄iñ̄f̄p̄i d̄ñ̄f̄ oikw̄ir̄ópoyn̄iñi r̄i nur̄ran̄ená nepa mim̄ón̄iñ̄f̄p̄im̄i d̄áni wí urar̄iñw̄áman̄i. ñip̄ikw̄ñiñi mim̄ón̄iñ̄f̄p̄i owikár̄aneȳñiñi wí urar̄iñw̄áman̄i. Yap̄f̄ owiwap̄iyaneȳñiñi urar̄iñw̄áman̄i. ⁴ E mepa nerane Gor̄ix̄o “Porowa m̄im̄iw̄iar̄oar̄iḡf̄áwar̄f̄an̄f̄?” ñiyaiwir̄f̄ xwiȳf̄á yaȳf̄ neainar̄iñ̄f̄p̄i wáf̄ urar̄f̄w̄á n̄án̄i d̄ñ̄f̄ neañwir̄ar̄iñ̄f̄ en̄aḡf̄ n̄án̄i x̄io r̄ir̄ix̄ix̄ñiñiñi wim̄ón̄iñ̄f̄p̄i t̄ñ̄f̄ x̄ix̄en̄i ax̄f̄p̄iñi urar̄iñw̄ar̄iñi. Ámá wí nene n̄án̄i yaȳf̄ owin̄f̄poȳñiñiñi urar̄iḡf̄ápa none ax̄f̄p̄i e wí mur̄f̄ Gor̄ix̄o —Neḡf̄ xwiox̄f̄yo adad̄f̄ neaiar̄iño, aȳf̄ or̄iñi. O none n̄án̄i yaȳf̄ owin̄ñiñiñiñi neḡf̄ rar̄iñw̄áp̄i ámáyo urar̄iñw̄ar̄iñi. ⁵ Seȳñé ñij̄f̄ar̄iñi. None seȳñé t̄ñ̄f̄ e ñiseaimear̄f̄n̄á r̄ix̄ñ̄f̄ remean̄f̄ wí m̄isear̄iñwaniḡñi. R̄ip̄i n̄án̄i en̄i Gor̄ix̄o sop̄iñ̄f̄ neapax̄f̄ im̄ón̄iñi. f̄w̄f̄ sear̄apan̄irane n̄án̄i d̄ñ̄f̄ ín̄im̄i ñikw̄ir̄ómáná ñiremeá xwiȳf̄á b̄i m̄isear̄iñwaniḡñi. ⁶ None Kiraisoȳá wáf̄ wur̄meiar̄iñw̄áone im̄ón̄iñagw̄i n̄án̄i anan̄i oneaif̄poȳñiñiñi sear̄ipax̄f̄ im̄ón̄iñagw̄f̄ aí seȳñerani, ámá wírani, seáȳf̄ e oneamear̄ipoȳñiñiñi wí en̄i men̄waniḡñi. ⁷ None seȳñé t̄ñ̄f̄i n̄iñwear̄an̄ená ñip̄en̄im̄áná awayiniñi ñiseairane ap̄ix̄f̄ s̄ñiñi ñiaiw̄f̄ p̄f̄ó t̄ñ̄f̄i xeḡf̄ ñiaiw̄f̄yo d̄ñ̄f̄ ññwir̄ar̄iñi umear̄iñ̄f̄pa ax̄f̄p̄i e seain̄waniḡñi. ⁸ None d̄ñ̄f̄ s̄ix̄f̄ ñiseayirane n̄án̄i “Xwiȳf̄á yaȳf̄ neainar̄iñ̄f̄p̄i Gor̄ix̄o t̄f̄ám̄iñi im̄ón̄iñ̄f̄p̄i áwan̄f̄ ouraneȳf̄.” ññeamim̄ón̄iñ̄f̄n̄á d̄ñ̄f̄ ar̄f̄á ñikeamim̄ón̄im̄áná seȳñé n̄án̄i aga ik̄ñ̄ñ̄f̄ s̄ip̄i neaiar̄iñaḡf̄ n̄án̄i yo f̄ maȳf̄ ñim̄ón̄im̄iñiñi seȳñé t̄f̄ám̄iñi emen̄waniḡñi. ⁹ Ḡf̄ ñir̄ix̄ímeáȳñé, “Om̄iñ̄f̄ none seȳñé t̄ñ̄f̄i n̄iñwear̄an̄ená an̄iñ̄f̄ min̄f̄ r̄f̄á t̄ñ̄f̄ en̄w̄áp̄i n̄án̄i s̄ñiñi d̄ñ̄f̄ seainar̄iñi.” ñim̄ónar̄iñi. Xwiȳf̄á Gor̄ix̄oȳá yaȳf̄ neainar̄iñ̄f̄p̄i wáf̄ ñisear̄iran̄ená aiw̄á none nan̄i n̄án̄i an̄iñ̄f̄ seaikár̄an̄iḡñiñiñi ar̄iw̄iyiran̄i, ikw̄áw̄iyiran̄i, r̄f̄w̄f̄ ñir̄f̄kw̄in̄im̄áná om̄iñ̄f̄ wé t̄ñ̄f̄i ín̄iná yagw̄ar̄iñi. ¹⁰ None Kiraisom̄f̄ d̄ñ̄f̄ ñikw̄ir̄oar̄iḡf̄áȳñé t̄ñ̄f̄i n̄iñwear̄an̄ená siyikw̄f̄ min̄iñ̄f̄p̄iñi erane wé rón̄iñ̄f̄p̄iñi erane xwiȳf̄á m̄ñeaxe kw̄f̄m̄opax̄f̄ im̄ón̄iñ̄f̄p̄i erane en̄w̄áp̄i n̄án̄i seȳñé sop̄iñ̄f̄ neapax̄f̄ȳñer̄iñi. Gor̄ix̄o en̄i sop̄iñ̄f̄ neapax̄f̄ im̄ón̄iñi. ¹¹ None xanowa wiḡf̄ ñiaiw̄f̄yo pír̄an̄iñ̄f̄ umear̄iḡf̄ap̄an̄iñ̄f̄ ax̄f̄p̄i e seamear̄iñw̄áp̄i n̄án̄i seȳñé ñij̄f̄ar̄iñi. Wox̄ñiñi wox̄ñiñi e ñiseameran̄ená

wairirí seairane enj rirémixí seairane dñj sixí seamímorane enjwáriní. ¹² Seyíné áamá Gorixoyá —O áamá xíoyá xwioxýyo ñweapíríáyo seáyi e xíto imónñjípí bí ouxímeáwiníginírí wéyo íá seaumrarñjoríní. Oyá áamá píráññjí níxídiróná epaxípí seyíné apí tñní xixení éfríxínírí apí apí e seañwaniginí.

¹³ Rípí nání ení íníná Gorixomí yayí wiarñjwáriní. None nìbìrane xwiyá Gorixoyápi yaní seaiapáná seyíné xixení aráá nìneairóná xwiyá áamáoneyá bññj aráá mìnèainí xwiyá nepaxñj imónñjípññj aráá neaigfawixíní. Xwiyá apí —Apí Kiraisomí dñj wíkwírogíáyíné dñj seaimoarñjípíní. Apí nepa xwiyá oyápi enjagi nání aráá e neaigfawixíní. ¹⁴ Gí níríxímeáyíné, áamá Kiraisí Jisaso tñní ikárínigíá, siyikí Gorixoyá Judia píropenísýyo imónigíáyo wímeanjpa seyíné ení ríxa seaímeanjñiginí. Wigí Judayí xeanñj wíkarígíapa seyíné ení segí gwí axýfí xeanñj seaikárígíawixíní. ¹⁵ Gí Judayí wáá rókiamoagfáwamí nípíkiá nìwagfásaná Ámíná Jisasomí píkiro none ení mîxí neaxídwááro egfáyíríní. Ayí áamá Gorixo yayí winarñjýf rimónñjoi? Aga oweoi. Áamá nìyoní símf tñní wiarígíáyíríní. ¹⁶ None xwiyá émayí aráá nìwirow dñj wíkwíróáná Gorixo yeáyí uyimíxemeanfápi wáá murímepa oépoyínírí pírípírí neaññjorí yarígíáyíríní. E nerñjímí dání wigí íwí pákfkí néra úfápi ríxa yurñnowiaríní. Ayínání Gorixo ríxa wíkwí nìwónírí ayo pírfí umamoaríní.

Poro ámí síjwí winimínírí nání wimónñj náníríní.

¹⁷ Gí níríxímeáyíné, none ayí yapí wí mimónñjwíní. None segí tññj e dání mîxí neaxídwáaráná negípí ámí wí e bî onímíápi nñjweámáná —Íná none síní símfmanjýyo síjwí mîseañjpa nerane aí dñj aráá wí mîseaikeamñjwaniginí. Ámí wí e negípí bî onímíápi nñjweámáná ámí seyíné tñní onjweaaneyínírí aga íkínñj sípí nìneairí e yaní nání símf xeadfépénñwaniginí. ¹⁸ Awáú tñní Poroní tñní —Nioní ayí ná bññ marfáá. None segí tfámíní “Obaneyí.” neaimónfagí aí Seteno pírfí nearakññiginí. ¹⁹ Ayí rípí nání segí tfámíní “Obaneyí.” neaimónñjñiginí. Gorixo none yayí neaimónfá nání imónigíáyí, ayí seyíné meníraní? Dñj nífá neainífá nání imónigíáyí, ayí seyíné meníraní? “Ná tiyí rimeáwiní?” yaiwianfá nání imónigíáyí, ayí seyíné meníraní? Jisaso ámí báná oyá síjwí anñjé dání none igíf bî mé seyíné wáá nìsearíranéná nánñj enjwápi nání ranfwaríní. ²⁰ None seáyí e nimónírane dñj nífá neainífápi, ayí seyíné enjagi nání rarñjíní.

3

Timotio enj sixí oweámíxínírí uowárégí náníríní.

¹⁻² Ayínání seyíné nìseawárimí re nání nìbìranéná amípí seaímeáfpí nání majfá nimóga núwasaná “Majfá oimónaneyí.” síní mìnèaimónípaxí nerífná re egwísisíní. “Yawawí Timotio, negí níríxímeáo —O Gorixoyá xwiyá Kiraiso nání yayí neainarñjípí wáá wurímèífná nání imónñjýf woríní. O añj Ateniýí rññj rípímí yewáaráná ayí ananíríní.” nìyaiwirai segí tfámíní nurowárenapírainá Kiraisomí dñj wíkwírófápi xaiwí íá xírípírí nání enj sixí seaeámíxírí dñj sixí seamímorí éwiníginírí uowárenapígwísisíní. ³ Segýf wo aí xeanñj seaímeáf apímí dání ududí mîwinípa oenírí Timotio apí e éwiníginírí uowárenapígwísisíní. E nerai aí eníná dání

Gorixo “Xeaniņf api ayo xe wímeáwiniņi.” yaiwiáriņene imóniņagwi nánf sewaniņfýné niņjárini. ⁴ Xámi seyíne tñi sñi niņwearanéná “Ríwéná xeaniņf niņeaimeniņoi.” m̄searayipa reņwanigiņi? Api rixa niņseáimeáagi nánf seyíne “Ripi apirfani?” niyawiwo rixa niņfá imóniņoi. ⁵ Ayináni Timotiom̄i uowárénapiniņi. Rixa seyíne imónigfápi nánf “Sini majfá oimónim̄ni.” m̄nimónipaxf nerfna o seyíne Kiraisomi dñf wikwírogfápi sñi pirániņf rfa wikwíroņoinri mí seadm̄xinfa nánf uowárénapiniņi. “Ámáyo yapf wíwapiyariņo —O oborini. O seyíne Kiraisomi pñi owiárfpoyiniņi yapf seáiwapiyáná none aniņf minf eņwápi aniņa imóniniņi uowárénapiniņi.” searariņi.

Timotio Poromi yapf xwiýfá urémeañf nánriņi.

⁶ E éagi aiwi agwi Timotio seyíne tñamini pñi niņseawiári m̄i ni b̄iri xwiýfá yapf yeainipaxf p̄ini áwanf yearémeániņi. Seyíne sñi Kiraisomi dñf wikwíro ro xixe dñf sipi in̄ro yariņagfa sñw̄f seanf̄pi nánf áwanf yearémeániņi. None nánf dñf ni m̄oróná wá seaunri none seyíne nánf “Sñw̄f owinaneyi.” neaimónariņi pa seyíne ax̄pi Porowami sñw̄f owinaneyini ikiniņf sipi seairi yariņagfa sñw̄f seanf̄pi nánf eni áwanf yearémeániņi. ⁷ Gf̄ ni riximeáyine, Timotio api áwanf yearémeáf eņagi nánf dñf rfa neaxepaxf imóniņf̄pi tñi xeaniņf̄pi tñi api ni p̄ini neaiméaarfná dñf sipi m̄neaf dñf s̄ixf in̄iwanigiņi. O re yearfagi nánf, “Kraisomi sñi pirániņf dñf wikwíroarņoi.” yearfagi nánf dñf s̄ixf in̄iwanigiņi. ⁸ Seyíne eņf neániro Ámináo tñi ikáriņigfápi xaíw̄f fá ni x̄ir̄rónáyf, none seáyf nikáriņirane ŋweapaxf eņagi nánf searariņi. ⁹ Gorixomi seyíne nánf yapf aniņf minf niwirane ai yapf seyíne nánf wipaxf̄pi tñi xixeni mimóniņwini. Ayf pi nánini marfá, seyíne nánf yapf niwiranéná dñf ni fá onim̄iá neainariņmani. Ayá wí neainariņf eņagi nánf rariņi. ¹⁰ Segf s̄im̄manf sñw̄f ni seainirane Kiraisomi aniņf pirániņf dñf wikwírop̄irfa nánf sñi mimónigfápi osearéwapiyaneyini aniņf minf ikwáwiyirani, ár̄fwiyirani, waunf rixiņf urariņwáriņi.

Poro Tesaronaika ŋweáyf nánf rixiņf wur̄yiņf nánriņi.

¹¹ Negf ápo Gorixo tñi Áminá Jisaso tñi awaú none seyíne tñf e banfwa nánf “Ámi óf neaimoisixini.” nimónariņi. ¹² None seyíne nánf dñf sipi ni neairi arirá seaiariņwápa seyíne eni ax̄pi xixe dñf sipi nin̄ro arirá nin̄rónarani, winiýf nánf dñf sipi ni wiro arirá ni wirónarani, ayá wí ep̄irfa nánf “Ámináo e seaim̄ixwiniņi.” nimónariņi. ¹³ Áminá Jisaso ámá xfo xegf imónigfáyf tñi ámi ni weapirfná seyíne negf ápo Gorixo sñw̄f aniņe dani xwiýfá m̄seaxekw̄mopaxf imóni ro siyikw̄f minigfáyne imóni ro ep̄irfa nánf sf̄k̄k̄f seom̄ixwiniņi.

4

“Gorixo wimónariņf̄piņi éfirixini.” uriniņf nánriņi.

¹ Gf̄ ni riximeáyine, nioni payf rina yoparf̄pi nearfná Áminá Jisaso wáf nurimeif̄rixiņi nearowáriņf eņagi nánf ayá tñi neri eņf r̄ir̄em̄ixf b̄i r̄ipi oseaineyi. Seyíne nemeróná Gorixo yapf winipaxf̄pi ep̄irfa nánf searéwapiyiņwápi tñi rixa xixeni yariņoi. E nero ai apim̄i ni m̄uroro ámi b̄i tñi oyaneyiniro éfirixini. ² Sekaxf riniņf Áminá Jisaso nearfpeañe

searéwapiyinjwápi nání seyíné nijfá imóninjagfa nání rarinjini. ³ Gorixo seyíné e érixiniri wimónarinjipi ayí ripirini. Siyikwí minígfáyíné imónírixini. Ámá wí tñni íwí bî minípa érixini. ⁴ Meánígfáyíné ámi wí tñni íwí bî miní Gorixoyá sijnwíyo dání siyikwí mininjí imóninjipi ero ámáyá sijnwíyo dání weyí seamearipaxí imóninjipi ero nero xixeni meánírixini. ⁵ Émáyi—Ayí ámá Gorixo nání dñjî mîmoarígfáyírinî. Ayí íwí inanîro nání mñjî ninîro sîmî xeadípenarígfápa mepa érixini. ⁶ Segí séríxímeáninjí imónígfáyíyá apíxí tñni íwí oinaneyinîro yapí nîwímeari nîwero sipí mîwikárípa érixini. Xámi seyíné tñni nijwearanéná áwanjî searirane erírî seairane enjwápa xixeni ámá íwí apí éfáyo Ámináo pirí umamonfá enjagí nání seararinjini. ⁷ Gorixo nene ámá wí tñni íwí inaníwá nání nioniyáyí imónírixiniri wéyo fá neaumírinjîmani. Gí siyikwí minígfáyí imónírixiniri wéyo fá neaumírinjîrinî. ⁸ Ayínáni rîpi nání dñjî mórixini. Gíyí gíyí nioní seararínapi ríwíminî nîmamornáyí, ayí ámayoni ríwí mumoarínjoi. Ayí Gorixomi—O nene siyikwí mininjí imónáni nání xegí kwíyípi owaininiri síxí neamímoarínorini. Omí ríwí umoarínjoi.

⁹ Séríxímeá nání dñjî sipí nîseairí arírá nîwiríná epaxípi nání Gorixo xewanîjo ríxa seaiwapiyinjî enjagí nání none aí wí ríwamínjî nearí searipaxí mímóninjwini. ¹⁰ Séríxímeá segí Masedonia pîropenisíyo ámi gîmî ñweagfáyo nání ríxa dñjî sipí nîwiro arírá wiarínjoi. Gí nîrixímeáyíné, seyíné e yarínjagfa aí ámi bî rîpi oépoyiniri yarínjî oseaimini. Seyíné dñjî sipí e wiarígfápi ámi xwé bî tñni nimóga úrixini. ¹¹ Porowa xámi sekaxí nearígfápa xixeni piráninjí oimónaneyinîro érixini. Awayinî yapenîjwaéne oimónaneyiniri ero wí yarígfápi marfáá, negí yarínjwápinî oainenaxídaneyiniri ero negí omínjî ení nîrîkwínímáná oyaneyiniri ero érixini. ¹² E nerónáyí, nîpîrî nániranî, yínîpîrî nániranî, dîwí mikeamónípa ero ámá Gorixoyá mímónígfáyí re seaiwipaxípi ero, “Ayí wé róninjí imóninjipi yarínjoi.” seaiwipaxípi ero epíríá enjagí nání seararinjini.

“Ámináo ámi weapána pegfáyí wiápínímeapíríarínî.” urínjî nánirínî.

¹³ Gí nîrixímeáyíné, ámá re nîyaiwirí, “Gí ámá piyí ro Gorixo sínjî wimíxána nîwiápínímeanfárinî.” nîyaiwirí mikwímoarígfáyí íwieánarígfápa seyíné ení axípi miwieánípa érixiniri péfáyí imónírfápi nání xe majfá oimónípoyniri mîneaimónarinî. ¹⁴ Jisaso nîpémáná ámi wiápínímeanjínî. E enjipi nání nene ríxa “Neparínî.” nîyaiwirane dñjî íkwíronjwini. Ayínáni Jisaso enjî apí re yaiwiarínjwápipimî sopínjî woní, “Ámá Jisasomî dñjî nîwikwíroríná péfáyo Gorixo xegí tñjî e nání o tñni nawínî nîmeámî unfárinî.” yaiwiarínjwápipimî sopínjî woní. ¹⁵ Ripí ranípi, ayí Ámináo rínjipirini. O ámi báná nene sínî sínjî ñweañwaéne omí wímeaani nání pegfáyo xámi umeanfáwamini. ¹⁶ Íná anjínami dání apí bî enjî tñni ríniri anjínajíyo xíráóninjí imóníjyá manjî ríniri pékákí Gorixoyá ríniri yaríná Ámináo xewanîjo anjínami dání weapínfárinî. Anjínami dání weapána ámá xíomî dñjî wikwírogfá ríxa pegfáyí xámi sínjî nero wiápínímeapíríarínî. ¹⁷ Ríxa nîwiápínímeámáná enjána sínî sínjî ñweañwaéne ení Ámináoami anjî pírfáyo wímeani nání ayí tñni nawínî agwípi tñjî e nání neayoaánapínfárinî. ¹⁸ Ayínáni segíyí wí wigí ámá péaná xwíyífá apí nurîro mñjî íkñjwí umírfárixini.

5

“Ámináo bínfáyi nání síŋwí t́nǐ ɲweáwanigíní.” uríŋf náníríní.

1 Gí níríxímeáyíné, Ámináo weapínfáyi nání seýíné ríxa ará wígfá eɲagí nání ríwamíŋf bí nearí áwanf searípaxf mimóníní. 2 Ripí nání seýíné ríxa nǐj́fá imóníŋagí nání raríŋíní. “Ámá árfwíyímí f́wí meaarígífáyf ríná bípíríréoi?” mǐyáiwípa yaríná barígífápa Ámináo ení axfípi “Ríná bínírífeníŋoi?” mǐyáiwípa eɲáná bínfáríní. Apí nání seýíné ríxa nǐj́fá imóníŋagí nání raríŋíní. 3 Ayf re raríná, “Ríxa níwayírónírí ɲweanwíní. Amípi wí nání wáyf neainípaxf mimóníní.” raríná síní mé rímewá inípaxf ríá t́ŋf wímeanfáríní. Ríníŋf apíxíwa níaiwí xíráníróná nawínání winaríŋfpa axfípi wímeááná apímí wí urakínípfáfá meníní. 4 Gí níríxímeáyíné, seýíné sfá yíníŋímíní memearígífáyíné eɲagí nání Ámináo níweapírí níseáímearfíná amá f́wí xaurápímínírí wímeááná sírf píkinarígífáyf yapi píkinípaxf mimónígífáyínéríní. 5 Níyínéní wfá ónaríŋfímíní nenero ikwáwíyíná yarígífáyíné imóníŋagí nání seararíŋíní. Nene sfá yíníŋímíní nemerane árfwíyímí yaríŋweánemání. 6 Ayínání Jisasomí d́ŋf mǐwíkwírógífáyf sfá o weapínfáyi nání síŋwí manf maíwí sá wearígífápa mepa éwanígíní. Síŋwí t́nǐ níŋwearane ṕfreańfwanígíní. 7 Ayf ripí nání seararíŋíní. Ámá sá wearígífáyf árfwíyímí wearígífáríní. Ámá inígí xwapí níníro papíkí yarígífáyf árfwíyímí níníro papíkí yarígífáríní. 8 E nerí aí nene ikwáwíyíná emearíŋweáne imóníŋagwí nání ṕfreańfwanígíní. Ámá mǐxí ináníro nání íkínarígífápa nene axfípi Goríxomí d́ŋf wíkwírorane d́ŋf síxí uyirane yaríŋwápí sorfá mǐxí nání yínarígífápáníŋf yínírane “Goríxo yeáyf neayímíxemeanfáríní.” níyáiwírane ikwímoaríŋwápí aríxí mǐxí nání d́kínarígífápáníŋf d́kínírane éwanígíní. 9 Goríxo xegf wíkí ríá ápiáwíníŋf wearíŋfpi wímeáwínígínírí neaiáiwíaríŋenemání. Negf Áminá Jisasi Kiraiso neaiŋfímí dání yeáyf uyímíxemeáímígínírí neaiáiwíaríŋeneríní. 10 Nene síní ɲweanáná níweapírínáraní, peɲwámí eɲáná níweapírínáraní, xfo t́nǐ nawíní ɲweaaníwá nání neapeíŋnígíní. 11 Ayínání xixe mǐŋf íkíŋwí mǐríníro sfkíkf omíxíníro éfíríxíní. “Seýíné ríxa e inarígífápi síní niga úfíríxíní.” seararíŋíní.

“Apí apí éfíríxíní.” nura uŋfípi náníríní.

12 Gí níríxímeáyíné, bí ripí éfíríxínírí yaríŋf oseaimíní. Segf arírá seaiáníro nání aníŋf míní yarígífáyf —Ayf Ámináoáyá d́ŋfyo dání seamenjwearo searéwapíyíro epírí nání imónígífáyfíní. Ayo seýíné wéyo umepírí nání éfíríxíní. 13 Ámá ayf sanf searápaníro yaríŋagí nání d́ŋf síxí uyíro wé íkwíŋwíyó ɲwíráríro éfíríxíní. Séríxímeá t́nǐ xepíxepá mǐrónf nawíní mimóníro ɲweáfíríxíní.

14 Gí níríxímeáyíné, bí ripí ení éfíríxínírí yaríŋf oseaimíní. Segf amá ríwí síwá yígífáyo yumíxíro ayá ígígí yarígífáyo d́ŋf síxí umímoro í wegfáyo arírá wíro éfíríxíní. Ámá níyoní nuríríná símeaxf d́f mǐwí wígf d́ŋf t́nǐ “E oyaneyí.” níyáiwírná e éfíríxínírí síŋwí wínífíríxíní. 15 Ámá sípí seaikárfáyo seýíné ení pírí numamoro sípí mǐwíkáripa éfíríxíní. Pí pí seaikáraríŋagí aí “Negf wíníyo aríge neríná nanf wíianíréwíní?” níyáiwíro e wíáníro nání éfíríxíní. Ámá níyoní aí e wíáníro nání

éfrixiní. ¹⁶⁻¹⁷ Íníná dínj nífá seainfwíniginí. Íníná Gorixomí rixínj urífrixiní. ¹⁸ Pí pí seaímeááná Gorixomí yayí wífrixiní. Kiraisí Jisaso tñní nawíní ikárinígfáyíné Gorixo e éfrixinírí wimónarínagí nání rarínj. ¹⁹ Seyíné kwíyí Gorixoyá yarínjípimí pfríprífrí mívípa nero ²⁰ apimí dání xwíyífá wífá rókiamoarígfápi páimímí mívípa éfrixiní. ²¹ E mepa nero aí wífá nísearókiamoríná “Xwíyífá rípi Gorixo táfáminí imónínjípí rarínj.” searánáyí, píránj pífá nímeaxfdímáná nanj imónínjípíní xáiwí fá xíríro ²² sípí imónínjípí nípíní ríwí umoro éfrixiní.

²³ Gorixo —O áamá níwayíróníro njweapfrí nání míkí ikinjoríní. “O seyíné síyikwí mínínj nímóníga nuro yóí imóníprí nání seaimíxífwíniginí.” nímónaríní. “Áminá Jisasí Kiraiso báná seyíné xwíyífá seaxekwímopaxí mímónípa epírfá nání Gorixo segí dínjípíní marfái, warápi ení seaeíkiemeáwíniginí.” nímónaríní. ²⁴ Nioníyáyí imónífrixinírí wéyo fá seaumírariño —O áamá wikwiárínípaxí imónínjoríní. O xixení apí apí e seainfáriní.

²⁵ Gí nírixímeáyíné, none nání ení rixínjí neauríyífrixiní. ²⁶ Séríxímeá gíyí gíyo yayí níwiríná yayí óf weánífrixiní. ²⁷ Ámináo arfá enj dání sekaxí rípi osearímíní, “Payí rína nímearfíná séríxímeá níyoní fá urowieméfrixiní.” ²⁸ “Negí Áminá Jisasí Kiraiso wá seawianífwíniginí.” nímónaríní.

Payí Poro Tesaronaika ñweáyí nání ríwíyo eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigíá añí yoí Tesaronaika ñweagíáyí nání Poro ríwíyo eañnarini. Ayí payí Poro xámi nearí wiowárinína nímearo íá níroro aiwí siní ñiní xejwíni nímoro “Jisaso añínami dání ríxa weapíníriní.” ñiyaiwiro wáyí nero ñweañáná áamá wí Poromi apí nání urémeáagíá o sía Jisaso añínami dání weapíníáyí tñíná imóníníapí nání píraníñí uréwapiyimíníri payí ámi rina eañnigini.

1 Poroní tñni Sairaso tñni Timotio tñni none Jisasoyá siyikí imónigíá Tesaronaika ñweáyíne —Seyíne negí ápo Goríxo tñni Áminá Jisasi Kiraiso tñni nawíní ikárinígíáyínerini. Seyíne nání payí rina nearí mónaparíñwini. 2 Ápo Goríxo tñni Áminá Jisasi Kiraiso tñni awaú wá seawianíri seyíne ñwayíroníro ñweapíri nání seaiiri éisixini.

“Seyíne nání Goríxomi yayí wiaríñwáriní.” uríñí nánirini.

3 Negí ñiríxímeáyíne, seyíne Jisasomi ñiní ñiwíkwíroróná ñiní mímíxeá ámi xwapí ayá wí tñni ñiwíkwíroa uro xixe ñiní sipí niníro arirá inarígíapí wí píní míwíarí siní ámi bí tñni bí tñni néra uro yaríñagíá nání none kikiíá ñweapaxí mimóníñwini. Sa seyíne nání Goríxomi yayí wipaxí imóníñwini. “E neranéna ayí xixeni imóníñpí yaríñwini.” neaimónarini. 4 Seyíne e yaríñagíá nání siyikí Goríxoyáyo wáí nurímeranéna seyíne nání míxí re seameakíñaríñwáriní, “Xeaníñí wikáriro ríkiáíró wikáriro wiaríná aí xwámámí ñiwiro siní Jisasomi ñiní ñiwíkwíroa waríñoi.” uraríñwáriní.

Goríxo ámáyo píri numamorína enáfí nánirini.

5 Seyíne e yarígíapimi dání rípi wía neaónini. Goríxo ámáyo mí ómómíximí ñiwiri wigí egíapí tñni xixeni wiíníapí nání ñiní ñimoranéna “Apáníriani?” yaiwipaxíriní. Ayínání seyíne oyá xwioxíyo ñweáwaníginiro yaríná xeaníñí seaikáraríñagíá nání o seyíne nání re ráriníarini, “Ayí anani nioni tñí e ñweapaxíriní.” ráriníarini. Apí seyíne yarígíapimi dání wía neaónini. 6 Ai Goríxo ámá xeaníñí seaikáraríñagíyo píri numamori xeaníñí axípi wíaná “Ayí xixeni imóníñpíni ría yarini?” yaiwianíwáriní. 7 Xeaníñí seaikáraríñagíyo píri ñiwíakímorí kikiíá seyíne seanwíraríri none neanwíraríri yaríñagí ñiwíñiranéna “Ayí ení xixeni imóníñpíni ría yarini?” yaiwianíwáriní. Áminá Jisaso sñjání piaumimí niníri xegí añínají ení eánígíáyí tñni añínami dání ñweapíriná ría ápiáwí xwé aipínarwí yaríñpí tñni xixeni e eníarini. 8 E neríná ámá Goríxo nání ñiní mímopa ero xwiyíá negí Áminá Jisaso nání yayí neainaríñpimi míxídí arikwíkwí ero yarígíayo píri umamoníarini. 9 Ámá ayo wigí egíapí nání xwíríá ñiwíkwíxerí píri numamorína seáyí e xío xegí ení eáníñpimi dání imóníñpí “Xe sñjwí onanípoyi.” míyáiwí xegí sñmímaní tñí e dání aníñini wíeawáriníarini. 10 Negí Ámináo ámá xíoyáyí imóníñíxini ñiwíñpimi dání seáyí e umíeyoaro ñiní wíkwíroarígíáyí ñiní míñí sñjá weáníro oépoyíníri añínami dání ñweapíriná píri e umamoníarini. Seyíne míkone repíyí

enwápi dñj níkwíroro nání íná seyíné ení ayí tñí nawíní omí seáyí e umepíríáríni.

Poró Goríxomí ríxíñf wuríyíñfí nánííni.

¹¹ Ámináomí seyíné seáyí e umepíríá enagí nání íníná seyíné nání Goríxomí ríxíñf seauríyaríñwáríni. Goríxo e imóníírixíñf wéyo fá seauríyaríñfí tñí xíxeni ayo seaimíxíwínígníñfí seauríyaríñwáríni. Nanf imóníñfí oyaneyíní seaimónaríñfí nípíni tñí Jisasomí dñj níwíkwíroro nání wínyo sanf urápaneyíní seaimónaríñfí tñí apiaú tñí xíxeni epíríá nání xegí enf eáníñfí tñí seaimíxíwínígníñfí seauríyaríñwáríni. ¹² E neríñfíímí dání seyíné omí seáyí e umfeyoaro xfo ení seyíné seáyí e seamfeyoari inípíríá nání Goríxomí seyíné nání e seauríyaríñwáríni. O tñí Ámíná Jisasi Kiraiso tñí wá seawianígní enagí nání xíxe seáyí e mfeyoánípíríáríni.

2

Xwíyíá xórórí yaríño nání uríñf nánííni.

¹ Gí nírixímeáyíné, xwíyíá re ríñíñfí, “Negí Ámíná Jisasi Kiraiso ámí weapáná nene o tñí nawíní awí eánanf wáríni.” ríñíñfí nání rípi éríxíñfí yaríñf oseaimíni. ² Kwíyí bímí dáníraní, xwíyíá amá yanf wíowíríá bímí dáníraní, payí “Porowa nearo wárenapígníáríni.” rarígní bímí dáníraní, ayá nísearemorí re ríñíñfí, “Sfá Ámínáo weapínfáyi ríxa imóníñfí.” ríñíñfí, síní mé dñj úpíríxá níseapeyírí ududí míseainípaní. ³ Amá wo aí pípímí dání yapfí oneaíwapiyíní síñwí mívínípa éríxíni. Xámí amá obaxí Goríxomí manfí xowiaíkímí wíro amá xwíyíá xórórí yaríño piaumímí iníñfí nemáná enáná ayí ríwíyo sfá ayí imóníñfí enagí nání raríñfí. Amá xwíyíá xórórí yaríño Goríxo waníñfí mívíníforíní. ⁴ Goríxomí aníñfí símí tñí wíaríñfí. Pí píñwíá amá níwíxíro menwearígníáríni, pí pí kwíyí amá dñfí unwíríarígníáríni, páimímí nímerí xewaníño ayo seáyí e mfeyoánífáríni. E neríñfí anfí Goríxo nání rídíyowá yarígníwámí nípáwírí amá obaxí síñwí anígní dání éf níñweámáná xewaníño re uríñfíáríni, “Níwaníñfí Goríxoníñfí.” uríñfíáríni. ⁵ Xámí níoní síní seyíné tñí níñwearíñfí apfí nání searíñfí síní dñfí míseainíñfíáríni?

⁶ Amá o Goríxo xe piaumímí iníwínígníñfí ípímoáríñfí imóníñfí nání agwí síní omí bí wakíríñfíáríni. Omí wakíríñfíáríñfí nání seyíné níjfáríni. ⁷ Obo amá obaxí manfí Goríxoyá xórórí oepoyíní inímí dání ríxa níwíwapiya waríñfí aí omí wakíríñfíáríñfí Goríxo emí mamóné nání níwakíríñfí unífáríni. ⁸ Xfómí wakíríñfíáríñfí Goríxo níyoámáná enáná xwíyíá oyá xórórí yaríño síní inímí mímoní ríxa síñfí piaumímí iníñfíáríni. Omí Ámíná Jisasi níweapíñfí sogwíníñfí píñfíñfí neríñfíímí dání samíñfí níwímíxíñfí xegí madíñfí tñí píkiníáríni. ⁹ Xwíyíá xórórí yaríño ríxa síñfí nímoníñfí níñwearíñfí Seteno xewaníñfí enfí síxí eáníñfíímí dání enfí síxí weámíxíñfí enagí nání o amáyí “O Goríxoníñfí?” oníwíwapiyíní yapfí níwíwíñfí emímí ayí wí erí amá ayí níwamónípaxíñfí erí enífáríni. ¹⁰ E neríñfí amá aníñfí yarígníyó xegí uyíñfí neríñfí bí bímí dání yapfí wíwapiyíáná xewaníño e oníwíwapiyíní yaríñfí tñí xíxeni wíwíwíñfíáríni. Ayí re níwímóní, “Goríxo yeáyí neayímíxemeanfá

nání xwiyfá Jisaso nání nepaxiñf imóniñfpi arfá owianeyi.” m̄iwimónf rfwf umogfá enagf nání xwiyfá xórórf yariño yapf wíwapiyipaxfřini. ¹¹ Ayf rfwf umogfá enagf nání Gorixo dñf xejwf omópoyinři wimixarfná xwiyfá xórórf yariño pí pí yapf wíwapiyinřapi arfá n̄wiro ayá sfwf uróagf “Neparini.” yaiwipřřřřini. ¹² Ámá xwiyfá Jisaso nání nepaxiñf imóniñfpi dñf m̄kwřró wigf sipí imóniñfpi yanřo nání dñf nífá winiñfyo Gorixo xwiyfá umeárniřa nání dñf xejwf omópoyinři wimixinřřini.

“Searéwapiyiñwápi xaiwf fá xřřřřřini.” urñf nánřini.

¹³ Negf nřixfmeáyfné, Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianñfýfné, seýfné nání kikiřa ñweapaxf mimóniñwini. Sa seýfné nání ininá Gorixomi yayfné wipaxf imóniñwini. Gorixo xegf kwiyfipimi dání siyikwf m̄niğfáf y oimónfpoiñři seaimixři seýfné xwiyfá nepaxiñf imóniñfipimi dñf ikwřoro yariğfápimi dání yeáyf uyimixemeámřaniři enřiná dání fá yiyamiximf seaiñf enagf nání omi yayfné wipaxf imóniñwini. ¹⁴ Gorixo seýfné apf imónřřřřini xwiyfá yayf neainarñf nene wáf searñwápimi dání wéyo fá n̄seaumřřřřiná negf Áminá Jisasi Kiraiso nikřniři seáyf e imóniñfpa seýfné eni bi e imónřřřřini wéyo fá seaumřřřřini. ¹⁵ Ayfnáni negf nřixfmeáyfné, enř sixf n̄niřo xwiyfá řřéwapřğf inarñwá mañfyo dání searéwapiyiñwápřani, payfyo dání searéwapiyiñwápřani, xaiwf fá n̄xřra úřřřřini.

¹⁶⁻¹⁷ Negf ápo Gorixo —O wá n̄neawianři ininá enř sixf imixinanřwá nání neaimixři ayá n̄nearimixřiñfipimi dání awiaxf xfo neainřapi nání wenñf nerf ñweanřwá nání neaimixři enjorini. O tñf negf Áminá Jisasi Kiraiso tñf awaú enř sixf seaimixři seýfné pí pí xwiyfá nanř imóniñfpi řřo pí pí nanř imóniñfpi ero epřřřa nání seaimixři éisixini.

3

“Gorixomi řixiñf neauriyřřřini.” urñf nánřini.

¹ Negf nřixfmeáyfné, payf řina yoparřpi nearfná řipi osearimini. Xwiyfá Ámináo nání wáf řimearñwápi yanř niwéa nurf seýfné egfápa amf amf yayf tñf arfá wipřři nání Gorixomi řixiñf neauriyřřřini. ² O ámá nřikwini mimóniñfpi ero sipí ero yariğfáf xeanñf neaikřaniřo yariğfápimi dání éf oneaminiři eni řixiñf neauriyřřoyf. Ámá nñf omi dñf m̄wikwřoarřğfáf enagf nání rarñfni.

³ Negf Áminá Jisaso ámá ikwiärinřpaxřpi yariño enagf nání none re neaimónarini, “O enř sixf seaeámixři sipí imóniño —O, ayf oborini. O xwřřá sealkixenřniři éf seaminiři enřřřini.” neaimónarini. ⁴ Ámináoayf dñfyo dání seýfné nání re niyaiwirane dñf řřá neaeánarini, “Sekaxf none urñwápi wf pñf m̄wiärř agwf xixeni xđđro řfwfyo eni xixeni nixřa uro epřřřřini.” niyaiwirane dñf řřá neaeánarini. ⁵ Seýfné “Gorixo nepa wá neawianarñorřřani?” niyaiwiróná nřřřá amf bi tñf imóniřo Kiraisomi sipí wíáná enř sixf n̄niř xwámámf wiñfpa ero epřřřa nání Ámináo yayřwř seaméwinřini.

“Aiwá nřřřři nání omiñf éřřřini.” urñf nánřini.

⁶ Negf nřixfmeáyfné, Áminá Jisasi Kiraiso nearowarñone enagwf nání sekaxf řipi osearimini. Sérixfmeá ġyf ġyf řřéwapřğf inarñwá none

searéwapiyinwápi mîxídfî mîyuniþa neri kikiþá yarínáyí, ayí tîni gwiaumí miníþani. ⁷ Ayí ripí nánî sekaxí api searariþinî. Pípi xídfîpaxíýné maríáí, none seyíné tîni niþwearanéná siþwepigí seaiwapiyinwáþimi xídfîpaxíýné enagi nánî seyíné niþfárinî. None wí niþþreánîrí mé memeniwaniginî. ⁸ None aiwá wí siwíá mîsearapaniþwaniginî. Aníþî mîseaikáriþa éwaniginîrí árfíwíýináranî, ikwáwíýináranî, ríwí nírfíkwínîmáná nígwí omíþî ríá tîþî aníþî miní neriþipimî dánî bî nerane niþwaniginî. ⁹ “Aiwá aníþá mînearapaniþaxawa imóniþagífa nánî e egíawixinî.” ríseaimónarinî? Oweoi, seyíné siþwepigí seaiwapiyinwáþimi xídfírfíxinîrí e enwaniginî. ¹⁰ Seyíné niþfárinî. None sinî seyíné tîni niþwearanéná sekaxí re searayinwaniginî, “Ámá ‘Omíþî mepa oemini.’ wimónarigíáyo aiwá minî mîwipa éfírxinî.” searayinwaniginî. ¹¹ “Poro pí nánî ríá e neararinî?” mîyaiwipani. Segíýí wí nánî xwíýá re rínaríþagi aríá níwirane nánî raríþwínî, “Wí omíþî mé siþwí níyáþírómfî nerneróná xwíýá mîmayíónî néra waríþoi.” rínaríþagi aríá níwirane nánî searariþwínî. ¹² Nene Áminá Jisasi Kiraiso tîni nawínî ikáriníþwaéne enagi nánî wíýné e yarigíáýné sekaxí nísearirane ení rírémfíxí ripí oseaianeyí, “Píráníþî níyuniþî níþweámáná segí omíþî éfáþimî dánî nímiro nírfírxinî.” ¹³ Negí nírfíxímeáýné, segí wínyí nánî ení rírémfíxí e níseairí aí naní yarigíáýné segí yarigíáþi nánî aníþî níseainîrí þíni mîwiáriþani. ¹⁴ Segíýí wí none searariþwáþi “Aríá mîwipa oyaneyí.” wimónarigíáyo siþwí mí níwómíxíro “Ayí Poro nearíþipi aríá mîwiarigíáýfíþani?” níyaiwiro ayá winíwiniþinîrí ayí tîni gwiaumí miníþani. ¹⁵ E nero aí “Ayí nene tîni símfísfí eainíþwáyírfíþani?” mîyaiwí ségwáo síþi yaríná “Gí gwíáorfíþani?” níyaiwiro dîþî píraníþî omonîrí ikwairírfí níwiríná urarigíþa urírfírxinî.

Yayí níwiowárfífná uríþî nánîríni.

¹⁶ Ámináo —O ámá níwayíróniþro þweapírfíþi nánî míkfí ikiþoriþi. O pí pí seaiméaagi aí níwayíróniþro þweapírfí nánî seaimíxíwiniþinî. ¹⁷ Poriþ níwaníþoniþ gí wé tîni yoparfí ripí nearí yayí seaiwárenapariþinî. Nioniþ payí nearífná yoparfí sírfíwí e api eániþagi níwiniþífná “Poro eanírfíþani?” yaiwipírfí nánî e eariþárinî. ¹⁸ “Áminá Jisasi Kiraiso níyínenî wá seawianíwiniþinî.” níwimónarinî.

Payí Poro Timotio nání xámí eañnaríní.

Payí rína Timotio nání Poro xámí eañnaríní. Timotio Esia p̄ropenis̄fyo dānoríní. Xano émayí wo aiwí xínáí Judayí wiríní. Poro émayí añmíní xwiyíá yayí winipaxí imóniñpí wáí nurimeríná nioni tñí nawíní wáí ríméwinigínri r̄peañoríní (Wáí wurimeiarigíáwa 16:1-3). Poro tñí nawíní amí amí neméfisáná xwiogwí wáu wo Epesasiyo niñweari uréwapiyiñe dání “Ríxa wí e nání ouníní.” n̄wimóniríná Timotiomí “Joxí s̄iní re niñweari Jisasoyá siyikí imónigíáyo umenñweá+r̄ixíní.” nurárimí nurí añí wí e dání p̄n̄í n̄wiárími n̄b̄iríná sekaxí uríñápí tñí xixeni éwinigínri payí rína nearí o tñí e nání mónap̄niñigíní.

1 Poroní —Nioní Kiraisí Jisasoyá wáí wurimeiaríñá woniríní. Goríxo — O niñweap̄ri nene yeáyí neayimixemeaaríñoríní. O tñí Kiraisí Jisaso — O nene neariménap̄n̄fa nání d̄ñí níkw̄mori ñweañwáoríní. O tñí awáu Poro wáí yeaurimeínfa nání imóníw̄niñigínri n̄r̄peaḡñioniríní. ² Nioní payí rína Timotioxí —Joxí nioní wáí r̄mearíñápimí dání Kiraisomí d̄ñí w̄kw̄roní enagí nání ḡí piaxí r̄mearíñá wox̄n̄ñí imóniñox̄iríní. Joxí nání payí rína nearí mónap̄ariñíní. “Ápo Goríxo tñí negí Áminá Kiraisí Jisaso tñí awáu wá r̄wianirí ayá r̄r̄im̄ix̄iri joxí niñwayirónirí ñweari nání siiri éisixíní.” nimónaríní.

“Xwiyíá wigí d̄ñí tñí nip̄mori rarigíáyo wiaik̄ir̄ixíní.” uríñí nániríní.

³ Nioní Epesasiyo p̄n̄í n̄wiárími Masedonia p̄ropenis̄fyo nání uminirí neríná r̄ir̄ñápa ámí ax̄ipí orir̄imíní. Joxí Epesasiyo niñweari ámá xwiyíá Jisaso nání nepaxiñpí n̄musiroro xegí b̄í uréwapiyarigíáyo p̄r̄f̄ n̄wiaik̄imori “Apí e muréwapiyipani.” ureí. ⁴ “P̄iyiñí ikayíwí r̄in̄ñ̄pimí tñí ar̄owa enjíná dání wigí naiwí nemeága nuro yoá w̄r̄igíápimí tñí apiaumí manax̄id̄ipani.” ureí. Apimí nanax̄id̄ir̄náyí, Goríxo “Nioní d̄ñí n̄nikw̄roriñ̄pimí dániní ḡí imónigíáyo numel̄r̄ixíní.” yaiwiñpí tñí xixeni mé wigí d̄ñí tñí nip̄moro síwiání r̄iñwanarigíá enagí nání raríñíní. ⁵ Ayí wigí wíniyo nání nepa d̄ñí sípí winínfa nání “Sekaxí e ur̄r̄ixíní.” r̄raríñíní. Ámá ayí apí xixeni níx̄id̄ir̄náyí, d̄ñí ín̄imí b̄í níkw̄rómáná m̄r̄f̄ ero d̄ñí niyaik̄irori “Nepa Goríxo wimónariñpí r̄fa yaríñw̄iní?” niyaiwiríná esis̄f̄ b̄í miní ero Jisasomí d̄ñí n̄wikw̄roríná sírirowiárí mepa ero epax̄iríní. Apí apí neríñ̄pimí dání wigí wíniyo nání d̄ñí sípí winínfa enagí nání e ur̄r̄ixíní. ⁶ Ayí ripí nání r̄raríñíní. Ámá wa apí apimí p̄n̄í n̄wiár̄iro nání r̄íxa xaxá nero ararix̄in̄ñí raríñoi. ⁷ Awa wigí d̄ñíyo dání nip̄mori rarigíápí nání majá nero re niyaiwin̄ro rarigíápí, “Nijá mimóniñwí reñwini? Bikwíyo e e r̄in̄ñ̄pí, ayí apí apí nání r̄in̄ñ̄n̄í.” rarigíápí nání ení majá nero aí ñwí ikaxí eániñpí nání negí wíyo uréwapiyani nání oimónaneyin̄ro yaiwinarigíáwaríní.

Ñwí ikaxí eániñpí nání uríñí nániríní.

⁸ Yawawí nijfáríní. Nwí ikaxí eániñpí, ayí naní imóniní. E nimóniñagí aí Goríxo ñwí ikaxí r̄ñ̄pí ayí ámá wigí d̄ñí tñí nip̄mori rarigíápimí sop̄niñ on̄r̄ix̄in̄ri r̄ñ̄mani. ⁹ Goríxo e éf̄r̄ix̄in̄ri wimóniñpí tñí xixeni neríná ayí re yaiwip̄ráoi, “Ñwí ikaxí r̄in̄ñ̄yí ámá wé rónigíáyí nánimani. Ayí

ámá xwiyá xowiaikím yariǵáy tǵni uní yariǵáy tǵni nánirini. Ámá Gorixomí rǵw rǵwámni mamoiǵáy tǵni fǵw yariǵáy tǵni nánirini. Ámá Gorixomí paimimí wiarǵáy tǵni arǵki imónǵáy tǵni nánirini. Xaniyaúmi píkiarǵáy tǵni píkioyimí yariǵáy tǵni nánirini. ¹⁰ Ámá apixí wí tǵni fǵw inarǵáy tǵni oxí waúniraní, apixí wípaúniraní, onarǵáy tǵni ámá píkiomeaarǵáy tǵni yapí rarǵáy tǵni ‘Sǵná romí dání rǵrarǵini.’ nurimáná ná mǵyariǵáy tǵni ayí nǵni nánirini. Nǵw íkaxǵyí, ayí xwiyá nanǵ imónǵyoy pí pí wiaikiarǵáy nání ení rinini.” yaiwipǵaoi. ¹¹ Xwiyá apí, ayí xwiyá seáyí e imónǵni, nene yayí neainarǵipi tǵni xǵxení imónini. Apí Gorixo —O ámá nǵni yayí umepaxí imónǵorini. O xwiyá nioní dǵni nǵniǵwirarǵi wáí nurimeiwǵniǵinǵri nǵrǵpeanǵpi nání rarǵini.

Poroxómi wá wianǵipi nání yayí winǵ nánirini.

¹² Negí Ámíná Kiraisí Jisasomí yayí wiarǵarini. O “Poroxó dǵni unǵwirarǵipaxorǵani?” nǵniawirí xwiyá oyapí wáí uriméwǵniǵinǵri nǵnǵrǵpearí enǵ sixí neámǵinǵ enǵagí nání omí yayí wiarǵarini. ¹³ Xámí nioní omí ikayǵwí umearǵi ámá xǵoyá sǵyikí imónǵáyo xeanǵ rǵá tǵni wíkarǵi arǵki númí nurí anǵni mǵxí wiaǵdǵri yagáoní aiwí nioní omí dǵni mǵwíkwǵropanerí nání majǵá níkarǵinǵri e yariǵagí nání o ayá nǵnǵmǵxǵri apí e niǵǵrini. ¹⁴ Nioní sǵpi imónǵni e yagáoní aiwí negí Ámíná Kiraisí Jisaso wá xwapí ayá wí nǵwianǵagí ámá xǵo tǵni nawíní níkarǵinǵrǵná dǵni wíkwǵrorí dǵni sixí uyirí yariǵápi nioní ení axǵpi nímeanǵniǵni.

¹⁵ Xwiyá “Kirisí Jisaso ámá fǵw yariǵwaéne yeáyí neyimǵxemeanǵa nání xǵyá tǵyo nání bǵnǵrini.” rinǵipi dǵni nǵwirarǵipaxǵrini. Ámá nǵni arǵá níwiro “Neparini.” yaiwipaxǵrini. Nǵneneni fǵw yariǵwaéne aiwí ayí yariǵápi tǵni xǵxení mé seáyí e imónǵipi yagáoní, ayí nionirini. ¹⁶ Nioní e imónǵáoní aí Jisási Kiraiso ámá xǵo nání re owiaiwipoyǵinǵri, “O apaxí mé píǵi mumamó ámá wíǵí fǵw yariǵápi rǵwǵmǵni umamopǵri nání xwayí nǵwinǵri kikiǵá nǵweaarǵorǵani?” owiaiwipoyǵinǵri nioní ayá nǵnǵmǵxǵri yeáyí nǵyimǵxemeanǵrini. Kiraiso e nerǵipimi dání ámá rǵwíyo dǵni nǵwíkwǵrorí dǵni nǵyimǵni tǵǵá imónǵpǵrǵáy nání nioní, fǵw xwapí yagáoní sǵnǵwepǵí niǵrini. ¹⁷ Ayínání Gorixo, anǵnamǵni mǵxí ináyí anǵni miní imónǵo —O wí mǵpé yariǵorini. Ámá sǵnǵwí winǵpaxí mimónǵorini. Ná woní oní nǵwá nepaxǵni imónǵo, ayí orini. Omí anǵni iníá seáyí e umǵyoarane yayí umerane néra úwanǵni.

“Xámí rǵriǵwápi nání dǵni nǵmorí xopǵarǵ wǵriǵini.” urǵni nánirini.

¹⁸ Timotioxí, gí iwoxǵniǵ imónǵoxí, agwí payí rǵna nearí “Joxí éirǵini.” rǵrarǵápi, ayí xwiyá xámí joxí rǵwíyo erǵápi nání Gorixoyá dǵni dání wáí nǵrókiamorǵná rǵriǵwápi tǵni xǵxení axǵpi rǵrarǵini. Xwiyá apimi dání dǵni sixí nǵnǵri xopǵarǵ wǵriǵini. ¹⁹ E nerí dǵni wíkwǵroarǵwápi xaiwí fá xǵrǵri dǵni nǵyaikiǵorí “Nepa nanǵ rǵa yariǵini?” nǵyaiwirǵná esisí bí minarǵipi sǵnǵwí ainenaxǵdǵri éirǵini. Ámá wa “Joxí e éirǵini.” rǵrarǵápi rǵwǵmǵni nǵmamoro mepa neróná sǵni Jisasomí dǵni mǵwíkwǵró e wé sǵnǵyo sixí núrorí xwǵrǵá ikǵxenarǵipa axǵpi e inǵǵawǵini. ²⁰ Ayí wá rǵwaúrini. Xaimeniaso tǵni Arekísadao tǵni awaúrini. Awaú “Gorixomí ikayǵwí umearǵipaxowawimani.” oyaiwinǵpiyǵinǵri Seteno xe xeanǵni owíkarǵinǵri mǵni winǵrini.

2

“Ámá nání nání Gorixomi rixinjí wuríyífríxini.” urinjí nánirini.

1 Ámá Jisasoyá siyikí imónigíáyí éfríxini ririmíyí seáyi e imóninjípi, ayí rípirini. Ámá nání nání Gorixomi rixinjí wuríyiro yarinjé wiuro yayí wiuro éfríxini. 2 Dínjé wíkwíroaríjwaéne píyíá werane kikiá jwearane yaníwá nání Gorixo negí míxí ináyíyo tñí gapímaní neamejweaarígíá gíyí gíyo tñí wigí dínjé píraninjé owimíxini rixinjé wuríyífríxini. Nene “Gorixomi níxídíro nání píraninjé e ríá yarinjé?” neaiwipaxí imóninjípi erane ámayo yadíminjé imóninjípi wirane yaníwá nání rixinjé wuríyífríxini. 3 Ámá e nerónáyí, Gorixoyá síjwíyo dání nanjé ero apání imóninjípi ero yarinjagíá nání “Rixinjé wuríyífríxini.” rarinjini. O nene yeáyí neayimíxemeaaríjorini. 4 Ámá nání xwíyíá míkí nepaxinjé imóninjípimi mí nómixíro dínjé omópoyiní wimónaríjorini. Apimi mí ómíxaná yeáyí uyimíxemeámíánirí nání wimónaríjorini. 5 Nene níjfarini. Njwíá nepa imóninjípi, ayí ná woní Gorixorini. O tñí xíomi sípí wíkararíjwaéne tñí nání wáwujé imóninjé, ayí ení ná woní Kiraisi Jisasorini. 6 O Gorixo íná e éwínigínirí wimóninjíná imónaná ámá nínenení negí íwí yarinjwápi gwíinjé neaikweawárimíánirí neapeinjigini. Xífo níneapeiríjípimi dání síwá rénjé neainjirini. Gorixo ámá níyoní yeáyí uyimíxemeámíánirí nání wimónaríjorini. 7 Nioní Kiraiso e neaiinjípi nání wá níurímeiarígíáyí wo nímonírí áwanjé níurímeiwínigínirí Gorixo nínírípéarí —Aga yapí bí nírarinjini. Nepání rarinjini. Gorixo nínírípéarí émayí manjé níoníyáyo dání xwíyíá nepaxinjé imóninjípi aríá níro dínjé wíkwíroero epírfá nání uréwapíyímíáoní imónimí nání nímixinjirini. 8 Ayínání ge ge Jisasoyá siyikí imónigíáyí Gorixomi yayí owianeyiníro awí neáníroná “Oxowa omí rixinjé urífríxini.” nímonarini. Ayí “Oxí síyikwí mínípa nemáná wigí wíníyo wíkwí míwónípa ero xíxewiámí mírínípa ero yarígíáwa wé seáyi e nímfeyoaro feapá nemáná rixinjé urífríxini.” nímonarini.

Apíxíwa epaxípi nání urinjé nánirini.

9 Apíxíwa ení ámá Gorixomi yayí owianeyiníro awí eánarígíe nání níbíroná píraninjé níteáníro aikíyí xixení wigí yínipaxípi níyínimí bífríxini. Ámá weyí onearípojínirí díá okiyíá ero nígwí okiyíá iníro rapírapí nígwí xwé ronjéyí yíníro mé 10 apíxí “Niaíwí Gorixoyáíwanexini.” rínarígííwa epaxípi wigí ámayo aríá níwirinjípimi dání okiyíáninjé inífríxini. 11 Apíxíwa oxowa uréwapíyaríná xwíyíá nírfí iními níwúríníro aríá wífríxini. 12 Apíxíwa xe oxowami seáyi e níwimóníro ouréwapíyípojínirí wínarínámáni. “Íwa xwíyíá nírfí ero oxowami manjé aríá wíro éfríxini.” nímonarini. 13 Ayí rípi nání rarinjini. Eníná Gorixo ámá nímixínáná xámí imíxíjé, oxí Adamomí nímixímáná ríwíyo apíxí Ipími imíxíjirini. 14 Ayí rípi nání ení rarinjini. Obo yapí wíwapíyíjé, ayí Adamomímaní. Ipími yapí wíwapíyíáná í xwíyíá Gorixo urinjípi wíaikinjé enagí nání “Apíxíwa xwíyíá nírfí ero oxowami manjé aríá wíro éfríxini.” rarinjini. 15 Nioní e nírfí aí apíxíwa Gorixomi dínjé níwíkwíróa uro ámayo dínjé sípí níwia uro síyikwí míninjé imóníro níteánirí ero nerónáyí, níaiwí xírarígíápimi dání eríkiemeánírfíarini.

3

Siyikf Jisasoyá imónigfáyo wipenweagfáwa nánirini.

¹ Xwiyfá re rininjfpí dñj nwiráripaxf imóninjfpírini. “Ámá Gorixoyá siyikf imóninjf bimí” go go “Oumenweámíni.” niyaiwirínáyf, “Nioní apí e oemíni.” wimónarinjfpí, ayf awiaxfzíni. ² Ayínáni Gorixoyá siyikf imóninjfyf bimí wipenweanj go go rípi rípi imóníwínigini. Xwiyfá mumeáripaxf imóníwínigini. Apíxf ná wíni meáwínigini. Dñj nípkwíní mimóninjf nání míkíkayó nanj nánini kíkayówínigini. Dñj nanj nímorí ámayá síjwíyo dání wé róninjf imóninjfpíni éwínigini. Wé íkwianjwíyo ujwiráripaxf imóníwínigini. Ámá wímeáaná nípemeámí nurí aiwá miranj wíwínigini. Wíniyo uréwapíyífaxf imóníwínigini. ³ Inígf níníná papíkf yarígfápí nání mñj minípa éwínigini. Wáwíninjf nímonírí apaxf mé míxf mimónípa erí awayíní wirí éwínigini. Míxf nípéa memepa éwínigini. “Nígwf bí aí mímímúropa oeni.” yaiwiarígfápí wí dñj fá mímáxípa éwínigini. ⁴ Xegf sfwí niaíwí píráninjf méwínigini. E neríná niaíwíyí xanoyá manj arfá wíro wéyo umero éfrixínirí éwínigini. ⁵ Ámá majfá nerí xegf sfwí niaíwí píráninjf mumeapa nerínáyf, “Gorixoyá siyikf imónigfáyf bimí ananí píráninjf umenweapaxfzíni.” ríseaimónaríní? Oweoi, e nerínáyf, píráninjf mumenweapaxf enagí nání rarínjini. ⁶ Jisasomí síní aí dñj níwíkwírorí níxdírfná negf neaipenweanj wo oimónírí síjwí míwínípa éfrixíní. E nímonírí nání wáí imónaríná obo seáyí e seáyí e nímonírí náninjf neánírí xwiyfá meárininjpa o ení xwiyfá meárinínjirí nání rarínjini. ⁷ Ámá wí xegf yoí ráná dñj Jisasoyá siyikf imónigfáyfnéyáyo dáníni marfáí, sípáfáyfá dñjyo dání ení “Nanjoríní.” yaiwiarígfo, o seaipenweáwínigini. Dñj e míwíaiwiarígfo enánáyf, ámá wí níwíápínimearo o ayá wimopaxf enjfpí nání ráná awí oboyá njwirárinjgnírí nání rarínjini.

Jisasoyá siyikf imónigfáyo seáyf wíarígfáyf nánirini.

⁸ Ámá go go “Jisasoyá siyikf imónigfáyo seáyf wíarínj wóní oimónímíni.” níwimónínáyf, dñj fá xírínjo imóníwínigini. Nanj rírí sípí rírí mepa éwínigini. Inígf papíkf yarígfápí nání mñj minípa éwínigini. “Amípí wí mímímúropa oeni.” niyaiwirí fwí urápímínirí mepa éwínigini. ⁹ Apí apí mepa nerí xwiyfá enjíná dání yumí imóninjf Goríxo wfá ókímíxínjfpí nání síní ududf míwíní “Aga nepa rfa rínini?” niyaiwirí xaíwí fá xírfwínigini. ¹⁰ Jisasoyá siyikf imóninjwaéne seáyf neaiipaxf imóninjf worfanírí xámí iwamfó iwamfó wíwapíyírfxíní. E neríná ríxa mímíwíaró nerí wí xwiyfá mumeáripaxf imóninjfpí néra warínjagí níwíníronáyf, xe e oimónírí síjwí wínírfrixíní. ¹¹ Apíxíwa ení dñj fá xírígáfáyf imónírfrixíní. Mímáyfó míropa ero dñj nípkwíní mimóninjf nání míkíkayó nanj nánini kíkayoro éfrixíní. Pí pí neríná ámá dñj njwiráripaxfíní éfrixíní. ¹² Jisasoyá siyikf imónigfáyfné seáyf seaiarígfáwa apíxf ná wíni meáfrixíní. Wígí sfwí niaíwí píráninjf méfrixíní. ¹³ Ayf rípi nání “Seáyf seaiarígfáwa apí apí éfrixíní.” rarínjini. Jisasoyá siyikf imónigfáyo seáyf wíarígfá gíyf gíyf píráninjf níwíarónáyf, ayo wé íkwianjwíyo ujwiráripfírfá enagí nání rarínjini. Kiraisí Jisasomí dñj wíkwíroarígfápí nání wíyo áwanj nurírfná ení ígígí mé ananí urífaxf imónípfírfá enagí nání rarínjini.

“Joxi áamá Gorixoyáyf epaxfpí nání nijfá oimónirí eaaríjini.” uríjfi nánirini.

¹⁴ Nioní xwiyfá rípi ríwamíjfi neáa nurfná “Ríxa ríná níbirí símeámigini.” níyaiwirí dñjfi síkwímonjini. ¹⁵ E nerí aiwí nioní mþípaxf nímonánáyf, joxi nijfá re imónirífa nání payf rína eaaríjini. Ámá Gorixoyá gwí imónigfári —Arí ámá Goríxo, dñjfi mfkí ikinoyá síyikí imónigfáyirini. Íkfá xwiyfá xaiwífpínjfi nímoníro xwiyfá nepaxíjfi imóníjípimi sopíjfi warigfáyirini. Ayí Goríxo e éirixinirí wimónaríjfpí tñi xixení nerfná epaxfpí nání joxi nijfá imónirífa nání eaaríjini. ¹⁶ Aga neparini. Xwiyfá nene dñjfi íkwíroaríjwápi, Goríxo wífa mókímíxípa enáná síní nijfá mímónípa enjwápi —“Apí aga seáyí émi imóníjfpíríani?” níyaiwirane raríjwápirini. Ayínání seanjfi níriranéná rípi raríjwáriní, “O síjání ámá imónirí kwíyfpí ‘O aga wé róníjorini.’ owiaiwípoynirí neaiwápiyirí enjorini. Aníjajowa síjwá wínoxídfíro xwiyfá o nání ríníjfpí anjfi nímíni rínímerí enjorini. Ámá xwífa tfyó njweagfáyí dñjfi wíkwíroro Goríxo anjfnamí nání wíranirí enjorini.” raríjwáriní.

Ámá Jisasomí ríwífí numero kwíyfi xegfí bimi xfdíprfáfáyí nánirini.

4

¹ Kwíyfi Gorixoyápi ríxa áwanjfi re rémíxamonjirini, “Sfá yoparíyfi tñjíná ámá wí Jisasomí síní dñjfi míwíkwíró ríwífí numorfna re epírfáriní. Kwíyfi ámi xegfí bimi —Apí ámá yapf wíwápiyaríjfpírini. Apimi xfdíro ámá kwíyfi apimi dání uréwapíyarígfáfáyí rarígfápi arfá wíro imfóyo dání éwapfnarígfápi arfá wíro epírfáriní.” Goríxoyá kwíyfpí áwanjfi e rémíxamonjirini. ² Apimi dání uréwapíyarígfáfáyí yapf owíwápiyaneyinirí yarígfápimi dání wíwápiyarígfáriní. Wigfí dñjfpí íwífí ayá wí yarígfápimi dání ríxaxf óríjagí nání íwífí nero af “Ayí íwífí rífa yaríjini?” níyaiwirfná esisfí bí minarígfáriní. ³ Ayí “Apíxí míméanípaní.” ríro “Aiwá apí njwáriní. Míniapaní.” ríro yarígfáfáriní. E nerí af nene xfómi dñjfi níwíkwírorane xwiyfá nepaxíjfi imóníjfpí nání dñjfi moaríjwaéne Goríxo aiwá apí apí nání yayf nínimáná níririxinirí imíxíjirini. ⁴ Ayí rípi nání raríjini. Amípi Goríxo imíxíjífí níni nanjirini. Wí ríwífmíni mamopaxf mímónini. Nene Goríxomí yayf níwirane nípaxíni imóníjagí nání raríjini. ⁵ Goríxoyá síjwífo dání aiwá nípiní ananí nípaxf imóníjagí nání raríjini. Ayí xewaníjo amípi níni iwamfó nímxírfná “Nípiní nanjirini.” ríjfpími dání nípaxf imónirí nene níriranéná apí nání yayf wíaríjwápiimi dání nípaxf imónirí enjagí nání raríjini.

“Ríríxímeáyo uréwapíyirí Goríxomí píraníjfi xfdírífa nání iwamfó éwapfnirí éirixini.” uríjfi nánirini.

⁶ Xwiyfá apí joxi yegfí nírxímeáyo nuréwapíyirfnáyí, surfíma wí mé ámá Kiraisí Jisasoyá xínáiwáníjfi nímonirí omíjfi xixení níwiirfná yarígfápa axfpí e erfáriní. Joxi e nerfná aiwá níriríjfpími dání enjfi síxí éanaríjwápa axfpíníjfi joxi xwiyfá nene dñjfi wíkwíroaríjwápi —Apí xwiyfá píraníjfi renjwépéníjfi joxi níxífa waríjfpírini. Nepaxíjfi imóníjfpírini. Apimi dání enjfi síxí éanirfáriní. ⁷ E nerí af píyíjfi ikayíwfpí —Apí sa xwífa tfyó dánjfpírini. Niaíwí dñjfi mímogfápiáni rípaxfpírini. Apimi dñjfi bí míkwíró aríkwíkwí níwiéra nurí ámá Goríxomí xixení níxídfírfná yarígfápi tñi

xixeni erfa nani ama nifa yaniro nani iwamfo ewapfnarigfapa axfpninh iwamfo ewapfnirixini. ⁸ Ayf ripi nani "Ama Gorixomi xixeni nixfdirina yarigfapi tni xixeni erfa nani iwamfo ewapfnirixini." rirarinini. Wara rirowa oneainiri nani iwamfo nirewapfnirihpi, apimi dani nanj onimiapi neaipaxfiri. E neri ai Gorixomi xixeni xfdanfwa nani iwamfo nirewapfnirihpi, apimi dani nanj ayf wi neaipaxfiri. Agwi rina sin xwfa tfo nihwearanenarani, rfwoyo aninami nihwearanenarani, nanj neaipaxf enagi nani rarinini. ⁹ Xwiyfa api, ayf dnhf jwiraripaxf imonihpirini. Ama arfa niwir xfdipaxfiri. ¹⁰ Ayf rfwoyo aninami nihwearanenarani, sin xwfa tfo nihwearanenarani, Gorixomi xixeni xfdanfwa nani iwamfo nirewapfnirihpimi dani nanj neaiiwiniginiri agwi rina rfwf nirkwinimana anihf minf yarinhwari. Nene Nwfa dnhf nonf imonihjo —O ama niyon yeayf uyimixemeamaniri enjorini. Xfomi dnhf wikwroarinhwaene anipaxf yeayf neayimixemearinhjorini. "O nene e neaiinirini." niyaiwirane dnhf nikwimorane nani anihf minf yarinhwari. ¹¹ Xwiyfa api nipini sekaxf uriri urewapiyiri eirixini.

"Dixf nerihpimi dani shwepigf wirixini." urihf nanirini.

¹² Joxi sin ama rfa mirihjoxi ai xe peayf onanipoyiniri shwf miwinipani. Joxi we ikwianhwoyo rinhwaripiri nani Jisasomi dnhf wikwroarigfayf epaxf imonihpi nani shwepigf wirixini. Jiwanihjoxi nira nurihpimi dani shwepigf wiri nemerina piraninhf nerihpimi dani shwepigf wiri winiyo dnhf sipi niwirihpimi dani shwepigf wiri dnhf jwiraripaxfpi nerihpimi dani shwepigf wiri ikwirafnaninhf nimoniri nerihpimi dani shwepigf wiri eirixini. ¹³ Nion bimfae nani wenihf neri nihwearana Gorixomi yayf umeanro nani awi eanarigfe dani xwiyfa Gorixoyaf fa nuroimana apimi dani urewapiyiri ehf riremxf wiri eirixini. ¹⁴ Xami Jisasoya siyikf imonigfayo wipehweagfawa joxi erfapi nani Gorixoya dnhfyo dani wfa rokiamoro we seayf e sikwiariro eana Gorixo xegf kwiyipimi dani e epaxf oimoniri dnhf sixf simonihpi dnhf yaikia mimopani. ¹⁵ Xwiyfa "Joxi e eirixini. E eirixini." rirarinapi nipini xixeni we oroariminiri eirixini. Ama giyf giyf shwf niranirona joxi xwiyfa nion "E eirixini." rirarinapi neri we niroa warihagi ranipirfa nani e eirixini. ¹⁶ Jiwanihjoxi yarinhpi nani shwf ainenaxdtri urewapiyarinhpi nani eni shwf ainenaxdtri eirixini. Kikifa bi mihwea arki e yayirixini. Ayf ripi nanirini. Joxi e nerina jiwanihjoxi erkimeaniri dixf manj arfa siarigfayo erkimeari erfa enagi nani rarinini.

5

"Amafo piraninhf owimiximiniri nuririna dixfo urarinhpa uririxini." urihf nanirini.

¹ Aminapia wimi piraninhf owimiximiniri nerina xwamianf tni muripani. Dixf apowami nipenf urarinhpa uririxini. Iwi sikhowami piraninhf owimiximiniri nerina dixf rigwawami urarinhpa nipenf uririxini. ² Apianhpiami nuririna dixf rinokiwami urarinhpa uririxini. Apiyaiwami nuririna ikwiraf winaninhf nimoniri rnapiwami urarinhpa uririxini.

Apixf aniwa nani urihpi nanirini.

³ Apixí aní wí úmayí imóniŋaqi nîwînîrîfná wéyo umétrîxîni. ⁴ E rîrarîŋaqi aí apixí aní gí gí niaiwí tîŋi imónîrîranî, fwiárfawéyí tîŋi imónîrîranî, enánáyí, ayí epîrfá seáyí e imóniŋîpî rîpîrîni. Wigí imónîgíŋáyo wéyo umepîrfá nânî ewapînfîrîxîni. Wigí xanîyaú umegípa wiwanîŋîyí enî rîxa xwé niwiarorîfná axîpî umepîrfá nânî ewapînfîrîxîni. E nerónáyí, Gorîxo yayí winarîŋîpî yarîŋaqífa nânî rarîŋîni. ⁵ Apixí aní aga úmayí imóniŋî gí gí Gorîxo arîrá onînîrî dîŋî wîkwîroarîŋîrîni. E nerfná árîwîyimîranî, ikwáwîyiranî, omî rîxîŋî urîrî yarîŋî wîrî yarîŋîrîni. ⁶ E nerî aí apixí aní gí gí “Pí enîŋoi?” nîyaiwîrî mîŋî winarîŋîpîni “Oemîni.” nîwimónîrîfnáyí, sîni sîŋî nimónîrî nîŋwearî aí aga penîŋîŋî imónîni. ⁷ Apixí anîwayá niaiwîyí tîni fwiárfawéyí tîni pîránîŋî numero xwîyífa murîpaxí imónîrîxîni nîni rîrarîŋîpî sekaxí nura úrîxîni. ⁸ Ayí rîpî nânî “Nîni rîrarîŋîpî sekaxí nura úrîxîni.” rîrarîŋîni. Ámá go go xegí imónîŋîyo mumepa nerfná Jisasomî dîŋî wîkwîroarîŋîpî rîwî rîrîwámîni nîmamorî sipî ámá dîŋî mîwîkwîroarîgíŋáyí yarîgíŋîpîni nîmúrorî aga sipî imónîŋîpî yarîni. E nerî aí go go xanîpiaúmî mumepa nerfná ayí aga anîpaxí sipî imónîŋîpî yarîni.

⁹ Apixí aní wí sîni xwiogwí 60 mîmúropa enána ikwí Jisasoya sîyîkí imónîgíŋáyîné apixí anîwamî arîrá wianîwanîro nânî wigí yoŋî ŋwîrîrarîgíŋanamî mîŋwîrîrîpa éirîxîni. E nerî aí í oxí ná womîni pîránîŋî meánagî enagî wîniŋî ¹⁰ “Sanî pîránîŋî nearáparîŋîrîni.” rarîŋaqífa arífa wîrî “Xegí niaiwí pîránîŋî meagîrîni.” rarîŋaqífa arífa wîrî ámá anî mîdîŋîyo aiwá mîranîŋî yagí imónîŋaqî wîniŋî ámá Gorîxoyáyo arîrá nîwîrîfná sîyîkwîpîŋîŋî nimónîmáná arîrá wiagí imónîŋaqî wîniŋî ámá wí dîŋî rífa uxearîŋaqî nîwîniŋîfná seáyí wiagí imónîŋaqî wîniŋî pí pí nanîŋî imónîŋîpî “Oemîni.” nîyaiwîrî dîŋî wîkwîroarîŋî imónîŋaqî wîniŋî nerîfnáyí, íya yoŋî ananî ikwînamî ŋwîrîrîrîxîni. ¹¹ E nerî aí apixí aní sîni apianîpia mîmónîpa egíŋwayá yoŋî mîŋwîrîrîpa éirîxîni. Ayí rîpî nânî rarîŋîni. Apixí aní sîni apianîpia mîmónîgíŋíwa “Ámî oxí wo tîni oinaiyî.” wimónáná sîni Kiraiso nânî dîŋî mamónîŋî nero “Ámî womî omeánîmîni.” wimónarîŋî enagî nânî rarîŋîni. ¹² Íwa e nerónáyí, oyá sîmîmanîŋîyo dánîŋîŋî re rârîgíŋîpî, “Ámî oxí mîmeánî sa Kiraiso tîni nikârîniŋîfná apânîrîni.” rârîgíŋîpî rîwîmîni mamoarîgíŋî enagî nânî xwîyífa meárîniŋíŋíwa imónarîgíŋîrîni. ¹³ Ripî enî yarîgíŋî enagî nânî rarîŋîni. Omîŋî bî mé kîkîfá nêra wanîro nânî nêwapîŋga nuro aí nepa kîkîfá bî yarîgíŋîmanî. Anî iwá iwámî nemeróná xwîyífa mîmayíŋî roro wîarî nîremoro xwîyífa répîroro neróná xwîyífa pîránîŋî nîrîpaxí mîmónîŋîpî rarîgíŋîrîni. ¹⁴ Ayînânî “Apixí aní sîni apianîpia mîmónîgíŋíwa re éirîxîni.” nimónarîni. “Ámî oxí nîmeánîro niaiwí nîxîrîro umétrîxîni.” nimónarîni. Íwa e neróná ámá Jisasomî dîŋî mîwîkwîró nene nânî wîkî neaónîŋîyí wo íwa apîni yarîŋaqífa nîwîniŋîfná “Íwa sipî yarîŋoi.” nearîpaxí wí imónîŋîŋîmanî. ¹⁵ E nerî aí apixí aní wîwa Setenomî xîdîpîrî nânî rîxa Jisasomî pîni nîwîarîmî wigîmî warîgíŋî enagî nânî rarîŋîni. ¹⁶ Apixí Kiraisomî dîŋî wîkwîroarîgíŋî gîyí gîyí wigí apixí aní enánáyí, Jisasoya sîyîkî imónîgíŋáyo anîŋî wîkârîpîrîxîniŋî wîwanîŋîyí íwamî pîránîŋî numero arîrá wîrîxîni. Ayí Jisasoya sîyîkî imónîgíŋáyí apixí aní úmayí imónîgíŋíwamî arîrá wîpîrfá nânî rarîŋîni.

Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweagfáwa nánirini.

¹⁷ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweagfá numerwearfná nanf nero piráninjf yarigfáwa yayí owininri aiwáraní, nigwfrani, miní wiarigfápi “Biaú miní wipaxowarfaní?” niyaiwiro wé ikwianjwíyo unjwiráfririxini. Wipenweagfá xwiyfá Gorixoyápmi dání enj rirémixí wiro uréwapiyiro yaníro nání aninjf miní yarigfáwa nání ayí anjipaxfrini. ¹⁸ Bikwíyo dání xwiyfá rípiáú nírini eáninjagí nání rarijiní, “Burimákau wítípi exwexwímí oeniri xwíriwíwí xapixapí nosaxa pwarfná bí minípa oeniri manj gwí míkírwipani.” nírini eániri “Nigwí ominjf yarigfáyí wigí ominjf egfápi nání nigwí meapaxfrini.” nírini eániri enjagí nání wipenweagfáyí re yaiwífririxiniri rarijiní, “Neaipenweagfáwami yayí owininri miní wiarinjwápi biaú miní wipaxowarfaní?” yaiwífririxiniri rarijiní.

¹⁹ Ámá ná woní níwíápnímeari Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweanj womí xwiyfá nuxekwímorei “Sípí yarini.” ríranáyí, arfá míwipani. E nerí aí síjwí wínarófáyí waúraní, waú woraní, enánáyí, ayí ananí arfá wífririxini. ²⁰ Wipenweagfá arfí fíwí yarigfáyo Jisasoyá siyikí imónigfá niyfá síjwí anigfíe dání míxí urífririxini. Wa ení wáyí nero axípi mepa efrífa nání “Niyfá síjwí anigfíe dání urífririxini.” rírarinini. ²¹ E nerí aí nioní Gorixoyá síjwí tñj e dání tñí Kiraisí Jisasoyá síjwí tñj e dání tñí anjnjáí xfo fá yiyamíximí enjyfá síjwí tñj e dání tñí xwiyfá joxí mírímúropaxí imóninjf rípi orírímíni. Joxí nioní wipenweagfáwa nání rírarinjápi nerfná wí nání “Ámá nioniyáfrífaní?” niyaiwiri níyinjwífróniri mepa éfririxini. Wí díxíyoní símí símí e nímerí mepa éfririxini. Xixení wigí yarigfápi tñí wífririxini. ²² Joxí ámá wo ayá tñí nímeari Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweanj wo imóníwíniginiri níwimíxiri wé seáyí e míwikwíarípani. Apaxí mé wipenweanj wo oimóniri wimíxaná fíwí ayí yarigfápi ríxímeáninjf rarijiní. Joxí fíwí bí mé ikwíráfímaxfninjf imóníwíniginiri rarijiní. ²³ Timotioxi, íníná aga símíxí agwíyo siayarinjfpi nanj síní nání aga iníginí minípa nerí marisínfá nání wayfá inígfí wainí bí tñí nífririxini. ²⁴ Sípí ámá wa éfápi síjáníje dání éfá enjagí nání síní páfá miníjána aí ríxa síjání imónaríjfrini. E nímoniri aí sípí wa éfápi ínímí dání éfá enjagí nání páfá néfasána enána síjání imónaríjfrini. ²⁵ Axípi éninj nanj wa éfápi síjáníje dání éfá enjagí nání síjání imónaríjfrini. E nímoniri aí nanj wa yumfí éfápi aninjf yumfí imónarípaxímani.

6

Ámá xínáiwáninjf nímoniro omíinjf wíiarigfáyí nánirini.

¹ Ámá xínáiwáninjf nímoniro omíinjf wíiarigfáyí wigí bosowa nání “Awami wéyo umerane xixení arfá yímgí wirane epaxowarfaní?” niyaiwiro apí e wífririxini. Awa Goríxo nání sípí mírípa ero none ámáyo uréwapíyarinjwápi nání sípí mírípa ero oépoyiniri rírarinini. ² Go go xegí boso Jisasomí dñj wíkwíroaríinjf wo enánáyí, dñj re níwíawiri páimímí míwípa éwíniginí, “Xfo ení gí Jisasomí dñj wíkwíroarígwí wo enjagí nání sa gí níxímeáninjf imóninjf worfaní?” E níwíawiri páimímí míwípa nerí rípiní yaiwíwíniginí, “Gí bosí omíinjf wíiarinjáo Jisasomí dñj wíkwíroaríinjf wo imóniri Goríxo dñj síxí uyariinjf wo imóniri enj enjagí nání arfá yímgí níwiri omíinjf owimíni.” yaiwíwíniginí. Xínáiwáninjf nímoniri

omñj wiariǵǵáyf nání rírarñjápimí dání s̄yikf Jisasoyá imónñǵfá joxí tñj e ñweaqǵáyo uréwap̄iyirí enj rírem̄ixf wirí érixiní.

Mimónf uréwap̄iyarǵǵáyf nánirini.

³ Ámá go go xwiyfá nioní rírarñjápí marfáí, xegf b̄i imónñj̄p̄í —Apí xwiyfá píranñj̄f réwap̄ññǵfáapí tñí xixení mimónñj̄p̄irini. Xwiyfá negf Áminá Jisasi Kiraiso rñj̄p̄í tñí xixení mimónñj̄p̄irini. “Gorixomí píranñj̄f ñixfdiríná epaxf, ayf apirini.” rññj̄p̄í tñí xixení mimónñj̄p̄irini. Xwiyfá xegf b̄i imónñj̄f apí fá xírarñj̄f go go ⁴ wári nimónirí aí aga ñj̄fá ñañf b̄i mimónñj̄porini. O xwiyfá rírowiámí inarǵfáapí nání wí tñí orñaneyinirí s̄m̄f sead̄pénarñj̄rini. Xwiyfá xim̄ixim̄f niníro rarǵfáapí nání ení wí tñí orñaneyinirí s̄m̄f sead̄pénarñj̄rini. E yarñj̄p̄imí dání ámá sipí dñj̄f yaiwainíro xwiyfá m̄ixim̄ixeawíámí iníro ikayf̄wí rññro anñdñj̄f yaiwainíro ⁵ xixewiámí rññro yarǵfárini. Ámá e yarǵfáayf dñj̄f xeyánñj̄f imónñro xwiyfá Jisaso nání nepaxñj̄f imónñj̄p̄í b̄i s̄n̄í m̄ixénñj̄f imónñro egfáyrini. Xenjw̄n̄í re yaiwariǵfárini, “Gorixomí ñixfdirñj̄p̄imí dání amipí xwé meap̄r̄ía nánirini.” yaiwariǵfárini.

“Fá xirñjápí apánirini.” yaiwariǵfáayf tñí e miyaiwariǵfáayf tñí nání urñj̄f nánirini.

⁶ Ayf e yaiwariñagfá aí ámá “Amipí nioní fá xirñjápí, ayf apánirini.” yaiwariǵfáayf Gorixomí ñixfdirñj̄p̄imí dání amipí Gorixo “E wiñm̄ǵini.” yaiwariñj̄p̄í wí m̄im̄úrónñǵfáyrini. ⁷ Inókiwa neaxirǵf̄e dání amipí wí tñj̄f imónñj̄waéne fá neaxirǵfáraní? Péwaé dání ení amipí wí ñimeámí wanfáraní? Oweoi. ⁸ Ayinání sa aiwá nani nánirani, aikf yínani nánirani, apáni enánayf, dñj̄f re oyaiwianeyí, “Nene fá xirñjwápi ayf apánirini.” oyaiwianeyí. ⁹ E nerí aí ámá amipí wí m̄ññm̄úropa oenirí yarǵfáayf re yarǵfárini. Amipí wí nánini ayá s̄w̄f nurorfná m̄ñj̄f s̄ixf ñinirñj̄p̄imí dání wiwanñj̄yí m̄f̄réyónñj̄f p̄ikinarǵfárini. Ayf majfá ñikáriníro amipí r̄fwéná xeanñj̄f wímeapaxf imónñj̄p̄í nání ikñññj̄f sipí wiarñj̄rini. Maiwí e néra núfasáná r̄fwéná s̄wá nerí piérop̄r̄fárini. ¹⁰ Ayf ripí nání rarñj̄ini. Ámá ñǵw̄f nánini dñj̄f sipí ñiwirfná ayf f̄w̄f xixegf̄n̄í oépoyinirí wipemearñj̄rini. Ámá wí ñǵw̄f nánini ikñññj̄f sipí ñiwirñj̄p̄imí dání xwiyfá nene dñj̄f ikw̄f̄roarñjwápi r̄ixa p̄n̄í ñiwíarimi majimajfá néra xenw̄m̄í nuro r̄ñññj̄f meárñnarñjagfá nání rarñj̄ini.

“Píranñj̄f nerí dñj̄f ñiyimñj̄p̄í xaiw̄f fá maxir̄f̄rixini.” urñj̄f nánirini.

¹¹ “Gorixo ‘Timotio e éwññǵini.’ wimónarñj̄p̄í tñí xixení oem̄ni.” yaiwariñjoxí, sipí apimí píranñj̄f éf menf̄f̄rixiní. E nerfná “Wé rónñj̄f imónñj̄p̄ññí oem̄ni.” yaiwirí “Gorixomí píranñj̄f ñixfdirfná epaxf̄p̄ññí oem̄ni.” yaiwirí “Omí anñj̄f dñj̄f ow̄kw̄f̄róm̄ni.” yaiwirí “Ámáyo dñj̄f sipí owim̄ni.” yaiwirí “Pí pí ñimeáf̄p̄í xwámám̄f oem̄ni.” yaiwirí “Ámáyo ñip̄iyiní owim̄ni.” yaiwirí érixiní. ¹² Joxí Jisasomí dñj̄f ñiw̄kw̄f̄rorfná ámá “Xfo xop̄rár̄f ñinir̄fenñj̄o?” ñiyaiwinirí enj̄f neánirí enj̄f menarǵf̄ipa axf̄p̄í érixiní. E nerí dñj̄f ñiyimñj̄f joxí e oimónñí wéyo fá rum̄rñj̄p̄í xaiw̄f fá maxir̄f̄rixiní. Joxí ñañf imónñj̄f dñj̄f wikw̄f̄roñj̄p̄í r̄ixa ámá obaxf arfá egf̄e dání waropár̄f winj̄f enjagf nání rírarñj̄ini. ¹³ Gorixo — O pí pí dñj̄f tñj̄f imónñj̄p̄í nání m̄fk̄f̄ ikinorini. O tñí Kiraisí Jisaso — O m̄ixf ináyf Podiasí Pairato xw̄r̄ixf umearfná xfo nání waropár̄f xixení

inijorini. O tñni awaú arfá egfíe dání xwiyfá joxi mímúropaxí imóniñf rípi orírímíni. ¹⁴ Joxí sekaxí Áminá Jisasi Kiraiso nínearími peyinípi xixeni érixini. E nerí Jisaso síñáni piaumím infé nání joxi ridunipaxí imóniñfí mepa néra urí amá xwiyfá “O sípi yarini.” rímeari paxí imóniñfí mepa néra urí érixini. ¹⁵ Goríxo moáríñiná nimóniríná o síñáni piaumím inínárini. Ayí rípi nání rariñini. Goríxo yayí xfo winariñfí nání xewaníjo mfkí ikinjorini. Ná woni onini seáyí e imóniñorini. Míxf ináyí nimini ñweagfáyo seáyí e wimóniñorini. Áminá ñyoní eni seáyí e wimóniñorini. ¹⁶ Aníñf nonf ñweaño, ayí ná woni onirini. Wfá o ómíxariñfí ináyíñí piroariñagí nání amá añwi e pupaxomani. Amá wí síñwí wínigfomani. Wí eni síñwí wínipaxí imóniñomani. Omí amá ñineneni seáyí e uméwanigini. O aníñf íniná neameñweáwínigini. “E imóníwínigini.” nimónarini.

Ámá amípi wí mímúróniñgíáyí epaxípi nánirini.

¹⁷ Amá agwí ríná amípi wí mímúróniñgíáyo re uríríxini, “Wárixayíne mímóni pa ero amípi seyíne míseamúroariñfípi nání ‘Aníñf íá xiraníwáriní. Wí anípa imóniní fá menini.’ mýaiwipaxí enagí nání apimí dñf mñwirárípa ero érixini. E mepa nero Goríxo —O yayí oneainínírfípi níneaiapiríná xwapí ayá wí neaiapariñorini. Omíni dñf unwirárípoýí.” uríríxini. ¹⁸ Rípi eni uríríxini, “Amáyo naníni wíro saní nurápiróná onimíapí murápi ayá wí urápiro yaní ewaní imóniro amípi bí wáwuní oimoaneyiníro tíro érixini. ¹⁹ Seyíne e nerónáyí, nepa amípi ayá tñf imónirí nípémáná ríwíyo seaímeaní imónirí enípi awí eámeámí yáraríjo. Apí dñf ñwirárípaxí imóniñfípi rini. Apí dñf ñyímíñf imóniñfípi maxírípirí fá nání síñániñf eánarígfápirini.” E uríríxini.

“Nioni níra weapfápi símímaníminí tineí.” uríñf nánirini.

²⁰ Timotioxi, nioni e érixinirí dñf rñwiráríñapí ríwímíni mítipani. Símmímaníminí tineí. Amá Goríxomí míxídarígfáyí xwiyfá íkí fá íwíyo dání rarígfápi tñni xwiyfá ikweakwímí rínariñfípi —“Apí xixeni níjífá imóniñfípi rini.” níro aí yapí rarígfápirini. Apí tñni gf tñf e dání xe orípoýinirí síñwí míwínípa érixini. ²¹ Ayí amá wí “Xwiyfá apimí dání níjífá imóniñweánerini.” níriniríñfípimí dání ríxa majímají fá néra xenwími ugí fá enagí nání rariñini.

“Goríxo wá ríwianíwínigini.” nimónarini.

Payí Poro Timotio nání ríwíyo eañnaríní.

Payí rína Timotio nání Poro ná ríwíyo eañnaríní. Poro ámi aņý yof Romíyo gwí nñwearíná Timotio síní Epesasiyo nñwearí Jisasoyá sıyıkf e imónıgıfáyo umeñweañaná Poro “Nioní nıþıkıþrı aņwı ayorfanı?” nıyayıwıríná Timotio eñf neága nuri pí pí wımeáþımı xopırárf wıpaxf imónfwinıgınrı payf rına nearı dıñf sıxf umımonıngınrı.

1 Poronı —Nionı Gorıxo wımónfagi nání Kiraisı Jisasoyá wáf wurımeiarıná wonırını. O tını nıkárinrıñfımı dánı dıñf nıyımıñf imónıñwá Gorıxo negf sımımañfyo dánınıñf “Apı seaiımfárinı.” nearıñfı nání wáf wurımeıwınıgınrı nırıpeañonırını. 2 Nionı Timotioxı —Joxı gı nıaıwoxınıñf dıñf sıxf rıyınáoxını. Joxı nání payf rına nearı mónaparını. “Negf ápo Gorıxo tını Ámıná Kiraisı Jisaso tını awawı wá rıwıanrı ayá rırımıxırı joxı nıwayırónrıñf ıñwearı nání sıırı éfisısını.” nımónarını.

“Joxı nání Gorıxomı yayf wıarınjárnı.” urıñf nánırını.

3 Nionı anıñf ikwáwıyıranı, árıwıyıranı, Gorıxomı joxı nání rıxınf nırurıyırıná omı —O nionı yarınf re nınırıná “Negf arfowa omı pıranıñf nıxfđıróná yagfıpa nionı enı axfı xđdarınjáonıranı?” yarınf e nınırıná esısı bı mınınıf xđdarınjáorını. Omı joxı nání rıxınf nırurıyırıná yayf wıarınjárnı. 4 Nionı yayf nısiárimı nıbırıná joxı ıwáf neawárfagi ranınjápı nání dıñf nımorfıná ámi dıñf nıfá ayá wı nınınıfá nání “Sıñwáf oranımını.” nıyayıwırı ikfınıñf sıpı nıarınjırını. 5 Joxı nání dıñf nımorfıná dıñf re nınarınjırını, “O mımónf dıñf wıkwıroñomanı. Aga nepa Jisasomı dıñf wıkwıroñorını.” Dıñf e nınarınjırını. Dıxf rıáfı Roısı xámi wıkwırorı dıxf rınáfı Yunısı enı wıkwırorı yagfıpa joxı enı “Axfı wıkwıroarını.” nımónarını.

“Xwıyfá yayf neainarınjıfı nání ayá mısınıpanı.” urıñf nánırını.

6 Ayınánı đırırı rıpı osımını. Nionı gı wé seáyt e sıkwıarıná Gorıxo e epaxo imónfwinıgınrı simıxınjıfı —Apı rıxa rınayfını yárinıñfıpırını. Apı ámi rıfá ápiáwıf xwé oenrı pırámf yarınjwápánıñf inırırıxını. 7 Ayf rıpı nání rırarınjını. Gorıxo kwıyf ayá ıgıgı neainıpaxf imónıñfıf mınealıapf eñf neánırane ıñweaanfıwá nání neaimıxırı ámáyo dıñf sıpı wıanfıwá nání neaimıxırı awayını nıpıreánırane yanfıwá nání neaimıxırı enıfá nání imónıñfıf nealıpınf eñagf nání rarınjını.

8 Ayınánı negf Ámıná Jisası Kiraiso nání wáf nurırıná ayá wı mısınıf ananı wáf urırırıxını. Nionı o nání wáf urımeiarınjagı nání gwı nıñwıarırıgıonı nání enı ayá mısınıpa éwınıgını. E mepa nerı Gorıxo eñf sıxf sımıxınjıpımı dánı re yayıwırırını, “Nionı enı Poro eñpa axfı nerı xwıyfá yayf neainarınjıfı wáf urarınjápımı dánı xeanınf nınımearfınáyf, ananırını.” yayıwırırını. 9 O nene yarınjwápı nání dıñf nımorı yeáyf nıneayımıxemearı gı ámá sıyıkwf mınıgıfáyf oımónfıpoyınrı wéyo fá neaumırınjımanı. Eñıná dánı “Nionı wá nıwıanrı e wıımfárinı.” yayıwıaragfıf nání dıñf nımorı yeáyf nıneayımıxemearı nionıyáyf oımónfıpoyınrı wéyo fá neaumırınjırını. O xwıfá sını mımıxınınjáná re nıyayıwırınjıpımı dánı wá neawıanırını, “Kıraisı Jisaso ámáyo yeáyf uyımıxemeáwınıgınrı

uowárí+mí+gíní.” níyáiwírínjípímí dání wá neawianínjíríní. ¹⁰ Eníná dání wá e neawianínjé enagí aí agwí ríná Kiraisí Jisaso —O yeáyé neayímíxemeanfa nání neaiinjoríní. O ríxa xwíá tfoyo níbírínjípímí dání Goríxo “Wá seawianímífáríní.” rárinjípí ríxa síjání píaumímí inínjíríní. Xwíyíá nene yayé neainarínjípímí dání Jisaso wíá neaókímíxáná re níyáiwirane níjífá imónínjwíní, “Pearínjwápímí Jisaso xopírírímí iyé ríwínínigíní? Dínjé níyímínjé nene maníné anínjé njweaníwá nání ípí ríneaiapínjínigíní?” níyáiwirane níjífá imónínjwíní. ¹¹ Xwíyíá yayé neainarínjé apí nání áwanjé urímerí wáf urímerí uréwapíyemerí éwíníngínírí nírfípeañoníríní. ¹² E nírfípeañoní enagí nání xeanínjé rípí nímeanjíríní. E nerí aí apí nání nioní ayá wí míninaríníní. Ayé rípí nání ayá wí míninaríníní. Goríxo, nioní dínjé wíkwírónjáo nání nioní níjífáríní. “O xwíyíá yayé neainarínjé wáf ríméwíníngínírí nání fánínjé niepíxíniasínjípí sfá Jisaso weapínfáyí imóníe nání ananí menjweapaxoríní. Ámá ámí sínjé xegé bí tfní sayá nímxírí rípírfíxínírí menjweapaxoríní.” nímónarínjagí nání ayá wí míninaríníní.

¹³ Xwíyíá enjwípeárinínjé, nioní xamínjoxí e dání wáf urírí uréwapíyírí éwíníngínírí sínjwepígé siarfíná arfá nínjípí xáiwí íá xírírfíxíní. Kiraisí Jisaso tfní nawíní níkárínírfíná dínjé wíkwírórí dínjé síxé uyírí nerínjípímí dání xwíyíá apí xáiwí íá xírírfíxíní. ¹⁴ Xwíyíá ayá tfní imónínjé fánínjé siepíxíniasínínjé apí kwíyí Goríxoyápímí dání —Apí síyíkwé bí múnínjípíríní. Dínjé neaxíxéronjípíríní. Apímí dání fánínjé siepíxíniasínínjé íá níxírírí menjweárfíxíní.

“Esia píropenisfyo dánjé níniepísamoárimí ugáfawíxíní.” urínjé náníríní.

¹⁵ Joxí níjífáríní. Esia píropenisfyo dánjé Jisasomí dínjé wíkwírórarígíá nfní níniepísamoárimí ugáfawíxíní. Níniepísamoárimí nuróná wígé waú Pigeraso tfní Xemosenisó tfní awaú ení níniepísamoárimí ugísfíxíní. ¹⁶ E nerí aí “Ámíná Jisaso Onesiporasomí tfní ámá xegé anjwámí wearígífáyo tfní ayá urímíxíwíníngíní.” nímónaríní. Ayé rípí náníríní. O ámí ámí dínjé síxé nímímoayínjíríní. Nioní gwé njweañáoní nání aiwí ayá míwíní ¹⁷ anjé Romí rípímí nírémonapírfíná nioní nání ayá tfní pífá néra nurí nímeanjínigíní.

¹⁸ Ayínání “Sfá negé Ámíná Jisaso ámá níyoní mí ómómíxímí enfáyímí omí ayá urímíxíwíníngíní.” nímónaríní. Nioní síní Epesasíyo njweañáná seáyí o níinjípí nání ení joxí ríxa níjífá imónínjíní.

2

“Xwíyífápí wíyo ení fánínjé wíepíxíniasírfíxíní.” urínjé náníríní.

¹ Ayínání gé níaiwínínjé imónínjoxí, joxí re níyáiwínírínjípímí dání, “Kiraisí Jisaso tfní nawíní íkárínínjéoní enagí nání Goríxo wá wí múníwianípa yarínjírání?” níyáiwínírínjípímí dání enjé síxé eánei. ² Xwíyíá nioní ámá obaxé arfá egé dání raríná arfá nínjípí joxí ení ámá dínjé unjwírínipaxé imóníngífáyo áwanjé nurírí fánínjé wíepíxíniasírfíxíní. Ayé e dání xamínjé wíyo uréwapíyipaxé imónínjírífa nání rírarinjíní.

“Jisasomí xídarínjagí nání síkárífápí xwámámé wírírfíxíní.” urínjé náníríní.

³ Ewayé xwíyíá bí rípí nání dínjé moi. Síminjé wínarígífáyé wamí wímeanjípí nání ududé mírínípa nero wígé míxé ínáyomí enjé neáníro númí uxídarígífáwa yapí joxí ení axífpí e nímónírí Kiraisí Jisasomí níxídfírfíná

símeanfápi nání ududf mirinípa neri xe onímeanrí xdfírxíni. ⁴ Siminíf wínarígfáwa siminíf wínarinwáo none yarínwápi nání yayf owíninrí pí pí omíníf áamá sfá ayf ayo yarígfápi xe nawíní rígwírígwíniníf oedáninrí mé ná biní xfo wimónarinípiní yarígfáriní. ⁵ Ewayf xwiýfá rípi nání ení díníf moi. Yamíyamúrónígf inarígfá go go yamíyamúrónígf inípirí nání xiáwo rárfípiní xixeni arfá míwí aníníf winfagi nání manf níwialkírí xegf díníf tñní áwíní e níyaimí níyaparínáyf, yayf níwimorí yamíyamúrónígf nínirfná múróomi míní winípi wipaxf meníní. ⁶ Ewayf xwiýfá rípi nání ení díníf moi. Áamá nírfkwíninrí omíseáyf éo, o xámi wfwamí ní múrorí aiwá nímirí nípaxoríní. ⁷ Ewayf xwiýfá nioní níra weaparínáyf nání díníf moi. Joxí e nerfná Ámínáo simíxinípiní dání re yaiwipaxíríní, “Ayf apí nání rfa ríniní? Apí nání rfa ríniní?” yaiwipaxf enagi nání “Apí nání díníf moi.” ríraríniní.

⁸ Joxí Jisasi Kiraiso nání arfá wí mikeamopaní. Nioní xwiýfá yayf neainarinípi wáf nírfíná re rarínápa “O nípémáná ámí xwárfpáyo dání wiáfnímeanjoríní. Negf arfo míxí ináyf Depitoyá íwíarfawéyí woríní.” E rarínápa o xixeni apí e imóniní. ⁹ Nioní xwiýfá apí wáf urarínagi nání “O nípkwíní míyaríniní.” níniawiro xeaníníf nínikárayiro áamá ríkikírfo yarígfáyo gwí nwírárarígfápa apí ení apí ení nígfáriní. Nioní gwí níwírárarígfá aiwí xwiýfá Goríxoyápi ení gwíníníf mínwíráriníní. ¹⁰ Xwiýfá Goríxoyápi ení gwíníníf mínwíráriníní nání nioní áamá Goríxo xegf ífá yiyamíximí eníyí nání díníf nímorí nioní níkararígfápi nípiníni xwámámí wiarínáriní. Áamá ayf Kiraisí Jisasomí díníf wíkwíróaná o tñní nawíní níkaríninípiní dání yeáyf uyímíxemearí anínamí xfo tñní aníníf seáyí e nímoníro njewárfá nání wímíxírí éwíníniní e yarínáriní. ¹¹ Xwiýfá re ríninípi nene díníf nwíráripaxípiní, “O tñní níkaríninípiní dání penjwaénéníníf enánáyf, díníf níyíminíníf ení tñnjwaéne nímoníní o tñní njewánwáriní. ¹² Nene pí pí neaímeáfyo xwámámí níwiranénáyf, wíyo ení seáyí e níwimónírane xfo tñní nawíní umejweaníwáriní. Nene ‘O negf Ámínáomani.’ níranénáyf, xfo nene nání ení ‘Ayf nání nioní májfaríní. Gf áamá wímani.’ rínfáriní. ¹³ Nene íníná díníf neanjwíráripaxípi mepa yarínagwí aiwí o sa aníníf díníf unjwíráripaxípi yarínoríní. Ámí síníf bí nímixírí rípxf nímoníníjo enagi nániríní.” Xwiýfá e ríninípi nene díníf njwíráripaxípiní.

“Uréwapíyarígfáyf xwiýfá xímíximí níniro mírínípa éfiríxíní.” uríníf nániríní.

¹⁴ Xwiýfá nioní rírarínápi áamá joxí tñíf e njewagfáyo dirírf wíríxíní. E nerfná Goríxo sínjwí aníje dání joxí ríperírf xwiýfáníníf bí míf aga nepa sekaxf re urírfíxíní, “Xwiýfá nání xímíximí níniro mírínípa époyí.” urírfíxíní. Xímíximí níniro rínarígfápi áamá wíyo nanf bí wíiarínímaní. Arfá wiarígfáyo xwírfá wíxíxearíníf enagi nání raríniní. ¹⁵ Goríxo “Timotio mímíwíároaríníf wo rfa imóníní?” osíaiwíniní aníníf míní éfiríxíní. Xwiýfá nepaxíníf imónínípi xegf ríninípa nírenjwípea nurí urírfíxíní. E neri re éfiríxíní. Áamá wígf omíníf nerfná nanf éfá enagi nání “Áamá omíníf nioní éápi sínjwí níwínífnáyf, ayá nínpaxímaní.” yaiwíarígfáyf yarígfápa axípi éfiríxíní.

Sípí xwiýfá Goríxomí míxídarígfáyf rarígfápi nániríní.

16 Xwiyá á má Gorixomí mîxîdîpa nerîná rîro îkîá îwîyo dâni rîro yarîgîâpî gî tîñî e dâni orîpoyînrî sîñwî mîwîwîpa éirîxîni. Ayî ripî nânî rarîñîni. Xwiyá îkîá îwîyo dâni rarîgîâpî, ayî Gorixomí mîxîdîpa epîrîfa nânî ná jîe xîxoyîpîî mîoarîñîrîni. 17 Á má ayî wigî pîné e rarîgîâpî oremânîñî xwé nimôga unîa enagî nânî rarîñîni. Á má e rarîgîâyî wigî waú Xaimeniaso tîni Pairitaso tîni awaúrîni. 18 Awaú xwiyá nepaxîñî imónîñîpî pîni nîwiârîri majîmajîá nera xenwîmî nurîná re rarîgîwaúrîni, “Kiraisomî dîñî wikwîrôwaéne negî dîñî sîñî neaimîxîfîpîmî dâni rîxa wiâpîni meáwá enagî nânî nîpémáná negî warâpî ámi rîwéná bî wiâpîni meanîfámani.” rarîñagî nânî á má dîñî wikwîrogîá wî mîdîmîdâni ayagwî imîxârînfârîni. 19 Wî mîdîmîdâni ayagwî imîxârînfá enagî aiwî xwiyá Gorixoyâpî sîñânîñî eaârîni. Xwiyá oyâpî sîñá anî nîmîrîróná sîñá iwamîfó nîtiwayîrorî tîgîâpî wî mîkwierómioá xaiwî sîñânîñî eánîñîpî yapî imónîni. Sîñânîñî eánîñîpîmî rîwamîñî rîpiaú nîrînrî eánîni, “Á má rîoyá imónîgîâyî ayî Ámînáo o nîjîfârîni.” rînrî “ ‘O gî Ámînáorîni.’ rarîgîá gîyî gîyî wigî sipî yarîgîâpî rîwîmîni umamófrîxîni.” rînrî enjîpiaú apîmî nîrînrî eánîni.

“Gorixomí seáyî nanî wîpaxoxî imónîrîxîni.” urîñî nânîrîni.

20 Anî xwé wiwâmi sîxî xîxegîni wenî. Sîxî awiaxî sîñá gorî tînrîni, sîñá sirîpá tînrîni, imîxîniñîpîni mîwenîni. Úrapî sîxî îkîá tînrîni, xwîá tînrîni, imîxîniñîpî enî wî wenî. Wîniyî ayá tîni mearîgîâpîrîni. Wîniyî ayá tîni mîmearîgîâpîrîni. 21 Ayînáni á má gîyî gîyî sipî apî nîpîni nânî îgîfânîñî eánîgîâyî, ayî á má Gorixomí seáyî nanî wîpaxîyîrîni. Sîxî ayá tîni mearîgîáwânîñî imónîñoi. Xîo “Awá tîni e éimîgîni.” wîmónarîñîpî nânî rarîñî imónîñîwânîñî imónîñoi. Sîxî rîxa dîñî peyeañîwá yapî mîmónî anî xiáwo sîni awá tîni aiwá rîfa yeaanîpaxî imónîñwá yapî imónîñoi. Sîxî pí pí nanî imónîñîpî nerîná meámîfânîrî wî e píranîñî nimîxînrîro wenîwá yapî imónîñoi. 22 Ayînáni îwî sîkîñoyîné feapá seainîpî pîrî nîwiaîkiârîmî éfî úrîxîni. “Wé rónîñî imónîñîpîmîni oîponîmîni.” yaiwîrî “Xwiyá nepaxîñî imónîñîpîmî dîñî nîkwîróa oumîni.” yaiwîrî “Á máyo dîñî sipî owîmîni.” yaiwîrî “Á má tîni píyîá owîrînaneyî.” yaiwîrî nerî á má îkwîráfânîñî imónîgîâpîmî dâni Ámînáo arîrá oneainîrî urarîgîâyî tîni nawîni xîxenî e éirîxîni.

“Xwiyá îkweakwîmî rarîgîâpî arîá mîwî píranîñî wé urófrîxîni.” urîñî nânîrîni.

23 E nerî aí xwiyá majîmajîá nikârînrîro dîñî rîfa nîxeyânîmáná îkweakwîmî rînarîgîâpî bî xe onîxîmeanînrî sîñwî mîwîwîpa éirîxîni. Joxî nîjîfârîni. Xwiyá apî nîrînrîróná sa xîmîxîmîni nînrîo rînarîgîá enagî nânî rarîñîni. 24 Ámînáoyá xînániñî nimónîrî omîñî wîarîgîá gîyî gîyî xwiyá xîmîxîmî nînrîo mîrîpa éfrîxîni. E mepa nero á má nîni nânî wá wumîxîro píranîñî uréwapîyipaxî imónîro “Sîpî á má ayî nikârîpî ananîrîni.” yaiwîro éfrîxîni. 25 Uréwapîyarîná manî pîrî wîaikîmî yarîgîáyo awayîni xwiyá nurîro píranîñî wé uroanîro éfrîxîni. Ayî “Xwiyá nepaxîñî imónîñîpî, ayî apîrîfanî?” nîyaiwîro xîxenî e waropârî epîrîfa nânî xâmi imónîgîâpî Gorixoyá dîñî tîni rîwîmîni mamófrîxînrî awayîni xwiyá nurîro píranîñî wé urófrîxîni. 26 Á má ayî ámi dîñî fá

nixiriro awí obo — O xfo wimónariñipi oépayinri yapí wíwapiyinorini. O awí ñweañ maní umónápipimi dání ayí nurakínarimí úfririxinri awayini xwiyá nuriro píraniní wé urófrixiní.

3

“Jisasomí oxídmíni.’ yaiwiarinagí aí áamá sipí xixegíni epíra nání saní runínárini.” uriní nánirini.

¹ Joxí rípi nání dñí irónéi. Sía yoparf imóniníyí tñíná Jisaso weapináyí siní mimónináná “Omí aniní ouxídaneyí.” yaiwiarigíayo saní wunipaxí imóninípi wímeaníriní. ² Ayí áamá sipíyí rípi rípi epíra éñagí nání rariní. Wiwaniní dñí sipí iníro nígwí nání ikíniní sipí iníro míxí meakíniníro wárixá imóniro ikayíwí ríro xináixaneyó aríkwíkwí wíro áamá amípi naní bí wíagí aí yayí mívípa ero pí pí ñwá imóninípi wíwíá ríromí ero ³ úrxímeáyo dñí síxí muyipa ero símí sí neainiróná piyá mívírinípaxí imóniro sipí owímeaníri mímáyó ríro pí pí feapá winarinípi mívíwíakípaxí imóniro pí pípi oyaneyinri neróná ímí tñí ero pí pí naní imóninípi nání wíkwí ónro ⁴ wígwí winíyí aí nání míyí uríro pasá umero ayá nepearímáná úrapí ero wiwaniníyí nání “Seáyí e mimónipa renwíni?” yaiwiníro amípi neríná Goríxo yayí winarinípi nání ikíniní sipí bí míví wiwaniníyí yayí winarinípiní nání ikíniní sipí wíro epíráriní. ⁵ Mimóní xwiyá níríro “Goríxomí píraniní xídaníro ría yaríño?” oneaiwípayinri nero aiwí oyá ení eániní xíomí xídpíra nání wímíxípaxí imóninípipimi ríwí umopíráriní. Áamá e yarigíayí tñí e yarírórixiní. ⁶⁻⁷ Ayí áamá ayíyá wí rípi yarigíá éñagí nání “Ayí tñí e yarírórixiní.” rírariní. Wígwí xwiyá piyíyí urarigíapimí dání aní ákináyo nípáwíro apíxí wígwí íwí éfápipimi dání ayá udunaríníwami — Íwa dñí nípkwíní mímáxirígííwariní. Wígwí mñí winarinípipimí dání sipí oyaneyinri nípemeánimí warígííwariní. Níjía oimónaneyinri aniní miní néwapinri aí xwiyá nepaxiní imóninípi tñí xixení níjía mimónarígííwariní. Íwami yapí wíwapíyaríná aríá níwíro nání gwíyóniní níkirípeaaní ñweañ. ⁸ Eníná Janiso tñí Jaboriso tñí awá Mosesomí maní pírf wíakímí yaníri nání egípa áamá sipí ayí — Ayí dñí ría xeyánigíayí éñagí nání dñí nípkwíní mímóarígííyáriní. Xwiyá nepa imóninípipimí dñí míkíroariníagí nání Goríxo ríwí umoníyíriní. Ayí ení awá egípa axípi xwiyá nepaxiní imóninípi pírf wíakímí yaníro yarígíáriní. ⁹ Eníná yegí Isíreríyí wígwí awá Mosesomí maní pírf wíakímí owíaiyinri yarígíípi síñwí níwínaxídróná “Majímajía níkarínri ría yaríñi?” yaiwíagípa agwí ríná ení áamá níní sipí yarígíayí wígwí yarígíápi síñwí mí nómxíroná “Majímajía níkarínro ría éfawíxíni?” yaiwípríá éñagí nání xwiyá nepaxiní imóninípi pírf wíakímí yaníro yarígíápi sípúrurí epíráriní.

“Nioní rírewapíyínápi xalwí íá xífrírixiní.” uriní nánirini.

¹⁰ Joxí nioní tñí nimerai síñwí nanaxídagoxí éñagí nání nioní ámayó uréwapíyemeagápiraní, nimeríná yagápiraní, e oemínri yagápiraní, Goríxomí dñí níwíkwíróa wagápiraní, wíkwí mívónípa nerí awayiní yagápiraní, áamá nání wá nunagápiraní, xeaniní xwámámí wiagápiraní, apí nípiní yagápi nání joxí níjíáriní. ¹¹ Nioní aní Adiokíyí ríninípipimí tñí Aikóniamíyí ríninípipimí tñí Rísítíraí ríninípipimí tñí aní apíawí apimí

wáf urimearíná xeaníñf níkárfagí nání ríníñf nímeanípi nání ení joxí níjáf imóníñíni. Xeaníñf ráf tñf níkárayíagfa aí xwámámf wiñáríni. Apí nípimíni dání Ámínáo éf nímímíniñfíni. ¹² Aí, ámá Kiraisí Jisaso tñí nawíni ikárinígfa enagí nání omí pírániñf oxídaneyíníri yarígfa níyoní ení xeaníñf wímeanfáríni. ¹³ Ámá sípí yarígfaýf tñí mímóní yarígfaýf tñí wígf sípí yarígfaþi sayá nímixa nuróná wíyo yapf wíwapíyiro wíwaníñfýf oboya dñíyo dání yapf éwapíniro epíríaríni. ¹⁴ E epírífa enagí aí xwíyífa joxí rírewapíyíñápimí dání níjáf imóníri “Apí nepaxíñf imóníñfþíríani?” yaiwiáríri enípi wí aráf míkémó xaiwí fá xírírixíni. Ayf rípi nání rírariñíni. Joxí nene xwíyífa apí ríríñwaéne nání “Ayf dñf ñwiráripaxíyírfaní?” níyaiwirí pírániñf níjáf imóníri ¹⁵ oníná dání ríwamíñf Goríxoyá níriníri eániñpi nání níjáf imóníri enagí nání rírariñíni. Ríwamíñf níriníri eániñf apí joxí fá níroríñpimí dání dñf émf saímí moñpi morfa nání síwániñf sipemearí Kiraisí Jisasomí enagí wíkwróþimí dání yeáyf ríyímíxemeanfa nání síwániñf sipemearí epaxíriñí. ¹⁶ Goríxoyá ríwamíñf níriníri eániñf nípíni xfoya kwíyíþimí dání níriro eagíþíriñí. Nepa imóníñfpi nání nearéwapíyipaxí imóníri xerwí yaríñwápi nání síwá neaipaxí imóníri ayíyumf neaipaxí imóníri wé róníñf imóníñfpi yaníwá nání yayíwí neamepaxí imóníri eníþíriñí. ¹⁷ Xwíyífa apí ámá Goríxoyá imónígfaýf ríþiaú epírífa náníriñí. Xfo “E érírixíni.” wimónariñfpi epírífa nání ení síxí eániro pí pí naní imóníñfpi epírífa nání ípimóníro epírífa náníriñí.

4

“Xwíyífa Goríxoyápi wáf uríri xíxeni erí érírixíni.” uríñf náníriñí.

¹ Kiraisí Jisaso níweapíri ámá níyoní síñáni níwimónímáná míxí ináyíñf nerí ámá xfoyaýf xwíoxíyo mímeámí erí pegfáyorani, síni síñf níimóníri ñweagíyorani, womí womí píá nímera urí enífa enagí nání o tñí Goríxo tñí awaú síñwí anígífe dání xwíyífa apimí joxí wiáf nímúropaxí imóníñf rípi orírímíni. ² Xwíyífa Goríxoyápi wáf urírixíni. “Aráf owianeyí. wimónariñagí níwínírfánarani, “Aráf níwípa oyaneyí.” wimónariñagí níwínírfánarani, wáf uríri nání ípimónírixíni. Ámá Goríxoyá imónígfaýf sípí yaríñagfa níwínírfáná wígf yarígfaþi nání ayá owuduníri míxí uríri “Píni wiáfþoyí.” uríri érírixíni. Jisasomí pírániñf oxídfíþoyíníri ení ríremíxí wírixíni. Apí apí nerí aí apaxí mé naní mímónariñagfa níwínírfáná wíkí tñí murí awayíni nuréwapíya úrírixíni. ³ Ayf rípi nání rírariñíni. Xwíyífa enwípearíniñfpi ámá páimímf níwiro aráf míwí epírífná ríxa aþwí eríni. Ayf apí aráf míwí re epíríaríni. Xwíyífa xegí bí imóníñfþíni aráf owianeyíníri wígf wimónariñfpi tñí xíxeni uréwapíyarígfaýfni nímearo awí eámeámíniñf epíríaríni. ⁴ Xwíyífa nepaxíñf imóníñfpi ríwímiñí nímamoro þiyíñf ikayíwíyo aráf níwiro xídaníro nání epíríaríni. ⁵ Ayf e epírífa enagí aí joxí dñf naníni nímorí xíxeni íríní érírixíni. Pí pí símeáþí sa xwámámí wirí ámáyo xwíyífa yayí weinaríñfpi wáf urímémíni erí Kiraisoyá xínáixíniñf níimóníri omíñf walíra nání imóníxosí ámáyo e wíiwínígíniñf imóníñfpi tñí xíxeni erí érírixíni. ⁶ Ayf rípi nání rírariñíni. Goríxo nání naníwí rídiyowá nerífná ápiáwí xwé oweníri iniígf wainí iwayímoariígfápániñf níoni gf ragí ríxa iwayímoaníro yaríñot. Níoni níþíkíþírfé aþwí ayo enagí nání raríñíni.

7 Nioní Kiraisomí nuxfdiríná áamá “Xfo xopírarí nínírfeníjoi?” níyáiwíníri ení neáníri ení menarígíápáníjé yárfáoníri. Áamá yamíyamúrónígí níníróná yoparí e múroarígíápáníjé yárfáoníri. Xwíyíá nene dñí ikwíroaríjwápi wí mímíwíaró xáwí íá níxíra úáoníri. ⁸ Ayínání áamá yamíyamúrónígí níníróná xámi múróomí yayí wimoarígíápa nioní nání ení ríxa imónáríníjépi, ayí rípiíri. Ámínáo —O áamáyo pía nímerfíná xíxeni wígí yarígíápi tñní wíaríjoríni. O yayí nínimorí Kiraiso eníjímí dání “Wé róníjoxíri.” nírárínfápiíri. Api nioní náníni mímóníni. Ayí áamá gíyí gíyí Kiraiso negí síjwí aníjwáé weapíwínígíni ní wimónarígíáyí nání ení imóníni.

“Nioní tñjé e nání anjéni bíríxíni.” uríjé náníri.

⁹ Timotioxí síní mé nioní tñjé e nání bíríá nání aníjé miní éíríxíni. ¹⁰ Ayí rípi nání ríraríjéni. Dimaso amípi áamá Goríxomí míxídarígíáyí yarígíápi nání wimónfagí níniepísamoárímí anjé Tesaronaikayo nání únígíni. Kíreseníso ení Garesia píropenísfyo nání únígíni. Taitaso ení Darímésia píropenísfyo nání únígíni. ¹¹ Ruko xegí xewíni nioní tñní jwéanji. Ayínání joxí Makomí níwírímeámí bíríxíni. O sanjé nírónaropaxí imóníjoi enjagí nání ríraríjéni. ¹² Nioní Tikikaso ríxa anjé Epesasiyo nání uowárfári. ¹³ Joxí níbíríná gí iyíá nípánoyí anjé yofí Tírowasiyo Kapasoyá anjwámí píní wíaríjáu tñní bíkwí tñní nímeáxa bíríxíni. E nerfíná “Bíkwí sípísípí wará tñní imíxíníjépi, api anjépxírífaní?” níyáiwíri api ení nímeáxa bíríxíni.

Arekísadao nání uríjé náníri.

¹⁴ Amípi ainíxí tñní imíxaríjé Arekísadao, o aga sípí níkárijéni. E níkárfagí aí Ámínáo xfo níkárijépi tñní xíxeni pírfí umamonfári. ¹⁵ O aga sípí níkárijé enjagí nání joxí ení áamá omí síjwí níwínaxídirí éíríxíni. O none uréwapíyemearíjwápi mímíwíalíkí emíníri nání mírímírí níaxídirí enjagí nání ríraríjéni.

“Áamá níniepísamoárímí úagíá aí Goríxo éf nímímíníjéni.” uríjé náníri.

¹⁶ Iwamíó xwíríxí nímearíná nioní wákwínímíníri xwíyíá uraríná áamá wo sopíjé múnó níni níniepísamoárímí úfawíxíni. “E nífápi nání Goríxo xwíyíá bí mumearípa éwínígíni.” nímónaríni. ¹⁷ Ayí níniepísamoárímí úagíá aiwí Ámínáo wí níniepísamó enjé síxí nímíxíjé enjagí nání nioní anjé xwíríxí níarígíwámí dání xwíyíá nioní wáí rímearíjápi uraríná émáýí anjé amí gímí dáníyí aríá nígfári. Ai, manjé nioní umóníjápímí dání Ámínáo éf nímímíníjéni. ¹⁸ Ayínání nioní níjéni. Nioní síní xwíá tíyo jwéanjáná pí pí Poromí sípí owíkaraneyíni nífápi Ámínáo ananí éf nínímímínífsáná anjénamí xíoyá xwíoxíyo onjweaníri yeáyí níyímíxemeanfári. Ayínání omí íníná seáyí e numfeyoáá úwanígíni. Api e éwanígíni.

Yayí níwíowárfírná uríjépi náníri.

¹⁹ Joxí Pírísiraímí tñní Akwíraomí tñní ayaúmí tñní Onesiporasepówami tñní áamá ayo “Poroyí seaiwárenapíjoi.” uríríxíni. ²⁰ Re nání níbíríná Erasítaso anjé Koríníyo urfíníjéni. Tíropimasó símíxí yaríjagí anjé Mairítasiyo wárfári. ²¹ Ríwípi yaríjíná síní mímóníjáná síní mé anjéni bíríxíni. Yubiuraso tñní Pudeníso tñní Rainaso tñní Kírodíao tñní yegí

niriximeá re ηweagfiáyí níní tñní yayí siowárenaparíηoi. ²² Ámináo wá ríwianírí dñí ríkíkayorí éwínigíní. Apíríní.

Payí Poro Taitaso nání eañnarini.

Payí rina Taitaso nání Poro eañnarini. Taitaso Judayí womani. Émáýí worini. Poro émáýí añýo xwiyá yáyí winipaxípi wáf urimearíná ará nîwirí Jisasomî dîñí wîkwíronjorini. Poro tîni nawîni emegíí worini (Wáf wurimearigáwa 15:2, 2 Korini 7:6-7, 8:6,16). Jisasoyá siyikí imónigá píriñwí yoí Kiritiyí riniñipimi ñweagíayo umenweawiniñinri urípeañorini. O e niñweari umenweañána Poro wí e dání “Nunenwearíná e epaxí e epaxí tiyí rimónini?” yaiwiniñinri payí rina neari wiowáñiniñigini.

¹ Poroni —Nioni Gorixoyá xináñinñiñí nimóniri omiñí wiiriniñá wonirini. Jisasi Kiraisoyá wáf wurimeariniñá wonirini. Ayí Gorixo amá nioniyá oimónipoyinri íá yiyamiximí yagíyí xíomí dîñí wîkwíroto xwiyá nepaxiñí imóniñipi —Apí amá Gorixomí píraniniñí nixídiróná epaxípi nánipirini. Apí nání xixeni niñí ía imóniro epírfá nání wáf wurimeariniñá wonirini. ²⁻³ Nioni dîñí re niyaiwiri wîkwímonini, “Ámá Gorixomí dîñí wîkwíroarigíyáyí wí maníniñí aniniñí ñweapírfá nání dîñí niyiminiñí sîxí umimónifáriní.” niyaiwiri nîwîkwímoríná wáf wurimeariniñá wonirini. Dîñí niyiminiñí apí, ayí Gorixo —O yapí wí rîpaxomani. O amípi wí siní mimixárinimí dání re rárinipirini, “Dîñí nîkwíropírfáyí dîñí niyiminiñí tígíyáyí imónipírfáriní.” rárinipirini. Xewaninjo rárininiñá imónaná amá xwiyá xíoyá wáf urírfixinri nurowárenapiriniñipimi dání xwiyá apí siñáni wáf óniñirini. Xwiyá apí Gorixo —O yeáyí neayimixemearinorini. O nioni xwiyá apí amáyo wáf urimemífa nání “Apí Poromí faniniñí wíepíxíniásiimigini.” rárinipirini. ⁴ Nioni Taitasoxi —Joxí dîñí nene íkwíronjwápa íkwíronjoxi enjagi nání gí niaíwiniñí imóniñoxirini. Joxí nání payí rina neari mónaparinini. Negí ápo Gorixo tîni Kiraisí Jisaso —O nene yeáyí neayimixemeanforini. O tîni awaú wá rîwianiri joxi niwayiróniri ñweari nání simixiri oépiyi.

Ámá Jisasoyá siyikí imónigíayo wípenweapaxíimónipírfáwa nánirini.

⁵ Ayí joxi rípi éwiniginiñiñi píriñwí yoí Kiritiyí riniñipimi rîwárinjáriñi. Nioni siní píraniniñí wé mîroárfápi joxi wé roáriní nioni rîráníjára añí gipi gipi Jisasoyá siyikí imónigíayí ñweagíapimi amá wí wípenweapírfá nání urípearí éwiniginiñiñi e rîwárinjáriñi. ⁶ Amá wo nání “Omí orípeamini.” niyaiwiríná “Apí apí e imóniñorfaní?” niyaiwiriñiñi sîñwí wînaxídirixiniñi. Amá wí xwiyá mumeáripaxo enjagi sîñwí wîniñi apíxí ná wíni meañjo enjagi wîniñi xegí niaíwí Jisasomí dîñí wîkwíroto amá wí xwiyá re umearipaxí mimónipa ero, “Ayí rikikírfó nero aríkwíkwí yarigíyáriní.” umearipaxí mimónipa ero enjagífa sîñwí wîniñi nerínáyí, anani rípeárixiniñi. ⁷ Taitasoxini, ayí rípi nání rîrarininiñi. Amá Jisasoyá siyikí imónigíayo wípenweagíáwa Gorixoyá bosiwowáñiniñi nimóniro umearigíáwa enjagi nání amá wí awami xwiyá mumeáripaxí imónifírixiniñi. Ayí wigí dîñí tîniñi mîxídiriniñi ero añiniñi wíki rífa ápiáwiniñí mîwónipa ero iniñí gí papíkí yarigíápi nání símí mîxeadípeniñi ero mîxí mípepa ero “Amípi apí nioní meapaxíriní.” niyaiwiro íwí urápaniro nání

mepa ero éfrixini. ⁸ Api api e mepa neróná áamá anj mǝdǝnjyoyo aiwǝ miranǝj ero áamáyo nanǝ imónǝnjǝpi owiianeyǝnǝro ikǝnǝnjǝ sipǝ wiro dǝnjǝ fá xǝrǝgǝfǝyǝ nimónǝri ero xǝxenǝ imónǝnjǝpǝni ero siyikwǝ mínǝgǝfǝyǝ imónǝro nǝpǝreǝnǝri ero éfrixini. ⁹ Áamá xwǝyǝfǝ enǝwǝpénǝnjǝ imónǝnjǝpǝmǝ pǝrǝ rakǝmǝ yarǝgǝfǝyo apǝmǝ dánǝ enǝ rǝrémǝxǝ wirǝ wigǝ dǝnjǝyoyo dánǝ rarǝgǝfǝpǝmǝ xopǝrǝrǝf wirǝ epaxǝ imónǝpǝrǝfǝa nǝnǝ xwǝyǝfǝ dǝnjǝ njwirǝrǝpaxǝ none áamáyo uréwapǝyarǝnjwǝpǝ tǝnǝ xǝxenǝ imónǝnjǝpǝ enǝ xǝiǝwǝ fá xǝrǝfǝrixini.

Mimónǝ uréwapǝyarǝgǝfǝyǝ nǝnǝri.

¹⁰ Ayǝ rǝpǝ nǝnǝ “Áamá api api imónǝngǝfǝyoyǝ urǝpǝéǝrixini.” rǝrǝrǝnjǝni. Áamá “Jisasoyǝ siyikǝ imónǝngǝfǝyoyo uréwapǝyarǝnjǝ wonǝ imónǝmǝngǝni.” yǝiwinarǝngǝfǝyǝ obaxǝ ayǝ waumǝnǝi ero surǝmǝ xwǝyǝfǝ rǝnjwanǝri áamáyo yapǝ wǝwapǝyanǝro urǝro yarǝgǝfǝyǝrǝni. Áamá e yarǝgǝfǝyǝ obaxǝ re rarǝgǝfǝyǝrǝni, “‘Gorǝxomǝ pǝrǝnǝnjǝ ouxǝfǝdǝmǝni.’ nǝwimónǝrǝnǝ Jisasomǝ dǝnjǝ nǝwǝkwǝrorǝrǝ ai iyǝ sǝmǝ sǝo nǝwǝkwǝnǝrǝnǝ ayǝ anǝpaxǝ epaxǝrǝni.” rarǝgǝfǝyǝrǝni. ¹¹ Ayǝ wayǝ amǝpǝ fǝwǝ ourǝpaneyǝnǝro muréwapǝyǝpaxǝ imónǝnjǝpǝ uréwapǝyarǝngǝfǝpǝmǝ dánǝ áamá wǝyǝfǝ sǝwǝ nǝiǝwǝ ai tǝnǝ rǝxa ayagwǝ ayónǝrǝngǝfǝ enǝgǝ nǝnǝ wigǝ uréwapǝyarǝngǝfǝpǝ xe uréwapǝyǝpoyǝnǝri sǝnjwǝ mǝwǝnǝpaxǝ imónǝnjwǝni. Sa pǝroǝrǝpaxǝ imónǝnjwǝni. ¹² Enǝjǝnǝ wǝwanǝnjǝyǝfǝ Kǝritǝyǝ wo —O wigǝfǝ dǝnjǝ émǝ saimǝ monǝyǝfǝ worǝni. O re nǝrǝri eǝnjǝrǝni, “Kǝritǝyǝ anǝnjǝ yapǝ rǝmearǝngǝfǝyǝrǝni. Sǝwǝ sayǝnjǝ imónǝngǝfǝyǝrǝni. Aiwǝ imǝ tǝnǝ nǝro rǝwǝ siwǝfǝ yǝro yarǝgǝfǝyǝrǝni.” ¹³ E nǝrǝri eǝnjǝpǝ nepa rǝnǝni. Ayǝnǝnǝ mimónǝ uréwapǝyarǝngǝfǝyo mǝxǝ rǝfǝ tǝnjǝ arǝfǝ ófǝyo dánǝ urǝfǝrixini. Ayǝ Jisasomǝ dǝnjǝ nǝwǝkwǝrorǝrǝnǝ samǝnjǝ wegǝfǝpǝ enǝ sixǝ eǝmǝxǝnǝro ¹⁴ Judayǝfǝ pǝyǝnjǝ ikayǝwǝpǝ nǝnǝ arǝfǝ ókiarǝ mimónǝpa ero áamá xwǝyǝfǝ nepaxǝnjǝ imónǝnjǝpǝ rǝwǝmǝnǝ mamogǝfǝyǝ sekaxǝ rarǝgǝfǝpǝ arǝfǝ mǝwǝpa ero epǝri nǝnǝ mǝxǝ rǝfǝ tǝnjǝ urǝfǝrixini. ¹⁵ Áamá ikwǝrǝfǝnjǝ imónǝngǝfǝyǝ amǝpǝ apǝa nǝnǝ nǝnǝ “Wé sǝfǝ neayǝkǝnǝpaxǝmanǝ.” yǝiwiarǝngǝfǝrǝni. E yǝiwiarǝngǝfǝ ai áamá ikwǝrǝfǝnjǝ mimónǝro Jisasomǝ dǝnjǝ mǝwǝkwǝropǝ yarǝgǝfǝyǝ amǝpǝ apǝa nǝnǝ nǝnǝ “Wé sǝfǝ neayǝkǝnǝpaxǝrǝni.” yǝiwiarǝngǝfǝrǝni. Wigǝ dǝnjǝ sipǝwǝ imónǝri eri dǝnjǝ nǝyǝalkǝrorǝfǝnǝ “Api piǝxǝ eǝnǝpaxǝrǝni? Meǝnǝpaxǝrǝni?” moarǝngǝfǝpǝ sǝfǝ uyǝkǝnǝri eri enǝgǝ nǝnǝ e yǝiwiarǝngǝfǝrǝni. ¹⁶ Ayǝ manǝpǝmǝ dánǝnǝ waropǝrǝ nǝnǝrónǝ re rarǝngǝfǝrǝni, “Nene Gorǝxo nǝnǝ dǝnjǝ monǝwaénerǝni.” nǝrǝro aiwǝ wigǝ yarǝngǝfǝpǝmǝ dánǝ waropǝrǝ rǝnǝnjǝ inarǝngǝfǝrǝni, “O nǝnǝ wǝ dǝnjǝ monǝwaénemǝni.” rarǝngǝfǝrǝni. Wigǝ yarǝngǝfǝpǝ nǝnǝ Gorǝxo xwǝrǝfǝ winǝri omǝ arǝkwǝkwǝ wǝro nanǝ imónǝnjǝyǝ bǝ epaxǝ mimónǝpa ero enǝgǝ nǝnǝ rarǝnjǝni.

2

Áamá rǝfǝ rǝngǝfǝwǝ nǝnǝri.

¹ Ayǝ e yarǝngǝfǝ ai jǝwanǝnjoxǝ nuréwapǝyǝrǝnǝ xwǝyǝfǝ enǝwǝpénǝnjǝ imónǝnjǝpǝ tǝnǝ xǝxenǝ urǝfǝrixini. ² E nerǝnǝ áamá rǝfǝ rǝngǝfǝwǝmǝ re urǝfǝrixini, “Nǝpǝkwǝnǝ mimónǝnjǝ imónǝnjǝpǝ dǝnjǝ mǝkǝkayopǝ ero ámǝnǝáowǝ yapǝnǝ pǝkǝnǝ imónǝro dǝnjǝ nanǝ fá xǝrǝro époyǝ. Jisasomǝ dǝnjǝ nǝwǝkwǝrorǝrǝnǝ samǝnjǝ mǝwǝpǝ ero áamáyo dǝnjǝ sipǝ wiro wǝ sipǝ seaikǝrǝnǝ xwǝmǝmǝ wiro nerónǝ samǝnjǝ mǝwé époyǝ.” urǝfǝrixini.

Apǝxǝwǝ nǝnǝri.

³ Apianjwami eni re urfirixini, “Pi pi neróna siyikwi minigfiwayfne nimónimáná ero sipi owímeanri xwiyfá mímáyó mropa ero inigfi papiki yarigfápi nani mñfi minipa ero apiyá imónigfiwami nanfi imóniñfi nani wíwapiyiro époi.” urfirixini. ⁴ “Apiyá imónigfiwa wigfi oxowami tñfi niaíwíyo tñfi dñfi sixfi nuyirfna wiipaxfi nani wíwapiyiro ⁵ dñfi nanfi fá xiripfri nani wíwapiyiro ikwiránaniñfi imónigfiyfi imónipfri nani wíwapiyiro omiseáyiwa oimónipoyinri wíwapiyiro wá niwuniri arirá wipfri nani wíwapiyiro wigfi oxowami píranñfi yeáyfi wurinipfri nani wíwapiyiro éfirixini. Ámá wí apiyá imónigfiwa e mepa yarñgáfa niwinirfna xwiyfá Gorixoyápi nani ‘Sipirini.’ rípfrixiniri api api éfri nani wíwapiyipoyi.” urfirixini.

Íwfi Sikijowa nánirini.

⁶ Íwfi sikijowa eni pi pi nerfna dñfi nanfi fá nixiri epfri nani enfi rirémixfi wírixini. ⁷ Joxi pi pi nerfna dixfi nanfi yarñfi tñfi íwfi sikijfi imónigfiwami siñwepigfi wírixini. Nuréwapiyirfna nanfi imóniñfi bi tñfi sipi imóniñfi bi tñfi gwfi nímori muréwapiyipa eri ámináowa yapi pákiní nimóniri eri ⁸ xwiyfá enwipénñfi —Api ámá wí “Sipirini.” rípxfi mimónipfirini. Api uréwapiyiri éfirixini. Joxi tñfi xewixewi rónigfiyfi ayá winiri nene nani xwiyfá sipi bi mripaxfi imóniro epfífa nani api “E éfirixini.” rirarñini.

Xináiwaniñfi nimóniro omñfi wiarigfiyfi nánirini.

⁹ Xináiwaniñfi nimóniro omñfi wiarigfiyfi enfi rirémixfi re wírixini, “Segfi bosowami simañwíyóniñfi wurñiro yayfi winipaxfi wiuro xixewiamfi wí muripa ero ¹⁰ wigfi amipi wí éfi mímínipa ero dñfi seanwiraripaxfi imóniñfi wíwapiyiro époi.” urfirixini. Xináiwaniñfi nimóniro omñfi wiarigfiyfi pi pi neróna api api e nixidriñfipimi dani xwiyfá Gorixoyá —O yeáyfi neayimixemeaarñorini. Xwiyfá oyápmi okiyfaniñfi yaroarfná ámá “Xwiyfá api sipimani.” yaiwipírfna nani api “E urfirixini.” rirarñini.

“Gorixo wá neawianarñjo enagi nani ríxa siñani piaumimfi inini.” urñfi nánirini.

¹¹ Ayfi rípi nani “Jisasomi dñfi wikwírogfiyfi api api éfirixini.” rirarñini. Gorixo wá ni neawianiri “Wíimigini.” yaiwiaragfi Jisaso ni weapirñfipimi dani ámá niyoní ríxa siñani piaumimfi winiñfirini. O ámá niyoní yeáyfi uyimixemeámfani nani enfi siñani piaumimfi inñfirini. ¹²⁻¹³ Ayfi nene sini xwífa tño niñwearane yayfi neainifapi nani dñfi wikwímoarñwápi nani wenñfi neri niñwearanéna Gorixo re yaiwiani nani xegfi wá neawianñfi wífa neaókimixiñfirini, “Gorixo nene ámá omi ríwfi ríwámíni nímamorfná yarigfápi pñfi wiáirane ámá omi mixelarigfiyfi mñfi winarñfi pñfi wiáirane nerane dñfi tñfi erane wé róniñfi erane Gorixomi píranñfi nixidrifná epaxfi erane yanfwa nani ríneaiwapiyarñni?” yaiwiani nani xegfi wá neawianñfi wífa neaókimixiñfirini. Yayfi neainifapi nani dñfi wikwímoarñwápi, ayfi Jisasi Kiraiso —O negfi Nwífa seáyi e imóniñorini. Nene yeáyfi neayimixemeaarñorini. Yayfi neainifapi nani dñfi wikwímoarñwápi, ayfi o wífa sogwíniñfi piripiri yarñfi tñfi siñani nimónimi weapifirini. ¹⁴ O negfi rikikirfo yarñwápi nípimíni dani gwíniñfi neaikweawaríni ámá

nion+yáy+ni nimón+ro imi+r+ñf mé nan+ni oépay+n+r+ igfán+ñf neaeámori é+mi+g+n+r+ xewan+ño xe on+pi+kí+poy+n+r+ s+ñw+ w+n+ñ+ñ+g+n+.

¹⁵ Íníná nion+ r+rar+ñá r+pi d+x+ tñf e ñweagfáyo ur+r+ ox+d+fpoy+n+r+ enj+r+rém+x+ wiri ámá xw+yfá r+pi tñf x+xeni m+yar+igfáyo m+x+ ur+r+ é+r+x+n+.

E nerfíná ámá wo nion+ xe palmim+ onin+r+ s+ñw+ m+w+n+pa ner+ nén+ tñjox+ nimón+r+ñf+pim+ dán+ é+r+x+n+.

3

“Xám+ yagwápi mé wé rón+ñf imón+ñf+ni éwan+g+ni.” ur+ñf nán+r+ni.

¹ Joxi ámá Jisasomi dñf wíkwf+roar+igfá joxi tñf e ñweagfáyo re nur+r+ dir+r+ wiay+r+x+n+, “Gapiman+yorani, nén+ tfgfáyorani, s+man+yf+yón+ñf yeáy+ wur+n+ro arfá y+m+g+ wiro époy+. Pí pí imi+r+ñf mimón+ñf+pi ep+r+ nán+ ip+món+fpoy+. ² Ámá wíyo xw+yfápai mñw+r+r+pa ero wíkf+ tñf xw+yfá rar+igfá+y+ne mimón+pa ero époy+. Awayin+ sam+ñf imón+ro ámá ñyon+ wé ikwan+yfyo umero époy+.” nur+r+ dir+r+ wiay+r+x+n+.

³ Ayf r+pi nán+ r+rar+ñ+n+. Nene en+ enjíná dñf nan+ b+ m+mó majfá ikár+ñagwaéner+n+. Manf wia+k+agwaéner+n+. Yapf éwap+ñagwaéner+n+. feapá neainar+ñf x+xegf+n+ imón+ñf+ni erane mñf neainar+ñf x+xegf+n+ imón+ñf+ni erane yan+ nán+ gwf+n+ñf neayagener+n+. E néra nuranéná ámáyo sipi wíkarani nán+ imón+rane sipi dñf wiaiwirane sfm+ tñf oneaipoy+n+r+ wíwap+yirane newan+yene en+ sfm+ tñf in+rane yagwaéner+n+.

⁴ Nene e imónagwaéne aiwi Gorixo —O nene yeáy+ neayim+xemeaar+ñor+n+. O ámá nfn+ nán+ wá wun+r+ wá wian+r+ yar+ño enag+ nán+ wfá n+neaókim+x+rfná ⁵ nene yeáy+ neayim+xemeañ+r+n+. Im+r+ñf mimón+ñf newan+yene wé n+rón+rane yar+ñwápi nán+ dñf n+mor+ nán+ yeáy+ neayim+xemeañ+man+. Xewan+ño wá n+neawian+r+ nán+ yeáy+ neayim+xemeañ+r+n+. Ayf fw+ nene yar+ñwápi yokwarim+ n+neai+rfná xfoyá kwíy+pi+ni dán+ —Ap+ igfán+ñf neaeámor+ñf+pim+ dán+ ámá m+ni sñf imón+ñwaéne neaewear+ dñf n+y+m+ñf tñwaéne neaim+x+r+ enj+pi+r+n+. Apim+ dán+ yeáy+ neayim+xemeañ+r+n+.

⁶ Ap+ n+neaiap+rfná sipí m+neai Jisasi Kiraiso, negf yeáy+ neayim+xemeañ+ neaiñf+pim+ dán+ ayá wí neawfrenap+yñf+r+n+. ⁷ Ayf o wá n+neawian+r+ñf+pim+ dán+ “Wé rón+g+fá+y+r+n+.” rár+ñene imón+rane dñf n+y+m+ñf imón+ñf nene e oimónaney+n+r+ dñf ikw+moar+ñwápi tñwaéne imón+rane yanfwá nán+ kwíy+pi+ni neawfrenap+yñf+r+n+.

⁸ Xw+yfá ap+, ayf napa ámá dñf ñw+r+r+ipaxf imón+ñf+pi+r+n+. Ayinán+ ap+ nán+ nur+rfná sam+ñf nimón+máná murf enj+ neán+máná urf+r+x+n+. Ámá Gor+xom+ dñf wíkwf+roar+igfáy+ píran+ñf nero imi+r+ñf mimón+ñf+pi —Ap+ nanf imón+ñag+ nán+ ámáyo sa nanfn+ wiipax+pi+r+n+. Ap+ ar+ge ner+ yanfwá+r+n+r+ sfm+ xeadfpen+pi+rfa nán+ e urf+r+x+n+.

⁹ E ner+ aí ámá maj+majfá nikár+n+ro xw+yfá m+x+m+xewiám+ inar+igfápi rar+ñagfá n+w+n+rfnáran+, arfowa enjíná dán+ wigf+ niaiwf+ nemeága nuro yof wf+r+g+fápi nán+ rar+ñagfá n+w+n+rfnáran+, ñwf ikaxf eán+ñf+pi nán+ xw+yfá x+m+x+m+ nin+ro rar+ñagfá n+w+n+rfnáran+, ayf tñf wí ñikum+x+n+r+ m+r+pan+. Xw+yfá ayf rar+igfápi nanf imón+ñf+pim+ xfdani nán+ neaiipaxf mimón+ñag+ nán+ rar+ñ+n+. Sa mipon+ñf xw+yfá enag+ nán+ rar+ñ+n+.

¹⁰ Ámá g+yf+ g+yf+ Jisasoyá s+yikf imón+g+fáyo xewixewi oimón+fpoy+n+r+ wíwap+yar+ñagfá n+w+n+rfná er+r+ biaú wíag+ aiw+ arfkí yar+ñagfá

nɪwɪnɪrɪnɪ rɪwɪ umóɪrɪxɪnɪ. ¹¹ Joxɪ nɪjɪárɪnɪ. Ámá e yarɪgɪáyɪ wɪgɪ dɪɪɪ sɪá nɪyɪmɪxɪnɪro fɪwɪ néra warɪgɪápɪmɪ dɪnɪ xwɪyɪá meárɪnarɪgɪá enɪagɪ nánɪ rarɪɪɪnɪ.

Yayɪ nɪwɪowárɪrɪnɪ urɪɪɪpɪ nánɪrɪnɪ.

¹² Nɪonɪ rɪxa dɪɪɪ neyɪrónɪrɪ “Rɪwɪpɪ yarɪɪnɪnɪ anɪ rɪxa Nikoporisɪyɪ rɪɪɪpɪmɪ ɪweáɪmɪgɪnɪ.” yayɪwɪárɪnɪ enɪagɪ nánɪ nɪonɪ Atemasomɪranɪ, Tikikasomɪranɪ, joxɪ tɪɪɪ e nánɪ nurowárɪrɪnɪáyɪ, joxɪ enɪ neánɪrɪ nɪbɪrɪ anɪ apɪmɪ nɪmeáɪrɪxɪnɪ. ¹³ Sinaso —O xwɪrɪxɪ wɪenɪwɪpeɪarɪɪɪ worɪnɪ. O tɪnɪ Aporoso tɪnɪ egɪ anɪ nurɪnɪ amɪpɪ wɪ nánɪ dɪwɪ mikeamónɪpa eri óɪ e dɪɪɪ sɪxɪ nɪga uri epɪsɪfɪ nánɪ “Bɪ wɪowárɪmɪgɪnɪ.” nɪyɪwɪrɪ anɪɪɪ mɪnɪ éɪrɪxɪnɪ. ¹⁴ Negɪ ɪmónɪgɪáyɪ ɪkɪá ná mɪwearɪɪɪnɪɪɪ mɪmónɪpa ero Gorɪxomɪ píránɪɪɪ nɪxɪdɪrónɪ ɪmɪrɪɪɪ mɪmónɪɪɪpɪ epɪrɪá nánɪ ayɪ enɪ ámá dɪwɪ ɪkeamónɪgɪáyo arɪrɪ wɪpaxɪpɪ éwápɪnɪrɪrɪxɪnɪ.

¹⁵ Nɪonɪ tɪnɪ re ɪweagɪáyɪ nɪnɪ yayɪ sɪowárɪnɪparɪɪwɪnɪ. Ámá nene Gorɪxomɪ dɪɪɪ wɪkwɪroarɪɪɪagwɪ nánɪ dɪɪɪ sɪxɪ neayarɪgɪáyo “Porɪ yayɪ neawárɪnɪparɪnɪ.” urɪrɪrɪxɪnɪ. “Seyɪné nɪyɪnénɪ Gorɪxo wá seawɪanɪwɪnɪgɪnɪ.” nɪmónarɪnɪ.

Payf Poro Pairimono nání eaŋnaríni.

Payf rina Pairimono nání Poro eaŋnaríni. Pairimono áamá aŋf yoŋ Korosi ŋweáyf woríni. Amípi wí mímúroŋoríni. Xináiníŋf nimónírí wíiarígfáyf wí ení tŋŋoríni. Oyá xináiníŋf nimónírí omíŋf wíiarígfáyf wo, Onesimasoyí rínŋo re eníŋigíni. fwi nŋwíkarími éf nuri Romíyo nírémorí Poro, e gwí ŋweaŋomí nŋwíwearíŋfípmí dání ámi dŋŋf émóagí Poro payf nearí Onesimasomí nŋwíowárírná Pairimono yokwarímf nŋwírí oumímínírí nearí wíowáríŋíŋigíni.

¹ Poroní —Nioní Kiraisí Jisasomí nŋxídirí yaríŋápi nání gwí aŋfyo nŋŋwíríríŋfíŋoníríni. Nioní tŋní negí nŋrŋxímeá Timotio tŋní payf rina nearí mónaparíŋwíi. Pairimonoxt, yegí dŋŋf síxí ríyígwífoxí —Joxí yawawí tŋní nawíní Jisasomí nŋxídirí yaríŋwá nání gwí móníŋwá woxíríni. ² Joxí tŋní negí nŋrŋxímeáí Apiaí tŋní Akipaso tŋní —O none tŋní negí nawíní roaríŋwá woríni. O tŋní Jisasoyá síyíkí imónígfá joxíyá aŋf íwámí awí eánarígfáyf tŋní ayf nŋní ení aí tŋní nání payf rina nearí mónaparíŋwíi. ³ “Negí ápo Goríxo tŋní Ámíná Jisasí Kiraiso tŋní awaú wá seawianírí seyíné píránŋíŋf nŋwáyírónróro ŋweapírí nání seaiiri éfísíxíni.” nimónaríni.

“Joxí yaríŋfípi nání yayf ninaríni.” uríŋf náníríni.

⁴⁻⁵ Nioní negí Goríxomí xwíyá rírímí nŋwírí joxí nání ríxíŋf nŋruríyíríná arfá re nŋwírí nání, “O áamá Goríxoyá imónígfá nŋyoní dŋŋf sípi nŋwírí arírá wírí Ámíná Jisasomí dŋŋf wíkwírorí yaríŋoríni.” Arfá e nŋwírí nání joxí nání ríxíŋf nŋruríyíríná Goríxomí yayf wíaríŋaríni. ⁶ Joxí nene tŋní nawíní Kiraisomí dŋŋf wíkwíroaríŋagwí nání nawíní ikáríŋwápmí dání “rípí re oimóníni.” nimónaríni, “Amípi naní Kiraisomí nuxídiríná epaxí imóníŋwá nŋpíní nání xíxeni nŋjía oimóníni.” nimónaríni. ⁷ Gí nŋrŋxímeáoxíni, joxí áamá Goríxoyá imónígfáyo dŋŋf sípi nŋwírí neríŋfípmí dání dŋŋf síxí umímoníŋf enagí nání nioní yayf ayá wí nŋnínírí dŋŋf nífá ninaríni.

Pairimonomí Onesimaso nání ríxíŋf wuríyíŋf náníríni.

⁸⁻⁹ Ayínání Poroní —Nioní ríxa xweyaŋoní nerí Kiraisí Jisasomí nuxídiríná yaríŋápi nání gwí ŋweaŋáoníríni. Nioní yawawí Kiraiso nání nawíní gwí mónígwíwawí enagí nání masísfá bí mísí “O e neríŋáyf naní imóníŋfípi yaríni.” yaiwíaríŋápi e étríxíŋírí sekaxí bí rírípaxí aiwí dŋŋf síxí yinarígwíwawí enagí nání awayíní ríxíŋf bí orírímíni. ¹⁰ Onesimaso —O nioní gwí aŋf tŋyo nŋŋwearíná wáf urfápmí dání Goríxomí dŋŋf wíkwíroaríŋf enagí nání gí íwóníŋf emeááoríni. “O nání ríxíŋf bí owuríyímíni.” nimónígoí. ¹¹ Xámí “Yíwí imóníŋorífaní?” wíaiwiago aiwí agwí joxí tŋní nioní tŋní nŋwawíní dŋŋf uŋwírírípaxí imóníŋoríni. ¹² Agwí nioní omí joxí tŋŋf e nání nurowárírná gí dŋŋf aí tŋní nŋxeyáníríŋíŋf wírénaparíŋíni. ¹³⁻¹⁴ Nioní xwíyá yayf neainaríŋfípi wáf uríwearíŋáoní enagí nání gwí aŋfyo ŋweaŋáná “Onesimaso nioní tŋní nŋŋwearí joxí nání wayfá arírá oníni.” nŋnimónírí aiwí joxí “Ayf ananíríni.” síní mŋnírípa enánáyf, “E apí xe oemíni.” mŋnimóníŋagí nání ámi joxí tŋŋf e nání urowárénaríŋíni. Joxí “Poro sekaxí nŋrŋfípmí dání oemíni.”

m̄iyaiwí d̄ix̄f̄ d̄iñ̄f̄yo d̄áni “Xe Poro t̄n̄i n̄iñ̄w̄eari arirá owini.” yaiwir̄fa n̄áni omi joxi t̄ñ̄f̄ e n̄áni úrowár̄enapar̄iñ̄i. ¹⁵ Ayf̄ r̄ip̄i n̄áni r̄rar̄iñ̄i. O ám̄i an̄iñ̄f̄ joxiyá imón̄iñ̄fa n̄áni b̄i on̄imiápi p̄f̄n̄i n̄ir̄iwiár̄imi n̄ib̄iri ñ̄weañ̄f̄r̄f̄ani? ¹⁶ O s̄ini d̄ix̄f̄ rináin̄iñ̄f̄ nimón̄iñ̄f̄ omiñ̄f̄ siar̄iño aí s̄ini ax̄f̄ ap̄ini mimón̄f̄ apimi n̄imúrori Jisasomi d̄iñ̄f̄ n̄iw̄ikw̄rori n̄áni ḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meá d̄iñ̄f̄ six̄f̄ uyiñ̄áón̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄r̄iñ̄i. E nimón̄iñ̄f̄ aiwi joxi añ̄ipax̄f̄ “Rixa ḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáón̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄ wor̄f̄ani?” w̄iaiw̄ipaxor̄iñ̄i. ¹⁷ Ayináni “Poro nioni t̄n̄i nawín̄i gw̄f̄ m̄ón̄igw̄f̄ior̄f̄ani?” n̄iniaiw̄ir̄f̄n̄áȳf̄, Onesimaso símeáán̄a nioni n̄imím̄iñ̄im̄iñ̄iñ̄f̄ en̄f̄pa omi en̄i ax̄f̄pi umím̄iñ̄f̄r̄ix̄iñ̄i. ¹⁸ E n̄ir̄ir̄iñ̄f̄ aí o p̄f̄ni n̄ir̄iwiár̄imi nur̄f̄n̄a s̄ipi n̄sikár̄im̄i uñ̄f̄pir̄ani, am̄ipi f̄w̄f̄ r̄ir̄áp̄iñ̄f̄pir̄ani, anani nioni r̄iȳipáróm̄f̄ár̄iñ̄i. ¹⁹ Poron̄i niñ̄wan̄iñ̄on̄f̄ ḡf̄ wé t̄n̄i r̄f̄wam̄iñ̄f̄ r̄ip̄i “Nioni r̄iȳipáróm̄f̄ár̄iñ̄i.” n̄ir̄ir̄iñ̄f̄ eaar̄iñ̄iñ̄i. Ayf̄ joxi en̄i man̄f̄ nioniyáyo d̄áni rar̄f̄n̄a Jisasomi d̄iñ̄f̄ w̄ikw̄f̄róaḡi n̄áni joxi nioni en̄i niȳipár̄opax̄f̄ imón̄iñ̄f̄pi n̄áni m̄ir̄ir̄ipa éim̄iḡini. ²⁰ Ḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáox̄iñ̄i, Áminá Kiraiso t̄n̄i nawín̄i ikár̄iñ̄igw̄f̄iox̄i en̄aḡi n̄áni nioni r̄ix̄iñ̄f̄ r̄ir̄áp̄i x̄ix̄en̄i niñ̄ir̄ix̄iñ̄i. E ner̄f̄n̄áȳf̄, ap̄iniñ̄f̄ mé d̄iñ̄f̄ six̄f̄ en̄i n̄imúmor̄f̄ár̄iñ̄i.

²¹ “Ar̄f̄a ȳim̄iḡf̄ nin̄iñ̄oi.” n̄isiaiw̄iriñ̄f̄ d̄iñ̄f̄ s̄iñ̄á neánar̄iñ̄aḡi n̄áni re n̄inimón̄iñ̄f̄ payf̄ eaar̄iñ̄iñ̄i, “Joxi nioni r̄ir̄áp̄iñ̄f̄ mé ap̄i n̄imúrori ám̄i seáȳi e imón̄iñ̄f̄ b̄i t̄n̄i er̄f̄ár̄iñ̄i.” n̄inimón̄iñ̄f̄ payf̄ r̄ina eaar̄iñ̄iñ̄i. ²² R̄ix̄iñ̄f̄ ám̄i b̄i r̄ip̄i or̄ir̄im̄iñ̄i, “Añ̄f̄ awawá nioni w̄epax̄f̄ imón̄iñ̄f̄wá óf̄ n̄imóár̄ir̄ix̄iñ̄i.” or̄ir̄im̄iñ̄i. Ayf̄ r̄ip̄i n̄áni r̄rar̄iñ̄iñ̄i. Seȳiné Gorixomi r̄ix̄iñ̄f̄ nur̄iyar̄iḡf̄áp̄imi d̄áni oyá d̄iñ̄f̄ t̄n̄i gw̄f̄ añ̄f̄yo d̄áni n̄iwár̄aná seȳiné t̄f̄ámin̄i b̄if̄im̄iḡiñ̄iñ̄f̄ d̄iñ̄f̄ nikw̄f̄mori n̄áni rar̄iñ̄iñ̄i.

Yayf̄ n̄iw̄iowár̄iñ̄a ur̄iñ̄f̄pi n̄ániñ̄iñ̄i.

²³ Epap̄iraso —O eni Kiraisi Jisasomi ux̄f̄dar̄iñ̄f̄ wo en̄aḡi n̄áni nioni t̄n̄i nawín̄i gw̄f̄ ñ̄weagw̄f̄ior̄iñ̄i. O joxi n̄áni yayf̄ siowár̄enapar̄iñ̄i. ²⁴ Mako t̄n̄i Arisitakaso t̄n̄i Dimaso t̄n̄i Ruko t̄n̄i —Awa Jisasomi n̄ix̄f̄d̄iro yar̄iñ̄aḡfa n̄áni gw̄f̄ n̄imón̄iḡf̄áwar̄iñ̄i. Awa eni yayf̄ siowár̄enapar̄iñ̄oi. ²⁵ “Áminá Jisas̄ Kiraiso an̄iñ̄f̄ wá n̄iseawiaga úw̄in̄iḡini.” nimón̄ar̄iñ̄i.

Payf áamá Xibiruyf nání eáníñinarini.

Payf rina Judayf Jisasomi dñf nîwîkwîroro nání oyá sîyikf imónîgfá anj bimi ñweagfáyf nání eagfánarinî. Xibiruyf riniñfpî wigf pñé rarîgfápi tñî nîkumîxinîri riniñqagi nání yoí e wîrinîni. Payf rina eañoyá yoí mîñwîrârîniñqagi nání “Ámá o nîrîri eañîrfani?” yaiwipaxî mimónîñinarini. Jisaso rîxa anjnamî nîpeyimáná xwiogwî rîxa obaxî nîpwémáná eñáná payf eañ Judayf Jisasoyá sîyikf imónîgfá ayo xeanîñf wîmeaayariñqagi nání anîñf Jisasomi dñf mîwîkwîró pîni nîwiârîro xámî yagfápi ámi íá xîrîpîrîxinîri nîrîri eañîñigîni. Ayf re nîyaiwiro anîñf sîñf imónîñfpî xaiwî íá xîrîrîxinîri nîrîri eañîñigîni, “Anjñajf nîyonî Jisaso seáyî e mîwimónîpa renî? Mosesomi enî seáyî e mimónîpa renî? Apaxîpánîñf imónîgfá xwéowamî enî seáyî e mîwimónîpa renî? Rîdiyowá xfo ná wináni neaiinîñfpî apaxîpánîñf imónîgfá xwéowamî ámi ámi neaiîrgfápmî seáyî e mimónîpa renî?” nîyaiwiro anîñf Jisasomîni dñf nîwîkwîróa úfîrxîniîri nîrîri eañîñigîni.

“Ríná Gorîxo xegf xewaxo eñfpimî dání nearîñfîrîni.” urîñf nánîrîni.

1 Gorîxo eñíná wíá rókiamoagfáwa rîfwamîñf earo xîxegîni ero egfápimî dání xfoyá xwîyíá negf arfowéyo ayá wî nura nîbayîsáná ² agwî sfá yoparfyf tñf ríná xegf xewaxo xwîyíá rîri amîpî wîwapîyemerî eñfpimî dání nearîñfîrîni. Xegf xewaxo amîpî imónîñfpî nîpîni nání xiáwo imónîwîniñgîniîri urîpeañorîni. Omî dání anjña tñî xwíári tñî imîxinîñfîrîni. ³ O Gorîxo nîkîniîri seáyî e imónîñfpî axîpî enî aupákîkf inarîñorîni. Xano yapî pákîni imónîñorîni. Sogwî sîñf emá amîpî nîpîni oyá xwîyíá eñf eáníñf rîñfpimî dání xomaxîniñf yárinîñqagi nání xegf imónîñfpa sîni imónîni. Xewanîño íwî ámá yarîgfápi nání yokwarîmî wiipaxî oimónîri nîwiârîmáná nîpeyîri Nwíá seáyî emî imónîñjoyá wé náumîni éf ñweani.

“Gorîxomî xewaxo anjñajfyo seáyî e múrónîni.” urîñf nánîrîni.

4 Gorîxo o e imónîwîniñgîniîri nurîpearî nîwîmîxîrîfná anjñajf e imónîrîxinîri urîpeañfpimî aga seáyî e wiárî imónîñfpî tñî xîxenî seáyî e wîmîxinîñfîrîni. ⁵ Omî Bîkwíyo nîrîniîri eáníñf rîpî Gorîxo urîñfpa anjñajf gîyo axîpî urîñfîrîni, “Joxî rîxa gf íwoxî oimónîri simîxfárîni. Agwî ríná joxîññf semeáárîni.” E urîñfpa anjñajf gîyo axîpî urîñfîrîni? Oweoi, wî e murîñfîrîni. Xewaxo nání ámi bî re rîñfpa anjñajf gîyf nání axîpî rîñfîrîni, “Nionî xegf xanoni imónîmîfîni. O gf íwo imónîñjoi.” rîñfpa axîpî anjñajf gîyf nání rîñfîrîni? Oweoi, wî e mîrîñf eñqagi nání “O ayo seáyî e wîmónîni.” nîrîri eañîñîni. ⁶ Xegf nîaiwî xámîniñf emeañomî xwíá rîrimî nání wîrénapîni nání nimónîrîfná Bîkwíyo nîrîniîri eáníñf rîpî enî rîñîñigîni, “Anjñajf Gorîxonîyáyf nîni omî nupîkîniîmearo seáyî e uméfrîxinî.” rîñf eñqagi nání o seáyî e wîmónîni. ⁷ Anjñajf nání Bîkwíyo re nîrîniîri eáníni, “Gorîxo xegf anjñajf —Ayf xfo sekaxî urîfpî tñî xîxenî seáyî wiipîrî nání imónîgfáyîrîni. Ayf imîñîñf imónîrîxinîri wîmîxîri ríá ápiáwîniñf imónîrîxinîri wîmîxîri yarîñfîrîni.” Anjñajf nání e nîrîniîri eáníñqagi aiwî ⁸ xewaxo nání re nîrîniîri eáníni, “Gorîxoxîni, dixî ámáyo numeñwearîfná ná rîwíyo aí sîni axîpî anîñf umeñwearî pí

pí wé róniñf imóniñfpi tñni xixeni neri umenweari erfáriní. ⁹ Joxi wé róniñfpi nání simóniñfpi uníñfpi nání mîsimóniñfpa eri yaríñagí nání Gorixoni díxí Nwfáoni nîrîñfpearí ámá díxí imóniñfáyo seáyí e simîxfagi nání dññf nífá sinarini.” E nîrîñf eániñagi nání “Xewaxo anñajáyo seáyí e rfa wimóniñf?” yaiwipaxíriní. ¹⁰ Xewaxomi uríñf rîpi ení nîrîñf eániñí, “Ámînáoxini, iwamfó dání amîpí nñni wí sñni mimóniñfáná joxi xwífá rîrî ikwîrori anñna díxí wé tñni imîxîrî enñriní. ¹¹ Apí anñniñfá enjagí aiwí joxi sñni anññf miní ñwearíriní. Anñna tñni xwífá rîrî iyfá nípányoyf urf nerfna yaríñfpaniñf imónáná ¹² joxi iyfá nîxoperi taríñfápa axípi e tîrîfáriní. Ámá iyfá urú emí nîmori sññf wú pánaríñfápa axípi anñnami tñni xwífárimí tñni e imîxîrîfáriní. E neri aí joxi imóniñfpi anññf miní sñni axípi nîmóniñfpi xwiogwí dññf nîmori fá ropaxí mimóniñfpi weri aí joxi wí mîpepa erfáriní.” Xewaxomi e nurîrî aí ¹³ ámî axomi re uríñfpa anñajá gîyo ení uríñfpiñf, “Nioni ámá joxi sñni tñni siaríñfáyo xopîrâf nîwirî ikwianjwí díxí síkwí ikwiarîfánaniñf simîxiyimfá íná nání nioni mimóniñfpa xixeni axípi nîmóniñfpi gí wé náumîni éf nîñweari weníñf neri ñweat.” Xewaxomi e uríñfpa anñajá gîyo axípi uríñfpiñf? Oweoi. ¹⁴ Xewaxo rîxa e imóniñfpi enjagí aiwí anñajá nñni ayf sa kwíyîyîñf. Gorixo sekaxí uríñfpi xixeni seáyí wiipîrî nání imóniñfáyîñf. Ámá xfo xegí yeáyí uyimîxemeanfáyo arîrâ uwiipîrî nání urowârariñfpiñf.

2

“Jisaso neaiñfpi sñmîmanñfminí tññfîrîxini.” uríñf nánîñfni.

¹ Xewaxo anñajáyo seáyí e wimóniñfpi enjagí nání xwíyífá o nání arfá wijwápi pñni nîwiârîrane ewé gwí mîyârîñfáná ná jîami níkwîrîga waríñfpa axípi e yanîgîñfîrî apimi xaiwí fâ nîxîrîrane píranîñf xîdîwanîgîñf. ² Ayf rîpi nání seararîñfni. Enjána Gorixo negí arfowéyo anñajá urîro wîwapîyiro éfapimi dání uragípi aí pîrî wiaîkîpaxí mimóniñfpa eri ámá xwíyífá apimi ogámí nero pîrî wiaîkîgífá ayf ayo Gorixo xixeni pîrî umamori enñf enjagí nání ³ agwí ríná nene rîpi wí yaiwipaxene menîñf, “O awiaxí neri yeáyí neayimîxemeanfá nání neaiñfpi rîwí nukîñîmoranényf, ananí pîrî o neamamonîpimi dání nurakîñfîrîmî upaxíriní.” yaiwipaxene menîñf. Xámí Ámîná Jisaso xewanîño Gorixo yeáyí neayimîxemeámîñfîrî neaiñfîñfpi nání nînearîmáná enjáná ámá omí arfá wigífáwa nene “Neparîñf.” yaiwianí nání sopîñf noro wáf neararîñf ⁴ Gorixo ení nene “Neparîñf.” yaiwianí nání emîmí tñni ayá rîwamóniñfpi imóniñfpi tñni amîpí xîxegîñf ámá mepaxí imóniñfpi tñni sopîñf noa unñfîñf. O xfo wimónarîñfpi tñni xixeni ámá awa kwíyîpimi dání emîmí epaxí oimónipoyîñfîrî wîñfpi tñni egfápimi dání sopîñf noa unñfîñf.

Yeáyí neayimîxemeanfápi nání mîkfî ikiño Jisasonîñf.” uríñf nánîñfni.

⁵ Gorixo ámá anñf sññf imóniñfárimí —Arí nání nioni nîrîrî rîwamóniñfpi earîñfîñf. Arimí ñwearíñfáyo Gorixo anñajowami sîmanñfýóniñf yeáyí wurîñfîrîfá nání rárîñfîmaní. ⁶ E neri aí ámá wo Gorixomi uríñf rîpi Bîkwíyo wí e nîrîñf eániñagi nání “Ámáyo Gorixoyá dññf tñni amîpí nîyoní seáyí e nîwimóniñfîrîfáriní.” nene re yaiwipaxíriní, “Ámáyo pí imóniñfá nání Gorixoxí ayf nání dññf nîmori umearîñfîrîñf? Ayf joxi ananí peayí wianîpaxíyîf enjagí nání rarîñfîñf. ⁷ Anññf marfáí, bî

onímiápi nání áamá anjínajíyo ínīmí owimónípoynírí nítwárirí aí ámí ríwíyo dání wé íkwianjwíyo unjwírírírí seáyí e wimíxírí neríná seáyí e numíeyoari [amípi níní joxí díxí wé tñí imíxíjío seáyí e nítwimónírí oumerjweáfríxínírí urípeanjíríní.] ⁸ Joxí anjínajírání, amípirání, níní áamáyo ínīmí wuríníwínígínírí wimíxíjíríní.” Bíkíwíyo e nírínírí eáníní. Goríxo níní áamáyo yeáyí wuríníwínígínírí nítwimíxíríná payíkeyí bí mímíxípa enj éjagí nání nene re yaiwipaxíríní, “Ámáyo Goríxoyá dñj tñí amípi níyoní seáyí e rífa wimóníní?” yaiwipaxí aí agwí ríná nene amípi níní áamáyo ínīmí imóníjagí mí míwómíxaríjwíní. ⁹ E nerí aiwí áamá Goríxo onímiápi nání anjínajowamí ínīmí wimíxíjómí ríxa mí wómíxíjwáriní. O, ayí Jisaso nání raríjíní. O Goríxo nene nání wá nítneawianírí píráníj e wíimígínírí yaiwíáragípi tñí xíxeni neríná áamá nítneenéní nání neapeínífa nání onímiápi bí anjínajowamí ínīmí wimóníwínígínírí wimíxíjíríní. Ínīmí e nítwimóníríná ríníj nítmearí penj éjagí nání Goríxo ríxa wé íkwianjwíyo unjwírírírí seáyí e wimíxírí enjíríní. ¹⁰ Goríxo —Xíomí dání amípi níní imónírí níní ení o nání imónírí ení. O re enjíríní. Áamá obaxí xegí íwíaxéníj nímóníro xewaxo níkínírí seáyí e imóníjípa axípi imónípírífa nání omí ríníj ayá wí wímeanjípimí dání wé uroáfríimígínírí neríná xíxeni imóníjípí tñí enjíríní. “Yeáyí neayimíxemeánífa nání apání míkí íkipaxo, ayí Jisasorfání?” wíaiwipírí nání Goríxo e enjíríní. ¹¹ Jisaso —O áamáyo Goríxoyá imónífríxínírí wimíxaríjoríní. O tñí áamá Goríxoyá xío imíxíjío tñí wígí xano ná womí dáníní eweagíayí éjagí o ayí nání ayá míwíní ananí “Gí níríxímeá imónígíayíríní.” raríjíríní. ¹² O Goríxomí re uríjípí Bíkíwíyo nírínírí eáníjagí nání raríjíní, “Joxí nání gí níríxímeáyo ‘E imóníjoríní. E imóníjoríní.’ ourímíní. Áamá joxí seáyí e rímemínírí nání awí eánígíayo áwínímí dání nioní joxí seáyí e rímemínírí nání sonj orímearímíní.” nírínírí eáníj éjagí nání raríjíní. ¹³ Xwíyá Jisaso Goríxo nání ríj rípí ení re nírínírí eáníní, “Nioní omí aga xíxeni dñj unjwírírímífaríní.” Xwíyá ámí axo ríj rípí ení re nírínírí eáníní, “Áamá Goríxo níaiwí nemearíníj níapíjío, ayí aí tñí nawíní riyeneríní.” ení nírínírí eáníj éjagí nání re seararíjíní, “Jisaso ayí nání ayá míwíní ananí ‘Gí níríxímeá imónígíayíríní.’ raríjoríní.” seararíjíní.

“Jisaso nepa áamá imóníjínígíní.” uríj náníríní.

¹⁴ Ayínání níaiwí raríjío warárimí dání gíwí tñí enj tñí tígíayí imónígíá éjagí nání xewaxo ení axípi imóníjínígíní. Xewaníjo níperíjípimí dání áamáyo anífa wimíxíjímí imóníjómí —O ayí oboríní. Omí mígí wimíxírí ¹⁵ áamá íníná nanínanígínírí wíwaníjío wáyí neríjípimí dání gwíníj jweagíayo níkwearíníj wárirí éimígínírí warárimí dání áamá gíwí tñí enj tñí tígíayí imónígíápa axípi e imóníjínígíní. ¹⁶ Ayí neparíní. O anjínajío arírá owimínírí neríná e mímóníjínígíní. Áamá Ebírámoyá iyí axípa imónígíayo arírá owimínírí nání neríná wará ayí inígíápa axípi iníjínígíní.

¹⁷ Ayínání o apaxípáníj imóníjío xwé wo nímónímáná xegí xexírímeáníj imónígíayo píráníj ayá urímíxírí Goríxo xío uríjípí nání dñj unjwíríríjímí imóníjípí erí neríná íwí áamá yarígíápi yokwarímí wípaxí oimónírí rídíyowá yarígíápa axípi rídíyowáníj inímínírí

nání pípi inipaxf marfái, sa wará xegf xexirfmeáyf inigfápi inipaxf enjagf nání xfo eni axfpi e ininiginí. ¹⁸ Ríniníf wímeanfpimi dání obo iwamfó wíwapiyinjo enjagf nání amá obo agwí riná dání óreámioáfrixinrí wíwapiyarinjyo eni arírá wipaxf imóninjo enjagf nání raríniní.

3

“Moseso seáyí e imónagf wo enjagf aí Jisaso aga seáyí e wiárf múroní.” uriníf nániriní.

¹⁻² Ayínání gf níríxímeáyíné, —Seyíné Goríxo anfnami dání xfoya imónífríxinrí wéyo fá seaumrinjyínériní. Seyíné Jisaso nání diníf émófríxiní. Goríxo nene tñíf e nání uowárenapinjo, ayf oriní. Apaxfpániníf imóniníf xwéó, nene “Apimi diníf wikwíroarinjwáriní.” rarínjwápimi píraniníf xfdfríxininrí arírá neainífa nání imóninjo, ayf oriní. Moseso eníná amá Goríxoyá anfniníf imónigfáyo numeirfná xixeni wiinjpa amá Goríxo xfo wimónarinjpi e éwinigininrí urípeaagf nání xixeni wiinjo, ayf axo Jisasoriní. O nání píraniníf diníf émófríxiní. ³ Ayf rípi searariníní. Anj wíwá nání “Nanjwáriní.” níríro mñíf sñjá nímeeáníro aiwí anj iwámí mñinjo nání aga mñíf sñjá seáyí e umeeánipaxfriní. Axípi e imóninjpa Moseso nání mñíf sñjá umeeánipaxf imóninjagf aiwí Jisaso nání ayf anjipaxf mñíf sñjá umeeánipaxfriní. ⁴ Anj ayf ayf wí xegfpi mimóní nñn amá mñirarigfá aiwí amípi nñn imóninjpi imixinjo, ayf Goríxo enjagf nání raríniní. ⁵ Ayf rípi nání eni “Jisaso nání diníf píraniníf émófríxiní.” searariníní. Moseso eníná amá Goríxoyá anfniníf imónigfáyo xixeni píraniníf numeirfná amá xínáíwániníf nimóníro wigf bosowami píraniníf nwiiróná yarigfápa axfpi éniníf nerí amípi Goríxo ríwíyo rináfpi nání woáfkf winj aiwí ⁶ Kiraiso Moseso nimóninrí enjpa axfpi nimóninrí enjmani. Omí wiárf nímúrorí re enjfriní. Niáwa amá xanowayá imónigfáyo píraniníf numeirfná yarigfápa Kiraiso axfpi e nerí amá xanoyá anfniníf imónigfáyo xixeni píraniníf umeinfriní. Nene wará saríwa mímárinf nerane “Jisaso e níneainífriní.” nýaiwirane diníf wikwímoarinjwápimi dání sáyf nimóninrí rarínjwápi aniníf minf xaiwí fá nixíra nuranénáyf, ayf anj Goríxoyániníf imóninjwini.

“Manj pfrf wiaikiagfáyf diníf sixf ínfríxininrí enje mñjweagfáriní.” uriníf nániriní.

⁷ Ayínání Goríxo xegf kwíyípi tñn Bíkwíyo dání riníf rípi tñn xixeni segf seárfawéyf manj níwíaikiro diníf sixf ínfríxininrí imóninje njeagfámani, “Agwí riná manj Goríxonoyá seararinjagf arfá níniróná ⁸⁻⁹ eníná segf seárfawéyf amá diníf meanje nemeróná yagfápa mepa éfríxiní. Ayf gf manj xowíaikímí nñniro nepa enj éáninjoríanrí iwamfó níwapiyiro neróná xwiogwí 40 pwearfná nioní emímf níwíwapíya unjapi sñjwí níwíga nuro aí wigf diníf wakísf niníro ríwí nímooagfáriní. E yagfápa seyíné eni axfpi mepa éfríxiní. ¹⁰ Ayínání segf seárfawé íná njeagfáyf nání wikf níwóninrí re rinjaniginí, ‘Ayf íníná diníf xenwfní moro Goríxoní sekaxf urarinjápimi mñíxípa ero yarigfáyfíniní.’ níríní ¹¹ wikf ríá ápiáwfniníf níwóninfná sñjá womí dániníníf re rárinjaniginí, ‘Xwíá diníf sixf ínfrífa nání wípi móarinjárimí wí nñjweapfrífámani.’ rárinjaniginí.” Segf seárfawé íná njeagfáyf Bíkwíyo dání e níríninrí éáninjpi tñn xixeni nero Goríxomi manj pfrf níwíaikiro nání diníf sixf ínfríxininrí enje wí mñjweagfáriní.

“Neárfawéyf Gorixomi manf wiaikiagfápa mepa éwanigini.” urinfini.

¹² Gf níríxímeáyíne, wiyíne sipí nero arikwíkwf níwirinfpimi dání Nwáfá wí mípé aninfp sinq imóninjomí rfwf umófríxiniri píraninfp awíninfp meñweánfríxiní. ¹³ Wiyíne fwí néra nurinfpimi dání yapf néwapínro dinq wakísf níntróná Gorixomi rfwf umopíríxiniri sfá Bíkwyfo dání Agwiyí rininfpíyí siní imóninjánáyí, siní epaxf enjánáyí, sfá ayf ayo xixe enfp ríremíxf inayíríxiní. ¹⁴ Ayf rípi nání seararinjini. Dinq Kiraisomi iwamfó dání níwíkwírooranéná wará saríwá mímárinf nerane xaiwf íá xirinfpwápi aninfp xaiwf íá níxira nurane negf peanfwaé nání siní xaiwf íá níxira nuranénáyí, nepa Kiraiso tñi ikárininfpwaenerini. ¹⁵ Bíkwyfo re níríniri éáninfpí tñi xixeni nerinfpimi dání ananí dinq wíkwíroarinfpwápi xaiwf íá níxira upaxíriní, “Agwí Goríxo seararinjagf arfá níwiróná enjna segf seárfawéyf omí manf xowiaikímí níwiróná dinq wakísf níntró nání rfwf umoagfápa seyíne ení axípi e mepa éfríxiní.” E níríniri éáninfpí tñi xixeni neranénáyí, dinq wíkwíroarinfpwápi xaiwf íá níxira wanfwarini.

¹⁶ Ayf rípi nání seararinjini. Ámá Goríxo rarinjagf arfá níwiróná manf xowiaikímí wiagfáyí, ayf gíyfrini? Nfni ayf ámá Moseso Isipíyí aníyo dání wirímeáána e pñi níwiárimí wagfáyí meníraní? ¹⁷ Xwiogwí 40 api pwearíná Goríxo ámá gíyo wíki níwóga wagfíriní? Ayf axíyí fwí nero ámá dinq meñe dání nípéa emeagfáyí meníraní? ¹⁸ Ámá Goríxo sínjyo dání nurírná “Xwáfá e ninfpwearóná dinq síxí ínfríxiniri enfrími wí ninfpwearírfámani.” uragfáyí gíyfrini? Ayf axíyí xfomi manf pfrí wiaikiagfáyí meníraní? ¹⁹ Ayínání nene níjfa re imóninpwini. Neárfawé íná nfpwaagfáyí dinq níwíkwíropano nero nání Goríxoyá xwáfá dinq síxí ínfríxiniri enfrími wí níremoro nfpwaagfámani.

4

“Nene dinq síxí ínaníwá nání imóninje siní imónini.” urinfini.

¹ Ayínání Goríxo ayf dinq síxí ínfríxiniri negf neárfawéyo sfmímaníyo dání urinfpí siní enjagf nání xfo ámáyo eyeyíromí nerfná wiyíne nání re seaiaiwínigíniri, “Ayf e nfpwapaxí mimóninjoí.” seaiaiwínigíniri wáyí nerane píraninfp oyaneyí. ² Negf neárfawéyí ámá dinq meñe nemeróná xwíyíá xwáfá dinq síxí ínfríxiniri enfrími nání yayf winfpaxí imóninfpí arfá wiagfápa nene ení axípi arfá winfpáriní. Ayf arfá níwiro aí arfá níwiróná dinq níwíkwíropano nero nání surfmá arfá níwiáriro xwáfá dinq síxí ínfríxiniri imóninfrími níremó ámá dinq meñe dání penowigfawixini. ³ Dinq wíkwíroarinfpwaéne dinq síxí ínfríxiniri enje páwiarinfpáriní. Ayf Goríxo rípi rinfp enjagf nání “Dinq síxí ínaníwá nání imóninje ríxa rfa neaipmoárinini?” níyaiwirane níjfa imóninpwini, “Goríxoní manf níwiaikiarígfáyo wíki rfa ápiáwinfp níwónírná sínjyo womí dáninfp re rárinjaniginí, ‘Xwáfá ayf dinq síxí ínfpírfá nání wípímoárinfpimi wí ninfpwearírfámani.’ rárinjaniginí.” Xwáfá tñi anjna tñi imíxárinje dání amípi nípiní xfo imíxífpí ríxa yárininjagf aiwi xwíyí api e rinjiniginí. ⁴ Bíkwyfo wí e sfá wé wfúmi dánf wo nímónimáná Sabarfá imóninfpíyí nání re níríniri éánini, “Goríxo sfá wé wfúmi dánf wo pwearíná amípi nímíxa núsfána pñi níwiáriní Sabarfá imóninfpíyimi kíkífa ninfpwearí dinq síxí ínfpíriní.” níríniri éánini. ⁵ Ámí wí e dinq síxí ínfpaxe nání re

nirínirí eánini, “Xwíá dñf sixí ínipírfa nání Gorixoni wipimoárinápimi wí nñjweapírfa menini.” nirínirí eánini. Xwíyá apiaú nirínirí eánijagi nání “Nene dñf sixí ínaníwá nání imónijé ríxa rfa imónini?” nñyairane nñfá imónijwini.

⁶ Enjína xwíyá xwíá dñf sixí ínipírfa nání imónijírími nání wari yayf winipaxípi arfá wiagfáyf Gorixomi manf xowiaikím néra warijagfa nání dñf sixí ínfíríxinirí eje xe ñweáfríxinirí sñjwí mñwínipa enj erí wíni e xe ñweáfríxinirí sñjwí winínfá erí enjagi nání ⁷ re nñyairane nñfá imónijwini, “Nene dñf sixí ínaní nání imónijé ñweaaníwáiná nání Gorixo ríxa sfá amí wíyi ráríñiríni.” Bikwíyo dání sfá ayí, ayf Agwíyi ríñijíyiríni. Neárfawéyf arfá mñwigfe dání ná rfwíyo Gorixo manf mñf ínáyf Depitoyáyo dání xwíyá Bikwíyo nioní xámí mñf iroárfápi nñrírí re rñíniginí, “Agwí manf Gorixoníyá seararñjagi arfá nñiróná dñf wakís minípa époyi.” rñf enjagi nání “Nene dñf sixí ínaníwáiná rfa imónini?” yaiwiarñjwáriní. ⁸ Josuao negf neárfawéyo xwíá dñf sixí ínfíríxinirí eje nipemeámí nuri nñremoríná dñf sixí Gorixo e ínfíríxinirí wimónijípi nepa nñiro sñjwíríy, ayimí dání rfwíyo Gorixo sfá dñf sixí ínaníwá nání imónijf amí wíyi nání rímínirí enjmaní. ⁹ Ayínání nene re nñyairane nñfá imónijwini, “Sfá Gorixo amípi nñni nímíxárimáná dñf sixí íñijíyínijf imónijf axípi amá xfoyá imónigfáyf nání dñf sixí ínipíríná sñni imónini.” yaiwijníni. ¹⁰ Dñf sixí ínfíríxinirí enjípimi páwño, xfo Gorixo xwíá amípi nñni imímíximí nñyárimáná kikiáf neri dñf sixí íñijípa axípi e neri xegf e éwíniginirí urípeañjpi nñyárimáná xewaníño ríxa dñf sixí nñirí ñweani. ¹¹ Ayínání neárfawéyf manf Gorixomi pírf nñwialkiro sñjwepígf neáiwapiyagfápimi nñfídírane omí rfwf umoaniginirí dñf sixí ínfíríxinirí eje ñweáwaniginirí anñj miní nerane píraníy nñríkwínirane oyaneyí. ¹² Ayf rípi nání seararñjini. Xwíyá Gorixoyápi pí pí oenirí wimónarñjipi tñni xixeni epaxf imónirí enj eánirí enjpiríni. Xegf ñwá yinñjññj imónijípi kirá manf mídímídáni wenf nñnyf ñwá yinñjpi tñni xixeni mimónini. Kirá aga ñwá yinñj bá xómñj xfáyo tñni enj wíwíyo tñni dakwipaxípa xwíyá oyápi amáyo wairírf nñwiríná wigf xwioxíyo íá nñmiárinirí ayá tñni dñf tñni kumíxiníje dakwiarñjiríni. Pí pí amá dñf moro pí pí “Emínirí oemini.” wimónirí yaríñjáf eyeyíromí yaríñjiríni. ¹³ Amípi nñni Gorixo —Pí pí éwápi nániraní, rfwápi nániraní, yaríñj imímí neaíána “Ayf api nání e ríaríni. E éaríni.” uraníwáo, ayf oríni. Amípi nñni o imíxñjyí xegf sñjwí anñje dání wí pñni imónipaxf menini. Amípi nñni xegf sñjwíyo dáníñj nñparárimáná sñjání imónini.

“Negf apaxpánijf imónijf xwé Jisatorini.” urñj nánirini.

¹⁴ Nene apaxpánijf imónijf xwé wo —O ríxa anñnámíni peyíño, ayf Gorixomi xewaxo Jisatorini. Apaxpánijf imónijf xwé o tññwaéne enjagi nání woákíki nerane “Apimí dñf wíkwíronjwini.” raríñwápi xáiwí íá oxíraneyí. ¹⁵ Ayf rípi nání raríñjini. “Negf apaxpánijf imónijf xwéo nene wé rónijf imónijpíni oyaneyínirí neríná enj meánf yaríñjagwí nñeanírná wí dñf sípi mñneaiarínini?” ríseaimónarini? Oweo, nene íwf oépoyínirí neaímeaaríñjpi o ení íwf oenirí wímeáagi aiwí wí íwf meño nání nene wí e wíaiwipaxf menini. Sa “Samíñj nímónirí yaríñjagwí nñeanírná ananí dñf sípi neaiaríñjorfaní?” wíaiwipaxfíni.

16 Negf apaxfpánijf imónijf xwéo e imónijjo enjagf nánf amípí samijf neaimxipaxf imónijfpí wí neaímeááná Gorixó —O ámayo ayá xwapf urim+xarinjorini. O wá neawianiri ayá nearimixiri oeniri wará saríwá mimárinpa nerane oyá siá íkwianjwína tñjf e anjwi éniñf úwaniginí.

5

1 Apaxfpánijf imónigfá xwé wo nowanf fwf wigf ámá yarigfápi nánf Gorixoyá íraf onije nánf niwuriyiro aiwá peaxf utiro ridiyowá wiuro epírfá nánf xfo wigf imónigfáyo dánf éfnijf nityoari urípeearinjowariní.

2 Awa ení wé rónijf imónijfpini oyaneyiniri nero aí enj neániro m+ximopaxf wiagfá nánf wigf ámá majfá nero xejwfmíni k+nimónfáyo ananf awayini mímeyówáf wipaxowariní. 3 Wé rónijf imónijfpini oyaneyiniri nero aí enj neániro m+ximopaxf wiagfá nánf wigf ámá fwf yarigfápi nánf ridiyowá wiariigfápa fwf wiwanjowa yarigfápi nánf ení ridiyowá minipaxf mimónigfáwarini. Awa ení aga ninipaxowariní.

4 Ámá wo xewanijjo wé íkwianjwíyo nijwiráriniri xfo xegf dñjfo dánf rípeánariñmaní. Oweoi, nowanf enjíná Gorixó xfo xegf dñjf tñni Erono apí e oimóniri wéyo ía umirijfpa axfpí umiráná apaxfpánijf imónijf xwéowa imónarigfáriní. 5 Kiraiso ení xewanijjo seáyí e nimfeyoániri apaxfpánijf imónijf xwé woní oimónimniri mirípeánariñginí. Oweoi, Gorixó omí seáyí e numfeyoari Bikwíyo nriiniri eánijf rípi urinjiginí, “Joxí gí íwoxi oimóniri sim+xíariní. Agwi riná joxfnijf semeáariní.” nurí 6 Bikwíyo ámí wí e nriiniri eánijf rípi ení urinjiginí, “Apaxfpánijf imónijf Merikisedeko nimóniri enj yapi joxí ení axfpí anijf nánf e imónirixini.” urinjf enjagf nánf Kiraiso e imónijfiri.

7 Xámí o ámá nimóniri xwáf tíyo nijwearíná “Ámá nipikianiro yarigfápi nánf wáyf nininiginiri ápo dñjf síxí nimímopaxorfani?” niyaiwiri arirá oniniri njwf píyí niwiriniri gwíni kfkfá tñni rixijf uráná xanomí arfá niwiri píranijf yapenijjo enjagf nánf omí xixeni arfá winjorini. 8 O Gorixomí xewaxo aí rfnijf xfomí niwimeari penjfo dánf re niyaiwiri nijfá imónijfiri, “Ápomí arfá niwiri xixeni nerfná apí e xixeni rí rínimeariní?” E niyaiwiri nijfá nimóniri 9 xano wimónijf nipiini ríxa sípearfmí ntyáriní nánf ámá xfomí pfrf m+wiaíki arfá wiarigfá gíyí gíyí nñni anijf miní íniná nanjñni njwepfrfá nánf yeáyf uyim+xemeapaxo imóniri 10 Gorixó re rárijfpi tñni xixeni imóniri enjirini, “Xwé apaxfpánijf imónijf Merikisedeko imónijfpa axfpí imónijorini.” rárijfpi tñni xixeni imóniri enjirini.

Jisasomí rfwf umófr+xniri erirf wijf nánirini.

11 “Nioní ‘Kiraiso nánf nriinírná Merikisedeko nánf nriinrinijf apinijf apinijf imónini.’ osearimni.” n+nimóniri aiwi arfá iwayf p+rogfáyfné, seyfné mkfpi nánf nijfá imónipiri nánf arige searimfíni? 12 None ayá wí searéwapiyjwá enjagwi nánf xamijfýfné e dánf wíyo nuréwapiyipaxf nimónirfná ayf nanj imónimniri enj aiwi seyfné siní majimajfá yarinjagfá nánf ámá wí ámí Kiraiso nánf sirimnijf imónijfpimí dánf n+searéwapiyipaxf imónigfáyfnérini. Seyfné aiwá n+paxf mimóní amijnñni narigfáyf yapi imónijoi. 13 Ayf rípi nánf seararijní. Ámá aiwá n+paxf mimóní siní amijf narigfáyf nñni “Apí nerfná wé rónijfpi yarinjoi.” rinijfpi nánf majfá nero nánf siní niaíwí p+opia yapi imónijoi. 14 E nerí aí aiwayf ámá ríxa

ám+nán+ñf imón+gáfáy nar+gár+ñi. Ámá e imón+gáfáy wigf dñf tñi pírániñf éwap+nar+gáfá enjagi nán+ nanf imón+ñf+p+raní, s+pí imón+ñf+p+raní, anan+ mí óm+xar+gáfáyfr+ñi.

6

¹⁻² Ay+náni, nene xwi+yfá Kiraiso nán+ s+r+m+ñf imón+ñf+p+ñi an+ñf minf m+r+ñ+pa oyaney+. Íníná ámi ámi xwi+yfá s+r+m+ñf imón+ñf r+p+ r+p+ n+ti+way+r+r+i m+r+ñ+pa oyaney+. Xwi+yfá negf íw+ am+pí nera nurf+ná anf+n+m+x+n+n+irane yar+ñwápi aga rfwf+m+ñi n+mamopaxf+p+raní, xwi+yfá Gor+xomi aga dñf n+wikw+ropaxf+p+raní, xwi+yfá igfá x+xegf+ní eánar+ñwápiraní, Gor+xo nanf owim+x+ñ+r+i wé seáy+ e wikwiárar+ñwápiraní, ámá pegfáyf ámi wiáf+n+meapf+r+fápiraní, Gor+xo ámáyo mí ómóm+ximf nerf xwi+yfá umearáná an+ñf ñweapf+r+fápiraní, xwi+yfá api api ámi n+ti+way+r+r+i méwap+n+pa oyaney+. Sa xwi+yfá Gor+xoyá ámá arfá n+wir+ñf+pimí dán+ yóf imón+paxf+pí éwap+n+ñi nán+ oxf+meaney+. ³ Gor+xo ap+ xe oépoyn+r+i s+ñwí n+nean+r+fáyf, anan+ yanfwin+.

⁴ Ayf r+p+ nán+ “Xwi+yfá xám+ n+ti+way+r+r+ane éwap+n+ñwápi pñi n+wiá+r+irane xwi+yfá yóf imónan+f+wá nán+ imón+ñf+p+ oxf+meaney+.” searar+ñ+ñi. Ámá Gor+xo xewan+ño nán+ “E imón+ñor+fani?” oyaiw+poy+n+r+i r+xa wfá wókim+x+r+i ámá aiwá gfgf nerf+ná nñfá awfí yar+ñf imón+ñf+p+ nán+ imónar+gáfápa axf+p+ñ+ñf e nero añfnamf dán+ Gor+xo neaiap+ñf+p+ nán+ nñfá imón+ro kwíyf oyápi ámá wíyo tñi nawín+ waín+r+i ⁵ ámá aiwá awfí imón+ñf+p+ gfgf nerf+ná “Nanf imón+ñi.” yaiwiar+gáfápa xwi+yfá Gor+xoyápi tñi enf eán+ñf o yeáyf n+neyaim+xemearf neameñwean+fíná imón+ñf+p+ tñi axf+p+ gfgf+n+ñf nerf+ná “Nanf imón+ñi.” yaiwiro néfásaná ⁶ dñf w+kw+roar+gáfápi rfwf+m+ñi n+mamor+fáyf, ayf Gor+xomi xewaxomi ikayfwf oumeapf+poy+n+r+i ámi yoxáf+pám+fñf yekw+roárar+ñagfá nán+ ámi xwi+yfá k+n+imón+f+r+x+ñ+r+i ur+paxf imón+ñf+p+ b+ men+ñi. ⁷ Ayf r+p+ nán+ searar+ñ+ñi. Xwfá iníá ámi ámi nearf aínáná ámá aiwá om+ñf íw+fá urfáyf nán+ aiwá nanf yapar+ñf+p+, ayf Gor+xo aiwá nanf oyap+n+r+i xwi+yfá tñi pírániñf im+xar+ñf+p+ñi. ⁸ E nerf aí xwfá iníá ámi ámi nearf naín+r+i aiwá aiwá nanf m+yapf ará enf tñf+ní k+sónárar+ñf+p+, ayf ráf+n+ñf imón+ñf+p+ enjagi nán+ Gor+xo r+xa n+rám+x+m+n+r+i nán+ imón+r+i árfá yim+n+r+i nán+ imón+r+i enf+p+r+ñi.

⁹ Dñf sixf seayináyf+né, nioni m+xí e n+sear+r+i aiwi “Seyf+né nioni m+xí searfápi m+yar+ñoi.” nimónar+ñi. “Óf Gor+xo yeáyf seayim+xemearfá nán+ imón+ñf+yim+ñi xfdar+ñoi.” nimónar+ñi. ¹⁰ Ayf r+p+ nán+ searar+ñ+ñi. Gor+xo x+xen+ mimón+ñf+p+ tñi m+yar+ño enjagi nán+ am+pí seyf+né xf+omi n+xí+d+róná ero ámá xegf imón+gáfáyo arfá wigfápi s+ñ+ n+wir+ñf+yo dán+ s+wá réniñf win+ro “Nene Gor+xoxi dñf sixf r+yin+win+.” s+wá én+ñf win+ro yar+gáfápi nán+ o wí arfá ikeamopaxf men+ñi. ¹¹⁻¹² Seyf+né rfwf s+wfá n+yiri mé ámá enf neán+ro Gor+xomi dñf w+kw+r+oro “Xewan+ño óf oneaimon+.” yaiwiro yar+gáfáyo dán+ Gor+xo s+f+m+añf+yo dán+ “Nisiimfár+ñi.” ur+ñf+p+ wímeaar+ñf+yo ikan+ñf wiaxf+d+p+r+i nán+ seyf+né wiyf+néni wiyf+néni am+pí nñi oneaiméan+ñ+r+i dñf ikw+fmoar+gáfápi seaímeanf+e nán+ an+ñf minf rfwf n+yun+ro dñf nikw+f+móa úf+r+x+ñi.

“Gor+xo r+ñf+pimí dñf n+wikw+f+móa úf+r+x+ñi.” ur+ñf+nán+r+ñi.

13-14 Enjíná Gorixo Ebirfamoyá s̄m̄imanj̄yo dání B̄kw̄yo n̄r̄in̄r̄i eán̄nj̄ r̄ip̄ ur̄in̄niḡin̄i, “Nion̄ píran̄nj̄ sim̄ix̄r̄i d̄ix̄ r̄ár̄awéyo sayá wim̄ix̄r̄i nem̄f̄ar̄in̄i.” ur̄in̄niḡin̄i. E s̄nj̄á wo ar̄fá eje dán̄n̄nj̄ nur̄r̄fn̄á ámá wo x̄fom̄i seáȳi e m̄urón̄j̄o ar̄fá eje dán̄i r̄ipax̄f menj̄aḡi nán̄i xewan̄j̄o nán̄i n̄r̄in̄r̄i ur̄in̄niḡin̄i. 15 Aȳnán̄i Ebirfamo yóm̄nj̄ nimón̄r̄i “Gorixo n̄r̄in̄j̄p̄i xeḡf d̄nj̄f t̄n̄i xe óf nimówin̄ḡin̄i.” n̄iyaiwir̄i wen̄nj̄f ner̄i n̄j̄wean̄j̄isáná en̄jáná wimean̄nj̄in̄i. 16 Ámá “Nepa near̄in̄i.” oyaiw̄ipoȳin̄r̄i nur̄róná n̄iyim̄nj̄ imón̄nj̄f seáȳi e wimón̄nj̄f bim̄i dán̄i urar̄iḡfár̄in̄i. Ámá xwiyfá x̄m̄ix̄m̄f nin̄iro n̄r̄in̄r̄óná xwiyfá ap̄i r̄f̄apim̄i dán̄i san̄j̄nar̄in̄j̄r̄in̄i. 17 Aȳnán̄i Gorixo ámá x̄fo Ebirfamom̄i s̄m̄imanj̄yo dán̄i ur̄in̄j̄p̄i wimean̄f̄áȳf re oyaiw̄ipoȳin̄r̄i, “Gorixo ar̄fom̄i ‘Nanj̄f e n̄iseaiim̄f̄ar̄in̄i.’ ur̄in̄j̄p̄i ám̄i ná r̄fw̄yo aiw̄i xeḡf d̄nj̄f n̄k̄in̄imón̄r̄i kiki fá epax̄fman̄i.” oyaiw̄ipoȳin̄r̄i s̄nj̄áyo dán̄n̄nj̄f n̄r̄ir̄fn̄á xewan̄j̄om̄i dán̄i n̄r̄in̄r̄i e ur̄in̄j̄p̄i nán̄i ám̄i sop̄nj̄f wár̄in̄niḡin̄i. 18 Gorixo, yap̄f m̄r̄ipax̄f imón̄j̄o “S̄m̄imanj̄yo dán̄i r̄rar̄in̄i.” ur̄in̄j̄p̄i s̄wiá imón̄ipax̄f menj̄aḡi aiw̄i ám̄i s̄wiá mimón̄ipax̄f b̄i xewan̄j̄om̄i dán̄i ur̄in̄nj̄f en̄j̄aḡi nán̄i nene anan̄i en̄j̄ s̄ix̄f neám̄ix̄in̄r̄i j̄wean̄j̄w̄in̄i. Nene —Gorixo yeáȳf neaim̄ix̄w̄in̄ḡin̄r̄i o t̄fám̄in̄i éf nurane s̄imanj̄w̄ȳón̄nj̄f yeáȳf wur̄in̄j̄waéner̄in̄i. Nene o neaiin̄fa nán̄i d̄nj̄f wikw̄imoar̄in̄j̄wápi xaiw̄f fá x̄ran̄i nán̄i en̄j̄ s̄ix̄f neám̄ix̄in̄r̄i j̄wean̄j̄w̄in̄i. 19 Nene d̄nj̄f wikw̄imoar̄in̄j̄wá apim̄i dán̄i d̄nj̄f s̄f̄k̄f̄k̄f nom̄ix̄in̄rane j̄wean̄j̄w̄in̄i. S̄f̄k̄f̄k̄f on̄in̄j̄wá en̄j̄aḡi nán̄i an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄wámi awawá j̄wf̄áwámi rap̄rap̄f epanj̄oar̄in̄j̄um̄i in̄r̄iwám̄in̄n̄nj̄f anan̄i páwiar̄in̄j̄wár̄in̄i. 20 Ínim̄i e Jisaso r̄ixa an̄nj̄f íníná nán̄i apax̄f̄pán̄nj̄f imón̄nj̄f xwé Merikisedeko imón̄nj̄pa ax̄ip̄i nimón̄imáná nene ar̄ir̄á neain̄n̄fa nán̄i xám̄i n̄neameáa páwijn̄r̄in̄i.

7

Merikisedeko, apax̄f̄pán̄nj̄f imón̄j̄o nán̄i ur̄in̄j̄f nán̄r̄in̄i.

1 Merikisedeko —O m̄ix̄f̄ ináȳf an̄j̄ Serem̄iȳi r̄in̄nj̄p̄im̄i umen̄j̄weaagor̄in̄i. J̄w̄fá seáȳi e imón̄j̄oyá apax̄f̄pán̄nj̄f imón̄j̄or̄in̄i. O Ebirfamo m̄ix̄f̄ ináȳf wáu wáu awam̄i xop̄ir̄ar̄f n̄iyár̄imo weapar̄fn̄á óf e órór̄f nin̄r̄fn̄á Gorixoyá d̄in̄j̄yo dán̄i nan̄j̄n̄i owimean̄r̄i xwiyfá b̄i t̄n̄i nan̄j̄f wim̄ix̄in̄or̄in̄i.

2 Am̄ip̄i Ebirfamo p̄kiomeáfp̄i yan̄j̄ wé wúkaú n̄memáná b̄i m̄in̄i win̄j̄o, aȳf Merikisedeko or̄in̄i. Xeḡf yof Merikisedekoȳi r̄in̄nj̄p̄i, aȳf xám̄i neḡf aga p̄n̄éyo dán̄i m̄ix̄f̄ ináȳf wé rón̄nj̄f umen̄j̄weaar̄in̄j̄oȳi rar̄in̄j̄wápr̄in̄i. O Serem̄i d̄anj̄f m̄ix̄f̄ ináȳoȳi r̄in̄nj̄p̄i en̄i neḡf aga p̄n̄éyo dán̄i m̄ix̄f̄ ináȳf ámá n̄waȳirón̄iro j̄weap̄r̄i nán̄i wim̄ix̄ar̄in̄j̄oȳi rar̄in̄j̄wápr̄in̄i. 3 B̄kw̄yo dán̄i xwiyfá b̄i m̄r̄in̄nj̄aḡi nán̄i o nán̄i re r̄ipax̄r̄in̄i, “O xano t̄n̄i x̄inái t̄n̄i maȳf er̄i xeḡf f̄wiár̄fawé en̄i maȳf er̄i en̄j̄or̄in̄i. S̄fá x̄inái x̄ir̄in̄j̄yi mimón̄ipa er̄i s̄fá x̄fo pen̄f̄ayi mimón̄ipa er̄i en̄j̄or̄in̄i. Aȳnán̄i o n̄iaíw̄f Gorixoyáón̄nj̄f imón̄j̄o en̄j̄aḡi nán̄i apax̄f̄pá an̄nj̄f min̄f imón̄j̄or̄in̄i.” r̄ipax̄r̄in̄i.

4 Seáȳi e Merikisedeko imón̄nj̄p̄i nán̄i b̄i d̄nj̄f mópoȳi. Neḡf ar̄fo ír̄in̄j̄o Ebirfamo am̄ip̄i awiax̄f imón̄nj̄f wí m̄ix̄f̄ ner̄i p̄kiomean̄j̄ȳf yan̄j̄f wé wúkaú n̄it̄imáná b̄i m̄in̄i win̄j̄o aȳf or̄in̄i. 5 Ripaioyá f̄wiár̄fawé apax̄f̄pán̄nj̄f imón̄j̄fáwa Gorixoyá j̄wf̄f̄ r̄in̄nj̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i n̄ix̄f̄d̄iro nán̄i maȳf ax̄f̄ȳf, aȳf en̄i Ebirfamoyá f̄wiár̄fawéȳf imón̄nj̄aḡfá aiw̄i wiḡf am̄ip̄i yan̄j̄f wé wúkaú méf̄ap̄i b̄i ur̄apar̄iḡfár̄in̄i. 6 E ner̄i aí Merikisedeko, Ripaioyá f̄wiár̄fawéȳf wo mimón̄nj̄aḡi aiw̄i Ebirfamo, Gorixo s̄m̄imanj̄yo dán̄i “E

niseaiimfáriní.” uríño nípikiomeari yanf wé wúkaú méfpí bī Merikisedeko nurápiri omi nanf bī owímeaniri xwiyfá bī tñni nanf wimixiniginini. ⁷ Xwiyfá rípi áamá wí “Nepamaní.” niyaiwiri rípa xpímaní. Nanfpi owímeaniri xwiyfá bī tñni wimixaríño, seáyí e wimóninorini. Nanfpi wímeáo, omi simanwíyóninif ínimí wurñinhorini. ⁸ Ripaioyá fwiárfawéwa —Awa nípepírfá nání imónigfáwarini. Awa wigí axíyf yanf wé wúkaú méfápi bī nurápiróná ayí áamá nípepírfáwani uráparigfa aiwi Merikisedeko nurápirfá xfo nání Bíkwyfo rñinifpa anif nweano urápiniginini. ⁹⁻¹⁰ Rípi eni rípa xpíriní, “Ebirfámo yanf xfo méfpí Merikisedeko tñni óf e óróf níniri mání wíaná Ripaio —Oyá fwiárfawé wigí wíníyf yanf wé wúkaú méfápi bī uráparigfáwani xiáworini. O eni siní xegí xiáwo Ebirfamoyá kímifíyo ínifagi nání xiáwo Ebirfámo yanf nimeri Merikisedekomí wípa éñif neri mání winiginini.” rípa xpíriní.

Apaxf xámifpá siní e enjáná sinif imóninif ámi bá nání urif nánirini.

¹¹ Enjáná Gorixo nwf ikaxf xfo rñifpi Mosesomí mání nīwirfá Ripaioyáyf apaxfpanif imónipírfá nání rariniginini. Apaxf Ripaioyáyf imónigfápá Gorixo apá e enfápi nání imónifwiniginiri rarinifpi tñni ayí xixeni nero wé nīroáriro sinwiriyf, apaxf ámi xegí bī imóninif bá, Erono imóninifpanif marfái, Merikisedeko imóninifpanif imóninif bá imónimñiri enfmani. ¹² Apaxf Ripaioyáyf imóninifpá apání mimóninifagi nání ámi bá imóninifriní. Ayinání nwf ikaxf nñiniri eánif axípiní siní nimónipaxímani. Ámi bī eni imónipaxíriní. ¹³ Áminá Jisaso, Gorixo e rñoyf Ripaioyáomani. Gwf wírímí dánorini. Xegí gwí arímí dánf wo enjáná rídiyowá eri apaxfpanif imóniri yagímani. ¹⁴ Nñifá re imóninifwini. Negí Áminá Jisaso Judaoyá gwírímí dání imóninifriní. Nwf ikaxf Gorixo rñif Moseso eanfpi Judaoyáyf wí apaxfpanif imónipírfá nání nñiri meaniginini.

“Jisaso apaxf Merikisedeko imóninifpanif imóninifriní.” urif nánirini.

¹⁵ Apaxf xegí bī imóninif bá, Merikisedeko imóninifpanif nimónirínáyf, nioni re searfápi ríxa sinjání wíá órironí, “Nwf ikaxf nñiniri eánif axípiní siní imónipaxímani. Ámi bī nimónipaxíriní.” seararfápi ríxa sinjání wíá órironí. ¹⁶ O apaxf Merikisedeko imóninif apá nimóniríná nwf ikaxf re rñinifíyo dání, “Ámá gwí arímí dáníyfrani, e imónigfáyfrani, ayfni apaxfpa imónipaxíriní.” rñinifíyo dání imóninifmani. Oweoi, o sa xegí enif eánifíyo dání dnif manñipaxí imóninifpi tñño enfagi nání imóninifriní. ¹⁷ Bíkwyfo nñiniri eánif rípi nioni seararñápi tñni xixeni enfagi nání rarinifni, “Joxí apaxfpa Merikisedeko imóninifpa axípi e nimóniri anif íniná nweárixini.” Gorixo e urifpi nioni seararñápi tñni xixeni enfagi nání rarinifni. ¹⁸ Sekaxf xámí rñinif wí enif neániri arírfá neaipaxí imóninif bī mñinarinifagi nání Gorixo ríxa peá nīmori tñifriní. ¹⁹ Ayf nwf ikaxf Moseso neaiapñipimi áamá nīxfdíroná wé róninif imónigfáyf mimónipaxí enfagi nání rarinifni. E neri aí Gorixo Kiraisomí negí apaxfpa wimixif enfagi nání dnif nene ríxa agwí ríná wikwímoarñwápi xámí nwf ikaxf rñinifpimi ikwímoagwápmi seáyf e mūrónini. Apimi dánini nene Gorixo tñif e anjwí éñif upaxíriní.

²⁰⁻²¹ Gorixo Jisasomí apaxfpa nīwimixiríná xewaninjo nání sfjá arfá eñe dáninif nñiniri imixinifriní. Ripaioyáyf apaxfpa nimóniróná Gorixorani, áamá worani, xámí “Sfjá romí dání rñarinifni.” rarinifwápa

murinñáná imónagfáriní. E nerí aí nioní seararñáomí Gorixo Bìkwíyo nírínrí eánñf rípi urinñiginí, “Ámináoni ‘Joxí apaxfpa nimónrí anñf íniná ñweárixiní.’ níríná sñáyo dánññf ríráoni ámi gí dñf tñí nñkínimónrí wí wiaákimfámani.” urinñiginí. ²² Ayínání nene “Gorixo ‘E niseaiimfáriní.’ réroáññf seáyi e imónñf bí xixení neaiinñfáriní.” yaiwianfáwá nání Jisaso negí ikñyiní neaiárinñonñf imónñí.

²³ Apaxfpa xámi imónñfáwa pearígfáwa enagi nání anñf imónñpaxf meníni. Ayínání obaxf nimóga wagfáriní. ²⁴ E nerí aiwi Jisaso anñf ñweañjo enagi nání apaxfpa o imónñfpi anñf pírf tñweañfpiñí. ²⁵ Ayínání o ámá xfómí dñf nñwíkwírorñfyo dání Gorixo tññf e añwí éññf úfáyi nñní nání Gorixomí rixññf wuríyínfa nání anñf ñweañjo enagi nání agwirani, ná rfwíyorani, anñf yeáyf uyimíxemeapaxoriní.

²⁶ Apaxfpanñf imónñfá go go marfái, xwé imónñf wo o imónñfpa nene nání xixení imónñí. Sñyikwí bí mínípa erí xwíyá bí uxekwímopaxf mimónñpa erí piáxf weáñpaxf imónñf bí muxénípa erí enoriní. Íwí yarígfáyi yapí wayfá mimónñpa nerí aga xegf bí imónññoriní. Gorixoyá dñf tñí aññnamí seáyi ríwámíní peyññoriní. ²⁷ Apaxfpa xámi seáyi e imónñfáwa sfá ayí ayo Gorixo wiwanñjowa wigf íwí yarígfápi yokwarímí oneaiinñro xámi rídiyowá nñyárimáná ríwíyo dání íwí wigf ámá yarígfápi nání rídiyowá wiariígfápa Jisaso axípi e wí epaxomani. Xewanñjo íwí bí meño enagi nání ámáyo yeáyf uyimíxemeámññrí nawínání rídiyowánñf wiinñf enagi nání wí e epaxomani. ²⁸ Ayí rípi nání “Apaxfpanñf imónñfá go go marfái, xwé imónñf wo o imónñfpa nene nání xixení imónñí.” seararññí. Ámá ñwí ikaxf rínññpimí dání apaxfpa oimónñpoyinñrí rípeáfáwa wé rónñfpiñí oyaneyinñro nero aí enñ neánñro mñximopaxf wigfáwariní. E nerí aí xewaxo axípi e éññf imónññomani. Gorixo, Mosesomí ñwí ikaxípi nurímáná xegf xewaxo apaxf amípi nñpíní anñññí nání sípearímí yárfwínñginñrí imónñfpa imónñwínñginñrí xewanñjo nání sñáyo dánñññf nírínrí urípeaññríní.

8

Nene nání aññnamí dññf apaxfpanñf imónñf xwéo nániríní.

¹ Xwíyá nioní repíyí néra úa kumíxñnayinñpi, ayí rípiñí. Negí apaxf xwé imónñfpa xixení nepa seáyi e imónñí. O ríxa aññnamíní Ñwíá aga seáyi e wiárf imónññoyá síá íkwianñwína tññf e nání nñpeyírí o tñí xixení nimónñrí nání oyá wé náúmíní éf ñweani. ² O apaxfpa ámání nimónñríná yarígfápa axípi nerí senfá aññ mñkf íkinñwámí dání —Íwá ámá wo ríkarññwámani. Sa Gorixo ríkarññwáriní. Íwámí dání yarññoriní. ³ Apaxfpanñf imónñfá xwé wo wo nowani Gorixo wigf ámá nání yayf owinñrí rídiyowá wiuro peaxf utiro epírfá nání rípeánñfá enagi nání Jisaso ení apaxfpanñf imónñf xwé wo enagi nání ámá xegf imónñfáyo nání rídiyowá bí mñwiipa epaxf mimónñfñríní. O ení ámá nñní nání rídiyowá bí wiññríní. ⁴ Ámá xwíá tñyo dññf apaxfpanñf imónñfáwa ñwí ikaxf rínññpimí nñxídiro rídiyowá wiuro aiwá peaxf utiro yarígfá enagi nání o sññ xwíá tñyo nññweari sññwiríyí, apaxfpanñf imónñf wo imónñmínñrí enñmani. ⁵ Apaxfpa xwíá tñyo imónñfáwa mñkf Kiraiso aññnamí dání enñpi mñyarígfáwariní. Wigf xwíá tñyo dání neróná yarígfápi sa onapámígnññf Kiraiso aññnamí yarññpi nánñññf yarígfá enagi nání rarñññí. Moseso

Gorixo nání senfá anj xwáf tŷyo rŷkárímínirí yarfná o pírániŷj erirí nŷwirí re urinŷpí nioní seararínápimi sopinŷ nŷwaríní, “Joxí senfá anj riwáninŷj xopaikígf orŷkárímíniríná dŷwí mŷinŷpimi dání siwá sinŷápi xixeni nixŷdirí rŷkárírixini.” Gorixo Mosesomi e urinŷpí nioní seararínápi tŷni xixeni imóninŷagi nání “Apaxfpá xwáf tŷyo dánj imónigfáwa sa Kiraiso anŷnamí dání yarínŷpí nání onapámigfnŷj yarŷno.” yaiwinŷni. ⁶ E nerí aí agwi ríná Gorixo Jisaso apaxfpáninŷj wo nimónirí e niŷwinŷginirí urŷpeanŷpí apaxfpá xwáf tŷyo ŷweagfáwa e éfrixinirí urŷpeanŷpimí seáyi e múroninŷagi nání o yarínŷpí ení seáyi e wimóniní. Agwi ríná xwiyfá Gorixo rŷwŷyo réroárinŷpí —Apí Jisaso neaiinŷpimí dániní imónipaxf enŷpírini. Apí ení xámí réroáragfpimí seáyi e múroniní. Ayf rípi nánirini. Rŷwŷyo sŷmímanŷyo dání “Nanŷj e e niseaiimfárini.” réroárinŷpí, ayf xámí Mosesomí ŷwŷ ikaxf nurirfná sŷmímanŷyo dání “Seyfné pírániŷj nínixŷdiróná e e niseaiimfárini.” réroáragfpimí seáyi e múroniní. ⁷ Xwiyfá xámí Gorixo Mosesomí nurirfná réroárinŷpimí dání o “Gf ámá ŷwŷ ikaxf apimí nixŷdiróná pírániŷj imónírixini.” wimóninŷpí tŷni xixeni nimóniro sinŷwiriyf, ámí rŷwŷyo bí réroárímínirí enŷmani. ⁸ Gorixo ámá ayo ayairírinŷj enŷagi nání nene ení re yaiwipaxfírini, “Xwiyfá xŷo xámí re níriri réroáragf, ‘Gf ámáŷ ŷwŷ ikaxfpimí nixŷdiróná pírániŷj e imónírixini.’ réroáragfpí xŷo wimóninŷpí tŷni xixeni imóninŷmani.” yaiwipaxfírini. Ayinání Bikwŷyo dání re nírinirí eánini, “Ámináoni re seararínŷj, ‘Arfá époi. Gorixoní gf ámá Isireriyf tŷni Judayf tŷni nání xwiyfá “Nioní e e niseaiimfárini.” sinŷj bí réroárímíá nání anŷi erini. ⁹ Nioní wigf ŷwiárfawéyo ámá naiwí mímeyówárf níméra warigfápa Isipiyf anŷyo dání níméra nurfná xwiyfá réroáragápi apfninŷj imóninŷpí nání mŷrarinŷj. Ayf nioní sinŷinfná réroárfá apimí xixeni mŷxŷdarinŷagfá nŷwinirí nání nioní ení xixeni peá numorí rŷwŷ umonjanigini.” ¹⁰ Ámináoni re rarinŷj, ‘Xwiyfá rŷwéná “Gf Isireriyó e e niŷwiimfárini.” réroárímíápi, ayf rípirini. Gf ŷwŷ ikaxf ríninŷpí wigf xwioxŷyo aumaúmí wiárirí ŷwirárirí niyárimáná nioní ayíyá Nwŷáoni imónímíáriní. Ayf ení ámá nioniyá imónipírfáriní. ¹¹ Nioní aumaúmí e wiáraná wigf imónigfáyf wí nŷwiápfnímearo wigf winŷyo nuréwapiyiro “Gorixo nání nŷjfé imónípoi.” urípirfá menini. Ámá nŷni sŷyikwŷinŷj imónigfáyíraní, xwéríxaraní, nŷni nioní nání ríxa nŷjfé imónigfáyf imónipírfá enŷagi nání wí e urípirfámani. ¹² Ayf rípi nánirini. Nioní ayá urímáxirí wigf ŷwŷ yarigfápi yokwarimí nŷwiirfná dŷnj peá morí emfá enŷagi nání rarinŷj.” Bikwŷyo e nírinirí eánini. ¹³ Gorixo xwiyfá sinŷj réroárinŷpí nírirfná xámínŷpí írikwŷinŷj imíxamonŷnigini. Amípi írikwŷinŷj imíxamónarinŷpí ríxa nŷkeamóga warinŷagi nání apaxf mé anŷnarinŷjriní.

9

Apaxfpá xwé imónigfáwa Gorixo nání nanŷwŷní ridiyowá yarigfá nánirini.

¹ Xwiyfá Gorixo xámí réroárinŷpí nurirfná xegí ámá nŷbŷro xŷomi yayf numeróná “Nene e nŷwiirfná xŷo wimónarinŷpí rŷa yarŷwinŷj?” niyaiwiro epírfá nání wiékwŷkwŷyirí xŷo nání anŷj ŷwŷá xwáf tŷyo imóninŷiwá nání wiékwŷkwŷyirí enŷnigini. ² Anŷj ŷwŷá iwá, ayf senfá anŷj rŷkárínŷjwáriní. Awawá óf e ikwŷróninŷiwámí uyíwŷ obaxf nŷkíkíroáriga

uñáná m̄xároarigfápi t̄ni aiwá ikwianjw̄f Gorixo nán̄i peaxf tarigfána t̄ni bisfkerfá Gorixo nán̄i peaxf tayarigfápi t̄ni awám̄i wenjerini. Awá yoʔ awawá ñwáfawáyi rarigfawárin̄i. ³ Rapirapf áwin̄i e epanjoár̄in̄ijum̄i in̄riwám̄i dán̄i awawá ám̄i wá ikwíron̄ini. Awá xegf yoʔ awawá ñwáfá seáyi e imón̄injwáyi rarigfawárin̄i. ⁴ Awawá ná in̄im̄i ikwíron̄injwám̄i Gorixom̄i d̄ñj nan̄j owean̄ir̄i r̄fá ikeaarip̄rfá nán̄i s̄ñj gorf t̄ni im̄ixin̄inj̄pi t̄ni bokisf xwiyfá Gorixo roár̄inj̄pi nán̄i im̄ixin̄injwá t̄ni api awawá awám̄i e wen̄i. Bokisf awá nim̄iximáná s̄ñj gorf t̄ni yop̄ir̄im̄f yárin̄injwárin̄i. Bokisf awám̄i in̄im̄i xwárfá sixf s̄ñj gorf t̄ni im̄ixin̄injwám̄i in̄im̄i aiwá yoʔ maná̄i rin̄inj̄pi t̄ni eran̄j Eronoyá wirinj̄f eán̄injwá t̄ni s̄ñj piárá Gorixo ñwáf ikaxf ur̄inj̄pi eán̄injfna t̄ni bokisf awá ayf ap̄i ap̄i in̄injwárin̄i. ⁵ Awá “Seáyi e Gorixo imón̄inj̄pi, ayf ap̄ir̄iani?” oy-aiwipoyin̄ir̄i xopaik̄if an̄ñajf iw̄f midán̄i wúkau wú midán̄i wúkau wú on̄injwáwú seáyi e ñwirár̄in̄injwárin̄i. Awáu ñweagfíe in̄riwám̄in̄i Gorixo yokwarim̄f oneaiin̄ir̄i ragf w̄wifá eaárayarigf̄er̄in̄i. Ap̄i ap̄i nán̄i rep̄iyf ñiseaiéra ur̄i pirán̄inj̄f áwan̄j “Ap̄i, ayf ap̄i nán̄i imón̄in̄i. Ap̄i nán̄i imón̄in̄i.” ñiseara ur̄i epaxiná rínamant̄.

⁶ Am̄ip̄i ap̄i ap̄i r̄ixa e ñyárimáná apaxf̄pá imón̄igfáwa awawá óf e ikwíron̄injwám̄i Gorixo yayf oneain̄ir̄i yarigfápi ep̄rfá nán̄i in̄iná páwiayar̄ñagfá aiw̄f ⁷ awawá ná in̄im̄i ikwíron̄injwám̄i apaxf̄pá xwéo, on̄in̄i xwiogw̄f o om̄i ná bin̄i páwiarinj̄rin̄i. Nipáwirfná an̄páo páwiarinj̄fman̄i. fw̄f xfo t̄ni xegf ámá t̄ni maiw̄i nero yarigfápi Gorixo yokwarim̄f oneaiin̄ir̄i ragf nan̄jw̄f r̄id̄iyowá éfp̄iyá bi ñimeám̄i páwiarinj̄rin̄i. ⁸ Apim̄i dán̄i kwiyf Gorixoyap̄i síwá réñinj̄f neaiarin̄i. Awawá óf e ikwíron̄injwá s̄in̄i apaxf̄pá imón̄igfáwa opáwipoyin̄ir̄i nán̄i ikwíron̄injáná óf nene an̄ñnam̄i páwianf̄wá nán̄i imón̄inj̄yi s̄in̄i s̄ñjani mimón̄in̄i. ⁹ Awám̄i dán̄i yagfápi Kiraiso agwi ríná en̄j̄pi nán̄i neaiwapiyar̄inj̄rin̄i. Awám̄i dán̄i Gorixo nene nán̄i yayf owin̄in̄ir̄i nán̄i imón̄inj̄pi neróná r̄id̄iyowá wiro peaxf tiro yar̄ñagfá aí ámá e wífáyf d̄ñj wáf ñwón̄iro re yaiwin̄ipaxf men̄in̄i, “Apaxf̄pá imón̄igfáwa r̄id̄iyowá e ñífáyo dán̄i Gorixo r̄ixa yokwarim̄f ñíf en̄j̄q̄i nán̄i oyá s̄ñw̄yo dán̄i r̄ixa wé rón̄inj̄f imón̄inj̄áon̄ir̄iani?” yaiwin̄ipaxf men̄in̄i. ¹⁰ Ayf r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. “R̄id̄iyowá neróná e éfr̄ixin̄i. E éfr̄ixin̄i.” rin̄inj̄pi sa “Aiwá ñiro in̄igf̄i ñiro igfá x̄xegf̄in̄i eán̄iro éfr̄ixin̄i.” rin̄inj̄f imón̄inj̄pi en̄j̄q̄i nán̄i e yaiwipaxfman̄i. E e rin̄inj̄f ap̄i “Apim̄i dán̄i ámá xwioxf nan̄j imón̄ipaxf̄rin̄i.” m̄ir̄in̄inj̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i, ayf xfo am̄ip̄i s̄ñj im̄ixin̄f̄e nán̄i wiékw̄kw̄iyinj̄pin̄i en̄j̄q̄i nán̄i rar̄inj̄in̄i.

Kiraiso xewan̄jo r̄id̄iyowán̄inj̄f wiin̄inj̄f nán̄ir̄in̄i.

¹¹ E ner̄i aí Kiraiso am̄ip̄i nan̄j neaiamear̄inj̄pi nán̄i apaxf̄pá xwé wo nimón̄irfná senfá an̄j xwáfá t̄yo r̄fkar̄in̄injwám̄i m̄ipáwí an̄ñnam̄i páwin̄iniḡin̄i. E ñipáwirfná senfá an̄j wé roár̄in̄ir̄i aga seáyi e imón̄ir̄i en̄ñinj̄f wiwám̄i páwin̄iniḡin̄i. Iwá ámá r̄fkar̄igfiwám̄i. Xwáfá t̄yo d̄ñjwám̄i. An̄ñnam̄i r̄fkar̄in̄injwárin̄i. ¹² Nipáwirfná memé r̄id̄iyowá éfp̄iyá ragf̄ran̄i, bur̄imákau miá r̄id̄iyowá éfp̄iyá ragf̄ran̄i, ñimeám̄i aga ñwáfá imón̄ije m̄ipáwí xewan̄jo r̄id̄iyowán̄inj̄f nin̄imáná xegf ragf ñimeám̄i nawinán̄i páwin̄iniḡin̄i. Ayinán̄i an̄ñj in̄iná ñwean̄iwá nán̄i yeáyi neayim̄ixemean̄or̄in̄i. ¹³ Ámá Gorixoyá s̄ñw̄yo dán̄i xwírfá win̄ñánáyf apaxf̄pá imón̄igfáwa memé ragf t̄ni bur̄imákau ox̄yf̄f ragf t̄ni bur̄imákau sip̄ikf r̄fá ñf̄f k̄ik̄inxáxfá t̄ni apiaú ap̄i wé t̄ni ñimeaāyir̄i w̄wifá ñiróa

úaná ámá xwíríá inígíápi Gorixoyá sɨwíyo dáni nanɨ imónariǵá enagɨ nánɨ ¹⁴ ragɨ Kiraisoyá —O sɨyikwɨ bɨ mɨnɨŋo aɨ kwíyá nɨyɨmɨnɨɨ imónɨnɨɨpɨ arɨrá wiarɨná xewanɨŋo rɨdɨyowánɨnɨɨ inɨŋorɨnɨ. Oyá ragɨ punɨpɨ anɨpaxɨ negɨ xwioxíyo igíánɨnɨɨ neaeámoarɨnɨɨrɨnɨ. Amɨpɨ nene anɨnɨmɨxɨnani nánɨ yarɨnɨwápɨ igíánɨnɨɨ neaeámoarɨnɨɨ enagɨ nánɨ dɨnɨ wíá nɨneáonɨrɨ “Íwɨ éwápɨ nánɨ sɨnɨ ayá mɨneadunɨnɨ.” yaiwiarɨnɨwárɨnɨ. Nɨwá anɨnɨ sɨnɨ imónɨŋo wimónarɨnɨpɨ éfɨrɨxɨnɨrɨ igíánɨnɨɨ neaeámoarɨnɨɨrɨnɨ.

“O péfpimɨ dánɨ xwíyá sɨnɨ réroárɨnɨnɨpɨ mɨrogwɨ rɨxánɨnɨɨ wíarɨmónɨnɨɨrɨnɨ.” urɨnɨ nánɨrɨnɨ.

¹⁵ Kiraiso nɨperɨná xegɨ ragɨ púfpimɨ dánɨ ámá xwíyá Gorixó xámi réroárɨnɨpimɨ pɨrɨ wiaikigíáyo gwɨnɨnɨɨ nɨroayɨrorɨ nánɨ xwíyá sɨnɨ réroárɨnɨpɨ nánɨ wáwuɨ imónɨŋorɨnɨ. Ámá Gorixó nionɨyá imónɨrɨxɨnɨrɨ wéyo fá wumɨrɨnɨyo amɨpɨ xfo wígɨ sɨmɨmanɨyo dánɨ “Nɨseaiimɨfárɨnɨ.” nurɨrɨ réroárɨnɨpɨ xɨxenɨ wímearɨ anɨnɨ inɨná imónɨrɨ enɨa nánɨ wígɨ wáwuɨ imónɨnɨɨrɨnɨ. ¹⁶ Xwíyá Gorixó réroárɨnɨpɨ, ayɨ ámá sɨnɨ nɨnɨwearɨná “Nionɨ péáná amɨpɨ nionɨyá ámá ayɨnɨ meáfɨrɨxɨnɨ.” nɨrɨrɨ payɨ eaárɨnɨnánɨnɨ imónɨnɨ. Payɨ xano nɨrɨrɨ tɨnɨpɨ xegɨ niaíwɨ nɨxɨdɨro amɨpɨ meaanɨro nerɨná xámi ámá nɨnɨ nɨjɨfá nimónɨro “Xano rɨxa iyɨ rɨpéinígɨnɨ?” yaiwiarɨnɨáná e meapaxɨrɨnɨ. ¹⁷ Payɨ ana eaárɨŋo sɨnɨ nɨpepa nerɨná payɨ ana sɨnɨ surɨmána imónarɨnɨrɨnɨ. Ayɨ rɨpɨ nánɨrɨnɨ. Payɨ ana nearɨ tɨŋo sɨnɨ sɨnɨ nɨweanáná rɨxa xfo rɨnɨpɨ mɨrogwɨ rɨxánɨnɨ nɨwíarɨmónɨpaxɨ mimónɨnɨ. Xfo rɨxa nɨperɨná xɨxenɨ nɨwíarɨmónɨpaxɨ imónɨnɨ. Payɨ ana xiáwo nɨperɨnɨpimɨ dánɨ rɨxánɨnɨ wíarɨmónarɨnɨna imónarɨnɨpa xwíyá Gorixó réroárɨnɨpɨ enɨ ragɨ púfpimɨ dánɨ rɨxánɨnɨ wíarɨmónarɨnɨpɨ imónarɨnɨrɨnɨ. ¹⁸ Nanɨwɨ bɨ mɨpɨkɨpa nero sɨnɨwírɨyɨ, xwíyá Gorixó xámi réroárɨnɨpɨ rɨxá winɨnɨ nɨwíarɨmónɨmɨnɨrɨ enɨmanɨ. Ayɨnánɨ apɨ aɨ nanɨwɨ pɨkíáná ragɨ punɨpimɨ dánɨ wíarɨmónɨnɨnɨgɨnɨ. ¹⁹ Ayɨ rɨpɨ seararɨnɨnɨ. Xámi Moseso sekaxɨ nɨwɨ ikaxɨ eánɨnɨpimɨ dánɨ rɨnɨnɨ nɨpɨnɨ xegɨ Isɨrerɨyo nura nútsáná burɨmákaú miá tɨnɨ memé tɨnɨ apiaú rɨdɨyowá éfpíyá ragɨ tɨnɨ inígí tɨnɨ nɨmeámáná ará íwɨ xisopɨyɨ rɨnɨnɨpɨ nɨmearɨ sipɨsipɨ fá ayá rɨnɨ bɨ tɨnɨ nawɨnɨ gwɨ nɨkɨrɨwímáná igíá nearɨ Bɨkwɨpimɨ wɨwífá earɨ ámá nɨyonɨ wɨwífá earɨ nerɨná ²⁰ re urɨnɨnɨgɨnɨ, “Ragɨ rɨpimɨ dánɨ xwíyá Gorixó ‘Seyɨné apɨ e xɨdɨrɨxɨnɨ.’ nɨnearɨrɨ réroárɨpɨ rɨxa rɨxánɨnɨ wíarɨmónarɨnɨ.” urɨnɨnɨgɨnɨ. ²¹ Axɨpɨ e senɨfá anɨ rɨkárɨnɨnɨwámɨ ragɨ tɨnɨ wɨwífá rorɨ sɨxɨ amɨpɨ inɨmɨ wenɨyo wɨwífá rorɨ enɨnɨgɨnɨ. ²² Ayɨnánɨ ragɨ wɨwífá nɨróa nurɨnɨpimɨ dánɨ amɨpɨ ayá wɨ nɨwɨ ikaxɨ rɨnɨnɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ igíá eámónɨnɨpɨnɨnɨ imónarɨnɨrɨnɨ. Rɨdɨyowá nerɨ ragɨ mɨpupa nerɨnáyɨ, Gorixó íwɨ ámá egíápi wɨ yokwarɨmɨ wíarɨnɨnɨ.

“Kiraiso nɨperɨnɨpimɨ dánɨ íwɨ nene yarɨnɨwápɨ rɨtɨf yárɨnɨrɨnɨ.” urɨnɨ nánɨrɨnɨ.

²³ Senɨfá anɨ rɨkárɨnɨnɨwáranɨ, sɨxɨ amɨpɨ iwámɨ inɨmɨ wenɨpɨranɨ, apɨ nɨpɨnɨ —Ayɨ mɨkɨ anɨnɨmɨ wenɨpɨ tɨnɨ ramɨxɨná imónɨnɨpɨrɨnɨ. Apɨ nɨpɨnɨ rɨdɨyowá Moseso nerɨ ragɨ wɨwífá nɨróa úfpimɨ dánɨ igíá eámónɨnɨpɨnɨnɨ imónɨpaxɨ enagɨ aɨ mɨkɨ anɨnɨmɨ wenɨpɨ rɨdɨyowá éf seáyɨ e imónɨnɨpimɨ dánɨnɨ igíá eámónɨnɨpɨnɨnɨ imónɨpaxɨrɨnɨ. ²⁴ Kiraiso awawá nɨwá imónɨnɨ ámá ikwɨrogíá wámɨ —Awá mɨkɨwámánɨ. Sa mɨkɨ imónɨnɨwámɨ

dáni ramixiñáwáriní. Kiraiso awámi mipáwiniñigini. Anñnamí mfkí imóniñfwámíni nípáwiri nene nání arirá owimíniri Gorixoyá sñmímanj e ñweani. ²⁵ O xwiogwí ayf ayo apaxípaniñf imónigfá xwéowa wianñowayá ragí marfát, ragí ridiyowá éfápiyá nimeámi awawá ñwfáwámi páwiyarigfápa ámi ámi niñwanñoní ridiyowá owinayimíniri e nípáwiri mññweani. ²⁶ Apaxípaniñf imónigfá xwéowa ridiyowá yayarigfápa ridiyowá owinayayimíniri nerí sññwiriñf, Gorixo xwfári tññ anñna tññ imixiñe dání ámi ámi nípáwiyirfána rñññf nñwinayipaxí imónimíniri enñrini. E nerí aí riná sfá yoparfýf tññina ná bññ ridiyowánñf nñwiinñrññpimi dání fwí ámá yarigfápi ritf owiimíniri xwfá tño nání bñññigini. ²⁷⁻²⁸ Ámá nññ anññf sññ ñweapaxí mimóní ná bññ nípémána enñána Gorixo mí ómómiximí winfáriní. Ná bññ pearigfápa Kiraiso ení ámá nññ fwí yarigfápi yokwarimf owiimíniri axfpi ná bññ ridiyowánñf nñwiinñrññ penñigini. Rfwená ámi bi nibirfána ámá fwí yarigfápi yokwarimf owiimíniri nání mibí ámá xfo nání sñmí nixeadfpeniro xpayf nanñri ñweagfáyo anññf yeáyf uyimixemeaárímíniri bññfáriní.

10

“Ridiyowá xwfá tño dání yarigfáyo dání yokwarimf wí seaipaxí menini.” urññf nánñrini.

¹ Nwí ikaxí nñññrññ eánññfpi, ayf nepa Gorixo sñmímanjño dánññññf “Nañf e e niseaiimfáriní.” urñññfpi tññ xixení mfkí ayo mimóní mfkí api nání sa onapámigññññf inarñññfpi imónini. Sa e imóniñf enagí nání xwiogwí ayf ayo onapámigf inarññf rññññpimi nixfdróná ridiyowá axfññ yayarigfápipimi dání ámá “Gorixo tññf e anjwí éñññf ouminí.” yaiwífáyf wé roárñññfáyf imónipaxí wí menini. ² Ridiyowá yayarigfápipimi dání nepa xwióxí igfánññf eámónigfáyf nimóniro sññwiriñf, dññf wfá nñwónmána sññ “fwí éápimi dání sññf ayá ndunññonññññf?” yaiwinñpaxí wí menññf nání ámi ridiyowá bi mepaxí imónanñro egfáriní. Rixa pññ wiáranñro egfáriní. ³ E nerí aí ridiyowá xwiogwí ayf ayo yayarigfápipimi dání wigf fwí yarigfápi nání dññf wimoarññññf. ⁴ Ayf rññf nánñrini. Burímákaú oxfrani, meméraní, ridiyowá éfápiyá ragfño dání fwí yarigfápi yokwarimf wiipaxí wí menini.

⁵ Ayñnání Kiraiso xwfá ririmi nání weapñmfánñri nimónñrñfna Bñkwfño nñññrññf eánññf rññf xanomi re urññññigini, “Joxí ‘Ámá aiwá peaxí tiro nanjwf nññkiro ridiyowá ero oépoy.’ mñsimónñpa nerí aí nioní nání ámá wará bi nimixiyññññf. ⁶ Gorixoxñni, joxí ámá ridiyowá nerfna Gorixo negf yarññwápi nání yafñf owinñri bi mññf noní rfá ikeaararigfápi nání yafñf mñsinñpa erí ridiyowá fwí yarññwápi Gorixo yokwarimf oneainñri yarigfápi nání yafñf mñsinñpa erí yarññoxñrini. ⁷ Ayñnání nioní nání Bñkwf xopñññññññf dání rññññfpi tññ xixení re rñññññññf, ‘Gorixoxñni, joxí simónarñññññññf oemñññrññ rixa riwoní bñññf.’ rñññññññf.” urññññigini. ⁸ Kiraiso re nurimána, “Gorixoxñni, joxí ámá aiwá peaxí otñpoyññri mñsimónñpa erí nanjwf nññkiro ridiyowá oépoyññri mñsimónñpa erí ámá ridiyowá nerfna Gorixo yafñf owinñri bi mññf noní rfá ikeaararigfápi nání mñsimónñpa erí ridiyowá wigf fwí yarigfápi Gorixo yokwarimf oneainñri yarigfápi nání mñsimónñpa erí yarññññf. Api nññññf yarññññf aí joxí yafñf wí mñsinarññññf.” Kiraiso ámá ridiyowá api api ñwf ikaxí

nirínirí eánirípimi rínirípí tñi xixeni yariragá aiwi Gorixomi xwiýfá apí e nurimáná ⁹ re uriríniginí, “Joxi simónarirípini oemínirí bíaoni riwoniríní.” E urirí enagi nání o rídiyowá amirí nírini ámá xámi néra wafápipi síwiá imixirí xewaxo rídiyowá iníiríní seáyi e ikwfkwiniginí. ¹⁰ Jisasi Kiraiso xano e éwíniginirí wimónarirípí nixdíri xewanirjo nawínáni rídiyowánirí inirípimi dání ámaéne Gorixo ámá xwioxí igfánirí eámónigfáyí imónirixirínirí wimónarirípí imónirjwáriní.

“Kiraiso rídiyowánirí seaiinirípimi dání yokwarimf seaiipaxiríní.” urirí nániríní.

¹¹ Apaxiránirí imónigfá nowani sfá ayf ayo aní rídiyowá yarigíuwámi éf nírómáná wigí yarigfápi neróná rídiyowá ámá íwí yarigfápi wí yokwarimf wiipaxí mimónirípini ámi ámi yayarigfá aí ¹² Kiraiso axípi e mīyarínini. O íwí yarirjwápi yokwarimf neaiimínirí nání rídiyowánirí niniríná nawínáni íwí yarirjwápi anirí xwapírá eaáriníá imónirípí nemáná nīpeyirí ámi Gorixo tñi xixeni nimónirí oyá wé náúmíni éf rjweaniriginí. ¹³ E éf nīrjweari xano ámá omi sfmí tñi wiarigfáyo xopírará nīwiirí ayo síkwí wikwiárinífa nání wimixiyinífe nání xwayí nanirí rjweani. ¹⁴ Ayf rípi nání rariríní. O rídiyowá ná bini ninirirípimi dání ámá Gorixo xwioxí igfánirí eámónigfáyí imónirixirínirí wimónariríyí anirí e imóniríráfa nání wé roáririríní.

¹⁵ “O xwioxí igfánirí eámónaníwá nání sipearimí yaririríní.” seararirápi kwíyí Gorixoyápi ení Bīkwíyo nirínirí eánirípimi dání axípi níriri sopirí wariní. Bīkwíyo nirínirí eánirí rípi nírínimáná, ¹⁶ “Ámináoni re rariríní, ‘Xwiýfá ríwéná ‘Gf imónigfáyo e e nīwiimfáriní.’ rjóarimfápi, ayf rípiríní. Gí rjwí ikaxí wigí xwioxíyo aumaúm wíárirí rjóarirí emfáriní.’” nírínimáná ¹⁷ ámi re ríniriginí, “‘Wigí íwí egfápi nání tñi rikikírío egfápi nání tñi ámi wí dñj níninífamani.’ Ámináoni e rariríní.” E rínirjagi nání “Kwíyípi ení Bīkwíyo nirínirí eánirípimi dání axípi nīnearirí sopirí wariní.” searariríní. ¹⁸ Íwí apí Gorixo ríxa yokwarimf neaiirí enagi nání siní xfo yokwarimf oneaiirí nání ámi rídiyowá epaxí meniní.

“Wará saríwá mīmáriní Gorixo tfámíni úwaniginí.” urirí nániríní.

¹⁹ Ayínáni gí níríxímeáyiné, Jisaso nīperíná xegí ragí puníyo dání nene wará saríwá mīmáriní anani Gorixo tñj e awawá rjwífa seáyi e imóniríwámi páwipaxene imónirjwini. ²⁰ O óf sirí imóniríyí nene nání nīneaimoiríná rapírapí áwiní e epanjioárinirjwí mīneapíropa nerí Gorixo tfámíni anani opáwipoyinirí nání érowiápinirí xewanirjo rídiyowánirí iniríyó dání óf sirí dñj nīyimíj imónaníwá náníyí neaimoirí ²¹ apaxí ámá Gorixoyá imónirjwaéne nání seáyi e imónirí bá imónirí enagi nání ²² nene nepáni nimónimí Gorixo tfámíni arjwí éniní úwaniginí. Wará saríwá mīmáriní dñj wíkwírorane “Newanirjene íwí éwápipi dání ayá neadunirjenerfani?” yaiwinarirjwápi Jisaso xegí ragí wíwíá nearonirípimi dání xwioxí igfá eámónirjwaéne imónirane iniríwí wíá éroroní tñi igfá eáf yapí imónirane nerirípimi dání o tfámíni arjwí éniní úwaniginí. ²³ Sfmímaníyó dánídnirí “E e nīseaiimfáriní.” nearirjo, o nene dñj urjwiráripaxo enagi nání wé íá mīxeánanirane mé waropárf nerane “O nearirípimi dñj wíkwímoarirjwini.” rarirjwápi ení siní xaiwí

fá oxíraneyi. ²⁴ “Aríge nerane xíxe dñjf sípí inírane arírá inírane yaníwárfani?” nīyairane e yaní nání ení dñjf omoaneyi. ²⁵ Ámá wí yarígíápa nene Goríxomí yayí umeanírane awí eánaríñwápi ríwíwíwí mímamó xíxe ení síxí neámíxínírane sfá xfo mí ómómíxímí neainíáyí anjwí e nimóga baríñagi níwíníranéná ámí ayá wí niga úwaníñíni.

“Goríxomí xewaxo peayí níwianíránénáyí, pírfí neamamoníáríni.” uríñf náníñíni.

²⁶ Ayí rípi nání seararíñíni. Nene “Xwíyíá nepaxíñf imóníñfpi, ayí apíríani?” ríxa e nīyairimáná aí síni arfki “Ámí íwí oyaneyi.” nīyairane e neranénáyí, íwí apí yokwarímí neainífa nání rídíyowá ámí gíwíwí gípi inípaxíñíni? ²⁷ Oweot, arfki e neranénáyí, pípi epaxí marfát, sa Goríxo xamíño pírfí neamamoníápi nání mñjf yíwí nínírane ñwearane ámá xfo tñí nawíni mimóní sfímí tñí wiarígíáyo ríá rímímeníñwí eánaríñfpi níníápi nání mñjf yíwí nírírane ñwearane epaxíñíni. ²⁸ Ámá go go ñwí ikaxí Moseso eanípimi pírfí wiaikíáná ámá síñwí wínarogíáyí waú woraní, waúraní, áwaní ránáyí, ayá mírímíxí sa píkiarígíáríni. ²⁹ Ayínáni ámá niaíwí Goríxoyáomí peayí wianíro o níperi xegí ragí punjípí —Apimí dání xwíyíá Goríxo “E e níseaimíáríni.” réoáríñfpi rixáníñf wiarímóníagi xwíoxí ígíáníñf eámónaríñwápi apíríni. Xegí ragí punjípí apí “Píríani?” nīyairane ráñíñf imoro kwíyí wá neawianaríñfpi ikayíwí umeanírane yarígíáyí, ámá sa e yarígíáyí nání seyíne dñjf píoi seaimónaríni? “Pírí aga ríá tñjf Goríxo umamoníápi níwímeaníráná aga xíxeni ayo wímeaníáríni.” níseaimónípa rení? ³⁰ Xwíyíá rípi, “Níwaníñoni pírfí numamori ení meámíáríni.” rírí ámí xwíyíá rípi, “Ámínáoni gí ámáyo eyeyírómí emíáríni.” rírí eno, ayí ná woní Goríxo enagí nání nene dñjf e yairíwíwíwí. ³¹ Nwíá dñjf aníñf imóníñfpi tñjo pírfí neamamómíñíni nání fá neaxéáná ayí nene mñjf yíwí írípaxí imóníñfagi nání raríñíni.

“Sípi seaikárarígíáyo xwámámí wíñíxíni.” uríñf náníñíni.

³² Xámí xwíyíá Goríxoyá iwamó wíá seaokíáná egíápi nání ámí dñjf irónípoi. Íná xeaníñf ríá tñjf ayá wí seaikárfagía aiwí xwámámí néra ugíawíxíni. ³³ Wainá ámáya síñwí e níseameamí nuri níseawárimáná ikayíwí seameanírane xeaníñf seaikáriro yarínná seyíne xwámámí wíwíwíwí. Wainá seyíne seaikárarígíápa wíkaríáyí tñí axí e níkwímíxíniro ayo wímeaníríñfpi “Nene ení níneaimíárínná ayí ananíríni.” nīyairane e egíawíxíni. ³⁴ Ámá gwí ñweagíáyí nání dñjf sípí níwíro arírá wíwíwíwí. Segí xwíá aní amípi searápekíxéagía aiwí “Negí amípi nearápekíxéápi seayí e imóníñfpi —Apí ná ríwíyo aí bí maníñf aníñf imóníñfpi. Apí síni ríá wení?” nīyairane nání dñjf sípí níseai yayí tñí xwámámí níwíera ugíawíxíni.

³⁵ Ayínáni wará saríwá mímáriní Jisasomí xídarígíápi píní níwíarípaní. E nerónáyí, Goríxo yayí seaimoníáríni. ³⁶ Ayí rípi seararíñíni. O gí ámá imóníñfíyí e éríxíñíwí wímónaríñfpi xíxeni néra núfasáná sfímímaníño dáníñfí “E e níseaimíáríni.” searíñfpi neaiméawíñíñíni xwámámí níwíera úríxíni. ³⁷ Goríxo Bkwíyo níriníni eáníñf rípi ámá nene yeáyí neayímíxemeanó nání ríñf enagí nání raríñíni, “O bínná nání ná jíamí mimóníni. Síni yómíñf mé ríxa aníñí bíñíáríni. ³⁸ Gí wé róníñfpi yarígíáyí dñjf níkwíroríñfpi dání dñjf níyímíñf imóníñfpi tégíáyí imóníñfíáríni.

E nerî aî ámi wé íá mîxeánánáyf nionî wí dîñf yayf ninînfámantî.” Gorîxo e riñf enagî nánî “Xwámámî nîwiéra úfrîxîní.” seararîñîní. ³⁹ E nîsearîrî aî “Nene áamá wé íá nîmîxeánîrî anînanîfwaéne wí mimónf dîñf nîwîkwîrorîñfîpimî dání erfkiemeánîjwaéne imónîñwîní.” nîmónarîní.

11

Áamá dîñf nîwîkwîrorîñfîpimî dání yagíápi nánîrîní.

¹ Áamá Gorîxomî dîñf wîkwîroarîgíáyf xíoyá dîñf tîní dîñf re nîyaiwiro wîpîmónîní, “Nene dîñf wîkwîmoarîñwápi o aga xîxenî nîneaiinîfárinî. Amîpi xífo neaiapîmfánîrî nearîñfîpî nene sinî sinjwí tî tîní mîwînarîñwápi aî aga nepa imónîní.” nîyaiwiro wîpîmónîní. ² Enîná ñweaagíáyf pîyo dání Gorîxo “Ayf nanî yarîñoi.” riñfîmanî. Ayf dîñf wîkwîroarîñagíá nánî riñfîrîní. ³ Nene dîñf nîwîkwîrorîñfîpimî dání re nîyaiwirane nîjîfá imónîñwîní, “Gorîxo xwíarî tîní anîna tîní nîmîxîrîná xegf xwíyá rííyo dání imónîñf enagî nánî amîpî nene sinjwí wînarîñwápi nîmîxîrîná amîpî nene sinjwí tî tîní mîwîñîpaxf imónîñfîpî tîní imîxîñfîrîní.” Nîjîfá e imónîñwîní.

⁴ Aîborífo Gorîxomî dîñf nîwîkwîrorîñfîpimî dání o nánî nanjwí ridîyowá nerîná xîráo Keno éfpimî seáyî e imónîñf bî enîñigîní. Ayînánî Gorîxo ridîyowá o éfpimî yayf numerîná “Aîborífo áamá wé rónîñf worîní.” riñîñigîní. Ayînánî o rîxa penî amî aî Gorîxomî dîñf nîwîkwîrorî enîpî nene Bîkwíyo íá roarîná sinîñîñf nearéwapîyarîní.

⁵ Inoko Gorîxomî dîñf wîkwîroarîñagî nánî mîpepa oenîrî ménapîñigîní. Gorîxo ménapîf enagî nánî o nánî pîfá megîñgíawîxîní. Ayf rîpî nánî rarîñîní. Sinî mîménapîpa enáná Gorîxomî píranîñf uxîdarîñagî nánî Gorîxo o nánî yayf winîñfîpî nánî Bîkwíyo wí e nîrîñîrî eánîñagî nánî rarîñîní. ⁶ Áamá Gorîxomî dîñf mîwîkwîrófáyf nánî o dîñf yayf winîpaxf wí menîní. Ayf rîpî nánîrîní. Gîyî gîyî “Gorîxo tîfámîní oumîní.” nîwîmónîrîná “Pî pí nepaxîmanî. Sa Gorîxo nepa rîfa ñweanî?” yaiwiro “Áamá xífo tîfámîní banîro yarîgíáyo yayf wîmoarîñorfanî?” yaiwiro nero dîñf wîkwîropaxîrîní.

⁷ Nowao Gorîxomî dîñf nîwîkwîrorî nánî o amîpî sinî mîwîmeapa éfpî nánî erîf wíáná xífo arífa nîwirî xegf íwîaxeyówa yeáyf uyimîxemeámánîrî sîpîxîf wo imîxîñîñigîní. O xegfîpî dîñf nîwîkwîrorî e nerîñfîyo dání áamá íná xwíá tîyo ñweaagíáyo xwíyá umeárîrî áamá Gorîxomî dîñf wîkwîroarîñagíá nánî “Ayf wé rónîgíáyîrîní.” rárarîñf wo imónîrî enîñigîní.

⁸ Ebîrîfámo Gorîxomî dîñf nîwîkwîrorî nánî o “Dîxî anî re pîní nîwîárîmî xwíá nionî síwá símfáe nánî úfrîxîní.” uráná arífa nîwirî xwíá “Joxî mearîfárinî.” uríáyo nánî unîñigîní. Nurîná “E nánî rîfa warîñîní?” mîyaiwîpa nerî aî ananî pîñî nîwîárîmî unîñigîní. ⁹ O Gorîxomî dîñf nîwîkwîrorî nánî áamá anî mî dánónîñf nîmónîrî xwíá Gorîxo símîmanîfîyo dání “Nionî nîsiapîmfárinî.” urîñfîpimî nîñweaxa unîñigîní. Apimî nîñwearîná xwíá áamá wíyîfáyónîñf nîñweaxa nemerî senîfá anî nîpákîa nuri emenîñigîní. Xegf xewaxo Aisako tîní xiáwo Jekopo tîní awáu —Gorîxo egf símîmanîfîyo dání “Xwíá rîpî nîseaiapîmfárinî.” urîñowaurîní. Awáu enî xano enîpa axîpî e egfîsîxîní. ¹⁰ Ebîrîfámo xwíá apimî nîñweaxa nemerîná anî Gorîxo dîñf nenjwîperî ikwîronîñfîpimî

—Anj apí aníñf imónínfa nání píráníñf nítiwayírorí ikwíronípríni. Apimi e ñweáimigíníri weníñf neri níñweari nání e néra uníñigíní. ¹¹ Seraí ení Goríxomi dññf níwikwírorí nání oyá dññf tñni niaíwí xírípaxí imóníñigíní. Í oxí níróa núsáná ríxa rípaíwí imóníñí aí re yaiwíñíñigíní, “Goríxo, níni ríxa niaíwí xírímfa nání ráriño xó rííprí tñni xixeni yáraríño enagí nání níni ananí dññf unwírárípxoríní.” yaiwíñíñigíní. ¹² Ayínáni Ebírífamo —O ámá ná woní aí xweyaní sípíprí neri ríxa nípémíníñíñf neríná niaíwí timeááná omí dání íwiárfawé síñf aní píríyo dání ónaríñfí fá míropaxí imóníri iníklí rawírawápámí wiároníñfí fá míropaxí imóníri enípa imóníñíñigíní.

¹³ Ámá nioní nírirí ríwamíñf neáa weaparíñáyí nñni Goríxomi dññf níwikwíróa nuro xwíyí wígfí símímaníño dání “Níseaiimífaríní.” uríñfí síni mívímeapa enáná pegíawixíní. Goríxo wiíníapimí ná ífamí dáníñf síñwí níwínírná yayí nero “Ayí awiaxíríní.” níyaiwíro waropárfí nero re nírární pegíawixíní, “Xwíá rírímí níñwearanéna ámá aní mí dánenéníñf nímóníri ñweanwíní.” ¹⁴ Ámá éñíñf imóníñfí rígfáyí síñáni waropárfí rípríñfí yaríño, “Negí ñweapaxí imóníñe nání weníñf neri ñweanwíní.” síñáni waropárfí apíñíñf yaríño. ¹⁵ Wígfí aní xámí pñni níwiárimí bígfíe nání dññf sípí wiaríñagí nání e níriro síñwíríyí, ámí axí e nání upíríapí imóníñagí nání ananí upaxí imónaníro egífaríní. ¹⁶ E mepa nero aní seáyí e imóníñf bímí —Apí aníñamí imóníñfípríni. Apimi ñweáwaníñíróo dññf sípí níwia wagíríní. Ayínáni Goríxo ámá ayí xíomí “Joxí negí Nwíáoxíríní.” urarígfápi nání ayá mívíníagí nání xó tñni nawíní ñweapírífa nání aní bí wikwíroíñfíni.

¹⁷⁻¹⁸ Ebírífamo Goríxomi dññf níwikwírorí nání o nepa nioní nímónaríñfíprí xídnírfeníñoíníri iwamíó wíwapíyíáná xegí xewaxo Aisakomí Goríxo uríñfíprí tñni xixeni rídíyowá emíníri eníñigíní. Axomí Goríxo símímaníño dání re uríñíñigíní, “‘Díxí iyí axípa e imóníprírfaríní.’ ríríñáyí Aisakomí dání nemeága upírífaríní.” uríñfí enagí aí xegí xewaxo Aisako, ná woní síñíñfí émiaonómí rídíyowá nání píkimíníri neríná ¹⁹ dññf re moníñigíní, “Ámá ríxa pegíá aiwí Goríxo owiápríñímeápoyníri ámí síñf wímíxípxorífaní?” níyaiwírí Goríxo pírfí urakíáná xewaxomí ámí síni síñf meáagí nání réníñf rípxíríní, “Ebírífamo xegí niaíwomí yowíyo dání míxeaníñigíní.” rípxíríní.

²⁰ Aisako Goríxomi dññf níwikwírorí nání xegí xewaxowáu Jekopomí tñni Isomí tñni awaúmí ríwéná wímeaníapí nání dññf nímorí xwíyíá bí tñni naní wímíxíñíñigíní.

²¹ Jekopo Goríxomi dññf níwikwírorí nání ríxa nípémíníri anwí e neríná xegí xewaxo Josepoyá xewaxowáumí Goríxoyá dññf tñni naní wímeáwíníñíñíri xwíyíá bí tñni naní níwímíxímáná xegí eraníwámí níkwírónríná Goríxomi yayí umeníñigíní.

²² Josepo Goríxomi dññf níwikwírorí nání ríxa nípémíníri neríná ríwíyo xegí Isíreríyí Isípíyí aníño pñni níwiárimí upíríapí nání nuríríná re uríñíñigíní, “Nuróná gí ení aí tñni nímeámí nuro xwíáyo níweyárfírxíní.” uríñíñigíní.

²³ Mosesomí xaníyáu Goríxomi dññf níwikwírorí nání niaíwí xíríío awiaxí imóníñagí níwíníri sekaxí Isípíyíyá míxí ináyo “Isíreríyí niaíwí oxí níxíríná píklírxíní.” ráriñfíprí nání wáyí mepa neri Mosesomí emá

waú wo nání p̄fnī ŋwiráriḡisix̄in̄i. ²⁴ Moseso Gorixomī d̄iŋf̄ n̄iwikw̄frorī nání r̄ixā xwé̄ niwiarorī ner̄f̄ná̄ “Isip̄iȳyá̄ m̄ix̄f̄ ináyomī xemiáiyá̄ xewaxoyī m̄in̄r̄ipā oé̄poyī.” wimón̄iŋ̄in̄igin̄i. ²⁵ “Sf̄á̄ ámaénē xwá̄ t̄fyō ŋweaar̄iŋwápī ár̄f̄n̄f̄ imón̄iŋaḡī nání̄ xē yaȳf̄ rik̄ik̄ir̄f̄ō ner̄iŋf̄pimī d̄ánī oneaímean̄r̄ī yar̄iḡf̄ápī xē nerā úim̄igin̄i.” m̄iwimón̄f̄ “Nionī ámā Gor̄ixoyá̄ȳ t̄fnī kum̄ix̄ináná̄ uȳf̄n̄if̄ wikárar̄iḡf̄ápī nionī t̄fnī nawín̄f̄ oneaikár̄f̄poyī.” yaiw̄iŋ̄in̄igin̄i. ²⁶ Xf̄omī Gor̄ixō yaȳf̄ n̄iwimor̄f̄ná̄ win̄f̄ápī nání̄ d̄iŋf̄ re moŋ̄in̄igin̄i, “Ámā Gor̄ixō yeá̄ȳf̄ neȳim̄ixemean̄f̄ā nání̄ urowár̄enap̄in̄fō nání̄ peaȳf̄ n̄iwian̄irō ayá̄ wimop̄f̄r̄f̄ápā nionī enī n̄iniróná̄ȳf̄, Gor̄ixō yaȳf̄ n̄inimor̄f̄ná̄ nin̄f̄ápī am̄ipī ayá̄ t̄f̄iŋf̄ Isip̄iȳf̄ an̄f̄yō weŋf̄pimī seá̄ȳf̄ ē imón̄iŋf̄ enaḡī nání̄ aȳf̄ anan̄r̄in̄i.” n̄iyaiwir̄ī nání̄ “Ámā Gor̄ixoyá̄yō uȳf̄n̄if̄ wikárar̄iḡf̄ápī nionī t̄fnī nawín̄f̄ oneaikár̄f̄poyī.” yaiw̄iŋ̄in̄igin̄i. ²⁷ O Gor̄ixomī d̄iŋf̄ n̄iwikw̄frorī nání̄ Isip̄iȳf̄ an̄f̄yō p̄f̄n̄ī n̄iwiar̄im̄ī uŋ̄in̄igin̄i. M̄ix̄f̄ ináyō xf̄omī wik̄f̄ wón̄iŋp̄ī nání̄ wá̄ȳf̄ ner̄ī mú̄ Gor̄ixomī —Ō ámā wí s̄iŋw̄f̄ m̄iwinar̄iḡfor̄in̄i. Om̄ī s̄iŋw̄f̄n̄iŋf̄ n̄iw̄in̄r̄ī nání̄ xf̄om̄ī wimean̄f̄pimī xwámám̄f̄ n̄wir̄ī Isip̄iȳf̄ an̄f̄yō p̄f̄n̄ī n̄iwiar̄im̄ī uŋ̄in̄igin̄i. ²⁸ Axō Gor̄ixomī d̄iŋf̄ n̄iwikw̄frorī nání̄ an̄f̄náj̄f̄ p̄ip̄ik̄im̄f̄ emear̄iŋō xeḡf̄ Is̄irer̄iȳyá̄ n̄iaíw̄f̄yō enī m̄ip̄ik̄ipā oen̄r̄ī re ur̄iŋ̄in̄igin̄i, “Sip̄isip̄f̄ miá̄ n̄ip̄ik̄irō raḡf̄ seḡf̄ an̄f̄ f̄w̄f̄yō xópé̄ n̄iyárā úpoyī.” nur̄r̄f̄ná̄ aiwá̄ sf̄á̄ An̄f̄najō Neamúroagōf̄ r̄in̄iŋf̄ȳī nání̄ érowiá̄p̄in̄iŋ̄in̄igin̄i.

²⁹ Is̄irer̄iȳf̄ Gor̄ixomī d̄iŋf̄ n̄iwikw̄frorō nání̄ ip̄ī Aȳf̄á̄ R̄iŋōf̄ r̄in̄iŋf̄wám̄ī n̄ixeróná̄ in̄iḡf̄ m̄id̄im̄id̄ánī deawáráná̄ xwá̄ yeá̄ȳf̄ ȳk̄iár̄iŋéniŋf̄ úaḡf̄ā aiw̄f̄ Isip̄iȳf̄ enī ax̄f̄yim̄ī owaneȳn̄r̄ī éf̄á̄ȳf̄ win̄iȳf̄ aí̄ t̄fnī in̄iḡf̄ emad̄irónár̄iŋ̄in̄igin̄i. ³⁰ Is̄irer̄iȳf̄ Gor̄ixomī d̄iŋf̄ n̄iwikw̄frorō nání̄ o ur̄f̄p̄ī nerō an̄f̄ yof̄ Jerikoyī r̄in̄iŋf̄piyá̄ s̄iŋá̄ ák̄iŋáyō b̄f̄ar̄iwám̄in̄f̄ sf̄á̄ wé w̄f̄úm̄f̄ d̄an̄f̄ waú̄ apimī awī n̄imud̄f̄moayimáná̄ enáná̄ s̄iŋá̄ ák̄iŋápī n̄ip̄in̄ī ikwierónowin̄in̄igin̄i. ³¹ Rexap̄ī —Í̄ iȳf̄ edē d̄ánī war̄iḡf̄ī an̄f̄ apimī d̄an̄j̄r̄in̄i. —Í̄ Gor̄ixomī d̄iŋf̄ n̄iwikw̄frorī nání̄ Is̄irer̄iȳf̄ an̄f̄ apimī s̄iŋw̄f̄ winár̄an̄r̄ī b̄f̄iwaúm̄f̄ yaȳf̄ t̄fnī n̄ipemeám̄f̄ úaḡf̄ nání̄ Is̄irer̄iȳf̄ ámā uȳf̄n̄if̄ yar̄iḡf̄áyō n̄ip̄ik̄iróná̄ im̄ī m̄ip̄ik̄iḡf̄awix̄in̄i.

³² Agw̄f̄ ámī bī p̄ipī n̄r̄ir̄ī eám̄f̄in̄i? Ámā rowa, Gidionō t̄fnī Barakō t̄fnī Sam̄isonō t̄fnī Jep̄itaō t̄fnī Depitō t̄fnī Samuerō t̄fnī w̄f̄á̄ rókiamoaḡf̄áwā t̄fnī ámā awā eḡf̄ápī nání̄ rep̄iȳf̄ n̄iseaiérā nur̄f̄ná̄ sf̄á̄ neaóripax̄r̄in̄i. ³³ Ámā aȳf̄ Gor̄ixomī d̄iŋf̄ n̄iwikw̄frorō nání̄ ámā m̄k̄f̄ bī bim̄ī xop̄ir̄ár̄f̄ wirowé̄ róniŋf̄ imón̄iŋf̄pī erō Gor̄ixō wiḡf̄ s̄im̄iman̄f̄yō d̄ánī “San̄f̄ searáp̄im̄f̄ár̄in̄i.” ur̄f̄p̄ī wimearī Gor̄ixoyá̄ d̄iŋf̄ t̄fnī pus̄f̄ saȳf̄ raion̄f̄ȳf̄ r̄in̄iŋf̄yō man̄f̄ up̄f̄rorī ³⁴ r̄f̄á̄ xwé̄ nar̄iŋf̄rim̄ī in̄iḡf̄yón̄iŋf̄ anan̄ī xop̄ir̄ár̄f̄ emerō ámā kirá̄ t̄fnī p̄kian̄r̄ī yar̄iḡf̄áyō éf̄ nurak̄inár̄im̄ī urō m̄iḡf̄ nimón̄imáná̄ ámī en̄f̄ six̄f̄ eán̄iŋf̄ in̄irō m̄ix̄f̄ in̄ip̄r̄f̄ā nání̄ en̄f̄ r̄f̄á̄ ȳk̄īrō émā s̄im̄iŋf̄ winar̄iḡf̄á̄ bī bim̄ī m̄ix̄f̄ x̄f̄dowár̄irō ³⁵ ap̄ix̄f̄ wiḡf̄ ámā Gor̄ixoyá̄ d̄iŋf̄ t̄fnī xwár̄ipáyō d̄ánī wiá̄p̄in̄imeááná̄ yaȳf̄ t̄fnī ámī unim̄in̄irō eḡf̄awix̄in̄i. Ē ner̄ī aí̄ Gor̄ixomī d̄iŋf̄ wikw̄f̄roar̄iḡf̄á̄ w̄f̄yō ámā wā f̄ā n̄ixerō gw̄f̄ n̄j̄irō Gor̄ixomī r̄f̄w̄f̄ umópoyin̄r̄ī n̄imépéā nurō “Gor̄ixomī r̄f̄w̄f̄ umóáná̄ȳf̄, nenē gw̄f̄yō d̄ánī seaikweawár̄an̄f̄w̄in̄i. Ē mepā ner̄f̄ná̄ȳf̄, n̄iseamépéā núwasáná̄ n̄iseap̄ik̄ian̄f̄w̄in̄i.” ur̄f̄aḡf̄ā aí̄ ámī xwár̄ipáyō d̄ánī n̄iwíá̄p̄in̄imear̄f̄ná̄ d̄iŋf̄ n̄iȳm̄iŋf̄ imón̄iŋf̄pī meáwan̄iḡin̄r̄ī nání̄ aȳf̄ ur̄f̄ápī ar̄f̄á̄ m̄iwiḡf̄awix̄in̄i. ³⁶ Gor̄ixomī d̄iŋf̄ wikw̄f̄roar̄iḡf̄á̄ ámī w̄f̄yō ikaȳf̄w̄f̄

umeariro wíyo iwanf ragf pírí uyíkímí ero wíyo senfá tñní gwí jiro wíyo gwí anfyo ñwiráiro ³⁷⁻³⁸ wíyo sñjá tñní píkíro wíyo só tñní áwini e sfó diyearo wíyo “Enf eánigfáyírfani?” níriri iwamfó wíwapíyiro wíyo kirá tñní píkíro wigfawixini. Ámí wíyo ámá wí —Ayf sipí ámá imóniñagfa nání ámá Gorixomi ññf wíkwíroarigfá ayf tñní ñikumíxiniñf ñweapaxf mimónigfáyírfani. Ayf xeaniñf wikáiro uyíñíf umépero yaríná ayf dfwí ikeamóniro memé wará tñní sipisipf wará tñní rapírapf nání wayfá yiníro ámá ññf meañími añf kwíronímero dfwíñf enjímí nemero sñjá siriríkíyo ñipáwiro ñwearo xwáriñwíyo ñipáwiro ñwearo egfawixini. ³⁹ Ámá ayf ññí Gorixomi ññf ñwíkwíroro nání o “Mímíwíároarigfáyírfani?” wíawíariñf enagí aí o wigf sfmímanfyo dání “Ñiseaimfárini.” uríñfpi mívimeaññigini. ⁴⁰ Ayf rípi nánirini. Eníná nene nání Gorixo ññf re ñeñwiperi yaiwíariññigini, “Ámá ayf nání seáyí e imóniñf bi wíimigini.” yaiwíariñf enagí nání api ámá ñioní ñira weapfáyo sñní mívimeaññigini. Ayf wigípi Gorixo “Gf ámá wé ronigfá api imónírfixini.” yaiwíariñfpi tñní xixeni imónipírfá nání marfá, ayf tñní nene tñní nawíñí imónanfwá nání ayo xámi mívimeaññigini.

12

“Gorixo síyikf nearearfná Jisasomi sñwfw wíñaxfdfpoi.” uríñf nánirini.

¹ Ayínáni nene pí yanfwini? Ámá “Gorixomi ññf ñwíkwírorfná e epaxírfani?” oyaiwipoyiniñf síwániñf ñineainí neaiwapíyarigfá ayf obaxf ayá wí mídímídáni wíarf wíarf neadéronagfa nání pí yanfwini? Sa rípiñí oyaneyi. Amípi ññí upupígf neaikáraríñfpi pñí wíarírane negf íwf sñní mé ípeaaríñwápi pñí wíarírane nemáná Gorixo api e imónírfixiniñf wimónariñfpi imónanfwá nání ámá yamíyamúrónigf inarigfápa nene ení omí ñíxfíðiranéna enf neánírane axípi e oyaneyi. ² E neranéna Jisasomí —O nene Gorixomi ññf wíkwíroanfwá nání imóniñfpi mífkí íkirí wé roárfi enjorini. O ññf nífá ríwíyo ñíñíñfpi ñímeáwiniñíñf ñíyekwíroárfiróná wífpími xwámámf ñwírí ayá winípaxf wikárfapf nání paimímí enjorini. Ñwíapíñímeámáná ámi Gorixo tñní xixeni ñimóníñf mífkí ináyf síá íkwianfwf o éf ñweaññnamí wé náúmíñí éf ñweañjorini. Omí sñwfw owíñaxfdaneyi. ³ Ayá sipí seaimíxiriñf enf samíñf seaweri mepa enfa nání íwf yarigfáyf sipí ayá wí wikárfagfa aí xwámámf winjo —Ayf Jisaso nání rariñini. O nání píraníñf ññf mópoyi. ⁴ Seyíné íwf yarigfáyf seaikárarigfápi xwámámf ñwía ñíñíñfpi níwé sef wí sñní mífseapíkgírfani. ⁵ Nene ñiaíwene náníñf Bíkfwíyo enf rírfémíxf ñíñíñf eániñf rípi seyíné ríxa arfá ikeamogfárini, “Gf ñiaíwoxini, Ámíñá Gorixo síyikf ríreearíñfpi nání peayf mívianípaní. Píraníñf simíximíñíñf nání mífkí ríranáyf, ayá sipí mífsimíxípaní. ⁶ Ayf rípi nánirini. Ámá Ámíñáo ‘Gf ñiaíwírfani?’ ñíyáiwírí ññf síxf uyariñfyo síyikf urearí skwífa earí yaríñf enagí nání rariñini.” Bíkfwíyo e ñíñíñf eániñfpi seyíné ríxa peá mogfá enagí nání rariñini. ⁷ Seyíné Gorixo xeaníñf seaiméaaríñfpi dání xe síyikf oneareaníñf ríxa xwámámf ñwíera waríñoi. Ñiaíwí xano síyikf murearíñf wo rimóníñf? Oweoi, mimóníñf. Ayínáni xano xegf ñiaíwíyo wíariñfpa Gorixo ení axípi e seiaríñf. ⁸ E ñerí aí Gorixo xegf ñiaíwí ñíyoní síyikf urearíñf enagí nání seyíné síyikf mífseareapa ñeríñáyf, xegf

niaíwýfñé mimóní sa óf e dání niaíwýfñéníñí imóníñoi. ⁹ Rípi nání eni dñí mópoyí. Nene siní niaíwé enáná negí xwíá tño dání ápowa síyikí neareaagí aiwí wé ikwianjwíyo unjwíráragwáriní. Nene e neranéná naní nerí aiwí re ríseaimónariní, “Ápo Goríxomi —Dñí tñí imóníñí nípini imíxíñjo, ayí orini. Omí íñimí wuríñipaxímani.” ríseaimónariní? Oweoi, anjipaxí íñimí wuríñipaxí enagi nání e nerane dání nýimíñí tñjwaéne oimónaneyí. ¹⁰ Ayí rípi nánirini. Nene siní niaíwé enáná xwíá tño dání ápowa aníñí marfáí, síyikí ná biníñíñí nínearearíná “E níwiríná ayí naní imóníñípi wíwapiyaríñjwini.” wimónaríñípi neareaagía aiwí Goríxo síyikí nínearearíná síyikwí míníñí xfo imóníñípi nene ení imónanfáwá nání arirá owimínirí neareaaríñirini. ¹¹ Gíyí gíyí naní oimóníñíñirí síyikí nurearí siní e wiaríná yayí míwiní dñí sípini wiaríñirini. E nerí aí síyikí nurearíñípmi dání yayíwí numéra núísáná wáríñíyí náníñí níwerí wé róníñí ero níwayiróniro ñwearo epaxíriní.

Eriñ níwiríná uríñípi nánirini.

¹² Ayínání segí wé imíñí míxíwénjyí ámí ríá símíxíro síkwí xómíñí ikwífo seaíaríñíyí ámí irú pímxíníro nemáná ení neáníro Goríxomi xdfírixini. ¹³ Segí xómíñí xerjwímíni ñweañí muyíkinípa nerí ámí naní oimónirí óf símí iníñíyimi úfírixini. ¹⁴ Ámá nñí tñí míxí miní aríge píraníñí menaniréwíñiro aníñí miní ero síyikwí míníñí Goríxo “Ámá nioniyáyí e imóníñíñirini.” wimónaríñípi —Apí tñí xixení mimónígíyí Ámínáomi wí síñjwí winípiífámani. Apí tñí xixení oimónaneyíñiro aníñí miní ero éfírixini. ¹⁵ Segí wo Goríxo ayá nísearímíxirí seaíñípmi ríwí mamonígíñirí awíníñí mearoníñíñirini. Aiwá maiwí síxíyo nýiríná yíkí yaríñí bí tñí yíáná aiwá nípini yíkí imíxaríñípa segí wo sípí neríñíyo dání nýínéní axípi seaíníñirí píraníñí awíníñí mearoníñíñirini. ¹⁶⁻¹⁷ Segí wo Isóníñí —O xiráo imóníñípmi dání xanoyá amípi meapaxí imóníñjo aí aiwá ná biní nímíñirí nání amípi apí peá nímorí “Gí gwíáo xe meáwínígíni.” wimónagorini. Ámí ríwíyo dání ápo xwíyíá bí naní onimíxíñirí ríxíñí urítagí aí xano arfá míwíagí nání xwíyíá bí tñí naní onimíxíñirí ñjwí píyí núrínirí aiwí xfo xámí ríwí umonípi ámí ríwíyo níkinímónirí meapaxí mimóníñíñirini. Segí wo ámá óñíñí Goríxomi ríwí umoarígíyí yapí imóníñíñirí nánirani, íwí inarígíyí yapí imóníñíñirí nánirani, píraníñí awíníñí mearoníñíñirini.

“Seyíné siní kíkíñíñí mé ríxa náyo páwiaríñoi.” uríñí nánirini.

¹⁸ Seyíné Goríxo tfámíni níbiróná eníná amípi negí aríwéyí dñwí Sainaiyí ríñíñípmi dání síñjwí wíñiro arfá wíro egíapí wí míwíñaríñoi. Ayí dñwí ananí wé tñí fá xírípaxí imóníñípmi anjwí e nuróná ríá ápiáwí werí sfá xaiwí yidoaríñí ríwípi tñí ápiñjwí tñí nawíni eri yaríñjagí níwíñiro ¹⁹ pékákí ení tñí rínirí ikaxí xwíyíá ríñaríñípaníñí rínirí yaríñjagí arfá wigíawixini. Xwíyíá ikaxí níñíñí ríñaríñípi arfá níwiróná Mosesomi rísisí re urígíawixini, “Nene ámí Goríxomi arfá owianeyí.” míneaimónariní.” urígíawixini. ²⁰ Ayí Goríxo sekaxí “Ámá worani, memé aírani, dñwí rípmi amá níróñíñíyí, síñá nearo píkíñíñirini.” urípi nání wáyí winítagí nání e urígíawixini. ²¹ Ayí síñjwí e winífápi mñí yfíwí níñíro ñweapaxí enagi Moseso ení re ríñíñíñí, “Nioní wáyí níkaríñirí ení síñíñíñí ninaríñí.” ríñíñíñí.

²² Agwí ríná seyfné d́fwf eníná segf arfoweyf bagfá axfpimi mibf ríxa d́fwf Saioniyf rínñfpmínñf rémófawixíni. D́fwf apimi Nwtfá anñf sñf imónñoyá anf ikwfrónñerini. Anf apí Jerusaremíyf rínñf añnamí ikwfrónñfpirini. E añfnajf fá mropaxf imónñfpi awí neánimáná yayf néra wiápnarigferini. ²³ É amá Goríxoyá niaíwf xámñónñf imónñgíáyf — Ayf añnamí anñf ñweaprfá nání wígf yo f ríxa anamí ñwiráññfyrini. Ayf awí eánñgerini. E Goríxo, amá niyoni mí omómíximí eno ñweañerini. Dñf amá xwíáyo nñwearóná wé rónñf yarígfáyfyápi añnamí peyíaná Goríxo wé uroárñfyf tñf e, ayf erini. ²⁴ É Jísaso ení tñf erini. O xwíyá sñf Goríxo “E e niseaimfárini.” réoárñfpi nání negf wáwunf imónñorini. Ragf o niperfná puñfpi —Apí xwíyánñf nírínfná “Nioní péapimi dání seyfné dñf niyimñf imónñfpi meaprfárini.” rínñfpirini. Apí ragf eníná xíráo Keno xogwáo Aiborfomí pikíxwrfó wíáná puñfpi —Apí xwíáyo dání “Nioní nání enf meat.” rínñfpirini. Apimi seáyf e imónni. Apí nipiñf tñf e seyfné ríxa agwí barñoi.

“Goríxo neararñfpi arikwfkwf mñwipa éwanigini.” urñf nánñini.

²⁵ Xwíyá seararñomí arikwfkwf wípríxíñrí sñwf ainenaxídfpoyí. Negf arfowé eníná Moseso kwfá t́yo dání erírf wiagf aiwí arikwfkwf wígfáyf Goríxo prf umamófpimi mímúrogfá enagf nání seyfné ení añnamí dání erírf neaiarñomí arikwfkwf nñwirfnáyf, “Prf neamamómññrí enfapimi ananí nímúropaxenerini.” riyaiwinarñoi? ²⁶ Eníná o d́fwf Sainaiyf rínñfpmi dání xwíyá ráná xwíá rírímí pobonf nerí yaiwiámf méagf aiwí agwí ríná nenfápi nání Bíkwyo nírínñrí eánñf rípi nearñfñrí, “Nioníyá dñf t́n xwíarí ámi bí yaiwiámf nñmenífná xwíaríní marfát, añfna t́n ení yaiwiámf menífníni.” nearñfñrí. ²⁷ Xwíyá Goríxo nírínfná ámi býy ríñfpi, ayf rípi áwanf nearímfnñrí rínñí. Amípi anpá imónñpaxf mímónñfpi íníná anñf imónñwññgíññrí amípi anpá imónñpaxf imónñfpi —Apí xío xwíá amípi nímíxífná imíxñfpirini. Apí anpá imíxárímfnñrí nání rínñí. ²⁸ Ayínáni Goríxoyá xwiox́yo ñweañwápi wí anpá mímónñpaxf enagf nání omí yayf numerane “Enf eánñf Goríxo imónñfpi, ayf apífní?” nñyairwane awayíñf fá nñyamíxíñrane nñwearane xío e éfríxíñrí wimónarñfpi neranéná yayf winpaxf imónñfpi éwanigini. ²⁹ Negf Nwtfáo amípi sípi imónñfpi ríá narñfpanñf imónñjo enagf nání apí e éwanigini.

13

“ ‘Goríxo yayf winpaxfpi oyaneyí.’ niseaimónñfná rípi rípi éfríxíni.” urñf nánñini.

¹ Seyfné amá Jísasomí dñf nñwíkwf́roro nání séríxímeánñf imónñgíáyf nání dñf sípi wiarígfápi pñí mñwiárf ananí sñí wífríxíni. ² Amá wí “Amá anf mñ dánfyo aiwá míranf wiarñwñí.” nñyairwíroná maiwí añfnajfyo wígfá enagf nání seyfné amá anf mñ dánfyo arfá mikeamó aiwá míranf wífríxíni. ³ Segf séríxímeá gwf anfyo ñweagfáyf nání dñf arfá mikeamó seyfné ení nawíñf gwf nñwearónñf nímónñro arírá wífríxíni. Séríxímeá paimímf wiarígfáyf nání dñf peá mímó “Nene ení gfwf tñwaéne enagf nání axfpi e neaipaxrfáni?” nñyaiwiro arírá wífríxíni. ⁴ Amá fwf inarígfáyo ríxa nñmeánimáná inarígfáyorani, sñí mñmeánipa nemáná

inarigfáyoraní, niyoní Gorixó pírf umamonfá enjagi nání seyfné segf meánigfápi peayf niwianiro wí tñní fwf minimépa éfrixini. fwf ninirfná ayf Gorixoyá sñwfyó dání piaxf weánipaxípi yaríñjagfá nání raríñjini. ⁵ Xwfá tfyo niñwearóná nigwf nání dññf sipí seaiaríñjfpí xe áxeñwaríññf oneainirí sñwfw mívwinípa éfrixini. Bkwfyo nírinirí eáníñf rípi Gorixó xewaniró re ríñf enjagi nání raríñjini, “Nioni wí mívwarámó erí wí mísespísamó erí emfárini.” ríñf enjagi nání raríñjini. ⁶ Ayínáni nene wará sarfwá mimáriní Bikwfyo nírinirí eáníñf rípi rípxenerini, “Arirá niaríño, ayf Áminá Gorixó enjagi nání nioni wí wáf emiméini. Ámá pí pí nínikáiro aí Gorixomí dññf wíkwíroaríñjápí pírf nírakipaxf menini.” rípxenerini.

“Neaipenweagfáwa yagfápimi ikaníñf owianeyf.” uríñf nánirini.

⁷ Áminá xámí xwífá Gorixoyápí nísearéwapíyiro seaipenweagfáwa nání dññf irónfpoyí. Awa siní mípé niñwearóná néra núfasaná imónagfápi nání dññf nímoró Gorixomí dññf níwíkwíroaro yagfápa axfpi oyaneyinro ikaníñf wiaxfdfpoyí.

⁸ Jisasi Kiraiso imóníñfpi ámí xegf bí xegf bí imónaríñfmani. Aníñf imóníñfpi enjána dání apíni imónirí agwí riná ení siní axfpi imónirí ná rfwíyo ení aníñf miní axfpi imónirí enfárini. ⁹ Ayínáni xwífá Kiraiso neaiñjfpí nání ríñíñfpi marfái, xwífá xegf bí nání éwapínarigfá xixegfni imóníñfpi iniigf waxíññf xe oneamáronirí sñwfw mívwinípaní. Ayf rípi nánirini. Gorixó ayá nínearimixirí neaiñjfpimi dání dññf síxf níñránénáyf, nañf neaimixípxaf imóníñfpi xídaríñwini. Nañwfw nání ñwí ikaxfyo “Rípi ñwífaxini. Rípi ananirini.” ríñíñfpi dání wí dññf síxf neaíñpaxf menini. Ayínáni ámá xámí “Ñwí ikaxf ríñíñf apimi oxfdmíni.” níyaiwiro xfdigfáyf apí nañf wí wimíxíñfmani.

“Rídiyowá nání wayfá Gorixó wimónaríñf rípi éfrixini.” uríñf nánirini.

¹⁰ Nene iráf oníñfwá Jisasi Kiraiso rídiyowánirí neaiñíñfwá tññwaenerini. Rídiyowá Jisaso iníñfpi —Apí dññf níwíkwíroríñjfpimi dání ananíñfpi níñrane nañf imónaríñwápíriní. Apí ámá siní senfá añf rfkáriníñwámí dání yagfápimi xídarigfáyf bí nípxaf menini. ¹¹ Rípi nání dññf mópoyí. Apaxfpa imónigfá xwéowa xwiogwf o omí fwf none tñní negf ámá tñní yaríñwápí Gorixó yokwarimf oneaiñirí nañwfw nípkímáná ragf púfpí nímeámí awawá ñwíái ríñíñfwámí nípáwiro wíwífá neááiro aiwí nañwfw náo ámá ñweagf e bfanirwámíni ríá ikeaararigfárini. ¹² Ayínáni Jisaso ení xegf ámá agwf axfyoníñf minigfáyo xó nonerfna ragf púfpimi dání síyikwf múníñf Gorixó e imónífríxinirí wimónaríñfpi wimíxíñirí nání ákíñá fwí e bfanirwámí dání ríñíñf meaníñgíni. ¹³ Ayínáni nene ámá siní “Ñwí ikaxfyo ‘Apí ñwífaxini. Apí ananirini.’ ríñíñfpi oxfdaneyi.” rarigfáyf ñweagf e píñf níwílarimí o tññf e nání nurane dññf “Xfomí ayá wiayigfápa nene ení neaiarfná ayf ananirini.” oyaiwianeyí. ¹⁴ Ayf rípi nání seararíñjini. Añf bí xwíá tfyo nene aníñf íniná ñweanfwá nání mímóníñjagi aí añf añnamí rfwíyo imóníñfapi nene ñweawaníñgíñirí dññf níwíkwímorane yaríñwá enjagi nání raríñjini. ¹⁵ Ayínáni Jisaso neaiñjfpimi dání Gorixomí rídiyowá nání wayfá yayíni uméwaníñgíni. Negf maníyo dání ámá wíyo pí pí nurirfná oníni negf Ámináoríñíñf nurírane waropárf wíwaníñgíni. ¹⁶ Gorixó ámá xfoyáyf wíñíyo naññíni

wiuro dƵwƵ ikeamónigfáyo amípí bɪ mɪnɪ wiuro yarɪŋagfa nɪwɪnɪrɪfná yayf winarɪŋf enagɪ nánɪ seyɪné apɪ nánɪ arfá mikeamó nero éfɪrɪxɪnɪ. E neróná rɪdɪyowá nánɪ wayfá Gorɪxo wimónarɪŋfɪpɪ yarɪŋagfa nánɪ rarɪŋɪnɪ.

¹⁷ Segf áminá seyɪné Jisasomɪ píránɪŋf xɪdɪrɪxɪnɪrɪ seaipenƵeearigfáwami —Awa Gorɪxo yarɪŋf imɪmɪ wíáná nɪseaipenƵearɪfná egfápɪ nánɪ “Ayf apɪ nánɪ enƵwárɪnɪ. Apɪ nánɪ enƵwárɪnɪ.” urɪpɪrfáwarɪnɪ. Awamɪ arfá nɪwiuro ínɪmɪ nɪwɪrɪnɪrónáyf, awa nɪseaipenƵearóná wigf dɪŋf rɪfá muxé dɪŋf yayf nɪyaiwiuro seaipenƵeapɪrfárɪnɪ. Seyɪné e mepa nerónáyf, nanf imónɪŋfɪpɪ wɪ seaimɪxɪnɪfá menɪnɪ.

¹⁸ Amípí none neranéná píránɪŋf fá nɪyamɪxɪnɪrɪ éwanɪgɪnɪrɪ nerane nánɪ re neaimónarɪnɪ, “Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ píránɪŋf wé rónɪŋfɪpɪnɪ néra warɪŋwɪnɪ.” neaimónarɪŋagɪ nánɪ seyɪné none nánɪ Gorɪxomɪ xwɪyá rɪrɪmɪ wípoyɪ. ¹⁹ Nionɪ pɪrf nɪrakɪarɪŋfɪpɪ anɪpá imónáná seyɪné tɪámɪnɪ anɪnɪ bɪmɪfá nánɪ Gorɪxomɪ rɪxɪŋf ayá wɪ urɪrɪxɪnɪrɪ dirɪrf seaiarɪŋɪnɪ.

Gorɪxomɪ nurɪfná urɪŋfɪpɪ nánɪrɪnɪ.

²⁰ Gorɪxo —O ámá nɪwayɪrónɪro ŋeapaxɪpɪ nánɪ mɪfkɪ ikɪŋorɪnɪ. Oyá dɪŋfyo dánɪ negf Áminá Jisaso xwárɪpáyo dánɪ ámɪ sɪŋf neri wíápnɪmeanɪrɪnɪ. Ragf o nɪperfná púfpimɪ dánɪ xwɪyá nɪyɪmɪŋf imónɪŋf Gorɪxo “E e nɪseaimɪfárɪnɪ.” réroárɪŋfɪpɪ anɪŋf wayɪroárɪŋf enagɪ nánɪ sipɪsipɪ imónɪŋwaéne neamearɪŋf xwé imónɪŋorɪnɪ. ²¹ Seyɪné amípí Gorɪxo wimónarɪŋfɪpɪ nɪpɪnɪ epaxɪ imónɪpɪrɪ nánɪ seaimɪxɪwɪnɪgɪnɪ. E nerfná Jisat Kiraiso —Anɪŋf íníná seáyɪ e numepaxɪ imónɪŋo, ayf orɪnɪ. O seaiŋfɪpimɪ dánɪ pí pí xfo yayf wɪnɪpaxɪ imónɪŋfɪpɪ imónɪrɪxɪnɪrɪ seaimɪxɪwɪnɪgɪnɪ. “Aga e imónɪwɪnɪgɪnɪ.” nimónarɪnɪ.

Yoparf urɪŋfɪpɪ nánɪrɪnɪ.

²² Gf nɪrɪxɪmeáyɪné, enf rɪrɪmɪxɪf nionɪ seaíá rɪpɪ sepiá ayá wɪ nɪrɪrɪ meapa neri nánɪ rɪpɪ re osearɪmɪnɪ, “ ‘Píránɪŋf arfá ókɪarf nɪmónɪrane apimɪ oxɪdaneyɪ.’ yaiwípoyɪ.” osearɪmɪnɪ. ²³ Seyɪné rɪpɪ nánɪ nɪjɪfá imónɪpoyɪ. Negf nɪrɪxɪmeá Timotio rɪxa gwɪ anɪyo dánɪ wárɪawɪxɪnɪ. O sɪnɪ mé nionɪ nɪmeááná yawawi nawɪnɪ nɪbɪrai sɪŋwɪ seananɪwɪrɪnɪ. ²⁴ Segf seáyɪ e nimónɪrɪ seaipenƵeearigfáwami tɪnɪ Gorɪxoyá imónɪgɪfá nɪyonɪ tɪnɪ none nánɪ yayf neawiemeaipoyɪ. Ámá nionɪ tɪnɪ Itari pɪropenɪsɪyo re ŋweanɪwáyf yayf seaiwárenaparɪŋwɪnɪ. ²⁵ “Gorɪxo nɪyɪnénɪ ayá seaiwianɪwɪnɪgɪnɪ.” nimónarɪnɪ.

Payí Jemiso eaŋnarini.

Payí rina áamá Jisasomi dɨŋf wɨkwíroarigíáyo mɨxí uxí dowárarɨŋagá nánɨ amí amí numiamoro wí eŋf nimónɨro aŋf apí apimí urfɨngíáyo nánɨ Jemiso eaŋnarini. Xewanɨŋo nánɨ áwanf píranɨŋf mɨrɨnɨŋf eŋagɨ aí “Jisasomi xogwáo, Jemiso yɨ rɨnɨŋorɨani?” waiwiarɨŋwáorini. Jisasoyá siyikí imónigíá Jerusaremí ŋweagíáyo wipenweagíá seáyo e imónɨŋorini (Wáf wurimearigíáwa 15:13, 21:18). Jisaso rɨxa aŋɨnamí nɨpeyimáná xwiogwí rɨxa obaxí onimíapí nɨpwémáná eŋáná Jono áamá wí “Jisasomi dɨŋf wɨkwíroarɨwini.” nɨrɨro aí omí píranɨŋf nuxídɨrɨná epaxípi tɨni xixeni mé yarígíápi nánɨ arfá nɨwirí nánɨ ayí re oyaiwípoyɨnɨrɨ “Jisasomi píranɨŋf nɨxídɨrɨná epaxípi, ayí ripɨrɨani? Ripɨrɨani?” oyaiwípoyɨnɨrɨ payí rina nɨrɨrɨ eaŋnigini.

1 Jemisoni —Nionɨ Gorixomí tɨni Jisasi Kiraisomí tɨni xɨnánɨnɨŋf nimónɨrɨ omɨŋf wiarɨŋá wonɨrini. Nionɨ payí rina gí áamá Jisasomi dɨŋf wɨkwíroarigíáyné nánɨ —Seyíné gwí bɨ bɨ wé wúkaú síkwí wáu apɨyíné wí eŋf nimónɨro ŋweagíáynérini. Ayíné nánɨ payí rina nearɨ yayí seawárenaparɨŋini.

“Iwamfó neaíwapiyarígíápi eŋf neaeámixipaxɨrini.” urɨŋf nánɨrini.

2-3 Gí nɨrɨxímeáyíné, seyíné rɨxa nɨjía ripɨ imónɨŋo. Jisasomi dɨŋf nɨwɨkwíroróná eŋf neánɨro rífa xɨdarɨŋonɨrɨ iwamfó seaíwapiyíápi xwámámí nɨwiéra nurónáyí, xeanɨŋf ríá tɨŋf ríwíyo seaímeanfápi eni xwámámí wipaxí imónɨpírɨrini. Seyíné nɨjía e imónɨŋagá nánɨ xeanɨŋf xixegɨnɨ seaímeááná kíkí mí mimónɨ “Dɨŋf nɨjía neainɨnɨfápi nánɨ rífa neaímeaarini?” yaiwírɨxini. 4 Áamá xeanɨŋf wíkararigíápi xwámámí nɨwiéra núfasáná imónɨpaxí imónɨŋfpi seyíné eni axípi imónɨpírɨfa nánɨ xwámámí nɨwiéra úrɨxini. E neróná Gorixó gí áamá e imónɨrɨxɨnɨrɨ wimónɨŋfpi bɨ mɨmúro nɨpinɨ píranɨŋf nɨyíparómɨnɨróná wé roarɨngíáyné xixeni e imónɨpírɨrini.

“Dɨŋf emf saímf mɨmoŋɨni.’ nɨseaimónɨrɨná Gorixomí rɨxɨŋf urfɨrɨxini.” urɨŋf nánɨrini.

5 Sinɨ dɨŋf nɨpikwini emf saímf mɨmoarɨŋf go go “Xeanɨŋf nímeaarɨŋfpi, ayí apí nánɨ rífa nímeaarɨni?” mɨyaiwipa nerɨnáyí, xewanɨŋo Gorixoyá dɨŋf tɨni dɨŋf emf saímf e mopaxí oimónɨmɨnɨrɨ omí rɨxɨŋf urfɨwɨngini. Gorixó áamá nɨyoni yanf nɨwirɨná sɨmí tɨni mɨwí yanf ewanií nimónɨrɨ xwéni mɨnɨ wiarɨŋo eŋagɨ nánɨ ananɨ rɨxɨŋf urfɨwɨngini. 6 E seararɨŋagɨ aí rɨxɨŋf nurɨrɨná dɨŋf bɨ biaú nɨmorɨ “Gorixó aga nepa nɨniapɨnɨfenɨŋo? Mɨniapɨpa enɨrɨfenɨŋo?” mɨyaiwí aga xixeni dɨŋf nɨwɨkwírómáná “Nepa xixeni niapɨpaxorini.” nɨyaiwirɨ rɨxɨŋf urfɨwɨngini. Áamá dɨŋf bɨ biaú moarɨŋf go go rawírawáyo imeamfkwí nerɨná imɨŋf nɨxemi urɨ nɨxemi bɨrɨ yarɨŋpɨnɨŋf imónɨŋagɨ nánɨ 7 áamá ónɨŋf imónɨngíáyo bɨ re mɨyaiwipa éfɨrɨxini, “Gorixomí rɨxɨŋf uráná ó ananɨ nɨniapɨnɨŋo.” mɨyaiwipa éfɨrɨxini. 8 Áamá ayí dɨŋf nɨmoróná ná bɨnɨ mamó dɨŋf nairoayirɨ nero moro amípi eni neróná “E oemini.” yaiwíápi nɨ mé xegí bɨ xegí bɨ ero yarígíáyo eŋagɨ nánɨ e mɨyaiwipa éfɨrɨxini.

Ámá d́wíw íkeamónigfáyí t́nì amípí mímúrónigfáyí t́nì apiaú nánirínì.

⁹ Segí sérìxímeá d́wíw íkeamónigfáyí re nìyaiwirow m̀nìf s̀nà meakínf́rìxìnì, “Nionì Jisaso neaiñf́pimì d́nì Gorìxo seáyí e nìmìxìñonìr̀f́anì?” nìyaiwirow m̀nìf s̀nà meakínf́rìxìnì. ¹⁰ E nerì aì sérìxímeá amípí wí mímúrónigfáyí re nìyaiwirow m̀nìf s̀nà meakínf́rìxìnì, “Nionì Gorìxoyá s̀nàwíyo d́nì sa ikwiárìnìñáonìr̀f́anì?” nìyaiwirow m̀nìf s̀nà meakínf́rìxìnì. Ará siyí p̀yí nerì piéroarìñpa ayí enì anìñf́ m̀nìweá axípi apaxí mé pepírf́a enagì nánì rarìñnì. ¹¹ Seyíné nìj́f́arìnì. Sogwí xaiwí nìwepínìr̀r̀ nánìr̀f́nà ará yeáyí yíkìáráná xegí siyípi p̀yí nerì nìpiérìnowir̀f́nà xámì awìaxí imónìñf́pi s̀nì mímónì xwírf́a inarìñf́rìnì. Ámá amípí wí mímúrónigfáyí enì “E nerínná ámì b̀ t́nì b̀ t́nì nìmeapaxírf́rìnì.” yaiwiarìgíf́pi s̀nì nìxída nuróná s̀nì mé nero axípi e pepírf́arìnì.

Íwí oépoyìnìr̀r̀ wímearìñf́pi nánì urìñf́ nánìr̀f́nì.

¹² Ámá Gorìxomì x́f́darìñagífa nánì xeanìñf́ wímearìñf́ nìpimìnì xwámámí nìwiéra núf́asáná enáná Gorìxo yayí nìwimorì d̀ñf́ nìyìm̀nìf́ imónìñf́pi —Apì nánì nìr̀f́r̀f́nà “Ámá nionì d̀ñf́ s̀xí nìyarìgífa g̀yí g̀yo umìnì wimf́arìnì.” r̀nìñf́pìr̀r̀nì. Yayí nìwimorìnná d̀ñf́ nìyìm̀nìf́ apì s̀xí umimónífa enagì nánì ámá xeanìñf́ wíf́ayo xwámámí yarìgíf́ayí Gorìxoyá d̀ñf́ t́nì yayí wìpaxíyírf́rìnì. ¹³ Ámá xeanìñf́ wímearínná re m̀r̀p̀pa éf́r̀xìnì, “Gorìxo nionì íwí oenìr̀r̀ xeanìñf́ apì nìwapiyírf́rìnì.” m̀r̀p̀pa éf́r̀xìnì. Ayí r̀p̀pi nánìr̀f́nì. Gorìxo ámá wí x́omì íwí oenìr̀r̀ wìwapiyipaxí mímónìñorìnì. Xífo enì ámayo íwí oépoyìnìr̀r̀ wìwapiyarìñjomani. ¹⁴ Oweot, nene newanìñene wine wine pípi nánì nìneaimónìr̀f́nà f́epá nìneainìr̀ñf́pimì d́nì íwí oépoyìnìr̀r̀ nearf́peaarìñf́rìnì. ¹⁵ Apìxí nìaiwí agwí nerì xìrarìgíf́apa f́epá neainarìñf́pi nìaiwí agwíñnìf́ nerì íwí ayí nìaiwíñnìf́ xìrarìñwárìnì. Íwí ayí nìaiwíñnìf́ nìxìr̀m̀áná nìaiwí xwé iwìaroarìñf́pa íwí yáríwápimì d́nì nìperane anf́narìñwárìnì. ¹⁶ Gí nìr̀xímeáyíné, d̀ñf́ s̀xí seayìñáyíné, nionì re searf́api, “Seyíné íwí oépoyìnìr̀r̀ seaiwapiyarìñf́pi pípimì d́nì marf́ái, apimì d́nì seaiwapiyarìñf́rìnì.” searf́api p̀nì nìwiárìro yapí méwapiñpanì. ¹⁷ Pí pí nanf́ imónìñf́pìr̀anì, pí pí awìaxí imónìñf́pìr̀anì, g̀mì d́nì marf́ái, anf́namì d́nìnì neaimearìñf́rìnì. Ápo Gorìxo —O pí pí anf́namì wíá onarìñf́pi nánì m̀kí ikìñorìnì. Sogwí onapámìgí nìnìr̀f́nà sepiá imónìr̀r̀ r̀p̀f́wí imónìr̀r̀ yarìñf́pa nìmónìr̀r̀ ámì xegí b̀ imónìr̀r̀ xegí b̀ imónìr̀r̀ yarìñjomani. Onì amípí awìaxí imónìñf́pi anìpá neaiaparìñf́rìnì. ¹⁸ Amípí o imìxìñf́pi nìpimìnì d́nì ná b̀nì ayí nene aiwá nìwákwiní mìnìf́nìf́ oimónìf́poyìnìr̀r̀ xewanìño “E étmìgìnì.” wimónìñf́pimì nìxídf́d̀nìr̀r̀ oyá xwíyífa nepa imónìñf́pimì d́nì nene neameañf́rìnì.

“Xwíyíf́api xìxenì arf́a nìwirow neróná r̀p̀pi r̀p̀pi yarìgíf́arìnì.” urìñf́ nánìr̀f́nì.

¹⁹ Gí nìr̀xímeáyíné, d̀ñf́ s̀xí seayìñáyíné, apì nìpìnì nionì searf́api seyíné rìxa nìj́fa imónìñagífa aiwí r̀p̀pi osearìmìnì. Arf́a owianeyìñiro s̀nàwí nanìro aì apaxí mé nìwiápìñm̀earo xwíyífa m̀r̀p̀panì. Wikí enì anf́nì mónìpanì. ²⁰ Ámá wikí nónìro neróná wé rónìñf́ Gorìxo wimónarìñf́pi t́nì xìxenì m̀yárarìgífa enagì nánì rarìñnì. ²¹ Ayínnàni segí íwí s̀nì yayarìgíf́api —Bì nánì “Onìmiárìnì.” yaiwiarìñagífa aiwí nìpìnì piaxíñnìf́

seaeánariñfpirini. Apí nipiñi emi míméamf nero seáyí e mimónipa neróna xwiyá ámá aiwá iwá urarigápa segf xwioxýo Gorixo iwánini seauriñfipimi —Xwiyá apí seaurfkiemeapaxí imóniñfpirini. Apimi nimimniro “Píraniñf oxídimini.” yaiwírixini. ²² Yapí néwapniro “Xwiyá apí aráni n#wiranená apáni yariniwini.” miyaiwí “Apí pí riniñfpi tñi xixeni oxídaneyi.” niyaiwiro xixeni e éfrixini. ²³ Ayí rípi náni searariñni. Ámá xwiyápi ará n#wiro aí xixeni méfáyí, ayí ámá xixéáyo gí s#mimañf arige rfa imóninri sñwí onimiápi ainenfo yapí imóniñoi. ²⁴ Xegí s#mimañfyo xixéá tñi sñwí nainenimi numána apaxí mé “Gí s#mimañf e rfa imónini?” yaiwípi náni ará ikeamoarñorini. ²⁵ E nerí aí ámá ñwí ikaxí awiaxí imóniñfipimi —Apí iwí yariniwápipimi dani gwñiniñf neayárininiñfpi neaikweawáripaxí imóniñfpirini. Ámá apimi aniniñf sñwí agwí n#winiro xídarigáyf óniñf wí mimóniñoi. Ará n#wiróna dñf ará mikeamó pí pí riniñfpi tñi xixeni nixídro yarína Gorixoyá dñf tñi yayí winipaxí imóniñfpi wimeanfárini. ²⁶ Ámá wo xegí mañyo dani n#sanri m#ripa nerí aí “Nioní Gorixomi píraniniñf nixídrí yariniñonini.” niyaiwinifnáyí, xewaninjo yapí éwapñarini. Xewaninjo “Gorixomi píraniniñf nixídrí yariniñi.” niyaiwinri yariniñfpi ení rániñf imónini. ²⁷ Ámá negí ápo Gorixo “Ayí siyikwí miní egáyí nioní píraniniñf nixídariniñoi.” waiwiariñfí rípi yarigíárini. Uyipeayf ikeamónariñagfa n#winiróna arirá wiro apixí aníwa ikeamónariñagfa n#winiróna arirá wiro ayá udunipaxí ámá Gorixomi m#xídarigáyf yarigápi nene ení xoneaxímeanri miyaiwipa ero yarigíárini.

2

“Wíyo wé ikwianwíyo ñwñrariro wíyo paimimf wiro mepani.” uriniñf nániniñi.

¹ Gí nríxímeáyíné, seyíné negí Áminá Jisasi Kiraisomi —O Gorixo níknriñf ñweañfpi tñi xixeni nimóniriñf ñweañorini. Omí dñf n#wikwíroróna seáyí e imónigáyo wé ikwianwíyo ñwñrariro sipí imónigáyo paimimf wiro mepa éfrixini. ² Ayí rípi searariñni. Seyíné Gorixomi yayí wianro náni awí eánigé ámá waú —Wfo amípi wí mímúroniñorini. Rapirapí awiaxí niyiniñf wé ramaxí sñá gorí tñi imixiniñf wá íkíkí ninimána fwiapforini. Wfo amípi mayf sa ikwiarininiñf imóniñorini. Rapirapí kíyí óf miní yáñjú niyiniñf wá fwiapforini. ³ Awaú fwiapaná seyíné rapirapí awiaxí yiniñomi ayá tñi yayí n#wiro “S#mf re ikwianwí nañf imóniñf rínamí ñweaí.” xwiro amípi mayf sa ikwiarininiñf imóniñomi “Xwí yáni j#erani, negí síkwí tñj rerani, ñweaí.” uriro nerónáyí, ⁴ “Apimi dani meyrónipa yariniwini.” riseaimónarini? Oweoi, sewaniñfíné ríxa neyróniro “Wiene seáyí e imóniri wiene sipí imóniri enwini.” niyaiwiróna ámá opisí aníyo dani xwírixí yarína eyiroarigáwa dñf inimi níkwíronimána eyiroarigápa seyíné ení axípi dñf inimi níkwíronimána eyíronariñowa. ⁵ Gí nríxímeáyíné, dñf sixí seayiniñf, ará nípoi. Gorixo ámá xóyá imónifrixiniñf ía niyamixírná ámá xwíá tño dñf niyíyo sñwíyo dani ámá amípi mayf sa ikwiarininiñf imónigáyf dñf n#wikwíroriniñfipimi dani amípi Jisaso neainiñfpi wí mímúronigáyf imónipírfá náni ía muyamixípa enírani? Ayí xegí xwioxýo —E ámá xómi dñf sixí uyarigáyo “Niñweapfirárini.” urinerini. E ñweárixiniñf

fá muyam+xípa enjraní? ⁶ Seyfne e neróná áamá sa ikwiárinigfáyo ayá wimoarigfáriní. Áamá xeaníhí niseaikáriro xwíríxí oumeaneyíníro enj nápémí nuro opisí anj tñhí e seawárarigfáyí gíyíríní? Ayí áamá amípí xwíá re wenjípí wí mímúronigfáyí meníraní? ⁷ Ayí ení yoó nanj seyfne Kiraisomí xfdaríhagfá nání seanwiráriníhípímí ikayíwí mumearípa yarigfáraní? ⁸ Seyfne h́wí ikaxí negí míxí ináyí Jisaso nearíhí Bíkwoyo re níríníri eáníhí rípí, “Jíwaníhoxí nání dñhí sípí inaríhípa áamá síh́wí wíníí gíyí gíyo ení axípí wíríxíní.” níríníri eáníhí apí xíxeni níxídíronáyí, nanj yaríhó. ⁹ E nisearíri aí seyfne áamá seáyí e imónigfáyo píráníhí umero sípí imónigfáyo paimímí wíro nerónáyí, f́wí nero h́wí ikaxí ríníhípí wíaikíarigfáyíne enagfá nání apímí dání xwíyíá meárinípaxíriní. ¹⁰ Ayí rípí náníriní. Áamá h́wí ikaxí ríníhí nípímíní píráníhí oxídímíníri nemáná ná bimíní níwíaikírínáyí, xwíyíá áamá h́wí ikaxí nípímíní wíaikíáyí meáriníápa axípí e meárinípaxíriní. ¹¹ Ayí rípí nání seararíhíní. Bíkwoyo h́wí ikaxí re níríníri eáníhí rípí, “Meánigfáyíne f́wí minípání.” ríhó, ayí h́wí ikaxí “Níwíáfpínímearí áamá mípíkípaní.” ení ríhínigíní. Seyfne meánigfáyí tñní f́wí minípa nero aí níwíáfpínímearo áamá nípíkírínáyí, h́wí ikaxí ríníhípí wíaikíáyíne imóníhagfá nání raríhíní. ¹² Ayínání pí pí seyfne nerónáraní, níríronáraní, re níyaiwíro dñhí tñní éfíríxíní, “H́wí ikaxí ríníhípí —Apí f́wí yaríh́wápímí dání gwíníhí neayáriníhípí neaikweawárpaxí imóníhípíriní. H́wí ikaxí ríníhí apímí dání Goríxo eyeyírómí neainífáriní.” níyaiwíro dñhí tñní éfíríxíní. ¹³ O áamáyo eyeyírómí níwíríná áamá wígí wíyo ayá murímíxí wíaríh́gíáyo xfo ení ayo ayá murímíxí xíxeni xwíyíá umeáriníá enagí nání raríhíní. E nerí aí wígí wíníyo ayá nurímíxíri wíaríh́gíáyo xfo ení ayo ayá urímíxáná apímí dání xíxeni roayíronípfírífáriní.

Áamá arírá míwípa neróná “Goríxomí dñhí wíkwíroníhíní.” rínaríh́gíáyí nání uríh́gíáyí náníriní.

¹⁴ Gí níríxímeáyíne, áamá go go wíyo arírá bí míwí “Goríxomí dñhí wíkwíroníhíní.” nírínírináyí, o “Dñhí wíkwíroníhíní.” rínaríh́gíáyí surfímá imóníní. “O áamá nání dñhí sípí míwíní ‘Goríxomí dñhí wíkwíroníhíní.’ raríh́gíáyí dáníní erfíkíemeánípaxíriní.” ríseaimónaríní? Oweoi. ¹⁵ Segí séríxímeá wo ámí wo iyíá náníraní, aiwá síá ayímí níníhípí náníraní, d́fwí ikeamónaríhagí níwínírfíná ¹⁶ amípí xfo d́fwí ikeamónaríhípí bí míní míwí re nurírfínáyí, “Joxí ‘Níwayíroníri onjweaní.’ nimónaríní. Joxí nurí ríá rísiníní nání iyíá páníri agwí ímí ríyíní nání aiwá nírí eí.” nurírfínáyí, “Amípí xfo d́fwí ikeamónaríhípí nání xwíyíá e urfápi ananí arírá wípaxíriní.” ríseaimónaríní? Oweoi, ráfníhí imóníhípíriní uraríní. ¹⁷ “Goríxomí dñhí wíkwíroníhíní.” raríh́gíáyí ení axípí imóníní. Áamáyo arírá míwí sa apíní nírírfínáyí, dñhí wíkwíroaríhí apí ríxa íkwíkwí yíní. ¹⁸ E nerí aí áamá wo re nírínífáriní, “Áamá wí Goríxomí dñhí níwíkwíroríná áamáyo arírá wíaríhagfá aiwí nioní áamáyo arírá míwí Goríxomí dñhíní níwíkwíroríná ‘Ayí ananíriní.’ nimónaríní.” Áamá wo e níríníá enagí aí nioní omí re urímífáriní, “Joxí áamáyo arírá míwí ‘Goríxomí dñhí wíkwíroníhíní.’ raríh́gíáyí nioní ‘O nepa dñhí wíkwíroní.’ síaiwímí nání aríge níwapíyíáná ‘Neparíní.’ yaiwímíhíní?” nuríri ámí re urímífáriní, “Joxí ‘O “Goríxomí dñhí wíkwíroníhíní.” raríh́gíáyí neparíní.’ níaiwírí nání áamáyo arírá wíaríh́gíáyí dání síwapíyíáná ‘O nepa dñhí

wikwíroni.' naiawiríni." nuriri ¹⁹ re urimfáriní, "Joxi dñj re niyaiwiri ikwíronjini, 'Nwá ímóniño, ayí ná woni Gorixorini.' Joxi dñj e niyaiwiri níkwíroríná nanj yarinqagi aiwi rípi nání eni dñj rímonjini? Imfóyí eni dñj axípi niyaiwiro níkwíroro aí Gorixo ría ikeaarínfá enjagi nání enj óf ikárinarigfáriní." nuriri ²⁰ re urimfáriní, "Majimají ikárinarinj roxini, ámayo arírá m'wí 'Gorixomi dñj wikwíronjini.' rarinjpi 'Surímá ría ímónini?' niyaiwipaxoxiraní? ²¹ Enjína negí arfo Ebirfamo sekaxí Gorixo urípi tñi xixeni xegí xewaxo Aisako sñjá íráf noga peyinñe dání ridiyowá eminiri yaríná Gorixo o e éfpimi dání 'Wé róninjorini.' miráripa reñiniginí? ²² Ayínáni nene dñj re yaiwipaxíriní, 'Ebirfamo Gorixomi dñj níkwíroríná dñjini wikwíronjimaní. Gorixo urinjpi xixeni nerfíná wikwíronj enjagi nání dñj o wikwíronjpi xewanño arfá n'wiri enjipimi dání yóf ímóninjirini.' yaiwipaxíriní. ²³ Rípi eni yaiwipaxíriní, 'Negí arfo e nerfíná xfo nání Bikwíyo re n'riniri eáninj rípi, "Ebirfamo Gorixomi dñj wikwíróagi nání 'Wé róninj ímóninjorini.' yaiwiniginí." n'riniri eáninjpi xixeni ímóninjiginí. Ayínáni Ebirfamo Gorixo tñi níkwíroríná emearinj woyí ragfáriní?" yaiwipaxíriní." urimfáriní. ²⁴ Agwí seyíne nijfá re ímóniño, "Ámá 'Nioni Gorixomi dñj wikwíronjini.' rarinjipimi dání Gorixo 'Wé róninjorini.' rárarinjimaní. Xfomi dñj níkwíroríná xfo wimónarinjpi yarinjipimi dání 'Wé róninjorini.' rárarinjirini." Api nání seyíne ríxa nijfá ímóniño. ²⁵ Enjína iyí ede dání wagfá Rexapiyí rininj—Í Josuao ámá waú anj apimi sñjwí owínarípiyiniri uowarénapána nipemeámi nuri óf wíyo uowárinjirini. Í eni axípi Gorixomi dñj níkwíroríná e éfpimi dání Gorixoyá sñjwíyo dání apixí wé róninj mimónipa reñiniginí? ²⁶ Ayínáni re ríparíriní, "Ámá dñjpi sini sixí mínjáná waráo piyí enjpa ámá Gorixo e érixiniri wimóninjpi mé dñjipini wikwíroarigfápi axípinj nimóniri ikwíkwí yini." ríparíriní.

3

"Pí pí xwíyá rarinjwápi nanjini ríwaniginí." urinj nánirini.

¹ Gí n'rixímeáyíne, Gorixo ámá wigí winiyo uréwapiyarigfáyo yarinj imimí n'wiríná awayini m'wí enfá enjagi nání segíyí wí obaxí ámayo ouréwapiyaneyinro mimónipa érixini. ² Nineneni piráninj oyaneyiniri éwáyí nóreámioarane sipini ikárinarinjwá aí ámá manjpa tñi n'rirfíná móreámioapa nerínáyí, Gorixoyá sñjwíyo dání ríxa wé róninj ímóninjorini. Pí pí íwí feapá winimniri yarinjpi nání eni anani ía yamixinarinjorini. ³ Nene osí imaní ouniri nerfíná rarinjwápi nání dñj omoaneyí. Ainíxí onimíá b' xegí manjyo s'wí íkwírárinjwápi dání g'imini ge ouniri kinimixáná manjini marfái, osí noni eni ámini warinjirini. ⁴ Ai sipixí eni xwé ímóniri iminj enj eáninj nerfíná níxemi uri yarinqagi aiwi ominj meariño "Ámini ounini." níwimóniri pará onimíápi tñi aí ámini méána ámini warinjirini. ⁵ Negí manjyí eni axípi ímónini. Wará n'rimini nání onimíápi enjagi aí apimi dání ámá "Seáyí e ímóninj apí epaxonirini." n'riro m'xí meákinarigfáriní.

Ai ría b' onimíápi m'roarfagi aiwi íkfá xwé b' n'pini ría nowáripaxíriní.

⁶ Negí manjyí ríáninj wearinjyíriní. Sipí b' onimíá marfái, ayá wí epaxíyíriní. Negí warárimí wí e enjagi aiwi wará n'rimini xwírfá

neaimixariniyifirini. Ríá negí maníyo dání weariniñpi — Apí pípimi dání marfái, sa ríá xwé Seteno wenfárimí dání mironiniñpini. Apí amipi nene oniná dání néra yariñwápi rímeniniñwiniñfí neaeánariñfiri. ⁷ Ayí rípi searariniñi. Xámí naníwí xixegíni ayí ayí, sírani, inífrani, agwífarani, iniñgíyo yariñyifirani, áamá iwí oimóniri yapemixána ayí iwí imónagfirini. Agwí ení nene iwí oimóniri yapemixána anani iwí imónariñfí enjagí aí ⁸ áamá go naníwí sayí yapemixarigfápa xegí maní ení oyapemixiniñfiri neríná xixeni e epaxí imónini? “Gí maní aniniñfí saminiñfí níwífriri níra úimigini.” níyaiwirí aiwí wí e epaxí mimónini. Maníyí sípí nání neríná kikiáfá bí yariñfímani. Sidiniñfí áamá píyí omimí yariñfípi magwí inini. ⁹ Manípá tñni negí Áminá imóniniñfí ápo xwéomi yayí wirane áamá xóniniñfí nimóniri ñweáfrixiniñfí neaimixiniñfí wíniyo ikayíwí urirane yariñwáriní. ¹⁰ Ayínání maní axípámí dání yayí wirane ikayíwí urirane yariñwáriní. Gí nírixímeáyíne, “Nene e neranéná ayí apánirini.” riseaimónarini? ¹¹ “Iniñfí siminiñfí siririkí axíyimi dání naní wú meari píyaní eaariniñfí wú meari epaxfirini.” riseaimónarini? ¹² Gí nírixímeáyíne, “Íkfá pikí winami dání sogwí oripí wepaxfirini.” riseaimónarini? “Wainí uraxí wírimí dání íkfá pikí sogwí wepaxfirini.” riseaimónarini? “Iniñfí siminiñfí iwamá tñfí meariniñfí wúmi dání ámi iniñfí naní wepaxfirini.” riseaimónarini?

Áamá dñfí émfí saímí Goríxo tñfími dñfípi moarigfáyí yariñfípi nání uriniñfí nánirini.

¹³ “Nioní dñfí émfí saímí morí níjáfá imóniri enjónirini.” yaiwinarigfá gíyí gíyí nene “Ayí wigí yaiwinarigfápi tñni xixeni iyí rimóniñfí?” wai-wianíwá nání woxini woxini nemeíná awayini nimónimáná naní ero dñfí émfí saímí nímománá naní ero yariñfípi dání apí nene neaiwapiyifirini. ¹⁴ E nerí aí segí xwioxíyo dání wíyo sípí dñfí ayá wí ríá tñfí waiwiro nionini seáyí e oimóniminiñfí imimí wiro nerónáyí, dñfí xerwí e nímoróná seyíne napa imónigfápi rítí níniro míxí nímeakiniñfípa éfrixini. ¹⁵ Áamá wigí wíniyo sípí e níwikaríroná “Dñfí émfí saímí nímorane yariñwini.” yaiwinarigfápi, ayí anínamí ñweañoyá dñfíyo dání níyaiwiro yariñfímani. Dñfí áamá Goríxomí míxídarigfáyo dání imóniri áamá Goríxo nání dñfí wí mímo wíwaniniñfí nánini mónarigfáyo dání imóniri enjipirini. Obíyíyáyo dání ení imóniri enjipirini. ¹⁶ Ayí rípi nání searariniñfí. Áamá wigí wíniyo sípí dñfí waiwiro nionini seáyí e oimóniminiñfí imimí wímiñfí yariñfí enjónáyí, áamá píraniniñfí mñweá uyíniñfí nero sípí xixegíni néra warigfá enjagí nání searariniñfí. ¹⁷ E nerí aí áamá dñfí émfí saímí anínamí dñfípi nímoró yariñfípi aga xegí bí imóniniñfí nání ayí rípi yariñfíarini. Xámí síyikwí míni ero wigí wíniñfí tñni xepixepá mironí mepi tñniro awayiniñfí yapeniñfí imóniro wigí wíniñfí xwíyí uráná píraniniñfí arfá níwiro dñfí yaiquiroro wíniyo wá bí onímiápi níwianí xwapí ayá wí níwianíroná íkfá nanína sogwí obaxí weariniñfí yapi nimóniro wíniyo wíro wíniyo símfí símfí e mumé nero naní ero sípí ero mepa ero yariñfíarini. ¹⁸ Áamá wigí wíniñfí tñni xepixepá mironí mepi tñnarigfáyí e yariñfípi dání áamá aiwá ominiñfí iwíá néra warigfápa nerónáyí, wé róniniñfí yariñfípi aiwá xwé píripiñfí inariniñfí imóniniñfí.

4

“Seyíne sípípi neríná Gorixomi símí t́nì wiariǵáyíne imónìñoi.” urìnj́ nánìrínì.

¹ Segí m̀xí r̀nìro m̀xí inìro yariǵápi m̀kí píyo dání inariǵárini? “Apí meapaxónirini.” ǹyawiwo feapá seainarìnj́pí —Apí segí xwiox́yo dání seyíne t́nì m̀xínìnj́ inariǵápirini. feapá seainarìnj́ m̀kí apimí dání seyíne segí wínìyí t́nì m̀xí r̀nìro m̀xí inìro yariǵá menìranì? ² Seyíne am̀pí wí nánì “Omeámìni.” ǹiseaimónìrì aì meapaxí mimónìpa nero nánì “Ámá opíkìm̀nì.” yaiwiariǵárini. Am̀pí b̀ì s̀njwí íwí ǹwìnríná ǹimeapaxí nímónìro nánì m̀xí nímépero m̀xí r̀nariǵárini. Seyíne “Pí nánì nene neaimónarìnj́pí m̀imeapa yarìnj́wáfanì?” m̀yawiwanì. Gorixomi r̀xìnj́ murìpa nero nánì m̀imeaariǵárini. ³ E nerì aì segí seaimónarìnj́pí nánì Gorixomi r̀xìnj́ nurìríná d̀nj́ nanj́ ǹxìrímáná mé segí feapá seainarìnj́pí oyaneyìnrì r̀xìnj́ urariǵá enagì nánì Gorìxo wí aŕá xìxenì ǹiseairì m̀iseaiaparìnì. ⁴ Gorixomi píranìnj́ d̀nj́ m̀wìkwíropa neróná xfd̀ro p̀nì wíarìro nero nánì íwínìnj́ inariǵáyíne, seyíne nìj́á rìpí s̀nì mimónìpa reñoi, “Ámá Gorixomi m̀xídariǵáyí t́nì nawínì ǹikumìxìnìro emeariǵáyí, ayí Gorìxoyá símí t́nì inariǵáyí wí imónìñoi. Ayìnanì g̀yí g̀yí ‘Ámá Gorixomi m̀xídariǵáyí t́nì ǹikumìxìnìm̀ì oememìni.’ ǹwimónìríná wìwanìnj́yí Gorìxo t́nì símí t́nì inariǵáyí imìxìnarìñoi.” Seyíne nìj́á apí s̀nì mimónìpa reñoi? ⁵ Seyíne d̀nj́ re r̀yawiwarìñoi, “Bìkwíyo re ǹr̀nìrì eánìnj́ r̀pì, ‘Gorìxo xegí kwíyí negí xwiox́yo s̀xí neayìnj́pimì píranìnj́ susìnj́ memearìnj́r̀nì.’ Bìkwíyo e ǹr̀nìrì eánìnj́pì surímá r̀nìni.” r̀yawiwarìñoi? Oweoi, Gorìxo xegí kwíyìpí amá xfo t́nì símí t́nì inariǵáyo wí wipaxí menjagì nánì rarìnj́ni. ⁶ E ǹsearìrì aì Gorìxo ayá ǹneawianìríná xwapí ayá wí neawianarìnjagì nánì Bìkwíyo re ǹr̀nìrì eánìni, “Wárxá imónariǵáyo Gorìxo p̀r̀í rakìrì amá ‘S̀yìkwínìnj́ imónìjwìni.’ yaiwinariǵáyo wá wianìrì yarìjorìni.” eánìnjagì nánì ⁷ Gorìxomi s̀manjwíyónìnj́ yeáyí wur̀nìro obo xórórí neainìgìnìrì xaiwí éf nìro o t́nì m̀xínìnj́ inìro éfìxìnì. O t́nì m̀xínìnj́ inaríná éf ǹseanìm̀ì unfárinì. ⁸ Seyíne Gorìxo t́ámìni úfìxìnì. E nerínáyí, xfo enì seyíne t́ámìni bìnfárinì. Amá íwí yariǵáyíne, seyíne “Arìge nerì Gorìxo t́ámìni umìnréini?” ǹiseaimónìríná s̀kí wéyo xénìjáná okwìrìnìm̀nìrì iǵá eánariǵápa axìpì nero segí íwí yariǵápi enì okwìrìnìm̀nìrì iǵá eánìpoyì. Amá d̀nj́ b̀ì biau x̀riǵáyíne, seyíne “Arìge nerì Gorìxo t́ámìni umìnréini?” ǹiseaimónìríná saxí s̀kí mayí oinìrì yarìnjwápa segí xwiox́yo enì d̀nj́ sípípi t́nì ǹxìrìrì yariǵápi apí enì s̀nì neainìgìnìrì saxí s̀kí mayí inarìnj́pánìnj́ imìxìnìpoyì. ⁹ Segí íwí yariǵápi nánì d̀nj́ sípì ǹseairì xwírfá nímónìro njweapoyì. Rìpítá seyíne rarìǵápi p̀nì ǹwiárimáná segí íwí yariǵápi nánì am̀xíá époyì. D̀nj́ nífá seainarìnj́pí p̀nì ǹwiáirìro k̀pìnj́ yinìpoyì. ¹⁰ Gorìxoyá s̀njwíyo dání s̀yìkwípiayìnenìnj́ imìxìnìpoyì. Seyíne e eánáyí, o seam̀eyoanfárinì.

“Sérixímeáyo xwíyíá numearìpanì.” urìnj́ nánìrínì.

¹¹ Gí ǹr̀xímeáyíne, seyíne xwíyíapai m̀njwìrárìnpa éfìxìnì. Ayí r̀pì nánìrínì. Amá g̀yí g̀yí xexìrìmeáyo xwíyíapai ǹnjwìrárìrónáranì, xwíyíá numearìrónáranì, ayí ayonì murarìñoi. Njwí ikaxí Jisaso r̀nj̀pimì enì xwíyíapai njwìrárìro xwíyíá “Ayí ǹp̀kwìni m̀r̀nìni.” umearìrónìnj́

yarĩṅoi. Nḡw íkaxí rĩṅĩpimi xwiyá numearĩrĩnáyí, ḡwí íkaxí rĩṅĩpĩ tĩnĩ xixeni mé xwiyá umeararĩgĩáyĩné nimónĩri yarĩṅoi. ¹² Ámáyo ḡwí íkaxí urĩri xwiyá umearĩri epaxo, ayí ná wonĩ Gorĩxorĩni. Ámáyo yeáyí uyimixemeari xwiríá wikixeri epaxo ná wonĩ o enagĩ aĩ “Negí winiyo xwiyá umearipaxenerĩni.” yaiwiarĩgĩáyĩné gĩyĩnerĩfani?

“Míxí míxĩnĩpanĩ.” urĩṅĩ nánĩrĩni.

¹³ Ámá Gorĩxo nánĩ dĩṅĩ mĩmó re rarĩgĩáyĩné, “Agwirani, wĩrĩnárani, aṅí xwé apimi nánĩ nurane xwiogwí wo e niṅwearanéná kodĩreakí nerane nĩgwí xwé meanĩwárĩni.” rarĩgĩáyĩné pĩránĩṅĩ aríá nĩpoyi. ¹⁴ E rarĩgĩáyĩné wĩrĩnání seaiméanfápi nánĩ nĩṅĩ nĩmónĩmáná rĩrarĩṅoi? Seyĩné pĩnĩṅĩ imónĩṅoi. Seyĩné sĩṅwĩrĩá xeniaṅwĩ yarĩṅĩpĩnĩṅĩ imónĩṅoi. Bĩ onĩmiápi niṅweámáná apaxí mé anĩpá imónarĩgĩáyĩnerĩni. ¹⁵ Ayinání seyĩné e mĩrĩpa nero Gorĩxo nánĩ dĩṅĩ nĩmoro rĩpĩni nĩrĩrónáyí, “Ámĩnáo xe niṅwearo oépoyĩnĩri sĩṅwĩ nĩneanĩrĩnáyí, nene ámi sía wĩ tĩnĩ niṅwearane rĩpi yanĩwárĩfani? Rĩpi yanĩwárĩfani?” nĩrĩrónáyí, ayí ananĩrĩni. ¹⁶ E nĩsearĩri aĩ wárixayĩné nimónĩmáná e wĩ mĩrĩ míxí kĩnarĩṅoi. Míxí kĩnarĩgĩá apĩnĩṅĩ imónĩṅĩ nĩpĩni sĩpĩrĩni. ¹⁷ Ayinání rĩpi osearĩmĩni, “Ámá nĩṅĩá re nimónĩro aiwĩ, ‘Nioni nanĩ imónĩṅĩpĩ nerĩná ayí e epaxĩrĩni.’ Nĩṅĩá e nimónĩro aiwĩ apĩ e mepa yarĩgĩá gĩyĩ gĩyĩ, ayí rixa íwĩ nero nánĩ xwiyá mearĩnĩpaxĩpi yarĩṅoi.” osearĩmĩni.

5

Amĩpi wĩ mĩmúrónĩgĩáyĩno erĩrĩ wĩṅĩ nánĩrĩni.

¹ Agwĩ amĩpi wĩ mĩmúrónĩgĩáyĩné erĩrĩ bĩ seaimĩpi aríá nĩpoyi. Íkĩnĩṅĩ sipĩ seaipaxí seaiméanfápi nánĩ ḡwí earo “Yeyi” rĩro époyi. ² Ayí rĩpi nánĩ seararĩṅĩni. Segí amĩpi ayá tĩṅĩpĩ rixa dĩdĩmĩ inárĩri rapĩrapí enĩ rixa kwĩnumĩṅĩ nowárĩri enĩ. ³ Sĩṅá gorí tĩnĩ sirĩpá tĩnĩ nĩgĩyĩ mĩkipaxí imónĩṅagĩ aĩ segí awĩ eámeámĩ yarĩgĩápi rixa nĩgĩyĩ kinĩ. Sía Gorĩxo ámá nĩyonĩ mí ómómĩximĩ enĩáyimĩ nĩgĩyĩ kinĩ apĩ segí sipĩ nĩwĩera warĩgĩápi sĩṅání piaumĩmĩ erĩ ría íkĩáyĩ nowárarĩṅĩpa segí waráyo enĩ nowárĩri enĩárĩni. Sía yoparĩyĩ tĩṅĩ rĩnání amĩpi ayá tĩṅĩpĩ tĩnĩ nĩgwí tĩnĩ mĩmeámĩ yárarĩṅagĩa aĩ ⁴ pĩránĩṅĩ aríá nĩpoyi. Nĩgwí ámá omĩṅĩ seaiarĩgĩáyĩ tĩnĩ aiwá seamĩarĩgĩáyĩ tĩnĩ nĩgwí omĩṅĩ seaiáná “E seaiapanĩwárĩni.” nurĩro yoi urĩgĩápi —Apĩ nĩwiróná bĩ nĩwákwiro sĩni íá xĩrarĩgĩápirĩni. Apĩ rĩaiwá rénĩṅĩ rĩnarĩni, “Ámá ayí sipĩ e yarĩgĩárĩni. Sipĩ e yarĩgĩárĩni.” Rĩaiwá énĩṅĩ rĩnarĩṅĩpĩ Gorĩxo —O anĩnamĩ dánĩ simĩṅĩ winĩgĩáwayá Ámĩnáorĩni. O rixa aríá winĩ. ⁵ Amĩpi wĩ mĩmúrónĩgĩáyĩné, seyĩné xwíá tĩyo niṅwearóná sĩrĩ munĩ niṅwearo pí pí segí feapá seinarĩṅĩpĩmĩ dánĩni néra warĩgĩárĩni. E neróná ámá odĩpi iwanĩ enĩ wimĩ nánĩ oimónĩri aiwá xwé nĩwĩro imĩxarĩgĩápa sía Gorĩxo xwiríá seaikixenĩfayĩ aṅĩni oneaiméanĩri sewanĩṅĩyĩné axĩpi e imĩxinarĩṅoi. ⁶ Ámá wé rónĩṅĩ yarĩgĩáyĩno seyĩné xwiyá numearĩro pĩkiarĩṅagĩa aiwĩ winiyĩ enĩ wĩ pĩrĩ searakianĩro miyarĩṅoi.

“Dĩṅĩ sĩxí nĩnĩrane Ámĩnáo nánĩ wenĩṅĩ nerĩ ḡweáwanĩṅĩni.” urĩṅĩ nánĩrĩni.

⁷ Ayínáni, gí níríxímeáyíné, Ámínáo xegí díní t́nì óf neaimówínígínírí xfo weapíné nání weníní nero ηweáírixíní. Aiwá omíní yarígáyí aiwá íwá nurárimáná yarígápi nání díní mópoyí. Iníá earí sogwí anírí neríná aiwá xwé imíxínífa nání weníní nerí nínwearíná yóf nerí xegípi ófíní oneamonírí weníní nerí ηweaarígáriní. ⁸ Ámínáo weapínfáyí aηwí ayo enagí nání seyíné ení axípi xe óf oneaimówínígínírí díní síxí níníro weníní nero ηweáírixíní.

⁹ Gí níríxímeáyíné, Ámínáo xwíyífa míneameáripa éwínígínírí anínjúmf íkaxí mírínípa éírixíní. Ai eyeyírómf nínearíná xwíyífa neameáripaxí imóníno aníní b́ímígínírí ríxa íwí e rónapínagí nání raríníni.

¹⁰ Gí níríxímeáyíné, wífa rókiamoagíáwa —Awa Ámínáo xegí xwíyífa onurímepoyínírí urowárenapáná ńbíro oyá xwíyífápi wuríyígíáwaríní. Awa ámá wí xeaníní wikáraná xwámámí ńwíroná egífápi seyíné nání síηwepígí seagífa enagí nání axípi e nero xfdípoyí. ¹¹ Ai Goríxomí díní wíkwíroηwaéne díní re yaiwiarínwáriní, “Ámá enínaníní xeaníní wikárfagífa aí xwámámí wífáyí Goríxoyá díní t́nì yayí winífaxí imónígíáyíriní.” yaiwiarínwáriní. Seyíné Jopo yagípi nání ríxa arífa ńwíro omí xeaníní ńwíera úfápmí xwámámí ńwíera núsáná enáná Ámínáo ámí naní wíáná wímeanípi nání nene níjfa e imónínoagwí nání re yaiwínwíní, “Ámínáo ámá nání wá wianírí ayá urímíxírí neríná b́ onímíápi ayíkwí ḿwí ayá wí wiarínjoríní.” yaiwínwíní.

“Śhjá romí dání ŕraríníni.” murípa éírixíní. uríní náníríní.

¹² Gí níríxímeáyíné, amípi seararínápi “Oxfdípoyí.” ńnimónírí aiwí rípi anípaxíriní. “Nepa ńraríní.” oyaiwípoyínírí nurírfáná anínami dáníraní, xwíárimí dáníraní, amípi wíyo dáníraní, aga murípa éírixíní. Seyíné nioní e searfá apímí dání ráná Goríxo pírf seamamonígínírí ámáyo “Nemííní.” nuríroná apíní urírfírxíní. “Nemíméíní.” nuríroná apíní urírfírxíní.

Goríxomí aníní miní ríxíní urírfírxínírí uríní náníríní.

¹³ Segíyí go go ŕníní nímearínáyí, Goríxo arírá oníní ríxíní uríwínígíní. Segíyí go go díní nífa ńwínírfánáyí, Goríxomí yayí numerí soní umearíwínígíní. ¹⁴ Segíyí go go símíxí ńwerínáyí, Jisasoyá síyíkí imónígíáyíné seaipeηweagíáwamí “Eíní.” urírfírxíní. Awa ńbíro Ámínáooyá díní t́nì ámí wará oínínírí ríxíní wuríyíro raní b́ t́nì xwífa earo éírixíní.

¹⁵ Awa ríxíní nuríroná díní ńwíkwíroro urarígápipímí dání Ámínáo ámí naní wímíxínífáriní. Símixo íwí b́ ení eno enánáyí, yokwarímí wíínífáriní.

¹⁶ Ayínáni, símíxí ṕfní seawíarírí Goríxo naní seaimíxírí enífa nání segí íwí éfápi nání waropárf íníro Goríxomí xíxe ríxíní wuríméirí ínífírxíní. Ríxíní wé róníní imónígíáyí wuríyarígápi, ayí ananí ámáyo arírá wífaxí enagí nání raríníni. ¹⁷ Eníná wífa rókiamoagí Irajao enípi nání díní mópoyí. O ámá nenéníní imóníno aiwí iníá meapa oenírí Goríxomí ríxíní ení t́nì uráná oyá díní t́nì xwífa t́yo iníá meapa nerí xwiogwí waú wo ńpwémáná enáná ámí emá wé wíúmí dání wo ení pwenínígíní. ¹⁸ O iníá ámí oeanírí Goríxomí ríxíní uráná iníá xwífa t́yo nearí aiwá yapínínígíní.

“Sérixímeá wí xerwíní yarínagífa ńwíníroná yumíxínípoyí.” uríní náníríní.

¹⁹ Gí níríxímeáyíné, segíyí wo áamá xegí imóníḡí wo Goríxoyá xwíyá nipa imóníḡí píní níwíárimí xerḡwíní yaríḡagí níwínírí ámí Goríxo tíámíní obínírí nípemeámí nírínáyí, ²⁰ re mówínḡíní, “Xeríxímeá íwí aríkí yaríḡáyí wíḡí íwí yaríḡápí píní níwíáriro ámí Goríxomí dḡí owíkwírí poyínírí yumíxaríḡí go go, o ayí anínímíxínáníro yaríḡápímí dání eríkiemeánírí nání erí íwí xwapí éfápi rítí inípirí nání erí yaríḡoríní.” mówínḡíní.

Payí Pitao xámi eañnarini.

Payí rina áma Jisasomi dñj wíkwíroarigá wí enj nimóniro ñweagáay nání Pitao xámi eañnarini. O Jisaso wiepí sagowa worini. Jisaso rixa aññami nipeyimáná xwiogwí rixa obaxí nípwemáná enáná Pitao Jisaso yá siyikí imónigáyo Romiyíyá gapímanowa xeaniñj ría tñj n>wikára waríñagá nání ayí enj neáníro anñj Jisasomi píranñj uxí dññr>xiniñrí “Dñj sixí unimómñ.” n>yaiwiri payí rina eañnigini. Payí rinami yoparípi nearíná Romi, añj xío n>ñweámáná payí eaarñjpi nání nuriríná yumí urimñirí xwiyíxá nurirí Babironi nání urññigini.

1-2 Pitaoni —Nioni Jisasi Kiraisoyá wá wurímeiaríñá wonirini. Nioni payí rina áma mí dññyñénñj imónigáayíne nání —Seyíne é nímiamoro píropenisí xegí yó Podasiyi rinñjyo ñwearo Garesia rinñjyo ñwearo Kapadosa rinñjyo ñwearo Esia rinñjyo ñwearo Bitinia rinñjyo ñwearo egáayínerini. Seyíne nání payí rina nrirí eaarñjñ. Seyíne Jisasi Kiraiso rinñjipimí xixeni xídipíri nání ero o ragí yoxáipámí niperíná punípi tññi igfánñj niseaeámoiríná segí fwí yarigfápi yokwarímí seainí nání eri enfa nání ápo Gorixo xegí kwíyípi seaainñjyo dání nioniyáyí imónñr>xiniñrí xegí nífá xámi xwá rírí sní mimóníñá imónñjpi tññi xixeni fá yiyamiximí seaññyñérini. “O wá ayá wí seaññirí n>wayíróniro ñweapíri nání ayá wí seaññirí éwññigini.” nimónarini.

“Xeanñj seaññearíñagí aí Gorixo yeáyí neayimixemeanfáriní.” urññ nánñirini.

3 Nene Gorixomi —O negí Áminá Jisasi Kiraisomi xano imónñrí Nwíáo imónñrí enorini. Omí yayí owianeyí. Ayí rípi nánñirini. Nene Jisasi Kiraiso xwáripáyo dání wiápññimeañj enagí nání wenñj nerí ñweaaríñwápi “Nepa xixeni neaññearíñrini.” yaiwianfá nání Gorixo xegí wá xwapí neaumíxñjyo dání ámi sinj neaxirñjenénñj eweañwáriní. 4 “Nene nñeaññearíñrini.” n>yaiwiri wenñj nerí ñweaaríñwápi, ayí Gorixo “Nañ e e niseaññearíñrini.” rinñjpi apirini. Api wí urí epaxí mimóní eri siyikwí míní naññi epaxí eri anípa bí mimónípxaxí eri enñpíriní. Aññnami Gorixo seyíne nání seaññweaññearíñpíriní. 5 Gorixo sfá yoparíyí imónáná yeáyí niseayimixemearíná sipearímí seaññápi piaumímí in>wññiginiñrí seyíne dñj wíkwíroaríñagá nání xegí enj sixí eaññjpi tññi awí seaññweaññyíne enagí nání rarñjñ. 6 Xeanñj agwí riná Gorixo xe owimeaññrí wimónñj bí onñmiápi nání xixegñí seaññearíñjpi nímúropaxí mimóníñagí nání dñj ría seaxearíññrini. E nerí aiwí sfá yoparíyimi Gorixo seaññápi nání seyíne yayí seáyímí dání seaññaríññrini. 7 Jisasi Kiraiso seyíne mimóní dñj m>wíkwíró nepa xwioxíyo dání xfomi dñj wíkwíroaríñagá niseaññrí nání xewanñjo piaumímí niseaññríná seyíne yayí seaññerí seáyí e seaññeyoari wé ikwianñwíyo seaññwáññrini emfánñrini nání agwí riná xeanñj xixegñí seaññearíñrini. Ewayí xwiyífa sfñá gorí nání rinñj rípi nání dñj mópoyí. Ámá sfñá gorí —Gorí ayí urí epaxí imónñjpiñrini. Sfñá api tññj bí nñmearo aga sfñápi ría nññrini gorí nápi, sinj inññpíni xegípi owenñrini ámi ámi ría ikeaññaríñgápa segí dñj wíkwíroaríñgápi —Api gorí tññi xixeni imónñjpiñmani. Seáyí e

imóniñpírini. Api eni axípi xwioxíyo dání rfa níkwíroarínoiníri gorí ríániní ikeaararigíápa xeaniní eni axípi e seaimeariníri. ⁸ Seyíné Jisasomí sémmaníyo síñwí mīwīnīpa egíáyíné nimóniro aiwí dñí síxí uyarigíáriní. Agwí ríná eni síñwí mīwīnīpaxí níseaimóniri aiwí dñí níwíkwírooro nání aga yayí xwiyíá tñí rīpaxí mimóniñpí seáyimí dání níseainíri nání íkwíeyoánarínō. ⁹ E neríná Jisasomí dñí wíkwíroarínagíá nání seaimóníápi —Gorixo yeáyí seayimíxemeaníápi nání rariníni. Api ríxa seaimeariníagi nání yayí seainariní. ¹⁰ Gorixo api e neríná yeáyí seayimíxemeaníápi nání eníná wíá rókiamoogíá “Gorixo wá níseawianírná e seainíáriní.” rígfáwa dñí “Gorixo arige nerí eníá nání ríá rariní?” níyaiwiro aniní miní yarimágí niga bagíáriní. ¹¹ Kwíyí Kiraisoyápi áwaní iními dání uríniní rīpi, “Xámí xeaniní amá Gorixo yeáyí seayimíxemeaníá nání urowárenapínómí níwímeámáná enáná ríwéná amí seáyí e xegí bí imóniñpí wímeaníáriní.” Wíá rókiamoogíáwami áwaní kwíyíyo dání e uríninípi nání awa dñí nímoróná “Yeáyí neayimíxemeaníá nání urowárenapínó gíná bíníáriní? Omí wímeaníápi arige nimóniri wímeaníáriní?” níyaiwiro yarimágí niga bagíáriní. ¹² E nero aí Gorixo awa re oyaiwípoyníri, “None wíá urókiamoariníwápi negí tñí ríná imóniñápi maní. Amá noneyá ríwíyo ñweagíáyí tñíná imóniñápi rini.” oyaiwípoyníri síñání waropárí wíñniginí. O nene nání neaiinípi, ayí xwiyíá yayí seainípaxí agwí ríná wá rarigíáwa kwíyí anínamí dání wírenapínípi dání wá searímegíápi rini. Aníñajowa eni aga níjía oimónaneyíniro níwimóniro egíápi rini.

“Íkwíránániní imóníñpírini.” uriní nánirini.

¹³ Gorixo e neaiiní enagi nání segí dñí níseáikwearípeáriniginíri píraniní píri wíáikimí nínoro síñwí tñí nero re níyaiwiro, “Jisasi Kiraiso xewaníño piaumímí ináná Gorixo wá níneawianírná neaiinípi yoparípi sípearímí níneairí yeáyí neayimíxemeáwíniginí.” níyaiwiro dñí níwíkwírooro ñweáírxini. ¹⁴ Seyíné niaíwí aríá yímígí yarigíáyíñiní nimóniro xwiyíá yayí seainípaxípi síni majíá nimónírná “Pí pí nioní íeapá ninarinípi sa oemini.” níyaiwiro yagíápi síni xe oneaiméaniníri níseaimónípa éírxini. ¹⁵ E mepa nero síyikwí bí miní íkwíránániní imóníño —O seyíné xó xegíyí imóníñpírini wéyo íá seaumíñporini. O imóniñpa seyíné eni pí pí neróná íkwíránániní nimóniro axípi éírxini. ¹⁶ Bíkwíyo ríwaminí re níriníri eániníagi nání rariníni, “Nioní síyikwí bí miní íkwíránániní imóníño eni enagi nání seyíné eni axípi íkwíránániní imóníñpírini.” níriníri eániníagi nání “Seyíné eni e éírxini.” rariníni.

Gorixo ayá tñí imóniñpí tñí gwíñiní nearoayíroní nánirini.

¹⁷ Seyíné Gorixomí —O amáyo mí ómómíximí neríná amá xwérixá wímí símí símí e mñwiráí ayí ayo wigí egíápi dání mí ómíxaxí díníforini. Omí xwiyíá rírímí níwiríná “Ápoxini” nuríro nání síni xwíá rírímí nuríníroná omí wáyí níwiro píraniní éírxini. ¹⁸ Seyíné níjía re imóniníagi nání rariníni. Gorixo segí aríowa síwí surímá seaíkwíyigíápi píni wíáírxiníri síñá síripá tñíraní, gorí tñíraní, —Api anípa imónipaxíriní. Api tñí gwíñiní searoayíronímaní. ¹⁹ Negí Judayí wigí íwí yarigíápi Gorixo ragí pwaríníagi níwíníri yokwarímí oneaiiníri sípísipí miá síyikwí miníño nípíkiróná yarigíápa o xegí xewaxo Kiraiso, ragí xegí

ayá tñjo niperíná puñpimi dáni gwñnñf searoayironñrñnñ. ²⁰ Xwfarí tñni anñna tñni sñni mimixípa enáná xámí xegí xano e éwñnñgñnñrñ wimónññpñ tñni xixeni nerfñá urfpeaño seyfñe arirá seaimñnñrñ nánñ sfá yoparfýf tññf ríná ríxa sññánñ piaumímñ ninñrñ seapeññfñrñ. ²¹ Seyfñe o seaiññpimi dánñ Gorixomí dññf wíkwíroarígfárñnñ. O xewanñño Kiraiso xwárípáyo dánñ owiápnñnñmeanñrñ ámñ dññf sixí numímori aga seáyi émñ umfeyoanñf enagñ nánñ seyfñe omñ dññf nñwíkwíroro “O nearññpñ nepa neaimñfárñnñ.” nñyaiwiro dññf nñwíkwímoró ñweañjoñ.

“Xíxe dññf sixí yinñfñixñnñ.” urññf nánñrñnñ.

²² Xwioxíyo dánñ nñrñxímeáyo dññf sixí ouyaneyññro segí fñf yarígfápnñ xwiyfá nepaxññf imónññpimi arfá nñwiro píranññf nñxñdñrññpimi dánñ ríxa igfánññf eámónñgfá enagñ nánñ anññf minñ xwioxíyo dánñ dññf sixí yinñfñixñnñ. ²³ Ayf rñpñ nánñ “Dññf sixí yinñfñixñnñ.” seararññnñ. Seyfñe ámñ sññf bñññf eweáfápnñ, ayf anñpá imónñpaxf enñpñ marfáñ, anññf ñweapaxf imónññpñ tñni eweáfárñnñ. Ayf xwiyfá Gorixoyá anññf nñyñmññf enñpñ ámayo ámñ sññf bñ ewearññpñ nánñ rarññnñ. ²⁴⁻²⁵ Bñkwíyo dánñ re nñrñnñrñ eánññpñ nionñ seararññpñ tñni xixeni imónññagñ nánñ rarññnñ, “Ámá ayf ayf nññ aránññf imónñgfáyñrñnñ. Amñpí amá yarññagfá nñwññro yayf umearígfápnñ, ayf ará siyñññf imónñnñ. Ará yeáyf nñyñpeárñmáná urf yarññpá amá enñ axfñf yarígfárñnñ. Ará siyñf urf nerfñá píeroarññpá amñpí amáyo yayf umearígfápnñ axfññññf imónarññrñnñ. E nerñ aí Ámñnáoyá xwiyfápnñ aga anññf íníná imónññpñrñnñ.” Xwiyfá e rñññagñ nánñ seararññnñ. Xwiyfá apñ yayf seainñpaxf imónññf wáf seararññwápnñrñnñ.

2

“Xwiyfá Gorixoyá oxñdñmññrñ ayá wí seaimónñwññgññnñ.” urññf nánñrñnñ.

¹ Ayñnánñ segí rñá kíroarígfá nñpñnñ tñni yapf wíwapñyarígfá nñpñnñ tñni nanñ rñro sñpí rñro yarígfápnñ tñni sñpí dññf yaiwiarígfápnñ tñni xwiyfápnñ uñwírárarígfá nñpñnñ tñni apñ nñpñnñ ríxa xwíá weyárññrññnñ. ² E nero nñaiwí sññf xñrfáyf amññf nánñ ayá wí wimónarññpá seyfñe enñ axfñf xwiyfá Gorixoyápnñ —Apñ ikweakwñmñ minññpñrñnñ. Apñ arfá nñwirñ xixeni oxñdñmññrñ ayá wí seaimónñwññgññnñ. Gorixó yeáyf seaimñxemeanñe nánñ segí dññf nñaiwí amññf nñññrñnñ xwé iwíaroarígfápnñ axfñf yóf nimónñro amñpí Gorixó wimónarññpñ nánñ dññf aumaumñ ínñfñixññrñ xwiyfá oyápnñ nánñ ayá wí seaimónñwññgññnñ. ³ Seyfñe aiwá gñgñ neróná awññf yarññpñ nánñ nññfá imónarígfápnñ Ámñnáo dññf sñpí nñwirfñá nanñ seaiññpñ nánñ ríxa nññfá imónñgfáyñe enagfá nánñ apñ e éfñrññnñ.

“Seyfñe amá Gorixoyáyñérñnñ.” urññf nánñrñnñ.

⁴ Seyfñe Jisaso —O dññf nñyñmññf tññf sññánññf imónññf worñnñ. Ámáyf “Sññá ro sñpñorñnñ.” nñrñro emñ móagfá aiwñ Gorixoyá sññwíyo dánñ ayá tñño enagñ nñwññrññ anñ xfo mñrarññpñ nánñ fá yamñxárññorñnñ. ⁵ Seyfñe enñ sññá dññf nñyñmññf tñññññf imónñgfáyñérñnñ. Seyfñe o tñámññ barfñá Gorixó nñseamearññ anñ rñdñyowá nánñ xegí kwíyf ñweapaxf wíwánññf seamñrarñnñ. Seyfñe anñ iwámñ dánñ oyá apaxfññññf imónñgfá “Gorixó wimónarññpñ nánñnñ e nñyanñwárñnñ.” yaiwiarígfáyñññf nimónñro ayf Gorixó none nánñ yayf oneainñrñ rñdñyowá wiarígfápnñ seyfñe enñ Jisasi Kiraiso seaiññfño dánñ axfññññf xegí kwíyf xfo wimónarññpñ nánñ

seaiwapiyarinjipi wiifrixiniri seyíne anj wiwáninjí seamirariní. ⁶ Xwiýá nioní seararinjápi, ayí Bikwíyo dání re níríniri eáninjipi tñí xixeni imónijagi nání rarínini, “Aríá époyí. Gorixoni áamá sñjá anj nimírironá sñjá awiaxí wo xámi nimearo iwamfó twayiroarigfápa nioní ení áamá wo gí Saioní ñweagfáyo umenweanfa nání nurípearíná sñjá ayá tñj imóninjí wo nimeari iwamfóninjí twayiroarínini. Omí dñj wíkwírogfáyí ayá níwiniri ‘Pí nání wikwíronárfani?’ wí yaiwipírfamani.” níríniri eáninjipi nioní seararinjápi tñí xixenirini. ⁷ Ayínáni dñj wíkwíroarigfáyíne nání sñjá o ayá tñjo imónini. E nerí aiwí dñj míwíkwíropa yarigfáyí Bikwíyo re níríniri eáninjipi tñí xixeni egfawixini, “Sñjá anj mírarigfáwa ‘Sípiorini.’ níríro emí mogfó Goríxo nimeari iwamfó twayíronjo imóninjirini.” níríniri eáninjipi tñí xixeni egfawixini. ⁸ Áamá dñj míwíkwíroarigfáyí nání rípi ení níríniri eánini, “Sñjá o, ayí áamá nóreámioari ná eániri níkirípeániri ná eániri yarigfóninjí imónini.” níríniri eánini. Ayí rípi nánirini. Goríxoyá xwiýápi níwiaikiro nání nóreámioari náninjí eánarigfáriní. Enjíná Goríxo e éfrixiniri urípeaagfáriní.

⁹ E nerí aí enjíná Goríxo áamá xegí imónigfáyí nání rñjpa seyíne nání ení xixeni axípi re níríniri eánini, “Áamá gwí wírí xfo xegí imóníwínigíniri fá yamíxárinjiríninjí imóníro míxí ináyí xfoya apaxípáninjí imónigfáyíninjí imóníro áamá gwí mónigfá ‘Xfo wimónarinjipini éwanigini.’ yaiwiarigfáyíninjí imóníro áamá xfoya imónigfáyíninjí imóníro egfáyíriní.” níríniri eáninjipi seyíne nání xixeni rinini. Goríxo —O seyíne sfá yiníjímíni píní níwiárimí níbíro xegí wfá ókiárinjímíni ñweapírfá nání fá seaumíríjorini. O seyíne awiaxí seáyí emí imóninjí xfo seaiinjipi ámayo áwanj urífxiniri apí apí imónífxiniri searípeanjirini. ¹⁰ Enjíná seyíne Bikwíyo “Áamá sípíá imónigfáyíriní.” níríniri eáninjipi tñí xixeni nimóníro aiwí agwí ríná ríxa áamá Goríxoyáyíne imóníjoi. Bikwíyo ríninjípa xámi Goríxo ayá míseawianinjíyíne aiwí agwí ríná ríxa ayá seawianarinjíyínerini.

“Áamá Goríxo nání majfá imónigfáyí tñí níjwearóná píraninjí éfrixini.” urinjí nánirini.

¹¹ Gí dñj síxí seayínáyíne, enj ríremíxí níseairí re seararinjini, “Seyíne anj mí dányíneninjí nimóníro xwíá rírímí urínigfáyíne feapá seainarinjipi xe oneainiri sñjwí míwínipani. feapá seainarinjipi dñjyo sípí seaikíxémíniri yarinjí enagi nání rarínini. ¹² Seyíne áamá Goríxo nání majfá nero nání éma imónigfáyí tñj e níjwearóná píraninjí wé róninjipini éfrixini. Émayí ikayíwí nísearíroná ‘Áamá ríkikíró yarigfáyínerini.’ searíá aí seyíne wé róninjí imóninjipini yarínagfa sñjwí níseaníro nání sfá Kiraiso ámayo mí ómómíxímí winí nání bínfáyimi omí seáyí e umíeyoaro ‘Joxí ríxídarigfáyí xenjwí rñjwáriní.’ ríro epírfá nání píraninjí e éfrixini.” seararinjini.

“Áamá seáyí e seaimónigfáyo ínimi wurífxinini.” urinjí nánirini.

¹³⁻¹⁴ Seyíne Ámináo wimónarinjipimí oxídaneyíníro áamá seameñweapírfá nání imónigfá ayí ayo ínimi símanjwíyóninjí yeáyí wurífxinini. E nero míxí ináyí seáyí e imóníjoi gapímaní níyoni seáyí e wimóninjí enagi nání omí símanjwíyóninjí yeáyí wuríníro gapímaníyí ení áamá íwí yarigfáyo pírf umamoro nanj yarigfáyo seáyí e umero

oépayiniri urípeañyí enjagí nání ayo eni simañwíyóniní wuríníro éfríxini. ¹⁵ Goríxo seyíné nání re niyaiwirí wimónariñagí nání rariñini, “Ámá nioni dñí níkwíroarigíáyí nañí nero ínimí e niwuriniríñipimí dání ámá majfá níkaríníro wigí majfá imónigfápimí dání yapí níróro ‘Goríxomi dñí níkwíroarigíáyí síwí sípí yarigfáriní.’ rariñipimí sanjárfríxini.” niyaiwirí wimónariñagí nání rariñini. ¹⁶ Gapiñañyí ínimí niwuriniróná Jisaso sealiñipimí dání íwí nání áxenwaríníñí níseainíñyíné enjagí nání ámá “Nene áxenwarí minípa enjagwí nání íwí ananí yaníwini.” níróro yarigfápa mepa éfríxini. Ámá “Goríxo wimónariñipini oyaneyí.” niwimóníro ínimí niwuriníro nání íwí epaxí imóniñipí mé yarigfápa seyíné eni axípi e éfríxini. ¹⁷ Ámá niyoni wéyo unwiráiro séríxímeáyo dñí síxí uyíro Goríxomi wáyí wíro mǎxí ináyí seáyí e imóniñomi wéyo unwiráiro éfríxini.

“Kiraiso síñwepígí nealiñipimí xfdfríxini.” uríñí nánirini.

¹⁸ Xínáiwániñí nimóníro omíñí wíiarigíáyíné, segí bosí seamearigíáwa nání wáyí níwíro ínimí niwuriniróná nañí níseamero awayini seaiarigíáyoni marfái, uyíni níseaikáiro seamearigíáyo eni ínimí wuriniríñini. ¹⁹ Ayí rípi nání rariñini. “Goríxo wimónariñipi apírífaní?” niyaiwíro sa apíni oyaneyiníro nání “Pí pí xeaníñí neaikaráná dñí rfá neaxearíñipi ayí ananíriní.” niyaiwíro xwámámí níwirínáyí, Goríxo yayí winaríñí enjagí nání ananí bosowamí wurínfríxini. ²⁰ Íwí yaríñagfá níseainíro uyíni seaikaránáyí, seyíné xwámámí wíagfá aiwí “Goríxo nene xwámámí wíaríñagwí nání ananí yayí seáyí e neamenfáriní.” ríseaimónarini? Oweoi! E nerí aí seyíné nañíni yaríñagfá aiwí uyíni seaikaráná xíxe mǎwí xwámámí níwirínáyí, Goríxo yayí winípxápi yaríño. ²¹ Goríxo seyíné e éfríxini wéyo íá seaumíríñirini. Ríniñí seyíné meapaxí imóniñipi Kiraiso nímeárinírná ríniñí seyíné eni surímá nímeáriniróná epírífápi nání síñwepígí sealiñí enjagí nání rariñini. ²² O Bíkwyí “Íwí bí mepa erí xegí mañpá tñi yapí bí mǎrípá erí eníriní.” nírinirí eániñipi tñi xixeni eníñiginí. ²³ Omí ikayíwí umeaaríná xfo eni wí xíxe ikayíwí murípa erí omí ríniñí wíaríná “Soyíné mǎyfo ráraríníñíyo ríxa urfkwínípxáoi.” murípa erí Goríxomi —O ámá niyoni wigí egfápi tñi xixeni pírf umamóriní. Omí dñí níwíkwírorí “Ayí nioni nífápi nání pírf umamóriní.” yaiwirí eníñiginí. ²⁴ Nene íwí enwápi nání Goríxo pírf níneamamorínáyí xixeni imónimínirí ení aiwí o nene pírf neamamómínirí éfpi Kiraisomí pírf umamóáná o ríniñí nímeari yoxáfpámí dání peníñiginí. Ámá píyí síní íwí bí mepa yarigfápa seyíné eni axípi ero ámá síñí ñweagíáyí amípi xwapí yarigfápa seyíné eni axípi wé róniñí imóniñipi ero éfríxini ríniñí peníñiginí. Omí iwaní nímépero píkiñíyo dání segí wárá ríxa nañí iníñagí nání “Api e éfríxini.” seararíñini. ²⁵ Eníiná síní Jisasomí dñí níwíkwíropaneróná sípsípí xiáwomí pñi níwiárimí ñíñífá neánowiríná yaríñípa yagíáyíné aiwí agwí ríná segí seáwo —O dñípi awíniñí seameñweaaríñorini. O tñíimíní níbíro nání ríxa pírániñí ñweañoi.

3

“Apíxíwayíné oxowamí yeáyí wurínfríxini.” uríñí nánirini.

¹ Apixí oxí meánigíwayíné eni axípi segí oxowami yeáyí wurínírixini. Segí oxí wa xwiyá Gorixoyápi pírí wiaikímí yarigíáwa enánáyí, awa eni sewayíné yeáyí níwuríníro wé róníñí yaríñagíá síñwí níseaníríñíyo dání dñí níkinimóníro “Xwiyá api neparini.” yaiwipírfa nání “Yeáyí wurínírixini.” seararíñini. Sewayíné xwiyá Gorixomi dñí owíkwírópoyíníri imóníñí bí muraríñagíá aiwí ² awa sewayíné síyíkwí bí minígíwayíné ero Gorixomi wáyí wiro yaríñagíá síñwí níseaníróná awa eni axípi dñí wíkwíropaxí enagi nání raríñini. ³ Sewayíné “Aríge nerí negí d'á awiaxí imónírífeníñoi?” yaiwiro “Aríge neríná awiaxí imónani nání nígwí yeyí nerí ipinaníréwini?” yaiwiro “Aríge nerí awiaxí imónani nání aikí aipíyí yínaníréwini?” yaiwiro mepa érixini. Okiyá níñiróná segí waráyo seáyírwámi dánini okiyá minípani. ⁴ Xwioxíyo ínimi nání eni dñí nímore okiyá ínirírixini. Xwioxíyo ínimi okiyáníñí inaríñípi, ayí sewayíné xwioxíyo ríá apíáwí míseawé sa píyá níseawearíñípi dání okiyáníñí inaríñípi. Api wí anípa mimónípxaxí enagi nání Gorixoyá síñwíyo dání ayá tñí imóníñípi. ⁵ Apixí eníñaní “Gorixo wimónaríñípi oemini.” yaiwiagííwa —Íwa “Gorixo nearíñípi xixení neainífarini.” níyaiwiro dñí wíkwímoagííwarini. Íwa eni axípi wígí xi-agwowami yeáyí níwuríníríñípi dání xwioxíyo íniríwámitíni okiyáníñí inagífarini. ⁶ Serai yagípi nání bí osearímitíni. Í xegí xiagwo Ebíríamomi yeáyí níwuríníríná aríá níwiri “Ámináoxini” uragíriní. Sewayíné amípi wí nání wáyí bí mepa nero píraníñí nerónáyí, síwá réníñí inaríñoi, “Serai yagípa newaníñene axípi imóníñwini.” Síwá éñíñí inaríñoi.

“Oxoyíné apíxiwami píraníñí umérixini.” uríñí nánirini.

⁷ Apixí meagíoyíné eni segí apixí tñi nawini níñwearóná “Apíxiwa imónígípi, ayí apírífaní?” níyaiwiro níj'á imónígíá api tñi xixení níwíwapíyiro nawini ñweárixini. Apíxiwa oxoyíné tñi xixení ení neáníro mepaxí enagi nání seararíñini. Gorixomi rixíñí uraríñípi aríkwíkwí míseaiipa ení nání “Negí apíxiwa eni dñí níyimíñí imóníñípi meapírííwarífaní?” níyaiwiro wé íkwianíwíyo uñwírírírixini.

“Sípí seaikáríagíá aiwí naníñi wírixini.” uríñí nánirini.

⁸ Repíyí níseaiéra úapi, ayí nípiñi rípi érixiníri seararíñini. Píraníñí nítiwayíróníro ñwearo xíxe dñí sípi íníro xexíxexímeáyí dñí síxí yinaríñípa axípi xíxe dñí síxí yiníro wá wianeníro seáyí e mimóní síyíkwíñíñí nímoníro ñwearo érixini. ⁹ Ámá uyíníí seaikáríáyo píri numamoro axípi xixení míwíkarípa ero xwiyápai seanwíríríáyo axípi xixení píri numamoro xwiyápai míñwírírípa ero neróná ámá sípi seaikáríaríagíáyo Gorixo naní owíníri rixíñí urírixini. Gorixo seyíné naní seaínífa nání ámá ayo e wírixiníri wéyo íá seaumíríñí enagi nání seararíñini. ¹⁰ Bíkíwíyo dání re níriníri eáníñagí nání raríñini, “Ámá ‘Nioni yayí níñiníri kíkíá onjeámíni.’ níwimóníná re yaiwíwíníñini, ‘Gí manípa tñi xwiyá sípi imóníñípi rími mexoámopa erí yapí bí rími mexoámopa erí oemini.’ yaiwíwíníñini. ¹¹ Sípi imóníñí yaríñípi wé íá nímíxeáníri naní imóníñípi éwíníñini. ‘Ámá níni tñi aríge píyá níwíríníri ñweaaníwírífaní?’ níyaiwiri apí e imóníwaníñiníri aníñí miní iponíwíníñini. ¹² Ayí rípi nání e éwíníñini. Áminá Gorixo wé róníñí

yarig'áyo s'ñw' w'ina'x'f'd'imeri' íniná x'f'om' r'ix'ñ' urarig'á'p'í nán' ar'fá ókiar'f' umón'r'i yar'ñ'r'ín'i. E ner'í a'í sip'í yarig'á'yo wik'f' wónar'ñ'f' en'ag'í nán' e éw'ín'g'ín'i." Bikw'íyo e n'r'ín'r'i eán'ñ'ag'í nán' rar'ñ'ín'i.

Nañ' yar'ñ'wá'pimi' dání r'ñ'ñ'f' nea'imeaar'f'ná epax'p'í nán'r'ín'i.

13 Sey'né nañ'f'ni oyaney'ñ'r'i an'ñ'f' min'f' x'f'dar'f'náy'f', g'iy'f' r'ñ'ñ'f' sea-
iap'p'f'r'f'ar'ín'i? 14 E n'isear'f'í a'í sey'né wé rón'ñ'f' yar'ñ'ag'f'a nán' r'ñ'ñ'f'
sea'imeá'ag'í a'iw'í anan'í yay'f' seain'f'win'g'ín'i. Bikw'íyo r'ñ'ñ'f'pa "Sey'né áma
sip'í seaikárarig'á'ý'f' ó'f' ner'í d'ñ'f' yán'pax'f' sea'iwapiyar'f'ná ó'f' mepa nero
ayá íp'p'á m'ñ'w'rár'ín'pa nero r'ip'í é'f'r'ix'ín'i. 15 Xwiox'f'yo dání 'Kiraiso
g'f' Ámináor'ín'í.' n'r'ín'ro d'ñ'f' six'f' in'f'r'ix'ín'i." Sey'né "Gor'ixo yeá'y'f'
n'neyim'ixemear'f'ná e neaiin'f'ar'ín'i." n'iyaiwiro d'ñ'f' wikw'f'moarig'á'p'í
nán' áma yar'ñ'f' sea'f'f'a ay'f' ayo rep'iy'f' wip'f'r'f'a nán' d'ñ'f' neñ'w'pero
ñ'weá'f'r'ix'ín'i. Sey'né ap'í nán' rep'iy'f' n'iwiróná im'f' t'f'n'í mur'f'pa nero "Jisaso
ámá ay'f' nán' en'í m'ipepa reñ'ñ'g'ín'i?" n'iyaiwiro away'ín'í n'ipen'f' xw'iy'f'a
ur'f'r'ix'ín'i. 16 Sey'né e neróná áma sey'né Kiraiso t'f'n'í naw'ín'í nimón'iro
nán' nañ'f' yar'ñ'ag'f'a s'ñw'f' n'isean'iro a'í ikay'f'w'f' seameararig'á'ý'f' r'f'wéná
"N'ip'ikw'ín'í mur'ñ'wanig'ín'í." n'iyaiwiro ayá win'p'f'r'f'a nán' sey'né rep'iy'f'
n'iwiróná r'f'wéná wair'f'r'f' in'pax'f' imón'ñ'f' b'í mur'f'pa é'f'r'ix'ín'i. 17 Ay'f'
r'ip'í nán'r'ín'i. Gor'ixo xe r'ñ'ñ'f' osea'imean'r'i n'iwimón'r'f'náy'f', sey'né
nañ'f' yarig'á'pimi' dání r'ñ'ñ'f' sea'imeá'áná ay'f' anan'r'ín'í. Sip'í yarig'á'pimi'
dání r'ñ'ñ'f' sea'imeá'áná x'ixen'í Gor'ixo "E é'f'r'ix'ín'i." wimónar'ñ'f'pimi'
m'ix'f'dar'ñ'ag'f'a nán' searar'ñ'ín'í.

"Kiraiso neg'f' f'w'f'p'í yokwar'im'f' neaiim'ín'r'i pen'ñ'g'ín'í." ur'ñ'f' nán'r'ín'i.

18 Kiraiso en'p'í nán' b'í or'im'ín'í. O Gor'ixo neg'f' f'w'f' yar'ñ'wá'p'í yokwar'im'f'
nea'im'ín'r'i nán' r'ñ'ñ'f' n'mear'f'ná naw'ín'í pen'ñ'g'ín'í. S'iyikw'f' m'ín'ñ'o
s'iyikw'f' íñ'ñ'waéne Gor'ixo t'f'n'í naw'ín'í p'iy'f'a neaw'f'r'im'ín'r'i nán' pen'ñ'g'ín'í.
Ámá wará ír'ñ'áná p'ikig'f'a a'iw'í kw'íy'f'yo dání ám'í n'w'íá'p'f'n'mear' 19-20 apimi'
dání nuri' áma p'iy'f'yá d'ñ'f' gw'f'n'ñ'f' ñ'weag'f'áyo —Ay'f' Nowao t'f'ñ'íná o sip'ix'o
im'ixar'f'ná Gor'ixo "P'ir'f' umamó'm'ig'ín'í." n'iyaiwir'í a'í wig'f' r'f'a k'iroarig'á'p'í
nán' ax'íná ipip'ím'f' m'w'ipa en'áná p'f'r'f' w'iaik'ím'f' eg'f'á'f'r'ín'í. O ayo nuri'
wá'f' ur'ñ'ñ'g'ín'í. Ámá sip'ix'om'í p'ixemoán'f'g'á'ý'f' áma obax'f' mar'f'á'í, wé
w'f'úm'í d'ñ'f' wáu wo ap'ín'í n'p'ixemoán'iro nán' ini'g'f' wax'f'yo m'ín'am'í
s'ñ'f' eg'f'awix'ín'í. 21 Ini'g'f' wax'f' ap'í áma agw'í r'íná way'f' meá'f'áyo yeá'y'
uyim'ixemear'ñ'f'p'í nán' neaiwapiyar'ñ'f'p'í'ín'í. Ámá way'f' n'mear'f'ná kíy'
xén'ñ'f'p'í em'í kw'f'r'imónan'iro yarig'á'aman'í. Ay'f' xwiox'f'yo dání Gor'ix'om'í
rén'ñ'f' uran'iro yarig'á'ar'ín'í, "Jisasom'í nux'f'd'íranéná wair'f'r'f' in'pax'f' imón'ñ'f'
b'í yan'f'wáman'í." é'n'ñ'f' uran'iro yarig'á'ar'ín'í. Ay'f' p'íyo dání mar'f'á'í,
Jisasi Kiraiso w'íá'p'f'n'mean'f'pimi' dání yeá'y'f' neayim'ixemear'ñ'f'f'ín'í. 22 O
añ'ñ'am'í nán' r'ixa n'ipeyir'í Gor'ix'om'í wé náúm'ín'í ñ'wean'í. Gor'ixo f'án'ñ'f'
w'iep'f'x'f'nias'ñ'f' en'ag'í nán' añ'ñ'am'í ñ'weag'f'a g'iy'f' g'iy'f' añ'ñ'aj'f'ran'í, en'f'
eán'ñ'f' imón'g'f'á'ý'f'rani, nén'f' t'g'f'á'ý'f'rani, n'f'n'í om'í s'mañ'w'f'yón'ñ'f' yeá'y'
wur'f'n'ñ'o'í.

4

"f'w'f' xámi yag'f'á'p'í sin'í mepan'í." ur'ñ'f' nán'r'ín'i.

1 Kiraiso x'f'om'í up'ík'íáná r'ñ'ñ'f' mean'f' en'ag'í nán' sey'né en'í d'ñ'f'
x'f'o "Nañ'f' imón'ñ'f'p'í yar'ñ'áon'í a'í anan'í r'ñ'ñ'f' omeám'ín'í." n'iyaiwir'í

fá xirínjpa seyíné eni axípi fá nixíriri dñj íkwírófrixini. Ámá ríxa rínj meáfáyí fwí yarígíapi pñi wiarígíá enagí nání dñj api fá nixíriri íkwírófrixini. ² Rínj meáfáyí iná dání igí siní sñwí naineniro nñwearóná feapá amá winarínjpi “Oyaneyi.” niyaiwí Gorixo e éfrixiniri wimónarínjpi “Oyaneyi.” yaiwiarígíárini. ³ Ayí rípi nání seararínjini. Xami seyíne amá Gorixoyá mimónígíáyí feapá winána rikikíróf yarígíapa néra ugíapi ríxa apání egíárini. Rikikíróf seyíne néra ugíapi, ayí rípirini. “fwí oinaiyi.” niyaiwiniro oxí wo tñi apíxí wí tñi nipoga uro feapá néra uro iríwá íkáriniro amá sñwí anígíe dání piaxí weánipaxí imónínjpi ero inígí papíki yarígíapi xwapí nro segí nwíá nimeróná Gorixo xwírá winarínjpi ero egíapi, ayí apírini. ⁴ Amá Gorixoyá mimónígíáyí seyíne ríxa o wimónarínjpi xdíro ayí tñi nawíni síwínj arfí siní miponípa ero yarínjagí nání dñj ududí nero xwíyápai niseawíráro aiwí ⁵ amáyo mí ómómíximí éimígini nání nimóniri enínj nerí nweanomí —O pegíayo tñi sñj nweagíayo tñi nawíni mí ómómíximí enforini. Omí wigí egíapi nání “Api nání enwáriní. Api nání enwáriní.” repíyí níwiéra upíríá enagí seyíne íkayífwí seameararígíapi nání wáyí mīseainípaní. ⁶ Ayí rípi xixení imóníní nání xwíyá yayí winípxípi Jisaso amá ríxa pegíayo aí wá urínjiginí. Pegíáyí sípi síni xwíá tñyo nñwearóná egíapi nání Gorixo pírf umamonípmi dání pegíá aiwí o wimónarínjpi tñi xixení amí dñj síxí umímóaná wíapíni meáfrixiniri wá urínjiginí.

“Gorixo seaiapínjpmi dání píranínj inífxini.” urínj nánirini.

⁷ Amípi tñni ríxa anípa imóníní nání añwi e imónini. Ayínáni Gorixomí xwíyá rírimí níwiríná píranínj urípxí nání nípxíreaniri ero sñwí tñni ero éfrixini. ⁸ Api nero aí rípi anípxí imónínjpirini. Amá dñj síxí uyinarígíá wo wfómí fwí wíkáraná apaxí mé yokwarimí wíarínj enagí nání sérixímeáyí tñni dñj síxí niyini ríná xwapí ayá wí dñj síxí yinífxini. ⁹ Xíxe nipemeánimí úfrixini. Xíxe nipemeánimí numána ríwéná aníjímí íkaxí mirínípa éfrixini. ¹⁰ Gorixo seyíne woxini woxini píranínj menífxiniri xixegíni imónínj síxí seamímonípi ríxa tígíayíne enagí nání apimi dání arírá inífxini. Bosíwí awíaxo xegí boso wéyo fá umínjpi tñni píranínj yarínjpa seyíne eni Gorixo wá niseawianiri xixegíni imónínj seaiapínjpi tñni axípi nero píranínj arírá inífxini. ¹¹ Xwíyá xfoyápi rípxí imónífxiniri síxí umímonj gíyí gíyí api xixení rífxini. Arírá wípxí imónífxiniri síxí umímonj gíyí gíyí enj eánínj Gorixo e éfrixiniri weámíxínjpi tñni wífxini. Seyíne Jisaso Kiraiso enj eánínj seaimíxíagí yarígíapi nípmi dání Gorixomí seáyí e umepírfá nání api e éfrixini. Anínj iníná seáyí e imóniri amípi níyoni seáyí e wimóniri epaxo, ayí orini. “E imóníwíniginí.” nimónarini.

“Rínj nímearfí yayí seainíwíniginí.” urínj nánirini.

¹² Gí dñj síxí seayínjáyíne, xeanínj iwamífo seaiwapíyípiri nání amá seaikárarígíapi rífanínj seanarínjagí aí “Rífanínj nene neanarínj rípi Jisasomí dñj wíkwíroarígíá wíyo míwímeaarínjpirini.” niyaiwiro dñj níyága mupani. ¹³ Kiraiso níkniri seáyí e imónínjpi piaumími inána dñj nífá bí onímíapí mīseainí xwapí ayá wí seainíní nání rínj omí wímeanjpi seyíne eni axípi seámeaarínjagí nání yayí seainíwíniginí. ¹⁴ Kiraisomí xídarínjagí nání íkayífwí seamearínjagí, “Gorixo nanj

neaimixijene enagwi nani rfa neaimeaarini?” yaiwifrixini. “Kwiyf Gorixoyapi —Api seayi e imonijipirini. Api nene neakikayonirfani?” yaiwipaxf enagf nani yayf seainwinigini. ¹⁵ Seyineya wo ama pikixwirfo enjipimf danirani, fwf enjipimf danirani, uyfnif enjipimf danirani, mimateyo enjipimf danirani, apimi dani pirf umamofana rfnijf mearijagf nwinirfnayf, “Ayf anani imonijipirini.” miyaiwipani. ¹⁶ E nsearirf ai segf wo “Kiraisomf xidarijagf nani oya imonijiyf worini.” rfnijagf nani rfnijf mearijagf nwinirfnayf, o aya mwinipa nerf “Kiraisoya yof nioni eni wfninjanonirfani?” niyaiwirf Gorixomi yayf wwinigini.

¹⁷ Ayf rpf nani seararijnini. Gorixo ama nyoni mi omomximf enfa nani rixa anwi erini. Xegf imonigfayo xami ayo xwirixf umenfarini. Ama xfomi dnjfwf wikwiroarijnwaene xami nneaimeamana ayf ama xwiyf Gorixoya yayf winipaxf imonijipf prf wiaikimf wiarigfayo ayoyf apa arige wimeanfarani? ¹⁸ Bikwifo re nrini eanijagf nani rarijnini, “Ama we ronijf imonigfayf Gorixo sni yeayf muyimxemeapa enjimi rfnijf nimearfnayf, ama Gorixomi rfwf umoro fwf ero yarigfayf aga arige wimeanfarani?” rfnijagf nani rarijnini. ¹⁹ Ayfnani ama Gorixo rfnijf xe owimeanirf snjfwf wnarijnjyf nanf imonijipini nero “Nene neaimixijo —O pi pi neararijpf xixeni smf e nitinirf neaiarjorini. Piranijf neamepaxorini.” niyaiwiro omi wikwiarfnirixini.

5

Jisasoya sijikf imonigfayo wipenweagfawami urijf nani rini.

¹ Ayfnani Pitaoni —Nioni Kiraiso rfnijf nimearj peana snjfwf winijf wonirini. O niknimi weapana seayi e o imonijpf nioni eni o tni nawini imonimfa nani imonija wonirini. Nioni eni sijikf Jisasoya imonigfayo wipenweamfa nani imonija woni enagf nani segf wipenweagfoyfné enj rirémixf bi oseaimini. ² Sipisipf piranijf mearigfawa mearigfapa ama Gorixoya imonigfa soyné tni jweagfayo axpf piranijf umenwearixini. E nerona “Simeaxdf neaiarjagfa nani owianeyi.” miyaiwipa ero Gorixo wimonarjipimf dani nixdfo “Negf dnjfwf tni owianeyi.” yaiwiro éfrixini. “Bi oneiapipoyinirf arira owianeyi.” miyaiwipa ero smf nixeadfpénirjipimf dani arira wiro éfrixini. ³ Soyné seayi e nwinoniro ama Gorixo umenwearixinirf weyo seaiarjfyo paimmf miwipa ero swf nanf ikanijf seaipaxf imonijipf wipayiro éfrixini. ⁴ Soyné piranijf e neronayf, sipisipf mearigfa nyoni seayi e wimonijo —O Kiraisorini. O snjanf weapana ama nifa nerona wiarf nimumoro xopirarf nwinona nigwf mearigfapa soyné eni ina axpfnijf nikfnimana urf mimonijf bi meapfarini.

Iwf sikijowami urijf nani rini.

⁵ Iwf sikijoyine eni seaijenweagfawami yeayf wurfnirixini. Gorixo ama “Nioni seayi e imonijanonirfani?” yaiwinarigfayo prf makmf nerf ama “Nioni seayi e mimonijanonirfani?” yaiwinarigfayo wa wianarj enagf nani yofnini “Negf wi seayi e nneaimonirfnayf, ananirini.” yaiwiro “Xinaíwanenijf nimonirane omijf owianeyi.” yaiwiro éfrixini. ⁶ Ayfnani Gorixo xegf rixa nimonana seayi e neaimxfwiniginirf “Sijikwnijf imonijwapiene Gorixo xegf enj eanijf tni neamenjweapaxorani?”

n̄iyaiwiro ín̄m̄i yeáȳf wur̄fn̄poȳi. ⁷ O áamá xeḡf imón̄iḡfáyo píran̄iñ̄f umear̄iño en̄aḡi nán̄i am̄ip̄i seȳfn̄é udud̄f seainar̄iñ̄f̄p̄i om̄i ikw̄ikwar̄im̄f wiaȳipoȳi.

⁸ Pus̄f saȳf raion̄fȳi r̄in̄iñ̄f̄p̄i nan̄w̄f roan̄m̄in̄ri nán̄i aw̄f n̄ira war̄iñ̄f̄pa seȳfn̄é t̄n̄i m̄ix̄f inar̄iḡfo —O, aȳf obor̄in̄i. O ax̄fp̄i e seaim̄in̄ri yar̄iñ̄aḡi nán̄i s̄iñ̄w̄f t̄n̄i neróná s̄iñ̄w̄f m̄ix̄f nero rófr̄ix̄in̄i. ⁹ Seȳfn̄é n̄ij̄fá re imón̄iñoi. Sér̄ix̄imeá xw̄fá r̄iri n̄irim̄in̄i ñweaḡfáyf̄ r̄in̄iñ̄f̄ seȳfn̄é seaimeaar̄iñ̄f̄pa ax̄fp̄i ayo en̄i w̄imeaar̄iñ̄f̄ en̄aḡi nán̄i seȳfn̄é Gor̄ix̄omi d̄iñ̄f̄ wikw̄íroar̄iḡfápi en̄f̄ s̄ix̄f neám̄ix̄in̄iro obom̄i p̄ír̄f m̄ákífr̄ix̄in̄i. ¹⁰ Ríná b̄i on̄imiápi nán̄i seȳfn̄é r̄in̄iñ̄f̄ n̄imeámáná en̄jáná Gor̄ix̄o —O wá an̄iñ̄f̄ min̄f̄ neawianar̄iñ̄or̄in̄i. Kiraiso r̄ixa nik̄fn̄r̄i seáȳf e imón̄iñ̄f̄p̄i seȳfn̄é en̄i o t̄n̄i ikár̄in̄iḡfáyn̄é en̄aḡfá nán̄i ax̄fp̄i imón̄ífr̄ix̄in̄ri w̄éyo f̄á seaum̄ir̄iño, aȳf or̄in̄i. O seȳfn̄é f̄á seawear̄im̄ix̄ri píran̄iñ̄f̄ sf̄k̄f̄k̄f̄ seaom̄ix̄ri en̄f̄ s̄ix̄f seaeám̄ix̄ri Kiraisom̄i x̄fdar̄iḡfápi m̄iwáramopax̄f seaim̄ix̄ri en̄fár̄in̄i. ¹¹ O an̄iñ̄f̄ ín̄iná am̄ip̄i n̄iyon̄i seáȳf e wimón̄fw̄in̄iḡin̄i. “E imón̄fw̄in̄iḡin̄i.” nimón̄ar̄in̄i.

¹² Nion̄i Sairaso —O neḡf n̄ir̄ix̄fmeá d̄iñ̄f̄ un̄w̄ír̄ar̄ipax̄f imón̄iñ̄f̄ wor̄in̄i. O san̄f̄ n̄n̄ir̄ápir̄i r̄fwam̄iñ̄f̄ near̄iñ̄f̄pim̄i dán̄i nion̄i xw̄iȳfá on̄imiá r̄ip̄i en̄f̄ r̄ir̄ém̄ix̄f seair̄f áwan̄f̄ “Gor̄ix̄o wá n̄iseawian̄r̄i seaiñ̄f̄p̄i aga x̄ix̄en̄i ap̄ir̄in̄i.” sear̄ir̄i yar̄iñ̄in̄i. Nion̄i sear̄fápi d̄iñ̄f̄ f̄á n̄ix̄ir̄iro en̄f̄ neán̄ri ñweáfr̄ix̄in̄i.

¹³ Jisasoyá s̄iyik̄f imón̄iḡfá Babiron̄iyo ñweaḡfáyf̄ —Aȳf seȳfn̄é t̄n̄i nawín̄i Gor̄ix̄o f̄á seayam̄ix̄ar̄iñ̄fȳir̄in̄i. Aȳf yaȳf seawár̄enap̄ar̄iñoi. Ḡf íw̄f Mako en̄i yaȳf seawár̄enap̄ar̄in̄i. ¹⁴ Sewan̄iñ̄fȳfn̄é yaȳf nin̄iróná xw̄iox̄fyo dán̄i yaȳf óf eánen̄fr̄ix̄in̄i. “Kiraiso t̄n̄i nawín̄i ikár̄in̄iḡfá n̄iyfn̄én̄i oyá d̄iñ̄f̄yo dán̄i n̄iwaȳirón̄iro ñweáfr̄ix̄in̄i.” nimón̄ar̄in̄i.

Payí Pitao ríwíyo eañinarini.

Payí rina áamá Jisasomi dñí wíkwíroarigíá wí ení nimóniro ñweagíáy nání Pitao ríwíyo eañinarini. O Jisaso wíepísagowa worini. Jisaso ríxa aññamí nipeyimáná xwiogwí ríxa obaxí nípwemáná enjáná mimóní uréwapíyarigíáy obaxí Jisasoá síyikí imónigíáyo níwímearo xenwíni xenwíni re urarigíápi nání, “Jisaso xwiogwí obaxí yómíñí néra nuri nání ámí níweapíníámamí.” urarigíápi nání Pitao aríá níwirí ayí mimóní uréwapíyarigíáy urarigíápi ríwíminí mamoro Jisaso neaímeañí mfkone uríñwápi aníñí íá xíríro éfríxíníri payí rina níríri eañíriní. Pitao xíomi Romíyo dání píkíprí arñwí e enjáná eañíriní.

¹ Saimoní Pitaoni —Nioní Jisasi Kiraisoyá xínáíníñíñí nimóníri omíñí wíiri wáí wurímeiri yaríñwáyí woníriní. Nioní payí rina seyíné Goríxoyá dñí tñí dñí wáí wurímeiaríñwáone íá níxírírane wíkwíroaríñwápi íá níxíríro wíkwíroaríñwáíne nání —Seyíné wé róníñí Jisasi Kiraiso —O negí Ñwíá imóníri yeáyí neayimíxemeearíño imóníri enorini. Seyíné wé róníñí o imóníñípimí dání dñí wíkwíroaríñwáíne nání. Seyíné nání payí rina nearí mónaparíñí. ² “Níjía seyíné Goríxo tñí negí Áminá Jisaso tñí awaú nání imóníñípimí dání Goríxo wá ayá wí seawianíri seyíné níwayíróniro ñweapíri nání ayá wí seaíri éwíníñí.” nimónarini.

“Goríxo e imónífríxíníri íá yíyamíxímí neaiñenerini.” uríñí náníriní.

³ Ñwíá imóníño xegí ení síxí eáníñíñípi tñí xixeni neri amípi nene dñí níyímíñí imónírane síwí áamá omí píráníñí níxídiróná epaxípi erane yaníwá nání imóníñí nípini ríxa neaiapíñíriní. Apiaú e yaníwá nání níjía o —O seáyí e imóníri síyikwí míní íkwíráníñí imóníri enípimí dání nene ení axípi imónífríxíníri wéyo íá neaumíriñorini. Níjía o nání xixeni imóníñwápiimí dání amípi apí neaiapíñíriní. ⁴ O seáyí e imóníri síyikwí míní íkwíráníñí imóníri enípimí dání “E e níseaiimíárini.” nearíñípi —Apí seáyí e imóníri ayá tñí imóníri enípíriní. Apí ríxa neaiñíriní. Áamá píkianíro yaríñá nurakínárimí waríñípa íeapá áamá xwíá tíyo ñweañwáéne níneainírná xwírá neaikíxearíñípiimí dání nurakínárimí uro Goríxo imóníñípa axípi imóníro epírná nání e neaiñíriní. ⁵ Nene o imóníñípa axípi e imónífríxíníri apí nípini e neaiñí enagí nání seyíné ríwí síwíá níyí nírfkwíniro sñí dñí níwíkwíróroná wé róníñí ero wé róníñí neróná Goríxo áamá xíoyáyí e éfríxíníri wimónaríñípi nání píráníñí níjía imóníro ⁶ apí nání níjía nimóníróná nípíreáníri ero nípíreáníri neróná sípi seaímeaaríñípiimí xwámámí wíro xwámámí níwiróná síwí áamá Goríxomí píráníñí níxídiróná epaxípi ero ⁷ apí neróná sérixímeáyo ayá urímíxíro ayá nurímíxíróná áamá níyoní dñí sípi wíro éfríxíní. ⁸ Ayí rípi nání raríñíni. Seyíné nioní “E e éfríxíní.” searíá apí tñí xixeni nepa nero sayá nímixa nurónáyí, síwá réníñí inaríño, “Níjía nene negí Áminá Jisasi Kiraiso nání imóníñwápi suríímá wí mimóníni. Íkíá ná míwé oxí roaríñíyíñíñí mimóníñwíni.” síwá éníñí inaríño. ⁹ Ayí rípi nání ení raríñíni. Áamá “Goríxoyáénerini.” níriníro aí nioní searíá apí míyaríñíyí, ayí íwí enjáná yagíá Jisaso yokwarímí wiñípi nání ríxa dñí aríá níkeamoro

náni áamá sɨŋwɨ́ agwɨ́ upárigfáranɨ́, sɨŋwɨ́ supárigfáranɨ́, imónɨ́gfápa axɨ́pi imónɨ́ŋoi. ¹⁰ Ayɨ́nání gɨ́ nɨ́rɨ́xɨ́meáyɨ́né, seyɨ́né “Gorixox nene fá yɨ́yamɨ́xɨ́mɨ́ nɨ́neairɨ́ fá neaumɨ́rɨ́ŋenerfanɨ́?” nɨ́yaiwinɨ́ro ipɨ́mónɨ́pɨ́rɨ́ nání nionɨ́ searfápi anɨ́ŋɨ́ nɨ́yaxɨ́dɨ́ro píranɨ́ŋɨ́ éfɨ́rixɨ́nɨ́. Ayɨ́ rɨ́pɨ́ nání rarɨ́ŋɨ́nɨ́. Apɨ́ fá nɨ́xɨ́rɨ́ro néra nuróná wɨ́ nóreámioapɨ́rɨ́fámani. ¹¹ Seyɨ́né nionɨ́ searfápi fá nɨ́xɨ́ra nuro xɨ́xenɨ́ nerónáyɨ́, negɨ́ Áminá Jisasi Kiraiso, yeáyɨ́ neayimɨ́xemeaarɨ́ŋo xegɨ́ xwioxɨ́yo anɨ́ŋɨ́ íniná ínana neameŋweanɨ́fe páwíáná yayɨ́ nɨ́seamerfána aga yayɨ́ óf seaeánɨ́fárinɨ́.

¹² Ayɨ́nání seyɨ́né nionɨ́ agwɨ́ searfápi nání rɨ́xa nɨ́jɨ́fá imónɨ́ro xwɨ́yɨ́fá nepaxɨ́ŋɨ́ imónɨ́ŋɨ́ none searéwapɨ́yɨ́ŋwápi xaiwɨ́ fá xɨ́rɨ́ro yarɨ́ŋagɨ́a aiwɨ́ seyɨ́né apɨ́ nání dɨ́ŋɨ́ seainɨ́nɨ́fa nání íniná dirɨ́rɨ́ oseaiyimɨ́nɨ́rɨ́ nání ipɨ́mónɨ́ŋɨ́nɨ́. ¹³⁻¹⁴ Ayɨ́ rɨ́pɨ́ nání seararɨ́ŋɨ́nɨ́. Negɨ́ Áminá Jisasi Kiraiso áwanɨ́ nɨ́rɨ́ŋɨ́pɨ́ tɨ́nɨ́ xɨ́xenɨ́ gɨ́ dɨ́ŋɨ́pɨ́ nɨ́nɨ́wárimɨ́ unɨ́fa aŋwɨ́ e enɨ́agi nání sɨ́nɨ́ gɨ́ dɨ́ŋɨ́pɨ́ nɨ́nɨ́wárimɨ́ mupa enɨ́mɨ́ xwɨ́yɨ́fá apɨ́ seyɨ́né ámi dɨ́ŋɨ́ sɨ́xɨ́f óinɨ́poyɨ́nɨ́rɨ́ dirɨ́rɨ́ seaimɨ́ nání “Anɨ́ŋɨ́ minɨ́ nɨ́searɨ́rɨ́náyɨ́, nanɨ́rɨ́nɨ́.” nimónarɨ́nɨ́. ¹⁵ Ayɨ́ rɨ́pɨ́ seararɨ́ŋɨ́nɨ́. Nionɨ́ rɨ́xa penámɨ́ rɨ́wɨ́yo xwɨ́yɨ́fá searfá apɨ́ ámi dɨ́ŋɨ́ yaikiropaxɨ́f imónɨ́pɨ́rɨ́fa nání anɨ́ŋɨ́ minɨ́ sɨ́ŋwɨ́rɨ́fánɨ́ŋɨ́ nɨ́yaxɨ́dɨ́rɨ́ osearɨ́mɨ́nɨ́rɨ́ rarɨ́ŋɨ́nɨ́.

“Jisaso nikɨ́nɨ́rɨ́ roŋáná wɨ́nɨ́ŋwáonerɨ́nɨ́.” urɨ́ŋɨ́f nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹⁶ Negɨ́ Áminá Jisasi Kiraiso enɨ́ neánɨ́rɨ́ weapɨ́nɨ́fápi nání áwanɨ́ nɨ́searɨ́ranéná negɨ́ dɨ́ŋɨ́ tɨ́nɨ́ bɨ́ mɨ́searɨ́ŋwanigɨ́nɨ́. Pɨ́yɨ́ŋɨ́f ikayɨ́wɨ́f áamá wigɨ́f dɨ́ŋɨ́ tɨ́nɨ́ éwapɨ́narɨ́gɨ́fápi bɨ́ enɨ́ mɨ́searɨ́ŋwanigɨ́nɨ́. Xɨ́o nikɨ́nɨ́rɨ́ ŋweanáná sɨ́ŋwɨ́ wɨ́naronɨ́wáone searɨ́ŋwanigɨ́nɨ́. ¹⁷ Ayɨ́ rɨ́pɨ́ nání seararɨ́ŋɨ́nɨ́. Negɨ́ ápo Gorixox omɨ́ seáyɨ́ e numɨ́eyoari wé ikwianɨ́wɨ́yo nɨ́ŋwɨ́rɨ́rɨ́rɨ́nɨ́ xɨ́o, ikɨ́nɨ́gɨ́fá nɨ́yonɨ́ seáyɨ́ e wimónɨ́ŋo anɨ́nami dánɨ́ re rɨ́nénapɨ́ŋɨ́nigɨ́nɨ́, “Gɨ́ dɨ́ŋɨ́ sɨ́xɨ́f uyɨ́ŋá ro nání aga yayɨ́ seáyɨ́mɨ́ dánɨ́ ninarɨ́nɨ́.” rɨ́nénapɨ́agɨ́ ¹⁸ none dɨ́wɨ́f ŋwɨ́fápmɨ́ o tɨ́nɨ́ nɨ́ŋwearanéná newanɨ́ŋone arɨ́fa tɨ́yo dánɨ́ arɨ́fa e wɨ́ŋwanigɨ́nɨ́. ¹⁹ None apɨ́ searɨ́ŋwáone aiwɨ́ xwɨ́yɨ́fá Kiraiso nání wɨ́fá rókiamoagɨ́fáwa nɨ́rɨ́ro eagɨ́fápi —Apɨ́ anɨ́paxɨ́f “Neparɨ́nɨ́.” yayɨ́wɨ́paxɨ́f imónɨ́ŋɨ́pɨ́rɨ́nɨ́. Xwɨ́yɨ́fá apɨ́ enɨ́ tɨ́ŋwaénerɨ́nɨ́. Uyɨ́wɨ́f sɨ́fá yinɨ́ŋɨ́mɨ́ wɨ́fá ókímɨ́xarɨ́ŋɨ́pɨ́fa wɨ́fá rókiamoagɨ́fáwa nɨ́rɨ́ro eagɨ́fápi axɨ́pi rɨ́wɨ́yo imónɨ́nɨ́fápi nání wɨ́fá neaókímɨ́xɨ́yimɨ́nɨ́rɨ́ nání neaiiarɨ́ŋagɨ́ nání sɨ́mɨ́manɨ́yo tɨ́nɨ́fɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. Awa nɨ́rɨ́ro eagɨ́fápi Jisaso ámi nɨ́weapɨ́rɨ́nɨ́ wɨ́fánɨ́ŋɨ́f nóga unɨ́fe nání uyɨ́wɨ́nɨ́ŋɨ́f wɨ́fá neaókímɨ́xɨ́ya unɨ́fárinɨ́. Íná ímiáónɨ́ŋɨ́f weaparɨ́ŋagɨ́ nɨ́wɨ́nɨ́ranéná xwɨ́yɨ́fá xɨ́o weapɨ́nɨ́fápi nání rɨ́nɨ́ŋɨ́pɨ́ negɨ́ xwioxɨ́yo dánɨ́ wɨ́fá neaókímɨ́xɨ́nɨ́fárinɨ́. ²⁰ E nɨ́searɨ́rɨ́ ai rɨ́pɨ́ nání “Ayɨ́ neparɨ́nɨ́.” yayɨ́wɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. Wɨ́fá rókiamoagɨ́fáwa nɨ́rɨ́ro Bɨ́kwɨ́yo eagɨ́fápi bɨ́ negɨ́ dɨ́ŋɨ́yo dánɨ́ “Mɨ́kɨ́f apɨ́ nání iyɨ́ rɨ́rɨ́nɨ́nɨ́?” yayɨ́wɨ́paxɨ́f mimónɨ́nɨ́. ²¹ Wɨ́fá rókiamoagɨ́fáwa nɨ́rɨ́ro nearfána áamá wayá dɨ́ŋɨ́yo dánɨ́ nɨ́rɨ́ro meá Gorixoxáyá kwɨ́yɨ́fá ukɨ́kayóyo dánɨ́ xwɨ́yɨ́fá oyápmɨ́nɨ́ nɨ́ra ugɨ́fa enɨ́agi nání seararɨ́ŋɨ́nɨ́.

2

“Mimónɨ́f searéwapɨ́yarɨ́gɨ́fáwami Gorixox pɨ́rɨ́f umamonɨ́fárinɨ́.” urɨ́ŋɨ́f nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹ Enɨ́ná arɨ́owéyɨ́f wɨ́ mimónɨ́f wɨ́fá rókiamoarɨ́gɨ́fáwa nimónɨ́ro wigɨ́f ámáyox yapɨ́ uréwapɨ́yagɨ́fápa axɨ́pi segɨ́f imónɨ́gɨ́fáyɨ́f wɨ́ mimónɨ́f searéwapɨ́yarɨ́gɨ́fáwa nimónɨ́ro ínɨ́mɨ́ nimónɨ́máná xwɨ́yɨ́fá nepa mimónɨ́f áamá nɨ́xɨ́dɨ́róná xwɨ́rɨ́fá

ikixénipaxf imóninǵipi nisearéwapiyiróná Ámináo niperinǵipimi dání ayo uroyironǵ enagǵí aí omí rǵwǵ umopǵrǵárini. E nerinǵipimi dání apaxǵ mé wiárf xwiǵyá meárinipǵrǵárini. ² Uyǵiniǵ yapǵ searéwapiyaniro epǵrǵáyǵ epǵrǵá axǵipimi segǵí amá obaxǵ xǵdǵipǵrǵárini. E yarǵná amá Jisasomi dǵinǵ mǵwǵkwǵroarǵigǵáyǵ óf Gorǵxomi nepa xǵxenǵ xǵdǵipǵrǵí imóninǵiyi nání ikayǵwǵ meáripǵrǵárini. ³ Amá yapǵ seaiwapiyaniro epǵrǵáyǵ siǵwǵ íwǵ winárarǵigǵáyǵ enagǵá nání yapǵ niseaiwapiyirǵipimi dání segǵí amǵpǵí íwǵ searǵipǵrǵárini. Xwiǵyá Gorǵxo enǵiná dání “Ayo xwiǵyá numeárinǵná e wikǵrǵimǵigǵini.” yaiwiáragǵipi sǵniǵ pǵiyá mǵwenini. “Xwirǵá nǵwikǵixerǵná e wikǵxéimǵigǵini.” yaiwiago sá mǵwenini. ⁴ Ayǵ rǵipi nání seararǵinǵi. Enǵiná anǵnajǵ wa íwǵ éaná Gorǵxo axǵipi xe amǵ amǵ éǵrǵxinǵrǵi siǵwǵ mǵwinǵ mǵmenǵǵwǵ meárinipǵrǵife nǵmamówarǵrǵná sǵá xǵo pǵrǵ uma-monǵáyǵi nání sirǵrǵikǵí sǵá anǵinǵ yinárǵinǵiyómǵni wárinǵinǵinǵi. ⁵ Amá enǵiná xwǵá rǵrimǵ nǵǵwearóná rǵkǵkǵrǵó yagǵá nǵnǵ enǵ Gorǵxo xe anǵinǵ e nero ǵweáǵrǵxinǵrǵi siǵwǵ mǵwinǵ xwirǵá nǵwikǵixerǵná xǵoyá dǵinǵ tǵnǵ inǵigǵí waxǵ nǵrǵoga nǵwiáǵpǵnǵimearǵi ayo nǵpǵkǵirǵi aiwǵ Nowaomǵ —O amá ayǵ ayo “Wé róninǵǵ imóninǵǵ Gorǵxo wimónarǵinǵǵ apǵrǵanǵ?” oy-aiwǵpoyǵinǵrǵi wáǵ uragorǵini. Omǵ tǵnǵ xegǵí amá wé wǵúmǵ dǵnǵ wáúmǵ tǵnǵ Gorǵxo yeáyǵ wimǵxǵimeanǵinǵinǵi. ⁶ Enǵiná amá anǵ Sodomǵ tǵnǵ Gomora tǵnǵ apiaúmǵ ǵweaagǵáyǵo enǵ Gorǵxo xwiǵyá numeárinǵná “Sǵni bǵ tǵnǵ ǵweapaxǵímanǵ.” nǵyaiwǵirǵi anǵ apiaúmǵ rǵá mamówaráná rǵá nǵnowáǵrǵi uráwinǵ imóninǵinǵinǵi. Gorǵxo e nǵwikǵarǵinǵipimi dání ayǵ tǵnǵ e íná dání amá xǵo wimónarǵinǵipǵi mǵxǵdarǵigǵáyǵo siǵǵwepǵigǵí nǵwirǵi nene enǵ axǵipi neaǵimeanǵinǵinǵi éf owinǵinǵrǵi erǵrǵí winǵinǵinǵi. ⁷ Amá anǵ apiaúmǵ ǵweaagǵáyǵo e nǵwikǵarǵi aiwǵ Rotomǵ —O amá wé róninǵǵ worǵni. Amá anǵ apiaúmǵ ǵweaagǵáyǵ rǵkǵkǵrǵó ayá wǵ yarǵnagǵá nǵwinǵrǵi nání dǵinǵ rǵá uxenǵorǵini. Omǵ enǵ Gorǵxo yeáyǵ wimǵxǵimeanǵinǵinǵi. ⁸ Amá wé róninǵǵ o amá ayǵ tǵnǵ nawǵnǵ nǵǵwearǵná ayǵ rǵá kǵroarǵigǵápǵi siǵwǵ winǵrǵi arǵá wirǵ nerǵná sǵá ayǵ ayo íkǵinǵǵ sǵpǵi wirǵ dǵinǵ rǵá uxerǵi yagǵí enagǵí nání rarǵinǵi. ⁹ Gorǵxo siǵǵwepǵigǵí e e yayǵinǵ enagǵí nání nene anani dǵinǵ re yaiwǵpaxǵrǵini, “Ámináo amá xǵo wimónarǵinǵipimi xǵdarǵigǵáyǵo íwǵ éǵrǵxinǵrǵi wikǵarǵigǵápimi dání anani yeáyǵ wimǵxǵimeapaxǵrǵini. Amá wé róninǵǵ imóninǵǵipi mǵyarǵigǵáyǵo sǵá xǵo amá nǵyonǵ mǵí ómómǵxǵimǵí enǵáyǵi tǵnǵ e nání anani pǵrǵí numamóa nurǵi awǵ umenǵweapaxǵrǵini. ¹⁰ Amá siwǵ pǵaxǵ weánǵpaxǵ imóninǵǵ íeapá winarǵinǵipǵi oyaneyǵniro nǵponǵiga uro seáyǵi e umenǵweagǵáyǵo paimǵmǵí wiro yarǵigǵáyǵo anǵpaxǵí sǵá ayǵi tǵnǵ e nání pǵrǵí numamóa nurǵi awǵ umenǵweapaxǵrǵini.” Nene e yaiwǵpaxǵrǵini.

“Mimónǵ searéwapiyarǵigǵáwa sǵpǵi rǵipi rǵipi yarǵigǵáwarǵini.” urǵinǵ nánǵrǵini.

Mimónǵ searéwapiyarǵigǵáyǵ “Nionǵ arǵkǵí yarǵiná apǵ nǵimeanǵrǵenǵinǵoi?” mǵyaiwǵí ayá nepeáǵrǵimáná wigǵí dǵinǵ tǵnǵinǵ nǵxǵdǵiro anǵnajǵ seáyǵ e wimónǵigǵáwami ikayǵwǵí numeárinóná enǵ óf bǵ yarǵigǵámani. ¹¹ E yarǵinǵagǵá aí anǵnajowa —Awa amá ayǵyá enǵ sixǵí eánǵigǵápimi seáyǵ e wimónǵigǵáwarǵini. Awa seáyǵi e nǵwimónǵiro aí Ámináooyá siǵwǵ tǵnǵ e dání xwiǵyá nuxekwǵmorǵná ikayǵwǵí bǵ umeararǵigǵámani. ¹² Amá ayǵ nanǵwǵnǵinǵǵ imóninǵoi. Nanǵwǵyǵ wǵí dǵinǵ neǵwǵperǵi mǵmonǵyǵrǵini. Sa amá íá nǵxero pǵkipǵrǵá nání miarǵinǵyǵrǵini. Nanǵwǵyǵ dǵinǵ rǵá nǵxeyánǵrǵi yarǵinǵǵpa amá ayǵ

eni axípi e nero amípi ayí majfá imónigfápi náni ikayíwí meararigfá enagí nání áamá nanjwíyo píkiarigfápa áamá ayo ení Gorixo wanínimixínfáriní. ¹³ E yarfná áamá omíñí egfápi náni nigwí meaarigfápa áamá ayí ení axípi wigí sípi egfápi tñní xixení wímeanfáriní. Ikwáwiyiná aí pí pí feapá winífpí sa “Ímí tñní oyaneyí.” níwimóníro yayí néra warigfáyíriní. Ayí seyíné tñní nawíní nerímeáníro aiwá sfaní níníroná wigí feapá winaríñpí ayá wí nero seyíné síyikwíníñí niseaxéníri náni ayá onímiá míseainaríñíriní. ¹⁴ Apíxí í í tñní íwí oinaneyíníri ero íwí náni wimónaríñpí wí míwáramó ero yarigfáyíriní. Áamá Jisasomí dññí níwíkwíroro aí síní nípikwíní dññí aumaúmí minigfáyo nene yaríñwápa axípi oépayíníri wipiomeaarigfáriní. “Ámáya amípi apí nioní meapaxípiríní.” níyaiwiwo éwapígfí inarigfá enagí náni Gorixo “Ríxa xwíríá wíkwíxéimíginí.” ráríñíyíriní. ¹⁵⁻¹⁶ Ayí óf Gorixo oxídfópayíníri wimónaríñíyimi píñí níwiárimí xaríxaríníñí néra xenwímní nuro náni eníiná sípi wíá rókiamoagí Beramoyí ríníño —Omí xano Bioríní. O yagípmí icaníñí yarigfáriní. O nigwí náni aga ayá wí níwimóníri náni “Pí pí sípi imóníñpí aí nerfná nígwí nímeari náni ayí ananí emíñí.” yaiwiagoríní. O áamá wo ríxíñí re uráná, “Isíreríyí Goríxomí ríwí número ñwíá xegí bí imóníñpímí xídfóprí náni ikayíwí tñní uramíxei.” uráná o “Nígwí meámíníri náni ananí sípi apí oemíní.” yaiwiarfná dogí xwíyíá náni níjfá mimóníñí aí wo áamá xwíyíá nítrítríníñí axípi nítríri míxí nuríri wíá rókiamoaríño dññí ríá níxeyánímáná “Oemíní.” yaiwiaríñpí pírfí wíaiákmóníñígní.

¹⁷ Áamá ayí iniigfí símíñí ná míwé yeáyí yáríñíyíníñí imóníro kípiñí níyírfná agwí kíkíá yáraná iniá ná meá ámí imíñí nípipeimí waríñpáníñí imóníro enagfá náni síríríkí aníñí sfá yínaríñíyí ayí náni ríxa aníñí meaxaríó yáriníní. ¹⁸ Ayí rípi náníriní. Áamá ayí “Nioní pí pí nínimónírná ananí emíñí.” nítríro weyí e nímeari níriñpímí dání áamá óf xenwímní núníásaná píñí níwiárimí Jisasomí dññí wíkwíroarigfáyí tñní iwamfó kumíxinaníro yarigfáyo wíwapíyarigfáriní. íwí nene yaríñwápi axípi oépayíníri wipiomearo feapá wíwaníñíyí winífpímí dání sípi oépayíníri wíwapíyíro yarigfáriní. ¹⁹ Níwipiomearfná íwí wíwaníñíyí yarigfápi gwí fáníñí uxíráríñagí aí mimáyo dání re seararigfáriní, “Seyíné nene yaríñwápa axípi neróná wí gwí fáníñí seaxírípaxí meníní.” seararigfáriní. E seararíñagfá aí áamá íwípi náni aníñí mírogrwíníñí nanírná ayí ríxa gwí fáníñí uxíráríñagí náni raríñí. ²⁰ Áamá negí Ámíná Jisací Kiraiso —O negí yeáyí neayímíxemearíñoríní. Áamá o náni níjfá imónigfápmí dání síwí amípi xwíá tíyo ñweagfáyo píaxí weánaríñpímí níwíaiákmí numáná ámí axípi nero náni apímí gwí fáníñí uxíráríñáná nerónáyí, ayí sípi ríwíyo imóníprífápi xámí imónigfápi tñní xixení imónípaxímaní. ²¹ Áamá ayí óf wé róníñí imóníñíyí náni síní níjfá mimónípa nero síñwíríyí, sípi ayá wí wímeámíníri enípi wímeapaxí aiwí óf wé róníñí imóníñíyí náni níjfá níimónímáná sekaxí ayá tññí none searíñwápi níwíaiákiro ríwímní mamoarígfa náni sípi imóníñí ámí bí tñní ná seáyí e wímeanfáriní. ²² Ewayí xwíyíá nene iníná re rínaríñwá rípiáú tñní xixení yarigfáriní, “Síwí xwíríá nídarímáná ámí nurí manaríñíriní. Odípi áamá wayí píráníñí níroárímáná enjáná ámí xwíríñwíyo gíñí inaríñíriní.” rínaríñwápiáú tñní xixení yarigfáriní.

3

“Jisaso ámi nîweapînfárîni.” urîñf nânîrîni.

1-2 Gf dîñf sixf seayîñáyîné, xwîyá wá rókiamoagáwa —Awa Gorîxo “E éfrîxîni.” wimónarîñpîni oyaneyînrî yagfáwarîni. Awa enjîná nîrîro eagfápi tîni sekaxf amîpî Ámînáo, yeáyf neayimîxemeearîño rîñf wáf wurîmeiarîñwáone searîñwápi tîni xwîyá apî seyîné ámi dîñf sixf nînrîo píranîñf omópoyînrî dirîrf seaimî nânî enjîná payf wîna nearî mónapîñanîgîni. Agwî enî axîpî nerî ámi wîna nearî mónaparîñîni. ³ Xwîyá nepa imónîñf rîmf rîpî nânî “Ayf anjîpaxîrfanî?” yaiwîrfîxîni. Sfá yoparfyf tîñîná ámá rîperîrf seamepîrfáyf seyîné wé rónîñf yarîñagfá nîsearîro wigf feapá winarîñpî nîxîdîro nânî rîperîrf nîseamero ⁴ re searîpîrfárîni, “Segf mimáyo dánî ‘Ámî nîweapîmfárîni.’ searîñfyf rîxa ná gi weapîrîni? Negf ápowa rîxa pegfámî aiwî amîpî xwfárf tîni anjîna tîni iwamfó imónîñe dánî imónîñfyf sîni axîpî imónîñagî nânî seararîñwîni.” searîpîrfárîni. ⁵ Rîperîrf e nîsearîróná rîpî nânî dîñf aráf ikeamopîrfárîni. Enjîná Gorîxo xwîyá ráná anjîna imónîrî xwfárf inîgîyo dánî nimónîrfná inîgîyo inîmî enje dánî sîñânî imónîrî enjîrîni. ⁶ Inîgîf tîni enî Gorîxo xwfárf iná imónîñfîrî “Xwîrfá oikîxenî.” ráná inîgîf waxf nîróga nîwiápînmearî ámá xwfárfmî ñweagfáyo anînmîxîñf aiwî apî nânî aráf nîkeamoro rîperîrf searîpîrfárîni. ⁷ E nerîñf aiwî anjîna tîni xwfárf tîni agwî rîná imónîñpîañwî xwîyá axoyápîmî dánî rfá nîwîñîgînrî rárîni. Sfá ámá xfo wimónarîñpî mîxîdarîgîfáyo xwîyá numeárfîrî wanînmîxînfáyî imónîfe nânî rárîni.

⁸ E nerî aí dîñf sixf seayîñáyîné, seyîné searîmf rîpî nânî rfwf mukînmopanî. Gorîxoyá sîñwîyo dánî xwîogwî 1,000 nîpwerî aí sfá ná wîyîñîñf órarîñfîni. Sfá ná wîyîni nórfîrî aí xwîogwî 1,000 nîñf pwearîñfîni. ⁹ Ámînáo noneyá mimáyo dánî “Ámî nîweapîmfárîni.” nearîñpî nânî ámá wî “O rîxa mîweapî yómîñf yarîni.” yaiwîarîgîfápa axîpî e mîyarîni. Nene nânî wenîñf nerî ñweanî. Yómîñf ayf rîpî nânî yarîni. Ámá wî manîñpa ero nîni wigf fwî yarîgîfápi rfwfîmîni mamoro éfrîxînrî nânî sîni yómîñf yarîni.

“Xwfárf tîni anjîna tîni rfá nowárfînfárîni.” urîñf nânîrîni.

¹⁰ E nerî aí sfá o ámi nîweapînfá nânî Ámînáoyá rîñîñfyî “Ámá fwî meámînrî rfá barîni?” mîyaiwî maiwî ñweañáná wîmeaarîñfápa sfá ayî enî axîpî e seaîmeanîfárîni. Sfá ayî anjî pîrf fwî tîni rfá nînrî anîpá imónîrî amîpî anjî pîrfîyo dánî wá onarîñfyî nîni rîmîmenîñwî neánîrfná rfá nowárfîrî xwfárf tîni amîpî xwfáyo yarîñfyî tîni nîni rfá nînrî yayîmf yowárfîrî enîfárîni. ¹¹ Apî nîpîni rfá e nowárfînfá enagî nânî seyîné ámá Gorîxo wimónarîñpîmî xîdîro wé rónîñf imónîñpîni ero yarîgîfáyî yapî nimónîro axîpî éfrîxîni. ¹² E nerónáyf, sfá Gorîxo Bînfá rîñîñfyî “Gíná parîmonîfárîni?” nîyaiwîro anjîni ayf rîrxáñîñf nero mónaparîño. Sfá ayîmîni anjîna rfá nowárfîrî anjî pîrfîyo dánî wá onarîñpî rîmîmenîñwî neánîrfná íkimîmf enîfárîni. ¹³ E nerî aí xfo sîmîmanîyo dánî nearîñf enagî nânî nene anjî sîñf wîna tîni xwfá sîñf wîrî tîni imónînfápiá —Apiáumî wé rónîñf imónîgîfáni ñweapîrfápiáúrîni. Apiáú nânî wenîñf nerî ñweañwîni.

“Awîñîñf rónîfîrîxîni.” urîñf nânîrîni.

14 Ayínání díní síxí seayínáyíné apiaú nání weníní nero nínjwearo nání Goríxo píráníñí níwayírónírane njeanagwí oneaníníri ríwí síwíá míyí “Amípí bí nání ríá mímeárínípa nerane íkwíráñíñí síyíkwí míní éwaníginí.” níyaiwiro níyuníro éfírxíní. 15 E neróná negí Ámínáo aníñí ámí míweapí yómíní yarínípi nání re yaiwírírxíní, “Ámá obaxíyo yeáyí uyímíxemeámáníri yaríní.” yaiwírírxíní. Negí nírxímeáo Poro ení díní émí saímí moní Goríxo síxí umímonípímí dání nírxí ríwamíní nearíná axípi rípiñíñí nírxí nearí seamónapíní enagí nání e yaiwírírxíní. 16 Payí o eaaríníyí níñí apí nání ení axípi nírxí eaarínírxíní. Xwíyá payí ayo eáníñíyí wí síñání mípímónínagí nání apaxí mé níjía imónípaxí mímoníní. Ámá majía níkáríníro díní bí bí momearígíyí xwíyá apí íkweakwímí nírxí rarígírxíní. Xwíyá Goríxoyá Bíkíyó ríníñíyí ámí wí ení íkweakwímí nírxí xejwíní nírxínípímí dání síá yoparíyí imóníníe nání ríá meárínarígírxíní. 17 Ayínání díní síxí seayínáyíné, apí nání seyíné ríxa níjía imónínagí nání ámá ríá xearímíxarígíyí sípi nero xejwímíní waríná seyíné ení axípi éwapígi íníro Jíasomí díní níwíkwíro ríkwíñíñí onígíyíné píéroro epírxínírxí awíníñí rónírxíní. 18 Níáiwí apíroarínípa axípi seyíné ámáyo ayá urímíxarígípi xwé napíróa urí níjía negí Ámíná Jíasí Kíraisó, yeáyí neayímíxemeaarínjo nání imónígípi apí ení xwé napíróa urí éwíníginí. Agwí rínáraní, ná ríwíyoraní, omí aníní íníná seáyí e uméwaníginí. “E éwaníginí.” nímonárxíní.

Payí Jono xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Jono xámi eañnarini. O Jisaso wiep̄sagowa worini. Jisaso rixa añnamí n̄peyimáná xwiogwí aga obaxí n̄pwémáná enáná Jono n̄ñweañsáná rixa xweyañí neri añí yoʼ Epesasiyo n̄ñweámáná payí rina eañnigini. Ayí Gorixomi dñí síxí uyarigfápa xixe dñí síxí yin̄f̄r̄ixin̄ri n̄rīri eari mimóní uréwapiyarigfáyí rarigfápi arfá m̄wipa éf̄rixin̄ri n̄rīri eari en̄nigini. Mimóní uréwapiyarigfáyí re rarigfápi nání, “Wará nene in̄ñwápi sípi in̄ñagwi nání Jisaso xwíayo nemerf̄ná nepa ámá mimónagf̄r̄ini.” rarigfápi nání n̄j̄fá nimóniri “Jisaso nepa ámá nimónimáná emeagf̄r̄ini.” uréwapiyim̄n̄ri eni n̄rīri eañnigini.

Dñí n̄yim̄ñí imóniñp̄i ámáyo umímoariño n̄n̄rīni.

¹ Iwamíó xwíarí t̄ni añina t̄ni im̄xin̄ñiná eño nání —Omí arfá wirane negí síñwí t̄ t̄ni win̄rane síñwí win̄axídirane wé t̄ni f̄á xir̄rane en̄wáorini. Xwiyá dñí n̄yim̄ñí imóniñp̄i nání neaiwapiyñorini. ² Dñí n̄yim̄ñí imóniñwápi nání síxí neamímoariñorini. Xegí sím̄man̄í síwá neain̄fagi síñwí win̄ñwá en̄agi nání neaim̄ean̄í m̄fkone dñí n̄yim̄ñip̄i nání m̄kí ikin̄o nání —O en̄iná dání in̄iná ápo Gorixo t̄ni nawíní ñweagf̄io xegí sím̄man̄í síwá neain̄ñorini. O nání xwiyápi sop̄iññiñí n̄worane wá seararñwini. ³ Seyné t̄ni aga nawíní xir̄in̄ñwaéne imónirane dñí ax̄ip̄ini nawíní xir̄irane yan̄f̄wá nání síñwí win̄rane arfá wirane en̄wá nání wá seararñwini. None aga dñí ná b̄ni nimónirane xir̄in̄ñwáwá, ayí ápo Gorixo t̄ni xewaxo Jisasi Kiraiso t̄ni awaú en̄agi nání seararñwini. ⁴ Dñí nífá n̄neain̄r̄f̄ná b̄ on̄imiápi m̄neain̄f̄ aga seáyi e neain̄f̄a nání r̄fwam̄ñí r̄ipi neari seaiapowárarñini.

“Wfá ókín̄ñe eméf̄rixini.” urñí n̄n̄rīni.

⁵ Xwiyá Jisaso yañí neaiapowár̄fagi arfá win̄wá wá seararñwápi, ayí r̄ip̄irini. Gorixo wf̄aññí imóniñorini. On̄imiápi b̄ aí sfá m̄iyikiniñorini. ⁶ Ayin̄áni nene “O t̄ni nawíní xir̄in̄ñwaénerini.” n̄rīn̄irane aí man̄í n̄wiaikirane sfá yikín̄ñe nemeranénáyí, yapí rarñwini. Nepaxñí imóniñp̄i wí miyarñwini. ⁷ E neri aí nene uyñif̄ b̄ mé wfá ókín̄ñe xfo ñweañf̄pa nene eni wfá ókín̄ñe nemeranénáyí, xfo t̄ni nawíní an̄i xir̄in̄ñwaéne imónirane xfo nene nan̄í imónan̄f̄wá nání ragí xewaxo Jisaso n̄perf̄ná puñp̄imi dání f̄wí n̄p̄ini yarñwápi nání igf̄aññí neaeámori yarñf̄r̄ini. ⁸ Nene “f̄wí b̄ miyarñwaénerini.” n̄rīn̄iranénáyí, newan̄ñene yapí éwapñnarñwini. Nepa imóniñp̄i b̄ f̄á m̄ixirarñwini. ⁹ E neri aí nene xfoya arfá eñe dání f̄wí yarñwápi nání waropárí nin̄iranénáyí, o dñí uñwír̄ar̄ipaxí imóniñp̄i t̄ni xixeni eri wé róniñí imóniñp̄i t̄ni xixeni eri yariño en̄agi nání anan̄í f̄wí yarñwápi yokwarim̄f̄ neaiiri uyñif̄ yarñwápi n̄p̄ini igf̄aññí neaeámoiri yarñf̄r̄ini. ¹⁰ Nene “f̄wí b̄ men̄wárini.” n̄rīn̄iranénáyí, “Ámá n̄ni f̄wí yarigf̄arini.” r̄iñomi yapí rarññiññí wim̄xan̄ri yarñwini. Xwiyá o nearñf̄pi b̄ f̄á m̄ixirarñwini.

2

1 Gí niaíwípiayíné, íwí mepa éríxínítrí ríwamíñf rípi seyíné nání eaaríñíní. E nerí aí wiene íwí neríñáyí, arírá neaiaríño ápo Goríxo tññ e nírómáná yokwarímí owiinítrí neauríyaríní. Wé róníñf o, ayí Jisasi Kiraiso nání raríñíní. 2 O xewaníño níperíñá rídíyowáníñf nítrítrí xano Goríxomí níwíapemíxírítrí nání negí íwí yaríñwápí yokwarímí neaiínífa nání imóníñoríní. Íwí nene yaríñwápíní marífat, íwí amá xwífa rírí nírímíní amí gímí ñweagíáyí yarígíápi nání ení níwíapemíxírítrí nání yokwarímí wiínífa nání imóníñoríní.

Ámá Goríxo tññ íkárínígíáyí epaxípi nánítríní.

3 Nene xfo sekaxí nearíñpímí níxídiránénáyí, woní woní ðíñf re yaiwínípxeneríní, “Nioní o nání nepa níjía nímonítrí o tññ nawíní íkáríníñáyí wonírfaní?” yaiwínípxeneríní. 4 Ámá wo “Nioní o nání níjía nímonítrí o tññ nawíní íkáríníñáonítríní.” nítrínítrí aí sekaxí nearíñpí xíxeni míyaríño enánáyí, yapí raríñítríní. Nepa imóníñf Goríxo nearíñpí ífá xíraríñímaní. 5 E nerí aí xwíyífa Goríxo nearíñpí go go níxídiránáyí, omí úrapí nerí ðíñf síxí muyí aga xíxeni píráníñf ðíñf síxí uyíní. Nene apí neranéná “Goríxo tññ nawíní íkáríníñweáeneraní?” yaiwínaníwíní.

6 Ámá wo “Nioní Jisaso tññ nawíní kumíxínígwíí wonítríní.” nítrínítrínáyí, Jisaso xwífa týyo nemeríñá xano wimóníñpí nípíní yáríñípa axípi éwínígíní. 7 Gí ðíñf síxí seayínáyíné, “O sekaxí síñf bí nítríní ríwamíñf eaaríní.” míyaiwípaní. Iwamífo imóníñíná dání sekaxí Jisaso ríñf seyíné níjía imónígíápi —Apí xwíyífa seyíné arífa wígíápiríní. Apí nání nítríní eaaríñíní. 8 E nísearítrí aí sfá yíníñpítrí ríxa nídeaxa nurí wífa ónaríñípa Jisaso xewaníño neaiwápiyínítrí ríxa ónaríñagí nání nioní “Sekaxí Jisaso ríñftrí síñf imóníní.” searípxátríní. Xámí xewaníñoyá sekaxípímí níxídirí yaríñagí wínírane agwí seyíné níxídiró yaríñagí seaniwane nerane nání “Xwíyífa apí nepaxíñf imóníñpírífaní?” yaiwíaríñwíní.

9 Ámá wo “Nioní Jisaso neaiwápiyínítrí níxídirí wífa ókíñe emearíñá wonítríní.” nítrínítrí aí xexírímeáyo símí tññ níwírínáyí, síñf sfá yíníñfímíníñf ñweaní. 10 Ámá Jisaso neaiwápiyínítrí tññ xíxeni nerí xexírímeáyo ðíñf síxí uyaríñf go go, ayí wífa ókíñe níñwearí nání xexírímeáyí óreámioapaxí wí wíwápiyaríñímaní. 11 E nerí aí xexírímeáyo símí tññ wíaríñf go go, ayí sfá yíníñéníñf imóníñe ñwearí aní emerí neríñá xegí síñwíyo sfá uyíníñagí nání xfo gímí nání waríñe majía imóníñoríní.

“Ayí rípi nání nísearítrí ríwamíñf eaaríñíní.” uríñf nánítríní.

12 Niaíwípiayíné, Jisasi Kiraiso neaiñpímí dání segí íwí yarígíápi Goríxo ríxa yokwarímí seaiñf enagí nání apiayíné nání nítríní ríwamíñf eaaríñíní. 13 Ámínáoyíné, soyíné iwamífo imóníñíná eno tññ nawíní íkáríníro níjía imóníro enagífa nání soyíné nání nítríní ríwamíñf eaaríñíní. Ámá síwarífa rígífoyné, soyíné sípí imóníñomí —Ayí oboyí ríñño nání raríñíní. Omí ríxa xopírará wífa enagí nání nioní soyíné nání nítríní ríwamíñf eaaríñíní. Niaíwíyíné, seyíné ápo Goríxo tññ nawíní íkáríníro níjía imóníro enagífa nání seyíné nání nítríní ríwamíñf eaaríñíní. 14 Ámínáoyíné, soyíné iwamífo imóníñíná eno tññ nawíní íkáríníro níjía

imóniro enagá nání soyfne nání níriri rfwamijf eaarijní. Ámá siwarfá rigfoyfne, soyfne Jisasomi nuxfdíroná enj sixf eániro xwiyá Gorixoyápi aumaúm iníro sípí imónijomi xopírarf wiro egfá enagi nání soyfne nání níriri rfwamijf eaarijní.

15 Seyfne amípi sípí xwíá tfyo dñjf yarigfápimi dñjf sixf muyipa ero amípi nñni xwíá tfyo wenfyo dñjf sixf muyipa ero éfríxini. Amípi xwíá tfyo dñjf yarigfápimi go go dñjf sixf nuyirínáyf, ápo Gorixomi dñjf sixf muyiníni. 16 Ayf rípi nání seararijníni. Amípi xwíá tfyo dñjf yarigfápi fwf nání feapá winaríjfpirani, síjwí fwf wínarígfápirani, “Amípi xwé tñjáonírani?” níyaiwiníri seáyí e menarígfápirani, api nípiníni ápo Gorixoyá dñjfo dání yarigfámani. Sípí xwíá tfyo dñjf imónijf yarigfá enagi nání seararijníni. 17 Amípi sípí xwíá tfyo dñjf yarigfápi anípá nimóga urí feapá níwiníri “Api nioniyá enána ananírini.” yaiwiaríjfpápi api anípá nimóga urí eníá enagi aiwí ámá Gorixo “E éfríxini.” yaiwiaríjfpimi xfdarígfáyf anípá wí mimónf aníjf íníná ñweparfá enagi nání amípi xwíá tfyo enjfpimi dñjf sixf muyipa éfríxini.

Ámá Kiraisomi xopírarf wianíro yarígfáyf yapf wíwapíyípiríxini rí uríjf nánirini.

18 Gf níaiwíyíne, sfá yoparfyf imóniníná ríxa rínárini. Eníná dání arfá re winwápi tñni xixeni “Ámá Kiraisomi xopírarf wimínirí yaríño ríxa níbinífarini.” arfá e winwápi tñni xixeni agwí ríná ámá Kiraisomi xopírarf wianíro yarígfáyf ríxa nimóniro ñweaño. Ayf ríxa nimóniro yaríñagfá síjwí níwinírane nání “Sfá yoparfyf imóniníná ríxa rínárani?” yaiwiníni. 19 Ámá ayf xámi none tñni nawíni nerimeánayirane aí nepa none tñni nawíni mimónipa nero nání pñni níneawiárimí ugáfyrini. Ayf nepa none tñni kumíxiniñwáyf nimóniro síjwiríyí, none tñni ananí ñweaaníro egfáriní. E nerí aí “Ayf negí imónígfáyf wí meníni.” yaiwianí nání pñni níneawiárimí ugáfyrini. 20 Seyfne ayíniñj imónígfá wiyínémani. Gorixoyá kwíyípi ríxa seaainíjfyíne enagfá nání xwíyá nepaxíj imóníjfpí nání seyfne ríxa níjfarini. 21 “Nene síni majfá imóníñagwí nání rfwamíj rípi nearí mónaparini.” ríseaimónarini? Oweoi, seyfne ríxa níjfa nimóniro “Xwíyá nepaxíj imóníjfpí íá níxíríriñjfpimí dání wí yapf rípxf meníni.” níjfa e ení imóníñagfá nání rfwamíj rípi eaarijníni. 22 Xwíyá yapí raríño, ayf goríni? Amípi wí nání raríño marfát, sa “Ámá yeáyf neayimíxemeanfa nání Gorixoyá dñjf tñni arfowayá xwíá piaxífo dání iwíaronfoyí raríñwá Jisasomani.” raríño, ayf oríni. Kiraisomi xopírarf wimínirí yaríñorini. Xanomí tñni xewaxomí tñni níwaúmíni rfwí umoñorini. 23 Ámá gíyf gíyf xewaxomí rfwí numorínáyf, ayf xanomí ení rfwí umoaríño. Gíyf gíyf xewaxo nání “Yeáyf neayimíxemeanfa nání uowarénapíñorfaní?” níyaiwíro numímínirínáyf, ayf xanomí ení umímínaríño. 24 Seyfne xwíyá Jisaso nání iwamífo dání arfá wigfápi pñni níwíarípa nero dñjf íá xírífríxini. Aga xixeni e nerónáyf, xewaxo tñni nawíni imóniro xano tñni ení nawíni imóniro epírfarini. 25 Xewaníño mimáyf dání nearíñjfpí, ayf rípirini, “Seyfne e nerónáyf, dñjf níyimíjf tfgfáyne imóníjfarini.” nearíñjfpirini. 26 Payf rínami xámi eáápi ámá xwíyá Jisaso nání ríniñjfpí yapf seaíwapíyaníro yarígfáyf nání níriri eááriní. 27 Seyfne ayíniñj imónígfá wiyínémani. Kwíyí Gorixoyá seaainíjfpí rfaníj mimónf síni

ai tñni enagfa nani ama wi searéwapiyipaxfyínemani. E niseariri ai kwiyf seaainijipi amipi nñni Kiraiso nani dñj mopaxf imónijipi nani niseainirfna yaf bi mimónf nepaxijf imónijipini seainarijf enagf nani agwi xegfipi niseaiga uri xami niseaiga uri enjipi tñni xixeni nero Kiraisomi xaiwf fa uxirfririxini.

“Áma Gorixoyá imónigfáyf fwf néra warigfámani.” urijf nánirini.

²⁸ Gf niaiwfpiayfne, o sñjani nimóniri weapaná peayf nñneauniri wará sarfwa mimárinf newiárimónirane éf roanfwa nani omi xaiwf fa uxirfririxini. ²⁹ Seyfne “Gorixo wé rónijorini.” nyaiwiwo nijfá imónijagfa nani ripi eni aga nijfá imónipaxfyínérini, “Wé rónijf yarigfá gfyf gfyf, ayf Gorixo o xegf emeanfyirini.” Nijfá e eni imónipaxfyínéxini.

3

¹ Ai ama tiyfné ripi nani dñj omoaneyf. Ápo Gorixo bi onñmiápi marfái, dñj ayá wi sixf nñneayiri nani “Gf niaiwfyínérini.” neararini. Xfo neararijipi nepa e imónijagwi nani neararini. Ayf ripi nani ama xwfá tfoyo dñjyf nene Gorixoyá niaiwene enagwi nani mi mñneaómixñjo. Ayf xfo tñni nawini nikáriniro nijfá mimónigfáyf enagfa nani mi mñneaómixñjo.

² Gf dñj sixf seayináyfné, ayf mi mñneaómixfagfa aiwi nene xfoya niaiwf imónijwaénerini. Rfwená arife imónanfwapí sñni wfá mñneaókiamónijagf aiwi nijfá re imónijwini, “Kiraiso sñjani nñneaimóniri weapaná xfo imónijfpa nene eni axfipi imónanfwarini.” Nijfá e imónijwini. Xfo imónijfpi iná dani aga xixeni sñjwf wñnanfwa enagf nani rarini.

³ Áma Kiraiso neaiménapaná xfo imónijipi oimónaneyiniri wenijf nerf jweaarigfa ayf ayf nñni ripi yarigfárinf. Xewanij o awiaxf imónijfpa axfipi oimónaneyiniro wigf wxioxfyo igfánijf neámorf nanf imixinarigfárinf.

⁴ Áma fwf néra warigfá ayf ayf nñni Gorixoyá sekaxf rinijipi xórorf yarigfárinf. Fwf ama néra warigfápi, ayf pípi marfái, sa Gorixoyá sekaxf rinijipimi xórorf yarigfápirini.

⁵ Ripi nani seyfne nijfá imónijoi. Kiraiso —O fwf bi menjorini. O fwf nene yarijwápi yokwarimf neaiminiri nani xwfá tfoyo nene tñj e bñjiginf.

⁶ Ayinani ama Jisaso tñni kumixinifgáyf fwf néra warigfámani. E nerf ai ama fwf néra warigfáyf “Jisaso Gorixomi xewaxorfani?” nyaiwiwo nepa xfo tñni nawini kumixinarigfámani.

⁷ Gf niaiwfpiayfne, ama yaf rarigfáyf xe nñbiro yaf oneaiwapiyipoyiniri sñjwf niwini pa éfrixini. Áma wé rónijf imónijfpi néra warigfáyf Kiraiso wé rónijf imónijfpa axfipi imónigfáyfirini.

⁸ E nerf ai ama fwf yarigfáyf oboyáfirini. Eníná fwf iwamfó néra bñjo, ayf obo enagf nani oyá imónigfáyfirini. Gorixomi xewaxo ripi eminiri nani bñjiginf. Obo fwf arfkf nerf amáyf eni axfipi éfrixiniri wíwapiyarijipi pírf urakimniri nani bñjiginf.

⁹ Ayinani ama Gorixo xegf tñmeanfyinijf nimónirfnáyf, oyá dñjipi ikílf winagf nani fwf néra warigfámani. Ayf Gorixo xegf tñmeanfyinijf imónijagfa nani aga fwf néra upaxf mimónijoi.

¹⁰ Ripimi dani anani ama mi nñwómixiro “Tiyf niaiwf Gorixoyárfani? Tiyf oboyárfani?” yaiwipaxfirini. Áma síwf wé rónijf imónijfpi mñyarijagfa niwini rfná “Ayf Gorixo tñmeanfyinijf imónigfáyf wímani.” yaiwipaxfirini.

Áma xexirfmeáyo dñj sixf mñyarijagfa niwini rfná eni “Ayf Gorixoyá imónigfáyf wímani.” yaiwipaxfirini.

Xexirímeáyo dñj sîxî nuyiríná epaxîpi nânîrîni.

11 Iwamó imónîñjíná dánî xwiyíá Jisaso yanj neaiapîñj none searéwapîyaríná aríá neaigíápi, ayí ripîrîni, “Xexirímeáyíné xîxe dñj sîxî yinîrîxîni.” Aríá neaigíápi, ayí apîrîni. 12 Apî nîxîdîranéná Keno — O sipî imónîñjoyáorîni. Xegí xogwáomi pîkîxwîrîfo enjorîni. O enjîpa axîpi mepa oyaneyî. “Xogwáomi ayí nânî rîa pîkîñjîni?” yaiwiarîgíápi pîpîrîni? Xîfo xegí yarîñjîpi sipî imónîrî xogwáoyarîñjîpi wé rónîñjî imónîrî enjagî nânî sîmfî tîni nîwirî pîkîñjîni. 13 Ayínânî gí nîrîxîmeáyíné, seyíné enî áamá Gorîxoyá mimónîgíáyî sîmfî tîni seaiarîñjagí nîwînrónáyî, uduđî mepanî. 14 Nene negí nîrîxîmeáyo dñj sîxî nuyirane nânî nijíá re imónîñwinî, “Ófî áamá anîñpîrîfa nânî imónîñjîyimi pîni nîwiarîmi ófî dñj nîyîmîñjî imónîpîrîfa nânî imónîñjîyimi nîxîdîrane yarîñwinî.” Nijíá e imónîñwinî. E nerî aí áamá xexirímeáyo dñj sîxî muyarîgíáyî, ayí dñj nîyîmîñjî tégíá mimónî sîni ófî anîñpîrîfa nânî imónîñjîyimi xîdarîñjî. 15 Áamá xexirímeáyo sîmfî tîni wiarîñjagí nîwînrónáyî, “Ananîrîni.” rîyaiwiarîñjî? Oweot, nene nijíá re imónîñwinî, “Áamá pîkîarîgíá gíyî gíyî dñj nîyîmîñjî meapîrîfa nânî mimónîñjî.” Nijíá e imónîñwinî. 16 Pîpi nânî dñj nîmorîñjîpîmi dánî “Áamáyo dñj sîxî nuyiríná epaxîpi, ayí apîrîfani?” yaiwipaxîrîni? Sa Jisaso nene yeáyî neayimîxemeámînrî nânî mîñjî nîwînrîfíná enjîpî nânî dñj nîmorîñjîpîmi dánî nene “Áamáyo dñj sîxî nuyiríná o enjîpa e epaxîrîfani?” yaiwîñwinî. Ayínânî nene enî nîrîxîmeáyo arîrá wianî nânî mîñjî nîwînrîfíná aí “Ayí ananîrîni.” yaiwîwanîgîni. 17 E nerî aí áamá amîpî mîmúrónîñjî wo xegí xexirímeá wo amîpî nânî dîwfî ikeamónarîñjagî nîwînrî aiwî sîpiáfî sîfî nîñînrî amîpî bî mîni nîwîpa nerífíná, o arîge nerî “Nionî Gorîxomî dñj sîxî uyiñjîni.” rîpaxîrîni? 18 Gí nîaiwîpiayíné, negí nîrîxîmeá dîwfî ikeamónarîñjagí nîwînrîfíná pînéni nurîrane “Dîñjî sipî niarîni.” murîpa éwanîgîni. Aga xwioxíyo dánî dñj sîxî nuyirane arîrá wîwanîgîni.

“Apî neríná Gorîxoyá sîñwíyo dánî wará saríwá mârîñpaxîmani.” urîñjî nânîrîni.

19 Áamáyo aga xwioxíyo dánî dñj sîxî nuyirîñjîpîmi dánî re nîyaiwirî nijíá imónîñwinî, “Gorîxo, nepaxîñjî imónîñjoyáyî imónîñwá wienerîfani?” nîyaiwirî nijíá imónîñwinî. Ayí rîpî nânîni dñj nîmoranéná Gorîxoyá sîmfîmanjîyo dánî ananî dñj wíá neaónîpaxîrîni. 20 “Áamáyo arîrá nîwiríná Jisaso tîni xîxenî mîyarîñjónîrîni.” nîyaiwînrîane xwiyíá meárînrîñwá aí Gorîxo nene dñj e yaiwînrîñwápi seáyî e wimónîrî amîpî nîni nânî nijíá imónîrî enjî enjagî nânî nene nepa áamáyo dñj sîxî uyarîñwápi nânî nijíá enî nîmónîrî nânî xwiyíá mîneameárînfá enjagî nânî nene ananî dñj wíá neaónîpaxîrîni. 21 Gí dñj sîxî seayîñyíné “Áamáyo arîrá nîwiríná Jisaso tîni xîxenî mîyarîñjónîrîni.” nîyaiwînrîane xwiyíá mîmeárîñpî neranénáyî, Gorîxoyá sîñwí tîñjî e wará saríwá mîmârîñjî nîyopîyârîrî 22 xîfomî amîpî bî nânî yarîñjî wíáná ananî xîxenî neaiaparîñjîrîni. Ayí rîpî nânî neaiaparîñjîrîni. O sekaxî rîñjîpîmi xîdîrane amîpî xîfo “Éríxîni.” wimónarîñjîpîmi erane yarîñjagî nânî neaiaparîñjîrîni. 23 Sekaxî mîkfî imónîñjî Gorîxo nearîñjîpi, ayí rîpî nânî rarîñjîni. Seyíné xegí xewaxo Jisasi Kiraisomî dñj wîkwîroro xîfo sekaxî nearîñjîpi tîni xîxenî xîxe dñj sîxî yinîro éríxîni. 24 Áamá Gorîxo xegí sekaxî rîñjîpîmi xîdarîgíá gíyî gíyî, ayí

Gorixo tñni nawíni imóniɾo xfo eni ayf tñni nawíni imóniɾo enjoɾ. Ayf rɾipimi dani “Gorixo nene tñni nawíni rimóniɾwini?” yaiwiarɾwariɾni. Gorixo xegf kwiyɾpɾ sixf neamimɾɾ enagɾi nani “O tñni nawíni rfa imóniɾwini?” yaiwiarɾwariɾni.

4

Kwiyf Gorixoyapimi tñni sipɾipimi tñni mi omixarɾɾwapi naniɾni.

¹ Gf dɾɾɾ sixf seayɾɾayɾné, ama “Kwiyf tɾɾaoni enagɾi nani rariɾɾni.” rariɾɾf niyoni arfa mɾwipa nero mimóni wfa rokiamoarɾɾf obaxf xwfaf tɾyo emearɾɾagfa nani “Kwiyf apɾ nepa Gorixo tɾɾɾ e dani biɾɾpɾɾani? Gorixo tɾɾɾ e dani mɾbiɾɾpɾɾani?” yaiwiani nani iwamfo imimf wɾɾɾɾɾni. ² Iwamfo imimf niwirɾna rɾpɾ rariɾɾagfa niwiniɾna “Kwiyf Gorixoyapɾ tɾɾo rfa rariɾni?” yaiwɾɾɾni. Kwiyfyo dani niɾɾɾna “Jisasi Kiraiso ama nimóniɾi nene tfamɾni biɾɾɾniɾni.” rariɾɾagfa niwiniɾna “Kwiyf Gorixo tɾɾɾ e dani biɾɾpɾimi dani rfa rariɾni?” yaiwɾɾɾni. ³ E nerɾi ai kwiyf xegf bimi dani niɾɾɾna “Jisaso ama nimóniɾi nene tfamɾni biɾɾɾniɾni.” mɾɾɾa yariɾɾagfa niwiniɾna “Kwiyf apɾ Gorixo tɾɾɾ e dani biɾɾpɾimani.” yaiwɾɾɾni. Ama kwiyf ayo dani rariɾɾɾf Kiraisomi xopɾɾɾf wimɾniɾi yariɾɾo tñni ani nawíni imóniɾayɾɾni. Enɾina “O niɾɾɾniɾni.” arfa e wigfo agwi rina rixa niɾɾi xwfaf tɾyo yariɾni. ⁴ E nerɾi ai gf niaiwɾɾayɾné, seyɾné Gorixoyayɾné enagfa nani mimóni wfa rokiamoarɾɾɾf yapi seaiwapiyaniɾo seaiagfa aiwi rixa xopɾɾɾf wigfariɾni. Kwiyf seyɾné seaainɾpɾi obomi —O ama Gorixomi dɾɾɾ mɾwɾkwɾoarɾɾɾf xfo tñni nawíni imóniɾɾni. Omɾ kwiyf seyɾné seaainɾpɾi seayɾi e wimóniɾagɾi nani ayo xopɾɾɾf wigfariɾni. ⁵ “Jisaso nepa ama nimóniɾi nene tfamɾni mɾbiɾɾɾniɾni.” rariɾɾɾf Gorixomi paimimf wiarɾɾɾf tɾɾɾmi dani imóniɾayɾɾni. Ayɾnani xwiyfaf wigf niɾɾɾna xwiyfaf Gorixomi paimimf wiarɾɾɾpimi dani rariɾɾf nani wigf imóniɾɾf ayo arfa wiarɾɾɾni. ⁶ E nerɾi ai none Gorixoya imóniɾagwi nani ama o tñni nawíni ikariɾɾɾf none arfa neaiarɾɾni. Ama o tñni nawíni mikariɾɾɾf none arfa neaiarɾɾmani. Ayo dani re yaiwiarɾwariɾni, “Kwiyf nepaxɾɾ imóniɾfyo dani rariɾɾɾf mi nomɾɾi ayf tɾyɾani?” Kwiyf yapi imóniɾpimi dani rariɾɾɾf mi nomɾɾi ayf tɾyɾani?” yaiwiarɾwariɾni.

“Xixe dɾɾɾ sixf yinɾɾɾni.” urɾɾ naniɾni.

⁷ Gf dɾɾɾ sixf seayɾɾayɾné, xixe dɾɾɾ sixf yinɾwanɾɾni. Ayf rɾpɾi nani rariɾɾni. Ama wiyo dɾɾɾ sixf nuyiranena Gorixo yariɾɾa axpɾi yariɾwa enagɾi nani rariɾɾni. Ayf rɾpɾi nani eni “Xixe dɾɾɾ sixf yinɾɾɾni.” rariɾɾni. Dɾɾɾ sixf uyariɾf ayf ayf nɾni Gorixo xegf timeanɾyɾniɾ imóniɾo o tñni nawíni nikariɾniɾo niɾfafa imóniɾo egfayf enagfa nani rariɾɾni. ⁸ E nerɾi ai amɾpɾi o yariɾpɾi xfo amayo dɾɾɾ sixf nuyiriɾpimi dani yariɾɾ enagɾi nani ama wigf winiyo dɾɾɾ sixf muyipa yariɾf gɾyɾ gɾyɾ, ayf Gorixo tñni nawíni nikariɾniɾo niɾfafa imóniɾayɾmani. ⁹ Gorixo xfo rɾpɾi nerɾɾpimi dani dɾɾɾ sixf neayariɾpɾi neaiwapiyiniɾni. O xegf niaiwf siɾfniɾf emiaonɾo neainɾpimi dani nene dɾɾɾ niyɾmɾni imóniɾpɾi meanɾaf nani xwfaf tɾyo wɾrenapiɾniɾni. ¹⁰ Rɾpɾi nani dɾɾɾ niɾoranena “Amayo dɾɾɾ sixf nuyirana epaxpɾi, ayf apɾani?” yaiwipaxɾɾni. Nene Gorixomi dɾɾɾ sixf nuyirane enwapiɾ marfafi, sa xewanɾo nene dɾɾɾ sixf niɾeayirɾ xewaxo

negí fíwí yariñwápi yokwarimí neaiinfa nání wírenapiñpí nání rariñini. ¹¹ Gí ñiñí sixí seayináyíne, Gorixo nene ñiñí sixí xwapí ayá wí nñeayiri e neaiñí enagí nání xexíxexirímeaéne ení xixe ñiñí sixí yiníwanigini. ¹² Ámá Gorixomí sñwí ñi mñwinigífa aiwi xexíxexirímeaéne xixe ñiñí sixí nñyiníranénáyí, Gorixo tñni nawíni imóniñagwí nání xfo ámáyo úrapí mñwikárí píraníñí ñiñí sixí uyaríñípa axípi ñiñí sixí yinaníwini. ¹³ Ripí nání ñiñí ñimoranéná “Xfo nene tñni imóniri nene xfo tñni imónirane enwini.” yaiwipaxíriñi. Xegí kwíyípi neaiapiñí enagí nání ñiñí e yaiwipaxíriñi. ¹⁴ Ápo Gorixo xegí xewaxo ámá xwífa tño ñweagífa nñyoní yeáyí uyimíxemeawiniñiní wírenapána neaiñeñí mñkone, sñwí wñiñwáone xwíyífa ripí searariñwini. ¹⁵ Ámá “Jisaso niaíwí Gorixoyáorini.” rariñífa gíyí gíyí Gorixo ámá e ríyí tñni nawíni imóniri ayí xfo tñni nawíni imóniro enoi. ¹⁶ Ayináni nene ñiñí “Gorixo aga ñiñí sixí neayariñi.” yaiwianí nání nñeapiñimóniri ñiñífa imóniñwini.

Pí pí Gorixo yariñpí sa ñiñí sixí nuyiríñpimi dání yariñí enagí nání ámá wigí xexirímeáyo aníñí miní ñiñí sixí uyaríñífa, ayí Gorixo tñni nawíni imóniro xfo ení ayí tñni nawíni imóniro egíyíriñi. ¹⁷ Nene sífa Gorixo ámá nñyoní mí ómómíximí eníyimi wará saríwá mñmárini anani ewiárímonaníwá nání negí nñixímeáyo úrapí mñwikárí píraníñí ñiñí sixí uyíwanigini. Kiraiso xwífa tño nñwearína ñimóniri enípa nene ení xwífa tño nñwearanéná axípi ñimónirane yariñwá enagí nání anani e yaníwariñi. ¹⁸ Ámá wigí xexirímeáyo ñiñí sixí nuyiróná Gorixo nání wáyí wí winariñímani. Ñiñí sixí nuyiróná úrapí wí mñwikárí aga xixeni naníni nuyirónáyí, wáyí ñi mñwiní sáyí ikárinariñíriñi. Mñkí ámá Gorixo nání wáyí winariñí, ayí ripí nániriñi. “Gorixo nioni gí sipí yariñápi tñni xixeni sipí nikárinífaríni?” nñyawiwo nání wáyí winariñíriñi. Wáyí winariñíyí xexirímeáyo sñni ñiñí sixí xixeni muyariñífa enagí nání rariñini. ¹⁹ Gorixo nene xámí ñiñí sixí neayariñí enagí nání nene ení nñixímeáyo ñiñí sixí uyaríñwariñi. ²⁰ Ámá wo “Gorixomí ñiñí sixí uyíñioniriñi.” nñiriñiri aí xexirímeáyo sñmí tñni nñwiríñáyí, yapí rariñoriñi. Ayí ripí nání rariñini. Xexirímeáyo sñwí nñwiníri aí ñiñí sixí muyipa neríñáyí, o aríge nerí Gorixo, ámá sñwí mñwinigífomi ñiñí sixí uyipaxí imónini? Oweoi. ²¹ Sekaxí o neariñípi, ayí ripiriñi. Ámá Gorixomí ñiñí sixí uyaríñífa gíyí gíyí, xexirímeáyo ení ñiñí sixí uyíriñini.

5

“Ñiñí wíkwíroariñífa xegí tñneañíyo ñiñí sixí uyaríñíriñi.” uríñí nániriñi.

¹ Ámá “Nene yeáyí neayimíxemeañífa nání Gorixoyá ñiñí tñni aríowayá xwífa piaxíyo dání iwíaronífoyí rariñwá Jisaroníni?” nñyawiwo ñiñí wíkwíroariñífa gíyí gíyí, ayí niaíwí Gorixo xegí emeañíyíñiñí imónigíyíriñi. Ámá xano Gorixomí ñiñí sixí uyaríñífa gíyí gíyí xegí emeañíyo ení ñiñí sixí uyaríñíriñi. ² Ripí neríñípiñi dání anani ñiñí “Niaíwí Gorixo xegí emeañíñí imónigíyíyo ñiñí sixí uyaríñwáneríni?” yaiwinípaxíriñi. Xfomi ñiñí sixí uyirane xegí sekaxí neariñípiñi xíñirane neranénáyí, anani ñiñí e yaiwinípaxíriñi. ³⁻⁴ Xfomi aga ñiñí sixí nuyiranéná pípi epaxí marífa, xífoyá sekaxí rñiñípiñi xíñípaxí enagí

nání raríñíní. Niaíwí Goríxo xegí emeanñíníñí imóníngáíyí síwí sípí xíomí paimímí wiaríngá ímóníñípímí xopírárí wiaríngá enagí nání xíó sekaxí nearíñípi nene níxídiranéna ayí ríá tññí xídípaxí wí mimóníñípiñíní. Rípiñí neríná síwí sípí Goríxomí paimímí wiaríngá ímóníñípímí xopírárí wiaríñwáríní. Jísasomí dññí níwíkwíroríñíño dání apí yaríñwáríní.

“Dññí wíkwíroaríngáíyí sopíñí Goríxo wópi arfá wiaríngáríní.” uríñí náníríní.

⁵ “Ámá síwí sípí Goríxomí paimímí wiaríngá ímóníñípímí xopírárí wiaríngáíyí gíyífrání?” níyáiwipání. Ámá “Jísaso niaíwí Goríxoyóarfání?” níyáiwíro dññí wíkwíroaríngáíyí ananí xopírárí wiaríngáíyífríní. ⁶ “Niaíwí Goríxoyóarfání?” oniaiwípopínírí iníngíyo wayí mearí níperíná ragí purí eno, ayí Jísasí Kiraisoríní. O “Goríxomí xewaxorfání?” oniaiwípopínírí nání neríná wayíní meañímaní. E oniaiwípopínírí wayí mearí xegí ragí purí eníngíní. ⁷ Goríxoyá kwíyípi níríríná nepání rípxápi enagí nání negí xwíoxíyo dání áwaní réníñí neararíñípi, “Kíraiso apiaú neríñípímí dání xewaníño nání síwá neainímínírí enípi, ayí neparíní.” neararíñípi arfá owianeyí. ⁸ Ayínání “Jísaso Goríxomí xewaxorfání?” yaiwíaní nání sopíñí neawaríñí biaú bí, ayí rípiáú rípiñíní. Kwíyípi neararíñípi tñní iníngíyo wayí mearíná imóníñípi tñní xegí ragí nípurí péána imóníñípi tñní biaú bí imóníñí apíríní. Apiaú apí sopíñí nínearíná xegí bí xegí bí oyaiwípopínírí neaíwapíyaríñímaní. Axípiñí oyaiwípopínírí neaíwapíyaríñífríní. ⁹ Ámá pí pí nání sopíñí neaófápi ananí arfá wiaríñwáríní. Ayínání Goríxo sopíñí neaófápi seáyi e imóníngagí nání apí ení arfá owianeyínírí seararíñíní. Goríxo xewaníño sopíñí neaófápi, ayí pípi nání marfáí, ayí xegí xewaxo náníríní. ¹⁰ Goríxo xewaxomí dññí wíkwíroaríngáíyí gíyí gíyí o xegí xewaxo nání sopíñí wópi wí gí xwíoxíyo dání “Aga neparíní.” yaiwiaríngáríní. E nerí aí Goríxomí dññí níwíkwíroaríngáíyí “O sopíñí neaófápi nepamaní.” níyáiwíro nání réníñí uraríngáríní, “Yapí raríñíyí woxíríní.” uraríngáríní. ¹¹ Xwíyíá Goríxo sopíñí neaófápi, ayí rípiñíní. O dññí níyímíñí imóníñípi ríxa neaiapíñífríní. Dññí níyímíñí imóníñí apí nání xegí xewaxo míkí íkíño enagí nání ¹² ámá xewaxo tñní kumíxíníngáíyí dññí níyímíñí imóníñí apí tígíyífríní. E nerí aí xewaxo tñní nawíní míkumíxíníngáíyí ayí dññí níyímíñí imóníñípi tígíyímaní.

Yoparípi nuríríná uríñí náníríní.

¹³ Nioní seyíné, Goríxo xewaxomí dññí wíkwíroaríngáíyíné “Nene dññí níyímíñí imóníñípi tññíwaénerfání?” níyáiwíníro níjía imónípiñí nání payí rína nearí mónaparíñíní. ¹⁴ Nene rípi nerane nání Goríxo síñwí aníñe dání wará saríwá mímáríní newiarímónírí yaríñwáríní. Xíó e neaíwíníngínírí yaríñí níwiranéna negí dññíño dání bí murí xíó wimónaríñípi tñní xíxeni yaríñí níwirane nání “Arfá xíxeni níneainíñoi.” yaiwiaríñwáríní. ¹⁵ “Omí yaríñí níwiranéna pí pí nání yaríñí wiaríñwápi xíxeni arfá níneainíñoi.” níyáiwírane níjía e imóníngagwí nání dññí rípi ení “Negí yaríñí wiaríñwápi ríxa neaimóníní.” yaiwípxáfríní. ¹⁶ Ámá gíyí gíyí xexírímeáyí wo íwí aníñímíxínífa nání mimóníñí bí éagí níwíníro Goríxo yokwarímí owiinírí yaríñí níwirónáyí, Goríxo wí gí yaríñí wífápi arfá níwirí íwí aníñímíxínífa nání mimóníñí bí éomí dññí níyímíñí imóníñípi

uŋwírárínfáríní. E nîsearírí aí f́wí ámá anínímîxînpîrîfa nánî imónîŋfî bî enî wenî. Nionî “Ámá f́wí apî éf́áyo Gorîxo yokwarîmfî owiînîrî yarîŋfî wîífrîxîní.” mîseararîŋîní. ¹⁷ Pí pí sípî ámá yarîgîf́ápî nîfî f́wí yarîgîf́ápî imónîŋagî aîwî nîpîní anínîmîxînpîrîfa nánî mimónîŋagî nánî rarîŋîní.

¹⁸ Nene nijf́á re imónîŋwîní, “Ámá Gorîxo xegî tîmeanŋîŋfî imónîgîf́áyf́ f́wí néra warîgîf́ámani. Gorîxo emeanŋo —Xewaxo nánî rarîŋîní. O ámá ayo píráŋîŋfî umearîŋagî nánî sípî imónîŋo wî xwîrîf́á wikîxearîŋf́amani.”

¹⁹ Nijf́á re enî imónîŋwîní, “Ámá xwîf́á t́f́yo dánf́ —Ayf́ Gorîxomî dîŋfî mîwîkwîroarîgîf́áyîrîní. Ayf́ nîfî sípî imónîŋomî ínîmî wurîŋîŋagîfa aí nene ámá Gorîxoyá imónîŋwîní.” ²⁰ Rîpî nánî enî nijf́á imónîŋwîní, “Ŋwîf́á nepaxîŋfî imónîŋo, ayf́ Gorîxorf́anî?” wîaiwîanî nánî xegî xewaxo nene t́f́ámîní nîbîrîf́ná o nánî nijf́á neaiapîŋf́rîní. Nene rîxa xegî xewaxo Jisasi Kiraiso t́f́nî nawîní nîmónîrane nánî xano, Ŋwîf́á nepaxîŋfî imónîŋo t́f́nî enî axîpî nawîní imónîŋwîní. O enî Ŋwîf́á aga nepaxîŋfî imónîŋorîní. Dîŋfî nîyîmîŋfî t́ŋwápî neaiaparîŋo, ayf́ orîní.” ²¹ Gf́ nîaîwîpiayîné, nene nijf́á e imónîŋagwî nánî ŋwîf́á imónîŋf́pîamî dîŋfî wîkwîropîrîxînírî sewanîŋyîf́né awîŋîŋfî menŋeánf́rîxîní.

Payí Jono áwini e eañnarini.

Payí rina Jono áwini e eañnarini. O xewanijoyá yoí mriñí Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweaññoniyí nriñiri ñwirarinjigini. Ámá Jono nuriri payí eañyí nani eni nriñina sñani yoí mrií apixí wí tñi xegí niaíwí tñi nani nriñiri eañnigini. E neri aí “Jisasoyá siyikí imónijí bñi nani xwiýfá nriñiri eaññrñani?” yaiwiarñwáriní. Jisaso rixa aññami nípeyimána xwiogwí aga obaxí ñpwémána enána Jono ññweaññsána rixa xweyaní neri añí yoí Epesasiyo ññweámána payí rina eañnigini.

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweaññoniyí apixí nani —Jixí Gorixo xegí imónirfa nani fá riyamixinjixirini. Jixí nani tñi dixí niaíwí nani tñi payí rina eaññini. Nioni gí xwioxíyo dani nepa ññí sixí seayinjini. Nionini marfái, ámá xwiýfá nepaxinjí imónijí nani ññí fá nimóniro ññí wíkwíroarigfáyi nñi eni ññí sixí seayinjoi. ² Xwiýfá nepaxinjí imónijí agwí rina mimáyo tñirane ná rfwíyo aí sñi tñirane yanfwa enagi nani seyñé ññí sixí seayinjwini. ³ Ápo Gorixo tñi xewaxo Jisasi Kiraiso tñi awaú nepa ññí sixí ññeayirina nene píraninjí ññwayirónirane ññeañfwa nani neaiiri wá ññeawianri ayá nearimixiri episfirini.

“Sekaxí o nearijí axípiñi xfdñixini.” urijí naniñini.

⁴ Nioni “Íyá niaíwí xwiýfá nepaxinjí imónijí xixeni xfdarinjoi.” rariñagfa arfa ññiri nani “Ápo sekaxí ññearirina apí xfdñixiniri nearijí tñi xixeni rfa yarinjoi?” ññyaiwirí ññí ní fá ninarini. ⁵ Apixixini, jixí inina erfapí nani bñi orimini. Sekaxí sñí bñi nriñiri rfwamijí meaññini. Enina dani nene arfa wñwápi —Ayí “Negí nriñimeáyo ññí sixí uyíwanigini.” rññijí jixí éñixiniri nani nriñiri eaññini. ⁶ “Ámáyo ññí sixí nuyirina epaxípi pípirñani?” mñyaiwipani. Nene negí nriñimeáyo ññí sixí nuyiranénayí, o sekaxí nearijí xixeni píraninjí xfdarñwáriní. Sekaxí o nearijí —Apí seyñé enina dani arfa wigfápirini. “Segí sérimeáyo ññí sixí uyíñixini.” nearijípirini. Apí tñi xixeni axípi e éñixini.

“Kiraiso nearéwapijijí xaiwí fá xññwanigini.” urijí naniñini.

⁷ Ámá obaxí rixa “Ámáyo yapí owíwapiyaneyi.” ññyaiwiro xwfa ririmí emearñagfa nani seararinjini. Yapí ranro nani “Jisasi Kiraiso nepa ámá nimóniri xwfa tñyo nene tñamini mibñinjigini.” rariñagfáriní. E yarigfáyi ámáyo yapí wíwapiyiri Kiraisomi xopirarf wimñiri eri yarinjoi tñi nawini imónijoi. ⁸ Ayñani seyñé Jisasomi ñññdiróna ññgwññijí wayfá meáwaniginiri aññí miní rfa tññí egfapí surfma mimóní apí ññini tñi xixeni mearo yayí seaimori enfa nani píraninjí sññwí tñi éñixini. ⁹ Ámá Kiraiso nearéwapijijí sñi aññí xaiwí fá mññirí ámi wigí ññí tñi gfwí mññixiri rariñagfa gíyí gíyí, ayí Gorixo tñi nawini imónigfáyi wimanti. E neri aí Kiraiso rññijí xixeni fá ñññiri axípiñi rariñagfa gíyí gíyí, ayí xaññmñraú tñi nawini imónigfáyi wirini. ¹⁰ Ámá “Jisasomi xfdarññeñerini.” rññariñagfa wí seyñé tñamini ñññiro Kiraiso nearéwapijijí axípi mññipa yarñagfa ññwñññayí, yayí ññwiemearo

segí aníyo nání nípemeámi mípáwipa éfríxíni. ¹¹ Ayí rípi nání raríñini. Ámá e yarígíáyo gíyí gíyí yayí níwiemearínáyí, íwí ayí yarígíápi axípi ayo ení uxímeaníá enaqí nání raríñini.

¹² Xwíyíá xwapí ayá wí tíní seyíné nání ríwamíñí eapaxí aiwí “Payí rínamí meapa oemíni.” nimónaríni. “Nioní seyíné díní níá aga seáyí e dání seainíñá nání níbirí níseáímeámáná xwíyíá axí e dání rínaníwáríni.” níyaiwirí díní ikwímoníni. ¹³ Díxí ríríxímeáí —Í ení Goríxo xegí imóníwínígíni ní íá uyamíxíñíríni. Íyá níaiwíyí payí rínamí dání yayí seaiwárénaparíñoí.

Payí Jono eañf yoparínarini.

Payí rina yoparf Jono eañf narini. O xewanñoyá yoʻ mñriniʻ Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenñweañáoniyf nñriniʻrñi ñwiráññiniginí. Ámá Jono nurirñi payí eaño xegf yoʻ Galasorini. Jisaso rixa aññnamñi nñpeyimáná xwiogwʻf aga obaxf nñpwémáná eñáná Jono nññweañf sáná rixa xweyañf nerñi añf yoʻ Epesasoyo nññweámáná payí rina eaññniginí

1 Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenñweañrñáonñ gʻf dññf sixʻf rñyññá Gaisoxi nánñi payí rina eañrññini. Joxñi nepa dññf sixʻf rñyññini. 2 Gʻf dññf sixʻf rñyññáoxini, Gorixomi joxñi nánñi rñpñi yarññf rñwiarññarini, “O Jisasomñi píránññf nñxʻf dñrñi nánñi xegf dññf nanñf imónññf pñi tñni xixeni Gorixoxñiniyá dññfyo dánñi nanñf imónññf pñiñ wimearñi wará inñrñi éwiniñgini.” yarññf e rñwiarññarini. 3 Negf nñrñxʻf meáyf wí joxñi nánñi áwanñf re nñrèmeáogfá, “O nepaxññf imónññf pñi —Jisaso nearéwapñyññf pñi nánñi rarñññini. Apñi nñxʻf dñrñi nerñná yapf bñ mñneaeipñsi apñi tñni xixeni yarññi. Nepaxññf imónññf pñi nerñná axñpñi píránññf xʻf darñni.” Áwanñf e nñrarññagfá arfá nñwirñi nánñi nionñi yayf seáyñmñi dánñi ninñññrñni. 4 “Dixʻf nñaiwʻf imónñgʻfáyf xwñyʻfá nepaxññf imónññf pñi fá nñxirñro xixeni xʻf darñño.” rarññagfá arfá nñwirñná yayf seáyñmñi dánñi ninarññf pñi amñpñi wí nánñi yayf ninarññf pñi apñi tñni xixeni mionñni.

“Nñrñxʻf meáyo arñrá wiarññf pa sñni axñpñi nñwia úrñxñni.” urññf nánñrñni.

5 Gʻf dññf sixʻf rñyññáoxini, joxñi negf nñrñxʻf meáyo arñrá nñwirñná úrapñi bñ mñwikarñf dññf rññwiráññpaxñf pñi wíwapñyarññrñni. Nñrñxʻf meáyo joxñi sñni sññwʻf mñwñññf aí xegf bñ marfáñi, axñpñiñ wiarññrñni. 6 Ámá ayf joxñi dññf sixʻf nuyirñi arñrá wiarññf pñi nánñi Jisasoyá siyikf imónññwá re ñweañweáne rixa áwanñf nearigfawixñni. Joxñi Gorixomi píránññf nñxʻf dñrñná epaxñpñi tñni xixeni nerñi óf e nánñi arñrá nñwirñi nñwiowárññná yarññf pñi nanñf yarññini. 7 Ayf rñpñi nánñi “Arñrá wñrñxñni.” rñrarññini. Ámá ayf yoʻ Jisasñi Kiraisoyá émá imónñgʻfáyyo wáf urñmeañro nuróná “Wáf nurñrane aí wigf amñpñi ourápaneyi.” nñyaiwiro amñpñi bñ murápf yarigfá eñagñi nánñi rñrarññini. 8 Ayñnánñi Gorixomi dññf wñkwñronñweáne xwñyʻfá nepaxññf imónññf pñi nñrñga eméwiniñginiñrñi ayo arñrá wíwanñgini.

“Sñpñi yarigfáyo ikanññf mñwñaxʻf dñpanñi.” urññf nánñrñni.

9 Nionñi wáf rñmeañrñgʻfá ayf nánñi Jisasoyá siyikf imónñgʻfá e ñweagfáñné áwanñf osearñmññrñi nánñi payf bñ nearñi seawf rñnapfagñi aiwñi segf ámá wo, Daiotñrepisoyñi rñññño —O “Nionñi seáyñi e wimónññáná wññyñf inñmñi onurññpoyñi.” wimónarññorñni. O xwñyʻfá none urarññwá bñ arfá neañrññf manñi. 10 Ayñnánñi nionñi seyñné tññf e nánñi nñbñrñi amñpñi o yarññf yf nánñi waropárf seaimfárñni. O mñkf wí meñagñi aiwñi none nánñi ikayf wʻf rñmeañrññrñni. “E nerñná apánñi yarñññini.” mñyaiwí none rarññwápf nñwiaikiri nñrñxʻf meáyo segf tʻfámñni bñfáyo mumimññpá yarññrñni. Wññyñf wigf añño nánñi nñpemeámñi wanñro yarññagfá nñwññrñná pñrf urakiarññrñni. Apñni mé e yarigfáyo Jisasoyá siyikf imónñgʻfáyñné awí eañarñgʻf e dánñi mñmñxeámñf yarññrñni. 11 Gʻf dññf sixʻf rñyññáoxini, ámá nanñf yarigfáyf Gorixoxi tñmeañf yññññf imónñño. E nerñi aí sñpñi yarigfáyf Gorixomi

sini siŋwí mí mīwómixigíáyíriní. Ayínáni joxí sipí imóniŋpimi ikaníŋf mīwixáđípa nerí naŋpimíní ikaníŋf wixáđíríxíní.

¹² Demitiriaso nání áamá níní “Naŋoríní.” rarigforíní. Xewaníŋo xwíyá nepaxíŋf imóniŋpí nixáđíríná neríŋpimi dání ení “Nioní áamá naŋoníríní.” nírírí síwáníŋf neainaríŋoríní. None ení “Naŋoríní.” uraríŋwáoríní. Xwíyá none raríŋwápí napa imóníní. Joxí níjyá e imóniŋagí nání raríŋíní.

¹³ Joxí nání “Payí oeámíní.” níyaiwiríná rífwamíŋf obaxí ayá wí eapaxí aiwí “Nípíní nírírí payí rínami oeámíní.” mīnimónaríní. ¹⁴⁻¹⁵ E nerí aiwí “Nioní sini mé níbirí nisímeámáná axí e dání xwíyá rínanfíwíríní.” níyaiwirí díŋf ikwímoníní. Joxí píráníŋf oríwayíróníní. Níkumíxínírí emearíŋwáyí re dání yayí seaiwárenaparíŋoi. Joxí tání níkumíxínírí emearíŋyáyo e dání womíní womíní yayí níwiéra úíríxíní.

Payí Juto eaŋnarini.

Payí rina áamá Jisasoyá siyikí imónigíáyí nání Juto eaŋnarini. Xewaninjo nání áwaní sŋání mĩrĩnĩnĩ enagí aĩ Jisasomĩ xogwáo Jutoyĩ rĩnĩnjo (Mako 6:3) “Ayí axorfanĩ?” yaiwiarĩnjarĩni. Jisaso rĩxa aŋŋnamĩ nĩpeyimáná xwiogwí aga obaxĩ nĩpwémáná enáná “Mimónĩ uréwapiyarigíáyí Jisasomĩ dĩnĩ wĩkwĩroarigíáyó xenwĩmĩnĩ wipemfoarĩnjo.” rĩnarĩnagĩ Juto arfá nĩwirĩ ayí arfá nĩwiro nĩxfĩdĩróná sĩpĩ imónĩpĩrĩxinĩrĩ éf uremómĩnĩrĩ nĩrĩrĩ eaŋnĩgĩnĩ.

1 Jutonĩ —Nionĩ Jisasi Kiraisomĩ xĩnánínĩnĩnĩ nimónĩrĩ omĩnĩnĩ wĩarĩnjarĩ wonĩrĩnĩ. Jemisomĩ xexĩrĩmeáonĩrĩnĩ. Nionĩ payí rina seyíné nání —Seyíné ápo Gorĩxo nionĩyáyí imónĩrĩrĩxinĩrĩ wéyo íá seaumĩrĩrĩ dĩnĩ sĩxĩ seayĩrĩ xewaxo Jisasi Kiraiso nání awĩ seameŋweairĩ seainĩyĩnérĩnĩ. Seyíné nání nĩrĩrĩ payí rina eaarĩnĩnĩ. 2 “Gorĩxo wá seawianĩrĩ nĩwayĩrónĩro pĩránĩnĩnĩ ŋweapĩrĩ nání seairĩ sewanĩnĩyĩné enĩ xĩxe dĩnĩ sĩpĩ inĩpĩrĩ nání seairĩ neríná ayá wĩ seaiĩwinĩgĩnĩ.” nimónarĩnĩ.

“Jisaso tĩnĩ nawĩnĩ mimónigíáyí seyíné tĩnĩyumfĩ gwiaumfĩ inarĩnjo.” urĩnĩnĩnĩnĩ.

3 Gf dĩnĩ sĩxĩ seayĩnĩyĩné, Gorĩxo seyíné tĩnĩ nene tĩnĩ yeáyĩ neayĩmĩxemeanfá nání enĩpĩ nání payí wĩna nearĩ seawarĩnapiyimĩnĩrĩ ená aĩwĩ agwĩ nionĩ “Payí enĩ rĩrĩmĩxĩ re nĩseairĩ oeámĩnĩ,” nimónĩngoi, “Xwĩyáfá nene dĩnĩ wĩkwĩroarĩnjarĩ —Apĩ áamá marfái, Gorĩxo nawĩnání neaiapĩnĩ enagĩ nání gĩwĩ nĩmĩxĩrĩ mĩrĩpaxĩpĩrĩnĩ. Apĩ áamá wĩ ikweakwĩmfĩ ranĩro yarĩnagífa nĩwĩnĩróná xe oépoyĩnĩrĩ sĩnĩwĩ mĩwĩnĩpa éfĩrxĩnĩ. Enĩ neánĩro pĩrĩ wiaikianĩro éfĩrxĩnĩ. Enĩ rĩrĩmĩxĩ e nĩseairĩ oeámĩnĩ.” nimónĩnagĩ eaarĩnĩnĩ. 4 Ayí rĩpĩ nání enĩ rĩrĩmĩxĩ e nĩseairĩ seararĩnĩnĩ. Jisasoyá siyikí imónĩgíáyĩné maiwĩ ŋweaŋáná áamá wĩ —Ayí Gorĩxomĩ rĩwĩ umoarĩgíáyĩrĩnĩ. Enĩná dání “Sfá yoparfĩyĩ Gorĩxo xwĩyáfá umeárĩnĩfĩrĩnĩ.” rĩnárĩnĩyĩrĩnĩ. Ayí yumfĩ seyíné tĩnĩ nawĩnĩ imónĩro fĩwĩ nĩga oemeaneyĩnĩro xwĩyáfá nepa re rĩnĩnĩpĩ, “Pĩ pĩ fĩwĩ ámaéne yarĩnjarĩnĩ Gorĩxo ananĩ ayá nĩnearĩmĩxĩrĩ yokwarĩmfĩ neaiipaxĩrĩnĩ.” rĩnĩnĩpĩ wĩgĩ dĩnĩ tĩnĩ ikweakwĩmfĩ rĩro “Jisasi Kiraisomĩ negĩ Ámĩná ínĩmĩ wurĩnĩnĩwáomani.” rĩro yarĩgífa enagĩ nání enĩ rĩrĩmĩxĩ e seairĩnĩnĩ.

5 Ámĩná Gorĩxo enĩná dání manĩ pĩrĩ wiaikigíáyó pĩrĩ numamóá bĩnĩpĩ nání seyíné rĩxa xĩxenĩ nĩjáfá imónĩnagífa aĩwĩ ámĩ dĩnĩ mopĩrĩ nání dĩrĩrĩ rĩpĩ oseaimĩnĩ. O negĩ Isrĩrĩyĩ Isĩpĩyĩ anĩyo dání éf numĩnĩrĩ nĩpemeámĩ nuri aĩ áamá xfomĩ dĩnĩ mĩwĩkwĩró “Xwáfá Gorĩxo neaiapĩmĩnĩrĩ yarĩnĩpĩ oyá dĩnĩ tĩnĩ aĩ áamá e ŋweagíáyó nuránpaxenemani.” yaiwĩgíáyó áamá dĩnĩ meanje dání wanĩnĩmĩxĩnĩnĩgĩnĩ. 6 Anĩnajĩ wĩ enĩná dání enĩ Gorĩxo nurĩpearĩ xe éfĩrxĩnĩrĩ sĩnĩwĩ wĩnĩnĩpĩ nání re mĩyaiwĩ, “Apĩnĩ nerĩ nĩŋwearĩná ayí nanĩrĩnĩnĩ.” mĩyaiwĩ nĩwĩaikĩro fĩwĩ yanĩro nání anĩŋnamĩ pĩnĩ nĩwĩarĩmĩ weapĩgífa enagĩ nání o gwĩ ainĩxĩ marfĩkĩnĩpaxĩ imónĩnĩrĩ tĩnĩ nĩjĩrĩ sfá áamá nĩyonĩ mí omómĩximĩ emfáyimĩ pĩrĩ umamómĩnĩgĩnĩrĩ sfá yĩnárĩŋe ŋwirárinĩnĩgĩnĩ. 7 Enĩná áamá Sodomĩ ŋweáyĩ tĩnĩ Gomora ŋweáyĩ tĩnĩ anĩ apiaúmĩ axĩ e ikwĩrónĩnĩyĩyo ŋweagíáyí tĩnĩ enĩ axĩpĩ ayĩnĩnĩ pĩaxĩ weánpaxĩ imónĩnĩpĩ nero Gorĩxo áamá nĩmĩxĩrĩná ayí apĩ éfĩrxĩnĩrĩ

wipimóninǵipí mé ikweakwímf nero wigf dñf tñní fwf sipí imónarinǵipí niga warinǵagfa nání nene sinǵewepigf neaiinfa nání pirf numamorfná rfá ápiáwf aninǵf ininá wearinǵipí nímamówárenapirí ayo rfá ninirí pikinǵiniginí.

⁸ Gorixo nene sinǵewepigf e neaiinǵf enǵagf aiwi ayf yagfápa áma yumí seyfné tñní nawíní imóninǵáyf axípí nero wigf sipí orinǵá winarǵfápi mimáyo nitinirínǵipimí dání fwf aga piáxf ayá wí weánarinǵipí iniro “Áma womí inimi wurfnipaxf míneaimónariní.” riro anǵnamí dánǵ seáyimi imóninǵáyo ríperirí umerof yarinǵfáriní. ⁹ E yarinǵagfa aí anǵnají Maikoroyí rininjo —O anǵnají ninyoní seáyí e wimóninǵoriní. O enǵiná obo tñní Moseso piyomí go go meanirfeninǵoinirí xwiyfá ximiximf ninirí nirinirfná o anǵnají seáyí e imóninǵf wo enǵagf aiwi ayá nepearimáná “Níwaninǵoní enǵf eáninǵáoní ananí obomí xwiyfá rfá tñnf umeripaxoniríní.” miyaiwí “Gorixo xewaninǵoní mǵxf rirfwinǵiní.” urinǵiniginí. ¹⁰ Ayá nepearimáná murinǵf enǵagf aí áma yumí seyfné tñní nawíní imóninǵáyf amípí wíwaninǵyf majfá imóninǵfápi nání ananí ikayíwí meararǵfáriní. E nerí aí wigf nijfá imóninǵfápi nanǵwíyf —Ayf dñf rfá xeyáninǵyfríní. Nanǵwíyf dñf menǵwípepa nerí nijfá áma imónarinǵfápi marfáí, xegf bí imónarinǵfápa áma ayf ení axípiní nero wigf nijfá api imónarinǵfáriní. Apimí dániní wíwaninǵyf xwirfá ikixenarǵfáriní. ¹¹ Sfá wíyi ayf majfá wórinfá enǵagf nání awe! Ayf enǵiná Keno “Nioní Gorixomí ananí inimi owurfnimíni.” miyaiwí nerfná enǵfápa axípí yarinǵfáriní. Enǵiná áma Beramoyí rininjo —O “Nígwí nioní bí minímúropa oeni.” yaiwiagoriní. O “Áma wí nígwí niapáná pí pí nírǵápi nioní wí mímúró nemfníni.” niyaiwirfná xewaninǵo yapí néwapfnirí yagfápa ayf ení axípí oyaneyiniro nání siní mé igwíá urfirinarǵfáriní. Enǵiná áma Koraoyí rininǵoyáyf áma Gorixo rípeanowamí arfá mǵwí nero urakinaniro yarinǵagfa nání aninimixinǵfápa ayf ení axípinǵf e yarinǵfáriní. ¹² Áma nioní seararinǵáyf pinǵf imóninǵáyf marfáí, sa ripiní ripiní imóninǵoí. Seyfné áma gíyf gíyf sinǵwí níneaniróná “Awí eáninǵáyf xixení dñf sipí inarǵfáyfríani?” oneaiwípoyinirí awí neániro aiwá narfná áma ayf ipí akwínfnáná ríwójaná ewé sixí núróní xwirfá ikixenarǵfápa áma ayf axípi e nimóniro nání xwirfá seaikxepaxf imóninǵoí. Ayf seyfné tñní nawíní aiwá niniróná Gorixo nání wáyf bí mǵwinf wíwaninǵf nániní dñf nímóniro sa úrapí yarinǵagfa nání seararinǵiní. “Agwí api iníá eaní nání irfáriní.” yaiwiarfná iníá meapa nerí iminǵf nerfná agwí níriraimeí warinǵfápa axípí e imóninǵfáfríní. Áma ayf ikfá sogwí ná wearinǵiná aí aninǵf oxí roarinǵagf nání nıyoari emí móáná urf bíau enǵfápi imóninǵyfninǵf imóninǵoí. ¹³ Rawírawá imeamfkwí nerfná reakfkwí njwirárinǵfápa áma ayf wigf piáxf weánipaxípi neróná axípí apfninǵf xwirfáriní. Áma ayf sinǵf anǵf piríyo nemerfná áma ewéyo nimeámi núfasáná rawírawáyo áwinimí enáná xenǵwimí nipemeámi warinǵfápi yapí axípi nıseairo yapí seaíwapıyarinǵfáriní. Ayf aga sfá yidoárinǵipimí aninǵf ininá njweaprfá nání Gorixo ríxa wimixiyinǵyfríní.

Jisaso tñní nawíní mimóninǵáyo Gorixo pirf umamonfá nániríní.

¹⁴⁻¹⁵ Inoko —O Adamomí dání nemeága nuro wé wfúmí dánǵf wáu emeáninǵfo, ayf oriní. O ámayo wfá nurókiamorfná re rinǵiniginí, “Arfá époyí. Orinǵá níwinirfná winfníni. Ámináo áma nfní wigf egfápi nání xixení pirf umamómínirí nání erí áma xfo wimónarinǵfápi mǵfdarǵfáyo

wigʻ uyʻnif egʻfapʻ nánʻ xwiyʻfá umeárʻmʻnʻrʻi nánʻ eri áamá fʻwʻf ayini mʻiyarigʻfáyʻ xʻo nánʻ áamáyo nurʻróná sipʻnʻi urekárarigʻfápʻi nánʻ xwiyʻfá umeárʻmʻnʻrʻi nánʻ eri eni nánʻ xegʻf anʻfnajʻf dʻnʻj nʻmori fʻá mʻropaxʻf wʻi tʻnʻi weaparʻnʻagʻi winʻfʻini.” rʻnʻnʻigʻini. ¹⁶ Áamá nionʻi seararʻnʻjáyʻf anʻnʻjúmʻf ikaxʻf rarigʻfáyʻrʻini. “Omeaneyʻi.” nʻwimónʻrʻi wé enʻf óf winarʻnʻjʻpʻnʻi nʻxʻdʻro aiwʻi anʻnʻjʻf minʻf kʻinʻnʻjʻf irʻnarigʻfáyʻrʻini. Wigʻf yoʻf wiwanʻnʻjʻf nánʻ sʻmʻf sʻmʻf e tʻnʻmearigʻfáyʻrʻini. Áamáyá amʻpʻi fʻwʻf urápaneyʻnʻro nʻremeá xwiyʻfá urepʻsiarigʻfáyʻrʻini.

Dʻnʻj sʻkʻkʻf onʻfʻrʻixʻnʻrʻi urʻnʻj nánʻrʻini.

¹⁷⁻¹⁸ Gʻf dʻnʻjʻf sʻxʻf seayinʻjáyʻné, ayʻf e imónʻnʻjagʻfa aí negʻf Áminá Jisasi Kiraisoyá wá wurʻmeigʻfáwa xámʻi rʻigʻfá ripʻf nánʻ dʻnʻjʻf oirónaneyʻi, “Sʻfá yoparfʻyi tʻnʻjíná anʻwʻi e enʻáná áamá wʻi re epʻrʻfárʻini. Seáyʻi e wimónʻnʻjʻfáwamʻi ikayʻwʻf umearʻro amʻpʻi Gorʻixo mʻwimónarʻnʻjʻpʻi xʻdʻpʻrʻi nánʻ wé enʻj óf ero epʻrʻfáyʻf imónʻpʻrʻfárʻini.” rʻigʻfápʻi nánʻ dʻnʻjʻf oirónaneyʻi. ¹⁹ Áamá ayʻf Jisasoyá sʻiyikʻf imónʻnʻjʻfáyʻf nawínʻi mimónʻf xʻixegʻfʻnʻi oimónʻfʻoyʻnʻrʻi urakiowáʻro dʻnʻjʻf rʻfá xeyánʻnʻjʻnʻjʻf imónʻro kwíyʻf Gorʻixoyáʻpʻi mayʻf imónʻro egʻfáyʻrʻini.

²⁰ Gʻf dʻnʻjʻf sʻixʻf seayinʻjáyʻné, áamá ayʻf e imónʻnʻjagʻfa aí Jisasoyá sʻiyikʻf imónʻnʻjʻfáyʻné nepa imónʻnʻjʻpʻi dʻnʻjʻf nʻwʻkwʻroróná sʻkʻkʻf umʻixʻnʻro enʻj eánʻnʻjʻf kwíyʻfápimʻi dání Gorʻixomʻi rʻixʻnʻjʻf urayiro ²¹ o nene nánʻ dʻnʻjʻf sipʻi nʻwirʻi neaiinʻjʻpʻi dʻnʻjʻf sʻixʻf anʻnʻjʻf ínʻro dʻnʻjʻf nʻyʻmʻnʻjʻf Áminá Jisasi Kiraiso wá nene neaumʻixʻnʻjʻpimʻi dání imónanʻf wáʻpʻi gʻinʻi gʻíná nímeanʻfárʻfanʻrʻi wenʻnʻjʻf nero nʻwearo éʻrʻixʻini. ²² Áamá xwiyʻfá Gorʻixo nánʻ rʻinʻnʻjʻpʻi nánʻ ududʻf ninʻro “Aga nepa imónʻnʻjʻpʻiranʻi? Yapʻf imónʻnʻjʻpʻiranʻi?” yaiwiarigʻfáyo seyʻné ayá urʻmʻixʻro ²³ ámʻi wíniyo amʻpʻi wʻi rʻfá tʻnʻjʻf e wenʻáná apaxʻf mé meaarʻnʻj wápa axʻpʻi éʻf umínanʻro nánʻ ero ámʻi wíniyo ayá nurʻmʻixʻrʻi aí seyʻné rapʻrapʻf pʻiyanjʻf eaarʻnʻjʻpʻi tʻnʻjʻf e nánʻ wáyʻf ero anʻwʻi e mupa yarigʻfápa wigʻf fʻwʻf yarigʻfápʻi nánʻ wáyʻf ero éʻrʻixʻini.

Gorʻixomʻi seáyʻi e numerʻfáná rʻnʻj nánʻrʻini.

²⁴ Agwʻi Gorʻixo seyʻné fʻwʻf mepa éʻrʻixʻnʻrʻi pʻrʻf searakipaxʻf imónʻrʻi rʻf wíyo seyʻné xewanʻnʻo nikʻnʻrʻi nʻwearo rojʻáná dʻnʻjʻf nífá nʻseainʻrʻi xwiyʻfá mʻmeárʻnʻipaxʻf imónʻnʻjʻfáyʻné seaimʻixʻipaxʻf imónʻrʻi enʻo enʻagʻf nánʻ ²⁵ re seararʻnʻjʻini, “Gorʻixo ná wonʻi onʻi negʻf Áminá Jisasi Kiraiso neaiinʻjʻpimʻi dání yeáyʻf neayimʻixemeanʻo, xwʻfá rʻi tʻnʻi anʻjʻna tʻnʻi sʻinʻi mimónʻnʻjʻánáranʻi, agwʻirani, ná rʻf wíyo ínínáranʻi, nikʻnʻrʻi nʻweari aga seáyʻi émi imónʻnʻo imónʻrʻi enʻj eánʻnʻjʻf imónʻrʻi nénʻf tʻgʻfáyo nʻyoni seáyʻi e wimónʻrʻi enʻo, ayʻf ná wonʻi onʻi enʻagʻf nánʻ seáyʻi e uméwanʻgʻinʻi.” seararʻnʻjʻini. “E éwanʻgʻinʻi.” nimónarʻini.

Orinǎ Jono niwiniri wíá wómixiniḡpirini.

Ríwaminiḡ rípi, “Wíá wómixiniḡpiyi” riniḡpí Jono eanḡpirini. O Jisaso wíepisagowa worini. Jisaso rixa anḡnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná enǎná Jono niḡweanḡsáná rixa xweyanḡ neri piriniḡwí bimí xegí yoḡ Patimosiyí riniḡpimi gwí ḡweanǎná Gorixo orinǎ upáráná Jisasomi sḡḡwí winiri anḡnamí nání nipeyiri amípi Gorixo tḡḡ e imóniniḡpí sḡḡwí winiri amípi ríwíyo xwíá ririmi imóniniḡpí sḡḡwí winiri Jisaso Setenomi xopirárí winíapi sḡḡwí winiri neri nání ríwaminiḡ rípi niriḡ eanḡnigini. Siyikí Jisasoyá fá rípiríáyí re oyaiwípoyiniri niriḡ eanḡnigini, “Agwi ríná xeaniniḡ neaimeariniḡagi aiwí ámá e neairo Gorixomi símí tḡni wiro yarigíayo o anípa wimixiniḡ enḡagi nání nene ení piriniḡ níxídiriniḡpimi dání xopiráriniḡ owianeyi.” oyaiwípoyiniri niriḡ eanḡnigini.

1 Xwiýá re niriḡ eániniḡpí, ayí amípi ríwíyo anḡwí e nimóniniḡpí nání Jisasi Kiraiso sḡḡnani nimixiri wíá wómixiniḡpirini. Gorixo ámá xíomí xínáiwániḡ nímoniro omiḡ wiiariḡíayo wíá owómixiniri wíwapiyiniḡpirini. Api Jisaso xíomí omiḡ wiiariḡ Jonoyí riniḡo tḡḡ e nání anḡnají xíoyáo uowárenapáná orinǎ ikaxí uriniḡpirini. ² Api wininiḡ nipiḡ xwiýá Gorixo uriniḡpirani, Jisasi Kiraiso woákíki winípirani, api nipiḡ Jono áwaní xixeni rowiaronḡrini. ³ Amípi api rixa anḡwí e nimóniniḡ enḡagi nání ámá xwiýá re wíá omixiniḡpí fá rófa ḡiyí ḡiyí yaiḡ anḡnamí dání imóniniḡpí winiri ámá ríwaminiḡ re niriḡ eániniḡ rípi fá roarinḡagi arfá níwiro xídfá ḡiyí ḡiyí yaiḡ anḡnamí dání imóniniḡpí winiri eníariní.

Jono Jisasoyá siyikí imónigíayí wé wíumi dání waú nání payí eanḡ nánirini.

⁴ Jononí Jisasoyá siyikí wé wíumi dání waú Esia píropenisíyo ḡweagíayiné nání ríwaminiḡ rípi eaniniḡ. Gorixo —O aniniḡ ininá ḡweanorini. Eniná dání ḡweari sini agwí ḡweari ná ríwíyo aniniḡ ḡweari eníforini. O wá seawianiri níwayiróniro ḡweapíri nání seaiiri éwinigini. Kwíyí wé wíumi dání waú ikwianḡwí seáyí e imóniniḡnamí Gorixo éf ḡweanḡ ḡweagíapi ení wá seawianiri níwayiróniro ḡweapíri nání seaiiri éwinigini. ⁵ Jisasi Kiraiso —O Gorixo ḡí íwo ámáyo wíwapíyíwiniginiḡ uowárenapáná xixeni nipiḡ níyárimí miḡ winiḡorini. Ámá xwáripáyo dání wiápinimeapíra nání xámí wiápinimeanorini. Míxí ináyí xwíá ririmi ḡweagíá níyoní seáyí e wimóniḡorini. O ení wá seawianiri níwayiróniro ḡweapíri nání seaiiri éwinigini. Omí —O dḡḡ síxí níneayiri negí íwí yariniḡwápi yokwarimí neaiimiriḡ nání nerína xewaniniḡ níperiḡpimi dání gwíniḡ níroayíronorini. ⁶ Ámá oyá xwioxíyo ḡweaaníwaéne neaimixiri xano Gorixoyá apaxipániḡ imónigíayí xífo tḡḡ e ananí páwiarigíapa nene ení ananí páwipaxene neaimixiriḡ enorini. Omí aniniḡ miní ininá nḡni seáyí e umeró inimi wuríro érixini. Api e imóniwinigini. ⁷ Ai, o agwí tḡni wepinariḡagi ámá nḡni sḡḡwí winiro omí pikigíayí ení sḡḡwí winiro epírfáriní. Xwíá ririmi ámá gwí wírfí wírfí nḡni omí sḡḡwí níwiniro ḡwí numieáa upírfáriní. Ayí neparini. Xixeni e imóniwinigini.

⁸ Áminá Gorixo re rarini, “Nioni aninj pirí tñhweañáonirini. Enjína dání ñhweari sñni agwi ñhweari ná ríwíyo aninj ñhweari emíáonirini. Wa nioni tñni xixeni mimóni enj sixí eániñáonirini.” rarini.

Jono Kiraisomi orinjá tewñinj nánirini.

⁹ Jononi —Nioni segí séríxímeá wonirini. Jisaso tñni nawíni níkariniriniñpimi dání rñinj seáimeaariniñpa nioni eni nímeari oyá xwioxíyo ñhwearigíápa nioni eni ñhweari xeaninj xwámámí wiarigíápa nioni eni axípi e wiri yariniñáonirini. Nioni Gorixoyá xwiyíá wá uriri Jisaso Gorixo nani nealwapiyiniñpi áwanj uriri yariniñagí nani piriniñwí Patimosiyi rarigíapimi dani gwí ntyíáná niñhweañsáná ¹⁰ síá Ámináo nani kikiá ñhweariniñwá wiyimi Gorixoyá kwiyípi níxixéronáná rfaiwá bi ríwími dani pékákí niriñiriniñinj enj tñni ríñfagi aríá re winanigini, ¹¹ “Orinjá joxi tewñiriniñpi bíkwí winami ríwaminiñ neari áma siyikí Jisasoyá imónigíá wé wúmi daniñ wáú imónigíáyí nani —Wigí añíyí xegí yoí tñyirini. Epesasi tñni Símena tñni Pegamami tñni Taiataira tñni Sadisi tñni Piradepia tñni Reodisia tñni ayirini. Anj ayí ayí tñnj e nani wiowárfirixini.” riniñfagi aríá e niwirí ¹² manj e nírariñipami sñnjwí owiniñmñiri níkinimóniri weninj éáyí wininjanigini. Sñjá gorí tñni ikwianjwí imixiniñj wé wúmi daniñ wáú uyíwí ñwiráñpírfá nani midimídani éf nurárininiñga puniniñagí niwiniri ¹³ ikwianjwí éf nurárininiñga puniniñyo áwinimi ámaninj imóninj wo ronagí wininjanigini. O rapirapí sepiá síkwí ayo tñni rití ininj wú yiniri irikwiniñj sñjá gorí tñni imixiniñpí xegí úpikwíyo xwinamiyaiwí ironiri nemána ronagí wininjanigini. ¹⁴ Xegí mñj tñni dñá tñni apíá niwerína sipisipi faniñj apíá xaiwí weáiri xegí sñnjwí eni ríá ápiáwiniñj weri ¹⁵ xegí síkwí kapá awiaxí ríá xaiwí ninirína sñj ininjíyí xixíeá inariniñpa axípi e imóniri manj oyágo daniñ niriñína inigí iyakwí ndirorína ruríwí rariniñpa axípi riri yariniñagí wininjanigini. ¹⁶ O sñj wé wúmi daniñ wáú wé náú tñni árfwí xiriri kirá mixí nani midimídani ñwá yininj bá xegí manjyo dani peyari xegí smimaniñ sogwí xaiwí nanirína anariniñpa axípi e aniri yariniñagí eni wininjanigini. ¹⁷ Nioni omi sñnjwí e niwinirína xegí síkwí tñnj e niweríniñj wéagí aiwi o wé náú seayí e nínikwiáiriri re niriñiniñgini, “Joxi wáyí misiniñpani. Nioni pirí niñhweañáoní ¹⁸ aninj sñj ñhweañáonirini. Nioni rixa penáoni aí sñni piyí mimóni rixa aninj inina ñhweámfa nani sñj imóniniñni. Nioni kí áma aniniñpírfá naniñpi xiriri piyiniñj siwí añjyo ñhweagíayo úkwíowárimíápi nani xiriri enini. ¹⁹ Ayinani joxi sñnjwí nanípi nani ríwaminiñ eari amipi agwi rina imóniniñpi nani ríwaminiñ eari amipi agwi rina imóniniñpimi ríwíyo imóniniñpi nani ríwaminiñ eari et. ²⁰ Sñj wé wúmi daniñ wáú wé náú tñni xiriniñagí naniri uyíwí ikwiáñpírfá nani ikwianjwí sñjá gorí tñni imixiniñj wé wúmi daniñ wáú wenagí winiri éfpi, inimi simóniñpi mfkpi ririñni. Sñj wé wúmi daniñ wáú ayí Jisasoyá siyikí wé wúmi daniñ wáú imónigíáyíyá aññajowa nanirini. Uyíwí nani ikwianjwí imixiniñj wé wúmi daniñ wáú ayí Jisasoyá siyikí wé wúmi daniñ wáú imónigíáyí apí nanirini.

2

Anj Epesasiyo siyikí xíoyáyo nani xwiyíá urinj nánirini.

1 “Siyikí nioniyá Epesasíyo ɲweagfáyíyá aɲínajomí rífwamíɲf rípi neari mání wíríxíní, ‘Sínj wé wúúmí dánj waú wé náú tɲní árfwí xírírí íkwianjwí uyíwí íkwiaríprífa nání sɲjá gorí tɲní imixiniŋf wé wúúmí dánj waú éf nuráraríniga puɲíyo áwini e aɲf emerí yaríɲo re ríɲo urííríxíní, 2 “Amípi joxí épi nípíní nání nioní nɲjǎ imóniŋíní. Aníɲf miní erí xwámámí wirí yaríɲpí nání nioní nɲjǎ imóniŋíní. ‘Ámá sɲpiyo ananí oumímínímíní.’ yai-wipaxí mimóniŋpí nání ení nɲjǎ imóniŋíní. Ámá wáf wurímeiarígǎf wa mimónípa nero aí ‘None ení wáf wurímeiaríɲwáoneríní.’ rínarígǎwamí joxí dɲjǎ adadǎ nɲwirí iwamfó nɲwíwapɲyiríɲpímí dání yapf rímeiarígǎfawa enjagǎ wíníɲpí nání ení nɲjǎ imóniŋíní. 3 Joxí nioní nɲxídaríɲagí nání ámá wí xeaníɲf siaríná dɲjǎ sɲxí nínírí xwámámí nɲwiríná aníɲf bí mɲsinípa enjɲpí nání ení nioní nɲjǎríní. 4 E nírírírí aí rípi ní mǎxí bí orírímíní. Eníiná joxí iwamfó dɲjǎ nɲnɲkwíroríná dɲjǎ sɲxí nɲyagǎfpa agwí sɲnɲ axípi dɲjǎ sɲxí mɲniyiŋíní. 5 Xámí néisáná óreámioanpí nání dɲjǎ nɲsinírí sɲpí agwí yaríɲpí rífwímíní nɲmamorí xámí sɲnɲ píraníɲf dɲjǎ nɲnɲkwíroríná yagǎfpa ámí axípi éíríxíní. E mepa nerínáyf, nioní nɲbírí joxí nɲsímearíná joxíyá íkwianjwí uyíwí nání éf ráraríɲe dání emí míméámí emfáríní. Joxí nɲkínímónírí nɲsanírí mepa éánáyf, e emfáríní. 6 Nioní mǎxí e nírírírí aíwí joxí yaríɲf rípi nanjíríní. Ámá uyíní yarígǎf Nikorasomí xídarígǎf yarígǎfpi nání joxí sɲmí ríníɲf sinaríɲpí nanjíríní. Nioní ení ninaríɲríní. 7 Arǎf tɲɲoxí enjánáyf, xwíyǎf Goríxoyá kwíyǎfpi sɲyikí nioniyá imónígǎfyo uraríɲf rípi arǎf ókiarí umóneí. Ámá amípi sɲpí xfómí wíméámínírí éyíf xopírǎf wiaríɲf go go íkǎf dɲjǎ nɲyímíɲf íniná ɲweapírǎf nání mearígǎfána —Ana, ayí Goríxoyá omíɲíyo anjínámí roní. Ana xe odanínírí sɲɲwí wínímfáríní.” ríɲo.’ nírírí rífwamíɲf éáíríxíní.

Arǎf Símenayo sɲyikí xfóyáyo nání xwíyǎf uríɲf náníríní.

8 “Siyikí nioniyá Símena ɲweagfáyíyá aɲínajomí rífwamíɲf re neari wíríxíní, ‘Pírí tɲɲweaɲo —O pɲyí enj o aí ámí sɲɲf ɲweaɲoríní. O re ríɲo urííríxíní, 9 “Xeaníɲf rǎf tɲɲf joxí símeaaríɲpí nání nioní nɲjǎríní. Dǎwí íkeamónaríɲpí nání ení nioní nɲjǎríní. E nírírírí aí amípi nanjǎ dɲjǎ nɲkwíroarígǎfyo wiímǎpí wí mírímúroɲoxíríní. Ámá wí —Ayí ‘Judayeneríní.’ níríníro aíwí nepa xíxeni Judayí imónígǎfymání. ‘Goríxomí yafí umeanírane nání awí éánaríwíní.’ níríro aí surfámí nero obomí xídarígǎfíríní. Ayí íkayíwí seamearígǎfpi nání ení nioní nɲjǎ imóniŋíní. 10 Xeaníɲf nɲsímearíná ríníɲf sinínípi nání wáyí mepa éíríxíní. Arǎf ní. Seteno ‘Jisasomí xídarígǎfí enj néáníro xídpíríréo? Iwamfó owíwapɲyímíní.’ yaiwiaríɲagí nání xegí ámá imónígǎfí xfóyá dɲjǎ tɲnɲ segí wíyo íá niseaxero gwí aɲíyo niseaɲwíríríro sǎf wé wúkaú núkaúmíní xeaníɲf niseaikára upírǎríní. Xeaníɲf niseaikára warfíná wíyíne mɲɲf winíprǎf aíwí aníɲf dɲjǎ nɲnɲkwíroro nɲxídfíríxíní. E nerónáyf, amínanjwí ámá dɲjǎ nɲyímíɲf tǎfǎf nímóro íniná ɲweapírǎf nání dǎkíníprǎfpi anípa niseaiapímfáríní. 11 Ámá arǎf tǎfǎfíne enjánáyf, xwíyǎf Goríxoyá kwíyǎfpi nioniyá sɲyikí imónígǎfyo uraríɲf rípi arǎf ókiarí umónípoyi. Ámá nioní nɲxídaríɲagǎf nání xeaníɲf wíméáyíf, ayí nioní píní mɲnɲwíarí sɲnɲ nɲnɲxídaríɲpímí dání xeaníɲf wiarígǎfyo xopírǎríníɲf wíyǎf Goríxo ámá sɲpíyí rǎf xwérímí íkeáráná ayí tɲnɲ nawíní ríníɲf Ámí

bi Pepíríápíyí riniñpí wí meapíríámanti.” ríñoi.’ níriri ríwamíñf neari wíríxini.

Anf Pegamamíyo siyikf xfoyáyo nání xwiyfá uríñf nánirini.

¹² “Joxi siyikf nioniyá Pegamamí ñweagfáyíyá aññajomi ríwamíñf re neari wiowárírixini, ‘Kirá mídímídáni ñwá yiniñpá tñjo re ríñoi urírixini, ¹³ “Nioni díxí ñweañe nání ñijfá imóniñni. E ñweagfáyf obaxf Setenomí xfdaríñagfa nání añf o seáyf e wimóniñe, ayf joxi ñweañerini. Xámí segf wo, Adipaso —O ámayo nioni enápi nání wáf nuríríná xixeni nuriyagorini. O añf Seteno seáyf e wimóniñf apimi e nurífsaná mñf winfagf aiwi seyíne wí dñf ñikwíroarigfápi emi mimó dñf síxí ñiniyiro xaíwí fá ñixiríñoi. ¹⁴ E níriri ai xwiyfá nioni mñxf rirípaxf bi imónini. Segf wí mimónf wáf rókiamoagf Beramoyf riniñjo —O eníná Isireríyo yapf owíwapíyiminirí nání émáyf mñxf ináyf Berakomí re uréwapíyayinorini, ‘Isireríyí fwf nero nanwí ñwfápi nání rídiyowá yarigfápi ñiro fwf iníro éfrixinirí nání e wíwapíyí. E wíwapíyí.’ uréwapíyayinorini. O enípi agwí segf wí fá ñixiríro axípi e seaiwapíyaríñagfa nání mñxf searípaxf imónini. ¹⁵ Eníná mimónf wáf rókiamoagf Beramo Isireríyo wíwapíyáná dñf fá ñixiríro fwf yagfápa segf wí ení Nikoraso seaiwapíyaríñpí dñf fá ñixiríro fwf axípi yaríñoi. ¹⁶ Ayínáni ámá e yarigfáyíne ríwámíni ñimamoro éfrixini. E mepa nerónáyf, nioni síni mé seyíne tñf e nání ñibiri ámá apimi arfki xfdaríñagf kirá gí mañyo dání peyeaaríñpá tñni mñxf wimfáriní. ¹⁷ Arfá tígáyíne enánáyf, xwiyfá Goríxoyá kwíyípi siyikf nioniyá imónigfáyo uraríñf rípi arfá ókiarf umónífoyí. Ámá nioni ñixfdaríñagf ámá wí fwf oépoynirí wíwapíyagfa aiwi arfá míwí nioni aníñf ñnixfdiríñpimi dání ayo xopíráríñf wí fá go gomi nioni aiwá aññnamí dñf agwí pñf wenf bi mñni wirí síñá kírinasf wo —Síñá yo síñf ámá meáoni ñijfá imóniñpí ríwamíñf ñwirárinñorini. Síñá o mñni wirí emfáriní.” ríñoi.’ níriri ríwamíñf neari wíríxini.

Anf Taiatairayo siyikf xfoyáyo nání xwiyfá uríñf nánirini.

¹⁸ “Joxi siyikf nioniyá imónigfá Taiatairayo ñweagfáyíyá aññajomi ríwamíñf re neari wiowárírixini, ‘Goríxomí xewaxo, xegf síñwí ríá ápiáwíñf werí xegf síkwí kapá awíaxíyí xixíeá inaríñpa imónirí enjo re ríñoi urírixini, ¹⁹ “Nioni joxi yaríñpí nání ñijfá imóniñni. Joxi dñf síxí ñiyirí dñf ñikwírorí ámayo arírá wirí xeaníñf siarigfápi xwámámf wirí yaríñpí nání ñijfá imóniñni. Síni iwamó dñf ñnikwíroríná yagfípmi ríxa ñimúrorí seáyf e yaríñpí nání ení ñijfá imóniñni. ²⁰ E níriri ai rípi nání mñxf rirípaxf imónini. Joxi apíxf Jeseberíyí riniñf —Í wí mimónípa nerí ai ‘Wíá rókiamoaríñáinirini.’ rinaríñirini. Í ámá nioni dñf ñnikwíroro nání gí inókiníñf ñimóníro omíñf ñiariñgíyá sípini ñiwíwapíya nurí xaríxarf ñiméra waríñagí nání ayf fwf iníro nanwí wigf ñwfápi nání rídiyowá iníñpí ñiro yaríñoi. Ími numímíñirí xe owíwapíyiniñf síñwí wíñaríñf enagí nání mñxf rirípaxf imónini. ²¹ Í xegf fwf yaríñpí ríwámíni ñimamori kikiá éwíngíñirí xe bi tñf onweanirí síñwí wíñáñf enagí aiwi xegf fwf ámá wí tñf inaríñpí ‘Bi pñf owíáríñni.’ mñwimónarinini. ²² Arfá ei. Nioniyá dñf tñf í símñxf xaíwí werí ámá í tñf fwf inarigfáyo xeaníñf xwé wímeari enfáriní. fwf í wíwapíyaríñpí ríwámíni ñimamoro kikiá meánáyf, e

wikárimfáriní. ²³ Ámá ímí nixídíro nání xegí niaíwíninjí imónígfáyo ení simiárf níwirí pikímfáriní. Nioní e wíáná síyilkí nioniyá imónígfá níníyí níjía re imónipírfáriní, ‘Ámá xwioxíyo dání pí dínj morí pí nání wimónirí yarínjipi adadí wiarínjo, ayí oríani?’ niaíwipírfáriní. Seyíné woxíní woxíní sípí segí egfápi tñtí xixení pírf seamamómfáriní. ²⁴ E nísearírí aí apíxí í wíwapíyarínjípimí míxídarígfá Taiataira njeagfá wiyíné bí osearímíní. Seyíné xwíyífá ámá wí ‘Seteno nearéwapíyarínjí ná ínímí imónínjípíríní.’ rarígfápipimí arfá míwígíáyínéríní. Seyíné sekaxí xámí searínjápimí ámí bí nísearírí íkwíkwarímí seaimíméiní. ²⁵ Sekaxí ámí bí íkwíkwarímí míseaipe emí enjagí aiwí nioní nínixídíroná fá xírarígfápiní ananí nioní weapímífáé nání anínjí miní níxíra úríxíní. ²⁶ Ámá apíxí í wíwapíyímínírí yarínjípimí míxídípa nero nioniyá urínjápimíní yoparf imóníe nání níxída nurínjípimí dání ímí xopíráríninjí wífá gíyí gíyo seáyí e wímíxímífáriní. Émáyo —Ayí ‘Goríxomí simanjwíyónínjí ínímí wurínaníméwíní.’ rarígfáyíriní. Ayo seáyí e níwimóníro umenjeapírfá nání seáyí e wímíxímífáriní. ²⁷ Gí ápo nioní seáyí e nimónírí ámáyo umenjeámífa nání nimíxínjípa nioní ámá xopírárí wífáyo ení axípi seáyí e wímíxáná émáyo numenjearóná xwárífa síxí xwífa tñtí imíxíninjípi ainíxí tñtí pírfí uyíkíeáaná yuní ikíxenarínjípa ainíxí tñtí níxírímáná umenjeañáná manjío wí pírfí wiaíkipaxí imónipírfámaní. ²⁸ Xopíráríninjí wífá gíyí gíyo sínjí ímiáo ení míní wímífáriní. ²⁹ Arfá tígíáyíné enjánáyí, xwíyífá Goríxoyá kwíyípi síyilkí nioniyá imónígfáyo urarínjí rípi arfá ókíarf umónípyoi.’ rínjoi.’ nírirí ríwamínjí nearí wíowárfíríxíní.

3

Anj Sadisíyo síyilkí xíoyáyo nání xwíyífá urínjí náníríní.

¹ “Joxí síyilkí nioniyá Sadisíyo njeagfáyíyá anínajomí ríwamínjí re nearí wíowárfíríxíní, ‘Kwíyí Goríxoyá wé wíúmí dánjí waú tñtí sínjí wé wíúmí dánjí waú tñtí apiaú tñjo re rínjoi úrfíríxíní, “Nioní joxí yarínjípí nání níjía imónínjíní. Seyíné nání wa re rarígfáriní, ‘Jisasoyá síyilkí imónígfá ayí síní dínjí níwíkwíroro nání sínjíninjí imónínjoi.’ rarínjagfá aí seyíné ríxa péa nínímoro nání dínjí níkwíroarígfápi ríxa íkwíkwí yíní. ² Nioní nínixídíro neróná gí ápo Goríxo ‘Apí neróná wé rónínjí yarínjoi.’ wímónarínjípí tñtí xixení mepa nero nání sánínjí wegíáyíné, seyíné ríxa níwíápínímearo segí xámí píránínjí yagfá samínjí níwerí anípa imónímínírí yarínjípí ámí dínjí aumaúmí níníro enjí síní eámíxínípyoi. ³ Xámí nioní nání arfá níwirífná dínjí níkwíroagfápi ámí dínjí oseainíní. Apimí níxídíroná segí íwí yarígfápi ríwífmíní mamórfíríxíní. Sánínjí wegíe dání míwíápínímearo éánáyí, nioní ámá íwí meámínírí barígfáyí yapí níbírí maiwí njeagfámí seámeámínírí yarínjí níjía wí re imónipírfámaní, ‘O íná bínrífenínjoi?’ yaiwipírfámaní. ⁴ E nísearírí aí Sadisíyo njeagfá wiyíné nioní píránínjí nínixídíro nání íwí mé neróná segí rapírapi kíyíninjí mórímíxarígfáyínéríní. Seyíné árínjí wí síní njeañoi. Seyíné rapírapi apfá wenjí níyínímáná nioní tñtí nawíní anjí yaníwáriní. Seyíné nioní píránínjí nínixídírínjío dání e epaxí imónipírfá enjagí nání rarínjíní. ⁵ Ámá nioní nínixídíroná péa mínímó xopíráríninjí wífá gíyí gíyo nioní rapírapi apfá wenjí rúnínjí imónínjíyí uyírírí wígí yoí íkwí ámá dínjí níyímínjí imónínjí íníná njeapírfá nání yoí

ñwirárinínjínami ñwirárinínjípí mikwírípa eri gí ápo tñni xegí anjínajowa tñni sñjwí anigé dání ‘Ayí gí amárini.’ uriri emfáriní. ⁶ Arfá tfgíáyíne enánáyí, xwiyfá Gorixoyá kwiyípi síyikí nioniyá imónigfáyo urarinj rípi arfá ókiarí umónípoi.” rñjoi.’ níriri rfwamínj éárixini.

Anj Piradepiayo síyikí xfoyáyo nání xwiyfá urinj nánirini.

⁷ “Joxi síyikí nioniyá Piradepiayo ñweagfáyíyá anjínajomí rfwamínj re neari wiowáririxini, ‘Xewini aga xegí bi imóniri nepaxinj imóniri eno —O kí mǎxí ináyí Depito enína fá xirínjpa anj sñjyó ñweapfífa nání fá xirínjorini. O fkwíáná amá wo ówanj yáripaxí menini. O ówanj yaráná amá wo fkwipaxí menini. O re rñjoi urírixini, ⁸ “Amípi seyfíne yarigfápi nání nioni níjfarini. Enj xwapí meánigfáyíne nimóniro aí xwiyfá nioniyápi xaiwí fá nixiriro xeaninj seaikaráná ‘Jisasomi xídarigfáyí wienemani.’ murípa egfá enagí nání segí símimanj rfwámíni nioni anj ówanj amá wo miyáripaxí imóninjna seakwiáririni. ⁹ Amá ‘Gorixomí yayí oungeanirane nání awí éanarínwini.’ níriniro aí surfíma nero Setenomi xídarigfáyí —Ayí nepa Judayí mimónípa nero aiwi yapí níriri ‘Judayí wienerini.’ rarigfáyíriní. Ayí nioniyá dñjyó dání nibiro waunf níseaikáriníro segí skwí tñj e nípkínimearo níjfa re imónipfáriní, ‘Amá tíyí o dñj síxí uyínjírini.’ Níjfa e imónipfáriní. ¹⁰ Seyíne xwiyfá ‘Amá xeaninj sealfápipi xwámámí níwiro aninj níxídfírixini.’ searínjapi píraninj fá níxira warínjagfá nání nioni xeaninj rífa tñj amá xwífa ríri nírímíni ñweagfá níyoni iwamfó wíwapiyiní nání wímeanfápipi dání seyfíne seamíxéamfáriní. ¹¹ Nioni síni mé nibiri seameámfá enagí nání wa segí aminanjwí dñj níyíminj ínina ñweapfífa nání dñkínipfápi seapírfárixiní nioni níxídfíroná fá xirarigfápi aninj miní píraninj fá xirírixini. ¹² Amá nioni níxídfíroná xopírárí wífa gíyí gíyo nioni nímeari gí ápo Gorixoyá anj ñwáfíwámí íkfa xwiyfáninj oranjáraná amí iwámí dání wí peyepfáramant. Ayo gí ápo Gorixoyá yofpi ñwirárirí anj o ñweanjípiyá —Anj api Jerusaremí Sñjípíyí ríninjípíriní. O tñj e anjínami dání wepínfápirini. Apiyá yof ñwirárirí emfáriní. ¹³ Arfá tfgíáyíne enánáyí, xwiyfá Gorixoyá kwiyípi síyikí nioniyá imónigfáyo urarinjipi arfá ókiarí umónípoi.” rñjoi.’ níriri rfwamínj neari wiowáririxini.

Anj Reodisiayo síyikí xfoyáyo nání xwiyfá urinj nánirini.

¹⁴ “Joxi síyikí nioniyá Reodisiayo ñweagfáyíyá anjínajomí rfwamínj re neari wiowáririxini, ‘Nepaxinj imóninjo —O Gorixo amáyo xfo imóninjipi nání wíwapiyíwíniginíri uowárenapínjipi nepáni wíwapiyiri xixeni nípini yárirí enjorini. O amípi nípini Gorixo imíxinjipi mǎkí íkinjorini. O re rñjoi urírixini, ¹⁵ “Amípi seyfíne yarigfápi nání nioni níjfarini. Sogwí dñj yinarínjipáninj yarigfáyíne, seyfíne rífa síninj nímoníro nioni aga píraninj mǎnǎxídfípa yarigfáriní. E níseariri aí iminj rárinjíninj nímoníro aninj dñj peá nínimoro ení miyarigfáriní. Sa sogwí dñj yinarínjipáninj yarigfáriní. Seyíne rífa nísiniri sñjwiríyí, iminj nírariri síjwíríyí, ‘Ayí ananirini.’ nímonímíniri éfíriní. ¹⁶ Seyíne rífa mísinípa ero iminj mírárípa ero nero sa sogwí dñj yinarínjipáninj yarínjagfá nání seyfíne gí manjyo dání emí seaúrimómífarini. ¹⁷ Sewanínjyíne ‘Amípi bi míneamúronjenerini. Amípi xwé ayá tñjwaenerini. Amípi aí bi nání míkeamónínwini.’ níriniro aiwi gí sñjwíyo dání seyfíne imónigfá

rípí nání aga majfá imóníjoi. Sípí imóníro áamá dínj sípí seaipaxf imóníro uyípeayf imóníro síjwíf supárínj imóníro íkwauyíxí imóníro egfápi nání sewanínjyíné majfá imóníjagfa nání ¹⁸ nioní seyíné ámí píranínj níxídfípírfá nání ewayf xwíyíá rípí bí osearímíní, ‘Seyíné amípi wí mímúronígfáyíné imónípírí nání síjgá gorí ríá yeáána síkí nírixanowimána awíaxf imóníjípí bí nioní bí niro áamá síjwíf seanarína íkwauyíxí enjagí níseaníróná ayá seainíngíníri rapírapi apfá wení yínípfírí nání bí bí niro pígfí síjwíyo gíní níníro síjwíf anípfírí nání bí bí niro éfrixíní.’ osearímíní. ¹⁹ Áamá nioní dínj síxí uyínjáyí píranínj oníxídfópoyíníri míxí nuríri síyilkf weaíwapiyarínjgá enjagí nání símí níxeadfpeníro segí fíwí yarígfápi ríwímíní nímmoro éfrixíní. ²⁰ Arfá époyí. Nioní segí xwíoxíyo fíwí éninj bífariwámíní nírómáná ówanj iwanj eearínjíní. Áamá go go manjípá arfá níníri ówanj níníkwíirfnáyf, o ténj e nání nípáwírí o téní yawawí aiwá nawíní nanfíwíríní. ²¹ Áamá nioní níxídfíróná xopírárínjínj wíá gíyí gíyí nioní xopírárí níwíarímí gí ápoyá síá íkwianjwfnamí xfo téní njweanjapa ayf ení nioní téní gí síá íkwianjwfnamí xe níjwearo ámayo uenjweápoyíníri síjwíf wínímífaríní. ²² Arfá tígfáyíné enjánáyf, xwíyíá Goríxoyá kwíyípi síyilkf nioníyá imónígfáyo urarínj rípí arfá ókiarf umónífpoyí.” rínjoi. níríri ríwamínj néari wíowárfíríxíní.” nírinjínigíní.

4

Orínj níwínírfná anjnamí Goríxo ténj e imóníjípí wíníj náníri.

¹ Xwíyíá apí ríxa nínrárimáná enjáná Jononí wenínj yánfáyí wíníjanigíní. Anjnamí anj ówanj wína íkwíaríníjagí níwíníri manj xámí pékákíníj rarínjagí arfá wíá axípá “Amípi apimí dání ríwíyo nímonínfápi síwá simí nání re nání yapef.” nírenapfagi arfá níwíríná ² axíná re enjínigíní. Goríxoyá kwíyípi níxíxéronjínigíní. Níxíxéróáná wenínj éáyí wíníjanigíní. Míxí ínáyfá síá íkwianjwí wína anjnamí njwíráríníjagí wíníri anamí wo éf njweanagí wíníri enjanigíní. ³ Anamí éf njweanjo xegf imóníjípí, ayf síjgá awíaxf jasípá ríníjípí yaí kíkírorí xwínfá earí yarínjpa erí síjgá koníríanfíyí ríníjípí ayfá rírí xwínfá earí yarínjpa erí enj e éf njweanagí níwíníri opínagwíá síjgá emerá ríníjípíníj sowíníj imóníjípí síá íkwianjwí anamí xapíxapí eadfronjagí níwíníri ⁴ íkwianjwí anamí dání ámí obaxí bí 24 imóníjípí mídfímídfání níjwíráríníjga punjagí níwíníri áamá ámíná 24 awa rapírapi apfá wení níyíníri amínajwí síjgá gorí téní imíxíníj nídfkínímáná íkwianjwí mídfímídfání níjwíráríníjga punjímí níjweaxa punjagí níwíníri ⁵ íkwianjwí áwínímí enjnamí dání ápianjwí néra urí íkaxf níra urí akíríwíw níra urí yarínjagí níwíníri uyíwí wé wíúmí dánj waú —Ayf Goríxoyá kwíyí wé wíúmí dánj waú apí náníri. Ayf síá íkwianjwí anamí símímanjfmíní ápiáwí wearínjagí níwíníri ⁶ íkwianjwí anamí símímanjfmíní bí rawírawáníj imóníj bí rírímá síjwíf wínípaxí imóníjípí wenjagí níwíníri dínj ténj imóníj waú waú awa agwí ríwámíní síjwíní nírómíxa urí ríwí ríwámíní nírómíxa urí egfáwa áwíní e njwearo íkwianjwfnamí mídfímídfání njwearo enjagí wíníjanigíní. ⁷ Dínj ténj imóníj wíníjána wo raioníníj imóníjípí —Apí pusf sayf xwéríxa míxí yarínjíríní. Apíníj imóníjoríní. Ámí wo burímákaúníj imóníjoríní. Ámí wo áamá símímanjfníj iníjoríní. Ámí wo apurf nípípíka warínjfpíníj

imóníjoríní. ⁸ Awaú awaú awa woní woní iwí wé wíúmi dánj wo ero wará nípíní síjwíní nírómíxa ugíawaríní. Ikwáwíyiraní, áríwíyiraní, bí píní míwíarí aníj miní re nira warígíáríní, “Ámíná Goríxo, o enj eáníj amá woyápi tñní xixeni mimóníjoríní. Enjíná dání jwearí ríná síní jwearí ríwéná aníj jwearí enforíní. Xewíní xegí bí imóníjoríní. Aga xegí bí imóníjoríní. Oyi, aga xegí bí imóníjoríní.” ⁹ Íníná e nira nuro íkwíanjwí anamí jwearjomí, aníj imóníjomi seáyí e umero wé íkwíanjwíyo ujwiráíro yayí wiro éaná ¹⁰ amá amíná 24 imónígíá mídímídání éf jweagíáwa íkwíanjwí anamí jwearjomí nupíkínímearo wigí amínanjwí síjgá gorí tñní imíxíníjpi nípiríro xfo tñj e nímouróná re urarígíáríní, ¹¹ “Negí Ámínáoxi imónírí Njwíáoxi imónírí enjoxíní, amípi nñní enjpi imíxíjoxí, ayí joxíríní. Nípíní pípimi dání maríáí, joxí simóníjípimi dáníní imónírí apimi dání ení síní imónírí enj enjagí nání amá nñní joxí seáyí e rímuro wé íkwíanjwíyo ríjwiráíro ‘Enj wíarí nímúrorí eáníjoxí, ayí joxíríní.’ ríríro sípaxoxíríní.” rarígíáríní.

5

Jono bíkwí wína nítamínimáná wenjagí winíj náníríní.

¹ Íkwíanjwínami éf jweajo wé náú tñní bíkwí xopemíxíníj wína —Anamí xegí ríwamíj neáníríná íniríwámíní eánírí seáyí ríwámíní eánírí enjnaríní. Míxí nírinímáná tamíxaríj wé wíúmi dánj biaú tñní ikíyíníj yáriníjnaríní. Ana íkwíanjwínami éf jweajo íá xíríjagí síjwí níwínírí ² amí síjwí winíáyí winíjanigíní. Anjínají wo ríaiwá enj tñní re raríjagí winíjanigíní, “Wé róníj imóníj go ananí bíkwí ana tamíxíníj araríkímí neri parípaxí imóníní?” raríjagí winíjanigíní. ³ O ríaiwá e raríjagí aí anjnamí jweagíáyíraní, xwíárimí jweagíáyíraní, ínímí síjwí winípaxíraní, wo mimóníní. ⁴ Nioní amá wé róníj imóníj wo bíkwí ana níparírí ínímí síjwí winípaxí imóníj wo nání píá megínáríagí síjwí níwínírí nání nioní jwí píyí wírinaríná ⁵ amíná e jweagíáyí wo re níriníjigíní, “Joxí jwí meapaní. Aríá eí. Raiontíj imóníjo —O xiáwo íríjo Judaoyá gwí axírímí dání eweajoríní. Míxí ináyí Depitoyá xwíá píaxíyo dání iwiorajoríní. O Goríxo tñní xepíxepá nírónró míxí inígíáyo ríxa xopírírí wíjo enjagí nání bíkwí anamí tamíxíníjpi ananí araríkímí neri parípaxíríní.” níriníjigíní.

Jono sipísipí miá womí winíj náníríní.

⁶ Nioní weníj éáyí winíjanigíní. Sipísipí miá wo —O amá píkígíóníj imóníjoríní. Síwanj wé wíúmi dánj waú erí síjwí wé wíúmi dánj waú —Síjwí apí Goríxoyá kwíyí wé wíúmi dánj waú xfo xwíá nírimíní wáriníjpi náníríní. Síjwí apí anírí enjoríní. O amínáyí ákíná pánaujáná dníj tñj imónígíá waú waú íkwíanjwína tñj e mídímídání jweajáná xewaníjo íkwíanjwína tñj e éf rojagí winíjanigíní. ⁷ O nuri bíkwí íkwíanjwínami jweajoyá wé náúmíní xíríjnéna urápáná re enjínigíní. ⁸ Dníj tñj imónígíá waú waú awa tñní amíná 24 e níjweaxa pugíáwa —Awa woní woní kítá íá xíríro íkíá díá ríá yeááná dníj nanj eaaríj bí píreríxí síjgá gorí tñní imíxíníyo magwí xeáriníjpi —Apí amá Goríxoyá imónígíáyí xwíyíá xíomi rírímí wíarígíápíríní. Apí íá xíríro yarígíáwa tñní sipísipí miá dníj

e nupfínimearo ⁹sonj sijnj bi nírironá re urigfawixini, “Joxi rípikiáná dixf nupeirínjípimí dání amá fwf nání gwfnínj njeagfáyf Gorixoyá imónipírfá nání roayironjíní. E nerfná amá gwf wírí wírí niyoni dání wíyo roayirori píné mfkf xixegíni rarigfá niyoni dánjyf wíyo roayirori wará xixegíni irigfá niyoni dání wíyo roayirori wí e wí e gwí mónigfá niyoni dání wíyo roayirori enj enjagí nání bikwí míf ríninjna anani nurápirí tamixíninjípí ararfímí epaxoxiríni. ¹⁰ Amá joxi roayironjyf negí Nwíáoyá xwioxíyo njeapírfá nání wimixírí xíoyá apaxípanínj imónigfáyf o tñj e anani páwiarigfápa ayf eni páwipaxf imónipírfá nání wimixírí éf enjagí nání ayf seáyí e nimóniro xwíá tfyo umenjeapírfáríni.” Sonj sijnj nírífná e rigfawixini.

Sipísipf miáomi seáyí e umegfá nániríni.

¹¹Nioni ámi wenínj éáyf wíninjanigíni. Íkwianjwína tñni dínj tñj imónigfá awáu awáu tñni áminá 24 e nínweaxa pugíawa tñni áwini e njeanáná anjnajf dínj nimorí fá ropaxf maríat, aga ayá wí dínj mímopaxíyf midímidáni xapíxapí nímudímoro aga mírónáríjagfá nínwínirí wigf manj tñni sonj raríjagfá arfá winjanigíni. ¹²Sonj níríroná enj tñni re raríjagfá arfá winjanigíni, “Sipísipf miá pikigíto, amá nñni ‘Seáyí e nimónirí neamejweapaxoxi, ayf joxíríni.’ uríro ‘Amípí wí mímúropaxoxi, ayf joxíríni.’ uríro ‘Pí pí níjáf enjípí nání dínj aumaúmí inípxoxi, ayf joxíríni.’ uríro ‘Enj wiáfí nímúrorí éáníjoxi, ayf joxíríni.’ uríro wé íkwianjwíyo unjwíríríro seáyí émi umero yáyf umero epaxoríni.” E raríjagfá arfá nínwírí ¹³ámí amípí dínj tñj xfo imixínj, anjnamí njeagfáyífraní, xwíárimí njeagfáyífraní, xwíárimí ínímí njeagfáyífraní, rawírawáyo njeanjyífraní, pí pí ayo enjípíraní, nñni sonj níríroná re raríjagfá arfá winjanigíni, “Íkwianjwínamí éf njeanjo tñni sipísipf miáo tñni seáyí émi umepaxf imónirí wé íkwianjwíyo unjwírírípxaf imónirí seáyí e umfeyoapaxf imónirí seáyí e nínneaimónirí neamejweapaxf imónirí egfíwáu enjagí nání anínj míní e e néra úwanigíni.” raríjagfá arfá nínwírí ¹⁴dínj tñj imónigfá awáu awáu “Nepa e imóníwínigíni.” rayaríjagfá arfá nínwírí áminá 24 imónigfáyf awaúmi nupfínimearo seáyí e umearíjagfá wíninjanigíni.

6

Sipísipf miáo bikwínamí tamixíninjípí ararfímí enj nániríni.

¹Nioni sipísipf miáo bikwínamí tamixíninj wé wíumi dánj wáu enjípí bí arfkíagí nínwínirífná dínj tñj imónigfá wáu wáu awa wo akíríwínínj nírífná “Eini.” raríjagí arfá nínwírí ²wenínj éáyf wíninjanigíni. Osí apfá wenj wo wíninjanigíni. Osomí seáyí e xenjeanjo éwaiíf bá fá níxíríri njeanjagí wíninjanigíni. Amínanajf amá míf níwínífná xopíráf wíomi wiarigfáyf wína omí mñni wíáná o xopíráf wíno yapí nimónirí amáyo xopíráf wíamígíni úagí wíninjanigíni.

³Bikwínamí tamixíninjí amí bí sipísipf miáo arfkíáná dínj tñj imónigfá wáu wáu awa amí wo “Eini.” raríjagí arfá nínwírífná wíninjanigíni.

⁴Osí amí wo, ayfá ríno úagí nínwínirí Goríxo xe osomí xenjeanjo amá xwíárimí nínwayíroníro awayini njeagfáyf míf níkwífnaroro wíwini

pipíkímí inířřixinĩřři owíwapiyinĩřři sñjwí wĩnarĩjagĩ nĩwĩnĩřři e emĩnĩřři warĩná kirá mĩxĩf nání sepiá bá mĩnĩ wiowářřagĩ wĩnĩñjaniginĩ.

⁵ Bĩkwĩnamĩ tamĩxinĩñpĩ ámi bĩ arfĩkĩáná dĩñjĩ tĩñjĩ imónĩgĩfá wáũ wáũ awa ámi wo “Eĩnĩ.” rariñjagĩ arfá nĩwirĩná wenĩñjĩ éáyĩf wĩnĩñjaniginĩ. Osĩ úřřapĩ pĩpĩfó onjĩ wo wĩnĩñjaniginĩ. Osomĩ seáyĩ e xerjweaño ámáyo aiwá onĩmiápiã nĩwiayĩřři aĩ nĩgwĩf xwé urĩřřapĩmĩf winfá nání sickerfá bĩ fá nĩxĩřřimáná xerjweañoagĩ wĩnĩñjaniginĩ. ⁶ Manjĩpĩnĩñjĩ imónĩñjĩ bĩ dĩñjĩ tĩñjĩ imónĩgĩfá wáũ wáũ awamĩ áwĩnĩmĩ dání re rariñjagĩ arfá wĩñjaniginĩ, “Wĩfĩ aiwá sixĩf aga onĩmiáwá nání xegĩ nĩgwĩf řĩpi roñjĩwářřinĩ. Ámá sfá wĩyĩmĩ omĩñjĩf řá tĩñjĩ nerĩná nĩgwĩf meaarĩgĩfápi tĩnĩ xĩxenĩ imónĩñjĩwářřinĩ. Barĩ aiwá sixĩf aga onĩmiá wĩxáũ wá nání xegĩ nĩgwĩf axĩpĩ wenĩ. Joxĩ wĩfĩf aiwá tĩnĩ barĩ aiwá tĩnĩ xwĩřřfá ikixéáná xegĩ nĩgwĩpĩ seáyĩ e imónĩnĩfã enjagĩ aiwĩ wainĩf uraxĩ tĩnĩ ikfá sogwĩ gĩřřisĩf imĩxarĩgĩfápi tĩnĩ nání nĩgwĩf seáyĩ e ronĩgĩnĩřři xwĩřřfá mikixepanĩ.” rariñjagĩ arfá wĩñjaniginĩ.

⁷ Bĩkwĩnamĩ tamĩxinĩñjĩf ámi bĩ arfĩkĩáná dĩñjĩ tĩñjĩ imónĩgĩfá yoparo “Eĩnĩ.” rariñjagĩ arfá nĩwirĩná ⁸ wenĩñjĩ éáyĩf wĩnĩñjaniginĩ. Osĩ siyó řĩñjĩ wo wĩnĩñjaniginĩ. Osomĩ xerjweaño —O xegĩf yof Piyoyĩf wĩřřĩnĩñjorĩnĩ. O xerjweañoagĩ wĩnĩñjaniginĩ. Piyĩñjĩ Siwĩ Anjĩyo Wářřarĩñjoyĩf řĩnĩñjorĩ nawĩnĩ řĩwĩmĩnĩ nĩxerjweámáná warĩñjagĩf wĩnĩñjaniginĩ. Gorĩxo awáũ ámá xwĩfá řĩřĩ nĩřřĩmĩnĩ biaũ biaũ imónĩgĩfá bimĩ nĩpĩkĩřřiná xe mĩxĩf nání nĩwĩwapiyĩřři pipíkĩmĩf erĩ aiwá nání dĩwĩf nĩwĩmĩxĩřři pipíkĩmĩf erĩ smĩárĩf nĩwĩřři pipíkĩmĩf erĩ sfwĩf sayĩf oroanĩfpoynĩřři nĩwĩmĩxĩřři pipíkĩmĩf erĩ éisixĩnĩřři sñjwĩf winowářřagĩ wĩnĩñjaniginĩ.

⁹ Bĩkwĩnamĩ tamĩxinĩñjĩf ámi bĩ arfĩkĩáná nionĩ wenĩñjĩf éáyĩf wĩnĩñjaniginĩ. Řĩdĩyowá nání řĩřfáf noa peyĩnĩñjĩfyo inĩmĩf ámá xwĩyĩfá Gorĩxoyá wáf urĩmero Jisaso uréwapiyĩñjĩpĩ anĩñjĩf minĩf xĩdĩřřo yarĩñjagfã nání pĩkĩgĩfáyĩfá dĩñjĩfĩf inĩmĩf e yarĩñjagfã wĩnĩñjaniginĩ. ¹⁰ Ayĩf enjĩf tĩnĩf re urarĩñjagfã arfá wĩñjaniginĩ, “Ámináoxĩnĩ, aga xegĩf bĩ imónĩřři nepaxĩñjĩf imónĩřři enjoxĩnĩ, sfá ararĩná sĩpĩf nealkářřfá xwĩfáyo ñweagfáyo pĩřřĩf mumamó nerĩf nene neapĩkĩgĩfá nání enjĩf mĩmeáf nerĩf kikiřřfá erfářřinĩ?” urarĩñjagfã arfá nĩwirĩ ¹¹ ñyoinĩ womĩnĩf womĩnĩf rapĩrapĩf apfãf wenjĩf sepiáf wũf yĩnĩpĩřři nání mĩnĩf nĩwirĩf re urarĩñjagĩ arfá wĩñjaniginĩ, “Seyĩnéf bĩ onĩmiápif sĩnĩf wenĩñjĩf nero kikiřřfá ñweáfřĩxĩnĩ. Seyĩnéf seapĩkĩfápaf ámáf ápo Gorĩxoyáf xĩnáiwanĩñjĩf imónĩřřo segfáf sérĩxĩfmeáf imónĩřřo egfáf wĩnĩyo enĩf xe pĩkĩřřĩřřixĩnĩřři yaiwĩñjĩpĩf tĩnĩf xĩxenĩf pĩkĩpĩřře náníf wenĩñjĩf nerĩf ñweáfřĩxĩnĩ.” urarĩñjagĩ arfá wĩñjaniginĩ.

¹² Bĩkwĩnamĩ tamĩxinĩñjĩf ámi bĩ arfĩkĩáná wenĩñjĩf éáyĩf wĩnĩñjaniginĩ. Pobonĩf ayĩkwĩf mef erĩf sogwĩf manĩf pĩpĩfóf wářřĩřři emáf xfãf ayfãf nĩřřĩřřfãf ragfĩf pwarĩñjĩpánĩñjĩf řĩřĩf ¹³ sĩñjĩf anjĩf pĩřřĩfyo dáníf nĩřřĩwómĩoarĩfãf ikfãf pĩkĩf sogwĩf sĩnĩf yof meñánáf řĩwĩpĩf kĩkĩdĩmĩf éánáf piéoroarĩñjĩpãf axĩpĩf e piéororĩ ¹⁴ anjĩf pĩřřĩf ikwĩf wĩnánĩñjĩf áwĩnĩf e naxĩnowářřĩnĩmánáf mĩdĩmĩdáníf nĩxopéga urĩf dĩwĩf nĩnĩf tĩnĩf pĩřřĩñjwĩf nĩnĩf tĩnĩf xámĩf imónĩñje dáníf nĩxoyĩpĩga nurĩf ámi wĩf e imónĩřři yarĩñjagĩf nĩwĩnĩřři ¹⁵ xwĩfáyo dãnjĩf mĩxĩf ináyf tĩnĩf ámáf wĩyo seáyĩf e wimónĩgĩfáyĩf tĩnĩf porisĩyo seáyĩf e wimónĩgĩfáyĩf tĩnĩf ámáf amĩpĩf wĩf mĩmũronĩgĩfáyĩf tĩnĩf ámáf xwéřřixa imónĩgĩfáyĩf tĩnĩf ámáf kodĩreakfĩf nero xĩnáiwanĩñjĩf nĩmónĩřři omĩñjĩf wĩiarĩgĩfáf nĩñĩyĩf tĩnĩf ámáf wĩgĩf omĩñjĩf nĩf yarĩgĩfáyĩf tĩnĩf wĩwanĩñjĩyĩf sñjãf ofũyo pĩnĩf ñwearo dĩwĩf sñjãf tĩnĩf enje yimáronjĩmĩf pĩnĩf ñwearo yarĩñjagfãf wĩnĩñjaniginĩ. ¹⁶ E nero dĩwĩfyo tĩnĩf

síñáyo tñni re urariñagfa winiñanigini, “Síñá tiyíné, dífwi tiyíné, anani seáyi e neaikwarimoi. Íkwianwfnami éf ñweañjo síñwí neaniri sipisipí miáo wikí neaóniñpí pirí neamamori enigini rití neatei. ¹⁷ Sífá sipíyí, sífá awáu wikí neaónigí enjagí nání pirí neamamopisíyí ríxa nimónini enjagí nání rariñwini. Apimi gone múropaxí imóniñwini? Oweoi.” rariñagfa arfá winjanigini.

7

Isireriyí 144,000 egfáyo ipirfá eagfá nánirini.

¹ Api e niwinárimáná aññajf wáu wáu xwíá sírfwí biaú biaú imonj midimidáni e éf níroro imiñf xwíayorani, rawirawáyorani, ikfá wíyorani, mepa oeniri imiñf apiaú apiaú imonje bariniñpí nipíroro ronagfa niwiniri ² aññajf ámi wo ipirfá Nwífá anijf síñf imóniñoyá nání ikwíroarigfápi nímáximí sogwí weapariñfmi dání nipeyiri aññajf Goríxo xe xwíári tñni rawirawá tñni xwírfá ikixérixiniri síñwí winiñf wáu wáu awami enj tñni rfaiwá nurirfá ³ áxémá niwiri re uriniñigini, “None negí Goríxoyá ámá xegí xewaxomí dñf niwíkwíroro nání xináiwániñf nimóniro omiñf wiariñgáyo siní ipirfá mimáyo niweapa enjáná xámi xwíá tñni rawirawá tñni ikfá tñni xwírfá mikixepa épyoi.” urariñagí arfá niwiri ⁴ ayí rípi eni rinariniñagfa arfá winjanigini, “Ámá Goríxoyá ipirfá weáfá nñni, 144,000 egfáyí, ayí Isireriyí gwí rirí imónigfá niyoní dányíriní. ⁵ Xiáwo írñjo Judaoyárimí dányí 12,000 ipirfá earo xiáwo írñjo Gatoyárimí dányí 12,000 ipirfá earo Rubenoyárimí dányí 12,000 ipirfá earo ⁶ Asaoyárimí dányí 12,000 ipirfá earo Napítaraioyárimí dányí 12,000 ipirfá earo Manasaoyárimí dányí 12,000 ipirfá earo ⁷ Simionoyárimí dányí 12,000 ipirfá earo Ripaioyárimí dányí 12,000 ipirfá earo Isakaoyárimí dányí 12,000 ipirfá earo ⁸ Seburanoyárimí dányí 12,000 ipirfá earo Josepoyárimí dányí 12,000 ipirfá earo Bejimanoyárimí dányí 12,000 ipirfá earo egfáyí ayí apirini.” rinariniñagfa arfá winjanigini.

Ámá fá mīropaxí wí Goríxomí yayí wigfá nánirini.

⁹ Arfá e niwiárimáná wenijf éáyí winiñanigini. Ámá ayá wí mīrónariñagí winiñanigini. Dñf nīmori fá ropaxí mimóniñyíriní. Ayí ámá gwí xixegíni imónigfá niyoní dányíriní. Gwí wírf wírf xixegíni imónigfáyorani, wará xixegíni íriniñyorani, pñé xixegíni rariñgáyorani, ayo niyoní dányí wí axí e nīmīrónariño rapirapí apfá wenj niyiniáná ikwianwína tñni sipisipí miáo tñni agwíriwáminí tñf e yayí niwiníro nání soná iwí fá nixiriño ¹⁰ meanj nīrironá enj tñni re rariñagfa winiñanigini, “Goríxo, íkwianwfnami éf ñweañf ro tñni sipisipí miá ro tñni yeáyí neayimixemeáfíwaurini.” ráná ¹¹ íkwianwína tñni áminá 24 e niñweaxa pugfáwa tñni dñf tñf imónigfá awáu awáu tñni áwiní e enjáná aññajf midimidáni xapixapí nīmudímoro rogfáyí ikwianwfnami sīmīmanjriwáminí nipíkinímearo Goríxomí yayí numeróná ¹² re rariñagfa arfá winjanigini, “Ripi aga nepa imónini. Negí Goríxo yayí umepaxo imóniri seáyí émi umepaxo imóniri nñni nání dñf aumaúmf inipaxo imóniri yayí wipaxo imóniri weyf umearipaxo imóniri seáyí e nīneaimóniri neamenjweapaxo imóniri enj síxí eánipaxo imóniri enj enjagí

náni aninñi miní íniná e e néra úwanigini. Nepa xixeni e imónfwinigini. rariñagfa wininjanigini.

Rapirapí ragí sipisipí miáoyáyo igfá eáfáyí nánirini.

13 Sñwí e winaríná áminá e nñwexa pugfáwa wo re nriñiniginí, “Ámá rapirapí apfá wení nñyinmáná re rogíá tiyí gñyirini? Gimi dání bñáyirini? Joxi nñjfarani?” nriñagi 14 nioni re urinjaniginí, “Oweoi, ápoxini nñjfarini.” uríagi o re nriñiniginí, “Ámá tiyí xeaninñi xwíarími bi tñni xixeni mimóní seáyi e imóninñi wímeañpimi dání bñáyirini. Wigí rapirapí ragí sipisipí miáoyáyo igfá eáaná apfá wení imóninñirini. 15 Ayínáni Gorixoyá íkwianñwínamí sñmñaññimí dání éf nñoro xegí añí ñwíá riwámí dání íkwáwiyirani, árñwiyirani, Gorixoyá apaxípáninñi imónigíáyí wiariñgíápa axípi wiariñgíarini. Íkwianñwínamí éf ñweañjo aninñi sñmñaññinñi yeáyí wimixinñarini. 16 Ámá tiyí ámi bi agwí nání mepa ero inigí nání mñwinípa ero sogwí xaiwí mñwanípa eri amípi wí wigí waráyo rñmñmenñwññinñi mñweañípa eri enñarini. 17 Ayí rñpi nánirini. Sipisipí miáo, íkwianñwínamí áwiní e éf roño sipisipíyo xiáwo píraninñi mearinñi pa ámá tñyo axípi nñmerfná inigí sñmññi ayí nñnirfná dññi nñyimññi imónipñri nání tññi e nípemeámí unñarini. Xeaninñi wímeaaríná ñwí eaariñgíápi ení Gorixoxi sñwírñxí nñni kwíkwírñmí winñarini.” nriñiniginí.

8

Sipisipí miáo bikwíyo tamixinñiñi yoparpi arñkinñi nánirini.

1 Bikwínamí tamixinñinñi yoparpi arñkíná re imóníagi wininjaniginí. Anñnamí ññiñá nimónáriri bi onimíapi e nemáná enáná 2 anñnají Gorixoyá agwírñwámíni rogíá wé wúmi dññi waú imónigíáwamí pékákí wé wúmi dññi waú wíagi wininjaniginí.

3 Anñnají ámi wo pírerixí sññá gorí tñni imixinñinñi wina fá nixirimi nñbiri íráf sññá gorí tñni imixinñinñi tññi e —Api íkwianñwínamí agwírñwámíni oninñipirini. Api tññi e éf róaná xwíyíá ámá Gorixoyá imónigíá nñniyí xómi rñrñmí wiaríñgíápi —Api íráfyo nanñwí rñdiyowá yaríñgíápninñi wenñpñrini. Api tñni nawíni ríá oikeaárinñi ikfá dñí ríá yeáaná dññi nanñ eearinñi xwé bi mñni wíagi 4 anñnajo e ríá ikearána xegí wéyo dání ikfá dñípiyá sinadinñi tñni ámá Gorixoyá imónigíá xómi yarinñi wigíápi tñni nawíni xó sñwí anññe peyíagi nioni sñwí nñwinñi 5 anñnajo pírerixí sññá gorí tñni imixinñinñi ámi nñmeari rñkwaminñi íráfyo wenñpi nñxeri pírerixínamí magwí nñyárimáná xwíáyo mamówariniginí. Mamówaráná akiríwí rñri ikaxí rñri ápianñwí ókiri poboní eri éagi wininjaniginí.

Anñnají waú waú pékákí ríñgíá nánirini.

6 Anñnají wé wúmi dññi waú, pékákí wa tñni xixeni xiríñgíáwa pékákí ranñro nání nimixárinmáná 7 wo iwamíó pékákí ráná re enñiniginí. Anñnaikí tñni ríá tñni ragí tñni nawíni xwíáyo píeróaná xwíá nñrini biaú bi enñpi bñbimí enñyí amípi ríá nñnowárñfná ará nñni nñniri aí ikfá oríwámí dáníni nepearñagi wininjaniginí.

8 Anñnají ámi wo pékákí ráná re éagi wininjaniginí. Bi dñwí mññi xwé ápiáwí wearinñipñinñi imóninñipi rawírawáyo mamówarínáná rawírawá nñni biaú bi imóninñipi bñbi apí nñpñni ragí imónñri 9 nanñwí amípi

rawirawáyo yariniŋyí níní biaú bí enjípí bǎbí piyí erí ewé amípí rawirawáyo wariniŋyí níní biaú bí enjípí bǎbí xwirfá ikixéniri éagi wininjanigini.

10-11 Anjanají ámi wo pékákí ráná re éagi wininjanigini. Sinjé xwé wo — O xegí yóí Yíkí Yariniŋoyí riniŋjorini. O uyíwí wirí ápiáwí níweriniŋí anjanami dání nipiérorfá inigí weariniŋyí tǎní siminiŋí mearinŋyí tǎní níní biaú bí imóniniŋyí bǎbimi piéorána apí nipiŋí yíkí imóniniŋigini. Ámá inigí apimi niniŋroná yíkí imóninŋagi nání obaxí péagífa wininjanigini.

12 Anjanají ámi wo pékákí ráná re éagi wininjanigini. Sogwí pírfí rakiniŋí emá pírfí rakiniŋí sinjé pírfí rakiniŋí éagi nání ikwáwiyíná biaú bí imóniniŋpí bǎbimi dání sfá niyináriŋí sogwí manipa erí árfwiyíná biaú bí imóniniŋpí bǎbimi dání ení sfá niyináriŋí emá tǎní sinjé tǎní wíá mókípa erí éagi wininjanigini.

13 Nioni ámi weniniŋí éáyí apurí wo anjé pírfínamí ayá áwiniŋyo nípurfána enjé tǎní re rariŋagi arfá winjanigini, “Ine, anjanají awa wáu wo yoparowa, ríxa pékákí nírfírfí nání imóninŋoi. Awa ráná ámá xwíáyo ŋweagíáyo wímeanfípi nání ine! Ine!” rariŋagi arfá winjanigini.

9

Anjanají awaú awaú pékákí nírfímaná enjáná ámi wo riniŋí naniŋini.

1 Anjanají pékákí xirigíáyí yoparfí wáu wo awayá wo pékákí ráná nioni sinjé anjanami dání piéronjé wo xwíamí wenŋagi níwiniriŋí sinjomí siririkí yoparfí bí mimóniniŋyí nání kípi wíagi ² o nuri siririkí yoparfí bí mimóniniŋyí fkwíáná re éagi wininjanigini. Sinjéwírfá rfá xwé bimí ronjipimí dání awíminiŋniŋí nírfírfá siririkí ayimí dání peyíagi wininjanigini. Peyíáná sogwí ikwapiŋí meariŋí agwíniŋí táriŋagi nání anjé pírfí sinjání mepa erí yarfána wininjanigini.

3 Áxwaxí sinjéwírfá apimí dání peyeamiŋagi wininjanigini. Wáre xwíáyo enjípí sidiniŋí wariniŋpa áxwaxí apí ení xe wáreniniŋí sidiniŋí opaxí imóniniŋiginiŋí Gorixó sinjéwí níwiniriŋí ⁴ áxwaxí apimí ŋwí ikaxí re uriniŋagi wininjanigini, “Ará tǎní ikfá tǎní amípí sowiniŋí imóniniŋpí tǎní niniŋí kiriŋí mípimixipani. E nerí aí ámá Gorixoyá mimónipa nero nání xegí ipirfá meániŋíáyo ananiŋí xwirfá ikixérfixini.” uriniŋagi níwiniriŋí ⁵ ámá ayo xwirfá níxeríná xe píkirixiniŋí sinjéwí níwiníŋí nerí ríniŋí bí — Ríniŋí áxwaxí ayí wiariniŋpí wáre ámayó sidiniŋí óaná ríniŋí winariŋpí, ayí axírfiniŋí imóniniŋpírfiniŋí. Ríniŋí apiniŋí níwia warfána xe emá wé wú níniŋí pwéwiniginiŋí sinjéwí winiŋagi wininjanigini. ⁶ Áxwaxí apí ámá ríniŋí ayikwí níwinipa yarfána ríxa “Opémini.” níwimóniro ikiniŋí spí níwiniro “Arige nerfána péminiŋéniŋí?” níyaiwiro aiwí íná wí nípepaxí imóniniŋpírfámaniŋí.

⁷ Áxwaxí ayí osí ámá míxí nání nímeámi nurfána nírfíniŋniŋí yimároarigíápa imóniniŋagífa níwiniriŋí wigí mniŋyó amínanjéwí sfíŋá gorí tǎní imixiniŋíniŋí dákiniŋro sfimímanjé ámá sfimímanjéniŋí iniro ⁸ wigí dǎfá sepiá apixí wíwayániŋí wero wigí síwanjé pusí sayí raioniyí riniŋyíyá síwanjéniŋí wero ⁹ agwírfiwámíniŋí nírfíniŋí kapá tǎní imixiniŋíniŋí níwiriŋro enagífa wininjanigini. Iwí wigí nípiŋka nuróná rariŋpí, ayí osí obaxí míxí nání nímeámi nurfána rariŋpí ririŋí osí karí obaxí míxí nání níropémiŋí nurfána rariŋpí ririŋí yariniŋagi wininjanigini.

¹⁰ Wigí ikwéminiŋyí wáre sidiniŋí wariniŋyíniŋí imóniniŋagi wininjanigini. Ámayó emá wé wúmiŋí ríniŋí wipaxí imóniniŋpírfáyi ayí wigí ikwéminiŋyó

dáni sidinǵ warigǵáyirini. ¹¹ Mǵxǵ ináyǵ áxwaxǵ ayo seáyǵ e nǵwimóniri umenǵweanǵo, ayǵ anǵnajǵ sirǵrikǵ yoparǵ bǵ mimóninǵyimǵ menǵweanǵorini. O xegǵ yofǵ Xibiruyǵ pǵné tǵni nǵrirǵnǵ Abadonoyǵ rarigǵorini. Girikiyǵ pǵné tǵni nǵrirǵnǵ Aporiyonoyǵ rarigǵorini. Yofǵ nǵpiaúni mǵkǵ ayǵ o irǵkiarǵnǵo enǵagǵ nǵnirǵni.

¹² Rǵwǵyo wǵmeanǵpǵi nǵni “Ine” biaú bǵ rǵfpǵi bǵ rǵxa apǵ wǵmeanǵo. Biaú apimi rǵwǵyo imóninǵpiaú sǵnirǵni.

Anǵnajǵ awa yoparo tǵnǵo pékákǵ rǵnǵnǵnirǵni.

¹³ Anǵnajǵ pékákǵ xǵrigǵá awa yoparo tǵnǵo pékákǵ ránǵa irǵsǵ sǵnǵa gorǵ tǵni imǵxinǵnǵnǵ Gorǵxoyǵ sǵmǵmanǵmǵni onǵnǵpǵiyǵ sǵwanǵ biaú biaú tǵnǵo e dánǵ manǵ bǵ nǵrinǵnǵnǵ ¹⁴ anǵnajǵ pékákǵ fá xǵrigǵá yoparo tǵnǵomǵ re urarǵnǵagǵ arǵá winǵanigǵni, “Anǵnajǵ wáu wáu inigǵi Yupǵretisi rapáú tǵnǵo e gwǵ nǵweagǵáwami wǵkweawǵrei.” urarǵnǵagǵ arǵá nǵwiri ¹⁵ anǵnajǵ awaú awaú —Awa rǵxa xwiogwǵ o imóniri emǵ o imóniri sǵá ayi imóniri éánǵ e éǵrǵxiniri wimǵxǵrǵnǵowarini. Awa nuro ámǵ xwǵá nǵrimini nǵweagǵáyǵ biaú bǵ imónigǵá bimi pǵpǵikimǵ epǵrǵfa nǵni wǵkweawǵrǵfagǵi nǵwiniri ¹⁶ “Ámǵ mǵxǵ nǵni osǵyo xenǵweagǵáwa dǵnǵ nǵmoriǵ fá mǵropaxǵ imóninǵo. Nǵni 200,000,000 imónigǵáwarini.” rarǵnǵagǵa arǵá winǵanigǵni. ¹⁷ Osǵ tǵni seáyǵ e xenǵweagǵáyǵ tǵni nioni orǵnǵa nǵwinirǵnǵa rǵpǵnǵnǵ imóninǵagǵa winǵanigǵni. Seáyǵ e xenǵweagǵáyǵ nikǵnǵnǵnǵ rǵáninǵnǵ ayǵá rǵri onagwǵa werǵ siyó rǵri enǵyǵi imanǵro osǵ mǵnǵ pusǵ sayǵ raionǵyǵ rǵnǵnǵyǵyǵa mǵnǵnǵnǵnǵ imóniri osǵ manǵyo dánǵ rǵá ápiáwǵ tǵni sǵnǵwirǵá tǵni sǵnǵa xegǵ yofǵ sarǵpǵá rǵnǵnǵ rǵá sǵnǵ inǵnǵpǵi tǵni kwiyǵ ori yarǵnǵagǵ sǵnǵwǵ winǵanigǵni. ¹⁸ Rǵá ápiáwǵ tǵni sǵnǵwirǵá tǵni sǵnǵa rǵá sǵnǵ inǵnǵpǵi tǵni osǵyǵyǵa manǵyo dánǵ kwiyǵ omomǵ nerǵnǵa xeanǵnǵ apiaú apǵ imóninǵpimi dánǵ ámǵ nǵni biaú bǵ imónigǵá bimi pǵkiarǵfagǵa winǵanigǵni. ¹⁹ Osǵyǵyǵa sowǵ sidǵrǵnǵnǵ nimónǵmánǵa sǵrǵwǵ sidǵrǵ mǵnǵ imóninǵagǵi nǵni apimi dánǵ ámǵyo pǵkiarǵigǵá enǵagǵ nǵni ayǵ wigǵ enǵ eáninǵnǵ ámǵ pǵkipaxǵ imóninǵpǵi manǵyo dánǵ imóniri sowǵyo dánǵ imóniri enǵagǵ winǵanigǵni. ²⁰ Ámǵ nǵni biaú bǵ imónigǵáyo xeanǵnǵ apiaú apǵ nǵwikǵrǵrǵnǵa bǵbiaú mǵpǵkǵfǵapiaú re egǵawixǵni. Wigǵ nǵwǵá wé tǵni imǵxǵigǵápi peá mǵmopa nero imǵó dǵnǵ wǵkwǵroarǵigǵápi pǵni mǵwiarǵpa ero wigǵ nǵwǵá sǵnǵa gorǵ tǵni imǵxǵiro sirǵpǵ tǵni imǵxǵiro kapǵ tǵni imǵxǵiro aga sǵnǵa tǵni imǵxǵiro ikǵá tǵni imǵxǵiro yarǵigǵápi —Apǵ wǵ sǵnǵwǵ anirǵ arǵá wiri anǵ eri mǵyarǵnǵpǵirini. Apǵ anǵnǵ minǵ fá nǵxǵirǵro sǵmǵ sǵmǵ e mearǵigǵápi pǵni mǵwiarǵpa egǵawixǵni. ²¹ Wigǵ pǵkǵxwǵrǵó nera warǵigǵápi tǵni ayǵá nera warǵigǵápi tǵni fǵwǵ nǵga warǵigǵápi tǵni fǵwǵ meamearǵigǵápi tǵni apǵ nǵpǵni enǵ rǵwǵmǵni mǵmamogǵawixǵni.

10

Jono bǵkwǵ onǵmiǵa bǵkwǵi nurǵpǵirǵ nǵnǵnǵnirǵni.

¹ Nioni wenǵnǵ éáyǵ winǵanigǵni. Anǵnajǵ enǵ sixǵ eáninǵnǵ ámi wo —O agwǵ xopǵxopǵ róniri xegǵ mǵnǵyo opǵnagwǵá dǵkǵniri neri xegǵ sǵmǵmanǵ sogwǵnǵnǵ wǵá ókiri xegǵ sǵkwǵyo dánǵ rǵá ápiáwǵnǵnǵnǵ werǵ nemánǵ anǵnamǵ dánǵ wepǵnarǵnǵagǵ winǵanigǵni. ² O bǵkwǵ onǵmiǵa parǵnǵnǵ bǵkwǵ fá nǵxǵirǵi sisǵxǵirǵ nǵrorǵnǵa sǵkwǵ náú rawǵrawǵyo osaxǵri onamǵnǵu xwǵáyo osaxǵri neri nǵrómánǵa ³ pusǵ sayǵ xwérǵxa raionǵyǵ rǵnǵnǵ awǵ nǵrirǵnǵa ayǵ wǵ yaiwiámǵ márarǵnǵpa enǵ tǵni nǵrǵmánǵa enǵánǵ akǵrǵwǵ wé wǵúmi

dánj wáu rayigfawixini. ⁴ Akiriwí wé wúmi dánj wáu api nrayimána enána nioni rixa rfwamini eáminiri yarína xwiyá anínamí dání re rinénapíagi aríá winanigini, “Xwiyá akiriwí wé wúmi dánj wáu api niriiná ríapi rfwamini meapa neri inimi áyá eaarei.” rinénapíagi aríá níwiri ⁵ anínají síkwí sisixiri nroriná rawirawáyo osaxiri xwíayo osaxiri enagi wináto wé náu nímeyoari anínamí nimixiri ⁶ síña womi dánini niriiná anini inína nweajo tñj e dání — O anína imixiri amipi níni e eníyí imixiri eri xwíari imixiri amipi níni e eníyí imixiri eri rawirawá imixiri amipi níni e eníyí imixiri eri enorini. O tñj e dánini anínao re rariñagi winanigini, “Gorixo ‘E éimigini. E éimigini.’ yaiwiariñpí síni yóminí wí nenimeniñoi. ⁷ Anínají pékákí fá xirigíayí yoparo pékákí riníapi tñina Gorixo enína dání dñj neñwiperi yumí dñj ‘E éimigini. E éimigini.’ yaiwiariñpí xegí wíá rókiamoagfawami — Awa xegí xináiwaniñpí nimóniro omiñi wiagíawarini. Awami áwaní uriniñpí tñni xixeni axipi neníarini.” Anínao e rariñagi níwini ⁸ maní anínamí dání rinénapíagi aríá wíapi ámi niriiná re rinénapariñagi aríá winanigini, “Joxi nuri anínají sisixiri nroriná rawirawáyo osaxiri xwíayo osaxiri neri roñomi bikwí pariniñpí fá xiriñpikwí urapei.” rinénapariñagi aríá níwiri ⁹ nioni nuri anínaomi “Bikwí onímiápi kwí niapei.” uríagi o re niriñigini, “Joxi níriápi neí. Niriiná maníyo awí píkí iniginiñpí nisiri awí agwíyo dání ayí yíkí riduniñoi.” niriñagi ¹⁰ nioni bikwí onímiápi kwí nurápi níni gí maníyo ayí awí píkí iniginiñpí níagi aiwi nínowarimána enána gí agwíyo dání yíkí niduníagi ¹¹ awa re niriñawixini, “Amipi áma gwí wíri wíri obaxí imónigíayo wímeari áma axí e gwí mónigíá obaxíyo wímeari xwiyá míkí xegí bí xegí bí rariñgí obaxíyo wímeari mixel ináy obaxíyo wímeari eníapi nání ámi wíá rókiamo.” niriñawixini.

11

Gorixo imóniñpí nání míkí imónipisíwaú nánirini.

¹ Iwamíto yarigíá xoywániñpí imóniñpí wá niniapiri re niriñigini, “Joxi níwíapiñimeari aní Gorixoní nání ridiyowá yarigíawami xoywá awá tñni iwamíto e e néra uri ridiyowá nání íráf oníñpimi iwamíto eri áma níbiro Gorixoní yayí nímeariñgíayo fá rirómí eri ei. ² Ridiyowá yarigíawami wáfwami ‘Xe oeni.’ níyiwiri iwamíto mepani. Áma gwí xeníyí wígí dñj tñni xe érixini sñjwí wináa enagi nání iwamíto mepani. Wígí dñj tñni neróna emá 42 pwearína aní nwiápi xórórí nero sípi wikáripiríarini. ³ Sípi wikáraní gí áma nioni imóniñpí nání míkí imónigíwaú xe wíá urókiamopaxí oimónipiyiniri sñjwí winána awaú okiyá wí miní bekfí wú níkfíyinimáná síá 1,260 imóniñpí — Síá ayí emá 42 nání xixeni imónini. Síá ayí pwearína áma wígí íwí néra warigíapi rfwimini omamópoyiniri wíá urókiamopisírinini.” niriñigini. ⁴ Awaú íkfá oripíyí riníñpí wáu tñni íkwianwí uyíwí ikwiápirífa nání winíxaú tñni sími maní Gorixoyá — O xwíá níyoní nání Áminá imóniñorini. Oyá sími manímiñpí roñpí yapí imónigíwaúrinini. ⁵ Áma awaú tñni mixel inarigíayí awaumi sípi wikáraní nerináy, awaúyá maníyo dání ríá ápiáwí nípeyari ayo ríá níniarini. “Awaumi sípi owikáraneyi.” yaiwíá gíyí gíyo ríá apimí dání aga nípikipisírinini. ⁶ Emá awaú wíá urókiamoarigíayo inía meapa oeniri aní pirínamí yeáyí yimíxáripaxí imóniri inigí ragí imónini nání imíxipaxí

imóniri gíní gíná “Xwíáyo ñweagfáyo e owikáraiya.” wimóníná anani egf dñj tñní xeaniñj ayf ayf nñní wikáripaxf imóniri neri ⁷ xwiyfá Gorixo wía rókiamóisixiniñr uriniñpi tñní xixeni rixa nurárimáná enjáná nanwá mǎx yariniñj siririkf yoparf bi mímóniñyimí dání peyeañfo awaú tñní mǎx niniro awaúmi xopiráf nǎwiri pǎkinfáriní. ⁸ Píkíaná piyowaú añj xwé apimi —Añj egf Ámináomi ení yekwiroárigfápi nání rariñjini. Añj api náni niriñná rasí niriro Sodomiyí riro Isipiyí riro yarigfápirini. Añj xwé apimi awaú óf e piyf opisíriní. ⁹⁻¹⁰ E piyf wenjáná síá wiyau wiyi nórirí ámi wiyi óriminiñr yaríná ámá wará xixegfni íriro egfáyo dñj tñní gwí wírí wírí imónigfáyo dñj tñní pñné xixegfni rariñgáyo dñj tñní gwí bi bi mónigfáyo dñj tñní nibimiro xe piyowaúmi xwíá oweyarípoyniri sñwí mǎwiniñpa nero sñwí nǎwinayiro wía rókiamófiwaú, ámá xwíáyo ñweagfáyo ríniñj ayikwí nǎwia múfiwaú rixa péagfi nání ayf yayf seáyimi dání néra uprífáriní. E neróná aiwá xwé nimixiro ñiga uro wigí ámayf yayf owiniri amipi nanfyf anfá yanf iniro néra waríná ¹¹ rixa síá wiyau wiyi nórimáná wiyijimi áwini e dání re eniñigini. Gorixo xómi dání ámi awaúmi dñj sixf uyaráná awaú ámi sñj neri éf rogísisixini. Éf róaná ámá awaúmi sñwí wǎnayarigfáyf dñj niyága nuro wáyf ayikwí mǎwinaríná ¹² awaú xwiyfá bi añnamí dání enj tñní re rinénapfagf arfá wigísisixini, “Awagwí re nání yapípiyí.” Arfá e nǎwiri agwí tñní añnamí nání peyariniñj awaú tñní mǎx inigfáyf sñwí wǎnowaríná ¹³ axiná re eniñigini. Poboní xwíá yaiwiami eniñigini. Xwíá yaiwiami éaná añj añj apimi mǎriñiñj wé wúkaú imóniñpi bi nǎpini pǎnanowiri ámá e ñweagfá ení 7,000 penowiro éagfa añj apimi ñweagfá mǎpéfáyf enj óf níkariniro Nwíá añnamí ñweañomi seáyí e numeróná “Enj eániñoxi, ayf joxirini.” urariniñgfa winiñanigini. Nioni oriñá nǎwininiñná e winiñanigini.

¹⁴ Ríwíyo wímeanipi nání “Ine” biau bi rírfpi áwini e enjpi rixa api imónigoí. Apimi ríwíyo imóniniñpi añniñ imóniniñgoí.

Aññajf pékákf xirigfá yoparo pékákf riniñ nánirini.

¹⁵ Aññajf pékákf xirigfá wé wíumi dñj waú imónigfáwa yoparo pékákf ráná añnamí dání manj obaxf enj tñní re niriñga wariniñgaf arfá winiñanigini, “Xwíarimi meñweapaxf nání imóniñpi siní wiyíyá marfát, rixa negf Ámináo tñní xegf ámá nene yeáyf neayimixemeanfá nání oyá dñj tñní aríowayá xwíá piaxfyo dání iwiaronfoyf rariñjwáo tñní awaúyápiriniñni. O wí anfá mímóní aniniñ iníná niñweari meñweanfáriní.” niriñga wariniñgaf arfá nǎwiri ¹⁶ ámá áminá 24 Gorixo tñj e ikwaníwíyo éf niñwearo xapixapf niñweaxa pugfáwa wigf sǎmimaniñmíni nǎpíkinimero Gorixomi yayf numeróná ¹⁷ re urariniñgfa arfá winiñanigini, “Áminá Gorixoxini, enj sixf eániñgá niyoní seáyí e wimóniñoxini, riná ñweari enjíná dání aniniñ ñweari enjoxini, joxi enjíná dání enj sixf eániñj néra bagípi tñní rixa xixeni neri xwíarimi iwamfó meñweañgaf nání none yayf siariniñwiniñni. ¹⁸ Ámá gwí bi bi mónigfá nñni joxi nání wikf niriñni “Omí inimi wí wurínaniméwiniñni.” yaiwiagfa aiwi joxi ayo wikf wóniñpi wíwapiyiríná rixa nimóniniñgoí. Ríná ámá pegfáyo xwirixf numeri eyeyíromí wirinárini. Ríná wía rókiamoarigfá, dixf rínáiwániñj nimóniro omiñj siarigfáyo yayf nǎwimori ‘Api wímiñgini.’ yaiwiniñpi mǎni wiri ámá dixf imónigfá joxi nání wáyf nǎsiro píraniniñj xfdarigfá, siyikwíniñj imónigfáyorani, xwéniñj

imóniñgáyorani, ayo eni yayf n̄wimori ‘Apí wíimigini.’ yaiwiñpí m̄ni wiri amá xwíarimi xwiríá ikixearigíáyo xwiríá wikixerí eriná, ayf ríxa rínarini.” rariñagfa arfá n̄wirí winiñanigini. ¹⁹ Gorixoyá anj̄ ñwíá anj̄namí enjwá íkwiniñi bokisí xwiýfá Gorixo enj̄ná réroariniñpí n̄ni imixiniñfá anj̄ iwámí d̄áni s̄ñáni imóniñi éaná re enj̄nigini. Ápiañwí okim̄xayiri ikaxf rayiri akir̄wí rayiri poboní erí anj̄naikf ayá wí erí éagí winiñanigini.

12

Ekíyinj̄ iwí wo iniñpí t̄ñi apixí wí iniñpí t̄ñi n̄nir̄ni.

¹ Ekíyinj̄ anj̄ pir̄fyo ayá s̄wí ropaxí b̄i ninir̄ná r̄ipi imóniñnigini. Apixí wí —Í sogwo rapirap̄iniñi yinir̄i xegí síkwí emáomi ikwiarir̄i am̄nanjwí s̄inj̄ wé wúkaú síkwí waú t̄ñj̄ d̄kínir̄i nemána ² niaíwí agwí enj̄rini. Í niaíwí xir̄im̄nir̄i n̄ni s̄ñwí wanariniñagí r̄iniñj̄ ayikwí m̄winariniñagí n̄ni “Anj̄ni oxir̄im̄ni.” n̄yaiwiri “yeyi” r̄iniñigini.

³ Ekíyinj̄ amí b̄i anj̄ pir̄fyo ninir̄ná r̄ipi imóniñnigini. Iwí ayfá r̄inj̄ xwé wo —O m̄ñj̄ wé wúmi d̄anj̄ waú imorí siwanj̄ wé wúkaú m̄ñj̄yo d̄áni rémowapir̄i d̄ir̄f m̄ixf ináyf d̄kínarigíá imóniñj̄ wé wúmi d̄anj̄ waú m̄ñj̄yo xixeniñ d̄id̄kíga uri enj̄orini. O anj̄ pir̄fyo e s̄ñáni nimóniñi re enj̄nigini. ⁴ S̄inj̄ biaú b̄i egíá bimi xegí sowí t̄ñi anj̄namí d̄áni airair̄omí énapána xwíáyo piérinowiniñigini. E nemána iwí xwé “Apixí niaíwí xir̄im̄nir̄i yariniñ ríxa niaíwí xir̄aná oroan̄im̄ni.” n̄yaiwiri ími agwírwám̄ni uroñána ⁵ í niaíwí oxí womí —O ain̄xí wá íá n̄xir̄ir̄i amá gwí b̄i b̄i m̄onigíá n̄yoniñ umenweanfa n̄ni imóniñi xwiýfá xfoyapimi m̄imúropaxí imóniñi enj̄orini. Omí í xir̄iniñigini. Niaíwí omí n̄xir̄im̄aná enj̄aná iwo Gorixoyá d̄inj̄ t̄ñi xfo íkwianw̄namí ñweañe n̄ni n̄peyiri ñweañána ⁶ apixí amá d̄inj̄ meanj̄ e n̄ni éf unj̄nigini. Gorixo í e n̄ni éf nuri ñweaw̄iniñiñi anj̄ñniñi wim̄ixiyariñe n̄ni nuri ñweañána aiwá n̄wiwo pir̄aniñj̄ mear̄ná s̄fá 1,260 nóra unj̄nigini.

⁷ Anj̄namí d̄áni m̄ixf ninowiap̄niñroná anj̄najf Maikoroyi r̄iniñjo t̄ñi xegí anj̄najowa t̄ñi m̄id̄áni n̄rómáná iwí xwé t̄ñi m̄ixf ninir̄óná iwo ení anj̄najf x̄fomi x̄fdarigíáwa t̄ñi m̄id̄áni n̄rómáná m̄ixf ninir̄o aí ⁸ iwowa enj̄ m̄iwean̄ipa nero n̄ni s̄niñ anj̄namí ñweapaxí mimóniñagífa n̄ni ⁹ Maikorowa iwomi mamówárénapigíawixini. Sid̄ro enj̄ná d̄áni oboyi r̄iro Setenoyi r̄iro egí, ayf orini. Amá xwíáyo ñweagífa n̄ni f̄wí oepoyiniñi yapí n̄wíwap̄iya wariniñ, ayf orini. Omí xwíáyo n̄ni mamówárénapiro anj̄najf omí n̄x̄id̄iro yarigíawami mamówárénapiro éagífa ¹⁰ nioní arfá wíáyf anj̄namí d̄áni xwiýfá b̄i enj̄ t̄ñi re r̄inénapariniñagí arfá winjanigini, “Gorixo enj̄ eániñj̄ xfo imóniñpí t̄ñi erí amá xfoyá imóniñfyo yeáyf uyim̄xemeari m̄ixf ináyf yapí nimóniñi xwióxfyo m̄imeámí nerí umenweari ení ríxa agwíriní. Yeáyf uyim̄xemeanfa n̄ni oyá d̄inj̄ t̄ñi arfowayá xwíá piaxfyo d̄áni iwiaroño, o xegí n̄n̄f t̄ñjo nimóniñfyo d̄áni amá xwíáyo ñweagíáyo wíwap̄iyiniñ ríxa agwíriní. Ayf r̄ipi n̄nir̄iniñ. Jisasomí d̄inj̄ n̄wíkw̄roro n̄ni xexíxexir̄imeá imóniñfyo xwiýfá uxekw̄fmoayariniñomi —O negí Gorixoyá s̄ñwíyo d̄áni ikwáw̄yirani, arf̄w̄yirani, xwiýfá uxekw̄fmoayariniñorini. Omí ríxa xwíáyo mamówár̄ariní. ¹¹ Negí n̄riñx̄imeáyf ‘Sip̄sip̄ miáo nene yeáyf neayim̄xemeanfa n̄ni neapeiniñfani?’ n̄yaiwiro ragí oyáyo igf̄aniñj̄

eáníro o nání xwíyǎ wáƒ uríyiro neríŋŋíyo dání obomí xopírǎrí wíƒáriní. Ayí omí xopírǎrí nírírǎná wíwaníŋŋíyí wá mumíxíní ‘Wa nene Jisasomí xíƒaríŋŋagwí nání níneapíkíróná ayí aníní xe oneapíkípoƳ.’ níyáiwíro xíƒíǎyíríní. ¹² Ayínání anŋ rínaxí tńní re ŋweagǎyíné tńní dńŋ níƒá os-eainíní. E nerí aí xwíárixí tńní rawírǎwáwáxí tńní ine! Obo xwíárimí seyíné tńŋ e nání ríxa wéƒ enagí nání raríŋíní. O ‘Aníŋŋ xwíárimí níŋweámáná epaxonímání. Re ení pírí nírakípírí anŋí ayorǎnǎ?’ níyáiwírí nání xegí wíkí nónírí seainípi rǎá ápiáwíníŋŋí imóníŋŋagí nání ine!” Xwíyǎ anŋnamí dání e rínénaparíŋŋagí arǎá wíŋanigíní.

¹³ Iwí xwéó “Ríxa xwíárimí rínímamówárenápáo?” níyáiwírí apíxí níaiwí oxo xírímí míxí eaaxíƒdńŋínigíní. ¹⁴ Míxí eaaxíƒdńŋí aí apíxí ámá dńŋí meanŋíyo xíí nání wímíxíyáriné nání nípiŋíka oúnírí nabíkínáó iwí wíníxáú ímí ŋwírǎráná í sídíró tńŋ e pńí níwíárimí nípiŋíka nuri e ŋweanáná xwiogwí wáú wo ní múrorí ámí wo áwíní e imóníe nání aiwá níwíro píráníŋŋí umegǎawíxíní. ¹⁵ Sídíro iniŋǎ xegí manŋíyo dání peyeáú iniŋǎ waxíníŋŋí númí nuri ímí níxemí níwerí opíkinírí imíxowǎǎŋagí aí ¹⁶ xwíárí apíxímí arírǎ níwírǎná re eníŋigíní. Iniŋǎ waxí iwí xwéó apíxímí opíkinírí xwírǎá dowǎǎfú xwíárí xegí manŋí nexoarí níŋíŋigíní. ¹⁷⁻¹⁸ Iwo síŋwí e níwínírí apíxí nání wíkí rǎá ápiáwíníŋŋí níwónírí nání níaiwí apíxí í xíríŋŋí wíníyo míxí wímínírí uníŋigíní. Ayí ámá sekaxí Goríxo uríŋŋípi xíƒíro xwíyǎ Jisasó nání ríŋŋípi dńŋí ƒá xíríro yaríǎyí enagí nání ayo míxí wímínírí nání nuri rawírǎwáyo imanŋí e éƒ roáríŋíŋigíní.

13

Nanŋwí míxí yaríŋŋí rawírǎwáyo dání íwíaparíŋŋagí níwínírí.

¹ Nioní nanŋwí míxí yaríŋŋí wo rawírǎwáyo dání íwíaparíŋŋagí níwínírí o síwanŋí wé wúkaú rémówapírí mńŋí wé wúúmí dńŋí wáú imorí eno xegí síwanŋí wé wúkaú apimí wámíní wámíní dírí míxí ináyí ƒkínaríǎpí níƒkíga urí xegí mńŋí wé wúúmí dńŋí wáú apimí womíní womíní yoƒ Goríxomí ikayíwí umeararíǎpí ríwamíní níŋwírǎrígá urí enagí wíníŋanigíní. ² Nanŋwí míxí yaríŋŋí nioní síŋwí wíníáo pusí sayí pa-pearíxí imóníŋŋí repatíyí ríníŋíyíníŋŋí imónírí xegí síkwí ayí nanŋwí beyáí ríníŋíyíyápníŋŋí imónírí xegí manŋí ayí pusí sayí raioníyí ríníŋíyíyáníŋŋí imónírí enjoríní. Iwí xwéó nanŋwí míxí yaríŋŋo xíó tńní xíxeni oimónírí síŋwí níwínírí nání enŋí eáníŋŋí xíó yaríŋŋípi síxí umímorí xíó ámáyo seáyí e níwimónírí umenŋweaaríŋŋípa axípi oimónírí wímíxírí xíó néní tńŋí seáyí e imóníŋŋípi axípi oimónírí wímíxírí enjoríní. ³ Mńŋí wíyímí mńŋí roǎǎ íǎí ayí nípiŋíxaxí roǎǎnńŋí roǎǎnńŋí wíníŋanigíní. Ámá xwíá nírimíní ŋweagǎyí “Nanŋwo arige nerí síŋŋí enjírǎnǎ?” níyáiwíro o nání ududí níwíníróná níxíƒíro ⁴ iwo nanŋwomí xíó néní tńŋí imóníŋŋípi axípi wímíxíí enagí nání xíomí seáyí e numero nanŋwomí ení axípi seáyí e númeroná re níra ugǎawíxíní, “Nanŋwo tńní go xíxeni imóníní? O tńní go míxí xíxe inípaxí imóníní?” níra ugǎawíxíní. ⁵ Goríxo nanŋwo xegí dńŋí tńní xe manŋí níyoámorí weyí nímenírí ikayíwí nínímeara úwínígínírí síŋwí wínírí emá 42 múroaríná apí enǎ nání néní tńŋónńŋí nímónírí éwínígínírí síŋwí wínírí éagí ⁶ o re eníŋigíní. Manŋí níyoámorí Goríxo nání ikayíwí nímearírǎná oyá yoíyo ikayíwí mearírí anŋí ŋwǎá oyáiwá nání ikayíwí mearírí anŋnamí ŋweagǎyí nání ikayíwí mearírí eníŋigíní.

7 Gorixó áamá xfoyá imónigfáyo nanwo xe mixí n'wirí xopíraráf wíwiniñgínirí sñjwí w'nirí xe néní tñóninñí nimónirí áamá gwí wirí wirí n'yoní tñní wará xixegíní irígíá n'yoní tñní píné xixegíní rarígíá n'yoní tñní gwí bí bí mónigfá n'yoní tñní ayo seáyí e wimóníwiniñgínirí sñjwí w'nirí enjiniñgíní. 8 Ayináni áamá xwáfáyo ñweagfáyí n'ní —Áamá enjíná Gorixó xwáfáí imixinñíná dání wigí yof íkwí dñj' n'yiñmñj' meapírífa nání ñwirárinñjínami —Ana sipisipí pikigfóyanáriní. Anami yof ñwirárinñjíyí marfáí, áamá yof mñjwirárinñjíyí nanwo nene nání yapí owinirí seáyí e umepírífaríní.

9 Áamá arfá tfgfáyíné enjánáyí, arfá ókiarí mónípoyí. 10 Áamá Gorixó “Xe gwí uyíríxini.” wiaiwinñj' go go apimí wí múropaxí imóninñámání. Áamá “Kirá tñní xe pikíríxini.” wiaiwinñj' go go apimí wí múropaxí imóninñámání. Apí imónánáyí, Gorixoyá imónigfáyíné segí dñj' wíkwíroarígíápi pñní m'wiarí anñj' miní xwámámí n'wíá úfíríxini.

Nañwí xwáfáyo dání fwiapñjo nániríni.

11 Nioní nanwí ámi wo xwáfáyo dání fwiaparñjagí n'winiñr'í o sipisipí miá mñjño dání s'wanñj' wíyau rémoarñjpa rémori xegí xwíyífá n'ríríná iwí xwíyífá raríñjpa rírí yarñjagí winñjaniginí. 12 O nanwí xámí fwiapñjoyá néní imóninñj' n'pimíní dání n'wiiríná áamá xwáfáyo ñweagfá n'ní nanwí xámí fwiapñjo, ígí n'p'kipaxí weñomí nup'kínímearo seáyí e umépyoin'rí m'rákwíkwí wíaxídrí 13 emímí ayá ríwamónípaxí xixegíní bí erí neríná áamá sñjwí anigf'e dání oyá dñj' tñní ríá wearñj' bí aí anñjami dání xwáfáyo piéronapayarñjpi tñní yapí wíwapiyarñjiríni. 14 E neríná emímí Gorixó nanwí wfoyá néní tñj' imóninñj'pimí dání xe wíwapiyipaxí oimónirí sñjwí winñj'pimí dání áamá xwáfáyo ñweagfáyo yapí n'wíwapiyirí re urarñj'iríní, “Xwáfáyo ñweagfáyíné xopaikigí nanwí mñj' rogíá ámi sñj' imóninñóninñj' imóninñj' bí nimíx'iro éf' urárarípoyí.” urarñj' enjagí nání 15 ayí e eáná nanwí r'f'wíyo fwiapñjo xopaikigí imóninñj'pí n'mearí sñj' oenirí símí óyo dání p'rámí wíáná sñj' imóninñj'niñgíní. Gorixó nanwí xwáfáyo dání fwiapñjo xegí wóninñj' xopaikigí imóninñj'pimí símí óyo dání p'rámí wí'pimí dání xe sñj' nimónirí xwíyífá rírí áamá xébmí xómñj' n'iyíkwiro seáyí e mumearígíáyo op'kípoyin'rí rírí epaxí imóníwiniñgínirí sñjwí winñj' enjagí nání e imóninñj'niñgíní. 16 Nanwí xwáfáyo dání fwiapñjo e nemáná xfoyá manñyo dání áamá n'yoní siyikw'ñinñj' imónigfápiam'irani, mamadríxam'irani, áamá am'ípi wí mímúronígfáyoraní, uyípeayí imónigfáyoraní, áamá xináíwáninñj' nimóniro omñj' wíiarígáyoraní, wíwiniñj' menñweánígáyoraní, ayo n'yoní ipírífá nearíná wíyo we náúmí earo wíyo mímáyo earo egfawixini. 17 E nerinñj' dání áamá ipírífá nanwoyá yof tñniraní, nabá xfoyá yofpíraní, xixení imóninñj'píraní, meánígíáyí aiwá n'p'írí nání bí ero aiwá n'gwí meapírí nání bí ero epaxí mímónípa egfawixini. Ipírífá eánígíáyíni ananí bí epaxí imónigfawixini. 18 Íá roarígíáyíné, seyíné píraninñj' dñj' neñwíperínáyí, re éfíríxini. Nabá nanwí oyá yof tñní xixení imóninñj'pí, ayí áamá wo nání r'ñinñjagí nání áamá dñj' íá xirígíá gíyí gíyíné, nabá oyá yof nánipí píraninñj' íá rófíríxini. Nabá oyá yof nání r'ñinñj'pí, ayí 666 apíríni.

1 Nioní weníjé éáyí wíníjanigíní. Sipísipí miáo díwí míjé Saioníyí ríníjípímí éf ronagí síjwé níwínírí áamá 144,000 imónígíáyí —Ayí yof xíoyá tñní xanoyá tñní ríwamíní mimáyo eánígíáyíríní. Ayí o tñní nawíní éf ronagí níwínírí 2 aríá wíáyí wíjanigíní. Anínamí dání ikaxí bí níríníríná ikaxí inígí iyakwí obaxí nídiroríná rarínípa rírí akíríwí ení tñní níríníná rarínípa rírí ikaxí áamá kitá eaarígíáyí kitá eaaríná rarínípa rírí yaríjagí aríá wíjanigíní. 3 Goríxoyá ikwíawína tñní díjé tñjé imónígíá wáú wáú awa tñní ámíná 24 e níjweaxa pugíáwa tñní wígí símímaníríwámíní áamá 144,000 ayí éf nírómáná soní síjé bí rarínagí aríá wíjanigíní. Soní rarígíá apí áamá xwíáyo dání wí níjé imónípaxí meníní. E dání 144,000 imónígíá xífo nupeíríníjípímí dání gwínníjé uroyíroníyíní ananí níjé nimónírí ríparíní. 4 Áamá apíxí tñní íwí minípa nero píaxí míweánarígíápa ayí ení njwápi síní íá míxírarígíá enagí nání Goríxoyá síjwé dání píaxí míweánarígíáyíríní. Síní apíxí tñní memegíáyíríní. Sipísipí miáo gímí gímí úfímí ananí nómí xídarágíáyíríní. Áamá níyoní dání gwínníjé Goríxo roayíroníyí xífo nání tñní sipísipí miáo nání tñní aiwá níwákwiníníjé imóníjéyíríní. 5 Yapí níróro xwíyíá óf e rarígíáyímaní. Ramínígíáyíríní. Xwíyíá bí xímeapaxíyímaní.

Aníjajé wáú wo xwíyíá ríjé náníríní.

6 Aníjajé ámí wo aní píríyo ayá áwínímí nípípíka waríjagí wínníjanigíní. O áamá xwíáyo njweagíáyo gwí wírí wírí imónígíá níyoní tñní píné xíxegíní rarígíá níyoní tñní wará xíxegíní inígíá níyoní tñní ayo níyoní xwíyíá aríá níwíríná yayí wínípaxípi —Apí aníjé rínáríníparíní. Apí wáf uríní nání tñjoríní. 7 O ení tñní re rínínígíní, “Goríxo, anína imíxírí xwíarí imíxírí rawíríwá imíxírí inígí símíjéyí imíxírí eno áamá níyoní eyeyírómf eníná ríxa ríná enagí nání omí wáyí wíro seáyí e uméyoaroní o nene nání yayí owinírí seáyí e umero éfíxíní.” Aníjajo nípípíka nípuríná e rarínagí wíníjanigíní.

8 Aníjajé ámí wo ríwíyo aní píríyo áwínímí nípípíka nípuríná re níra punínígíní, “Aní xwé Babironíyí ríníjípí ríxa xwíríá ikíxenáríníní. Oyi, ríxa xwíríá ikíxenáríníní. Áamá wí wíyo papíkí oépoynírí inígí wainí mání níwíro wíwapyarígíápa aní apí ení íwí xébi inarínípa gwí bí mónígíá níní ení íwí axípi oinípoynírí wíwapyíníjípíríní.” níra pwaríjagí wíníjanigíní.

9 Aníjajé awaúmf ámí ríwíyo wo nípuríná ení tñní re níra punínígíní, “Áamá najwo tñní óníníjé xopaikígí imíxíníjípí tñní awaú nene nání yayí owinírí xómíní ntyíkwiro seáyí e umero ípíríá oyá mimáyoraní, wéyoraní, eáníro yarígíá gíyí gíyí 10 wíkf Goríxo aga ayíkwí mívóníníjípí wí múropíríámaní. Inígí wainí míxí yaríníjípíníjé nípíríaríní. Wainí oyápi, ayí míxí bí onímíapí éwínígínírí aga inígí tñní gwíaumí nerí yíníjípí maríá, wainí apí míxí ayíkwí mepa éwínígínírí inígí tñní gwíaumí mé wainí aíníní síxí oyá wíkf óníníjé imóníjéwámí íníníjípíríní. Áamá ayí wainí apí nínríníníjé neróná re epíríaríní. Aníjajé Goríxoyáowa tñní sipísipí miáo tñní awa síjwé wínníjáná ríníjé síjé sarípá ríníníjípímí dání tñní ríá ápiáwí wearíníjípímí dání tñní xaiwí níwínírí míméníjwé nura unfáríní. 11 Ríá míméníjwé uraríníjípímí dání síjwíríá peyaríníjípí aga ná ríwíyo dání aí píní bí míwíarí aníjé míní peyaríná áamá ayí ikwáwíyírání,

áríwiyirani, bi kikiíá ñweapíríá meníni. Ámá nanwo tñni óníñf xopaikigf imíxínínjipi tñni awaú nene nání yayf owiníníri xómínj niyíkwiro seáyi e umero ipíríá xegf yof nání eáníro yarígfáyf e epíríáriní.” Anjñajo api e nira pwarínjagi winínjaniginí.

¹² Ámá Goríxoyá imónígfá xwámámf níwía warígfáyf re epíríáriní. Sekaxí o rínjipi xaiwí íá xíríro Jisasomí dñj wíkwíroarígfápi xaiwí íá xíríro epíríáriní.

¹³ Nioní anjñamí dání xwiýíá bi re rinénaparínjagi aríá winjaniginí, “Joxí re níríri ríwamínj eai, ‘Ámá Goríxo tñni ikárinígfá ríná dání nípea upíríáyf oyápimi dání yayf winípaxíríni. Kwíyípi ení re raríni, ‘Oyi, yayf owiníní. Níperíná Jisasomí níxídíro nání ríwí nírkwíníri nerínjipimí dání wará sanj wunarínjipimí dání gwínínj níkweáníri kikiíá epíríá enjagi nání yayf owiníní. Níperíná wé rónínj imónínj wiwanínjyí néra ugíá aníá wí mímónf Goríxo yayf wimónfá nání síní nímónínfá enjagi nání ananí kikiíá epaxíríni.’ Kwíyípi ení e raríni.’ níríri ríwamínj eai.” Rinénaparínjagi aríá winjaniginí.

Xwíárimí aiwánínj mipírííná náníriní.

¹⁴ Nioní wenínj éáyf winínjaniginí. Agwí apíá wenjipimí síñwí níwíníri ámánínj imónínj wo apimí seáyi e éf xerñweanagi níwíníri o amínanjwí síñá gorí tñni imíxínínj wína mínjyó dákíníri kíríá wítí aiwá wákwiarígfá ñwá xaiwí yinínj bá íá xíríri nemáná ñweanagi winínjaniginí. ¹⁵ Ámí anjñajf wo anj ñwáíwámí dání níwíapírí agwípimí éf xerñweanómí ríaiwá enj tñni re uríagi winínjaniginí, “Aiwá xwíárimí dñj níní ríxa yóíríni. Ríxa nímipaxíná ríná enjagi nání díxí kírápá tñni mínj níwákwirí mií.” uríagi ¹⁶ agwípimí éf xerñweano xegf kíríá xwíárimí seáyi e puwíraúfyf nñni wíarí wákwiwómínjiginí.

¹⁷ Ámí anjñajf wo anj ñwá anjñamí enjwámí dání íwíaparínjagi níwíníri o ení kíríá ñwá yinínj bá íá nímaxírímí íwíaparínjagi winínjaniginí. ¹⁸ Ámí anjñajf wo —O ríá wearínjipimí xiáworíni. O rídiyowá yarígfá nání íráf onínjipi tññf e dání níwíapírí anjñajf kíríá ñwá yinínjipá íá xírínjomí ríaiwá enj tñni nuríri re urínjiginí, “Xwíárimí wainí uraxí sogwí ríxa níáf enjagi nání díxí kíríá ñwá yinínjipá tñni wíwákwmí nerí awí eámeámí et.” uríagi ¹⁹ anjñajo xegf kírápá tñni wainí uraxí xwíáyo enjyí wíwákwmí nerí awí neaarímáná xoyíkímí epírí nání síñá íkwianwí xwé eapínárínjñamí —Ana, ayf pírf Goríxo aga wíkf níwóníri nání umamónfápi nání imónínjñaríní. Anamí xoyíkímí epírí nání míméámí yáraná ²⁰ anjípimí bfaríwámíní síñá íkwianwíñamí xoyíkímí yaríná ragí anamí dání nípuríná waxínínj níwerí níróga níwíapínímeari osíyíyá manj tñni xixení róníri ná mímí waxí níwerí 300 kiromita wíarí múrorí enjíniginí.

15

Anjñajf wé wíúmí dñj waúmí píreríxí xixení winj náníriní.

¹ Nioní ekíyínj anjñamí dání amí bi iníagi síñwí winínjaniginí. Api seáyi e imóníri dñj níyága upaxí imóníri enjípíriní. Anjñajf wé wíúmí dñj waú ámáyo xeanínj aga ríá tññf wíkarípírípíriní. Api wíkararíná Goríxo xegf wíkf óníñjipi níyopíyárinfá enjagi nání ayf xeanínj yoparípíriní. Api anjñajf wé wíúmí dñj waú tígfáwamí níwíníriná wenínj éáyf

wíninjaniginí. ² Rawírawáninjiní imóninjiní gírasíninjiní rírímá óninjinípi ríá tñni gwiaumí ninírí ríwónagí níwínírí áamá nanjwoyá xopaikígí imíxinínjinípiimí seáyí e mumepa ero oyá ipírírá xe oneaeaníri míwíninpa ero nerínjinípiimí dání xopírírí egfáyí kitá Goríxo winjyí fá nixírímáná rírímá óninjinípiimí seáyí e ronjagífa wíninjaniginí. ³ Ayí sonj níríro Moseso, Goríxomí xínáinjiní nimónírí omínjiní wiiago répenjinípi ríro sipísipí miáoyápi ríro neróná sonj re rigíawixiní, “Áminá Goríxoxiní, enj éánigífa níyoní seáyí e wimónínjoxiní, amípi joxí yarínjinípi seáyí e erí á máyo ududí winípaxjpi erí yarínjagí ranarínjwáriní. Gwí wirí wirími dánjiní níyoní míxí ináyoxiní, pí pí joxí neríná wé róninjiní erí nepání erí yarínjagí ranarínjwáriní. ⁴ Ámináoxiní, joxí ná woxiní síyikwí mínínjoxí enjagí nání áamá gíyí wáyí mísipa ero seáyí e mírímíeyoapa ero epírífaríní? Díxí nání pírí numamoríná xixení imónínjinípi tñni yarínjinípi ríxa síjání imónínjagí nání áamá gwí wirí wirí nñni nñbéro díxí símímanjímí dání wauní níkarínjoro seáyí e rímepírífaríní.” Sonj níríro e rarínjagífa wíninjaniginí.

⁵ Apí níwínímáná wenínjiní éáyí wíninjaniginí. Anjnamí anjínj wíáiwámí íníní anjínj pákíninjiníwá —Awá Goríxoyá anjínj awawá ayá ríá wenjínjwáriní. Awá fkwíninjinípi níwínírí ⁶ anjínají xeaninjiní aga ríá tñnjí wikárípi rí nání tígífa wé wíúmí dánjiní waú awa rapírírapí awíaxí apífa werí xwínífa earí enjínj yíníro iríkwíninjiní sínjá gorí tñni imíxinínjinípi xwínámíyáiwí yíróníro nemáná anjínj wíáiwámí dání wíaparínjagífa níwínírí ⁷ dñnjí tñnjí imónigífa waú waú awa wo níwíápínímearí anjínají wé wíúmí dánjiní waú awamí píreríxí sínjá gorí tñni imíxinínjiní wé wíúmí dánjiní waú mñni winjíniginí. Píreríxí apímí wikí óninjiní Goríxo, aninjiní íníná njewanjyá magwí enjínjwáriní. ⁸ Mñni wíáná enjínj éáninjiní Goríxoyá imónínj seáyí e oyá imónínj enjínjpiimí dání sínjwírífa xegí anjínj wíáiwámí áríó inárínjagí nání anjínají wé wíúmí dánjiní waú awa xeaninjiní ríá tñnjí wé wíúmí dánjiní waú apí wikárípi rífa nání páwipaxí wí mimónínjagí sínjwí e wíninjaniginí.

16

Anjínají wé wíúmí dánjiní waú píreríxíyo ínínjinípi mñwíárómogífa náníniní.

¹ Nioní arífa wíáyí anjínj wíáiwámí dání manjínj bá enjínj tñni anjínají wé wíúmí dánjiní waú awamí re urínénapjagí arífa winjaniginí, “Soyíné nuro Goríxoyá wikí óninjiní píreríxí wé wíúmí dánjiní waú ayo magwí enjínjpi xwífaríní mñwíárómooáipoyí.” urínénapjagí arífa winjaniginí.

² Anjínají awa wo píreríxí o xírínjína níméáa nurí xwíaríní mñwíárómooáiná re enjíniginí. Áamá nanjwoyápi ipírírá éáníro xegí xopaikígí imíxinínjinípiimí seáyí e umero yarígífáyí oremá sípí xwírífa wíanarígífápi imónigíawixiní.

³ Anjínají awa ámi wo xegí píreríxína rawírawáyo mñwíárómooáiná re enjíniginí. Rawírawá ragí nimónínj áamá píyíyá pwarínjpa axípi pípífo onj imónárínjiginí. E imónáráná amípi dñnjí tñnjí rawírawáyo njewanjyí nñni píyí yárínjiginí.

⁴ Anjínají awa ámi wo xegí píreríxína iníigí ná wearínjyó tñni símínjiní mearínjyó tñni mñwíárómooáiná iníigí nñni ragí imónínjiginí. ⁵ Iníigí nñni ragí imónáná anjínají iníigí xíáwo re rarínjagí arífa winjaniginí, “Agwí ríná njewarí enjíná dání aninjiní imónínj enjoxíní, aga síyikwí mínínj enjoxíní, pírí joxí umamoarínjiní apí xwíyífa mñmearíninpa nerí xixení wikárarínjiní.

6 Ayf ámá dǫxǫf imónǫgǫfáyo tǫnǫ wfá rókiamogǫfáyo tǫnǫ ragǫ pǫkieweámǫxǫgǫfá nánǫ joxǫ ragǫ onǫpoyǫnǫrǫ pǫrǫ apǫ numamorǫfná xǫxenǫ yarǫnǫnǫ. Ámá ayf pǫrǫ joxǫ umamoarǫnǫpǫ rǫnǫnǫf meapaxǫf imónǫgǫfáyo enǫgǫfá nánǫ ayf ananǫrǫnǫnǫ.” rarǫnǫgǫ arǫfá nǫwǫrǫ 7 xwǫyǫfá bǫ írǫf noa peyǫnǫnǫ dǫnǫ re rǫnarǫnǫgǫ arǫfá wǫnǫanǫgǫnǫ, “Ámǫnǫ Gorǫxoxǫnǫ, enǫf éǫnǫnǫf tǫgǫfáyo nǫyonǫ seǫyǫ e wǫmónǫnǫoxǫnǫnǫ, ayf neparǫnǫ. O aga xǫxenǫ rǫnǫ. Pǫrǫ joxǫ umamoarǫnǫf apǫ apǫ nepa xǫxenǫnǫ wǫarǫnǫfǫrǫnǫ.” rarǫnǫgǫ arǫfá wǫnǫanǫgǫnǫ.

8 Anǫfnǫjǫf awa ámǫ wo xegǫf pǫrerǫxǫfnǫ sogwomǫ mǫwǫarómóǫnǫ Gorǫxo ámá xwǫfáyo nǫweagǫfáyo xe sogwǫf xǫawǫf nǫwepǫnǫrǫ nǫnǫrǫf rǫmǫmenǫnǫwǫf neǫnǫrǫ pǫrǫ owǫarǫnǫrǫ sǫnǫwǫf wǫnǫnǫnǫgǫnǫ. 9 Xe rǫmǫmenǫnǫwǫf neǫnǫrǫ pǫrǫ owǫarǫnǫrǫ sǫnǫwǫf wǫnǫfǫgǫf sogwǫf nǫwepǫnǫrǫ ayo rǫfá pǫrǫf wǫarǫfǫgǫf nánǫ ámá ayf Gorǫxomǫ —O xegǫf enǫf sǫxǫf éǫnǫnǫfáyo dǫnǫ xeanǫnǫf ayf wǫkǫrǫpaxǫf imónǫnǫrǫnǫ. Omǫ ikayǫfǫf numearǫrónǫ wǫgǫf íwǫf yarǫgǫfǫpǫf rǫwǫmǫnǫ nǫmamoro omǫ seǫyǫ e mumǫfeyoagǫfawǫxǫnǫ.

10 Anǫfnǫjǫf awa ámǫ wo xegǫf pǫrerǫxǫfnǫ íkwǫnǫwǫf nǫnǫwo éf nǫnǫweámánǫf ámáyo umenǫweanǫfnámǫ mǫwǫarómóǫfánǫ re enǫnǫgǫnǫ. Ámá nǫnǫwo xegǫf seǫyǫ e nǫwǫmónǫrǫf umenǫweanǫfáyo nǫyonǫf sǫfá yǫdóǫrǫnǫgǫnǫ. Sǫfá yǫdóǫránǫf rǫnǫnǫf ayǫkwǫf wǫ mǫwǫarǫnǫgǫf nánǫ iwǫéǫnǫro wǫgǫf aǫwǫf sǫwǫf kǫro nerónǫ 11 wǫgǫf sǫpǫf yarǫgǫfǫpǫf rǫwǫmǫnǫ mǫmamopa nero rǫnǫnǫf wǫnarǫnǫpǫf tǫnǫ uranǫf egǫfǫpǫf tǫnǫ nánǫ Nǫwǫfǫf anǫfnámǫ dǫnǫomǫ ikayǫfǫf umearǫgǫfawǫxǫnǫ.

12 Anǫfnǫjǫf awa yoparo tǫnǫ xegǫf pǫrerǫxǫfnǫ inǫgǫf rapǫ xwéú, Yupǫretǫsǫyǫf rǫnǫnǫúmǫ mǫwǫarómóǫfánǫf mǫxǫf inǫyǫf sogwǫf íwǫaparǫnǫfǫmǫ dǫnǫowa inǫgǫúmǫ ananǫ xepǫrǫf nánǫ yeǫyǫf yǫrǫnǫnǫgǫnǫ. 13 Nǫnǫf wenǫnǫf éǫyǫf wǫnǫnǫanǫgǫnǫ. Pǫyǫmǫnǫfǫf sǫpǫf bǫawǫ bǫ mǫnǫnǫnǫnǫf nǫmónǫro iwǫf xwéoyǫf mǫnǫfáyo dǫnǫf íwǫapǫrǫf nǫnǫwǫf mǫnǫfáyo dǫnǫf íwǫapǫrǫf mǫmónǫf wfá rókǫamoarǫnǫyǫf mǫnǫfáyo dǫnǫf íwǫapǫrǫf yarǫnǫgǫfá wǫnǫnǫanǫgǫnǫ. 14 Pǫyǫmǫnǫfǫf apǫawǫf apǫ nǫpǫnǫf kwǫyǫf sǫpǫpǫrǫnǫ. Ámáyo emǫmǫf nǫwǫwapǫya warǫgǫfǫpǫrǫnǫ. Mǫxǫf inǫyǫf xwǫfá nǫrǫmǫnǫf nǫweagǫfáyof sǫfá sǫpǫf Gorǫxo, enǫf éǫnǫnǫfáyo nǫyonǫf seǫyǫf e wǫmónǫnǫyǫyǫmǫf mǫxǫf inǫpǫrǫfá nánǫf awǫf oeaemeaneyǫnǫrǫf upǫrǫfǫpǫrǫnǫ.

15 Ai, Ámǫnǫnǫnǫf ámá árǫwǫyǫmǫf íwǫf meámǫnǫrǫf bǫarǫgǫfǫpǫnǫnǫfǫf axǫpǫf bǫmǫfǫrǫnǫ. Ámá sǫnǫnǫf mǫwé sǫnǫwǫf nǫnǫro aǫkǫf pǫrǫnǫnǫf nǫyǫnǫro nǫweagǫfáyof yayǫf owǫnǫnǫ. E mepa nerǫnǫyǫf, íkwǫayǫxǫyǫf nurónǫf ámá sǫnǫwǫfáyo dǫnǫf ayǫf wǫnǫnǫgǫnǫrǫf nánǫrǫnǫ. 16 Kwǫyǫf sǫpǫf bǫawǫ bǫ apǫf nuro mǫxǫf inǫyowamǫf nǫwǫrǫmearo Xǫbǫruyǫf pǫfné tǫnǫ Amagedonǫf rǫnǫnǫe awǫf eaǫrarǫnǫgǫfá wǫnǫnǫanǫgǫnǫ.

17 Anǫfnǫjǫf awa yoparo xegǫf pǫrerǫxǫfnǫ imǫnǫf yarǫnǫe —E kwǫyǫf sǫpǫyǫfáyo anǫf erǫnǫ. E mǫwǫarómóǫfánǫf anǫf nǫwǫfáiwámǫf inǫmǫf sǫfá íkwǫarǫwǫfnámǫf dǫnǫf xwǫyǫfá enǫf tǫnǫf rǫfáiwǫf re rǫnénapǫnǫnǫgǫnǫ, “Rǫxa apǫrǫnǫ.” rǫnénapánǫf re enǫnǫgǫnǫ. 18 Ápǫarǫwǫf nókǫmǫxa urǫf anǫfnámǫf dǫnǫf ikaxǫf nǫra urǫf akǫrǫwǫf nǫra urǫf nerǫf pobonǫf xwé bǫ —Apǫf enǫfnǫf ámá xwǫfǫrǫmǫf iwamǫfó nǫweagǫfǫf dǫnǫf wǫinǫf wǫinǫf pobonǫf xwé nerǫf aǫwǫf bǫ apǫf tǫnǫf xǫxenǫf mǫyagǫf enǫgǫf nánǫf apǫf aga xwé bǫrǫnǫ. 19 Apǫf yarǫfnǫf anǫf aga xwé mamadǫf íkwǫfǫrónǫnǫpǫf xwǫfá yǫiwǫámǫf nǫmenǫrǫfnǫf nǫkwǫrǫnǫrǫf bǫawǫf bǫ imónǫrǫf anǫf ámá gwǫf wǫrǫf wǫrǫf nǫyǫfáyof upǫyǫnǫwǫrǫf enǫnǫgǫnǫ. E nerǫfnǫf Gorǫxo anǫf xwé Babironǫyǫf rǫnǫnǫpǫf nánǫf dǫnǫf pǫá mǫmóf nerǫf ámá apǫmǫf nǫweagǫfá rǫnǫnǫf xwé omeǫpoyǫnǫrǫf kǫpǫxǫf xǫoyǫf wǫkǫf ónǫnǫfǫpǫmǫf dǫnǫf mǫxǫfǫf inǫnǫf wǫfá mǫnǫf wǫagǫf 20 pǫrǫnǫwǫf nǫfnǫf rawǫrawǫyo urǫfǫpǫnǫrǫf dǫf wǫf mǫnǫf rǫnǫfǫf nǫfnǫf

ainri nerí 21 anñnaikí xwé amimá inñj wí —Woni woni xegí sañj 50 kiro imóniñpiñni. Api anñnamí dání amáyo piérorána xeaniñj Gorixo wikárfí api xeaniñj aga ría tñj enjagi nání omí ikayfwí umearariñagfa winñjanigini.

17

Apixí iyí ede dání warigí nánirini.

1-2 Anñnají wé wúmi dánj waú píreriñxí wé wúmi dánj waú tígíawa wo nibiri níniriríná re niriñinigini, “Joxi bei. Apixí iyí ede dání warigími —Í nání anj nímíni fá earoariniñirini. Iniñgí wearini obaxíyo seáyi e éf xejweañirini. Mixí ináyí xwíarimi dánjyí tñi fwí inigíirini. Amá xwíarimi ñweagíáyí í tñi fwí niniróná ayí amá iniñgí wainí xwapí niniróná papíkí yarigíápániñj dñj mamó nero inigíirini. Imí Gorixo pírf umamoariniñpi síwá osimíni.” níniriri 3 Gorixoyá kwíyipi nixixérorána amá dñj meaje nání ninimeámí úaná wenini éáyí winñjanigini. Apixí wí nanjwí ayíá rini womi —Nanjwo nomíni yof Gorixomi ikayfwí umeararigíápi eániri mñj wé wúmi dánj waú imorí síwanj wé wúkaú mñjyo dání rémowapiri enorini. Omí í seáyi e éf xejweañagi winñjanigini. 4 Í rapirapí ayíá riri mipiyí mori enjyí yiniri okiyá nání síñá gorí tñi imixiniñpi tñi síñá awiaxí tñi urípó apíá wení ñigwí xwé ronpi tñi okiyá iniri nemána kapaxí síñá gorí tñi imixiniñj wá fá nixiriri ñweañagi winñjanigini. Kapixí awámí fwí í yariñj xwiríá wianipaxí imóniñpi tñi fwí í niniri piaxí weánariñpi tñi magwí inñjagi winñjanigini. 5 Yof ími mimáyo eániñpi rasí re niriñiri eániñagi winñjanigini, “Anj xwé Babironiyí wiriniñáirini. Apixí iyí ede dání warigíá niwami tñi amá xwíarimi ñweagíá yarigíá Gorixo xwiríá wianariñj niyoni tñi xináirini.” Rasí e niriñiri eániñagi winñjanigini. 6 Apixí í ragí amá Gorixoyá imónigíáyí fá tñi Jisaso nání wáfi niriñiróná mñj winigíáyí tñi nínimána papíkí yariñjagi síñwí niwiniñi “Amá Gorixomi dñj wikwíroarigíáyí aga onimía ría pikiñj?” niyaiwiri ududí ikárinariñá 7 anñnajo re niriñinigini, “Pí nání joxi ududí ikárinariñini? Apixí í tñi nanjwí mñj wé wúmi dánj waú imorí síwanj wé wúkaú mñjyo dání rémowapiri eno, í seáyi e éf xejweaño tñi ípaú nání xwiýá rasí niriñiri inimi imóniñpi nioni píranini áwanj oririñini.” níniriri 8 re niriñinigini, “Nanjwí joxi winíto xami ñweaago aí agwí mñjweaniñi. O siriríkí yoparipi mimóniñyimí dání ríxa nipeyari sepiápi mñjweá wíarí midáni anñjini anñiníarini. Amá xwíarimi ñweagíáyí —Ayí eníñá Gorixo xwíari imixiniñá dání ikwí dñj niyimini meapírfá nání ñwirárininiñami wigí yof mñjwirárinipa egíáyí nání rariñini. Ayí nanjwomí niwiniróná ududí wininíarini. O xami ñweaago agwí mñjweañagi aiwi ríwéná amí biníá enjagi nání amá ayí síñwí e niwiniro nání ududí wininíarini.” níniriri 9 re riniñinigini, “Amá dñj píranini neñwiperi moarigíáyí ‘Ayí api nání ría imónini?’ yaiwipaxirini. Nanjwoyá mñj wé wúmi dánj waú imóniñj apixí éf xejweañipi, ayí dñwí mñj wé wúmi dánj biaú nánirini. 10 Ayí mixí ináyí wé wúmi dánj waú eni nánirini. Awa wé wú ríxa aníá nimóga ugíarini. Wo siní agwí ñweani. Wo siní niñweaníarini. O imónaná Gorixo xe bi onimíapi niñweari umenweawiniñirini síñwí wininíforini. 11 Nanjwí eníñá ñweaagí

“Sípíxí o omí xiáwowa tñni áamá wí e nání owaneyiníro sípíxí o omí bí nero ñweaarígíáyí tñni sípíxí o omí omíñí mearígíáwa tñni áamá sípíxíyo ññwearo wigí ñígwí omíñí yarígíá nñnyí tñni ayí aní apimí ná jíamí nírómáná ¹⁸ aní apí ríá níníri sñjwiríá peyaríñagí nñwíníróná ení tñni ‘Ine!’ nñíro re rígfawixíni, ‘Aní xwé mamadí ikwíróniñí apí tñni xixeni ámi bí gípí ríá ikwíróniñí?’ nñíro re egíawixíni. ¹⁹ Isikí nñmeaayiro mññyo mñmeámí nñíro ‘Ine!’ ríro ámíxíá ero ñwí mearo neróná re nñra ugíawixíni, ‘Ine! Aní xwé mamadí ikwíróniñí — Aní apí sípíxí xiáwowa amípí wí ñígwí meapíri nání rawírawáyo nñxero nñrémómáná bí egíápíriñí. E neríñño dání ñígwí xwé tígíáyí imónígíápíriñí. Aní apí axínání sñni mé xwírfá ikixenáríagí nání ine!’ nñra ugíawixíni.

²⁰ “Aníñaxíni, apíxí í ríxa xwírfá ikixenáríagí nání dññí nífá osiníni. Goríxoyá imónígíáyíné tñni wáí wurímeiagíáyíné tñni wíá rókiamoagíáyíné tñni nñyínéni dññí nífá oseainíni. Goríxo aní apí seyíne seaikáriñpí nání pírfí mamóf enagí nání dññí nífá oseainíni.” Xwíyíá bí aníñamí dání e ríñenapíagí aríá winjanigíni.

²¹ Aníñají ení síxí eáníñí wo sññá xwé wítí siyí yuní ikixearíñíyí sípaxí wo nñmíeyoarí rawírawáyo nñmoairí re ríññigíni, “Babironí, aní xwé mamadí ikwíróniñpí nioní sññá ro moaíápa aní apí ení piéronífaríni. Aní apí áamá wará sñni nínímáná pearígíáyíñí anípá imónáná ámi sññwí wññpíaxí imóníñí meníni. ²² Aní apíxí dání ámi kítá eáníri soní ríníri webí ríníri pékákí ríníri yaríñagí aríá ámi bí wípírfá meníni. Áamá amípí imíxaníro éwapíñígfáyí wí aní apíxí dání wigí yarígíápi ámi yaríñagífa wññpírfámani. Sññá wítí siyí yuní ikixearíñíyí apíxí dání ámi neríñá ikaxí ríñaríñagí aríá wípírfá meníni. ²³ Apíxí dání uyíwí wíá ónaríñpí ámi óníníá meníni. Íwí síkíñí tñni apíyá tñni apíxí dání ámi bí nñmeáníro xwíyíá nawíní ríñaríñí aríá wípírfá meníni. Ayí rípi nání ríñaríñíni. Apíxíyá áamá ñígwíni omeaaneyiníro amípí bí yarígíáyí díxí ayá tñni neríñpimí dání áamá xwífarímí ñweagíáyo nñyoní yapí nñwíwapíróná seáyí e múróngíá enagí nání raríñíni.

²⁴ “Í Goríxoyá wíá rókiamoarígfáyo tñni áamá xegí imónígíáyo tñni áamá ámi gímí ñweagíá pípíkímí iníñño tñni nñpíkiri reá roáníñíriñí.” Aníñajo e raríñagí aríá winjanigíni.

19

Babironí xwírfá ikixenáríagí nání aníñamí dání yayí egíá náníriñí.

¹ Apí aríá nñwimáná maní xwé bí áamá ayá wí aníñamí epíroyí egíáyíñíñí meaní nñríníri ení tñni re ríñaríñagí aríá winjanigíni, “Negí Goríxomí seáyí e oumeaneyí. Nene éfí neaminíño, ayí oríni. Ení eáníri seáyí e umíeyoapaxí imóníri eno, ayí oríni. ² O neyírorí pírfí numamoríñá nepa xixeni imóníñpí tñni wíaríñí enagí nání seáyí e oumeaneyí. Apíxí iyí ede dání warígíá aní nñmíní fá earoáríñí — Í áamá xwífarímí ñweagíáyí tñni fíwí níníñpímí dání uyíñí óeoyoíníri nñwíwapíya nuríñá xwírfá wíkixeníriñí. Ímí Goríxo neyírorí xixeni pírfí numamoríñá áamá xínáiwáníñí nímóníro omíñí wíiarígfá í nñpíkiri reá roáníñíyí nání ríxa xixeni ení meáfríni.” nñíro ³ ámi re rígfawixíni, “Negí Goríxomí seáyí e oumeaneyí. Sññwiríá aní apimí ríá níníri peyaríñpí

Enáoniyí” nírínirí xegí rapírapiyo ñwirárinírí sáyo ñwirárinírí enagi wínñanigíní.

17 Nioní weníñí yánfáyí anínají wo sogwí ñweañe nírómáná apurí aní pírfyo nípiþika emearíñfyo ení tñní rfaiwá re uraríñagi wínñanigíní, “Goríxo aiwá xwé imíxiniñipi nání nþíbro awí eánþoyí. 18 Míxí ináyfáyá gíwí yiyóní ero símíñí wínarígífáyo seáyí e wimónígífáyfáyá gíwí yiyóní ero ámá ení eánígífáyfáyá gíwí yiyóní ero osíyfáyá gíwí yiyóní ero osíyo seáyí e xerñeááfáyfáyá gíwí yiyóní ero ámá xínáiwáníñí nimóníro omíñí wíiarígífáyfrani, wígí omíñíñí yarígífáyfrani, ámá síyikwíníñí imónígífáyfrani, ámá xwéríxa imónígífáyfrani, níníyfáyá gíwí yiyóní ero epírí nání awí eánþoyí.” Iníyo rfaiwá e uraríñagi wínñanigíní.

19 Weníñí éáyí wínñanigíní. Nanwo tñní míxí ináyí xwíárimí ñweagífáyí tñní wígí símíñí wínarígífáyí tñní nawíní awí neáníro osí apíá weñomí seáyí e xerñeañomí tñní o xegí símíñí wínarígífáyo tñní míxí wianíro nání awí eánárínñagífa níwínírí wínñanigíní. 20 Nanwomí fá níxíráríro mimóní wíá rókiamoaríñomí —O nanwoyá néñí tññí imóníñípimí dání emímí neríná ámá nanwoyá ipírífa eánírí nanwoyá xopaikígí imóníñipi yayí níwiro egífáyo yapí wíwapíyíñoríní. Omí ení fá níxíráríro awaú síñí síñí enjáná ipí rírómíxíñí rfá ápiáwí síñá saríþá ríníñipi tñní wearífwámí mamówárfagífa wínñanigíní. 21 Wíníyo ení osomí seáyí e xerñeañó kirá xegí mañfyo dání peyeaaríñíþá tñní píþíkímí yaráná iní nñní nþímíro wígí gíwí yiyóní neríná agwí ímí uyáríagí wínñanigíní.

20

Seteno xwiogwí 1,000 apimí gwí ñweañí náníríní.

1 Nioní weníñí yánfáyí wínñanigíní. Anínají wo xegí wéyo siríríkí yoparí þí mimóníñíyí nání kípí fá xírírí sentá wírí fá xírírí nemáná aníñnamí dání weaparíñagi wínñanigíní. 2-3 Aníñajo iwí xwéomí —O sídírfí enjáná ñweaagí axoríní. Obo axo Setenoríní. Omí fá níxérí xwiogwí 1,000 múronífa nání gwí níyárírí siríríkí yoparí þí mimóníñíyímí nímooaimáná mañí éde ówaní níyárimáná síkí þí símímajífo nání ikwíarírfagí wínñanigíní. Xwiogwí 1,000 apí pwearíná ámá gwí þí þí mónígífáyo yapí míwíwapíyípa éwínígínírí óf ayimí ñwirárfagí wínñanigíní. E nerí aí xwiogwí apí ríxa múróáná axíná onímíapí éwínígínírí óf ayimí dání wíkwíowárinífaríní.

4 Nioní weníñí yánfáyí wínñanigíní. Míxí ináyfáyá síá íkwianíwí wí síñwí níwínírí ayo wa ámáyo wíeyíropírífa nání ríþeááríníñowa éf ñweañagífa níwínírí ámá xwíyfá Goríxoyá fá xíríro Jisaso nání aníñí míní áwaní uríro neróná wíwaníñíyfí míñí wináná síñwí míñí wákwígífáyí —Ayí síñí xwíárimí níñwearoná nanwomí tñní xegí xopaikígí imíxiniñípimí tñní yayí míwípa ero nanwo nání ipírífa wígí mimáyorantí, wéyorantí, meánípa ero egífáyfríní. Ayífáyá díñfyo síñwí níwíníríná ríþí éagífa wínñanigíní. Ámí síñí nero xwiogwí 1,000 apimí ámáyo Kiraiso tñní nawíní umenñeañagífa wínñanigíní. 5 Iwamífo ámá ámí síñí nero wíáþínímeapíríþí, ayí apíríní. Pegífa winíyfí ayí iná míwíáþínímeáagífa wínñanigíní. Xwiogwí 1,000 apí ríxa nípwémáná enjáná wíáþínímeáagífa wínñanigíní. 6 Ámá pegífa iwamífo síñí nero wíáþínímeááfáyí tñní aní nawíní wíáþínímeapírífa gíyf gíyf yayí owíníñí. Ayí ámá Goríxoyá imónígífáyí enagífa nání oyá díñfí

tñi yayí winipaxíyfrini. Ayí Gorixo áamá sipíyí ríá xwérimi ikáráná ayí tñi nawíni rñiniñ. Ámi bi Pepíríapíyí rñiniñpí míméa Gorixo tñi Kiraiso tñi awaúyá apaxípániñ imónigíáwa yarigíápa nero awaú ñweagíe ananiñpáwi Kiraiso tñi nawíni niñwearo xwiogwí 1,000 apí múroaríná ámayo umeñweapírfá eñagi nání rariniñ.

Setenomi migí nñwimixiri xopírari wiariniñ nánirini.

⁷ Xwiogwí 1,000 apí ríxa niñwémáná eñáná siririkí Seteno gwí ñweañyimi dání wíkwiowaráná ⁸ o niñpeyearí áamá gwí bi bi mónigíá xwíá rírí nírímíni amí gími ñweagíáyo —Ayí áamá Gokiyí riniñgíáyí tñi Megokiyí riniñgíáyí tñi ayírini. Ayo Seteno yapí owiwapíyimiñirí nemiérí áamá Gorixoyá imónigíáyí tñi mñxí inaniro nání ayo awí neaemiéríná áamá o awí eaeméyí rawírawá imañí e iníki e weníyí yapí xixeni imónipírfá riniñ. ⁹ Míxí obaxí ayí xwíarimí ayoxí xwé ikwianñwiniñ eapiniñe nání niñyiro ayí tñi mñxí oinaneyiniro añí Gorixo dñí sixí uyiñpimi —E xegí áamá imónigíáyí ñweagíerini. E awí mudímoáná re éagi winiñjaniginiñ. Ríá añínamí dání niñpiérónapirí ayo ríá nowárfagi winiñjaniginiñ. ¹⁰ Ayo ríxa ríá náná obo, ayo yapí wíwapíyariniñomi fá niñero ipí rírómíxiniñ ríá ápiáwí sñá saripá riniñpí tñi weariniñwámí —E nanjo tñi mimóní wíá rókiamoago tñi awaú xámí moaigíe omí ení axí e nawíni ñweáfríxiniñ moaíagíá winiñjaniginiñ. E ikwáwíyirani, áríwíyirani, kiki fá bi mepa nero rñiniñ aniniñ wininiñfá riniñ.

Gorixo ámayo eyeyírómf eñí nánirini.

¹¹ Nioniñ weniniñ yánfáyí mñxí ináyíyá siá ikwianñwí apíá wení xwé wina niñwiniñ anamí éf ñweañoyá sñimamaje dání xwíarí tñi añína tñi nñni peá unárfagi nání ámi sñjwí bi niñwiniñpaxí imóniñagi niñwiniñ ¹² weniniñ éáyí winiñjaniginiñ. Áamá pegíáyí siyikwiniñ imónigíápiarani, mamadíríxarani, ikwianñwínamí agwírwámíni roñagíá wínaríná bikwíyí niñpariro ikwí ámi wina, áamá dñí niñyimiñ roñagíá nání yofí ñwirá riniñfina ení niñpariro pegíá ayí sñni sñj neróná yagíápi tñi xixeni xwíyíá umeá riniñirí nání apí nání bikwíyo ñwirá riniñfíyo dání fá rírómf neri xixeni xwíyíá umeárfagi winiñjaniginiñ. ¹³ Áamá pegíá rawírawáyo niñnamiro wegíáyí rani, pegíá piyiniñ siwí añí e —E pepíríá nání Piyoyí riniñpí tñj erini. E ugíáyí rani, nñni ikwianñwí Gorixo éf ñweañfina tñj e báná wigí yagíápi tñi xixeni xwíyíá umeárfagi winiñjaniginiñ. ¹⁴ Pepíríá nání Piyoyí riniñpí, piyiniñ siwí añeyo ñweagíáyo niñmearí ipí rírómíxiniñ ríá weariniñe —E Gorixo xwíyíá umeárfipimi dání rñiniñ wininiñerini. E moaíagi winiñjaniginiñ. ¹⁵ Xwíyíá numeá riniñá ikwí áamá dñj niñyimiñ meapírfá nání yofí ñwirá riniñfínamí gíyí gíyí anamí yofí mññwirá riniñagi niñwiniñfá ayo fá niñero ipí rírómíxiniñ ríá weariniñwámí moaíagíá winiñjaniginiñ.

21

Añí sñjina tñi xwíá sñjirí tñi nánirini.

¹ Nioniñ weniniñ éáyí winiñjaniginiñ. Añí sñj wina tñi xwíá sñj wíri tñi ríxa niñmóniñagi winiñjaniginiñ. Añí xámíñfina tñi xwíá xámíñfí tñi ríxa anipá imóniñagi nání añí sñjina tñi xwíá sñjirí tñi imóniñagi winiñjaniginiñ. Rawírawá ámi mñrwonagi niñwiniñ ² weniniñ yánfáyí añí ñwíá Gorixoyápi —Apí Jerusaremí Sñjpiyí riniñpí riniñ. Apí apíxí oxí

meáni+mni+rífná okiyá inarigfápa axfpi éniñf ninimáná anñnamí Gorixo tfe dání weaparñagí winiñanigini. ³ Sñwí e niwini+rí maní bá ikwianwfnami tññf e dání nri+rífná ení tñí re rinarñagí arfá winanigini, “Arfá époyí. Gorixo ñweaarñe agwí ríxa ámá tñí nawini imónini. O ayí tñí nawini niñwearóná ámá xfoyá xegí imóniprífáriní. Xewanño eni wigí Ñwíáo nimóniri ayí tñí nawini niñwearóná ⁴ amipi dññf sipi wiarñipí xóroqí niwiri+náni wigí sñwiri+xí weaparigfápi kwikwírimí niwiri+nññf wílaqí nání ámá pero ámixá ero ñwí earo ríniñf winiro yagfápi ámi bí mepa epírfáriní. Xámi e yagfá api ríxa ríná dání anññni xwíá iwéaqí nání ámi axfpi wí epírfámani.” rarñagí arfá winanigini.

⁵ Íkwianwfnami éf ñweaño re riñnigini, “Arfá eí. Nioni amipi nipini ámi sññf imixárfáriní.” niri+rí re nriñnigini, “Xwiyá nioni rarñápi nepaxiñf imóniri ámá dññf wíkwíropaxí imóniri enaqí nání joxí rfwamiñf eaí.” ni+niri+rí ⁶ re nriñnigini, “Amipi nioni ‘E imóniwinigini.’ yaiwinápi rixarini. Nioni sññá pirí tññweañññf neri nání iwamfó imóniri yoparí e nání imóniri mé anññf imónini. Iniñf nání gwíni yeáyí wí giyí giyo iniñf dññf niyimiñf meapírfá nání simiñf mearñjumi dání anani niwiri mni wimfáriní.” ni+niri+rí ⁷ re nriñnigini, “Ámá nioni anññf fá niñixiri+róná nioni tñí sfmí tñí inarñwayo xopírarñññf wíá giyí giyo nioni ríá api nipini niwiri+róná Ñwíá ayíáoni imóniri ayí ení gf níaiwí imóniro epírfáriní. ⁸ E neri ái íkwíkwíá imónigfáyí tñí nioni dññf niñikwíroro ái ámi peá niñogfáyí tñí ámá xwírfá wianipaxí imóniñpí yarigfáyí tñí pikixwíró yarigfáyí tñí fwí inarigfáyí tñí ayá yarigfáyí tñí wigí ñwífpimi fá niñixiri+dññf niñkwíroro píranññf mearigfáyí tñí yapí rarigfá nniyí tñí wigí pirí mamónipírfé —E ipi ríróm+xññf sññá saripáyo dání ríá ápiáwí anññf wearñnerini. Ayí e anññf wepírfá enaqí nání ríniñf Ámi bí Pepírfápiyi riññpí xixeni meapírfáriní.” nriñnigini.

Anñ Jerusalemi sññpí nani+rini.

⁹ Anñnají wé wúmi dññf wáu awa pírerixí wé wúmi dánf wáu ayo xeanñf yoparí wé wúmi dññf wáu inñáná xriñfáwa wo ni+rí re nriñnigini, “Eini. Apixí sipisipí miáo meaní sñwá osimini.” ni+niri+rí ¹⁰⁻¹¹ Gorixoyá kwíyipi niñxéroráná anñnajo dñwí mññf sepiá roñf bimi nání niñmeámí niñyiri anñ ñwíá xfoyápi, Jerusalemíyi riññpí anñnami Gorixo tfe dání xiñfá xfo inarññpí tñí nawini weaparífná sñwá nílaqí winiñanigini. Xwífná anñf api eaññpí sññá awiaxí niñgwí xwé roññf xwífná earññpá eaññf niwini+rí sññá awiaxí jasipá riññpí riri+má óniñpá ónarññagí winiñanigini. ¹²⁻¹³ Anñ apimi niñpimíni sññá tñí ákññá aga seáyí émi eaññagí niwini+rí ákññá apimi fwí wé wúkaú síkwí wáu inññagí niwini+rí ákññá sogwí xemónaparññmni imixniññpimí dání fwí wíyau wíyi inññagí wini+rí ákññá sogwí wearññmni imixniññpimí dání ení fwí wíyau wíyi inññagí wini+rí midáni midáni ení fwí wíyau wíyi inññagí wini+rí neri ayo bimi bimi anñnají xixeni awí mearoññagí niwini+rí Isireriyfá xiáwo irññowa wé wúkaú síkwí wáu imónigfáwayá yoí fwí bimi bimi niyoni wo woyá yoí eaññagí winiñanigini. ¹⁴ Sññá tñí ákññá nearfíni iwamfó niñwayi+riri tñniñño —Ayí sññá wé wúkaú síkwí wáu xámi wenñfíriní. Ayo sipisipí miáoyá wáí wurimeiañfá wé wúkaú síkwí wáu imónigfáwayá yoí sññá ayí ayimi xixeni eaññagí winiñanigini.

15 Anjñají nioní xwíyá nírfo xoywá iwamfo yarigfá sñá gorí tñí imixínínjipi anj apimí tñí ákináyo tñí fwíyo tñí iwamfo néra uní nání fá xírínjagí wínñaniginí. 16 Anj apiyá miwí imónínjipi biaú biaú nípini xixení imónínjipiríní. Sepiá miwí mídímídání imónínjipi axípi imónínjipiríní. Anjñajo rixá iwamfo yarigfáyi tñí iwamfo yaríná anj api xegí sepiá épi 12,000 imónínjagí níwínirí sepiá enj ákiná xwápiyi nimixíga punjipi tñí sepiá enj yegí nimixíga nipeyirí pñí wiárínínjipi tñí nípini axípi 12,000 imónínjagí níwínirí 17 anjñajo anj apiyá ákiná iwamfo nerfíná xegí sepiá níróga nipeyirí pñí wiárínínje imónínjipi 144 mita enjagí wínñaniginí. Anjñajo iwamfo nerfíná amá iwamfo yarigfáyi tñí enjíniginí. 18 Ákiná sñá awiaxí jasipáí rínínjipi tñí níkíkiróga nipeyirí eánirí anj nápi sñá gorí tñí mirínínjagí nání gírasínínj rírímá ókiárínirí enjagí wínñaniginí. 19 Sñá ákiná nearná iwamfo nítiwayírorí tñínjé wé wúkaú síkwí waú xámí wenjipi sñá awiaxí nígwí xwé ronj wíyo dánj tñí nanj oimónirí dídairí inínjagí wínñaniginí. Sñá iwamfo nítiwayírorí tñínjé wíyi sñá jasipáí rínínjipiríní. Ámí wíyi onagwá wenj sapaiyi rínínjipiríní. Ámí wíyi apfá wenj agetái rínínjipiríní. Ámí wíyi sowí inínjé emerái rínínjipiríní. 20 Ámí wíyi sadonikísfíyi rínínjipiríní. Ámí wíyi ayfá rínjé koniríanfíyi rínínjipiríní. Ámí wíyi siyó rínjé kírisoraitfíyi rínínjipiríní. Ámí wíyi sowí xegí bí inínjé berirfíyi rínínjipiríní. Ámí wíyi siyó xegí bí rínjé topasfíyi rínínjipiríní. Ámí wíyi kírisopírasfíyi rínínjipiríní. Ámí wíyi onagwá wenj jaiasínfíyi rínínjipiríní. Yoparfíyi mipíyí monj ametisfíyi rínínjipiríní. 21 Ákiná ówanj wé wúkaú síkwí waú enjyí ayí urfó apfá wenj nígwí xwé ronj wé wúkaú síkwí waú ayfíriní. Wínani wínani urfó ná woní tñí imixínínjipiríní. Anj apiyá ófíyi sñá gorí tñí imixínínjé enjagí nání gírasínínj rírímá ókinjipiríní. 22 Anj apimí dání anj Goríxo nání rídíyowá nero seáyí e umearigfá wíwá mirínínjagí mívínñaniginí. Ayí rípi nániríní. Áminá Goríxo, enj eánigfá nýoni seáyí e wimónínjo tñí sipísipí miáo tñí aiwanínjowá anínjé e nínjwearí anj iwánínjé mirínínjagí nání wíwá nímirínínáyí, ná mayí imónípaxí enjagí nání mímírínínjagí wínñaniginí. 23 Goríxo xewanínjo xixfíeá inarínjipi wía anj apimí ókímíxírí sipísipí miáo apimí uyfíwínínjé yamorí enjagí nání sogwíraní, emáraní, apimí wía ómíxínfá nání ná mayíriní. 24 Wía anj apimí dání ónínfápi anj apimíní wónínfámani. Ámá gwí bí bí mónigfá wía apí ónínje nínjwearo wígí yarigfápi epírfáriní. Míxí ináyí xwífárimí njweagfáyi wígí amípi ayá tñínjipi nímeámí nuro anj apimí páwipírfáriní. 25 Ikwáwíyíná ákiná fwi ówanjyí yárínínfá meníní. Anj apimí amí áríwíyi wí imónínfá menjagí nániríní. 26 Ámá gwí bí bí mónigfáyo dání amípi ayá tñínjipi tñí amípi amá sñáwí níwínírfíná “Seáyí e imónínjipírfání?” yaiwíarigfápi tñí anj apimí nání nímeámí nuro páwipírfá aiwí 27 amá piaxí weánípaxípi yarigfáyi tñí xwírfá wínípaxí imónínjipi yarigfáyi tñí yapí rarigfáyi tñí ayí wí anj apimí aga ná ríwíyo aí wí páwipírfá meníní. Ámá wígí yoí íkwí sipísipí miáoýí dñj nýimínjé meapírfánami njwírfárinigfáyní anj apimí páwipírfáriní.

22

1 Anjñajo inígí dñj nýimínjé imónípírfí nání wearínjú síwá níáná nioní

sijwí nîwînrîná ú gîrasí rîrîmá ónarîjîpa nónmáná siá íkwianjwí Gorîxo tîni sipîsipî miáo tîni awaúyánami dánî sîmjîjî nîmearî ² anjî apimî nânî xegí ófyo ayá áwînrîmî wearîjagî wînrîjanigînrî. Inîigí úmî ororîwámî dánî íkáá dîjî nîyimîjî imónîpîrîfa nânîyî rojagî wînrîjanigînrî. Íkáá ayí emá ayí ayo sogwí nîwerîná sogwí xîxegînrî wé wúkaú síkwí waú wearîjîyîrînrî. Íkáá ayí îwîpî Gorîxo ámá gwí bî bî mónîgífa nîyonî wé rojwîrârînrî imónîjîpî enagî nânî ³ xîo enîná ramîxîjîpî e dánî axîpî sînrî wî imónînfámanî. Siá íkwianjwí Gorîxo tîni sipîsipî miáo tîni awaúyána anjî apimî imónînfá enagî nânî ámá xîomî nîxîdîro nânî xînáíwánîjî nimónîro omîjî wîiarîgíáyî anjî apimî dánî xómîjî nîyîkwîro yayí seáyi e numero ⁴ oyá sîmîmanjîpî enî sijwí nîwînrîro xegí yoí wigí mimáyo eánîgíáyî imónîpîrîfárînrî. ⁵ Anjî apimî dánî sfá ámî bî yinînfámanî. Ámîná Gorîxo ámá apimî jîweagíayo wíá wókîmîxînfá enagî nânî uyíwí tîni sogwí tîni wíá ómîxînfá nânî mîkfí mayí nimónîro xîo tîni nawînrî nîjîwearo nânî mîxî ináyînrîjî nimónîro anîjî minî menjîweapîrîfárînrî.

“Jisaso ámî weapînfá nânî anjî ayorînrî.” urîjî nânînrî.

⁶ Anjînajo re nrînrînjîgînrî, “Xwîyíá apî aga nepaxîjîpîrînrî. Dîjî ujîwîrârîpaxîpîrînrî. Ámîná Gorîxo —O xegí wíá rókîamoarîgíáwami xegí kwíyí tîni enjî síxî wîrómîxowárarîjînrî. O xegí anjînajonî ámá xîomî nuxîdîro nânî xînáíwánîjî nimónîro omîjî wîiarîgíayo amîpî rîfwîyo anjînrî nimónînfápi nânî síwá wimî nânî nrîrowárenapîrînrî.” nrînrînjîgînrî.

⁷ “Arfá époyî. Nionî seáimeámîfa nânî anjî ayorînrî. Xwîyíá bîkwí rîpimî wíá nrîrókîamónîrî eánîjîfyo xîdarîgíá gîyí gîyí Gorîxoyá dîjî tîni yayí wînrîpaxî imónîjîo.” Jisaso e nrînrînjîgînrî.

⁸ Amîpî apî nânî arfá wirî sijwí wînrî yarîjîáonî, ayí nionî Jononîrînrî. Arfá wirî sijwí wînrî nerînfá anjînajî amîpî apî sijwí owînrînrî síwá níomî yayí oumemînrî xegí síkwí tîjî e upîkînrîmeáagi aí ⁹ o re nrînrînjîgînrî, “E mînrîpanî. Joxî Gorîxomî nuxîdîrî nânî xînáíxînrîjî nimónîrî omîjî wîiarîjîpa nionî enî axîpî nimónîrî yarîgwíwawîrînrî. Dîxî rîrîxîmeá imónîgíáyî, wíá rókîamoarîgíáyî tîni xwîyíá bîkwí rîpimî nrînrînrî eánîjîpî arfá wiarîgíá nînrîyí tîni ayînrîjî imónîjîá wonî enagî nânî e mînrîpanî. Gorîxo ná womînrî upîkînrîmeaî.” nînrîrî ¹⁰ re nrînrînjîgînrî, “Xwîyíá bîkwí rîpimî wíá nrîrókîamónîrî eánîjîpî rîxa nimónînfá anjî ayo enagî nânî joxî sfá órîpînrî nerî rîtfî mîyáripînrî. ¹¹ Ámá sipînrî imîxarîgíáyî xe axîpî sipînrî nîmîxá uro ámá sipî neróná sfwî yapî yarîgíáyî xe axîpî sipî nêra uro ámá wé rónîjî yarîgíáyî xe axîpî wé rónîjî nêra uro ‘Gorîxo wimónarîjîpî étmîgînrî.’ yaiwiarîgíáyî xe axîpî nêra uro éfrîxînrî.” nrînrînjîgînrî.

¹² Jisaso “Arfá ei.” nînrîrînrî re nrînrînjîgînrî, “Nionî seáimeámîfa nânî anjî ayorînrî. Nionî nrînrî nîseáimearînfá ámá wigí yarîgíápi tîni xîxenî pîrfî umamómî nânî fá nîxîrîmî bîmfárînrî. ¹³ Nionî síjî pîrfî tîjîweanînrîjî nimónîrî anîjî minî jîweanîáonî rarîjînrî. Iwamífo wí e dánî imónîrî yoparfî wí e nânî imónîrî enáonîmanî. Iwamífo imónîjîe dánî anîjî sînrî jîweari yoparfî imónînrîe anîjî sînrî jîweari emíáonîrînrî.” nrînrînjîgînrî.

¹⁴ Ámá sipîsipî miáomî dîjî nîwîkwírorîjîpimî dánî wigí rapîrapî oyá ragífyo ígíánîjî eagíáyî, ayí íkáá dîjî nîyimîjî imónîpîrîfána danîpaxî imónîro anjîpimî íwîyo páwîpaxî imónîro enagífa nânî yayí Gorîxoyá dîjî tîni wînrîpaxîyîrînrî. ¹⁵ E nerî aí apimî bîarîwámî jîweagíáyî tíyî

yarígááyíriní. Síwíníj í nimónírí ero ayáí ero íwí iníro píkíxwíríó ero wigí ñwáápímí íá nìxíríro menjwearo “Yapí oraneyí.” nìwimóníro yapíxíxí ríro yarígááyíriní.

¹⁶ “Nioní, Jisasoní síyíkí nioníyá aní apí apímí dání imónígááyí amípí apí nípíní nání nìjífá imónípírí nání gí aní najo áwaní osearínírí uowárenapíáríní. Míxí ináyí Depitoyá xwíá piaxíyo dání iwiaronáoní, ayí nioníríní. Síjí ímíáoní, ayí nioníríní.” ríjínígíní.

¹⁷ Kwíyípí tñní sipísípí míáo apíxí meanfápi tñní “Beí.” raríní. Xwíyíá rípí íá roarfíná arfá wíá gíyí gíyí ení “Beí.” rífríxíní. Ámá iníjígí nání gwífní yeáyí nìwíro “Iníjígí dñjí nìyímíj í imónípírí nání imóníjúmí dání níwírí onímíní.” yaiwífá gíyí gíyí ananí nìbíro onípoyí. ¹⁸ Xwíyíá bíkwí rípímí wíá nìrókiamónírí eáníjípí íá roarfíná arfá wíá gíyí gíyífné arfá jíyíkí nìsearí re osearímíní, “Ámá wíyífné xwíyíá rípímí ámí bí tñní gwí nímorí nìrínáyí, xeaníj bíkwí rípímí eáníjípí Goríxo e éfáyífné seaikáríníáríní. ¹⁹ Wíyífné xwíyíá bíkwí rípímí wíá nìrókiamónírí eáníjípí rítí nerínáyí, e éfáyífné Goríxo íkífá dñjí nìyímíj í imónípírí dananíro éfánamí mídánípa oépoyínírí pírfí searakírí aní ñwáápímí ñweaníro éfápímí mípáwípa oépoyínírí pírfí searakírí nerí seawáriníáríní.” osearímíní.

²⁰ Xwíyíá rípí áwaní rarínjo “Nepa nìbímífá nání aníwí e imóníní.” raríní. “Oyí, e imóníwínígíní.” nimónaríní. Ámíná Jisasoxí ríxa bífríxíní.

²¹ Ámá nìyífnéní Ámíná Jisaso ayá osearímíxíní. Apíríní.